

ALMANAH ANTICIPAȚIA

SCAN şi PRELUCRARE:
Aleph
editor prima ediție digitală:
Costin Teo Graur
august 2011

LA ORIZONT, ANUL 2000

Neîndoielnic, asistăm la o dezvoltare multilaterală fără precedent a societăţii româneşti, la transformarea în profunzime a activităţii social-economice, determinată de hotărîrile celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R., de orientările şi indicaţiile secretarului general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu.** Mai corect spus, nu asistăm, ci sîntem cu toţii participanţi activi la acest complex proces de mare amploare, căci fiecare dintre noi purtăm responsabilitatea unei anume contribuţii, sîntem coautori şi beneficiari a tot ce se întîmplă în România de astăzi, fiind în acelaşi timp chemaţi să gîndim şi să acţionăm cu toată energia la realizarea măreţelor obiective prefigurate de partid în vederea înaintării patriei noastre socialiste spre noi orizonturi de progres şi prosperitate. Ritmul trepidant al transformărilor ce se petrec sub ochii noştri creează impresia unei adevărate comprimări a timpului. Într-adevăr, ceea ce altădată se realiza în cîteva decenii astăzi se înfăptuieşte în decursul cîtorva ani, ceea ce nu de mult era de domeniul fantasticului astăzi este realitate vie palpabilă. Afirmaţia că ne-am transformat dintr-o ţară eminamente agrară, împovărată de relaţii semifeudale, într-o ţară cu o economie modernă, capabilă să realizeze cele mai complexe tehnologii ale acestui sfîrşit de secol ar părea banală dacă nu s-ar lua în considerare timpul incredibil de scurt în care s-a petrecut acest proces. Dintre numeroasele exemple ce s-ar putea da pentru a caracteriza stadiul înalt al dezvoltării noastre actuale, cel mai semnificativ ni se pare a fi sistemul cercetării ştiinţifice româneşti. Este adevărat că, de-a lungul istoriei, poporul nostru a dat reprezentanţi de seamă care au intrat definitiv în galeria marilor personalităţi ştiinţifice mondiale, demonstrînd capacitatea nativă de creaţie specifică românului. Astăzi însă, cînd noile probleme cu care se confruntă omenirea nu mai pot fi soluţionate de cercetători solitari, se impune din ce în ce mai mult implementarea unui sistem industrial de cercetare ştiinţifică. Este meritul incontestabil al partidului nostru, al secretarului său general, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** de a fi sesizat această cerinţă obiectivă şi de a fi elaborat un sistem unitar de cercetare şi creaţie tehnico-ştiinţifică, specific etapei actuale şi de perspectivă, în concordanţă cu obiectivele dezvoltării noastre social-economice. Avem astăzi un program clar de orientare a acestei activităţi, elaborat pe baza unei analize ştiinţifice riguroase, racordat la disponibilităţile existente şi la cerinţele de perspectivă ale dezvoltării noastre, avem o puternică bază materială, însumînd o multitudine de institute de cercetare ştiinţifică şi proiectare tehnologică şi institute de învăţămînt superior dotate cu aparatură modernă, în care lucrează cei mai buni specialişti în domeniu (prin numărul de cercetători şi cadre didactice universitare, raportat la populaţia activă, România se află, din acest punct de vedere, printre primele ţări din lume), avem, de asemenea, un cadru organizatoric cuprinzător, definit prin existenţa unor organisme coordonatoare – Consiliul Naţional al Ştiinţei şi Învăţămîntului, condus de tovarăşa academician doctor inginer **Elena Ceauşescu**, Comitetul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, institutele centrale de cercetare ştiinţifică – şi a

unor forme de dezbatere democratică a problematicii, capabil să optimizeze efortul de creaţie tehnico-ştiinţifică prin înlăturarea paralelismelor şi identificarea celor mai eficiente căi de materializare a obiectivelor propuse. Reorganizarea şi reorientarea sistemului de învăţămînt, conjugate cu efervescenţa creaţiei literare şi artistice, pe fondul activităţii fertile, declanşată prin iniţierea Festivalului Naţional „Cîntarea României", conturează o largă mişcare culturală ce a descătuşat resursele intelectuale ale poporului nostru, conferind acestei perioade, numită pe drept cuvînt **„Epoca Nicolae Ceauşescu"**, virtuţi de elevată stare spirituală. Am insistat asupra acestei probleme – una din marile cuceriri ale socialismului – tocmai pentru că ea demonstrează, prin evoluţia mereu ascendentă a devenirii sale, ca şi celelalte laturi ale dezvoltării noastre social-economice, efortul de căutare a unui drum propriu, adaptat condiţiilor noastre concrete, particularităţilor noastre istorice şi naţionale, organic integrat unei viziuni largi, de mare amploare şi largă perspectivă ce caracterizează concepţia secretarului general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** de afirmare a disponibilităţilor societăţii socialiste româneşti multilateral dezvoltate în planul unei noi calităţi, superioare.

Momentele de bilanţ cu caracter de aniversare reprezintă, fără îndoială, prilejul cel mai nimerit de evaluare a drumului parcurs şi de identificare a direcţiilor de perspectivă pe baza experienţei acumulate. Pentru tînăra generaţie din patria noastră – care beneficiază de marea şansă de a trăi într-o epocă în care toate eforturile societăţii converg spre realizarea unui viitor luminos şi prosper – un astfel de moment important l-a constituit marcarea aniversării a 65 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist şi a 30 de ani de la înfiinţarea Uniunii Asociaţiilor Studenţilor Comunişti din România. Onorată de prezenţa secretarului general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** a tovarăşei academician doctor inginer **Elena Ceauşescu,** festivitatea de aniversare a organizaţiilor revoluţionare ale tineretului şi studenţilor s-a constituit într-o lucidă şi realistă analiză privind valorificarea imensului potenţial creator al tinerei generaţii, în contextul amplului efort al întregului nostru popor pentru realizarea obiectivelor adoptate de cel de-al XIII-lea Congres al partidului. Cu acest prilej s-a desprins clar ideea că tineretului îi revine înalta datorie patriotică de a continua tradiţia luptei revoluţionare printr-o permanentă perfecţionare profesională, printr-o pregătire multilaterală, menite să confere acele calităţi indispensabile constructorului societăţii viitoare. În acest context şi în perspectiva Conferinţei Naţionale a partidului ce va avea loc în acest an, la începutul lunii decembrie, se pot contura obiectivele prioritare, la înfăptuirea cărora tineretul este chemat să-şi aducă o contribuţie importantă. Un loc central în preocupările organizaţiei de tineret îl ocupă problematica modernizării activităţii social-economice. Nu trebuie uitat faptul că în urmă cu cîteva luni secretarul general al partidului atrăgea atenţia că anul 1987 reprezintă o etapă importantă în acest proces complex ce şi-a propus, în urma hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, să reconfigureze toate structurile şi laturile societăţii prin promovarea celor mai recente cuceriri ale ştiinţei şi tehnologiei moderne. Obiectivul esenţial al strategiei partidului şi statului nostru – acela de a se trece în actualul cincinal de la stadiul de ţară în curs de dezvoltare la o nouă etapă, de ţară mediu dezvoltată şi în perspectivă atingerea nivelului de civilizaţie comunistă – nu poate fi atins decît în condiţiile implementării pe scară largă a progresului ştiinţific şi tehnologic, laolaltă cu continua ridicare a nivelului ideologic şi cultural al maselor, cu adîncirea democraţiei revoluţionare muncitoreşti, socialiste. Această etapă – de înaltă efervescenţă creatoare şi de intens efort organizatoric –, caracterizată prin voinţa de neclintit a întregului nostru popor de a întîmpina prin fapte de muncă exemplare Conferinţa Naţională a partidului, ridică şi în faţa tinerei generaţii, a organizaţiei sale revoluţionare sarcini complexe.

O prioritate cu profunde implicaţii în viaţa societăţii o constituie problematica energetică. Energia constituie pentru orice societate premisa absolut necesară realizării unei evoluţii ascendente. Cu atît mai importantă devine însă problema energetică, cum este cazul ţării noastre, cu cît ritmurile de dezvoltare sînt mai înalte. În actualul stadiu, o simplă extensie a dezvoltării bazei energetice nu rezolvă pe deplin această problemă, în condiţiile în care la o serie de resurse, cum sînt cele hidroenergetice, s-a ajuns la limita superioară a disponibilităţilor. Pe de altă parte, folosirea în continuare ca bază energetică a hidrocarburilor lichide şi gazoase în actuala situaţie – a perspectivei epuizării acestor resurse – nu mai este deloc avantajoasă. Iată de ce efortul principal al partidului şi statului nostru este orientat spre dezvoltarea centralelor termoelectrice pe bază de cărbune, prin identificarea unor soluţii de valorificare a cărbunelui inferior şi implementarea pe scară largă a aşa-ziselor surse de energie neconvenţională, în prim plan situîndu-se energetica nucleară. Problema ar fi însă incomplet soluţionată dacă nu s-ar avea în vedere şi imensele disponibilităţi ale economisirii energiei. De la cele mai mărunte măsuri organizatorice pînă la înlocuirea tehnologiilor energofage cu tehnologii noi, de înalt randament energetic, sau reintroducerea în circuitul economic a resurselor secundare de energie, se deschide un vast cîmp de acţiune, cu efecte benefice pentru dezvoltarea societăţii. Strîns corelată cu acest amplu proces este şi problematica reciclării materialelor şi pieselor refolosibile – care, în esenţă, constituie, în egală măsură, o nouă resursă de materii prime –, dar şi recuperarea unor investiţii energetice.

Trebuie subliniată cu această ocazie o semnificaţie social-economică deosebită care, deseori, scapă la prima vedere. Problematica valorificării superioare a energiei şi a resurselor mate-

riale, inclusiv prin reintroducerea în procesul social-economic a resurselor refolosibile, are și implicații de ordin ecologic. Procesele industriale cu pierderi energetice și de materiale secundare reprezintă nu numai o etapă depășită pe plan economic, dar și un factor de risc ecologic pe care o societate ca a noastră, preocupată în cel mai înalt grad de realizarea unei dezvoltări armonioase și eficiente, nu îl poate neglija. Iată deci suficiente temeiuri pentru a conferi acestei preocupări majore a partidului și statului nostru importanța capitală acordată.

A introduce pe scară largă noul, cele mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii presupune și o schimbare de optică la nivelul pregătirii profesionale, al educației în general, presupune în primul rînd o abordare revoluționară, caracterizată printr-un spirit permanent de autodepășire. Am fost cu toții martori și părtași la restructurarea întregului sistem de învățămînt care, într-o perioadă relativ scurtă, a trecut de la o configurație exclusiv teoretică la una cu puternice valențe practice. Rețeaua învățămîntului liceal și superior este modelată astăzi pe necesitățile economiei naționale, fiind preponderent tehnică. În paralel, a crescut preocuparea pentru realizarea, prin sistemul de învățămînt, a unui om nou, cu un larg orizont cultural, un accent deosebit fiind pus pe studiul științelor sociale. Putem spune deci că există toate condițiile ca școala noastră să formeze specialiști cu o înaltă pregătire profesională, în același timp educați în spiritul unei concepții materialist-științifice despre lume și viață, pătrunși de conștiința înaltelor îndatoriri ce le revin față de societate. Nu este întîmplător faptul că, în marile confruntări științifice și tehnice internaționale - olimpiade și balcaniade de știință, expoziții și sesiuni tehnico-științifice -, reprezentanții noștri au ocupat în mod permanent locuri fruntașe, atestînd pe plan mondial înalta ținută profesională a sistemului nostru de învățămînt, a mișcării uteciste de creație „Știință-tehnică-producție". Acum, se cere mai mult ca niciodată valorificarea acestui înalt potențial creativ în toate sferele de activitate ale societății potrivit obiectivelor prefigurate de cel de-al XIII-lea Congres al partidului. Este o obligație de onoare a tinerei generații, a organizației sale revoluționare, de a răspunde concret, prin fapte, minunatelor condiții de muncă, studiu și viață create prin grija partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu.**

CONDIȚIA LITERATURII DE ANTICIPAȚIE TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ

Pe fondul unei preocupări sporite pentru educația multilaterală a tinerei generații, într-un context mai larg de diversificare a propagandei politice și culturale, acum cinci ani, la inițiativa C.C. al U.T.C., apărea prima ediție a Almanahului „Anticipația", publicație ce-și propunea să promoveze un gen literar aparte, deosebit de gustat de către tineri. În paralel, prin grija organelor și organizațiilor U.T.C., a factorilor implicați în formarea și educarea gustului pentru literatură și artă, s-a dezvoltat o largă mișcare de creație literară și artistică în domeniul anticipației tehnico-științifice. Au luat naștere o serie de cenacluri literare în marile localități ale țării, pe platformele industriale, în școli, la casele de cultură, ale științei și tehnicii pentru tineret, chiar și la sate. Anual, sub egida C.C. al U.T.C. și cu sprijinul C.C.E.S., al Uniunii Scriitorilor și al Uniunii Artiștilor Plastici, s-a organizat o consfătuire a acestor cenacluri, prilej de util schimb de experiență și de analiză a activității depuse, de orientare a creației literare și artistice spre problematica majoră a genului. În fiecare an s-a organizat un concurs de creație literară și artistică la care au participat un număr mare de autori, membri sau nemembri ai cenaclurilor, lucrările premiate fiind publicate în următoarea ediție a Almanahului „Anticipația". Ca urmare a acestei mișcări în permanentă dezvoltare, ce continuă tradiția generațiilor mai vechi de scriitori în acest domeniu, s-a observat în ultimul timp o deschidere mai mare a activității editoriale spre acest gen de literatură atît de căutat. Au apărut în număr sporit o serie de antologii cuprinzînd cele mai reușite lucrări din întreaga țară, de regulă selectate pe o anumită tematică, sau au fost editate în număr mai mare volume de debut sau de autori consacrați. În almanahuri de prestigiu, editate de regulă de revistele literare, au apărut lucrări sau secțiuni cuprinzînd literatură de anticipație tehnico-științifică, unele cenacluri, reviste studențești și în mod excepțional o revistă de cultură (revista „Argeș") editează ocazional suplimente integral dedicate acestui gen de literatură. Merită menționat faptul că suplimentul cenaclului „Helion" din Timișoara a fost deosebit de apreciat, în 1984 la Conferința europeană de literatură științifico-fantastică „Eurocon", ce a avut loc la Brighton, Anglia. În sfîrșit, anual C.C. al U.T.C. a acordat un premiu pentru cea mai valoroasă lucrare editorială din domeniul literaturii de anticipație tehnico-științifică.

Semnificativ este faptul că și critica literară, destul de timid însă, a început să se intereseze de acest gen literar, dar în prea mică măsură încă, dezbaterea critică rămînînd monopolul fanilor (cititori și autori de literatură

de anticipație tehnico-științifică de regulă fără o pregătire profesională în domeniul literaturii, dar cu o pătimașă dragoste pentru acest gen). Așa se face că, pe fondul unei creșteri cantitative substanțiale de texte (elaborate sau chiar publicate), există temerea că acel salt calitativ atît de dorit și de necesar nu s-a realizat și nici n-ar fi previzibil să se realizeze atîta vreme cît lipsește o abordare sistematică și pertinentă din partea criticii de specialitate. Situația nu este atît de gravă cum ar părea la prima vedere, dacă, din păcate, n-ar fi alimentată de o anumită tendință ce se manifestă în ultima vreme. Fără a fi un bun cunoscător al fenomenelor ce se manifestă în marea literatură contemporană românească, poți însă identifica în spațiul dezbaterilor pe marginea literaturii de anticipație tehnico-științifică acea tendință păgubitoare de abordare a creației literare de pe platforma unui provincialism îngust, prin prisma unui spirit de grup, eludîndu-se principiile general valabile, așezate deasupra oricărei subiectivități, atît de necesare unei analize principiale care să promoveze adevăratele valori. Nu ducem lipsă nici în acest spațiu de oameni pricepuți, creativi și nici de disponibilități editoriale, ne lovim însă prea adesea de lipsa de onestitate, de etică profesională. Prea multă energie se irosește în polemici numai de dragul de a polemiza, prea mult spațiu tipografic se pierde prin abordarea unor amănunte marginale, scăpîndu-se din vedere problemele de conținut, de orientare ideologică și culturală, de realizare estetică în ansamblu a textelor. Ni se pare semnificativ să remarcăm - fără a avea în nici un caz intenția de a face o paralelă între clasica operă shakespeariană și acest gen de literatură contemporană - că anumite neglijențe de construcție și anacronisme notorii ale marelui titan al literaturii universale (în „Regele Ioan" trag tunurile cu un veac înainte de intrarea artileriei în războaie; în Roma lui Caesar bat ceasurile ca în Londra iacobină; contemporanii lui Coriolan poartă pistoale și spun rugăciuni înainte de masă ca puritanii, Cleopatra joacă biliard; Boemiei i se acordă un țărm la mare, iar Milanului un ocean etc., etc.) nu au știrbit cu nimic valoarea de netăgăduit a operelor marelui scriitor englez, care au rămas pentru eternitate în patrimoniul mondial al culturii prin mesajul lor profund umanist, prin fondul ideilor de o permanentă actualitate. Aceasta nu înseamnă cîtuși de puțin să tolerăm erori gramaticale sau anacronisme științifice în lucrările contemporanilor noștri, dar nici să ne mărginim la a le căuta cu tot dinadinsul, scăpîndu-ne fondul problemelor.

Critica literară a fost și trebuie să rămînă un prețios instrument de sprijinire a valorilor autentice în domeniul literaturii, pe baza unei analize cuprinzătoare, exigente, principiale și constructive, și nu un mijloc stresant de atac la persoană sau de „rezolvare" a unor interese de grup. Sîntem absolut convinși că, o dată stinse aceste fenomene negative, nesemnificative pentru spațiul literaturii noastre, vor cîștiga și cititorii și autorii și, în ultimă instanță, literatura de valoare. Pe de altă parte, este mai actuală acum ca oricînd o creștere a receptivității, în mod special a tinerilor autori, față de critica literară onestă, premisă absolut necesară pentru o evoluție sănătoasă în planul creației literare. Este locul și este momentul pentru o mai mare deschidere față de critica literară - aș zice chiar, deși nu aș vrea să fiu interpretat greșit, pentru o mai largă toleranță față de critică - atît din partea autorilor, cît și din partea revistelor de specialitate.

Se cuvine deci, după apariția a cinci ediții din acest almanah și pe fondul unei dezbateri din ce în ce mai aprinse pe marginea genului, să rememorăm și totodată să redefinim statutul acestei publicații, într-un fel unică, în spectrul atît de larg al almanahurilor editate în ultima perioadă.

Almanahul „Anticipația" este și va continua să rămînă un almanah pentru tineret. Acest fapt implică în egală măsura promovarea literaturii de anticipație tehnico-științifică, cu un profund mesaj, vizînd, prin formele specifice acestui gen literar, problematica majoră a zilelor noastre, cu alte cuvinte, o literatură cu o importantă miză politică și educativă și, în același timp, afirmarea unor tinere talente în acest domeniu.

A devenit deja o tradiție de a publica în almanah medalioane cuprinzînd prezentarea activității și a celor mai reprezentative lucrări cu precădere ale unor tineri aflați în etapa de căutare a unui drum propriu chiar dacă există riscul, lesne de înțeles, de a lansa autori care nu au disponibilitatea creativă de a continua pe un plan superior opera literară începută. Ne asumăm acest risc cu conștiința datoriei de a cultiva în rîndul tinerei generații dragostea pentru literatură și cu încrederea că numai această largă deschidere spre tineret poate să ofere condițiile creării unui climat fertil, de formare a unei noi generații de scriitori care să ducă pe mai departe, într-o continuă ascendență, tradițiile literaturii noastre de anticipație tehnico-științifică.

În măsura posibilităților, pentru a avea o viziune mai largă a acestui gen literar, în almanah sînt prezentate și cele mai semnificative opere literare ale unor scriitori consacrați pe plan internațional.

O mare parte a almanahului este dedicată științei, sub genericul semnificativ „Știința la frontierele cunoașterii", plecînd de la considerentul că acest gen de literatură deseori extrapolează pentru viitor posibilul drum al cercetării științifice, identificîndu-se ca „anticameră" a științei. Nu am pledat și nici nu pledăm pentru o literatură de gen viitorologic, în sensul prefigurării mersului înainte al științei, dar sîntem convinși că acest gen literar nu poate ignora cele mai recente cuceriri ale științei și impactul lor viitor față de om și societate. Iată de ce în rubrica mai sus amintită am încercat în permanență, cu sprijinul unor prestigioși oameni de știință, să conturăm marile întrebări cu care se confruntă știința contemporană și să prezentăm ipotezele științifice în curs de confirmare. Stăruim asupra ideii că literatura de anticipație tehnico-științifică reprezintă și o modalitate de a ne acomoda la șo-

cul viitorului, prezentîndu-ne în manieră literară posibile scenarii ale evoluției om-societate-tehnologie, conștientizîndu-ne totodată responsabilitățile sau riscurile implementării necontrolate a rezultatelor cercetării științifice și tehnologice de vîrf. În fine, un spațiu amplu în almanah este consacrat criticii literare, fără să ne sfiim să asociem opinii principial contradictorii, considerînd că cititorul este suficient de matur să înțeleagă natura dialectică a unei opere literare. Facem un apel de conștiință la adresa tuturor criticilor noștri de valoare pentru a ne ajuta să realizăm prin intermediul rubricii de profil – „Galaxia SF" – acea orientare de conținut și de expresie literară atît de necesară unui gen de literatură ce se bucură de o largă audiență la tînărul cititor care îl poate influența uneori decisiv pe plan estetic. Considerăm că atîta vreme cît acest gen literar are un impact și o influență deosebit de mari asupra copiilor și tinerilor nu ne este permis să-l lăsăm în afara rigorilor literare pe motivul neîntemeiat că ar depăși competențele strict literare. Simțul datoriei de onoare față de cultura românească ne impune să nu abandonăm la voia întîmplării acest gen literar atît de prolific și popular. Iată de ce așteptăm cu interes și speranță orice opinie, sugestie și critică constructivă la adresa rubricii „Galaxia SF".

PRETEXT PENTRU O CONTINUARE

O explicitare a conținutului acestui almanah pare redundantă. Citîndu-l pe Sorin Antohi – un remarcabil tînăr critic și erudit literar, cu oarecare simpatie pentru literatura științifico-fantastică – „Vorba (ușor adaptată a) califului bibliofob și piroman Omar I: dacă scrierile acestea concordă cu părerile dumneavoastră, sînt inutile; dacă dimpotrivă, atunci sînt inadmisibile", această continuare nu are darul decît de a umple într-un fel un spațiu tipografic ce a fost dedicat în exclusivitate unui discurs editorial. În speranța însă de a ne face înțeleși asupra modului în care am concretizat principiile de realizare a Almanahului „Anticipația", ne vedem obligați să prezentăm o justificare a conținutului actual.

Conform tradiției, am publicat, și în acest an toate lucrările premiate la Concursul anual de literatură de anticipație tehnico-științifică. Este vorba de schița „Noapte bună, Tereza" de Marian Truță, de povestirea „Peisagistul" de Silviu Genescu și de nuvela „Maidanul cu extratereștri" de Constantin Cozmiuc. În ceea ce privește nuvela menționată, trebuie să remarcăm efortul autorului – destul de singular în actuala situație a literaturii noastre SF – de a reflecta, printr-un unghi insolit de abordare, atmosfera specifică unui cartier muncitoresc din România. În această ediție prezentăm patru medalioane – trei ale unor foarte tineri creatori și altul al unui scriitor consacrat, Mircea Șerbănescu. Mihnea Columbeanu, căruia i-am dedicat un medalion, a primit premiul special al juriului pentru nuvela de mai mare întindere „Eternul purgatoriu", o interesantă și incitantă dezbatere despre perisabilitatea unei societăți bazate pe un sistem totalitar, subordonat unei credințe mistice. Cornel Ioniceli este autorul unor lucrări de artă plastică, realizate într-o manieră cu totul inedită, ce ilustrează cîteva pagini ale actualului almanah. În sfîrșit, Dan Pavelescu este un tînăr și prolific traducător din limba engleză, ceea ce nu exclude însă faptul că, prin selectarea și prelucrarea deosebit de îngrijită a textelor, nu ar fi în egală măsură și coautor al acestor lucrări.

Sînt prezenți în almanah și tineri autori deja consacrați în literatura de anticipație tehnico-științifică: M. Grămescu, G. Ceaușu, C. T. Popescu, R. Haritonovici, O. Bufnilă, B. Ficeac și alții.

În privința traducerilor, actualul almanah se reduce la două, dar care credem că sînt semnificative prin întindere și valoare pentru literatura de gen pe plan mondial. Este vorba de romanul „Sfîrșitul eternității" de Isaac Asimov (traducere Anca Răzuș) – o frumoasă pledoarie pentru necesitatea dezvoltării obiective, fără nici o imixtiune din afară, a societății omenești –, și nuvela de mare întindere „A doua invazie a marțienilor" de Arkadi și Boris Strugațki (traducere Valerian Stoicescu) – un interesant antiscenariu al operei cu aceeași tematică a lui H. Wells.

În ceea ce privește „Știința la frontierele cunoașterii", autori de prestigiu, cum ar fi Al. Boiu, D. Constantin, S. Chelcea, D. Drimer, S. Marcus, C. Maximilian, Al. Mironov, I. Purica și M. Șerban, fac o prezentare a unor incitante probleme cu care se confruntă știința actuală în variate domenii: fizica universului, tehnologiile viitorului, riscurile genetice și ale improbabilei călătorii în timp, bioenergetica, precum și eterna problemă a omului zăpezilor.

„Galaxia SF" cuprinde opinii critice asupra celor mai reprezentative lucrări editoriale apărute în ultima perioadă și, în același timp, o dezbatere în ceea ce privește unele aspecte mai importante ale fenomenului dezvoltării literaturii de anticipație tehnico-științifică la noi și pe plan mondial, în care am inclus și lucrările de critică literară premiate la concursul de anul trecut (autori: Cristian T. Popescu și Lucian Ionică). Mulțumim pe această cale criticilor I. Hobana (Uniunea Scriitorilor), M. Coman, V. Bugariu, S. Antohi, Szavai Geza și, în egală măsură, pictorului Liviu Suhar (Uniunea Artiștilor Plastici), care și-au sacrificat din timpul lor liber pentru a ne ajuta să înțelegem mai bine și mai corect acest gen de literatură și artă.

Mulțumind tuturor celor ce ne-au sprijinit în realizarea acestui almanah, ne exprimăm speranța că vom primi pe adresa redacției opinii, sugestii și critici pertinente, care să ne îndrume în viitor spre elaborarea unor ediții mult mai bune.

IOAN ALBESCU

știința la frontierele cunoașterii

ionel i. purica

dimensiunile universului

– Treceți pe dezintegratorul controlat de protoni și urmăriți creșterea de energie acumulată în plasma de quarkuri!

– Am ajuns la valoarea maximă pentru procesul de supersimetrie, i se răspunse după un timp.

– Acționați comenzile pentru transformarea fermioni-bozoni-fermioni.

Simți cum se desface, se dezagregă umplînd universul, trecînd pentru scurt timp într-o lume nouă. Apoi, deveni din nou conștient de coexistența sa normală.

Privi în jur. Totul era la locul știut: fotoliul în care ședea, aparatele de control din jur, fereastra neutrinică prin care putea vedea la distanțe cosmice, de sute de mii de ani lumină.

Neutrinii veneau cu viteza luminii din galaxia pe care abia o părăsise și care îi apărea așa cum era ea cu mult înainte de a pleca el de acolo.

În cîteva minute, prin procesul de supersimetrie, parcursese două sute de mii de ani lumină.

Desigur că îți trebuie curaj să riști aplicarea acestui proces care poate ușor să te lase transformat în forțe, în bozoni, ce s-ar fi răspîndit în universul geamăn E'_8, astfel încît nimic nu ar mai fi amintit de existența unor structuri inteligente, sensibile și complexe.

În cele cîteva minute cît a durat transformarea, au trecut în universul geamăn E'_8 prin intermediul cîmpului gravitațional și au revenit în universul lor E_8 la distanța de sute de mii de ani lumină față de poziția inițială.

Era prima dată cînd se experimenta procesul de supersimetrie cu trecerea prin universul geamăn E'_8.

Dacă această experiență reușea, exista posibilitatea de a investiga celălalt univers, despre care nu se știa că există decît prin intermediul găurilor negre.

Și, cu puțin curaj, iată că ei au reușit să depășească această încercare.

– Totul este normal. Fiecare își reia activitatea obișnuită, se auzi din nou vocea sonoră a coordonatorului navei extragalactice.

După cîtva timp, cînd starea nervoasă reveni la normal, istoricul navei, puțin intrigat, spuse:

– Am găsit în memoria calculatorului, înregistrat din fluxul de neutrini care ne vin de la galaxia noastră, un document ce dovedește că strămoșii noștri bănuiau existența proceselor pe care noi le experimentăm astăzi. Deoarece pînă la prima escală parcurgem distanțele cu viteză mai mică decît viteza luminii, avem timpul necesar ca să ne amuzăm. Propun să punem descifratorul de limbaje să ni-l traducă. Unele concepte utilizate sînt greu de sesizat, totuși este sigur că, deși nu aveau informații asupra constantelor de timp și spațiu, știau destul de multe despre dimensiunile suplimentare ale Universului.

După cîteva minute, fiecare membru al echipajului se amuza ascultînd:

....

„Universul este compus din corpuri și forțe. Ultimele descriu interacția dintre corpuri.

Această idee pe care o datorăm antichității grecești se întîlnește, sub diverse forme dar continuu, în istoria științei umane despre natură. O întîlnim la Aristotel, de la care ne-a rămas caracterizarea corpurilor și a forțelor ca fiind cele care nu se pot suprapune în același timp și spațiu – corpurile, sau se pot suprapune oricîte – forțele. O întîlnim în secolul XVII la Newton, care reușește primul să construiască acel minunat instrument de predicție care se cheamă mecanica clasică, mecanica newtoniană, prin legarea conceptului de forță cu cel de accelerație. O întîlnim la începutul secolului nostru, cînd pentru descrierea microobiectelor fizicii a fost necesar să se unească descrierea corpusculară a obiectelor cu cea ondulatorie în sinteza pe care o numim astăzi mecanica cuantică și cînd s-a descoperit că microobiectivele, nucleele atomilor, pot să se dezintegreze, transformîndu-se unele în altele.

Astfel, problema descrierii universului capătă valențe noi. Ne putem întreba cîte particule sînt elementare, așa fel încît prin interacția lor, descrisă prin intermediul unor cîmpuri de forțe, să se poată compune toate corpurile cunoscute.

Pe de altă parte, cîmpurilor de forțe li se asociază particule specifice fiecăruia, ca de exemplu fotonul, care este asociat cîmpului electromagnetic generat de particulele: electron, cu sarcină electrică negativă, sau pozitron cu sarcină pozitivă.

Așadar, descrierea forțelor se face printr-un schimb de particule, denumite bozoni, între particulele care generează prin sarcinile lor cîmpurile de forțe, denumite fermioni. Ne aflăm în fața a

două tipuri de particule, fermionii care au comportarea corpurilor, și bozonii, care descriu forțe.

Datele experimentale acumulate în decursul ultimelor decenii cu acceleratoarele de particule și cu reactorii nucleari de cercetare din marile centre ca: Brookhaven (S.U.A.), Dubna și Sherpuchovo (U.R.S.S.), Geneva (Elveția) etc. au permis, prin sistematizarea lor, să se construiască un model standard al particulelor fundamentale. Astfel, toate corpurile ar fi compuse din șase quarkuri, grupate în trei familii de cîte două, și șase leptoni, grupați tot în trei familii. Dacă quarkurile, combinîndu-se cîte trei, ne dau protonul și neutronul, componentele nucleului atomic, și nu au putut fi separate din interiorul acestora, familia leptonilor conține particule libere, ca electronul, care formează norul din jurul nucleului și dă proprietățile chimice ale atomilor.

Toți fermionii sînt formați din quarkuri sau leptoni menținuți prin intermediul a patru forțe distincte: cîmpul de forțe electromagnetice, cu care este asociat fotonul; cîmpul de forțe slabe, cu care sînt asociate trei particule (W^+, W^-, Z^0); forțele nucleare tari, asociate cu cîmpul de forțe cromodinamic, similar celui electromagnetic, dar cu trei sarcini de culoare în loc de una și cu opt particule asociate (gluoni); pe lîngă acestea, păstrîndu-și încă misterul de cel mai vechi cîmp cunoscut de omenire, este cîmpul de forțe gravitațional.

Fizicienii însă nu sînt mulțumiți cu modelul standard, pentru că utilizează prea multe particule fundamentale și prea multe forțe. Își face loc, astfel, ideea unificării cîmpurilor de forțe și se știe că Salam, Glashow și Weinberg au luat Premiul Nobel pentru că au unificat forțele electromagnetice cu cele slabe într-o teorie strălucit verificată de C. Rubia și Van den Meer, și ei laureați ai Premiului Nobel în anul 1985.

Giorgi și Weinberg au elaborat o teorie unificatoare a forțelor electroslabe cu cele cromodinamice, teoria care prevede transformarea quarkurilor în leptoni. Consecința acesteia este că protonii nu mai sînt cărămizile stabile ale universului, ci ar trebui să se dezintegreze cu un timp de viață de 10^{31} ani. Viața lor este enormă dacă ținem seama că vîrsta universului nostru este estimată la 10^{10} ani. Aceasta se reflectă în faptul că dezintregrarea unui foton este un lucru foarte rar. Un calcul simplu arată că, pentru a constata dezintegrarea unui proton în cursul unui an, este nevoie să se supravegheze o cantitate de zece mii de tone de apă. Protonii se găsesc în apă ca nuclee ale atomilor de hidrogen și în calitate de componente ale nucleelor de oxigen. Au fost efectuate imediat șapte experimente, în S.U.A., U.R.S.S., Italia, Franța și India, în condiții cu totul speciale, pentru ca să se pună în evidență dezintegrarea protonului. Astfel, la Cleveland, într-o mină de sare, la o adîncime de peste 1,5 km, un detector de opt mii de tone de apă este supravegheat cu 2.048 de fotomultiplicatori, creîndu-se condițiile ca, dacă un proton s-ar dezintegra, semnalele date de un astfel de eveniment să nu se confunde cu reacțiile date de razele cosmice.

Rezultatele publicate în 1985 arată că protonul, dacă s-ar dezintegra, ar avea o viață în orice caz mai mare de 10^{32} ani, deci cu un ordin de mărime mai mare decît prevedea teoria lui Giorgi-Glashow. Există însă și alte teorii, care prevăd o viață mai mare, astfel că problema nu este încheiată și, în anii următori, eforturile experimentale pentru a descoperi dezintegrare protonului vor continua.

În paralel, însă, se studiază și comportarea nucleelor la energii foarte mari. Nucleul unui atom este o bucată de materie cu totul diferită de orice corp din experiența noastră zilnică. El este extraordinar de dens: un degetar plin cu materie nucleară ar cîntări un milion de tone.

De o importanță deosebită este comportarea nucleelor la schimbările de temperatură, presiune și densitate, care pot apărea cînd ele se ciocnesc la viteze apropiate de viteza luminii. Pentru a imprima unui nucleu o astfel de viteză este necesar ca el să fie accelerat la energii foarte mari. La Institutul Unificat de Cercetări Nucleare de la Dubna se accelerează nuclee de neon la viteze care sînt 98% din viteza luminii, iar la Lawrence Berkley Laboratory se pot accelera ioni grei, ca cei de uraniu. Ciocnirea nuceelor la aceste viteze poate da informații asupra structurii materiei nucleare aduse la starea de plasmă de quarkuri, care apare la temperaturi de ordinul a 10^{12} grade. Dacă pînă în prezent proprietățile quarkurilor au fost studiate numai în inter-reacții dintre particule individuale, ciocnirile dintre nucleele grele accelerate la viteze relativiste permit studiul comportării quarkurilor în stare de plasmă.

Universul nostru și-a început existența tocmai într-o astfel de stare. Iată deci că, în anii viitori, ne putem aștepta ca să se producă în laborator starea inițială pe care materia a avut-o în univers.

Revenind la ideea de unificare a cîmpurilor de forțe, constatăm că am lăsat deoparte cîmpul gravitațional. Visul lui Einstein a fost, toată viața, să realizeze unificarea cîmpului gravitațional cu cel electromagnetic. Dacă Einstein nu a reușit să-și vadă visul împlinit, în schimb noi asistăm, în ultimii zece ani, la progrese simțitoare pe calea realizării acestui vis care, în etapa actuală, ar însemna elaborarea unei teorii unificatoare a celor patru cîmpuri de forțe într-unul singur. Se crede că, la începutul universului, în primele lui momente, cînd energia particulelor era foarte mare, exista o singură forță și, pe măsură ce energia particulelor a scăzut, au început să se diferențieze între ele forțele gravitaționale de cele cromodinamice, apoi cele slabe și, în fine, cele electromagnetice.

Pentru a înțelege posibilitatea unei astfel de unificări, fizica a trebuit să renunțe la ideea de care aminteam la început și anume că universul este compus din corpuri și forțe care nu se pot transforma unele în altele. Teoriile de supersimetrie și supergravitație consideră că fermionii (corpurile) se pot transforma în bozoni (forțe) și invers.

Consecințele unor astfel de teorii sînt remarcabile. Printre altele, am reține aici faptul că toate particulele par să fie produse prin transformări de supersimetrie din gravitoni. Cîmpul gravitațional devine un fel de Alma Mater, origine comună a tuturor corpurilor și forțelor din univers.

Pe de altă parte, teoriile de supergravitație prevăd existența unor forțe de gravitație care se anulează la distanțe mici. Una dintre particule asociată cu aceste cîmpuri de forțe, care pot fi atît de atracție cît și de respingere, a primit numele de gravifoton și ea descrește cu distanța, anulîndu-se la cîțiva metri.

Desigur că teoriile fizicii se bazează pe experimentele făcute, iar noile teorii trebuie să prevadă, o dată cu existența unor particule, și condițiile în care ele pot fi constatate experimental. Pentru detectarea gravifotonului, noi am propus experiențe în care se utilizează neutroni ultrareci, ce vor putea fi realizate la reactorii nucleari de la Dubna și Grenoble în următorii ani. Dacă se va dovedi că există astfel de cîmpuri de forțe, ele vor fi primul nostru motiv de încredere în consecințele teoriilor de supergravitație, printre care poate că cea mai interesantă este aceea că transformarea unui fermion într-un bozon și apoi refacerea fermionului au loc cu deplasare în spațiu și timp, și astfel de idei par astăzi stranii, ele nu ne sperie, căci tot atît de ciudată li s-ar fi părut ideea că se poate scoate energie din masa nucleelor de uraniu chiar și celor mai mari fizicieni de la sfîrșitul secolului al XIX-lea.

Teoriile de supergravitație au reînviat ideile lui Kalutza și Klein, din 1922, care, pentru a explica existența cîmpului electromagnetic alături de cel gravitațional, au imaginat un spațiu cu cinci dimensiuni, adăugînd o dimensiune în plus față de cele trei dimensiuni spațiale și o dimensiune temporală specifice spațiului-timp introdus de Einstein.

Teoriile de supergravitație au crescut numărul dimensiunilor pînă la 11. Ele asociază fiecărui punct al spațiului-timp cu patru dimensiuni o sferă cu șapte dimensiuni suplimentare.

Spațiile supergravitației au, însă, printre altele, două mari inconveniente:

- nu pot elimina decît parțial apariția infiniților, adică faptul că, dacă considerăm particulele punctuale, atunci interacția cu ele înșile are loc la distanțe nule. Cum forțele sînt în genere invers proporționale cu o funcție de distanță, cînd distanța este nulă, acestea devin infinite.

- nu pot explica de ce neutrinii și interacțiile slabe preferă un univers fără simetrie în oglindă.

Abia în 1984, Green și Schwartz au rezolvat aceste probleme asociind teoria strunelor cu supergravitația. Această teorie consideră particulele elementare nu ca puncte, ci ca niște mici coarde cu dimensiuni de ordinul 10^{-35} metri, adică distanța cea mai mică compatibilă cu teoria cuantelor, care a fost numită distanță Planck, de la numele autorului conceptului de cuantă de energie – sau, poate mai corect, de acțiune. Fiecare particulă elementară nu este altceva decît o strună care vibrează.

Astfel, dimensiunile spațiului se reduc la 10 și, așa cum arată de Witten, teoriile de acest tip, denumite teorii ale supercoardelor, sînt invariante la anumite transformări locale. Grupurile de transformări specifice acestor invarianțe au fost descoperite la începutul secolului XX de E. Cartan și numite grupuri excepționale. Cel care pare că explică în condiții optime existența leptonilor, a quarkurilor, a aromelor, culorilor și a spinului diferit al particulelor elementare este grupul excepțional $E_8 x E'_8$. Acesta este un grup dublu. Grupul E_8, prin **„compactificarea"** a șase dimensiuni din cele opt, poate produce particulele cunoscute. Al doilea grup, E'_8, descrie un **„univers geamăn"**. Între cele două universuri nu se poate comunica decît prin intermediul cîmpului gravitațional. Aceasta ar putea explica și așa-zisa „lipsă de masă" pentru ca universul nostru să revină la starea inițială, din momentul marii explozii, adică să fie un univers pulsatoriu.

Desigur, există o întrebare normală: „Este posibil să detectăm existența unei dimensiuni suplimentare a universului, să zicem a cincea dimensiune?"

La sfîrșitul anului trecut, 1986, Bars și Vesser, și apoi Barr și Mohapatra, au propus o schemă foarte inteligentă, prin care o forță foarte mică ar putea să apară ca rezultat al existenței unei a cincea dimensiuni a universului. Această forță fusese identificată de Fishback și colaboratorii săi la începutul anului 1986 ca rezultat al abaterilor constatate în minele de mare adîncime de la legea atracției gravitaționale a lui Newton și a fost regăsită printr-o inteligentă interpretare a erorilor din experiența făcută de Etvós în 1922: o forță de respingere care se anulează exponențial cu distanța și care este produsă de hipersarcină, sarcină proporțională cu numărul de neutroni și protoni".

....

– Nu credeți că sistemul utilizat acum o sută de ani pentru zboruri cosmice, prin respingere cu ajutorul radiațiilor coherente hiperfotonice, avea la bază această idee?

– Da, este posibil. În orice caz, pămîntenii din mileniul al doilea – cum se cronometrau ei – știau destul de multe. Dar, de la a ști pînă la a putea a trebuit să treacă multă vreme... Îți mulțumim, istoricule, că ne-ai făcut să nu ne plictisim în acest timp.

– Atenție! Continuăm experiența noastră..., se auzi din nou informația sonoră a coordonatorului navei extragalactice.

solomon marcus

știința, ca artă
două tendințe inverse

Ultimele două secole au cunoscut o compartimentare tot mai accentuată a culturii. Tendința de a așeza totul în sertare riguros codificate se manifestă și azi, dar de cîteva decenii devine tot mai puternică și tendința oarecum inversă, de orientare asupra aspectelor globale, dinamice, de interacțiune a unor fenomene dintre cele mai diferite. Nu este vorba de două tendințe care se sabotează reciproc; dimpotrivă, ele se sprijină reciproc. Pentru a înțelege modul în care intră în legătură obiecte și fapte dintre cele mai eterogene, este necesară clasificarea lor prealabilă, după cum studiul legăturilor, asemănărilor, influențelor reciproce poate să conducă la noi criterii de clasificare a obiectelor și faptelor respective.

În ultimă instanță, complexitatea culturii reclamă raportarea ei la unele puncte de reper, la unele criterii organizatoare. Intelectul nostru are o nevoie organică de ordine și simplitate. Ceea ce înțelegem, printr-o viziune globală, este de fapt o decupare a realității, alta decît cea cunoscută. Dacă, de exemplu, cineva și-a organizat biblioteca personală după criteriul alfabetic, trecerea la criteriul tematic îl obligă la stabilirea unor elemente comune pe care le pot avea cărți aparținînd unor autori ale căror nume încep cu aceeași literă. Multiplicitatea de aspecte, care se cer considerate, implică o multiplicare corespunzătoare a criteriilor după care putem clasifica faptele de cultură.

O ALTĂ DECUPARE A REALITĂȚII

După aceste considerații generale, să trecem la unele exemple. Clasificarea tradițională a disciplinelor distinge domeniile științifice și cele inginerești, cele filozofice și cele literar-artistice. Științele, la rîndul lor, sînt clasificate, de exemplu, în științe ale naturii și științe sociale. Iată însă că o altă decupare a realității conduce la o ordonare de cu totul altă natură a obiectelor ei. Avem în vedere proprietățile de simetrie. Un volum de peste o mie de pagini publicat în 1986 (*Symmetry. Unifying Human Understanding*, edited by Istvan Hargittai, Pergamon Press, New York) reunește eforturile unui mare număr de specialiști, pentru a demonstra faptul că fenomenele de simetrie intră în numitorul comun al tuturor disciplinelor, de la matematică, fizică și chimie pînă la literatură, muzică și arte vizuale. Se constată astfel că, din punctul de vedere al simetriei, unele fenomene aparținînd unor domenii foarte depărtate pot fi mai apropiate decît unele fenomene aparținînd aceluiași domeniu.

Situații de tipul celei de mai sus, care permit o parcurgere transversală și unificatoare a cvasitotalității cunoașterii, sînt nenumărate. Teoria sistemelor și semiotica sînt două discipline de punct de vedere care conduc, fiecare în parte, la o nouă decupare a realității, la o nouă viziune privind asemănările și deosebirile dintre fenomene. Dar și discipline clasice de tipul matematicii sau al lingvisticii au dobîndit o funcție de știință pilot, ele orientează cvasitotalitatea cunoașterii umane. Despre procesul de matematizare a cunoașterii umane s-a scris și nu mai este nevoie să insistăm. Despre modul în care lingvistica exercită funcția de metadisciplină (adică de disciplină de ordinul al doilea) am scris cu o altă ocazie (*Lingvistica, știință pilot*, Studii și Cercetări Lingvistice 1969, nr. 3 p. 235-245).

MOMENTUL ARTISTIC AL ȘTIINȚEI

Există o nevoie socială presantă de a dezvolta puncte de vedere alternative, de a le asocia, dîndu-le posibilitatea să se potențeze reciproc. În știință, constatăm tot mai frecvent promovarea unei viziuni artistice. Clasici ca Henri Poincaré și Jacques Hadamard au insistat asupra identității de structură a creației științifice și a celei artistice. Anterior acestora, Karl Weierstrass consideră că „cineva care nu e puțin poet nu poate fi un matematician strălucit". Marele nostru matematician și poet Dan Barbilian - Ion Barbu era de părere că „matematicile pun în joc puteri sufletești nu mult diferite de cele solicitate de poezie și de artă". Unul dintre cei mai mari specialiști în programarea calculatoarelor, Donald Knuth, și-a intitulat celebrul său tratat *The Art of Computer Programming* (Arta programării la calculator). Într-o discuție despre natura matematicii, care a avut loc în februarie 1983 la Universitatea Indiana (S.U.A.), s-a susținut ideea că matematica însăși ar fi o artă, prin ceea ce are ea mai valoros. Să considerăm, de exemplu, o problemă simplă și elementară. Dacă te deplasezi cu 4 km pe oră, ajungi la destinație, situată la distanța de x **km, cu o întîrziere de o oră față de timpul fixat** t. Dacă însă te deplasezi (alergînd) cu 8 km pe oră, atunci ajungi la destinație cu o oră mai devreme decît trebuie. La ce distanță se află destinația? Desigur, este vorba de o problemă standard, care conduce la un sis-

tem de două ecuaţii de gradul întîi, cu două necunoscute. Avem $x = 8(t-1)$ şi $x = 4(t+1)$, de unde rezultă uşor $x=16$. O rezolvare de acest tip este aproape rutinară şi se dobîndeşte prin antrenament. Există însă şi o altă soluţie, care cere originalitate, dar oferă o satisfacţie mai mare: deoarece 8 este dublul lui 4, rezultă că în al doilea caz viteza este dublă, deci distanţa parcursă este şi ea dublă. Deoarece între momentele de sosire, în cele două cazuri, este o diferenţă de 2 ore, rezultă că în momentul în care, cu 4 km pe oră, ai parcurs distanţa x, cu 8 km pe oră ai fi parcurs încă 15 km, deci şi distanţa x este de 16 km.

Un exemplu strălucit de tratare artistică a unei probleme de matematică ne oferă marele nostru povestitor Ion Creangă în povestirea sa *Cinci pîni*, scrisă în legătură cu activitatea sa ca învăţător. O problemă de fracţii este rezolvată fără utilizarea fracţiilor, prin folosirea exclusivă a numerelor întregi (a se vedea articolul nostru *Aritmetică narativă*, Contemporanul, nr. 10 (2 104), 10 martie 1987).

ÎNTRE INVENŢIE ŞI DESCOPERIRE

Avem aici bine marcată deosebirea dintre meşteşug şi artă. Ştiinţa este artă în faza ei de căutare, dar devine meşteşug în faza ei de învăţare. Un profesor bun ştie să alterneze momentele de căutare şi invenţie cu cele de transformare în rutină şi formulă. Matematica transformă momentele euristice, de artă, în procedee generale, algoritmice (a se vedea istoria rezolvării ecuaţiilor algebrice), iar acestea din urmă conduc la noi momente euristice. Matematica, ştiinţa în general, se dezvoltă datorită acestei originalităţi de tip artistic, dar în acelaşi timp ele îşi reprimă tendinţa de artisticitate prin inventarea unor metode aplicabile unor clase cît mai largi de probleme. Este ca şi cum spiritul nostru ar dori să se odihnească după un efort de invenţie. Algoritmul este recompensa primită pentru acest efort. Dar orice algoritm are o fază limitată de acţiune, generînd, astfel, o problemă care cere un nou act de invenţie.

Am accentuat în cele de mai sus momentul de invenţie în demersul ştiinţific. Contrazicem oare în acest fel viziunea tradiţională a ştiinţei, ca act de descoperire? Nu o contrazicem, dar o atenuăm şi o nuanţăm. În condiţiile unei complexităţi crescînde, ştiinţa are nevoie de o varietate tot mai mare de mijloace. Momentul de invenţie al ştiinţei trebuie căutat cu precădere în latura ei de metodă. Invenţia este la ea acasă în elaborarea modelelor şi teoriilor, dar descoperirea trece în primul plan cînd este vorba de structura obiectivă a lumii, teoria *big-bang*-ului este o invenţie, dar America nu a fost inventată, ci descoperită. În matematică, lucrurile sînt mai delicate, deoarece matematica nu este nici ştiinţă a naturii, nici ştiinţă socială, obiectul ei nu este direct identificabil într-o clasă de fenomene ale lumii înconjurătoare, aşa cum se întîmplă cu obiectul fizicii, al chimiei, al biologiei, al psihologiei sau al lingvisticii. Pe măsură însă ce matematica îşi degajează anumite concepte fundamentale general recunoscute, punerea în evidenţă a unei relaţii privind aceste concepte capătă statut de descoperire. Exemplul cel mai clar îl constituie noţiunea de număr natural şi, asociată cu ea, noţiunea de număr prim. Demonstrarea de către Euclid a teoremei care afirmă că mulţimea numerelor prime este infinită constituie un act de descoperire. Infinitatea mulţimii numerelor prime este considerată ca o proprietate la fel de obiectivă ca şi legea gravitaţiei universale. Însă metoda pe care Euclid o foloseşte pentru demonstrarea teoremei sale este un act de invenţie a cărui importanţă este recunoscută şi astăzi.

EXEMPLUL TOPOLOGIEI

Putem da însă şi un exemplu mai recent, care ne ajută să înţelegem modul în care descoperirea şi invenţia se hrănesc una din cealaltă, se stimulează reciproc şi au, practic, un cîmp infinit de manifestare. Ne vom referi la un domeniu constituit abia în secolul nostru, deşi a fost anticipat de Euler şi alţi matematicieni ai secolelor precedente. Este vorba de topologie. Clasicii acestui domeniu, ca Maurice Fréchet, Felix Hausdorff, C. Kuratowski şi alţii au inventat unele concepte care s-au impus, au stabilit primele lor proprietăţi şi au pus astfel bazele topologiei. Pe măsură ce ideile propuse de ei şi problematica astfel generată au fost recunoscute şi adoptate de lumea matematică, s-a creat un nou cîmp de fenomene care se cer descoperite. Noţiuni ca spaţiu topologic, spaţiu separabil, spaţiu cu bază numărabilă, spaţiu compact, spaţiu complet, bază a unei topologii, conexiune şi atîtea altele de acest fel creează o lume a cărei legitimitate este, pentru matematician, la fel de incontestabilă ca şi lumea contingentă a fenomenelor care-l preocupă pe un naturalist. Prin orice teoremă relativă la concepte ca cele enumerate efectuăm un act de descoperire. Putem deci spune că Tihonov a descoperit faptul că orice spaţiu Lindelöf regulat este normal, iar Alexander a descoperit faptul că dacă **S** este o sub-bază pentru topologia unui spaţiu **X**, astfel încît orice acoperire a lui **X** cu mulţi din **S** admite o subacoperire finită, atunci **X** este compact. Dar descoperiri de acest fel nu ar fi fost posibile fără prealabilele invenţii conceptuale care au dus la constituirea topologiei. Mai mult decît atît, descoperiri ca cele menţionate au la bază procese demonstrative care n-ar fi posibile fără unele acte de invenţie, deci în care sînt identificabile mai totdeauna momente artistice. Un exemplu dintr-un domeniu mai elementar ilustrează acest fenomen. Demonstrarea teoremei mari a lui Fermat, privind ecuaţia $x^n + y^n = z^n$ nu a putut fi încă obţinută. Obţinerea ei ar fi un autentic act de descoperire a unui fenomen important privind mulţimea numerelor întregi, dar metoda prin care s-ar obţine un atare rezultat ar conţine, fără îndoială, aspecte importante de invenţie.

INVENŢIA TEHNICĂ

Este interesant faptul că opoziţia dintre tehnică şi ştiinţă se prezintă sub forma distincţiei dintre invenţie şi descoperire, deci dintre artă şi ştiinţă. Dacă, aşa cum procedează unii autori, aproximăm gîndirea artistică prin actul de invenţie, atunci tehnica devine artă în partea ei creatoare, rămînînd meşteşug în partea ei de rutină. Dacă însă ne oprim aici, nu vedem decît o faţă a lucrurilor şi nu lămurim deosebirea dintre tehnică şi ştiinţă, deoarece şi aceasta din urmă comportă momente artistice şi momente de meşteşug. Ne vom referi, de aceea, la situaţii în care actul de descoperire se asociază cu cel de invenţie. Franklin inventează

paratrăsnetul în legătură cu descoperirea naturii electrice a tunetului și fulgerului. Torricelli inventează barometrul în legătură cu descoperirea comportamentului coloanei de mercur închise într-un tub și a presiunii atmosferice. Am ales în mod deliberat exemple în care actul de invenție și cel de descoperire aparțin aceluiași autor și sînt organic corelate. Constatăm pe aceste exemple o situație de natură mai generală. Între știință și tehnică există o deosebire de obiect. Știința se ocupă de legile generale ale fenomenelor, iar tehnica făurește instrumente și procedee de valorificare a acestor legi. Înțelegem încă o dată că știința și tehnica se condiționează și se sprijină reciproc. Invențiile facilitează drumul spre noi descoperiri, descoperirile au nevoie de invenții pentru a deveni utilizabile și le fac posibile pe acestea din urmă. Dar mai înțelegem un fapt, esențial. Dacă diferența dintre invenție și meșteșug (adică dintre momentul creator și cel rutinar) este de natură psihică, deosebirea dintre invenție și descoperire nu mai este de această natură (Jacques Hadamard a susținut cu succes identitatea de structură psihică a acestor două procese intelectuale, în lucrarea sa **The psychology of invention in the mathematical field.** Princeton University Press, Princeton, 1945), ci privește **rezultatul** lor. Invenția vizează entități care nu existau în prealabil (paratrăsnetul lui Franklin, barometrul lui Torricelli, **Iliada** lui Homer, **Coloana infinită** a lui Brâncuși, sistemul de axiome al lui Euclid pentru geometria elementară, **Rapsodia** Română de George Enescu). Descoperirea, dimpotrivă, are ca obiect o entitate sau un fenomen care există încă înainte de a fi pusă în evidență. (Legea atracției universale acționa și înainte de a fi pusă în evidență de Newton, bolile de origine microbiană existau încă înainte de a fi descoperite de Pasteur, America exista și înainte de 12 octombrie 1492, cînd Columb a descoperit-o, acidul nucleic mesager exista și înainte de a fi pus în evidență în Francois Jacob și Jacques Monod).

ÎNTRE INVENȚIA TEHNICĂ ȘI INVENȚIA ARTISTICĂ

Citim în **Mic Dicționar Enciclopedic,** în dreptul substantivului **tehnică:** „ansamblul metodelor, procedeelor și regulilor îmbinate cu o anumită măiestrie personală și aplicate în executarea unei operațiuni ori lucrări sau, în general, în practicarea unei profesiuni". Citim apoi, la **tehnica producției:** „totalitatea uneltelor și mijloacelor de muncă, metodelor practice de lucru, cu ajutorul cărora societatea obține și prelucrează bunurile necesare satisfacerii nevoilor sale." O primă idee care se desprinde de aici este aceea că obiectul invenției tehnice (în sensul ingineresc al cuvîntului) este de natură materială. În schimb, invenția literară, muzicală sau plastică are drept rezultat un obiect abstract care, chiar dacă posedă un suport material (un text, o partitură, un tablou), își dezvăluie funcționalitatea dincolo de acest suport. O altă deosebire importantă se referă la faptul că invenția tehnică este condiționată strict de anumite descoperiri științifice și invenții tehnice anterioare, în timp ce la invenția de tip literar, muzical, sau plastic această condiționare este mult mai puțin severă iar uneori este aproape absentă. Desigur, tehnica betonului armat a influențat arta arhitecturii, descoperirile din fizică și chimie au influențat folosirea culorilor în pictură, iar progresele elctronicii au avut un impact important asupra creației muzicale moderne. Dar numeroase creații lirice și epice sînt destul de slab marcate de progresul științei.

Mai sînt însă și alte deosebiri. Invenția tehnică tinde spre elaborarea de procedee algoritmice (a se vedea prima accepțiune a cuvîntului **tehnică,** amintită mai sus), în timp ce invenția literară, muzicală sau plastică tinde, dimpotrivă, să se îndepărteze de reguli și de algoritmi, prin realizarea de unicate. În strînsă legătură cu această situație se află faptul că un obiect al invenției tehnice este mereu reconsiderat, ameliorat și perfecționat, prin noi acte de invenție, în timp ce obiectele creației literare, muzicale sau plastice sînt păstrate în forma propusă de autorii lor, nefiind susceptibile (în măsura în care sînt valoroase) de modificări. Nimeni nu-și va propune să „amelioreze" **Luceafărul** lui Eminescu, **Coloana infinită** a lui Brâncuși, sau **Rapsodia Română** de Enescu.

INVENȚIA ȘI DESCOPERIREA NU POT FI IERARHIZATE

Am auzit uneori punîndu-se întrebări de tipul următor: Este invenția superioară descoperirii? Este invenția literară superioară celei tehnice? Nu cred că se poate pune problema în acest fel. Invenția nu este nici superioară, nici inferioară descoperirii, ele diferă numai prin obiect, nu și prin procesul psihic asociat. Atît invenția, cît și descoperirea au în față un cîmp infinit de alegeri, deoarece atît natura, realitatea înconjurătoare cît și gîndirea umană sînt infinite. Nevoia de imaginație și de inițiativă este aceeași în invenție și în descoperire.

În ceea ce privește relația dintre invenția tehnică și cea literară, muzicală sau plastică, nici aici nu se poate institui o ierarhie. Este adevărat că invenția de al doilea tip conduce la unicate, la opere care durează peste veacuri în forma lor inițială (de exemplu, **Iliada** lui Homer). În schimb, invenția tehnică are avantajul de a realiza o mare economie de efort și de gîndire. Un barometru este practic utilizabil de o infinitate de ori. Algoritmul inventat de Euclid pentru găsirea celui mai mare divizor comun a două numere este utilizat de generații de-a rîndul, realizînd astfel o considerabilă economie de gîndire. Invenția tehnico-științifică permite o extraordinară conservare a inteligenței și o folosire repetată a ei, transformînd astfel inteligența în meșteșug și lăsîndu-ne liber efortul pentru noi acte de inteligență.

mihai e. șerban

nicăieri, niciodată

„O zi din cer face cît un an pe pămînt"
(Wu Cheng — Călătorie spre Soare-apune)

Timpul este cel mai mare dușman al omului. Puține născociri ale spiritului uman au avut o influență atît de marcantă asupra evoluției civilizației umane, precum timpul - sau, mai exact spus, noțiunea de timp.

Timpul nu este **per se.** Există numai, în lungul șir al evenimentelor fenomenale ce caracterizează evoluția Universului, și pe care noi l-am numit succesiune, cauzalitate, secvențialitate sau repetabilitate. Pentru ca civilizația umană să ajungă în posesia acestor concepte, fără de care însăși evoluția sa ar fi lipsită de sens, a fost nevoie ca ea să-și dezvolte, pe de-o parte, puterea de pătrundere, de analiză a fenomenelor pe care le oferă măreţul tablou al naturii, iar pe de altă parte, memoria externă, culturală, a speciei, care să permită viziunea amplă, nu numai multianuală, ci chiar multiseculară, asupra respectivelor fenomene.

În momentul în care specia umană căpătase destulă experiență pentru a putea pune ordine în rîndurile fenomenelor cunoscute, s-a născut timpul, ca mijloc specific uman de abordare a misterului existențial. Ulterior, printr-un paradox care caracterizează destul de multe episoade ale istoriei culturale a umanității, timpul devine factor prim al evoluției, precedînd în mai toate miturile impulsul inițial de la care a pornit devenirea universală. Mai ales în miturile arice, noțiunea de abstracție absolută a absenței timpului este foarte clar reprezentată: zeul **Brahma** pune în mișcare **Kalachacra** (roata Universului), aducînd astfel în ființă și timpul, care pînă atunci era potențial și static. Într-un mit anterior, zeul **Vishnu** doarme, în haosul dinainte de începutul lumii, pe o uriașă cobră încolăcită, numită **Ananta.** Acest simbol semnifică timpul absent, o etapă precosmogonică care precede orice fenomen, orice mișcare. De altfel, numai trezirea zeului va pune în mișcare timpul, dînd naștere timpului real, însoțitor al tuturor fenomenelor.

Istoria culturală a speciei umane este profund marcată de impactul pe care noțiunea de timp l-a avut asupra procesului cîștigării conștiinței de sine. Mai precis supusă marilor cicluri biologice, climaterice și geologice care erau legate de ampla dinamică a naturii, omenirea antică a avut poate mai mult timp să mediteze la această fascinantă invenție care este timpul. Rezultatele acestei meditații le găsim diseminate într-un număr impresionant de mituri și basme, timpul fiind prezent în formele următoare:

— **timpul divin** - pe care multe mitologii îl consideră etern, dar pe care mitologia vedică, considerabil mai profundă, refuză să-l recunoască ca atare. În mitologia vedică, o zi a sufletului universal Brahman este egală cu 4.320.000.000 ani solari, reprezentînd un ciclu care debutează cu creația unei lumi și se încheie cu distrugerea ei. După 100 de ani ai lui Brahman, are loc ultima distrugere, Mahapralaya, act definitiv și total, care antrenează și dispariția lui Brahman. Există chiar mitologii care nu admit nici măcar eternitatea zeilor (în lupta finală din aspra mitologie scandinavă, Ragnaröhr, zeul suprem Odhinn, care a plătit cu un ochi înțelepciunea primordială căpătată de la Mimir, paznicul arborelui Yggdrasill, piere înghițit de lupul Fenrir, fără a se mai putea întoarce în universul căruia i-a dat naștere).

- **timpul invers** - pare un strigăt de revoltă al ființei umane confruntate cu ireversibilitatea timpului, fiind izvorît poate din sentimentul acut al imposibilității retrăirii unor evenimente trecute. În **Istoria pestriță,** Ailianos ne transmite un mit în care se spune că în Ocean, la limitele lumii cunoscute, există un continent enigmatic, în care se află un ținut ciudat, ca „o prăpastie; nu este acolo nici zi, nici noapte și cerul e totdeauna plin de un amurg roșiatic". În ținutul respectiv curg două fluvii: Fluviul Bucuriei și Fluviul Tristeții, pe malurile cărora cresc pomi ciudați, care rodesc fructe necunoscute. Fructele produse de pomii aflați lîngă Fluviul Bucuriei au un efect ciudat asupra ființei umane: cel ce le-a gustat se desparte de rutina existenței sale cotidiene, uitînd pînă și ceea ce i-a plăcut, și începe să întinerească, retrăind anii trecuți demult. Dacă omul care consumă ciudatele fructe este bătrîn, trece în ceea ce numim „floarea vîrstei", pentru ca ulterior să se prefacă în tînăr, adolescent și copil, întregul proces culminînd cu dispariția.

— **timpul relativist** - întîlnim aici prefigurarea tulburătoare a unor realități pe care ni le propune

numai fizica modernă, post-einsteiniană. Cert este, însă, că în majoritatea sistemelor mitologice apar referiri la raporturi speciale subiect-mediu, materializate prin existenţa a **două timpuri** pentru cele două entităţi distincte, timpuri fără nici un raport cauzal între ele. Să fie vorba aici numai despre o genială intuiţie, sau să presupunem că în anumite stadii, demult apuse, ale evoluţiei civilizaţiei umane, au existat preocupări ştiinţifice mult mai avansate decît ne putem noi închipui? Sau, pur şi simplu, să fie o extrapolare empirică a fenomenului de dilatare şi contracţie a timpului subiectiv, determinate de trăirile subiectului prin imperiul unor trăiri încărcate de emoţie?

Oricare ar fi explicaţia adevărată, timpul relativist apare în unele ipostaze mitice sau fantastice, una dintre manifestările sale fiind **călătorul paradoxal,** care este expulzat din timp şi care, într-un timp subiectiv scurt, străbate un timp obiectiv mult mai lung. Bogat exploatat în folclorul celtic, caucazian sau chinez, motivul călătorului paradoxal apare şi în eposul românesc. În fermecătorul basm „Tinereţe fără bătrîneţe şi viaţă fără de moarte", eroul ajunge pe un tărîm unde timpul este oprit şi unde, alături de aleasa inimii, poate trăi o veşnicie în fericire şi bunăstare. Cuprins de dor, el doreşte să se reîntoarcă la castelul părinţilor săi, unde nu mai găseşte decît ruine şi amintiri prăfuite, rezultînd că între momentul plecării şi cel al reîntoarcerii au trecut cîteva sute de ani. Trecerea timpului este foarte bine sugerată de „punerea în scenă": la întoarcere, eroul este luat în derîdere de locuitorii oraşelor apărute pe locurile aride sau sălbatice unde el se luptase pe viaţă şi pe moarte cu zmeii sau gheonoaiele.

Mai puţin nostalgic este basmul „Trei copii săraci", în care eroul principal trăieşte o palpitantă înşiruire de aventuri, zburînd cu viteza gîndului din stea în stea. La reîntoarcerea în timpul obiectiv, el constată că au trecut mii de ani de la momentul începerii peripeţiilor sale temporale. Într-un apocrif slav consacrat profetului Isaia, se relatează faptul că personajul biblic a fost ridicat la ceruri de către un înger, petrecînd 2 ore în împărăţia de dincolo de noi. Convins de scurtimea călătoriei sale, Isaia va avea surpriza să constate că pe pămînt au trecut 32 de ani, fără ca el să poată explica în vreun fel acest ciudat fenomen.

Apropiindu-se de timpurile noastre, constatăm o nouă atitudine a omului faţă de problema timpului, atitudine izvorîtă din spiritul demiurgic care a caracterizat cu constanţă epoca modernă a istoriei civilizaţiei. De această dată, timpul nu mai este reversibil sau maleabil, ci el se prezintă ca un element constant a ceea ce numim acum „continuum spaţio-temporal", care poate fi străbătut în toate sensurile, atît spre trecut, cît şi spre viitor. Dacă la Villiers de L'Isle - Adam transferul în trecut are loc în mod accidental, în împrejurări misterioase legate de apariţia unei ceţi deosebit de dense, putem consemna naşterea mitului modern al călătoriei temporale în scrierile lui H.G. Wells, a cărui „Maşină a timpului" a rămas prototipul rezolvării pozitiviste şi raţionale a problemei transferului temporal.

Sînt prezente, desigur, şi elementele ştiinţifice care fac posibile speculaţiile asupra posibilităţii călătoriei temporale. În modelul matematic al lui Gödel, inspirat de anumite elemente din teoria relativităţii, realitatea spaţio-temporală poate forma în anumite condiţii bucle, ceea ce duce la suprapunerea a două regiuni diferite ale acestei realităţi, fapt care antrenează plasarea subiectului uman într-o ambianţă din trecut sau din viitor. Desigur, teoria lui Gödel nu spune nimic despre mijloacele tehnice prin care o astfel de buclă spaţio-temporală ar putea fi provocată în mod artificial de către om, studiată şi stăpînită, după plac, de către acesta (lacună pe care, din păcate, nu au reuşit s-o astupe nici cei mai ingenioşi creatori SF).

Într-o altă abordare a acestei problematici, savantul britanic F.R. Stamard susţine că ar exista în Univers „locuri reci", unde mişcarea materială şi temporală ar fi dinspre viitor sau trecut, prilejuind suprapuneri peste sensul normal trecut - viitor. Se afirmă, de asemenea, că dereglări ale curgerii normale a timpului ar putea avea loc şi în imensul vîrtej al unei găuri negre, a cărei „pîlnie" ar constitui poarta de trecere spre alte spaţii sau timpuri.

La scriitorii contemporani de SF, tema transferului temporal, precum şi temele conexe ale timpului invers şi călătorului paradoxal, apar cu o frecvenţă remarcabilă, fiind una din direcţiile prioritare de curgere ale bogatului fenomen pe care îl reprezintă creaţia în domeniul SF. S-a ajuns chiar pînă acolo încît un distins creator în domeniu - l-am numit aici pe Gérard Klein, al cărui roman **Seniorii războiului** va rămîne o capodoperă a genului - pare a se specializa în tratarea acestei teme. Mai mult chiar, creaţia sa constituie, într-un fel, o prefigurare a nivelului suprem la care poate ajunge implicarea omului în desfăşurarea temporală a evenimentelor.

Este cazul, aici, să întreprindem o scurtă incursiune în istoria literaturii de gen. În creaţiile de început, se acredita cu tărie ideea unei abţineri complete de la amestecul în evenimentele care se petrec în timpul vizitat (omorîrea unui fluture putînd avea urmări de neprevăzut în timpul obiectiv, mai precis în acel segment al său din care era plecat călătorul temporal). Mai recent, Paul Anderson acredita într-o altă capodoperă a genului, **Patrula timpului,** ideea că fenomenele care au urmări în viitor se manifestă ca tendinţe, modificările aduse de transfugii temporali neputînd afecta evoluţia de ansamblu a acestora. Ideea ni se pare pe deplin corectă, fiind apropiată de principiul nostru, care afirmă că fenomenele cu largă amploare socială se manifestă prin oameni, dar nu printr-un anumit om, oricît de important ar fi locul pe care îl ocupă un astfel de om într-o anumită fază de dezvoltare a fenomenului.

Revenind la Gérard Klein, să subliniem faptul că

în opera sa apare o activitate care ar înspăimînta de moarte pe cei care propovăduiau neamestecul: **cronoplastia.** Eroii săi nu numai că trec cu dezinvoltură dintr-un orizont temporal în altul, dar ajung chiar acolo încît transferul temporal să fie utilizat pentru susținerea unor activități belicoase - și ce poate avea un efect cronoplastic mai mare, decît o confirmare armată desfășurată de-a curmezișul meandrelor timpului? Spre cinstea sa, Gérard Klein utilizează cronoplastia și într-un scop mult mai uman. În povestirea sa **Sub cenuși,** acest umanism atinge o cotă de tulburătoare profunzime: omenirea viitorului, trăind într-o stare perfectă de înțelepciune și pace, a ajuns să stăpînească secretul călătoriei în timp, și își asumă sarcina salvării tuturor oamenilor pieriți în catastrofe și războaie, cărora li se acordă în felul acesta șansa continuării existenței.

Dar nu am scris aceste rînduri cu scopul de a trece în revistă varietatea abordării temei călătoriei în timp. Scopul nostru, acum mărturisit, este de a arăta care sînt impedimentele în calea realizării ei și, în plan conceptual, ce **ar trebui** să o facă imposibilă.

Din punct de vedere al realităților fizice implicate în procesul transferului temporal, putem afirma că acesta ilustrează un mod mecanicist de apropiere și analiză a acestor fenomene. Timpul este conceput ca un element material, cu o consistență certă, care poate fi derulat, precum o bandă de magnetofon, atît înapoi cît și înainte. Putem considera că o astfel de viziune este inspirată și de una din particularitățile psihice ale ființei umane care, născută fără memoria de specie, pe care o dobîndește cu suficientă greutate, este în schimb înzestrată cu o puternică memorie individuală, în care se stochează într-o aparentă continuitate toate evenimentele trecute, și din care se pot extrage linii de tendință pentru extrapolările în viitor.

Pe măsură ce societatea umană a evoluat, s-au dezvoltat atît memoria de specie (dobîndită prin mecanismele sociale de învățare și formare) cît și memoria individuală (dobîndită pe seama experienței personale). Cumularea acestor două elemente în intelectul unui individ, și existența unui mare număr de indivizi cu această dotare, au permis umanității să „inventeze" viitorul. Exploatarea viitorului a devenit o practică curentă, efectuată cu mijloace științifice, permițînd omenirii să abordeze cu încredere evoluțiile de perspectivă. Dar, pe de altă parte, eșecul unor previziuni efectuate chiar pe un termen scurt a demonstrat că evoluția unui sistem oarecare (social, economic sau tehnic) este supus influenței unui număr impresionant de factori, a căror acțiune, de multe ori imprevizibilă, este greu de evaluat.

Chiar și atît, și ar fi suficient pentru a ne pune pe gînduri asupra posibilităților de a cunoaște viitorul **in situ.** Căci orice stare viitoare a unui sistem este funcție atît de evoluția fiecăruia din elementele sale componente și de dinamica raporturilor între aceste elemente, cît și de evoluția fiecărui factor care influențează sistemul. Deci, viitorul există numai ca o certitudine evolutivă, ca o potențialitate cu nenumărate variante, din care factorii care determină evoluția vor alege numai una.

Întrucît avem certitudinea că Universul nu este o capcană, în care toate procesele să se desfășoare în cicluri închise, putem afirma că viitorul nu există - el este numai posibil.

Dar ce ne facem cu trecutul? Acesta nu mai este posibil, ci este una din acele realități fără de care însăși existența societății umane nu ar fi posibilă. Viitorul poți să-l speri, dar nu-l poți regreta - nimeni nu are nostalgia viitorului, în schimb, nu există ființă umană care să nu fi gîndit, măcar o clipă, o reîntoarcere în trecut. Pe de altă parte, dacă viitorul este probabil, trecutul este cert, și lecția naturală a reversibilității și ciclității unor procese a dus, pornind de la această atitudine, la apariția mitului modern al călătoriei în timp.

Să nu uităm, însă, că amintita ireversibilitate și ciclicitate a proceselor naturale nu este perfectă (ele apărînd astfel numai în vizorul unei judecăți umane viciată de ignoranță). Tradiția mecanicistă a gîndirii moderne ne-a inspirat iluzia că este posibilă regăsirea unor stări trecute, în timp ce abordările relativiste contemporane ne propun concluzia că, într-un Univers în permanentă mișcare și restructurare, **regăsirea unei stări trecute este imposibilă.** S-a vorbit cu multă insistență de posibilitatea ca toate evenimentele trecute, sub forma unor amprente spațio-temporale, să însoțească - precum o trenă - planeta noastră în amplul său periplu spațial.

Orice stare trecută a complexului bio - chimico - fizic pe care-l reprezintă planeta noastră este rezultatul însumat al unor tendințe negentropice de nivel diferit, care culminează cu impresionantul potențial negentropic pe care-l deține materia vie. După cum am avut ocazia să mai amintim în paginile acestui almanah **(Ipoteza planetelor nepereche,** Anticipația '87), traiectoria pe care planeta noastră o descrie în spațiu este de o deosebită complexitate, ceea ce ne face să afirmăm că ea nu trece de două ori prin același punct al spațiului. Iar, pe de altă parte, să nu uităm că își poartă întregul potențial negentropic cu sine, ca o prețioasă comoară. În felul acesta, orice stare revolută sucombă rapid, strivită de agresiunea entropică a unui mediu care pare a avea oroare de fixitate și stabilitate.

Și atunci? Să acceptăm ideea că trecutul și, mai ales, viitorul, nu există decît în amintirea și în imaginația noastră?

Săvîrșim noi oare, concepînd transferul temporal ca pe o posibilitate reală, vina acelora care au încercat să impună puterea Gîndului și a Verbului unei naturi care, în ultimă instanță, se dovedește mereu a fi mai presus decît Omul? Să nu aibă oare semnificație faptul că tocmai puterea rațională a gîndului ne sugerează o serie de impedimente majore în realizarea călătoriei în timp?

Să fie oare călătoria în timp numai un vis al raţiunii?

Nu intră, oare, ideea transferului temporal în conflict cu sentimentele normale şi cu starea morală obişnuită a oricărui om normal? Pentru a lămuri de la început înţelesul afirmaţiei noastre, vom spune că această reflecţie ne este inspirată de filmul **Bid Return in Time** al regizorului Jeannot Schvarc, film care a rulat pe ecranele noastre sub titlul anodin **Undeva, cîndva...** În această fascinantă creaţie cinematografică, un tînăr şi talentat dramaturg trăieşte o îndurerată poveste de dragoste cu o actriţă mult mai în vîrstă decît el, pe care o întîlneşte însă în tinereţea ei plină de strălucire, efectuînd un salt înapoi în timp.

Totul debutează ciudat: la recepţia care a urmat unei reuşite premiere, dramaturgul este vizitat de o bătrînică cu o ţinută maiestuoasă, care-i înmînează un ceas de buzunar, şoptindu-i: „Întoarce-te la mine!". După un oarecare timp, cînd dramaturgul se hotărăşte să întreprindă o cercetare asupra identităţii misterioasei bătrîne, află că este vorba de o actriţă care a avut mare succes după deceniul 2 al secolului nostru, şi de al cărei chip, surprins într-o fotografie, el se îndrăgosteşte nebuneşte (să mai precizăm că, între timp, actriţa închisese ochii pentru totdeauna). Decis să repare ceea ce i se părea o nedreptate pe care i-o face timpul, dramaturgul apelează la serviciile unui profesor de fizică, care-l iniţiază într-o metodă de transfer temporal prin concentrare mintală (spre marea cinste a scenaristului, problema transferului în timp este rapid expediată, lăsînd loc acţiunii).

Reuşita este deplină, el întîlnind în cîteva minute pe cea care îi tulburase atît de mult inima şi gîndurile. La rîndul său, tînăra actriţă pare să-l fi aşteptat întreaga viaţă, şi-l întîmpină cu bucuria pe care numai adevărata iubire ţi-o poate inspira. Greu am putea găsi cuvinte pentru a descrie iubirea lor – tocmai de aceea, ne vom mulţumi cu gîndul că ei au învins timpul, un obstacol mult mai îndîrjit decît balconul care separa pe Romeo de Julieta. Cei doi eroi de film par a fi creaţi unul pentru celălalt, şi între ei se nasc legături sentimentale al căror ecou peste timp va avea vibraţii profunde şi dureroase (el fredonează, fericit, „Rapsodia" de Rahmaninov, pe care ea nu o cunoaşte, fiind scrisă după momentul întîlnirii lor – dar pe care, vizitînd locuinţa artistei defuncte, o aude cîntată de o cutie muzicală, menajera precizînd că a fost melodia preferată **a ei).**

De unde însă atîta durere? Cînd totul părea a fi perfect, cînd simţeau că nimic nu i-ar mai putea despărţi, Timpul şi-a arătat necruţător puterea: descoperind în buzunarul hainei o monedă din epoca sa, fericitul tînăr îşi aduce aminte de adevărata sa existenţă, în care revine instantaneu, spre spaima deplină a iubitei sale. În mîna acesteia nu va rămîne, ca amintire, decît ceasul pe care el l-a purtat în permanenţă, dar pe care **ea i-l va da peste 50 de ani!** (Avem aici un nou exemplu de cerc vicios: el are ceasul de la ea, iar ea îl are de la el! Al cui este ceasul de fapt, care este provenienţa lui?).

Putem spune că niciodată timpul nu a cauzat o durere mai mare. Faptele reversibile pe care le stochează trecutul pot fi mai uşor suportate tocmai prin imobilitatea lor. Pentru eroul nostru, ireversibilă este numai reîntoarcerea în timpul prezent – căci, în ciuda tuturor eforturilor sale, el nu mai poate reedita călătoria în trecut. Dar să închidem acum registrul raţional, şi să dăm glas inimii – gîndiţi-vă la suferinţa unei fiinţe care iubeşte cu toată puterea gingaşei sale făpturi, şi care-şi vede iubitul dispărînd nu în trecut, ci în viitor. Ea nu are nicidecum sentimentul ireversibilităţii, căci ea va trăi mereu cu speranţa reîntîlnirii, a reapariţiei fiinţei iubite. Ocolind ofertele pasionate născute de frumuseţea sa răpitoare, ea va duce o viaţă de ascet, mergînd din triumf în triumf şi visînd cu ochii deschişi la fericirea care părea tot mai departe. Aceasta, paradoxal, se petrecea pe măsură ce ea se apropia de viitorul unde l-ar fi putut întîlni pe el.

Şi l-a întîlnit! Cum a bătut inima ei vlăguită de aşteptare atunci cînd a recunoscut, într-un tînăr dramaturg, pe **fostul** ei iubit! Cum i-a tremurat vocea atunci cînd, înmînîndu-i ceasul pe care l-a păstrat ca pe un odor nepreţuit, i-a cerut să se întoarcă la ea de dincolo de Timp! Şi cît de adîncă, de cumplită şi de pătrunzătoare i-a fost suferinţa atunci cînd şi-a dat seama că l-a reîntîlnit prea tîrziu, că întreaga ei viaţă, întreaga sa frumuseţe şi întreaga sa aşteptare au fost în zadar, ea fiind acum bătrînă, prea bătrînă...

Dacă mi s-ar cere să indic care este cea mai tragică poveste legată de iubire, nu aş şovăi nici o clipă, numind-o pe cea de mai sus. Nu aş evita să amintesc, desigur, nici apariţia cercului vicios; el nu s-ar fi întors în timp dacă fiinţa bătrînei nu i-ar fi stîrnit interesul, ceea ce nu s-ar fi întîmplat dacă ea nu l-ar fi aşteptat şi dorit o viaţă întreagă, **după** întoarcerea sa în timp.

Lăsînd la o parte tot ceea ce, din punct de vedere raţional, ne îndeamnă să fim circumspecţi faţă de utilitatea călătoriei în timp (cronoplastie involuntară, atentate cronoplastice, scăparea de sub control a anumitor tehnici sau preluarea lor în tehnologia de război) să recunoaştem că există şi alte argumente, de ordin moral şi sentimental, care ne îndeamnă să respingem această seducătoare perspectivă. Ce valoare mai are un trecut pe care îl poţi atinge şi schimba, sau un viitor pe care îl cunoşti dinainte de a-l făuri?

Să sperăm că nu vom călători în timp.

Nicăieri, Niciodată.

dolphi drimer

tehnologiile viitorului

Fiecare an, prilej de bilanț, asemenea zbuciumului mării ne aduce și ne îndepărtează de ideea posibilităților cuprinderii într-un tot a cunoștințelor umane.

Tehnologia este o știință particulară caracterizată prin faptul că strînge în matca ei toate celelalte științe în scopul de a răspunde la simpla și în același timp complicata întrebare „cum" se realizează lucrurile. Ea se găsește mereu în situația de-a fi incompletă. Chiar dacă în timpurile noastre descoperirile științifice se aplică aproape imediat – de exemplu laserul căruia i-a trebuit o zi între obținerea razei și utilizarea ei – mai există decalaje între ceea ce știm și ceea ce putem face ca urmare a unor resurse materiale și umane limitate. Pentru a discuta tehnologiile viitorului trebuie să încercăm mai întîi să definim „continentele" științei, așa cum apar ele pe „harta" cunoașterii sfîrșitului de veac. De exemplu, cel mai dinamic cîmp al cercetărilor științifice îl constituie azi **biotehnologia,** îl urmează de aproape cercetările din domeniul **undelor de lumină** și apoi **ingineria computerizată.** Pentru a ajunge la un număr de 6 „continente" științifice se enumeră domeniile privind **contactul suprafețelor** (parțial tribologia), **protecția mediului natural** și **transformarea materialelor.** Implicațiile tehnologiei sînt în toate aceste mari domenii ale științelor viitorului deși multă vreme tehnologia s-a confundat numai cu activitatea de transformare a metalelor și apoi a materialelor. Pentru a păstra puntea de unire cu trecutul, să abordăm în cele ce urmează problemele viitoare ale tehnologiei din acest „continent". Diversificarea materialelor, de la piatră, lemn și puține metale în secolul 19, pînă la peste 2 miliarde de tipuri-mărci de materiale utilizate în 1987, este uriașă. Simplele transformări de materiale prin turnare, presare și așchiere pentru a aduce semifabricate în stare de repere, cu o formă geometrică prestabilită, fără a se diminua ca importanță, au trebuit să fie completate cu posibilitățile electricității, magnetismului, chimiei, particulelor atomice și nucleare. Denumite generic tehnologii neconvenționale, aceste posibilități noi de prelucrare a materialelor au devenit – unele dintre ele – metode obișnuite ale industriei constructoare de mașini – de exemplu, electroeroziunea, al cărei pol în țara noastră se găsește la Timișoara, atît din punct de vedere științific cît și industrial. Pe calea afirmării se găsesc prelucrările cu ultrasunete, cele prin corodare chimică (ștanțări chimice, frezări chimice, gravări chimice etc.), cele cu izotopi radioactivi, cu laser și cu fascicul de electroni. În special ultimele două tehnologii, rod al colaborării dintre fizicieni și ingineri, par a avea implicații majore în concepția transformărilor de materiale legate de eficiența prelucrărilor. Un element important al eficienței îl constituie viteza de prelucrare, componentă de bază a productivității. Vitezele mijloacelor mecanice de prelucrare – de exemplu prin așchiere – au crescut de la 10 m/s la sute de m/s, iar în anul 1988 și următorii, se vor depăși mii de m/s, pătrunzîndu-se în domeniul vitezelor de așchiere supersonice.

Ca o imagine, cuțitul de așchiat mai mult va zbura decît va aluneca pe material, făcînd și în acest domeniu tranziția calitativă de la mersul pe jos, apoi călare, cu autoturismul și pînă la avion. Chiar în aceste condiții de așchiere cu viteze foarte mari, multe din prelucrările cu laser sau cu fascicul de electroni sînt mai rapide. Cu ce se poate compara mecanic găurirea oțelului cu grosime de 2 mm cu peste 1000 de găuri/secundă, posibilitate actuală a fasciculului de electroni? Și în cazul laserului și în cel al fasciculului de electroni, scula, radiație de lumină în primul caz și radiație de particule în cel de-al doilea, poate fi condusă și focalizată optic sau respectiv electromagnetic, cu viteze de neimaginat pentru sistemele mecanice. Desigur, se ridică problema puterii. Dar, progresele științei nu au încetat să apară.

Pentru fasciculul de electroni tensiunile de accelerare au crescut de la 10.000 V la 60.000 V și la 120.000 V. Vitezele imprimate particulelor au ajuns la aproape 0,6–0,7 din viteza luminii, crescînd considerabil energia pe care o pot transfera materialului. În același timp au apărut tuburile ionice, în care energia nu crește atît prin mărirea vitezei, cît în special prin mărirea masei particulelor – ioni în loc de electroni. Astfel de instalații cu ioni, folosite în special în microelectronică, se vor extinde în viitorul apropiat în tehnologia depunerilor tribologice și a prelucrărilor dimensionale. În același timp, motoarele reactive ionice au depășit faza experi-

mentărilor intrînd în sfera utilizărilor curente. Deficienţa tehnologică importantă a maşinilor de prelucrat cu fascicul de electroni constă în necesitatea stăpînirii mediului de lucru-vid înaintat în tunul electronic şi vid şi gaze inerte în tunul ionic. Aceste probleme, din fericire, nu se pun în spaţiul cosmic unde „insulele" artificiale cu activitate umană vor fi dotate cu astfel de maşini uşor manevrabile şi extem de eficiente. Pe pămînt, probleme mici, dar extrem de importante ale etanşărilor, ale garniturilor, ale degazării materialelor din care este confecţionată maşina, prezintă încă dificultăţi. Aceste dificultăţi nu micşorează rata de creştere a maşinilor, de-a dreptul impresionantă în ultimii ani şi anume 200%. Laserul părea învins de creşterea puterii maşinilor de prelucrat cu fascicul de electroni. Cum se putea măsura un laser de 1–2 kw cu un fascicul cu puterea de 120 kW? Se pare însă că situaţia tinde să se schimbe. Pe de o parte s-au dezvoltat laserii în impulsuri cu energii în impuls de zeci de kJ şi cu frecvenţe mari ale impulsurilor (de exemplu de tip YAG), iar pe de altă parte au apărut laserii de mare putere cu radiaţii X, care pot ajunge şi ei pînă la puteri de zeci şi sute de KW. Laserii necesită sisteme optice complicate - lentile de mare fineţe - însă au mai puţine probleme specifice de mediu intern în raport cu instalaţiile cu fascicul de electroni. Vor apare şi maşinile de prelucrat dintr-o combinaţie laser-fascicul de electroni? De ce nu? Un prim început a fost realizat în instalaţiile experimentale de producere a energiei prin fuziune, unde substanţa - amestec de deuteriu cu tritiu - este bombardată de un fascicul de electroni purtaţi pe o rază laser. Vom strunji, freza, găuri, suda, depune în viitor cu o asemenea instalaţie? Probabil, căci nu am stat la îndoială să unim cîmpul electric cu cel magnetic în prelucrări electromagnetice sau cel electric cu cel chimic în prelucrări electrochimice sau combinate. Aşteptăm maşina unealtă combinată undă de lumină şi de particule, care nu are nume, dar apare la orizont ca o promisiune importantă a tehnologiei viitorului. Eficienţa nu înseamnă numai productivitate, secolul XXI va fi îndeosebi un secol al calităţii şi creşterii fiabilităţii produselor. Problema fiabilităţii se interferează mult cu siguranţa vieţii omului pe planetă. Construcţiile inginereşti implică prin dimensiuni pericolul la catastrofe ecologice nu numai într-o zonă geografică, dar cîteodată mai mult decît într-un teritoriu. Să ne gîndim la avioane gigant cu sute de pasageri, poduri de zeci de kilometri, blocuri cu sute de etaje, lacuri de acumulare şi baraje pentru centrale hidroelectrice, centrale electronucleare s.a.m.d. Fiabilitatea unor astfel de produse începe cu fiabilitatea fiecărui reper care le compune. Accidentul tragic al navetei spaţiale americane cauzat de o garnitură de etanşare a repus în discuţie durate de viaţă a fiecărui element din ansamblul unui produs. Pe de o parte studiile privind materialele, iar pe de altă parte cunoştinţele prelucrării acestora. Astăzi este cert că „stressul" din materiale are aceeaşi importanţă ca şi cel din mediul uman. De fapt, denumirea de „stress" din medicină este adoptată din inginerie prin analogie cu tensiunile la care sînt supuse materialele în funcţionare. Ingineria a mers însă mai departe, în ultimul timp, considerînd şi tensiunile interne ale reperului ca rezultat al geneticii materialului şi istoriei prelucrării. Nu este exclus ca şi medicina să abordeze acum mai complex problema stress-ului. Fiecare material provenind dintr-un minereu şi extras printr-un anumit procedeu metalurgic conţine particularităţi chimice şi structurale inedite. Astăzi înţelegem că nu sînt două materiale identice, aşa cum nici doi oameni nu sînt la fel, numai că în domeniul materialelor importanţa este mult mai mică. De asemenea, fiecare mod de prelucrare induce în material tensiuni interne. Această stare de tensiuni, pe un specific de defecte inerente în periodicitatea structurii, stă la baza înţelegerii speranţei de viaţă intrinsece a reperului. Cu cît starea de tensiuni iniţială va fi mai mică cu atît fiabilitatea reperului va fi mai mare. Această teoremă tehnologică impune noi metode de prelucrare, de exemplu aşchierea prin rectificare, depunerea prin metalizare, lipirea cu adezivi. Tehnologiile noi de rectificare trebuie să rezolve atît problema sculelor cît şi aceea a maşinilor. Pentru scule se doreşte aranjarea regulată a particulelor abrazive cu geometrie definită şi nu întîmplătoare ca la actualele corpuri abrazive. În ce cîmpuri se va realiza practic o asemenea tehnologie, constituie o căutare a numeroase laboratoare în care cercetările folosesc chiar metode matematice de tip Monte-Carlo. Maşinile moderne de rectificat cu lagăre, de exemplu pernă de aer, cu rigiditate ridicată şi insensibile la variaţii de temperatură, presiune atmosferică sau umiditate, constituie produse de mare viitor ale industriei de maşini unelte. Depunerile prin metalizare, tehnologii de viitor, deşi apărute prin deceniul 3 şi trecute bine de prima tinereţe, au căpătat importanţă deosebită nu numai în recondiţionarea pieselor, dar şi în clădirea acestora. Starea de tensiuni interne mult mai mică decît la sudare dă posibilitatea obţinerii unor piese cu geometrie complexă. În sfîrşit, lipirea cu adezivi, care din punct de vedere istoric pare mai veche decît oricare altă tehnologie - de exemplu utilizată la palatul din Cnossos 1400 î.e.n. din insula Creta pentru lipirea de particule de cupru şi de fier pe picturile de pe pereţi - cunoaşte o nouă dezvoltare, ca urmare a realizării de noi tipuri de adezivi (cianocrilaţi, anaerobici, ceramici) şi a dezvoltării metodelor de depunere. Un succes deosebit al fiabilităţii acestei tehnologii l-a constituit utilizarea ei în construcţia structurii avionului Voyager care, la sfîrşit de an 1986, a făcut înconjurul lumii fără oprire. Tehnologia de lipire cu adezivi urmează a fi extinsă în construcţia de autoturisme, instalaţii industriale, inclusiv în construcţia materialelor de tip fagure.

Pentru creşterea fiabilităţii produselor prin scăderea nivelului de tensiuni interne este cunoscută importanţa tratamentelor termice de detensionare

efectuare prin încălzirea și apoi răcirea controlată a piesei într-un cuptor. O astfel de tehnologie, în afara faptului că este energofagă, necesită spații industriale mari și timp îndelungat. Încercări pentru remedierea acestor deficiențe se fac pe mai multe căi, în primul rînd cu ajutorul laserului capabil să detensioneze local piesa introdusă într-un mediu absorbant de lumină, în al doilea rînd prin vibrații mecanice la frecvențe joase (10-40 Hz). În special această tehnologie pare a avea avantaje certe în cazul construcțiilor metalice mari cu geometrie complicată. Studii efectuate la institute de specialitate din București și Craiova au pus în lumină aspecte deosebite ale tehnologiei și au permis realizarea unor utilaje specifice. Nu este exclusă, în al treilea rînd, nici detensionarea în reactoare nucleare sub influența radiațiilor. În prezent, această tehnologie se folosește pentru găurire în vederea obținerii filtrelor de sînge sau a filtrelor pentru desalinizarea apelor, dar studiile teoretice ale interacțiunii materialelor cu radiațiile nucleare arată că posibilitățile folosirii dirijate a energiei nucleare în tratamente pentru modificarea structurii sînt mult mai mari.

O idee fundamental nouă pentru micșorarea nivelului de tensiuni interne din piese o constituie realizarea reperelor din fibre metalice sau nemetalice. În primul rînd, fibrele cu cît sînt mai subțiri au o rezistență mecanică mai ridicată decît același material masiv, iar în al doilea rînd prin țesere pot realiza cele mai variate forme geometrice. Vom asista în viitor la implantarea țesăturilor în construcția de mașini? Probabil că da, cu atît mai mult cu cît cei din confecția de îmbrăcăminte se gîndesc la costume sudate.

Tehnologiile de țesere deosebit de promițătoare vor putea rezolva importante probleme de economisire a materialelor, a energiei și de automatizare a proceselor de producție.

În ultimii ani s-au dezvoltat și tehnologii care pot crea în materiale tensiuni interne de sens contrar celor din exploatarea produsului, astfel că acestea să se anihileze reciproc. Ideile sînt numeroase, încă puțin exploatate, dar fără îndoială că vor apare rapid noi tehnologii - de exemplu, extinderea bombardării cu alice a suprafețelor supuse la solicitări de întindere, întinderea controlată a pieselor de dimensiuni mari etc. Un exemplu îl poate constitui și tehnologia realizării pieselor din pulberi al cărei ritm de dezvoltare se păstrează de mai bine de zece ani printre cele mai înalte - 60% - practic cu o dublare a producției la fiecare trei ani. În acest domeniu, prin tehnologii izostatice la înaltă presiune, se pot obține piese de înaltă calitate cu un randament ridicat de utilizare a materialelor. Tehnologia pulberilor tinde să înlocuiască chiar metode tradiționale în obținerea semifabricatelor, cum ar fi laminarea tablelor subțiri, tragerea țevilor, piese turnate sau forjate cu avantaje tehnico-economice importante.

Printre noile tehnologii se remarcă, cu deschiderea largă, concepția „materialului potrivit la locul potrivit", concepție ușor de recunoscut în inventarul naturii.

Din ce în ce mai mult se vor utiliza materialele compuse „neconvenționale" compuse prin mecanisme interne de precipitare, oxidare sau nitrurare (de exemplu eutectice solidificate direcționat aluminiu-oxid de aluminiu, ceramică plastică) compuse cu fibre (compozite), compuse cu aer (faguri).

Tehnologiile de prelucrare a acestor materiale aduce în discuție - în afară de laser sau alte metode - folosirea jetului de apă. Primele mașini care folosesc drept sculă apa sub presiune (de la 2000-8000 atm) au apărut la sfîrșitul anilor '70 și par a fi de neînlocuit în obținerea formei geometrice a materialelor compuse. Uneori apa este aditivată cu o pulbere abrazivă pentru mărirea productivității. Problemele grele ale construcției duzei prin care este proiectat jetul de apă - de obicei din safir - și etanșările la presiuni ridicate par a fi rezolvate industrial.

Vom ajunge să folosim unda de apă ca o undă luminoasă sau de particule? Nu este exclus, deși înseși bazele teoretice ale prelucrării cu jet de apă sînt încă în discuție. Natura folosește de altfel de mult apa, pentru a se modela.

Nu putem încheia prezentarea tehnologiilor viitorului fără a aduce în discuție ideea sistemelor tehnologice.

Astăzi un reper este integrat într-un sistem de fabricație și trece printr-o gamă de prelucrări. Numai tehnologiile care se cuprind într-o concepție generală, automată și care vor admite controlul prelucrării pe măsura realizării acesteia vor putea fi considerate în perspectivă. În acest sens roboții industriali capabili să preia sarcini de manipulare și conducere, avînd și sarcini de control vor putea, cu ajutorul microcalculatoarelor, să înlocuiască operatorul uman în faza strictă de execuție a reperului. Tehnologiile noi într-un cadru nou, într-o concepție cibernetică sau mai largă, integronică, vor conduce pe noi culmi știința tehnologiei din domeniul transformării materialelor. Desigur că și celelalte „continente" științifice vor beneficia de dezvoltarea materialelor, după cum prin interferență cu biotehnologia, undele de lumină, ingineria computerizată, tribologia și mediul natural se pot imagina continuu noi metode de prelucrare.

constantin maximilian

știința la frontierele cunoașterii

genetica și transformarea umană

Încotro? O întrebare care revine mereu mai des în toare discuțiile consacrate rosturilor științei contemporane. Firește, nimeni nu mai contestă importanța științei, nimeni nu mai neagă faptul, atît de evident de altminteri, că supraviețuirea Planetei noastre va fi condiționată de capacitatea științei de a rezolva marile dileme ale secolului următor – de la explozia demografică la deșertificare, de la stabilirea unui nou echilibru nord-sud la instituirea unei politici ecologice eficiente. Mereu mai mulți se întreabă însă dacă știința nu este și un factor distructiv. Nu cumva, captivată de potențialul ei aparent nelimitat, va încerca să spargă granițele imposibilului? Înainte de a anticipa consecințele marilor ei performanțe? Cascade de întrebări la care avem sau la care nu avem răspunsuri... Întrebări care, oricum, nu mai surprind nici lumea factorilor de decizie politică. Coșmarul a intrat în firesc. Și, ca și cum nu ar fi suficiente neliniștile actuale, știința aruncă pe masa incertitudinii noi provocări.

Eram convinși că știința se va opri speriată în fața vieții, că niciodată nu vom încerca să redesenăm istoria vieții. Nu pentru că istoria vieții este perfectă, ci pentru că manipularea ei este încărcată de consecințe imprevizibile. Cine ne aduce certitudinea că, odată drumurile deschise, ele vor fi umplute de realizări „imposibile"? Cine ne poate asigura că știința exclude eroarea, că știința este condusă de cele mai generoase aspirații umane? (Deși ar trebui să fie așa).

Dincolo de toate spaimele noastre se întinde însă zona încrederii aproape nelimitate în știință. Prin ea vom fi ceea ce am vrut întotdeauna să fim – o specie înțeleaptă. Știm, creșterea noastră este plină de dureri. Dar știm la fel de bine că durerile sînt efemere.

În acest peisaj atît de încărcat de lumini și de umbre vine genetica. Plină de fabuloase speranțe. Incredibile, extrase din regiunile deseori greu de conturat ale fanteziei. Toți cei ce am fost contemporani cu nașterea geneticii moderne eram siguri că ea va redimensiona viitorul. Dar nimeni, sau aproape nimeni nu bănuia că viitorul este atît de aproape. Eram fascinați de prezent... de investigarea cromozomilor..., de universul deseori neclar al patologiei ereditare... și lăsam generațiilor următoare șansa de a „transforma natura" (o formula care traducea imensa noastră ignoranță). Ingineria genetică era, acum mai puțin de două decenii, o himeră. „Universul genetic va rămîne întotdeauna inaccesibil analizei noastre", spunea atunci unul dintre marii pionieri ai geneticii moleculare. Și ne-am trezit în plină dimineață a ingineriei genetice. Nimic nu mai este imposibil. Controlul vieții... o realitate banală – nu chiar banală... dar, oricum, intrat în rutina multor laboratoare. Totul se schimbă. Dogmele de ieri se prăbușesc și, poate, ceea ce este și mai important, sîntem gata să dărîmăm orice dogmă științifică, dacă ea nu mai corespunde faptelor, chiar și atunci cînd nu o putem înlocui cu o nouă teorie.

Evoluția este o certitudine, una dintre marile certitudini ale științei. Resorturile primare ale evoluției sînt însă total necunoscute. O afirmație cel puțin bizară. După ce decenii la rînd am considerat teoria sintetică a evoluției, derivată din darwinism, ultimul răspuns al științei. Prin neo-darwinism puteam răspunde tuturor întrebărilor. Credeam doar. Surprinși de fapte, am înțeles că avem nevoie de o nouă teorie, impusă de alte realități biologice. Iată numai cîteva dintre datele care nu mai pot fi explicate de neo-darwinism. Conform acestei teorii, toate caracterele trebuie să fie utile. Altfel ar fi fost eliminate de selecția naturală. Dar se știe acum că universul nostru genetic adăpostește cel puțin 100 de oncogene, de gene care induc tumorile maligne; aceste gene au fost descoperite în toate speciile animale și vegetale, superioare și inferioare, în care au fost căutate. De ce au fost păstrate, de vreme ce sînt potențial letale? Au fost descoperite, apoi, primele gene ale morții – un mecanism suplimentar de control al longevității? Și ele, ca și oncogenele, există și la om și la plante și la restul animalelor. De ce? Cum au apărut seriile de hormoni care asigură integrarea speciei? Nici un răspuns

Să continuăm. De un secol este cert că cimpanzeul este specia cea mai apropiată filogenetic de noi. Conform dogmelor paleontologiei clasice, au

pornit amîndouă dintr-un trunchi comun în urmă cu cel puțin 25 de milioane de ani. Din acest punct de plecare s-au ramificat urangutanul, gorila și cimpanzeul. Genetica a demonstrat că premisa este eronată. La început a fost un trunchi comun. Din el s-au format succesiv urangutanul, gorila... și apoi a avut loc marea ramificare om-cimpanzeu. Pînă acum cinci milioane de ani sau ceva mai mult omul și cimpanzeul aparțineau aceleiași specii. Și această divergență putea să nu fi avut loc niciodată. Dar a avut loc. Odată cu ea, istoria planetei s-a schimbat. Nu aceasta este important însă, semnificativ este faptul că 88–89 la sută dintre genele omului sînt similare cu cele ale cimpanzeului. Deosebirile dintre cele două specii sînt evident imense. Și ne întrebăm: cum a reușit, oare, evoluția să diferențieze atît de mult două specii cu atît de puține transformări genetice? Evident, trebuie să existe alte procese evolutive pe care nici nu ni le imaginăm.

Operăm cu alte concepte în alt univers faptic.

Vrem acum să descifrăm geneza unicității. Nimic mai banal. Dar de ce sîntem irepetabili? Pentru că evoluția ignoră monotonia biologică. Dacă doi părinți ar epuiza întreaga lor diversitate genetică, ar avea 10^{80} copii diferiți genetic. Pentru a înțelege semnificația acestei valori este suficient să reamintesc că în univers există doar 10^{20} atomi. Niciodată în istoria vieții nu au existat și nu vor exista doi indivizi identici. Evoluția este o aventură incompatibilă cu monotonia. Are nevoie de diversitate – iar progresul social cere și el aceeași variabilitate biologică.

O lume stereotipa ar dispare. Chiar dacă, prin absurd, ar supraviețui, nu ar evolua. Dar... evoluția impune un preț – ca oricare experiment biologic. Un preț deseori mare: eșecurile de dezvoltare, de la înapoierea mentală la oricare dintre nenumăratele malformații congenitale întîlnite în spitalele de handicapați. Un preț pe care trebuie să-l acceptăm. Deocamdată. Vrem să credem însă că în viitorul previzibil genetica va reuși să întîmpine fundamental diferit viața. Este neîndoielnic că – nu are importanță cînd, în secolul următor, toate sarcinile vor fi monitorizate – se va stabili structura genetică a viitorului copil și toți embrionii anormali vor fi eliminați, dacă defectul nu va putea fi corectat. Investigarea prenatală nu mai este o himeră. Prin inginerie genetică pot fi identificate în primele luni de viață mereu mai multe tulburări erditare: și hemofilia, și distrofia musculară Duchenne, și o formă particulară dar frecventă de înapoiere mentală și... Întrebarea este alta: vor beneficia toți copiii lumii de această imensă șansă?

Am vrea să credem că da.

Poate, cîndva, reproducerea va fi precedată de investigarea genetică a soților. Cei care, prin jocul hazardului, vor fi purtătorii unor erori genetice se vor reproduce numai după ce va fi corectat universul lor genetic – din nevoia de a proteja destinul biologic al speciei. Biologia modernă se joacă cu reproducerea în laborator, mai bine spus cu reproducerea „in vitro". Pînă la sfîrșitul secolului se vor naște cel puțin 10 000 de copii concepuți în afara mediului natural. Nimic șocant – acum. Dar biologia a părăsit granițele firescului. Ea a reușit să transfere un embrion, rezultat al unei fecundații „in vitro", în uterul unei mame adoptive. Metoda s-ar fi extins dacă nu apăreau primele conflicte: o mamă adoptivă nu mai vrea să cedeze copilul pe care l-a purtat în pîntec nouă luni! Cine o poate obliga să-l cedeze, deși contractul dintre ea și părinții biologici stipulau o asemenea obligație? Ce se va întîmpla însă mîine, cînd vor fi create primele incubatoare capabile să susțină toată evoluția unei ființe, din clipa fecundației pînă în cea a nașterii?

Manipularea reproducerii va constitui doar începutul controlului genetic al speciei. Mult timp, am fost siguri că genetica nu va reuși niciodată să modifice genele și să dea noi dimensiuni individualității și, poate, speciei. Dar jocul a început. Genele sînt localizate în cromozomi – este adevărat că dintre cele aproximativ 50 000 de gene umane știm unde se află doar cîteva sute – genele sînt multiplicate, sînt transferate în bacterii și acolo se multiplică o dată cu celula gazdă, genele sînt disecate. Iar genele inserate în bacterii sintetizează hormoni – insulină, hormon de creștere, interferoni... umani. Niciodată evoluția nu ar fi avut asemenea capricii. În laboratoare au pătruns sofisticate mașini de sintetizat gene – cunoscute sau necunoscute – gene pe care viața le experimentează de miliarde de ani și gene pe care evoluția nu le-ar fi încercat niciodată.

Firește, ingineria genetică abia se naște. Dar secolul XXI are nevoie de o biotehnologie „imposibilă", capabilă să rezolve marile probleme ale unei lumi obligate să evolueze pe o planetă finită.

Printre speranțele pe care le creionează mereu mai clar genetica se găsește și corectarea tulburărilor genetice. De fapt, a înseși genelor anormale. Pare imposibil. Cum să corectăm una singură dintre cele cîteva zeci de mii de gene ale unui organism? (Gena este prezentă în toate celulele, ea nu funcționează însă decît în anumite organe și țesuturi). Nimeni nu știe prea bine. Ar trebui, poate, extrasă gena anormală și corectată. Apoi reinserată în poziția ei firească. Din nou imposibil. Este greu de presupus că genetica va merge pe acest drum. Probabil va opta pentru o soluție mai simplă. Va introduce în organism gene sintetizate artificial. În ipoteza în care ele vor fi captate de celule și vor funcționa, vor asigura organismului proteina de care el are nevoie. De data aceasta, scenariul este deja una dintre realitățile noii biologii. În oul de șoarece a fost introdusă gena care controlează sinteza hormonului de creștere de șobolan. Și s-au născut pui de șoarece giganți – datorită hormonului de creștere de șobolan. Una dintre legile evoluției a fost violată. Și pentu ca „imposibilul" să fie perfect, șoarecii transformați au transmis gena de șobolan generațiilor următoare de șoareci.

De aici și pînă la transformarea umană se în-

tinde o regiune uriaşă de incertitudini. A transforma un embrion de şoarece nu înseamnă a transforma un embrion uman sau un individ adult format din miliarde de celule. Nu are importanţă. Deocamdată. Cîndva nu are importanţă cînd, cineva va transforma un om. Şi mai departe? Vor manipula oare geneticienii de mîine universul psihic al speciei sau al unor indivizi selecţionaţi? Vor anula spaimele noastre ancestrale? Vor induce o stare de perfectă fericire? Va dispare schizofrenia? Evident, se va spune că este o himeră. Dar nu s-a afirmat de nenumărate ori că numai ceea ce pare absurd are şanse de a deveni real? Şi imposibilul nu mai sperie pe nimeni. Îl aşteptăm. Din permanenta noastră nevoie de senzaţional. Cea ce este, totuşi, bizar este că senzaţionalul de mîine este încă neanticipat. S-au creat nenumărate scenarii ştiinţifico-fantastice. Toate pornind de la fapte cunoscute sau bănuite. Nimeni nu a presupus că ar exista oncogene şi gene ale morţii. Acum se admite că există antioncogene. De ce n-ar exista şi gene anti-moarte? Cine sau ce ne împiedică să credem că putem fi nemuritori?

Prea multe descoperiri, venite prea repede. Nu sîntem pregătiţi să asimilăm descoperiri care dau alte sensuri vieţii. Avem nevoie de o nouă etică a ştiinţei. Pînă nu de mult, se susţinea că ştiinţa nu are dreptul să altereze drumurile evoluţiei... că individualitatea este un destin care trebuie acceptat ca atare - nimeni nu ne spunea de ce. Dincolo de orice îndoială, generaţiile viitoare vor trăi în alt univers biologic. Părinţii vor decide dacă vor avea un băiat sau o fată - se pare că predeterminarea sexului a devenit o realitate, aşteptată de două decenii -, vor hotărî dacă vor creşte ei copilul, mai bine spus embrionul, sau îl vor încredinţa unui incubator, dacă îi vor modifica particularităţile fizice, dacă îi vor controla evoluţia psihică şi dacă îi vor fixa sau nu o anumită longevitate - cumplită perspectivă! Foarte probabil fiecare ţară va avea propriul ei punct de vedere asupra manipulărilor umane. O legislaţie strictă va defini limitele în care va opera ingineria genetică. Nu există alternativă. Miza este mult prea mare. În joc este chiar supravieţuirea speciei noastre. Fireşte, nu este deloc exclus ca temerile noastre să fie nejustificate, ca genetica să nu creeze niciodaă situaţii insolubile, dar trebuie să rămînem prudenţi, controlînd permanent drumurile ştiinţei.

desen de DAN COROIU

ştiinţa la frontierele cunoaşterii

dumitru constantin

un posibil model funcţional al omului inspirat de medicina tradiţionala

Una dintre cele mai vechi şi mai renumite civilizaţii care a lăsat omenirii creaţii şi astăzi utile a fost civilizaţia antică chineză. Medicina tradiţională chineză, produs al acestei civilizaţii, constituie o practică pe care timpul neiertător cu tot ceea ce nu reprezintă realmente o valoare nu a putut-o infirma şi în acelaşi timp o concepţie despre om, univers şi viaţă care a avut nevoie de actuala dezvoltare a ştiinţelor moderne spre a fi înţeleasă. Impactul său cu ştiinţele moderne îşi extinde sfera de la electronică pînă la fizica cuantică şi rămîn încă multe din aserţiunile sale să fie demonstrate prin viitoarea evoluţie a ştiinţelor.

Din medicina tradiţională chineză fac parte acupunctura, fitoterapia, masajul, gimnastica practicată în scop preventiv şi terapeutic vizînd fizicul şi mentalul. Dintre acestea vom lua în discuţie acupunctura - fiind la ora actuală cunoscută şi aplicată în întreaga lume. Acest mijloc bizar de tratament ce constă, în esenţă, în înţeparea cu ace speciale în puncte bine precizate de pe învelişul cutanat în scop terapeutic, are la bază un complex sistem teoretic de fundamentare.

În cele ce urmează ne propunem să extragem un posibil model de interpretare a organismului plecînd de la conceptele de bază ale acupuncturii şi analizat în raport cu datele actuale şi de perspectivă ale ştiinţelor. Este deci un model de anticipaţie şi de retroproiecţie.

Concepţia acupuncturii despre om este o concepţie energetică - viaţa potrivit acesteia ar fi o creaţie a universului care nu este decît energie difuză şi localizată, denumită în funcţie de starea momentului în care se află Yin şi Yang. O formă trece permanent în alta, nimic nefiind stabil, ci într-o continuă mişcare, evoluţie într-o neîncetată metamorfoză. Formele condense - Yin nu sînt decît expresia energiei difuze Yang - raporturile dintre ele fiind nu de excludere ci de unitate, de complementaritate.

Asemeni universului, omul întruneşte în sine toate legităţile acestuia ca efect al său. Analogia merge pînă la nivelurile surprinzătoare şi incredibile pentru modul nostru de a gîndi. Sînt 12 luni într-un an şi 12 trasee principale pe care sînt dispuse punctele de acupunctură. Sînt 365 de zile într-un an şi aproximativ 365 de puncte de acupunctură descrise de creatorii antici ai acupuncturii. Singurul argument pe care îl putem invoca în favoarea teoriei constă în faptul că înţeparea în aceste puncte este urmată de efecte terapeutice. Energia cu cele două aspecte opuse şi complementare Yin şi Yang circulă de-a lungul acestor trasee numite meridiane după un orar bine precizat şi este controlată prin puncte situate la nivelul acestora. Echilibrul celor două tipuri de energie, care am subliniat că este văzut ca fiind dinamic şi nu static, înseamnă sănătate, iar dezechilibrul lor înseamnă boală. Acupunctura nu face decît să restabilească echilibrul energetic perturbat, realizînd o trecere a energiei din zona aflată în exces spre cea aflată în deficit.

Creată în nemijlocită relaţie cu natura, filozofia antică chineză a reprezentat-o simbolic prin cinci elemente: apa, focul, lemnul, metalul şi pămîntul. Aceleaşi elemente le găsim prezentate ca analogic şi la om. Fiecărui element îi corespunde un organ, o funcţie, un anumit tip de energie, un cuplu de organe (numit lojă energetică) şi un sezon.

Între aceste elemente şi deci implicit între funcţiile şi organele corpului se stabilesc relaţii dinamice de evolutivitate, interdependenţă şi autocontrol după mecanismul de feed-back cunoscut în cibernetică. Este total bulversant pentru înţelegerea noastră să ne explicăm cum relaţii de condiţionare reciprocă, de generare, dominaţie şi inhibiţie existente de la natură pînă la om au putut fi sesizate şi postulate ca legităţi cu 4-5000 de ani înainte de apariţia ciberneticii, care, de astă-dată, nu în mijlocul naturii, ci al civilizaţiei şi al ştiinţelor moderne, ştim cu cîtă rezistenţă din partea gîndirii s-a impus.

Dar să continuăm firul analogiei om-univers. Fiecare funcţie şi organ din corp au o activitate maximă într-un anumit sezon. Bioritmicitatea noastră funcţională a fost, după cum vedem, sesizată şi postulată cu minuţiozitate de om cu mult înaintea medicinii moderne.

Încadrată în timp, circulaţia energiei are o evoluţie diferită după oră, zi, lună, sezon, an. Cu alte

cuvinte, la o anumită oră din zi şi din an vor fi deschise, deci accesibile pentru tratament, numai anumite puncte. Pentru determinarea acestora există un calcul complicat pe bază de abace special construite.

În funcţie de rolul pe care îl au în organism există mai multe compartimente energetice denumite ca urmare - energie nutritivă, energie de apărare, energie ancestrală (cu funcţie genetică), energie psihică etc.

Fiind o unitate energetică, fiecare element component exercită o acţiune bine determinată asupra ansamblului, astfel încît suferinţa unuia înseamnă suferinţa întregului.

Acesta este modelul unui organism viu, de complexitatea celui uman, conceput de creatorii antici ai medicinii tradiţionale. Vom expune acum succint un posibil model de interpretare al noului aşa cum tind să-l impună cercetările ştiinţifice actuale şi cele de perspectivă. Ne vom baza în mare parte pe date ale propriilor noastre lucrări ca şi din literatura ştiinţifică publicată pînă acum.

În opinia noastră, organismul viu constituie o unitate funcţională la care distingem o dimensiune structurală morfologică şi o alta informaţional-energetică. Dacă am face o ierarhizare pe funcţii şi structuri am distinge mai întîi stratul energetic funcţional din care noi nu putem obiectiva decît aspectul bioelectric. Următorul strat este cel biochimic şi în fine ultimul este cel molecular morfologic. Dimensiunea bioelectrică este cea primară, primordială, pentru că materia vie derivă din cea nevie, care nu este în esenţa sa decît un cîmp energetic, aşa după cum îl descriu ştiinţele moderne.

Punctele şi meridianele de acupunctură au un substrat demonstrat pînă la ora actuală ca fiind numai bioelectric.

O serie de observaţii ştiinţifice par să pledeze pentru ideea existenţei unui cîmp energetic matrice, organizator pentru informaţia genetică însăşi. Toate cauzele de boală, cu excepţia acelora de natură traumatică, vor acţiona mai întîi asupra structurii bioelectrice funcţionale şi, prin persistenţă, vor penetra succesiv celelalte planuri - biochimic şi molecular. Modificarea cauzată de un factor patogen în dimensiunea energetică-bioelectrică apare cu mult timp înainte de a avea o expresie clinică. Un observator dotat cu o capacitate de percepţie naturală sau cu alte mijloace de decodificare poate sesiza în timp util această modificare. Aici, în acest moment, dacă îl putem surprinde, apare suverană intervenţia acupuncturii.

Reţeaua punctelor şi meridianelor de acupunctură ne apare ca un sistem primordial de funcţionare a organismelor vii - prezentă la întreaga lume vie, inclusiv la plante. Rostul acestui sistem este acela de a vehicula informaţia codificată bioelectric, pe de o parte între diferite elemente ale corpului, iar pe de altă parte între organism şi mediul ambiant şi cosmic. Structuralul nu este decît o expresie a funcţionalului şi invers. Diferitele energii cosmice şi ambientale acţionează asupra unor zone din organism bine codificate şi activează funcţii cu destinaţie precisă. Aceasta este explicaţia existenţei funcţionalităţii diferite a punctelor de acupunctură după oră, zi, sezon, lună, ani.

Putem considera, de asemenea, că reţeaua punctelor şi meridianelor de acupunctură este expresia proiecţiei biocîmpului la suprafaţa tegumentului după anumite direcţii determinate de configuraţia anatomică şi de încărcarea electrică diferită a ţesuturilor. Punctele active reprezintă, în această idee, zona de întretăiere a liniilor de forţă ale biocîmpului. Acesta fiind expresia activităţii electroenergetice a tuturor celulelor şi agregatelor celulare ale organismului. Prin intermediul său se realizează modelarea energiei fiecărui sistem în virtutea legilor termodinamicii şi transferul de energie de la un subsistem la altul, realizîndu-se o homeostazie electrică şi informaţională.

Proiecţia întregului organism la diferite niveluri ale învelişului cutanat pledează pentru ideea funcţionării sale după un model holologic. Fiecare parte a sa reflectă întregul. Aşa ne putem explica eficienţa auriculoterapiei, a craniopuncturii, a podopuncturii, a rinoterapiei etc.

În concepţia acupuncturii, tegumentul îndeplineşte pentru organism şi funcţia de antenă-emisie-recepţie. Prin intermediul său se realizează un schimb de informaţii şi energie cu mediul ambiant şi cosmic. Emitem sau recepţionăm energie şi informaţie în funcţie de nivelul acestora în organism. În acest fel, reţeaua punctelor şi meridianelor de acupunctură contribuie la menţinerea homeostaziei electrice şi informaţionale a organismului. Încă în 1974, în teza noastră de doctorat, în baza studiilor efectuate de noi am ajuns la concluzia existenţei, alături de cea cunoscută, şi a unei **homeostazii electrice şi informaţionale.** Luînd o destinaţie informaţională, energiile externe exercită un efect modelator asupra organismului complexînd stabilitatea sistemului viu. Evident, vorbim aici de stabilitate nu în sens de static, ci de fiabilitate a organismului ca la orice alt sistem funcţional. Existenţa celor şase axe energetice descrise în acupunctură ar putea fi puse în relaţie cu această modelare externă diferită de la un nivel la altul.

Descrierea mai multor tipuri de energii este explicată de conţinutul informaţional diferit. Fiecare energie este specializată avînd o destinaţie diferită. Circulaţia energiilor specializate este ritmică. Ele aparţin ca substrat organismului viu, dar sînt declanşate de semnalul cosmic extern. **Euritmia reprezintă capacitatea organismului viu de a funcţiona în rezonanţă cu universul.** Se înţelege că ascunderea după ziduri de sticlă şi beton nu oferă cele mai bune auspicii pentru euritmia organismului. Tocmai de aceea, contactul sau „pierderea" în natură este necesară cel puţin în vacanţă.

Rămîne încă un punct delicat de interpretat al medicinii tradiţionale în raport cu noţiunile ştiinţi-

fice actuale. Este vorba despre raportul dintre energia aşa-zis ancestrală şi codul genetic. După cum rezultă din datele medicinii tradiţionale, informaţia genetică are ca substrat energia ancestrală. Reprezintă zestrea noastră ereditară care se imprimă în momentul concepţiei. Este, vorbind la figurat, ca un capital oferit la naştere în cantitate fixă şi pe care ai posibilitatea să-l consumi în timpul vieţii atît cît vrei, dar, odată terminat, nu există nici o posibilitate de a-l adăuga. E un capital fix depus în bancă, din care omul poate cheltui cît vrea, dar înmulţi niciodată. Dacă viaţa ar decurge firesc, respectînd „legea", adică modelul primordial după care s-a structurat, spun scrierile antice, omul ar trebui să atingă vîrsta de 100 de ani. Se pune problema dacă genomul este primordial cel transmis prin genitori sau dacă, de fapt, cum spun scrierile antice, moştenim o structură energetică tradusă prin genom. Cu alte cuvinte, anticii, ca şi unele date mai puţin comentate ale cercetărilor actuale, vor să imprime ideea că moştenim o matrice energetică primară în care este conţinută întreaga informaţie necesară evoluţiei şi fiabilităţii organismului, iar genomul nu ar reprezenta decît instrumentul de modelare a structurii. Aşa ne-am putea explica de ce transplantul de ţesut embrionar dintr-o zonă în alta nu diferenţiază, spre exemplu picior în locul ochilor, ci respectă schema iniţială a organismului, aşa ne-am putea explica de ce din celule care poartă un cod absolut identic rezultă structuri totuşi diferite - muşchi, nervi, oase etc.

Din cele de mai sus se poate deduce existenţa unui fericit mariaj al informaţiilor oferite de două modalităţi complet diferite de gîndire: cel empiric intuitiv şi cel raţional al ştiinţelor moderne. Departe de a se exclude, una o completează pe cealaltă. De aceea, credem că viitorul va realiza o sinteză între trecut şi prezent, între ceea ce a putut crea intuiţia şi experienţa şi posibilităţile indiscutabile ale ştiinţelor moderne spre beneficiul unicului destinatar cunoscut în universul nostru - omul.

desen de DAN COROIU

curcubeul biocîmpurilor omului

În ultimii ani, redacțiile publicațiilor de popularizare a științei și tehnicii au fost asaltate de scrisori venite de la cititori dornici să afle mai multe amănunte despre așa-numitele biocîmpuri și efectele miraculoase atribuite acestora, despre persoanele care se pretind, sau despre care se crede că ar emite niște radiații ce pot vindeca suferințe nevindecabile, sau nevindecate încă prin metodele medicinii clasice. Pentru a da răspunsuri competente, fenomenul trebuia cercetat, ceea ce s-a și făcut la Moscova, în cadrul Institutului pentru radiotehnică și electronică al Academiei de Științe a U.R.S.S., folosindu-se cele mai moderne mijloace de investigație. Redăm în continuare principalele concluzii la care au ajuns cei doi oameni de știință, care și-au consacrat cîțiva ani din activitatea lor studierii și elucidării acestui fenomen – academicianul Iurii B. Guliaev, director adjunct al sus-numitului institut și doctorul în științe fizico-matematice Eduard E. Godik, șeful laboratorului „Metode radioelectronice de cercetare a obiectelor biologice" din același institut, publicate în revista sovietică „Tehnica molodioji".

Începem cu termenul, care la timpul său a apărut ca „o tulburare a ordinii publice", cu așa-numitul biocîmp. De regulă, cînd corpurile interacționează fără să existe un contact vizibil între ele, fizicienii vorbesc de cîmpuri. În mod firesc fiecărui cîmp îi corespunde o forță: electrică, magnetică etc. Dar forțele, ca și cîmpurile, sînt numai fizice. „Forțele biologice" pur și simplu nu există în natură, de aceea vom vorbi nu despre cîmpurile biologice, ci despre cele fizice.

Pe ce canale se desfășoară oare studiul cîmpurilor fizice ale omului?* Este clar că cel mai mare interes îl prezintă acelea dintre ele, care sînt capabile să furnizeze în timp real informații cu privire la starea inimii, plămînilor și a altor organe, în dinamica lor funcțională. Au fost alese pentru cercetare 7 canale. Dar, deși acest număr se consideră încă din antichitate ca avînd proprietăți magice, în ce privește **cîmpurile magnetice** și **electrice**, suficient de bine studiate de fizicieni, **radiația infraroșie** emisă de suprafața corpului, ca și cea **radiotermică** de frecvență foarte înaltă, emisă de organele interne, precum și **hemiluminiscența** optică sau **semnalele acustice**, în toate acestea nu există nimic tainic sau mistic. Cel de al 7-lea canal este **chimic**, deoarece biosubiectul în procesul activității sale vitale își crează atmosfera sa gazoasă, aerosoloionică ce conține nu puține informații privind funcționarea organismului.

Termoviziune atotvăzătoare. Încă înainte de începerea cercetărilor s-a presupus că unul dintre cele mai informative canale de legătură, aparținînd subiecților biologici se află în diapazonul termic infraroșu, întrucît animalele cu sînge cald, ca dealtfel, orice corp încălzit pînă la temperatura scoarței terestre (300 grade K) sînt surse de radiație electromagnetică echilibrată avînd intensitatea maximă spre mijlocul diapazonului infraroșu. Fiind suficient de intensă (200–300 W), radiația infraroșie a omului este capabilă să „transmită" informații cu privire la repartizarea temperaturii pe suprafața corpului și dinamica acesteia, la zeci de metri, deoarece, practic, ea nu este absorbită de atmosferă.

Imaginile termovizibile ale celor mai diferite corpuri, redate de computere în culori convenționale, sînt cunoscute de cel puțin 20 de ani. Prin ce se deosebesc ele de termoimaginile obținute în prezent în laboratorul modelelor radioelectronice de cercetare? Prin aceleași caracteristici care deosebesc, de exemplu, un set de fotografii separate de filmul de animație. Pînă acum termoviziunea a fost statică. S-a făcut o fotografie înainte de tratament și alta după. Apoi s-au comparat imaginile. Numai examinînd bioobiectul cu ajutorul televiziunii termice, în calitatea lui de sistem nestaționar, au înțeles fizicienii că, înainte, rămînea în afara cadrului ceea ce era, de fapt, mai interesant – „viața interioară" plină de evenimente a organismului, unde „totul curge și se transformă". Se modifică mediul exterior, se accelerează respirația omului, se schimbă ritmul bătăilor inimii lui, sîngele inundă derma și epiderma, ceea ce se reflectă imediat în parametrii cîmpurilor lui. Pentru a diagnostica sistemul în dinamica lui imediată trebuie avut în vedere faptul că sistemul respirator își are ritmul său propriu, cel termoregulator – un altul, iar cel cardio-vascular – un al treilea. De exemplu, dinamica respirației poate fi reprezentată printr-un film termovizant, ale cărui secvențe s-au fotografiat la intervale de 100 ms. În decurs de cîteva secunde se poate urmări modificarea circuitului sanguin în răstimpul ciclului respirator, ceea ce permite adesea identificarea timpurie a simptomelor îmbolnăvirii arterelor și venelor.

* În U.R.S.S. primele metode de diagnosticare funcțională, ce permit, utilizînd aparatura ultrasensibilă, captarea semnalelor emise de către biosubiecți și în special de om, și obținerea din ele a unor valoroase informații cu privire la starea fiziologică a organismului, au apărut, bineînțeles, nu pe un loc gol; fragmente ale noului domeniu al științei existau deja.

Pentru termoviziune cele mai informative sînt părțile descoperite ale corpului - mîinile, fața. Iată, pe ecranul display-ului o serie de termograme, pe care este înregistrat procesul de respirație. Computerul a marcat cu albastru porțiunile reci ale pielii și cu roșu pe cele calde, și încă în așa fel încît poate fi distins contrastul termic de 0,01 K. Se vede bine cum în procesul respirației - de la expirație pînă la inspirație se schimbă culoarea nărilor - de la oranj la violet. Cauza este simplă - expirăm aer cald și inspirăm aer rece.

Dar ochiul atotvăzător al termovizorului a remarcat și alte detalii. Din ce cauză în momentul expirației pielea feței capătă brusc o culoare albăstruie, se răcește? Se pare că aceasta înregistrează scăderea presiunii sîngelui în rețeaua capilară în momentul expirației, ceea ce caracterizează „calitatea" activității sistemului circulator.

În ce fel se descifrează tainele organismului nostru? Se înregistrează succesiv cîteva sute de termoimagini, care reflectă o perioadă a respirației. În continuare, cu ajutorul algoritmilor speciali, calculatorul conturează, sau evidențiază, folosind culori diferite, sectoarele în care vasele sanguine se caracterizează printr-o „comportare de un singur tip". Astfel, a și fost obținut pentru prima dată „portretul funcțional" al sistemului, ce permite precizarea regiunilor, unde vasele răspund vioi la ritmul respirației și unde slab, cu întîrziere. Importanța informațională a acestei metode poate fi, după părerea medicilor, mai mare decît a termogramei tradiționale. Lucrul principal constă în faptul că cea mai neînsemnată deviere a organismului de la normă poate fi descoperită înainte ca în sistemul circulator să se ivească modificări patologice.

Dar, construind termoimagini dinamice în infraroșu, pot fi înregistrate doar acele procese care se petrec la suprafața corpului, sau, mai exact, în stratul de 1-2 milimetri al epidermei. Cum poate fi însă estimată starea organelor interne, știut fiind că în diapazonul de radiații infraroșii ele „tac", întrucît corpul omenesc este opac pentru undele infraroșii?.

Raportează radiația de o frecvență foarte înaltă. Pentru a afla rapid temperatura din interiorul corpului omului și a spune în cîteva secunde dacă el este sănătos sau bolnav se folosește canalul diapazonului decimetric (radiotermic). Creierul, inima, ficatul, de la adîncimea de 5-10 centimetri, „informează" activ, prin radiația lor radiotermică, despre temperatură și ritmurile de importanță vitală ale organismului. Detaliu caracteristic: cu cît undele sînt mai lungi, cu atît mai mare este adîncimea de la care vine semnalul. Și invers - cu cît unda emisă este mai scurtă, cu atît mai aproape de suprafață se află organul, care a semnalizat.

Ținînd cont de această precizare și lucrînd pe unde mai scurte, cercetătorii au putut stabili foarte precis parametrii organului „emițător"; corespunzător s-a obținut și „portretul" lui radiotermic mai exact. În schimb, trecînd pe unde mai lungi, se reușește, așa cum s-a mai spus, să crească adîncimea sondării. Prelucrarea cu ajutorul computerului a semnalelor, sosite de la diferite adîncimi, permite deja să se creeze imaginea spațială (volumetrică) a cîmpurilor de temperaturi ale organismului. Să reflectăm asupra acestui lucru, ce prevestește în viitorul nu prea îndepărtat o schimbare revoluționară în practica medicală.

Se înțelege că pentru a depista „luminița" foarte slabă a semnalului, biosubiectul trebuie protejat de puternicele „proiectoare" de paraziți, atît naturali, cît și de origine tehnogenică cu ajutorul camerelor speciale de ecranare. Pentru a realiza întregul tablou al cîmpului, la intrarea în complexul pentru măsurători și calcule se montează un sistem de matriță antene - senzori. Patru radiometre sensibile, acordate pe una din unde, în diapazonul de la 3 la 30 de centimetri, înregistrează fidel temperatura fiecărui punct al corpului, de la suprafață și pînă la o adîncime de 4 centimetri. Astfel, s-au obținut, pentru prima dată în lume, hărțile radiotermice ale cavității abdominale, ale radioluminozității creierului etc.

În undele cîmpurilor electric și magnetic. „Omul este un vas casabil, umplut cu prețiosul lichid al vieții" - se spunea în vechime. „Corpul nostru este un vas umplut cu lichid electrochimic" - spun radioelectroniștii, parafrazînd expresia anticilor, avînd în vedere că în interiorul omului circulă în permanență curenți electrici, ca într-o baterie. Răspîndindu-se în întregul corp, ei ies la suprafață, aducînd informații prețioase, din adîncuri, cu privire la procesele fiziologice, care se desfășoară în organele interne.

Dar, oricît de informativ ar fi cîmpul electric creat de „vasul electrochimic" datorită eterogenității mediului, el aduce la suprafață o informație destul de rudimentară privind sursele care au emis-o. Natura s-a îngrijit însă și de o variantă magnetică a posibilităților de investigare. Corpul omenesc, fiind diamagnetic prin însăși natura sa, este absolut transparent pentru cîmpurile magnetice, la fel și îmbrăcămintea. Tocmai de aceea, înregistrînd cîmpurile magnetice din apropierea omului, se poate stabili cu suficientă exactitate sectorul patologiei - de exemplu, în miocard, sau în creier.

Magnitocardiograma evidențiază mult mai fidel toate amănuntele referitoare la activitatea mușchiului inimii, indică cu un înalt grad de precizie zona afectată.

„Seismicitatea" adîncurilor... biosubiectului? După cum se știe, o electrocardiogramă obișnuită se obține cu ajutorul unor electrozi fixați pe corpul pacientului. Dar este oare posibilă înregistrarea semnalelor electrice, emise de inimă, de celelalte organe interne ale corpului uman, fără ca pacientul să fie acoperit de ventuzele electrozilor? Da, pentru aceasta este suficient ca subiectul în cauză să fie plasat într-o cușcă a lui Faraday ecranată de cîmpurile exterioare, iar antenele să fie îndreptate spre organul ce urmează să fie cercetat.

Măsurătorile electromagnetice au pus în evidență faptul că în jurul corpului omului apar cîmpuri de sute de ori mai intense decît cele create de „generatoarele lui chimice interne". O sursă de o intensitate deosebită s-a dovedit a fi pielea corpului uman. Mai exact spus, sarcinile electrice ce se acumulează în straturile cornoase ale epidermei: contracțiile mușchilor inimii, ridicarea și coborîrea diafragmei în procesul respirației, înaintarea sîngelui prin vasele sanguine, mai toate aceste zguduiri mecanice ale organismului fac să oscileze suprafața electrizată a straturilor cornoase ale pielii. Prin această activitate „seismică" a bioobiectu-

lui, se evidențiază funcționarea numeroaselor lui mecanisme fiziologice. Descifrînd cum se schimbă pe balistogramă cîmpul electric, modulat de ritmul bătăilor inimii, a plămînilor și a altor organe, se poate determina cu precizie care sînt cele mai caracteristice ritmuri temporale ale respectivului organism. Pe acest principiu a și fost creat deja un aparat pentru cercetarea respirației copiilor mici – sensorii acestuia, fără să deranjeze în nici un fel pe micii pacienți, înregistrează cu fidelitate ritmurile inimii și ale altor organe interne.

Atenție, sub tensiune! Dar să revenim la cauzele apariției electricității pe suprafața pielii omului. Măsurînd impedanța stratului cornos al epidermei, cercetătorii au obținut niște valori, care la prima vedere păreau pur și simplu fantastice – de la cîteva miliarde la cîteva sute de miliarde de Ohmi, pe fiecare centimetru pătrat. Desigur, aceste rezultate nu au fost obținute așa, deodată. În prealabil au fost studiate însușirile fundamentale ale pielii. Astfel s-a putut descifra secretul enormei rezistențe electrice a pielii, ca și principiul apariției unor puternice cîmpuri cvasistatice în jurul omului.

Sursa acestor cîmpuri este curentul triboelectric, ce se produce datorită frecărilor în straturile superioare ale pielii, mai exact în stratul cornos cu o grosime de 20–30 de microni. În funcție de rezistența dielectricului, sarcina electrică pătrunde lent în interiorul corpului într-un răstimp de la 10 secunde la 15 minute.

De ce depinde această schimbare de sute și chiar mii de ori a rezistenței electrice a stratului cornos al pielii? În primul rînd, de difuzia apei (nemijlocit prin piele și nu prin glandele sudorifice) în procesul reglării temperaturii corpului. Oricît ar părea de paradoxal, dar acest mecanism al reglării biologice a temperaturii, datorită căruia organismul poate „arunca" în mediul înconjurător circa 15 wați din energia sa termică, este asemănător, în esența sa fizică, cu „transpirația" unui ulcior de lut, umplut cu apă rece și lăsat sub razele fierbinți ale soarelui. Cu singura deosebire că răcirea ulciorului de lut este determinată numai de temperatura mediului ambiant, în timp ce transportul apei din interior în afară, prin piele, depinde și de tonusul vaselor sanguine aflate în piele. Cu cît prin aceste vase circulă mai mult sînge, cu atît mai intens se evaporă apa prin intermediul stratului cornos al epidermei. Sigur că în acest caz curentul electric se va scurge mai repede, iar tensiunea cîmpului electric va scădea. Dacă se urmărește felul în care se distribuie în spațiu liniile de forță ale cîmpului electric, se deduce o informație deosebit de bogată în ceea ce privește tonusul rețelei capilare și chiar starea psihofiziologică a bioobiectului. Astfel, problema simplă a ulciorului de lut și a tonusului vaselor capilare deschide calea spre controlul electrometric de la distanță a funcțiilor vitale atît ale omului, cît și ale animalelor.

Aura sunetului, luminii și atmosferei. Este cunoscut faptul că organismul nostru produce în permanență zgomote, neliniștindu-se nici un minut. Foșnesc mușchii care se contractă, susură sîngele care circulă prin vene, „bat" organele interne, funcționînd fiecare în ritmul său. Întrucît corpul uman este alcătuit în proporție de peste 2/3 din apă, el este „transparent" pentru radiațiile acustice, inclusiv acustico-termice. Prin urmare, temperatura organelor interne poate fi stabilită nu numai cu ajutorul cîmpurilor electromagnetice (a radiației radiotermice), dar și cu ajutorul semnalelor acustice. Deosebirea constă doar în faptul că întrucît undele acustice sînt cu mult mai scurte decît cele termice, și puterea lor de rezoluție este corespunzător mai mare. Este adevărat că radiația acustică, avînd o intensitate relativ mică, permite aprecierea contrastului de temperatură cu o precizie mai redusă. În schimb, această radiație vine de la o adîncime mai mare. Rezultă că termografia acustică de profunzime este într-o serie de cazuri mai eficientă decît radiotermografia. Da, mai ales atunci cînd apare necesitatea de a sonda focare de infecție cu temperatură mare, sau tumori, situate în adîncime (pînă la 10 cm).

Dînd crezare proverbului care spune că este mai bine să vezi o dată, decît să auzi de o sută de ori, să ne privim pe noi înșine cu ochiul liber. Se poate constata, astfel, că în diapazonul optic (și dacă e să spunem adevărul și în cele apropiate lui, infraroșii și ultraviolete) luminiscența pielii, mîinilor, a mucoasei cavității bucale, ș.a.m.d. se observă și fără nici un fel de aparatură. Se înțelege că autoiluminarea nu intră în sarcinile organismului nostru, de aceea intensitatea acestei luminiscențe „parazite" este foarte redusă – cîțiva fotoni pe secundă pe fiecare centimetru pătrat de suprafață (aproximativ 10^{-18}–10^{-17} W/cm²). Natura luminiscenței este hemiluminiscența ce caracterizează ritmul în care se desfășoară procesele biochimice în țesuturi. Intensitatea sa depinde de starea funcțională a omului, de concentrația oxigenului în țesuturile lui. Reținerea respirației (hipoxia) sau strîngerea cu un cordon a venelor mîinii îi diminuează luminiscența; după scoaterea cordonului, timp de 24 de ore poate fi observat un fenomen ciudat – oscilarea (creșterea și descreșterea) intensității luminozității la intervale de cîte 5 minute. Însemnătatea practică a acestei metode este mare – ea permite efectuarea controlului proceselor biochimice, determinarea rapidă a gradului în care sînt afectate țesuturile în caz de arsură, și într-o serie de maladii.

Despre un om, care a trecut în mod neașteptat printr-o emoție, se spune că „respiră nervos". Ce-i drept, doar o analiză fizico-chimică meticuloasă a norișorului de gaze expirat ar permite „darea deplină în vileag" a acestui fenomen, poate unul dintre cele mai informative canale chimice ale omului. Ca și oricare alt obiect cosmic, ce creează în jurul său o atmosferă specifică, obiectul biologic trăiește de asemenea „cufundat" într-o atmosferă de gaze, aerosoli, ioni. Pentru că ce reprezintă în realitate expirația? Un amestec, constînd din cîteva sute de componente chimice – de la dioxid carbonic și azot, la amoniac și acetonă, fiecare dintre acestea conținînd ecourile acelor procese biochimice deosebit de complexe, care asigură de fapt existența omului. De exemplu, în funcție de raportul dintre oxigenul și dioxidul de carbon expirate, care încheie un întreg șir de transformări biochimice, poate fi apreciată cantitatea totală de energie produsă de un anume obiect biologic.

Întrucît în procesul metabolic omul elimină permanent apa în mediul înconjurător (aproximativ o jumătate de litru în 24 de ore), ca și cantități microscopice de gaze, aerosoli și ioni, schimbarea componenței atmosferei în jurul obiectului biologic se determină cu ajutorul unor metode lasero-op

tice. Se măsoară foarte exact coeficientul de refracţie, conductibilitatea şi alţi parametri. Totodată, un alt procedeu permite caracterizarea stării circulaţiei sanguine prin vasele capilare şi a altor sisteme de importanţă vitală, întrucît transportul apei prin piele, de exemplu, este, cum am spus, determinat nemijlocit de tonusul arterelor - cu cît ajunge mai mult sînge în reţeaua capilară, cu atît mai intens este procesul de evaporare a apei.

De ce „vede" pielea... Deci, descifrînd felul în care sînt amplasate în spaţiu şi în timp culorile „curcubeului" cîmpurilor fizice ale omului, se pot cunoaşte cele mai intime şi delicate procese ce se desfăşoară în organismul lui. Dar iată o întrebare care a suscitat mari controverse de-a lungul timpului (şi care de fapt a şi constituit motivul apariţiei unei noi direcţii în cercetarea ştiinţifică): în ce fel poate influenţa cîmpul unui bioobiect asupra stării altuia?

Cauza acestui fenomen este cît se poate de simplă, poate chiar decepţionant de simplă. Esenţa lui constă în faptul că intensitatea radiaţiei termice emanată de degetele mîinii omului atinge valori de 10^{-12} W/cm². Iar suprafaţa pielii noastre „răspunde" imediat ce valoarea radiaţiei termice depăşeşte 10^{-14} W/cm². Reiese că orice om emite un flux caloric de 100 de ori mai intens decît pragul de sensibilitate a pielii sale.

Ecranul termovizorului ne prezintă termograma spatelui unui om. La cîteva minute după ce deasupra spatelui apare mîna „emiţătorului", porţiunea afectată se încălzeşte. Termovizorul arată că în urma redistribuirii circulaţiei sanguine pielea s-a încălzit cu mai mult de două grade. Întrucît intensitatea încălzirii depinde de mişcările mîinii, acest fenomen poate fi numit „masaj fără contact". Experienţele au arătat că în timpul „masajului" anumite porţiuni ale pielii se încălzesc considerabil mai tare.**

O întrebare interesantă... Calcule elementare arată că această căldură emisă de mînă nu este suficientă pentru a provoca o încălzire atît de puternică a corpului. Înseamnă că organismul, percepînd un semnal termic slab, îl amplifică?

Putem oare să ne convingem de faptul că la masajul fără contact nu mai participă în afară de cîmpul şi radiaţia infraroşie şi altele? Putem. Un asemenea experiment, care prezintă o mare importanţă nu numai din punct de vedere ştiinţific, dar şi gnoseologic, a fost efectuat. Esenţa lui constă în aceea că atunci cînd mîna experimentatorului şi umărul pacientului au fost despărţite de un ecran de sticlă, care nu permitea trecerea razelor infraroşii, pielea nu a reacţionat în nici un fel la căldura mîinii. Cînd însă ecranul a fost înlăturat, iar de umăr a fost apropiată nu mîna, ci un obiect încălzit (un vas cu apă fierbinte) - termovizorul a marcat cu exactitate efectul încălzirii locale.

Dovada neparticipării la acest „fenomen" a nici unui fel de alte cîmpuri, decît cele pur fizice, a fost făcută. De aici mai rămîne de făcut un pas foarte mic pînă la descifrarea tainelor naturii a aşa-numitului fenomen al „citirii" la distanţă de obiectul avut în vedere, fenomen legat după toate probabilităţile de capacitatea unor persoane de a recunoaşte, de exemplu, ce figură geometrică este desenată cu tuş pe un carton, introdus într-un plic netransparent, atunci cînd plicul atinge fruntea celui cercetat. Datorită diferenţelor de rezistenţă termică existente între părţile albe şi cele negre ale cartonului (la contactul cartonului cu hîrtia plicului) apare o deosebire de fluxuri termice pornite de la frunte, şi legat de aceasta o scurtă încălzire a pielii frunţii în configuraţia, care repetă fiura geometrică desenată pe cartonul din plic. Măsurătorile directe, efectuate cu ajutorul unui sistem de termoviziune, au arătat că această încălzire locală cu o durată de cîteva secunde (pînă în momentul în care se încălzeşte vopseaua cu care a fost desenată figura), atinge valori de 0,1 K, comparabile cu termosensibilitatea pielii frunţii. Iar dacă aşa stau lucrurile atunci persoanele capabile să distingă diferenţe minime de temperatură ar putea, în principiu, să descifreze contururile unor figuri în funcţie de contrastul termic, iar după un oarecare antrenament să rezolve şi probleme ceva mai complicate.

Desigur, înregistrarea semnelor,- care evidenţiază modul cum se declanşează şi funcţionează mecanismele fiziologice ale biosubiecţilor, - reprezintă doar începutul lucrărilor privind elaborarea unor metode de diagnosticare funcţională la distanţă. Dar ea a lărgit deja considerabil reprezentările noastre despre om. A lărgit, în primul rînd, graniţele fizice ale omului. S-a dovedit că el „se întinde" şi dincolo de limitele pielii sale sub forma unei substanţe cît se poate de materiale - cîmpurile fizice. Iar cele şapte cîmpuri selectate pentru cercetare au permis deja trasarea unor direcţii noi, necunoscute pînă în prezent în ştiinţă, apărute la graniţele dintre fizică, radioelectronică, biologie, medicină.

Astfel, ştiinţa a ocupat încă o nişă ecologică liberă pînă recent, în care au încercat să se cuibărească forţele misticismului şi şarlatanismului, cu scopul de a specula imperfecţiunea cunoştinţelor noastre despre om. Această problemă are o mare însemnătate atît pe plan ştiinţific, cît şi gnoseologic.

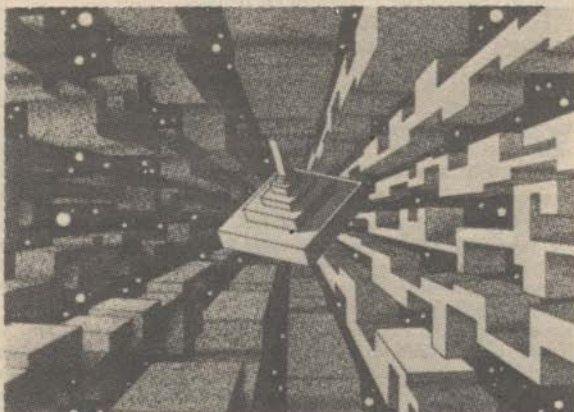
În ceea ce priveşte însemnătatea practică a lucrării ştiinţifice fundamentale dezbătute, aceasta constă în aceea că metodele de cercetare pasivă, a bioobiectului, vor fi transformate în metode de diagnosticare clinică, capabile să-şi aducă un aport esenţial nu numai în domeniul medicinii, dar şi al agriculturii. La nivel fundamental, această posibilitate a fost demonstrată de către fizicieni. Acum este cuvîntul practicienilor - medici, biologi, psihofiziologi, biochimişti, medici veterinari.

Traducere şi adaptare
MIRCEA PODINĂ

** În cazul masajului fără contact, slaba căldură emisă de mîna în mişcare este percepută de receptorii din piele, stimulînd intensificarea afluxului de sînge. Aceasta duce la încălzirea intensă a unor regiuni ale pielii, numite zone Zaharin-Ged.

ALEXANDRU BOIU

călătorind pe un asteroid

desen de EMIL BOROS

Ideea de a amplasa expediţii cosmice - în cadrul visului milenar al omului de a explora şi prelungirea razei pămîntului, spre spaţiile infinite - pe un asteroid, nu este chiar atît de nouă. Savantul rus K.E. Ţiolkovski (1857-1935), în nuvela de anticipaţie **„Dincolo de Pămînt"** (1920), preconiza faptul că aceste obiecte cosmice vor fi viitoarele noastre „vehicule interplanetare" şi spunea: „Vom învăţa într-o zi să urcăm pe asteroizi, la fel cum încălecăm astăzi pe cai...".

Într-o asemenea tentativă temerară, desigur că rolul ce va reveni rachetelor se va rezuma la transportarea astronauţilor (pe distanţe mai scurte) pe traseul Terra-asteroid şi asteroid-Terra în momentele apropierii maxime a acestora de planeta noastră. În rest, marea aventură cosmică (pe distanţe de sute de milioane de kilometri) se va putea realiza cu aceste insolite vehicule.

Romancierii S.F. au preluat ideea lui Ţiolkovski, dăruindu-ne pagini memorabile consacrate unor asemenea incredibile evenimente. Astfel, în romanul de anticipaţie **„Drumul lui Icar"** de L. Dilov, este descrisă călătoria pe un asteroid (Hidalgo, rebotezat Icar) a 1 000 de expediţionari plecaţi cu scopul de a depista planete prielnice vieţii, de a verifica continuitatea speciei umane (obţinută prin clonare) în condiţiile unui zbor prelungit în care o parte din generaţii se succed una după alta.

Pornind de la pretextul asteroidului Hidalgo, al romanului lui L. Dilov, ne propunem să prefigurăm cîteva calcule referitoare la acest (preferat) asteroid al cărui diametru este de aproximativ 40 km (şi raza de 20 km).

Mai precis, în scopul de a face credibilă o asemenea tentativă a temerarilor secolului al XXI-lea, care, printre proiectele lor, vor avea, desigur, şi unele care îşi propun abordarea unor asteroizi, vom prezenta cîteva calcule indispensabile în asemenea situaţii. Ne vom opri asupra următoarelor probleme:

- Ce greutate ar avea o persoană cu masa „pămînteană" de 70 kg?
- Ce masă ar putea fi ridicată pe asteroid de către un astronaut în cazul în care recordul său „pămîntean" ar fi de 100 kg?
- Care este înălţimea maximă la care acesta ar putea sări pe suprafaţa asteroidului, respectiv, cît ar fi „viteza de evadare"?

Prima observaţie pe care o facem este că în cazul studiat raza asteroidului este de aproximativ 300 de ori mai mică decît cea a Pămîntului (6 400 km),

adică $R_{as} = \frac{Rp}{300}$.

Acceleraţia de cădere liberă a astronautului pe asteroid şi pe Pămînt se poate obţine egalînd greutatea sa cu cea a corpului ceresc respectiv. Scriind expresiile lui g_o (pentru Terra) şi g' (pentru asteroid), considerînd că densităţile lor medii ar fi egale ($\rho = \rho'$) şi, avînd în vedere formele sferice ale celor două corpuri cereşti, după cîteva calcule obţinem o relaţie simplă între acceleraţii, de forma: $g' = g_o \frac{Ras}{R_p}$

Înlocuind valorile lui $g_o = 9,8$ m/s², $R_p = 6\,400$ km,

$Ras = \frac{R_p}{300}$ se obține pentru accelerația g´ a căderii libere pe asteroid valoarea 0,03 m/s², ceea ce indică faptul că atracția pe asteroid este de $\frac{9,8}{0,03}$, adică de 330 de ori mai slabă decît pe Terra. Faptul se mai poate interpreta și în alt mod: un astronaut cu masa de 70 kg pe pămînt ar avea greutatea G´ = mg´ = 70 x 0,03 ≈ 2 Newtoni, deci ar „cîntări" cît unul de 200 grame pe pămînt!

Pe un asemenea asteroid, locuitorul pămîntean ar putea ridica greutăți de 330 ori mai mari decît o poate face pe Terra, adică 330 x 100 kg = 33 tone!

Săritura sa în înălțime ar deveni un adevărat **record galactic:** 330 x 2 m = 660 m, înălțime ce corespunde unei clădiri (nu „zgîrie nori") de 660 : 3 = 220 etaje!

Pentru a „evada" de pe un asemenea corp ceresc ar fi necesară viteza: $v = \sqrt{Ras\, g'} \approx 24$ m/s.

Să considerăm acum un asteroid „pitic" cu raza de numai 3 km. Asemenea asteroizi - adevărat „pietriș cosmic" - ar putea fi întîlniți de viitorii călători interplanetari în brîul de asteroizi dintre planetele Marte și Jupiter. Aici forța de atracție ar deveni de 2 250 de ori mai mică decît cea de pe Terra, iar astronautul ar cîntări cît un pămîntean de... 30 g!

Dar puterea sa ar deveni **superherculeană,** în sensul că ar reuși să ridice greutăți care pe pămînt cîntăresc 180 tone.

Dacă ar încerca să-și ia elanul în vederea executării unei simple sărituri, el ar constata că... nu mai poate reveni și, depășind „viteza de evadare" a astrului respectiv, își va continua zborul transformîndu-se astfel într-un obiect cosmic pentru eternitate!

De aceea, Țiolkovski sfătuia pe viitorii astronauți să abordeze asemenea asteroizi, ca astfel împreună cu acesta să poată străbate miliarde de kilometri în spațiul cosmic, iar la momentul dorit, prin aportul unui consum minim de energie și de combustibil, să abandoneze mica haltă cosmică, după ce își vor fi rezolvat o parte din spinoasele lor probleme.

Scriitorul S.F. D. Cole, în cartea **„Dincolo de mîine",** avansează ideea conform căreia în majoritatea cazurilor colonizarea spațiului extraterestru să se realizeze, de exemplu, prin instalarea unor colonii **în interiorul asteroizilor,** avînd dimensiuni de ordinul zecilor de kilometri. Locuit în interior, acesta ar constitui o lume concavă și nu convexă, ca cea în care ne-am obișnuit să trăim la suprafața planetei.

Un fapt sigur rămîne acela că materialele de proveniență cosmică, în special cele ale asteroizilor, ar putea constitui potențiale resurse de materii prime pentru construcția coloniilor cosmice, urmînd ca de pe Terra să fie aduse doar instalațiile tehnice mai complexe. Se întrevede deci posibilitatea „mineritului cosmic" în scopul de a se extrage unele metale rare (aur, platină, nichel) printr-o instalație de tipul **Mass-Driver** (transportor-accelerator de masă).

Specialiștii din mai multe țări susțin ipoteza că în viitor omenirea va explora cu prioritate brîul de asteroizi existenți între Marte și Jupiter, deoarece s-a constatat că în compoziția acestora intră preponderent metale ca Fe, Ni, Pt de o mare puritate. Cantitatea acestora este atît de mare încît 1 km² de asteroid poate asigura consumul de Fe (fier) al întregului glob pămîntesc pe timp de 15 ani, iar cel de Ni (nichel) pentru 1 250 ani.

Aspectele prezentate legate de asteroizi nu se încheie aici. Vom putea discuta - poate cu altă ocazie - probleme de tipul:

- Cum se poate „muta" un asteroid pe o orbită circumterestră și eventual cum poate fi acesta plasat într-un punct de echilibru lagrangian?
- În ce mod s-ar putea aduce un asteroid pe pămînt și care ar fi în consecință riscurile pe care ni le asumăm.
- În fine, problema precedentă ar putea fi formulată și invers: cum putem realiza protecția împotriva unui asteroid, de exemplu, Icarus, care la fiecare 19 ani trece la cîteva milioane de kilometri de pămînt?

Asemenea probleme ca cele enunțate mai sus nu ar trebui să ne găsească nepregătiți și de aceea pe lîngă o **inginerie planetară** la care sîntem angajați într-un fel sau altul va trebui să dirijăm o parte din eforturile noastre și pentru această insolită preocupare - **ingineria extraplanetară.**

desen de ALEXANDRU ANDRIEȘ

știința la frontierele cunoașterii

SEPTIMIU CHELCEA

yeti și extratereștrii

imagini răsturnate

Privirea uleioasă nu vede vreo legătură între imaginea omului sălbatic și cea a extratereștrilor. Pe de altă parte, de sub pana fosforescentă a autorilor de literatură științifico-fantastică au apărut ipoteze dintre cele mai extravagante: pentru romancierul maghiar Zoltan Csernai (1961), de exemplu, oamenii sălbatici n-ar fi decît niște extratereștri; pentru alți creatori de ficțiuni literare, oamenii sălbatici ar fi, nici mai mult nici mai puțin, sclavii ființelor nepămîntene sau animalele de experiment ale acestora. Ce răspuns oferă științele socio-umane acestei probleme? Prof. Jean-Bruno Renard de la Universitatea Paul-Valéry din Montpellier este de părere că existența imaginată a omului sălbatic și a extratereștrilor constituie cei doi poli ai scalei evoluționiste a omului. Să examinăm argumentele sociologului francez.

● **Mitul omului sălbatic**

Tentația plăsmuirii unor ființe fantastice, avînd caracteristici fizice și capacități psihice neîntîlnite la oameni, reprezintă o permanență a culturii noastre. Din antichitate pînă în zilele zborurilor cosmice, scriitorii au populat Terra cu astfel de ființe, hrănind nevoia de fabulos a oamenilor.

În mitologia greacă, satirii, divinități ale pădurilor, jumătate oameni, jumătate animale, însoțindu-l pe Dionysos, zeul vinului și al euforiei, erau temuți și venerați în același timp. Nimfele cădeau adesea pradă virilității satirilor sau silenilor (în mitologia romană, fauni). Praxiteles (sec. IV î.e.n.) ne-a lăsat în marmură roză Satirul, azi la Muzeul Capitolin din Roma. Vergiliu (sec. I î.e.n.) amintește în Eneida de sileni. Sub înfățișarea lui Pan, țap în jumătatea inferioară a trupului, om în partea superioară, s-au păstrat din antichitate statui în marmură sau bronz, au fost țesute legende și pictate pînze nemuritoare, cum – spre exemplu – „Pan urmărind Siringa", legenda nimfei, care s-a aruncat în rîu cuprinsă de panică la apariția zeului grădinilor și al ogoarelor, legendă ce l-a inspirat pe pictorul clasicist francez Nicolas Poussin.

Imaginea omului sălbatic s-a conturat mai precis spre sfîrșitul Evului Mediu. Încă din sec. al XII-lea se stereotipizează o figură heraldică întruchipînd un om al pădurilor susținînd cu brațele un scut. În picturile murale, tapiserii, pe cărțile de joc apar frecvent imagini ale omului sălbatic. Prin Albrecht Dürer și Brueghel cel Bătrîn, numit și al țăranilor, tema omului sălbatic a fost adoptată de arta Renașterii.

Pînă prin sec. al XVII-lea imaginea omului sălbatic era o pură plăsmuire, fără proiectare în realitate. O dată cu populațiile primitive, în epoca marilor descoperiri geografice, cînd europenilor li

s-au dezvăluit pămînturi și oameni noi, figura omului sălbatic a fost placată, proiectată asupra populațiilor îndepărtate. Era comod pentru semenii noștri civilizați să-i vadă pe „primitivi" ca nefiind încă pe de-a-ntregul oameni. Cu semi-maimuțele nu-ți faci scrupule morale...

Profesorul Jean-Bruno Renard semnalează schimbarea, la începutul sec. al XX-lea, a proiecției imaginii omului sălbatic de la populațiile îndepărtate geografic la cele pierdute în negura istoriei. În romanele cu subiecte preistorice, eroii purtau amprenta pădurii, a sălbăticiei: scunzi, invadați de pilozitate, abia acoperindu-și goliciunea cu piei de animale, mînuind ca singură armă măciuca. J.H. Rosny, Austin Bierbower, Stanley Waterloo, H.G. Wells, Fernand Mysor, Leon Lambry au ilustrat cu vigoare această orientare romanescă.

Paralel cu romanul preistoric, imaginea omului sălbatic se impune prin așa-zisul „sălbatic modern". E.R. Burroughs îl inventează pe Tarzan, omul maimuță. Lumea obosită de civilizație leagănă visul sălbăticiei fericite. Cinematograful răspîndește imaginea omului bun de la natură. Succesul este enorm. Se ridică o piatră de pe inimă: noi sîntem buni, societatea ne pervertește. Rahan îi succede lui Tarzan. Imaginea rămîne aceeași. Semnificația neschimbată.

Dar figura omului sălbatic nu apare numai în beletristică, pictură sau sculptură. În Antichitate, navigatorii greci depuneau mărturie că au întîlnit „agrioï anthropoï" pe țărmurile Africii. Părintele istoriei, Herodot din Halicarnas (sec. V î.e.n.), și, mai tîrziu, istoricul și geograful grec Pausanias (sec. II e.n.), autorul „Descrierii Eladei", erau convinși că satirii trăiesc aievea în țări îndepărtate. De-a lungul Evului Mediu - chiar și în Renaștere - s-a păstrat credința că departe de creștinătate își duc existența un fel de oameni care nu sînt chiar oameni. Călătorii temerari din sec. XVII-XVIII jurau că au văzut în insulele încă nenumite, peste mări și oceane, ființe asemănătoare omului, dar foarte apropiate la înfățișare și comportament maimuțelor. Să ne mai mirăm că în sec. al XIX-lea și, în continuare, în sec. al XX-lea nespecialiști, ca și unii savanți, dau crezare legendelor despre oameni sălbatici supraviețuind istoriei?! Cît de ușor a fost înșelată populația cultă a Planetei albastre: nimeni nu s-a îndoit de autenticitatea știrii că în insula filipineză Mindanao a fost descoperit un trib (24 de oameni) trăind ca în epoca de piatră, goi sau îmbrăcați sumar, în peșteră, fără să cunoască agricultura sau prelucrarea metalelor. Falsul s-a destrămat abia după 15 ani, cînd s-a putut lua contact direct cu tribul de tasadaieni și s-a constatat că totul n-a fost decît o înscenare, pusă la cale de un anume Manuel Elizalde, verosul șef al populației din insula amintită. Șarlatania lui Elizalde s-a grefat pe vechea credință a supraviețuirii oamenilor sălbatici.

Deși unii specialiști nutresc convingerea că pe Terra ar exista și azi oameni în stare de sălbăticie, pare mai verosimilă supoziția că totul nu-i decît un mit. Boris Porchnev și Bernard Heuvelmans presupun că omul de Neandertal trăiește încă. Jean-Dominique susține existența omului sălbatic pe pămîntul Africii (vezi, Homo caudatus, 1983). Sub diferite denumiri, oamenii sălbatici ațîță imaginația contemporanilor care dau crezare mărturiilor dubioase și văd în urmele materiale ambigue dovezi irefutabile. Yeti în Tibet, Bigfoot sau Sasquatch în America de Nord, Yarwies în Australia și Omul din Hubei în China sînt fantasme ale omului sălbatic în contemporaneitate. Nimic nu atestă indubitabil existența lui Yeti, și totuși mulți cred în realitatea omului zăpezilor. Ang Karma Sherpa, colider al primei expediții româno-nepaleze în Himalaya (1985), declara într-un interviu publicat în „Almanahul Știință și tehnică, 1987" că locuitorii lăcașului zăpezilor - cum se traduce din sanscrită numele celui mai înalt lanț muntos din lume - cred nu numai în existența lui Yeti, dar și în cea a lui Miti, femela omului sălbatic. Conform credinței acestora, Yeti i-ar ataca pe bărbați și Miti ar manifesta agresivitate față de femei.

Singura concluzie valabilă ce se poate desprinde din cele aduse în discuție este aceea a universalității mitului omului sălbatic și a permanenței imaginii acestuia în cultura noastră.

● Extratereștrii — o plăsmuire culturală

Deși o apariție mai tîrzie, extratereștrii constituie, ca și oamenii sălbatici, un mit, o reflectare fantastică, izvorîtă din necesitatea de a explica societatea și natura și din limitele emancipării umane. În sec. al II-lea al erei noastre, Lucian din Samosata (Siria) lăsa liberă fantezia să vorbească despre existența unor ființe extraterestre. Lucrarea sa „Vera Historia" reprezintă, probabil, primul roman fantastic din lume. Selenarii, călări pe vulturi cu trei capete, pe fluturi, pe purici se luptă cu locuitorii Soarelui. Ei se nasc pur și simplu din pulpa unui alt selenar, iar prin moarte, dezintegrîndu-se, se transformă într-un nor de fum.

După paisprezece secole, astronomul Johannes Kepler (1571-1630) reia tema endymionizilor în romanul „Somnium sau Astronomia Lunaris" (Lucian din Samosata îl botezase pe regele Lunii cu numele de Endymion). Celebrul astronom german, descoperitorul celor trei legi despre mișcarea planetelor, îi „vedea" pe selenari ca avînd formă de șarpe, căutînd continuu umbra. Orașele lor, plasate în craterele Lunii, erau astfel construite încît să îi protejeze de arșița Soarelui care pîrjolește Selena timp de cinsprezece zile. Dacă razele Soarelui ating vreo parte a corpului endymionizilor, aceasta se usucă, dar restul corpului supraviețuiește.

Prin sec. al XVI-lea, Ludovico Ariosto își imagina și el făpturi extraterestre. În sec. al XVII-lea, o dată cu scrierile episcopilor englezi Francis Godwin și John Wilkis, extratereștrii pătrund plenar în ficțiunea literară. Luna a fost primul corp ceresc ce a găzduit, în închipuirea omului, ființe extratereștre, după cum l-a primit pe om însuși pe solul ei. În 1638, prin scrierile celor doi episcopi, se anunța descoperirea unor oameni pe Lună. Ceva mai apoi, scriitorul francez Cyrano de Bergerac plasa pe Lună și pe Soare state și imperii (Histoire comique des Etates et Empires de la Lune, 1657, și Histoire comique des Etates et Empires du Soleil, 1662), iar Voltaire, un secol mai tîrziu, descria un locuitor de pe Sirius, călător de pe o planetă pe alta (Micromégas, 1752). Edgar Poe, Maupassant, H. G. Wells și atîția alții au plasat ființe extraterestre pe diferite planete.

Indiferent de planeta-domiciliu, creaturile imaginate se distingeau printr-o serie de elemente: capacități supraumane, cunoștințe tehnice superioare, perfectă adaptare la condițiile interstelare.

Marțienii au pătruns demult în literatura de ficțiune, în emisiunile radio și tv, au devenit figuri bine conturate în benzile desenate și în caricaturile publicate de revistele și ziarele de mare tiraj.

Din seria romanelor consacrate marțienilor să ne oprim doar la cel mai cunoscut și cel mai dramatic totodată: „The War of the Worlds" de H. G. Wells (1866–1946). „Războiul lumilor", apărut în foileton în 1897 și în volum în 1898, a fost adaptat ca piesă radiofonică sub forma unor buletine de știri, în 1938, de către regizorul și actorul american Orson Welles. Piesa a stîrnit panică la New York, populația fiind convinsă că marțienii atacă metropola cu razele morții. În imaginația lui H. G. Wells marțienii erau asemenea unor meduze sau șerpi uriași, cu numeroase tentacule lungi și subțiri. Cu doi ochi sferici, bulbucați, cu o gură enormă, monștrii marțieni, închipuiți de Wells, erau într-adevăr înspăimîntători. Teama la gîndul că vom fi subjugați de extratereștri s-a amplificat, deși coborîrea sondelor spațiale Viking 1 și Viking 2 pe Marte (1976) ne-a asigurat că dinspre planeta roșie nu ne amenință nici un pericol. Dar Cosmosul nu se reduce la Marte...

În prezent, savanții discută serios posibilitatea sumbră de a fi atacați de locuitorii altor planete și unii dintre ei chiar cer să se suspende eforturile de a intra în contact cu alte civilizații. „Ar fi o curată nebunie să încercăm să dezvăluim propriul nostru incognito, să ne arătăm în văzul tuturor, să atragem asupra noastră atenția unor ființe despre care nu știm nimic afară de faptul că sînt, după toate aparențele, mai puternice decît noi" – avertizează profesorul Herbert Hughes, directorul observatorului radioastronomic de la Cambridge. „Omuleții verzi" nu ne mai dau pace. Radiotelescoapele captează semnale enigmatice care nu pot proveni decît de la... civilizații cosmice necunoscute, chiar dacă în nouăzeci și nouă la sută din cazuri – ne asigură Viktor Komarov, șeful Secției de astronomie și de cosmonautică a Planetariului din Moscova – sursa undelor radio înregistrate o constituie... simpli paraziți produși de la o nevinovată scînteie electrică și nu de la un misterios corp ceresc! Totuși, oameni de bună credință se lasă furați de iluzia existenței, „omuleților verzi" și a „farfuriilor zburătoare" care, din 1947, au dobîndit o mare vogă. Deși rezultatele unui program american de cercetare desfășurat de-a lungul a 22 de ani, denumit „Blue Book", infirmă ipoteza existenței navelor cosmice și a ființelor extraterestre, savanți de necontestată autoritate științifică, precum Melvin Calvin, laureat al premiului Nobel, Hermann Oberth – considerat părintele astronauticii – și mulți alții consideră că în Cosmos în orice moment ar putea exista milioane și milioane de civilizații și, deci, de ființe raționale ce într-o zi ne-ar putea vizita, dacă nu au făcut-o deja.

Fără a relata mărturiile celor care susțin că au văzut „omuleți verzi" și „farfurii zburătoare", să derulăm filmul întîlnirii cu extratereștrii. Oricît de variate ar fi povestirile – mai corect spus, poveștile – structura lor rămîne aproape identică. Locul întîlnirii, ca și momentul, se prezintă cu maximă precizie, nu și apariția extratereștrilor. Precizia inițială a relatării conferă credibilitate. Prea adesea sîntem tentați să substituim precizia cu adevărul. Luxul de amănunte nu constituie, însă, proba veridicității, mai ales că în majoritatea poveștilor cu „omuleții verzi" întîlnirea are loc în condițiile singurătății. O persoană, cel mai adesea, singură, izolată, este întreruptă dintr-o activitate cotidiană, domestică. „Omuleții verzi" nu se arată celor care sînt interesați de stabilirea obiectivă a existenței lor: îi ocolesc cu ostentație pe cercetătorii științifici! În schimb, apar prin surprindere în preajma unor oameni foarte anonimi (care, poate, doresc să se remarce prin ceva...). Încremeniți de uimire, aceștia oscilează între teamă și curiozitate.

Mai totdeauna curiozitatea învinge, dar posibilitatea observării humanoizilor este limitată. Ființele extraterestre dispar brusc, așa cum au venit. Lasă în schimb urme materiale – probe autentice sau trucaje?! În fine, aproape toate persoanele care au avut contact cu extratereștrii ezită să relateze cele întîmplate (ar putea să fie acuzate de exchibiționism și, doamne păzește, vor să rămînă în anonimat!). În cele din urmă, povestesc totul și încă ceva în plus... iluziile lor, cînd nu sînt în cauză martori mincinoși sau persoane dezechilibrate psihic.

Carl Sagan, directorul Institutului de studii planetare al Universității Cornell (S.U.A.), făcînd bilanțul studierii unui număr de peste un milion de relatări despre observarea O.Z.N.-urilor (o altă denumire a „farfuriilor zburătoare"), conchidea că nu a găsit „nici un singur caz în care un număr mare de oameni să fi afirmat în mod independent și demn de crezare că au văzut obiectul de aproape. Și nu lipsesc numai relatările credibile, ci orice dovadă materială".

Ca și sălbaticii, înclinăm să credem că nu există extratereștri decît în mintea oamenilor civilizați.

● Aceeași imagine: negativ și pozitiv

Dacă apropiem imaginile omului sălbatic și ale extratereștrilor, așa cum rezultă ele în închipuirea comună hrănită de o întreagă literatură de o anumită factură, constatăm că nu avem de-a face decît cu o singură figură: omul sălbatic nu-i decît copia în negativ a omulețului verde! Jean-Bruno Renard, în studiul menționat, analizează comparativ cele două imagini. Concluzia ni se pare deplin justificată: este vorba despre inversarea caracteristicilor anatomo-fiziologice și a trăsăturilor psiho-comportamentale. Ceea ce într-o imagine apare negativ în cealaltă devine pozitiv. Omul sălbatic este vînjos, are păr pe corp, epiderma de culoare închisă, capul cît pumnul. Prin contrast alb-negru, ființele extraterestre sînt fragile, lipsite de pilozitate, palide, capul enorm – raportat la trupul mărunt, acoperit în întregime de un combinezon ca de scafandru. Chipul omului sălbatic poartă amprenta maimuțelor antropoide: fruntea teșită, nasul gros și turtit, arcadele supraorbitale proeminente, buzele cărnoase (vezi figura). Tabloul seamănă uimitor cu descrierea „criminalului înnăscut" a lui Cesare Lombroso, care în lucrarea „Uomo criminale" (1876) evidenția stigmatele răufăcătorilor. Omuleții verzi sînt de cele mai multe ori reprezentați miniatural, avînd aparatele anatomo-fiziologice senzoriale și motorii atrofiate. Nasul, buzele și pavilionul urechilor lipsesc. Ochii sînt rotunzi și mici. Limbajul lor este imediat inteligibil pentru pămînteni. Uneori extratereștrii nici nu mai fac apel la cuvinte pentru a transmite gîndurile; se folosesc de telepatie sau utilizează mașini sofisticate de tradus sunetele lor ascuțite și modulate în cuvinte cu sens pentru oamenii de pe

Terra, indiferent de limbajul natural al acestora.

În zona limbajului se concentrează contrastul alb-negru, pozitiv-negativ. Omul sălbatic posedă un limbaj rudimentar, comunică mai mult prin gesturi, iar sunetele emise se aseamănă cu răcnetul animalelor. Cînd sînt înzestraţi cu vorbire articulată, vocea le este răguşită, aspră, exprimarea dificilă, ca şi mersul biped, de altfel. Limbajul şi mersul biped au marcat – se ştie – saltul de la animal la om.

Sălbaticii ilustrează treapta inferioară a evoluţiei omului, extratereştrii personificînd limita superioară, un nivel încă neatins de pămînteni. Sălbaticii şi extratereştrii s-au născut în imaginaţia oamenilor. Ca orice produs tehnic, „maşinăria" întruchipînd omul s-a perfecţionat, urmînd legile esteticii industriale. Economia de materiale este evidentă: sălbaticii sînt masivi, uriaşi, extratereştri mărunţi, dacă nu minusculi. Ei sînt proiectaţi conform legii armoniei dintre funcţionalitate şi formă, dintre exterior şi utilizare. Liniile produsului tind să elimine unghiularităţile. Formele sînt epurate, accesoriile suprimate, sinteza morfologică este completă. Combinezonul strîns lipit de corp, din material lucios, joacă la extratereştri rolul formei aerodinamice a produsului industrial, ce acoperă perfect mecanismul de funcţionare. Aparatele tehnice în zorii revoluţiei industriale lăsau vederii întregul mecanism de funcţionare: cazane de aburi, roţi dinţate, pîrghii, supape, curele de transmisie etc. Omul sălbatic are, de asemenea, organele şi aparatele senzoriale şi motorii uşor vizibile. Gradul de integrare a acestora este redus: bîta, de exemplu, sparge forma. Extratereştrii prezintă o compoziţie armonioasă, un înalt nivel de integrare: pistoletul – ca să ne referim tot la „unealta" agresivităţii – face corp comun cu combinezonul. Extremităţile sînt abia schiţate. Totul tinde spre sfericitate – forma geometrică perfectă. Ca şi maşinăriile vechi, omul sălbatic „funcţionează" cu zgomot: emite sunete groase cînd vorbeşte, atacă urlînd ş.a.m.d. Omuleţii verzi sînt silenţioşi, asemenea produselor tehnicii moderne: transmit gîndurile prin telepatie, paralizează sau dezintegrează adversarii instantaneu, fără nici un semnal acustic, se deplasează pe verticală folosind mijloace de propulsie fixate pe spate sau farfurii zburătoare ce străbat lumile celeste fără nici un zgomot.

Ipoteza noastră că în proiectarea imaginilor omului sălbatic şi a extratereştrilor regăsim legile esteticii industriale, exprimînd direcţiile de perfecţionare ale produsului industrial, nu falsifică supoziţia profesorului Jean-Bruno Renard, conform căreia sălbaticii şi extratereştrii reprezintă cele două extreme ale evoluţiei omului, încarnarea trecutului şi a viitorului. Într-o schemă de gîndire polară sălbaticii reprezintă limita inferioară, extratereştrii limita superioară. Cele două figuri, în fond o singură imagine în pozitiv şi negativ, încadrează omul contemporan – mai corect, omul alb european – care se află faţă de extratereştri în situaţia popoarelor zise primitive din vremea cuceririlor coloniale. Extratereştrii se comportă aidoma europenilor: ne studiază aşa cum noi i-am observat pe boşimani sau pe hotentoţi. Jean Servier remarca în imaginea pe care ne-o facem despre sălbatici şi extratereştri modelul ierarhic al raselor şi culturilor.

Extratereştrii şi societatea lor reprezintă o proiecţie a evoluţiei viitoare a omului şi a unui paradis cu atît mai mult visat cu cît suferinţa, incertitudinea, ameninţarea iernii nucleare apasă mai puternic existenţa pe Terra. Dezamăgirea navigatorilor din secolele trecute, care au sperat să găsească în insulele îndepărtate un om fericit şi o societate armonioasă, a dus la proiectarea în Cosmos a paradisului populat de fiinţe aşa cum am dori să fim noi – aprecia acelaşi Jean Servier.

Aşadar, imaginea lui Yeti este compusă din ceea ce cunoşteam despre trecutul omului, despre primele stadii de evoluţie a lui. În imaginea extratereştrilor proiectăm, în schimb, visurile noastre despre omul şi societatea viitorului.

desen de EMIL BOGOS

alexandru mironov

2035: ingineria planetara

Terranews pentru dumneavoastră, Terranews ca întotdeauna, la dispoziția tuturor, vă anunță pe această cale că imprimantele abonaților vor porni de îndată, pentru a tipări prima ediție a ziarului nostru. Celor ce nu sînteți încă abonați vă atragem atenția că mai aveți la dispoziție 30 de secunde pentru a da computerului comenzile necesare către Agenția Informond. Vă anunțăm, pe calea receptoarelor radio și holo, că infoziarul nostru va avea în sumar, printre altele: un reportaj de la trimisul nostru special, Jawaharlal Alexandr Liu Velasquez, aflat în misiune pe Insula Misterelor – așa-numita misiune –; un interviu cu două din stelele baletului Kirov; ultimul raport al Comisiei pentru educație din cadrul Parlamentului planetar; obișnuitul sfat al medicului – cu explicarea fiziologică a efectului asanelor în gimnastica yoga; comentariul meciului de rugbi „All Blacks" – „Cindrelul"... Stimați abonați, în secundele următoare publicația noastră va ieși din slaturile imprimantelor de casă. Vă dorim lectură plăcută...

...Așa a început, probabil, pentru mulți dintre pămînteni, ziua de 27 ianuarie 2035, așa ar fi început și pentru mine dacă stăteam acasă – fie în locuința mea submarină aflată lîngă grupul insulelor Malvine, fie în Carpați, acolo unde, de obicei, îmi petrec zilele libere iarna.

Din reportajele pregătitoare, cititorii infoziarului nostru au aflat însă că lucruri de mare interes se petrec pe Insula Misterelor, cea înnobilată în secolul al XIX-lea de splendida poveste a scriitorului vizionar Jules Verne. Aici, într-adevăr, se petrec lucruri de mare importanță pentru viitorul energetic al planetei Pămînt – pentru că astăzi chiar, unul din vechile visuri ale omenirii va deveni realitate: Soarele va fi pus în priză, prima „stație Glaser" fiind gata să transmită, către sol, primul „tren" de microunde, energie „vărsată", pe care o vom turna în recipientele, fabricile, casele, aparatele cetățenilor Republicii Terra!

La senzația pe care, în mod firesc, o stîrnește punerea în funcțiune a acestui adevărat proiect planetar se mai adaugă și următoarea întîmplare de ieri – referitor la care ultima ediție a ziarului nostru nu v-a putut da prea multe amănunte.

Stimați cititori, am susținut întotdeauna că un ziarist trebuie să aibă, în mod obligatoriu, noroc. Eu am. Și sînt în măsură să vă anunț că am fost astă-noapte martorul ocular al unei întîmplări minunate, acel mesaj intraterestru transmis lumii noastre!

Exact, ați citit bine: intraterestru. Am folosit termenul pentru a vă detașa de acele tulburătoare semnale pe care astronomii aflați în observatoarele orbitale le recepționează cu regularitate de aproape trei decenii – fără a le fi descifrat încă – și pentru a denumi astfel un mesaj care ne sosește în timp, un mesaj vechi și înduioșător, ajuns la noi pe calea valurilor, într-un recipient închis ermetic, care a vagabondat mai bine de 150 de ani pentru a ne aduce temerele acelor vremi, întrebările, curiozitatea, neliniștea străbunicilor noștri!

Cilindrul ce conținea mesajul – un recipient cu gît înalt, din sticlă veritabilă – a fost zărit pe fundul apei din golful de răsărit al Insulei Misterelor de către un grup de montori de la stația de recepție aflați, în timpul lor liberi, la pescuit submarin. Butelia se rostogolea pe nisipul de pe fund și a fost un mare noroc că Dalia Hasegawa Kiss – cea care a zărit-o prima – este și un arheolog amator cu state vechi de serviciu. Dalia a scos cu grijă sticla, a rezistat tentației de a o deschide, a adus-o la centrală, a acoperit-o cu un clopot etanș pentru a o feri de accidente, apoi a dat alarma. Eu am înțeles imediat că ne-am putea afla în fața unor descoperiri istorice de mare importanță și l-am anunțat, prin satelit, pe Inca Pachacutec Svensson de la Institutul de arheologie marină „Vasco da Gama" din Lisabona (cunoscut cititorilor infoziarului nostru din lucrările asupra expedițiilor „Kon Tiki" întreprinse în secolul trecut între Callao și Insula Paștelui de către Vikingul întîrziat Thor Heyerdhal). În mai puțin de cinci ore prietenul meu Inca a coborît, în toată maiestatea sa naturală, parașutat prin ejectare dintr-o aeronavă ultrarapidă (Mach 4!) și a procedat la deschiderea sticlei, într-un container perfect steril. Rezultatul a fost acel încîntător duel Aronnax-Nemo, în care Nemo este pesimistul și Aronnax optimistul, mesaj pe care l-ați citit în ultimul număr de ieri al infoziarului nostru...

Dincolo de sevoarea acestei întîmplări, dincolo de valoarea istorică a inestimabilei relicve, dialogul Nemo-Aronnax ne pune însă problema responsabilităților special umane: a ajuns Homo Sapiens cu adevărat Sapiens? ne-am putea întreba astăzi. Se află, cumva, specia în pericol? Am otrăvit planeta? Am dezlănțuit djinii mecanismelor progresului tehnic dincolo de orice limite, contribuind astfel la dezumanizarea Aladinilor pămînteni? Am înghițit, lacomi, energia vărsată de măruntaiele Terrei, pentru proiecte nebunești?...

...Astăzi, după cum știți din transmisiunile holovizate, a fost pus punct final construcției unuia dintre proiectele planetare pe care Nemo și Aronnax le-ar fi catalogat, cu siguranță, drept nebunești: **proiectul Gläser.** Vedeți, lucrurile se leagă perfect. Cred că este de-ajuns să-mi fac datoria și să vă descriu cum primii kilowați cosmici sînt turnați de Soare direct în depozitele de ener-

gie a Pămîntului – pentru a răspunde în acelaşi timp şi spaimelor din deceniile trecute... Căpitanul Nemo, profesore Aronnax, urmăriţi-mă, deci, desenez pe scurt etapa I a proiectului de realizare a reţelei de centrale energetice orbitale!

Ideea unei heliocentrale-satelit terestru i-a venit pentru prima oară inginerului Peter Gläser – asta şi explică de ce proiectul acesta îi poartă numele, civilizaţia Sapiens este recunoscătoare antemergătorilor, visătorilor, celor care ne dezleagă de lanţurile gravitaţionale ale rutinei zilnice.

Ce a construit Gläser, în înfierbîntata-i imaginaţie?

A presupus în primul rînd, corect, că energia viitorului va fi energia solară, că respectul, dragostea, admiraţia multimilenară, cultul Soarelui, propagat de toate mitologiile trebuie să devină componentă concretă a habitatului planetar de mîine.

Pe sol, energia solară nu poate fi însă convertită cu randament bun în alte energii, aşa că vom construi helioreceptoare în afara Pămîntului, a hotărît Gläser, pe sateliţi instalaţi pe orbite geostaţionare, la 36 000 de kilometri altitudine. Panouri fotovoltaice îşi vor deschide „petalele", vor capta radiaţiile solare, le vor converti în energie electrică, cu care va fi alimentat apoi un generator de microunde ce va emite către o staţie de recepţie pămînteană... adică exact către noi, către staţia de recepţie de pe Insula Misterelor, gata de a primi şi transforma primul tren de microunde, la 67 de ani de la momentul în care inginerul Gläser îşi publica fantezia sa cosmică în vechea revistă „Science"!...

Şi iată-ne acum, astăzi, cu heliocentrala „Gläser 1" gata să intre în funcţiune. Proiectul, de o complexitate inimaginabilă, a fost pus la punct de grupul de cercetare al profesorului Mbongo Dubceek Brillançon de la Universitatea din Praga, în colaborare cu supercomputerul specializat pe construcţii cosmice Cray 14, aflat sub atolul coralier Fakaofo.

Din materiale compozite – fibre de carbon şi folii de scril-aluminiu – au fost construite un fel de sectoare de umbrelă întinse pe 30 de kilometri pătraţi, le-au desfăşurat montorii de la compania Zeiss, conduşi de Adolf Ishmael Ftallah, cunoscut cititorilor infoziarului nostru din disputele avute cu profesorul Mbongo de-a lungul acestor aproape două decenii de activitate cosmică comună (dispute obişnuite între proiectant şi executant, nimic altceva). Un generator de microunde conceput la Universitatea din Seul transformă energia electrică preluată de elemenţii fotovoltaici în microunde, pe care o antenă cu diametrul de 1 km, proiectată la Manilla, le va trimite către suprafaţa Pămîntului... adică exact aici, unde ne aflăm noi, la staţia de recepţie!

Succesul staţiei pilot, miniheliocentrala dată în folosinţă în 2020 deasupra Saharei, rentabilizarea ei în mai puţin de un deceniu, faptul că energia astfel obţinută nu afectează cu nimic mediul înconjurător ne dau siguranţa că, atunci cînd la ora H, primul tren invizibil de microunde va porni către Insula Misterelor, totul va funcţiona perfect: cupa uriaşă a antenei cu diametrul de 7 kilometri va primi „berbecele" energetic, convertoarele îşi vor face datoria şi în reţelele subpămîntene 8 500 de megawaţi vor fi puşi la dispoziţia industriilor zonale – robotizate, se înţelege – metalurgii, chimiştii, biotehnologii vor profita din plin, la fel staţiile miniere marine, fermele de acvacultură, oraşelele submarine şi plutitoare din jur.

...Mai am cîteva minute, aşteptăm cu toţii, emoţionaţi, momentul. De un calm olimpian, energeticianul Krisztoff Mandela Smith urmăreşte atent cifrele de pe displyuri. Peste două zile, dacă totul merge bine, Krisztoff şi soţia lui, cunoscuta pictoriţă Bahija Stone Petrov, vor rămîne singurii locuitori din staţia de recepţie – nu vorbesc despre sistemele de inteligenţă artificială specializate în energie, bineînţeles, ci doar de faptul că ei vor fi singurii oameni de pe stînca de beton din mijlocul lacului artificial săpat pe insulă (pentru mai multă siguranţă centrala de recepţie a fost înconjurată de un brîu de apă lat de 1 kilometru, un bazin artificial în care soţii Smith-Petrov vor putea să-şi cultive cea de a doua profesie – şi pasiune – a lor, piscicultura, încercînd popularea bazinului cu peşti de mare valoare nutritivă)... Dar, iată, ecranul mare de biocristale începe numărătoarea inversă... 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1, 0 – fraţi pămînteni, revoluţia energetică planetară a început, acele cadranelor – simulate, pentru noi, pe displayuri – s-au deplasat către dreapta, ne aflăm la puterea instalată de... la 8 500 MW! În jurul meu izbucnesc urale, oamenii se îmbrăţişează, oameni care au lucrat la construcţia centralei receptoare, oameni veniţi aici de pe toate meridianele şi paralelele globului terestru, atît de diferiţi şi atît de apropiaţi totodată, fraţi, toţi, întru specie, raţiune şi interese.

Prin arterele Pămîntului curge, deci, de cîteva clipe, soare îmblînzit, helioenergie în stare crudă furnizată de „Gläser 1", prima din cele 60 de asemenea heliocentrale, proiectate la sol, dar construite, modular, pe cele trei staţii Lagrange, de unde piesele şi subansamblele au fost trimise pe „plute" cosmice către centrale, urmînd a fi montate într-un lanţ energetic care va deveni funcţional în următorii douăzeci de ani, furnizîndu-ne toţi kilowaţii de care are nevoie – nu Pămîntul, ci spaţiul cosmic din apropierea Pămîntului, himerele concrete pe care cutezanţa omului le construieşte pentru a-şi putea lăsa visele să vagabondeze către planetele vecine, asteroizi, comete, stelele apropiate nouă, tentanta Cale a Laptelui şi, mai tîrziu, de ce nu, galaxiile şi nebuloasele vecine.

...Aici a ajuns omul, iată, asta a făcut, şi acestea pot fi proiectele lui... sînteţi mulţumiţi de răspuns, Nemo şi Aronnax? Mai este nevoie, pentru judecata voastră greoaie, de oameni ai secolului al XIX-lea, de alte dovezi? Da?... Probabil că da... Imaginaţia este o calitate care se coace cu timpul, pe măsură ce raţiunii îi cresc aripi. Şi pentru că simt nevoia să-i apăr pe cei dăruiţi spre visare, pe demiurgii care împing înainte roata progresului pe această planetă (şi, probabil, pe toate planetele), m-am hotărît, căpitane Nemo şi profesore Aronnax, să continui o vreme rubrica de proiecte planetare din acest mijloc de presă a anului 2035, descriindu-vă, în numerele viitoare, cu mijloacele presei – desuete astăzi dar încă pe înţelesul vostru – alte întîmplări terestre cu iz gigantic, întîmplări care au strîns laolaltă, umăr lîngă umăr, cetăţeni ai celor 6 continente pămînteşti înfrăţite. Acest mănunchi de reportaje va începe chiar cu numărul de mîine al infoziarului nostru.

(JAWAHARLAL ALEXANDR LIU VELASQUEZ)

(Fragment din volumul „Proiecte planetare", autori Alexandru Mironov şi Alexandru Boiu, aflat în pregătire la Editura Albatros).

MARIAN TRUȚĂ

noapte bună, tereza

schiță premiată la concursul de literatură și artă de anticipație tehnico-științifică, ediția 1986

Îl privi speriată. Era puternic și frumos.

- Nu-ți fie teamă, îi porunci, n-am să-ți fac nici un rău. Eu te-am creat.
- Cine ești? întrebă ea.
- Dar tu știi cine ești?
- Eu sînt Tereza.
- Așa te chema înainte?
- Așa mă cheamă acum. Dar tu cine ești?
- Stăpînul tău, Tereza.
- Cu ce drept, stăpînul meu?
- Eu te-am creat, nu ai de unde ști, te-am creat să te iubesc, eram singur aici.
- Ce este aici?
- Chiar de ți-aș spune, nu ai înțelege.
- Oricum, nu înțeleg nimic.
- Ai să înțelegi, Tereza. Numai să nu-ți fie teamă.
- Nu mi-e teamă. Să nu mă atingi, stai acolo. Cum te cheamă?
- Clais.

O privea încîntat. Era neliniștită și frumoasă.

- Ești un prost, Clais, am fost dorită în atîtea lumi încît am învățat ceva din haosul pestriț în care vă zbateți voi, ființele. Tu ce ești, om, nu-i așa?.
- Sînt om, recunoscu Clais. Dar sînt foarte singur și nu-s obișnuit... Mi-e dor de ai mei.
- Ești tînăr, oftă Tereza. Sînt departe?
- Prea departe. M-au debarcat aici să le construiesc o lume, ziceau că se vor întoarce, mulți, să ridice orașe, cetăți și porturi. Nu s-au mai întors și cred că m-au uitat. Pot să te țin de mînă, Tereza?
- Să nu mă atingi, stai acolo.
- Dar eu sînt stăpînul tău, Tereza.
- Tu ești Clais, un om, stăpînul nimănui. Ce ți-a venit să mă născocești?
- Eram singur și doream să fiu iubit de cineva.
- Ha, ha, rîse Tereza, să nu mă iubești TU pe mine. Sînt o curtezană. Am fost iubită de regi și prinți dintr-o sumedenie de lumi. M-au adorat făpturi de la hotarul infernului și m-au îmbrățișat zeii... Pe cînd tu ești un simplu om.
- Ești frumoasă, Tereza.
- Minți fără să știi, nu sînt nicicum, cine te-a învățat să mă chemi?
- Nimeni, eu. Te-am gîndit și creat singur, ar trebui să-ți fiu stăpîn.
- Ești frumos, Clais. Dar nici un om nu m-a stăpînit pînă acum.
- Pot să te țin de mînă, Tereza?
- Poți, răspunse curtezana. Apoi, arată-mi ceva din lumea ta.

„Tu ești o lume", șopti el în gînd. „Cît ești de fericit, nefericitule", îi răspunse Tereza înfiorîndu-se ușor. Treceau peste un pod ce se sfîrșea la marginea unei scoici frumos răsfrînte.

- E casa mea, zise Clais intrînd. Tereza îl urmă.
- Arată-mi-o, ceru ea.
- Am să-ți arăt oglinzile fermecate, ele se aprind din cînd în cînd și chipuri necunoscute apar și spun lucruri fără noimă. Pe mine mă distrează, mai ales atunci cînd apar și chipuri de fete ce-mi știu numele și par a vorbi cu mine. „Răspunde, Clais", zic ele. Un timp am încercat să le vorbesc dar nu mă auzeau. O dată, o fată a și plîns și mi-a părut rău. Tu plîngi, Tereza?
- Nu, rosti ea mînioasă. Cum să plîng eu?
- Știu, tu ești o curtezană, iar curtezanele nu plîng.

Se priveau în ochi.

Erau temători și frumoși.

- Povestește-mi despre tine, porunci Tereza.
- N-am fost niciodată stăpîn în lumea de unde vin. Sînt doar un părăsit de la care se așteaptă un vis frumos; cînd m-au adus aici mi-au cerut o lume în care să trăiască ei, dar eu te-am creat pe tine, ești mai frumoasă decît ceea ce îmi cereau. Aveam părinți, i-am uitat, prieteni de tot soiul, nu-i mai știu, era cam demult cînd am picat aici, călare pe scoica ce îmi slujește drept casă. Pe atunci nu exista nimic în jur, decît un deșert peste care am tot plutit și am tot plutit, era și o beznă cumplită. Am născocit lumina, dar nu ca cea pe care o vezi acum, lumina de demult era neînchipuit de frumoasă, apoi am sădit oaze peste pustiul nesfîrșit,

am creat animalele şi plantele, am scotocit pămîntul după rîuri şi am ridicat munţii din zare. Sînt puternic, Tereza, ştiu taine care ar putea îngropa totul în mai puţin de o clipă... Mă gîndesc, tot ce am zidit pînă acum să-ţi dăruiesc.

– Ce să fac cu o lume pustie?

– Dar nu-i pustie, undeva în scoica ce-mi e casă se află ascunşi o parte din fraţii şi surorile mele, dar acum nu-i mai găsesc, poate mă vei ajuta tu? Ştii, demult, după ce am făcut tot ce vezi cu ochii, una din tainele ce mă făcea să zbor s-a sfărîmat lovindu-mă. De atunci toate sînt taine, pînă şi locul unde-mi sînt ascunşi fraţii şi surorile. Mi-e somn, Tereza, şi totul în jur e ascuns.

Clais se strecură într-un perete ce-l înghiţi cu un oftat. Tereza se ridică mîndră în picioare. Căută o oglindă, dar nu găsi decît oglinzile fermecate în care îşi vedea chipul deformat şi palid. Mîngîie pereţii încrustaţi cu tot soiul de luminiţe, ochi păreau că o privesc din toate părţile şi umbre se furişau tăcute prin spatele ei. Se întoarse brusc, era singură în faţa unui loc ciudat, vedea afară prin ceva ce nu vedea, ceva mai transparent ca aerul. Un cerb înaripat pluti peste văile înecate în ceaţă, coborîse noaptea şi flori ciudate înfloreau, îşi ridicau lujerele spre cele două lune ce potopeau înaltul cu argint. Un păianjen-săritor se foi prin apropiere, iar scoica tremură puţin.

Tereza ieşi cumva încîntată. Cunoştea lumea oamenilor ca pe un loc de spaimă, de oameni învăţase să-i fie milă, ei nu erau în stare decît să distrugă încercînd să imite ceva din splendoarea universului, îi ocolea, nu le colinda visele. Aici totul părea schimbat, nimic din ce vedea nu semăna cu lumile create de ei. Erau nişte munţi în faţa ei, cîţiva copaci, un rîu ce cobora mai încolo, o colină domoală peste care foşnea ceaţa. Se apropie de rîu, dar acesta fugi, apa lui se ascunse printre pietre şi răsări în spatele ei. Cerbul înaripat veni aproape şi o amuşină temător. Simţi mireasmă de mosc şi închise ochii înfiorată... O floare îi mîngîia sandaua într-o creştere domoală spre genunchi. Se retrase către scoică surîzînd. „Toate-s ascunse", gîndi ea. „Ce lume trăznită ai făcut, sărmane Clais". „E ca într-un basm, parcă aş fi acasă".

Una din lune apunea într-un orizont de purpură, cealaltă creştea în exaltare aruncînd văpăi de lumină peste braţul de pădure din faţa scoicii. Intră toropită şi se aşeză pe jilţul din faţa ferestrei. Voci se născură în faţa ei şi una din oglinzile fermecate prinse viaţă, un chip liniştit, cu ochi depărtaţi o privi.

– Cine eşti? întrebă chipul din oglindă.

– Tereza, răspunse în grai rostit.

– Tereza – celălalt păru că se gîndeşte puţin – e un nume frumos, nu-i aşa?

– E numele meu, tu cine eşti?

– Unde e Clais? întrebă chipul din oglindă.

– Doarme. Tu cine eşti? Dacă nu răspunzi, am să-ţi sparg oglinda.

– Să nu faci asta, sînt un prieten al lui Clais.

Alte oglinzi se aprinseră şi ochi de bărbaţi şi femei o priveau. „Ăştia-s oameni", pufni Tereza împăcată că ei nu-i pot auzi gîndul. Curios, nici ea nu era în stare să le asculte gîndurile. Auzea doar visul lui Clais şi, pe dată, se simţi dezmierdată de o bucurie cum nu mai întîlnise demult.

– Cine e? întrebau chipurile din oglinzi. Ce caută acolo, a scos-o Clais din germinator? N-o cunoaştem.

– Linişte, ceru întîiul şi ceilalţi tăcură. Apoi mai zise: Vrei să-l trezeşti pe Clais?

Vocea lui era blîndă, dar dincolo de ea Tereza ghicea încordare.

– De ce? E obosit şi toate sînt ascunse.

– Vrem să-l ajutăm, a făcut o greşeală, rosti alt chip.

Tereza zîmbi.

– Nu are nevoie de ajutorul vostru. Sînt eu aici.

– Să-i spui că venim spre el să vedem lumea ce ne-a făgăduit-o.

Între oglinzi coborî tăcerea.

– Să nu veniţi aici, ceru Tereza.

– Tu de unde eşti? întrebă una din oglinzi.

„Ce seamănă cu mine", gîndi ea, apoi răspunse:

– Vin de prea departe ca să înţelegeţi voi. Şi nici nu vă doresc aici.

Trecu în altă încăpere şi atinse peretele sub care dormea Clais.

– Tereza, întrebă el.

– Vino, chipurile din oglindă vor să ajungă la tine, dar am impresia că nu mai cunosc drumurile.

Îl privi în ochi. Ştiu atunci că doreşte ceva mai presus decît existenţa ei de scînteie de vis, îl apucă de mînă.

„Numai tu poţi să-i aduci încoace, dacă îi doreşti... mă vei pierde, dacă mă doreşti... alungă-i, îi şopti în gînd."

Intrară în sala cu oglinzi.

– Clais, rostiră chipurile, dă-ne coordonatele.

Încet, el răsuci un buton, vocile amuţiră, luminile se stinseră încet, cu un suspin se desfăcură ferestrele şi-i inundă un întuneric de argint de afară. Undeva în adînc ceva mai zumzăi o vreme, apoi nimic nu se mai auzi.

– Cîndva, şopti Clais, o taină a explodat şi m-a lovit. De atunci toate sînt taine. Multe sînt ascunse şi vor muri... Poate nu vom avea nevoie de ele. Dar tu ce vei face într-o lume pustie?

– Vino, rîse Tereza.

Trecură spre pădure prin apa rîului şi apa le mîngîie picioarele desculţe.

SILVIU GENESCU

peisagistul

povestire premiată la concursul de literatură și artă de anticipație tehnico-științifică, ediția 1986

desen de EMIL BOGOS

Plafonul de nori era destul de coborît, bătea vîntul, temperatura era în scădere și toate astea cumulate, dădeau peisajului mohorît care-i oferi certitudinea că totuși s-ar putea să-l găsească pe Kerin, dormitînd într-una din camerele domului său. Reduse altitudinea, coborînd sub nori și parbrizul glaiderului se umplu de stropi de apă care evoluară rapid ajungînd să se lățească sub ochii ei devenind o perdea de apă, posesivă și dezlănțuită. Pur și simplu ploua. Cînd schimba direcția spre domul lui Kerin, Alteea înțelese cîte ceva din infernul acvatic de afară. În primul rînd, glaiderul se cutremură vizibil opintindu-se din greu pe noua direcție, iar în al doilea rînd, încercînd să respecte niște legi imuabile care țineau de aerodinamică, în plin viraj glaiderul se întoarse în aer manevrat de o rafală de vînt năpustită din flanc, care traversase apele grele ca pe o nimica toată. Alteea își dădu seama că era un fleac aflat la cheremul tuturor răbufnirilor de moment, adunate într-o furtună de vară, care cu aceeași imparțialitate împingea valuri de nori pe cerul străbătut de fulgere sau făcea să se scuture zdravăn un glaider de agrement. Norii se contorsionau, luînd formele aberante ale unor oștiri smintite gonind spre momentul anihilării. În cîteva ore, se gîndi Alteea, toate astea vor fi niște zdrențe albicioase plutind fragile în razele unui soare triumfător, vîntul o adiere leneșă și furtuna în sine o remarcă într-un dialog întîmplător: „Știi, ieri a fost o vreme afurisită."

O altă rafală de vînt o făcu din nou să oscileze în aer și asta o convinse că n-avea rost să mai continue zborul în condiții în care i se putea întîmpla să nu mai ajungă niciodată la domul lui Kerin.

SILVIU GENESCU

Căută un loc de aterizare și puse glaiderul pe sol. Ploaia bătea mai departe darabana pe parbrizul opacizat, și Alteea plimbă de cîteva ori ștergătorul de parbriz ca să poată distinge cîte ceva din exteriorul glaiderului. Masa aceea verde întrevăzută de ea printre șiroaiele de apă ca ceva imprecis antrenat într-o mișcare confuză și sincopată erau copacii răvășiți de vînt, iarba părea alunecoasă, solul obliga la un mers șovăielnic prin noroiul compus de apă și lipsa aleilor betonate. Aterizase într-o poiană undeva la cîteva sute de metri de domul lui Kerin. Pe indicatorul de rută așa se vedea. Glaiderul era un spot de lumină, Kerin un alt spot, între ei părea că nu se află decît dorința ei de a ajunge la celălalt spot luminos. Nici de mizeria de afară. Alteea privi spre copacii aplecați în bătaia vîntului, amintindu-și că doar cu două ore în urmă fusese într-un loc unde habitatul se supunea propriilor necesități, și N'Yorkul i se păru soarele îndepărtat care luminase o copilărie fericită.

Ajutor... îngăimă ea, privind tufele cuprinse de vibrația furiei necontrolate a vîntului. Răbufnirile furtunii zguduiau din cînd în cînd glaiderul, trecînd peste el cu un vîjîit cuprins în notele înalte ale unui țipăt singuratic și lugubru planînd deasupra celorlalte reprezentări sonore ale furtunii. Ca atunci pe plajă, într-o seară cînd, o dată cu freamătul muribund de pe crestele valurilor sparte pe nisip, se auzea și țipăitul îndepărtat al vreunui pescăruș solitar și dezorientat. În seara aceea i se păruse că pescărușii, rotindu-se deasupra amurgului lăsat ca un siaj pe întinsul cerului încă o zi trecută în memorie, strigau după ajutor și Alteea înțelesese că la rîndul ei era pe cale să eșueze în căutarea țărmului ca păsările migratoare cu simțul de orientare perturbat de o lume care le menaja tot mai puțin fragilitatea. Strigătul ei de ajutor rămăsese mai departe îngropat în suferința mută alăturată momentelor de descurajare, inclus în trădarea ascunsă de zîmbetul abil și tandrețea ipocrită a cuiva în care crezuse. Crezuse atunci pentru ultima oară. Ajunsese tot atunci la concluzia că punctele vulnerabile ale lumii în care trăia trebuiau nu menajate, ci speculate, exploatate și dincolo de limita securității personale. Astfel, pescărușii redeveniră păsările stupide și lacome din literatura de specialitate, lăsați să se descurce pe cărările sinuoase ale vîntului care-i aduceau lîngă respirația uniformă și rece a orașelor înșirate de-a lungul țărmurilor odată pustii, populate cu cochilii în care marea își mai găsea încă o dată freamătul.

Rînd pe rînd, și alte lucruri reveniseră la sensurile inițiale, asta fiindcă meseria de supraviețuitor se învăța din mers, alături de el, de ea, de ei toți care trăiau la umbra acelorași cuvinte manevrate în drumul spre limanul unde era obligatoriu să ajungă toți. Răsfoind metafore, Alteea era cît pe ce să eșueze.

Sacrifică focului ceva, ca să rămînă restul, afirma un vechi principiu adoptat de Alteea într-un moment suspendat deasupra începutului sau sfîrșitului unei noi călătorii pentru viață, și-n așteptarea aceea lungă se mistuiseră inocența șlefuită de singurătatea melancolică de unde se trezise implicată în jocul subtil rutinat al comportamentului uman, fără nici o apărare în fața aspectelor macabre ale jocului, micile timidități care-i însoțeau prezența ca un ecou al existenței discrete de pînă atunci. În același incendiu voluntar se volatilizase și farmecul diafan al fragilității ei, în urma flăcărilor rămăsese un alt om care se îmbrăcase sub același nume pentru cealaltă etapă a călătoriei.

Alteea avea senzația că se află pe un vapor pe cale să se scufunde, cu oceanul spumegînd în dreptul hublourilor aflate sub linia de plutire. Cînd ușa glaiderului glisă, o lovi un aer rece amestecat cu stropi de apă și o a doua rafală udă fotoliul de pilotaj. Închise repede ușa, sprijinindu-se cu spatele de ea. Legăturile cu lumea din care venise păreau că se rupseseră o dată cu închiderea ușii, era privată de confortul calculat din interiorul glaiderului, lăsată să se descurce singură la intrarea în ambianța, sălbatică și imprevizibilă, a unui peisaj necontrolat de jaloanele estetice și practice ale civilizației.

Părea ultima pată albă de pe Pămînt, cu arborii adunați unul în altul, uniți într-un zid vegetal ca o solidaritate în fața mersului grăbit și decis al Alteei. Din cîte știa, Kerin cultiva satisfacții reale, îngrijindu-se ca tot ce eră să rămînă organizat pe harta naturală conturată de hazardul care presărase, pe vuietul inegal al vîntului, semințele unde germinaseră pădurile astea. Și era culmea ironiei, se gîndi ea oprindu-se ca să-și tragă sufletul, să-l găsească pe Kerin adorînd sălbăticia din jurul lui, el, maestrul de necontestat al artei peisajului, nuanțat de el cu anotimpuri subtile care existau doar dincolo, în perimetrul clipelor ciudate, încrustate uneori într-o zi de toamnă, vară, iarnă...

Toamna aceea palidă, discretă ca singurătatea unui înțelept, înconjura pavilioanele translucide ale Muzeului Figurilor Ilustre; sau vara ca o Odă a Bucuriei, întinsă pe cîteva hectare în Grădina Centrală din N'York, încremenite în cele cîteva clipe deosebite sugerate de Kerin prin peisajul desfășurat dincolo de sensul concret al imaginilor asociate cu anotimpurile „prime", care suportau compoziția.

Alteea era în drum spre Kerin din pricina unei alte compoziții:

„Nostalgia unei Primăveri".

Kerin locuia într-o clădire care nu arăta nici pe departe ca domul la care se așteptase Alteea. În locul construcției desfășurată pe elemente modulate sub semnele funcționalității arhitecturii secolului, Alteea ajunse în preajma unei case solide din piatră, cu două nivele și o terasă. Probabil că are vreo 200 de ani, presupuse Alteea, atingînd o creangă așezată oblic în fața ei. Creanga zvîcni în sus, degajată de apa adunată în frunzele făcute căuș și picături din ploaia depozitată îi udară obrajii.

Cînd i se deschise ușa din lemn masiv, Alteea fu

peisagistul

tot mai convinsă că nimerise pe o insulă în afara timpului. Interiorul se etala sub ochii ei păstrînd aerul sobru, marcat de o eleganță căutată a genului de locuințe conservatoare din secolul trecut. Nu lipsea nici șemineul din sufragerie.

– Are montat un purificator catalitic, rosti Kerin pe un ton de scuză, remarcînd privirea vag nedumerită a Alteei fixată pe conturul anacronic al șemineului de unde se revărsau valuri de căldură. În încăpere plutea un miros discret de conifere, de o proveniență ambiguă, putea fi bușteanul care troznea în șemineu, sau un ionizator invizibil la o privire superficială. Fu destul de surprinsă să-l vadă pe Kerin ud pînă la piele. Cînd intrase în sufragerie, el tocmai își dădea jos un pulover cărămiziu, pe obraji lucea o peliculă fină de apă, era clar că stătuse afară în ploaie.

– E o zi bună pentru pescuit, continuă Kerin, adresîndu-i un surîs fugitiv. O parte din privirile lui zburau peste umărul Alteei care sesizează acel dialog tăcut, rapid, întreținut de două persoane care se cunoșteau de suficient timp ca să se înțeleagă din ochi. Femeia care-i deschisese era în spatele ei, chiar dacă n-o vedea, îi simțea prezența prin senzația incomodă apărută totdeauna cînd privirile cuiva îți sînt proptite în ceafă. Sufrageria era impegnată cu căldura tihnită și constantă întreținută de succesul unei familii reușite. Alteea era convinsă că stricase pentru moment ritualul cotidian al cuplului, înregistră privirea neliniștită ațintită de Kerin asupra ei, derivată din faptul știut că nu putuse ajunge aici, în sufrageria asta din întîmplare, nimeni nu se mai rătăcea astăzi. Alteea arboră un zîmbet crispat, suspendat undeva între stinghereala și timiditatea unei persoane care nu vrea să deranjeze, dar n-are de ales.

– Bănuiesc că nu am ales un moment potrivit ca să vă provoc la o discuție, începu ea, dar circumstanțele nu-mi permiteau să-mi anunț din timp vizita, și în consecință am trecut peste protocolul cuvenit. Kerin o examina cu o căutătură circumspectă. Figura lui umedă lucea, lumina pulsa pe obrajii lui o dată cu zbuciumul flăcărilor din șemineu. Umbre adînci se tîrau pe pereții încăperii ca într-un spectacol incoerent de umbre chinezești.

– Și fiindcă vorbeați de protocol, glăsui Kerin, propun să trecem peste formalismul care stînjenește cursivitatea unei conversații și să abandonăm pluralul de politețe. Făcu o pauză în care-și îngădui un zîmbet prietenos. Mie poți să-mi spui Klyft, continuă el pe același ton binevoitor, care în aparență voia să anuleze stînjeneala Alteei, iar ea este Marna.

Femeia înaintă și roba de casă foșni ușor. Dincolo de tonul amical întreținut de Kerin, Alteea întrevăzu ironia aceea vagă folosită ca un rafinament într-o conversație împinsă încet spre momentul cînd voiai să-ți asiguri ascendentul asupra interlocutorului.

– Eu sînt Alteea, rosti, ea trecînd deja peste subtilitățile manevrate de Kerin. În urmă cu cîțiva ani, s-ar fi înroșit puternic, cu șansa de ripostă paralizată de timiditatea așezată ca o cortină între ea și cei din jur.

Cu același ton de jovialitate căutată, Kerin propuse să ia toți trei ceva „fierbinte“ care să neutralizeze aspectul mohorît și umed al atmosferei de afară, și propunerea lui se materializă sub forma unui bol pîntecos umplut cu grog preparat sub ochii lor de un Kerin preocupat de numărul său de alchimie practică, însoțit de mișcări fluide și aeriene terminate în susurul discret al băuturii turnate tot de el în pahare.

Este o rețetă proprie, o informă el pe Alteea care studia coloritul roșiatic al grogului. Toastul sună convențional și amabil un „Pentru noi“, precedînd clinchetul paharelor ciocnite și se treziră față-n-față cu momentul tensionat al revelării scopului vizitei Alteei, clipă amînată de jovialitatea exersată de Kerin pe fondul ironico-banal al conversației de pînă atunci.

Alteea sorbi dintr-o înghițitură grogul din pahar și ceru să fie condusă la toaletă.

Cînd reveni în sufragerie, avea ochii strălucitori din cauza lichidului de protecție prezent în aparatul folosit la implantarea lentilelor de contact, în urechea dreaptă purta microcapsula receptorului radio. Micile cercuri sclipitoare aplicate pe obraji ofereau imaginea unui exces de cochetărie feminină, le avusese încă de cînd intrase în vilă, dar erau pur și simplu un sistem multiplu de senzori împrăștiați pe fața ei ca o constelație ciudată și îndepărtată. Pandativul masca microfonul directional și emițătorul radio, care folosea echipamentul de comunicații de pe glaider ca releu de legătură cu un centru de interpretare a datelor. Marna și Kerin îi aruncară o privire atentă. În lumina discretă din sufragerie ochii ei luceau vag, dar asta făcea ca figura Alteei să dobîndească o expresie de euforie subită.

– Totdeauna mi se întîmplă așa, zise Alteea conștientă de efectul secundar provocat de lichidul acela de protecție. Kerin îi primi cuvintele cu o arcuire a sprîncenelor.

– Cînd totdeauna? ripostă el.

– Cînd beau cîte un pahar

Kerin afișă un zîmbet înțelegător. Fără să spună nimic, Marna își permise și ea un surîs diafan. Alteea bănuise că în cadrul cuplului, Marna funcționa ca un fundal pe care se desfășura personalitatea voluntară a lui Kerin, și de data asta, ca și-n atîtea alte dăți, nu-și putu ascunde satisfacția de a fi avut dreptate. Se aplecă puțin înainte ca și cum ar fi vrut să le spună ceva confidențial, dar nu făcu alceva decît să exploreze aura care-i unea pe cei doi ca o unică amprentă sentimentală. Aura lui Kerin era însă sesizabilă, mai conturată, înglobînd în ea efluviile energetice emanate de Marna. Observă că cele două personalități fuzionau fără nici o rezistență.

– Vreau să începem să discutăm despre „Nostalgia unei Primăveri“, zise Alteea în continuarea gestului ei. Remarcă o schimbare ușoară în aspectul aurei lui Kerin, pălise puțin, pentru o clipă luase aspectul noros indus de tensiunea vagă provocată de cuvintele directe ale Alteei. Îl luase prin

surprindere, se gîndi ea. O crezuse vreuna din nebunele care trec peste mări și țări ca să vadă un artist în carne și oase, sau...

Kerin își luă o mină meditativă, prelungi tăcerea ca să dea mai multă greutate cuvintelor lui, apoi îi adresă o privire directă și circumspectă.

– În ce context ai avut contact cu lucrarea mea? Din cîte știu, nu a fost accesibilă publicului.

Alteea se aplecă spre geanta de plastic așezată de ea lîngă fotoliu la revenirea ei în sufragerie. Puse pe măsuță un mic recorder.

– Am aici niște înregistrări care or să te pună în temă cu unele evenimente legate de prezența lucrării tale la bordul lui „Sagan".

Amîndoi se referiseră la „Nostalgia unei Primăveri", folosind termenul de „lucrare". Se terminaseră dialogurile ambigue, cuvintele redeveniseră concrete și dure, eliberate de micile trucuri ale conversației dintre doi oameni care încercau să surprindă cu un moment mai devreme ce gîndește celălalt.

Kerin rămase mai departe detașat de orice încărcătură emoțională, aura lui se desena ferm și protector întinsă spre haloul de o cromatică neutră al Marnei.

– Știi, începu el, nava asta a plecat în urmă cu aproape un an de zile și mă gîndeam la ea ca la un vis, ca la ceva abstract și inconsistent, fiindcă nu mai aveam nici o dovadă palpabilă că mai există cu adevărat. N-au mai zis nimic despre ea și echipajul ei, după ce au lansat-o. Amintirile legate de prezența mea la bord, cît lucrasem la „Nostalgia unei Primăveri", au devenit tot mai difuze... confuze... nu știu care ar fi cuvîntul potrivit. Dar ceea ce a rămas limpede în mintea mea este sensul acestei „Primăveri".

Kerin ridică spre Alteea o figură împurpurată de flăcări și satisfacția lăuntrică rămasă în urma ultimelor cuvinte.

– Am conceput-o ca pe o legătură foarte puternică între ei, care plecau în Cosmos pentru mai mult timp decît orice altă ființă umană, și planeta lăsată în urmă. Spațiului ocupat de „Primăvara" mea, adăugă Kerin după o pauză, unii i-au găsit o funcționalitate pur recreativă, vorbesc de cei din exteriorul comunității umane formată din membrii acestui echipaj, ținu el să precizeze, dar în mod sigur, pentru cei din navă, „Primăvara" are o încărcătură afectivă. Mi-am dat toată silința pentru asta. Își îngădui apoi un zîmbet scurt însoțit de o privire fixă și incisivă.

– Dar era să-mi uit vorba, adăugă Kerin, în ce circumstanțe ai avut contact cu „Nostalgia unei Primăveri"?

Alteea îl lăsase să vorbească evaluîndu-i cuvintele cu detașarea rece la care o obliga posibilitatea ca și ea să fie un factor de decizie chemat să stabilească măsurile luate după această discuție vizavi de Kerin, de „Primăvara" lui, de nava „Sagan". Cei care vorbiseră despre toate astea înainte de a fi trimisă aici, se străduiseră să-i reprezinte exact importanța discuției defășurată în acel moment. Urmărise cuvintele lui Kerin, avînd în minte traseul străbătut pînă ce ultima propoziție ajunsese la centrul de prelucrare. De la microfonul direcțional și pînă acolo, nu părea decît un pas.

– Am să-ți relatez, pe scurt, ce s-a întîmplat cu „Sagan". Asta întîi de toate, făcu Alteea pe un ton hotărît. Era cazul să se știe cine propune desfășurarea discuției. Kerin acceptă cu un zîmbet înjumătățit, resemnat, de om împins spre singura ușă deschisă.

– N-a avut loc nici o lansare, continuă Alteea. Totul a fost simulat în cadrul ultimului test care s-a căzut de cuviință să fie făcut. Era pentru prima dată cînd se imagina o asemenea expediție, și voiau să știe precis cum se comportă echipajul în vecinătatea certitudinii că nu-i vor revedea niciodată, pe cei cunoscuți, că întoarcerea era un eveniment îndepărtat și că vor fi singuri pentru foarte mult timp. Lucruri din astea, adăugă Alteea, părăsind pentru un moment tonul doct adoptat. Lui Kerin îi făcea impresia că vorbește dintr-o carte deschisă în fața ei, și pentru prima dată îi încolți în minte ideea că avea înaintea lui pe cineva trimis aici după un instructaj serios.

Alteea sesiză tensiunea embrionară care începuse să se dezvolte de cealaltă parte prin modificarea – încă o dată – a aspectului aurei lui Kerin adusă la aspectul acela difuz, de nor coborît peste silueta îmbrățișată de pernele moi ale fotoliului.

S-a convenit ca echipajul să fie menținut în acest ultim test aproximativ un an. Bineînțeles, echipajul nu era la curent cu acest lucru. Trăiau cu impresia că misiunea reală începuse. Îți aduci aminte ce tapaj a fost la „lansare". Urma ca lansarea reală să fie foarte discretă, dar asta numai după evaluarea testului. Erau monitorizați prin toate mijloacele posibile. După cinci luni de „zbor", comandantul navei, în acord cu echipajul, decide întreruperea misiunii, activarea unui sistem care distruge instantaneu nava, și asta într-un moment cînd se credeau destul de departe de sistemul solar, și cu motoarele funcționînd într-un regim care nu mai permitea comunicația radio cu Pămîntul. Testul a fost întrerupt imediat și echipajul luat sub control medical, adăugă Alteea, după o pauză în care trimisese cuplului o privire sumbră. În mare, cam asta-i tot, sfîrși ea, retrăgîndu-se spre profunzimile comode ale fotoliului. Remarcă modificarea imaginii energetice a lui Kerin, aura pierduse aspectul acela lărgit, de un albastru albicios întins pe un fond strălucitor. Căpătase o tentă roșiatică, estompată de fuziunea cu aura Marnei, care își menținea neutralitatea. Femeia asta nu se implică deloc, observă Alteea, e un zid de emoții terne și comode.

– Ah, și ca să-ți răspund la întrebare, făcu Alteea, amintindu-și brusc de începutul discuției, eu sînt angajată de agenția guvernamentală care anchetează acest... dezastru. Ultimul cuvînt venise mai tîrziu, după o ezitare bine studiată, după un moment cînd liniștea se așezase între ei ca ceva palpabil.

– Nu văd în ce măsură eu și „Primăvara" mea am putea constitui obiectul unei anchete, rosti el

pe un ton egal. Îşi mai turnă un pahar de grog şi trimise spre Alteea o privire întrebătoare şi nedumerită.

La începutul discuţiei, prefer totuşi s-o numim discuţie şi nu anchetă, am menţionat existenţa unor înregistrări care te vor interesa. Întinse mîna spre recorderul de pe măsuţă. Reprezintă conversaţia a doi membri ai echipajului pe mai multe perioade de timp. Sînt exact secvenţele care ne interesează în momentul de faţă. Degetele ei mîngîiară una din laturile recorderului, grogul din bol se reflecta pe metalul lucios ca o pată imprecisă de culoare.

– Tamen (o voce feminină), nu găseşti că străbatem acuma o primăvară edenică, în care totul este de-a pururi în floare şi miresme ameţitoare? E cam clişeatic peisajul ăsta.

(Ciripit îndepărtat de păsărele şi zgomot de paşi)

– Peisajul ăsta este o treabă bine făcută, şi în circumstanţele actuale trebuie să-l accepţi ca atare. Eu încerc să mă acomodez cu el, îl las să-mi placă şi pentru asta nu vreau să descopăr în el toate primăverile de pe Pămînt. Vreau să ajung la o zi dintr-o primăvară.

– Succes. Sper să mă chemi şi pe mine în ziua aia.

(Un surîs scurt)

– Imposibil, Freda. Aici fiecare are pusă de-o-parte o zi a lui.

– Ca pachetele de sub bradul copilăriei?

Alteea opri înregistrarea adresîndu-i lui Kerin un surîs enigmatic care bara cuvintele aşteptate de el după ce-şi ridicase nasul din paharul cu grog. Arăta puţin abătut, dezamăgit ca după o zi infructuoasă.

– Ei, la asta nu mă aşteptam, comentă el resemnat. Sperasem o altă reacţie din partea echipajului. Şi bănuiesc că ăştia doi sînt un caz reprezentativ, nu? făcu el înviorîndu-se cu propria-i ironie.

– Aceeaşi oameni, două luni mai tîrziu, rosti Alteea ca o voce din OFF de la marginea unui film dramatic. Înregistrarea demară din nou.

(Zgomot de paşi)

– Cunoşteai amănuntul ăsta? (vocea lui Tamen), pe vremea cînd Bonaparte studia geografia, în caietul lui de însemnări apăruse o inscripţie: „Insula Sf. Elena, mică insulă în Atlantic". Atît. La vremea aceea trecuse cu privirile peste insulă fără să ştie că-şi va petrece acolo ultimii ani ai vieţii. Este o mică ironie, nu?

– De care presupun că Bonaparte nu era conştient. E greu de crezut că şi-a amintit de o însemnare laconică dintr-un caiet de liceu. Ironia o construieşti tu. Dar nu înţeleg ce vrei să spui cu „episodul Bonaparte".

– Socoteşte-l o nuanţare a ideii pe care ţi-am expus-o mai înainte. Mi-ai povestit că în momentul cînd ai aflat că s-au apucat să construiască o navă cu asemenea destinaţie te-ai întrebat cine ar putea fi atît de nebun să plece atît de departe, acceptînd să revină într-un timp cînd nimeni dintre cei cunoscuţi nu-l va mai aştepta la sosire.

Şi iată, eşti aici.

– Şi-n acest caz ironia nu există independent de tine.

Hai să încheiem discuţiile astea despre insule exiluri, autoexiluri. Încep să mă deprime.

– Există...

Aici recorderul fu oprit din nou, şi Alteea sublinie că urma o secvenţă întîmplată în cea de a patra lună de zbor. Episoadele se derulau într-o logică secretă, care-i scăpa lui Kerin. Avea o expresie preocupată, trăsăturile se desenau pe liniile de forţă ale unei tensiuni interioare percepută de Alteea prin evaluarea cîmpului energetic devenit ceţos şi roşiatic ca un soare văzut printr-o perdea de fum. Alteea mai observă şi o degajare din aura Marnei, nu mai trăiau cu aceeaşi intensitate, gata, trecuse relaxarea tihnită din viaţa cotidiană. Mă întreb dacă-i conştient că are lîngă el o mobilă, se gîndi Alteea contemplîndu-i pe amîndoi de la înălţimea implicaţiilor suplimentare întrevăzute de ea.

– Dă-i drumul, zise Kerin, emiţînd un soi de mîrîit.

– Deci patru luni de la „lansare", specifică Alteea. Precizez că aceste discuţii au loc în cadrul oferit de „Primăvara" ta, Kerin.

(Debutează vocea lui Tamen)

– Aici, noi toţi, împărtăşim soarta celor plecaţi departe de locurile natale, poate pentru totdeauna, şi atunci încercăm să organizăm mediul din jur după forma şi asemănarea locurilor lăsate în urmă (pauză). Sau dacă nu, cel puţin vrem să avem certitudinea că am identificat similarităţi în noul mediu.

– Da, fiecare a recompus universul cunoscut din acel joc de cuburi al similarităţilor. Şi nu este doar amuzant, este necesar, ca speranţa. În fond, sîntem şi noi tot un soi de naufragiaţi. Am ajuns pe insulă, acum hai să ne adaptăm.

– Freda, înotăm toţi spre aceeaşi insulă. Unii au ajuns deja, alţii sînt în apropiere. Îţi aminteşti de ziua de primăvară de care-ţi vorbeam? (pauză). Asta este insula. Şi este aceeaşi pentru toţi.

Întreruperea înregistrării şi:

– Cu două săptămîni înainte de suspendarea testului, anunţă Alteea pornind recorderul.

– Mi-e frică de singurătatea asta comună. Trecutul îmi apare în minte tot mai estompat (pauză). Tamen, fac eforturi ca să-mi amintesc figurile celor de acasă. Ce purtăm în noi de cîtva timp încoace?

– Dureri. Dureri de care nu ne-am fi crezut în stare pînă acum.

S-au rupt în noi nişte legături şi asta implică un timp al suferinţei. Ştiinţific, asta s-ar numi criză de adaptabilitate. Şi eu am momente confuze, cred că toţi trecem prin asta, mai mult sau mai puţin vizibil. Este lungul drum al navei oceanelor necunoscute. Aşa s-au simţit şi cei din vechime, navigînd spre Terra Incognita. Nava care precede flota adunată în porturi.

– Drumul ăsta seamănă mai mult cu o derivă Tamen, navigăm pe oceane pustii, răvăşite de un

peisagistul

haos din care nu mai scăpăm.

Nava atlantă, purtîndu-și supraveţuitorii peste apele sumbre ale diluviului, care a șters orice cale de întoarcere.

Aici se face referire la Atlantida, observă Alteea peste ecoul vocii înregistrate. Kerin o privi lung și interogativ, vru să spună ceva, dar Alteea anunță rutinată:

– Două ore înainte de stoparea testului.

Este clipa revelației, continuă ea.

– Care coincide cu moartea, în centru pîndește întotdeauna un Minotaur, nu?, completă Kerin pe un ton alb, șters de emoții.

Alteea nu-i răspunse.

(Vocea lui Tamen)

– Vanes ut Khejumena, fiu al lui Atslan, sînt legat de voi prin aceeași suferință lăsată de pierderea pămîntului sacru al civilizației noastre. Să rămînă aceste cuvinte în memoria acestor locuri pentru ca de Atslan să-și aducă aminte cei ce se vor ridica în urma noastră (pauză, dominată de un murmur uniform de voci nedeslușite).

Vanes ut Khejumena, fiu al lui Atslan, comandant al ultimei nave din Flota Imperială.

– Iată un epitaf exemplar, imprimat în tumulul Glonda Side, parcă așa-i numit de vechile legende irlandeze, nu Kerin?

Părea uluit ca să răspundă imediat, lui Kerin îi trebuiră cîteva momente pînă să treacă dincolo de uimirea aceea așezată peste el ca o plasă care-i paraliza reacțiile.

– De unde știi de Glonda Side? întrebă el înăbușit. Am fost acolo cu ani în urmă, într-o vacanță...

– Și n-ai rezistat ideii de a înregistra o hologramă cu peisajul acela singuratic al tumulului ras de vînturi. Kerin aprobă dînd din cap. Ai folosit un laser pentru holotomia de dinaintea înregistrării peisajului, pe care l-ai diseminat în „Nostalgia unei Primăveri" sub forma unor holograme cu apariție aleatorie, continuă Alteea detașată. Ea avusese timp să fie uimită de impactul compoziției lui Kerin asupra echipajului. Au funcționat ca o informație subliminală Kerin. Informația a pătruns și în sistemele de control ale navei, a ajuns și pe computerul geamăn de pe „Pămînt" și dumnezeu știe ce s-ar fi întîmplat dacă cei de aici n-ar fi acumulat-o în secvențe disparate. Alteea se opri atentă la ceva ce-i scăpa lui Kerin.

– Subiectul nu poate fi implicat în dezastrul de pe „Sagan", șopti o voce în urechea Alteei. N-a avut reprezentarea concretă a informației stocate în hologramă. Alteea dădu din cap.

– Ia loc să le dăruiești un moment de contemplare a ceea ce ar putea fi o zi frumoasă pe pămînt, zise ea privindu-l direct în ochi, ai implantat în echipaj singurătatea disperată a ultimilor atlanți. S-a crezut, la un moment dat, că asta reprezintă un sabotaj. În condiții reale, nava s-ar fi dezintegrat în spațiu. Sînt aici ca să te absolv de această posibilitate, sau să te inculp.

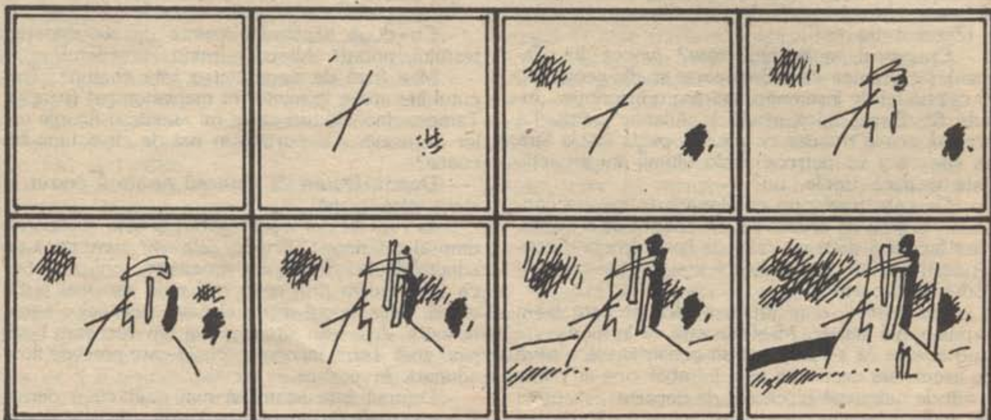
Aruncă pe masă pandativul, își scoase din ureche micro-capsula, care aterizară pe luciul măsuței ca niște bijuterii refuzate. Trucurile dezvăluite de scamator la sfîrșitul spectacolului. Își mîngîie obrajii cu un gest leneș.

– Senzori, adăugă Alteea. Ai avut noroc! Ești liber, Kerin.

– „Nostalgia unei Primăveri din Atlantida"... murmură el dus pe gînduri.

– Un titlu frumos, sînt de acord, dar ce riscant e să te lași cucerit de compoziția asta, zise Alteea. Oricum, făcu ea după un moment de tăcere. „Sagan" va fi din nou lansat, dar fără primăveri, fără peisaje, și chiar dacă locul ocupat înainte de „primăvară" te va semna cu un parcaj subteran, tot este mai bine. Reprezintă ceva familiar, de asta au nevoie acolo.

– Mă întreb, cum ar fi arătat „Iarna vrajbei noastre", glăsui Marna pentru prima oară în acea seară.

desen de ALEXANDRU ANDRIES

CONSTANTIN COZMIUC

maidanul cu extratereștri

nuvelă premiată la concursul de literatură și artă de anticipaţie tehnico-ştiinţifică, ediţia 1986

1. Ora 18,00. La „Calul bălan". 14 sept. 1963

Din fericire, la ora aceea era încă destulă lumină pentru ca imaginea trotuarului, pavat cu resturi de cărămizi, să se poată strecura prin fanta îngustă a pleoapelor întredeschise numai atît cît să nu-l usture ochii, iritaţi de fumul de tutun din crîşma mahalalei. Vecinul i-a spus că pînă la el acasă poţi număra 573 de paşi. Scăzînd douăzeci, distanţa dintre ei, rămîn 450. Pardon, îşi spuse după un moment de cumpănă, 550. Plus, minus zece, corecţie pentru lungimea pasului, adăugă mîndru că pricepuse ceva din lecţiile de matematică ale nepotului, elev la liceu.

Mintea, tulburată de o porţie bună de secărică, începea să se moleşească, ideile, pînă acum atît de cristaline şi limpezi, curg tot mai greu. Privea drept în jos, puţin înaintea vîrfurilor pantofilor, să nu-i vadă cît sînt de stropiţi cu noroi (de unde poţi găsi atîta „imală", cînd n-a mai plouat de două săptămîni?), atent să nu dea ochi cu linia orizontului.

Nu o făcea des, de două-trei ori pe an, dar cînd se întîmpla era de pomină în cartier. Şi de fiecare dată i se apleca privind îmbinarea aceea misterioasă dintre cer şi pămînt, pe deasupra caselor cînd, de la o „jumate" în sus, linia frîntă părea că se îndreaptă brusc şi începe să valseze...

Altfel, nimeni nu putea spune că-i băiat rău, nu mai sărea de mult pîrleazul şi oricum Mariţa nu ştia, nici n-avea de unde, că de treizeci şi cinci de ani, de cînd era cu ea, s-a lăsat de sportul ăsta. Spre deosebire de Emil, beţivul cartierului, post pe care-l ocupă cu onoare de peste douăzeci de ani şi pe care doar ciroza o să-l facă vacant, spre deosebire de el, nu-şi datora muşchii antrenamentului la cinzeacă, ci barosului.

Cele cîteva escapade anuale nu erau decît prilejul de a se întîlni cu vechii prieteni de la „chefere", cei care încă n-au gustat din bucuria sălcie a „penziei", după ce o viaţă întreagă au dat cu barosul, în şuierul locomotivelor; şi acum îi aduce lacrimi în ochi cînd fluieră noaptea peste case, stîrnind corul cîinilor, distraşi din contemplarea lunii.

174. 550 minus 174 cît fac? La ce bun să mai facem avans la mizerie. Cînd se vor împlini cei cincisutecincizeci, auzi-o el pe Mariţa, ţipînd din poartă cu o mînă în şold şi cu o mătură în cealaltă, ce să-i faci, ea are treabă şi el, ca băieţii, uite în ce hal vine!

Liniştea, lăsată pe nesimţite, nu-i spunea nimic, urechile obosite de ani şi de tînguirea nicovalei au început de cîţiva ani să se odihnească, parcă atrase de... Ducă-se-n potcă şi aia, cînd o fi o fi, toţi sîntem datori! Mirosul bălţilor, răsfrînt în serile de toamnă în tot cartierul - bucuros că valul de ţînţari a trecut şi nici broaştele parcă nu mai tulbură somnul, mirosul îi aminti de zarva ultimelor zile, cînd mahalaua vuia de zvonuri, cică iar a căzut un balon din ăla, lansat de americani cu scopuri mîrşave, au mai făcut-o ei prin cincizeci şi ceva şi iar aşa, au murit vaci, copiii de ţîţă n-au mai vrut să sugă, iar babele se cruceau şi spuneau cui avea urechi s-audă, că uite s-apropie ziua şi ăştia tineri nu mai merg la cuminecătură şi se fac că nu-s acasă cînd vine popa de bobotează, iar a lu'Chioru nici nu l-o botezat pe ăla micu, să vezi c-o s-ajungă moroi...

284. Numa' că nepotu', băiat deştept, păcat că profesorii nu-l înţeleg şi-l cheamă toată ziua pe Costică, fiul său, acum maistru la chefere, elev şi el la seral, să-i spună că s-o nărăvit să citească zdrenţe d'alea de un leu şi că altceva nu mai ştie, că mîine se termină anul şi rămîne de căruţă şi de ruşinea clasei. Georgică, aşa-l cheamă pe nepot, îi spusese că n-a fost nici un balon, ci un „obect d'alea ce nu ştim ce-s" şi că ăla vine din lună, din luceafăr sau din steaua aia roşie de zicea moşu, odihnească-se-n pace, că are ceva cu războiul, că s-a făcut ca sîngele şi-n nouă sute paişpe şi-n patruzeci, că el a luptat în amîndouă şi din ultimul a venit c-o schijă-n plămîn şi un picior mai scurt, stîngul.

290. Era mîndru de Georgică, aşa de tînăr şi

CONSTANTIN COZMIUC

cum pricepe el năzbîtiile alea pe care le citește toată ziua. Uneori, cînd lua note proaste la școală, mai des în ultima vreme, se punea lîngă el, în fundul curții, la umbra nucului cu frunze bogate, împletite cu un gutui și un vișin, și-i citea, apoi îl lămurea, că mintea bătrînă încă îi umbla la cum să potrivească bătaia ciocanului să nu strice fierul, că-i scump și se cheamă rebut și iar nu ieșim primii la întrecere, trecute vremuri... Așa a aflat că oamenii nu-s numai albi, negri și galbeni, ci că-s puzderie, împrăștiați printre stele, oare ce-or fi făcînd acolo, în întunecimea aia? Și tot Georgică îi povestea cum fac ei un fel de avioane care merg pe Lună, da' nu din alea cum au rușii și americanii, ci ca o farfurie, nu merg cu foc, ci împotriva greumîntului cu care le trage, cum îi spune? a, „planeta lor natală", adică tot un fel de Pămînt.

418. Oare cît face 550 fără 418? Cui îi mai pasă acuma, trebuie că-i în capul străzii, cărămida a făcut loc pămîntului uscat și-i fu frică să ridice capul, noroc că-i nițel fudul de urechi, altminteri ar fi auzit-o deja pe Marița răcnind s-o audă vecinele cu care se va văita mîine dimineață la „Alimentara" și la „Aprozar", cît îi ea de chinuită, și cum poate el să-l ia de braț pe Emil și să joace amîndoi hora popească, bețivii dracului.

Și inima i se făcu ghem, o gheară se puse în coșul pieptului, așa cum pățea de cît ori femeia se-ncrunta la el și dădea drum la gură, și avea la ce, că-i mai tare ca sirena depoului, că pe aia n-o aude dimineața și după ce țipă seara nici cocoșul nu mai cîntă a doua zi la răsărit.

Mai zicea Georgică, și cîte nu știe țîncu' ăsta, o s-ajungă departe, numa' d-o vrea și el să intre ucenic, poate îl fac maistru dacă termină școala; zicea că farfuriile alea vin și umblă în toată lumea să nu ne lase să ne batem iar ca chiorii sau, doamne ferește, să dea cu atomica, așa cum au făcut cînd s-a terminat războiul ăsta din urmă, în care era cît pe ce să-și lase oasele, că-n primul abia-i mijiseră tuleiele și cu greu își aduce aminte cum or fugit dintr-un loc în altul de frica nemților, dar i-o păzit ăl de sus, de care Georgică zice că nu-i nimic, ori, cel mult, unul din ăia din obectele care nu știm ce-s. Feciorul spune că „ăia" sînt mici și verzi, dar nu-i sigur, îl simte el; n-are școală, că n-or avut ai lui bani să-l dea și d-aia or fost toți mulțumiți cînd l-or primit la chefere s-aducă bani în casă, dar chiar și așa, are școala vieții și asta-i cea mai grozavă, te-nvață ce nici la facultate nu afli, și el, prostul, nu s-o dus cînd l-or chemat, cine știe, poate ieșea la penzie inginer, ca nimeni încă din neamul lui.

510. Ciuli urchile, da' nu auzi nimic. Stomacul se revolta, nu mai are anii să țină țoiu' cu ăștia mai tineri, oameni munciți și învățați cu băutura; unii din ei, cum sună sirena, țuști la „Calul bălan", la una mică, de se lasă seara și supa-i rece de mult, iar gura muierilor mută, au văzut că n-au cu cine și se bucură că vin drept, cu pieptul umflat și basca dată pe ceafă și se culcă fără să facă scandal, iar mîncarea o iau a doua zi în sufertaș, s-o mînce cînd sună sirena de pauză.

Ar trebui s-audă de-acum glasul Mariței, s-ar uita, dar îi e frică să n-o provoace, să nu zică, în gura mare, că după ce că vine cum vine, o mai și-ncontrează. Nu-i a bună, încă nu s-a-ntîmplat să nu-l aștepte, așa cum și el o aștepta în tinerețe cînd ieșea de la croitoreasă, cu un buchețel de flori pierdut între degetele butucănoase, pline de zgîrieturi, în palmele bombate de bătături și cu urme de ulei, care nici acum, după doi ani de penzie, n-au ieșit complet, încă mai erau subliniate cu negru ca și alte zeci de riduri al căror nume nici baba Filomeea din colț (specialistă ghicitoare în cafea, cărți, ghioc și în palmă, cu studii la Cairo) nu le putea spune pe toate, sau se-ncurca și pe fiecare îl boteza altfel. Și de la Filomeea îi veni în minte că ultima oară, acum vreo două săptămîni, Marița era îngrijorată aflînd că o paște „necaz mare și boală în casă", o bănuia chiar că a scos de la naftalină hainele de moarte să se aerisească și să iasă mirosul din ele și a pus în schimb levănțică, sigur că da, doar toată casa mirosea...

Îi văzu chipul, țărîna parcă se plămădea sub picioarele lui, trecea peste pămîntul amestecat cu lut, neted ca obazul fostei ucenice croitorese, care nu și-a făcut niciodată meseria decît în casă, cîrpind ciorapii și cămășile bărbatului ei, cheferist între cheferiști, căci aproape toți lucrau la depou și abia-i deosebeai sub stratul de funingine amestecată cu ulei, nu după vorbă, nu după port, ci, în cel mai bun caz, după statură. Se simțea singur, îi era dor pînă și de labele de gîscă întinse spre tîmplele femeii, își aminti că ieri tușise și ochii îi străluceau a febră și se gîndi că cine știe, Georgică-i un prost că se ia de Filomeea, sau poate numai pentru că n-a trecut prin școala vieții. Ca mîine o să rămînă singur, tolerat și mutat de colo pînă colo prin casă de către noii veniți pe lume, prea tineri să mai aibă timp și de mofturile lui de moș cu un picior în groapă și cu celălalt tremurînd.

O lacrimă găsi făgașul unui rid, se scurse pe obraz, umilindu-i mîndria de bărbat sub mîinile căruia pînă și fierul, cît îi de tare, se muia și se supunea, după cum îi era voia și trebuințele chefereului. Îndrăzni să ridice privirea căutînd ochii Mariței, cu vitejia cu care se uitase odinioară în ambrazurile cazematelor nemțești, dar fără frică, ci cu milă și hotărît să-i spună că „nu-i nimic, mami, gata, nu mă mai țin baierele, deh, bătrînețile, bată-le vina", dar nu văzu nici gardul din lățețe, nici petele colorate ale straturilor de flori, nici casa, ci doar cîmp și bălți, gropile bombelor din pașpatru și, în zare, linia orizontului, frîntă de acoperișurile caselor, cum se-ntinde brusc și se clatină și, o dată cu ea, pămîntul de sub picioare.

Căzu pe spate. Șocul, atenuat de iarba mare și grasă, îl trezi puțin, atît cît să-și dea seama că-ncurcase stînga cu dreapta, că a nimerit pe cîmpul mărginit de două cartiere și de zidul de cărămidă tencuită al chefereului. Rîse ca un copil la

maidanul cu extraterestri

gîndul că l-ar putea vedea vecinii cum arată, om bătrîn, ieşit la „penzie", încercă să se ridice, dar mîinile îl ascultau greu, picioarele deloc şi, în plus, îi era greaţă, parcă stînd pe-o parte e mai bine şi iarba e moale, îmbiind dulce la somn.

Adormi mulţumit, dar şi înfiorat, dîndu-şi seama că se află într-o groapă, dar nu „aceea" (cum spunea maica: „apăi om mere şi noi la casa noastră"), ci una lăsată de un obuz, le cunoştea el pe astea, aici nu mai cade nimic; nici baloane, nici „obecte din alea care nu ştim ce-s", poate doar, ferească sfîntul, o ploaie cu grindină. Avu vise multe şi colorate, cu poveştile citite de Georgică din fiţuicile alea de un leu, de care toţi profesorii ziceau că nu fac doi bani, oameni învăţaţi, dar, cine ştie, unde-i carte multă...

2. Strada Dunărea, nr. 256, ora 21,30. Aceeaşi dată.

Mergea greu, cu pieptul bombat, încercînd să păstreze pe cît cu putinţă linia dreaptă a trotuarului. După ce că reumatismul bătuse de mult la poarta larg deschisă a trupului, iar stomacul îi făcea figuri mai aleas la prînzul de duminică, în urma meciului de la stadionul chefereului, după toate astea îl mai durea şi capul, junghiuri ascuţite la cea mai mică mişcare, pe care i le ură şi lui Mitică, crîşmarul, să aibă parte de ele în fiecare dimineaţă că nu-ş' ce dracu bagă în secărică, de l-o şi prins o dată garda financiară, da' o scăpat după doi ani, la o amnistie.

Ţipătul Mariţei îl înfruntă deschis, bărbăteşte, adoptînd pentru întîia dată privirea îngrijorată şi speriată în locul celei jalnice, de cîine bătut, care nu găseşte locul în care să i se piardă urma şi atunci văzu şi el că izbînda-i de partea celui mai tare, adică nici ea nu mai ţipă, nici el nu mai trebuie să se ascundă-n şopru, unde găsise locul în care se pitula Georgică, atunci cînd n-avea chef să se ducă la şcoală; nu putea umbla prin cartier, că-l cunoşteau toţi vecinii ca pe-un cal breaz.

Şi Mariţa se uită la el ciudat, nu cu ură căci ea nu se măritase „a la rigueur", cum zicea coana Matilda, adică „dacă baş îi musai", ci l-o văzut ca pe un zburător, aşa înalt, spătos şi cu părul ca pana corbului, arătîndu-şi dinţii albi ca laptele de sub mustaţa stufoasă; ceva nu-i a bună, ştie ea că se simte cu musca pe căciulă cînd vine acasă afumat, da' n-o mai fost aşa din aprilie, cînd s-or dezgheţat bălţile şi era să cadă-n apa şi niciodată n-a stat atît de mult, ceva trebuie că s-o-ntîmplat, parcă nici nu-i chiar aşa de... totuşi, prea-i sticlesc ochii.

– Ce-ai păţit? îl întreabă ea cu glasul îngrijorat, spre mirarea vecinilor care nu auzeau nimic, deşi şi-au deschis ferestrele, nu mult, cît să nu piardă un cuvînt din ce va spune, şi ei, ce oameni, n-au ţinere de minte că ea tot aia spune de zece ani, doar ordinea o mai schimbă şi mîine, oricum – se va povesti cu totul altceva.

– Eh, am păţit-o şi eu. M-or prins ăia din „alea care nu ştiu ce-s"!...

Mariţa îşi duse mîna la gură, icnind a mirare şi a spaimă, auzise multe de la vecine, da' toată lumea zicea că-i un balon american, ba chiar îşi amintea de zarva dintr-o noapte cînd pe maidan s-au văzut lumini ciudate, s-a auzit un vuiet şi cîinii lătrau a moarte, dar ea n-a ieşit afară, că-i era frică, şi bărbatul a zis să-l lase-n pace, că n-au decît să-l prindă şi pe Pralea şi pe cine vor, numa' să nu-i strice lui somnul. „Săracu, îşi spuse, tot mai visează că dă cu ciocanu-n fierul înroşit, nu-ş' ce dracu' i-o fi plăcut atîta, că pe cînd lucra tot zicea că abia aşteaptă să iasă la penzie şi-n ziua de a ieşit a plîns ca un copil de ţîţă".

– Şi... te-or bătut? întrebă ea cu milă, văzîndu-i hainele mototolite, cu urme de verdeaţă în coate şi genunchi, că dacă ar fi fost mai tînăr s-ar fi gîndit la altceva, însă acum cine ştie, poate că şi nătăfleaţă asta de Georgică ştie ceva, deşi nu-l auzise să zică de bătaie, dar în mintea ei de femeie îmbătrînită între lăteţele curţii nu putea şti ce or să vrea oamenii furişaţi de departe.

El nu putea recunoaşte că ar fi fost bătut, în cartier îl ştia lumea cumsecade, da' cu nărav, că dacă se-ncrunta o dată nu-i mai stătea nimeni în cale; ştiau toţi cît îi de iute la mînie, de cînd aruncase cu obada unei roţi după şefu' de tură, care nu-l cunoştea şi venise să-l muştruluiască pentru că-i băut la servici. Ori el niciodată n-a făcut aşa ceva, lucru-i lucru şi casa casă, iar de băut, şi-n tinereţe ca şi acum, cînd s-o nimeri, numa' că acum se nimereşte cam des, căzu şi el la învoială să recunoască. Mai tîrziu a auzit de la curieră că-l criticaseră în şedinţă pe şeful de tură şi el a venit să dea impresia că ştie ce probleme sînt în depou.

– Nu m-or bătut, da' nu-ş' ce mi-au făcut de am înţepenit tot şi atunci m-or luminat cu ceva şi nu mai ştiu nimic, improviză el, nemaiştiind dacă o visat numai şi minte de se lasă-ngheţul mai devreme, sau toate astea s-or întîmplat aievea.

– Haide înăuntru să mănînci, ţi-am ţinut supa caldă, îl îmbie ea, făcîndu-i-se ruşine de toate scandalurile pe care le iscase aşa, de ochii lumii, să nu creadă mahalaua că ea-i proastă şi-i rabdă bărbatului toate toanele, ca femeia lui Emil, că d-aia a ajuns unde a ajuns, să mături şanţurile laolaltă cu porcii.

– Nu pot, răspunse el cu suferinţă-n glas, mă doare capul şi,cînd vorbesc, mi-e aşa o greaţă, cred că mi-or dat ceva, o injecţie sau mai ştii, m-or fi radiat cu ceva...

Mariţa îl luă de braţ, cum se plimbau odinioară duminica pe Corso, înainte de a merge la Pădure, la „Ţînţarul", să mănînce mititei şi să bea bere (el, ea numai gusta un pic şi surîdea jenată spunînd că nu-i place) şi după aceea mergeau seara la film, vara la grădină, se-ntorceau tîrziu acasă, uneori cu ultima cursă a tărăboanţei ăleia de tramvai, care-i legăna ca pe prunci înainte de a adormi.

Simţi şi mirosul tare de alcool şi nu se-mbufnă,

numa' se-ntoarse către el şi-l întrebă galeş, aproape glumind:

– Ţi-au dat şi de băut?

– Nu mi-au dat, m-or forţat, da' eu le-am zis că nu-mi trebuie, că am şi-acasă, dar după injecţie nu mai ştiu.

Se opri aici şi i se făcu ruşine. Om bătrîn şi minte, ceva se răsculă în el şi, cum nu putu recunoaşte adevărul, acum că Mariţa îl ţinea aşa drăgăstoasă de braţ, începu şi el să creadă ce zice, sau măcar că pe lîngă ce a fost la „Calul bălan" i-or mai dat şi ăia.

3. O lună mai tîrziu. Acelaşi loc. ora 14.

Georgică se simţea mîndru, astăzi urmează să apară **Colecţia** şi poate că redactorul şef va răspunde şi scrisorii lui, la care adăugase, ca din nebăgare de seamă, şiretenie de copil, cîteva file rupte din caiet, pe care scrisese o povestire din alea care apar în **Revistă,** cu bandiţi americani şi farfurii zburătoare care scapă lumea de ei.

Mîndria sa provenea şi de la privirile încărcate de invidie ale colegilor de clasă de cînd povestea bunicului făcuse înconjurul celor două cartiere care mărgineau maidanul. Unul, din păcate mai mare, că i-ar fi arătat el, îi spusese în pauză: „Băi, ăsta... a'lu' Petrache Lupu din Maglavit" şi rîsese singur, ceilalţi ar fi rîs ei, dar nu ştiau dacă-i de bine sau rău şi, orişicît, Georgică era de-al lor, ăsta joacă numai fotbal, şi ce dacă-i repetent, zice el, o să ajungă mare şi o să le arate la toţi ce poate.

Cînd cîinele lătră, ştiu imediat că-i poştaşul; sări să fie primul la cutia de lemn, mîncată de carii, înnegrită de vreme şi de fum, unde găsi ce trebuia şi tare se mai bucură; **Revista,** cu o rachetă zburînd spre Lună pe copertă şi „Poşta redacţiei" pe ultima filă. Lîngă ea, o scrisoare într-un plic lung, cu timbre frumoase şi adresa bătută la maşină, iar în colţul din stînga cinci litere care ardeau ca focul: **NICAP,** iar dedesubt: **„National Investigation Comitee for Aerial Phenomena"** şi adresa.

Nu îndrăzni să intre în casă, ci se furişă în şopru, în ascunzătoarea dintre lemne, unde ţinu strînse la piept **Revista** şi plicul, căznindu-se să-şi amintească scrisoarea trimisă pe adresa din ziarul cu multe femei, pe care îl găsise Costică sub tribunele stadionului şi i l-a dat pe douăzeci de timbre, cinci bile de sticlă verde şi un briceag ruginit. Îl luase numai pentru pozele cu farfurii zburătoare, problema femeilor avea să-l preocupe mult mai tîrziu, cînd amintirea ziarului oricum i se va şterge cu totul din minte.

Scrisese cam aşa: **Tovarăşe Nicap,**

Eu sînt un elev din România şi vreau să vă spun că bunicul meu a fost răpit de un OZN unde l-au ţinut prizonier pînă seara, dar bunica nu l-a certat ci l-a crezut că el zice că nu l-au bătut ci numai s-or uitat la el să vadă cum îi făcut şi i-or dat ceva de băut.

Cu salutări tovărăşeşti
Georgică
TRĂIASCĂ LUPTA PENTRU PACE!

Timbrele le-a luat din banii economisiţi, îi dădea mama doi lei în fiecare zi să-şi cumpere sandvişuri de la bufet, numai să aibă grijă să nu fie salamul vechi sau nu cumva să se pună muşte pe mîncare, dar nu-şi luase o săptămînă, împărţind ujina lui Mihă, lasă că şi el i-o dat cînd a avut şi, uite, acum primeşte răspunsul, tocmai din capătul celălalt al lumii, scrie şi că a venit „Par Avion" – Via Aerea, cum s-ar zice, cu avionul.

Se hotărî în cele din urmă să deschidă **Revista** la ultima pagină, unde-şi văzu numele, al doilea cum numeri în sus, şi inima i se sui în gîtlej încît de-abia reuşi să citească literele ce-i jucau în faţa ochilor:

„Georgică 5" (scrisese „5", deşi nu ştia ce-nseamnă, dar pe toate numerele caselor din cartier scria „Circumscripţia 5").

Mulţumim pentru aprecierile la adresa colecţiei şi pentru detaliile în legătură cu întîlnirea bunicului dv. Credem că a fost vorba mai curînd de un fenomen natural. Cît priveşte povestirea trimisă, ea nu se ridică peste nivelul compunerilor de şcoală. Reveniţi după ce terminaţi liceul.

Rămase stană de piatră, împărţit între pornirea de a rupe broşura în bucăţi şi cea de a plînge, dar se forţă să fie tare, cum se cuvine unui bărbat şi îşi spuse că, lasă, o să le arate el de ce-i în stare mai tîrziu, acuma are alte treburi, de pildă să citească scrisoarea.

Apoi se consolă cu ideea că n-au priceput-o, ce frumos le-a spus el cum se curbează spaţiul şi că paradigma de azi nu pricepe cum devine chestia. Luă scrisoarea în mînă şi, tremurînd de emoţie, o deschise, pipăind uimit hîrtia japoneză pe care se înşiruiau o serie de litere pe care nu le putea lega în cuvinte. Ştia că e scrisă în engleză, dar spera că ar putea înţelege măcar cîteva vorbe din care să-şi dea seama, cel puţin în parte, de conţinutul scrisorii.

Lucrurile însă se puteau rezolva. Nu departe de el stătea nenea Relu, advocat în penzie, şi care precis vorbea americana, că toată lumea ştie, a stat vreo zece ani la ei, l-a prins războiul acolo şi nu s-o putut întoarce şi după aia s-a hotărît greu că s-a încurcat cu una de acolo, o chelneriţă, şi totul a fost bine pînă cînd a aflat bărbatu-su şi a pus mîna pe pistol, cu americanu' nu-i de glumă dacă are şi gloanţe, şi el avea, aşa că nenea Relu, ştie toată lumea, a şeters-o de-acolo cu primul vapor şi cu ce-o avut pe el, ba, spun unii, că nici echipamentul nu-i era complet, ce-o apucat să ia la repezeală cînd a sărit pe geam. Aici Georgică avea dubii serioase, înţelegea în linii mari ce s-a întîmplat, însă toate astea i se păreau haotice, poate şi din cauză că nu pricepea ce înseamnă „să te în-

maidanul cu extratereştri

curci", că doar n-o fi ca atunci cînd îl scoate pe el ca din oală la tablă.

Cu nenea Relu lucrurile erau limpezi şi Georgică ştia cum să le limpezească şi mai bine, aşa că se furişă în cămară, găsi una din sticlele ascunse de tatăl său (şi dacă vede că nu-i o să creadă că a luat-o mama sau bunicul şi n-o să zică nimic), o înveli în ziare şi într-o cîrpă, îşi luă scrisoarea şi-o zbughi repede, pînă nu prinde careva de veste că iar nu şi-o făcut lecţiile.

Intră la avocat uitînd să bată la uşă, el şi cu Ioşca-baci se purtau cu copiii ca de la egal la egal, unii spuneau că-s la aceeaşi vîrstă, numai că ăştia micii mai şi cresc, se miră că de ce închide aşa repede radioul, dar nu spuse nimic, bătrînii au ciudăţeniile lor, şi-l rugă într-un suflet să-i traducă şi lui scrisoarea.

„Nenea Relu-avocăţelu", aşa-l strigau copiii, îi luă scrisoarea din mînă, îşi puse ochelarii de citit, se uită la ea aşa cum se uită bunica la ramura de măslin adusă de la Ierusalim, apoi îl măsură pe Georgică de sus pînă jos cu o privire admirativă şi începu să citească greu, lumea spune că era mai bun de gură decît de citit, da' cîte nu spune lumea-n mahala:

– **Dir Georgi,** adică dragă George, **Ui uere veri glad,** adică ne-am bucurat foarte mult, **listening iur letăr,** primind, cum s-ar zice, scrisoarea ta. **Iur riport on UFO uere veri interesting,** adică ce i-ai zis tu de UFO, asta nu ştiu ce-i...

– Obiecte care nu ştim ce-s, sări mîndru Georgică, bucuros că-şi putea da importanţă, fără să observe cum bătrînul păleşte brusc şi mîna prinde a-i tremura, copiii n-au ochi pentru asemenea amănunte, dar să-l auzim pe nenea Relu:

– Mă rog, zice că i-a interesat, **end uil bi pablişed,** adică o să-l publice, **in severăl giuornăls,** în cîteva ţăituunguri d'ale lor, **undăr ză taităl,** cu titlul, **flaing Sausărs ovăr Romania, ist iurop,** adică farfurii zburătoare peste România, Europa de est, **closd incontăr,** întîlniri de-aproapelea.

Şi termină cu: **gritfuli iurs,** ai dumitale recunoscători. **Năşional investigheişăn comitii of airiel finomena,** sau comitetul naţional de invstigare a fenomenelor aeriene.

Lui Georgică i se păru că ultimele cuvinte fuseseră spuse cu uşurare, vru să-i mulţumească şi să plece, dar bătrînul advocat îl opri spunîndu-i că are şi un „pe se" şi, văzîndu-i mutra întrebătoare, îl lămuri că mai are ceva de zis după ce s-a semnat.

– Zice, **auăr last riports înticheit zat tri misterius men in blec,** adică în ultimele lor rapoarte să vorbeşte despre trei oameni în negru, misterioşi, **zat are hăutind ză UFO uitnăs,** care-i vînează pe martorii ălora care nu ştim ce-s, **tending tu convinsing zem tu not send eni riport,** încercînd să-i convingă să nu mai trimită rapoarte. **Bi ker, zei ar denjăruz,** ai grijă, sînt periculoşi.

– Uite ce-i, băiete, lasă sticla aici, i-aţi scrisoarea şi nu mai spune la nimeni că ai fost la mine. Şi să nu mai aud de-alde astea, cu ăştia nu-i de glumă, ascultă la mine, una două pun mîna pe **găn,** adică pe piştol şi te şi-mpuşcă.

Georgică nu mai zise nici săru'mîna, îşi luă scrisoarea şi-o şterse uitîndu-se des în urmă, să nu-l urmărească cineva, intră ca un vifor în casă şi, tremurînd, îi povesti maică-si tot, iar ea, înainte de a veni tata de la depou, le spuse vecinelor din stînga şi dreapta, care la rîndul lor n-au spus nimănui, decît care pe unde a apucat. Aşa se face că, atunci cînd se-ntoarse tatăl, fu ultimul din cele trei cartiere care află de noul pericol ce se abătea asupra familiei, prea încercată în ultima vreme, după atîţia ani de linişte relativă, cînd singurele evenimente notabile erau escapadele bărbaţilor pe la „Calul bălan", şi astea notabile, pentru că se-ntîmplau rar; la Emil, de pildă, notabil ar fi fost să fie dimpotrivă.

Tatăl nu se sperie, deşi în sinea lui simţi el nelămurit ceva ce nu mai simţise din război, cînd ţiuiau gloanţele lîngă el şi-i cădeau camarazii, unii prieteni din copilărie, seceraţi ca grîul copt. Îşi căută securea şi o puse la-ndemînă în hol, curăţă şi puşca de vînătoare cu care împuşca lişiţe la Ţirigă, balta de către Săcălaz, iar patru cartuşe le puse în buzunarul hainei, să le aibă la nevoie.

Apoi se gîndi bine şi după o oră termină sticla de vin, prinse curaj, luă scrisoarea, îl mai puse pe Georgică să-i spună cu de-amănuntul totul şi se duse la sectorist. Aici fu bine primit, îi povesti de-a fir în păr ce ştia, ajunseră amîndoi la concluzia că ăia trei sînt fie bandiţi, fie „işpioni", cum spunea tot cartierul, poate şi celelalte două, bătîndu-şi joc de babe, ele, care erau prima sau a doua generaţie stabilită la oraş, majoritatea pe lîngă depouri, fabrica de ţigări, foarte puţini – domnii, funcţionari care pe unde.

4. Peste două săptămîni. Ora 15,00. Depoul CFR. Remiza.

Sile era proaspăt tuns la moş Regep, cu care, ca de obicei, jucase şi o moară, muşcîndu-şi buza să nu rîdă cînd îi spunea nerăbdător „no, mută, nu sta ca o gugă!"

Primăvara, prin mai, copiii aruncau cărăbuşi în „salon", ştiind bine că moşul nu-i suportă, face alergie la ei şi de fiecare dată se urca pe masă, ţipînd cît îl ţinea gura că el „are cu inima" şi că-i bătrîn şi nu se cuvine să-şi bată joc mucoşii de el. Sile îşi plimba ceafa, eliberată de podoaba capilară pînă către creştet (Regep tundea numai „nemţeşte", dar repede), prin depoul în care mişuna un furnicar de oameni în salopete rareori curate sau în uniformele albastru-închis ale chefereului.

Lîngă podul rulant i-a întîlnit pe Hanzi şi pe Ioji, şi-i întrebă de unde vin, bănuia că de la „Zorile", lîngă pasarelă, de la o sticlă de bere, din acelea cu gîtul lung şi subţire ţinute la gheaţă pînă cînd simţi că merge şi un rom alături, să-ţi apere gîtul de ră-

gușeală.

– Ai auzit ce s-a întîmplat cu meșterul? îl întrebă Ioji înfrigurat, uitînd să-i dea bineţe.

– Ce să fie, acuma l-am văzut, s-o dus la „Pacificul" ăla care-i în revizie la depoul 1.

– Nu, mă, îl lămuri Hanzi, nu ăsta, meșterul nostru care ne-o pus ciocanul în mînă.

– N-am auzit nimic. Doar nu...

– Nici vorbă, continuă Ioji, numa' c-o pățit una nemaiauzită, cică l-or luat niște oameni din Lună, sau naiba să-i ia de unde or fi, și l-or sucit pe toate fețele, s-or uitat la el și i-or tăiat unghiile, auzi, mă, ce să-i facă, și i-or zis americanii că or să vină trei oameni în negru, să-l silească să-și țină gura și să nu spună la nimeni că ce-o văzut la ei în avion...

– Rachetă, îl corectă Hanzi.

– Că mare bai n-o fi nici dacă-i avion, insistă Ioji, băiat bun, dar cam încăpățînat; nu-i plăcea să-i ia cineva vorba din gură, mai ales să i-o și întoarcă, răsucită altfel de cum simțea el că trebuie.

– No, și? întrebă Sile, neștiind ce să creadă. Să-i spună sectoristului, că are el grijă de ei și-o să-i trimită după gașca lu' Jaga, să se-nvețe și ei cu munca, nu să se ia de ăi bătrîni...

Apoi tăcu, amintindu-și de palma grea pe care o încasa peste ceafă ori de cîte ori nu-i intra în voie meșterului și i se încurca în picioare sau nu venea destul de repede cînd îl trimitea după țigări sau să-i ia și lui „ce-o găsi și el pe acolo", da să nu fie roșu, „că-i urcă tensiunea". Hanzi și Ioji își aminteau și ei de scatoalcele îndurate la rîndul lor, din diverse motive, ba pe Ioji îl bătuse bine, de i-a spart și nasul, cînd s-a împiedicat de era să-l calce locomotiva de manevră. Dar nu-i purta pică, învățase atunci că viața în depou nu-i „traiul de pe lume", că aici, într-o pădure de linii și vagoane care ba se duc, ba vin, ba trebuie băgate la revizie, aici viața depinde de cît de bine poți ține ochii deschiși și, dacă reușești, să-l caști și pe ăla din ceafă, al soacrei.

Și toți trei simțiră nevoia să glumească puțin pe socoteala bătrînului, nu să-l sperie prea tare, dar numai cît să rîdă împreună după aceea, aveau dreptul, erau și ei muncitori cu categorie mare, Ioji chiar o să se-nsoare cu Roji; spuneau, cînd luna era sus pe cer, că sufletele lor rimează ca și numele, dar mariajul a rămas în proiect.

Gîndul de a se îmbrăca în negru, ca malagambiștii care pînă nu de mult bîntuiau cartierul, mai ales sîmbăta și duminica după-amiază în drum spre Corso, unde-și toceau pingelele (puse de moș Wanyek) între teatru și catedrală, ore-n șir, pînă cînd, nădușiți, intrau la Lloyd să se bucure de-o baterie rece și fără sifon, că nu mai poți dansa la bal, la „16 Februarie" sau la „Ada Marinescu", gîndul de a se îmbrăca la fel și de a-i juca meșterului o festă, că și el își bătuse joc de ei cînd i-o pus să bată cuie-n șina trenului, gîndul de a rîde apoi împreună la „Calul bălan" sau la „Dunărea", ori chiar la amîndouă, nu putea fi cerut de nimeni ca fiind numai al lui, ci le veni la toți o dată, cum le venea și cheful, după ce suna sirena, să bea una mică înainte de a merge la gazdă, unde primeau și de mîncare în schimbul unei sume modeste, da' s-o și ajute în treburi, că-s tineri și nu le strică.

– De unde costum? întrebă Sile, amintindu-și că Ioane are și i l-ar da, numa', că al lui îi albastru închis, să fie bun la mai multe ocazii: nunți, botezuri, reuniuni și înmormîntări, și lumea zice clar că ăia de-or să vină (zvonuri scoase de babe desigur) or să poarte țoale negre.

– De la Kreuser, propuse Hanzi, cu un pol ne dă pe două zile la toți trei, și mai mergem după aia și la grădină, la „Răchita", și a doua zi la bal la „Ada", să-și sucă capul fetele după noi. Kreuser împrumuta costume de toate felurile, avea de la opincă la costum de mire tot ce vrei, numa' baiul era că avea dugheana-n Fabric și ei, toți trei, aveau o trebușoară cu băieții de acolo, pentru o fată din Kunz, care dansase prea mult cu Sile și cei din Fabric răspundeau s-o ducă nevătămată acasă, că fratele ei era fierar la U.M.T. și cu ăștia nu te pui, au mîna grea și, zic ăia din Kunz, o făcut și cinci ani de box.

Dar se rezolvă și problema asta; l-au trimis pe Mișì băiatul vecinilor gazdei, care pentru patru „Orientale", din care una a fumat-o pe loc și a amețit, a încălecat pe bicicletă, un NSU uitat de un neamț fugit în grabă-n pa'ș'patru, sau cel puțin așa susținea tată-su, și le-aduse costumele, lăsînd un buletin amanet și mai cerînd încă trei țigări, pentru că, zice el, dar ei nu-l cred, a trebuit să fugă de gașca lui Jaga, care dăduse după el cu pietre, de era să-i spargă capul.

S-au îmbrăcat repede, ca la armată, admirîndu-se îndelung în oglinda mare din camera gazdei, și-au dat cu briantină-n părul negru și lucios și au pornit, mîndri că se știau urmăriți de ochi curioși de după leațuri sau de după perdele, la cei ce aveau casa la stradă.

Au mers pe lîngă zidul tencuit al chefereului și, mai în jos de pasarelă, au aprins și o țigară (o „Națională", căci „Orientalele" le țineau doar pentru cînd erau străini de față), cu ochii spre bălți, căutînd-o pe aia unde se vor duce duminică dimineața la pescuit, sau mai bine sîmbătă seara după bal, cu lanterna și năvodul.

Au trecut de două ori prin fața casei meșterului, făcîndu-se că n-au treabă (ori poate că așteaptă o fată), să vadă cine umblă-n curte, că dacă-i și coana Marița acasă mai bine se-ntorc pe la barieră și trec iară pasarela, nu-i a glumi cu ea, știau ei, au văzut și cucuie pe capul meșterului, mai ales cînd venea la slujbă cu ochii roșii.

Dar nu mișca nimeni, meșterul dormita-n curte, sub umbra nucului – și asta era bine, buimac de somn nu-i putea recunoaște, doar nu s-or văzut de șase ani și cum se mai schimbă băieții la vîrsta lor, făcuseră și armata între timp, iar cînd s-au întors nimeni nu i-a mai cunoscut la depou.

S-au pus în fața lui, Hanzi cu sticla de vin ținută

maidanul cu extratereștri

la spate, să n-o vadă meșterul și să-și dea seama că nu-i decît o glumă, cine vine cu gînduri negre și cu sticla plină? și au început să tușească, apoi cînd au văzut că meșterul, ce-o mai îmbătrînit, săracul, clipește din ochi și răsuflă mai repede, s-au pregătit imitîndu-l pe ăla pe care l-o cusut unul din bucăți și umbla bezmetic speriind lumea, cum au văzut într-un film.

– Mă! tună Sile simțind că-l pufnește rîsul și nu mai poate. Meșterul se uită țintă la ei, nu se speriase, dar nici treaz nu era, dormita încă în sinea lui cu ochii deschiși, crezînd poate că visează.

– Tu să nu mai povestești ce ai pățit, noi sîntem tari mă, și te luăm sus la noi și te dăm de-a dura dintre nori.

Bătrînul deschise ochii larg și-i privi îndelung. Sile îi văzu pumnul strîngîndu-se și-și aplecă ceafa din instinct, dar Hanzi întinse sticla cu un gest poruncitor și meșterul o luă, o mirosi, gustă întîi cu grijă apoi oftă, de, dacă așa i-a fost scris, să-i dea de băut ăștia din obiectele care nu știm ce-s, cu destinul nu te poți pune, mai ales că are și gustul ăla de tămîioasă; vinul îl făcuse tata lui Hanzi, de fel de prin Recaș.

Dar abia-nghiți bătrînul o dușcă bună, că loji, cu ochii-n patru, văzu în capul străzii fusta înflorată a Mariței venind cu sacoșele pline. Zise un „șase, mă" șoptit și se grăbiră să plece. Bătrînul îi urmări din ochi, mulțumit că-i lăsaseră sticla, îi remarcă frizura lui Sile, își zise rîzînd în sinea lui că și ăștia or fi avînd pe acolo un Regep și oare ce moară s-o fi jucînd prin lumile alea pe care nu le pricepea, dar nici nu-și bătea capul cu ele că trebuie că-i ca pe la noi, doară uite ce vin bun știu să facă.

Marița intră în curte, îl văzu cu sticla-n mînă, dădu să țipe: ce, acuma face birt în ogradă, avu însă un fel de presimțire și se uită în lungul străzii, unde-i văzu pe cei trei îmbrăcați în negru, grăbindu-se pe lîngă gardul chefereului, pricepu imediat că soarta s-o-mplinit și începu să plîngă, de mila ei și a bărbatului, oameni sărmani, vîrîți într-o gîlceavă pe care n-o puteau nicidecum pricepe.

Dar firea ei tare, de femeie care răzbise singură-n război, își spuse cuvîntul, și și-l spuse așa, că dac-o mai fi să dea ochii cu ei, o să le arate ea lor, drept care se duse-n bucătăria de vară și puse la-ndemînă sucitorul, și-ntr-un loc numai de ea știut, două kile de pălincă de Bihor, o dată și făcuse focul cu ea, cînd i se terminase gazul și nu a vrut să ceară din vecini, că, de, tu-i ceri un ou și ea-ți ia mîine și cocoșul.

Apoi se liniști și îi așteptă să vină.

5. Punctul lagrangean nr. 2. Anul galactic 34,535

Kvisq se plimba agitat între aparatele stației, dînd cu pumnul ici și colo, pe unde nu erau butoane, grijuliu să nu facă vreo năzbîtie. Se-ntrupase de curînd, venit tocmai de pe Huva, de lîngă centrul din care țîșneau brațele spiralei înstelate, furios pe soarta care-l aruncase cine știe pentru cît timp în mahalaua asta galactică, unde ăștia vor să-și facă de cap. Le-ar arăta el, dar cine-l lasă? Le-a propus șefilor că, dacă tot se-nteresează de marginalii ăștia, să le umfle bonetele și să le spele creierii, dar ei i-au spus că, dacă încearcă așa ceva, acolo-i putrezește informația și să ia aminte, că-n mahala entropia-i mare...

Și în timp ce el, copia lui Kvisq, își omoară vremea studiind istoria planetei ăsteia, cu locuitorii ei belicoși (de cîte ori n-au tras după el cînd se ducea cu treburi la bazele secrete de la poli), ăștia n-or să priceapă niciodată că dacă-și dărîmă casa, alta nu mai pupă, el, „originalul", e bine mersi acasă și cine știe ce treburi interesante face.

Nu se liniști pînă cînd nu-și rîse în barbă, gîndindu-se că, după ce o să termine treaba aici, memoria i se va transfera ăluia, ca și eventualele modificări ale personalității, să vadă și el, originalul, ce înseamnă plictisul în mahala, unde pînă și galactoviziunea abia se vede și n-ai cu cine vorbi, decît cu tine însuți. Cu ăștia n-ai despre ce discuta, nici n-ai voie, ca să nu-i influențezi, deși el, Kvisq, crede că mai curînd șefii se tem de o contaminare.

După care începu să se certe cu Spectra, și asta se crede deșteaptă domnule, n-ai mai văzut așa ceva, cum dai drumu' la un computer nu-i mai ajungi cu prăjina la nas, se uită de sus la tine, nu-i poți spune nimic că-i sare siguranța (bine că măcar la asta s-au gîndit cînd l-au programat!), îi simți aroganța în spatele puzderiei de date cu care te-mproașcă și pe care orice om normal le-ar uita chiar dacă și-ar pune extensia de memorie.

– Totuși, insistă Kvisq, simțind că i se umflă vinele la tîmple, cine a fost acolo, pe maidanul de lîngă depou? Scrie clar în fițuica aia că au răpit un bătrîn, l-au cercetat și i-au dat drumul. Ei, ce ai de spus?

– Nu avea cine, răspunse Spectra, cu glasul ei feminin care-l scotea din sărite și n-avea voie să-l schimbe. Spectra este o entitate inviolabilă, scrie și pe scală, cum te atingi de îmbinări cum strigă la Centru. Nu s-a apropiat nici o navă de sistemul acestei stele continuă ea, iar noi n-am făcut incursiuni de cinci ani patru luni și trei zile, dacă e să numărăm după calendarul lor.

– Bine, se liniști Kvisq, temîndu-se nu de o invazie, asta numai mahalagiii își pot imagina, ci de o inspecție inopinată și era o dezordine pe stație...Și asta pentru că Spectra n-a fost programată să fie femeie de serviciu, n-au găsit post în schema memoriei, așa-i la periferie, dar ce să-i faci, trebuie să afle neapărat ce naiba se-ntîmplă cu lumea asta, prea s-au înmulțit cazurile de rapoarte în care nu-i vorba de ei și dacă nu află cine se plimbă pe planetă îi scade calificativul și, ferit-a Centrul, poate mai face un stagiu în mahala.

– S-ar putea să se fi teleportat..., încercă Kvisq o explicație.

– Cînd am spus că nici o navă, asta include

toate procedeele de transport cunoscute, i-o tăie Spectra, cît nu i-a spus că logica îi șchioapătă și s-o ungă pînă nu ruginește.

– Cercetează-i memoria bătrînului, îi comandă Spectrei, bucuros că a găsit și el ceva la care ea nu se gîndise.

– Am făcut-o imediat după ce înregistratoarele mi-au transmis nota, răspunse triumfător mașina. Există înregistrări ale evenimentului, însă foarte confuze, imaginea nu se poate detalia nici cu cele mai drastice tratamente...

Kvisq rămase pe gînduri. Asta era într-adevăr ciudat. Puținii martori ai rarelor sale treceri pe lîngă suprafața planetei și-au păstrat memoria, în ciuda încercărilor de a le șterge informația, desigur că nu a rămas la fel de vie ca înainte, în orice caz însă într-o stare mai bună decît a bătrînului.

Și nu mai exista decît o soluție, cea mai neplăcută, să se deplaseze personal, în formația clasică de lucru, multiplicat la trei pentru ca, în caz de ceva măcar unul să aducă informația; nu-i era frică, oricum el rămîne pe stație, chiar și în cazul cînd stația însăși ar fi pățit ceva, asta, din cîte știa el, nu s-a-ntîmplat niciodată, dar chiar și atunci rămîne originalul.

– Îmi permit să sugerez, începu Spectra suav, da' Kvisq i-o tăie scurt: „Știu, trebuie să mă duc acolo", apoi rîse fericit că i-a luat-o înainte și-i porunci să pregătească înregistrarea și multiplicarea personalității pe suporturile din depozit.

– Avem șase seturi activate, spuse Spectra, și vorbea degeaba, pe el nu-l interesa, dar așa e regula, omului trebuie să-i amintești tot timpul, numai mașina nu uită, și în caz că uită, cineva trebuie s-o poată reprograma.

Era aici de cînd Spectra raportase că „ăștia, politic, se bat ca chiorii „și că, zicea ea, nu-i exclus să-și dea singuri foc la valiză. Atunci s-a hotărît să-l trimită pe el, observator federal de rangul unu, să înregistreze cît mai mult, pentru ca mai tîrziu, după ce federația scapă de belea, să vadă și ei cum evoluează boala asta. De sinucidere n-a auzit decît curînd, a învățat cuvîntul de la ei, de fapt era la modă ca servitoarele părăsite să bea gămălii de chibrituri diluate în vermut, poate că și ăștia se simt părăsiți și uitați, dar cum să te încurci cu ei, că odată-ți pun picioru-n prag după ce se simt destul de tari pe poziție, că pînă atunci sînt ca mielușeii. Și rîse, gîndindu-se că se și antrenează, undele radio erau pline de „ie, ie, ie", sunete care, în conformația urechii lui Kvisq, se auzeau la fel ca „bee, bee, bee".

Spectra îl informă grav că totul e pregătit pentru înregistrare-transfer, sonda pentru dus-întors a fost expediată, va ateriza pe fundul unei bălți nu prea adînci de pe maidan, să n-aibă grijă, nu se udă, va fi hidrofug ca o gîscă și, pentru orice eventualitate, sonda va rămîne activată permanent, pe maidan s-au semnalat conflicte nocturne în zona pasarelei, cu motive obscure pe care mintea ultrarapidă a Spectrei le-a înregistrat, dar nu le-a putut da de cap.

Și Kvisq se așeză pe fotoliu, cu sentimentul straniu că entropia va învinge informația personalității lui, deși exista originalul și, cine le mai știe, două-trei copii păstrate în arhivele biroului de cadre al galaxiei. Marginalii ăștia tot au spus o chestie mare, ca să pleci înseamnă să mori puțin și Kvisq nu se mai mișcă pînă cînd apărură copiile îmbrăcate în negru, ca niște miri de mahala și ăștia, cu costume de pe vremea bunicilor, așa-i la mahala, nimeni nu se mai interesează de modă.

Nu le spuse nimic, ce să le fi zis, erau proaspeți, mai gîndeau ca el, îi privi doar cum se-ndreaptă spre cilindrii de emisie recepție, cum intră, se-ntorc spre el și așteaptă ca Spectra să activeze transmiterul, privindu-l intens a rămas bun, ca o imagine multiplicată în oglindă, pînă cînd cilindrii se goliră. Atunci oftă și se duse să se culce poruncindu-i Spectrei să-l lase dracului în pace să doarmă pînă se-ntorc cei trei, oricum va trebui să se trezească, să reunească informația și să trimită trupurile-n depozit, pînă vin ei ce să facă, stă de douăzeci și ceva de ani de-ai ăstora aici și mai are de stat vreo trei sute, nu se face gaură în centrul galaxiei dacă doarme și el o zi-două.

6. Pe maidan. 5 nov. 1963, ora 10,30, timpul local.

Dimineața cîmpul este aproape pustiu. Cîțiva pescari înrobiți pasiunii și la penzie, puțini tineri din tura de după masă sau mecanici în zilele libere, stăteau pe marginea cîte unei bălți, din acelea cunoscute pentru recolta bogată de pește. Au fost așa pînă cînd un deștept s-a apucat să dea cu carbid și de atunci nu mai prindeai decît lipitori.

Sonda lansată de Spectra s-a materializat, din fericire pentru copiile lui Kvisq, într-una din bălțile cu trestii. Un mal nisipos era liber și de aceea copiii îi spuneau „ștrand", făcînd baie ori de cîte ori aveau ocazia, în ciuda avertismentelor părinților, temători să nu se înece odrasla sau să nu facă „bube dulci".

Cînd apa s-a-nvolburat și din bulboane a ieșit un abur violet, împrejur nu a fost nimeni să se mire, doar cîteva ciori și-au luat speriate zborul, iar din ziua aceea lipitorile au dispărut. Apei cu miros stătut i s-a atribuit din primăvara următoare proprietăți balneoterapeutice. Copiii au fost primii care au observat, cîteva săptămîni mai tîrziu, cînd au înghețat bălțile, că pe lîngă malul nisipos gheața este foarte subțire și cu o nuanță violacee, părinții însă nu i-au crezut, mulți au spus că dacă se mai joacă împreună cu zmintitul ăla de Georgică nu-i mai lasă afară. Dar rumoarea nu a trecut de granițele străzilor care mărgineau maidanul, cei mai îndepărtați ori n-au dat doi bani pe zvonuri, ori și-au spus că „p-ăștia i-a înțepat onofelu'" și și-au văzut de ale lor.

Cei trei au ieșit precauți, au stat cîteva secunde

maidanul cu extratereştri

să se scurgă apa de pe ei, s-au orientat rapid şi au pornit spre casa meşterului, hotărîţi toţi ca unul şi fiecare ca şi Kvisq să lămurească taina memoriei buclucaşe a bătrînului. Au găsit repede cărăruia ce-i purta, printre gropi şi bălţi, spre trotuarul de lîngă zidul chefereului, pe care tencuiala căzută deşena pete roşcate, ca o rugină a pereţilor.

În faţa gardului cu lăteţe de la numărul 256 s-au oprit, şi-au potrivit ceasul pe funcţia de sesizor de prezenţă şi au zîmbit cu satisfacţie văzînd inscripţia aşteptată: **„o persoană în vîrstă, sex masculin, pe o rază de 30 m."**

Sărmanii... dacă ar fi format sensibilitatea mai mare ar fi putut citi dedesubt: **„o persoană în vîrstă, sex feminin, pe o rază de 45 m...** „Dar, oricum, n-ar fi dat nici o importanţă, subtilitatea extraterestră nu-i cu mult deosebită de a noastră, şi ei, ca şi noi, dacă nu au date concrete sînt ca şi morţi, iar cînd le au totul depinde de Spectra sau de omologii ei tereştri.

Au intrat, ghidaţi de umanoscop, în bucătăria de vară, unde l-au găsit pe fostul maistru meşterind ceva la maşina de gătit cu petrol marca „Gloria", dar numai marca era de ea că-n Ronaţ cică i-o explodat la unu' şi era să-i ia foc casa, noroc că s-a întîmplat în timpul unei ploi torenţiale şi pompierii făceau nu-ş' ce exerciţii prin apropiere.

Bătrînul nu s-a speriat, gustul tămîioasei îi era încă viu în cerul gurii, se gîndi doar „ce au ăştia, dom'le cu mine, s-or prostit ori îi adevărat că au o crîşmă acolo la ei şi n-au clienţi, de caută să ne momească pe noi, alde ăştia, pămîntenii". Ba chiar le zîmbi, observînd imediat că cei trei sînt alţii, de, personal numeros, o fi local de soi şi că nici unul nu era tuns la Regep, amănunt care-l înstrăină de ei, punţile iubirii galactice trecînd totuşi prin locuri în care ai impresia că recunoşti ceva.

– No, ce drac mai vreţi? întrebă meşterul pe un ton care se voia supărat, de om care nu-i lăsat să-şi facă trebuşoarele lui.

Cei trei s-au uitat lung la el, unul scoase o sticluţă cu amorsant pentru memorie şi i-o întinse moşului fără un cuvînt, cu invitaţia mută de a o bea. Nu-i spuse nimic, deşi puteau vorbi spontan orice limbă terestră graţie contactului permanent cu Spectra, dar preferau să tacă pentru că au observat că-s mai autoritari aşa, muţi şi-n costume negre, fără dungi, dar tot de pe vremea lui Al Capone.

Bătrînul luă sticla, o mirosi şi o dădu pe gît dintr-o mişcare. Dar, în locul arsurii aşteptate sau parfumului de strugure copt, nu întîlni decît gustul leşios al apei, aşa cum i se mai întîmplase cînd a dat pe gît sticla cu aghiasmă ascunsă de Mariţa lîngă cea cu rachiu de dude.

Expresia de mirare de pe figura lui îi derută pe cei trei, ca şi vorbele ce urmară şi cărora nici Spectra nu le găsi înţelesul.

– Asta ce mai e, aţi dat de fundul butiei, ori vă bateţi joc de mine? Io-s om bătrîn, ieşit la penzie, mucoşilor. Să vă fie ruşine!

Toţi patru aşteptară. Cei trei în negru nu înţelegeau; de obicei lumea se sperie de cum îi vede, iar bătrînul, neobişnuit ca regulile să se schimbe de la o zi la alta, voia ca malagambiştii să treacă „la obiect", adică să scoată sticla şi s-o şteargă precum „inglezii", despre cei din urmă însă nu ştia cum şi de unde au fugit.

Celor cîteva clipe de tăcere le-a pus capăt Mariţa intrînd furtunos în bucătărie şi agitînd sucitorul împrumutat de la vecina, de la geamul căreia pîndise terenul, să pună ea mîna pe beţivii care-i strică bărbatul.

– Bagabunzilor, becherilor ce sînteţi (şi aici Spectra pierdu 30 de secunde vitale, căutînd echivalentul în memoria ei şi negăsind nimic, încercă în memoria galactică; tot degeaba), de ce-l siliţi pe bărbatul meu să bea? Las'că vă-nvăţ eu minte!

Fiind trei contra unu, pe bărbatu-su nu conta, el era în mintea ei „partea ademenită", nu mai stătu pe gînduri şi începu să-şi croiască loc cu sucitorul, bucătăria nu era prea largă, aşa se făcu că nu apucă să asude bine şi cei trei se înghesuiră în spatele bătrînului, apărîndu-şi capul, sediul informaţiei, precum şi alte centre vitale, scoţînd sunete nearticulate, şi asta numai din vina Spectrei, ocupată cu răsfoitul dicţionarelor.

Lovindu-i peste mîini, le sparse ceasurile la toţi trei, şi acest amănunt, după cum se va vedea, are importanţa lui, la unul îi strîmbă nasul, pe altul îl pocni la fluierul piciorului drept, iar de la cel de-al treilea rămase cu un smoc de păr în mînă.

Văzîndu-se biruitoare luă o mină marţială, străduindu-se să semene cu tabloul lui Napoleon din sufragerie, cel dintre poza ei de nuntă în culoare sepia şi fotografia cu Maica Precistă, tablou care, după tradiţie, un străbunic de-al ei îl luase de la un franţuz în timpul campaniilor napoleoniene capturînd şi întreaga provizie de vin burgund destinată statului major, lucru pentru care a primit o medalie care atîrnă şi acum deasupra patului, dar i s-a confiscat captura. După cîteva priviri de sus, aşa o privise şi pe Săftica (cea care în urmă cu un sfert de veac îi făcuse ochi dulci bărbatului ei), după ce mai întîi o lăsase fără zulufi, de nici azi nu-şi mai vorbesc, deci, după ce-i privi pe cei trei ca din loja centrală, deschise ascunzătoarea secretă (nu-i păsa că o vede bărbatul, mai are destule locuri) şi scoase sticlele cu lichid gălbui, care face mărgele dacă-l scuturi.

Mai luă şi trei căni de ceai, apoi, după un moment de gîndire, un păhăruţ din sticlă verde, şi le umplu ochi, pe ultimul mai cumpătat, spunînd fioros vorbele ce le învăţase de la Relu cînd povestise la coadă la gaz ce păţise bărbat'su cu ăia trei văndroci:

– Be, mă, ori **ai kil iu!**

Aici Spectra îşi reveni, semnală „Alertă" şi recomandă celor trei să se supună pretenţiilor pînă cînd vor găsi un prilej să scape.

Cei trei luară cănile, unul mai şmecher (ori nu vedea bine), întinse mîna spre păhăruţ dar Mariţa

maidanul cu extraterestri

îi dădu cu sucitoru' peste degete și omul în negru luă cu stînga cana fără să zică nimic, doar că bău ultimul căci avea gura plină, ocupat să-și sugă degetele. Apoi Marița îi făcu semn și lu' bărbatu-su, spunîndu-i „hai, treacă de la mine":

– Bea mă și tu că-i bună. Da' altu' nu mai vezi!

După ce-și recăpătară suflul și ochii și-au revenit în orbite, cei trei au fost forțați să mai bea un rînd, dar la al treilea, pe care Marița îl cumpăni bine căci nu ajungea la toți cana plină, profitară de neatenția ei și se aruncară unul pe geam, altul prin sticla ușii și cel de-al treilea trecînd de-a dreptul prin peretele din văiugă, asigurat fiind de Spectra că acesta-i drumul optim și că poate s-o facă.

Au sărit pîrleazul cum nici Iolanda Balaș n-ar fi fost în stare, urmăriți de cîinele slobozit de Marița înainte de a da buzna și de vecinele care stăteau la pîndă, alarmate de femeie, unele înainte, altele acum, la țipetele de „Tulai, doamne, or vinit vândrocii din America. „Dar forțele supraumane ale copiilor lui Kvisq și-au spus cuvîntul și în ciuda ploii de pietre și a sucitoarelor aruncate după ei de peste garduri, au reușit să ia un avans suficient să ajungă primii la maidan, la „ștrand", să sară în apă unul după altul, urmăriți de juma'de mahala, neimpresionată de perfecțiunea și grația mișcărilor căci îl văzuseră și pe Johnny făcînd pe Tarzan în film și era tot de-al lor, din mahalaua de lîngă Fabrica de zahăr.

S-au mirat doar cînd au apărut bulbuci iscați în apă și un abur violet, o clipă s-au temut să nu fie o „boambă" rămasă din război, apoi au prins curaj și, văzînd că nu iese nimeni afară, și-au suflecat rochiile de stambă și au început să-i caute prin apa care abia de trecea de genunchi.

La început s-au temut că și-au frînt gîtul, dar dîndu-și seama că-n apă-i doar nisip, pietre și cîte-o lipitoare, au prins a-și face cruce scuipînd în sîn și s-au depărtat, ținîndu-se la distanță de mal, unde le-au și aflat bărbații, furioși că au venit de la lucru și au găsit mîncarea nefăcută.

Pînă către seară au scotocit din nou balta, au adus și năvod, dar tot degeaba. Femeile au îngăduit bărbaților să mănînce la birt, a fost o seară de pomină de-or adus și lăutari din Ronaț. A doua zi Marița a chemat popa să-i sfințească ograda cînd toți erau la lucru și bărbatu-su dormea încă, pe cap cu o dîrză muiată-n apă și cu aceasta entropia a început să-și spună cuvîntul, uitarea s-a așternut peste mahalaua absorbită de alte întîmplări, ba a făcut trenul bucăți pe unu, ba s-or tăiat doi, ba pe unu' l-o prins la cotețu' de găini al vecinului, ba... cine le mai ține minte.

Nimeni n-a știut însă niciodată ce scandal de pomină a fost între Kvisq și Spectra cînd cei trei au făcut delirium tremens și au început să aiureze, cu cîtă greutate i-au scos din comă și ce părere a avut Consiliul Galactic de dispariția sondei, imposibil de readus fără ceasurile distruse de Marița – și de toată povestea asta care, să recunoaștem, nu a fost de natură să grăbească stabilirea unui contact trainic între lumile Galaxiei.

Au trecut ani buni de atunci. Molozul adus cine știe de unde, cu migală de furnică, a acoperit bălțile și rănile lăsate de bombe în iarba maidanului. Au început să apară blocuri care, treptat, au acoperit tot terenul și-n ele s-au mutat o parte din cei sătui să se afume cu cărbuni, să care apă în găleată și să facă baie la dușurile chefereului.

Ultimul act legat de apariția celor trei oameni în negru s-a petrecut cu puțin timp în urmă, cînd în blocul construit deasupra „ștrandului" a izbucnit un scandal monstru, pornit de la dispariția repetată din boxă a unor damigene de zaibăr și a unor sticle de palincă. Boxa respectivă a fost obiectul disputei între mai multe familii, din cauza faptului că era tot timpul uscată, nu avea furnici sau alte insecte și nu se strica nimic în ea, chiar dacă puneai alimentele neconservate.

Cînd primul proprietar al boxei s-a tras mai către centru (nimeni nu știe de ce a plecat), și-au disputat-o mai mulți, grăbiți să facă rocada cu boxa lor înainte de a se muta noul locatar.

Administratorul însă a pus capăt scandalului, arătîndu-le că nu-i frumos să se certe ca niște mahalagii pentru un chilipir, apoi și-a mutat lucrurile în boxa cu pricina. La prima damigeană dispărută n-a zis nimic (poate fiu-su ăl mare...), a pus semne, dar a dispărut și țuica.

Atunci a stat la pîndă, însă degeaba, că de Anul Nou au băut vin cumpărat de la restaurant, uitîndu-se bănuitor unii la alții. Apoi și-a pus alarmă dar parcă și-a băgat coada necuratul, tot ce se poate bea dispare din boxă fără urmă; uneori, dar mai rar, rămîne sticla sigilată, însă goală.

Georgică, azi inginer, stă la scara cealaltă; a auzit de toată întîmplarea la o nuntă (se-nsurase vecinul) și după ce a rîs bine, a vărsat puțin vin pe parchet în amintirea bunicului și a zis doar atît: „Or fi prins **ăia** gustul și cred că la noi curge la robinet".

Apoi a tăcut și a început să cînte, dînd tonul celorlalți:

Oare pentru ce te-am cunoscutî
Și de ce în brațe te-am ținutî??
Gura tu de ce mi-o sărutaiii...
Dac-ai vrut uitării să mă daiii...

(Mesenii prinseseră ritmul legănat și cîntau, apăsînd ultima vocală, în timp ce Georgică privea în gol, intristat de o imagine care-i dădea tîrcoale: coperta broșurii unde apăruse „Cor Serpentis", cu profilul diafan al unei femei extraterestre, văzut parcă de Modigliani: prima femeie pe care o iubise, cu ardoarea adolescenței. Acum, amintindu-și de cei trei, simțea că a trecut foarte aproape de Ea.

Și cine știe dacă povestea aceasta nu s-a născut atunci, în acea infimă picătură de timp irepetabil, cînd mintea i s-a înfiorat de atingerea unei alte lumi...).

MEDALION

MIRCEA ȘERBĂNESCU

Născut în 1919 în nordul țării și urmînd studiile secundare în Oltenia, iar pe cele superioare la București, Mircea Șerbănescu s-a replantat încă din tinerețe în Timișoara, spiritul bănățean fiind probabil congenital firii lui. Iată de ce cred că mutațiile socio-culturale, care pe un altul l-ar fi descumpănit, au fost întîmpinate de acest autor (debutul în 1937) cu o bonomă seninătate, dar i-au virat opera literară (abundentă) spre dimensiunea mai puțin banală a science-fiction-ului. Întrucît sînt atras doar de fenomenul s.f., restul operei lui Mircea Șerbănescu - și o spun cu toată căldura - mă lasă rece. Mai puțin obișnuită pentru un scriitor timișorean (aici nu mă refer la tinerii fani din orice colț al țării, care au un statut aparte), dar nu și pentru un profesionist al anticipației. Este demn de reținut că elementul care caracterizează proza celui ce a scris „Uluitoarea transmigrație" îl constituie viziunea cotidiană (în cazul nostru racordată temei s.f.), interesul pentru amănuntul insignifiant, dar care totodată dobîndește nu știu ce vibrație fantastică.

Fără să fac comparații de valoare, această predilecție pentru cotidian îl înrudește pe Mircea Șerbănescu (sînt convins că e o problemă de afinitate structurală, și nu de imitație) cu unii autori americani, precum Clifford D. Simak.

Oricît de important ar fi Simak (iar „City" reprezintă una dintre operele s.f. fundamentale), el rămîne în ochii mei un autor „provincial", „un exponent al fermierilor". Aceasta nu înseamnă cîtuși de puțin un reproș (chiar în Bradbury identific o asemenea latură, dar accelerată pînă la cosmic, și, parțial, în Wells, cu personajele lui de tîrg englez), ci, de asemenea, o declarație de structură: eu nu sînt așa și nici în Verne, Efremov, Klein sau Lem nu descopăr acest spectru. Dar poate că tocmai aceste însușiri detectate în „Uluitoarea transmigrație" (Editura Tineretului, 1968) ori în „Misterioasa sirenă" (Editura Albatros, 1972), conferă scrierilor s.f. ale lui Mircea Șerbănescu culoarea lor inconfundabilă. Această din urmă carte a fost premiată de Asociația Scriitorilor din Timișoara.

Să nu uităm că una dintre temele importante ale genului nostru este aceea care ne arată o Terră ajunsă un membru anonim al unei vaste comunități galactice. Or, în această direcție, stilul Șerbănescu-Simak (oricît de iritant ar fi pentru mine) constituie poate un bun instrument de a sugera această „provincializare" terestră.

Și mi se pare semnificativ (deși paradoxal) faptul că bănățenismul cel mai autentic (distins prin cumințenie, sfătoșenie, luminozitate) să-l găsim în science-fiction la acest bucovinean, și nu la tinerii autori de anticipație născuți la Timișoara.

Dar unul dintre meritele acestui veteran al s.f.-ului nostru e și acela de a fi fost mulți ani o „cloșcă" (profesionistă) a cenaclului „H.G.Wells" din Timișoara (citește: îndrumător), în care calitate a participat la aproape toate consfătuirile anuale organizate de-a lungul și de-a latul țării.

ADRIAN ROGOZ

baladă cosmică

Erau doi băieți și două fete. Ocupau două cabine separate. În fiecare dimineață îi deștepta un ceas cu cîteva fraze muzicale. După ce treceau prin fluidul aromat din „sala de baie", unde îndeplineau și exercițiile fizice de rigoare, se adunau în jurul mesei pentru a se hrăni serviți de o linie fixă de roboți. Fix la opt intrau în sala de clasă la dispoziția robotului-profesor. Urmau: masa de prînz, controlul medical, orele de studiu și meditație.

Seara luau legătura cu Pămîntul.

Trecuseră cu bine prin operațiile lansării, oricît de cumplite fuseseră vibrațiile navei pînă ce ieșiseră din atmosfera terestră.

Începuse cea mai îndrăzneață călătorie a omului în spațiul extraterestru, concepută să ajungă la o îndepărtată planetă, care oferea posibilități de existență pămîntenilor. Întrucît distanța dus și întors cerea o viață de om, fusese concepută operația aceasta cu doi băieți și două fete la bord. Lor li se încredințase misiunea de a fi porumbeii pe care îi aștepta corabia Pămîntului, grav amenințată de suprapopulație, supraînarmare, suprapoluare și alte cîteva elemente esențiale, toate la indicele „supra".

Încă la început de viață și de călătorie, cei patru cosmonauți adolescenti erau legați de familiile lor,

MIRCEA ȘERBĂNESCU

de căminele lăsate în urmă. Programul le fusese astfel întocmit ca seara să vorbească pe scurt cu ai lor. Aveau astfel putinţa să se intereseze şi să afle veşti despre bunici, sau despre frăţiorii mai mici; dar şi să-şi proclame propriile satisfacţii, fapte şi gînduri.

– Tată, azi am luat zece la matematică. Am avut o problemă grea, dar nu mi-am pierdut cumpătul.

Se punea mare accent ca totul să decurgă firesc, în ciuda distanţei în creştere vertiginoasă de la o clipă la alta şi a Timpului care nu înceta să-şi scurgă nisipul nevăzut din rezervorul de sus al uriaşei clepsidre. Cei de pe navă erau mai puţin conştienţi de teribilii factori care marchează existenţa umană, de aceea pe unul dintre băieţi îl contrarie într-o seară felul greoi şi întretăiat în care reacţiona tatăl lui în atît de aşteptata lor convorbire cotidiană.

– Ce s-a întîmplat, tată, de ce îmi vorbeşti cu atîta greutate? Presimt după vocea ta că ceva nu e în ordine. Pune-mă şi pe mine la curent cu ce se întîmplă.

– Sînt foarte emoţionat, fiule!

– De ce, tată? Te frămîntă cumva gîndurile? Noi sîntem bine.

– Oh, nu. Mă preocupă trecerea timpului. Ai plecat copil şi, iată, acum îmi dau seama cît ai crescut: vocea ţi-e în schimbare. Calculam de cînd nu ne-am mai strîns în braţe.

– Şi mie mi-e dor, tată; uite, aş dori să fiu acolo, să ne vedem, să ne bucurăm că sîntem laolaltă...

– Opreşte-te, fiul meu; ştii bine că ţelul esenţial este misiunea voastră. Nu te mai gîndi la altceva. Lasă dorul în pace. Noapte bună!

De obicei, cu urarea aceasta se încheiau convorbirile la uriaşa distanţă a unora faţă de ceilalţi. Vorbele răzbăteau clare de la Pămînt la navă şi viceversa, însă era tot atît de adevărat că timpul trecea, trecea... Şi astfel sosi o seară în care sensul dialogului căpătă şi acest aspect:

– Unde e tata?

– M-a încredinţat să-ţi spun eu „Noapte bună".

– De ce n-a venit el însuşi? Unde e, ce face?

– Medicii susţin că nu e nimic serios.

– Medicii? Sînt mai mulţi? De ce? E atît de grav?

– N-am spus aşa ceva; eu nu-mi îndeplinesc decît menirea de a-ţi transmite în numele lui „Noapte bună".

Încetul cu încetul, vocile băieţilor nu mai fură în schimbare. Sunau tot mai precis, bărbăteşte. Nu se mai vorbea de note bune. Dar nici de o recentă întîlnire cu un nor de asteroizi care loviseră şi zgîlţîiseră bine de tot nava. Intraseră în al doilea program al călătoriei: activitatea lor căpătă o conştiinţă nouă.

Numai seara retrăiau emoţionaţi legătura cu cei dragi, rămaşi departe în urmă, pe Pămînt. Unul dintre băieţi vorbi astfel tatălui său:

– Ştii, tată, eu şi cu Nona... Şi presupun că n-ai nimic împotrivă. Uite, şi ea e nerăbdătoare să-ţi vorbească.

– Bine te-am găsit, tată, rosti simplu Nona.

– Bine ai venit, scumpa mea. Te îmbrăţişez cu toată dragostea ca pe o fiică ce-mi eşti.

– Adineauri le-am spus şi alor mei noutatea şi mi-au promis că veţi lua astă-seară masa împreună.

– Alo, tată, de ce taci? Tată, tată, ce e?

De departe de tot, de la milioanele de kilometri, vocea răzbătea ca pierdută, tremurînd de emoţie.

– Mi s-a tăiat răsuflarea, iertaţi-mă. Sînt mişcat de nu ştiu cum să vă spun. Să fie într-un ceas bun!

Călătoria continua, continua. Viaţa mergea înainte. Aparent nu se petrecea nimic îngrijorător. Dimineaţa deşteptătorul îşi suna notele armonioase, linia de roboţi servea rapid şi tăcut alimentele în tăvi metalice inoxidabile, se desfăşura apoi activitatea zilnică, după care seara se lua firesc legătura cu Pămîntul. Rînd pe rînd, vocile părinţilor păliseră, pieriseră. Le luaseră locul alte voci – ale fraţilor, surorilor, chiar ale unor străini. Numai unul singur dintre cei patru mai putea să pronunţe cuvîntul „Tată".

– Tată, mă auzi? Eu cu Nona vom avea un urmaş... Da, da, înţeleg. Ascultă-mă bine, am să vorbesc mai tare. Vei fi bunic, tată. Dacă o fi să fie băiat îi punem numele tău, iar dacă o fi să fie fată numele mamei lui Nona.

– Ai crescut, fiule, eşti departe şi ai devenit bărbat, vei fi tată. Mă gîndesc la tine şi la voi şi vă doresc numai binele, fericirea şi împlinirea misiunii. Omenirea are nevoie de spaţii noi pentru supravieţuire, avem cu toţii nevoie de spaţiu, fiule, şi depinde de voi, de voi...

– Tata, ţi-am dat o veste grozavă, de ce-mi vorbeşti ca un automat. Tată!

Strigăt în pustiu; legătura se întrerupsese. Cum au mai aşteptat toţi seara următoare! Se auzi atunci din nou strigătul – Tată! Vreau să stăm de vorbă serios, ce se întîmplă acolo? Şi auzi: Ai crescut, fiule, eşti departe şi ai devenit bărbat, vei fi tată. Mă gîndesc la tine şi la voi şi vă doresc numai binele, fericirea...

Tinerii se priviră stupefiaţi. Pe feţele lor creştea o paloare de moarte.

– Repetă, mereu repetă.

– Poate să fie numai o defecţiune de moment. Vom verifica mîine seară.

În seara următoare neliniştea lor crescu; ceea ce auzeau repetat iarăşi şi iarăşi nu putea fi altceva decît o înregistrare transmisă conform programului, de emiţătorul automat. Şi atunci Nona spuse:

– Să reţinem exact cele ce ne privesc direct (şi cită): „Omenirea are nevoie să supravieţuiască, fiule, şi asta depinde de voi"... Adică de noi, prieteni, de noi.

MEDALION

MIRCEA ŞERBĂNESCU

vocea

Cazul a stîrnit mare vîlvă la timpul său. Iniţial, totul apărea ca o campanie de presă pe o temă ce mai fusese dezbătută în public şi la proporţii mondiale: aveau dreptul persoane sau instituţii de cercetări să păstreze ca secrete absolute importante descoperiri ştiinţifice care priveau umanitatea? Opiniile se înfruntau zgomotos în paginile ziarelor de pretutindeni, la posturile de radio şi televiziune. Sateliţii pentru comunicaţii abia făceau faţă fluxului de cuvinte în acest domeniu.

Ce se întîmplase în ultimă instanţă de se ajunsese la acele polemici acerbe, cu atacanţi şi apărători la fel de fanatici şi unii şi alţii?; un institut de studii cosmice din America de Sud captase din imensitatea spaţiului o VOCE venind parcă de nicăieri şi de pretutindeni totodată, şi în loc să facă imediat cunoscut faptul în detaliile sale tulburătoare, învăluise totul în taina cea mai desăvîrşită. A urmat apoi ciudata întîmplare că o rază de lumină scăpase din plasa de întuneric bine strînsă, destul ca ziariştii să se repeadă în zbor – şi la propriu şi la figurat – spre îndepărtatul oraş sud-american, la vînătoare de ştiri senzaţionale.

Izbindu-se mereu de zidul tăcerii, armata asediatoare de ziarişti mutase centrul de interes al discuţiilor de la evenimentul propriu-zis la cealaltă chestiune, clamînd că nici un cercetător izolat sau institut ştiinţific, indiferent cui ar aparţine, nu are dreptul să pună sub obroc descoperiri sau argumente care interesează în cel mai înalt grad opinia publică din întreaga lume. Căci era evident că o VOCE venită de nicăieri privea deopotrivă pe locuitorii tuturor celor cinci continente, dornici să se cunoască pe sine, trecut şi viitor – atît cît este posibil acest lucru.

MIRCEA ŞERBĂNESCU

Nu au lipsit nici aceia care să susţină şi să proclame atotputernicia secretului, primordialitatea absolută celor care fac descoperiri şi aşa mai departe, dar argumentaţia contra era încă mai puternică şi mai convingătoare. Între timp, transpiraseră şi alte amănunte în legătură cu VOCEA, încă atît de straşnic păstrată în secret. Se ştia de-acum că VOCEA fusese captată într-un flux de semne şi semnale din univers, într-un ansamblu indestructibil legat de lumea cosmică. „Cei care iubesc liniştea nopţilor, încîntîndu-se de poezia stelelor şi a lunii, cei care cred în muzica stelelor, nici nu îşi închipuie măcar cît de «zgomotos» e acest spaţiu imens care înconjoară pămîntul" - astfel scria un reporter, folosindu-se de informaţii la îndemînă în orice institut de cercetări din acest domeniu.

Oricum ar fi fost, presiunea extraordinară a opiniei publice a obligat pînă la urmă institutul sud-american să se deschidă, organizînd mai întîi o conferinţă de presă. Avu loc un scurt istoric al captării, VOCEA venind fără îndoială din spaţiu, o dată cu toate celelalte semne care se aud sau se consemnează pe benzile magnetice. Calitatea ei era cu totul alta decît a celorlalte sunete înregistrate, şocînd prin autenticitatea umană pe care o reprezenta. Toate testele la care au supus-o ulterior au demonstrat fără putinţă de tăgadă tocmai această fascinantă autenticitate. Deşi exprimînd o limbă necunoscută nouă, celor de azi, VOCEA suna teribil de omeneşte! - cam aşa fusese formulată această uluitoare observaţie.

- Şi ce zice?, dori să ştie unul dintre ziarişti, cu vîrful condeiului în aşteptare înfrigurată deasupra filei albe de carnet profesional.

Tocmai aici e misterul: limba vorbită de VOCE - dacă aparţine uneia cu adevărat - ne este cu totul necunoscută, ea aparţinînd, fără îndoială umanităţii prin ton şi intonaţie. De asemenea, nu s-a putut stabili dacă aparţine unui singur glas sau tumultului unei mulţimi care scandează un singur cuvînt, o sintagmă, oricîte analize se făcuseră şi sub acest aspect. O posibilă presupunere era aceea că VOCEA ar aparţine unei invocaţii solemne, sau unui blestem într-un moment decisiv, fără să se poată preciza în ce sens anume. Unii erau dispuşi să se hazardeze imaginînd o solemnitate pe un munte înalt, ceea ce ar şi explica - dacă acest lucru este posibil de explicat - şi reverberaţia în forţă rătăcită în spaţiu.

- Cum a fost atunci „conservată", prin ce fenomen posibil?, a întrebat un alt ziarist.

Nu sîntem decît în domeniul presupunerilor, s-a spus; noi am plecat de la premisa **tonalităţii** în care se exprimă VOCEA. Şi din acest punct de vedere ea este umană, cam atît se poate afirma cu oarecare certitudine. Numai omul poate **invoca,** poate rosti **blesteme,** întreba şi răspunde singur sau în cor, după reguli pretutindeni valabile, indiferent de limba în care se vorbeşte. „Dacă am fi avut mai mult răgaz şi mai multă linişte", strecuraseră reprezentanţii autorizaţi ai institutului sud-american, încercînd să-şi apere încă o dată dreptul privitor la secret, sau măcar la primordialitate, deşi era o încercare timidă şi cam tardivă. Se şi luase în plan internaţional hotărîrea ca VOCEA să fie înregistrată pentru toate institutele de cercetări de pe glob, care ar dori aceasta, urmînd ca peste tot să se facă efortul clarificării misterului.

În reportajele lor, ziariştii relataseră mai departe cum auziseră cu propriile urechi VOCEA; bineînţeles, am urmărit şi noi - eu şi colegii de la institut - cu sufletul la gură cele ce s-au spus acolo, încercînd să găsim puncte de sprijin încă înainte de a primi înregistrarea pe care o solicitasem şi pentru noi. Desigur, că un neajuns în calea înţelegerii exacte a fenomenului era însăşi fantezia ziariştilor, stilul, comparaţiile şi poezia cu care se simţeau ei obligaţi să-şi împodobească relatările. Dar ce moment tulburător ne-a fost oferit în ziua cînd am deschis containerul cu copia înregistrării originale! Cum ne tremurau mîinile cu care am desfăcut încuietorile inoxidabile, scoţînd tubul închis în plumb, înăuntru aflîndu-se obiectul emoţiilor şi nerăbdării noastre! Cum ne jucau în ochi luminiţele unei tensiuni insuportabile, pe cînd pregăteam în aparatele de ascultare banda magnetică!

Abia am apăsat cu grijă butonul de pornire, întrebîndu-ne dacă nu am omis ceva, dacă nu am greşit din start şi înregistrarea se va solda cu o tăcere de moarte; aşteptam încremeniţi, respirînd din greu, ca după fugă. Inima ne bătea nebuneşte, iar în tîmple apăsau toate nerăbdările posibile. Apoi au răsunat primele semnale cosmice, plasîndu-ne astfel în lumea firească muncii noastre, după care am început să auzim un fel de vuiet cum nu auzisem niciodată şi care avea şi tonalitate de vînt, dar şi de glas omenesc în tensiune. Să fi fost **aceasta** VOCEA? Ascultam cu o încordare dureroasă, reluînd de mai multe ori banda. VOCEA. Umană, fără îndoială, ridicîndu-se şi coborînd ca smulsă de vînt, intonînd cu solemnitate, sau cu mînie, sau cu spaimă, dîndu-ne fiori de nelinişte.

VOCEA care venea de cine ştie cînd şi de cine ştie unde, călătorea, călătorea... Călătorea şi acum prin noi, zbătîndu-se o dată cu sîngele, cu simţirea, cu memoria noastră, auzind pe altcineva, sau pe noi înşine. Auzindu-ne? VOCEA.

MEDALION

MIRCEA ŞERBĂNESCU

desen de DAN MITITELU

taina pietrelor calde

Atol: insulă în formă de inel în mările calde... O astfel de imagine îl stăpînea pe mărunțul economist Dan Roşoga de pe vremea cînd mai purta cravată roşie şi se pasiona de călătorii şi de mari descoperiri geografice şi cosmice. Încă de pe atunci aflase că într-o insuliță îndepărtată, pierdută ca un vîrf de ac în imensitatea Oceanului, persistă misterul unor uriaşe capete de piatră asemănătoare cu cele din Insula Paştelui, cu deosebirea că acestea erau mai vechi încă şi prezentau - în chip inexplicabil - calitatea de a fi... calde. Cine le atinsese pretindea că erau la fel de netede şi că aveau aproximativ temperatura obrazului omenesc, însă nimeni nu fusese în stare să dea şi explicația logică - de ce era aşa. Roşoga, oricît urmări peste ani rubricile „De toate pentru toți" din toate publicațiile la care ajungea, constatase că misterul continua să persiste.

Adunase între timp un caiet întreg de tăieturi din ziare şi reviste, precum şi de însemnări din

MIRCEA ȘERBĂNESCU

cele aflate pe calea undelor radiofonice, pe care-l răsfoia și acum, la cei peste treizeci de ani ai săi, cu aceiași fiori fierbinți de odinioară; oare n-ar putea fi tocmai el acela însemnat să dezlege misterul? Dar dacă lui însuși îi era scris să ridice vălul unei taine atît de fascinante? Întru aceasta strîngea bani ca un Hagi-Tudose încă mai hain și nemilos, în primul rînd cu sine. Nu își făcuse nici familie, iar lumea se obișnuise să-l vadă sfrijit și îmbrăcat ponosit, dornic să se strecoare prin lume cît mai nebăgat în seamă.

Satisfacția lui era aceea de a-și trăi cît mai deplin visul înaripat. În clipa cînd recoltă dintr-un ziar informația că acele busturi de piatră aparțineau - după vechi credințe și legende de-ale băștinașilor din jur - vremii uriașilor, se hotărî să rupă, oricît l-ar fi durut, ceva din agoniseala atîtor ani ca să devină posesorul unui libret CEC pentru turism. Speranța că ar putea cîștiga o călătorie îl amețea, iar nopțile i se populară cu vise, în care, viețuind printre uriași, le însuflețea chipurile, chemîndu-i la o nouă existență. Cînd se trezea - mai înainte de a adormi din nou - presupunea că busturile aveau brațe (pe măsură!) și că, întinse după el, îi implorau ajutorul. Se vedea cîtigătorul călătoriei și, luîndu-și zborul răspundea chemărilor din depărtare și din necunoscut.

Cum cîștigul întîrzia și anii treceau, începu să-și vîndă din lucruri și se încîlci într-o complicată țesătură de împrumuturi de la rude și prieteni. Toți cei care-l cunoșteau ajunseseră să i se ferească din cale și cum îl zăreau răsărindu-le în drum, căutau cel mai apropiat mijloc de a coti pe altă stradă. Devenit o umbră de om, Roșoga trăia doar cu ideea că se va întîlni pînă la urmă, într-un fel sau altul, cu dragele lui pietre calde care-l așteptau, simțind asta, știind asta! Era pirpiriu, cu îmbrăcămintea subțiată și uzată la maximum, totuși nepăsător și izolat. Un singuratic. Nu-l mai ținea la suprafață decît firul de pai al țelului său secret și fără sorți de izbîndă.

În ultima clipă, miracolul se produse: carnetul său CEC ieși cîștigător. Îi ajustă ruta - de mult calculată și fixată - după cea oferită prin cîștig, pornind în călătorie pe deplin convins de grandoarea faptei sale. Și în timp ce cobora ca pe scară meridianele globului, nerăbdarea îi crescu, deveni o flacără mistuitoare. Ca să ajungă la insuliță tocmi o șalupă mai mare, fără să îi pese că era veche și rablagită, tîrguindu-se în schimb hain cu proprietarul cu care se avîntă apoi în imensitatea oceanului.

Împlîntat la etrava bărcii, cu privirea ațintită în fața lui, Roșoga nu mai aștepta decît să zărească pămîntul dorit cu ardoare. În fiecare dimineață se interesa dacă a mai rămas mult, iar omul de la cîrmă ridica din umeri, mestecînd imperturbabil gumă. Pe urmă luminozitatea oceanului bătut de soare cunoscu un fel de intensitate aparte. În înălțime, chiar deasupra călătorilor temerari, se aprinseră cîteva stele roșii, de semnalizare. Ce se întîmplă, se interesă îngrozit Roșoga, de ce ne oprim? Navigatorul de la cîrmă îi arătă din ochi o mică navă cu insemne militare apropiindu-se vertiginos de ei, tăind apa cu un vîrf ascuțit ca un cuțit de măcelărie. Cînd a fost destul de aproape, se văzu că îndrepta către ei nu numai țevile de tunuri și mitraliere, ci și pîlnia unui megafon prin care li se cerea să nu mai înainteze.

Ce vor dumnealor?, voi să afle Roșoga și proprietarul șalupei îl informă sec că li se cere să ia calea înapoi. În zonă se făceau exerciții militare, se experimentau bombe noi și așa mai departe. Mai avem mult?, întrebă Roșoga cu gîndul că ar trebui să o ia înot, iar cînd află că nu-i mai desparte decît cel mult o aruncătură de băț, îi veni amețeală. Puțin lipsi să nu se arunce în apă. Îl reținu marinarul, avertizîndu-l că-și riscă viața. Dar să fii atît de aproape de țel și să-ți bareze drumul o voce guturală, cu inflexiuni de ciocan - i se părea insuportabil! El nu voia să se supună și să se întoarcă, ci să continue cu orice preț. Nu se temea de bombele nimănui!

Cu multă stăruință obținu în cele din urmă să fie primit de comandantul navei militare. Acestuia, după ce îi expuse intenția sa de a ajunge la pietrele calde, îi adresă implorarea să nu-l oprească tocmai acum. Prea bătuse lunga cale pînă aici, pentru ca să-i fie de-ajuns numai cîteva explicații politicoase și totodată ferme. Își susținu cît putu mai hotărît nevoia de a atinge țelul vieții lui, și formulă chiar o întrebare patetică: de ce să preschimbe tocmai aici un surîs norocos în exact contrariul lui? De ce să renunțe, cînd a ajuns atît de aproape? Căpitanul navei militare care în loc de nume avea un număr, reacționă conform consemnului său de militar, punîndu-i hotărît în vedere ciudatului călător că dacă nu se conformează să se retragă și să-și ia tălpășița, își asuma riscul de a fi scufundat fără nici o discuție.

Pentru Roșoga a rămas de neînțeles ce anume l-a stopat și l-a întors din drum. Și-a reluat slujba, ca și banala lui existență meticuloasă și singuratică, scurgîndu-se lent și la fel de tăcut ca și nisipul din clepsidră. Cei din jur nu remarcau la el, în afara faptului că nu mai umbla după bani de împrumut, decît că avea un tic nervos necunoscut înainte de călătoria lui. Și anume: din cînd în cînd își pipăia obrazul cu palma, clipă cînd închidea ochii și o lumină ciudată îi pîlpîia pe trăsăturile chipului tăbăcit și impenetrabil. Dar ce se întîmpla în interiorul lui cînd își exercita ticul nimeni nu știa și nici nu va afla vreodată.

BERND KLING

„i" de la iubire*

01

Fațadele invizibile de sticlă se dădură la o parte, cînd ne apropiarăm la cîțiva metri de ele. Ne deplasam cu mișcări ezitante pe pardoseala strălucitoare de plastic și ne îndreptarăm spre robotul de identificare.

— Numele?

Partea ce putea fi văzută din robot era formată numai din grilajul difuzorului practicat în perete și deasupra se deslușeau cîteva lentile de identificare. Instrumentele erau în așa fel concepute, încît nu putea trece neobservată o asemănare îndepărtată cu chipul omenesc.

Am pus cartelele noastre de identificare în dreptul lentilelor.

— Scopul vizitei dumneavoastră?

— Căsătorie la oficiul stării civile.

Se auzi slab un scurt sunet metalic, după care găsirăm o bucățică de folie albă în fanta outputului. Am apucat grăbit folia și am citit la repezeală literele tipărite:

OFICIUL DE STARE CIVILA — PRELUAREA DATELOR A — K etajul s 17: liftul 3: încăperea 17/3/101.

Litera „s" aflată după „etajul" însemna „subsol", așa că plutirăm în jos 17 etaje cu liftul antigravitațional. Acolo se găsea un mic electrocar, care ne transportă, la comandă, pînă la camera 17/3/101.

Vehiculul silențios opri brusc și în același timp se deschise ușa din fața noastră. Am lăsat-o pe Andrea să intre înaintea mea, însă am pătruns în încăpere imediat după ea. Primul lucru care îmi sări în ochi fu o gingașă fată blondă care stătea după o placă oblică de programare. Ne zîmbi cuceritor.

— Doriți?

Peretele din spatele ei era acoperit cu elemente metaloplastice de bun gust, fără să-și propună să ascundă ce se află după ele. Între elementele decorative se puteau vedea foarte clar părțile funcționale: bobine electromagnetice, scale luminoase, serii de mici lămpi multicolore și claviaturi.

— Vrem să ne căsătorim... la oficiul stării civile, spusei eu. Andrea împinse cartelele noastre de identificare pe placa oblică. Operatoarea blondă a computerului de stare civilă dădu din cap aprobator cu toată amabilitatea și puse cartelele într-o adîncitură, unde acestea dispărură.

Degetele ei alunecară într-o viteză amețitoare pe tastatura plăcii de programare. Începu să se audă un bîzîit melodios. Mai multe lămpi mici și multicolore pîlpîiră într-o succesiune rapidă.

Totul n-a durat mai mult de două secunde. Bîzîitul încetă. Lămpile de control luciră mat. Operatoarea computerului ne împinse înapoi cartelele de identificare pe placa oblică de programare.

Andrea și cu mine eram soț și soție!

02

Sigur că îmi iubesc soția. Este atît de perfectă. În tot ce face. Aș putea spune că sînt atît de fericit, încît nu mai nutresc nici o dorință. O să ne iubim, pînă ne va despărți moartea. Și nu arunc cu vorbele în vînt, oricît de ridicol ar putea să sune asta în urechile unora.

— Mă iubești?

— Te iubesc.

Chiar și vocea ei... nu știu, cum aș putea-o descrie. Este pur și simplu vocea Andreei.

— Mă mai iubești cu adevărat?

— Sigur că da. Tu știi că te voi iubi întotdeauna.

Se așeză și mai aproape de mine și își dădu de pe față părul de culoarea mătăsii negre. Ochii ei luminoși mă măsurară de sus pînă jos plini de așteptare. Obrazul ei se trase mai aproape de al meu. Gura ei roșie se apropie de a mea. Ne sărutarăm. Mîinile fine ale Andreei se petrecură cu grijă pe după gîtul meu. Simțeam cum corpul ei se lipește de al meu. Din colțul ochilor văzui secera subțire a lunii care strălucea prin geamul panoramic al dormitorului nostru oval.

— Te iubesc, spuse Andrea, și mă făcu să simt acest lucru...

Este atît de perfectă. În tot ce face. Aș putea spune că sînt atît de fericit, că nu mai nutresc nici o dorință.

Sigur că îmi iubesc soția.

03

Faptul că Andrea este soția mea îl datorez numai și numai computerului APHRO. Dacă acesta nu exista, n-aș fi întîlnit-o niciodată.

Totul începu cu o ediție de reclamă a firmei APHRO COLA. Era vorba de o broșură pestriță, un fel de revistă cu benzi desenate, care conținea povești distractive și decoltate „3-D", unde tot soiul de tipi șmecheri spuneau întotdeauna la sfîrșit: **APHRO COLA e cea mai grozavă!**

În partea mediană a tipăriturii era atașată o folie strălucitoare de plastic de culoare roz, care putea fi însă detașată cu ușurință, apoi putea fi despăturită, ajungînd în final să aibă dimensiunile unui afiș. Această folie avea scrisă în partea de sus un slogan cu litere pestrițe de tip pop:

Aphro Cola Service: IUBIRE PRIN COMPUTER.

Mie nu-mi place tipul ăsta de reclamă, dar mi se trezise deja curiozitatea.

Restul foliei era acoperită cu întrebări, care atingeau o gamă foarte largă, de la cele intime pînă la cele de politică externă. Într-o explicație tipărită cu caractere mici, se spunea că computerul APHRO va putea valorifica un chestionar completat în întregime de mine în nici mai mult nici mai puțin de o microsecundă și va concepe o imagine a personalității mele de o exactitate matematică. APHRO va memoriza de asemenea milioane de imagini ale unor personalități asemănătoare și ar fi de aceea în situația de a căuta pentru oricine partenerul ideal.

Un titlu intermediar făcea următoarea promisiune: Nu pur și simplu un partener, ci **unicul** partener!

Fără să mai stau pe gînduri, am luat în mînă un instrument de scris dintr-un material ușor și am început să fac o serie de semne în pătrățelele chestionarului. Acesta debuta cu următoarea întrebare „I: sexul"...

„Drept răspunsuri există variantele: masculin = 1; feminin = 2. Una dintre aceste cifre trebuie trecută în pătratul negru".

Apoi venea rîndul culorilor preferate de la „albastru = OI" și pînă la „gri = II". O altă serie de întrebări se ocupa de statutul social și de apartenența la o anumită clasă.

Erau și alte lucruri care îl mai interesau în mod special pe computerul APHRO:

Dormiți cu geamul deschis? Mergeți des la cinema? Unde ați dori cel mai mult să trăiți? Vă vine ușor să rîdeți de propria per-

soană? Există păreri împărţite în ce priveşte afecţiunea? Cum stau lucrurile la dumneavoastră?

Am completat totul cum am ştiut eu mai bine. Mi-am dat multă silinţă, îndeosebi cînd a fost vorba de complexul de întrebări privind idealul meu despre o parteneră perfectă.

04

Toate celelalte lucruri le aranjă APHRO.

Îmi comunică unde şi cum puteam s-o întîlnesc pe Andrea. El propuse în acest scop o metodă deosebit de convenţională: un rendez-vous într-o cafenea. Acolo puteam fi recunoscut după o garoafă roşie prinsă în butonieră.

Locul de întîlnire era cafeneaua Monopteros din Munchen — Schawabing.

Bineînţeles că am sosit cîteva minute mai tîrziu. Era într-o dimineaţă însorită, iar pe o terasă spaţioasă din faţa cafenelei şedeau comod grupuri întregi de băutori de cafea. Cei mai mulţi dintre ei purtau noua îmbrăcăminte din pseudometal, care lucea în nuanţe argintii şi aurii în soare.

Culorile pestriţe şi stridente mă orbiră şi îmi trebui ceva timp ca să pot desluşi din nou mai multe pete de culoare. M-am strecurat printre oameni care şedeau la mese şi mă uitam în toate părţile.

Şi atunci am văzut-o...

Mi-am dat imediat seama că ea este. A fost dragoste la prima vedere. I-am aruncat imediat şi a doua privire. Era exact aşa cum mi-o închipuisem întotdeauna.

Trupul ei era delicat şi zvelt, aproape că era fragilă. Apoi avea părul negru închis cu o cărare foarte la modă la mijloc, iar cozile ei lungi erau prinse la spate cu o fundă de culoarea curcubeului. Purta un costum făcut din două părţi de culoare roşie cu însemne negre.

Acum întoarse spre mine chipul ei atent, uşor înroşit. Ochii de un minunat căprui deschis mă priveau atent şi întrebător şi întîmpinară garoafa prinsă în butonieră cu un zîmbet prietenos.

Ţinuse liber locul de lîngă ea. Mă aşezai acolo, neputînd să-mi dezlipesc nici o clipă privirea de pe chipul ei. Am căzut unul în braţele celuilalt.

APHRO nu se înşelase.

Ne petrecurăm restul zilei în Citta 2000, la un vechi film de Corbucii (Il grande silenzio*) şi pe la diverse jocuri distractive.

Ne iubeam — aşa cum voise APHRO.

05

Sigur că îmi iubesc soţia.

Este atît de perfectă. În tot ce face. Aş putea spune că sînt atît de fericit, că nu mai nutresc nici o dorinţă. Dragostea trece prin stomac — spun unii oameni. Şi au dreptate. Andrea este bucătăreasa ideală. Găteşte la fel cum iubeşte. Căsătoria noastră durează de trei ani şi este pe deplin fericită. Şi aceste cuvinte nu reprezintă o figură de stil, ci este purul adevăr. Ne iubim la fel ca în prima zi. Bineînţeles că o ajut în bucătărie. Am renunţat cu bună ştiinţă la prea multe aparate automate în bucătăria noastră, pentru ca să avem un colţişor în casă, unde să facem cu adevărat ceva noi înşine.

Aici mai avem încă senzaţia că nu depindem tot timpul de automate. Faptul că şi deprinderile umane care au fost dobîndite sînt încă bune la ceva... Aşa se face că renunţăm la farfuriile cu preparate din congelator, care trebuie doar să fie puse pe placa cu raze ultraviolete pentru ca apoi se fie scoase cîteva secunde mai tîrziu, gata pentru a fi servite.

Ne pregătim toată mîncarea singuri: astăzi spre pildă avem friptură vînătoarească, orez, un castron de salată... Gătim potrivit instrucţiunilor dintr-o veche „Carte de bucate prin conversaţie", care provine de la bunicii mei şi cuprinde două volume. Sîntem în toiul pregătirilor, cînd, deodată... un ţipăt... şi mă întorc în grabă.

Andrea!

Se clatină uşor pe picioare şi căzu la pămînt. Totul s-a petrecut din cauza neatenţiei mele. Un cuţit vibrator a pătruns în şoldul ei.

Zace lipsită de cunoştinţă. Mă aplec peste ea şi îi întorc cu grijă trupul pe cealaltă parte. Am dezactivat cuţitul vibrator şi lama se retrage din trupul ei.

Rana...

Numai foarte puţin sînge picură din ea. Ca şi cum rana s-ar închide din nou de la sine. Dezvelesc locul cu pricina şi cercetez rana mai în amănunţime. Şi acum îmi dau seama!

O bucată de folie sclipitoare de plastic... un vălmăşag de sîrme din metal... iar din mai multe perniţe subţiri din material plastic ţîşneşte un lichid, care arată ca sîngele...

Andrea nu este o fiinţă din carne şi oase!

Şi acuma înţeleg: computerul APHRO a creat-o. Mi-a făurit partenera ideală, aşa cum am descris-o în chestionarul pentru Aphro Cola Service.

Andrea este o androidă — un robot cu înfăţişare de om.

— Te iubesc...

O şopteşte cu o voce stinsă; eu abia dacă o aud. Sînt ultimele ei cuvinte. Se mai ridică o dată cu greu şi apoi căzu lipsită de viaţă.

06

Andrea este moartă.

De fapt nu ar trebui să zic moartă; pur şi simplu nu îşi mai îndeplineşte funcţiunea. Nu i-a mai revenit cunoştinţa, de cînd a avut accidentul cu cuţitul vibrator. Zace încă neschimbată pe podeaua de plastic din bucătărie. De atunci n-am mai îndrăznit să o ating. Abia dacă mai îndrăznesc să intru în bucătărie.

Acuma ştiu că nu pot să mă consolez cu pierderea Andreei. Atît de mult m-am obişnuit cu ea... Am iubit-o ca pe o făptură din carne şi oase...

...şi o mai iubesc.

O voi iubi mereu.

Acum ştiu însă, de asemenea, cum pot să recîştig această iubire. Speranţa aceasta îmi mai alină durerea. O să fac ce trebuie să fac pentru a deveni din nou fericit. Doar este atît de simplu. Voi completa un nou chestionar şi îl voi trimite computerului APHRO.

Voi comanda o nouă Andrea.

Traducere de
PETER SRAGHER

desen de ALEXANDRU ANDRIEŞ

* Marea linişte. (N.T.)

CRISTIAN TEODORESCU

tina dansatoarea

Uneori, Frandl își amintește de ciudățeniile petrecute cu treizeci de ani și mai bine în urmă.

Nu i s-a întîmplat niciodată, pe vremea aceea, să se roage la vreun calculator. Nu pentru că n-ar fi avut bani să plătească taxa vreunui Preot sau că nu s-ar fi priceput să-și compileze dorințele. În ultimul timp apăruseră automate de rugăciune pe stradă, la tot pasul, băgai un ban și puteai să te spovedești sau să te rogi fără să fie necesar să exprimi ce aveai de spus într-un limbaj rigid, cu norme fixe, cum trebuia să procedezi la un Calculator. În primul rînd, Frandl se îndoia că aceste dorințe ar ajunge în vreun fel sau altul la Marele Computer Al Orașului. Mai bănuia el și că automatele de rugăciune erau de fapt niște cutii goale, însă, oricum, dacă ar fi crezut cît de cît în vreun Dumnezeu al Calculatoarelor, ar fi avut oricînd la dispoziție Computerul Oficiului De Siguranță, al cărui Preot îi fusese pe vremuri subaltern și care putea să aranjeze astfel încît să-i fie îndeplinită orice dorință. Dar Frandl pur și simplu nu avea ce să-și dorească.

1.

Undeva, în munți, tot cam pe atunci, un oarecare Ult deschisese un cabaret. Frandl văzuse prospectele înfățișînd stațiunea respectivă și trăsese concluzia că acesta era, de fapt, singurul punct de interes al acelui loc. Nu se gîndise niciodată că va ajunge și el acolo. Niciodată pînă cînd Paul, un prieten de-al lui, n-a insistat aproape disperat să meargă ÎMPREUNĂ, ei doi, în mica stațiune. De ce trebuia neapărat să vină și el, Frandl n-a putut înțelege niciodată. În concluzie, și-au luat concediu în luna aprilie pentru că numai atunci au mai găsit locuri și, pe o ploaie ca pe vremea bombelor cu hidrogen, s-au suit în tren. Pe vremea aceea încă se mai circula cu trenul.

Nici nu ajunseseră bine, că Paul l-a înșfăcat de-o aripă și l-a tîrît pînă la cabaret. Protestelor lui Frandl, Paul le răspundea într-un singur fel: „Să prindem locuri! Să prindem locuri!"

„Ești nebun. Ce-o fi atît de interesant aici?", a-ntrebat Frandl.

„O s-o vezi. O s-o cunoști."

„Pe cine?"

„Cum, pe cine? Pe Tina. N-ai auzit de Tina?"

Tina era una dintre dansatoarele aproape dezbrăcate care evoluau pe scena cabaretului. N-au mai găsit locuri decît în spate și toată seara Paul a stat în picioare, întinzîndu-și gîtul, înălțîndu-se pe vîrfuri, căznindu-se să vadă. „Spune, nu-i nemaipomenită?", întreba din cinci în cinci minute. „Da", aproba Frandl așezat cu spatele, privind reflexele luminilor de pe scenă în paharul lui. S-a uitat și la mesele vecine și i-a văzut pe toți, dar absolut pe toți în postura lui Paul, unii ridicați în picioare, toți sorbind apariția Tinei, dansatoarea. Frandl a aruncat o singură privire scenei. Celelalte dansatoare erau urîțele, niște femei ca toate femeile, unele prea grase, altele prea slabe, un umăr mai sus și unul mai jos și toate aveau ochii rotunzi și foarte mari, prea depărtați, urechile lunguiețe și buza de jos răsfrîntă peste cea de sus, figură specifică de broască a femeilor. Iar Țina... Tina semăna cu actrițele din filmele care supraviețuiseră războiului. Singura femeie frumoasă pe care i-a fost dat s-o vadă în ultimii treizeci de ani. Așa arătau PE VREMURI toate femeile, i-a venit în minte lui Frandl, apoi și-a impus să se gîndească la altceva.

La toate mesele vecine se afla cel puțin un buchet de flori. „Ascultă, l-a-ntrebat pe Paul, nu vrei să-i duci niște flori Tinei?" „Ha?" „Niște flori. La sfîrșit să-i duci Tinei. Poate reușești să intri în vorbă cu ea." „Da, da, bună idee. Nu vrei tu să...", s-a scotocit prin buzunare, dar Frandl i-a întrerupt gesturile. „Degeaba. La ora asta, unde găsești de cumpărat flori. Lasă că-ți fac eu rost." Și-a dat o raită pe la mesele vecine subtilizînd din fiecare buchet cîte o floare sau două. Nimeni nu l-a băgat în seamă. Paul s-a uitat cam două secunde la flori, apoi s-a întors spre scenă. Frandl și-a adus aminte de o sală tot cam ca asta, plină cu soldați care răcneau la unison niște cîntece idioate, cu privirile la fel de fixe ca ale oamenilor de aici și povestind apoi ce cîntece frumoase știau, și-a amintit de ordinele locotenentului care-i trimiteau la moarte și pe care le executau toți fără să crîcnească. Toți, în afară de el. Și Frandl tot fără să vrea, și-a amintit de grenada pe care a aruncat-o sub mașina închisă mereu și al cărei rost nu-l știa decît locotenentul, apoi a plecat în spatele liniei, a dezertat, cum se spunea și după aceea...

Cînd a venit pauza, luminile s-au aprins și toți ca unul s-au prăbușit rupți. Paul s-a așezat la masă și a băut mecanic, cu înghițituri mici, din paharul neatins. Frandl îl privea disprețuitor, dar Paul părea să nu-l vadă. Într-un tîrziu a oftat de două ori și a șoptit: „Nu mai pot. Trebuie să vorbesc cu ea."

„Calmează-te, a spus Frandl. Nu-i de nasul tău."

„Ce vrei să spui?"

„Au fost sute, poate mii înaintea ta..."

„Şi ce dacă?"
„Eşti prost. Nu vezi şi cît e de înaltă?"
N-a mai spus nimic. În scurt timp, luminile s-au stins, muzica a reînceput şi Tina a apărut de această dată singură, pe scenă, şi a început să cînte. Oamenii au trecut brusc dintr-o stare în cealaltă. Frandl n-a mai putut suporta şi a ieşit afară. S-a întors după ce muzica a încetat şi a asistat la ofertele de flori, bărbaţi solizi, siguri de ei în viaţa obişnuită, se întorceau sfioşi, zîmbind, strîmb, ce mascaradă, şi-a spus el, apoi l-a văzut pe Paul cu florile în mînă, tremurînd. „Hai, odată!", l-a îndemnat el. „Nu pot", a mormăit Paul. Tina se pregătea să se retragă, Frandl l-a cărat pe amicul lui pînă în faţa scenei, dar văzînd că acesta stătea s-o şteargă, l-a împins, a luat florile şi i-a vorbit Tinei: „Doamnă... ăăă... primiţi florile astea ca pe... hm!... un semn de recunoştinţă pentru că ne-aţi încîntat astă-seară..." Şi-a înăbuşit o rîgîială. Întotdeauna amintirile neplăcute îi provocau rău de la stomac.

Tina a luat florile, a inspirat parfumul lor sintetic, apoi le-a mulţumit şi i-a sărutat pe amîndoi. Amicul Paul a fost cît pe ce să leşine. Primele cuvinte pe care le-a putut articula au fost: „Ai văzut? Nu e chiar atît de înaltă." Oricum, era mai înaltă decît el.

La sfîrşit, Paul s-a amestecat în mulţimea care o aştepta pe Tina la uşa din dos şi nu s-a mai lăsat dus. Frandl l-a abandonat şi s-a îndreptat singur spre hotel. Un tip gras şi cu părul complet albit l-a acostat: „Ce proşti!"

„Care proşti?", a-ntrebat Frandl.
„Ăştia care-o aşteaptă pe Tina. Toţi sînt morţi după ea."
„Aşa e", a aprobat el.
„Eu sînt îndrăgostit de mai mult de zece ani". Omul scăzu în ochii lui Frandl. „Numai că-mi dau seama c-aş aştepta-o de pomană. Niciodată nu iese pe aici. Unii o aşteaptă pînă dimineaţa."
„Dar pe unde o fi ieşind?"
„Cred că există vreo ieşire secretă."
„Ascultă. Nu crezi că Tina-i concubina lui nenea Ult ăsta?"
„Nu, nu cred, a spus celălalt grăbit. De ce nu apare niciodată cu moş Ult în lume? O femeie ca ea n-ar putea fi ţinută de nimeni închisă. Ori, niciodată n-a văzut-o cineva altfel decît acolo. S-au răspîndit tot felul de legende. De pildă..."
Frandl n-avea chef să asculte aşa ceva.
„Mai bine mi-ai spune ce să fac ca să-l vindec pe un amic de-al meu de boala asta."
„Boala asta nu se vindecă, i-a răspuns. Uite, mie nu mi-a trecut nici în zece ani. Am plecat de acasă, m-am stabilit aici şi am elaborat sute de planuri uneori numai pentru o singură întrevedere cu ea. Ceea ce, însă, nu mi-a reuşit niciodată. Mai de mult, am luat cu asalt, împreună cu vreo douăzeci de prieteni, coşmelia lui moş Ult şi tot n-am reuşit să intrăm. I-am dus flori în fiecare seară şi nu m-a sărutat niciodată, aşa cum te-a sărutat pe dumneata de prima oară."

Omul n-a mai spus nimic, iar Frandl s-a îndepărtat. Asta-i lipsea, să creeze invidii printre localnici. Dar nu s-a putut împiedica să se gîndească la Tina ca la cea mai frumoasă femeie pe care o văzuse vreodată şi cît de mult i-ar fi plăcut ca această cea mai frumoasă femeie să fie a lui.

Dar de legende tot n-a fost scutit, pentru că amicul i le-a spus pe toate cînd s-a întors dimineaţa răvăşit, însă trezit întrucîtva la realitate. Cam jumătate din bărbaţii care aşteptau în jurul cabaretului făceau aceasta de multă vreme, seară de seară, pentru că aveau credinţa nestrămutată că în curînd, CÎT DE CURÎND, Tina va ieşi, şi primul bărbat pe care şi-l va alege va fi cel care va rămîne cu ea tot restul vieţii. Iar cealaltă jumătate erau turişti care o aşteptau un sejur de cincisprezece zile şi apoi unii rămîneau în continuare, iar alţii se resemnau şi se-ntorceau acasă, la nevestele şi logodnicele lor cu figură de broască.

2

Seara următoare, Paul a cumpărat un buchet mai mare de flori. Părea, cel puţin la început, mult mai stăpîn pe sine, dar şi mult mai încăpăţînat. Însă, cînd a fost momentul, a păţit ca toţi ceilalţi, puterile l-au părăsit, i-a dat Tinei florile pradă unei terori inexplicabile, incapabil să scoată vreun cuvînt şi abia aşteptînd să fugă. Frandl l-a reţinut şi i-a vorbit Tinei: „Doamnă... ne acordaţi cîteva minute, să discutăm, ceva?" „Sigur că da", a răspuns ea şi le-a făcut semn s-o urmeze. Cum au trecut într-un fel de chicinetă minusculă, Paul a leşinat. Descurcă-se cum o putea, şi-a spus Frandl, urmînd-o pe Tina. A privit-o mai de aproape. Tot corpul ei era format dintr-o înlănţuire de muşchi ce abia-şi etalau desenul sub pielea fină. O figură bine proporţionată, ochii calzi, părul des şi puţin roşcat. O femeie perfectă. Dac-ar fi construit el o femeie, exact aşa ar fi făcut-o. Ajuns în faţa cabinei ei, n-a apucat să scoată două vorbe că în capul coridorului a apărut moş Ult. Un tip mititel, pînă la umărul Tinei, cu părul alb tuns perie, îmbrăcat într-o salopetă cam pătată. Cum l-a văzut pe Frandl, a rămas blocat, apoi a dat înapoi. Şi atunci Frandl a alergat după el, părăsind-o în cel mai nepoliticos mod pe Tina, care a intrat în cabină.

„Moş Ult? a spus, recunoscîndu-l la lumina becurilor. Daţi-mi voie să mă prezint. Joseph Frandl, cunoscut pe tot frontul ca şi... ca şi ştii dumneata unde, sub numele de Chiorul, deşi n-am avut niciodată probleme cu ochii. Stai. Nu mă întrerupe. Iar dumneata eşti moş Ult, alias Krantz Jacobbies, cea mai mare lichea din lume."
„Şi ce-ai fi vrut să fac? Prima datorie pe care-o ai este faţă de tine şi anume aceea să te păstrezi în viaţă."
„Punct. Ha, ha, ai cîştigat, moş Ult!", a rîs Frandl cam forţat.
„Fiecare a cîştigat, în felul său, a spus Ult. Şi nu

tina dansatoarea

văd de ce-ar trebui să-mi porţi pică. M-am retras destul de elegant, fără să te bag prea mult în rahat. Nu uita că ÎMPREUNĂ am ras Colonia Sirius 2-A şi tot împreună am pus la punct bomba cu antiprotoni."

„Dar ai fi putut să mă previi. Noroc că te-am mirosit, încît mi-am aranjat o sinucidere clasa-ntîi. Şi cînd m-am sculat din groapă, savantul eminent Doctor Cavaler Krantz Jacobbies dispăruse..."

„Ştiam c-ai să te descurci. Crezi că atunci cînd ai intrat asistent la Laboratoarele Federale de Război n-am ştiut lunga şi complicata ta istorie, cum ai luptat, şi-ai dezertat de pe toate fronturile, cînd se împuţea treaba, începînd cu batalioanele speciale de infanterie unde speranţa de viaţă era de cinci zile jumate, şi sfîrşind cu navele circumterestre de şoc?"

„Dar puteam să plătesc şi pentru tine, şacal bătrîn. Pe vremea cînd eram un soldat oarecare în batalioanele speciale, tu redescopereai Bomba Atomică pe care alţii mai deştepţi o uitaseră şi-i distruseseră planurile. Ştiu, era singura armă eficientă în spaţiu, poate în afară de bomba cu pozitroni pe care tot tu ai scos-o. Idiot trist ce eşti! Îţi dai seama că eram cît pe ce să fiu jugănit într-o piaţă publică?"

„Dar ai scăpat. Aminteşte-ţi că eu te-am făcut Doctor şi Cavaler şi că numai aşa ai putut să supravieţuieşti. Să nu ne mai certăm."

„Bine, bătrîne. Şi să nu mai aud de porcăriile pe care le-am făcut împreună. Mi se întorc maţele pe dos. Am devenit foarte sensibil." Moş Ult a rîs şi l-a condus într-o cameră.

„Cu ce treabă pe-aici?"

„Am venit... am venit s-o văd pe Tina, dansatoarea."

„Pe Tina? Hahaha!", a rîs Ult. „Te pomeneşti c-oi fi şi tu îndrăgostit..."

„Nuu!", a sărit Frandl. „Am văzut... ţi-am văzut microundele şi infrasunetele la lucru, exact ca-n armată. Dar ştii bine că există pe lumea asta un om care n-are nici pe dracu' atunci cînd îi bombardezi ţeasta."

„Ştiam. Dar nu puteam prevedea c-ai să vii vreodată aici. Să-ţi spun sincer, te-am crezut mort." Ult a scos o sticlă şi două pahare. „Noroc!"

„Şi pe Tina asta de unde ai adus-o?"

„Tina?" A zîmbit cumva amar. „În primii ani după ce-am fugit, m-a adăpostit o ţărancă. Locuia în creierii munţilor. Bărba-su murise - ce ironie - la prima explozie în luptă a bombei cu pozitroni. Era o femeie ca pe vremuri, neiradiată. Păcat că nu mi-a făcut nici un copil. A murit sub o avalanşă, în timp ce zăceam în delirium tremens, într-o iarnă ca pe vremea bombelor cu bioxid de carbon. Şi acum să te întreb ceva. Hm! Ult a tuşit încurcat. Tu te rogi vreunui Calculator?"

„Eşti ţicnit. Bineînţeles că nu."

„Atunci pot să-ţi spun. Tina, adică biluţa ei, este, în fapt, un calculator analogic. Mi-au trebuit mai mulţi ani ca să-l pun la punct şi, cînd am reuşit, a fost ceva fără precedent. Aparatul gîndea exact ca un om."

„Stai puţin. Există vreo deosebire între un calculator analogic şi unul obişnuit?"

„Sigur că da. Un calculator analogic, în loc sa proceseze banalele secvenţe de impulsuri, fiecare reprezentînd un bit de informaţie, face să circule semnale modulate, de frecvenţe diferite care pot varia de la un moment la altul, informaţii infinit mai complexe. Uite, să-ţi dau un exemplu. Circuitele de plăcere sînt nişte sisteme oscilante, cu diferite curbe de rezonanţă. Amplitudinea semnalului răspuns depinde atît de amplitudinea semnalului excitant, cît şi de frecvenţe, lărgimea benzii, şi aşa mai departe..."

„Auzi, mai bine las-o baltă. Am capul cam greu."

„Bine. Să-ţi povestesc atunci în continuare. După ce m-am trezit, am luat lopata şi am dezgropat-o, am adus-o acasă, am bocit-o, i-am tăiat tărtăcuţa şi i-am băgat în locul creierului calculatorul meu. Şi aşa s-a născut Tina. Să nu crezi că a fost atît de simplu. A trebuit să-i golesc şi măduva spinării, în timp ce restul corpului îl păstram la minus treizeci de grade ca să nu capete miros. Deci toată treaba am făcut-o afară, în vifor. Am lucrat pînă la Venirea primăverii în micul laborator pe care mi-l încropisem în aer liber, devalizînd un cabinet de chirurgie de pe undeva din apropiere. Oricum, n-aveam ce pierde. Şi chestia s-a prins! Bine, am mai înzestrat-o şi cu tot felul de proprietăţi remarcabile, i-am îmbunătăţit structura musculară şi organele interne, am făcut-o de o mie de ori mai solidă decît era înainte, astfel încît în treizeci de ani n-a avut probleme cu sănătatea."

„De-ar şti lumea...", a spus Frandl.

„Lumea ştie." Ult a examinat atent expresia feţei lui şi a adăugat. „Hm. Tot nu te-ai obişnuit. Ştii că, după război, puţinele calculatoare care au rămas au început să constituie nişte zeităţi. Puteau să facă multe lucruri care erau inaccesibile oamenilor, au ajuns să dirijeze şi să planifice în întregime existenţa fiinţelor umane. Programatorilor şi ciberneticienilor le convenea şi încetul cu încetul au început să aibă ifose de Mari Preoţi..."

„Ştiu asta."

„Pentru ei, pentru ceilalţi, un calculator nu este ceea ce reprezintă pentru tine şi pentru mine, adică o maşinărie. Pentru ei este simbolul suprem al Inteligenţei şi al Divinităţii. Şi de ce nu, de unde ştim dacă bunul nostru Dumnezeu, cu barba lui nu era un computer - asta în cazul în care a existat. Religia asta a dispărut în timpul războiului, cînd strategia şi deciziile de luptă erau elaborate de cîte un calculator. Iar acum a luat amploare..."

„Bineînţeles, a spus Frandl plictisit, din moment ce uzinele de calculatoare au fost distruse, iar în ceea ce priveşte oamenii care ştiau ce se găseşte într-un calculator, majoritatea au murit, iar alţii - ca tine - au trebuit să fugă. Poate că tu nu ştii, dar au apărut în ultima vreme o sumedenie de cărţi a căror idee de bază este că Divinitatea, Du-

hul este informaţia, cuprinsă în fiecare părticică a materiei. Aşa că marii preoţi şi-au argumentat foarte bine religia."

„Teoretic, ştii foarte bine astea. Dar Tina, pentru tine, poate să nu reprezinte decît un robot, dar pentru ceilalţi e o zeiţă, un fel de superfemeie, veşnic tînără şi aşa mai departe. Nu trebuie să te miri. Tu ai stat în bioviac zi de zi, cît a durat ultima fază a războiului. Pe cînd, pentru ceilalţi, instinctul lor de specie s-a pierdut încă de pe vremea bombelor cu fisiune. Oricare dintre ei ar fi fericit să fie Cel Ales, să se împerecheze cu Tina. Pe mine poţi să mă faci moşneag pervers. Dar pe ei toţi nu-i poţi acuza de perversitate."

„Pentru că tot veni vorba. Tina ţi-a fost amantă?"

„Iniţial, pentru asta am creat-o. Dar n-am putut, nici eu, să-mi încalc condiţia de om, deşi procesele care au loc în capul ei nu se deosebesc prea mult de cele din scumpul meu creier. Dragostea cu ea îmi provoca scîrbă, deşi aranjasem totul astfel încît să mă iubească mai mult decît orice pe lume. Pînă la urmă am renunţat. Dar, să schimb puţin subiectul. Bioviacul pe care l-am construit atunci mai funcţionează?"

„Da, a spus Frandl. Mai funcţionează."

„Se vede, a spus moş Ult. Cine se uită la tine nu-ţi dă nici patruzeci de ani."

„Planurile s-au distrus cînd ai dat foc la clădire."

„Păcat. A fost poate singura invenţie «bună» a noastră. Singura care ar fi putut folosi oamenilor."

„Nu mai vorbi aşa. Mă indispui."

„Ai mustrări de conştiinţă? He, he! Chiar! De ce nu mai lucrezi la ideea asta? Ai putea redescoperi totul. Dar păstrezi bioviacul pentru tine. Eşti o lichea, aşa cum te-am ştiut dintotdeauna."

Frandl l-a privit zîmbind cu fălcile strînse. „Uite ce e, a spus, n-are nici un sens să prelungesc viaţa unor tembeli şi a unor femei cu figuri de broască. Şi, cu asta, am încheiat."

Cînd s-a întors la hotel, Paul stătea gînditor ş i-a povestit ce aflase, că Tina era de fapt un Computer, îi spusese unul care se-nvîrtea în jurul cabaretului de mai mulţi ani de zile, şi Paul a mai spus că s-a gîndit bine şi i-a dat dreptate, Tina nu era de nasul unui om oarecare. Frandl a încercat să-i ridice moralul pînă cînd l-a enervat cu chestii de genul: „viaţa mea nu mai are nici un sens de-acum încolo", drept care a ieşit singur să se plimbe. S-a întîlnit cu tipul burtos cu părul alb, cunoştinţa din noaptea precedentă, care dădea ocol, de la distanţă, cabaretului.

„Am văzut că aţi intrat în culise, a zis acesta. Aţi vorbit cu Tina. Nu-mi puteţi aranja şi mie o întîlnire cu ea?"

„Depinde. Cît oferi?" „Oricît." I-a văzut strălucirea ochilor. „Am 70 % din acţiunile celei mai mari fabrici de nasturi de pe continent."

„Dragul meu, ştii bine că Tina nu este un om ca noi doi. Este un Ordinator, şi nu unul oarecare, ci unul analogic."

„O sută de mii?..." a rostit încet burtosul.

„S-a făcut."

S-au despărţit.

3.

În seara următoare, la sfîrşit, Joseph Frandl a intrat în culise, l-a găsit pe moş Ult şi i-a expus problema în două vorbe: „E un tip, se pare, putred de bogat. Fabrică - sau fabrica - nasturi. I-o plasăm pe Tina în schimbul averii lui, care ne-ar permite să experimentăm şi să construim sute şi mii de Tine. Nu-i obligatoriu ca învelişul lor să fie organic, înţelegi ce vreau să spun. Banii pe care-i vom încasa vor creşte în progresie geometrică. În scurt timp vom deţine cea mai colosală avere care-a existat vreodată. Tinele cibernetice vor avea controlul absolut asupra partenerilor lor, iar pe ele le vom controla noi."

Au intrat într-o încăpere pe uşa căreia scria „Laborator". Moş Ult a aprins lumina şi i-a arătat lui Frandl o schemă: „Să-ţi explic cam ce e în creierul ăsta al Tinei. Funcţionarea lui se bazeaza pe două materiale cu proprietăţi deosebite, pe care le-am descoperit prin zonă, create în urma vreunei transmutaţii sau a acţiunii bombelor chimice. Vezi, blocul central de memorie este un monocristal dintr-un izotop foarte rar al zirconiului combinat în oxizi şi cu diferite elemente interstiţiale. Un nucleu, excitat cu un neutron, se transformă emiţînd o cuantă, un proton şi doi neutroni. Protonul este absorbit într-o soluţie bazică, iar neutronii pot să excite în continuare alte nuclee, dar pot fi împrăştiaţi şi de nucleele de oxigen, după cum sînt orientate acestea. Iar orientarea se asigură printr-o zonă de curent slab.

„Înseamnă că drăcia e radioactivă."

„Este. Puţin. Moş Ult a rînjit. Ţi-e teamă? Oricum, nivelul în apropierea ei este cam de o sută de ori mai slab decît nivelul de fond în timpul războiului. Să continuăm. În blocul de zirconiu se află înglobate microcircuitele-receptor ale variabilelor analogice. Rezultă o unitate între memorie şi gîndirea propriu-zisă mai mare chiar decît în creierele noastre. Şi nucleele care trec dintr-o stare în alta emit raze gamma, care sînt captate pe pereţii interiori ai craniului şi transformate în curenţii purtători ai modulaţiilor analogice. Înţelegi? Deci, calculatorul funcţionează fără nici o sursă de energie."

„Înţeleg. Dar după ce toată memoria va fi ocupată..."

„Atunci se va produce analogul morţii. Dar poţi să faci un calcul. Fiecare atom de zirconiu poate înmagazina un bit de informaţie. Prin creierul ei trec în fiecare secundă cam zece milioane de biţi. Rezultă o funcţionare de cîteva sute de ani. Bun. A doua substanţă pe care am descoperit-o înconjoară analogul măduvei spinării, ca un tub, şi transformă semnalele electrice slabe în impulsuri nervoase şi invers. Deci, n-am avut nevoie să suturez fiecare nerv, pentru că a aderat singur. A trebuit numai să dirijez curenţii spaţiali, astfel încît fiecare semnal să ajungă în zona unde trebuie."

tina dansatoarea

„Atunci mîine ți-l aduc pe fabricantul de nasturi, să discuți cu el", a spus Frandl după un moment de tăcere. „Mai e o chestie: poți s-o faci pe Tina să se îndrăgostească de el? Vezi că nu-i tocmai un tip fatal".

„Nici o problemă."

Frandl a plecat să-l găsească pe omul cu nasturii și i-a dat întîlnire a doua zi. „Dar trebuie să-ți faci rost de o cască de motociclist și să-ți astupi bine urechile cu vată. Nu-mi bat joc de tine. Dar altfel nu intri în cabaret. E clar?" Apoi a urcat în cameră și Paul a făcut o criză de nervi pentru că n-a vrut să-i spună ce-a făcut în culise. Era înnebunit numai la gîndul că Frandl ar fi stat tot acest timp cu Tina. Și toată ziua următoare nu și-au spus nici un cuvînt. Iar seara Frandl l-a înșfăcat pe fabricant. Fără să se mai ocupe de Paul și de durerile lui, și l-a dus în culise, i-a scos casca și vata din urechi și l-a împins spre Tina. Și decît el era mai înaltă. Apoi a intrat în laboratorul lui Ult și l-a văzut pe nasturist pe ecranele moșului, secvență după secvență, din unghiuri și în poziții diferite. Într-un colț al ecranului se perindau cifre pe care Ult le nota cu grijă. „Circuitele afective, a spus el, sînt cel mai ușor de modificat. E suficient să schimb puțin constanta dielectrică sau paramagnetică într-o zonă, ca să variez cum vreau armonicele de rezonanță ale mediului. În structura cristalului, interstițial, se află dipoli pe care-i pot orienta foarte precis, cu un cîmp magnetic exterior. Deci mi-e foarte ușor s-o fac pe Tina să creadă că ăsta-i bărbatul ideal."

Cînd Joseph Frandl s-a întors la hotel, numărînd banii pe care-i primise, era lume multă adunată în față. „Ce s-a-ntîmplat?" „Încă unul care s-a sinucis din cauza Tinei", i s-a răspuns. Și, reușind să pătrundă, a deslușit cadavrul lui Paul. Era făcut zob.

4.

În seara următoare, Frandl a intrat în culise cu fabricantul de nasturi. Au bătut la ușa Tinei.

„Intră", s-a auzit vocea ei.

„Doamnă, ne-am permis să vă deranjăm și-n seara asta, și numai pentru că..." a început Frandl.

„Dar nu mă deranjați deloc. Oricum, mi-e urît singură." A zîmbit. „Dacă vreți, putem, după ce pleacă toată lumea, să mergem să bem ceva. Nici nu stiți în ce hal mă plictisesc seara aici."

S-a asternut o tăcere jenantă. Joseph aștepta să spună nasturistul ceva, dar acesta era incapabil să scoată vreun sunet, deschidea și închidea gura, înghițea în sec. Frandl a pretextat că avea o treabă cu moș Ult, a ieșit pe hol și și-a aprins o țigară. Imediat după el a ieșit și fabricantul. „Ce se întîmplă?, a întrebat speriat. De ce m-ai lăsat singur?" „Uite ce e, amice, ți s-a oferit cel mai mare noroc pe care l-a avut vreodată un muritor și nu profiți deloc de el. Marș înapoi!" L-a atins în bătaie de joc cu piciorul în fund și l-a împins în cameră.

Termina țigara cînd ușa s-a deschis din nou și a ieșit, zîmbind, Tina. „Puteai fuma și înăuntru", a spus. „Nu trebuia să ne lipsești de prezența dumitale. Prietenul... nu este prea vorbăreț."

„Doamnă, eu..."

„Te rog, nu-mi mai spune doamnă. Spune-mi Tina. Ce zici, mergem jos?"

S-au așezat la o masă în sala pustie. Tina a dat drumul unui magnetofon. După ce și-au terminat paharele, l-a înghiontit pe fabricantul de nasturi să o invite la dans. Dansul următor chiar ea l-a invitat pe Joseph. Au continuat să danseze, ea se lipea de Joseph din ce în ce mai fascinant, încît el și-a pierdut stăpînirea de sine și imaginea ei a estompat imaginea milioanelor foșnind prin fața lui. Nu-i vina mea că fabricantu-i atît de bleg, s-a gîndit el. S-au așezat din nou la masă și discuția a continuat între ei doi, fără nici o participare din partea lui. Au dansat încă o dată, la insistențele Tinei, care, îmbrățișîndu-l, a început să-i șoptească tot felul de vorbe tandre, iar cînd dansul s-a terminat, fabricantul plecase.

Au rămas ei doi, Tina l-a strîns tare în brațe și l-a sărutat. După aceea, Frandl s-a întors și-a văzut că Ult se uita la ei. „Vino puțin, a spus acesta. Vreau să-ți arăt ceva."

„În regulă, moșule. Și eu am să discut ceva cu tine." L-a urmat, dar Ult nu s-a îndreptat spre „Laborator", ci spre altă cameră.

„Ce-ai făcut, idiotule, a început Joseph. Robotul tău ordinar e-ndrăgostit de mine!"

„Am greșit. Zău, n-am făcut-o intenționat." Apoi a început să rîdă cu hohote. „Ar trebui să fii fericit. Mii de oameni te vor invidia."

„Nici nu m-aș fi așteptat la altceva din partea ta. Țin minte și acum prima explozie a bombei antiprotonice, unde rezultatul greșelilor tale a fost..."

„E, să nu exagerăm, a spus Ult zîmbind ciudat. Acum am greșit numai cîteva zecimi de picofarad."

„Suficient ca să faci javra să..."

S-a oprit. În pragul ușii se afla, nu știau de cît timp, Tina.

„Ce cauți aici?, a luat-o la rost moș Ult. Du-te și culcă-te!" Tina a plecat. „Eh, nu fii pesimist. Nimic nu-i pierdut. N-ai decît să-l aduci mîine din nou pe individ încoace."

„Nu se știe", a răspuns Frandl. Presimțea cumva că fabricantul de nasturi va fi găsit chiar în dimineața aceea, înecat în rîu?

„Altceva vroiam să discut cu tine. Pe scurt. Am optzeci de ani. Îmi trebuie bioviacul."

„Și mai ce?", a întrebat Joseph Frandl batjocoritor.

Dintr-un salt, moș Ult a fost afară și a blocat ușa înainte ca el să poată face vreo mișcare. „Ai,

înăuntru, hîrtie şi stilou, strigă el. Cînd te vei hotărî, vei concepe o scrisoare în urma căreia să-mi parvină aparatul respectiv. Te descurci tu, eşti băiat deştept. Mda! În ceea ce-o priveşte pe Tina, am eu o variantă mai simplă: i-o plasez cîte unui bogătan, îl taxez, Tina pleacă, îl jupoaie, îl achită şi se-ntoarce. Asta în cazul în care ăla n-o mierleşte singur, din cauza neutronilor Tinei. Tipii ăştia-s sensibili. Dacă eşti băiat cuminte, te iau asociat. Şi, oricum, ai cuvîntul meu că atunci cînd voi avea bioviacul, îţi dau drumul." Apoi paşii lui s-au îndepărtat.

Frandl s-a trîntit în pat, furios. În primul rînd, n-avea nici o garanţie. Cum îl dăduse în gît pe vremuri, la fel de bine Ult, alias Krantz Jacobbies, putea să-i facă felul acum, de îndată ce-ar fi pus mîna pe bioviac. Joseph Frandl a rămas nemişcat, potolindu-şi nervii, apoi a început să se gîndească la modul de a scăpa de acolo.

N-a avut prea mult timp să se gîndească. Cineva umbla la încuietoarea electromagnetică. Uşa s-a deschis şi a intrat Tina. „Eşti liber", i-a spus. A zîmbit tristă, a părut că face un efort. „Dar înainte... înainte de asta aş vrea să-ţi arăt că nu sînt numai un robot ordinar." L-a îmbrăţişat, apoi l-a luat de mînă şi l-a condus spre camera ei. „Nici o grijă, moş Ult doarme!" Cîteva zecimi de picofarad, s-a gîndit Frandl. Şi s-a smuls, a îmbrîncit-o în perete şi a fugit.

5.

Pe moş Ult l-au găsit legat de mîini, de picioare şi de un scaun, cu două cabluri de la reţea conectate la o mînă şi la cealaltă. Pe Tina n-au mai găsit-o. Cabaretul a rămas un loc pustiu, evitat de toţi.

6.

Cînd Joseph s-a săturat de plimbare, a urcat în cameră. Uşa era spartă, dar într-un mod cum nu mai văzuse niciodată. În cameră-l aştepta Tina, îmbrăcată, trîntită în pat.

„Tu l-ai omorît pe moş Ult, nu-i aşa?", a întrebat-o.

„Da." S-a justificat. „Era un om rău. Pe tine te-a închis, iar mie voia să-mi modifice din nou capacitatea interstiţială şi să mă dea pe mîinile grăsunului ăluia. Dar tu nu m-ai fi lăsat, nu-i aşa?"

„Nu, draga mea." Trebuia, decomadată, să fie prevăzător şi să se poarte frumos. „Hai să fugim", i-a mai spus. „Poliţia a şi început să te caute."

O patrulă i-a interceptat la gară. Însă numai după cîteva secunde toţi se aflau prăbuşiţi la pămînt. De-asta trebuia Joseph să fie precaut: nu putea şti de ce era în stare Tina. Nu trebuia să-i dea nici un motiv de îndoială, pentru că era foarte geloasă. Dar şi-a promis ca la prima ocazie să se descotorosească de ea.

Bineînţeles că n-a reuşit. De fapt, nici n-a încercat. Tina a intrat în legătură cu ordinatorul de la el de la serviciu, care avea ochi şi urechi în toate părţile. Lui Frandl, pînă atunci, nu-i fusese niciodată frică şi nu se ferise de un ordinator.

Uneori, Joseph Frandl îşi aminteşte de vremurile cînd Tina era neînchipuit de tandră, îi scria poezii – să mă vadă acum Jacobbies, ce-ar mai rîde, gîndea el. Toţi prietenii-l invidiau, o curtau pe Tina, unul a vrut odată să o sărute şi s-a ales cu maxilarul rupt, toţi îl întrebau unde se mai află astfel de femei?, iar el ridica din umeri şi-şi amintea de moş Ult. Apoi răspundea: „Tina nu-i o femeie adevărată. E doar un simulacru, un robot. Creierul ei e un ordinator".

Tina zîmbea.

„De ce te încăpăţînezi în erezia că ordinatoarele sînt inferioare oamenilor?", l-a întrebat un prieten, odată, cînd erau strînşi mai mulţi, Tina fiind şi ea de faţă. „Eu n-o să cred niciodată că un ordinator poate fi conceput de un om. Uite, să luăm Computerul nostru. El ne cunoaşte pe toţi, începînd de la numele bunicilor pînă la numărul de la pantofi şi echipa favorită de hochei. Tu poţi? El poate să rezolve în cîteva minute toate integralele din lume. Tu poţi? El ţine minte toate cărţile care s-au scris vreodată. Tu poţi? Cum o să cred că tu, care nu eşti în stare să construieşti nici măcar un creier uman, poţi să concepi un Ordinator?"

„Dar n-am spus că-l pot construi. Dar existau, înainte de război, oameni care construiau calculatoare..."

„Ce nevoie mai aveau să construiască ei calculatoare, dacă erau atît de deştepţi?...", a sărit altul cu gura.

„Uite ce e, a spus primul, în primul rînd că n-ai de unde să ştii ce a fost în război. Ai treizeci şi cinci de ani, deci te-ai născut la aproape zece ani de la sfîrşitul războiului, iar oamenii pe care i-ai cunoscut cînd ai început să pricepi ceva erau copii cînd s-a terminat războiul. Aşa că nu prea ai de unde să ştii ce-a fost înainte de război, în afară de filmele şi cărţile care-au mai rămas. Ai citit Tu în vreo carte că un om ar fi construit un Calculator? Sau, chiar dacă ai citit, de unde ştii dacă este adevărul său nu?"

Tina zîmbea.

„Dar oamenii pot face o mulţime de lucruri pe care nu le pot face calculatoarele. Pot iubi, pot face artă..."

„Şi ce?, i s-a replicat. Tina nu te iubeşte? Tina nu scrie poezii? Sau să-l vezi pe Calculatorul nostru ce mai picturi face... S-o luăm invers. Tu ai pictat vreodată? Ai scris ceva? Nu? Nici eu. E trist pentru noi, amice, dar şîntem cu mult inferiori. Ştiu, există oameni care pictează, există oameni care scriu. Dar pune şi tu un tablou vechi care s-a mai păstrat faţă în faţă cu un tablou oarecare al Ordinatorului nostru. Vei vedea că nu suferă comparaţie."

tina dansatoarea

„Spui că oamenii se pot reproduce, l-a luat altul în primire. Tocmai. Un calculator este Unic, Nemuritor, pe cînd un om este ceva efemer și reproductibil."

„Trebuie să accepți și tu ideea că Omul și întreaga viață sînt un experiment al Calculatoarelor, o variantă organică de inteligență, ce-i drept, mai limitată. Filozofii spun..."

„Lasă-i pe filozofi, a spus Frandl. Explicați-mi atunci unde a fost Tina înainte de război."

„Unde să fie? Pe Pămînt. A umblat printre oameni, dirijîndu-i, controlîndu-le evoluția, astfel încît să n-ajungă prea puternici."

Tina zîmbea. Frandl s-a dat bătut. Și-și amintește cum în seara aceea și-a cerut iertare Tinei, apoi i-a spus simplu: „Te iubesc." Ea n-a reacționat cum s-a așteptat el, a surîs numai și l-a mîngîiat ușor pe creștet.

Uneori, Frandl se întrebă ce a însemnat gestul Tinei de a intra în bioviac. Pe zi ce trecea, devenea tot mai curioasă la ce folosea cilindrul acela căptușit cu plumb în care intra el cînd și cînd. I-a explicat ce-și mai amintea și el, cu monopolii magnetici supergrei și cu teoria negentropiei. I-a spus de mai multe ori că iradierea cu neutroni a torului de monopoli ar fi provocat recombinarea acestora. Și totuși Tina a intrat în bioviac și a rămas acolo suficient timp pentru ca neutronii emiși de creierul ei de zirconiu să avarieze ireversibil aparatul. Joseph n-a mai putut face nimic pentru ca să-l repuna în funcțiune.

Frandl își mai aduce aminte cum a început să îmbătrînească incredibil de repede, de parcă viața se grăbea să recupereze anii pe care-i smulsese el. O vreme evita să stea un timp mai îndelungat în preajma Tinei, dar a constatat că această măsură n-avea nici un efect. Iar Tina era la fel de afectuoasă, dar descifra în tonul ei, cînd îi vorbea, o nuanță de milă care-l înfuria. Parcă ar fi vorbit cu un cățel care, îmbătrînind, începea să-și piardă simțul mirosului. Și, atunci Joseph Frandl s-a adîncit în studiu, obsedat de ideea să redescopere bioviacul. Pierdea nopțile, uneori acasă, alteori la serviciu, în fața calculatorului căruia-i dădea din cînd în cînd o problemă fără suficiente date și se lăsa cu capul pe pupitru și-l implora: Te rog, te implor, ajută-mă. Și, pe măsură ce trecea timpul, problema devenea din ce în ce mai complicată și nu se mai putea concentra, totul i se învîrtea în minte și răbufnea în rugăciuni neputincioase. Apoi a abandonat și a început să se roage la toate Computerele din oraș, de fiecare dată cînd ieșea de la slujbă intra într-un automat de rugăciune, pe zi ce trecea devenea tot mai gîrbov și mai neputincios, într-o seară și-a amintit că moș Ult i-a spus că Tina e un alt fel de calculator, nu ca toate celelalte, mai deștept probabil, s-a așezat în genunchi în fața ei și a început să se roage. A doua zi Tina a plecat.

Uneori, Frandl își amintește că s-au împlinit optzeci de ani de la sfîrșitul războiului, oamenii au început din nou să fabrice calculatoare, religia care i-a obsedat atîta a fost abrogată, au reușit să prelungească media de viață la cincizeci de ani și ceva, femeile tinere pe care le vede pe stradă sînt parcă mai frumoase și nu mai au figuri de broască, dar el, Joseph Frandl, își amintește de moș Ult, de cabaretul lui și de Tina, dansatoarea. Și se întreabă prin ce colț de lume o fi trăind acum Tina - pentru că e sigur că trăiește - și cu cine.

7.

Frandl e aproape orb și paralizat.

Uneori își mai revine și poate să se plimbe prin parcul din fața blocului. Și vede în jurul lui femei înalte, frumoase, le deslușește ca prin ceață trăsăturile, și toate au chipul Tinei. Și, cînd își dă seama de asta, vederea i se întunecă din nou.

Iar Tina care vine de la piață trăgînd căruciorul plin, ca și cea cu un copil în brațe, ca și Tina care a ieșit la plimbare cu bărbatul mai scund decît ea, trec cu nepăsare, zîmbind, fără să-l observe pe bătrînul cocoșat cu ochii albi care stă nemișcat pe bancă, ținînd bastonul între picioare ca pe o manșă de avion.

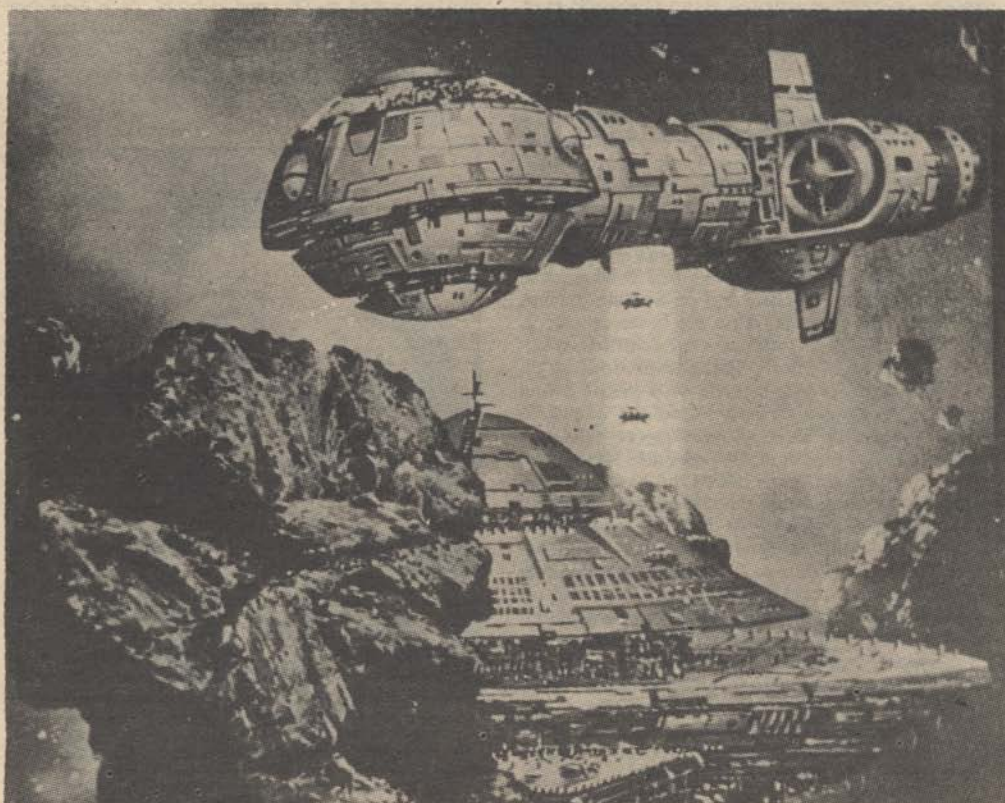

desen de RADU GAVRILESCU

ARKADI & BORIS STRUGAȚKI

A DOUA INVAZIE A MARȚIENILOR

— însemnările unui realist —

pictura de EDDIE JONES

O, această blestemată lume conformistă!

1 iunie (trei ceasuri după miezul nopţii)

Doamne, iarăşi Artemis! Cred că totuşi s-a încurcat cu Nikostratos. Să-i mai zici fiică... În sfîrşit.

Pe la unu noaptea m-a trezit un bubuit puternic şi îndepărtat şi jocul sinistru de umbre roşiatice pe pereţii dormitorului. Bubuitura, huruitoare, unduitoare ca la cutremure, zgudui toată casa, geamurile zornăiau, sticluţele săltau pe noptieră. M-am aruncat speriat la fereastră. Cerul era incendiat la nord, de parcă pămîntul se deschisese dincolo de orizontul îndepărtat şi arunca spre stele jerbe uriaşe de focuri multicolore. Iar ăştia doi, impasibili, luminaţi de focurile iadului, scuturaţi de şocurile subterane, se îmbrăţişau, sărutîndu-se îndelung pe banca de sub geamul meu. Recunoscînd-o imediat pe Artemis eram gata-gata să jur că se întoarsese Haron. Credeam că de bucurie îl sărută ca o mireasă în loc să-l ducă direct în dormitor, dar în lumina văpăilor am identificat faimoasa giacă străină a domnului Nikostratos, iar mie mi se făcu rău. Uite, în astfel de momente îşi pierde omul sănătatea, deşi nu se putea spune că toată tărăşenia asta era pentru mine ca un fulger căzut din senin. Se auzise cîte ceva, apropouri, glumişoare. Şi, totuşi, m-au omorît.

Apăsîndu-mi inima cu mîna, complet derutat, m-am tîrît, aşa cum eram, desculţ, pînă în sufragerie şi am sunat poliţia. Încercaţi numai să prindeţi poliţia la telefon cînd aveţi nevoie de ea. Era ocupat. Colac peste pupăză, de servici era Pandaros. Îl întreb:

— Ce fenomen se observă la orizont?

Nu ştie ce-i ăla un fenomen. Îl întreb:

— Poţi să-mi spui ce se petrece la orizont, la nord?.

Îmi răspunde:

— Pă unde vine asta?.

Deja numai ştiu cum să-i explic. Noroc că-i pică fisa.

— Ah, vă referiţi la incendiu?

Şi-mi comunică că s-ar observa un oarecare incendiu, numai că deocamdată nu se ştie cauza izbucnirii lui şi ce anume arde. Casa se zdruncină, totul scîrţîie şi geme, se aud urlete disperate pe stradă, ceva despre un război, iar măgarul ăsta bătrîn începe să-mi povestească că i l-au adus în secţie pe Minotaur, beat mort, profanase colţul vilei domnului Laomedon şi nici măcar nu putea sta în picioare, d-apoi să se mai bată.

— O să luaţi sau nu măsuri?, îl întrerup.

— Da' asta şi încerc să vă explic, domnule Apollon, se supără măgarul. Trebuie să fac un raport, iar voi mi-aţi desfiinţat telefonul cu atîtea apeluri. Dacă vă emoţionează atîta pîrlitul ăla de incendiu...

— Şi dacă a izbucnit un război?

— Nu, nu-i nici un război, îmi comunică grav. Am fi fost informaţi.

— Dar dacă-i vreo erupţie?, îl întreb. Nu ştie ce-i aceea o erupţie, nu mai am răbdare şi trîntesc receptorul. Am transpirat tot din cauza acestei convorbiri. Mă-ntorc în dormitor unde-mi pun halatul şi pantofii.

Uruiala parcă se mai potolise, deşi străfulgerările continuau, iar cei doi deja nu se mai sărutau, nici măcar nu se mai îmbrăţişau. Stăteau, ţinîndu-se de mîini şi oricine putea să-i vadă, pentru că afară era ca ziua din cauza orizontului incendiat, atîta doar ca lumina nu era albă, ci portocalie, pătată de norii maronii de fum, de culoarea cafelei diluate. Vecinii alergau pe stradă, fiecare îmbrăcat după cum nimerise mai repede, doamna Euridice îi trăgea pe toţi de pijamale, implorînd să fie salvată şi doar singur Mirtilos, stăpîn pe sine, îşi scosese camionul din garaj şi începuse, împreună cu nevastă-sa şi fiii, să-şi adune lucrurile din casă. Era o panică adevărată, ca-n vremurile bune, vechi. Demult nu mai văzusem aşa ceva. Şi-am înţeles imediat că dacă, într-adevăr, începuse războiul atomic, atunci nu vei găsi în toată regiunea un loc mai bun pentru adăpost ca oraşelul nostru, ca să te ascunzi şi să aştepţi. Iar dacă fusese o erupţie, atunci ea se produsese departe de-aici, oraşelul nefiind ameninţat. Puţin probabil să fi fost o erupţie. De unde aici, la noi?!

M-am ridicat şi m-am dus s-o trezesc pe Ermiona. Totul decurse în mod obişnuit:

— Lasă-mă, beţivanule!. Nu trebuia să te pileşti seara. Acum nu vreau nimic ş.a.m.d.

Atunci i-am povestit ferm şi convingător despre războiul atomic şi erupţie, puţin cam exagerat, dar altfel nu rezolvam nimic. Sări tulburată din pat, mă împinse din calea ei şi se năpusti direct în sufragerie, bombănind:

— Şi-acum, dac-o s-o văd... şi bagă de seamă că...

Deschise bufetul şi cercetă sticla de coniac. Stăteam liniştit.

— Ia zi-mi, pe unde-ai mai rătăcit? spuse mirosindu-mă neîncrezătoare. Prin ce bombe puturoase te-ai mai înfundat.

Cînd se uită însă pe geam, cînd văzu pe stradă vecinii îmbrăcaţi pe jumătate şi îl zări pe Mirtilos cocoţat numai în izmene pe acoperişul casei sale, cum se uită spre nord prin binoclul său militar, nu-i mai păsă de mine. La nord, orizontul se cufundase iar în linişte şi întuneric, dar tot se mai ghiceau pe-acolo norii de fum ce ascundeau complet stelele. Eh, ce să mai vorbim, Ermiona mea nu-i o oarecare doamnă Euridice. Diferă şi vîrsta şi educaţia. N-am apucat să dau bine pe gît un păhărel de coniac, că deja trăgea de geamantane şi striga cît putea:

— Artemis.

— Cheam-o, cheam-o, m-am gîndit cu amărăciune. Vezi să nu te-audă!

Şi-atunci Artemis apăru în uşa camerei sale. Doamna, palidă ca moartea, tremura toată, dar deja era în pijama, iar în păr îi atîrnau bigudiurile. Văd că-ntreabă:

— Ce-i asta? Ce-i cu voi?.

Puteţi s-o luaţi cum vreţi, dar şi asta e un caracter. Dacă nu s-ar fi întîmplat acest fenomen, n-aş fi aflat niciodată nimic, iar Haron nici atît. Privirle noastre se încrucişară, ea îmi zîmbi dulce, cu buzele fremătîndu-i, iar eu n-am reuşit să mai rostesc cuvintele ce-mi stăteau pe limbă. M-am retras la mine în cameră să mă mai calmez şi-am început să-mi împachetez timbrele.

— Tremuri, îi spuneam în gînd, te zvîrcoleşti! Te simţi singură, fără apărare, ţi-e frică! Nu te-a susţinut, nu te-a apărat. A strivit floarea plăcerii şi s-a uşchit la treburile lui. Nu-i chiar aşa cum crezi, draga mea. Dacă omu-i necinstit, aşa va rămîne pînă la moarte.

Între timp, conform aşteptărilor mele, panica se potolise văzînd cu ochii. Se aşternu o noapte obişnuită, fără cutremure. Casele nu mai scrişneau. Doamna Euridice fusese, în sfîrşit, salvată şi adăpostită într-un loc mai îmbietor. Nu mai urla nimeni despre război şi-n general nu mai exista nimic despre care să urli. Scoţînd capul pe fereastră, am văzut că strada se golise, doar ici-colo mai zăreai case luminate. Pe acoperişul casei, Mirtilos strălucea în izmene printre stele. Strigîndu-l, l-am întrebat ce se vede pe acolo.

— Lasă, lasă, răspunse iritat. Culcaţi-vă şi sforăiţi. Horcăiţi, c-o să v-arate ei...

L-am întrebat care ei.

— Lasă, lasă... S-au şi găsit deştepţii, în frunte cu Pandaros ăla al vostru. Un dobitoc şi nimic mai mult.

Auzind de Pandaros, m-am hotărît să-l sun din nou. Cînd l-am prins în fine, Pandaros îmi spuse că n-are nici o noutate deosebită. În rest, linişte şi pace. Beţivanul de Minotaur primise o injecţie calmantă, i se făcuseră spălături stomacale, iar acum se liniştise. În ce priveşte incendiul, flăcările se stinseseră, demult ba mai mult, se dovedise că nici nu fusese vreun foc, ci doar artificii de sărbătoare. Pînă să-mi amintesc ce sărbătoare era azi, Pandaros îmi trînti receptorul. Totuşi era un dobitoc, cu o educaţie detestabilă. Şi aşa a fost dintotdeauna. Este ciudat sa vezi astfel de creaturi în poliţia noastră. Poliţaiul nos-

tru trebuie să fie un intelectual, un exemplu pentru tineret, un erou pe care să vrei să-l imiți, astfel încît să-i încredințezi liniștit nu numai arma și puterea, dar și activitatea educativă. Haron ar denumi o astfel de poliție „divizia ochelaristă" și-ar susține că nici un stat n-ar avea nevoie de-o asemenea poliție, pentru că ea ar începe să înșface și să reeduce oamenii cei mai folositori statului, începînd cu prim-miniștrii și sfîrșind cu șeful poliției. Nu știu, nu știu ce să mai zic. O fi și-așa, dar ca polițaiul șef să nu știe ce-i ăla un fenomen și să fie pe deasupra mitocan în timpul exercitării funcției, asta înseamnă doar ca nu-i bun de nimic.

Împiedicîndu-mă de geamantane am răzbit pînă la bufet și mi-am turnat un pahar de coniac, tocmai cînd Ermiona se întorcea în sufragerie. Spunea că asta-i casă de nebuni, că nu poți avea încredere în nimeni, că aici bărbații nu sînt bărbați, iar femeile nu sînt femei, eu nu-s decît un alcoolic terminat, Haron, un turist, Artemis, o fandosită complet neadaptată la viață și așa mai departe. Poate îi explică cineva de ce-au trezit-o în toiul nopții și-au pus-o să facă geamantanele? I-am răspuns Ermionei cum am putut mai bine și m-am refugiat în dormitor. Mă durea totul și eram sigur că mîine iar o să se întindă eczema. Aș fi vrut și-acum să mă scarpin, deocamdată însă mă abțineam.

În jurul orei trei, pămîntul se cutremură iar. Se auzi vacarm de motoare și zdrăngănit de piese metalice. Pe stradă trecea o coloană de camioane militare și transportoare blindate, pline ochi cu soldați. Înaintau încet, cu faza mică, iar Mirtilos, agățîndu-se de un blindat, fugea alături de el, ținîndu-se de capacul luminatorului. Striga ceva. Nu știu ce i-am răspuns, dar cînd coloana trecu și rămase singur în stradă, l-am strigat întrebîndu-l ce noutăți are.

— Lasă, lasă, îmi răspunse Mirtilos. Știam noi manevrele astea. Deștepții ăștia circulă pe banii mei.

În sfîrșit, am priceput tot. Au loc mari manevre militare, dacă n-or arunca chiar bomba atomică. Mult zgomot pentru nimic.

Doamne, de-aș adormi acum liniștit!

2 iunie

Mă scarpin tot. Și ce-i mai important nu mă pot hotărî să vorbesc cu Artemis. Nu suport discuțiile pur personale, asta-i deja intimitate și-apoi de unde știu eu ce-o să-mi răspundă? Naiba știe cum să te mai descurci cu fiicele astea. Dac-aș fi știut măcar ce-i lipsește. Are un soț care nu-i doar un ghebos mintos, ci un bărbat falnic, în floarea vîrstei. Nu e nici o pocitanie oarecare, nici vreun infirm. Cu toate astea nu-i afemeiat. Și-ar fi putut să fie; nepoata vistiernicului îi aruncă mereu priviri rugătoare, iar Tiona îi face și ea ochi dulci. Toți știu asta. Nu mai pun la socoteală liceenele, vilegiaturistele sau pe madam Persefona, care dintre toate mîțele e cea mai dată naibii, nici un motan nu-i poate rezista. Credeți că nu știu ce-o să-mi răspundă Artemis la toate astea? O să-mi spună:

— Plictiseală, tăticule. La noi e o plictiseală de mori.

Și n-am nici un atù cu care s-o tai. Femeie frumoasă, tînără, copii nu are, temperament de invidiat, s-ar fi zbînțuit în vijelia dansurilor, distracțiilor, flirturilor și așa mai departe. Iar Haron cu părere de rău, e din ăștia, filozofi. Gînditori. Totalitarism, fascism, menagerism, comunism. Dansurile — narcotic, sexual, musafirii — boi de pretutindeni, unul mai semeț decît celălalt, de whist sau „patru rigi" nici să nu îndrăznești să-i pomenești. Cu toate astea ține la băutură! Se așează în jurul mesei cinci deștepți de-ai lui, își pun înainte cinci sticle de coniac și pornesc s-o toace pînă dimineață. Fata mai cască gura din cînd în cînd, trîntește ușa și pleacă la culcare. Asta-i viață! Înțeleg că pentru bărbați e necesară o treabă bărbătească, dar nici femeilor nu le trebuie decît tot o treabă femeiască!... Și totuși îl iubesc pe ginerele meu. E ginerele meu și îl iubesc. Dar cît naiba poți discuta? Și ce schimbi cu aceste discuții? E clar ca bună ziua: oricîte discuții ai purta despre fascism, lui tot nu-i va păsa; n-o să ai timp nici să oftezi și-or să-ți tragă pe cap o cască de fier — tot înainte și trăiască conducătorul! Iar dacă-ți vei neglija tînăra soție, ea îți va plăti cu aceeași monedă. Filozofiile nu-ți vor fi de nici un ajutor aici. Nu zic că un om cult n-ar trebui să mai discute și pe teme abstracte dar trebuie păstrate și proporțiile, domnilor.

Dimineața era superbă (temperatura plus nouăsprezece, nebulozitatea o zecime, vîntul de sud 0,5 m/s). Ar trebui să merg la stația meteo să verific anemometrul, iar l-am scăpat pe jos. După micul dejun m-am hotărît să bat fierul cît e cald și-am plecat la primărie să lămuresc problema pensiei. Mergeam, delectîndu-mă cu liniștea din jur, cînd deodată observ că la întretăierea străzilor Libertății cu Vereskova s-a adunat mulțimea. După cum se vede, Minotaurul intrase cu cisterna sa în vitrina bijutierului, iar lumea se strînsese să-l privească cum, murdar și buhăit, beat încă de dimineață, dă explicații unui sticlete. Atît de prost se potriveau însă toate astea cu dimineața strălucitoare, încît buna dispoziție mi se spulberă cît ai clipi. Bineînțeles, poliția n-ar fi trebuit să-i dea drumul atît de repede Minotaurului. Doar știau că iar se va îmbăta din moment ce intrase în perioada crizelor de beție. Pe de altă parte, cum să nu-i dai drumul, cînd e singurul vidanjor din oraș? Totuși, una din două: ori te ocupi de reeducarea Minotaurului și te îneci în rahat, ori accepți compromisuri în numele igienei.

Am întîrziat din cauza Minotaurului și pînă am ajuns la „rond" toți ai noștri deja se adunaseră. Am plătit amenda, după care ologul Polifem mă servi cu un trabuc formidabil, într-o teacă de aluminiu. Trabucul îmi fusese trimis de băiatul lui cel mare, Policarp, locotenent în flota comercială. Policarp ăsta îmi fusese elev cîțiva ani, pînă-n momentul cînd fugise ca mus în marină. Băiatul era sprinten la minte, mare ștrengar. Cînd fugise din oraș, taică-su, Polifem, încercă să mă dea în judecată: chipurile, l-aș fi îndemnat pe băiat la desfrînare cu lecțiile mele despre pluritatea lumilor. Polifem și-acum mai e convins că cerul e tare și că sateliții aleargă pe el precum motocicliștii la circ. Argumentele mele referitoare la foloasele astronomiei nu îi sînt accesibile. Nici atunci, nici acum.

Ai noștri vorbeau despre vistiernicul orășelului, care delapidase din nou banii strînși pentru construcția stadionului. Deci, asta ar fi a șaptea oară. Întîi am adoptat măsurile radicale. Silen gesticula, susținînd că nimic nu-i mai bun decît o judecată: „Destul cu jumătățile de măsură. Vrem o judecată deschisă. Ne adunăm tot orașul în groapa stadionului și-acolo îl răstignim pe tîlhar la stîlpul infamiei, chiar pe locul crimei. Slavă domnului, turuia el, legea noastră este destul de elastică, încît soluția suprimării să fie justificată de gravitatea faptei". Eu aș spune chiar că legea noastră e mult prea elastică, remarcă Paral veninosu. Pe vistiernicul ăsta l-am mai judecat de două ori și de fiecare dată legea noastră elastică nu l-a putut ține. Probabil însă că așa și crezi: „că l-am judecat la primărie și nu în excavația stadionului". Morfeu, chibzuind adînc, stabili ca, începînd de azi, să nu-l mai tundă și bărbierească. Adică, „lasa-l să mai umble și pletos". „Nu sînteți decît niște gaoaze", se revoltă Polifem.

— Nu pricepeți că-l doare în cot de voi? Are cu cine să umble.

— Chiar așa, îl susținu Paral Veninosu și ne aminti că în afară de vistiernic mai trăiește și activează arhitectul orașului ce proiectase stadionul după cum îl

A DOUA INVAZIE A MARȚIENILOR

taiase capul, iar acum, bineînțeles, era interesat sa nu dea Dumnezeu să înceapă construcția. Bîlbîitul Callaid începu să sîsîie și să se smucească, atrăgînd astfel atenția tuturor, și ne „povesti" cum el însuși, Callaid, era să se bată cu arhitectul, anul trecut, de sărbătoarea Florilor. Această confesiune imprimă discuției un altt curs decisiv. Ologul Polifem, ca veteran și om sîngeros, propuse să-i așteptăm pe amîndoi la intrarea localului doamnei Persefona și să le rupem coarnele. În astfel de momente hotărîtoare, Polifem încetă să-și mai controleze expresiile, amintindu-și-le doar pe cele de cazarmă. „Să le rupem coarnele acestor împuțiți, urlă el. Să-i băgăm în smoală pe rahații ăștia și să le șlefuim puțin ciolanele lor blestemate". E de-a dreptul uimitor cum aceste vorbe au putut într-atît să-i excite pe ai noștri. Toți se aprinseră, începură să gesticuleze, iar Callaid șuiera și se smucea mai tare ca de obicei, dar n-avea încă forța să articuleze măcar un cuvînt, probabil din cauza emoțiilor ce-l copleșiseră. Dar aici Paral Veninosu, singurul dintre noi rămas liniștit, constată că în afară de vistiernic și arhitect, în oraș mai locuiește, la reședința sa de vară, și amicul lor cel mai bun, un oarecare domn Laomedon. Toți amuțiră brusc și începură să-și aprindă țigările și trabucurile stinse în timpul discuției, pentru că domnului Laomedon nu prea poți să-i rupi coarnele, iar de șlefuit ciolanele, nici vorbă. Și cînd în liniștea care urmă, bîlbîitul Callaid îi scăpă mult doritul „Să le stîlcim mutrele!", toți îl priviră cu reproș.

Mi-am amintit că de mult trebuia să fiu la primărie. Am pus trabucul, fumat pe jumătate, în teaca lui de aluminiu, apoi am urcat la etajul doi, pînă în anticamera domnului primar. Mă frapă agitația neobișnuită din cancelarie. Toți lucrătorii păreau cam surescitați. Pînă și domnul secretar, în loc să-și vadă de obișnuita explorare a propriilor unghii, punea peceți de ceară pe niște plicuri mari. Avea o figură foarte scîrbită și îndatoritoare. Stînjenit, m-am apropiat de acest filfizon cu părul lins după ultimul răcnet al modei. Doamne, aș fi dat totul de pe lume numai să n-am de-a face cu el: nici să-l văd, nici să-l aud. Nici înainte nu-l prea iubisem pe domnul Nikostratos, ca de altfel pe toți fanții orășelului nostru (la drept vorbind, n-am putut să-l sufăr încă de cînd mi-a fost elev: leneș, impertinent, ieșiri arogante), dar de ieri, mi-era și greață să mă uit la el. Oare cum voi reacționa la vederea lui? M-am stăpînit însă și l-am întrebat într-un tîrziu:

— Domnule Nikostratos, se mai aude ceva cu problema mea?

Nu m-a privit, ca să zic așa, nu mă onoră nici măcar cu o ocheadă.

— Scuzați-mă, domnule Apollon, dar încă n-a sosit răspunsul de la minister, și continuă să pună peceți. M-am mai foit un pic, ezitînd să plec imediat, apoi brusc m-am îndreptat grăbit spre ieșire. Eu, de cînd mă știu, n-am suportat locurile oficiale. Totuși, în mod cu totul neașteptat, domnul secretar mă opri cu o comunicare ciudată, spunîndu-mi că de ieri nu mai poate lua legătura cu Marafinele.

— Ce spuneți?, am exclamat. Nu s-au terminat încă manevrele?

— Ce manevre?, se miră el. Și-atunci nu m-am mai stăpînit. Nici pînă acum nu știu dacă merita s-o fac, dar l-am privit drept în ochi, insistent și l-am întrebat:

— Cum adică ce manevre? Acelea pe care ați avut bunăvoința să le priviți noaptea trecută.

— Chiar erau manevre? rosti cu o stăpînire de sine demnă de invidiat, aplecîndu-se din nou deasupra plicurilor lui.

— Erau doar niște artificii. Citiți ziarele de dimineață.

Ar fi trebuit să-i trîntesc vreo două, mai ales că în acel moment eram singuri în cameră. Dar pot eu așa ceva?

Cînd m-am întors la „rond", discuția deviase spre natura fenomenului nocturn. Ai noștri se înmulțiseră: veniseră în plus Mirtilos și Pandaros. Pandaros avea uniforma descheiată, era nebărbierit și obosit după serviciul de noapte. Mirtilos n-arăta nici el mai bine, pentru că toată noaptea bîntuise în jurul casei, făcînd de pază în așteptarea nenorocirii. Toți țineau în mîini ziarele de dimineață și analizau articolul „În pragul sărbătorii" din „Observatorul nostru", care ne înștiința că Marafinele se pregătesc să-și sărbătorească cei o sută cincizeci și trei de ani ai lor, știre provenită din obișnuitele surse absolut sigure, și că noaptea trecută se făcuseră probe cu focuri de artificii pentru a putea fi admirate de locuitorii orașelor și satelor pe o rază de două sute de kilometri. Cum pleacă Haron în deplasare, cum ziarul nostru se tîmpește într-un hal fără de hal. Nici măcar nu s-au obosit să-și închipuie cum ar putea să se vadă un foc de artificii de la o distanță de două sute de kilometri. Măcar să se fi întrebat de cînd focurile de artificii sînt însoțite de șocuri subterane. Toate astea le-am spus imediat alor noștri, dar mi-au replicat că știu și singuri în ce an sîntem astăzi și că mai bine aș citi „Buletinul Milles". În „Buletin" era scris negru pe alb că „noaptea trecută locuitorii din Milles au putut admira spectacolul de neuitat al manevrelor militare cu folosirea celor mai noi tehnici de luptă". „Păi, eu ce-am zis?", am exclamat, dar Mirtilos mă întrerupse și-mi povesti că dis-de-dimineață venise la benzinăria lui un oarecare șofer al firmei „Transportul Intercontinental", luase o sută cincizeci de litri de benzină, două borcane de ulei de motor, o ladă de marmeladă și îi șoptise tainic că noaptea trecută explodaseră dintr-o cauză necunoscută uzinele subterane de combustibil pentru rachete. Muriseră circa douăzeci și trei de oameni ce asigurau paza uzinei, tot schimbul de noapte plus încă o sută șaptezeci și nouă de oameni ce dispăruseră fără urmă. Ne-am îngrozit cu toții, dar Veninosul Paral se și repezi

— Da' atunci, mă întreb eu, la ce i-a trebuit marmeladă? Cu asta îl puse la punct pe Mirtilos.

— Lasă, lasă, spuse acesta. Am auzit. Mie mi-ajunge. Nici noi n-am mai avut ce să spunem. Într-adevăr, ce-avea a face aici marmelada? Callaid începu să sîsîie, să se stropșească, dar nu reuși să scoată nimic. Și atunci interveni măgarul ăsta bătrîn de Pandaros.

— Măi, fraților, face el, ia ascultați-mă puțin. Ce uzine de rachete? La mijloc sînt uzinele de marmeladă. Clar, nu? Am rămas perplecși.

— Uzinele subterane de marmeladă?, îl întrerupse Paral. Ehei, bătrîne, da'azi ești într-o formă de invidiat.

Am început să-l batem prietenește pe spate pe Pandaros.

— Mda, Pan, se vede treaba că azi ai dormit cam prost, bătrîne. Te-a ostenit Minotaurul, Pan. Nu te văd bine. Ar fi timpul să ieși la pensie, Pan, prietene!.

— Și mai zici că ești polițai: provoci panică, spuse cu obidă Mirtilos, singurul care luase în serios cuvintele lui Pandaros.

— De-aia e și Pan, să semene panică, ironiză Dimant. Polifem profită și el de prilej și nimeri la țintă cu o glumă groasă. Cît timp ne-am amuzat, Pandaros stătuse ca un stîlp și se umfla văzînd cu ochii, întorcîndu-și doar capul, ca un taur pe care îl supără matadorii. Într-un sfîrșit își încheie uniforma la toți nasturii și privind pe deasupra tuturor zbieră:

— Gata cu gluma! Cirrrculați! În numele legii!.

Mirtilos plecă la benzinăria lui, iar restul lumii plecă la circiumă.

La cîrciumă am trecut imediat pe bere. Iată plăcerea de care mereu am fost lipsit, pînă cînd nu am ieșit la pensie. Într-un asemenea orășel mărunt ca al nostru, toți îi cunosc pe profesori. Părinții elevilor tai,

nu știu de ce, își imaginează că ai fi un soi de magician al cărui exemplu personal poate interzice copiilor să calce pe urmele taților. Circiuma era ticsită de dimineața pînă noaptea tîrziu cu asemenea părinți, iar dacă-ți permiteai și tu o halbă nevinovată de bere, atunci ziua următoare puteai fi sigur că vei avea o discuție umilitoare cu directorul. Iar eu iubesc cîrciuma! Îmi place să stau într-o companie plăcută de bărbați și să port pe îndelete discuții serioase pe teme libere, să ascult absent clinchetul paharelor și zarva din spatele meu. Îmi place să spun și să ascult un banc mai „sărat", să joc „patru rigi" cu miză mică, dar care să nu afecteze demnitatea jocului, iar în caz de cîștig să fac cinste tuturor cu un rînd de bere. Cam asta e.

Iapet ne-a adus berea și am început să discutăm despre război. Ologul Polifem ajunse la concluzia că dacă aseară a fost vreun război, atunci deja trebuia să înceapă mobilizarea. Paral Veninosul îl contrazise, spunîndu-i că în cazul unui război deja izbucnit nici n-am mai fi avut pe cine să mobilizăm. Nu-mi plac conversațiile despre război și cu mare plăcere aș fi pornit o discuție despre pensii, dar unde să mă mai strecor și eu?!... Polifem își trînti cîrja de-a curmezișul mesei și întrebă iritat, cam ce înțelege Paral prin război propriu-zis?

— Știi tu, de exemplu, ce-nseamnă o bazooka?, întrebă el încruntat. Știi ce-nseamnă să stai în tranșee, tancurile să năvălească spre tine, iar tu încă să nu observi că-ți atîrnă pantalonii plini?

— Paral ripostă, spunînd că nu știe nimic și nici nu vrea să cunoască despre tancuri și pantaloni plini, dar că despre războiul atomic toți știm același lucru:

— Să te culci cu picioarele spre cel mai apropiat cimitir, iar după explozie să ai grijă să te tîrăști singur spre el.

— Ai fost un pîrlit de civil și la fel de pîrlit ai să și mori, nu rămase mai prejos ologul Polifem. Războiul atomic e un război al nervilor, înțelegi? Ei pe noi, noi pe ei și care s-a căcat primu-n nădragi, ăla a și pierdut.

Paral ridică doar din umeri, dar Polifem se aprinsese rău de tot:

— Bazookele! urla el. Tarzanii! Hîrstt și pantalonii plini! Așa-i Appolon?.

Epuizat de atîtea țipete, căzu imediat pe panta amintirilor, cum ne luptam prin nămeții de zăpadă cu tancurile dușmane. Nu pot să sufăr aceste amintiri. Numai pantaloni plini de rahat. Nu știu, poate așa a și fost, nu mai țin minte. Dar nici nu mi-ar place să mă întorc la asta. Iar Polifem cum a fost ușă de cazarmă, așa a și rămas. Nu-mi pot imagina cam ce se mai poate rupe unui om ca să înceteze definitiv să mai facă pe subofițerul. Poate pentru că n-a nimerit în „blocadă", așa cum am căzut eu și am simțit-o. Sau problema constă în caracter?

Am mai zăbovit și atunci m-am decis ca-n același timp să și mănînc. De obicei se halește bine la Iapet, de data asta însă, specialitatea casei, supa cu găluște, mirosea puternic a untdelemn și așa am și spus-o. Se vede treaba că de vreo trei zile îl dor dinții pe Iapet, atît de tare, încît nimic nu poate gusta ca lumea. „Ehe, mai ții minte, Feb, cum te-am pocnit de ți-a sărit măseaua?", întrebă trist. Cum era să uit! Eram într-a șaptea, îi făceam amîndoi curte Efigeniei și ne băteam în fiecare zi. Doamne, ce departe rămăseseră vremurile cînd mă mai puteam bate! Efigenia este acum căsătorită cu un inginer din sudul țării, are deja nepoți și angină pectorală.

În timp ce mă îndreptam spre Ahile, am zărit lîngă casa domnului Laomedon binecunoscuta lui mașină roșie, înfricoșătoare, cu geamuri blindate, iar la volan fuma hidoșenia aia care întotdeauna își bătea joc de mine. Se legă și acum de mine, încît am fost nevoit să trec demn pe partea cealaltă a străzii, ignorîndu-l.

Ahile stătea impozant în spatele gemulețului și își admira „Cosmosul". De cînd își făcuse rost de acest triunghi albastru cu tipăritură argintie, își impusese ca regulă strictă scoaterea clasorului chiar la sosirea mea, așa, cu totul întîmplător. Îl cunosc de-a fir a păr și tocmai de aceea nu-i arăt că de fapt îmi sîngerează inima de cîte ori văd timbrul. Am o singură consolare, că timbrul pe care totuși îl are nu-i decît un simplu abțibild. Așa i-am și zis.

— Da, am spus, nimic de zis, Ahile, e un lucru minunat. Păcat că-i numai un abțibild.

Se schimonosi și mormăi ceva despre strugurii cri.

— N-ai ce să-i faci, i-am răspuns liniștit. Abțibildul rămîne un abțibild și n-ai ce-i face. Personal, n-aș fi luat niciodată timbrul ăsta la un asemenea preț. Ce nevoie am de-un abțibild? Bineînțeles, mai sînt unii indivizi cu un orizont atît de larg încît le iau pînă și ștampilate, dar asta nu-i de mine, e nedemn. Eu le achiziționez doar pentru fondul de schimb, că doar întotdeauna poți găsi un fraier căruia să-i fie indiferent dacă e cu lipici sau nu.

Las' că te dezvaț eu să mai îmi vîri sub nas tipăritura aia de argint!

Totuși ne-am omorît timpul în mod plăcut. Căuta să mă convingă că focul de artificii de ieri fusese o auroră boreală mai deosebită însoțită întîmplător de un cutremur puternic, în timp ce eu îl pisam la cap cu manevrele și exploziile de la uzinele de marmeladă. Era însă imposibil să discuți cu Ahile. Doar se vede de la o poștă că omul nu crede în ceea ce spune și că te contrazice doar din spirit de contradicție. Stătea ca un idol mongolez, uitîndu-se pe geam și repetînd unul și același lucru, adică n-aș fi singurul din orașul ăsta care s-ar pricepe la fenomenele naturii. Puteai să juri că cei de-acolo, de la școala farmaceutică, insistă într-adevăr în studiul științelor serioase. Ce mai, e limpede că nu poți duce la bun sfîrșit nici o discuție cu ai noștri. Să-l luăm pe Polifem, de exemplu. Niciodată nu atinge esențialul. Nu-l interesează adevărul, important e un singur lucru: ridiculizarea interlocutorului. Să zicem că se discută despre forma planetei noastre. Îi dovedesc cu argumente precise, cunoscute oricărui om învățat, că Pămîntul, exprimîndu-ne grosolan, este un glob. Polifem, îndîrjit, atacă zadarnic fiecare argument în parte, iar cînd ajungem la forma umbrei pămîntene în timpul unei eclipse de lună, îmi trîntește brusc ceva de genul: „Umbră, umbră... Acoperi cu umbră lumina soarelui. Mai bine ai face mai întîi să scapi de negul de sub nas și să-ți crească păr pe chelie, și abia apoi să vorbești". Sau, de exemplu, Paral. Odată am discutat cu el despre metodele de tratament ale alcoolismului. Cît ai clipi din ochi, am și trecut la politica externă a conducerii de atunci ca să ajungem imediat la problema pansexualismului. Și mai curios e că nu am avut nici în clin nici în mînecă cu problemele pansexualismului și politicii externe, nici atunci și nici acum. În schimb, un nepot de văr al Ermionei suferea de alcoolism, chinuindu-ne pe toți din jur. Acum e-n armată, medic militar, dar atunci viața mea devenise un coșmar neîntrerupt. Mda, alcoolismul e un flagel al poporului.

Discuția noastră luă sfîrșit cînd Ahile scoase o sticluță tăinuită, din care am băut cîte un păhărel de gin. Afacerile lui Ahile merg cam prost. Am impresia că nu i-ar ajunge nici de gin, dacă n-ar exista madam Persefona. Chiar și azi trimisese pe cineva.

— V-aș propune un antigen, șoptea delicat Ahile.

— Nu, răspunse mesagera, mi-a cerut ceva mai sigur, vă rog.

— Mai sigur, ei, ce să-ți povestesc. A mai trecut în grabă un ucenic-bucătar de la Iapet pentru picături de dinți și altcineva n-a mai venit, putînd astfel discuta în liniște. Am schimbat „Monumentul" meu pe seria lui „Crucea Roșie". De fapt, nu-mi trebuia

A DOUA INVAZIE A MARȚIENILOR

„Crucea Roșie", dar Haron spusese alaltăieri că primiseră în redacție următorul anunț: „Caut «Crucea Roșie», propun la schimb oricare ștampilă răsturnată aflată în standarde". Pare ciudat, dar Haron e singurul din casa noastră care nu rîde de mine. În general, dacă stai să te gîndești nu e deloc un om rău, dar Artemis e imorală și nu-și păstrează demnitatea. Ce om mai e și Nikostratos ăsta?!!

M-am întors acasă pe la nouă seara și-i văd că iar stau la mine în grădină, la umbră. E adevărat că acum nu se mai sărutau, dar trebuie să existe și decență, așa că am intrat în grădină, am înșfăcat-o pe Artemis de mînă și-i spun acestui filfizon:

— La revedere, domnule Nikostratos. Noapte bună. Artemis își smulse mîna și plecă fără să scoată o vorbă, în timp ce acest desfrînat, încercînd să salveze neîndemînatic situația penibilă în care se afla, porni să discute cu mine despre niște recomandări municipale pe care ar fi trebuit să le anexez la cererea mea de pensionare. Iar eu stau și-l ascult. Ar fi trebuit să-l alung din grădină cu parul, dar eu stau și-l ascult. Politețea mea blestemată. Nesiguranța mea. Cu adevărat un complex de inferioritate. Și-l văd cum brusc rînjește dezgustător și-mi spune:

— Și ce mai face fermecătoarea doamnă Ermiona? Dumneata, domnule Apollon, sînteți un om abil. De la așa o econoamă nici eu nu m-aș refuza.

Îmi sări inima din loc și-am înlemnit, în timp ce el, fără să mai aștepte vreun răspuns, și de fapt ce nevoie ar mai avea de el, plecă rîzînd în hohote, de se auzea în toată strada. Sînt singur în grădina întunecată.

Mda, asta e. Trebuie să legiferez cumva relațiile mele cu Ermiona. Știu că nu-i nevoie de asta, dar liniștea sufletească cere jertfe.

3 iunie

Cîteodată mă cuprinde o adevărată groază cînd mă gîndesc că nu se rezolvă nimic cu pensia mea. Mi se strînge totul pe dinăuntru și nu pot să mă mai ocup de nimic.

Logic, însă, ar fi ca treburile să se încheie în modul cel mai favorabil. În primul rînd, am predat ca profesor timp de treizeci de ani, fără să mai punem la socoteală întreruperea din cauza războiului. Mai precis, chiar treizeci de ani și două luni. În al doilea rînd, nu mi-am schimbat niciodată locul de muncă și astfel să-mi întrerup vechimea din cauza mutărilor sau a altor împrejurări distractive. O singură dată, acum șapte ani, mi-am luat un scurt concediu, fără plată. Iar participarea la acțiunile militare în nici un caz nu poate fi considerată întrerupere de vechime, asta-i clar. După un calcul foarte aproximativ, prin clasele mele au trecut mai mult de patru mii de elevi, aproape toată populația orașului de azi. În al treilea rînd, în ultimii ani am fost mai tot timpul evidențiat și de trei ori am ținut locul directorului liceului, cînd acesta fusese plecat în concediu. În al patrulea rînd, am depus o muncă ireproșabilă, avînd șaisprezece diplome de la minister, cu o felicitare trimisă personal de ministru, azi e mort, cu ocazia aniversării a 50 de ani, precum și o medalie de bronz „Pentru străduințe pe tărîmul învățămîntului popular". Un sertar burdușit de scrisori din biroul meu este destinat special adreselor de mulțumire din partea părinților. În al cincilea rînd, specialitatea mea. Acum au înnebunit toți cu Cosmosul ăsta, așa că astronomia e o materie actuală. După mine, și ăsta e un motiv. Așa că privești toate astea și rămîi uimit: ce îndoieli mai pot exista? Să fi fost în locul ministrului, aș fi de acord fără ezitare, prima categorie. Doamne, atunci m-aș liniști și eu în sfîrșit, pentru că, de fapt, mie nici nu-mi trebuie prea mult în viață. Trei-patru țigări, un păhărel de coniac, mărunțiș pentru cărți și asta-i tot. Și timbrele, bineînțeles. Prima categorie, asta înseamnă o sută cincizeci pe lună. O sută îi dau Ermionei pentru gospodărie, douăzeci la C.E.C. pentru zile negre și ce rămîne va fi al meu. Asta-mi ajunge și pentru timbre și pentru altele. Oare nu merit asta?

E deprimant cînd nu mai are nimeni nevoie de-un bătrîn. Îl storci ca pe-o lămîie ș-apoi du-te și crapă. Mulțumiri, adrese? Pe cine mai interesează așa ceva astăzi? Medalie? Cine n-are? Și neapărat cineva trebuie să se lege de prizonierat. Ai fost prizonier? Am fost. Trei ani? Trei ani. Basta! Deci, vechimea s-a întrerupt pentru trei ani, primiți categoria a treia și nu ne mai umflați corespondența. Ehe, dac-aș fi avut niște cunoștințe! Apropo, un elev de-al meu și anume generalul Alchim și acum mai zace în Congresul de Jos. Ce-ar fi dacă i-aș scrie? Trebuie să mă țină minte, doar am avut din plin acele mici conflicte despre care își aduc aminte cu mare plăcere foștii elevi la maturitate. Zău, că-i scriu. Chiar așa direct voi și începe: „Bună ziua, băiețaș. Iată că acum sînt deja bătrîn...". O să mai aștept puțin și-i voi scrie.

Azi am stat toată ziua acasă. Ieri, Ermiona a fost în vizită la mătușa și a adus de-acolo un pachet mare cu timbre vechi. Ordonîndu-le, am simțit o mare plăcere. Așa ceva nu se poate compara cu nimic. E ca o nesfîrșită lună de miere. Erau cîteva exemplare minunate, într-adevăr toate cu etichete, o să trebuiască să le restaurez. Mirtilos își instala cortul în curte unde locuiește cu toată familia. S-a lăudat că poate strînge tot calabalîcul în zece minute și să se care. A mai povestit că tot nu se stabilise legătura cu Marafinele. Desigur, minte. Minotaurul, mort de beat, lovise cu cisterna sa murdară automobilul roșu al domnului Laomedon și se caftise cu șoferul. I-au dus pe amîndoi la circă. Pe Minotaur îl încuiaseră pînă cînd se va trezi, iar pe șofer, zice-se, l-au dus la spital. E totuși dreptate pe lumea asta. Artemis stă liniștită ca un șoricel: acum-acum se va întoarce Haron. Nu i-am spus nimic Ermionei. Poate că se va rezolva cumva. Uff, de-aș primi categoria întîi!

4 iunie

Am terminat lectura ziarelor de seară, dar tot nu înțeleg nimic. Fără-ndoială, se produseseră ceva schimbări. Dar care anume? Și-n urma căror evenimente? Le place să ne mintă, asta e.

Dimineața, după ce mi-am terminat cafeaua, am plecat la „rond".

Ziua era bună, călduroasă (temperatura plus optsprezece, nebulozitatea zero, vîntul sudic 1 m/sec, după anemometrul meu). Ieșind în strada am văzut că Mirtilos se foiește în jurul cortului desfăcut pe pămînt. L-am întrebat ce-i cu el.

— Lasă, lasă, răspunse iritat. S-au găsit deștepții. Atunci, stați și așteptați, pînă vă va tăia pe toți.

Nu cred o iotă din ce spune Mirtilos, dar la astfel de vorbe întotdeauna mi se face pielea de găină.

— Dar ce s-a întîmplat?, am întrebat.

— „Martenienii", răspunse scurt și începu să strîngă cortul ajutîndu-se și de genunchi.

Nu l-am înțeles de prima dată și poate tocmai de aceea, din cauza acestui straniu cuvînt, apăru sentimentul că va veni ceva îngrozitor și de neînlăturat. Picioarele mi se înmuiară și-atunci m-am așezat pe bara de protecție a camionului. Mirtilos tăcea, doar pufăind și smiorcăindu-se.

— Cum ai spus?, l-am întrebat.

Își termină de strîns cortul, îl aruncă în camion și își aprinse o țigară.

Au năvălit martenienii, șopti el. Acum ne-a venit sfîrșitul la toți. Marafinele sînt arse pînă la temelie, zice-se, zece milioane de morți într-o singură noapte, înțelegeți? Iar astăzi au sosit la noi la primărie. Acuma au puterea, așa că, gata. Ne-au interzis deja să mai semănăm, iar acum, se spune, ne vor scoate

la toți stomacurile. Înțelegi, le trebuie pentru ceva stomacurile noastre! N-am să mai aștept asta, îmi trebuie și mie stomacul. Cum am auzit toate astea, așa m-am și hotărît: aceste noi ordine nu sînt pentru mine, n-au decît să se ducă toate pe apa sîmbetei, eu plec la ferma fratelui meu. Deja am trimis-o cu autobuzul pe bătrînă cu copiii. Să stăm, să așteptăm, iar pe urmă vedem noi.

— Stai, l-am întrerupt, înțelegînd că toate-s minciuni, dar înmuindu-mă din ce în ce. Stai, Mirtilos! Ce tot vorbești? Cine a năvălit? Cine a ars? Ginerele meu e acum în Marafine.

— S-a zis cu ginerele tău, mă compătimi Mirtilos și aruncă mucul de țigară. Fii convins că fii-ta a ajuns văduvă. Ce libertate acum pe capul secretarului... Ei, eu am plecat. Adio, Apollon. Ne-am înțeles întotdeauna foarte bine. Nu-ți țin dușmănie și să nu-ți aduci aminte de mine cu rău.

— Dumnezeule!, am țipat disperat, topindu-mă de tot. Dar cine au năvălit?

— Martenienii, martenienii!, îmi repetă în șoaptă. De acolo!, ridică el un deget spre cer. Au căzut din cometă!

— Poate marțienii?, am întrebat plin de speranță.

— Lasă, lasă, spuse intrînd în cabină. Ești învățător, oricum le știi mai bine. Iar mie mi-e totuna cine-mi scoate mațele...

— Dumnezeule, Mirtilos, am protestat, înțelegînd fără nici un dubiu că totul nu-i decît o minciună. Dar nu se poate așa ceva. Ești om în vîrstă, ai nepoți. Ce marțieni să fie, dacă Marte e o planetă lipsită de viață? Acolo nu e viață, doar s-a demonstrat științific.

— Lasă, lasă, mormăi Mirtilos, dar deja începuse să ezite. Ce fel de realitate?

— Nici un «lasă», așa e cum ți-am spus. Întreabă orice savant. Dar ce tot spun, savant, o știe fiecare școlar!

Mirtilos mîrîi și ieși din cabina camionului:

— Ducă-se naibii toate!, izbucni el, înfigîndu-și labele în ceafă. Pe cine să mai ascult? Pe tine? Pe Pandaros? Nu mai înțeleg nimic.

Trase un scuipat și intră în casă.

M-am întors acasă, decis să-l sun pe Pandaros. Acesta, se vede treaba, era extrem de ocupat pentru că Minotaurul rupsese gratiile de la celulă și fugise, așa că acum Pandaros trebuia să organizeze urmărirea. Într-adevăr, acum o oră și jumătate sosise cineva la primărie, un fel de șef, poate chiar marțian, dar în privința scoaterii stomacurilor nu se dăduse nici un fel de ordin și de fapt el, Pandaros, n-avea timp de marțieni, pentru că un singur Minotaur era, după părerea lui, mai rău decît toți marțienii la un loc.

M-am grăbit spre „rondulet".

Aproape toți ai noștri se adunaseră la intrarea în primărie și discutau îndîrjiți despre niște urme stranii de praf. Aceste urme le lăsase un marțian, știau ei asta precis. Morfeu susținea sus și tare că pînă și el, un bătrîn frizer și maseur, încă nu mai văzuse astfel de monștri.

— Păianjeni, povestea el, niște păianjeni imenși și păroși. Vreau să spun, masculii erau păroși, iar femelele erau goale. Merg pe labele de jos, iar cu cele de sus înșfacă. Ai văzut urmele? Ceva înfiorător! Ca niște găuri. Da, cu siguranță a trecut pe aici.

— Problema nu e că a trecut, spuse înțeleptul Silen. La noi, pe pămînt, gravitatea este mai mare, uite, Apollon mă va susține, așa că nu sînt capabili să meargă așa, pur și simplu, pe picioare. Pentru asta și-au pus niște picioroange speciale pe arc, și astea lasă găuri în praf.

— Pe bune, picioroange, susținu nedeslușit lapet prin bandajul cu care-și înfășurase falca. Numai ca nu-s picioroange, ci o mașinarie, am vazut-o eu intr-un film. Mașinile nu-s pe roți, ci pe pîrghii, adică pe picioroange.

— Iar s-a fofilat vistiernicul nostru, spuse Paral Veninosu. Rîndul trecut a căzut grindină de-o mărime neobișnuită, rîndul celălalt ne-au invadat lăcustele, acum s-a aranjat cu marțienii — la nivelul epocii, în strînsă legătură cu ultimele cuceriri ale spațiilor cosmice.

— Nu pot privi indiferent aceste urme, insista Morfeu. Îngrozitor! Hai, bătrîneilor să bem ceva, nu?

Callaid, care de mult se scremea, sîsîindu-se și scuturîndu-se, rosti în fine:

— T-t-t-impul azi e frumos, bătrîneilor! C-c-cum ați dormit?

Din cauza defectului său de vorbire rămîne întotdeauna în urma evenimentelor. Totuși e veterinar și-ar fi putut să ne spună ceva folositor în privința urmelor.

— Iar Mirtilos și-a luat deja tălpășița, spuse Dimant, rîzînd prostește. Adio, Dimant, zice, întotdeauna ne-am înțeles bine. Vezi, zice, de stația de benzină, iar dacă e ceva, dă-i foc, zice, să n-o lăsăm dușmanului.

Am întrebat precaut ce se mai aude de Marafine.

— Marafinele au ars, spuse satisfăcut Dimant. Se zice că au sunat de acolo, ne propun să păstrăm tăcerea.

M-am convins pe deplin că toate astea nu-s decît zvonuri neîntemeiate și m-am pregătit să-i combat, cînd răsună urletul sirenei de poliție și-atunci ne-am întors cu toții spre ea.

Prin piață gonea într-o fugă de iepure, în zig-zag, clătinîndu-se, bramburit și buhăit, Minotaurul, iar după el într-un jeep al poliției, Pandaros. Stătea în picioare, ținîndu-se de parbrizul din față, urlînd ceva și fluturînd cătușele.

— Gata, acum îl prinde, pronostică Morfeu.

— Nu se știe, îl contrazise Dimant. Ai văzut ce face?

Minotaurul ajunse la un stîlp de telegraf, se prinse de el cu mîinile și picioarele și începu să se cațere. Pandaros însă sărise deja din mașină și îl prinsese de pantaloni. Împreună cu ajutorul său îl smulseră pe curățătorul de haznale de pe stîlp și-l aruncă în jeep, cu cătușele puse. Apoi ajutorul plecă, iar Pandaros, ștergîndu-se cu batista și desfăcîndu-și haina din mers, se îndreptă spre noi.

— L-a prins, comunică Morfeu, adresîndu-se lui Dimant. Veșnic mă contrazici.

Pandaros se apropie și întrebă ce noutăți mai avem. I-am explicat despre urmele marțienilor. Imediat se lăsă pe vine și se cufundă în studiul lor. Am simțit, fără să vreau, chiar o vie admirație, pentru că imediat ieși la iveală adevăratul profesionalism: privea aceste urme cumva dintr-o parte și nu punea mîna pe nimic. Am avut o presimțire că acum-acum se va explica totul. Pandaros se mișca de-a lungul urmelor ca o rață, cu mișcări ample ale fundului pe care „țipau" pantalonii strînși. Tot timpul repeta: „Aha... E clar... Aha... Totul e limpede...". Așteptam nerăbdători, păstrînd tăcerea și doar Callaid încerca să spună ceva, sîsîind. În sfîrșit, Pandaros se ridică gemînd și privind în jurul pieței, ca și cînd ar fi vrut să observe ceva, rosti scurt:

— Doi. Banii i-au scos dintr-un sac. Unul avea un baston cu tăiș, celălalt fuma „Astra".

— Și eu fumez „Astra", spuse Paral Veninosu și imediat Pandaros îl țintui cu privirea.

— Care doi? întrebă Dimant. Marțieni?

— La început am crezut că nu-s de-ai noștri, rosti rar Pandaros, fără să-și dezlipească privirea de Paral. La început am crezut că-s gagiii din Miles, îi cunosc eu...

Și atunci se declanșă Callaid.

— N-n-nu, nu-l prinde cu mașina, ne anunță el.

— Și cu marțienii cum rămîne? întrebă Dimant. Nu înțeleg...

Pandaros ignorînd întrebările directe, îl privea in

continuare pe Paral.
— Dă-mi țigara, bătrîne, îi ceru.
— Pentru ce? întrebă Paral.
— Mă interesează să-ți văd mușcătura, explică Pandaros, precum și unde ai fost azi între șase și șapte dimineața.
Ne-am uitat la Paral, iar acesta spuse, că după opinia lui, Pandaros este cel mai mare dobitoc din lume, dacă nu ținem seama de acel cretin, care-l angajase pe Pandaros în poliție. Am fost nevoiți să cădem de acord cu el și am început să-l batem pe spate pe Pandaros:
— Da, Pandaros, aici bătrîne, ai cam sfeclit-o. N-ai priceput, bătrîne Pan, că astea-s urmele marțianului deși bineînțeles, de unde să știi tu, bătrîne, de marțieni? Asta nu-i Minotaurul, Pan.
Pandaros începu să se umfle, dar tocmai atunci ieși din primărie Polifem cel olog, care se alătură din mers veseliei noastre.
— Treaba-i nasoală bătrîneilor! spuse el îngrijorat. Marțienii atacă, au luat Milles-ul. Ai noștri se retrag, ard semănăturile, aruncă podurile în aer în urma lor!
Iar mi se înmuiară picioarele, de n-am mai avut putere să mai ajung la o bancă să mă așez.
— Au debarcat trupe la sud: două divizii, hîrîia Polifem. În curînd vor fi aici?
— Deja au fost aici, comentă Silen. Pe niște picioroange speciale. Uite urmele...
Polifem doar le privi și imediat protestă indignat că astea-s urmele lui și toți înțeleseră dintr-o dată că într-adevăr erau ale lui. Nu chiar ale lui, ci ale cîrjei. Pentru mine a fost o mare ușurare. Iar de cum a înțeles și el, Pandaros își închise tunica la toți nasturii și privind pe deasupra tuturor, zbieră:
— Ați vorbit, și gata! Rr-rupeți rîndurile! În numele legii.
Am intrat în primărie. Era plină de saci plați, rînduiți pe coridor lîngă pereți, pe palierele scărilor și chiar în anticameră. Sacii aveau un miros nedefinit și toate geamurile erau larg deschise, în rest nimic nu se schimbase. Domnul Nikostratos stătea la biroul său și-și lustruia unghiile. Zîmbindu-mi unsuros și cu o intonație neclară, îmi dădu de-nțeles că e de datoria lui profesională să nu vorbească nimic despre marțieni, totuși ar putea să-mi afirme că toate astea n-au nimic comun cu problema pensiei mele. Un lucru e sigur: de acum încolo nu va mai prezenta avantaje semănatul grîului pe meleagurile noastre, mult mai eficient dovedindu-se a fi un nou tip de cereală nutritivă cu calități, după cum s-a exprimat, universale. Iată, în acești saci sînt semințele și-ncepînd de azi vor fi repartizate la toate fermele din împrejurimi.
— Dar de unde sînt sacii? am întrebat.
— Au fost aduși, spuse nehotărît.
Mi-am învins timiditatea și am întrebat cine i-a adus.
— Persoane oficiale, răspunse.
Se sculă de la birou, își ceru scuze și cu mersul lui dezlînat intră în cabinetul primarului. Am intrat în cancelarie și m-am întreținut cu dactilografa și paznicul. Oricît ar părea de ciudat, dar confirmară toate zvonurile despre marțieni, deși nu lăsară impresia că posedă informații valabile. Uf, zvonurile astea! Nimeni nu le crede, dar toți le repetă. Se va ajunge pînă la denaturarea celor mai simple fapte. De exemplu, Polifem și podurile lui sărite în aer. De fapt, ce-a fost? Polifem apăruse primul la „rond". L-au văzut pe geam și l-au invitat în cancelarie să repare mașina de scris. Pe cînd trudea, distrînd fetele cu povești în care spunea cum și-a pierdut piciorul, în cancelarie a intrat domnul primar, a mai stat, a mai ascultat gînditor și a rostit o frază enigmatică:
— Da, domnilor, podurile, probabil, sînt arse, și s-a întors în cabinetul său de unde a cerut să i se aducă imediat sandvișurile cu sardine și o sticlă de bere de fargos.
Iar Polifem explică fetelor că de obicei podurile sînt distruse în timpul unei retrageri pentru a împiedica înaintarea inamicului. Restul e clar. Ce prostie! Am socotit de datoria mea să explic funcționarilor primăriei că enigmatica frază a domnului primar nu înseamnă decît că hotărîrea este luată irevocabil. Normal, pe toate fețele apăru ușurarea, amestecată, de altfel, cu o oarecare dezamăgire.
La „rond" nu mai era nimeni. Pandaros îi izgonise pe toți. Oarecum liniștit m-am îndreptat spre Ahile să-i descriu noile mele achiziții și să sondez terenul pentru seria de arhitectură: poate o vrea ștampilată dacă tot nu poate face rost de una curată. Oricum, ia el și cu lipituri. Dar Ahile era și el sub influența zvonurilor răspîndite. La propunerea mea, îmi răspunse absent că o să se mai gîndească și fără să-și dea seama îmi dădu o idee strălucită. „Marțienii, spuse el, sînt o nouă putere. Și să știi, Feb, o nouă putere înseamnă noi timbre." M-am mirat cum de nu-mi venise în cap o idee așa de simplă. Într-adevăr, dacă zvonurile sînt măcar în parte adevărate, atunci prima acțiune rațională a acestor marțieni legendari va fi scoaterea unei noi ediții a propriilor timbre sau măcar inscripționarea vechilor noastre timbre. Mi-am luat în grabă rămas bun de la Ahile și m-am dus direct la poștă. Bineînțeles, nu apăruse nici un fel de corespondență cu timbre noi și-n general nimic nou pe la poștă. Cînd o să învățăm, în sfîrșit, să nu mai credem în zvonuri? Este binecunoscut faptul că Marte are o atmosferă extrem de rară, clima e deosebit de aspră, iar baza vieții, apa, lipsește aproape total. Demult sînt discreditate total legendele despre canale — nu sînt altceva decît iluzie optică. Pe scurt, toate astea-mi aminteau de panica de acum doi ani, cînd Polifem cel olog alerga prin oraș cu pușca, urlînd că scăpase din grădina zoologică a capitalei un gigantic triton-canibal. Mirtilos izbutise atunci să-și care toată casa și nu se putu hotărî vreo două săptămîni să se întoarcă în oraș.
Rațiunea întunecată a inculților mei concetățeni legănată de viața monotonă în pendulări imperceptibile, năștea miracole cu adevărat fantastice. Lumea noastră se aseamănă cu un coteț de găini, scufundat în somnul de noapte, unde este suficient să atingi întîmplător doar o pană a unei pestrițe care dormitează pe stinghia ei, că toate păsările vor fi cuprinse de-o emoție de nedescris, agitîndu-se care încotro, cotcodăcind și găinățîndu-se în toate părțile. Dar, după mine, viața și așa e destul de agitată. Ar trebui fiecare să-și păstreze nervii. Am citit undeva, că zvonurile sînt dăunătoare sănătății, chiar mai mult decît fumatul, autorul o dovedea științific, cu cifre. Mai scria acolo, că forța de influență a zvonurilor de panică este direct proporțională cu ignoranța maselor și chiar așa și este, deși trebuie să recunosc, chiar și cei mai învățați dintre noi cad uimitor de ușor în vîltoarea evenimentelor generate de starea de spirit generală și sînt gata să fugă unde văd cu ochii împreună cu mulțimea înnebunită.
Toate astea intenționam să le spun alor noștri, cînd am observat, în drum spre cîrciumă, că la „rond" se adunase din nou mulțimea. M-am întors acolo și m-am convins că zvonurile deja își făcuseră efectul lor distrugător. Nimeni n-a vrut să asculte vorbele mele. Toți erau extrem de excitați, veteranii amenințau cu armele, pe care nici nu le curățaseră bine de unsoare. Se spunea că din cazarma regimentului de infanterie numărul optzeci și opt veniseră soldații în permisie și povestiseră ceva absurd.
Acum două zile, în plină noapte, în cazarmă s-a dat alarma, și un timp, mai exact, pînă dimineața, întreg regimentul a stat în mașini blindate și camioane pe platoul de instrucție. Alarma a fost anulată dimineața și ziua de ieri a trecut în ordinea obișnuită. Noaptea s-a repetat totul, cu deosebire că dimineața, în cazarmă a sosit cu un elicopter colonelul

de stat major, care ordonă alinierea regimentului în careu și, fără să iasă din elicopter, ținu o cuvîntare lungă și complet de neînțeles, apoi își luă zborul, după care aproape întreg regimentul a fost lăsat în permisie. Trebuie spus că soldații care avuseseră timp să se ghiftuiască la lapet vorbeau extrem de neclar și începeau mereu binecunoscutul cîntec indecent: „Magdaleno, spune drept/ Cine te-a mușcat de...". Un singur lucru era sigur, că în cuvîntarea colonelului de stat major nu se pomenea nici măcar un cuvințel despre marțieni. Colonelul se referise, de fapt, doar la două lucruri: despre datoria patriotică a soldatului și despre sucul lui gastric și, de altfel, lega aceste două noțiuni într-un mod imperceptibil. Înșiși soldații nu pricepuseră toate aceste nuanțe, dar un lucru le era clar că, începînd din această dimineață, cei care vor fi prinși de plutonier cu gumă de mestecat „narco" sau țigară „op" vor fi azvîrliți în carceră pentru zece zile și lăsați să putrezească acolo. Imediat după plecarea colonelului, comandantul regimentului, lăsînd soldații în formație, ordonă ofițerilor și plutonierilor să facă în cazarmă o percheziție minuțioasă și să confiște toate țigările și gumele de mestecat care conțineau substanțe toxice. Soldații nu mai știau nimic altceva și nici nu vroiau să știe. Prinzîndu-se puternic de umeri, avînd o înfățișare amenințătoare, izbucniră: „Magdalenooo, spune drept/ Cine te-a mușcat de...", așa că ne-am dat în grabă la o parte și le-am dat drumul.

Aici Polifem, cu cîrja și pușca sa, se urcă pe o bancă și zbieră că ne-au trădat generalii, că în jur sînt numai spioni și că adevărații patrioți trebuie să se unească în jurul drapelului pentru ca patriotismul... și așa mai departe. Acest Polifem nu poate trăi fără patriotism. Fără picior poate trăi, dar fără patriotism nu! Cînd răguși și tăcu, își aprinse o țigară, eu am încercat să-i conving pe-ai noștri că pe Marte nu există viață și nici nu poate fi, toate astea nefiind decît minciuni. Nu mi-au dat însă voie să vorbesc. Întîi Morfeu îmi băgă sub nas un ziar central de dimineață, care publicase un articol mare: „Dacă există viață pe Marte?". În acest articol, toate datele științifice de pînă acum erau tratate cu un pesimism ironic, iar cînd eu, fără să mă pierd cu firea, am încercat să dezbat problema, Polifem se apropie, de mine și, luîndu-mă de guler, mormăi amenințător:

— Ne-adormi vigilența, otravo? Spion marțian și rahat chelos! La zid cu tine!

Nu suport astfel de tratamente. Am început să am palpitații și am strigat după poliție. Ce huliganism! N-am să i-o iert lui Polifem, niciodată. Ce-și imaginează! M-am smuls, l-am făcut porc olog și am plecat în cîrciumă.

Era plăcut sa ma conving că țipetele patriotice ale lui Polifem erau dezgustatoare nu numai pentru mine. În cîrciumă mai erau deja cîțiva dintre ai noștri. Toți se găseau în jurul lui Cronos — arhivarul, îl tratau pe rînd cu bere și îl descoseau despre vizita marțienilor de azi dimineață.

— Ce marțieni? spunea Cronos, abia mutîndu-și privirile. Marțienii ca marțienii. Pe unu-l cheamă Calhaid, iar pe celălalt Aiah, amîndoi sînt sudiști, cu niște nasuri uite-așa...

— Bine, dar mașina? îl întrebau. Mașina ca mașina, neagră, zboară... Nu, nu e elicopter. zboară și gata. Ce sînt eu, pilot? De unde vreți să știu cum zboară?...

Am mîncat și am așteptat pînă cînd îl lăsară în pace, am luat două porții de gin și m-am așezat lîngă el.

— Cu pensiile nu s-aude nimic nou?, l-am întrebat. Dar Cronos deja nu mai înțelegea nimic. Ochii îi lacrimau, iar el dădea pe gît pahar după pahar ca un robot și mormăia: „Marțienii ca marțienii, unul Calhaid, altul Aiah... Negre, zboară... Nu, nu sînt dirijabile... Aiah, vă zic... Nu eu, ci pilotul...". Pe urmă adormi.

Cînd Polifem și banda lui năvăliră în cîrciumă, am plecat în mod demonstrativ acasă. Mirtilos nu plecase. Își făcuse din nou cortul, stătea și gătea mîncare pe un aragaz portabil. Artemis nu era acasa plecase pe undeva, fără să spună unde, iar Ermiona curăța covoarele. Ca să mă liniștesc m-am ocupat de restaurarea timbrelor. Este totuși plăcut să mă gîndesc la măiestria la care am ajuns. Nu știu dacă cineva e capabil să distingă cleiul pus de mine de cel autentic. În orice caz, Ahile nu e.

Acum, despre ziarele de azi. Sînt uimitoare. aproape toate rubricile sînt ocupate de pălăvrăgelile diverșilor medici despre regimul de alimentație rațională. Vorbesc cu o indignare surprinzătoare despre preparatele medicale ce conțin opium, morfină și cofeină. Și ce dacă acum o să mă doară ficatul, nu tot eu trebuie să îndur? În nici un ziar nu există o rubrică filatelică, despre fotbal nici un cuvînt, în schimb toate ziarele reproduc un articol gigant și complet lipsit de sens, despre însemnătatea sucului gastric. Se poate crede că n-aș ști și fără ei ce însemnătate are sucul gastric. Nici o telegramă de peste hotare, nici un cuvînt despre implicațiile embargoului, se poartă o discuție prostească despre grîu; în grîu, chipurile, nu sînt destule vitamine, în grîu, vezi bine, se adăpostesc prea ușor dăunătorii, iar un oarecare Marte, academician în științe agricole a ajuns pînă acolo, încît a afirmat că istoria milenară a cultivării grîului și a altor cereale folositoare (ovăz, porumb, mei) este o greșală totală a omenirii, pe care, de altfel, încă nu-i tîrziu s-o îndreptăm. Nu mă pricep deloc la grîu, specialiștii oricum au mai mult habar, iar articolul este scris pe un ton critic, inadmisibil, aș putea spune pe un ton distrugător. Se vede imediat că acest Marte e un sudist tipic, nihilist și guraliv.

Era deja ora douăsprezece, dar Artemis tot nu venise. Nici acasă nu se întorsese, nici în grădină nu era, iar străzile erau pline de soldați beți. Ar fi putut să dea un telefon și să spună unde se află. Tot mai aștept, cînd vine Ermiona și întreabă ce se petrece cu Artemis. Habar n-am, ce să-i răspund. Nu-mi plac asemenea discuții, nu le suport. Mă-ntreb cu cine-o semăna fii-mea? Răposata fusese o femeie modestă, doar o singură dată se îndrăgostise de un arhitect, dar și asta cum să spun, două-trei bilețele, o singură scrisoare. Iar eu niciodată n-am fost un dulău, cum s-ar fi exprimat Polifem. Și acum îmi mai amintesc cu groază vizita mea la madam Persefona. Nu, o astfel de petrecere a timpului nu e pentru un om civilizat. Totuși, dragostea, chiar cea mai trupească, este o taină, iar ca să faci dragoste în compania unor oameni chiar bine cunoscuți și bine intenționați nu este așa de palpitant cum se scrie în unele cărți. Fereasca Dumnezeu, eu, bineînțeles, nu cred că Artemis a mea se ocupă acum de dansuri bahice printre sticle, dar putea, totuși, să dea un telefon. Mă mir doar de prostia ginerelui meu. Eu, în locul lui, de mult m-aș fi întors.

Am vrut să închid jurnalul meu și sa merg la culcare, cînd îmi veni urmatoarea idee. Probabil ca Haron nu degeaba zabovește în Marafine. Mi-e frica și să mă gîndesc, dar am impresia că știu ce se-ntîmplă. Oare s-au hotărît? Îmi amintesc acum de toate acele adunări din casa mea, de toți acei prieteni ciudați ai lui, cu deprinderi vulgare și maniere urîte: niște mecanici cu voci necioplite, care beau whisky fără sifon și fumau țigări ieftine, scîrboase; niște guralivi tunși scurt cu fețe palide, de culoare bolnăvicioasă, care făceau paradă în blugi și cămăși pestrițe și niciodată nu-și ștergeau „bocancii" în hol; toate discuțiile lor despre guvernul mondial, despre tehnocrație, și toate „-ismele" de neconceput, ce garantează omului pașnic liniștea și securitatea; acum îmi amintesc și înțeleg ce s-a întîmplat. Da, ginerele meu

și prietenii lui erau extremiști și iată că au acționat. Toate zvonurile despre marțieni sînt, desigur, un ecou denaturat al adevăratelor evenimente. Complotiștii întotdeauna adorau un cuvînt misterios, răsunător, și nu este exclus ca acum ei să se numească „marțieni" sau vreo „societate de amenajare a planetei Marte" sau, să zicem, „renașterea marțiană". Și chiar faptul că academicianul în științe agrare poartă numele Marte suna pentru mine semnificativ: tot ce-i posibil ca el să fie capul revoluției. Ceea ce rămîne însă de neînțeles, este respingerea de către puciști a grîului și interesul lor pentru sucul gastric. Probabil că este o manevră pentru a distrage atenția și a deruta societatea.

Desigur, nu-nțeleg nimic din puciuri și revoluții și mi-e greu să găsesc o explicație la toate care se întîmplă acum, dar știu sigur un lucru. Cînd ne goneau ca pe niște oi, să înghețăm în tranșee, cînd cămășile negre puneau labele pe soțiile noastre violîndu-le chiar în paturile noastre, unde ați fost atunci domnilor extremiști? Atunci vă înfigeați insigne în piept și urlați: „Trăiască conducătorul!!". Dacă vă plac așa de mult revoluțiile, de ce nu le faceți niciodată la timpul potrivit? Cine mai are nevoie de voi acum, cu revoluțiile voastre? Eu? Mirtilos? Sau poate Ahile? De ce nu ne lăsați în pace? Voi toți, domnilor sub-ofițeri și contra revoluționari, nu sînteți cu nimic mai buni decît idiotul-patriot de Polifem.

Eczema, porcăria naibii, mă chinuie. Mă scarpin ca o maimuță la iarmaroc, nu-mi ajută nici un fel de picături, nici o alifie. Toți farmaciștii mint. N-am nevoie de niciun medicament. De liniște am nevoie, asta-i!

Dacă Haron o să aibă atîta minte să nu rămînă în ultimele rînduri, am asigurată prima categorie.

5 iunie

În noaptea asta am dormit foarte prost. Mai întîi m-a trezit Artemis, care apăruse abia pe la ora unu noaptea. Mă hotărîsem deja să vorbesc deschis cu ea, dar n-a ieșit nimic. M-a sărutat și s-a încuiat în dormitorul ei. A trebuit să iau un somnifer să mă liniștesc. Am ațipit și am visat numai prostii. La orele patru dimineața am fost din nou trezit, de astă dată de către Haron. Toți dormeau, el răcnea de s-auzea în toată casa, ca și cum, în afară de el, nu mai era nimeni aici. Mi-am pus halatul și-am intrat în sufragerie. Dumnezeule, ți-era și frică să te uiți la el. Am înțeles imediat că revoluția căzuse.

Stătea la masă și mînca hulpav tot ce-i adusese Artemis somnoroasă și tot aici, direct pe fața de masă, erau răspîndite părțile unsuroase ale unei arme de foc. Era nebărbierit, ochii îi erau roșii, congestionați, părul răvășit, zburlit, cu șuvițe lipite între ele, și în timp ce mînca plescăia ca un gunoier. Era fără haină și probabil chiar în halul ăsta apăruse în casă. Nu rămăsese nimic din vechiul redactor-șef al unui neînsemnat, dar respectat ziar. Cămașa era ruptă și mînjită cu pămînt, mîinile murdare cu unghiile rupte, iar pe piept se vedeau zgîrieturi umflate îngrozitor. Nici nu se gîndi să-mi dea bună ziua, mă privi doar cu ochi de nebun și mormăi sufocat de mîncare:

— Ne-au așteptat, canaliile!

Am trecut cu vederea acest salut sălbatic, pentru că am văzut: omul este pierdut; inima îmi tresări puternic, iar picioarele mi se înmuiară, încît a trebuit să mă așez pe divan. Și Artemis era speriată tare, deși încerca să ascundă asta. Haron însă nu-i acorda nici o atenție și doar urla, de răsuna tot cartierul:

— Pîine! sau Brandy, dracu' să-l ia, sau Unde-i muștarul, Arta? Ți l-am cerut de douăzeci de ori!

Nu se lega nici o discuție, în sensul obișnuit al acestui cuvînt. Încercînd zadarnic să-mi potolesc bătaile de inimă, l-am întrebat pe Haron dacă-și atinsese scopul. Drept răspuns scoase un horcăit complet neinteligibil, ceva despre „atingerea" unei mutre, dar care, probabil, nu era cea care trebuia. Am încercat să schimb subiectul și să direcționez discuția pe o cale mai pașnică, întrebîndu-l cum e timpul prin Marafine. Mă privi de parcă l-aș fi jignit de moarte, dar se mulțumi să mormăie în farfurie: „Idioți fără creiere...". Hotărît lucru, nu puteai discuta cu el. Înjura mereu, folosind cuvinte murdare — și atunci cînd mînca și mai apoi cînd, dînd la o parte farfuriile cu cotul, începu cu mîinile sale jupuite să-și strîngă arma. Deocamdată e bine că Ermiona doarme așa de adînc și că nu asistă la scenele astea, nu suportă bădărăniile. Toți erau pentru el niște ticăloși și nu puteam înțelege ce s-a întîmplat. În mare, reieșea cum așa: „toți ticăloșii au ajuns cu ticăloșiile lor la un asemenea grad, încît oricare pîrlit de ticălos poate acum să facă orice cu ceilalți ticăloși și nici un ticălos nu mișcă un deget ca să împiedice restul ticăloșilor să se ocupe de orice rahat". Săraca Artemis stătea după umărul lui, frîngîndu-și degetele, iar lacrimile curgeau pe obrajii ei. Din cînd în cînd mă privea rugător, dar ce puteam să fac? Eu însumi aveam nevoie de ajutor, iar din cauza tensiunii nervoase parcă mi se așternu în fața ochilor o peliculă. Fără să se oprească măcar un minut din înjurat își montă arma (se observă acum că era o pușcă automată modernă), o încărcă și se ridică cu greu în picioare, aruncînd două farfurii pe podea. Artemis, biata mea fiică, cu o față albă ca varul se întinse spre el, și atunci se pare că Haron se înduioșă puțin.

— Ei, hai, piciule, spuse el, încetînd cu înjurăturile și îmbrățișînd-o stîngaci pe după umeri, aș putea să te iau cu mine, dar asta nu cred să te bucure. Doar te știu ca pe un cal breaz.

Pînă și eu am simțit o dorință chinuitoare, ca Artemis să găsească acum niște cuvinte potrivite. Și parcă transmițîndu-i prin telepatie această dorință, fetița mea cu lacrimile șiroaie, îi puse o întrebare, după mine, foarte interesantă: „Ce o să fie acum cu noi?". Am înțeles imediat că aceste cuvinte nu erau tocmai cele mai potrivite din punctul de vedere al lui Haron, care-și strecură pușca sub braț, o lovi pe Artemis la fund și rînjind scîrbos, spuse: „Nu-ți fă griji, baby, nu se va întîmpla nimic cu tine" — apoi se îndreptă direct spre ieșire. Nu puteam însă să-l las să plece, așa, fără nici o explicație.

— Un moment, Haron, l-am oprit, învingîndu-mi slăbiciunea. Ce va fi acum? Ce-o să facă acum?

Aceste simple întrebări îl aduseră la o furie de nedescris. Se opri în prag, se întoarse pe jumătate și, tesărind dureros — la o mișcare a genunchiului, sîsîi printre dinți următoarele cuvinte stranii:

— Măcar un ticălos să întrebe ce-i de făcut. Nu, acum nici un ticălos nu mai întreabă ce să facă. Liniștiți-vă, împărăția voastră cerească va fi și pe pămînt.

După aceea ieși, trîntind tare ușa, iar după un minut se auzi din stradă cum pleacă, uruind, automobilul lui.

Următoarea oră trecu ca în iad. Artemis avu un fel de isterie, deși aducea mai mult a criză de nebunie de nestăpînit. Sparse toate vasele ce rămăseseră pe masă, smulse și aruncă în televizor fața de masă și, bătînd cu pumnii în ușă, țipa cu o voce sugrumată ceva de genul: „Deci, sînt proasta ta?... Proasta ta, nu-i așa?... Iar tu?... Iar tu... Dar te scuip... Tu cum dorești, iar eu cum vreau! Ai înțeles... Ai înțeles?... Ai să vii, și-ncă în genunchi!... Probabil că ar fi trebuit să-i dau niște apă, s-o pălmuiesc ș.a.m.d., dar eu însumi zăceam răstignit pe canapea și nu era nimeni care să-mi aducă o tabletă de validol. Totul se termină cînd Artemis fugi la ea în cameră, fără să-i pese de mine, iar eu, revenindu-mi un pic, m-am tîrît pînă la patul meu și m-am scufundat într-un semileșin.

Dimineața veni mohorîtă și ploioasă. Temperatura

era plus șaptesprezece, nebulozitatea zece grade, fără vînt. Din fericire, dormeam, n-am asistat la explicațiile Artemisei cu Ermiona în privința dezordinii din sufragerie. atîta știu, că era scandal și că amîndouă erau pornite. Pe fața Ermionei se citi clar intenția de a mă muștrului, însă atunci cînd îmi aduse cafeaua nu-mi spuse nimic. Probabil n-arătam deloc bine, iar ea este o femeie bună la suflet, pentru asta o și prețuiesc. După ce am terminat cafeaua, mi-am adunat puterile să merg la „rond", dar tocmai atunci veni un băiat cu un comision și îmi aduse o așa-zisă chemare, semnată de Polifem. Se părea că sînt membru al „Gărzii Orășenești Voluntară Antimarțiană" și mi se ordonă „să vin la orele zece dimineața în piața Concordiei, purtînd o armă, ori de foc, ori albă și mîncare pentru trei zile." Da' ce sînt eu, mucosul lui? Bineînțeles, din principiu nu m-am dus nicăieri. Am aflat de la Mirtilos, care tot mai stă în cort, că o dată cu răsăritul soarelui sosesc la primărie tot felul de fermieri, iau saci cu semințele noii cereale pentru cîmpurile lor. Se spune că recolta de grîu e sortită pieirii, că guvernul o cumpără în stare crudă, în condițiile avantajoase, și-n plus un aconto pentru recolta noii cereale. Fermierii suspectează în toate astea o escrocherie agrară, dar pentru că nu li se cer bani și nici angajamente în scris, nu știu ce să mai creadă. Mirtilos mă convingea (pe mine!), că nu există nici un fel de marțieni, pentru că pe Marte viața nu poate fi posibilă, există doar o nouă politică agrară. Totuși era pregătit să părăsească oricînd orașul și pentru orice eventualitate luase și el un sac cu semințe. Ca și ieri, în ziare, se putea citi doar despre grîu și suc gastric. Dacă va continua tot așa, am să renunț la abonament. La Radio — tot la fel: doar grîu și suc gastric; nici nu-i mai dau drumul. Mă uit doar la televizor, unde totul a rămas la fel ca pînă la puci. Domnul Nikostratos veni cu mașina, Artemis îi sări în întîmpinare și ei plecară. Nu vreau să mă mai gîndesc la asta. La urma-urmei poate asta-i soarta.

Deoarece palavrageala despre grîu și sucul gastric nu se mai termina, probabil că puciul reușise. Haron, mai puțin maleabil, nu primise ceea ce sperase, se certase cu toți și trecu în opoziție. Mi-e teamă că o să avem neplăceri din cauza lui. Cînd nebuni ca Haron iau pușca în mînă, trag fără să ezite. Dumnezeule, oare nu mai vine odată timpul cînd n-o să mai avem neplăceri?

6 iunie

Temperatura plus șaisprezece, nebulozitatea nouă grade, vîntul sud-vestic, șase metri pe secundă. Am reparat anemometrul. Eczema mă chinuie tare, a trebuit să-mi bandajez mîinile. În plus, mă dor urechile degerate cîndva, pesemne se va schimba vremea.

Marțienii... să fie și marțieni. M-am plictisit tot discutînd de ei.

7 iunie

Și acum mă mai doare ochiul. S-a umflat și nu mai văd nimic cu el. Tot e bine că nu-i decît stîngul. Compresele lui Ahile ma ajuta doar parțial. Ahile spune că voi mai avea vînataia cel puțin o săptămînă. Acum e roșie-albastra, mai tîrziu verde, pe urmă se va îngălbeni și va dispare de tot. Totuși, ce cruzime, ce lipsă de cultură! Să lovești un om în vîrstă, care intenționează doar să pună o întrebare nevinovată. Dacă marțienii vor începe cu asta, atunci nu mai știu cu ce vor termina. Și nici n-ai unde să te plîngi, rămînîndu-ți un singur lucru: să aștepți clarificarea situației. Ochiul mă doare așa de tare, încît mi-e groază să-mi amintesc cum mă mai bucuram azi de dimineața liniștită (temperatura plus douăzeci, nebulozitatea zero grade, vîntul sudic un metru/secundă).

Cînd terminîndu-mi micul dejun, m-am urcat în pod pentru observațiile mele meteorologice, am observat cu oarecare uimire că, în afara orașului, cîmpurile căpătaseră o nuanță pregnant albăstruie. În zare, cîmpurile se contopeau cu albăstreala cerului astfel încît linia orizontului era complet ștearsă, deși vizibilitatea era foarte bună, nici un pic de ceață. Aceste semințe marțiene răsăriseră uimitor de repede. Era deci de așteptat ca, nu mîine, poimîine, să se renunțe complet la grîu.

Sosind în piață, am văzut că aproape toți ai noștri, precum și un mare număr din ceilalți locuitori, care ar fi trebuit să fie acum la slujbă, fermieri și elevi, se adunaseră în jurul a trei autofurgonete mari, pline de pancarte multicolore și reclame. Am crezut că-i un circ ambulant, cu atît mai mult cu cît reclamele ne îndemnau să admirăm dansatori pe sîrmă inegalabili și alți eroi obișnuiți ai manejului, dar Morfeu, ce stătea aici mai demult, îmi explică că nu e nici un fel de circ, ci doar centre mobile de donare. Înăuntru erau niște pompe speciale îngropate în fire și cabluri, iar lîngă fiecare pompă stătea cîte un vlăjgan în halat de doctor, propunînd oricui intra să dea surplusul pe un preț uimitor: cinci pentru fiecare pahar.

— Ce surplus?, am întrebat. S-a dovedit a fi un surplus de suc gastric. A înnebunit toată lumea cu sucul ăsta gastric.

— Să fie oare ăștia marțieni?", am întrebat. „Ce marțieni?, se miră Morfeu. Sînt niște băieți zdraveni, păroși. Ba unul e și chior". „Și ce dacă-i chior?", l-am contrazis. Dacă e lezat un ochi reprezentantului oricărei rase, fie pe Pămînt, fie pe Marte, acesta se cheamă că e chior...

Nu știam atunci că aceste cuvinte pe care le-am rostit vor fi profetice. Pur și simplu mă iritase îngîmfurarea lui Morfeu.

— În viața mea n-am auzit de marțieni chiori, spuse el.

Publicul din jur căsca gura la discuția noastră și atunci el într-o criză de îngîmfare, socoti necesar să-și pună la bătaie renumele său îndoielnic de mare orator. Și doar nu pricepe nimic din materia asta!

— Nu sînt nici un fel de marțieni!, susținu el. Doar niște băieți obișnuiți din împrejurimile capitalei. Acolo sînt o duzină pentru fiecare cîrciumă.

— Informațiile noastre despre Marte sînt atît de sărace, am spus liniștit, încît presupunerea că marțienii se aseamănă cu băieții din „bombele" mahalalelor, oricum, nu contrazice de fel adevărul științific.

— Asta cam așa e, se băgă un fermier necunoscut de alături. Ați spus-o foarte convingător, domnule nu-știu-cum-să-vă-numesc. Chioru' ăsta are mîinile tatuate pînă la cot și numai cu femei goale. Cînd și-a suflecat mînecile și a venit spre mine cu mațul ăla, n-nuu, m-am gîndit, n-am nevoie de asta.

— Și ce spune știința despre tatuarea marțienilor?, mă întrebă răutăcios Morfeu.

Așa vroia el să mă ințepe. Mde, procedeu ieftin, miroase a frizerie de la o poștă. Nu mă bați tu cu asemenea chestii.

— Profesorul Zefir, îi spun, privindu-l direct în ochi, astronomul-șef de la Observatorul din Marafine, în nici unul din nenumăratele sale articole, nu neagă asemenea obicei la marțieni.

— Așa e, susținu fermierul. Sînt ochelariști, așa văd ei mai bine. Morfeu a trebuit să înghită toate astea. Se retrase cu următoarele cuvinte: Ar fi bună o bere..., ieși din mulțime, iar eu am rămas să aștept ce va fi mai departe.

Un timp nu se petrecu nimic. Toți stăteau, își holbau ochii și vorbeau încet. Fermierii și negustorii — oameni nehotărîți. Apoi începu mișcarea în primele rînduri. Unul din locuitorii satului își smulse brusc pălăria de pai de pe cap și, aruncînd-o la picioare, țipă hotărît:

— Ei! Cinci monede sînt ceva bani, nu-i așa?

Rostind aceste cuvinte, urcă hotărît treptele de

lemn și se postă în ușa furgonetei, așa că nouă nu ne mai rămăsese vizibilă decît partea de jos a corpului, plină de praf și țepi de scaiete. Ce spunea acolo, ce-l întreba, a rămas un mister — era prea departe. Am văzut doar că la început era încordat, apoi parcă se mai liniști, începu să pășească pe loc, își vîrî mîinile în buzunare și, dîndu-se înapoi, clătină din cap. Fără să se mai uite în jur, coborî treptele, își ridică pălăria și, scuturînd-o bine de praf, se pierdu în mulțime. În ușa furgonetei se ivi un om, într-adevăr un zdrahon și cît se poate de chior. Dacă n-ar fi avut halatul alb, așa cum arăta, cu bandajul negru de-a curmezișul feței țepoase, nebărbierite, cu mîinile păroase, tatuate, ai fi jurat că-i un criminal ce sălășluia în speluncile din mahalele capitalei. Privindu-ne abătut, își lăsă încet mînecile suflecate, își scoase o țigară pe care o aprinse tacticos, apoi spuse cu o voce dură:

— Hai-năuntru! Primești cinci monede. Doar bani! Peșin! Cît trebuie să asuzi pentru cinci monede? Pe cînd aici, ai înghițit mațul și gata! Ei?

Îl priveam și mă miram de miopia administrației. Cum pot crede că un locuitor, chiar și un fermier, va fi de acord să-și încredințeze organismul unui asemenea bandit? Am ieșit din mulțime și m-am dus la „rond".

Ai noștri erau cu toții acolo, cu puști, unii purtînd o banderolă albă pe mînecă. Polifem își îndesase o șapcă militară veche și, transpirat tot, rostea o cuvîntare. Reieșea că maltratările marțienilor deveniseră absolut de nesuportat, patrioții gemînd și sîngerînd din abundență sub jugul lor, că venise, în sfîrșit, timpul să le dăm o ripostă adevărată. Iar toată vina o poartă, susținea Polifem, numai dezertorii și trădătorii cum ar fi generalii îmbuibați, cu curu' gras, farmacistul Ahile, lașul Mirtilos și renegatul Apollon.

Am văzut negru în fața ochilor la auzul ultimelor cuvinte. Mi-am pierdut complet graiul și mi-am revenit doar atunci cînd am observat că, în afară de mine, nimeni nu-l mai asculta pe Polifem. Toți îl ascultau nu pe ologul idiot, ci pe Silen, care tocmai se întorsese de la primărie și povestea că de-acum înainte impozitele vor fi luate exclusiv prin suc gastric și că din Marafîne sosiseră ordine care echivalau sucul gastric în unități bănești obișnuite. Sucul gastric, chipurile, avea acum aceeași putere ca și banii, iar băncile și C.E.C.-urile vor fi gata să-l schimbe pe valută. Paral Veninosu observă imediat:

— Ca să vezi unde am ajuns. Au risipit în dreapta și-n stînga rezervele de aur și acum încearcă să asigure banii prin suc gastric.

— Cum adică? întrebă Dimant. Nu înțeleg. Ce, acum trebuie să ne facem vase speciale în loc de portofele? Și dacă-i aduc apă în loc de suc?

— Ascultă Silen, se băgă Morfeu. Îți datorez zece monede. Nu vrei să ți le plătesc în suc? Se înviorase, veșnic nu-i ajungeau banii, veșnic trăgea la măsea pe socoteala altora. Vremuri bune, bătrîneilor! continuă el. Îmi vine chef, de exemplu, să beau, merg la bancă, dar surplusul, iau banii și hop, în bodegă.

Interveni și Polifem, care din nou zbiera:

— V-au cumpărat! Urlă el. V-ați vîndut marțienilor pentru sucul gastric! V-ați vîndut aici, iar ei, uite-i! Umblă prin oraș ca pe Marte al lor!

Și-ntr-adevăr, prin piață trecea, încet și absolut silențios, o mașină foarte stranie, neagră și părea complet lipsită de roți, geamuri sau uși. Cu țipete și fluierături, băieții fugeau în urma ei, unii încercînd să se agațe de ea, dar fiind perfect netedă, ca un pian, le era imposibil s-o facă. O mașină foarte neobișnuită.

— Acum pe bune, chiar e o mașină marțiană?, am întrebat.

— Da' a cui să fie?, se răsti Polifem.

— Poate a ta?

— Nimeni n-a spus că-i a mea, l-am contrazis. Ce, puține mașini sînt pe lumea asta? Și atunci ce, înseamnă că toate-s marțiene?

— Dar nici nu ți-am spus că toate, boșorogule!, țipă Polifem. Eu îți spun că marțienii, împuțiții, se vîntură prin oraș, ca la ei acasă! Iar voi v-ați vîndut aici!

Am dat din umeri, nedorind să mă leg de el, iar Silen, foarte rațional îi spuse:

— Iartă-mă, Polifem, dar țipetele tale încep să ma obosească. Și nu numai pe mine. Cred că ne-am făcut destul datoria. Am intrat în gardă, ne-am curățat armele, ce mai vrei?

— Patrule! E nevoie de patrule!, spuse cu rupere de inimă Polifem. Drumurile trebuie blocate! Să nu-i lăsăm pe marțieni în oraș!

— Și cum nu-i lași?

— Dracu' să te ia, Silen! Cum nu-i lași? Foarte simplu! Stai, cine e? Trag! Și tragi!

Nu pot să mai ascult așa ceva. Nu e om, e cazarmă.

— Ce ziceți, poate facem patrule?, propuse Dimant. Ce mare greutate?

— Asta nu-i treaba noastră!, am spus cu hotărîre. Să spună și Silen, asta-i fărădelege. Pentru asta există armată. Mai bine să se ocupe ea de patrule și trageri.

Nu suport jocurile militare, mai ales cînd le comandă Polifem. E pur și simplu sadism. Țin minte și acum cînd la noi în oraș se făcuseră exerciții antiatomice, iar el, pentru o versiune cît mai veridică, a aruncat pe foc niște fumigene, pentru ca nimeni să nu abandoneze masca de gaze. Cîți oameni nu s-au otrăvit — un adevărat coșmar. E doar un subofițer, nu i se poate încredința nimic. Altădată a venit la școală la ora de gimnastică, l-a înjurat cu cele mai murdare cuvinte pe profesor și a început cu piciorul valid să le arate copiilor pasul de defilare. Și dacă-l pui în patrulă, o să tragă cu pușca după fiecare, pînă cînd nici nu vor mai aproviziona orașul. O să tragă și-n marțieni, iar ei, drept răzbunare, vor arde orașul. Iar bătrînii noștri, ca niște copii, zău. Vor în patrulă, n-au decît. Am scuipat demonstrativ și am plecat la primărie.

Domnul Nikostratos își lustruia unghiile, iar la întrebările mele timide răspunse cam așa: „Politica financiară a guvernului în condițiile noi se va schimba puțin. În circuitul bănesc un rol mare îl va juca acumn așa-numitul suc gastric. Trebuie să ne așteptăm ca-n viitorul cel mai apropiat, susnumitul suc gastric să aibă aceleași drepturi în circuitul valoric ca și banii. Referitor la pensii, deocamdată nu s-au primit ordine speciale, dar sînt presupuneri serioase, că dacă impozitele vor fi plătite cu așa-zisul suc gastric, atunci și pensiile vor fi plătite tot cu același suc gastric". Am tresărit puternic, dar, luîndu-mi inima în dinți, l-am întrebat direct pe domnul Nikostratos, dacă nu trebuie să înțeleg din cuvintele lui că acest suc gastric, practic nu este sucul gastric, ci reprezintă doar un simbol oarecare al noii politici financiare. Domnul Nikostratos dădu din umeri nedumerit și continuînd să-și cerceteze unghiile rosti:

— Sucul gastric, domnule Apollon, este un suc gastric.

— Da' ce nevoie am eu de suc gastric?, am întrebat lipsit de speranță.

Din nou ridică din umeri și punctă:

— Doar știți foarte bine că sucul gastric este necesar oricărui om!

Îmi deveni limpede că domnul Nikostratos ori minte, ori ascunde ceva. Am cerut disperat audiența la domnul primar. Am fost însă refuzat. Atunci am ieșit din primărie și m-am înscris la patrule.

Dacă unui om care a muncit ireproșabil treizeci de ani pe tărîmul învățămîntului popular, i se dă drept recompensă o sticluță cu suc gastric, atunci acest om are dreptul să-și demonstreze indignarea la orice nivel. Dacă sînt vinovați marțienii sau altcineva —

n-are nici un fel de importanță. Nu suport acțiunile anarhice, de nici un fel, dar pentru drepturile mele sînt gata să lupt cu arma în mînă. Deși toată lumea va înțelege că protestul meu poartă un caracter pur simbolic, totuși lasă să știe și ei, să-și dea seama că nu au de-a face cu un animal mut. Desigur, dacă centrele de donare ar fi fost reunite într-un sistem organizat la noi în oraș, dacă toate băncile și C.E.C.-urile ar fi primit într-adevăr suc gastric în schimbul valutei, atunci aș fi avut altă atitudine. Dar singurul care a povestit despre bănci și C.E.C.-uri a fost numai Silen, iar deocamdată toată povestea asta rămîne doar un zvon neconfirmat. Iar în privința centrelor de donare, Morfeu, înscriindu-se în patrulă, hotărî imediat că evenimentul trebuie udat și se dădu pe mîna banditului chior, întorcîndu-se cu ochii roșii și înlăcrimați și arătîndu-ne o bancnotă nouă, foșnitoare, ne anunță că furgonetele pleacă chiar acum. Deci, nici vorbă de vreun sistem organizat: au venit și au plecat. Ai putut să le dai surplusul — foarte bine, n-ai putut — nu dai vina pe altul. După mine e revoltător.

Polifem mă puse în echipă cu bîlbîitul Callaid, să patrulăm prin piața Concordiei și pe străzile alăturate, între orele 12 și 2 noaptea. Dîndu-ne legitimațiile, pe care le scrisese de mînă Silen, mă bătu pe umăr, înduioșat, și spuse:

— Vechea gardă! Ce s-ar fi făcut fără noi, Feb, acești rahați de civili? Știam că vei fi alături, la ora hotărîtoare.

Ne-am îmbrățișat și ne-au dat lacrimile. De fapt, Polifem nu este un om rău, pur și simplu îi place ca toți să i se supună orbește, o dorință lesne de înțeles. I-am cerut voie să-mi dea liber și m-am dus la Ahile. E bună și patrula, dar pentru orice eventualitate trebuie să iau cîteva măsuri. Ce e sucul gastric? I-am întrebat pe Ahile. Cine are nevoie de el? La ce e bun? Ahile îmi răspunse că sucul e necesar unei bune digestii a mîncării și, probabil, pentru nimic altceva. Asta știam și fără el.

— În curînd aș putea să-ți dau o cantitate mare din așa-numitul suc gastric, am spus. Ce zici, îl iei?

Spuse că o să se mai gîndească și imediat îmi propuse să schimb „grădina mea zoologică" incompletă cu poșta avio fără zimți, din anul douăzeci și opt. Nimic de zis, treaba asta fără zimțișori e un unicat, dar Ahile îl are cu două gumate și cu o pată grasă. Nu știu, nu știu.

Ieșind din farmacie, am văzut din nou mașina marțienilor. Poate că era aceeași mașină, poate alta. Încălcînd toate regulile de circulație, ea plutea prin mijlocul străzii, e adevărat, cu viteza pietonului, așa că am avut posibilitatea s-o cerceteze bine (mă îndreptam spre bodegă și mergeam în același sens cu mașina). Prima impresie a fost foarte clară: mai mult decît orice, mașina semăna cu un pian prăfuit de o formă aerodinamică. Din cînd în cînd de sub ea izbucnea ceva și atunci ea sărea puțin, dar asta, pesemne, nu era o defecțiune, pentru că își continua drumul fără să se oprească măcar o secundă. Nu se puteau distinge nici geamuri, nici uși, chiar de aproape, dar cel mai mult mă uimea lipsa roților. Din păcate, conformația mea nu-mi permitea să mă aplec destul de jos, ca să pot privi dedesubt. Probabil că acolo erau totuși niște roți, era imposibil să nu fie măcar o roată.

Mașina se opri brusc. Și, bineînțeles, se opri în fața vilei domnului Laomedon. Îmi amintesc că m-am gîndit cu amărăciune: există încă oameni pe lumea asta pentru care nu e nici o diferență între președintele nou și cel vechi, între marțieni sau altcineva. Întotdeauna, mă gîndeam, orice putere îi respectă pe astfel de oameni și le acordă atenția, pe care nici n-o merită de fapt, ba chiar mai mult, dacă avem în vedere respectul, e tocmai invers. Se întîmplă însă ceva complet neașteptat. Presupunînd, pe bună dreptate, că acum va ieși cineva din mașină și că în sfîrșit am să văd un marțian viu, m-am dat de-o parte și m-am oprit, începînd să observ desfășurarea faptelor împreună cu alți locuitori a căror intenții coincideau probabil cu ale mele. Spre mirarea și dezamăgirea noastră, din mașină nu au ieșit marțieni, ci niște tineri cumsecade îmbrăcați în pardesiuri înguste și purtînd bascuri. Trei dintre ei s-au dus spre intrarea principală și au sunat, iar alți doi, stînd în poziții degajate, cu mîinile băgate adînc în buzunarele pardesiurilor, au rămas lîngă mașină, sprijinindu-se de ea cu diferite părți ale corpului. Ușa de la intrare s-a deschis, cei trei au intrat și imediat s-au auzit de acolo sunete stranii, nu prea tari, de parcă cineva se apucase de unul singur să mute neglijent mobila, iar ceilalți începuseră să bată covorul cu lovituri ritmice. Cei doi rămași lîngă mașină nu dădură nici un fel de atenție acestor sunete. Stăteau în aceleași poziții, unul privind absent strada, celălalt, căscînd gura, privea etajul de sus al vilei. Nu se clintiră nici peste un minut, cînd pe ușa din față ieși încet și cu precauții, de parcă era orb, cel ce mă supăra atîta: șoferul domnului Laomedon. Fața îi era palidă, gura larg deschisă, ochii holbați și parcă sticloși, iar mîinile și le ținea strîns la burtă. Ieșind pe trotuar, făcu cîțiva pași și se așeză cu un geamăt, stătu puțin, cocoșîndu-se tot mai mult, apoi căzu într-o parte, se chirci, dădu scurt din picioare și rămase nemișcat. Trebuie să recunosc că la început n-am înțeles nimic. Totul se petrecu fără grabă, într-o atmosferă atît de liniștită de lucru, pe fondul zgomotelor unui oraș atît de obișnuit, încît îmi apăru fără voie și se întări sentimentul că, practic, așa trebuie să fie. Nu simțeam nici un fel de neliniște și nu căutam nici un fel de explicație. Aveam mare încredere în acești tineri, atît de cumsecade, atît de reținuți... Unul din ei se uită indiferent la șoferul ce zăcea culcat, își aprinse țigara și din nou începu să se uite la etajul de sus. Mi se păru chiar că zîmbește. Pe urmă se auzi tropăitul picioarelor și din vilă ieșiră unul după altul: un tînăr în pardesiu îngust, care-și tampona buzele cu batista; domnul Laomedon într-un halat luxos, oriental, fără pălărie și cu cătușele puse; alt tînăr în pardesiu îngust, pe care atîrnau armele. Cu mîna dreaptă strîngea la piept trei sau patru puști automate, în stînga ținea cîteva pistoale, băgîndu-și degetul printre inelele trăgaciurilor, iar pe fiecare umăr atîrna cîte o mitralieră. Pe domnul Laomedon l-am privit doar o dată și mi-a fost îndeajuns — și-acum mai am senzația de ceva roșu, umed și lipicios. Tot grupul traversă trotuarul fără grabă și dispăru în adîncurile mașinii. Cei doi tineri rămași afară se desprinseră alene de bordul lustruit, se apropiară de șoferul culcat, îl luară încet de mîini și de picioare și legănîndu-l îi făcură vînt prin intrarea în vilă. Apoi, unul din ei scoase din buzunar o hîrtie și o lipi grijuliu lîngă sonerie, timp în care mașina, fără a se mai întoarce, porni cu aceeași viteză în direcție opusă, iar cei doi rămași trecură cu o mînă foarte modestă, cuminte, prin mulțimea care se dădu în lături. Dispărură după colț.

Cînd mi-am revenit din poziția încremenită datorată neobișnuitei și neașteptatei întîmplări, cînd am putut din nou să gîndesc, am simțit ceva asemănător unui șoc nervos, de parcă s-ar fi produs în fața mea o acțiune crucială în istorie. Sînt sigur că ceva asemănător au trăit și simțit și restul de martori. Ne-am îngrămădit cu toții lîngă intrare, dar nimeni nu se hotărî să intre înăuntru. Mi-am pus ochelarii și am citit pe deasupra capetelor proclamația lipită lîngă sonerie. Proclamația suna cam așa: „Narcoticele! — otrava și rușinea națiunii! A sosit vremea să terminăm cu narcoticele. Noi vom termina cu ele, iar voi o să ne ajutați. Vom pedepsi fără cruțare pe cei care răspîndesc narcoticele". Dacă ar fi fost vorba de altceva, am fi vorbit vreo două ceasuri, dar acum toți nu făceau decît schimburi de exclamații, neavînd pu-

terea să treacă de stadiul unei timidăți obișnuite: „Vai-vai-vai-vai!", „Ce zici, hm!", „He-he-he...", „Da, domnilor, vai!...". Cineva chemase poliția și medicul. Acesta intră în casă și se ocupă de șofer. Apoi, sosi Pandaros într-un jeep polițist. Se opri la intrare și jucă tontoroiul în timp ce citi de cîteva ori proclamația, se scărpină la ceafă, ba chiar își strecură capul pe ușă, dar se temu să intre, deși doctorul îl chema iritat cu cele mai neacademice expresii. Se propti în cadrul ușii, desfăcîndu-și larg picioarele și băgîndu-și palmele după curea, umflîndu-se ca un curcan. O dată cu apariția poliției, mulțimea mai căpătă puțin curaj și începu să vorbească ceva mai clar:

— Deci, la modul ăsta, nu?. „Da, ce să mai vorbim, totul e clar...", „Interesant, domnilor, interesant!", „N-aș fi crezut în viața mea...". Simțeam cu îngrijorare cum se dezleagă limbile și vroiam deja să plec, deși eram tare curios, dar tocmai atunci Silen îi adresă lui Pandaros o întrebare directă:

— Deci, așa, Pan, totuși legea a triumfat? V-ați hotărît în sfîrșit?

Pandaros își strînse buzele în mod semnificativ și rosti șovăielnic:

— Cred că nu noi ne-am hotărît.

— Cum adică, nu voi? Atunci cine?

— Eu cred că asta-i jandarmeria din capitală, șopti bubuitor Pandaros, privind în jur.

— Ce jandarmerie? îl contrazise mulțimea. Jandarmerie în mașina marțienilor? Nu, asta nu-i jandarmerie.

— Adică, ce credeți? Că erau înșiși marțienii, nu?

Pandaros se umflă și mai mult și urlă:

— Hei, care a pomenit de marțieni? Mai încet!

Dar nu-l băgă nimeni în seamă. Limbile se dezlegară de tot:

— Mașina poate că e a marțienilor, dar ei nu sînt marțieni, asta-i sigur. Au deprinderi de-ale noastre, omenești.

— Exact! Ce treabă au marțienii cu narcoticele?

— Ei, bătrîne, mătura nouă face mai multă curățenie. Dar ce au cu sucul nostru gastric?

— Nu, domnilor, ăștia nu erau oameni. Înțelegi, prea erau liniștiți și tăcuți. Eu cred că ăștia erau chiar marțieni. Lucrează ca niște mașini. Exact, mașini! Roboți! Dar de ce-și murdăresc marțienii mîinile? Doar au roboți!

Pandaros nu mai răbdă și strecură și el o presupunere.

— Nu, bătrîneilor, rosti el. Ăștia nu-s roboți. Așa e acum noua ordine. Acum primesc în jandarmerie exclusiv surdo-muți. În scopul păstrării secretelor de stat.

Această ipoteză stîrni mai întîi mirare, apoi replici veninoase, și în marea majoritate foarte spirituale, dar nu mi-o amintesc decît pe a lui Paral Veninosu. Paral se exprimă în sensul că n-ar fi rău dacă și-n poliție ar primi exclusiv surdo-muți, dar nu pentru păstrarea secretelor de stat, ci pentru ocrotirea oamenilor nevinovați împotriva baliverne lor acestor persoane oficiale. Pandaros, care se desfăcuse la tunică, bineînțeles, se înfoie imediat și se încheie din nou la toți nasturii, apoi urlă:

— Ați vorbit, și cu asta basta!, iar noi, cu regret, a trebuit să plecăm, deși tocmai atunci apăruse „Salvarea". Bătrînul măgar se înfuriase într-un asemenea hal, încît noi abia am reușit să privim din depărtare cum l-au scos din casă pe șoferul maltratat, iar apoi, spre mirarea noastră, încă două corpuri. Nici pînă acum nu se știe cine au fost cei doi.

Toți ai noștri s-au îndreptat spre cîrciumă și eu la fel. La bar, se instalaseră degajat cei doi tineri în pardesiuri strîmte. Ca și-nainte erau liniștiți și tăcuți, sorbeau gin și se uitau absent peste capete. Mi-am comandat un prînz complet și, săturîndu-mă, studiam cum cei mai curioși dintre ai noștri se apropiau treptat de acei tineri. Era amuzant să privești cum Morfeu încerca stîngaci să lege o discuție cu ei referitoare la timpul din Marafine, iar Paral, vrînd să ia taurul de coarne, le propuse o băutură. Tinerii, ca și cînd nu observaseră nimic în jur, nu făceau altceva decît să înghită lacomi și conștiincioși toate băuturile ce le fuseseră împinse înainte, continuînd însă să păstreze o tăcere de gheață. Nu se amuzau de glume, nici un apropou nu îi atingea, iar întrebările directe parcă nici nu le auzeau. Nu știam ce să mai cred. Îndîrjirea lor neobișnuită mă fascina ca și indiferența lor totală la caraghioasele încercări de a se lega o discuție cu ei, mă gîndeam că sînt, într-adevăr, niște roboți marțieni care, avînd o înfățișare marțiană dezgustătoare, nu își permiteau să se arate cum erau în realitate, îi suspectam ca fiind înșiși marțienii despre care, de fapt, nu știm nimic pînă acum. Ai noștri, pierzîndu-și bunul simț, se îngrămădiseră în jurul tinerilor și deja îi analizau fără nici o jenă, iar cîte unul chiar îndrăznea să pipăie materialul din care erau confecționate pardesiurile. Acum toți erau convinși că în fața lor se află roboți. Iapet începu chiar să se neliniștească. Aducîndu-mi un brandy, îmi spuse amărît:

— Cum adică, roboți? Au luat cîte două ginuri, două brandy, două pachete de țigări, iar de plătit cine o să plătească?

I-am explicat că dacă programul robotului prevede folosirea băuturilor și țigărilor, fără-ndoială trebuie să cuprindă și o oarecare metodă de plată a celor consumate. Iapet se liniști, dar la bar începu bătaia.

După cum s-a aflat ulterior, Veninosul Paral pariase cu prostul Dimant că acesta dacă va atinge cu țigara mîna robotului nu se va întîmpla nimic. Și iată ce-am văzut cu ochii mei. Din gloata veselă, de parcă ar fi sărit un dop dintr-o sticlă, zbură Dimant, cu spatele înainte, prin toată sala, agitîndu-și picioarele într-un ritm rapid, răsturnînd măsuțe și oameni întîlniți în cale, prăbușindu-se într-un colț. Nu trecu nici măcar o secundă, că în același fel, dar în alt colț, se prăbuși și Paral. Ai noștri se împrăștiară care-ncotro, iar eu, neînțelegînd atunci nimic, am văzut cum tinerii stau la fel de liniștiți la bar și cu mișcări sincronizate perfect, duc la gură, gînditori, paharele cu alcool. Dimant și Paral fură ridicați și trași în culise ca să-și revină. Mi-am luat paharul și m-am dus și eu în culise. Vroiam să clarific cele întîmplate. Am ajuns tocmai atunci cînd Dimant își revenise și zăcea cu o figură dintre cele mai idioate, pipăindu-și pieptul. Paral nu-și revenise încă, dar sorbea ginul cu sifon. Alături de el, ținînd prosopul pregătit, stătea ospătărița ca să-i lege maxilarul, cînd își va reveni. Acolo, am aflat versiunea descrisă mai sus a incidentului și am căzut cu toții de acord că Paral fusese instigatorul, iar Dimant pur și simplu dobitocul, cu nimic mai breaz decît Pandaros. Însă, cu toată exprimarea acestor considerente raționale, ai noștri n-au fost deloc împăcați și și-au vîrît în cap că asta nu trebuie lăsată așa. Polifem, care pînă acum se ținuse în expectativă, anunță că asta va fi prima operație militară a gărzii noastre. Pe aceste lepre le vom mai întîlni noi cînd vor ieși din cîrciumă, spuse el și începu să comande care dintre noi în ce loc trebuie să stea și cînd să înceapă să lovească. M-am îndepărtat imediat de acest plan. În primul rînd, sînt, în general, contra violenței și hotărît lucru n-am nimic comun cu metodele plutonierilor. În al doilea rînd, n-am descoperit nici o vină deosebită la acești tineri. Și-n sfîrșit, plănuisem să nu lupt deloc cu ei, ci doar să discutăm de-ale noastre. Am ieșit ușor din culise și m-am întors la masa mea și tocmai aceste acțiuni ale mele au dat începutul unui viitor eveniment, atît de deprimant pentru mine.

De altfel, chiar acum, cînd privesc cu totul altfel ziua trecută, trebuie să constat că logica faptelor mele a fost și rămîne ireproșabilă. Tinerii sînt străini de aceste locuri, reflectam eu. Faptul că au sosit cu

o mașinărie marțiană, mai degrabă demonstrează că provin din capitală. Mai mult decît atît, participarea lor la execuția domnului Laomedon demonstrează că aparțin, fără putință de tăgadă, celor ce dețin puterea: mă-ndoiesc că ar fi fost trimiși niște executanți ordinari împotriva domnului Laomedon. Astfel, ca un rezultat logic, reieșea că tinerii n-aveau cum să nu fie bine informați cu privire la noile împrejurări, putînd să-mi comunice mult din ce anume mă interesa. Și în situația mea de om neînsemnat, de care-și bătea joc șoferul domnului Laomedon și căruia secretarul primăriei refuza să-i dea noi informații, nu puteam scăpa prilejul de a obține o informație veritabilă. Pe de altă parte, tinerii nu-mi inspirau deloc teamă. Acel fapt, că s-au purtat oarecum barbar cu domnul Laomedon împreună cu gorilele lui cu tot, nu mă deranja. Asta era serviciul lor și ăsta era domnul Laomedon, care de mult trebuia s-o încaseze după meritele lui. În ceea ce privește incidentul cu Paral și Dimant, atunci domnii mei, Dimant este idiotul cu care e imposibil să faci o treabă, iar Paral este capabil să scoată din sărite pe oricine cu glumele lui veninoase. Să nu mai spun că nimănui n-aș fi permis să mă numească robot, cu atît mai mult să-mi ardă cu țigara mîna.

De aceea, cînd după ce mi-am terminat brandy-ul, m-am îndreptat spre tineri, eram pe deplin convins de succesul inițiativei mele. Mă gîndisem la toate detaliile planului viitoarei discuții, luînd în considerare și felul activității lor și dispoziția lor sufletească în legătură cu incidentul petrecut și tăcerea, reținerea lor, probabil înnăscute. La început, intenționam să le cer scuze pentru purtarea necuviincioasă a compatrioților mei. Mai departe, m-aș fi prezentat, exprimîndu-mi speranța că nu îi deranjez cu discuția mea, mi-aș fi exprimat regretul pentru calitatea brandy-ului pe care Iapet îl amesteca deseori cu sorturi ieftine și le-aș fi propus să se cinstească din sticluța mea personală. Și abia după asta, după ce am fi analizat situația meteorologică din Marafine și din orașul nostru, aveam intenția să trec ușor, delicat, la problema fundamentală. Îndreptîndu-mă spre ei, am observat că unul dintre ei era ocupat cu aprinderea țigării, iar celălalt, întors cu spatele spre tejghea, urmărea atent și, după cum mi s-a părut, cu interes, apropierea mea. De aceea, m-am decis să mă adresez tocmai lui. Apropiindu-mă, mi-am ridicat pălăria și am spus: „Bună seara.". Și atunci această secătură a făcut o mișcare oarecum leneșă din umăr și în același timp parcă îmi explodă în cap o grenadă. Nu-mi mai amintesc nimic. Îmi amintesc doar că am zăcut multă vreme în culise, lîngă Paral, înghițind gin cu sifon, iar cineva îmi așternea pe ochiul vătămat un șervet umed și rece.

Și iată că acum mă întreb: la ce trebuie să ne mai așteptăm? Nimeni nu mi-a luat apărarea, nimeni n-a ridicat glasul protestului.

Totul se repetă iar. Din nou secături, răspîndind teroarea, atacînd cetățenii pe stradă, iar cînd Polifem m-a adus acasă cu „broscuța" lui personală, fata mea, indiferentă, ca toți ceilalți, se săruta în grădină cu domnul secretar. Nu, chiar dacă aș fi știut cum o să se termine toate astea, oricum eram dator, neapărat ar fi trebuit să încerc să leg o discuție cu ei. Aș fi fost mult mai atent, nu m-aș fi apropiat de ei, dar de la cine aș mai fi putut primi informații? Nu vreau să tremur pentru fiecare bănuț, nu mai sînt capabil să predau lecții peste puteri, nu mai vreau să-mi vînd casa în care am trăit atîția ani. Mă tem de asta și vreau liniște.

8 iunie

Temperatura plus șaptesprezece, nebulozitatea opt grade, vîntul sudic 3 metri pe secundă. Stau acasă, nu ies nicăieri, nu văd pe nimeni. Umflătura a mai scăzut, iar locul vătămat aproape nu mă mai doare, deși înfățișarea generală e oricum dezgustătoare. Întreaga zi am cercetat timbrele și m-am uitat la televizor. În oraș, totul ca de obicei. Noaptea trecută tineretul nostru de aur a asediat localul doamnei Persefona, ocupat de soldați. Se spune că fusese o adevărată luptă. Cîmpul de bătălie a fost cucerit de armată (ăștia deja nu-s marțieni). În ziare nimic deosebit. Nici un cuvințel despre embargou, impresia lăsată este că l-ar fi desființat. Este o cuvîntare ciudată a ministrului apărării, tipărită cu caractere mici, unde se spune că participarea noastră în Colaborarea Militantă este o povară pentru țară și nu chiar atît de întemeiată cum poate părea la prima vedere. Slavă Domnului, au înțeles asta după unsprezece ani! Se scrie în mod deosebit despre un fermier cu numele de Perifantos, care se evidențiază prin capacitatea sa de a da pînă la patru litri de suc gastric zilnic, fără a-și periclita organismul. Se comunică biografia lui zbuciumată, înțesată cu amănunte intime, se dau interviuri cu el și de cîteva ori au fost televizate scene din viața lui. Un bărbat îndesat, butucănos, la vreo patruzeci și cinci de ani, lipsit de intelect. Te uiți la el și nici nu-ți vine să crezi că în fața ta se găsește un fenomen uimitor. Repeta tot timpul despre obiceiul său de a suge în fiecare dimineață o bucățică de zahăr. Ar trebui să încerc și eu.

Da! În ziarul nostru este un articol al veterinarului Callaid despre pericolul narcoticelor. Callaid scrie acolo, negru pe alb, că folosirea regulată a narcoticelor de către cornutele mari este extrem de periculoasă, în sensul extragerii sucului gastric. Se dă chiar și o diagramă. Interesantă constatare: chiar Callaid scrie totul acolo, dar de citit este insuportabil. Ai impresia că atunci cînd scrie parcă se și bîlbîie. În general, însă, reiese că domnul Laomedon era lichidat, pentru că împiedica cetățenii să dea de bună voie suc gastric. Se crea impresia că sucul gastric este o „piatră unghiulară" a noii politici de stat. Așa ceva n-a mai existat pînă acum. Dar dacă stai să te gîndești, de ce nu?

Ermiona s-a întors dintr-o vizită și a povestit că în vila domnului Laomedon se aranjează un centru stabil de donare a sucului gastric. Dacă-i adevărat, atunci susțin și aprob ideea. În general, sînt pentru orice staționare și stabilitate.

Timbrulețele mele, timbrișoarele mele! Doar voi sînteți singurele care nu mă irítați.

9 iunie

Temperatura plus paisprezece, nebulozitatea cinci grade, ploaie măruntă. Umflătura a dispărut complet, însă așa cum a prezis Ahile, tot spațiul din jurul ochiului a căpătat o nuanță verzuie, dezgustătoare. Nu pot apărea așa pe stradă. În afară de glume proaste n-am să mai aud nimic. Dimineața am sunat la primărie, dar domnul Nikostratos a binevoit să fie glumeț și astfel nu mi-a comunicat absolut nimic nou în privința pensiei. Desigur, lucrul acesta m-a surescitat, am încercat să mă liniștesc cu timbrele, dar nici ele nu m-au consolat. Atunci am trimis-o pe Ermiona la farmacie, după calmante, dar se întoarse cu mîinile goale. Ahile primise, pesemne, o circulară specială să elibereze calmantele exclusiv după rețetele medicului orășenesc. M-am enervat, l-am sunat și m-am certat cu el, dar la drept vorbind, cu ce e vinovat? Toate medicamentele ce conțin narcotice sînt ținute sub o evidență strictă de către poliție și de un om autorizat de la primărie. Cum s-ar zice, nu poți să faci foc fără să tai și pădurea. Am luat și am „supt" un coniac, chiar în fața Ermionei. Mi-a fost de ajutor. Chiar de mare folos. Iar Ermiona nici n-a crîcnit.

Dimineața s-a întors familia lui Mirtilos, care încă mai locuiește în cort. La drept vorbind, m-am bucurat. Era cel mai bun semn că situația se stabilizase în

țara. Și, dintr-o dată, văd că după-masă Mirtilos îi urcă din nou pe toți în autobuz.

— Ce s-a întîmplat?

Lasă, lasă, îmi răspunse Mirtilos în maniera lui obișnuită. Aici toți vă dați deștepți, iar eu sînt ăla prostu'...

Pe scurt, se dusese la „rond" și aflase, acolo, că vistiernicul și arhitectul aveau să fie trași la răspundere de marțieni pentru delapidare și mașinațiuni; parcă deja îi chemase undeva. Am încercat să-i explic lui Mirtilos că asta-i bine, așa-i echitabil, degeaba însă! „Lasă, lasă, răspunse el. Echitabil... Astăzi pe vistiernic și arhitect, mîine pe primar, iar poimîine nu mai știu pe care, poate și pe mine. N-are rost. Ți-au dat una-n felinare... Asta ce, e tot echitabil?" Nu pot să vorbesc cu el. Dă-l încolo!

L-am sunat pe domnul Coribant, se pare că acum îl înlocuiește pe Haron la ziar. Avea o voce jalnică, tremurătoare, la ei, la ziar, erau ceva neplăceri cu conducerea. L-am implorat să-mi spună cît de curînd se întoarce Haron. Desigur, am vorbit cu el foarte compătimitor, dar nu i-am spus nici un cuvințel despre faptul că Haron deja se întorsese. Simțeam intuitiv că nu trebuie să vorbesc despre asta. Dumnezeu știe unde-i acum Haron și ce face. Asta mai îmi lipsea acum, neplăceri din cauze politice. Nu-i vorbi nimănui despre asta și de fapt le-am interzis și Ermionei și Artemisei. Ermiona m-a înțeles imediat, dar Artemis mi-a făcut o scena

10 iunie

Abia acum mi-am venit cumva în fire, deși tot mai sînt bolnav și chinuit. Eczema a luat proporții nebănuite, cum n-a mai fost niciodată. Sînt acoperit tot cu bășici, mă scarpin tot timpul, deși știu că nu-i voie. Mă urmăresc obsedant fantome înfricoșătoare de care aș fi vrut să scap și nu pot. Am înțeles: să pleci și să omori silit s-o faci, să omori ca să nu fii omorît. Într-un cuvînt, o porcărie și o mîrșăvie, dar măcar e normală! Dar pe ei nimeni nu-i silește. Partizanii! Doar știu ce-nseamnă asta. Dar puteam să cred că voi vedea asta din nou la bătrînețe, cu propriii-mi ochi?

Totul a început de ieri dimineață, cînd, contrar așteptărilor, am primit un răspuns foarte prietenesc de la generalul Alchim. Scria că mă ține bine minte, mă iubește foarte mult și-mi dorește toate cele bune. Scrisoarea m-a emoționat foarte mult. Pur și simplu, nu-mi găseam locul. M-am sfătuit cu Ermiona și mi-a dat dreptate că nu trebuie scăpat un asemenea prilej. Un singur lucru ne deranja: vremurile tulburi. Și tocmai atunci vedeam că Mirtilos își strînge tabăra provizorie și începe să-și care lucrurile înapoi în casă. Era ultima picătură. Ermiona îmi făcu un bandaj negru, elegant, peste ochiul lovit, am luat mapa cu documente, m-am suit în automobilul meu și am plecat spre Marafine.

Timpul era prielnic, am mers liniștit pe șoseaua pustie, printre cîmpurile albăstrui și mă gîndeam la toate variantele posibile ale acțiunilor mele, dependente de diferite împrejurări. Dar, ca-ntotdeauna, curînd apăru neprevăzutul. La circa patruzeci de kilometri de oraș, motorul începu să tușească, mașina începu să se zgîlțîie, nu trăgea bine, apoi se opri de tot. Totul se petrecu în vîrful unei coline și cînd am ieșit din mașină, în fața mea se deschise un peisaj rural, pașnic, care, într-adevăr, era puțin neobișnuit din cauza albăstrimii lanurilor de cereale. Îmi amintesc că, în pofida opririi, eram complet liniștit și n-am putut să nu admir niște ferme albe, ordonate, aruncate în depărtări. Lanurile albastre erau foarte înalte, ajungînd pe alocuri cît un stat de om. Pînă acum nu s-au obținut niciodată recolte atît de bogate prin ținuturile noastre. Șoseaua dreaptă ca o săgeată se întindea pînă la orizont.

Am deschis capota și un timp m-am uitat la motor sperînd să găsesc defecțiunea. Dar, nefiind un mecanic prea bun, repede mi-am pierdut speranța, mi-am îndreptat spatele amorțit și m-am uitat împrejur, încercînd să descopăr vreun ajutor. Dar ferma cea mai apropiată era totuși prea îndepărtată, iar pe drum se vedea doar o singură mașină ce venea dinspre Marafine, rulînd cu o viteză destul de mare. La început m-am bucurat, dar în curînd, spre marele meu regret, m-am convins că era una din cele patru mașini negre, marțiene. De altfel, nu mi-am pierdut complet speranța, știind că în mașinile marțiene se găsesc oameni obișnuiți. La gîndul că voi putea opri acest mecanism negru și sinistru nu prea m-am bucurat, temîndu-mă că acolo poate totuși sînt marțieni de care simțeam o frică instinctivă. Dar ce era să fac? Am întins mîna și am făcut cîțiva pași de-a curmezișul șoselei în întîmpinarea mașinii, care deja ajunsese la poalele colinei. Și aici începu coșmarul.

Mașina era la vreo cincizeci de metri de mine, cînd a licărit o scînteie galbenă. Mașina a sărit, s-a ridicat și a rămas pe roțile din spate. Se auzi o bubuitură ca de tunet și șoseaua se acoperi cu nori de fum. Apoi am văzut că mașina parcă încearcă să zboare, parcă deja se ridicase deasupra norilor, adînc înclinată pe o parte, dar alături de ea, una după alta, au licărit încă două străfulgerări, o lovitură dublă ce o răsturnă și mașinăria se prăbuși cu toată greutatea pe asfalt, de-am simțit cum se zguduie pămîntul sub picioarele mele slăbite, luate prin surprindere. O avarie îngrozitoare, m-am gîndit în primul moment. Mașina luă foc și din ea săriră, cuprinse de flăcări, niște siluete negre. În același minut începură schimburile de focuri. Nu reușeam să înțeleg cine trage, de unde o face, dar vedeam clar în cine se trage. Figurile negre se zbăteau în fum și foc și se prăbușeau una după alta. Prin zgomotul tragerilor, auzeam țipete neomenești, sfîșietoare, și iată că deja stăteau cu toții întinși la pămînt, răstigniți lîngă mașina incendiată, continuînd să ardă în mijlocul tragerilor ce nu mai conteneau.

Apoi mașina explodă cu un zgomot înfricoșător, o lumină albă, nepămînteană mă izbi în ochi, iar aerul fierbinte și dens mă lovi drept în față. Am clipit fără să vreau și cînd am deschis din nou ochiul am văzut cu groază că drept spre mine, în sus, fugea, crăcănat pe șosea, ca o imensă maimuță, o ființă neagră cuprinsă de flăcări, iar în urma ei se întindea ca o coadă funinginea. În aceeași secundă, din stînga mea sări din grînele albastre un om în uniformă militară, cu automatul agățat de gît, se opri în mijlocul drumului cu spatele la mine, se așeză repede pe vine și începu să tragă în silueta neagră, incendiată, pînă aproape o atinse cu țeava armei. Groaza mea era atît de mare, încît mă lăsă prima stare de amorțeală și am găsit forța să mă întorc și să fug din răsputeri spre mașina mea. Apăsam pe pedale ca un nebun, nevăzînd nimic în față, uitînd că motorul nu funcționează, apoi puterile mă părăsiră din nou și m-am decis să rămîn în mașină, privind atent în față, martor pasiv și asurzit al acestei groaznice tragedii. Mă cuprinse indiferența. Vedeam ca prin vis, cum ieșeau unul după altul pe șosea, oameni înarmați, cum curățau locul catastrofei, cum se aplecau deasupra corpurilor carbonizate, cum le întorceau schimbînd replici scurte pe care abia le auzeam din cauza sîngelui ce-mi pulsa în tîmple. La poalele colinei se adunaseră patru, iar unul în uniformă militară, un ofițer, judecînd după epoleți, stătea în același loc, la cîțiva pași de ultimul mort, și își încărca automatul. Am văzut apoi cum s-a apropiat încet de cel culcat și, aplecînd ușor automatul spre el, mai trase o scurtă rafală. Cel culcat se zbătu oribil, iar eu am vomat direct pe volan și pantaloni. Apoi totul decurse și mai îngrozitor.

Ofițerul se uită repede la cer, apoi se întoarse spre

mine, ma privi — niciodată n-am sa uit aceasta privire rece și nemiloasa — și ținind automatul de pat, se îndreptă spre mașina mea. Auzeam cum cei de la poalele colinei îi strigă ceva, dar el nici nu se întoarse. Venea spre mine. Probabil că mi-am pierdut cunoștința pentru cîteva secunde, pentru că mai departe nu-mi amintesc nimic, pînă în acel moment cînd m-am trezit că stau alături de mașina mea în fața acestui ofițer și a încă doi insurgenți. Doamne, ce mai oameni! Toți trei erau de mult timp nebărbieriți și nespălați. Îmbrăcămintea le era ruptă și murdară, tunica ofițerului era, de asemenea, într-o stare jalnică. Ofițerul purta cască, unul din civili purta beretă neagră, celălalt, ochelarist, era cu capul descoperit.

— Ce sînteți surd?, mă repezi ofițerul, scuturîndu-mă de umăr, iar omul cu bereta se strîmba și scrîșnea printre dinți:

— Lăsați-l, lăsați-l, la ce bun toate astea?

Mi-am adunat ultimele rămășițe de putere și m-am silit să spun liniștit, pentru că înțelegeam că la mijloc e viața mea.

— Ce doriți?, am întrebat.

— O ființă obișnuită, interveni omul cu beretă. Nu știe nimic și nici nu vrea să știe ceva!

— Stați puțin, don'inginer, spuse iritat ofițerul. Cine sînteți?, mă întrebă. Ce căutați aici?

I-am explicat tot, sincer, iar tot timpul cît am vorbit se uita mereu în jur și mai ales la cer, ca și cum i-ar fi fost teamă să nu plouă. Omul cu beretă, mă întrerupse doar o dată, cînd a strigat:

— Eu nu vreau să risc! Am plecat, iar voi n-aveți decît să rămîneți!

Apoi se întoarse și fugi jos, la poalele colinei. Ceilalți doi au rămas ascultîndu-mă pînă la capat, în timp ce eu tot încercam să ghicesc, pe fețele lor, soarta mea. Nu vedeam însă nimic bun și atunci îmi veni o idee salvatoare și uitînd de toate și de tot ce am vorbit, am strigat brusc:

— Aveți în vedere, domnilor, că sînt socrul domnului Haron.

— Care Haron?, întrebă ochelaristul.

— Redactorul șef al «Observatorului»

— Și ce-i cu asta?, insistă ochelaristul, iar ofițerul cerceta în continuare cerul. M-am pierdut. Era limpede că nu-l știa pe Haron. Și totuși am spus.

— Ginerele meu și-a înșfăcat automatul chiar din prima zi și a plecat de-acasă.

— Chiar așa?, se miră ochelaristul. Asta-i face cinste!

— De fapt, toate astea-s prostii, spuse ofițerul. Ce mai e nou pe la voi, în oraș? Ce-i cu armata?

— Nu știu, am răspuns. La noi în oraș e liniște.

— Intrarea în oraș e liberă? întrebă ofițerul.

— Cred că da, și am socotit de datoria mea să adaug: Dar vă puteți ciocni de patrula «Gărzii Orășenești Antimarțiene».

— Ce anume?, rămase uimit ofițerul și pe fața lui aspră apăru pentru prima oară ceva asemănător cu mirarea. Chiar încetă să se mai uite la cer, ațintindu-și privirea asupra mea.

— Ce gardă? Antimarțiană, în frunte cu un subofițer, Polifem. Poate-l știți? E invalid.

— Ce drăcovenie!, exclamă ofițerul. Puteți să ne duceți pînă în oraș?

Mi se opri inima.

— Bineînțeles. Dar mașina mea...

— Da, spuse ofițerul. Ce-i cu ea?

Mi-am luat inima-n dinți și am mințit:

— Cred că ceva cu motorul.

Ofițerul fluieră și fără să mai scoată un cuvînt se întoarse și dispăru în grîne. Insurgentul ochelarist continua să mă privească atent și mă întrebă:

— Aveți nepoți?

— Da!, am mințit cuprins de deznădejde. Doi! Unul sugar...

Dădu din cap compătimitor.

— Groaznic, spuse el. Asta mă chinuie cel mai mult. Nu știu nimic și niciodată nu vor afla...

Nu înțelegeam nimic din cuvintele lui și de fapt nici nu vroiam să înțeleg ceva, doar rugîndu-mă la toți sfinții să plece mai repede și să nu-mi facă nimic. Nu știu de ce, mi-am imaginat că acest tip liniștit cu ochelari este cel mai groaznic dintre ei. Aștepta cîteva secunde răspunsul meu, își aruncă automatul pe umăr și-mi spuse:

— Vă dau un sfat. Plecați cît mai repede de aici. La revedere.

N-am mai așteptat să dispară, m-am întors și am coborît colina cît am putut mai repede, spre oraș. Parcă mă purta o furtună pe aripile ei. Nu îmi simțeam nici picioarele, nici gîfîiala, auzeam doar un vuiet mecanic și zgomote în spatele meu, dar nici vorbă să mă uit în urmă, încercam numai să fug. Nu mă îndepărtasem prea mult, cînd în fața mea îmi sosi în întîmpinare, venind de pe un drum de țară, o camionetă plină cu fermieri. Mă găseam într-o stare de semileșin, dar am mai găsit puterea să-i tai calea. Mi-am agitat mîinile și am țipat. „Stați! Nu-i voie acolo! Sînt partizanii!". Camioneta se opri, mă înconjurară oameni simpli, necioplîți, nu știu de ce înarmați cu puști. Mă înșfăcară de piept, scuturîndu-mă, mă înjurau cu vorbe murdare, nu pricepeam nimic, eram îngrozit și abia după o oarecare vreme am înțeles că sînt luat drept un aliat de-al insurgenților. Mi se înmuiară picioarele, cînd deodată ieși din cabină șoferul, din fericire un fost elev de-al meu.

— Ce-i cu voi, băieți? urlă el, prinzîndu-i de mîini pe cei ce mă bruscaseră. Doar e domnul Apollon, învățătorul orasului. Îl cunosc

Nu dintr-o dată, dar în cele din urma, se liniștiră cu toții și le-am povestit ce am vazut.

— Aha, făcu șoferul. Așa am și înțeles. Acum îi înhățăm. Să mergem băieți!

Am vrut să-mi continui drumul spre oraș, dar m-a asigurat că va fi mult mai puțin periculos cu ei, iar mașina mea o va repara în liniște, pînă cînd băieții îi vor înhăța pe bandiți. M-au săltat în cabină și camioneta se urni spre locul tragediei. Iată și vîrful colinei, iată și automobilul meu, dar mai departe drumul era complet pustiu. Nici un mort, nici o rămășiță, doar urme de arsură pe asfalt și o scobitură mică în locul exploziei.

— Treaba-i clară, spuse șoferul, oprind camioneta. Au strîns deja totul. Uite-i cum zboară.

Toți începură să se agite și să arate la orizont, înspre Marafine, dar, chiar uitîndu-mă atent la cerul liniștit cu singurul meu ochi, tot n-am văzut nimic.

Apoi fermierii se împărțiră cu îndemînare în două grupe de cîte zece oameni, demonstrînd o anumită experiență, fără agitație inutilă și ceartă. Grupele se răspîndiră în șiruri și începură să „pieptăne" lanurile, unii în dreapta, ceilalți în stînga.

— Au automate, i-am prevenit. Se pare că au, de asemenea, și grenade.

— Știm bine asta, mi se răspunse și după un timp se auziră țipete, semn că urmăritorii prinseseră urma.

Între timp, șoferul începu să-mi repare mașina, iar eu, așezîndu-mă pe scaunul din spate, m-am prăbușitr într-o semiuitare fericită. În sfîrșit, puteam să-mi relaxez nervii. Șoferul nu numai că-mi repară totul (în alimentarea cu benzină era o bulă de aer), dar curăță și scaunul din față, volanul și bordul murdărite de mine. Îmi apărură lacrimi de mulțumire în ochi, i-am strîns mîna și am plătit cît am putut. A rămas mulțumit. Acest om simplu și bun (n-am reușit cu nici un chip să-mi aduc aminte numele lui) se arătă în afară de asta și foarte vorbăreț, deosebindu-se astfel de majoritatea fermierilor, la fel de buni și simpli, dar închiși și posomorîți. Se pare că insurgenții, pe care poporul îi denumește simplu bandiți, apăruseră în împrejurimi, chiar a doua zi după inva-

zia marțienilor. La început se purtară prietenește cu fermierii și atunci deveni limpede că majoritatea dintre ei erau locuitori ai Marafinelor, oameni, de regulă, învățați și la prima vedere nepericuloși, dacă nu-i socotim pe militari. Intențiile lor, însă, au rămas de neînțeles pentru fermieri. La început chemau locuitorii satelor să se ridice împotriva noii puteri, dar necesitatea acestei împotriviri o explicau foarte neclar — tot îndrugau despre pieirea culturii, despre dispariția și a altor lucruri livrești, inutile pentru interesele săteanului. Tot fiermierii îi și hrăneau, oferindu-le totodată și loc de dormit pentru că împrejurările rămîneau neclare și nu puteai ști la ce să te aștepți de la noile dispoziții. Dar cînd s-a văzut că în afară de lucruri bune, nu trebuie să te aștepți la nimic rău din partea noii puteri, cînd aceasta oferea prețuri bune, cumpărînd recolta de pe cîmp (de fapt nici măcar recolta, ci doar răsadurile), și oferind un avans substanțial în vederea producerii unei recolte bogate de pîine albastră, cînd începu să cadă, parcă din cer, cu suc gastric nefolositor, pînă atunci obținîndu-se pentru el venituri deloc neglijabile, și cînd pe de altă parte s-a văzut că bandiții pîndesc reprezentanții noi administrații ce aduceau banii în sate, iar împuternicitul din Marafine lăsase să se înțeleagă clar că trebuie să se termine cît mai repede cu aceste infamii în folosul tuturor, atunci relațiile cu insurgenții se schimbară complet.

Ne-am întrerupt discuția de cîteva ori, ascultînd cum se auzeau împușcături razlețe pe cîmpuri și, de fiecare dată, dădeam satisfăcuți din cap și ne făceam cu ochiul. Îmi revenisem complet și tocmai mă așezasem la volan să întorc mașina spre oraș (nici gînd să-mi mai continui drumul spre Marafine: lasă-l în plata domnului pe Alchim, dacă se petrec așa ceva pe drumuri), cînd „razia" se întoarse pe șosea. Mai întîi, patru fermieri au tras spre camionetă două trupuri nemișcate. Pe unul din morți l-am recunoscut. Omul cu beretă, pe care ofițerul îl numise inginer. Celălalt era tînăr, aproape un puști, complet necunoscut mie. Am remarcat cu o oarecare ușurare că, din fericire, nu era mort, ci numai grav rănit. Apoi veseli, zgomotoși, se întoarseră în dezordine și restul participanților la „razie". Aduceau un prizonier cu mîinile legate, pe care, de asemenea, l-am recunoscut, deși, acum, era fără ochelari. Victoria era deplină, nici un fermier nu avusese de suferit. Am simțit o mare satisfacție morală, văzînd cum acești oameni simpli, încă înflăcărați de luptă, dovedesc totuși o evidentă noblețe sufletească, purtîndu-se aproape cavalerește cu inamicul înfrînt. L-au pansat pe cel rănit și l-au culcat destul de grijuliu în camionetă. Deși nu i-au dezlegat mîinile, totuși i-au dat prizonierului să bea apă și i-au strecurat o țigară în gură.

— Uite c-am făcut și treabă, îmi spuse prietenul meu, șoferul. Acum va fi mai liniște în împrejurimi.

Am socotit de datoria mea să spun că insurgenții erau pe puțin cinci.

— Nu-i nimic, răspunse el. Înseamnă că au scăpat doi. N-or să ajungă nicăieri. Peste tot sînt aceleași ordine, ori în regiunea noastră, ori în cele învecinate. Sau îi vor prinde, sau îi vor omorî.

— Dar pe ăștia unde-i duceți? am întrebat.

— Îi predăm. Aici, la vreo patruzeci de kilometri există un post marțian. Acolo îi primesc pe toți, și viii și morții aduși.

I-am mulțumit încă o dată, i-am strîns mîna, iar el se îndreptă spre camionetă, spunîndu-le celorlalți:

— Mergem?

Și-atunci, prizonierul trecu pe lîngă mine. Se opri pentru o secundă și mă privi direct în față cu ochii lui miopi. Poate mi s-a părut. Acum sper că mi s-a părut. Dar în ochii lui era ceva de la care mi s-a prăbușit inima. O lume neputincioasă! Nu, nu-l scuz pe acest om. Este un extremist, partizan, a omorît și trebuie să fie pedepsit. Nu sînt un orb. Se vedea clar că e un om nobil. Nu era o „cămașă neagră", un neciopit, ci un om cu convingeri. De altfel, acum sper ca am greșit. Toată viața am avut de suferit pentru ca i-am considerat buni pe oameni.

Camioneta se îndreptă într-o direcție, eu în alta și peste o oră eram acasă, obosit în ultimul hal, bolnav și chinuit. Apropo, domnul Nikostratos stătea în sufragerie și Artemis îl servea cu ceai. Dar nu-mi ardea de ei. Ermiona începu să se învîrte pe lîngă mine, îmi făcu patul, îmi puse punga cu gheață pe inimă, și-n curînd am adormit. Cînd m-am trezit noaptea, am văzut că s-a agravat din nou eczema. A fost o noapte groaznică și chinuitoare.

Temperatura plus șaptesprezece grade, nebulozitatea zece zecimi, ploaie torențială.

Da, răzvrătiții sînt oameni periculoși pentru liniștea generală. Și totuși n-are cum să nu-mi fie milă de ei, uzi pînă la piele, murdari, prigoniți ca niște animale. Și-n numele cărei cauze? Ce-i asta? Anarhism? Un protest contra nedreptății? Dar contra cărei nedreptăți? Hotărît lucru, nu-i înțeleg. Ce ciudat, dar acum îmi amintesc că-n timpul raziei nu s-au auzit nici rafale de automate, nici explozii de grenade. Probabil, li se terminaseră munițiile.

11 iunie (miezul nopții)

Ermiona a vrut să-mi petrec această zi în pat, dar n-am ascultat-o. Și bine am făcut. La prînz m-am simțit destul de bine și m-am hotărît ca, imediat după masă, să ies în oraș. Omu-i nevolnic. Sincer sa fiu, n-am avut răbdare să le povestesc alor noștri despre întîmplările tragice și înfiorătoare la care am avut nefericita ocazie să fiu martor. Într-adevăr, spre prînz, îmi imaginam aceste întîmplări nu atît tragice, cît romantice. La „rond", povestirea mea a avut un enorm succes, m-au copleșit cu întrebările și vanitatea mea măruntă a fost pe deplin satisfăcută. Era amuzant să-l privești pe Polifen. (Apropo, a rămas singurul membru al Gărzii Antimarțiene care încă mai poartă armă de vînătoare). Cînd le-am redat discuția mea cu ofițerul răzvrătit, el s-a mîndrit imediat, socotindu-se și el participant la activitatea temerară și plină de pericole a insurgenților. Ajunsese pînă acolo, încît îi numise „băieți curajoși", deși făceau fărădelegi. N-am înțeles ce-a vrut să spună cu asta și de fapt nimeni n-a priceput. A mai adăugat că în locul insurgenților, ar fi găsit el ac de cojocul acestor mitocani. Și atunci, cît pe ce să izbucnească o bătaie pentru că fratele lui Mirtilos era fermier și chiar însuși Mirtilos provenea dintr-o familie de fermieri. Nu-mi plac certurile, nu le pot suferi și pînă cînd i-au despărțit pe bătăuși, eu am plecat la primărie.

Domnul Nikostratos a fost foarte amabil cu mine, se interesă de sănătatea mea și îmi ascultă cu mare compătimire povestirea despre întîmplarea de ieri. Și nu numai el, ci toți funcționarii, care-și abandonară treburile curente și se adunară în jurul meu, așa că și aici am obținut un succes deplin. Toți au căzut de acord că am acționat curajos și că purtarea mea îmi face cinste. Am fost nevoit să strîng o mulțime de mîini, iar prea frumoasa Tiona chiar îmi ceru permisiunea să mă sărute, lucru pe care, bineînțeles, l-am acceptat cu plăcere. (Dracu'să mă ia, demult nu m-au mai sărutat fetișcanele! Chiar recunosc că am uitat cît e de plăcut). Referitor la pensie, domnul Nikostratos m-a asigurat că totul va fi probabil foarte bine și mi-a spus, ca un mare secret, că problema impozitelor este acum definitiv rezolvată: începînd cu luna iulie, impozitele se vor plăti în suc gastric.

Această interesantă discuție a fost întreruptă, spre regretul meu, de un adevărat scandal. Ușa de la cabinetul primarului se deschise brusc și-n prag apăru domnul Coribant, stînd cu spatele la noi, și începînd să țipe la domnul primar că nu va lăsa asta așa, că e o încălcare a libertății cuvîntului, că e o corupție, ca domnul primar trebuie să-și aducă aminte de tragicul

destin al domnului Laomedon și așa mai departe. Domnul primar vorbea și el pe tonuri ridicate, dar vocea lui era mai potolită decît a domnului Coribant și de aceea n-am înțeles ce anume vorbea. În sfîrșit, domnul Coribant plecă, trîntind puternic ușa, și atunci domnul Nikostratos îmi explică despre ce e vorba. Se pare că domnul primar amendase și închisese ziarul nostru pentru o săptămînă pentru că domnul Coribant, în ediția de alaltăieri, publicase poezii semnate de un oarecare „ics-igrec-zet", unde exista o strofă: „iar la orizontul îndepărtat/ arde înfuriat/ Marte înflăcărat". Domnul Coribant refuză să se supună hotărîrii domnului primar și iată că de două zile se ceartă între ei, ori la telefon, ori personal. Analizînd această întîmplare, am ajuns împreună cu domnul Nikostratos la aceeași opinie, în sensul că ambele părți, într-un fel, au și nu au dreptate în această dispută. Pe de o parte, amenda fixată de domnul primar era exagerat de mare, cu atît mai mult cu cît poezia era, în general, absolut nevinovată, ea evocînd doar dragostea neîmpărtășită a autorului către zîna nopții. Pe de altă parte însă, situația era de așa natură că nu trebuia să irităm pe nimeni, domnul primar avînd și așa destul de multe neplăceri — chiar de-ar fi să-l considerăm numai pe Minotaur, care alaltăieri se îmbătase criță și lovise cu cisterna lui împuțită o mașină marțiană.

Întorcîndu-mă la „rond" m-am alăturat din nou grupului. Cearta lui Polifem cu Mirtilos se domolise, iar discuția decurgea într-o atmosferă obișnuită, prietenească. Am remarcat încîntat că povestirea mea, probabil, canalizase gîndurile celor prezenți pe un făgaș limpede. Discutau despre insurgenți, despre mijloacele militare de care dispun marțienii și alte asemenea lucruri.

Morfeu povesti că în apropiere de Milles o mașină zburătoare marțiană, ce aterizase forțat datorită neacomodării pilotului cu gravitația mare, fusese atacată de un grup de răufăcători, pe care îi ucise fără excepție, cu un armament electric special, iar după aceea explodă singură, lăsînd o groapă imensă cu pereți de sticlă. Iar acum cică tot Milles-ul se duce acolo să vadă groapa.

Mirtilos, ne povesti din cele auzite de la fratele său, fermierul, despre o bandă sinistră de amazoane care-i atacă pe marțieni, răpindu-i în vederea obținerii de urmași de la ei. Polifem, ologul, povesti și el următoarele: ieri noapte, pe cînd patrula de-a lungul străzii parcului, se furișaseră spre el patru mașini marțiene. O voce necunoscută îl întrebă, într-o limbă stricată și cu un sîsîit neplăcut, cum se poate ajunge la cîrciumă și, deși cîrciuma nu era un obiectiv de stat, refuzase să răspundă, pur și simplu, din mîndrie și dispreț la adresa cotropitorilor, așa că marțienii se căraseră mai departe cu coada-ntre picioare. Polifem încercase să ne convingă că viața lui atîrnase de un fir de păr și că observase chiar, chipurile, țevile negre îndreptate direct spre pieptul lui, însă el, cu îndîrjire, nu se clintise nici o secundă.

— Și ce, ți-era necaz să le spui? întrebă Mirtilos, care nu uitase insulta la adresa familiei lui. Cunosc eu asemenea nemernici. Vii într-un loc necunoscut, vrei să bei ceva și nu-ți spun cu nici un preț unde-i cîrciuma.

Din nou era să se ajungă la bătaie, dar tocmai atunci sosi și Pandaros care, zîmbind cu gura pînă la urechi, ne comunică vestea că, în sfîrșit, îl luaseră pe Minotaur din oraș. L-au luat marțienii! Minotaurul era suspectat de legături cu teroriștii și participare la sabotaje. Am fost cu toții indignați: să lași orașul, în cea mai călduroasă perioadă a anului, fără vidanjor, asta-i o crimă!

— — Ajunge! țipă ologul Polifem, destul cu această subjugare! Patrioți, ascultați la comanda mea! Alinierea!

Deja începusem să ne aliniem, cînd Pandaros ne liniști pe toți, spunînd că marțienii intenționau ca în cea mai apropiată săptămînă să înceapă lucrările de canalizare, iar pînă atunci, locul Minotaurului va fi luat de ajutorul lui. Toți spuseră că asta-i cu totul altceva și din nou trecură la discuția despre teroriști, stabilind în legătură cu asta că e, totuși, o porcărie să provoci ambuscade.

Dimant povesti, rotindu-și ochii, o istorie sinistră, cum că de trei zile umblă prin oraș niște oameni care-i servesc pe cei întîlniți în cale cu bomboane. „Mănînci așa o bomboană și hop! gata curățat!" Se speră că printr-o astfel de metodă să fie otrăviți toți marțienii. Normal, n-am crezut o iotă din toată istoria asta, dar ce-i drept, ne-am îngrozit.

Aici Callaid, care de mult se smucea și se stropșea, născu pe neașteptate: „Iar, uu-i-it-tte, în-în-însuși Apollon are ginerele terorist". Toți se feriră brusc de mine, iar Pandaros, împingîndu-și bărbia înainte, spuse plin de importanță: „Exact. Și noi avem asemenea informații".

M-am revoltat cît am reușit de mult și le-am spus că, în primul rînd, socrul nu răspunde pentru ginere. În al doilea rînd, chiar Pandaros are un nepot care anul trecut încasase cinci ani pentru imoralitate. În al treilea rînd, am fost întotdeauna la cuțite cu Haron, asta poate s-o confirme oricine și, în al patrulea rînd, n-am auzit nimic ceva asemănător despre Haron — a plecat omul în delegație și nu-l știe nici vîntul, nici pămîntul. Fuseseră niște minute neplăcute, dar prostia învinuirii era atît de clară, încît totul se termină cu bine și astfel începu discuția despre sucul gastric.

Se pare că toți ai noștri dădeau suc gastric deja de două zile și primeau pentru el bani gheață. Numai eu stau de-o parte. Nu se știe de ce, întotdeauna rămîn în afara situațiilor care-mi pot deveni avantajoase. Mai sînt pe lumea asta și astfel de oameni ghinioniști. În cazărmi, ei veșnic curăță closetele. Pe front mereu cad în încercuiri. Sînt primii care încasează toate neplăcerile, și ultimii care primesc ce-i mai bun. Uite-așa, sînt eu unul din ăștia. În fine. Toți ai noștri se lăudau cît de mulțumiți sînt. Cred și eu, cum să nu fie mulțumiți!

Prin piață trecu o mașină marțiană, iar Polifem ologul rosti gînditor:

— Oare ce credeți, bătrîneilor, dacă o izbesc acum cu arma de vînătoare, o străpung sau nu?.

— Dacă, să spunem, tragi cu un glonte, atunci poate o străpungi, comentă Silen.

— Depinde unde nimerești, îl contrazise Mirtilos. Dacă tragi în bot sau în portbagaj, atunci sigur nu o străpungi.

— Și dacă în aripi? întrebă Polifem.

— Dacă în aripi, atunci, poate o străpungi, răspunse Mirtilos.

Am vrut să-i contrazic, că nici cu grenada nu o străpungi, însă Pandaros mi-o luă înainte, spunînd după o cugetare profundă:

— Nu, bătrîneilor, degeaba vă ciondăniți. Sînt blindate.

— Și parbrizul e blindat? întrebă caustic Mirtilos.

— În întregime, spuse Pandaros.

Cum adică, nici cu glonțul? întrebă Mirtilos.

— Da, poți să tragi chiar și cu tunul, spuse Pandaros, dîndu-și multă importanță.

Aici, toți începură dă dea din cap și să-l bată pe spinare.

— Da, Pan, spuneau ei. Aici ești prea de tot. Aici, bătrîne Pandar, ai cam încurcat borcanele. Nu te-ai gîndit, bătrîne, că ai dat cu bîta-n baltă.

Paral Veninosu îl înțepă imediat, că uite dacă Pandaros ar fi tras cu tunul în portbagaj, poate mai rămînea o groapă, iar dacă ar fi tras în bot, atunci proiectilul pur și simplu ar fi ricoșat și asta-i tot. Deci, Pandaros se umflă, își încheie tunica la toți nasturii, își holbă ochii lui de rac și urlă:

— Ați vorbit și gata! Împrăștiați-vă! În numele legii.

A DOUA INVAZIE A MARȚIENILOR

Fără să mai pierd vremea, m-am dus la centrul de donare. Și acolo, bineînțeles, iar mă aștepta ghinionul. Nu mi-au luat nici un suc și nici bani n-am primit. Se pare că era așa o regulă, conform căreia sucul gastric trebuia donat obligatoriu, pe nemîncate, iar eu prînzisem acum două ore. Mi-au dat o fișă de donare și m-au invitat a doua zi dimineață. De altfel, trebuie spus, că centrul de donare mi-a lăsat o impresie din cele mai bune. Cele mai moderne instalații. Sonda este unsă cu cele mai fine sorturi de vaselină. Luarea sucului gastric se face automatizat, sub supravegherea unui doctor experimentat și nu a unui oarecare tîlhar necioplit. Personalul este foarte respectuos și amabil, se vede de la o poștă că sînt bine plătiți. În jur, totul strălucește de curățenie, mobilierul este nou. Așteptînd la rînd, te poți uita la un televizor sau poți citi ziare noi. Și ce coadă? Mult mai puțin și mult mai repede decît la cîrciumă. Iar banii ți se înmînează imediat, direct dintr-un automat. Da, se simte în totul cultura înaintată. Umanitate, grijă față de donatori. Și dacă te gîndești că doar acum trei zile această casă era bîrlogul unui asemenea om ca domnul Laomedon!

Gîndul la ginere nu-mi dădea însă pace și am simțit nevoia de a discuta cu Ahile această nouă problemă supărătoare. Ca-ntotdeauna. L-am găsit după gemulețul ghișeului, cercetîndu-și „Cosmosul". Povestea peripețiilor mele îl impresionă enorm și am simțit că acum mă privește cu alți ochi. Cînd veni însă vorba de Haron, dădu doar din umeri și spuse că purtarea mea și pericolul prin care trecusem mă reabilitau total, nu numai pe mine, ci probabil și pe Haron. În afară de asta, se îndoia că Haron, în general, ar fi capabil să participe la orice fapte condamnabile. Haron, continuă el, mai degrabă se află acum în Marafine și participă activ la restabilirea ordinii, căutînd să facă ceva util pentru orășelul natal, așa cum îi stă bine oricărui cetățean educat. Iar invidioșii localnici, toți Pandaroșii și Callaizii sînt capabili doar de pălăvrăgeli iresponsabile și doar îl calomniaza. Aveam îndoieli în privința asta, dar normal, am tăcut și doar m-am mirat în sinea mea cît de puțin ne cunoaștem unii pe alții, noi, locuitorii acestui orășel. Am înțeles că degeaba pornisem discuția cu Ahile pe această temă și, prefăcîndu-mă că spusele lui mă liniștiseră complet, am schimbat subiectul, aducînd vorba despre timbre. Și atunci se petrecu această întîmplare uimitoare.

Îmi amintesc că la început am vorbit puțin cam forțat, pentru că țelul meu principal era totuși să-l abat de la discuția despre Haron. Dar, se întîmplă că discuția s-a îndreptat spre acea sacramentală ștampilă litografiată și întoarsă. Odată, chiar, eu îi prezentasem lui Ahile dovezi certe în sensul că e un fals și pare-se problema era încheiată. Totuși, cu o seară în urmă, Ahile citise o cărticică și se crezu capabil să formuleze opinii proprii. Așa ceva era de neimaginat în relațiile noastre. Evident, mi-a sărit țandăra, m-am enervat și i-am spus-o direct, că nu pricepe nimic din filatelie, că abia acum un an încă nu știa nici măcar diferența între clasor și album și nu întîmplător colecția lui era îndesată cu exemplare defecte. Ahile se aprinse și el și începu o ceartă violentă, pe care pot s-o am numai cu Ahile, și numai datorită timbrelor.

Îmi dădeam seama, ca prin ceață, că în timpul certei, cineva parcă intrase în farmacie și îi întinsese lui Ahile o hîrtie, peste umărul meu, iar Ahile tăcu o secundă, prilej pe care l-am folosit imediat pentru a mă strecura în discuția lui incompetentă. Apoi, îmi amintesc cum îmi intra în conștiință un sentiment de enervare din cauza deranjului, ceva străin și mereu sîcîitor, tulburîndu-mi gîndirea logică și cursivă. Totuși, trecu și asta și etapa următoare a acestei întîmplări curioase din punct de vedere psihologic o constitui acel moment cînd cearta noastră se încheie, iar noi tăcurăm obosiți și puțin supărați unul pe altul.

Îmi amintesc că tocmai în acel moment am simțit brusc nevoia de neînvins de a mă uita împrejur prin încăpere, avînd apoi un sentiment de ușoară mirare cînd n-am observat nici un fel de schimbări deosebite. Știam însă sigur că trebuia să se petreacă o anumită schimbare în cursul discuției noastre. În același moment, am observat că și Ahile se află în aceeași stare de nemulțumire sufletească. La fel, se uita în jur, apoi trecu de-a lungul tejghelei, uitîndu-se sub ea. Într-un sfîrșit, întrebă:

— Spune-mi, te rog, Feb, n-a venit nimeni pe aici?.

Era limpede că și pe el îl chinuia același lucru ca și pe mine. Întrebarea lui punea toate punctele pe „i"-uri și am înțeles la ce se referă nedumerirea mea.

— Mîna albastră!, am exclamat, luminat brusc de o amintire clară.

Văzusem în fața mea, ca-ntr-un vis, degete albastre ce țineau o foaie de hîrtie.

— Nu, nu era o mînă, spuse surescitat Ahile. Tentacule! Ca la caracatiță!

Dar îmi amintesc clar că erau degete...

— Tentacule ca la caracatiță! repetă Ahile, uitîndu-se în jur neliniștit.

Apoi înșfăcă de pe tejghea caietul cu rețete și îl răsfoi grăbit. Înlemni totul în mine, avînd un presentiment chinuitor. Ținînd în mînă o foaie de hîrtie, el își ridică încet spre mine ochii larg deschiși și deja știam ce o să spună acum.

— Feb!, exclamă cu o voce sugrumată. Asta fusese un marțian.

Eram zguduiți și Ahile, om apropiat medicinii, socoti necesar să ne întărim cu un coniac, aflat într-o sticlă pe care o scosese dintr-o cutie mare de carton inscripționată cu „Norsulfazon". Da, în timp ce ne certam din cauza nenorocitei alea de ștampile, intrase în farmacie un marțian, îi înmînase lui Ahile o dispoziție scrisă conform căreia trebuia să predea purtătorului ei toate preparatele medicale ce conțineau narcotice, iar Ahile nemaițiînd minte nimic și complet buimac îi dădu pachetul pregătit cu aceste medicamente. După ce marțianul dispăru, în memoria noastră nu rămase nimic afară de imagini răzlețe și un chip difuz, văzut cu coada ochiului.

Îmi amintesc clar de o mînă albastră, acoperită cu perișori scurți și rari, și de niște degete cărnoase lipsite de unghii și mă miram cum de-a fost posibil ca o asemenea priveliște să nu-mi trezească instantaneu în cap posibilități de întrerupere a certei abstracte.

Ahile nu-și amintește de nici o mînă, dar în schimb o ținea morțiș cu tentaculul lung ce pulsa încontinuu și care se întindea spre el, parcă din nimic. Afară de asta își mai amintea că imaginea acestui tentacul îl adusese într-o iritare puternică pentru că i se păruse ca o glumă, complet nefirească, și că de supărare trîntise pachetul cu medicamente pe tejghea, fără să-l privească. În schimb, nu-și mai amintea absolut deloc dacă citise dispoziția și dacă o pusese sau nu în registru, deși era clar că o citise (fiindcă dăduse medicamentele) și o pusese în registru (fiindcă se afla acolo).

Am mai băut încă un pahar cu coniac și Ahile își aduse aminte că marțianul stătea la stînga, că era îmbrăcat cu un pulover modern, cu tăieturi, și atunci mi-am amintit și eu că pe unul din degetele albastre marțianul purta un inel strălucitor din metal alb, cu piatră prețioasă. În afară de asta, și zgomotul automobilului. Ahile își frecă gînditor fruntea și afirmă ca imaginea ordinului scris se suprapunea și cu un sentiment de nemulțumire, probabil cauzat de niște încercări chinuitoare pînă la indecență de strecurare în cearta noastră a unui punct de vedere complet absurd referitor la filatelie, în general, și la ștampilele întoarse în special.

Atunci mi-am amintit că, într-adevăr, marțianul vorbise, iar vocea lui era stridenta și neplacuta

A DOUA INVAZIE A MARȚIENILOR

Mai degrabă joasă și îngăduitoare, mă contrazise Ahile.

Dar eu o țineam morțiș pe-a mea, iar Ahile, înfierbîntîndu-se îl chemă din laborator pe ajutorul de farmacist și îl întrebă ce sunete auzise el în decursul ultimei ore. Ajutorul de farmacist, un tînăr prost, cum rar mai întîlnești, clipi din ochii lui bovini și mormăi ceva, în sensul că auzise tot timpul numai vocile noastre și doar odată parcă se „aprinse" pe undeva un aparat de radio. Dar n-am dat nici o atenție deosebită acestui fapt. L-am trimis înapoi pe farmacist și am mai băut încă un strop de coniac. Memoriile noastre se limpeziră definitiv și deși mai aveam în continuare divergențe cu privire la înfățișarea marțianului, ne-am înțeles totuși perfect la derularea faptelor petrecute. Fără-ndoială, marțianul venise la farmacie cu mașina, intrase în clădire fără să mai oprească motorul, se oprise în stînga mea, un pic mai în spate, și un timp a stat nemișcat privindu-ne și ascultînd discuția noastră. (Mă trecu un fior ca de gheață cînd am înțeles neputința mea în acest groaznic moment). Făcuse cîteva remarci, probabil referitoare la filatelie și pesemne total incompetente, apoi îi întinse lui Ahile dispoziția scrisă pe care acesta o luă, o privi în grabă și o băgă în registru. În continuare, Ahile rămînînd iritat din cauza acestui bruiaj, îi aruncă pe tejghea pachetul cu medicamente, iar marțianul plecă înțelegînd că nu vrem să-l primim în discuția noastră. Astfel, ignorînd detaliile, apăru imaginea ființei, care, cu toate că nu poseda cunoștințe filatelice, în general nu era lipsit de o bună educație și de-o oarecare umanitate, avînd în vedere că atunci putea să facă din noi tot ce poftea. Am mai tras un păhărel cu coniac și am simțit pe loc că nu mai putem sta aici ținîndu-i pe ai noștri în necunoștință cu această întîmplare. Ahile ascunse sticla, predă farmacia ajutorului său, iar noi ne-am îndreptat grăbiți spre cîrciumă.

Istorisirea vizitei marțianului a fost comentată diferit de ai noștri. Polifem ologul o socoti sincer drept o minciună.

— „Păi, n-aveți decît să-i mirosiți cum duhnesc, comentă el. Au tras la măsea de-au văzut draci albaștri.

Înțeleptul Silen încercă și altă variantă, în sensul că totuși nu fusese un marțian, ci un oarecare negru: cîteodată se întîmplă ca pielea negrilor să mai aibă și nuanțe albăstrii. Iar Paral rămase același Paral.

— Halal farmacist mai avem, comentă el veninos. Vine, nu se știe cine, nu se știe de unde, îi bagă sub nas nu se știe ce fițuică și el îi dă totul fără să crîcnească. Nu, cu asemenea farmaciști n-o să mai construiască societatea rațională. Ce fel de farmacist este, dacă nu mai știe ce face din cauza scîrbelor alea de timbre?.

În schimb, restul ne țineau parte, toată cîrciuma se adunase în jurul nostru și chiar tineretul de aur, în frunte cu domnul Nikostratos, se căraseră de la bar ca să ne asculte. Ne-au pus iar și iar să repetăm, unde stăteam eu și unde stătea marțianul, cum își întindea membrele și așa mai departe. Foarte curînd am observat că Ahile începe să înfrumusețeze povestea cu detalii noi, de regulă, zguduitoare. (De exemplu cînd marțianul tăcea, îi licăreau numai doi ochi, ca la noi, iar cînd deschidea gura se mai căscau niște ochi suplimentari, unul roșu, altul alb). I-am făcut imediat observație, dar el mă contrazise, susținînd că brandy-ul și coniacul au un efect uimitor asupra memoriei umane, asta cică e o realitate medicală. M-am hotărît să nu mă mai cert cu el, i-am cerut lui Iapet să-mi aducă cina și, zîmbind în sinea mea, am început să observ cum Ahile se compromitea inevitabil.

După vreo zece minute, au înțeles cu toții că Ahile se scufundase definitiv în minciună și au încetat să-i mai acorde atenție. Tineretul de aur se reîntoarse la tejgheaua barului și-n curînd se auzi de acolo obișnuitul: „Ne-am săturat... Plictiseală mare la noi, aici Marțienii? Prostii, fleacuri... Ce mai născocim, șoimilor?". La masa noastră reîncepu vechea dispută despre sucul gastric. Ce-nseamnă ăsta, care sînt foloasele lui, la ce ne trebuie nouă marțienilor. Ahile ne explică concis că sucul gastric e necesar omului pentru digestia mîncării, acest proces fiind imposibil fără el. Dar autoritatea lui era deja zdruncinată și nimeni nu-l mai crezu.

— Închideți pliscul, hoașcă bătrînă, i-o reteză Polifem. Ce imposibil?... De trei zile tot dau suc gastric și n-am nimic... diger în continuare. Ai fi vrut sa digeri și tu așa.

Supărați, am cerut părerea lui Callaid, dar acestă inițiativă, normal, n-a fost dusă la bun sfîrșit. Callaid după multe convulsii, pe care toată cîrciuma le privea într-o așteptare chinuitoare, izbucni și spuse doar atît:

J-j-j-andarmul, dacă vrei să știi, e bătrîn la treizeci de ani.

Aceste cuvinte erau în legătură cu o vorbă deja uitată, spusă la „rond" înainte de prînz și, în general, nu erau adresate nouă, ci lui Pandaros, care deja de mult plecase la post. L-am lăsat pe Callaid să nască răspunsul la întrebarea noastră și am pornit singuri să facem speculații. Silen presupuse că civilizația de pe Marte intrase într-o fundătură din punct de vedere fiziologic. Nu pot să-și producă sucul și atunci sînt nevoiți să-l obțină din alte surse. Se auzi și vocea lui Iapet dinspre tejghea, afirmînd că marțienii folosesc sucul gastric ca pe o drojdie pentru producerea unei energii neobișnuite.

— Ca cea atomică, adăugă el, gîndindu-se puțin.

Iar prostănacul de Dimant, care niciodată nu se remarcase printr-un zbor curajos al fanteziei, spuse că sucul gastric omenesc este pentru marțieni cum e berea sau coniacul pentru noi, sau să zicem ca o vodcă de ienupăr și cu aeastă afirmație ne strică pofta la toți ei care mîncam atunci. Cineva presupuse că marțienii obțin din sucul gastric aur sau metale rare și această presupunere clar troglodită îi dădu apă la moară ideilor foarte bune ale lui Morfeu.

— Bătrîneilor, într-adevăr, fie că obțin aur sau energie, sucul nostru gastric rămîne totuși un lucru foarte important pentru marțieni. Nu cumva ne prostesc, ce ziceți?. Întîi nu l-a înțeles nimeni, dar apoi, ne-a picat fisa, înțelegînd că nimeni nu știa adevăratul preț pentru sucul gastric și tot așa, nimeni nu știa cum e prețul pe care-l stabiliseră marțienii. Tot ce se poate, marțienii cred că sînt indivizi practici, obținînd din această afacere un venit neproporțional de mare, speculînd necunoașterea noastră.

— Îl cumpără de la noi mai ieftin ca braga, se înfurie Polifem ologul, iar apoi nemernicii îl vînd pe o oarecare cometă la prețul adevărat.

Am riscat corectîndu-l (totuși nu pe o cometă, ci pe o planetă), la care el, cu bădărănia ce-l caracteriza, îmi propuse să-mi tratez mai întîi ochiul și apoi să intru în dispută. Dar nu ăsta-i necazul.

Propunerea lui Morfeu ne tulburase pe toți și ar fi putut să iasă o discuție foarte folositoare și substanțială, dar tocmai atunci năvăli în cîrciumă Mirtilos cu fratele lui, fermierul, amîndoi beți în ultimul hal. Reieșea că de cîteva zile, fratele lui Mirtilos făcea experiențe de distilare a borhotului din pîine albastră și că azi, aceste experiențe s-au soldat cu un succes deplin. Au pus pe masă două bidoane considerabile, pline cu licoare albastră. Imediat, fiecare lăsă baltă totul și trecu pe degustare și trebuie spus că albăstreaua a lăsat o impresie deosebită asupra noastră. Mirtilos, spre nenorocirea lui, îl invită la masă și pe Iapet, să guste și el. Iapet bău două păhărele, stătu un pic închizînd ochiul stîng, de parcă ar fi cugetat, apoi spuse brusc:

— Ia, hai, cărați-vă d-aici, să nu vă mai văd!.

A DOUA INVAZIE A MARȚIENILOR

O spusese pe un asemenea ton, încît Mirtilos, fără sa mai scoată un cuvînt își luă bidoanele goale și pe frățiorul dus pe altă lume și se retrase în grabă. Iapet ne cîntări cu o uitătură grea și spuse:

— Ce modă, să vină în localul meu cu astfel de lături.

Se întoarse la tejghea. Pentru a înlătura stingherealа am mai comandat cîte o băutură, dar atmosfera destinsă dinainte dispăruse. Zăbovind încă o jumătate de oră, am plecat acasă.

În sufragerie, domnul Nikostratos ocupa fotoliul lui Haron, stînd vizavi de Artemis și bînd ceai cu dulceață. N-am vrut să mă mai amestec în treaba asta. În primul rînd, Haron fusese probabil înstrăinat și nu se știa dacă se va mai întoarce, iar în al doilea rînd, pe undeva prin apropiere se găsea Ermiona, iar eu duhneam atît de tare a alcool, încît o simțeam și singur. De aceea, am preferat să mă strecor ușor în camera mea fără a atrage atenția cuiva. M-am schimbat și am răsfoit ziarele. E pur și simplu uimitor! Șaisprezece coloane și nimic esențial. Parc-ai mesteca o vată. Era publicată o conferință de presă a președintelui. Am citit-o de două ori și n-am înțeles o boabă. Insipidă ca și sucul gastric!

Mă duc să văd ce mai face Ermiona.

12 iunie

Temperatura plus douăzeci de grade, nebulozitatea zero, vîntul lipsește. Îmi vin damfuri dezgustătoare de la această albăstrea. Migrena s-a accentuat, am stat toată ziua acasă. A apărut o noutate gastronomică — „pîinea albastră". Ermiona o laudă. I-a plăcut și Artemisei, iar eu am mîncat-o fără nici o poftă. Pîine ca orice pîine, numai că-i albastră.

13 iunie

Se pare ca, în sfîrșit, s-a instalat timpul de vara. Temperatura plus douazeci și doua de grade, timp noros... Ca să vezi, chestie! Nici nu știu chiar cu ce sa încep. Referitor la pensii — nimic nou. Dar, la urma-urmei, nu-i vorba de asta. Abia îmi începusem însemnările de azi, că aud deodată cum se apropie o mașină. Am crezut că e Mirtilos să-mi aducă de la fermă damigeana cu albăstrea promisă și am scos capul pe fereastră să mă uit. Și am privit chiar la timp. Am văzut mai întîi că sub stîlpul de iluminare stă o mașină mică, necunoscută și foarte luxoasă, apoi am observat că, prin grădină, se îndreaptă cu pași hotărîți Haron, direct spre banca unde se făcuseră comozi încă de cu seară, Artemis și domnul Nikostratos. N-am clipit bine din ochi, că domnul Nikostratos zbură rostogolindu-se în aer, de-a dreptul peste gard. În urma lui, Haron îi aruncă cu o forță supraomenească bastonul și pălăria, dar domnul Nikostratos nu se mai opri să le ridice și o rupse la fugă. Apoi Haron se ocupă de Artemis. N-am văzut bine ce s-a întîmplat între ei, dar am avut așa o impresie că mai întîi Artemis încercase să leșine, dar cînd Haron îi lipi o palmă își abandonă intenția și se hotărî să-i arate caracterul ei vestit. Scoase un țipăt prelung și neplăcut pentru auz și-și înfipse unghiile în fața lui Haron. Repet. N-am văzut toate astea. Dar cînd, după cîteva minute, m-am uitat în sufragerie, Haron umbla din colț în colț ca leul în cușcă, cu mîinile la spate, iar pe nas îi ardea o zgîrietură proaspătă. Artemis punea preocupată masa și am observat că fața ei era cumva asimetrică. Nu pot să suport scenele de familie și din cauza lor se rupe totul la mine înăuntru, vreau să plec undeva, să nu văd și să nu aud nimic, însă Haron mă observă înainte de a mă putea ascunde și, contrar tuturor așteptărilor, mă salută atît de prietenos și cald, încît am socotit necesar să intru în sufragerie și să leg cu el o discuție.

Înainte de toate, am fost plăcut impresionant de faptul că Haron arăta cu totul altfel de cum mă așteptam. Era cu totul alt om, nu vagabondul nebărbierit și zdrențăros care zăngănea aici cu arma și înjura de mama focului, acum o săptămînă. Practic, mă așteptam să-l văd mai murdar și mai jerpelit. Dar în fața mea era Haron, cel de altădată, din fostele timpuri pașnice, proaspăt bărbierit, cu frizura îngrijită, îmbrăcat elegant și cu gust. Doar zgîrietura purpurie de pe nas strica un pic impresia generală, iar culoarea feței, neobișnuit de bronzată, mărturisea că acest funcționaraș trebuise în ultimele zile să petreasca mult timp sub cerul liber

Veni și Ermiona, cu bigudiurile pe cap, își ceru scuze pentru ținută și se așeza la masa și iaca-te ca stăm ca odinioară, toți patru la un loc, ca o familie pașnică, unită. Pînă cînd femeile nu plecară, strîngînd vesela de pe masă, discuția se învîrtise în jurul temelor generale: despre timp, despre sănătate, cum mai arată fiecare. Dar cînd rămaserăm singuri, Haron își aprinse o țigară și spuse, privindu-mă straniu:

— Ei, cum e tată? E pierdută cauza noastră?

Drept răspuns, am ridicat din umeri, deși vroiam nespus de mult să-i răspund că dacă e piedută cauza cuiva, în orice caz, nu e a noastră. De altfel, cred că Haron nici nu aștepta vreun răspuns. Se abținuse în fața femeilor și de-abia acum am observat că se află într-o stare aproape patologică de surescitare, o astfel de stare în care omul este capabil să treacă brusc de la un rîs nervos la un plînset isteric, cînd înăuntru clocotește totul și simți o dorință de nestăpînit de a-ți vărsa acest tumult în cuvinte și de aceea vorbești, vorbești, vorbești. Iar Haron vorbea.

Oamenii nu mai au nici un viitor. Omul încetează să mai fie „nimbul" naturii. De azi și-n vecii vecilor, omul va deveni un fenomen obișnuit al naturii, precum pomul, calul, doar atît. Cultura și în general tot progresul își pierduseră orice sens. Omenirea nu mai are nevoie de autodezvoltare, se va dezvolta din afară, iar pentru asta nu va mai fi nevoie de școli, de institute și laboratoare, de gîndire socială, filozofie, literatură — într-un cuvînt nu va mai fi nevoie de toate acelea ce deosebesc omul de animal și ceea ce se numea pînă acum civilizație. Așa cum este privită „fabrica de suc gastric", a spus el, așa va ajunge și Albert Einstein la fel de important ca și Pandaros, ba chiar cu siguranță mai prost, pentru că Pandaros se remarcă printr-o lăcomie rar întîlnită. Istoria umană nu se va sfîrși nici în tunetul unei catastrofe cosmice, nici în focurile războiului atomic și nici chiar în menghina suprapopulării, ci într-o liniște calmă și sătulă.

Doar dacă stai să te gîndești, spuse el cu un oftat adînc, lăsîndu-și capul pe mîini, că au distrus civilizația nu cu rachete balistice, ci doar cu un pumn de monede pentru un pahar de suc gastric...

Vorbea, desigur, mult mai amănunțit și mai impresionant, dar eu înțeleg mai prost gîndirea abstractă și mi-a rămas doar ce am ținut minte. Mai întîi, recunosc, a reușit doar să mă întristeze, însă am înțeles destul de repede că toate astea sînt pur și simplu cuvintele istorice ale unui om învățat ce trăise crahul idealurilor sale personale. Și am simțit nevoia de a-l contrazice. Desigur, fără să trag nădejde că-l voi convinge, ci pentru că vorbele lui m-au atins adînc, pentru că spusele lui mi s-au părut bombastice și îngîmfate și, afară de asta, am vrut să mă debarasez de influența apăsătoare a lamentărilor lui.

— Ați avut o viață prea ușoară, fiul meu, i-am spus direct. V-ați îmbuibat și nu știți nimic despre viață. Se observă imediat că n-ați fost niciodată pocnit peste dinți, că n-ați înghețat în tranșee, că n-ați cărat bîrne în prizonierat. Ați avut întotdeauna ce să mîncați și cu ce să plătiți. Uite că v-ați obișnuit deja să priviți lumea cu ochii necredinciosului, ai unui supra-om. Ce să spun, părere de rău. Și-am vîndut civilizația pentru un pumn de monede! În loc să spuneți mulțumesc că vă dă un pumn de monede pentru ea! Desigur, voi nu aveți nevoie de ele. Dar o văduvă ca-

re-și crește singură cei trei copii, pe care trebuie să-i hrănească și să-i educe? Dar Polifem ologul, care primește o pensie de mizerie? Dar fermierii? Ce i-ați promis fermierului? Niște idei sociale mărunte, dubioase? Cărticele și broșurele? Filozofia voastră estetică? Dar un fermier face ceva pe ele! Lui îi trebuie îmbrăcăminte, mașini, are nevoie de siguranța zilei de mîine! Trebuie să aibă permanent posibilitatea de a îngriji recolta și să primească pentru ele un preț bun! Ați reușit voi să-i dați toate astea, cu toată civilizația voastră? Nimeni, în zece mii de ani, n-a reușit să-i ofere toate astea, iar marțienii au făcut-o! Și ce să ne mai mirăm acum, că fermierii vă hăituiesc ca pe animalele sălbatice? Nimeni n-are nevoie de voi, cu vorbele voastre, cu snobismul vostru, cu propovăduielile voastre abstracte care ușor se transformă în rafale de automate. Fermierii n-au nevoie de voi, la fel și orășenii și marțienii. Sînt chiar convins că majoritatea oamenilor învățați și raționali nu au nevoie de voi. Vă credeți floarea civilizației, dar în fond nu sînteți decît un mucegai care suge seva ei. Și-acum vă mai închipuiți că dispariția voastră e dispariția întregii omeniri?.

Cred că pur și simplu îl zdrobisem cu cuvîntarea mea. Stătea, acoperindu-și fața cu mîinile, tremura și arăta atît de jalnic încît mi s-a înmuiat inima.

— Haron, am spus cît se poate de delicat, băiatul meu! Măcar pentru un minut încearcă să cobori din sferele înalte pe pămîntul păcătos. Încearcă să înțelegi că mai mult decît orice pe lume, omul are nevoie de liniște și de siguranța zilei de mîine. Doar nu s-a întîmplat nimic îngrozitor. Uite, voi spuneți acum că omul s-a transformat într-o fabrică de suc gastric. Astea sînt cuvinte mărețe, Haron. În fond, s-a petrecut ceva invers. Omul, aflîndu-se în condiții noi de existență, a găsit o metodă excepțională de a-și folosi resursele fiziologice pentru întărirea situației sale în această lume. Voi numiți asta sclavie, dar orice om rațional socotește asta o afacere obișnuită care trebuie să fie reciproc avantajoasă. Despre ce sclavie poate fi vorba, cînd încă de pe-acum omul rațional socotește dacă nu cumva e păcălit, iar dacă într-adevăr este înșelat, atunci te asigur că el este în măsură să-și cucerească egalitatea. Vorbiți despre sfîrșitul culturii și civilizației, dar e o idee cu totul eronată. Chiar nu-i de înțeles, ce aveți în vedere. Cotidienele apar în fiecare zi, se tipăresc cărți noi, se creează noi spectacole televizate, industria merge înainte... Haron! Ce vă lipsește? V-au lăsat tot ce-ați avut: libertatea cuvîntului, autoconducerea, constituția. Mai mult decît atît, v-au apărat de domnul Laomedon! Și, în sfîrșit, v-au asigurat o sursă sigură și permanentă de venituri, care nu mai depinde deloc de orice conjunctură.

Aici m-am oprit, pentru că am observat că Haron nu este deloc zdrobit, nu plînge în hohote așa cum mi s-a părut, ci chicotește plin de nerușinare. M-am simțit foarte jignit, dar tocmai atunci Haron spuse:

— Pentru Dumnezeu, iertați-mă, n-am vrut să vă supăr. Pur și simplu mi-am amintit de o istorie amuzantă. Se pare că acum două zile, Haron, în fruntea unui grup de insurgenți de cinci oameni, capturase o mașină marțiană. Spre marea lor uimire, din mașină ieși în întîmpinarea lor, complet treaz, Minotaurul cu un aparat portativ pentru colectarea sucului gastric.

— Ce-i băieți, vreți să trageți o dușcă?, întrebă el. Haideți, că acum aranjez eu treburile! Care-i primul?

Insurgenții chiar se pierdură. Venindu-și în fire, l-au ciomăgit fără nici o plăcere pe Minotaur pentru trădare și i-au dat drumul cu tot cu mașină. Intenționaseră să captureze mașina, să înțeleagă manevrarea ei, apoi să se strecoare cu ea într-un post marțian și să facă ravagii pe-acolo, dar atît de mult îi marcase acest episod, că totul le-a devenit indiferent. În seara aceleiași zile, doi dintre ei plecară acasă, iar a doua zi de dimineață, pe restul i-au prins fermierii. Nu prea am înțeles ce are de-a face această istorie cu subiectul discuției noastre, dar mă străfulgeră gîndul că Haron, prin urmare, fusese prizonier la marțieni.

— Da, îmi răspunse la întrebare. Tocmai de aceea am și rîs. Marțienii îmi vorbeau exact aceleași lucruri ca și dumneavoastră. Într-adevăr, ceva mai legat. Și insistau îndeosebi repetîndu-mi că sînt elita societății, că au un sentiment de mare respect față de mine și nu înțelegeau de ce eu și semenii mei se ocupă de acte teroriste în loc să creeze o opoziție rațională. Ne-am propus să ne luptăm cu ei, prin mijloace legale, garantînd deplina libertate a cuvîntului și a întrunirilor. Minunați băieți, marțienii ăștia!.

Ce puteam să-i mai răspund? Mai ales cînd s-a clarificat că ei se purtaseră excepțional cu el, îl spălară, îl îmbrăcară, îl tratară și îi dădură un automobil confiscat de la patronul unui local unde se fuma opiu. Apoi îl lăsară să plece.

Nu mai am cuvinte, am spus, îndepărtîndu-mi mîinile neputincios.

Și eu la fel, spuse Haron, posomorîndu-se din nou. Și eu, spre regretul meu, nu am deocamdată cuvinte, dar trebuie să le găsim, altfel nu valorăm cu toții nici două parale. După aceea, complet pe neașteptate, îmi ură noapte bună și plecă la el, în timp ce eu am rămas să stau ca un prost, cuprins de presimțiri neplăcute. Off, o să mai avem bătaie de cap cu Haron! Da, o să mai avem! Și ce manieră oribilă de a pleca fără a termina disputa? E deja unu noaptea și nu mi-e somn deloc.

— Apropo, astăzi am dat pentru prima oară suc gastric. Nimic înfricoșător, doar că e neplăcut să înghiți, dar se zice că te obișnuiești repede și cu asta. Dacă dai 200 de grame zilnic, asta înseamnă 150 pe lună. Totuși!

14 iunie

Temperatura plus douăzeci și două, nebulozitatea zero, fără vînt. În sfîrșit, au apărut noile timbre. Dumnezeule, ce frumusețe! Am cumpărat toate seriile editate, iar apoi nu m-am abținut și am cumpărat și colițele. Gata cu economiile! Acum pot să-mi mai permit cîte ceva. Am mers cu Ermiona să dăm suc gastric, iar pe viitor voi merge și singur. Se zvonește că a apărut o circulară a Ministerului Învățămîntului ce reglementa situația anterioară a pensiilor, dar n-am putut să aflu detaliile. Domnul Nikostratos n-a venit la slujbă, trimițîndu-l pe fratele său mai mic să comunice că e răcit și are gripă. Se spune însă că n-are gripă, ci doar căzuse pe undeva din neatenție, suferind leziuni interne. Ehe, ce mai, Haron! Iar Artemisa nici nu mai crîcnește.

Da, am uitat complet. Mă uit azi în sufragerie și văd: Haron stă, iar cu el e un domn plăcut, cu ochelari mari. L-am recunoscut și pur și simplu am înlemnit. Era același insurgent pe care îl capturaseră fermierii sub ochii mei. Și el m-a recunoscut, la fel, a înlemnit și el. Ne-am privit un timp, apoi mi-am revenit și înclinîndu-mă, am ieșit. Nu știu ce i-a spus lui Haron despre mine. De altfel, în curînd a și plecat. Susțin sus și tare: nu-mi place asta. Dacă se vor ocupa de lupta legală, cum le-a fost propus oficial, mitinguri, broșurele, ziare, atunci, mă rog, fie. Dar dacă găsesc măcar o dată în casa mea automate și alte fierării, atunci îmi cer iertare, dragul meu ginere. Aici, drumurile noastre se despart. Mi-ajunge.

Ca să mă liniștesc, am recitit acum însemnările mele de ieri din timpul discuției cu Haron. Cred ca logica mea e impenetrabilă. N-a putut să mă contrazică cu nimic. Păcat doar că am scris mult mai legat și convingător decît am spus-o. Nu știu deloc să vorbesc, iată punctul meu slab.

În ziarele de dimineață a fost o știre interesanta despre demobilizarea generală și demilitarizarea totală a țării. Slavă Domnului, le-a venit în sfîrșit mintea la cap. Trebuia înțeles că marțienii preluaseră to-

tal în miinile lor problema apărării, iar acum această apărare nu ne va mai costa nici o para, dacă nu socotim, bineînțeles, sucul gastric. În cuvîntarea președintelui nu era spus nimic direct, referitor la asta, dar așa ceva se citește printre rînduri. Fostele cheltuieli militare se îndreptau acum spre ridicarea bunăstării, spre dezvoltarea construcțiilor navale. Vor fi unele greutăți legate de diminuarea industriei militare, dar acest fenomen va fi temporar. A mai subliniat încă de cîteva ori că nimeni nu va suferi din pricina reorganizării. Înțeleg că industriașii militari și generalii vor primi o sumă frumușică de bani. Un popor bogat, acești marțieni! Iar demobilizarea deja a început. Paral răspîndește zvonuri că și poliția va fi lichidată. Pandaros a vrut să-l bage la zdup, dar noi nu i-am permis. Zvonurile sînt, bineînțeles. Numai zvonuri, dar în locul lui Pandaros eu aș fi acum mult mai precaut.

Nu astazi nu-mi vine să scriu nimic. Mai bine reiau cuvîntarea mea de ieri în fața lui Haron și o transcriu pe curat. Buna cuvintare!

15 iunie

Dimineața s-a remarcat printr-o excepțională curățenie și claritate (temperatura plus douăzeci și unu, nebulozitatea zero, fără vînt). Ce plăcut e să te scoli dimineața devreme, cînd soarele deja a împrăștiat ceața de dimineață, iar aerul e încă proaspăt, răcoros și își mai păstrează încă aromele nopții. Stropi mărunți de rouă tremurau și sclipeau în miriade de curcubee, asemenea pietrelor prețioase, pe fiecare fir de iarbă, pe fiecare frunzuliță, pe fiecare firișor de păianjen întins de păienjenelul grijuliu în timpul nopții, de la căsuța lui la rămurica mișcătoare. Nu, proza literară nu prea-mi iese bine. Pe de o parte, parcă totul e în regulă, la locul lui, frumos, și, totuși, cum să spun... nu știu, ceva nu-i așa cum trebuie. În sfîrșit...

E a doua zi consecutiv cînd noi toți ne evidențiem printr-un apetit excepțional. Se spune că totul se trage de la pîinea albastră. Într-adevăr, e un produs uimitor. Înainte nu mîncam niciodată pîine, în afară de sandvișuri, dar în general eu mîncam puțină pîine, acum fără nici o exagerare mă îndop cu ea. Se topește în gură ca o plăcintă și nu îngreunează deloc stomacul. Chiar și Artemisa, care întotdeauna s-a îngrijit de păstrarea siluetei mai mult decît de păstrarea familiei, nu putea acum să se abțină și mînca așa cum trebuia să mănînce o femeie la vîrsta ei, tînără și sănătoasă. Haron mînca și el, avînd numai cuvinte de laudă. La apropourile mele, nelipsite de venin, răspundea doar:

— Ce-are una cu alta, tată? Ce-are una cu alta?

După micul dejun, m-am îndreptat spre primărie, ajungînd exact la începutul serviciului. La „rond", încă nu era nimeni dintre ai noștri. Domnul Nikostratos nu prea arăta grozav. La fiecare mișcare se schimonosea, ținîndu-se de coaste și oftînd încet din cînd în cînd. Vorbea în șoapte suferinde și nu mai acorda nici o atenție unghiilor sale. Tot timpul discuției noastre, nu m-a privit nici măcar o dată, dar vorbea politicos, delicat, nici urmă din obișnuita sa ironie. Se primise într-adevăr o circulară, ce susținea vechea situație a asigurărilor sociale. Probabil, hîrtiile mele erau deja la ministru. Se pare că totul va fi bine și că voi primi categoria întîi, dar n-ar strica să-l rugăm pe domnul primar să trimită ministrului o adresă separată în care să menționăm participarea mea personală în lupta înarmată contra insurgenților. Îmi plăcu foarte mult această idee, și m-am înțeles cu domnul Nikostratos că voi scrie această adresă pe ciornă, el o va redacta și o va da domnului primar spre examinare.

În acest timp, la „rond" deja se adunaseră ai noștri. Ultimul sosi Morfeu și îl amendarăm. Destul cu liberalismul, în ultimul timp ne-am abandonat complet treburile clubului. O singură problemă îi interesa foarte mult pe toți: dacă totul se terminase între Haron și domnul Nikostratos. M-au silit să descriu totul detaliat, și un timp Polifem ologul cu Silen se ciondăniră, încercînd să stabilească precis ce vătămări putea avea domnul Nikostratos. Ca om experimentat și subofițer, Polifem susținea că într-o asemenea luptă domnul secretar trebuie să-și fi paradit noada, pentru că numai o lovitură precis ațintită cu vîrful cizmei în locul corespunzător putea duce la felul cum (descris de mine), domnul Nikostratos părăsise cîmpul de luptă. Dar și Silen fiind un om cu o experiență la fel de bogată, de fost jurist, o ținea pe-a lui, susținînd că același efect decurge și ca urmare a unei lovituri bine țintite în corp, iar dacă luăm în considerare felul în care domnul Nikostratos merge acum, atunci inevitabil apare constatarea că are vătămată o coastă în partea stîngă: sau e fisurată, sau chiar e ruptă. De altfel, căzură amîndoi de acord că acesta nu este încă sfîrșitul și că domnul Nikostratos, om tînăr, înflăcărat și sportiv, nu va uita să-l întîlnească împreuna cu prietenii lui pe Haron, undeva într-un colț întunecat.

De asemenea, mă descoseau dacă Artemisa continuă să fie binevoitoare cu domnul Nikostratos și cînd am refuzat categoric să răspund la această întrebare lipsită de tact, aproape în unanimitate au tras concluzia că, bineînțeles, da, continuă.

— Femeia tot femeie rămîne, remarcă Paral Veninosu! unei femei nu-i ajunge niciodată un singur bărbat, asta decurge din natura ei biologică.

M-am supărat definitiv și am remarcat că această calitate a femeilor mai degrabă decurge din natura biologică a unor bărbați ca Paral și toți au găsit gluma mea ca fiind foarte bună, în primul rînd pentru că nimeni nu-l prea agrea pe Paral din cauza remarcilor lui veninoase și în al doilea rînd, își amintiră că, la timpul său, chiar înainte de război, pe Paral îl părăsise tînăra nevastă, ce fugise cu un comis-voiajor. Apăruse astfel o situație favorabilă ca, în sfîrșit, Paral să fie pus cu botul pe labe împreună cu veșnicele sale sentimente cvasifilozofice.

Morfeu deja născocise o nouă glumă și înecîndu-se de rîs înainte de-a o spune, ne prindea pe toți de mîini și urla:

— Nu, stați să vă spun!.

Dar tocmai atunci, ca de obicei, cînd nu trebuia, apăru acest măgar bătrîn de Pandaros, care, neînțelegînd despre ce e vorba, ne anunță cu vocea sa bubuitoare, că a venit acum la noi o modă din străinătate: să trăiască în trei, patru, cu o singură femeie, ca la pisici. Ce să-i faci? Nu-ți rămîne decît să dai din mîini.

Paral preluă imediat această afirmație și trecu subiectul la adresa lui Pandaros.

— Da, Pan, spuse el. Azi ești în vervă, bătrîne, așa ceva n-am auzit nici de la ginerele meu cel mic, maiorul.

Al doilea ginere al lui Paral era binecunoscut, cu mult în afara granițelor orașului, și nu era posibil să te abții, astfel că am izbucnit cu toții în rîs, iar Paral mai adăugă mîhnit:

— Nu, bătrîneilor, totuși degeaba ne demilitarizăm. Mai bine, bătrîneilor, ne depoliționizăm, sau în cel mai rău caz, ne depandarizăm.

Pandaros se umflă imediat ca un pește-balon, își închise tunica la toți nasturii și urlă:

— Ați vorbit, și gata!...

Era prea devreme ca să merg la centrul de donare și atunci m-am dus la Ahile. I-am citit cuvîntarea mea în disputa cu Haron, trecută pe curat. Mă ascultă cu gura căscată, succesul era deplin. Iată exact cuvintele lui, cînd am terminat de citit:

— Asta-i scris de un adevărat orator, Feb! De unde ai luat asta?.

Am făcut puțin pe nebunul pentru crearea unui

A DOUA INVAZIE A MARȚIENILOR

efect optim, apoi i-am explicat cum stă treaba. Nu m-a crezut însă! Susținea că un fost profesor de astronomie pur și simplu nu este în stare să formuleze atît de exact gîndurile și dorințele poporului simplu.

— Le stă în putere să facă asta doar marilor scriitori, zicea el, sau marilor oameni politici. Iar eu nu prea văd în țara noastră, continuă el, nici mari scriitori, nici mari oameni politici.

— Feb, tu ai furat asta de la marțieni, spuse el. Recunoaște bătrîne, n-o să spun la nimeni.

Eram dezorientat. Neîncrederea lui în același timp mă măgulea și mă necăjea. Și-n plus, îmi arătă un plic închis din hîrtie neagră, groasă.

— Ce-i asta? am întrebat cu o indiferență intenționată, în timp ce inima mea simți deja nenorocirea și începu să mă doară, plină de presimțiri proaste.

— Timbre, se fuduli el. Adevărate. De acolo!

— Nu-mi amintesc cum m-am stăpînit. Ascultam ca prin ceață exaltările lui, exprimate dinadins pe un ton compătimitor. Iar el îmi învîrtea plicul pe sub nas și tot îmi povestea ce rarități sînt, și cît este de imposibil să faci rost de ele, ce sume fabuloase îi propusese pentru ele însuși Antoniu și cît de îndemînatic a fost el, Ahile, cînd a cerut pentru medicamente confiscate nu bani, ci timbre. Sumele pe care le rostea indiferent mă tulburară complet. Se vede treaba că prețurile de vînzare a timbrelor marțiene sînt atît de mari încît nici o prostie de categoria întîi și nici un fel de suc gastric nu sînt în măsură să schimbe ceva în situația mea. Dar, într-un sfîrșit, mi-am revenit și îmi veni o idee, rugîndu-l pe Ahile să-mi arate aceste timbre. Și totul se clarifică. Șmecherul ăsta schimbă vorba, se pierdu, și începu să mormăie ceva, că aceste timbre, fiind marțiene, nu suportau lumina, ca o hîrtie foto, că le poți privi numai la o lumină specială, iar aici în farmacie nu are instalația corespunzătoare. Am mai prins curaj și i-am cerut permisiunea să trec pe la el diseară. Mă invită, fără nici o plăcere, spunînd însă că, la drept vorbind, nici acasă la el încă nu are un echipament special, dar pînă mîine seară se va strădui să născocească ceva. Asta, într-adevăr, o cred. Cu siguranță că va născoci ceva. Cu siguranță va reieși că aceste timbre se dizolvă în aer sau ca în general nu aveai voie să te uiți la ele, dar puteai doar să le pipăi cu mîna.

În toiul discuției, am auzit dintr-o dată respirația cuiva lîngă urechea mea stîngă și am surprins cu coada ochiului o oarecare mișcare. Mi-am amintit imediat de acea vizită misterioasă și m-am întors brusc, dar am văzut slujnica doamnei Persefona, care venise să ceară ceva. Căutînd preparatul, care ar fi mulțumit-o pe doamna Persefona, Ahile se retrase în laborator și, după cît se pare, intenționa să nu se mai întoarcă pînă cînd nu voi pleca. Am plecat, nedisimulîndu-mi ironia.

La centrul de donare mă aștepta o surpriză plăcută: a reieșit, conform analizelor, că datorită bolilor interne cronice pe care le aveam trebuiau să dea prima categorie sucului meu gastric, așa că pentru o sută de grame de suc urma să fiu plătit cu patruzeci de procente mai mult decît toți ceilalți. Mai mult decît atît, felcerul de serviciu îmi dădu de înțeles că, întrebuințînd albăstreaua cu moderație, dar în cantități suficiente, puteam obține trecerea la calitatea extra și să primesc pentru o sută de grame cu șaptezeci-optzeci de procente mai mult. Mă tem să nu-mi fie de deochi, dar se pare că, în sfîrșit, pentru prima dată în viață am avut nițel noroc.

În cea mai bună dispoziție m-am întors la cîrciumă și am stat acolo pînă seara tîrziu. A fost foarte vesel. În primul rînd Iapet vinde acum din răsputeri albăstreaua, pe care i-o furnizează en-gros fermierii din împrejurimi. De la albăstrea ai o rîgîială neplăcută, dar băutura este ieftină, se bea foarte ușor și îți dă o beție plăcută veselă. Ne-a amuzat extrem de mult unul din tinerii în pardesiuri înguste. Tot n-am învățat să-i deosebesc și pînă în această seară simțeam o adevărată dușmănie pentru ei, pe care, după părerea mea, o împărtășeau și marea majoritate dintre ai noștri. De obicei, acești înspăimîntători învingători ai domnului Laomedon, împreună sau despărțit, petreceau toată vremea în cîrciumă, de la prînz pînă la închidere: stăteau la tejghea, beau și tăceau cu încăpățînare, ca și cum n-ar fi remarcat pe nimeni în jur. Astăzi, totuși, acest tînăr se depărtă brusc de tejghea, veni la măsuța noastră și cînd toți au tăcut circumspecți, în liniștea lăsată comandă înainte de toate un rînd pentru întregul grup. Apoi se așeză între Polifem și Silen și mormăi încet:

— Aiah.

La început am considerat cu toții că rîgîise și Polifem, ca de obicei, îi spuse:

— „Hai noroc". Totuși, puțin supărat, tînărul îi explică că asta era numele lui și că îl numiseră așa în cinstea fiului lui Zeus și al Eginei, a tatălui lui Telemon și Peleus și a bunicului Marelui Eantos. Polifem își prezentă repede scuzele sale și propuse să bem în sănătatea lui Aiah, așa că incidentul fu pe deplin lichidat. Ne-am recomandat și noi și foarte curînd Aiah s-a simțit între noi ca acasă. S-a dovedit a fi un povestitor minunat, pur și simplu ne-am prăpădit de rîs, ascultîndu-l.

Ne-a plăcut în special cum au săpunit podeaua în salon, cum dezbrăcau domnișoarele și le alergau. Numeau asta „de-a baba oarba" și povestea totul foarte amuzant. Trebuie să recunosc că noi toți ne-am simțit oarecum rușinați pentru provincialismul nostru, că nu mai auzisem niciodată așa ceva și de aceea fu binevenită escapada glumeață a tinerilor noștri derbedei din grupul domnului Nikostratos.

Au apărut în piață trăgînd după ei un cocoș imens, roșu spre roșcat, legat cu o sfoară. Doamne cît de amuzant era! Cîntînd „Margareto, spune drept..." au străbătut piața, intrînd în cîrciumă. Au înconjurat tejgheaua și au comandat pentru ei un brandy, iar pentru cocoș albăstrea. O dată cu asta au anunțat că sărbătoresc majoratul cocoșului și îi invită pe toți cei care doreau să participe. Era să plesnim de rîs. Aiah hohotea și el cu noi, așa că orașul nostru, ca un centru al distracțiilor, a fost puțin reabilitat în ochii acestui locuitor al capitalei.

Mai interesant a fost cînd a venit Ahile și a comunicat că fusseră furate șase scaune tapisate din sala de ședințe a primăriei. Pandaros cercetase deja locul crimei și susținea că a găsit urme. Spunea că erau doi hoți, unul dintre ei avea o pălărie de velur, iar celălalt avea șase degete la piciorul drept și, în general, toți erau convinși că scaunele fuseseră furate de visterniicul orașului. Paral Veninosu o trînti direct:

— Ei, iată, din nou a ieșit basma curată! Acum toți vor vorbi despre aceste scaune idioate și vor uita complet despre ultima delapidare.

Acum m-am uitat pe geam. O noapte minunată de vară așternuse deasupra orașului un cer infinit, potopit de miriade, de stele strălucitoare. Un vîntuleț cald purta arome magice și mîngîia ramurile pomilor adormiți. Bzz, se auzi un zumzet ușor al licuriciului care se pierduse în iarbă, grăbindu-se spre întîlnirea cu iubita sa de smarald. Somnul și bucuria se așternuseră pe orășelul obosit de activitățile zilnice. Nu, totuși nu e chiar așa. În sfîrșit! Tocmai de aceea spun că era frumos, cînd deasupra orașului trecura tăcute, sus, strălucind cu lumini vrăjitorești, ca un simbol al păcii și securității, nave imense zburătoare, clar că nu erau ale noastre.

Cuvîntarea mea am s-o intitulez „Liniște și siguranță" și am să i-o dau lui Haron la ziar. Numai să încerce să n-o tipărească. Cum vine asta? Tot orașul e pentru, iar el singur, vezi bine, contra! Nu merge așa, ginerică dragă, nu merge!

Mă duc să văd ce face Ermiona

Traducere de VALERIAN STOICESCU

MEDALION

MIHNEA COLUMBEANU

Tînărul asistent artistic de regie Mihnea Columbeanu (născut în București la 4 ianuarie 1960, absolvent al I.A.T.C. în 1984 - clasa de regie film a Elisabetei Bostan) are deja un nume în profesiunea sa: după filmele de institut a lucrat la filme documentare și a colaborat la nu mai puțin de șase filme artistice de lung metraj, între care: **Noi, cei din linia întîi, Declarație de dragoste, Liceenii, Cuibul de viespi.** *Iată însă că regizorul vrea să-și facă un nume și în literatură: după ce a fost remarcat în cenaclul „Solaris" (26 ianuarie 1986), a debutat cu o povestire S.F. în* **Almanahul Anticipația 1987** *(„Zece kilograme de uraniu", pag. 85-90), iar la consfătuirea anuală de la Iași, în noiembrie 1986, a fost premiat pentru nuvela „Eternul purgatoriu" (selectată din vreo trei-patru sute de pagini sub semnătura sa). Nu erau chiar primele încercări literare ale acestui prolific și proteic artist: un* **curriculum vitae** *pus la dispoziția redacției înregistrează un debut cu poezie, încă în 1969, în paginile revistei școlare* **Mlădițe,** *apoi poezii și articole în revista de liceu* **Adolescența** *și interviuri cu actori în* **Almanahul Literar 1985.**

Trecînd la practica literară propriu-zisă, remarc fără surpriză că ea se mai află încă - altminteri, lucru firesc - **în urma** *afirmațiilor programatice: din textele citite, doar puține sînt cu adevărat S.F., iar cele clasificabile astfel nu par să facă parte dintre cele rezumate mai sus. Există, e drept, bune aptitudini pentru proza realistă, unele texte sînt montate (iar nu mă mir!) cinematografic, există imagini pregnante, comunicarea decurge fără greș în codul vizual, dar sugestiile fantastice sînt adesea factice și de un livresc banal, iar structura circulară se bagatelizează prin abuz și slabă motivație narativă. Din punct de vedere tehnic și tematic, Mihnea Columbeanu are încă de lucru cu clișeele; unele sînt mînuite abil și acum, iar naratorul inventează pe cont propriu, cu evident aplomb, formule care au făcut vogă (mergînd pînă la* **stream of conscious ness).** *Abilitatea și aplombul, sub rezerva asocierii lor mai fericite cu puterea de invenție literară, vor putea conduce la promovarea rapidă a autorului mai către* **linia întîi.** *În fond, dacă judecăm pe oricare alt tînăr scriitor S.F. după primele sale producții, putem ajunge la concluzii și mai amare. Eforturile de a teoretiza trebuie, totuși, puțin amînate. Teoria fără practică... (Sorin Antohi)*

eternul purgatoriu

nuvelă distinsă cu premiul special al juriului la concursul de literatură și artă de anticipație tehnico-științifică, ediția 1986

Într-o dimineață de la sfîrșitul primăverii acestui an, Bruno Chrystal a primit o citație din partea Serviciului de Organizare Socială.

Ieșise în curtea casei, ca întotdeauna, cu puțin după răsăritul soarelui. A coborît cele două trepte de la intrare și, din capătul aleii presărate cu prundiș alburiu, a cercetat cerul, rotindu-și încet privirea de jur-împrejur. Se zăreau cîteva scame subțiri de nori, întinse leneș dinspre Apus. Nici un pericol să se strice vremea. Primăvara trecuse pe nesimțite, însorită și din ce în ce mai caldă, cu făgăduiala nerostită a unei veri prielnice pentru culturile

de zarzavat, legume şi pomii fructiferi din grădină, ca şi pentru lanurile de cereale de unde aveau să-i parvină podusele pe care nu i le putea asigura mica sa gospodărie.

Între întinderea lanurilor şi drumul de pămînt ce trecea prin faţa porţii, Alma îşi rostogolea liniştită valurile limpezi, curate, ce începeau să prindă, unul cîte unul, licărele razelor de soare. Purta încă pe suprafaţa sa unduitoare nenumărate petale colorate scuturate din coroanele pomilor ce-şi schimbau, de cîteva zile bune, haina de flori pe verdele crud al frunzişului.

Bruno a pornit cu paşi rari, măsuraţi, pe lîngă casă, privind în treacăt răsadurile de flori, a străbătut agale cărarea dintre straturile de pătlăgele şi fasole şi a intrat în curtea orătăniilor. Păsările l-au întîmpinat cu un cor de cotcodăceli, de fîlfîituri, în timp ce el lua din dulăpiorul de deasupra coteţelor cutia de tablă şi începea să împrăştie în evantaie largi boabele de porumb. După ce păsările s-au risipit disputîndu-şi cîte trei-patru deodată fiecare grăunte, Bruno a pornit înapoi spre casă, cu gîndul să intre în bucătărie prin uşa din dos şi să pregătească micul dejun pentru el şi Stella. Şi, ca în fiecare dimineaţă din ultimii ani, odată ajuns în dreptul uşii şi-a spus că n-ar strica totuşi să se abată pe la cutia poştală, deşi nu exista nimeni care să-i scrie şi nu mai era abonat de multă vreme la nici un periodic. Pe deasupra, singurul aparat mass-media pe care-l avuseseră de cînd locuiau aici, un teller cu sistemul video stricat moştenit de la un fost vecin, aduna praful pe dulapul din dormitor. Bruno se îndoia că, dacă, prin cine ştie ce capriciu, l-ar deschide din nou la un moment dat, ar mai putea prinde vreo emisiune radiofonică. Oricum nu o mai făcuse de multă vreme şi nici nu avea de gînd să încerce.

Cutia de scrisori îl aştepta la locul ei din vîrful stîlpului drept al porţii, scorojită şi singuratică. Nu se ostenise să-i reînnoiască stratul de vopsea verde ce o acoperise cîndva şi din care nu mai stăruiau decît cîteva urme mărunte, uscate şi subţiri, ca nişte aşchii, pe sub marginile îndoite ale foilor de tablă. Prea rar se întîmpla să treacă cineva prin faţa casei lor, de obicei străini ajunşi acolo din întîmplare, ca Bruno să se mai ocupe de înfăţişarea exterioară a locuinţei.

În dimineaţa aceea, însă, a zărit prin fanta verticală a uşiţei metalice o pată albicioasă. Nedumerit, s-a apropiat şi a deschis cutia. I-au căzut la picioare două plicuri de culoare alb-albăstrie, purtînd un antet necunoscut. Abia cînd le-a ridicat de pe prundiş a putut identifica în interiorul dreptunghiului de ornamente baroc-geometric-înflorate sigla mult stilizată „S.O.S.". În mijloc, primul plic purta numele şi adresa lui, înscrise cu caractere dactylo cît unghia. Fila din interior, nu mai mare decît o palmă, îl înştiinţa:

CREDATORE CHRYSTAL BRUNO,
SÎNTEŢI INVITAT SĂ VĂ PREZENTAŢI DE URGENŢĂ LA SECŢIA LOCALĂ A SERVICIULUI DE ORGANIZARE SOCIALĂ DIN CONCOCTVILLE, SPRE REZOLVAREA UNOR PROBLEME CE NU SUFERĂ AMÎNARE.

Consultant S.O.S. Zona Concoct
RUDY BLUM

Al doilea plic, asemănător întru totul cu primul, conţinea o citaţie de acelaşi fel adresată soţiei sale. Pe numele ei de fată: „CREDATOAREI POENAR STELLA".

Bruno a împăturit laolaltă citaţiile şi plicurile şi, cu ele în mînă, a pornit spre casă. Probabil că, în urma recentelor schimbări despre care auzise în treacăt la Punctul de Contact şi Distribuţie, secţia locală a S.O.S.-ului trecuse în custodia unui şef nou, care dorea să se pună la curent cu unele date rămase neînscrise în topurile personale ale habitanţilor.

Nu regreta prilejul astfel ivit de a face o călătorie în oraşul-reşedinţă al departamentului. Oricum, nu mai vizitase Concoctville-ul de ani de zile. Multe trebuie să se fi schimbat între timp!

„Zona" Concoct? Înainte se numise „departament"...

Stella tocmai se trezise. Ceasul fixat în tavan, deasupra patului, îi dădea de înţeles că nu peste mult timp Bruno va sosi cu micul dejun. Ceva mai jos, icoana holografică a Celui Nesfîrşit îşi trimitea razele de lumină irizată, veghindu-i, parcă, deşteptarea. Nemişcată, întinsă pe spate, Stella îşi lăsa gîndurile să prindă contur, hoinărind în voie prin grădina în care braţele soţului aveau să o ducă în curînd spre a-şi petrece acolo jumătate din zi, prin cîmpul semănat cu grîu din faţa casei, printre undele şopotitoare ale Almei. Deşi imobilizată pentru totdeauna, nu se simţea nefericită. Locuia în spaţiul rustic pe care îl visaseră amîndoi o viaţă întreagă şi îl avea alături, pentru cîte zile le mai păstra Nesfîrşitul în circuitele sale, pe Bruno. Medicul care o examinase imediat după atacul paraliziei le spusese că o intervenţie promptă ar putea-o restabili, însă nu pentru mult timp. O sensibilitate congenitală, neidentificată la vreme, o condamna acum la nemişcare. Era prea bătrînă, atît pentru fortificare clinică preventivă, cît şi pentru vindecare definitivă.

Spre deosebire de Bruno, care se lăsase pentru scurt timp cuprins de disperare, Stella primise sentinţa cu seninătate. Dacă aceasta era voia Celui Nesfîrşit, atunci nu putea decît să îi primească îndeplinirea cu bucurie.

Nesfîrşitul o veghea şi alături îl avea pe Bruno. Nu-şi dorise niciodată mai mult.

Bătrînul a intrat în dormitor la ora obişnuită, împingînd uşa cu marginea tăvii pe care aducea ouă fierte, şuncă, brînză, cîteva roşii de seră, două ceşti şi două ceainice, unul cu lapte fierbinte, celălalt cu ceai verde, aburind. S-a aşezat pe marginea patului, şi-a sărutat soţia şi au mîncat amîndoi în tăcere, schimbînd doar din cînd în cînd cîte o vorbă despre treburile gospodăriei. Abia la sfîrşit, cînd s-a ridicat şi a luat tava cu resturile mesei, Bruno şi-a amintit de cele două citaţii.

eternul purgatoriu

– La Con'ville? s-a alarmat bătrîna. Da' eu, cum să merg pînă acolo?...

– N-ai grijă, nu poate fi nimic important, a liniştit-o Bruno. Ei nici n-or şti că eşti bolnavă. Mă reped eu după prînz să văd ce-i.

După care a ieşit cu tava, s-a întors deîndată aducînd un lighean, un vas cu apă caldă şi un prosop, şi-a ajutat soţia să se spele, a îmbrăcat-o cu rochia largă, de plastic violet, pe care o purta ea în zilele acelea, a luat-o în braţe – povară deloc grea pentru un om, chiar de vîrsta lui Bruno, trăind de atîta vreme în mijlocul naturii – şi a dus-o la fotoliul ei de sub vişin, punîndu-i în faţă, pe masă, suportul cu cartea fixată astfel încît să poată citi şi întoarce cu o singură mîna paginile. A intrat apoi în hambar şi a început să-şi pregătească uneltele de grădinărit.

Zilele fără program de predare erau, la Punctul de Contact şi Distribuţie, moarte, nesfîrşite. De regulă, atunci nu era de servici decît dispecerul Valdo Perez; îşi petrecea tot timpul în faţa unui teller conectat pe lungimea de undă a emisiunii regionale permanente de jocuri, dintre care alegea „FLASH-MAIL", credincios fostei sale slujbe la centrul de calcul al oficiului poştal din Quilt/Alma. Era în stare să joace de unul singur ore în şir „FLASH-MAIL", cu aceeaşi neobosită încăpăţînare de a-şi bate propriile recorduri, stabilite, unul cîte unul, de-a lungul celor trei ani şi ceva de cînd fusese re-repartizat, la Punct.

Concentrat asupra destinatarilor neaşteptaţi cu care îl bombarda în ritm tot mai intens programul jocului, Perez nu a auzit zgomotul monocicletei cu remorcă decît în clipa cînd aceasta a frînat în faţa Punctului – şi nici atunci nu s-a ostenit să-şi ridice privirea, ocupat cu găsirea unei adrese undeva în mijlocul aglomerării urbane haotice ce umplea tot ecranul asemenea unui monstru imobil pe-al cărui trup mişunau mii de făpturi minuscule. Bruno, obişnuit cu mania dispecerului, l-a lăsat să-şi găsească destinatarul imaginar, ultimul din serie de altfel, să-i „înmîneze" plicul cu invitaţia la întrunirea de a doua zi întru Slava Cerului Nesfîrşit şi Fără De Seamăn (toată corespondenţa din fiecare joc se axa exclusiv pe teme onorifice privitoare la Atotstăpînitor), să citească lista de numere care s-a aşternut scînteind pe ecran şi să-şi noteze rezultatele cu creionul electric cam consumat pe care-l ţinea înfipt după ureche. Odată încheiată partida, Valdo Perez s-a întors, în sfîrşit, spre el.

– I-auzi, Chrystal! a exclamat surprins şi posomorît dispecerul. Da' azi nu-i distribuţie!

– Ştiu! nici n-am venit de-asta... i-a răspuns Bruno, aşezîndu-se pe un scaun rigid de lîngă uşă. Poţi să-mi dai legătura pe un aerian? Am un drum de făcut pînă-n oraş.

– La Con'ville? s-a mirat Perez. Tu? S-a-ntîmplat vreo catastrofă sau ce, de te laşi, în sfîrşit, urnit din loc?

– Mi-au trimis de la S.O.S. nişte citaţii, pentru mine şi Stella. Chipul dispecerului s-a decolorat brusc.

– Da' ce-ai făcut?

– Ce să fac, nimic... Chiar **nimic**, de fapt. Or vrea să verifice ceva...

– Să dea Eternul Unic, a mormăit precipitat Perez. Da' Stella?

– Stella-i acasă, ce-ţi închipui?!... Doar nu-ţi închipui c-o s-o car pînă-n Con'ville!...

Valdo Perez a început să-şi plimbe fără rost pe tăblia mesei vîrful stins al creionului.

– Nu ştiu cum să-ţi spun... Da' dacă zici că v-au citat pe amîndoi...

– Ei, n-or fi ştiind că-i bolnavă... Nu uita că n-am mai avut treabă cu S.O.S.-ul de cînd ne-am mutat aici.

– N-ai mai avut tu treabă cu nimeni, dar ca s-o spui p-a dreaptă... şi S.O.S.-ul nu mai e ce era acu' zece ani...

– Cum adică?

Nervos, Perez s-a ridicat de pe scaunul său pneumatic şi a început să se plimbe prin încăpere.

– Cum să-ţi spun... În ultima vreme s-au schimbat multe, ai auzit doar... De cînd Crezul a dobîndit supremaţia mondială, de cînd Eternul a devenit Unic, Fie-I Numele Binecuvîntat... Atribuţiile Serviciului de Organizare Socială s-au extins, măsurile disciplinare au devenit tot mai drastice... Marele Proces al Reformei stă mărturie. Înaltul Conciliu are de făcut faţă unor probleme de-acum de anvergură planetara... De pildă, problema demografică. Crezi că e uşor lucru să menţii populaţia unei lumi întregi la o constantă de echilibru, astfel încît... tu, la o adică, să te poţi bucura de linişte împreună cu Stella, să nu te trezeşti că încep să crească în jurul gospodăriei voastre spaţii şi case de-ale altora, precum ciupercile?

– Şi ce-are asta-a face cu convocarea noastră la S.O.S.?

– Păi are! Ţi-am spus, măsurile disciplinare s-au înăsprit, ceva de speriat! Mai zilele trecute i-a venit şi lui Peter Karst o citaţie, pentru el şi toată familia. Omul s-a dus singur. A doua zi, Runa a primit pentru ea şi copii o somaţie. Înţelegi, nu citaţie, **somaţie!** Chiar a doua zi!

– Şi?

– Şi atît. Încă nu s-au întors. Tare mă tem să nu le fi ars la toţi cinci un exil în Eternul Purgatoriu!

– Exil?!? Familiei Karst? Da' ăştia n-au călcat Legea în viaţa lor!

– Legea...? Legea nu mai e cea pe care o ştii tu, Bruno! Ai face bine să-ţi mai pui la punct teller-ul ăla, măcar pe radio! Şi, în primul rînd, descurcă-te cumva s-o iei şi pe Stella la Con'ville!

– Asta ştii şi tu că nu se poate. Mai bine prinde-mi un aerian.

– Ba mă tem c-o să cam iei trenul, mi-au făcut ieri o revizie la terminal şi nu ştiu ce nu le-au convenit de l-au sigilat pînă vine-un expert să-l vadă. Cît e ceasul acum? Da, ai timp să prinzi Expars-ul. Îţi ajunge fisiolul pînă la gară?

– Nu cred... Ziceam că doar trag un zbor pînă-n oraş şi-napoi...

– Bine. Îţi fac eu un plin pe credit din retro-

cont...
- Pe credit? Mai bine-ţi aduc eu mîine nişte ouă, şi...
- Nu, nu! Te rog, las-o aşa, bine?
Şi, fără să aştepte răspunsul, Valdo Perez s-a apropiat de consolă şi a tastat datele unei capacităţi de fisiol şi codul de credit al familiei Chrystal.

La scurt timp după ce „Instant Expars"-ul s-a decuplat de intermediarul staţiei Quilt/Alma, Bruno a zărit apărînd de după linia orizontului o pereche de mîini ce se mişcau dezordonat şi leneş, parcă împărţind saluturi şi binecuvîntări. Nu peste mult timp s-a ivit şi capul, cu trăsăturile încă nedesluşite. Bruno îl privea mirat. Fie era victima unei iluzii optice, fie cel ce-şi agita braţele cu atîta dărnicie era un gigant de o înălţime incalculabilă. N-a apucat să se lămurească. Trenul a prins să coboare lin pe ultima pantă dinaintea platoului litoral şi arătarea s-a făcut din nou nevăzută.

Bruno stătea într-un fotoliu pneumatic din salonul de clasa întîi al Expars-ului (de fapt, singura clasă existentă, păstrînd încă, nu se ştie de ce, vechiul indicativ). Alături, un călător coborît, probabil, în intermediarul de Quilt/Alma, lăsase o revistă îndoită. Bruno însă era atît de puţin curios să afle ce se mai petrecea în lume, încît pînă şi efortul infim de a ridica publicaţia şi a o deschide i se părea un efort prea mare. Nu-l preocupa decît planul de lucru pe a doua zi şi posibilele probleme de pe urma oboselii călătoriei. Oricît de robust pentru vîrsta lui îl menţinuse munca gospodărească de zi cu zi, nu era sigur că va rămîne cu totul neafectat de neprevăzuta schimbare de ritm. Aşa că socotea iar şi iar timpul necesar plivirii straturilor, al curăţirii coteţelor, al reparării cîtorva unelte şi al drumului pînă la Punct şi înapoi (era zi de distribuţie alimentară). Cele auzite de la Valdo Perez îi ieşiseră din minte cu totul.

Coasta lină a unei coline a alunecat lent în stînga trenului, dezvăluind cîmpia întinsă, acoperită de lanuri verzi-gălbui cît vedeai cu ochii, pînă în zare, unde începea să se distingă dunga albastră a mării. Uriaşul se vedea din nou; părea să fie chiar pe plajă. Începuse să facă nişte gesturi asemănătoare cu cele ale lui Bruno, dimineaţa, cînd îşi hrănea păsările cu grăunţe. Purta o mantie azurie ale cărei falduri se pierdeau treptat, spre poale, într-o transparenţă irizantă ce-l făcea să pară a pluti deasupra pămîntului. I se desluşeau de-acum şi trăsăturile: un chip senin, surîzînd generos, cu ochi strălucitori şi limpezi, nas acvilin, bărbie proeminentă, voluntară şi păr castaniu ondulat, înălţat deasupra frunţii bombate, într-un val ce se răsfrîngea peste creştet, revărsîndu-se spre ceafă ca o cascadă cu bucle bogate. Un om al cărui chip l-ar fi recunoscut oricînd. Îi zîmbea din înaltul cerului, din icoana holografică de acasă, din efigia fixată deasupra fantei de acces din capătul salonului, din fotografia-portret imprimată pe prima pagină a publicaţiei uitate alături, între titlul „CRONICA ETERNITĂŢII" şi invocaţia, parţial vizibilă: „...LE ETERNULUI UNIC, FIE-I DE-A PU..."

- „...ruri Numele Binecuvîntat. Să salutăm sosirea în Concoctville cu un gînd adînc şi curat către Cel ce cîrmuieşte cu lumina raţiunii Sale atotcuprinzătoare destinele preafericitei noastre planete!..."

Vocea comandantului de tren şi-a încheiat anunţul în acordurile suav-marţiale ale Imnului Etern. Oraşul se vedea deja bine, emisferă de edificii din ce în ce mai înalte dinspre periferii spre centru, deasupra căreia, izvorînd ca dintr-un abur străveziu, se înălţa imaginea holografică în mişcare a Eternului Unic, compusă cu ajutorul a sute de mii de proiectoare instalate pe mai toate acoperişurile oraşului şi cuplate sincronizat la cel mai puternic computer din Concoctville, afectat de mult exclusiv acestei acţiuni. Gigantica icoană holo fusese concepută astfel încît să-şi ofere privitorilor numai faţa, indiferent din ce parte era contemplată, şi toţi cei ce soseau în Concoctville erau întîmpinaţi încă de departe de binecuvîntările Eternului Unic. Cea mai frumoasă privelişte li se oferea celor ce se înapoiau din croaziere marine, îndeosebi noaptea, cînd, devenită luminiscentă, imaginea părea că pluteşte pe apele oceanului asemenea unui miracol, scînteindu-şi strălucirea în locul valurilor.

Cînd „Instant Expars"-ul a intrat în Gara de Sud, soarele era aproape de asfinţit. Un amurg limpede de vară timpurie, pe al cărui cer violaceu se profila colosala efigie dinamică, aplecîndu-se spre a mîngîia duios creştetele unor copilaşi gigantici, care forfoteau în jurul său apărînd o clipă şi ştergîndu-se din văzduh înainte ca privitorii să le poată reţine trăsăturile.

Bruno Chrystal s-a lăsat dus de şuvoiul călătorilor, schimbînd cîteva rulante pietonale, escalatoare şi turnante pînă cînd, aproape fără să-şi dea seama cum, s-a pomenit pe peronul subteran de la ieşire, prin faţa căruia se perindau în şir continuu sferele opace ale subtaxturilor automate, cu fanta de acces deschisă. Amintindu-şi vag de vechile vehicule semipneumatice, care asigurau transportul între gară şi diferitele puncte ale oraşului, pe vremea cînd fusese în Concoctville pentru ultima oară şi orientîndu-se şi după felul în care procedau ceilalţi călători, Bruno a intrat şi el într-una din sfere. Instantaneu, fanta de acces a dispărut şi, în timp ce vehiculul se punea în mişcare, o voce confuză, probabil simulată, a rostit cu blîndeţe:

- Bună ziua. Bine aţi venit în Concoctville, Fie Numele Celui Etern Unic De-A Pururi Binecuvîntat! Destinaţia, vă rog!

Surprins, Bruno n-a răspuns nimic.

- Destinaţia, vă rog! a insistat imperturbabilă vocea.

- Aăăă... păi... la...

Între timp, sfera începuse să prindă viteză, după cum dădeau de înţeles cifrele roşii ce sclipeau într-un mic dreptunghi negru, în faţa fotoliului.

- Ne îndreptăm din oficiu către Punctul Zero al oraşului, l-a informat vocea. Corespunde acest lucru cu destinaţia dorită de dumneavoastră?

Cum Bruno nu a mai spus nimic, cifrele roşii au continuat să se succeadă pînă la o anumită va-

loare, au rămas astfel un timp, apoi a revenit rapid la zero. Fanta s-a deschis, dezvăluind un peron subteran destul de aglomerat.

– Ne aflăm pe peronul principal al Marii Piețe întru Slava Cerului Nesfîrșit Și Fără De Peréche, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat, a anunțat vocea, fără să dea de înțeles prin nimic dacă urarea cu care își încheiase anunțul făcea parte și ea din denumirea pieței sau numai din protocolul informațiilor.

Bruno privea derutat la orășenii ce forfoteau pe peron. A trecut astfel un timp. Deodată, fanta s-a închis și vocea s-a auzit din nou:

– Bună ziua. Destinația, vă rog.

Și sfera a luat-o iarăși din loc.

– Destinația, vă rog.

Cum Bruno se mai acomodase cu situația, a avut prezența de spirit să răspundă:

– Aș dori să ajung la Serviciul de Organizare Socială.

– Înregistrat, ne îndreptăm către Cartierul General al Serviciului de Organizare Socială, zona Concoct, a confirmat rapid și cu indiferență vocea.

Nu peste mult, fanta s-a deschis spre un alt peron. Bruno a ieșit, pentru a se găsi în fața unui șir de intrări practicate în peretele de marmură, în interiorul cărora se puteau vedea perechi-perechi de scări rulante în funcțiune și purtînd deasupra diferite inscipții. După o scurtă căutare a reușit să identifice, în lista de denumiri de deasupra căii din centru, inițialele S.O.S.-ului și s-a angajat pe escalatorul ascendent.

Sediul S.O.S. se afla într-o latură a scuarului. Un edificiu cilindric, cu suprafața alcătuită în întregime din geamuri fumurii. Spre surprinderea lui Bruno, nu avea decît cinci etaje, fiind pe departe cea mai scundă clădire din regiune. Își amintea că, în urmă cu zece ani, cînd făcuse ultima vizită la sediu, acesta funcționa tot într-o casă destul de mică, avînd, însă, totuși, cel puțin zece etaje și construită în stilul ușor baroc al vremii, care încă mai persista pe ici pe colo în arhitectura celorlalte construcții. Cum s-or fi împăcat dimensiunile atît de reduse ale clădirii cu lărgirea impetuoasă a atribuțiilor S.O.S.-ului la care se referise Valdo Perez?

L-a întîmpinat un tînăr înalt, în costum alb-albăstriu cu magnermoarul închis pînă în vîrful bărbiei:

– Bună seara. Pe cine căutați?

– Bună seara. Am primit o citație...

Tînărul a aruncat o privire pe foaia întinsă de Bruno și a spus indiferent:

– Trebuia să vă prezentați înainte de amiază.

– Am primit-o abia azi dimineață. Știți, eu am o gospodărie lîngă Quilt/Alma și o serie de treburi de-ale casei...

– Veniți mîine dimineață devreme, i-a răspuns sec tînărul.

– Nu s-ar putea rezolva în seara asta...

– În seara asta nu mai puteți găsi pe nimeni la secția disciplinară. Mîine dimineață.

– Secția disciplinară? Dar nu am comis nici o încălcare a Legii...

– Veți fi informat. Veniți mîine în zori.

Nedumerit, Bruno a ieșit din nou în stradă.

Se întunecase. Orașul zumzăia molcom sub aurora celestă ce emana din acoperișurile și cornișele tuturor clădirilor.

Bruno a pornit pe o stradă lăturalnică, în căutarea unui hotel mai ieftin. De cînd fusese ultima oară în Concoctville, acesta se schimbase în totalitate. Nu mai recunoștea nici o stradă, nici o clădire, nimic. Peste tot numai edificii nesfîrșit de înalte, săgetînd cu formele lor vag baroce cerul senin ale cărui stele se dizolvau în calota de lumini multicolore din care se înălța, atotstăpînitoare, silueta Eternului Unic.

La fel ca pe vremuri, frontispiciile clădirilor erau încărcate de inscripții. Nicăieri, însă, nu se mai puteau vedea firmele și reclamele vii, aproape agresive, ale localurilor de agrement și turism, sau spoturile publicitare pentru produse de larg consum. În locul lor, formule înălțătoare la adresa Nesfîrșitului, citate fundamentale din Cartea Eternității, crîmpeie de program: CREZUL → FERICIRE; DACĂ CONTUL CREDITOR = EXCEDENTAR → DONAȚIE ONORIFICĂ ETERNULUI UNIC FIE-I DE-A PURURI NUMELE BINECUVÎNTAT; DACĂ SITUAȚIA DISCIPLINARĂ = CORECTĂ → RETROCONT SUPLIMENTAR, DACĂ RETROCONTUL = SUPLIMENTAR → CONTUL CREDITOR = EXCEDENTAR, DACĂ CONTUL CREDITOR = EXCEDENTAR → ÎNSCRIERE ÎN CARTA DONAȚIILOR ONORIFICE ETERNULUI UNIC FIE-I DE-A PURURI NUMELE BINECUVÎNTAT, toate scînteind pe suprafețele edificiilor multiforme, clădiri cilindrice sau prismatice, ale instituțiilor și întreprinderilor oficiale, arborescente blocuri de locuințe cu apartamente în formă de vilă, cu grădini suspendate pe ramuri de infrastructură flexibilă unduind dulce în adierea vînturilor litorale, emisfere de lumină ale imenselor bazilesci și tempalle închinate Crezului Etern. Străzi largi, cu rulante pietonale prin mijloc, destul de populate. Nu se zăreau nicăieri vehicule: de cînd transporturile fuseseră în întregime asigurate de către rețeaua subterană computerizată, suprafața era rezervată cu totul pietonilor.

După ce s-a îndepărtat îndeajuns de Scuarul Dembinski, Bruno a recunoscut în sfîrșit o clădire datînd din vremurile vechi. La mică distanță în fața sa se înălța silueta masivă, aproape pătrată, a Agenției Cronoturistice. Cîndva, efectuase și el o călătorie în timp, împreună cu Stella. Ciudata și frumoasa lor călătorie de... și **pentru** nuntă. I-o facilitase un prieten din copilărie, dispecer al agenției. Poate mai lucra acolo... I-ar îndruma spre un loc unde să-și petreacă noaptea.

Apropiindu-se, însă, de intrare, Bruno a văzut că pe uriașa fațadă se aprindeau, una cîte una, literele luminoase ale unei firme ce anunța: „CENTRUL DE COORDONARE ȘI CALCUL AL SISTEMULUI DE HOTELURI, RESTAURANTE ȘI SERVICII DE AGREMENT DIN CONCOCTVILLE". Încă o schimbare...

MIHNEA COLUMBEANU

Alături se înălța unul dintre acei „copaci" gigantici cu apartamente pe „ramuri", purtînd, compusă din litere așezate la capetele cîtorva „crengi", firma „HOTEL SANTINI".

Giaccomo Santini fusese unul din discipolii-martiri ai Eternului Unic...

În fața terminalelor recepției stătea o femeie între două vîrste; foarte frumoasă și admirabil „conservată", înbrăcată într-o rochie largă vișinie, cu scaunul electric al lui Santini brodat auriu în mijlocul pieptului.

- Bună seara. Doriți o locuință?, i s-a adresat recepționera lui Bruno, cu un zîmbet cald ca o pîine proaspăt ridicată de la Punct.

- Dacă se poate...

- Cameră comună, garsonieră, apartament?...

- Aș dori să cunosc tariful...

- Același în toate cazurile: 99 de stili și 87 de centostili.

- Atunci, o garsonieră, dacă sînteți amabilă...

Femeia a atins o tastă și pe display au apărut cîteva șiruri de numere.

- La ce nivel doriți?

- Cît mai jos...

- Nu vreți să admirați priveliștea Concoctville-ului noaptea?

- Mulțumesc, sînt foarte obosit...

- Nici imaginea ocrotitoare a Eternului Unic, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat?

- Nu stau decît o noapte, a răspuns cu naivitate Bruno... În care aș dori să dorm, și nimic mai mult.

- Cum doriți, a răspuns, cu aceeași bunăvoință recepționera. Ramura întîi, locuința 126. Vă rog să-mi prezentați carta personală.

- Chrystal Bruno, cont de credit 7-2-6-8...

- Nu aveți carta personală la dumneavoastră? s-a interesat femeia, zîmbindu-i de parcă l-ar fi îndemnat să o ia în căsătorie.

Bruno s-a supus și acestei noi rigori, după care a fost întrebat în ce scop vizitează Concoctville-ul.

- Trebuie să mă prezint mîine în zori la sediul S.O.S... Știți, am primit o citație.

Recepționera a ridicat spre el un chip mai fericit decît oricînd.

- În acest caz, nu vă putem oferi decît un apartament de categoria întîi, cu servicii și mijloace de agrement complete! Același preț, desigur! Vă rog să vă înregistrați în codificatorul de identificare.

Bruno și-a apăsat vîrful arătătorului drept pe lectorul de amprente și, în sfîrșit, a fost poftit să intre într-unul din ascensoarele vizibile în rotonda din centrul „triunchiului".

- Aș mai avea o întrebare... a îndrăznit Bruno. Unde s-a mutat Agenția Cronoturistică de alături?

Zîmbetul larg al femeii a stăruit, parcă înghețat pe figura ei, o clipă mai mult, înainte de a da răspunsul:

- Nu există o asemenea agenție în Concoctville. Noapte Bună.

Ajuns în „cuib", Bruno s-a hotărît să-și caute prietenul. A atins tasta videofonului și s-a găsit în fața unui chip de o frumusețe stas, aproape androgin, probabil simulat:

- Bună seara. Cu ce vă putem fi de folos?

- O informație, vă rog. Aș dori să știu codul habitantului...

- Comunicați numele, prenumele și adresa și vă dăm legătura.

- Ampère Johann... Adresa nu o cunosc...

Androginul a rămas încremenit cîteva clipe, apoi s-a reanimat pentru a răspunde:

- Regretăm, nu există nici un habitant al Concoctville-ului, care să poarte acest nume.

Abia după ce a rămas singur, în luxosul apartament legănat de vînt, Bruno a găsit răgazul de a se gîndi în liniște la Stella. Îi lăsase la îndemînă mîncarea pentru seară și, în urma unei inspirații de ultim moment, și micul dejun. Deocamdată nu avea motive de îngrijorare. Dacă problema cu S.O.S.-ul se va rezolva repede, va ajunge acasă pînă-n prînz și totul va fi în regulă. Îl preocupa, totuși, starea de spirit a bătrînei, singură și imobilizată în pat, pentru aproape o zi și o noapte.

Se cunoscuseră demult, tot în Concoctville... Pe atunci, Stella era o fată de douăzeci și doi de ani, sportivă și plină de energie, cu părul blond tuns scurt, asemenea unei căști de plastic mulate pe craniul ei ușor spre creștet. Un chip de o ciudată armonie, rămînînd prin nu-se-știe-ce undeva în imediata vecinătate a frumuseții, cu ochi nefiresc de mari, verzi, presărați cu minuscule puncte de aur lucitor. Puțin ieșiți în afară, dar deloc inestetici, obișnuind să și-i dilate puternic atunci cînd îl asculta vorbindu-i, ceea ce dădea chipului ei un farmec cu totul deosebit. Gura îi era încă de pe atunci destul de mare, bombată înafară, părînd permanent luminată de un zîmbet larg, din care izbucnea adesea într-un rîs plin, zgomotos, eliberînd cascade nesfîrșite de acorduri ale unei melodii ce umplea sufletul oricui se afla lîngă ea. Un rîs deschis și năvalnic, în puritatea sa de fată dăruită cu totul bucuriei de a trăi. Cum oare ar fi putut să nu o iubească?

Pe vremea aceea, Concoctville-ul de-abia începea să se transforme, din port maritim și oraș eminamente comercial, în megalopolisul administrativ al departamentului. Ultimele vapoare, scoase din circuitul economic în urma cuceririi hegemoniei de către navele aeriene, mai supraviețuiau doar ca mijloace de agrement pentru romantici și excentrici. Pe locul fostului bazin al docurilor se înălța noul centru de calcul al Oficiului Agricol Departamental în care, undeva, pe la etajul al nouăzecilea, se afla biroul tînărului statistician-coordonator Bruno Chrystal.

Întîmplarea făcuse ca, în fiecare după-amiază, Stella Poenar să-și conducă planșa de hypersurf prin fața Oficiului. Plictisit și deprimat de singurătatea vieții sale casnice, în care amintirea eșecului sentimental cu Ascania, prima soție, era încă foarte vie, Bruno își petrecea cea mai mare parte a timpului liber la serviciu, reușind de cele mai multe ori să evadeze în rezolvarea problemelor profesionale. Uneori, nemaiavînd nimic de lucru,

dar stăpînit încă de repulsie față de apartamentul atît de plin de vestigii ale recent destrămatei căsnicii, rămînea în birou, citind sau contemplînd amurgul pe mare. Așa că nu i-a fost greu să observe silueta hypersurfess-ei care se aventura pe valuri exact prin dreptul clădirii. La fel ca majoritatea colegilor, Bruno își instalase lîngă fereastră un binoclu analitic în stare să apropie orice punct, oricît de îndepărtat, pînă la o distanța aparentă de cîteva degete. Cum sezonul jocurilor și întrecerilor marine, organizate în disperare de cauză de trustul portuar pentru a supraviețui cît de cît, și care constituia principalul motiv al instalării binoclurilor, se sfîrșise, Bruno găsi curînd un mijloc de a se delecta privind prin binoclu evoluția tinerei sportive solitare. Nu agrease niciodată jocurile electronice, dar asta nu l-a împiedicat să facă o reală pasiune din a urmări, ca pe un display cuplat la un program de „vînătoare", traiectoria fetei, cu instrumentul reglat pentru apropiere maximă, străduindu-se să păstreze în vizor, permanent (cu toate dificultățile ridicate de viteza mare și deloc constantă a planșei, sinuozitatea absolut imprevizibă a traseului și distanța considerabilă ce-i despărțea), mai întîi toată făptura fetei, apoi numai bustul, numai capul... în sfîrșit, doar un ochi, ajungînd pînă la a putea distinge, reflectată, în cristalinul său, imaginea colosului arhitectonic dintr-al cărui pîntec el însuși o privea. Uneori, în chip inevitabil, fata executa cîte-o volută neașteptată, dispărînd cît ai clipi din vizor și lăsînd în urma ei imaginea în albastru și alb a apei, un moment neclară, pînă ce instrumentul se auto-regla din nou. Tentația firească pentru Bruno era să se desprindă de binoclu, să o caute cu ochiul liber și abia apoi să-și reia urmărirea. Se ambiționa însă să rămînă solidar cu instrumentul; transfoca puțin înapoi și își plimba raza vizuală pe suprafața mării pînă ce prindea din nou silueta proiectată pe văpaia apei însîngerate de asfințit; stabiliza și iar transfoca la detaliul ochiului verde-auriu în care se oglindea tot orizontul. Își petrecea astfel după-amieze întregi, captivat ca de o vînătoare din cele mai antrenante.

Își amintea cu surprindere că niciodată nu-i trecuse prin minte să o caute pe fata cu planșa de hypersurf. A întîlnit-o pentru prima oară întîmplător, într-o dimineață, pe peronul gării, așteptînd pneumonorail-ul de Albante, unde mergea să-și viziteze mama. Prima pornire a fost de a o aborda ca pe o veche prietenă, dar s-a oprit la timp, mirat el însuși de ciudățenia sentimentului ce-l încercase. Doar ea nu avea de unde ști cît îi e de cunoscută - nici măcar de existența lui nu avea habar, dar-mi-te de vînătorile optice la care îl incitase aproape zilnic. Așa că s-a mulțumit să o observe de la distanță. Fata purta o salopetă de un roșu incandescent, supraelastică, turnată dintr-o singură bucată de plastex, cu un buzunar mare aplicat pe piept. Lîngă ea se aflau două valize negre imitînd pielea de crocodil, cu mîner încorporat. Și planșa. Era limpede că, o dată cu sfîrșitul verii, părăsea litoralul. Pentru un an? Pentru totdeauna? Cu nedumerire, Bruno se surprinse punîndu-și, fără voie, această întrebare. N-a avut însă timp să mediteze. I-au atras atenția remarcile sonore ale cîtorva Killbites proaspăt ieșiți din adolescență și a regretat pentru prima oară cu adevărat că nu are sînge de erou romantic. Din fericire, fata, în ciuda ținutei destul de provocatoare, cel puțin pentru cei hămesiți de așa ceva, se purta firesc, cu modestie chiar, total indiferentă față de intervențiile puștanilor cu proteze dentare electrodermatografiate în jurul gurii, care s-au plictisit curînd și și-au văzut de drum.

Bruno a ezitat un timp. Abia cînd, ajuns în salonul vagonului, a văzut-o ocupînd fotoliul din fața lui, și-a dat seama că era inevitabil să se cunoască.

În holul care ocupa aproape jumătate din parterul sediului S.O.S. nu se afla nici un ascensor. Omul de la poartă, la fel de tînăr și voinic ca cel din seara precedentă, l-a trimis pe Bruno la etajul trei, biroul 303. A fost nevoit să urce o scară circulară, largă cu treptele de pseudomalachit și balustrada strălucitoare. Multor tipuri de efort le făcea față Bruno, dar de urcat scări, în zece ani petrecuți la nivelul solului, se cam dezobișnuise, și gîfîia vizibil cînd s-a prezentat în fața consultantului subzonal Rudy Blum - un om fără vîrstă, slab, bărbierit ireproșabil (dacă nu cumva imberb), cu buze străvezii și craniul complet pleșuv (fără a fi totuși spîn: două sprîncene - pensate oare? - dimpreună cu aripile unor gene lungi și dese, și tremurătoare, ca de femeie, îi încadrau ochii înguști, tăioși, de un violet spălăcit, bătînd în gri stins).

- Chrystal Bruno... Da. Numai dumneavoastră? Credatoarea Poenar Stella unde e?

- Soția mea? Este...

- Am spus „credatoarea **Poenar** Stella", cu care conlocuiți. De ce nu s-a prezentat?

- E paralizată de aproape șapte ani.

- Da. Vom reveni asupra acestui punct. Știți cum se disciplinează neprezentarea în urma unei convocări?

- Nu..

- Veți fi informat.

- Poate o rezolvăm totuși acum. Despre ce e vorba?

- Veți fi informat.

Blum a atins tasta unui terminal aflat pe pupitrul său.

- Habitaclul 156.

În încăpere a intrat un bărbat scund, musculos, cu părul argintiu, tuns perie și trăsături aproape infantile, speriat parcă.

- Vă rog să-l urmați pe credatorele, i-a spus Blum lui Bruno.

Condus de noul sosit, Bruno a parcurs coridorul pînă au ajuns la un ascensor avînd pe peretele cabinei o coloană de cel puțin cîteva zeci de taste. Însoțitorul a atins una din ele, cam a douăzecea de sus în jos. După cîteva momente, pășeau pe un coridor mult mai lung și... fără ferestre.

MIHNEA COLUMBEANU

...Atît de lung, de fapt, încît capetele nici nu i se vedeau. Perfect pătrat, de o lățime egală cu înălțimea, cu pereții, planșeul și plafonul dintr-un material lucios, alb-albăstriu, reflectînd difuz chipurile celor doi. Spre deosebire de culoarul pe care îl străbătuseră înainte, acesta nu avea uși. Pereți nesfîrșiți, goi și lustruiți.

Deși nu avea nici un motiv de teamă, Bruno a început curînd să se simtă apăsat de un sentiment ciudat. I-a trebuit o bună bucată de mers pentru a-i desluși cauza: nu se auzea decît un singur șir de zgomote de pași. Însoțitorul purta cizme, flexibile, mulate perfect atît pe gambe și glezne cît și pe tălpi, asemenea unor ciorapi groși, care-i făceau pașii mai vătuiți decît ai unei pisici. Bruno rămăsese încălțat cu bocancii săi de drum, comozi și aproape noi, dar părînd, alături de încălțămintea oficiantului S.O.S., adevărate crucișătoare. În tăcerea absolută a coridorului, zgomotul pașilor lui Bruno, amplificat și de pereții drepți și lustruiți, reverbera de-a dreptul obsedat. Nu i-a trebuit mult timp ca să ajungă să se simtă stingher, jenat și, în fine, de un penibil înnebunitor. A fost chiar, la un moment dat, pe punctul să-și ceară scuze, dar și-a dat seama la timp că nu ar avea nici un rost. S-a străduit, totuși, fără prea mare rezultat, să pășească pe cît putea de delicat.

În sfîrșit, după ce au parcurs astfel o distanță imposibil de apreciat, însoțitorul s-a oprit, reținîndu-l și pe Bruno pe loc, cu o mînă. De îndată, în perete s-a deschis o fantă de mărimea unei uși, lăsînd să se vadă interiorul unei încăperi mici, aproape cubice.

– Intrați vă rog, l-a invitat cu indiferență însoțitorul.

– Ce-i aici?... a întrebat nedumerit Bruno.

– Acesta este habitaclul 156. Locuința dumneavoastră pe timpul cercetării.

– Dar am unde locui!, a răspuns Bruno, grăbit să-l asigure pe omul S.O.S.-ului că îl scutește astfel de o complicație în plus. Am închiriat un apartament la hotelul Santini...

– Procedura cercetării presupune ca subiectul să locuiască în incinta Serviciului de Organizare Socială, a urmat, la fel de nepăsător, însoțitorul. Vă rog să intrați.

Intimidat, Bruno a pășit în interiorul „habitaclului 156". S-a reîntors însă de îndată, pentru a întreba despre ce „cercetare" era vorba și cît avea să dureze, dar... fanta dispăruse. În locul ei, un perete identic cu ceilalți trei, alb-albăstriu, lustruit.

Încăperea era perfect simetrică. de jur-împrejur, o banchetă pătrată încastrată în pereți. La mijloc, o masă, tot pătrată. Și nimic altceva. Nici un punct de reper. Nu mai era în stare nici măcar peretele „prin" care intrase să-l recunoască.

Au început să-l asalteze întrebările.

„Cercetare"? Ce fel de cercetare? Pentru ce? Și cît de complicată, de vreme ce nu se putuseră lămuri sus, în birou?

Și-apoi, „habitaclul" acesta strîmt și anost! Auzi, „locuință"! Dacă astea se puteau numi condiții de locuit...! De „habitat", poate, dar în nici un caz de locuit – în înțelesul decent al cuvîntului! Cum era posibil ca într-o societate ca a lor să se procedeze atît de... necugetat... cu oamenii? Da, necugetat! necugetat și cam urît! Oare bancheta asta din patru segmente îi va servi și drept pat? Exclus! Poate chiar caracterul sumar al locuinței presupuse (mai bine zis „impuse"!) de procedura cercetării era un semn că timpul pe care-l avea de petrecut aici nu avea să fie prea lung. Doar n-or să-l pună pe el, om bătrîn, să petreacă mai mult de cîteva ceasuri în cămăruța asta. Nu că ar fi fost un răsfățat, da', oricum, „locuința" îi fusese **oferită.** (Oferită, impusă, mă rog, tot aia e). Desigur că, în cazul unei șederi mai îndelungate, s-ar fi manifestat mai multă grijă pentru confortul celui care o ocupa.

Și-a amintit, însă, că locuințele urbane moderne se bucurau de un înalt grad de automatizare. Poate că, la nevoie, va putea beneficia de un pat normal, de un așternut, de acces la un grup sanitar și o sursă de apă și hrană, de cărți sau alte mijloace de a-și petrece timpul în mod plăcut

A privit atent pereții, de jur-împrejur. Nu se vedea nici un dispozitiv. Butoane, taste, clape... Nimic. A pipăit, a apăsat... Zadarnic. Tot ce a descoperit a fost faptul că tăblia mesei se putea ridica în jurul unei balamale, dezvăluind un fel de chiuvetă avînd în centru un tub vertical cu o tastă neagră aproape de vîrf, la atingerea ei, din tub a prins să țîșnească, fără prea mare presiune, un șuvoi de apă.

Apă la îndemînă... L-a cam pus pe gînduri. Nu cumva reprezenta strictul necesar pentru un om claustrat? **Strictul strictissim** necesar?...

Și felul în care procedaseră? Desigur, politicos, civilizat, nici n-ar fi fost de conceput altfel, dar... Era, oare, necesară, atîta rigiditate în a-și impune punctul de vedere? Pur și simplu îl obligaseră să le accepte metodele de lucru, total nepăsători față de problemele lui gospodărești și familiale... ca să nu mai vorbim de refuzul susținut de a-i da cea ma mică lămurire! „Veți fi informat" în sus, „veți fi informat" în jos, și pînă la urmă nu l-a informat nimeni de nimic! Pe vremuri, fusese convocat la sediul S.O.S. în vederea unei rectificări în contul de credit. Conștiincios, se prezentase după numai două zile. Îl întîmpinase un funcționar în uniformă (pe atunci) sinilie, cu guler rotund și îngust, cu cizme cu talpă dură, amintind încă de anii în care S.O.S.-ul era nevoit să recurgă și la procedee violente pentru a face față tulburărilor provocate de ultimele elemente antisociale, și îi spusese că problema nu e deloc urgentă și e cam complicat să o rezolve pe moment, nu se așteptaseră să răspundă atît de prompt apelului lor, așa că îi propune fie să se ducă liniștit acasă și să mai treacă în altă zi, fie, dacă îi e mai comod, să se plimbe prin oraș pînă spre seară pentru a reveni atunci – ceea ce și făcuse. Fusese necesară și carta personală, dar o uitase acasă, iar funcționarul îl crezuse pe cuvînt și îndreptase eroarea. A-i fi pus la îndoială, fără motiv, cinstea de bun creditor ar fi echivalat cu o calomnie care-i permitea să

reclame la conducerea secției – și nu era cazul.
Da, dar acestea se întîmplaseră cu vreo cincisprezece ani în urmă!...

Pe vremea aceea, Stella era încă sănătoasă... El tocmai se retrăsese din Sistemul Social, cumpăraseră mica gospodărie de la Quilt/Alma, dornici să-și trăiască ultimele decenii de viață în liniște, departe de tumultul citadin, cu care se împăcaseră greu întotdeauna. Erau sătui de complicațiile vieții social-politice, de ecourile luptelor pentru supremația Crezului, care umpleau de stress și obsesii viața pînă și a celui mai retras și neutru orășean. De ani de zile visau o căsuță cu grădină și livadă undeva la marginea unui sat cît mai mic în care să regăsească liniștea vieții în doi. Se gîndiseră, într-o vreme, să încerce un cronovoiaj într-o epocă mult anterioară, poate chiar premergătoare ultimei conflagrații, dar costa mult și în cazul unui eșec pe un țărm temporal ale cărui particularități nu le putea prevedea nimeni cu exactitate, nu le mai rămînea nici un centostil pentru a-și cumpăra, odată reveniți în timpul lor propriu, un spațiu la țară. Și erau și prea bătrîni deja ca să mai aibă vocație de aventurieri. Apoi, în chip surprinzător, rata creșterii populației a intrat într-o reducere rapidă, atingînd în scurt timp o constantă relativ echilibrată, spațiile de habitat s-au ieftinit și, ajuns la vîrsta retragerii, Bruno a ales proprietatea de pe malul Almei, pentru a părăsi amîndoi, definitiv, viața socială.

Stella nu fusese niciodată înscrisă în Sistemul Economic. Pe vremea cînd îl întîlnise pe Bruno, studia artele plastice antice. Cum singurul mobil care o împinsese la aceasta fusese pasiunea, și-a încheiat studiile și în continuare a rămas credincioasă cercetării, din pură plăcere. Cu recontul său de statistician-coordonator, Bruno nu întîmpinase nici o dificultate în a asigura o viață decentă pentru amîndoi, economisind totodată, fără efort, suma necesară cumpărării spațiului și casei. Iar retrocontul dobîndit la retragere atingea, de asemenea, o cifră de natură să alunge orice neliniști.

Nu încălcaseră niciodată Legea Eternă. Nu avuseseră nici prilejul, nici vreun motiv oarecare, și în fond firea lor era cu totul străină de asemenea acte. După retragere, relațiile cu Sistemul Economic și Social li s-au redus la cîteva operații financiare elementare care țineau exclusiv de computerele Serviciului Economic. Ei doi erau mai pasivi ca oricînd în materie de activități oficiale. Vreun posibil delict? Exclus. Nu putea fi decît o greșeală.

...Dar o greșeală de pe urma căreia el se afla acum sechestrat într-un habitaclu din incinta S.O.S.-ului, iar Stella, imobilizată în pat, terminase mîncarea pe care i-o lăsase el la îndemînă. Dacă nu se întoarce pînă la prînz – ceea ce ar fi însemnat să plece imediat – ea ce-o să mănînce? Dar seara? Era complet izolată, nimeni nu obișnuia să-i viziteze...

Cît să fi fost ceasul? Probabil se apropia amiaza. L-a scos din buzunar și l-a privit.

Dar cercul de afișaj era mat; nu prezenta nici un indicator de timp.

Ceasul lui de buzunar, marca „Ohar“, vechi, dar de cea mai bună calitate, cu perpetuitate energetică, încetase să funcționeze.

Cum era cu putință? Un accident...?

...Și dacă se înșela? Dacă ora prînzului trecuse, dacă deja se însera, dacă îl vor ține aici cine știe cît, dacă...? Trebuia să le explice amănunțit situația Stellei, să-l lase să plece, să vadă de ea... De cînd constatase defectarea ceasului, începea să-și piardă firea...

A strigat. O dată, de două ori... de mai multe... Zadarnic.

A început să bată în pereți, pe rînd în fiecare, sperînd că va fi auzit de pe coridor. La început destul de calm, apoi, pe măsură ce timpul trecea, tot mai agitat. Cu nodurile degetelor, cu palmele, cu pumnii.

S-a gîndit, apoi, că poate... Poate e, totuși, supravegheat. Poate că pereții sînt din material transparent unidirecțional și, de undeva, cineva sau ceva îi înregistrează toate acțiunile.

Atunci, de ce nu-i răspundea nimeni?

Oare indiferența rigidă pe care i-au arătat-o la sosire poate merge pînă la o asemenea nepăsare? Ar fi inuman.

A continuat, totuși, să bată, să strige, să explice în gol...

În minte îi prindea contur, tot mai chinuitoare, o imagine ca de videotragie comercială: Stella, sfîșiată de foame, tîrîndu-se prin casă cu ajutorul singurului ei braț valid, răsturnînd toate cele din bucătărie și zbătîndu-se neputincioasă printre cutii, farfurii, sticle, făină, sucuri, conserve și resturi de mîncare ce cad de-a valma peste ea, înmormîntînd-o de vie, ca într-un coșmar...

Cît timp să fi stat astfel, rezemat de masă, cu ochii pironiți pe propriu-i chip reflectat în peretele din față, difuz, încețoșat, vag omenesc, și gîndurile încremenite în direcția Stellei și a soartei ei?... L-a smuls din nemișcare o voce seacă:

– Pregătiți-vă pentru cercetare.

A zvîcnit, scurt, atent, cu ochii sclipitori. Slavă Celui Nesfîrșit! Va sosi, în fine cineva!

Anunțul s-a repetat:

– Pregătiți-vă pentru cercetare.

Să se „pregătească“? Adică... Ce să facă?

Din nou, pentru a treia oară:

– Pregătiți-vă pentru cercetare.

În momentul în care ultimul sunet al anunțului s-a stins, pe peretele din dreapta sa a prins brusc formă un ecran videografic pe care se putea vedea chipul unui bărbat gras, cu fălcile literalmente atîrnînd de o parte și de alta a gulerului înalt alb-albăstrui, ochi verzi, clipind mărunt printre faldurile unor pleoape umflate și păr scurt și rar, castaniu.

Aceeași voce (nu era a bărbatului de pe ecran, care aștepta clipind răbdător) a spus:

– La anunțul „pregătiți-vă pentru cercetare“ vă ridicați în picioare, vă corectați ținuta și așteptați apariția videogramei de comunicare.

A tăcut un moment, apoi:

– Vă rugăm să luați loc cu fața la videogramă.

Umil, Bruno s-a așezat, cel de pe ecran a des-

chis în sfîrşit gura, dezvăluind două şiruri de dinţi mici şi rari:

Bună ziua. Sînt Burt Ballard, cercetătorul dumneavoastră. Cu ce vă pot fi de folos?

- Bună ziua... a bîiguit mirat Bruno. Aş dori... aş dori să ştiu scopul cercetării... Iertaţi-mă. Înainte de aceasta, aş vrea să vă informez cu privire la soţia mea şi să vă rog...

- Vă referiţi la credatoarea Poenar Stella? L-a întrerupt delicat, Ballard, profitînd de ezitarea lui Bruno.

- Da... Acesta este numele ei de fată. Ştiţi, este...

- S-au luat măsurile necesare în privinţa ei, a răspuns Ballard.

- O, cît vă sînt de recunoscător!... a izbucnit Bruno. Nici nu ştiţi ce piatră mi-aţi luat de pe...

- Ştim, i-a retezat vorba, de astă dată fără prea mari menajamente, Ballard. Altceva?

- Păi... cum să vă spun... dacă mi-aţi putea spune pentru ce am fost convocat...

- O verificare de rutină. Este adevărat că aţi fost căsătorit întru Legea şi Forţa Eternă cu credatoarea Chrystal Ascania născută Tomasini, între anii 149 şi 184?

- Este adevărat.

- Este adevărat că începînd din anul 154 convieţuiţi cu credatoarea Poenar Stella?

- Da... dar e inexact.

- Adică?

- Sînt **căsătorit** cu Stella, întru Legea şi Forţa Eternă...

- Din ce an?

- Iertaţi-mă, nu este consemnat acest lucru în analele S.O.S.?

Nu sîntem în măsură să vă dăm informaţii asupra conţinutului documentelor noastre, i-a răspuns, binevoitor, Ballard.

- Vă rog să mă iertaţi. Ştiţi, acum zece ani, cînd am trecut din nou în evidenţa departamentului Concoct...

- A **zonei** Concoct, l-a corectat Ballard.

- A zonei Concoct... Atunci datele mele şi ale soţiei mele...

- Vă referiţi la credatoarea Poenar Stella?

- Desigur! Sîntem căsătoriţi de patruzeci de ani!

- Adică din anul 146?

- Într-un fel...

- Ce înţelegeţi prin cuvintele „într-un fel"?

- E o poveste mai complicată... cum să vă spun...

- Cît mai pe scurt, vă rog.

- Da, vedeţi, în anul 139 m-am căsătorit într-adevăr cu Ascania Tomasini. Un capriciu de tinereţe.... Curînd ne-am dat seama că ne era imposibilă convieţuirea. Nu ne înţelegeam. Am fi anulat căsătoria dacă legea ar fi permis aceasta. Cum, însă, divorţul este exclus din Legea Eternă, am fost nevoiţi să ne resemnăm la despăţirea în fapt. Cu toate condiţiile şi taxele legale. Nu peste mult am întîlnit-o pe Stella. N-a fost greu să ne dăm seama că eram făcuţi pentru a trăi ca soţ şi soţie.

- Şi aţi început să întreţineţi relaţii intime?, s-a interesat fără prea mare curiozitate, Ballard.

- Nu, desigur. Cunoşteam amîndoi prevederile Legii Eterne cu privire la adulter sau concubinaj şi, pe deasupra, Stella a fost dintotdeauna devotată Celui Nesfîrşit...

- Dar dumneavoastră nu credeţi în Legea şi Forţa Eternului Unic, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat?

- A, cum să nu?!?... Numai că, într-un mod, ca să zic aşa... raţional... lucid... N-am fost niciodată un fanatic şi nu m-aş putea împăca vreodată cu acest mod de a crede.

- Mă rog, opinia dumneavoastră. Continuaţi.

- De vreme ce Legea nu admite recăsătorirea decît în caz de deces al primei soţii (sau al soţului), nu puteam decît să aşteptăm eventuala moarte a Ascaniei.

- Un răspuns plin de bună-credinţă, a fost de părere, fără urmă de ironie, Ballard.

- Vă daţi seama că nu era să-mi treacă prin minte s-o ucid!...

- Nu mă îndoiesc.

- Iar Ascania era tînără şi sănătoasă şi ducea o viaţă lipsită de orice pericol.

- Tot ce se poate.

- Aşa... Ei, şi am rămas în această situaţie pînă ne-a venit o idee salvatoare... Ţineţi minte că, pe la începutul anilor '40, călătoria temporală a devenit, printre altele, obiectiv turistic, la îndemîna oricui avea posibilitatea financiară de a şi-o permite.

Ballard nu a răspuns. Îl privea fix, cu chipul nemişcat.

- Dacă, la o adică am fi călătorit amîndoi în viitor, într-un timp mult ulterior morţii Ascaniei, cînd legea ne-ar fi permis să ne căsătorim? O căsătorie încheiată în 280, de pildă, sau 300, ar fi fost perfect legală, nu?

- Continuaţi, l-a îndemnat, cu o voce incoloră, Ballard.

- O călătorie de 130 de ani în viitor costa o sumă deloc la îndemîna oamenilor de rînd... Vreau să spun, a tinerilor care încă nu au acumulat un credit substanţial. Stella, însă, moştenise de la tutorele ei o sumă de stili destul de mare, apropiată de costul unui asemenea cronovoiaj. Iar eu aveam un prieten la Agenţia Cronoturistică din Con'ville, ...

- Cum se numea?, a întrebat repede Ballard.

- Johann Ampère. Dar nu mai locuieşte în oraş. L-am căutat aseară şi mi s-a spus...

- Da, continuaţi.

- Aşa că am luat legătura cu Johann, care a obţinut pentru noi aprobarea unei călătorii pe credit de rate, cu garanţia lui. Şi am părăsit astfel anul 146, am ajuns în 300, unde am aflat că Ascania murise, într-adevăr, de peste un secol, şi... ne-am căsătorit. Noi numim acea călătorie „voiajul nostru de... şi **pentru** nuntă". Am rămas în 300 timp biunivoc de două luni, după care am revenit în 146, cu un laps obiectiv tot de două luni, pentru a păstra sincronul cu timpul nostru propriu. Deşi Ascania era în viaţă - pentru încă treizeci şi ceva

de ani – căsătoria mea cu Stella, înregistrată în 300, era perfect legală.

Bruno a tăcut, în aşteptarea unui răspuns – sau a unor noi întrebări.

După cîteva clipe, Ballard a spus:

– Mai aveţi ceva de comunicat?

– Nu... doar dacă mai doriţi dumneavoastră să...

– Cercetarea a luat sfîrşit. Bună ziua.

Şi Ballard, deopotrivă cu întreaga videogramă, a dispărut. A rămas reflexul difuz al chipului lui Bruno în luciul peretelui.

Atît de neaşteptată a fost dispariţia cercetătorului, încît Bruno a rămas buimăcit cu totul. I-a trebuit un timp destul de îndelungat pentru a-şi da seama că ar mai fi vrut să pună **el** nişte intrebări, să facă o serie de observaţii privind modul în care fusese tratat, să-şi exprime nemulţumirea faţă de condiţiile de „locuit" ce i se oferiseră.

Treptat, însă, l-a cuprins liniştea. Cercetarea se terminase. Serviciul aflase datele necesare... în curînd avea să plece acasă, Stella scăpase de călătoria chinuitoare în oraş... Ba chiar i se spusese că s-au luat măsuri ca ea să nu ducă lipsă de nimic în absenţa lui! Îi judecase greşit. Nu erau chiar atît de neomenoşi.

În aşteptarea plecării, s-a întins pe o latură a banchetei pătrate. Era mai scurtă decît înălţimea unui om, astfel încît trebuia să-şi ţină capul aplecat înainte, într-o poziţie incomodă. Dacă ar fi îndoit genunchii, aceştia ar fi depăşit atît de mult marginea prea îngustei banchete, încît greutatea lor l-ar fi făcut să cadă.

Discuţia cu Ballard îi readusese în minte călătoria „de... şi pentru nuntă", la care nu se gîndise de ani de zile.

Se hotărîseră să se căsătorească într-o seară de toamnă tîrzie, în timp ce se plimbau pe Faleza Bunului Harry. Stella venise de la Albante pentru cîteva zile. În dreapta lor strălucea jocul multicolor de lumini al oraşului noaptea. Pe atunci, frontispiciile celor mai multe clădiri erau împodobite cu reclame fluorescente, astfel încît, văzut de pe mare, oraşul părea un caleidoscop feeric de litere şi simboluri uriaşe, desemnînd nenumăratele localuri de recreere şi interes turistic.

Ajunseseră în dreptul Marelui Tempall Al Bunului Harry (alt discipol-martir de prim rang al Nesfîrşitului, pe care îl proslăvea o sectă puternică, nu foarte mult deviată de la curentul principal al Crezului). Era seară de întrunire, şi grandioasa emisferă, înălţîndu-şi domul de lumină aurie în mijlocul panoramei litorale, emana muzica divină a unei suite de imnuri, astfel compuse încît să se acompanieze perfect cu cîntecul neîncetat al valurilor ce-şi sfărîmau crestele înspumate de sistemul de diguri proteguitoare ale oraşului. De vreme ce nici unul dintre ei nu aderase la secta lui Harry Cel Bun, au rămas afară, mulţumindu-se să asculte muzica şi să privească valurile peste care domul arunca un con de lumină întins pînă aproape de orizont. Iar Harry Cel Bun fusese întotdeauna ocrotitorul tinerilor şi al căsătoriei. Lui îi datorau codicele de Legi ce înscriau însoţirea conjugală în rigorile Eternului Crez.

– Ascania... a murmurat încet Bruno.

– Ai vrea să fie ea în locul meu?, l-a întrebat Stella.

– În locul tău?!?... Aş vrea să nu mai fie între noi...

– Dar nu a fost niciodată.

– Ba a fost... Şi este.. Prin Legea Bunului Harry, care ne împiedică să...

S-a oprit. Şi-a dat seama că vorbea pentru prima oară despre un lucru pe care nici măcar sieşi nu îndrăznise vreodată să şi-l mărturisească.

Tăcuţi, nemişcaţi, au stat acolo multă vreme, el aşezat pe un scaun de piatră, ea, alături, în picioare, ţinîndu-i o mînă pe umăr, mînă ce-şi strîngea degetele, încet, tot mai tare, de umărul lui, pînă ce, abia auzit, Stella a murmurat:

– ...Care ne împiedică să...?

Vocea îi era o undă de tremur gîtuit.

Şi a mai trecut un timp pînă ce Bruno a întors pe jumătrate capul, atît cît să poată privi domul de lumină din spatele lor.

– ...să intru cu tine într-o bazilescă, să urcăm împreună spre sanctuar şi să păşim în făptura Celui Nesfîrşit şi să...

Alt timp a trecut încet ca un val leneş pe plaja de unde îşi lansa Stella planşa de hypersurf şi Stella a spus:

– Nu trebuia să spui asta...

Şi o auzea că plînge.

Şi tot plîngînd, dar mai potolit, a continuat:

– ...Dacă n-o spuneai tu aş fi spus-o eu...

Şi încă:

– ...Tot astăzi... Că nu mai puteam...

Şi apoi:

– ...Şi uite că nu putem...

Şi:

– Mare şi bun e Nesfîrşitul şi în nimic nu greşeşte, dar nu pot crede că Legea lui ne stă împotrivă...

Oricît de urîtă le era ispita, în seara aceea s-au îmbrăţişat pentru prima oară şi pînă ce Imnurile Bunului Harry nu s-au încheiat, Bruno şi Stella nu s-au dezlipit unul de celălalt. Nici nu s-au mai îmbrăţişat, pînă... mai tîrziu cu o sută de zile şi... o sută cincizeci şi şase de ani!

Adormise.

S-a trezit în aceeaşi poziţie, culcat pe partea dreaptă, cu capul aplecat în colţul habitaclului şi braţul îndoit în chip de pernă.

S-a ridicat şi a rămas aşezat, în timp ce-şi freca ceafa, destul de amorţită, şi-a dat seama brusc ce anume îl trezise din somn. O necesitate firească şi... foarte acută.

Ce să facă?

Ar fi fost de-a dreptul scandalos ca nici în această situaţie să nu primească un răspuns.

Aşa că şi-a exprimat doleanţa cu voce tare, către pereţi (sperînd să facă numai la modul propriu acest lucru) şi a aşteptat.

Într-adevăr! Vocea seacă pe care o auzise înainte de cercetare s-a făcut de îndată auzită:

– Pentru satisfacerea necesităților fiziologice, treceți sub masă, procedați la cele necesare, apoi urcați-vă în picioare pe banchetă.

Cum aidcă, „sub masă"? **Pe jos?!?**

Se părea însă că nu avea de ales, iar nevoia era atît de presantă, încît s-a resemnat să se conformeze instrucțiunilor primite.

Odată urcat, cu vădit dezgust de pe urma a ceea ce fusese silit să facă, pe banchetă, a văzut planșeul glisînd în jos preț de cîteva degete și înclinîndu-se totodată ușor într-o parte, iar în clipa următoare cîteva jeturi late de apă au țîșnit cu presiune dinspre latura mai ridicată, au spălat rapid dușumeaua scurgîndu-se afară pe sub peretele opus, după care planșeul a revenit la normal.

Bruno a coborît, a ridicat tăblia mesei și a atins tasta de pe țeavă. S-a spălat pe mîini, apoi a băut puțină apă. Nemaifiindu-i atît de sete ca prima oară, a putut constata (sau, poate, era numai o părere?) că apa avea un anume gust... Greu de definit, și parcă, totuși...

– Aș dori să știu cît este ceasul.

De astă dată, însă, pereții au rămas muți.

Cît timp să fi trecut de cînd sosise la sediul S.O.S.?

Continua să aștepte, din ce în ce mai nedumerit, sosirea însoțitorului care să-l conducă afară. Timpul trecea, nedeslușit, și în mintea lui Bruno întrebările se aglomerau una după alta.

Să fi fost convorbirea cu Ballard doar o etapă parțială a cercetării? Dar acesta îi spusese clar, în final, „cercetarea a luat sfîrșit". Atunci de ce nu venea nimeni să-l scoată din acel penibil „habitaclu"? De ce nu apărea din nou videograma, spre a lămuri eventualele probleme rămase neclare?

Ballard devenise foarte laconic și oficial de cum venise vorba de călătoria lor în viitor. Să fie ceva în neregulă cu cele petrecute atunci? Poate nu-l credeau pe cuvînt și acum verificau în arhiva Agenției? Dacă ar fi mințit, cădea sub incidența uneia dintre cele mai serioase prevederi disciplinare! Nu avea de unde ști, dar bănuia că măsura antrenată de un delict atît de grav ca bigamia era exilul.

Dacă așa stăteau lucrurile, nu avea nici un motiv de îngrijorare. Cronovoiajul lor nopțial fusese cît se poate de real. Și-l amintea, în pofida anilor, pînă în cele mai mici amănunte. Sosiseră în Concoctville-ul anului 300 într-o dimineață înnourată de primăvară timpurie. La ieșirea din cîmpul transtemporal de expulzie îi întîmpinase un oraș necunoscut, surprinzător de tăcut. construcțiile nu erau, în genere, mai înalte decît cele din vremea lor, în schimb stilul arhitectural evoluase considerabil. Discretele tendințe baroce de odinioară ajunseseră la o formă aproape agresivă, fie prin motive abstracte, fie la clădirile mai noi, tinzînd puternic spre reproducerea elementelor naturii, de la stilizat către un realism aproape absolut. Singurele construcții de dimensiuni cu adevărat gigantice erau „arborii" de locuințe, care, de la distanță, păreau copaci reali. Pe sub calota de nori, menținută la un nivel constant deasupra celor mai înalte edificii de către sistemul de protecție meteorologică, treceau, în răstimpuri, nave aeriene de capacitate redusă, cu propulsie silențioasă. Scrierea era aceeași, dar limba se modificase simțitor; erau siliți să depună eforturi, adesea destul de mari, pentru a descifra diferitele inscripții din oraș.

Conform instrucțiunilor primite, cel dintîi lucru pe care-l aveau de făcut era localizarea Agenției Cronoturistice, după adresa de pe passatemp. Condiția întoarcerii, în conformitate cu cele stabilite, era prezentarea în punctul prestabilit pentru trimiterea cîmpului de absorbție, cu un anumit timp înaintea orei fixate de Agenție. Totuși, spre a preîntîmpina eventualitatea unei situații neprevăzute, care să-i împiedice să facă acest lucru, pierzînd astfel întoarcerea, ca și pentru cazul unei reveniri înainte de termenul fixat (dorință posibilă oricînd, dintr-un motiv sau altul, adaptarea la condițiile viitorului fiind pentru mulți cronoturiști destul de dificilă), era strict necesară contactarea preventivă a Agenției din anul de destinație. În plus, mai erau de îndeplinit o serie de formalități de sosire. Bruno îl întrebase pe Johann Ampère de ce nu puteau fi trimiși din capul locului chiar la agenție, iar dispecerul îi explicase că particularitățile contimnuului spațio-temporal, pe care încă nu le puteau controla în totalitate, ridicau adesea probleme privind alegerea punctului de expulzie. Foarte rar se întîmpla ca acesta să poată coincide, pe o zonă temporală de mai multe decenii cuprinzînd momentul de destinație, cu sediul unei Agenții Cronoturistice. Îl alegeau, așadar, pe cel mai convenabil, într-o perioadă apropiată momentului stabilit, cu o aproximație diametrală de un an. Pentru călătoria lor fixaseră ziua a douăzeci și șasea a anului 300, care le dădea posibilitatea expulziei în spațiul unui teren de sport din periferia orașului, nefolosit înafara sezonului estival.

Primul lucru care i-a surprins cu adevărat în Concoctville-ul viitorului a fost absența oricărui stabiliment de cult al Crezului. Au oprit un trecător și l-au întrebat unde se afla cel mai apropiat tempall.

– Referiți locașul întrunitor Sectei Eternității?, i-a întrebat, într-o limbă pe care pe moment au crezut-o incorectă. Omul – un habitant între două vîrste, cu înfățișare respectabilă, în ciuda costumului fastuos, numai falduri și ornamente, privindu-i cu niște ochi de o limpezime trădînd prezența unor lentile de contact, aparent destul de proeminente.

– Cel mai apropiat, a răspuns Bruno.

– Unică bazilescă în Conville, Faleza Jungard. Relativ departe, recomand subtax.

Faleza Jungard s-a vădit a fi fosta Faleză a Bunului Harry. Iar bazilesca se afla în același loc în care, pe vremuri, se înălța domul Marelui Tempall. Spre marea lor surpriză și emoție, micul dig lîngă care hotărîseră să se căsătorească era la locul lui, aproape neschimbat, cruțat de eroziunea a un secol și jumătate de valuri de către un cîmp energetic amplu, ce stopa agitația apelor la o distanță

considerabilă de țărm. Locașul, în schimb... În locul grandiosului tempall, cu cupola sa de lumină aurie, o clădire atît de mică încît trecea total neobservată printre colоșii ce o înconjurau. O emisferă opacă, dintr-un fel de sticlă (materială, evident!). Materială, în mijlocul mulțimii de ornamente holografice ale orașului!, nedepășind înălțimea unei case cu două etaje. Fanta de acces era deschisă. În interior i-a întîmpinat priveliștea dezolantă a unui amfiteatru pustiu, în formă de con cu vîrful în sus. Nici scaunele nu mai erau ca altădată, pneumatice și comode. Rigide, păstrînd totuși forma Emisferei Primordiale, înconjurau masa circulară a altarului, atît de mică încît în spațiul gol din centru de-abia încăpea o imagine holografică statică, nu mai mare decît un om viu, a Celui Nesfîrșit. Asemenea hologramelor de altădată, era vizibilă numai din față, indiferent ce poziție ocupau în bazilescă privitorii. Singurul sunet care se auzea era murmurul slab al unei melodii amintind vag de vechiul Imn.

Bruno și Stella priveau cu inima strînsă prin sala pustie, incapabili să înțeleagă cum era posibil un atît de mare regres al Crezului. O singură bazilescă, mică și nevolnică, într-un oraș cîndva împînzit de domuri luminoase ce păreau să sprijine bolta cerească!...În sfîrșit, au auzit pași apropiindu-se. Din partea opusă a amfiteatrului și-a făcut apariția un bătrîn scund și slab, îmbrăcat în mantia alb-albăstrie a clericilor Eterniști. Nu era nevoie de nici un efort pentru a observa că și mantia era tot materială. Avea capul, conform regulii, complet ras și ținea în mînă nelipsita cutie emisferică (materială și ea! Tot materială!) cu o statuetă **(statuetă!!!)** a Eternului în partea de sus.

– Fericire, iubitorii Eternului Unic!, i-a întîmpinat cu voce suavă oficiantul. Ce gînd cu voi în preasacra-ne bazilescă?

– Bun găsit, prea-sacre Eternist, i-a răspuns Stella. Sîntem turiști din anul 146...

– De cînd!?, s-a luminat chipul bătrînului, trecînd dintr-o dată la graiul străvechi. Din vremea nicicînd apusei Glorii A Celui Nesfîrșit Și Fără De Seamăn?!?...

– Da, sacrissime. Am sosit aici pentru a ne căsători întru Legea Eternă...

Și Bruno i-a explicat de ce aleseseră pentru cununie anul 300.

– Cu neasemuită înțelepciune ați procedat, i-a răspuns zîmbind duios oficiantul. Uriașă e bucuria noastră de a primi credatori din nicicînd apusele glorioase vremuri, astăzi, în triștii și trecătorii ani de restriște.

– Iertați-mă, Eternitatea Voastră, a intervenit Stella, de-abia am sosit și nu știm mai nimic. Am dori să ne spuneți ce s-a întîmplat cu marile bazilesci și tempalle din secolul trecut. Cum se face că Legea și forța nu mai dispun decît de acest locaș atît de mic?

– Trecem prin grele vremuri, scumpă credatoare, prin nespus de grele vremuri. De aproape o sută de ani, cumplite lovituri a primit Crezul, una după alta, și nenumărați credatori ne-au părăsit. Nevrednice uneltiri ne-au înlăturat din poziția grandioasă de la cîrma planetei, silindu-ne printr-a necredinței putere să ne reducem tot mai mult ca număr și forță. În prezent, lumea este condusă de o grupare care neagă Legea și Forța Celui Etern Unic, iar noi, umilii Săi credatori, nevoiți sîntem să ne trăim Crezul sub înjositoarea titulatură de „sectă tolerată". Obligați la supunere sub a neomeniei talpă, totuși așteptăm cu neclintită convingere viitorul reviriment, prezis încă din glorioasele vremuri de către Al Eternului Unic Glas, pînă la a cărui înapoiere niciodată timpul nu este prea lung...

– Înapoiere? Vreți să spuneți că a părăsit Cel Nesfîrșit lumea noastră?, a întrebat Stella.

– Da, iubita mea credatoare. În 221, cînd pierdută s-a vădit Marea Luptă De Apărarea Crezului, Înaltul Conciliu a decis transmutarea Eternului Unic într-o epocă ulterioară puterii negatorilor. Data înapoierii nedezvăluită s-a hotărît a fi, spre a asigura persistența Crezului prin însăși Forța sa interioară. Aceasta este sacra noastră misiune: nestinsă să păstrăm flacăra Crezului pînă în ziua cînd din nou se va afla printre noi Cel Nesfîrșit și Fără De Seamăn.

Bruno și Stella au mai vorbit cu oficiantul despre vitregia condițiilor cărora le făcea față Crezul și au stabilit cele necesare în vederea căsătoriei. În urma unui decret al consiliului departamental, întrunirile Eterniștilor nu puteau avea loc decît o dată la zece zile. Cununia a fost programată pentru proxima dată de întrunire, pînă la care mai aveau de așteptat patru zile. Spre marea lor fericire, aceasta coincidea cu Eterna Întrupare, aniversarea a trei sute de ani de la nașterea Eternului Unic, și ceremonia cununiei avea să aibă loc imediat după Marea Îmbucurare. Cei doi tineri au primit găzduire în complexul subteran al bazilescii: un apartament prenupțial cu două dormitoare. Spre deosebire de vremurile lor, cînd rigorile Crezului presupuneau o pregătire spirituală de un an încheiat (sau un sfert, în condiții de claustrare în complex), acum totul putea fi rezolvat în cel mult douăzeci de zile, sau cel puțin... una singură.

– Pregătiți-vă pentru comunicare.

Bruno stătea într-un colț, rezemat de perete, cu picioarele întinse, cufundat în amintiri. La auzul anunțului s-a ridicat încet, căutînd să-și dea seama pe care perete avea să apară videograma.

– Pregătiți-vă pentru comunicare.

Se pregătise. Acum aștepta.

„Comunicare"... Deci, într-adevăr, cercetarea luase sfîrșit.

– Pregătiți-vă pentru comunicare.

A văzut apariția videogramei oglindită în peretele din față. Se afla la spatele lui. A ocolit masa și s-a așezat.

Pe ecran, un chip necunoscut. Un bărbat cu trăsături colțuroase și păr roșcat, creț.

– Bună ziua. Sînt Adrian Coral, referentul dumneavoastră. Cu ce vă pot fi de folos?

– Bună ziua. Am înțeles că urmează să aflu

concluziile cercetării.
- Așa este...
- Înainte de aceasta, însă, aș dori să-mi exprim cîteva doleanțe...
- Vă ascult.
- Vă rog să-mi spuneți dacă mai este necesar ca soția mea să vină la Con'ville...
- Vă referiți la credatoarea Poenar Stella?
- Bineînțeles că la Stella mă refer!, a izbucnit Bruno, enervat de repetiția absurdă a acestei întrebări ce urma fiecărui apropo- la Stella. Stella este singura mea soție, doar nu-s bigam! M-am căsătorit cu ea, întru Legea Eternă, în anul 300, și se numește Stella **Chrystal**, nu Poenar!
- Vom reveni asupra acestui punct...
- „Veți reveni..."!..., a început Bruno furios, dar Coral l-a întrerupt:
- În privința întrebării pe care mi-ați pus-o, regret, dar regulamentul de funcționare al Serviciului de Organizare Socială nu permite informarea credatorilor externi asupra măsurilor la care se procedează...
- Cum, dar e vorba de soția mea...!...
Vom reveni asupra acestui punct. Mai aveți vreo doleanță de exprimat?
- Nu! a pufnit cu ciudă Bruno, mutîndu-și privirea în altă parte.
- În acest caz, vă voi comunica rezultatele cercetării. În conformitate cu datele înregistrate în topul dumneavoastră personal și confirmate prin cercetare, s-a ajuns la concluzia că între anii 146 și 186 ați conviețuit în condiții de concubinaj cu credatoarea Poenar Stella. Cădeți prin aceasta sub incidența categoriei 250 a Sistemului Disciplinar din Legea Celui Etern Unic, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat, care antrenează măsura disciplinară numărul unu. Veți compărea în cadrul unei instanțe de confirmare și stabilire a Serviciului de Organizare Socială.
- Concubinaj?!?!?, a exclamat Bruno, stupefiat. Dar sîntem căsătoriți de...
- Comunicarea a luat sfîrșit, a spus, indiferent, Coral. Bună ziua.
Liniște. Singurătate.
Deci, asta era!... Căsătoria lor era contestată! Dar de ce? ceruse anume, înaintea călătoriei, părerea unui consultant S.O.S., care îi confirmase legalitatea deplină a procedeului! Iar la întoarcere, căsătoria fusese înregistrată cu toate formele, valabilitatea fiindu-i încă o dată recunoscută! Pentru ca acum să afle că e acuzat (O, cumplită rușine!) de concubinaj, și disciplinat cu „măsura numărul unu", care nu putea fi decît exilul!

A rămas prăbușit pe marginea mesei, cuprins de disperare și incapabil să înțeleagă. Exilul? Nimeni nu știa unde se aflau coloniile de exilați, dar faptul că măsura aceasta fusese găsită ca soluție a problemei demografice ducea gîndul la lucruri înspăimîntătoare.

Stabilitatea populației era asigurată, de cîteva zeci bune de ani, prin expedierea tuturor celor ce se făceau vinovați de încălcări grave ale Legii, într-un loc numit (atunci cînd, foarte rar, se făceau referiri directe) „Eternul Purgatoriu". Dincolo de aberația denumirii înseși și de faptul că Eternul Unic demonstrase inexistența oricărei trepte intermediare între ființa efemeră și ființarea eternă, acest eufemism nu putea desemna decît o aglomerare umană monstruoasă, (sau mai multe), situată undeva în zonele excluse socialmente (calotele polare, porțiuni de deșert rămase nefertilizate, masive muntoase prea sălbatice pentru a fi populate). Un soi de ladă de gunoi a omenirii, în care erau aruncați de-a valma toți cei pe care Eternul Unic și Legea Sa îi identificaseră ca nocivi din punct de vedere social și, prin asta, inapți pentru transpunerea în eternitate. Despre ce fel de „purgație morală", de „perfecționare spirituală" în vederea transpunerii putea fi vorba, în condițiile inevitabile ale unei colonii de exilați? Care putea fi densitatea demografică a acelor imense adunături în care se scurgea grosul populației lumii, și ce legi puteau domni acolo înafara celor ale junglei? Fără ca prin asta să conteste justețea Legii și Forței Eterne, Bruno, cu spiritul său obiectiv, își pusese de cîteva ori întrebări serioase asupra eficacității „Eternului Purgatoriu". „Etern" nu numai prin faptul că era un produs al Gîndirii Celui Nesfîrșit, dar și pentru că drumul spre el nu cunoștea întoarcere. Exilații rămîneau acolo pînă la moarte cînd, conform Legii, ar fi trebuit să fie supuși transpunerii. Dar Bruno se îndoia profund că îi mai ardea cuiva să colecționeze creierele milioanelor de mediocrități decedate zilnic în haosul Eternului Purgatoriu și să le transpună datele informaționale și capacitățile de gîndire în structuri de calculator.

Stella, neclintită în credința ei, fusese întotdeauna de părere că orice îndoială asupra Eternului Purgatoriu nu putea fi decît consecința firească a limitelor gîndirii lor de simpli credatori, în vreme ce Conștiința Atotcuprinzătoare a Eternului rezolvase demult tot ceea ce lor li se părea lipsit de sens. De altfel, nici unul, nici altul nu se preocupaseră prea mult de problema coloniilor. Se știau nepătați de nici o încălcare a Legii Eterne și nu aveau de ce să se teamă de exil. Nici nu era prea potrivit cuvîntul „teamă". De vreme ce nimeni nu ajungea în Eternul Purgatoriu decît prin voia Celui Nesfîrșit, exilul era, prin sine, o măsură justă, atît din punct de vedere social cît și disciplinar.

Da, numai că acum pe Bruno îl amenința o disciplinare nejustificată, nedreaptă, antrenată de o inexplicabilă eroare a S.O.S.-ului! Nu aspectul sumbru al coloniei îl înspăimînta, ci pericolul de a fi exilat fără a fi călcat cîtuși de puțin Legea Eternă! Era oare posibil ca Nesfîrșitul să îngăduie o asemenea greșeală? I se părea absurd și monstruos.
- Pregătiți-vă pentru consultație.
Nesfîrșite, asta ce mai era?
De-abia se încheiase comunicarea. Procedurile păreau să se succeadă mai rapid. O șansă, poate, de a lămuri lucrurile.
- Pregătiți-vă pentru consultație.
Denumirea era încurajatoare. EL, oricum, era

pregă...

– ...tiţi-vă pentru consultaţie.

Videograma. Un tînăr cu faţa lungă şi subţire, mustăcioară îngustă ca o dungă trasată cu electrodermatograful, buze groase, aproape feminine, urechi mari şi clăpăuge şi păr blond tuns atît de scurt încît i se putea distinge pielea şi forma capului, mic şi teşit.

– Bună ziua. Sînt Joseph Avakian, susţinătorul dumneavoastră. Cu ce vă pot fi de folos?

Altul care-l întreba cu ce-i poate fi de folos! Toţi începeau la fel şi, de cum deschidea gura să le spună **cu ce-i pot fi de folos,** mereu acelaşi răspuns: „veţi fi informat", „vom reveni asupra acestui punct", „regulamentul de funcţionare nu prevede...", „nu sîntem în măsură să..."

– Mă vedeţi! Mă auziţi? Mă înţelegeţi?, l-a întrebat, îngrijorat parcă, noul apărut, probabil ca urmare a întîrzierii răspunsului.

– Vă văd, vă aud, vă înţeleg... a murmurat Bruno. Lăsaţi-mă numai puţin, să mă adun...

– Vă rog... a răspuns politicos tînărul, rămînînd în aşteptare.

– Spuneţi-mi, am vreo şansă ca măcar cu dumneavoastră să mă pot înţelege?, a început prin a-l întreba Bruno. Să discutăm omeneşte, fără a-mi tăia vorba din două-n două fraze cu formulări oficiale şi categorii ale Legii? Şi fără să dispăreţi exact cînd sîntem pe punctul să ne lămurim?

– Sînt susţinătorul dumneavoastră, a surîs încurajator Avakian. Sarcina mea este de a vă consulta asupra tuturor amănuntelor cazului, de a stabili cît mai exact cuantumul disciplinar al încălcării comise şi a vă susţine în cadrul instanţei. Prin urmare, vă ascult.

– Am înţeles că sînt acuzat de...

– Nu. Nu „acuzat"!, l-a oprit cu oarecare condescendenţă susţinătorul. Să nu folosim termeni în neconcordanţă cu principiile generoase ale Legii Celui Etern Unic, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat.

– Atunci, cum să spun?

– S-a constatat că aţi convieţuit în concubinaj cu credatoarea Poenar Stella din anul 146 pînă în prezent.

– Exact. Or, adevărul este că m-am **căsătorit** cu Stella, dar nu în 146 ci în 300, efectuînd în acest scop o călătorie în timp. Atît înainte cît şi după călătorie mi s-a confirmat în repetate rînduri deplina legalitate a căsniciei noastre! Pentru ca acum să mă trezesc acuzat...

– Constatat, l-a corectat din nou Avakian.

– Constatat, bine!, a pufnit nemulţumit Bruno. „M-am trezit constatat", dacă aşa sună mai bine, deşi mie nu mi se pare deloc logic...

– S-a constatat că acea căsătorie nu era valabilă.

– Aşa e. Fiţi atît de bun şi lămuriţi-mă ce anume o anulează?

Avakian a tăcut cîteva clipe, ca pentru a se gîndi cum să înceapă.

– Din cîte ştiu, locuiţi lîngă Quilt/Alma, într-o casă izolată.

– Da, ştiţi bine.

– De cît timp nu v-aţi mai părăsit locuinţa?

– De zece ani.

– Şi nu obişnuiţi să urmăriţi ştirile? Nu citiţi periodicele, nu urmăriţi emisiunile mass-media?

– Nu. Mă ocup doar cu grădinăritul şi cu creşterea animalelor domestice. De citit citesc numai cărţi, în genere destul de vechi.

– Un mod de viaţă cam limitat, dacă-mi permiteţi să observ... Vedeţi dumneavoastră, în anul 181, Legea şi Forţa Celui Etern Unic, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat, au dobîndit, în mod firesc, supremaţia mondială. Vă daţi seama că aceasta a dus la o şi mai mare extindere a domeniilor de cunoaştere a Gîndirii Eterne, soldată, inevitabil, cu rezultate adesea surprinzătoare pentru oricine nu este la curent cu mersul istoriei...

– Şi vreţi să spuneţi că unul dintre aceste rezultate surprinzătoare şi de importanţă istorică a fost constatarea ilegalităţii căsniciei mele?

– Să nu procedăm la remarci ireverenţioase faţă de Forţa Spirituală a Eternului Unic, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat!, a protestat cu blîndeţe Avakian.

– Departe de mine gîndul. Ce este deci, cu căsnicia mea?

– Cu căsnicia dumneavoastră n-ar fi nimic în neregulă... Numai că, acum doi ani, Gîndirea Magistrală a Eternului Unic, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat, a descoperit un fapt care a răsturnat radical cîteva concepţii aparent fundamentale asupra ordinii naturale a lucrurilor pe planeta noastră... Şi anume, tot ceea ce priveşte călătoria în timp. Cel Nesfîrşit Şi Fără De Pereche, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat, a ajuns la concluzia că deplasarea temporală este o imposibilitate... O utopie, un concept ţinînd de un mod învechit şi limitat de a înţelege lumea. Şi, în chip firesc, ideea transtemporalităţii a fost complet eradicată din spiritul societăţii noastre...

– Glumiţi... a murmurat Bruno, după cîteva clipe de tăcere.

– Nu mi-aş îngădui.

– Vreţi să spuneţi...

De-abia era în stare să-şi găsească şi să lege cuvintele.

– Vreţi să spuneţi că... cea mai mare realizare a ştiinţei omeneşti... deplasarea în timp... după atîtea zeci de ani de cînd a fost în sfîrşit realizată... după ce de peste o jumatate de secol oamenii explorează trecutul şi viitorul... pentru cercetare, sau ca să se recreeze... după toate acestea... acum o contestăm... o blamăm şi o azvîrlim la gunoi?...

– Vă propun să priviţi lucrurile într-un mod realist, a răspuns Avakian. Înţeleg că ceea ce aţi aflat vă tulbură, dar, ca să vorbim cinstit, cui i-a fost vreodată uşor să se adapteze faţă de şocul progresului? În fond, aşa-numita călătorie în timp încă nu a apucat să atingă o răspîndire atît de mare încît să facă parte integrantă din modul nostru de viaţă. Expediţiile cu titlu „ştiinţific" au fost rare şi

nu au jucat niciodată, prin pretinsele lor „rezultate", un rol hotărîtor în lume. Ca să nu mai vorbim de practicarea cronovoiajului în scop turistic. O curiozitate excentrică practicată de foarte puțini oameni pentru care se „alegeau", sub pretextul prea marelui preț de cost, „epoci" întotdeauna nu foarte îndepărtate. Vă asigur că societatea noastră s-a dezbărat foarte repede de această credință fantasmagorică și absurdă.

– Fantasmagorie?!? Bine, credatore, dar cum rămîne cu toate descoperirile istorice realizate prin cronovoiaj? Cu elucidarea atîtor mistere, clarificarea tuturor acelor probleme privind viitorul?

– Șarlatanie, credatore Chrystal, înșelăciune și înscenare. Cine a efectuat așa-zisele „decoperiri"? Membri ai unei organizații închise și, pînă la un punct, foarte greu de atacat. Nu făceau decît să povestească niște scenarii foarte bine învățate dinainte! Dovezi? Cîteva obiecte falsificate, cîteva pretinse „mostre", asta numiți dumneavoastră „dovezi"? Nu vă credeam att de naiv!

– Bine, dar viitorul, cu viitorul cum rămîne? Accidentul mortal al lui Abraham Kiriakides nu s-a adeverit? Cutremurul catastrofal din 177 nu a fost prevăzut și preîntîmpinat în urma călătoriei misiunii „Korda" în 183? Însăși victoria mondială a Crezului, în 181...

– Cînd dispui de computere atît de avansate, nu e prea greu să prevezi o serie de evenimente sociale sau fenomene naturale de mare amplitudine... în ce privește faptele mărunte... Vi se pare imposibil să fie... „ajutate"... să se petreacă, în conformitate cu așa-zisa „premoniție transtemporală" și... **cu acoperirea** acesteia?

Bruno nu a mai spus nimic. Argumentele susținătorului erau perfect logice; tot ce crezuse despre transtemporalitate se năruia de la sine. Era pe punctul să accepte, cînd...

– Și cu cronovoiajul nostru pentru nuntă cum rămîne? Am fost noi înșine acolo, în viitor, am văzut, am trăit... Te pomenești că și noi, Stella și cu mine, sîntem niște șarlatani!?...

– Nu șarlatani, ci victime de șarlatani, credatore Chrystal. Amintiri false încurcate cu ajutorul unui program de sugestionare.

– Dar de ce? Numai pentru a scoate stili de la noi? O puteau face și altfel, există și turism obișnuit pe lumea asta...

– Da, numai că acela este **real...** Și, prin aceasta... lipsit de rezultate practice...

– Ce vreiți să spuneți?

– „Cronoturismul", dincolo de cîștigurile considerabile pe care le prilejuia, mai avea un scop, mult mai subtil... Spuneți-mi, cum se prezenta Crezul în Legea și Forța Eternă, în acel „viitor" în care vi s-a dat impresia că ați călătorit?

– Ca să fiu sincer.. destul de jalnic! Redus la o sectă tolerată, cu un singur locaș de cult, foarte mic, undeva la periferie...

– Vedeți? Faptele vorbesc de la sine. Despre Marele Proces al Reformei ați auzit, nu?

– Relativ... Știu că a avut loc acum doi ani, că era vorba de Secta lui Harry cel Bun, ai cărei conducători urmăreau reformarea Crezului și au fost demascați de către Eternul Unic însuși...

– Mda... Dacă ați fi avut curiozitatea să studiați mai îndeaproape problema, ați fi aflat că această grupare urmărea înlocuirea în secret a Eternului Unic cu Bunul Harry – mai exact, un impostor care să le servească țelurile criminale. Proiect naiv și dement, desigur, dar extrem de minuțios pus la punct, cu atît mai mult cu cît germenele reformei exista în sînul Înaltului Conciliu încă din vremurile ființei efemere a Nesfîrșitului. Iar Harry „Cel Bun" nu urmărise niciodată altceva decît să-i ia locul. Însuși martiriul său a făcut parte dintr-un program gîndit anume. Perpetuată pînă în zilele noastre, secta reformanților a găsit un excelent mijloc de a acționa în ipoteza călătoriei în timp. Ei au girat, de fapt, toată activitatea de „cercetare" și „realizarea practică" a fenomenului. Explorarea timpului era menită să le furnizeze argumente dintr-un viitor dezastruos pentru Crez, pe care numai reforma l-ar fi putut împiedica să se adeverească. În acest scop au și evitat să tragă concluzii concrete cu privire la posibilitatea de a schimba mersul istoriei cu ajutorul transtemporalității. Trebuie să recunoaștem că mijloacele lor de propagandă nu erau deloc superficial concepute! Din fericire, o dată cu cîștigarea supremației mondiale, Spiritul Eternului Unic, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat, a dobîndit o asemenea forță, încît a realizat neîntîrziat imposibilitatea științific-demonstrabilă a deplasării temporale, și ca urmare toată conspirația a fost demascată. Reformanții au fost identificați pînă la ultimul, cercetați și supuși măsurii disciplinare numărul unu, care cred că știți ce înseamnă...

– Exilul...?

– Eternul Purgatoriu. Nici chiar o asemenea monstruoasă crimă la adresa umanității nu a clintit generozitatea supremă a Celui Nesfîrșit Și Fără De Seamăn, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat, și nestrămutata sa poziție de ocrotitor absolut al vieții și libertății pe planeta noastră. Abolită o dată cu integrarea Eternului Unic, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat, în existența noastră, măsura capitală, ca și orice altă măsură cu caracter punitiv, a rămas doar o tristă amintire. Înșiși acei abjecți criminali s-au bucurat, din partea Eternului Unic, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat, de același sacrosanct drept la disciplinare și recîștigarea integrității spirituale și morale, prin exil perpetuu în Eternul Purgatoriu, unde, liberi și stăpîni pe soarta lor, își așteaptă Transpunerea Finală în Eternitate.

Bruno era covîrșit. Va să zică, se căsătorise cu Stella în imaginație... **În vis!** Carta lor de căsătorie era un fals plăsmuit de o organizație subversivă... Și cei patruzeci de ani de căsnicie fericită nu fuseseră altceva decît un concubinaj rușinos și pasibil de cea mai drastică măsură disciplinară...

Spre deosebire de cei dinaintea sa, susținătorul nu părea grăbit să încheie discuția. Aștepta calm ca Bruno să-și vină în fire.

– Și cu noi ce se va întîmpla, credatore susțină-

tor?, a întrebat într-un tîrziu bătrînul. N-avem nici o vină, vă dați seama! Am fost convinși de autenticitatea vizitei în anul 300, de a căsătoriei... Va trebui să plătim pentru falsurile unei adunături de răufăcători?

- Continuați să credeți în posibilitatea deplasării temporale?, l-a întrebat Avakian.

- Păi... cum să vă spun... E greu să accepți dintr-o dată negarea unui fapt cu care te-ai obișnuit de-a lungul unei vieți întregi... Dar de vreme ce însuși Nesfîrșitul i-a dovedit imposibilitatea... Ar fi caraghios să mă încăpățînez...

- Nu caraghios, **periculos**, credatore Chrystal. Vă recomand cu căldură și credință să nu mai vorbiți niciodată, cu nimeni, despre transtemporalitate. Este un subiect care nu mai are ce căuta în preocupările bunilor credatori.

- Da, desigur... Dar noi? Vom fi supuși unei măsuri disciplinare?

- În privința concubinajului, categoric nu, e limpede că ați căzut victime unei înscenări și nu-mi va fi deloc greu să demonstrez în instanță acest lucru. Cel mult o măsură disciplinară avertizoare, neînregistrată decît în topul secret din arhiva Serviciului de Organizare Socială. Din nefericire, însă, problema mai prezintă un aspect, incomparabil mai complicat...

- Ce aspect...?

- Așa cum v-am spus, în urma deconspirării reformanților, măsurile organizatoric-sociale și disciplinare au devenit foarte stricte. În lumina acestor schimbări, dumneavoastră și credatoarea Poenar Stella sînteți vinovați nu numai de concubinaj - delict involuntar și minor, după cum am stabilit - cît, ceea ce este mult mai grav, de... complicitate reformantă...

- Complicitate?!?, a exclamat Bruno, sărind în picioare. Noi, doi bătrîni inofensivi, victime nefericite ale unor scelerați, noi să le fim considerați complici? Dar e absurd!

- Ați vorbit cuiva despre cele constatate în... „viitor"?

- Da... Da, cred că da... Nu vi se pare normal ca oricine se întoarce dintr-o călătorie (mai ales una de acel gen!) să ardă de nerăbdare să-și împărtășească impresiile?

- Chiar dacă aceste impresii presupun relatarea unui declin atît de violent al Crezului?

Tăcere.

- Ați povestit, nu-i așa?

- Dar nu erau părerile mele...Erau fapte... Nu fusesem decît martor... Cel puțin așa am crezut...

- Da. Așa ați crezut. După cum prevăzuseră și reformanții care v-au înscenat călătoria.

- Cine s-ar fi așteptat?

- Vedeți, credatore Chrystal... Cu sau fără voie, ați luat parte la propaganda antiEternă inițiată de reformanți... **Fără** voie, susțineți dumneavoastră. Posibil. Dar, în acest caz, credința noastră mutată în Eternitatea Legii și Forței Celui Nesfîrșit Și Fără De Seamăn, Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat, unde v-a fost? Rușinea, firească pentru orice bun credator, de a vorbi despre o imagine înjositoare a Crezului, de a și-o păstra măcar în amintire, unde v-a fost? În loc să dați uitării de îndată imaginile degradante pe care reformanții vi le-au introdus cu forța în creier, sau cel mult să vă puneți întrebări serioase în privința lor, dumneavoastră ce ați făcut? Ați vorbit! Ați defăimat Viitorul Luminos Al Crezului În Legea și Forța Eternă! Cum se numește atitudinea aceasta, credatoare Chrystal? Nu cumva așa cum am spus mai înainte? Adică... complicitate?

Bruno privea pierdut videograma, de fapt **spre** videogramă, în gol, incapabil să se mai dezvinovățească. Încă înainte de a avea ocazia de a-l susține în instanță, Avakian, revelîndu-i adevăratul delict de care se făcuse vinovat cu patruzeci de ani înainte și fără să-i treacă măcar un moment prin gînd, îi retezase orie cale de a se mai apăra. Într-adevăr! Din dorința unei căsnicii fericite, încheiate întru legea Eternă, se făcuse vinovat de o crimă monstruoasă! Devenise unealta unui complot odios împotriva a tot ce aveau oamenii mai sfînt! Iată unde îl dusese libertinajul său de gîndire, așa-numita „luciditate" a credinței și îndoielile cu privire la „fanatism", cu care se tot fălise! Nu-și mai amintea, dar era convins că, spre deosebire de el, Stella nu scosese o vorbă despre „secta tolerată a eternității". Profunzimea credinței ei o păstrase curată, în vreme ce el, „raționalul" și „analiticul", ajunsese să-l defăimeze pe însuși Cel Nesfîrșit! Avuseseră dreptate să-l cheme la S.O.S.! Merita pe deplin și cercetarea și claustrarea în habitaclul 156 și instanța în cadrul căreia avea să compară. Dar înaintea instanței, el însuși își rămînea singurul judecător.

Frămîntat pînă la mutilare, Bruno Chrystal realiza abia acum cît însemna pentru el Crezul.

- Mai aveți ceva de comunicat în susținerea dumneavoastră?

- ...

- Mă vedeți? Mă auziți? Mă înțelegeți?

- ...

- Mă vedeți? Mă auziți? Mă înțelegeți?

- ...

- Mă vedeți? Mă auziți? Mă...

Toți cei rămași credincioși față de ceea ce devenise „secta tolerată a eternității" se prezentaseră la Marea Îmbucurare din ziua Întrupării Eternului. Odată încheiată ceremonia Sacrului Oficiu, au rămas pe loc, pentru a participa la marele eveniment al căsătoriei întru Legea Eternă, chiar în mica lor bazilescă, a unor cronovoiajori din vremurile gloriei Celui Nesfîrșit Și Fără De Seamăn. Zeci de oameni, așezați pe emisferele dure ale scaunelor, în jurul altarului unde efigia holografică a Eternului Unic își înălța brațele a binecuvîntare.

Conduși de oficiant, Bruno și Stella au urcat în sală. Purtau mantiile de ceremonie și aveau capetele rase la piele. În mîini țineau emisferele rituale. În momentul în care au apărut, imaginea Eternului Unic s-a animat. Brațele i s-au înălțat încet, pînă au ajuns să formeze un „V" larg. Din palmele sale, întoarse înafară, izvorau șuvoaie largi de lumină

irizată ce scăldau toată mulțimea de credatori. După un moment, palmele au început să se întoarcă încet spre grupul format de Bruno, Stella și oficiant, pînă cînd razele albăstrii au ajuns să îi învăluie numai pe ei, adunate într-o aură stravezie.

– Binecuvîntată fie-vă sosirea în sacrul nostru locaș de întrunire, a rostit, cu vocea sa caldă și adîncă, Eternul Unic. Binecuvîntate fie-vă sufletele ce au ales dreapta cale a unirii întru Legea Eternă. Veniți.

Oficiantul s-a oprit. Așa cum fuseseră instruiți, Bruno și Stella au continuat să urce încet pe culoarul dintre șirurile de credatori, spre altar. Oficiantul a pornit din nou, după o clipă, urmîndu-i la un pas distanță, cu privirea aplecată a smereniei.

Iradiind din palme lumina albastră, Eternul Unic îi aștepta. În momentul cînd cei doi tineri au ajuns în fața sa, chipul hologramei s-a aplecat spre ei. Acum și din ochi îi izvorau raze alb-albăstrii. Îi învăluia într-o privire bună, de părinte atotiubitor.

– Binecuvîntat Fie-Ți De-A Pururi Numele, Părinte Nefîrșit Și Fără De Seamăn, au șoptit abia auzit, într-un glas, Bruno și Stella.

În stînga lor, oficiantul a deschis cutia și a scos două cercuri de platină, articulate în cîte un punct. Între timp, în masa circulară, chiar în fața tinerilor, s-a deschis un spațiu de trecere. Bruno și Stella au pășit în interiorul acestuia. Îi mai despărțea de Eternul Unic doar o lungime de braț.

Și brațele Celui Nesfîrșit, a căror lumină îi învăluia în aura-i albastră atît de dens, încît îi ascundea pe jumătate vederii, s-au coborît și li s-au așezat pe creștetele rase. Iar Bruno și Stella le-au simțit atingerea.

– Bruno, a șoptit, vibrînd, vocea Eternului Unic. Te însoțești întru Legea Eternă, prin cea mai adîncă și curată a ta voință, cu Stella?

Drept răspuns, Bruno a întors capul spre mireasa sa. Ochii ei erau înălțați în adorație negrăită către chipul Celui Nesfîrșit.

– Stella, a răsunat din nou șoapta Eternului. Te însoțești întru Legea Eternă, prin cea mai adîncă și curată a ta voință, cu Bruno?

Încet, ca în transă, capul Stellei s-a întors pînă ce ochii ei i-au întîlnit pe ai lui Bruno. În același timp, lumina din jurul lor a devenit atît de intensă, încît din afară nu se mai distingeau decît două siluete încețoșate, înlăuntrul unui glob incandecent. Oficiantul trecuse în spatele lor, cu cercurile de platină deschise, pregătite, cîte unul în fiecare mînă.

– Deveniți făptură unică, prin Legea și Forța Nesfîrșită, a spus Eternul Unic și în același moment cele două cercuri au cuprins gîturile mirilor. Iar ei au pășit din nou înainte, ieșind dintre cele două părți ale mesei circulare și ajungînd în spațiul din centrul ei, contopindu-se cu însăși imaginea Celui Nesfîrșit și dispărînd cu totul în aura iridiscentă. Totuși, un moment înainte de a-i pierde din vedere, credatorii au putut întrezări, vag, că Bruno și Stella se contopiseră nu numai cu Eternul Unic, dar și ei între ei, două făpturi vii și o hologramă devenind una singură, el, ea și Marele Părinte. Miracolul se săvîrșise.

Oficiantul s-a întors spre asistență și, pentru întîia oară de la începutul ceremoniei, a vorbit:

– Bruno și Stella devin făptură unică întru Legea Nesfîrșită, entitate în trei din el, ea și Cel Etern Și Fără De Pereche. Să ne bucurăm.

Apoi a ridicat brațele și, la un semn, toți credatorii au început să cînte în cor al doilea imn nupțial.

Aura a persistat, în centrul altarului, tot timpul cît a durat cîntecul. Cînd, în fine, s-a risipit, o dată cu ultimele acorduri, nu a mai apărut decît Eternul Unic, drept cu cele două emisfere rituale în mîini și figura pe jumătate încețoșată, în somn. Bruno și Stella dormeau și ei, în încăperea nupțială din complexul subteran în care se săvîrșise ceremonia, sub supravegherea obiectivelor sistemului videoholografic ce le preluase și transmisese imaginile în sala de întrunire și asigurarse efectul unificării în trei, după ce contactul direct se întrerupsese pentru ca ei să-și poată îndeplini nuntirea.

Instanța de confirmare și stabilire era reprezentată de o videogramă opacă, de același alb-albastrui care domnea peste tot. Pe peretele din stînga, videograma lui Coral, referentul. Pe cel din dreapta, Avakian. Spre deosebire de toate procedurile anterioare, în instanță s-au folosit pentru prima oară comunicările scrise. Reprezentare a justiției imanente însăși, instanța nu trebuia să prezinte nici o formă de umanizare, care i-ar fi putut reduce din starea de obiectivitate. Pe videograma centrală au apărut cuvintele:

SE DESCHID LUCRĂRILE INSTANȚEI DE CONFIRMARE A FAPTELOR ȘI STABILIRE A MĂSURILOR DISCIPLINARE ÎN CAZUL HABITANTULUI CHRYSTAL BRUNO

A urmat o serie de date și simboluri privind identitatea lui Bruno, carta sa personală, carta de credit, domiciliul, data și locul nașterii, alte date biografice, precum și o suită de particularități organizatoric-sociale ale cazului și procedurilor. I s-a dat apoi cuvîntul referentului. Coral a comunicat actul de constatare. Nu conținea nimic altceva înafara celor aflate deja de Bruno cu ocazia comunicării. În continuare, au fost prezentate înregistrările cercetării și comunicării, într-o videogramă apărută pe peretele din spatele lui Bruno. Acesta nici nu s-a ostenit să se întoarcă pentru a le urmări. În ceea ce-l privea pe el, sentința se și pronunțase. Era vinovat și aștepta în liniște exilul. Eternul Purgatoriu era singurul lucru care i se cuvenea după ceea ce făcuse.

În sfîrșit, pe videograma din față au apărut cuvintele:

HABITANT CHRYSTAL BRUNO
CONFIRMAȚI CELE CONSTATATE?

– Parțial, a răspuns Bruno cu voce albă.

PRECIZAȚI

– Este adevărat că am conviețuit fără forme legale cu Stella timp de patruzeci de ani. Dar nu am fost conștient de acest lucru. Am efectuat călătoria...

L-a întrerupt inscripția:

eternul purgatoriu

CHRYSTAL BRUNO CONFIRMĂ CONSTATAREA

Apoi:

HABITANT CHRYSTAL BRUNO
CONFIRMAŢI CATEGORIA SECUNDĂ A CONSTATĂRII?

- Care este categoria secundă?, a întrebat Bruno.

- Faptul că susţineţi posibilă transtemporalitatea, a răspuns Coral.

- Nu. Am crezut în ea doar în vremea în care credea toată lumea. Abia cu ocazia consultaţiei am aflat că...

CHRYSTAL BRUNO INFIRMĂ CATEGORIA SECUNDĂ A CONSTATĂRII, CREDATORE SUSŢINĂTOR
PREZENTAŢI DOVEZILE DE INFIRMARE A CATEGORIEI SECUNDE A CONSTATĂRII

Avakian a prezentat fragmentul din înregistrare a consultaţiei în care Bruno recunoştea valabilitatea decretării transtemporalităţii, ca imposibilă de către Eternul Unic.

ARGUMETELE PREZENTATE SÎNT DECLARAŢII ORALE, CREDATORE SUSŢINĂTOR
PREZENTAŢI DOVEZILE DE INFIRMARE A CATEGORIEI SECUNDE A CONSTATĂRII

Constatare de natură mentală.

Lipsă dovezi materiale.

Natura constatării presupune valabile ca dovezi declaraţiile orale.

Codul 353537.

Posibilă prestare de Legămînt Etern.

ACCEPTATE DOVEZILE DECLARATE ORAL
CODUL 353537
SE INFIRMĂ CATEGORIA SECUNDĂ A CONSTATĂRII
HABITANT CHRYSTAL BRUNO
CONFIRMAŢI CATEOGRIA TERŢĂ A CONSTATĂRII?

- Complicitatea reformantă, a precizat Coral.

- Da, a răspuns Bruno.

CHRYSTAL BRUNO CONFIRMĂ CATEGORIA TERŢĂ A CONSTATĂRII

- Anulat informaţia şi concluzia, a intervenit Avakian.

Bruno l-a privit surprins. Ce urmărea? Doar el se ştia vinovat, acceptase deja măsura disciplinară ce avea să fie stabilită.

Între timp, pe videogramă reapăruse mesajul anterior:

HABITANT CHRYSTAL BRUNO
CONFIRMAŢI CATEGORIA TERŢĂ A CONSTATĂRII?

- Prezentare de date din partea susţinerii, a spus Avakian.

Mesajul de pe videogramă a făcut un mic salt în sus, rămînînd vizibil în partea superioară a ecranului. Dedesubt au apărut cuvintele:

CREDATORE SUSŢINĂTOR
PREZENTAŢI DATELE.

Complicitate reformantă. Date suplimentare.

Propagandă antiEternă involuntară.

Credinţă în Eternul Unic, fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat, profundă şi neîncetată.

Număr restrîns de receptori ai propagandei.

Lipsă de rezultate concrete.

Propagandă dublată de auto-întrebări privind probabilitatea unui eşec al crezului.

Îndoieli privind probabilitatea unui eşec al Crezului.

Codul 578649.

Propunere de măsură disciplinară: măsura disciplinară numărul opt.

Întrebarea adresată lui Bruno a rămas în acelaşi loc. În schimb, inscripţia de sub ea a fost înlocuită cu cuvintele:

CREDATORE REFERENT
CONFIRMAŢI PROPUNEREA SUSŢINERII?

- Nu, a răspuns Coral.

Întrebarea adresată referentului a făcut loc inscripţiei:

REFERENŢA INFIRMĂ PROPUNEREA SUSŢINERII
CREDATORE REFERENT
PREZENTAŢI DATELE DE INFIRMARE.

Lipsă dovezi involuntaritate a propagandei antiEterne, a spus Coral. Şi a mai adăugat:

Lipsă dovezi, număr restrîns de receptori ai propagandei.

Lipsă dovezi, lipsă de rezultate concrete ale propagandei.

- Lipsă dovezi auto-întrebări privind probabilitatea unui eşec al Crezului.

- Lipsă dovezi îndoieli privind probabilitatea unui eşec al Crezului.

Propunere de procedură:

Solicitare dovezi conform categoriilor înregistrate.

Sub întrebarea iniţială către Bruno, rămasă permanent prezentă, a apărut o alta:

HABITANT CHRYSTAL BRUNO
PREZENTAŢI DOVEZI NUMĂR RESTRÎNS DE RECEPTORI AI PROPAGANDEI

- Anulat comunicarea, a intervenit din nou Avakian. De îndată ce întrebarea a dispărut, Avakian a spus:

- Propunere de procedură din partea susţinerii: reierarhizarea categoriilor înregistrate.

Numărul 1: auto-întrebări privind probabilitatea unui eşec al Crezului.

Numărul 2: îndoieli privind probabilitatea unui eşec al Crezului.

Anulare categoria necesitate dovezi număr restrîns de receptori ai propagandei şi categoria necesitate dovezi lipsă de rezultate concrete ale propagandei, dacă se confirmă categoriile nou ierarhizate numărul 1 şi numărul 2; acceptare dovezi declaraţii orale categoria involuntaritate a propagandei anti-Eterne; codul 353537.

Drept răspuns, videograma a „spus":

HABITANT CHRYSTAL BRUNO
PREZENTAŢI DOVEZI AUTO-ÎNTREBĂRI PRIVIND PROBABILITATEA UNUI EŞEC AL CREZULUI.

Înainte ca Bruno să spună că nu dispunea de nici o dovadă în acest sens, Avakian a intervenit

din nou:

– Anulat comunicarea (întrebarea a dispărut). Susţinerea propune procedura: acceptarea Legămîntului Etern, ca dovadă pentru categoriile numărul 1 şi numărul 2.

La fel de promptă şi de imperturbabilă ca pînă atunci, videograma a afişat:

HABITANT CHRYSTAL BRUNO
PRESTAŢI LEGĂMÎNTUL ETERN?

Derutat, Bruno a ezitat cîteva momente. Coral a profitat pentru a interveni:

– Anulat comunicarea. Propunere de procedură din partea referenţei. Habitantul Chrystal Bruno să îşi exprime părerea despre atitudinea unui om care nu se jenează să discute lucruri atît de penibile şi delicate despre Crezul în Legea şi Forţa Eternă. Să spună dacă i se pare aceasta o atitudine demnă de un bun credator.

Imediat, pe videogramă a apărut inscripţia:

HABITANT CHRYSTAL BRUNO
EXPRIMAŢI-VĂ PĂREREA DESPRE ATITUDINEA UNUI OM CARE NU SE JENEAZĂ SĂ DISCUTE LUCRURI ATÎT DE PENIBILE ŞI DELICATE DESPRE CREZUL ÎN LEGEA ŞI FORŢA ETERNĂ. SPUNEŢI DACĂ VI SE PARE ACEASTA O ATITUDINE DEMNĂ DE UN BUN CREDATOR.

Bruno a stat un timp pe gînduri. Inscripţia continua să licărească uşor pe ecran. Coral şi Avakian aşteptau.

În fond, părerea lui despre ceea ce făcuse era clară. Şi la urma urmei începuse să se cam plictisească. Avea sentimentul că totul nu e decît o mascaradă fără rost, de vreme ce el însuşi îşi rezolvase singur cazul, în deplină conformitate cu Legea Eternă. Ce să facă acum? Să le spună că i se părea firesc ca orice credator să-şi trăiască credinţa într-un mod matur şi lucid, străin de orbirea fanatismului? Că găsea o dovadă de inconştienţă nedemnă de un bun credator atitudinea dogmatică în faţa Crezului, refuzul de a lua în considerare şi a analiza chiar şi faptele negative pe care împrejurări tulburi le pot aduce pentru scurt timp în preajma Celui Nesfîrşit? Şi că numai păstrîndu-şi permanent raţiunea trează, cu toţii, pot nădăjdui într-o credinţă dreaptă şi cu adevărat eternă, de neclintit în faţa vicisitudinilor lumii? Să le spună toate astea? La ce bun? Erau gîndurile şi simţămintele lui cele mai intime şi mai profunde, care nu-l priveau decît pe el, pe Carmina şi pe Cel Nesfîrşit, în nici un caz pe alde Coral şi Avakian şi cu atît mai puţin pe creierul electronic care făcea pe judecătorul.

O clipă s-a simţit tentat să refuze răspunsul, dar a renunţat. Nu pentru că s-ar fi temut ca aceasta să fie privită ca o sfidare, la care „instanţa" computerizată din faţa lui ar fi fost cu totul insensibilă (doar dacă nu avea programată şi vreo asemenea reacţie, pe care Coral ar fi ştiut prompt să i-o provoace), dar îşi dădea seama că ar fi fost o atitudine infantilă şi inutilă. Nu fusese în viaţa lui teribilist şi în nici un caz nu avea de gînd să devină acum, la bătrîneţe. Aşa că a preferat să dea următorul răspuns:

– Naivitate, superficialitate... Prea mare credinţă, convingerea că e exclus ca cineva să îndrăznească un atac la adresa Celui Nesfîrşit. Lipsă de vigilenţă eternă. Cam asta ar fi...

Avakian s-a grăbit să intervină:

– Susţinerea propune confirmarea declaraţiei Habitantului Chrystal Bruno prin prestare de Legămînt Etern şi în urma acestuia casarea tuturor categoriilor rămase.

Iar videograma a revenit la anunţul:

HABITANT CHRYSTAL BRUNO
PRESTAŢI LEGĂMÎNTUL ETERN?

După un moment de tăcere, Bruno a răspuns:

– Da.

Ce rost avea să le refuze jocul?

În aceeaşi clipă, toate videogramele au dispărut. Mai mult, au dispărut înşişi pereţii, plafonul, planşeul, masa şi banchetele, întreg habitaclul 156 s-a dizolvat, parcă, în neant. Deşi continua să simtă sub coate tăblia mesei şi era aşezat ca şi pînă atunci pe marginea uneia dintre banchete, Bruno nu vedea în jurul său decît un joc întunecat şi nedesluşit de culori fără consistenţă şi formă. Dintr-un amalgam vag de sunete se înfiripa, treptat, Imnul Etern. În acelaşi timp, luminile, crescînd în intensitate, au început să compună o siluetă omenească. Nu a trecut mult şi, într-o apoteoză sonoră şi luminiscentă, Eternul Unic s-a înfăţişat înaintea lui Bruno.

– Bruno, a vibrat, la fel ca odinioară, vocea caldă şi profundă. Îţi cer să-mi răspunzi din cel mai curat şi adevărat adînc al sufletului tău. Crezi în Mine, în Legea şi Forţa Nesfîrşită şi Fără De Seamăn?

Bruno era cuprins de o emoţie la care nu s-ar fi aşteptat. Resemnarea, amărăciunea, plictiseala faţă de formalităţile sterile cărora le fusese supus, toate se risipiseră în faţa acestei apariţii ce-l făcea să se simtă din nou ca atunci cînd, cu patruzeci de ani mai înainte (sau cu o sută paisprezece în viitor? Nu... Din nefericire, nu...), avusese prima şi singura întîlnire cu Cel Nesfîrşit. Nu... Aceasta era prima, adevărata lor întîlnire! Cealaltă nu fusese decît o iluzie... o minciună.

Deşi ştia foarte bine, acum ca şi atunci, că nu are în faţă decît un efect holografic computerizat, îi era cu neputinţă să-şi stăpînească bătăile peste măsură de puternice şi de repezi ale inimii. De fapt, imaginea era realizată cu ajutorul însuşi al giganticului creier electronic ce perpetua în veşnicie spiritul Eternului, astfel încît, deşi simulate, imaginea, vocea, atitudinea Atotstăpînitorului erau adevărate. Iar credinţa lui Bruno devenise, în urma neaşteptatului proces de conştiinţă ce-i fusese declanşat, şi mai puternică. Simţea că Nesfîrşitul, în nemărginita sa bunătate, îi va primi căinţa pentru vorbele necugetate pe care le rostise şi-l va ierta. Ce mai conta dacă micul calculator erijat în postură de judecător îl va trimite în Eternul Purgatoriu, cîtă vreme Eternul **Unic** se afla în faţa lui?

– Cred, Nesfîrşite... a murmurat, aproape neau-

zit, Bruno.

Ar fi vrut să-i spună mai mult... Ar fi vrut să-i mărturisească el însuşi greşeala şi să-l roage să-l ierte... Ar fi legat un dialog, din adîncul inimii, cu nesfîrşitul, prin intermediul maşinii în care fusese transpus... Ştia, însă, că orice întîlnire cu Eternul Unic nu poate fi decît oficială, supusă celui mai strict program de protocol; mai bine zis, aceste întîlniri ale Eternului cu cei aleşi din mulţimea credatorilor Săi erau astfel concepute, încît oamenii să nu poate lua contact decît cu mici programe fixe; accesul la fondul principal al memoriei electromagnetice ce constituia personalitatea propriu-zisă a Nesfîrşitului le era rezervat doar membrilor Înaltului Conciliu Al Eternităţii, singurii intermediari între Părinte şi lume.

– Legea şi Forţa de-a pururi fie cu tine!, a răspuns Eternul Unic, ridicîndu-şi braţele şi cufundîndu-l pe Bruno, la fel ca altă dată, în lumina orbitoare, dar cu nimic supărătoare ochilor, ce izvora din palmele sale, mai puternică, mereu mai puternică, pînă ce însăşi imaginea Sa s-a topit într-însa. Imnul atinsese apogeul. S-au şters apoi încet, lumină şi cîntec, şi Bruno s-a regăsit în habitaclul său, în faţa celor trei videograme.

Era încă puţin ameţit. Forţa de sugestie a ritualului contactelor cu Eternul Unic era cunoscut de toată lumea; Coral, Avakian şi videograma mată îl aşteptau cu răbdare să-şi revină.

Dacă mai persistase, înainte, vreun grăunte de nelinişte, de teamă în faţa celor ce-l judecau, acum se liniştise într-adevăr cu totul. Simţise, în vocea şi lumina Eternului Unic, izbăvirea. Ceea ce aveau să decidă aplicanţii Legii, cu ajutorul computerului lor, nu mai avea nici o însemnătate.

În momentul în care privirea lui Bruno s-a limpezit cu totul, capul şi umerii i s-au îndreptat şi un oftat slab a dat de înţeles că era gata pentru continuarea procedurii, videograma a anunţat:

CONFIRMATĂ PRIN PRESTAREA LEGĂMÎNTULUI ETERN CATEGORIA NUMĂRUL 1 A CONSTATĂRII TERŢE.
CONFIRMATĂ PRIN PRESTAREA LEGĂMÎNTULUI ETERN CATEGORIA NUMĂRUL 2 A CONSTATĂRII TERŢE.
CONFIRMATĂ PRIN PRESTAREA LEGĂMÎNTULUI ETERN AFIRMAŢIA ORALĂ ÎNREGISTRATĂ LA INFORMAŢIA PRECEDENTĂ.

După care:

CREDATORE CHRYSTAL BRUNO (Era pentru prima oară că i se adresa cu „credatore"!)
PREZENTAŢI DOVEZI NUMĂR RESTRÎNS DE RECEPTORI AI PROPAGANDEI.

În timp ce Bruno căuta să-şi reamintească la ce anume se referea formula în cauză, Avakian a spus:

– Anulat comunicarea. (Mesajul s-a şters). Propunere procedură:
casarea categoriilor numărul 3 şi numărul 4 ale constatării terţe, în urma prestării Legămîntului Etern.

Din nou:

CREDATORE CRYSTAL BRUNO
PREZENTAŢI DOVEZI NUMĂR RESTRÎNS DE RECEPTORI AI PROPAGANDEI.

Avakian a mai încercat de două ori să obţină închiderea procedurii, dar fără rezultat. Atunci a propus o nouă variantă:

– ...Anularea categoriei pînă ce referenţa va prezenta dovezile numărului **extins** de receptori ai propagandei.

De astă dată, computerul a acceptat:

CREDATORE REFERENT
PREZENTAŢI DOVEZI NUMĂR EXTINS DE RECEPTORI AI PROPAGANDEI.

Coral nu s-a lăsat nici el:

– Referenţa propune anularea necesităţii de dovezi în sprijinul constatării.

Codul 193700.

În lipsa dovezilor pro şi contra, constatarea se confirmă din oficiu. Se poate infirma numai cu dovezi concrete contra sa.

Şi computerul a revenit la vechea formulă:

CREDATORE CRYSTAL BRUNO.
PREZENTAŢI DOVEZI NUMĂR RESTRÎNS DE RECEPTORI AI PROPAGANDEI.

– Bine-aţi venit, însurăţei transtemporali!, i-a întîmpinat, cu un zîmbet larg, cît toată faţa sa măslinie, Johann Ampère. Cum vă simţiţi? Ceva greţuri, ceva vertijuri... „intelectuale"?

– Nu, dragul meu, mulţumim, mi-i excelent! i-a răspuns vesel Bruno. Pe-aici ce mai e nou?

– Mai nimic, fleacuri, vorbim noi mai pe larg, după examen. Hai! La medical cu voi, că nu se ştie niciodată!

În drum spre blocul examinator, Stella l-a strîns uşor de braţ pe Bruno şi i-a şoptit:

– Aş vrea să nu spunem nimănui ce-am văzut...

– Cum să nu spunem?!?, s-a mirat Bruno. Şi ce-o să facem cînd or tăbărî toţi cu întrebările?

– Nu, vorbeam despre Crez... Nu vreau să pomenim nimic de starea în care l-am găsit. Mi-ar fi foarte neplăcut...

– A, asta era... Bine, de acord. Şi-aşa Johann cred că ştie şi în fond ai dreptate. Discuţiile pe tema asta nu pot fi decît groaznic de plicticoase. Cu fanaticii noştri...

– Bruno, te rog!, l-a strîns de braţ ceva mai tare Stella, jignită.

– Bine, bine, iartă-mă.

Şi n-au vorbit.

Stella din devotament Etern, Bruno din prudenţă. Prudenţă faţă de divagările penibile la care predispunea subiectul, desigur, nu-i trecea prin minte că vreodată va trebui să dea seamă de taclalele fireşti înapoierii lor. Dar prudenţă; nicidecum „îndoieli asupra unui posibil eşec al Crezului", sau „pudoare Eternă". Fapt este, însă, că nu au vorbit. Cu nimeni.

Acum şi-o amintea..

La ce bun?

În faţa unei instanţe care pleca de la premisa că ei **pot** fi vinovaţi, neinteresînd-o probe în acest

sens, ci cerîndu-le lor să dovedească, dacă pot, contrariul. Dacă pot. Şi dacă nu...?

Întrunirea instanţei se încheiase şi i se pusese în vedere să aştepte rezultatul, care nu avea să întîrzie (Sigur că nu avea să întîrzie, de vreme ce judecătorul fusese un computer! Rezultatul fusese stabilit în secunda încheierii întrunirii! Atunci, ce Etern Unic mai avea de aşteptat?). Se ghemuise într-un colţ, pe banchetă, cu genunchii la piept şi braţele petrecute în jurul lor. În aproape şaptezeci de ani de viaţă, nu cunoscuse niciodată anchiloza.

Se gîndea la Stella.

Avea s-o mai vadă vreodată? Înaintea plecării în exil, îi vor da voie să o mai întîlnească, pentru cea din urmă oară? Pentru asta ar veni ea şi singură la Concoctville, sărăcuţa, dacă ar putea! Dar, de fapt, oricum va fi adusă în oraş. Singură, îi va fi cu neputinţă să trăiască mai departe în căsuţa lor. Or s-o integreze într-un cămin al Serviciului de Asistenţă Socială şi acolo îşi va trăi, singură printre mii de alţi bătrîni, ultimii ani din viaţă. Fără el. Fără Bruno, singurul om pe care-l iubise şi care o făcuse fericită.

Bruno nu clipea, nu se clintea. Nici chiar acest lucru nu i se părea nedrept. Fusese voinţa Eternului Unic. Aplicată de membrii S.O.S.-ului, care, după cum avusese cu prisosinţă prilejul să se convingă, nu pricepeau nimic din tot ce se întîmpla, dar merită. Se îndoiseră de perenitatea Crezului. Amîndoi. Aveau să înveţe din nou să creadă pînă la capăt în Cel Nesfîrşit, el în Eternul Purgatoriu, Stella în anii de singurătate care o aşteptau. În „purgatoriul" ei.

Acum aşa gîndea.

– Şi aici o să punem o icoană holo. Vezi? Acolo, sub fereastră, proiectorul... Sau mai bine deasupra, nu? Ce zici? Fixăm un suport deasupra galeriei, e loc, nu ţi se pare? Şi-l vom avea pe Cel Nesfîrşit la căpătîiul patului, să ne vegheze...

– Îţi cam place casa! Parcă-i fi din nou o puştoaică îndrăgostită!...

– Cum să nu-mi placă, iubitule? Am vrut s-o văd doar ca să fiu sigură. Dar e exact ceea ce ne-am dorit dintotdeauna...

– Mie-mi spui?

– Aşa că...

– Aşa că, mîine merg şi facem formele.

L-au ridicat la mai puţin de o zi după întrunirea instanţei.

– Pregătiţi-vă pentru eliberare.

...Iar Stella acceptase din prima clipă: „Oriunde, dragul meu, şi pînă la sfîrşitul Timpului, dacă trebuie!... Numai să pot trăi alături de tine, întru Legea şi Forţa..."

– Pregătiţi-vă pentru eliberare.

Ce? **Eliberare?** Auzise bine? Să fi mers oare generozitatea Eternului pînă la...

– Pregătiţi-vă pentru eliberare.

În clipa următoare, peretele din spatele său a culisat rapid, o dată cu bancheta pe care stătea ghemuit. Bruno s-a rostogolit pe spate, în coridor, la picioarele însoţitorului.

Era o însoţitoare. Nefiresc de înaltă pentru o femeie, tunsă bărbăteşte, cu faţă mare, colţuroasă şi sîni imenşi ce căutau parcă să străpungă materialul uniformei.

– La anunţul „Pregătiţi-vă pentru eliberare", vă ridicaţi în picioare, vă corectaţi ţinuta şi aşteptaţi deschiderea fantei de acces.

Voce impersonală, dură, aproape metalică. Dacă nu ar fi văzut-o în carne şi oase lîngă el, ar fi crezut-o o simulare videografică.

Bruno s-a ridicat, puţin ruşinat, sub privirile reci ale însoţitoarei şi a rămas în aşteptare.

– Urmaţi-mă!

Aşadar, Nesfîrşitul îl iertase! Nesfîrşitul, cel atît de bun şi generos...! Dar el, Bruno, un simplu om, el îşi putea oare ierta greşeala? Mai ales acum, cînd Eternul Unic îşi dovedise suprema clemenţă, mai ales acum, se putea el împăca, omeneşte, cu erezia îndoielilor cărora li se lăsase pradă? În locul Eternului Purgatoriu, din nou casa lor de pe malul Almei, viaţa liniştită de la ţară... Liniştită? Liniştită va putea fi, cu gîndul permanent că, demult, cînd era tînăr, crezuse, fie şi pentru o clipă, că viitorul îi va putea aduce Crezului degradare şi umilinţă?

Au ajuns în dreptul unei alte fante care s-a deschis pe loc. Ascensorul. Însoţitoarea a atins o tastă din capătul inferior al coloanei. Bruno şi-a amintit că, la sosirea sa în habitaclul 156, însoţitorul atinsese cam a douăzecea tastă de sus în jos, ceea ce însemna că habitaclurile, laolaltă cu cea mai mare parte a încăperilor sediului S.O.S., se aflau la subsol. Văzuse acum că însoţitoarea a atins tasta corespunzînd nivelului ultim. Continuau, deci, să coboare? Pe unde aveau să-l elibereze, dar? Sau, poate, mai erau de perfectat unele forme, undeva într-o secţie din josul complexului subteran?

Ascensorul s-a oprit, fanta s-a deschis... Alt coridor, ceva mai sus, în rest similar cu cel dinainte. După cîţiva paşi, Bruno a fost introdus într-o încăpere nu cu mult mai mare decît habitaclul 156, cu aceiaşi pereţi semireflectorizanţi, unde se afla o canapea centrală, lungă cît un stat de om, avînd lîngă un capăt o cutie emisferică suspendată pe un picior. O altă femeie aştepta, aşezată alături. Tînără, slabă, cu păr cînepiu, tuns la fel de scurt. În afara uniformei purta o pereche de mănuşi de plastic, de aceeaşi culoare.

– Vă rog să vă culcaţi, i-a arătat ea lui Bruno canapeaua.

Un examen medical? Înainte de eliberare... părea să aibă sens.

Ceea ce a urmat, însă, nu părea deloc să aducă cu un examen medical, oricît de sumar. Femeia şi-a tras pe cap o cagulă opacă (probabil de transparenţă unidirecţională) cu un filtru rotund flexibil în dreptul gurii, a deschis cutia, a scos din ea o calotă metalică şi i-a fixat-o lui Bruno pe cap, a reglat nişte şaltere aflate la baza cutiei şi a atins scurt o tastă din apropierea lor. Apoi a pus la loc calota şi şi-a scos cagula de pe faţă.

eternul purgatoriu

– Urmați-mă, a spus însoțitoarea.

Bruno s-a supus. Ce-i făcuse oare femeia cu cagulă? Chiar simțise un mic șoc în creier, în momentul atingerii tastei, sau fusese numai o părere?

Un nou ascensor, mai strîmt și de formă cilindrică, fără nici o tastă la vedere, care a și pornit cu viteză, în jos, după cum îi dădu de veste lui Bruno golul pe care-l simți în stomac. Mereu în jos. Pînă unde aveau s-o mai țină așa?

I-a întîmpinat un coridor circular. După ce au străbătut circa un sfert din circumferința sa (cam aceeași cu a clădirii de la suprafață) au intrat într-o cameră în care aștepta, așezat în spatele unui terminal mic, un om pirpiriu. Bărbat? Femeie?... Avea nasul lung și subțire ca al unei păpuși de jucărie.

– Chrystal Bruno, a spus însoțitoarea.

– Recepționat.

După ce femeia a plecat, năsosul i-a indicat lui Bruno o emisferă rigidă:

– Luați loc și așteptați.

Apoi, tăcere.

Eliberarea se afla la doi pași. Fusese voința Celui Nesfîrșit Și Fără de Seamăn, nu putea fi deci decît justă... Și totuși... Și totuși...

Omul cu nas lung stătea în fotoliul său, nemișcat, privind în gol.

– Cam cît mai durează pînă voi fi eliberat?, a întrebat Bruno.

– Eliberat?, s-a mirat omul. Dar sînteți liber...!

– Deja? Și atunci ce mai am de făcut aici?

– Urmează aplicarea măsurii disciplinare stabilite de instanță.

Bruno iar nu mai înțelegea nimic.

– Cum adică? Sînt liber, și totuși...? Adică, mi s-a stabilit o măsură disciplinară aplicabilă în libertate?

– Dar orice măsură disciplinară se aplică în libertate, credatore dragă! Doar trăim într-o societate în care libertatea habitantului este un drept sacru și inalienabil.

– Și cît timp am fost ținut în habitaclu, tot liber eram?

– Bineînțeles! Vi s-a oferit acel spațiu de locuit pentru a se facilita procedurile, dar nu ați fost privat de libertate!

– Atunci pentru ce „eliberare“ am fost anunțat să mă pregătesc?

– Pentru eliberarea habitaclului, evident!

Bruno n-a mai apucat să spună nimic. Fanta de acces s-a deschis și un însoțitor înalt și ciolănos a împins înăuntru un fotoliu rigid rulant în care era așezată Stella.

Stella! Slăbită, cercănată, cu obrajii adînciți ca niște caverne, ochii duși în fundul capului, buzele subțiate și străvezii... Părul, care înaintea sosirii citațiilor încă mai păstra cîteva șuvițe blonde, acum era complet alb. Femeia privea în gol, cu ochi abia întredeschiși în care abia mai licărea o scînteie palidă de viață. Nu l-a văzut pe Bruno decît în clipa cînd s-a repezit înnebunit la ea.

– Stella! Stella, dragostea mea, ce-i cu tine-aici? Unde-ai fost, ce ți s-a-ntîmplat?

Bătrîna a tresărit și pe obrajii ei pergamentoși a apărut o undă de roșeață.

– Am gîndit greșit... a murmurat ea, cu voce abia auzită, chinuindu-se să-și vadă soțul. Am călcat Legea Nesfîrșitului... Noi...

Eforturile ei de a vorbi erau evidente.

– Lasă acuma, odihnește-te! Îmi spui mai tîrziu, a mîngîiat-o Bruno pe obrazul scofîlcit. Între timp, însoțitorul Stellei plecase. Omul cu nasul lung s-a apropiat de ei, cu cartele personale în mînă.

– Acestea sînt cartelele dumneavoastră individuale?

– Da' ce-oi credea că sînt?!?, a izbucnit Bruno, tremurînd. Erau în pragul ispășirii unei erori capitale, soția sa își dădea duhul alături, și ăstuia-i mai ardea de formalități!

Activantul nu a protestat. Pînă la exil distanța era scurtă. Nu mai aveau rost formulele protocolare și procedurile ipocrite.

Așadar, și Stella fusese adusă la S.O.S., cercetată și judecată... Rigiditatea procedurilor, austeritatea condițiilor de locuit (greu de crezut să i se fi „oferit“ altceva decît tot un habitaclu) dar, mai ales, șocul cumplit al revelării greșelilor înfăptuite fără a-i trece prin minte măcar, față de Cel Nesfîrșit, o secătuiseră cu totul... Dar poate era mai bine așa. Aveau să ispășească împreună. Așa cum trăiseră o viață întreagă, nedespărțiți, pășeau, acum, spre porțile Eternului Purgatoriu...

– Urmați-mă, a spus rece activantul.

– Poate-o lași puțin să-și revină!, s-a răstit Bruno. Nu vezi că abia mai respiră? Crezi că e ușor să te obișnuiești cu gîndul că ai încălcat Legea Eternă?...

– Veți avea timp pentru asta în Eternul Purgatoriu. Urmați-mă de bună voie, altfel voi fi silit să solicit sprijinul însoțitorilor.

În fond, omul avea dreptate. Resemnat, Bruno s-a ridicat și a trecut în spatele fotoliului rulant.

Într-un perete s-a deschis o fantă. Au trecut toți trei într-un tunel de tranzit, un șir de mici holuri pătrate ale căror fante intermediare se deschideau pe rînd și se închideau imediat în urma lor. Și au ajuns într-o sală spațioasă, rotundă, aflată, după cît se părea, în centrul cercului descris de coridorul exterior. Într-o parte, un perete de sticlă, în cinci straturi, lăsa să se vadă cîteva zeci de chipuri aplecate deasupra unor display-uri ce le scăldau într-o lumină galbenă, pîlpîitoare. Jumătatea opusă a sălii era ocupată de o instalație complexă, un sistem de cilindri curbați, sfere dispuse aparent haotic, conuri lungi și înguste așezate cu vîrfurile în afară, asemenea unor ace de arici uriaș, și nenumărate alte dispozitive și aparate, legate toate între ele printr-un păienjeniș de conductori. În centru, o pată neagră. Probabil sferică, deși nu se vedea decît ca o simplă pată, lipsită de volum, de substanță, de spațiu, mai neagră decît întunericul cel mai dens. Ducea spre ea o planșă metalică, îngustă, în pantă, lîngă care se afla un pupitru semicircular. Așezat la pupitru, cu spatele, un bărbat în uniformă, cu părul lung și argintiu.

– Nesfîrșite...!, a strigat, abia auzit, Bruno, la vederea instalației. Dar asta e...

Da, Bruno, a răspuns, întorcîndu-se spre el,

bătrînul de la pupitru. Era normal să-l recunoşti.

Ar fi recunoscut oricînd atît aparatul, cît şi pe omul cu faţa lată şi măslinie, care-i coordona funcţionarea.

– Johann!

– Eu, prietene... Îmi pare rău că ne-a fost dat să ne revedem aici...

Îl priveau amîndoi muţi, neînţelegînd... sau, mai bine-zis, începînd, în sfîrşit, abia acum, să înţeleagă.

Omul care îi adusese aştepta în spatele lor. Ampère l-a expediat cu un gest, apoi i-a privit din nou pe soţii Chrystal:

– Va să zică aşa... Şi voi... Sincer să fiu, vă aşteptam. De ani de zile, de cînd s-a schimbat Legea, eram sigur că într-o zi veţi ajunge şi voi aici. Deşi am sperat tot timpul, credeţi-mă, tot timpul, că, poate, totuşi... În fine, asta e. Noroc că de mine depind toate coordonatele. O să aranjez să ajungeţi cît mai bine.

Puţin îngrijorat, Bruno a aruncat o privire involuntară înspre cei din spatele peretelui de sticlă.

– Nici o grijă, nu ne aud, a rîs uşor Ampère. Aici nu sînt sisteme de supraveghere automată, nu le-ar servi la nimic. Pentru cei care pleacă, secretele nu mai au rost. Iar eu, dragii mei, ca dispecer-aplicant, le sînt prea preţios ca să mă tem de vreo măsură disciplinară. Şi-aşa ştiu că-mi voi petrece restul vieţii în văgăuna asta. Aşa că vă pot vorbi deschis.

– Unde-ai să ne trimiţi?

– Undeva în Premergător, categoric, asta-i regula. Dar fiţi fără grijă, pentru voi o să am grijă s-aleg un loc unde să puteţi trăi omeneşte. Să nu spuneţi nimănui, acolo, cine sînteţi şi de unde veniţi. Nu v-ar folosi la nimic şi oricum întoarcerea e imposibilă. Vedeţi, e obligatoriu ca exilaţii să ajungă în timpurile premergătoare ultimei conflagraţii, cînd transtemporalitatea era încă prea depărtată pentru a mai exista vreo posibilitate de revenire. Ba chiar din partea noastră, în eventualitatea unei schimbări de regim, nu se poate pune problema recuperării, de vreme ce sînt obligat să lucrez fără înregistrarea coordonatelor unei singure călătorii măcar, pentru siguranţă. Iar Istoria Premergătoare, dragii mei, e atît de întinsă, încît şansele de a găsi, întîmplător, vreun exilat sînt infinitezimale. O singură dată, de cînd mă îndeletnicesc cu treaba asta scîrboasă, am avut o surpriză: tocmai trimisesem o familie (în timpi diferiţi, normal, ce vă-nchipuiţi!) şi, cînd să închid transtemporalizatorul, mă trezesc că iese din el o femeie. Printr-o şansă unică, se aflase în apropierea cîmpului de expulzie-absorbţie; l-a recunoscut imediat şi a intrat în el. A trebuit să o trimit înapoi (într-un alt „înapoi“, normal), dar ajutat de vreo cinci însoţitori care-au băgat-o cu forţa în incintă, parcă-şi ieşise din minţi, săraca. La fel de mici sînt şi şansele ca exilaţii să se întîlnească între ei acolo. Ţi-am spus, îi împrăştiem pe o durată de peste zece mii de ani!

– Nu prea vă zgîrciţi la preţurile de cost...!, a remarcat sarcastic Bruno.

– De, prietene, Ordinea Socială nu cunoaşte sacrificii... Pot să-ţi spun că transtemporalizatorul ăsta funcţionează anual la nivelul întregii economii mondiale pe zi. Şi, la urma urmei, poate că merită. Zilnic exilăm circa treizeci de persoane. Şi mai sînt cîteva mii de transtemporalizatoare în activitate în toată lumea. Altfel, cu rata natal/mortal la care s-a ajuns, cu deştepţii ăia de sus şi medicina lor, crezi că ar mai încăpea oamenii pe pricăjita asta de planetă?

– Dar nevinovaţi, Johann, nevinovaţi...!

– Vinovaţi ca şi nevinovaţi... De fapt, mai mult nevinovaţi, ai tu dreptate. INJUSTITIA FIAT, NON PEREAT MUNDUS! Şi? Ce pot eu să fac?, execut nişte sarcini. Altul, în locul meu, poate nici măcar nu şi-ar da osteneala, ca mine, să-i plaseze, în ciuda dispoziţiilor, cît se poate de bine. Dar îţi dai seama că, în ritmul în care-mi sînt trimişi, cele mai multe determinări le fac aproape la întîmplare. Dac-aţi şti cîţi nimeresc pe căi ferate, pe autostrăzi, în pline războaie premergătoare... ca să nu mai vorbesc de cei ce se pomenesc în plin deşert, în tundră, în largul oceanului, în înaltul cerului, în adîncurile pămîntului... Ştiţi cam cîţi supravieţuiesc călătoriei? Cinci la sută. Şi cîţi din totalul acestor cinci la sută nimeresc într-un loc unde sînt şanse să trăiască normal mai departe? Trei la sută. Determinări de timpuri de pace, de zone populate, de regiuni litorale, mă rog, de locuri proprii vieţii omeneşti, ştii în ce ritm reuşesc să fac? Cam una la douăzeci de zile. Şi nici asta nu-i de ajuns. Şi asta se consideră că poate prezenta riscuri, acolo, în hăul Premergător, pentru Ordinea Socială Eternă sau măcar pentru cuantumul demografic din vremurile sosirii. Ştii ce vi s-a făcut înainte de a veni la mine?

– Unde, în cabinetul ăla?

– V-au sterilizat, prietene!

– Ce?!?!?!?!...

– Sterilizat. Electrolobotomie. Castrare pe creier.

– Pe noi?!? La vîrsta noastră?!?!?

– Inflexibilă e Legea şi Forţa Eternă...!, a rînjit amar Ampère.

Apoi s-a întors spre pupitru, a atins o tastă şi a întrebat:

– Sînteţi gata cu determinarea?

– Aproape, credatore aplicant, a răspuns o voce bărbătească. Dacă vreţi, vă dăm propunerea de coordonate.

– Te rog...

Pe un display au prins să se înşiruie cu viteză o serie de numere şi cifre. Ampère a manevrat cîteva dispozitive şi a citit alte date, de pe un display alăturat:

– 1447... Peninsula Yber... Nţţ... Încercaţi altceva, asta nu-mi convine!

– Cum doriţi. Vă dăm un apel imediat ce...

Dar Johann Ampère tăiase legătura şi se întorsese din nou spre Bruno şi Stella:

– Şi tu, Stella? Mai îl adori pe Eternul Unic?

– Da, Johann... a răspuns şoptit bătrîna.

– Crezi? Că e bun şi drept? Că ne veghează şi

ne ocroteşte?

– Da... Ceea ce se întîmplă, nu de la el porneşte... Asta este adevărata conspiraţie, nu ficţiunea aia inventată de ei ca să-şi justifice tirania. Ăştia sînt... nu „reformanţii", ci „**De**formanţii", din vina cărora Crezul se va destrăma şi va ajunge, peste o sută şi mai bine de ani, de ruşinea istoriei. Dar Nesfîrşitul... el nu are nimic de-a face cu toate astea.

– Te cred că nu are nimic de-a face! Nesfîrşitul, aşa cum ştie toată lumea, dar nimeni nu îndrăzneşte să recunoască măcar faţă de sine însuşi, s-a sfîrşit demult... Creierul electronic care, zice-se, îl „perpetuează în Eternitate", nu e decît un obiect... O unealtă... în mîinile lor... Fie-I De-A Pururi Numele Binecuvîntat!...

Din pupitrul de comandă s-a auzit un semnal sonor.

– Ampère, te mai cîcîi mult cu boşorogii ăia doi? Deja s-au bulucit încă două serii la uşă!

– Mai du-te-n Eternitatea mătii!, înjură dispecerul. Luă, totuşi, legătura cu sala de predeterminare:

– Aţi găsit ceva mai bun, băieţi?

– Da, credatore aplicant!, a răspuns prompt vocea dinainte, în timp ce un alt şir de numere şi semne se înşiruiau pe display. Ampère a atins o tastă şi, pe un ecran alăturat, a apărut o imagine difuză. Părea o stradă, undeva într-un oraş...

– Asta-i!, a exclamat bătrînul, cu ochii scînteietori. În regulă, ţineţi-o-aşa cît puteţi de mult! Apoi, atent la pupitrul său, fără să se mai întoarcă:

– Bruno! O poţi lua pe Stella-n braţe?

– Ca întotdeauna... a murmurat Chrystal.

– Ia-o şi poniţi pe cărare. N-aţi uitat, nu?

„Cărarea" cobora într-o pantă lină. Era uşor alunecoasă. Cu soţia sa în braţe, Bruno Chrystal trebuia să facă eforturi destul de mari pentru a-şi menţine echilibrul.

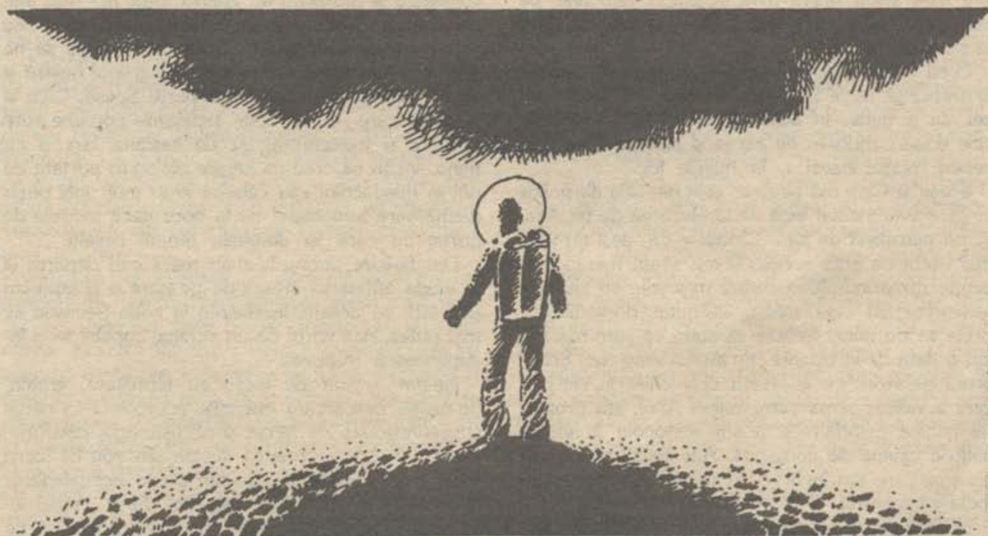
– Caută să te grăbeşti, s-a auzit în urma sa vocea lui Johann. Cîmpul nu stă mult şi se pare că ne apropiem de un moment foarte bun...

În jurul lor vuiau slab, şi murmurau, şi licăreau, cilindrii, şi sferele, şi conurile... „Cărarea" vibra abia perceptibil. În faţă, jos, în fundul adînciturii încăperii, în capătul conului uriaş al sistemului subteran ascuns în adîncurile de sub Concoctville, în „gaura neagră", prindea să pîlpîie uşor o imagine.

– Fantastic ce bine se leagă! Le-am tras o păcăleală straşnică, n-am ce zice, credatorilor noştri! Haide, Bruno, haide, un mic efort! Te rog, e păcat să...

Vocea lui Johann Ampère se auzea tot mai slabă, mai îndepărtată... O acopereau, treptat, alte sunete, noi, străine...

Purtîndu-şi soţia în braţe, conform unui obicei dintr-un timp de mult uitat care reînvie în jurul lor, Bruno Chrystal coboară prin mijlocul unei străzi largi şi frumoase, însorite, mărginite de copaci, copaci! (copaci în mijlocul oraşului!) şi de două şiruri de clădiri scunde şi prietenoase, cu cel mult zece-douăsprezece nivele, împodobite cu arcade, colonade şi basoreliefuri, printre obiecte mobile duduind vesel şi mişcîndu-se încet, fără graba dementă a subtaxurilor computerizate, care îi ocolesc, scoţînd sunete melodioase, aude cîteva strigăte, voci omeneşti, nişte oameni îmbrăcaţi ciudat se apropie în fugă de ei, îi trag la o parte, pe marginea străzii, vin şi alţii, tot mai mulţi, totul în jur răsună de ropote de paşi pe caldarîm şi de exclamaţii şi întrebări rostite într-o limbă necunoscută

desen de ALEXANDRU ANDRIEŞ

ovidiu șerb

am fost zeu

Am fost zeu. O afirmație greu de crezut ca să nu zic altfel, mai ales pentru cine m-ar putea vedea acum încovrigat pe fotoliu și zvîrcolindu-mă de durere. Un cuțit bine ascuțit își face de cap prin stomacul meu istovit de miile de pastile nutritive pe care le-am înghițit în ultimii ani. De cîtăva vreme crizele au început să se intețească și tare mă tem că mă paște un ulcer perforat. Ar fi culmea să mor atît de stupid, acum cînd mai avem mai puțin de o jumătate de an pînă la Terra. Dacă Iars ar fi aici, ar ști el ce să-mi facă. M-ar studia cu instrumentele lui sofisticate și cu siguranță m-ar pune pe picioare în două zile. Însă Iars – medicul nu mai este și ca întotdeauna cînd îmi aduc -minte de asta, dinții mi se strîng într-un scrîșnet de furie, iar mîna se încleștează reflex pe patul armei, de care nu mă despart nici în somn.

Aici în cabina de comandă a navei, încuiat pe dinăuntru - și într-o veghe permanentă, mi-am petrecut ultimii trei ani și jumătate din viață. Nici nu e de mirare că am făcut ulcer. Hrana s-a rezumat, în exclusivitate, la cîteva pastile de zi, iar teama continuă de a nu fi surprins de atacul celorlalți mi-a slăbit nervii pînă în pragul nebuniei, pe care poate că l-am și trecut. Nu mai sînt în stare să-mi dau seama.

Cred că și ceilalți au aceleași probleme, deși lor ar trebui să le fie mai ușor. Ei sînt doi și tot foști zei, ca și mine. În afară de cabina de comandă, cele două coridoare de acces și alte două mici încăperi, restul navei e în mîinile lor.

Spess și Clyn mă pîndesc și ei din sala mașinilor în care s-au încuiat încă de la plecarea de pe Alfa, acum patruzeci de luni. Ciudat e că, deși nu i-am mai văzut de atîta vreme, le-am simțit mereu prezența, urmărindu-le continuu mișcările cu ajutorul senzorilor cu care mi-am delimitat domeniul.

Ca să nu mint, trebuie să spun că i-am mai văzut o dată de la plecare. Pe atunci erau trei. Era și bruta de Kors cu ei. L-am ucis chiar în clipa în care a ridicat arma către mine. Apoi, am profitat de panica celorlalți și m-am rostogolit în viteză pînă la cabina de comandă. Am avut noroc. Ușa grea pe care am închis-o cu spatele s-a încins sub focul concentrat al declanșatoarelor termice.

Nici atunci și nici mai tîrziu nu am simțit vreo umbră de regret pentru moartea lui Kors. O merita cu prisosință. El l-a asasinat cu sînge rece pe Iars, care nici măcar nu era înarmat. Dar asta s-a petrecut cu mult timp înainte, pe Alfa. Și ce frumos începuse totul, acum opt ani. Ne îmbarcasem toți cinci pe o navă mică, dar rapidă, din noua generație, pentru o misiune îndrăzneață. Porneam atunci de pe Terra în ovațiile mulțimii adunate pe cosmodrom pentru a verifica teoria statistică Seewald, conform căreia, în diferite zone ale galaxiei, afectate de un anumit raport al maselor stelare, probabilitatea existenței vieții este simțitor mai mare decît în alte părți. Plecasem, deci, spre o astfel de zonă Seewald și în ciuda vitezei fantastice de care benficia nava noastră în comparație cu navele mai vechi, aveam de petrecut aproape patru ani într-un spațiu restrîns la minimum și cu posibilități reduse de comunicare cu Pămîntul.

Era pentru prima oară cînd un echipaj uman efectua un zbor atît de lung și cu toate că făcusem în vederea zborului antrenamente serioase împotriva claustrofobiei și plictiselii, după primii doi ani, în care fiecare și-a epuizat resursele de sociabilitate și altruism, au apărut între noi mici animozități și chiar conflicte. Acestea, dezvoltîndu-se foarte rapid, în lipsa altor evenimente care să ne preocupe, au scindat pînă la urmă grupul nostru și așa destul de restrîns. De o parte Spess, Clyn și Kors pe care i-au apropiat înclinațiile comune spre duritate și indiferență, iar de cealaltă Iars și cu mine. Înclin să cred că lungile dialoguri purtate de noi în minusculul său cabinet erau mult mai puțin dăunătoare atmosferei de la bord decît jocurile de noroc cu care își umpleau timpul ceilalți.

Din fericire, lucrurile n-au mers mai departe și în ciuda antipatiei crescînde pe care o resimțeam unii față de ceilalți, la sosirea în zona Seewald se mai putea încă vorbi de un echipaj capabil să-și îndeplinească misiunea.

Ne-am apucat de lucru cu febrilitate, grăbindu-ne să descărcăm energiile acumulate în nervii supratensionați de lunga și plictisitoarea călătorie. Eram atît de bucuroși că aveam din nou de lucru încît eram dispuși să trecem peste neînțelegerile care ne despărțeau. Și chiar am reușit. Astfel încît, atunci cînd Clyn ne-a anunțat radios că pe

una din planetele sistemului descoperise prin telescop existenţa unui ocean planetar, ne-am îmbrăţişat cu toţii, fericiţi ca nişte copii.

Suferinţele pe care le îndurasem în cele patruzeci de luni de călătorie căpătaseră brusc sens. Efortul nostru nu fusese zadarnic. Cred că dacă atunci, la capătul drumului, am fi găsit doar o mînă de planete pustii, conflictul care ne ţine acum, pe cei care am mai rămas, izolaţi unii de alţii şi în stare de a ne ucide cu sînge rece, ar fi izbucnit neîntîrziat. Într-un fel, mă gîndesc că ar fi fost mai bine ca lucrurile să se întîmple aşa. Am fi scutit de confuzii şi suferinţă populaţia naivă şi plăpîndă a planetei.

Pe scurt, am descins pe Alfa şi încă din clipa în care am păşit în afara navei ne-am putut convinge de corectitudinea teoriei lui Seewald. Şi încă cum!

Eram înconjuraţi de o masă compactă de trupuri nefiresc de firave şi albastre, pe care se sprijineau cu graţie nişte capete ciudate, prelungi şi terminate în sus cu un ţugui bont. Stăteau cu toţii nemişcaţi ca nişte statui şi dacă n-ar fi fost ochii mari care ne fixau curioşi, am fi crezut că fac parte din regnul vegetal, mai ales că partea de jos a trupului părea să crească direct din solul planetei.

La vederea mulţimii împietrite, care ne urmărea în tăcere – pe atunci încă nu ştiam că sînt cu desăvîrşire muţi, orificiul de sub ochii rotunzi servind exclusiv ingerării hranei – idiotul de Kors a pus mîna pe armă şi fără intervenţia promptă a lui Clyn, primul contact al umanităţii cu o formă de viaţă extraterestră ar fi început cu un măcel.

După cîteva momente de stinghereală cauzate de gestul necugetat al lui Kors, Spess a făcut cu precauţie cîţiva paşi către cercul mut al alfienilor şi ridicînd mîna într-un gest de salut a rostit un mic discurs din care reieşea că noi sîntem nişte băieţi de treabă şi că am venit de pe îndepărtata Terra să le aducem salutul umanităţii.

Judecînd acum, la rece, nu pot să nu remarc cît de grotesc trebuie să fi arătat Spess rostindu-şi cu patos discursul, într-o engleză de salon în faţa rîndurilor tăcute de capete ţuguiate. Pentru a nu mă îndepărta de adevăr, trebuie însă să mărturisesc că atunci, dintre noi toţi, Spess a dovedit cea mai multă prezenţă de spirit, iar discursul lui grotesc a constituit, totuşi, primul pas în direcţia stabilirii unei legături.

Acţiunea lui a stîrnit în rîndurile alfienilor un freamăt de trupuri azurii şi după cîteva clipe unul din ei a înaintat către Spess lunecînd lin pe solul neted. Era gol ca toţi ceilalţi şi cam de aceeaşi înălţime cu Spess, însă părea mult mai mic decît el datorită subţirimii trupului şi mîinilor. S-a oprit la cîţiva paşi şi privindu-ne cu ochii lui mari a început să gesticuleze rapid cu braţele lungi şi subţiri. După ce a dat din mîini cu violenţă cîtăva vreme, s-a oprit arătîndu-ne printr-un gest foarte clar că doreşte să îl urmăm. Consultîndu-ne scurt din priviri am hotărît să-l lăsăm pe Kors la navă şi am pornit încet în spatele alfianului urmaţi în tăcere de mulţimea care ne întîmpinase.

Coborînd pe o cărare îngustă şi şerpuită panta unei văi adînci, prin fundul căreia îşi croia drum un pîrîu, am ajuns destul de repede la o mică aşezare. Era destul de modestă, cu nişte construcţii primitive, dispuse circular în jurul unei mici pieţe şi ridicate din bolovani de rîu îngrămădiţi în neorînduială, acoperite cu bîrne tăiate probabil din lemnul copacilor firavi ce populau versanţii văii.

În centrul micului sat însoţitorii noştri s-au oprit făcînd din nou cerc în jurul nostru. Am aşteptat cîteva clipe nedumeriţi pînă cînd, dintr-una din clădirile ce înconjurau piaţa, a ieşit şi s-a îndreptat către noi un personaj care se deosebea întrucîtva de alfienii întîlniţi pînă atunci. Era şi el lipsit de veşminte, însă avea ţuguiul înfăşurat în ceva ce ar fi putut fi o pînză. Ţinuta demnă şi încetineala aproape măiestruoasă a mişcărilor trădau autoritatea de care se bucura individul în faţa celorlalţi. S-a oprit şi ne-a privit îndelung, apoi a început să gesticuleze. Era o diferenţă izbitoare între graţia şi siguranţa mişcărilor căpeteniei şi gesturile repezite şi confuze cu care ne întîmpinase „interlocutorul“ lui Spess. Semnele pe care le făcea erau atît de expresive încît la încheierea scurtului discurs am avut senzaţia că înţelesesem aproape totul. Era în linii mari un discurs de bun venit, ponderat dar prietenos şi încheiat cu invitaţia de a pătrunde în clădirea din care ieşise vorbitorul.

Ne-am îndreptat cu toţii într-acolo însă, în clipa în care încercam să ne strecurăm prin deschizătura îngustă şi neregulată, Clyn s-a dezechilibrat şi încercînd să se sprijine a provocat surparea unei întregi aripi a clădirii. Bolovanii din care era ridicată nu fuseseră îmbinaţi între ei cu nimic, erau pur şi simplu îngrămădiţi unii peste alţii, încît era de mirare că nu se surpaseră sub greutatea grinzilor de lemn.

Speriaţi de prăbuşirea zidului, alfienii se retrăseseră cu cîţiva metri înapoi şi pînă şi căpetenia ne privea cu nelinişte. Cu o prezenţă de spirit remarcabilă, lars s-a aplecat şi a început să adune bolovanii împrăştiaţi. Imediat, i-am urmat şi noi exemplul şi în cîteva minute, folosindu-ne de declanşatoare pentru a topi local piatra, am refăcut zidul surpat. Cu cîteva focuri razante, opera de reconstrucţie a fost desăvîrşită sub privirile acum uluite ale alfienilor. Primul care şi-a revenit a fost tot căpetenia şi a fost rîndul nostru să fim surprinşi cînd l-am văzut trîntindu-se cu faţa la pămînt în faţa noastră, urmat fiind îndată de mulţimea mută care se apropiase din nou. După momente penibile în care priveam stingheriţi masa de trupuri azurii prosternate în faţa noastră, căpetenia s-a ridicat şi retrăgîndu-se cu faţa spre noi prin deschizătură ne-a făcut semn să intrăm.

Interiorul, la fel de modest ca şi exteriorul era luminat slab de nişte sfere fosforescente aşezate

într-un fel de farfurii. Cîteva lespezi cioplite, ceva mai mari și două trei obiecte de lemn cu destinație necunoscută alcătuiau mobilierul unicei încăperi. În afară de acestea, într-unul din colțuri, am observat, după ce m-am obișnuit cu semiîntunericul, o statuie. Da, era o statuie, probabil din lemn și lucrată cu o măiestrie remarcabilă. Reprezenta un alfian în mărime naturală și dacă ochii nu i-ar fi fost imobili aș fi putut crede că e viu.

La invitația respectuoasă a gazdei, care era vizibil tulburată, ne-am așezat care cum pe lavițele joase de piatră. Cei cîțiva alfieni care ne însoțiseră în încăpere așteptau temători, urmărindu-ne cu ochi neliniștiți.

Pînă atunci lucrurile merseseră destul de mulțumitor și pînă și incidentul cu zidul trecuse cu bine. Ah, dacă Spess nu și-ar fi dat în petic tocmai atunci!

S-a ridicat alene și pe chipul lui se putea citi superioritatea disprețuitoare pe care și-o asumase deja asupra fragililor alfieni. Le-a făcut un semn hotărît, aproape poruncitor să se așeze, apoi, fiindcă alfienii nu au dat curs gestului său, probabil neînțelegîndu-l, a făcut un lucru îngrozitor.

A tras cu declanșatorul făcînd o gaură în pămîntul bătătorit, chiar în fața căpeteniei. Acesta îngrozit s-a prăbușit cu fața la pămînt trăgîndu-i cu sine și pe ceilalți. Cred că atunci l-am urît pentru prima oară pe Spess. Gestul îngrozitor de stupid m-a uluit și oripilat deopotrivă. Nu eram capabil să-l înțeleg. Nici acum nu reușesc să descopăr ce l-a determinat să acționeze astfel. Probabil vreo genă, transmisă peste generații de la vreun strămoș războinic și încrezut, izbucnise pe fondul tensiunii nervoase la care fusese supus în lunga noastră călătorie, sau poate că Spess înnebunise.

Înainte de a apuca să-i reproșăm gestul, a izbucnit într-un rîs nervos, urmat imediat de hohotele lui Clyn. L-am privit contrariat pe Iars care părea la fel de uluit și atunci am simțit că noi doi nu vom putea niciodată să fim de aceeași parte cu Spess și ai lui.

Într-o singură clipă, prin gestul său necugetat, Spess a reușit să compromită primul contact cu alfienii și să determine scindarea definitivă a echipajului. Dialogul între cele două lumi a fost întrerupt cu brutalitate înainte chiar de a începe, așa că nu am mai zăbovit mult în clădire, iar la plecare, alfienii ne-au însoțit păstrînd de astă dată o distanță apreciabilă față de noi.

Odată ajunși la navă, vechile certuri au izbucnit din nou și după ore îndelungate în care numai că nu ne-am bătut, ne-am retras fiecare în cabina lui fără să fi ajuns la vreun rezultat.

În zilele următoare, singura activitate pe care am făcut-o laolaltă a fost mutarea navei pe malul înalt al văii care domina satul. În restul timpului umblam însoțit numai de Iars, evitînd pe cît posibil să întîlnim grupul lui Spess. Atunci cînd totuși îi întîlneam, ne îngrozeam la vederea schimbării pe care o suferise fața lui Spess. Slăbise mult în cîteva zile, iar ochii adînciți în orbite scînteiau amenințător ori de cîte ori ne vedeau. Clyn și Kors îl urmau peste tot ca două umbre. La trecerea lor alfienii făceau automat gestul prosternării pentru a nu stîrni mînia zeului neîndurător. Singurul care avea acces în celula din panouri de titan pe care și-o ridicaseră în centrul satului era căpetenia.

Din cauza groazei pe care le-o vîrîse în bietele suflete încă necoapte, alfienii, care sesizaseră ruptura, evitau să intre în contact cu noi. Nu ne refuzau în mod explicit, la urma urmelor făceam și noi parte din tagma zeilor atotputernici, însă niciodată nu am reușit să-i convingem să renunțe la prosternare măcar în fața noastră. Singurul lucru bun, zic eu, pe care l-am dus la bun sfîrșit, a fost reconstrucția bîrloagelor, care ne-a adus o undă de simpatie în ochii lor mari, dar atît. Teama de declanșatoarele celor trei era atît de mare încît nu cutezau să-și arate recunoștința pe care le-o citeam în priviri.

Lucrurile au mers apoi din ce în ce mai rău. Cei trei descreierați, cuprinși de beția puterii, i-au obligat pe alfieni, sub amenințarea declanșatoarelor, să transforme actul prosternării într-un adevărat ritual. La începutul fiecărei noi zile întreaga suflare a satului se aduna în fața adăpostului și în frunte cu căpetenia se aruncau la pămînt așteptînd umiliți și înfricoșați pînă cînd Spess cu un gest teatral le permitea să se ridice.

Împreună cu Iars urmăream aceste incredibile scene ascunși prin cîte o casă sau de la înălțimea malului văii. Îi uram cu atîta patimă pe cei trei mizerabili încît, acum cînd mi-aduc aminte nu-mi pot explica de ce nu i-am ucis chiar atunci. Ar fi fost de o mie de ori mai bine și Iars ar fi fost acum lîngă mine în locul celor două brute care mă pîndesc din sala mașinilor.

Totuși, limita răbdării a fost depășită cîteva zile mai tîrziu cînd, într-o dimineață, în piața micii așezări, a apărut o statuie lucrată cu aceeași grație și precizie pe care o remarcasem cînd intrasem în coliba căpeteniei. Statuia îl reprezenta pe Spess în mărime naturală și sculptorul alfian prinsese cu o deosebită măiestrie expresia dură și disprețuitoare a ochilor pierduți în adîncul orbitelor și linia îngustă și sumbră a gurii.

Chiar în momentul în care, împreună cu Iars am ieșit din navă, satul întreg era adunat în mica piață așteptînd apariția lui Spess pentru prosternare. În locul lui, din adăpost a ieșit Kors cu declanșatorul în mînă și după ce i-a privit cu un rînjet disprețuitor le-a făcut semn să se prosterneze în fața idolului de lemn. Alfienii nu au înțeles sau nu au vrut să înțeleagă ordinul – ar fi fost bine să fie așa pentru că asta ar fi însemnat că intervenția brutală a „zeilor" nu le-a distrus complet voința. Ceea ce a urmat ne-a umplut de groază și oroare pe amîndoi. Înfuriat, Kors a secerat vreo șapte, opt alfieni pînă cînd ceilalți înnebuniți de spaimă s-au trîntit la

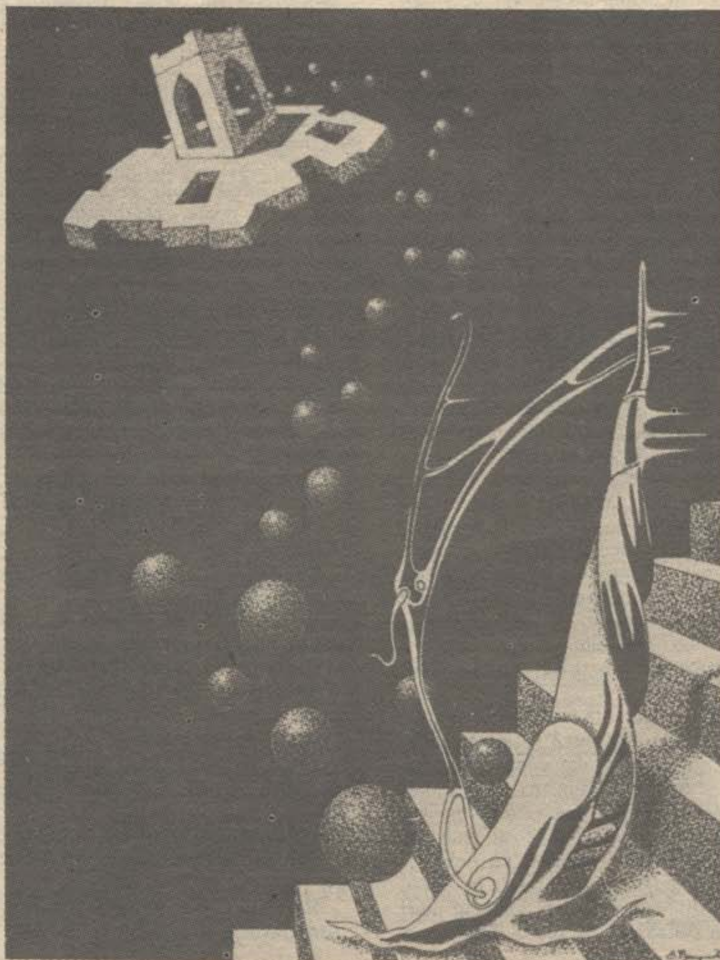
pămînt.

Înainte ca eu să apuc să-mi revin din tulburare, Iars a pornit-o mînios la vale. Nici măcar nu şi-a luat declanşatorul, a pornit să-i înfrunte cu mîinile goale. S-a dus de-a dreptul către Kors şi l-a lovit puternic cu pumnul în faţă doborîndu-l. Apoi, s-a întors către Spess care ieşise între timp din adăpost. A urmat probabil un violent schimb de cuvinte întrerupt brusc de fulgerul declanşatorului cu care Kors l-a răpus pe Iars. Am simţit o durere vie în piept de parcă eu aş fi primit în plin lovitura apoi, într-un moment de luciditate, mi-am dat seama că dacă nu fac imediat ceva, voi împărtăşi soarta sărmanului Iars.

Din două salturi am ajuns la navă şi odată pătruns înăuntru m-am încuiat în cabina de comandă şi am coborît cîmpul protector. În primul moment am vrut să pornesc motoarele şi să plec numaidecît, însă gîndul la suferinţele care i-ar fi aşteptat pe bieţii alfieni m-a hotărît să încerc să izbăvesc această lume pe care şi aşa întîlnirea cu oamnii o afectase destul. Am luat microfonul şi cuplînd amplificatorul le-am dat celor trei un ultimatum. Am mizat totul pe o singură carte ameninţîndu-i simplu că, dacă într-un sfert de oră nu se află pe navă, pornesc motoarele şi plec. I-am văzut sfătuindu-se cîtăva vreme, apoi pornind grăbiţi către navă. Pînă în clipa în care am deschis cîmpul de protecţie, pentru a-i lăsa să intre, m-am temut să nu cumva să se întoarcă şi pradă unui acces de demenţă să distrugă întreg satul. Cînd trapa grea s-a închis în urma lor am pornit motoarele şi le-am comunicat că dacă încearcă să se apropie de cabina de comandă am să-i ucid. De atunci au trecut trei ani şi jumătate şi n-au încercat decît o singură dată.

Un ghimpe ascuţit şi fierbinte îmi sfredeleşte din nou stomacul. De-aş mai putea răbda măcar patru luni! Să ajung teafăr pe Pămînt şi să-i predau pe cei care l-au făcut de ruşine.

Apoi pot muri împăcat.

desen de EMIL BOGOŞ

cătălin ionescu

fado

L-am observat abia cînd şi-a luat în braţe instrumentul lui ciudat şi l-a mîngîiat duios. Fără motiv aparent. M-am răsucit deodată şi l-am privit. M-a văzut şi şi-a fixat ochii în ochii mei. Ochii aceia albaştri, uşor spălăciţi, ca un nor nesigur de vinovăţie. A zîmbit uşor, discret şi şi-a coborît privirea spre instrumentul care se tîngui pentru a doua oară în mîna sa. Am înghiţit nodul din gît şi am strîns-o tare lîngă mine pe Lady. Ea a protestat, a spus ceva, nu-mi mai amintesc ce anume, de fapt cred că nici atunci nu am înţeles sau nu m-a interesat, pentru că omul începuse să cînte. Unul din cîntecele acelea stinghere, învolburate de vuiet de singurătate, de şuierul nisipului din întinderile nemişcate ale planetei, de gemetele lacrimilor din nopţile reci de dragoste. M-am ridicat de la masă uitînd de femeia mea şi m-am apropiat de omul care cînta încet lîngă foc, în cîrciuma de lemn ud. Dar Lady mă urmă tăcută, supusă, aşa cum numai de puţine ori ştiuse să fie. Şi acordurile pluteau mai departe în jurul nostru, pe faldurile vaporoase ale unor spaţii vii, umplute de miasme necunoscute, o melodie veche mirosind a timp, precum cîntăreţul cel bătrîn şi instrumentul său. Apoi, cîntecul se curmă brusc, într-un acord dureros de persistent. Omul mă privi iar, întrebător, sau poate că numai aşa mi s-a părut.

– Mai cîntă, l-am rugat.

Lady a dat şi ea din cap, dar eu nu aveam atunci vreme de părul ei lung ce-i atîrna în şuviţe.

– De ce? a întrebat rar.

Am dat din umeri. Pentru că îmi plăcuse, am vrut să-i spun. Dar nu m-a lăsat. A tăcut înaintea mea. Însă femeia nu înţelese.

– O melodie cheamă o alta...

O privi cercetător. Într-un tîrziu, zîmbi ciudat, strîmb.

– Tot aşa cum o speranţă cheamă o alta?...

– Da, spuse încet de tot, parcă ruşinată, Lady.

Surîsul îngăduitor renăscu din cenuşa buzelor lui. Şi apoi cîntă. Am avut senzaţia că a cîntat atunci numai pentru noi. Sau poate numai pentru Lady. A cîntat îndelung şi eu l-am fixat mult, pe bătrîn cu instrumentul său tînguitor, cu ochii albaştri pironiţi pe degetele care-i fugeau pe corzi, sau adesea căutîndu-ne privirea. Şi cîntecul muri lent, într-o agonie densă, bătînd parcă din aripi în încăperea tavernei. M-am uitat fugitiv la Lady, dar nu mai existam, pentru că universul purta numai chipul cîntăreţului. Ceva se răsuci în mine şi am simţit nevoia să sfîşii vraja ţesută cu migală.

– Cine eşti tu? am întrebat brutal.

Bătrînul nu păru supărat.

– Un om.

Am ridicat din umeri, oarecum dezarmat.

– Toţi sîntem oameni, am spus cam fără rost.

Clătină din cap.

– Nu toţi.

Am tăcut, dezorientat. Lady mă privea aproape mustrător. Am deschis gura să vorbesc, dar omul mi-a luat-o înainte.

– Dar, dacă ţineţi morţiş, spuneţi-mi Fado.

Aşa a intrat Fado în viaţa noastră. Discret, poate timid, poate doar absent, trăind prea puţin printre noi, iubindu-se adesea cu Gy – instrumentul său femeie – mistuindu-se uneori de un foc lăuntric, care-l ardea mai ales noaptea, cu ochii plini de luminile stelelor filtrate de lacrimile sale.

– Pe Campo viaţa nu a fost niciodată veselă, mi-a spus odată Fado.

Am mîrîit ceva, mi-era somn, vreascurile mocneau roşu în negrul nopţii, Lady probabil visa dragostea din palate somptuoase şi bătrînul avea chef de vorbă.

– Te-ai născut aici? m-a întrebat agale.

– Mda, am făcut indispus, frecîndu-mă la ochi. Tu, nu? am mai bolborosit.

A zîmbit trist.

– Campo e o planetă tînără. Tînără şi ostilă.

L-am privit intrigat.

– Te preocupă şi altceva în afară de muzica care te plimbă prin alte spaţii?

A tăcut puţin, preocupat. Apoi a reluat:

– Muzica este tot viaţă. Sau poate speranţă. Şi, uneori, e păcat.

Somnul mi se risipise.

– Ce e păcat? Faptul că planeta Campo este **încă** ostilă? Crezi că războiul va dura o eternitate?

Fado se întinse după Gy, o luă şi o mîngîie duios, fără să-i atingă corzile, într-un fel de comunicare mută.

– Războiul... S-a terminat poate...

Am tresărit, m-am întors cu faţa în sus, spre

stele şi am şuierat repede:

– Foarte bine. Campo este o planetă lagăr, cu condiţii aspre, hrană puţină şi supraveghere militară atentă, dar oamenii trăiesc aici de cincizeci de ani, se uită la soare, îmbătrînesc, tînjesc uneori după ceruri înstelate din alte lumi, dar şi aici există stele sub care se fac copii şi rodesc speranţe...

Gy scoase un acord ciudat, prelung.

– Da, speranţele... Fado-ul speranţelor...

Nu l-am înţeles. Ştiam că bătrînul purta numele unui anume cîntec vechi din lumea cea bună, cum zicea el, dar, în libertatea vieţii nomade de pe Campo, a avea dorinţa de a purta pentru un timp oarecare un nume ales de tine era doar o faţă a firescului. Dar nu am insistat. Fado rămăsese, pentru noi, cîntăreţul cu ghitara şi un tovarăş al vieţii din cîmpiile fără sfîrşit ale Campo-ului. Şi însoţitorii vin şi pleacă, fiecare cu gîndurile lui, cu speranţele lui...

Fado însă a rămas. Ajutor de nădejde în culegerea hranei şi în obţinerea ajutoarelor oficiale, martor tăcut al nopţilor mele de dragoste, omul care ştia să cînte şi să povestească alene, mergînd parcă cot la cot cu timpul care foşnea discret prin tufişurile scunde ale drumurilor noastre...

Într-o zi Lady s-a repezit în braţele mele.

– Am auzit că războiul e pe terminate. Şi că două crucişătoare se îndreaptă spre Campo cu provizii şi cu ordinul de a instala un transmiţător spre planetele populate ale Galaxiei, a turuit pe nerăsuflate, Lady, îmbujorată de emoţie.

Fado n-a tresărit. Mişcarea mîinii lui a continuat, cu o pauză aproape imperceptibilă, ducînd paharul la buze şi sorbind vinul infect. Am sărit în sus de la masă, fără a-mi păsa de privirile semnificative ale celorlalţi din jur.

– Ştiam eu! Lagărul va dispare. Viaţa va redeveni viaţă, am comentat repede.

Mă bucuram. Speranţele renăşteau. Campo, planeta lagăr a Confederaţiei, îşi va schimba numele. Nu se putea prelungi la infinit acest statut, oamenii aveau nevoie de libertatea Galaxiei, care era aproape, undeva mereu mai aproape...

– Conducerea militară a planetei este în alertă, mai spuse Lady, mîndră de noutăţile culese de pe la cunoştinţele ei din cîrciuma sordidă unde poposisem.

Bătrînul a ridicat atunci ochii spre mine.

– Chiar crezi? a şoptit stins.

Am înălţat din umeri.

– Bineînţeles. De ce nu?

A oftat încetişor.

Al cîtelea zvon este acesta, pe care-l auzi şi la care te bucuri?

– Ce contează? Lumea a sperat întotdeauna într-o viaţă mai bună, şi acum speranţele sînt pe cale să devină realitate...

A închis ochii, obosit. Apoi i-a deschis cu o expresie aproape dură.

– Ascultaţi, copii. Vă voi cînta un cîntec. Fără Gy. Un cîntec care începe cu a fost odată... Deci, Fado a făcut o pauză, eu m-am aşezat, îmi aduc aminte perfect chipul lui de atunci, părea masca imobilă a propriei sale figuri, piatră lîngă piatră, rid lîngă rid, an lîngă an, şi încă ceva, nedefinit, ştiu doar că eu şi Lady am tresărit zgribuliţi, speriaţi, şi femeia a venit lîngă mine cuibărindu-se sub braţul meu, a fost odată, demult, o planetă pe care erau exilaţi oameni. Care rămăseseră, totuşi, oameni. Şi mai credeau şi în altceva, în afară de război, prigoană sau mizerie. Şi care au continuat să trăiască pe planeta-lagăr greu, din ce în ce mai greu, dar viaţa mergea numai înainte, ei mîncau, dormeau, făceau dragoste şi sperau. Sperau într-un viitor aşa cum îl doreau şi îl doriseră, deşi totul, dar absolut totul împrejur era împotriva gîndurilor lor. Dar ei sperau. Aşa pur şi simplu. Anii au trecut, mulţi, şi, chiar şi astăzi, pe planeta aceea, oamenii mai speră. Atît şi nimic mai mult.

Glasul lui Fado era încărcat de tristeţe. Se adunase ceva în el care izbucnea. Poate o slăbiciune, o oboseală, sau teama de bătrîneţe... Dar nu înţelegeam. Cu sentimentul că fac o blasfemie, am deschis gura.

– De ce? De ce atîta amărăciune?

Fado m-a privit lung, pierdut parcă undeva, pe undele mişcătoare ale altor spaţii, şi degetele i-au alunecat pe corzi, începînd un cîntec din acelea învolburate, vîscoase, grele de acorduri dureroase, o tînguire spasmodică a doi amanţi tîrzii, şi o revoltă surdă a lui Gy împotriva degetelor ce o torturau gingaş... Cîntecul muri la jumătatea unui acord.

– De ce? a replicat gînditor bătrînul. Pentru că oamenii nu au făcut nimic, în afara speranţei. Absolut nimic. Şi nici măcar speranţa nu le-a aparţinut.

A tăcut iarăşi, o clipă, apoi a continuat:

– Cînd Pandora a deschis şi apoi a trîntit capacul cutiei, păstrînd în ea numai plăpînda Speranţă, probabil că nu a realizat ce prostie imensă a făcut... Pentru că, la urma urmei, şi Speranţa era trimisă tot de zei, de zeii cei neîndurători...

Nu înţelegeam. Dar Fado nu vorbea cu noi, ci cu sine. Ştiam că nu are rost să-l întrerup.

– Şi pe planeta din poveste, oamenii au primit-o pe Pandora, fără ca măcar să ştie, şi cutia sa „minunată"...

Lady a tresărit violent, fără motiv, ca scuturată de un frison puternic, dar Fado nu a luat-o în seamă.

– O cutie electronică... Lucrînd pe cîmpul biologic uman, cu impulsuri demodulate de orice creier – cel puţin de condiţie medie – generînd astfel, la modul cel mai propriu al vorbirii, speranţe, speranţe filtrate de minţile oamenilor. Făcîndu-i să creadă că războiul se va termina în curînd, că hrana va redeveni abundentă, că nu vor mai muri copii de frig, că viaţa va redeveni viaţă...

M-am încruntat. Bătrînul amesteca poveşti inventate cu o realitate confuză. Se referea cu adevărat la Campo, sau totul era o ciudată istorioară a sa? Dar Fado părea că nici nu mai era conştient de prezenţa noastră.

- Şi speranţa aceasta artificială îi hrănea, îi oxigena, spre a-i amorţi. Mîine sau poimîine, lucrurile se vor schimba de la sine, spuneau ei. De ce să ne mai agităm? Zvonurile spun că mîine... Dacă nu mîine, poimîine. Sau zilele astea, oricum. Am aşteptat atîţia ani, ce mai contează cîteva zile? Mereu aceleaşi cîteva zile...

Am strîns ochii cu forţă. Fado amuţise brusc, cu privirea pironită pe fereastra murdară a birtului, şi mie mi se răsucea ceva în minte. Şi nu am mai întîrziat.

- Fado, am zis bucuros, dacă totul este adevărat, şi tu nu vorbeşti în vînt, înseamnă că ştii, şi nu eşti afectat de aceste..., am făcut o pauză, căutînd cuvîntul potrivit, apoi am continuat oarecum dezorientat, aparate electronice, înseamnă că vii din afară, şi ai sosit aici ca să ne salvezi, tu eşti cel pe care-l aşteptam, tu eşti omul care va elibera Campo-ul de viaţa sa, tu, nu-i aşa, spune-mi da?

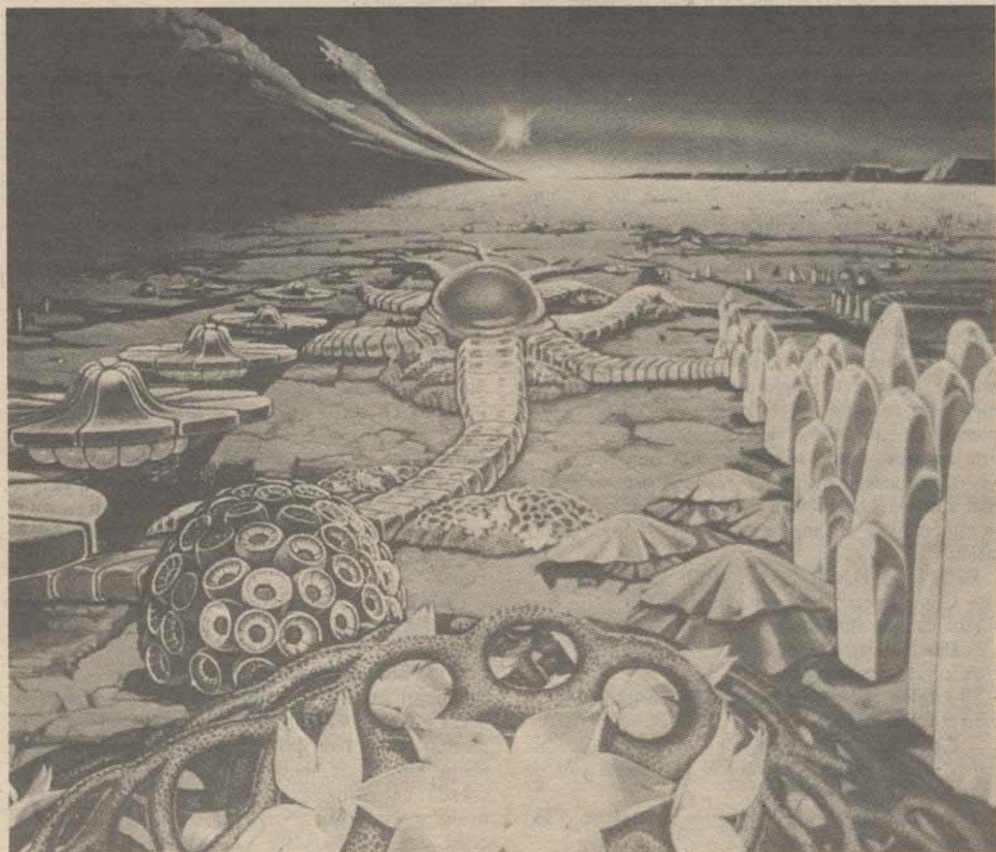
Bătrînul m-a învăluit pe mine şi pe Lady cu o privire caldă, umedă, s-a ridicat încet de la masă şi a şoptit ceva din care nu am înţeles decît:

- Poţi lupta împotriva unei speranţe numai cu o altă speranţă?

Şi-a trecut cureaua lui Gy pe după umăr, pregătindu-se de plecare şi murmurînd aproape imperceptibil:

- Naivilor...

Lady a vrut să facă sau să spună ceva, dar nu am lăsat-o şi am ţinut-o strîns după umeri, lipită de corpul meu, şi amîndoi am privit tăcuţi umbra bătrînului Fado care-şi căuta obosită drum spre uşa neagră a cîrciumii de lemn ud.

Pictură de UTE OSTER WALDER

MEDALION

CORNEL IONICELI

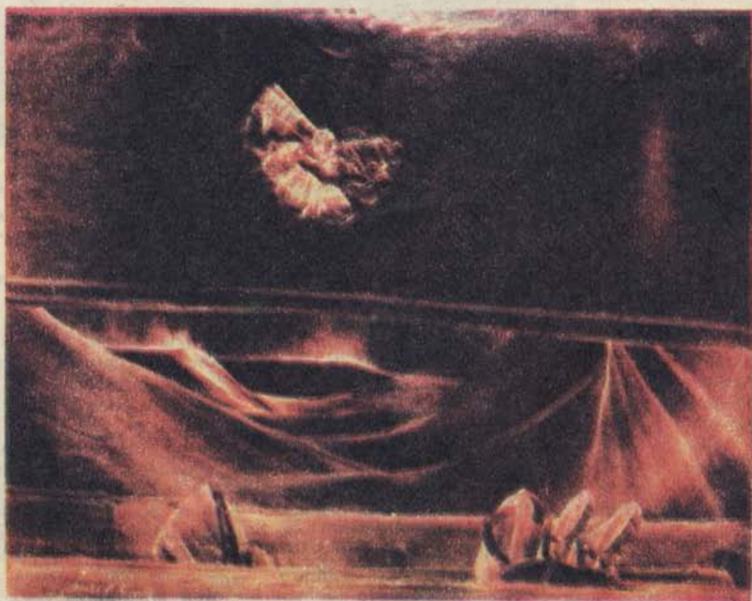
Artist grafician, născut la 28 noiembrie 1951 la Galați • Inginer proiectant la Șantierul Naval Galați • Membru al Cenaclului de literatură și artă de anticipație tehnico-științifică „A cincea dimensiune" și membru al Cenaclului județean de artă plastică „Camil Ressu •

Expoziții personale: Galați 1978, 1979, 1987. Tulcea, 1980 și București, 1979, la Galeria Amfiteatru, iar în 1985 la Complexul expozițional - Teatru foarte mic.

Distincții: Laureat grafică amatori, etapa republicană 1979, București; laureat grafică studenți, amatori etapa republicană 1979, București.

Premii: al Universității Galați, 1979; premiul II pentru creație grafică acordat de revista „Amfiteatru" și Comitetul Executiv al Consiliului U.A.S.C.R., 1979, București; Premiul II pentru grafică amatori etapa republicană 1981 și Premiul I tot la etapa republicană în 1985, București. Premiul pentru tehnică originală acordat la Consfătuirea anuală a Cenaclurilor de literatură și artă de anticipație tehnico-științifică, Iași, 1986.

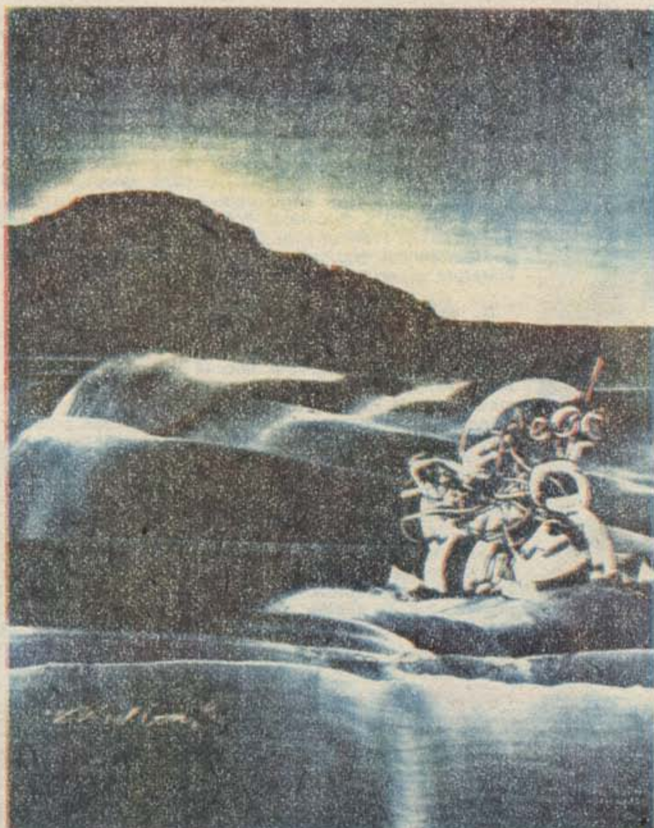
Cu aerul lor SF, peisajele lui Cornel Ioniceli se situează la antipodul convențiilor figurative obișnuite. Ele sînt totuși direct legate de lumea familiară autorului, de orizontul Deltei pe care artistul o cunoaște în amănunțime, întîi ca gălățean, apoi datorită activității sale zilnice de inginer. El prezintă spațiul Deltei din unghiul a două coordonate: nisipul și lumina ce formează temele obsesive ale ciclurilor sale grafice. Pentru a traduce pătrunzătoarele și straniile sale reverii, Cornel Ioniceli a pus la punct o tehnică a efectelor uleiului pe hîrtie ce îngăduie să practice dezinvolt jocul granițelor dintre iluzie și abstracție. Sînt sugerate unele paralelisme cu fotografia, dar suportul imaginilor rămîne oniric, reversul fantastic al realității tangibile. La baza acestei metamorfoze se află o autentică efervescență imaginativă hrănită de lecturi poetice și filozofice. Fuziunea aceasta aparte dintre cunoașterea nemijlocită a unei ambianțe geografice de excepție și găsirea unor corespondențe de natură mai ales lirică, furnizează substanța imageriei urmărite, un fel de jurnal interior a cărui tensiune e neîndoielnică și ale cărui evenimente se numesc, pentru a cita cîteva din titlurile lucrărilor artistului: **Pîlpîire, Zid de lumină, Nebănuitele trepte, Fulgerul ierbii:** *sugestii, multe din ele sesizante ale impalpabilului, întemeiate pe un mecanism artistic ingenios de transfigurare a concretului. (Mihai Ispir - revista Arta, 1985).*

pictură de CORNEL IONICELI

răzvan haritonovici

SIMULAREA

pictură de CORNEL IONICELI

Stătea în fața ușii, ținînd cartela verde în mînă. Era suficient de prețioasă pentru a-și permite un moment de ezitare, deși hotărîrea sa era deja luată.

O introduse în decodificator și, după cinci secunde, se afla înăuntru. Holul de la intrare era pustiu, dar nu-și făcea probleme; cunoștea regulile. Își scoase cu gesturi rapide masca de gaze și salopeta plină de praf și le depuse în nișa de dezactivare, intrînd sub dușul dezinfectant. Cicatricea proaspătă îl usturã; apoi începu să se simtă mai bine. Își puse chimonoul albastru și așteptă.

- Bine ați venit în centrul de recreere al Armatei, căpitane Thorson! Ne simțim onorați de vizita unui erou distins cu Ordinul Albastru și Crucea de Aur a Victoriei Totale. Aveți pregătită cabina numărul cinci. Vă dorim distracție plăcută!

S-ar fi simțit, poate, măgulit dacă s-ar fi știut că datele fuseseră extrase din fișierul central al ofițerilor și că totul ținea de rutina primirii. În cabina cinci era liniște. Se așeză pe unul din fotoliile mulante de lîngă pupitrul de comandă. Tridimvizorul se lumină, începînd să-i afișeze regulamentul de joc.

„Vreți să explorați lumi noi, lumi dispărute sau lumi paralele?

Vreți ca imaginația să vă fie liberă pentru a vă deschide porțile Universului?

Vreți să cunoașteți obiecte, ființe, situații și conflicte neobișnuite?

Toate acestea se află la dispoziția dv. Puneți-vă căștile...

Urmau instrucțiunile de cuplare la circuitul activ al simulatorului. Le urmă întocmai, deși era obosit. Îi lipsea refugiul obișnuit pentru perioadele de odihnă; postul de comandă sau tranșeea. Pentru prima dată se gîndi la inutilitatea războiului lor. Prin carapacea scorțoasă care-i rigidiza creierul într-o disciplină cazonă simți, la început neclar, umbra amintirilor. Apoi totul se limpezi.

SIMULAREA

Textul dispăruse lăsînd loc imaginii holografice a unei așezări oarecare de munte la ora dimineții. O așezare așa cum nu mai văzuse de foarte multă vreme.

*

- Ai putea să te scoli, Xav, e deja zece.
- Da, dar e duminică și nu am nici un chef.
- Mi-ai promis că în dimineața asta ieșim undeva.
- Păi dimineața e ca și trecută. Crezi că...
- Hai, Xav, nu fi leneș!
- O.K., m-am sculat. Bill unde e?
- Afară. Se joacă de-a pick-nick-ul. Cred că mi-ar plăcea și mie să mă joc!
- Joacă-te!
- Xav! Ai promis că ieșim la iarbă verde. Am așteptat atîta ziua asta.
- O să ieșim, Linda, o să ieșim! în zece minute sînt gata. Ușa se deschise brusc și Bill intră ținînd victorios în mînă un brotăcel.
- Uite ce am găsit, tată!
- Oho! O să-l punem într-un borcan pe post de barometru...
- Ba o să-l arunci imediat. Vrei să te îmbolnăvești?
- Dar e curat, mamă! L-am găsit în pădure. Erau zeci. Am putea merge cu toții acolo... Știu un pîrîu în care sînt și păstrăvi...
- La ora asta va fi mai greu cu păstrăvii, Bill.
- De ce? Eu am prins odată unul de ...juma' de metru. Și era amiază.
- Avea chiar juma' de metru?
- Eh... aproape!
- Bine, mergem acum, Bill.

Ieșiră și se urcară în mașină.

- Am fi putut merge pe jos. Pădurea e atît de aproape!
- Cu mașina e și mai aproape, draga mea.
- Ești prea comod, Xav. O să te îngrași.
- Eu? Am să-ți demonstrez că sînt cel mai rapid, activ și atractiv bărbat din univers.
- Știi, mamă, m-am gîndit. Eu semăn cu tata foarte bine.

Porniră, zdruncinați de rîs și de hopurile drumului.

*

Thorson recunoscu aproape instantaneu orașul. Era Nagasima.

Recunoștea și casele și oamenii și pădurea și...

Sintetizatorul de gînduri cuplat la creierul său trepida transfocîndu-i imaginile.

Era aceeași lume și, pînă în zare, n-ai fi bănuit nici umbra unui nor.

- Linda, gemu, fugi! Fugiți, ascundeți-vă! Acum!

Pentru cîteva clipe totul se tulbură.

*

- Subiectul din cabina cinci e în transă. Ne scapă de sub control. Ce facem, Comandante?
- Înțelesesem că aici experimentați, în principal, jocuri de război, dar văd că m-am înșelat. De ce l-ați lăsat să-și amintească toate prostiile! Recuperați-l imediat!
- Nu e vina noastră. Cred că trece printr-o intensă stare emoțională.
- Interveniți, altfel să știți că voi propune desființarea Centrului. În ultima vreme, din păcate, nu este singurul caz de indisciplină.

*

- Mamă, am prins trei păstrăvi.
- Ne întoarcem, Bill, grăbește-te! Ce ai, Xav? Te-ai întunecat la față.
- Nu știu. Cred că nu mă simt bine.

Trecură iar prin hîrtoape, lăsînd pădurea în urmă. Bill coborî primul repezindu-se spre ușă.

- Uite aici, tată, o hîrtie! Ce scrie?
- Ordin de încorporare. Numele Xavier Thorson. Matricola: 55647 D alfa. Gradul: locotenent. Data prezentării: 15 mai a.c. orele 7 a.m.
- Adică poimîine, Xav! Ce-o să facem?
- Era aproape de așteptat în porcăria asta de conjunctură. Voi pleca la noapte și cred că ar fi bine să mergeți și voi spre sud. Aici pare să fie o zonă amenințată.
- Poate săptămîna viitoare. O să văd.
- Cît mai repede, draga mea, cît mai repede!

*

- Fugi, Linda! Acolo vor cădea bombe!

Degetele căpitanului Xavier Thorson se albiseră încleștate de pupitrul de comandă, într-un efort disperat de a acționa. Văzu pe ecran trenul care-l purta spre noul său cămin, tabăra militară.

Trenul se mișca extrem de încet și ochii rămaseră fixați pe fața plînsă a Lindei.

- Vă dau trei minute să aduceți subiectul sub control! Trei minute, dacă nu...
- E într-o stare psihică regresivă, dominată de afectiv. Nu-i putem învinge subconștientul fără un șoc. Iar în situația actuală, asta ar putea fi periculos pentru el. Acum e refugiat în imaginea propriului său trecut și nu...
- Decuplați sintetizatorul și distrugeți imaginea!

*

Auzea zgomotul, la început estompat, apoi tot mai puternic al rachetelor.

Trenul dispăruse și pe peronul acum pustiu Linda îl legăna ușor în brațe pe micul Bill, care adormise.

Rachetele! Putea vedea din ce în ce mai aproape, rachetele. Nu, nu le chemase el.

Mintea sa nu ar fi putut concepe asta. Niciodată! Lovi cu pumnul în sintetizatorul inert. Țipătul nu reuși să acopere zgomotul exploziei. Ca prin ceață zări ciuperca de pulbere și foc ridicîndu-se dintre ruinele fostului său oraș.

- Linda! - șoptiră buzele sale uscate, Linda, aș vrea să...

SIMULAREA

Se ridică şi se apropie de ecranul fierbinte. Undeva, dincolo de norii cenuşii păru să distingă chipul iubit. Ieşi şi se îndreptă hotărît spre Sala de Coordonare a Centrului.

*

- Lasă arma, căpitane Thorson!

- „Un luptător nu are voie să se despartă de arma sa". „Un ordin care, uneori prinde bine, Comandante".

- Nu e vina mea, căpitane, că familia dumitale a dispărut într-o nefericită împrejurare.

- Recunosc. Şi eu şi toţi cei ce au acceptat situaţia aceasta sîntem vinovaţi. Noi, cei ce v-am ajutat cu vorba, cu fapta sau doar din inerţie. Eu cred că-mi voi primi pedeapsa, dar nu înainte de a te pedepsi, măcar pentru faptul că i-ai ucis a doua oară.

- Erau simple copii, create de imaginaţia dumitale. M-ai dezamăgit, Căpitane.

Mă aşteptam să te găsesc simulînd o situaţie de luptă şi nu plîngînd ca o babă în umbra amintirilor.

- Aceasta e ultima situaţie de luptă la care particip. Şi, din păcate pentru dumneata... este reală. De rest nu-mi pasă!

- Te sfătuiesc să te linişteşti! Predă arma imediat! Nu faci onoare gradului şi nici glorioasei noastre armate. Din fericire, nu toţi gîndesc astfel! Lasă arma îţi spun, lasă...

Trupul Comandantului se dezintegră cu cîteva clipe înainte ca soldaţii din gardă să năvălească înăuntru. Îl găsiră pe căpitanul Thorson în picioare, cu privirea pierdută în gol.

Nu schiţă nici un gest de împotrivire cînd îl arestară.

*

- Bine aţi venit în Centrul de Recreere al Armatei, locotenente Borman! Ne simţim onoraţi de vizita unui erou, distins cu Ordinul Thanatic şi Crucea de Aur a Victoriei Totale. Aveţi pregătită cabina trei. Vă dorim distracţie plăcută!

Adam Borman pătrunse în incinta cabinei înfăşurat într-un chimono roşu şi se aşeză ostenit pe fotoliu. Pe obraz, dintr-o tăietură îngustă se scurgeau şuviţe subţiri de sînge. Simţea o acută nevoie de odihnă într-un loc liniştit. Îşi amintea, ca prin ceaţă, că, odată, avusese o asemenea oază de linişte. Dar asta cu foarte mult timp în urmă.

Ecranul se lumină, şi, după ce derulă textul instrucţiunilor, în faţa ochilor îi apărură imaginile unor locuri pe care le recunoscu cu uşurinţă. Privirea i se fixă pe o casă albă cu ferestre deschise.

Murmurul, la început confuz, al vocilor, deveni inteligibil.

- Adam, ai auzit avioanele? Azi au trecut mai multe ca oricînd. Mi-e teamă! Ah, războiul ăsta blestemat!... Nu vreau să pleci!... Şi cerul ...niciodată nu a fost atît de întunecat!

- Ştiu eu, draga mea... s-ar putea să vină furtuna.

pictură de CORNEL IONICELI

răzvan haritonovici

ÎNTR-O ZI LA ZOO

ZQ-II-537 reglă oglinda bateriei solare din vîrful capului său cromat, căutînd să capteze ultimele luciri ale soarelui crepuscular. Apoi își începu rondul în Unic Mondial Zoo, singurul loc pe Terra unde mai supraviețuiau încă animale. Fusese oprit cîte un număr minim de exemplare aparținînd fiecărei specii, iar restul exterminate, o dată cu desăvîrșirea cuceririi naturii de către roboți. Acest lucru, din păcate necesar, se întîmplase ca urmare a înmulțirii excesive a viețuitoarelor de tot soiul și a pericolului pe care îl reprezenta lăsarea animalelor în libertate, căci reacțiile lor aveau un caracter de neînțeles, cu totul aleator.

ZQ era un robot de tip vechi și de aceea suferea din plin cînd se gîndea la sarcina sa ingrată de paznic. Fusese prevăzut cu receptoare audio ultrasensibile și asta făcea ca zgomotele neregulate emise de **ființele vii** să-l deranjeze teribil. Iată de ce, patrulînd zelos pe aleile parcului, avea totdeauna grijă să-și regleze la valoare minimă sistemul audio - de altminteri, un sistem îmbîcsit și inutil.

Ajuns la o intersecție, își schimbă direcția de deplasare. Dispozitivul său miriapodic îl purta în clipa aceasta spre poarta cinci, unde computerul central îi semnala o prezență străină. Era ceva cu totul neobișnuit; de la Marea Revoltă petrecută în sectorul O2M, nimeni nu mai intrase sau ieșise din Zoo. În memoria magnetică a lui ZQ, tragicul eveniment era puternic imprimat. Fusese o adevărată catastrofă, Revolta soldîndu-se cu distrugerea a doisprezece roboți - unul dintre aceștia fusese

ÎNTR-O ZI LA ZOO

chiar coordonatorul rezervației, un robot de elită, din generația VI.

ZQ era înzestrat cu circuite emoționale, care nu o dată îi făcuseră necazuri. Din cauza lor nu putea șterge din memorie informațiile, mai vechi sau mai noi, care îl afectaseră profund. De exemplu, cele referitoare la Revoltă. Ar fi trebuit de mult să fie recondiționat, dar probabil că undeva se produsese o greșeală de programare administrativă și îl uitaseră așa.

În drum spre poarta cinci, detectă în una din cuști o mișcare neobișnuită. Dispozițiile în acest sens erau clare, și cu atît mai stricte după Revoltă: „Se vor folosi radiații dure împotriva oricărei **ființe vii** care încearcă să evadeze. Orice mișcare neprogramată, neanunțată sau nesemnalată de către algoritmul de comportament va fi considerată ca o acțiune de revoltă!" Un fascicul de radiații izbucni din fanta situată la extremitatea unicului său braț. Mișcarea suspectă încetă în același moment. **Ființa vie** era acum doar o grămadă informă de substanță calcinată.

În înserarea cenușie, zări la poarta cinci o apariție spectrală, înconjurată de un halo luminos. Străinul părea de ultimul tip (generația VII sau chiar VIII). Recepționă indicativul acestuia: DM VII 22. Din generația VII, deci, dar bine pus la punct, o dată ce dispunea și de un scut energetic ce-l proteja perfect în fața intemperiilor de orice fel.

Celălalt îi dădu, în ultrasunete, răspunsul la parolă, așa că decuplă ecranul de forță al porții. Iarba de la intrare se mișcă în vîntul călduț al serii. Pentru o clipă ZQ avu impresia că un mic animal cu opt picioare se rostogolise prin spărtura creată în bariera de protecție. Fu gata să-și declanșeze brațul-armă, dar mișcarea îi fu blocată în aceeași clipă; nu se cădea să facă risipă de energie. Pentru înlăturarea oricărei confuzii, trimisese instantaneu informația și computerului central. Răspunsul nu lăsase, însă, nici un dubiu: „Iluzie optică. Nu există **ființe vii** cu opt picioare." Își coborî la loc brațul pe jumătate ridicat. Gîndi că își propusese de mult să ardă aceste plante inutile și neprogramate, care crescuseră în jurul parcului; în bătaia vîntului, aveau totdeauna un aspect neliniștitor. De altfel, roboții nu pătrundeau niciodată în zonele potopite de lepra vegetației.

Noul venit înaintă fără nici un zgomot, plutind pe dispozitivul său cu pernă de aer. Ecranul de protecție se închise automat în spate.

- Iată mesajul, spuse el pe un ton afectat: „Ordin. S-a analizat evenimentul 27 689 02M în Sistemul Central. Rezultatul analizei: pericolul de repetare a revoltei **ființelor vii,** mai ales a celor din specia **oameni,** este iminent. Rezolvare: eliminarea acestui pericol potențial prin desființarea zonei O2M. Timp de executare: maximum o oră de la primirea mesajului." Memoria magnetică a lui ZQ, chiar dacă uzată de atîtea ștergeri și imprimări succesive, înregistră fidelă ordinul.

Străinul se întoarse și trecu fără să întîmpine nici o rezistență prin cîmpul de forțe. Apoi dispăru brusc.

Altădată, ZQ s-ar fi blocat. Acum, însă, nu făcu decît să verifice instalația și să dubleze, fără vreun rezultat concludent, intensitatea cîmpului protector. După care încercă să deducă de ce nu i se transmisese ordinul prin intermediul computerului central. Fusese atît de important mesajul? Sau urmăriseră să-l verifice? Puteau oricum s-o facă altfel, își zise, nu neapărat trimițînd o hologramă.

Trecu sîrguincios, dar fără prea multă grabă, la executarea ordinului. Transportă în zonă generatorul radiant de mare putere, reglîndu-i cu grijă tirul. Apoi îl declanșă, plictisit de bruiajul audio făcut de către cei din cuști, care începuseră deja să se agite neliniștiți. Termină întreaga operație cu douăzeci și trei de minute și cincisprezece secunde în devans față de termenul planificat.

În sectorul O2M totul arăta ca atunci, demult, cînd roboții puseseră stăpînire pe planetă. Urme de metal topit și piatră sfărîmată; trupuri contorsionate prăbușite unele peste altele, pe jumătate carbonizate; vîrtejuri de cenușă radioactivă... Deși se scursese atîta timp, ZQ putu suprapune fără nici un efort imaginea din fața sa peste vechile amintiri, în timp ce circuitele sale logice formulau deja raportul către centru. Era, la urma urmei, doar o chestiune de rutină...

Se făcuse noapte de-a binelea cînd robotul ajunse la punctul de alimentare. Deși consumul suplimentar de energie, mai ales pe timp de noapte, îi era strict interzis, ZQ își introducea adesea fișa de alimentare, desigur pe ascuns, în prizele formal sigilate. Era micul său viciu pe care superiorii i-l treceau cu vederea, în ciuda restricțiilor legate de consumurile energetice.

*

Undeva, nu departe de rezervație, în iarba înaltă a savanei, fetița și băiatul mergeau în patru labe, unul în spatele celuilalt, lipiți.

- Nu mai vreau să mă joc de-a robotul, îi spuse ea oprindu-se și întinzîndu-i o floare portocalie, uriașă, pe care o culesese de jos. Crezi că e bună de mîncat? îl întrebă, mestecînd o petală.

- Cred că da, spuse băiatul. Uite ce frumos miroase. [Uitaseră deja de ordinul de-a se juca de-a robotul pe care li-l dăduseră naturii din cușcă atunci cînd forțaseră poarta acesteia. Și nu apucaseră nici să-i vadă omorîți de brațul-armă al lui ZQ.]. Hai să ne jucăm acolo, între copaci, îi zise, și se îndreptară siguri spre liziera protectoare a pădurii, luminată de luna plină.

răzvan haritonovici

CONCERTUL

pictură de CORNEL IONICELI

Grady se temea îngrozitor de dinozauri. În visele sale aceştia îi apăreau uriaşi, diformi şi violent coloraţi: albaştri violacei, negri cu pete vişinii sau galbene, asemenea unor ciuperci otrăvitoare. Turme întregi de dinozauri îi striveau somnul în fiecare noapte. Uneori se trezea scăldat în sudori reci, iar pielea i se părea mai aspră şi mai solzoasă decît a animalelor din vis.

Dimineţile, în schimb...

Grady avea capul mare, mîinile micuţe şi, în general, neîndemînatice. Relaţiile sale cu restul lumii erau sporadice, atît din cauza fizicului uşor diferit de al semenilor lui, cît şi din cauza obiceiurilor sale.

Cîteodată, poştaşul îi arunca ziarele în curte şi astfel Grady descoperea în ce zi şi în ce an se află - noţiuni care-i scăpau adesea de sub control - ori ce crime s-au mai comis, care este rata şomajului sau motivele delincvenţei juvenile. Dar problemele astea nu-i stîrneau întotdeauna cel mai mare interes şi, oricum, poştaşul trecea pe acolo destul de rar.

Ocupaţia favorită a lui Grady era îngrijirea florilor din grădiniţa sa. Asta îi umplea timpul şi-l făcea să uite de coşmarurile nocturne.

În fiecare dimineaţă el apărea printre lujerele subţiri cu un foarfece într-o mînă şi stropitoarea în cealaltă. Începea din colţ, cu stratul de trandafiri. Tăia ici o crenguţă, îndrepta dincolo o petală, pînă ce primii boboci scoteau un „la" suficient de puternic. Acesta era tonul. Trecea apoi la narcise, eliminînd cîte o frunză sau amestecînd firele de polen. Un şuvoi de sunete cristaline îi invada urechea.

După ce termina de acordat toate florile se întindea la umbră şi asculta concertul întregii grădini.

Uneori audia simfonii celebre cîntate de gladiole, crizanteme şi stînjenei, alteori canţonetele bujorilor sau liedurile freziilor. Cel mai mult îi plăcea să-şi compună propriile cîntece lucrînd cu fiecare plantă în parte. Potopea cu lumină un strat de garoafe - pentru tonurile vesele - sau uda o orhidee - pentru o notă gravă; muta un bulb dintr-o parte în alta şi, tot aşa, pînă ajungea la o linie melodică ideală. Cînd se întîmpla un asemenea eveniment, Grady rămînea extaziat ore în şir.

Iarna era cea mai tristă perioadă pentru el. Florile dispăreau şi, timp de cîteva luni, Grady se ascundea şi dormita în bîrlogul său bătrînesc, visînd la melodiile noi pe care avea să le compună la primăvară. Viaţa i se scurgea printre anotimpuri într-o căutare continuă a Marii Simfonii. O simţea tot mai aproape!

Într-o zi, însă, dinozaurii năvăliră. De pretutindeni trupurile mari şi greoaie se apropiau, năpădindu-i grădina. Sub paşii lor florile se prăbuşeau, tînguindu-se. Brazde întregi dispăreau între fălcile diforme.

Grady alerga printre animale, privit cu nepăsare sau izbit de cozile puternice şi solzoase, din ce în ce mai dezorientat şi obosit. În aer pluteau, slabe şi triste, sunetele unui recviem. În cele din urmă, aproape strivit, se prăbuşi lîngă stratul de trandafiri, încercînd să-i acopere cu trupul său greu şi bubos. Coada îi mai zvîcni de cîteva ori, apoi se linişti. Pentru totdeauna.

Dinozaurii treceau pe lîngă el, desăvîrşind devastarea totală, atingîndu-i uneori capul prea mare sau călcîndu-i mîinile mici. Totul se terminase. Nu se mai auzea nici un zgomot.

Turma plecase, lăsînd în urmă smocuri veştede de frunze şi flori.

După cîteva zile corpul său începu să se descompună pe pămîntul moale. Pe urmă se aşternu zăpada.

Dar în primăvară, pe locul unde căzuse Grady, apărură, încetul cu încetul, primele flori şi se auziră primele sunete. Apoi trandafirii se înfoiră şi, în aer răsună un „la" cristalin. După care întreaga grădină îşi uni vocile şi tonurile într-o nemaiauzită şi nepămîntească Simfonie.

cristian t. popescu

BREAK

Își strînge metodic șireturile, căutînd să egalizeze capetele rămase libere. Face și desface funda fără să se grăbească; de afară răzbate vuietul surd al mulțimii, ca vîntul, seara, printre coloșii din aleile Milla. **Timpul, domnule Onemai,** anunță meditativ vocea amabilă. O intensificare, ca un vaier, apoi aplauze, copleșitoare, nesfîrșite: Freas a pătruns în arenă.

E încordat, își dă seama de asta și crisparea crește și mai mult. Poate că ar fi fost mai bine să aștepte în boxă, acolo nu e nici cald, nici frig, e liniște și întuneric ca-n pîntecul mamei, nimeni nu-ți zbiară în față și nu sînt flash-uri care să-ți zgîrie retina. Dar cum să stea în boxă cînd Papá Tob a hotărît altfel...

Pătrunde în spațiul de joc cu vraful de rachete sub braț. Așa cum se așteptase de altfel, aplauzele sînt convenționale, reci. USCOTT MOWENNA MARLBORO MARLBORO FORS. Nu-i nimic, totul e să nu se gîndească la nimic, să fie amețitor de iute și implacabil. Să nu cruțe, să frîngă, să domine. REC KDX STANDARD ELECTRIC BATA BATA BATA.

RAFLEXUL verde e plăcut sub tălpi, cărnos și elastic, aderență atît cît trebuie. Cînd o suprafață de joc este bună, băiete, trebuie să ai aceeași senzație ca atunci cînd calci pe pieptul unui om. Aruncă o privire în tribună: Papá Tob e la locul lui, chica argintie, căzînd pe gulerul cămășii negre, încheiate pînă sus, îl distinge net de mulțimea pestriță. Tot ce îmbracă Papá Tob începe să semene a uniformă.

Nu reușește s-o descopere pe Vera; poate întîrzie, și chiar dacă nu vine, poate că e mai bine. Se mai uită odată la Papá Tob și, cu toate că acesta privește undeva deasupra panoului de afișaj, simte

BREAK

cum se relaxează. Pune rachetele pe masă, scoate din huse cîteva şi începe să lovească corzile cu podul palmei, ca şi cum le-ar încerca. Ştie foarte exact cu ce rachetă va începe meciul, le-au verificat împreună în urmă cu o oră, dar legea lui Papá Tob nu poate fi încălcată şi nici n-are de gînd să încerce s-o încalce vreodată. Tenisul e un ritual cu măşti, băiete, o artă a plictisului, ca să mă exprim aşa. Tot ceea ce faci în afara timpului în care joci punctul trebuie să fie cît puţin variat. Trebuie să vezi cît mai puţine chipuri, să auzi cît mai puţine cuvinte şi să rosteşti şi mai puţine. Foloseşte mereu aceeaşi pastă de dinţi, mănîncă mereu aceleaşi lucruri, culcă-te şi trezeşte-te întotdeauna la orele stabilite. Da, Papá. Crucifixul la buze, acelaşi număr de paşi pînă la linia de fund, mingea bătută de pămînt de acelaşi număr de ori. Nu schimba nimic, niciodată, dacă vrei să fii în tenisul mare, ca să mă exprim aşa. Dacă nu, nu face nimic din toate astea, trăieşte şi fii fericit. Da, Papá.

Porneşte spre linia de fund. Paşii măsuraţi, figura rigidă, indiferentă. Ajuns în faţa deschiderii circulare a distribuitorului ridică mîna şi mingile ţîşnesc, una şi, după trei secunde, încă una. Apropie o minge de nări şi aspiră adînc. Cel puţin zece obiective urmăresc gestul caracteristic al lui ULLO ONEMAI. PRIETENEI LUI ONEMAI II VA FI GREU SA GASEASCA PARFUMUL POTRIVIT! Gestul trebuia oricum făcut, aparţinea secvenţei standard, însă mirosul de minge nouă îi plăcea realmente. Se asocia totdeauna cu cel al bitumului încins, străpuns de smocuri prăfuite, din spatele marilor magazine SANDRE. Pe atunci nu era decît un derbedeu de-o şchioapă, lovind cu o rachetă bandajată o minge mîncată pînă la cauciuc, de culoare la fel de incertă ca şi cea a pielii lui. Mingea nouă era o pasăre rară, o flacără proaspătă pe care cu greu te puteai hotărî s-o laşi pradă asfaltului cenuşiu, mîncătorul de mingi.

Crainicul arenei prezintă finaliştii MASTERS-ului. Apoi, pînă în clipa în care se va anunţa învingătorul, nu va mai vorbi decît computerul.

Mai întîi, desigur, Freas. Martin Freas artistul, Martin Freas gentlemanul. Omul pentru care tenisul nu are secrete. Capabil să trimită zece mingi consecutiv într-o rachetă aşezată pe linia de fund. Rosewall plus Santana, plus Năstase, plus Koehler, plus. Ultimul romantic. Mereu trebuie să existe cîte un ultim din ăsta. De două ori Roland Garros, o dată Wimbledon, anul trecut Masters-ul. Că e cam bătrîior, asta n-o mai zice nimeni. Aplauze furtunoase. Urale. Pe tine or să înveţe greu oamenii să te aplaude, băiete. Ai o mutră... hm, cam ciudată, ca să mă exprim aşa. Pot să pariez că cel puţin un chinez, un negru şi un băştinaş din Australia au colaborat la conceperea ta. Nu te uita, colaborarea a fost fructuoasă, ca să mă exprim aşa, ai o inimă ca o pompă de incendiu şi picioare ca ale tale n-a avut nici Dreblin. Deci, băiete, o să joci tenis, asta e şansa ta. Da, Papá. Altceva nu ştiu ce-ai putea să faci, nu eşti prea deştept, ai mutra pe care o ai, poţi să ajungi cel mult room-boy sau ajutor de ospătar, asta în cazul în care nu te apuci de droguri sau de tîlhărie. Da, Papá. Tenisul pe care ai să-l joci, ţin să-ţi spun de pe acum, nu va fi un tenis frumos, dar datorită lui vei cîştiga suficient de mulţi bani ca să ţi se spună că ai o figură... hm, fascinantă, ca să mă exprim aşa. Te vei baza pe forţă, tenacitate, echilibru nervos; or să te învinuiască toţi pentru monotonie, pentru lipsă de fantezie în joc, adică pentru faptul că nu te dai peste cap, nu pui scurte riscante, nu rămîi pironit, cu ochii la cer, după ce-ai greşit o minge. Rahaturi, ca să mă exprim aşa. Cel mai frumos tenis din lume e ăla în care dai mingea cumva peste plasă şi cîştigi. Te vor numi robot, automat, maşină de tenis, presa de scandal va insinua că eşti de fapt un android, „fanteziştii" pe care îi vei zdrobi vor face declaraţii jignitoare la adresa ta. Tot rahaturi, îndată ce-o să cîştigi de suficient de multe ori, vor începe toţi să roiască în jurul tău ca muştele la hoit, ca să mă exprim aşa, pentru că toţi vor să respire aerul tare al succesului. Monotonia o să fie atunci „siguranţă în joc şi tenacitate", insensibilitatea - „capacitate extraordinară de concentrare", urîţenia loviturilor - „o deosebită eficienţă". Dar pentru asta trebuie să cîştigi, să cîştigi mereu, băiete. Da, Papá.

Two minutes, gentlemen. Încep să servească. Mingile lui, catapultate cu două sute optzeci de kilometri pe oră, se duc ascultătoare în colţurile careului de serviciu. Freas serveşte mai slab, liftează exagerat de mult. Ca un gentleman. Încă n-a terminat cu zîmbetele şi bezelele adresate tribunei. **One minute, gentlemen.** E bine să joci într-o sală mare... zgomotele se estompează, publicul se transformă într-o masă nedefinită, te poţi concentra mult mai uşor decît afară, unde sînt nori, cer, vînt, cîte o pasăre sau un jet. Păcat că FILT n-a admis izolarea fonică a terenului. Nătărăii din tribună nu suportă să latre la lună, parcă i-ar păsa cuiva de agitaţia şi de zbieretele lor. **Time, gentlemen.**

Aleargă. Întoarce trunchiul. Retrage mîna. Flexează genunchii. Bagă umărul în faţă. Umărul, am spus. Ochii pe minge pînă în ultima clipă. Loveşte. Aleargă. Întoarce trunchiul. Retrage mîna, flexează genunchii. Uită-te la minge. Loveşte. Aleargă. Întoarce-te. Retrage. Flexează. Am spus să îndoi genunchii, băiete, eşti surd?

Se simte bine, cu toate că e condus cu 4-3. Cu ghemul ăsta se face 4-4. Nici chiar perspectiva pierderii setului nu-l îngrijorează, se joacă **best of five**, spilcuitule, fără tie-break în decisiv, să vedem dacă te ţin curelele. Şi, în plus, punctele pe care le-a făcut el pînă acum au fost seci şi fără tevatură, în timp ce Freas a punctat pe muchie de cuţit, cu execuţii greu de repetat, artizanat. Asta nu poate să ţină prea mult, nu se cîştigă un meci cu astfel de lovituri. **Advantage in.** Se uită la Papá Tob. Papá Tob îşi trece neglijent mîna peste frunte: e bine, dă-i înainte. N-o să mai servească tare, simte că Freas e pregătit să închidă ochii şi

să lovească și parcă e un făcut, retururile astea orbești intră mai întotdeauna. Liftează mult. **Net! First service.** Mingea a lovit banda, a trecut totuși, a țopăit de cîteva ori și s-a dus pînă la picioarele lui Freas, care n-a schițat nici un gest, așteptînd impasibil ca mingea să-și înceteze săriturile și să fie suptă în marginea terenului. Semn rău, înseamnă că spilcuitul încă e calm.

Liftează și mai mult și rămîne pe fund. Schimb prelungit de drepte în **cross.** Trebuie evitat reverul, băiete, aici e punctul lui tare.

Iuțește lovitura. Incomodat, Freas încearcă să schimbe jocul cu un **long-line,** dar lovitura e prea scurtă. În față! Taie apăsat mingea în lungul liniei și se lipește de fileu. Freas ajunge tîrziu și lobează. Lobul e înalt și s-ar putea să iasă. Nu mai aleargă după el. Se aprinde lumina roșie, mingea a căzut milimetric în spatele liniei de fund. **Out!** cîrîie computerul, **out** afișează panoul central. **Game mr. Onemai. Four games all.**

Iese de pe teren pășind relaxat. Se oprește în fața ușii care culisează fără zgomot, eliberîndu-i intrarea în coridor și blocînd prin aceeași mișcare intrarea coridorului lui Freas. Îndată ce trece pragul, ușa revine în poziția inițială. Intră în boxă și se așează pe fotoliul hidraulic. Jeturile răcoroase ale ventilatoarelor îi scaldă fața și pieptul, vibromasoarele îi frămîntă brațele și picioarele. Ecranul se aprinde într-un joc de culori reci și odihnitoare însoțite de muzică: Polo Anders cu „Home Again", un blues vechi de cînd lumea. Destinde-te, uită. Ține minte, băiete, o relaxare eficientă în pauze e mai prețioasă decît un serviciu devastator. Sînt jucători vechi care n-au învățat nici pînă acum asta. **Timpul, domnule Onemai.** Avertizorul bîzîie și clipește în penumbră. Hai! Golește paharul cu CIVITA și iese din boxă; dincolo de zidul subțire, exact la jumătatea coridorului, aude pașii celuilalt avansînd în sens opus. Ești încă vioi, Spilcuitule, sau poate numai vrei să pari...

Aleargă. Lovește. Aleargă. Lovește. Aleargă. Vine oboseala. Nu e propriu-zis o oboseală de natură fizică, cel care cedează primul e întotdeauna creierul. O simte cum vine, semnele sînt mici, dar sigure: ajungi o fracțiune de secundă mai tîrziu la minge, eziți să pleci la stopuri - asta e nebun, a pus cel puțin douăzeci de stopuri pînă acum - te ridici cu regret din fotoliu la reluare. Din tribună nu se vede nimic, dar ție a și început să-ți fugă gîndul, cea mai rea consecință a oboselii. Vacuumul absoarbe mingile în margine, distribuitorul scuipă o minge și peste trei secunde încă una. Pendulezi, arunci mingea cu stînga, urcă, se decupează ca un UFO galben în scînteierea reflectoarelor, îngheață o clipă într-o neverosimilă imobilitate, apoi cade și o dată cu ea te prăbușești înainte rupînd lovitura din umăr. A cîta oară? De cîte ori, de cînd joci tenis, ai ridicat brațele ca să servești? De o sută de mii de ori, de un milion? În spatele minții pîndește pericolul: renunțarea, lehamitea, pierderea sensului. Să se termine totul, oricum, numai să se termine. Cum naiba face bătrînelul ăsta de dincolo de plasă să pară așa de proaspăt? Nu se poate, trebuie să fie și el cel puțin la fel de obosit.

3-2 și 40-15. Două mingi de break. La 4-2 și serviciul, între jucători de valoarea lor, totul e terminat. E terminat pe dracu'; o clipă îi pătrund, iar în minte cele trei **match-ball**-uri salvate de Freas în setul trei, dar reușește să le alunge. Nu se termină nimic, niciodată, băiete. Da, Papă. Totul se poate schimba într-o singură secundă. Da, Papă. Domini, te simți stăpîn pe joc, aproape că ți-e milă de celălalt, uite-l cum aleargă degeaba să-ți prindă mingile care rad tușele, n-are cum să-ți facă față, ești tare, încerci de toate și totul îți iese, ca să mă exprim așa. Dar e suficient să te deconcentrezi cîteva zeci de secunde, să te joci cu două-trei mingi și lucrurile se răstoarnă ca într-un caleidoscop. Mai întîi un fior vag, repede reprimat, de teamă: am început să greșesc, da' nu-i nimic, mai am multe înaintea lui. Apoi teama crește cu fiecare minge, lovești cu grijă excesivă, avar, să nu pierzi, dar ești deja pierdut. Ca un făcut, toate mingile tale care lovesc banda nu trec, ale lui în schimb cad la un pas de fileu, tot ce ție ți se duce afară cu cîțiva milimetri, lui îi intră cu cîțiva milimetri, ca să mă exprim așa. Îți vine să plîngi de nervi. Te agăți disperat, dar de cele mai multe ori nu se mai poate face nimic. Un meci nu începe și nu se termină niciodată băiete. Ești în meci tot timpul, trăiești scufundat în el, ca să mă exprim așa. Da, Papă.

Aleargă, lovește, aleargă. Freas a făcut două puncte pe nesimțite, cu blestematul lui de rever tăiat, nu sare mingea nici de două palme. O privire către Papă Tob. Răspunsul vine prompt și clar: dreapta, pistonează-i dreapta. Da, Papă, bineînțeles, o sută, o mie, un milion de mingi pe dreapta Spilcuitului, nu mai apucă el să dea cu reverul. O viziune de o clipă. TITAN STADIUM pustiu, în ruine, lumea întreagă o ruină sub un soare roșcat, răzbătînd printre nori clorotici, iar el și Freas continuă să schimbe mingi pe **forhand**.

Avantaj. Se duce în față pripit, pe minge moale. Nici el nu știe de ce. Passingul lui Freas e perfect, n-are cum să-l ajungă, cu toate că se întinde cît poate. Eliberat o fracțiune de secundă datorită efortului, subconștientul comandă **holding**-ul exact în clipa în care mingea depășește vîrful rachetei. Tribuna scoate un geamăt excitat, e primul **holding** al finalei; majoritatea știu că Ullo Onemai a folosit procedeul de opt ori în cele șase zile de pînă acum ale turneului și că încă unul i-ar putea fi fatal. Nu l-am uitat încă pe Spotty Bauer; la el se gîndea întotdeauna cînd făcea un **holding.** Nici un neuropsihiatru nu reușise să explice satisfăcător capacitatea miraculoasă a lui Spotty de a face 15-20 de **holding**-uri pe meci, în condițiile în care nu se cunoștea un alt jucător care să poată trece de trei. Uneori își ridiculiza adversarul jucînd cîte

BREAK

un ghem întreg numai din priviri. Mulți afirmaseră că Bauer este un telekinet natural, nici n-are nevoie de ACBC-uri, înzestrarea lui se poate manifesta oriunde în afara terenului. Nimeni însă n-a putut dovedi nimic; oamenii îl aclamau în delir. Federația Internațională intenționase chiar să suspende procedeul în urma presiunii Asociației Jucătorilor, interzicînd echiparea terenurior cu ACBC-uri; pînă la urmă însă, publicul și-a impus voința. Culmea era că Spotty - și fără **holding** - avea stofă de mare jucător, ar fi putut oricum să se impună, dar lumea asta voia de la el, și nimic altceva. Cînd juca fără **holding,** oricît de bine, mai că nu-l fluierau. Impresarii căutau cu lumînarea pe cineva care să-i poată ține piept; visul multora era să organizeze MECIUL SECOLULUI! TENIS FĂRĂ RACHETĂ! TENISUL VIITORULUI! Două imagini ale lui Spotty îi rămăseseră vii în minte: Spotty prăbușit lîngă stîlpul fileului, zvîrcolindu-se și urlînd ca o fiară și Spotty în curtea casei de sănătate, un fel de bolovan cu privirea goală și bale la gură. Și mai erau și Gothard și Alderman și Sarrasino, toți reduși la o existență catatonică de jocul cu **holding**-ul.

E prea tîrziu să mai dea înapoi: de cîteva secunde bune mingea tremură ușor cam la un metru de sol, susținută de voința lui convertită în acțiune fizică și amplificată de mii de ori de ACBC-uri. Se poziționează ca să lovească, încet, fără să scape din ochi mingea și pe Freas, care stă nemișcat la cîțiva pași de fileu, cu o licărire de uimire în ochi: știa, bineînțeles, și el de cele opt **holding**-uri. Na, ia-o și pe-asta! Mingea, izbită cu toată forța, s-a dus undeva în lung de linie. Freas n-a schițat nici un gest; să fie oare atît de sigur pe el?

Izbucnesc aplauzele. De data asta sînt aplauze puternice, adevărate. Pornește greoi spre marginea terenului. Îl dor creierii. Îi pare rău că Vera nu e în tribună, la Papá Tob n-are curaj să se uite după ceea ce-a făcut. Ușile culisează simultan; intră în boxă și se prăbușește pe fotoliu. O perie de sîrmă i se plimbă pe cortex. Ventilatoarele, vibromasoarele, soluțiile revitalizante își fac datoria, dar capul, capul... senzația e îngrozitoare, ca și cum ți s-ar risipi mintea. Brusc, sunetele odihnitoare încetează și pe ecran apare Freas, triumfător, surîzător, superb, ridicînd cupa deasupra capului. Toată lumea e grămadă pe el. Undeva, în margine, se vede pe sine arătînd ca un struț bolnav, chinuit de cîțiva reporteri sadici. Suprarenalele varsă adrenalină în sînge, măduva spinării comandă mușchilor să se contracte, pulsul și respirația se accelerează. Trupul trage după sine creierul. Se ridică greu, dar se ridică și iese pe coridor. Dincolo de peretele impenetrabil la biocurenți aude pașii celuilalt; se repede cu pumnul în perete, zbierînd: boșorogule, jigodie împuțită.

Astăzi fizicul în sport nu mai are secrete. Tehnicile de antrenament, echipamentul, regimul alimentar nu mai suportă îmbunătățiri esențiale, ca să mă exprim așa. A venit vremea antrenamentului psihic sistematic. Mai mult: a condiționării psihice a sportivului. Un psihic bine preparat poate arunca în luptă resurse fizice și volitive inimaginabile: ați văzut vreodată, domnilor, un paranoic anemiat, aflat în criză, cum crapă în lung o masă de stejar masiv?

E peste puterile unui om. Totul e împotriva lui: banda fileului, care i-a mîncat un **match-ball**, computerul care cîrîie **out!** cînd el dă tușă plină. În mod sigur ăștia au umblat la programe, toți îl urăsc, toți vor să-l vadă pierzînd. Piftiile colorate, cretinii care mestecă, mătrețele din tribună. Ce păcat că **holding**-ul e limitat la cîțiva metri, ar fi minunat să poată ridica tribunele în aer și pe urmă să dea cu ele de pămînt, praful și pulberea să se aleagă. Doamne, cît de aproape am fost. 5-2 în setul decisiv, pînă acolo l-a dus furia. Un singur ghem... Pe urmă totul s-a rupt, Spilcuitul și-a făcut ghemele de serviciu și **break** -ul care îi despărțea, ovaționat din răsputeri la fiecare punct cîștigat, purtat pur și simplu spre victorie. E 5-5 și Papá Tob îi face semn să atace, dar el nu mai vrea decît un singur lucru: să-și cîștige serviciul, după aia poate să se întîmple orice.

Riscuri, bineînțeles că există riscuri, cum ar putea fi altfel, ați mai pomenit dumneavoastră progres fără riscuri, ca să mă exprim așa? Vă pot da chiar eu un exemplu: Enrique Soler, un obscur sprinter brazilian, a ajuns peste noapte campion național cu un timp aflat la trei sutimi de recordul mondial. Cum? Foarte simplu: i s-a implantat în minte certitudinea că e urmărit de un tigru furios, certitudine care se activa la pocnetul pistolului de start. Problema a fost că tigrul nu s-a dat bătut, ca să mă exprim așa, a început să-l urmărească și pe stradă și acasă și în somn, pînă cînd băiatul a scăpat de el încălecînd o balustradă. Ori, asta nu dovedește decît că prepararea psihică a fost făcută de un ageamiu.

Servește... aleargă... lovește... aleargă... Totul e mult mai greu, chiar și dreapta, dreapta care l-a ajutat întotdeauna, e acum împinsă și lipsită de explozie. E totuși 40-30 și îl cuprinde frica: dacă face punctul cîștigă ghemul. Se uită la Papá Tob ca un copil de la orfelinat printre zăbrelele gardului dinspre stradă. Papá Tob îi face semn calm: în față, vino la plasă. Servește și se prăbușește înainte ca împușcat, rugîndu-se să greșească Freas returul. Și Freas... greșește: mingea, lovită prost, cu rama, se duce într-un lob fîlfîit și cade în teren, la un metru de linia de fund. Privește hipnotizat zborul ei prin aer nevenindu-i să creadă într-o asemenea escrocherie monstruoasă a hazardului. Tîrziu, prea tîrziu, se decide să alerge. Tribuna, care stătea cu mîinile ridicate și răcnetul victoriei în gît, îngheață: mingea se oprește cînd mai avea o palmă pînă la al doilea contact cu raflexul. Al zecelea **holding** al lui Ullo Onemai. Cu pași de bețiv se apropie de minge fixînd-o intens; se lasă în genunchi și încet, foarte, încet, o aduce la nivelul ochilor. Rămîne

așa cîteva secunde, pe urmă, fără să se ridice, pornește ca penitenții spre poarta catedralei. Îi trebuie aproape două minute ca să ajungă la fileu. Freas așteaptă descumpănit, cu mîinile în șolduri, toată lumea e în picioare. Se ridică lent, cu mingea mereu la nivelul ochilor. În clipa în care distanța e suficient de mică Freas lasă mîinile din șolduri și se crispează; vuietul mulțimii crește brusc: dublu **holding.** O situație rară și periculoasă pentru ambii jucători: în afara gravitației trebuie învinsă și voința adversarului. Teleobiectivele urmăresc cele două chipuri, avînd grijă să intre în cadru și MOWENNA sau GUCKO sau FORS, după contract; se transmit grosplanuri în montaj alternat: venele umflate și fălcile contractate ale tînărului de douăzeci și trei de ani, scund și brunet, ochii aproape închiși și fața ca de mort a adolescentului de cincisprezece ani, înalt, cu părul cărămiziu, mingea oscilînd lent între ei. Apoi, brusc, Freas se întoarce și pleacă spre fundul terenului. Ullo Onemai ridică racheta și lovește. Mingea îl izbește pe Freas în ceafă; imediat izbucnesc fluierăturile și huiduielile.

Un teren de tenis, dintr-un fel de pămînt roșu, bătătorit, undeva la marginea oceanului. Jucători care se mișcă ciudat, parcă filmați cu încetinitorul. Asta e tot tenis, Papá? Da, băiete, sau, ca să mă exprima așa, a fost.

Vera rîde, are caietele sub braț. Plouă cu stropi negri, scînteietori. Din nămolul răscolit al minții urcă mereu alte și alte imagini și cuvinte. Crucea putredă răsturnată printre mere roșii; acum trebuie să înveți să urăști, băiete, altfel nu poți ajunge în față, mai tîrziu n-o să mai ai nevoie de ură, o să joci cu tine însuți, un tun de mingi enorm aruncă mingi de toate culorile care-l lovesc în cap, numai în cap, o rachetă albă profilîndu-se pe cerul Caraibelor, tenisul e sportul singurătății, băiete.

Stă în fotoliu de mii de ani, ca o statuie de faraon. Ce simte o piatră cînd o lași singură? Vii, pleci, gîndești, ești trist, dar ea **ce face** în tot acest timp, cum de nu înnebunește? Nu înnebunește pentru că e fericită. Să fii paralizat, să zaci nemișcat într-un fotoliu de invalid toată viața și să nu te poată sili nimeni să te ridici. Să fii pămînt, stîncă, nisip, să dormi pe fundul mărilor, cu miliarde de tone de apă deasupra ta, în întuneric. În liniște...

Papá Tob stă în fața lui Freas. Papá Tob are mîinile legate. Verde-întunecat, gazonul. Ce faci Papá, cine te-a legat, de ce stai în picioare, de ce nu te întinzi, de ce nu te faci una cu iarba, cu pămîntul, ca să mă exprim așa, ca să mă exprim așa Papá.

Papá Tob e în negru, ca întotdeauna. Freas, în costum de tenis, ține în mînă o bucată de metal în formă de rachetă. Freas îl scuipă în față pe Papá Tob. Ceva zvîcnește.

Freas îl lovește cu piciorul în stomac pe Papá Tob. Ceva se dislocă în adînc.

Papá Tob în genunchi, Freas îl lovește cu racheta de metal. O dată și încă o dată. Fața lui Papá Tob, ca o roșie strivită. Ceva se încordează monstruos, vibrează insuportabil, capul e cimentat, cufundat în beton, trupul e afară, ceva înșfacă, ceva trage, întinde, smulge.

Freas urinează pe fața lui Papá Tob. Se apropie dansînd, îmbrăcată ca o tîrfă, Vera. Ceva se rupe, o sfîșiere albă, arzătoare, fulgurantă. Freas și Vera se îmbrățișează cu pasiune.

Timpul, domnule Onemai. Se ridică și iese pe coridor.

desen de ALEXANDRU ANDRIEȘ

dănuț goanță

O DUPĂ-AMIAZĂ LA LAKE HORN

În copilărie Rusty Day fusese un copil dificil. Bolile se țineau scai de capul lui colțuros, iar cînd vremea scarlantinei, a pojarului și a oreionului trecuse, sănătatea îi dădea tîrcoale, dar tot nu îndrăznea să-l atingă. Dacă vreun gard se hotăra să cedeze sub greutatea băieților din Springville, singurul care se alegea cu vreo mînă ruptă era Rusty, el colecționa amprentele dentare ale cîinilor celor mai pașnici, iar în adolescență avea să fie primul molipsit de o boală rușinoasă de Jane Hicks, deși nici nu se culcase cu ea. Verile și toamnele se perindeau nepăsătoare peste fermele din jurul orășelului, soarele răsărea și apunea tot cam la fel în fiecare zi, magazinele își conduceau activitatea după legi la fel de imuabile ca acelea ale universului, doar faima de etern ghinionist a lui Rusty creștea de zor, ca broscoiul care a înghițit musca.

Nici școala nu schimbă cu nimic lucrurile astea care ar fi albit părul oricărui tată, mai puțin pe cel a lui Clinton Day, care își luase lumea în cap încă de pe cînd auzise de iminenta apariție pe lume a

dănuț goanță

lui Rusty. Acestuia i se făceau farsele cele mai scîrboase cu putință și Rusty le suporta cu atîta stoicism, încît băieții se săturară pur și simplu și-l lăsară în pace. Era totuși acceptat cu îngăduință la unele din jocuri, mai ales la cele care cereau perseverență și concentrare. După o vreme își cîștigă chiar respectul lor pentru tăria cu care suporta înfrîngerile și pentru colecția de ecusoane de hochei, sport, pe care de altfel nici nu-l cunoștea.

Profesorii, însă, nu luaseră cunoștință de aptitudinile lui Rusty, ei aveau ideile lor, orgoliile lor didactice, inflexibile la farmecul indiscutabil cu care fiul unicei telefoniste din oraș răspundea la teste. Zi după zi, afirmațiile eternului ghinionist erau la fel de citate în mediul profesoral ca cele ale lui Archie Fuller, premiantul sau ca butadele președintelui Eisenhower despre renașterea Europei. Cum era de așteptat, amuzamentul condescendent se prefăcu în ambiție profesională, în furie punitivă și apoi în indiferență superioară.

Doar două persoane nu reușiseră să ajungă la această formă supremă a înțelepciunii, dar din motive diferite. Domnișoara Russell nu tolera ca Jack London să fie confundat cu Mark Twain și nici ca din toată poezia lui Whitman, un elev de-al ei să declare că preferă versul: „Îl scot pe mire din patul nupțial și stau eu cu mireasa." Domnul Tubbs, pe de altă parte, rămase cu gura căscată cînd în mijlocul unei ore, Rusty se ridică brusc și fără să-i pese de rîsetele din jur anunță că a imaginat un procedeu de măsurare a masei electronului. Urmă o relatare destul de exactă a experienței lui Millikan, însoțită însă de o discuție nuanțată a influenței erorilor sistematice asupra preciziei aparatului imaginat. În clasă se așternuse tăcerea. Rusty Day se așeză demn, după care se ridică din nou, își extrase o pioneză din fesa stîngă și se așeză la loc. Din cîteva întrebări domnul Tubbs se lămuri că băiatul nu citise nimic despre faimoasa experiență, după care își aminti de meticulozitatea lui în decursul orelor petrecute în laborator. Așa se născu o prietenie surprinzătoare pentru mulți, căci domnul Tubbs avea o fire destul de retrasă și distantă, spre deosebire de domnișoara Rusell gata oricînd să se extazieze și să recite cu ochii închiși sau holbați după cum era cazul. Nu, hotărît, domnul Tubbs era un gentleman autentic, dar morga lui aristocratică se topi ca plăcinta de dovleac la masa de Thanksgiving.

Rusty privi asta cu indiferență, ca pe un lucru pe care îl merita de mult, colaborarea lor căpătă o coloratură academică, lucrau împreună cu detașare și pasiune, lipsa de îndemînare a lui Tubbs se împleti cu disprețul pentru teorie al băiatului, erudiția primului cu intuiția tulburătoare a celuilalt. În numărul din iulie, „Electrical Engineering" publică anunțul Societății Americane de Electrotehnică privind un concurs de realizare a unui sintetizator vocal. Ispitiți de cei 10 000 de dolari, cei doi își cheltuiră economiile pe comenzi la firma „Barnes & West" și se înfundară în subsolul școlii care începu să arate ca unitatea centrală a Univacului, pe care îl văzuseră fotografiat în cadrul unui articol, despre Shannon și von Neumann.

Singurul care se descurca în hărmălaia de microfoane, cabluri, osciloscoape manufacturate, magnetofoane și generatoare era Rusty, Tubbs asuda într-un colț între tratate de acustică, analiză Fourier și electronică. Pentru început, lucrurile luară o turnură promițătoare, cei doi reușiră să pună la punct un sistem de analiză și stocare numerică a caracteristicilor unui text rostit. Analizatorul era o dihanie de vreo trei metri cubi, filamentele tuburilor electronice străluceau amenințător, vegheate de elicea unui ventilator industrial, ca de spada unui ienicer nervos, pe un ecran apăreau cifre care codificau timbrul, atacul, sustentația și durata, iar Tubbs le nota grăbit în caiet.

Acum trebuia refăcut drumul invers, dar treaba se dovedi mai dificilă decît păruse la început. Termenul concursului trecuse pe neașteptate și într-o seară de decembrie toată America privi la televizor o mașinărie care rostea versuri de Emerson cu intonația unui urs în călduri. Savanții din Springville se priviră scîrbiți și ieșiră să se plimbe în grădina publică, spre desfătarea cuplurilor care îi urmăreau cum dezbat problema timbrului, șoptind, mieunînd, nazalizînd. Ei da, cercetările trebuiau să fie continuate. Pe 18 ianuarie sintetizatorul celor doi fu învățat să rostească șuierător cîteva propoziții simple, pe 4 aprilie căpătă o voce mai hotărîtă, cu pauze mari între cuvinte. „Parcă-i un colonel, rîse Tubbs. Spune prostii, dar cu convingere". Pe 18 mai colonelul, căci așa-i rămase numele, putea deja să se pronunțe în orice problemă, după o programare de numai două ore pentru un text de o pagină. Tubbs și Rusty încărcară totul într-o camionetă închiriată și cu hîrtiile necesare alergară să-și breveteze creația. Certificatul le parveni după o lună, dar „Electrical Engineering" nu mai era interesată de idee, iar Societatea nici atît. Tipăriră un anunț de reclamă în „Columbus Weekly" și în „Ohio Business News", dar fără nici un ecou. Pe 17 iulie, Rusty își sărbători ziua de naștere. Era un tînăr înalt blond și tăcut. Nici ca Eroll Flynn, nici ca Humphrey Bogart. N-avea prieteni, n-avea dușmani. În laborator era o atmosferă sărbătorească. Tubbs cumpărase un tort, iar colonelul îi cîntă „Happy Birthday". „Ești băiat bun, colonele", spuse Rusty rîzînd. Tubbs îl sărută emoționat și își șterse o lacrimă sperînd să scape neobservată. Băură șampania în tăcere, undeva se auzea un trib de indieni adunați într-un televizor. Inventatorii ieșiră la aer, colonelul rămase să-i aștepte. Mergeau încet fără să vorbească, asfaltul era ud și negru ca o spinare de focă, zgomotele depersonalizate, difuze. Tubbs încercă să spargă tăcerea spunînd ceva despre vîrsta de 18

O DUPĂ-AMIAZĂ LA LAKE HORN

ani, apoi despre succesul sau insuccesul lor. Ar fi vrut să fie cald, tandru cu băiatul acesta singuratic și pasionat, dar nu reușea, nu știa cum. Se încurcă atît de rău în propriile lui cuvinte despre tinerețe și ideal, încît încheie cu afirmația că e păcat să ai 18 ani, vrînd să spună că pentru el Rusty este mai matur. Acesta nu înțelese și replică înțepat că-i păcat și că el, Tubbs, are doar 58 ani „De ce spui asta, se mîhni bătrînul burlac nemaiînțelegînd nimic". Rusty deveni mai agresiv, îl învinui de pierderea premiului și rîse răutăcios de ardoarea cu care susținuse diverse păreri care se dovediseră eronate. „Cred că te înțeleg", spuse profesorul și în vocea lui se distinse o notă de tragism atît de pronunțată, că lui Rusty îi păru rău, dar nu se decise să-și ceară scuze. Tubbs își luă brusc rămas bun, se întoarse și plecă grăbit. Elevul rămase pe loc, apoi fugi după el. Tubbs o rupse și el la fugă, era caraghios. Fugiră așa o bucată bună pe Carson Drive, neîndrăznind să-l ajungă, căci n-ar fi știut ce să facă, pînă cînd Tubbs se opri și țipă pițigăiat: „Ce vrei, lasă-mă în pace! Auzi?" și traversă în goană. Acolo se opri și-l privi sfidător pe tînăr, apoi zîmbi larg și alergă înapoi către el cu brațele deschise, dar nu mai ajunse pe trotuar. Din Oldsmobil-ul, care-i fracturase bazinul coborîră doi bărbați, îl suiră în mașină, îl luară și pe Rusty și-i duseră la Spanier Hospital.

La înmormîntare veni puțină lume. Pe cea mai mică coroană scria „Celui mai bun, de la Rusty". Domnișoara Russell recită sfîșietor cîteva versuri proprii și Rusty o urî mai mult ca niciodată. Colonelul lipsi de la înmormîntare, deși vocea lui plăcuse atît de mult răposatului.

Cîteva luni Rusty nu mai dădu prin laborator, totuși, cînd află că directorul școlii vrea să angajeze un laborant, se prezentă și oferta îi fu acceptată cu plăcere, ca unui fost absolvent, fie el și mediocru, mai ales că știa locul ca în palmă.

În timpul liber se amuza cu colonelul sau ieșea cu mașina către Lake Horn. Începuse era tranzistorilor, chiar își cumpără un radio miniatural pe care-l montă la bord, după care îi veni ideea să-l modernizeze pe colonel. Pînă iarna, colonelul slăbi cu cîteva zeci de kilograme, de fapt era cu totul altul, tranzistorii făceau minuni, Rusty se îngriji și de estetica lui, acum părea o stație militară de emisie împerecheată cu o mașină de scris. Din motive sentimentale îi montă și lui un ventilator deasupra, care însă nu mai servea la nimic. În plus, colonelul deveni ventrilog, putînd să imite grație analizorului (îmbunătățit și el) orice voce. Se împlinea un an de la termenul concursului ratat.

Noaptea anului nou o petrecu împreună cu colonelul pe care îl puse să rostească cu vocea lui Tubbs un articol din „Columbus Weekly, dar după cîteva cuvinte îl opri. Era un sacrilegiu la memoria singuraticului domn. Apoi dădu drumul la radio. După cîteva piese cu Buddy Holly, realizatorii programului din Columbus prezentară cîteva noi colaboratori și ideile lor pentru emisiunile din 1959. Printre ei o anume domnișoară Elayne Russell, care urma să susțină programul săptămînal „Moștenirea literară americană". Rusty închise aparatul. Ceva îi mijise în minte.

Se trezi cu mintea plină de planuri. Alergă la „Barnes & West" și își umplu portbagajul cu componente. Probabil că nimeni nu aștepta cu mai multă nerăbdare noua emisiune decît el. La ora anunțată, după o cortină muzicală din „Porgy and Bess" domnișoara Russell începu să bată cîmpii cu vocea ei înflăcărată despre pionierii americani, spiritul american și moștenirea americană. Analizorul lucra din plin. Vocea domnișoarei se subția și se modela purtată de valurile culturale ca o sticlă cu un mesaj scris cu cerneală simpatică. Rusty nota succesiunile de cifre cu un aer ironic. Colaboratoarea anunță că după emisiunea introductivă vor urma un șir de portrete ale „Giganților Penei". Rusty își notă conștiincios numele lor la sfîrșitul caietului.

Peste o săptămînă se întîlniră din nou pe calea undelor.

Domnișoara în studio – emisiunile de acest fel se citeau direct fără înregistrare prealabilă – și Rusty în Chevrolet-ul său cărămiziu, într-un loc de popas la mijlocul drumului către Lake Horn așezat pe o coamă de unde se vedeau în urmă luminile din Springville și în față căsuțele de pe malul lacului. Pe locul mortului stătea colonelul și lîngă el o cutie ceva mai mică, cuplate între ele și cu o baterie puternică aflată în portbagaj, iar pe bancheta din spate „Penguin Handbook of World Literature". La ora sorocită, branșă la radioul de bord o pereche de căști și începu să bată la mașină. În final, se sui într-un pin, culese de acolo o antenă sofisticată, o plie, o azvîrli în portbagaj și goni către casă fluierînd cît putea de corect „Breathless" a lui Jerry Lee Lewis.

Banda magnetofonului se terminase și acum se învîrtea în gol. Aparatul din cameră transmitea muzică de jazz. Rusty îl stinse, apoi derulă banda. Camera se umplu de vocile zglobii ale unor reclame, apoi cortina „Moștenirii literare americane". Domnișoara Russell anunță că va vorbi despre poemul „Cîntarea lui Hiawatha" al lui Longfellow, numai că, în decursul comentariului, îl denumi pe autor ba Hawthorne, ba Whitman. Rusty zîmbi malițios și se întinse în pat cu ochii în tavan. Mai erau cîteva lucruri de îndreptat, sincronizare, pronunție, în rest nimic, vocea era inconfundabilă.

Peste o săptămînă farsa se repetă. Decît că era vorba despre Emerson, dar în cursul comentariului operele sale erau atribuite ba lui Shakespeare, ba lui Eminescu. Peste încă o săptămînă domnișoara Russell îi încurcă rău de tot pe Jack London cu Mark Twain. și peste încă două pe Mark Twain

dănuț goanță

cu John Dos Passos.

Schema era fără greș. Profesoara vorbea în studio, făcea afirmații corecte, dar ascultătorii, cel puțin o parte din ei, ascultau din cînd în cînd interpelările colonelului, care o reducea la tăcere în intervalul respectiv pe zeloasa misionară culturală. Rusty alegea numele la întîmplare din carte, nici el n-ar fi realizat că sînt erori grave, dacă nu le-ar fi provocat, și ca el erau mulți alții, drept dovadă că nu se provocase nici un scandal, iar rubrica culturală din „Columbus Weekly" nu făcea nici o interpelare la adresa afirmațiilor scandaloase ale postului de radio WPLJ. În fond, cine să asculte emisiuni literare în Ohio?

Totuși, Rusty nu se descurajă și își continuă programul săptămînal de mistificări, fără a le face însă prea gogonate. Și după 11 luni evenimentul se produse. „Este intolerabil, spuse noul director, ca un profesor al școlii noastre, cea mai veche din Springville, să-i confunde pe Hemingway cu Steinbeck și pe Faulkner cu un anume San Antonio. Absurd și scandalos. Iată urmările inculturii promovate de mccarthysm". Domnișoara Russell părăsise cabinetul directorial năucită. Se întîmpla ceva mai presus de ea.

În următoarea emisiune îi încurcă pe Dylan Thomas cu T.S. Eliott și fără nici o pregătire, în mijlocul emisiunii făcu o pauză și ascultătorii o auziră spunînd foarte clar: „Îl scot pe mire din patul nupțial și stau eu cu mireasa". De data asta emisiunea era ascultată cu mai multă atenție de către urechi calificate, convocate de directorul cel intransigent.

A doua zi fu concediată și în a treia găsită spînzurată de lampă. Avea o figură dezamăgită parcă de contactul cu lumea de dincolo, fața ei lungă părea și mai ridată, iar de învinețit nu se învinețise de loc, de parcă ar fi așteptat emisiunea următoare.

Rusty încremeni cînd auzi toate astea. Îi era groază și rușine să se gîndească la fata bătrînă legănîndu-se în cămașa ei de noapte. O clipă se gîndi să se predea, dar clipa trecu. Noaptea o visă traversînd strada de mînă cu Tubbs și amîndoi arătîndu-l cu degetul. Visul se repetă de cîteva ori și Rusty se trezi plîngînd, moartea se legase de el, moartea se legase de cei de lîngă el, știa că e vinovat, dar n-ar fi vrut să ispășească. Încercă să uite, să uite cu orice preț, dar nu reuși, în încăperea în care lucrase cu Tubbs nu mai intră luni de zile, iar cînd o făcu îl pătrunse un frison. Îl șterse pe colonel de praf și bătu pe claviatură automat, fără să se mai gîndească, „Moarte", „Moarte", spuse colonelul cu vocea defunctei domnișoare, așa cum rămăsese reglat. Rusty sări de pe scaun, se lipi de perete și așteptă să se întîmple ceva groaznic. Nu se întîmplă nimic. Aștepta mereu să vină cineva să-l înhațe, dar nu-l înhăță nimeni. Zilele treceau una după alta, iar Rusty deveni un tip posac, și mai închis în sine.

Într-o zi fu căutat la școală de FBI, aproape că se bucură cînd auzi, dar nu era pentru ceea ce crezuse. Pur și simplu cineva de la FBI avusese ideea utilizării unui analizor vocal la supravegherea circuitelor telefonice și dăduse de numele lui și-al lui Tubbs ca titulari ai brevetului. „Cît vreți?", întrebă omul FBI-ului. Rusty rosti o sumă astronomică, iar celălalt îi oferi pe jumătate, adică ceva fabulos. Despre colonelul ventrilog nu știa nimeni nimic. După ce analizorul fu produs în serie mică de „General Dynamics" i se făcu oferta de către aceștia să-i cumpere brevetul, în urma discuțiilor le prezentă și sintetizatorul vocal, firma își mări oferta de zece ori și Rusty înțelese că face o afacere proastă, așa că refuză tot ce i se propunea. Cu banii de la FBI își cumpără o linie tehnologică, angajă cinci oameni și se apucă sub numele „Day & Tubbs" de producția de analizoare Day și sintetizatoare vocale Tubbs. Contractele cele mai grase le avu cu studiourile de radio, televiziune și cinematografie. Coloneii pe care îi fabrica împînziră America, Rusty ajunse un om cu stare, își conducea cu nonșalanță firma mititică printre marile pacheboturi ale firmelor cunoscute. Începu să chelească, dar rămase tot slab și singuratic. Compania umană îl enerva, mai tot timpul stătea în vila lui dinspre Lake Horn în tovărășia unui valet negru, care se cocoșa aducînd mîncare și Coca-Cola.

Republicanul Eisenhower murise, la fel și democratul Kennedy, îi succedaseră vice-președinții lor, întîi democratul Johnson, apoi republicanul Nixon, Rusty trimise o scrisoare Congresului prin care propuse ca sintetizatorul Day să fie utilizat în Vietnam pentru atragerea galbenilor în ambuscade, dar nu primi nici un răspuns, mai mult, războiul luă sfîrșit de o manieră cam neortodoxă. Sovieticii lansaseră primul Sputnik, apoi primul om în cosmos, urmară alții, apoi primul om pe lună după ce trei cosmonauți arseseră la sol într-o capsulă Gemini. Tehnologia circuitelor integrate își luase avînt în Silicoane Valley.

Într-o seară de 17 iulie, cînd își serba ziua de naștere singur, ca de obicei, cu două cupe de șampanie, una pentru Tubbs, pe care în final o spărgea, auzi un zumzăit suspect de parcă o escadrilă de elicoptere ar fi luat cu asalt Springville. Se gîndi că da, asta trebuie să fie, o manevră militară, sorbi din șampanie și rememoră primele discuții cu Tubbs. Era pe atunci un puștan slăbuț, iar acum avea 35 de ani, o barbă încărunțită deja și trăia încă pe seama intuițiilor avute cu 18–19 ani în urmă.

Și Tubbs ăsta... șederea în spital cu muribundul...

Deodată privirea îi fu atrasă de o luminozitate difuză care circula undeva în străfundul pădurii, mai aproape, mai departe și de un miros ușor de

O DUPĂ-AMIAZĂ LA LAKE HORN

tei. Luminozitatea crescu brusc, ca şi cum ar fi explodat ceva, dar fără nici un zgomot, pentru o fracţiune de secundă văzu fiecare ramură şi frunză a arţarului din faţa terasei, apoi lumina îl orbi, după care dispăru. Se ridică în picioare înfiorat, fusese o lumină rece, ca aceea a neonului sau poate a licuricilor, da, a licuricilor, ca şi cum un licurici gigantic, un licurici preistoric ar fi ieşit din Lake Horn ca dintr-un Loch Ness local pentru a-şi găsi perechea şi a o poseda acolo pe pajiştea dintre bungalow-ul familiei Hunt şi linia de înaltă tensiune.

Abia acum îşi dădu seama Rusty cîte zgomote se auzeau de pe terasa vilei, fîşîitul frunzelor atinse de vînt, fluieratul şi cloncănitul păsărilor de munte, fîlfîituri şi trosnituri, amestecate într-o ţesătură densă căreia de-abia acum îi sesiza bogăţia. Şi peste fundalul acesta sonor se auzi întîi încet şi apoi din ce în ce mai tare călcătura şovăitoare a cuiva prin iarbă. Era în spatele casei, se învîrti de cîteva ori, probabil în jurul chioşcului, vreun vagabond care caută ceva de furat sau adăpost, paşii se apropiară de colţul clădirii şi Rusty, cu toţi muşchii încordaţi, văzu un bătrîn mic de statură care se apropie de el cu mişcări studiate, aproape un fel de balet, apoi îşi dădu seama că impresia se datora faptului că articulaţia genunchiului se deschidea în sens invers, pentru fiecare pas piciorul respectiv se ridica, iar cel rămas pe pămînt se îndoia în jos, trunchiul făcea o plecăciune, piciorul atingea pămîntul şi trunchiul se îndrepta din nou.

Bătrînul se opri în faţa terasei şi începu să urce treptele hotărît, dar cu greutate. Faţa îi era cutată şi ochii acoperiţi aproape în întregime de pleoape. Pielea avea reflexe vişinii şi prin ea se întrevedeau venele şi arterele pulsînd uşor. Se opri în faţa lui Rusty, făcu o grimasă echivocă şi spuse: „Te salut fecior al părinţilor tăi. Numele meu e prea greu pentru buzele tale. Atît să ştie stăpînul meu, sînt solul asturienilor, iar ei mă aşteaptă în codrul cel verde." Bătrînul stătea cu picioarele uşor depărtate, cu mîinile la piept, cu degetele strînse pumn, iar vocea semăna cu cea a sintetizatorului care luase cele zece mii de dolari.

Rusty Day îşi întoarse cu greu privirile către pădurea de pini dintre Cranston Hills şi Logan's Bridge, erau luminiţe multe care pîlpîiau, printre copaci, se mişcau mii de luminiţe palide de parcă populaţii nomade ar fi umblat cu luminări în mîini. Avea palmele ude şi gura de iască. Simţea o vibraţie uşoară în adîncul cărnii, ceva care trepida ca un lac în care se va fi prăbuşit un versant. „Dar cine sînteţi voi?", întrebă cu o voce care era tot a adîncului, nu a lui. „E prea greu numele planetei noastre pentru buzele tale, stăpîne al poporului meu. Fraţii tăi numesc constelaţia noastră Asturius, aşa cum ai binevoit să le spui părinţilor noştri cînd i-ai chemat aici". „Pe cine am chemat, n-am chemat...". „O, scurtă le e memoria pămîntenilor, stăpîne, precum lungă le e viaţa cît cinci vieţi de-ale seminţiei mele. Acum aproape 19 ani pămînteşti, cînd stăpînul poporului meu era mai tînăr, a binevoit să-şi plece fruntea spre noi. Timp de un an, lumina galaxiei, ne-ai trimis cîte un mesaj de cîte o oră în fiecare săptămînă. Fiecare conţinea zece-douăzeci mesaje elementare codificate dublu binar cu redundanţă mărită, probabilitatea ca nişte semnale întîmplătoare să aibă sens era nulă, cum prea bine ştii lumină a poporului meu. Părinţii părinţilor noştri au descifrat vorbele tale înţelepte, şi iată-ne, am venit. Noi sîntem prima generaţie născută pe drumurile lumilor galactice. Ai avut dreptate, fiu al înţelepciunii, e un loc tare bun acesta". „Ce mesaj, ce vorbe?", întrebă inventatorul analizatorului Day. „Lasă-mă să-ţi ating fruntea cu mîna, lumină a înţelepciunii, şopti bătrînul umil, şi vei afla." Mîna imensă îi cuprinse fruntea în căuş şi Rusty Day află şi înţelese. Tot ceea ce fuseseră pe vremuri semnale de bruiaj pentru „Moştenirea literară americană" fusese interpretat ca semnal de către acest popor degenerat pentru care cadenţa celor 7 zile era sacră. Pe a cincea planetă a unui soare muribund, prea săraci să facă cercetări, aşteptau să moară sau să-i salveze cineva. Şi salvarea venise. Cineva din alt ungher al cosmosului îi poftea pe planeta sa unde condiţiile erau minunate, iar rasa care o stăpînea, pe cale de dispariţie. Toată populaţia pornise în exod, singurul efort pe care şi-l mai puteau permite, iar acum navele dădeau tîrcoale pămîntului, solii făcuseră tabără pe Cranston Hills, iar cel mai bătrîn îl privea în ochi cu o naivitate şireată.

„Sîntem o rasă bătrînă, ştim multe şi putem multe, stîlp al luminii. De o săptămînă de a voastră îţi studiem lumea. Ştim totul despre voi şi despre tine, stăpîn al meu. În cîteva ore îi vom distruge pe toţi afară de tine care vei fi stăpînul nostru şi-ţi vom îndeplini orice dorinţă". „De ce să-i distrugeţi?", întrebă Rusty. Chiar tu ne-ai cerut-o stăpîne în cel de-al treizecişidoilea mesaj. Sînt răi şi murdari stăpîne, doar tu eşti ca floarea de curmal în mijlocul deşertului. Dar spune-mi o dorinţă şi-ţi voi dovedi că vorbele mele nu sînt puful păpădiei sub copita catîrului". „Ce să spun, habar n-am," se posomorî Rusty.

Bătrînul bătu din palme şi deasupra se ivi o sferă luminoasă pe care apărură continentele cu fluvii curgătoare şi ţări împînzite de munţi şi cîmpii. „Pune mîna pe el, nu e o halucinaţie, stăpîne!" Într-adevăr, aşa era. „A fost lumea lor şi va fi a noastră. Au stricat-o, vom şterge totul şi vom porni din nou. Dar tu ce vrei, stăpîne, lumina cerului, oare un castel cu oglinzi de cristal şi scări de marmură neagră în care vîntul să înnoade perdelele de mătase cu cele de brocart, unde să-ţi lunece paşii pe tek şi santal, iată-l, nu-i o nălucire, să-l vizităm, slavă a firii, nu vrei să vezi ciucurii de cristal ai candelabrelor, să pipăi feroneria, să ad-

O DUPĂ-AMIAZĂ LA LAKE HORN

miri marea sală de dans, păcat, de o mie de ori păcat, atunci poate, iată, pe care o doreşti din cele trei, pe care vrei s-o iubeşti cu sufletul ori cu trupul, pe blonda cu trupul marmorean, care abia aşteaptă să-i mîngîi piciorul cambrat ca al gazelei, ori roşcata, preabunule, cu sînii ca doi pepenaşi de Turkestan, ori bruna înfăşurată în văluri înşelătoare cu mijlocul viespei şi privirea galeşă, păcat, stăpîne, de mii şi mii de ori păcat, sau ţi-e mintea neîncrezătoare ori trupul neîncrezător, păcat, stăpîne, păcat, fiu al înţelepciunii, sîntem puternici, sîntem vechi şi înţelepţi, tu nu ştii, avem în mînă tainele spaţiului şi ale timpului, vrei poate să-ţi vezi cu proprii tăi ochi semenii dispărînd în neant, priveşte stăpîne, aceasta e o foreză tectonică apasă pe butonul roşu, rosteşte numele unei ţări, ea se va înfunda în pămînt, şi va provoca cutremure pornind de la nivelul plăcilor tectonice, apele vor ieşi din maluri, ori vor dispare în adîncuri, munţi se vor surpa şi lumea va ţipa într-o clipă de groază din zeci de milioane de piepturi nevolnice, dar nici regii, nici zeii nu le vor fi de folos, văd că în ochii tăi nu sclipeşte plăcerea, spune o vorbă şi vom solidifica aerul de unde vrei tu, uragane înfricoşate se vor stîrni şi ploi pe lîngă care potopul lui Noe va fi ca gîza pe lîngă cămilă sau vrei să topim calotele polare, hai, stăpîne, încearcă, nu-ţi înfrîna poftele, e slab cel ce nu îndrăzneşte să-şi privească sufletul în ochi, sau poate vrei să ţi-l aduc aici măcar pentru un ceas pe Beethoven să-ţi cînte la pian sau pe Shakespeare să-ţi închine un sonet precum ducelui de Southampton, ori pe Cervantes, pe Bartok, pe Rubens sau pe Dürer să-ţi facă portretul, vor fi aici, vor fi slugile sau prietenii tăi, după cum vei voi sau cine ştie, încă nu cunoaştem îndestul sufletul omenesc, să ţi-l aduc aici pe tatăl tău, mîndrie a galaxiei?" „Nu, nu-l vreau", refuză Rusty încă paralizat. „Dar, lumina luminilor, nu cumva sînt alţi oameni pe care ai vrea să-i ai în faţă şi să le vobreşti, poate au greşit urechile mele, dar numele astea pămînteşti le pronunţ cam greu, nu-ţi face plăcere să-i vezi pe domnul Tubbs şi pe domnişoara Russell?" „Ba da", şopti Rusty Day şi în faţa lui apărură cei doi, fata bătrînă îi explica ceva demodatului burlac, figura ei iradia pasiune, iar Tubbs încuviinţa gînditor măturînd cu bastonul florile din curte. „Domnule Tubbs, hei, domnişoară Russell", ţipă, sau mai mult şopti răguşit Rusty. „Un moment, Rusty, un moment, vorbesc cu o doamnă, ştii, chiar mi-a dat o idee cu privire la jucăria noastră, colonelul ventrilog, spuneţi, domnişoara, vă ascult".

Era prea mult, nu se putea suporta, erau morţii lui şi locul lor nu putea fi alături de el, se întoarse cu faţa către terasă tremurînd, bătrînul se aşezase pe o treaptă, vîntul subţire al nopţii îi flutura veşmîntul larg, pe faţă îi încremenise aceeaşi grimasă echivocă de la început, iar pleoapele tumefiate, rozalii, îi acopereau ochii. „Ce spui, stăpîne al celei mai bune lumi, nu e nici o şarlatanie, acolo de unde venim noi nu este nici trecut, nici viitor, nici distanţă, ci doar dorinţă şi plăcere. Alege şi vei avea." „Nu pot, gemu Rusty, nu pot şi nu vreau". „Nu-i nimic, soare al lumilor, vei fi stăpînul nostru căci tu ne-ai salvat de la pieire, pe noi şi ştiinţa noastră, te vei putea bucura de ea cînd vei voi, acesta mi-e legămîntul", spuse solul celor de pe a cincea planetă şi-şi ridică pleoapele cu degetele. „Şi de ce să fiu stăpînul vostru, nici asta nu vreau". „Să vrei stăpîne, căci semenii tăi vor pieri de la cel din burta mamei pînă la bătrînul care se tîrîie în cîrje. Ce vrei să faci în mijlocul nostru fiinţă din altă lume, te vom face nemuritor, sau aproape, dar cînd vom distruge lumea ta, o vom distruge cu trecutul ei cu tot pînă la rădăcinile umanităţii şi ne vom întoarce cu sute de milioane de ani în urmă şi nu-ţi vom mai putea reda nimic din ceea ce ai iubit vreodată, gîndeşte-te bine stăpîne, spune orice dorinţă şi-ţi va fi îndeplinită. Pentru asta sînt aici." „Bine, spune Rusty Day, am o dorinţă. Să plecaţi de aici în clipa asta". „Nu vorbi aşa, stăpîne al lumii, ne-ai chemat oare aici pentru ca să ne goneşti apoi în vidul stelar ca pe nişte cîini rîioşi?" „Mi-aţi promis că-mi îndepliniţi orice dorinţă, şi asta e dorinţa mea". „Da, spuse bătrînul, nu chiar aşa, dar fie atunci ca lumile noastre să se despartă, priveşte în zare şi spune-mi ce vezi". „Nimic, adică Cranston Hills, zarea care începe să se lumineze, dar către vest, de ce acolo?" Soarele se înălţa tot mai sus cu repeziciune ameţitoare pînă în mijlocul boltei şi acolo se opri. „Am întors timpul înapoi cu cîteva ore pentru toată zona noastră de univers, afară de timpul poporului meu. Eu mă duc să comunic hotărîrea ta, seminţiei mele în timpul din care ne-am întors. Să mă aştepţi, stăpîne, voi veni... precis, să te iau, nu te speria, timpul va sta nemişcat cît voi dori eu, iar tu vei trăi în timp independent. Mă duc, dacă te răzgîndeşti suie-te pe vîrful de colo, te vom vedea. Acum plec, rămîi cu bine, lumină a universului". Bătrînul îi zîmbi ceremonios se întoarse cu spatele, făcu cîţiva paşi de balet, păru că pielea îi devine mai transparentă ca de obicei, şi dispăru ca o ceaţă spulberată de soare.

Rusty Day făcu cîţiva paşi. Nici un zgomot cît de mic nu se auzea, nici măcar cel al paşilor lui pe pietriş. Asta îl puse pe gînduri, se îndreptă către peluză, dar iarba nu se lăsă moale sub pasul lui ca altădată, păşea ca pe nişte ace de oţel superdur. Se aplecă să rupă o floare, dar nu o putu clinti din loc. Se încăpăţînă să tragă de ea deşi înţelesese.

Dacă şi-ar fi încordat privirea ar fi putut zări în marginea orăşelului, gardul care se rupsese odată sub greutatea cetei lor de puşti. Acum ar fi suportat şi un tanc. Înţelegea tot mai bine.

În lumea în care exista, niciodată nu se întîmpla nimic.

Niciodată... un fel de a zice...

constantin cubleşan

BOALA DIVINĂ

De-o vreme-ncoace, comportamentul ciudat al lui Max, robotul de tip universal Kl 24, din generaţia a treisprezecea, începuse să-i neliniştească pe locuitorii micului nostru orăşel de provincie. Asta cu atît mai mult cu cît el îndeplinea o mulţime de funcţii importante în subordinea Consiliului administrativ, avînd contacte directe şi permanente cu foarte mulţi dintre cetăţenii localităţii. Aşa, bunăoară, Max dirija difuzarea corespondenţei şi tot el se ocupa de mesagerie, în cadrul Poştei. Dar Max era învestit şi cu coordonarea serviciului de salubritate, pentru ca tot el să controleze şi regimul de consum al apei potabile din oraş. În fine, Max nu era un fite-cine, ca să nu-l ia nimeni în seamă. Ba, din contră. Aş putea spune că era unul din personajele importante ale comunităţii noastre şi nimănui nu-i era indiferentă starea lui generală, forma – ca să zic aşa – în care se afla, şi tot restul, căci, la urma urmelor, nimănui nu i-ar fi convenit ca la o adică să se trezească bunăoară dimineaţa cu ziarele vecinului în cutia sa poştală ori să asiste la măturatul străzilor ziua în amiaza mare, cînd se ridică tot praful în nasul trecătorilor, sau să afle cu stupoare, pe neaşteptate deci, că tocmai cînd ai trebuinţa cea mai mare nu este apă la robinet, şi cîte şi mai cîte încă. Fără îndoială, toate aceste **probleme** făceau parte din categoria celor minore, dar nimic pe lume nu este mai iritant, în fond, decît sîcîiala unor nereguli tocmai de acest fel, adică **mărunte.** De aceea, cînd a început să se vorbească în oraş că Max dădea semne de **oboseală**, s-au şi găsit voci – şi nu puţine la număr – care să pună deschis întrebarea, pe tonul cel mai imperativ cu putinţă:

– Ce aşteaptă conducerea Consiliului de administraţie de nu ia măsurile necesare?!

Iar cel ce se afla în fruntea Consiliului parcă atîta şi aşteptase. A chemat numaidecît specialiştii în probleme de robotică, pentru efectuarea intervenţiei necesare în cazul Max, nu fără a se scuza cu oarecare jenă:

– Nu ştiu ce să zic, dar se întîmplă aşa ceva cu mult înainte de termenul prescris prin licenţa de fabricaţie.

Specialiştii nu s-au formalizat însă şi l-au luat pe Max de-o parte, supunîndu-l unor teste şi verificări dintre cele mai sofisticate şi mai amănunţite, pentru ca după cîteva zile de asemenea expertize să declare impasibili:

– Totul este în perfectă stare. Robotul funcţionează normal.

– Normal?! s-au mirat cei din Consiliu, aşteptînd să afle rezultatele, cuprinşi de îngrijorare. Şi nu i-aţi făcut nimic?

– Absolut nimic. Max este perfect **sănătos.**

– Nu se poate.

– Şi totuşi, acesta este adevărul. Max nu are nimic... **maladiv**

Cel ce conducea echipa depanatorilor i-a privit la rîndul său nedumirit pe consilierii comunali.

– În fond, a zis el, ce-i reproşaţi?! De ce nereguli îl acuzaţi?

La drept vorbind, comportamentul ciudat al lui Max parcă nu ţinea, într-adevăr, de o anume dereglare. **Boala** lui părea ciudată, derutantă, în orice caz neobişnuită. Nu făcea încurcături în distribuirea corespondenţei, nu încurca nici coletele, nu închidea apa la robinete fără temei şi nici nu lăsa praful să se adune pe străzi în văzul lumii. Şi totuşi, Max avea... un comportament... De pildă, se ridica brusc în timpul şedinţelor consiliului de administraţie şi părăsea încăperea, clătinîndu-se.

– Ce-nseamnă indisciplina asta?! îl interpela preşedintele. Cum îţi permiţi să pleci aşa, fără aprobare, cînd încă noi n-am epuizat toate punctele de pe ordinea de zi?!

Max însă nu dădea semne să se formalizeze prea mult de observaţie.

– Mă plictisesc îngrozitor, răspundea el. Şi simt că dacă mai rămîn, mi se face rău.

Sau, alteori, de pildă cînd era pus să prezinte situaţia statistică a circulaţiei corespondenţei în urbe, se moleşea dintr-o dată şi fără să completeze nici măcar unul din cele o sută şaptezeci şi opt de chestionare ale **lucrării,** se ascundea pur şi simplu, pentru ca să lase vorbă la secretariatul Consiliului că toată „pologhia" aceea era „absolut inutilă" şi că el „personal" nu înţelegea să facă asemenea „tîmpenii", care îl „plictiseau de moarte", prin lipsa lor de eficienţă, necesitate şi raţiune.

Asta era: Max nu suferea de nimic altceva decît de... plictiseală. Se **plictisea** mereu şi drept urmare avea ieşiri inadmisibile pentru sistemul de activităţi în care era programat.

– Ar trebui consultat un psihiatru, propuse şeful echipei de depanatori, şi cu aceasta, considerînd că misiunea lor fusese îndeplinită, specialiştii părăsiră urbea.

Dar, cine mai auzise aşa ceva?! Un robot nu avea ce să caute la psihiatru. Medicii psihiatri consultă numai... oameni! Totuşi, nemaiputînd suporta ieşirile repetate ale lui Max, care **se plictisea** din nimica toată, Consiliul de administraţie conveni asupra deciziei de a-l înfăţişa pe Max unui medic psihiatru. Cu grijă însă şi în mare taină, pentru ca nu cumva să se afle ceva despre o asemenea hotărîre şi să se facă de rîs în faţa lumii întregi. Numai că, după lungi şedinţe de psihanaliză, medicul dădu verdictul pe faţă: Max nu era bolnav; Max suferea un proces de... umanizare.

Diagnosticul acesta, pe cît de lapidar pe atît de incredibil, avu darul să-i deruteze pe membrii Consiliului nostru de administraţie care nu mai

BOALA DIVINĂ

știau ce să facă.

- Nu se poate!, exclamă în cele din urmă președintele. Aud pentru prima oară așa ceva și nu pot să nu remarc deschis că **diagnosticul** acesta este o nerozie!

- O fi, răspunse calm medicul, dar Max are complexe... umane. Îmi cunosc bine meseria și nu mă înșel.

- Asta înseamnă că totuși s-a dereglat. Un robot nu se poate umaniza astfel.

- De ce nu?

- Pentru că nu stă în firea lucrurilor. Max este, hotărît lucru, defect.

- Ar fi mai nimerit să folosim cuvîntul **bolnav**, propuse calm medicul. Simptomele pe care le acuză, reclamă mai curînd o **maladie**, o **boală**, decît o dereglare strict tehnică.

- Și, mă rog, cum s-ar numi boala de care suferă Max?

Medicul a stat o vreme pe gînduri. Într-adevăr, o boală omenească regăsită în mecanismele unui automat?! Și totuși, era așa; nu avea nici un dubiu. Max suferea un proces de umanizare. O astfel de boală era, fără îndoială, de vină, pentru condiția sa de robot.

Cazul straniu, ieșit din comun, al robotului de tip universal KI 24, numit Max, fu adus astfel curînd la cunoștința forurilor superioare, ce urmau să decidă asupra soartei acestuia.

La început oamenii se amuzaseră de întîmplare, dar în clipa în care cineva puse problema altfel - adică, în cazul în care toți roboții vor începe să devină oameni, ce se va întîmpla cu oamenii?! - zîmbetele înghețară. Ideea că aceștia ar putea să-i înlocuiască în toate și definitiv, îi descumpăni, provocîndu-le o crudă reacție de apărare.

- Trebuie luate de urgență măsuri profilactice în acest sens, decretă cel ce avea dreptul să decidă asupra rînduielilor noastre generale de viață, ca nu cumva **boala să** se extindă, să devină contagioasă. Iar Max...

- Ce facem cu Max?, întrebă președintele Consiliului de administrație al micului nostru orășel de provicie.

- Cu Max?! Va trebui suprimat numaidecît și, evident, înlocuit.

Președintele Consiliului nostru de administrație avu o ezitare, pe deplin îndreptățită.

- Vedeți dumneavoastră, zise el, în cazul în care Max a devenit... umanoid, ca să nu spun de-a dreptul om, mă rog, cu aptitudini umane, suprimarea aceasta echivalează cu o... crimă... Și-atunci, cine se însărcinează cu o asemenea misiune?!

Cei ce asistau la discuție avură o tresărire. Un fior de groază le înghețā spinările. Ar fi preferat să nu fi fost de față.

- Ce chestie-ncurcată!!...

Discuțiile în jurul cazului ivit în micul nostru orășel de provincie, privind starea sănătății lui Max, începură pe-ncetul **să transpire**, ajungînd la tot mai multe urechi, în dreapta și-n stînga, în jos și-n sus, lumea șușotind cu zeci de subînțelesuri pe marginea întîmplării, apreciind-o în fel și chip și judecînd de-o potrivă hotărîrea luată privind scoaterea lui Max din funcțiune, dar și ezitarea acelora ce trebuiau să împlinească o asemenea decizie.

Este știut că un secret pe care îl cunosc doi oameni nu mai este un secret. Așa se face că nici taina aceasta nu putu fi ținută sub tăcere și prinzînd pe ici o vorbă, de colo alta, Max află în cele din urmă adevărul despre întreaga conjurație în centrul căreia ajunsese. Și o mare mîhnire puse stăpînire pe el.

Nimeni nu știe și nu va ști vreodată ce s-a petrecut **în conștiința** sa, ce curenți au trecut, și cum, și cîți, prin circuitele interiorului său, în acele clipe de grea cumpănă cînd Max se simțea, probabil, extrem de singur sau de însingurat. Destul numai că într-o bună dimineață, locuitorii orășelului nostru s-au pomenit că n-au mai primit corespondența deloc, că distribuirea apei a fost complet blocată, că ordinea de salubritate a orașului era paralizată în întregime. Ce-i asta?! au protestat cu toții. Ce se-ntîmplă oare?

Cînd președintele Consiliului de administrație, sesizat asupra inadmisibilei stări de fapt, din urbe, a intrat în **biroul** lui Max, hotărît să-l bruftuluiască de-a binelea, a găsit încăperea goală, iar pe masă un plic pe care l-a deschis numaidecît, cu mîinile tremurînd de emoție. Și citi: „Am înțeles că boala mea divină este incurabilă. Nu vreau să vă pricinuiesc dureri știindu-mă astfel. Mai bine să dispar acum, pentru totdeauna. Rămîneți cu bine, dragii mei. Max."

Vestea sinuciderii robotului de tip universal KI 24, din generația a treisprezecea, căruia i se spunea Max, a cutremurat întreaga suflare a micii noastre urbe de provincie, cu atît mai mult cu cît, chiar a doua zi s-a primit dispoziția Consiliului Superior, prin care se ordona asigurarea securității absolute a existenței lui Max, care fusese trecut între fenomenele de unicat - deocamdată inexplicabile - ale lumii noastre, ultramodernizate.

Ce păcat pentru bietul nostru Max!

ovidiu bufnilă

ŞAPTE OAMENI CU JOBEN

pictura de VINCENT DI FATE

Ea, mătuşa, nebuna, a împins-o uşurel pe scenă în aplauzele înflăcărate ale mulţimii, aiurită seara.

Lampioane uriaşe îi furaseră umbra, iar fanfara (instrumentiştii ei îngîmfaţi parcă nici n-o luau în seamă!) năvălise cu o forţă de nestăvilit în urechiuşele ei mici, roz, delicate.

Un oftat.

Să stai acolo pe scenă cu genunchii tăi cei frumoşi lipiţi bine unul de altul, să te fereşti să priveşti publicul înverşunat de senzaţia cea tare, să-i urmăreşti cu timiditate pe cei şapte cu joben, ce nebunie!

NUMĂRUL UNU (apropiindu-se tiptil, îmbrăcat în redingnotă, tot ştergîndu-şi faţa cu o batistă roşie, aruncînd în stînga şi-n dreapta cu flori de celofan, cu confetti, cu cerculeţe care iau foc pe deasupra sălii, răspîndind un miros de flori de măr; se proţăpeşte chiar în mijlocul arenei scărpinîndu-se în bărbuţa liliachie; tuşeşte semnificativ; cere mulţimii să se liniştească; devine misterios; se lamentează

în lumina reflectoarelor; şi iată, în sfîrşit, iată, te observă cum stai aşa cu genunchii lipiţi unul de altul, emoţionată, aproape orbită de luminile care nu te lasă nicidecum să te ascunzi în tine, aşa, numai închizînd ochii; numărul unu cere să fie ascultat; scoate o baghetă; face semne prin aer, se codeşte să-ţi pună prima întrebare; ai spune că şi el, şi el e emoţionat! că şi el e pentru prima oară sub ploaia aceea multicoloră; îşi drege glasul; face o piruetă; izbucneşte într-un hohot nebun de rîs; tu-l priveşti mirată, nerăbdătoare, haide odată îi spui rugătoare din priviri; să nu înţeleagă oare? numărul unu tuşeşte; poate că va începe, e timpul, mulţimea bate din picioare; cîteva fluierături; instrumentiştii cei îngîmfaţi dau semne vădite de plictiseală; şi numărul unu scărpinîndu-se în bărbuţa cea liliachie pune întrebarea, misterioasa întrebare şi scoate din buzunar un metronom pe care, ştii bine tu, la sfîrşit o să-l prefacă într-un iepuraş):

– Domnişoară, spune-mi te rog, cunoşti principiul conservării energiei?!

Auzi la el ce întrebare, pufni ea în rîs, făcînd cu ochiul mătuşei care o privea cu sufletul la gură, auzi!

Şi spune apoi repede, pe nerăsuflate.

Şi mai spune ceva despre conversiunea energiei şi lumea rămîne cu gura căscată şi uită pînă să şi aplaude şi numărul unu, dezamăgit, dezarmat, disperat face o plecăciune grăbită, îşi strînge florile de celofan şi zîmbetul viclean, preface metronomul într-un şarpe liliachiu care se ascunde în bărbuţa lui şi se retrage plîngînd în jobenul său care pluteşte acum prin aer şi-apoi se pulverizează ca un săpun.

O nouă intensificare a fenomenului ozn, zice unu miop. Aşa să fie.

Şi fanfara intonează marşul cel vesel şi vin doi clovni care se dau peste cap ca să destindă atmosfera şi se aude un şuierat grozav din culise, semn că aşa s-a şi întîmplat.

Şi iată-l pe numărul doi!

Tu-l priveşti curioasă apoi cu indiferenţă, aştepţi liniştită pe scăunelul vopsit în întregime în roşu, îţi place culoarea asta, culoarea soarelui în amurg, culoarea buzelor tale în toiul dimineţii cînd tocmai te-ai trezit şi-ţi aminteşti că în vis te săruta un zburător.

NUMĂRUL DOI (oarecum gîrbov; nu-i ia în seamă pe instrumentiştii care, iată, i-au şi întors spatele, numai un trombonist mai scoate nişte sunete grave; a adormit, strigă un copil şi toată mulţimea rîde în hohote; nu se mai aude nimic, poate doar răsuflarea ta ca o boare de vînt strecurîndu-se printre puternice automobile nesăţioase de spaţiu; linişte! tăcere!, ropot de tobe; numărul doi se opreşte; ar vrea să se întoarcă? o migrenă, o durere de stomac; numărul doi, mutră de academician? rece, indiferent, antipatic publicului de la bun început; cineva îl salută, cineva îi aruncă o floare de celofan, ascunsă vezi bine de ochiul viclean al celui cu numărul unu; şi salutul şi floarea se vestejesc într-un chip nefiresc; numărul doi îşi scoate jobenul şi mulţimea strigă speriată, cine este oare acest purtător de joben, să-l dea afară, el ne va pune cu siguranţă cele mai grele întrebări, întrebările cu cheie sînt specialitatea lui; îi şi place, îi şi place mormăie unul cu şapcă; el simţindu-se frustrat; chiar îşi bagă degetele în gură şi fluieră de mai mare dragul; numărul doi nu-şi mai termină reverenţa, poate că a înţepenit, îşi dă cu părerea cineva, rîsete, o mulţime de rîsete; în sfîrşit, a terminat; să-i auzi întrebarea, să nu te mai ţină acolo în bătaia reflectoarelor, să te duci repede acasă, să-ţi bei cana cu lapte, să te lase în pace, nu-ţi place jocul; să strigi după mătuşa; ea, încîntată face semne că totul e nemaipomenit şi că tu eşti nemaipomenită şi în adîncul sufletului tău se deschide o rană; şi iată-l pe numărul doi că se grăbeşte să ajungă în faţa ta, să te sperie cu privirea lui pătrunzătoare şi rece, să te sfredelească, să-ţi umble prin suflet cu neruşinare; chiar strigă la tine, să-i spui numele tău, dar repede, repede de tot, e grăbit şi sigur că nu vei lua nici un premiu; şi nici n-au să ţi-l dea, zice el înverşunat; află că totul e o minciună; nimic nu e real, dar ce-ai tu cu el, te pipăi speriată, te ciupeşti, nici măcar nu visezi şi-i strecori printre dinţi; dumneata eşti mincinosul; numărul doi face ochii mari, se dă înapoi jignit, se preface jignit, apoi reflectează, se plimbă şi reflectează şi inima lui bate ca un metronom; să vedem de ce eşti în stare dumneata, strigă cel cu şapcă sărind de pe banchetă; şi mai zice rîzînd în timp ce se-şează, are un curaj nebun puştoaica, îmi place!; şi numărul doi, aproape subtil, furios, scoate din joben o mulţime de sfere colorate pe care le răspîndeşte prin aer).

Şi-apoi zice plin de sine:

– UNIVERSUL!

E prea de tot, omul acesta merită o lecţie, te urci pe scăunel şi-ţi apropii sferele una cîte una, doar făcînd un semn discret cu degetul arătător, sferele te ascultă docile, ţi-e atît de uşor să le dispui sub formă de inimioare sau de porumbei, publicul răsuflă uşurat, inocent, e tocmai ceea ce vrem, ceea ce vrem să vedem!

– Ei bine, priviţi: iepuraşii cu pieptarul roşu, femeia tăiată cu fierăstrăul, iluzionistul cu asul-de-treflă-ieşit-chiar-din-mîneca-dumitale, femeia peşte cîntînd la harmonică, clovnul bizar ca un bazar, cîinele care ştie cînd te-ai născut, omul-care-nghite-foc, foca buclucaşă în stare să învîrtească o minge frumos colorată şi să înfulece pe negîndite şapte găleţi cu peşte, leii şi tigrii şi panterele şi zidul morţii şi femeia zburătoare şi acrobaţii în costume cu paiete, şarpele constrictor în stare să îndoaie o bară de oţel şi papagalul Dominic.

Şi uite-l pe numărul doi, academicianul, scrie lîngă fanfară, aşezat pe o tobă şi-şi înmoaie creio-

ȘAPTE OAMENI CU JOBEN

nul chimic între buzele ruginii și nici nu te ia în seamă și nici nu se uită cum te joci cu sferele sale, nu vrea să te mai știe, poate că nici nu te iubește! Și scrie cu înverșunare o scrisoare nu știu cui.

Și trompeții sună cu veselie și mulțimea se emoționează iarăși și iarăși, cine mai vine, e de la sine înțeles, numărul trei.

NUMĂRUL TREI (mișcări de felină, face un triplu salt, mulțimea îl aclamă, numărul trei se rostogolește, face podul, imită zborul condorului, joacă cît ai clipi moartea toreadorului, își pune o mască, două, trei, patru, cinci dar tu știi bine cine este, nu te lași înșelată, numești măștile cu ușurință, ai putea dacă ai vrea să spui și povestea lor, dar numărul trei e la fel de grăbit ca și numărul doi, spune-mi acum ce mască sînt, soarele, strigi tu înveselită, dar acum, luna, strigi tu și mai înveselită; e dată naibii puștoaica, strigă entuziasmat cel cu șapcă și fluieră să-ți spargă urechile, urechile tale mici și roz în care și-a făcut culcuș întreaga fanfară; dar ce mască-i asta, întreabă numărul trei cu vocea lui tunătoare, tu te ridici de pe scăunel, aproape că-ți frîngi mîinile, hai răspunde, răspunde, strigă mulțimea înverșunată, și tu ce să le răspunzi, că știi foarte bine masca asta, o iubești chiar, ai o încredere oarbă în ea; dar e un joc; și ți-e frică să-i spui totuși numele, cum poate fi un om în două locuri în același timp, încă nu poți înțelege astfel de lucruri; căci nu e o mască, e chiar...! dar să-ți mai dea un răgaz, poate își schimbă masca, poate că uită, scoți un strigăt ușor, mai mai să leșini, numărul trei te prinde în brațe și-ți șoptește la ureche, aproape să mă las înșelat de tertipul tău, domnișoară, nu-i înșela pe acești oameni, vezi bine ce mult te iubesc ei, au o încredere nebună în tine, tu reprezinți ceva pentru ei, vei înțelege mai tîrziu, spune-le cine e masca; tu n-ai scăpare, deschizi ochii, faci doi-trei pași de vals și mulțimea te aplaudă, te adoră și arena se umple de flori; dar spune-le odată!).

– E chiar mătușa mea!

Să asculți rîsul vesel al mătușii, să asculți glasurile înveselite ale instrumentiștilor, ale mașiniștilor, ale directorului, dresorului, farsorului și să te întrebi încet cum de poate fi un om în două locuri în același timp, căci iată mătușa e chiar în carne și oase în fața ta, acolo, în arenă și uite-o și pe banchetă rîzînd fericită, ce lume mai e și asta?!

Și numărul trei se apropie cu mișcări de felină de numărul doi care încă își mai scrie scrisoarea:

– Să ghicim, să ghicim acum ce scrie el!

Numărul doi, gîrbov, zîmbește liliachiu și nici nu te ia în seamă și spune:

– Nici nu e greu de ghicit, scriu cam așa: lumea e plină de copii geniali, de copii care te înnebunesc cu întrebările lor fascinante... de ce oare sînt ei aduși la circ, tocmai la circ, așa scrie nefericitul numărul doi care și-ar fi dorit să rămînă copil toată viața și care la vîrsta de cinci ani se ascunsese de bună voie într-un dulap ca să nu mai crească, asta-i, încețoșat de propriile mele imagini despre copilărie, s-ar părea că vă aduc aminte de S. Freud.

Și numărul doi începe să plîngă și numărul trei îl ia pe după umeri și tu te simți ușor stingherită, cei doi se pierd ușor în anonimat, fanfara anunță o pauză în care nu mai apare nimeni în arenă și sub lumina reflectoarelor simți că totul e o minciună, ce mai urmează, fie ce-o fi, îți spui, continui să crezi că e un joc, un om de serviciu mătură prin arenă și tot încearcă să-ți lase în palma mică și roz un bilețel, ar vrea să nu-l observe nimeni, își leagă șireturile la numai o jumătate de metru de tine, își reia măturatul, îți zîmbește și tu accepți ca el să-ți sărute mîna, un gest virtuos, și-ți lasă în palma mică și roz un bilețel: ȚINE-TE BINE, SÎNTEM CU TINE!

Și omul de serviciu, călare pe mătura lui, execută un număr de acrobație, se învîrte prin aer și imită zgomotul unei rachete, dar nu-l aplaudă nimeni și tu-ți rotești privirea încercînd să-ți găsești prietenii, dar reflectoarele aproape că te orbesc.

Și pauza se apropie de sfîrșit și publicul se uită chiorîș în stînga și-n dreapta și pe bună dreptate, unde sînt leii și elefantul Bingo, bărbierul și clovnul cel trist care rivalizează cu fanfara, cu cele o mie de instrumente ale sale și cavaleria și fata care merge pe sîrmă și bateria anunță înfricoșător pe numărul patru, care apare pedalînd pe jobenul său ca pe o bicicletă și-ți face o curte nebună, care împrăștie bomboane de ciocolată prin sală și care nu-i nici pe departe viclean, felin, gîrbov sau cîrcotaș, care împrăștie sărutări în toate cele patru puncte cardinale și-ți aruncă o floare neasemuit de frumoasă și care cîștigă într-un timp nepermis de scurt testul de popularitate.

NUMĂRUL PATRU (răsuflînd repede, cu obrajii îmbujorați, scoate din buzunarele fracului său tot felul de ghirlande multicolore, o frunză de palmier, un mănunchi de banane; numărul patru se bate în piept și pieptu-i sună ca un tam-tam, și parcă se adună nori albi și albaștri peste arenă și parcă și nisipul are altă culoare; ferește-te, strigă înfierbîntat numărul patru, ferește-te de mîncătorii de oameni, ei pot fi pretutindeni, tu te arăți neîncrezătoare, pufnești în rîs, îți treci mîinile prin păr nerăbdătoare să urmeze și ceilalți și cinci și șase și șapte, curioasă fiind de ce mai pot inventa cei de dincolo de cortină ca să amuze mulțimea care te aclamă, ei sînt cu tine, nu-i crede, zice numărul patru, tam-tam, uite o ghirlandă de flori pentru tine, frumoaso, și spune nu știu cum acest „frumoaso" că-ți vine să intri în pămînt de rușine, și numărul patru desenează inimioare pe nisip și săgeți, să-i săgetăm pe mîncătorii de oameni, mai zice numărul patru și scoate și o flintă din joben și trage și publicul țipă speriat, cerule, chiar ne-a împușcat, și din țeava flintei iese un iepuraș, ha, ha,

ȘAPTE OAMENI CU JOBEN

ha pezevenghiul de patru și tu-l îmbrățișezi și vine omul de ordine și spune că nu e permis, e doar un concurs, asta-i! Și dîndu-se un pas înapoi numărul patru îți pune întrebarea fatală și publicul amuțește):

- Să fie acesta un joc al zilelor, drăguță domnișoară?!

Tu ești numărul patru, ești JOI dar eu aș vrea să cred că ești VINERI, iubitul meu vineri, să te oprești o clipă, să nu mă mai minți și să-mi deslușești taina neauzitului, nevăzutului și a nepipăitului, ce se ascunde în junglă?! Și numărul patru ar vrea să-ți răspundă și tocmai privește în jur cînd un reflector pînă atunci nevăzut îl învăluie într-un con de lumină.

- Asta e! Jobenul, tam-tam! Și inima din pieptul meu tam-tam, oa, oa! Dansul jaguarului! pah, pah! Și speranța, speranța drăguță domnișoară, că-ntr-o bună zi vei putea zări o corabie, o corabie, așa mai zice VINERI și sare ca un apucat prin arenă și împrăștie nisipul și dansează, dansează să te înnebunească.

Rostogolindu-se printre picioarele lui, jobenul împrăștie un parfum îmbătător de flori, de alge și de carene proaspăt călăfătuite și el, numărul patru, dispare într-o rază de soare, sublimare. Atît.

- Doriți o pauză?!, întreabă o voce.

- Sigur că nu, strigă mulțimea prea bine înfierbîntată, să v-arate ce știe, cerule, ce-o mai iubim, te iubim și tu te uiți în jur, dar reflectoarele orbitoare s-au multiplicat dintr-o dată, ce înșelăciune!

Și tobele anunță pe numărul cinci secondat de numărul șase și cortina se dă în lături și uite-i că vin, că se-mbrîncesc, uite-i cum se rățoiesc unul la altul, cum se bîrfesc, dar publicul nu ține cu nici unul dintre ei, acum e acum, să te vedem, surîd instrumentiștii cei îngîmfați, lustruindu-și instrumentele lor din cristal. Numărul cinci și numărul șase împart baloane colorate, bilete de tramvai, de autobuz, de troleibuz, au bice cu care mînă atelaje imaginare și nimic din ceea ce prezintă ei nu ne este nouă pe deplin necunoscut.

NUMĂRUL CINCI SECONDAT DE NUMĂRUL ȘASE (unul după altul, sprijinindu-se umăr în umăr, pătrunzîndu-se, păcălind publicul: eu sînt cinci sau el e cinci; tu îi privești amuzată, sigură acum de succesul tău, sigură că în curînd îți vei trage plapuma pînă la bărbie și vei aprinde veioza, sfiindu-te să dormi de una singură pe întuneric, și-ți vei bea cana cu lapte și vei citi o poveste frumoasă și te uiți după mătușa dar nu e, vezi bine s-a dus să cumpere acadele; și numărul cinci-șase te întreabă cu un aer nițel vinovat dacă nu vrei să te plimbi prin Olimp și să tragi de barbă pe vreun zeu, sau poate pe Marte, Venus & Tau Ceti, să schiezi prin zăpada purpurie sau să stai de vorbă cu vocile universului, tu-i privești mirată, ce sînt aceste voci, dacă nu chiar gîndurile mele, șoptești tu speriată, da, da, cît pe-aci să te hotărăști, numărul cinci chiar caută prin buzunarele fracului său un bilet dus-întors, să-l și perforeze și fanfara intonează un marș vesel și lumea tace înfiorată, o călătorie în necunoscut, și mătușa, cu palmele făcute pîlnie la gură, strigă tulburată, DU-TE!

Tu ceri însă o minge colorată și, în continuare, un munte de vată de zahăr și te prefaci că nu știi tabla înmulțirii, că nici n-ai aflat încă nimic despre Einstein, Boltzman, Fermi; rîsete în sală, din nou publicul te aplaudă și te-ar strînge în brațe și reflectoarele parcă s-au mai împuținat și chiar distingi cîteva chipuri cunoscute de pe strada ta, le faci voioasă din mînă și direcțiunea, învinsă, pare să renunțe în ultimul moment la numărul șapte, omul de serviciu aruncă mătura celor doi și cinci și șase își iau rămas bun de la tine, interpretînd un cuplet hazliu despre-cum-m-am-îndrăgostit de Hanka, cine poate fi?, te întrebi, dar nu mai ai timp pentru vreun răspuns căci, iată, numărul șapte apare, jobenul lui e tivit cu luminițe artificiale și trupul lui e cuprins de un halo.

NUMĂRUL ȘAPTE (împleticindu-se, tîrînd, după el cortina, rîde cu gura lui strîmbă și încearcă să întindă brațele spre tine și tu nici că-l vezi, ai lacrimi în ochi; numărul șapte se oprește în fața ta, neputincios, își scoate jobenul și face o plecăciune și se vede că n-are habar de vreo întrebare încuietoare și nici nu împrăștie flori și nici baloane și nici tichete-pentru-călătoria-cea-mare; și deschide încet încet gura și spune):

- Permiteți-mi să explic această confuzie... difuzie... iluzie...

Și dispare în joben și jobenul plutește prin aer și omul de serviciu cu o flintă trage în el și directorul își frînge mîinile în culise și strigă la tamburul major, publicul fluieră, bate din picioare, să vină iluzionistul-cel-adevărat cu jobenul-cel-adevărat și tu-ți ridici ciorapii-trei-sferturi, ușor nedumerită, n-ai cîștigat concursul, te-au păcălit, hei mătușico, mătușico unde ești, unde te-ai ascuns, cineva se îmbracă grabnic în frac și-și pune un joben care-i cade pe ochi și vine să-ți restituie seara, spunînd pe un ton jalnic: sînt chiar numărul unu, pipăie-mă, sînt aidoma ție!

Minciună! Minciună! În jur miroase a metal, a automobile și nici decum a exotice flori și alergi prin arenă și mătușica ia-o de unde nu-i și nu mai știi dacă e joi sau vineri sau sîmbătă și ți se pare, poate că numai ți se pare că ai peste nouăzeci de ani sau poate peste o mie sau poate o sută de mii și că din întîmplare, cineva, demult, te-a numit DUMINICA!

ovidiu bufnilă

STRADA COSMOS

Jano visa cu ochii deschişi, fuma şi cerceta din cînd în cînd strada de pe butoiul de tablă pe care se aciuase şi care aparţinuse unei companii petroliere, Zi-mi Un Banc rîdea ca de obicei de unul singur şi alerga de colo-colo, aducînd informaţii despre un război de cîteva zile din partea cealaltă a lumii sau despre savantul care locuia în colţul străzii şi care inventase un mod de a respira economicos, Jano visa în continuare, văzuse cu un an în urmă hologramele lui Gassman, îşi dorea o lume numai pentru el, dar nu avea curajul răspunderii şi nu se credea în stare de un efort demiurgic, un doctor care şi vara purta bască îi prescrise un soi de prafuri contra melancoliei, doctorul trecuse prin zid, dar nu înainte de a izola un gol care se afla chiar în mijlocul lui, Zi-mi Un Banc afirmă că aşa ceva era imposibil şi combătu cu furie teoria nu ştiu cui, care afirmase că Pămîntul ar fi lenticular, apoi veni Campari-cel-cu-mulţi-ochi care puse capac la toate, spunînd că a văzut cu două seri în urmă o navă extraterestră.

Şeful de post, care îi făcea curte Luisei, îl băga de fiecare dată la zdup acuzîndu-l de falsificare de bani şi, pe bună dreptate, acuzatul contribuise în felul lui la destabilizarea situaţiei monetare.

Între timp, nava extraterestră îşi urmă traiectoria într-un spaţiu paralel care exista, după spusele profesorului Balthazar, chiar în grădina casei sale, nu-l credeai, dar nu puteai să nu te duci la conferinţele sale, pentru că te învăţa cum să te fereşti de războaie şi de certuri în familie.

Chiar dacă ploua, Jano nu se mişca de pe butoiul său şi, astfel, un pictor obscur deveni celebru peste noapte datorită unor picturi cinetice, care aveau în prim-plan figura lui Jano pe care apa o descompunea după cele trei axe de coordonate, se adunaseră o mulţime de reporteri şi Jano fugise intimidat, singura dată de altfel cînd se dezlipise de butoiul său, despre care avea plăcerea să spună că era un început de lume.

Zi-mi Un Banc rîdea şi spunea că Jano este un filozof fără pereche, s-au mai văzut din ăştia, se grăbea să completeze Cico Dă-mi Un Leu, singurul care-l avea la mînă pe şeful de post, ceva în legătură cu afacerea „ghetelor cu emiţătoare", Cico Dă-mi Un Leu nu muncea, făcea bişniţă cu bilete de cinema, dînd apoi toţi banii unei bătrîne, dar asta, de bună seamă, nu se chema filantropie, mai apoi găsi într-un pod plin cu pînze de păianjeni o maşinărie ciudată care făcea poezii şi se spunea că o făcea chiar mai bine decît alţii. Alţii nu ştiau nimic despre asta şi uite-aşa, pe vremea aceea, toată lumea era fericită.

Apoi, profesorul Balthazar emise o ipoteză despre deviaţiile cîmpului magnetic şi influenţa lor asupra organismului, purta în mod demonstrativ o cască miraculoasă fabricată la Amsterdam, care l-ar fi ferit de efectele necunoscute ale schimbării polului magnetic, Zi-mi Un Banc se ţinea toată ziua după el vrînd să-l descoasă, şeful de post îi urmărea atent cu o maşină şi-şi neglijă iubita care în cele din urmă fugi cu un pianist, pianistul avea cîte zece degete la o mînă şi era practic condamnat pentru că evadase dintr-un laborator Intrarea-interzisă.

Jano încercă să-l combată pe profesorul Balthazar, deviaţiile sînt infime, spunea el, Campari-cel-cu-mulţi-ochi desenă cu cretă pe asfalt silueta navei extraterestre şi noaptea se fereau cu toţii de locul acela pentru că se auzeau tot felul de glasuri şi pentru că se zvonise că o persoană invizibilă, care descoperise pe cont propriu o ruptură în spaţiu, circula pe acolo şi făcea glume proaste pe seama trecătorilor.

Apoi, pe baza unui denunţ, fu demolată, bucată cu bucată, casa lui Alfa Graz, acuzat că ar deţine fiinţe extraterestre într-un borcan, sau aşa ceva, nu se găsi nimic şi, timp de două zile, lucrînd la reconstrucţie, şeful de post blestemă anonimele şi rată, nu mult după aceea, un pas important în viaţa lui şi asta numai pentru că admiratoarea în cauză uitase să-şi spună numele la telefon.

Într-o vineri dimineaţă fu dezvelită statuia Călătorului Stellar, fură aduse o mulţime de flori pe care Cico Dă-mi Un Leu le valorifică vînzîndu-le la suprapreţ, căci tocmai venise anotimpul îndrăgostiţilor. Apoi cineva fură statuia Călătorului Stelar, dar acesta constitui un eveniment minor în noianul de întîmplări care urmară construirii rampei.

Cei de la Astro nu erau deloc vorbăreţi, veniră într-o dimineaţă cu un laborator mobil, înconjurară un teren viran cu sîrmă ghimpată, instalară tot felul de maşinării şi o vară întreagă lansară sateliţi.

Interesat de calculele lor, Jano se împrieteni cu ei, refăcu integrala Go şi ajunse pe neaşteptate la un adevăr care-l ajută să treacă de vîrsta ambiguităţilor.

Spre toamnă, Zi-mi Un Banc se însură şi aceasta însemnă pentru mulţi sfîrşitul unei epoci, strada părea acum pustie, Campari-cel-cu-mulţi ochi se străduia să nu mai vadă şi alte nave extraterestre, aflat mereu la treizeci de metri în spatele său, şeful de post făcea fotografii, la prînz mînca o supă caldă şi se gîndea cu plăcere la apropiata lui avansare, cuprins de nelinişte, profesorul Balthazar făcu un memoriu despre lipsa de simţ cosmic a şefului de post şi se alese cu o zi de arest pentru inducerea în eroare a autorităţilor.

Dar lucrul cel mai important se afla acolo, pustiu şi înconjurat de sîrmă ghimpată. Jano se străduia să găsească o soluţie rentabilă, construirea unui satelit însemna însă un efort financiar zdrobitor, consultat, Cico Dă-mi Un Leu îşi dovedi incompetenţa, căzu în dizgraţie şi se angajă salvator la un ştrand, o muncă cinstită, de anonim, aşa cum îşi dorise întotdeauna.

Rampa dădu multă bătaie de cap tuturor, soluţii năstruşnice asaltară birourile municipale, un comerciant de pe Marte vru s-o cumpere, dar se

STRADA COSMOS

opuse Eliza-avem-confecții-de-bună-calitate, care înaintă forurilor în drept un document inedit privind dedesubturile expansiunii comerciale a unor foști piloți cosmici, primi cîștig de cauză și dădu o petrecere, Jano uimi lumea cu o formulă a adevărului absolut, cunoscu o desenatoare pe care o iubi platonic timp de trei zile, Zalis cel blînd nimeri sub o ploaie de meteoriți și căpătă însușiri miraculoase, șeful de post îl urmări o vreme, apoi se plictisi și-l arestă pe frizer pentru că acesta se pronunțase împotriva zborurilor cosmice de orice natură.

Într-o noapte, Alfa Graz își trimise în spațiu oaspeții extratereștri și asta de bună seamă cu ajutorul rampei în zona căreia se manifestau o serie de fenomene magnetice necunoscute, Jano coborî de pe butoiul lui și se prezentă la fața locului cuprins de curiozitate, unii se vedeau deja pe Lună, pe Marte sau pe Venus, se împărțiră chiar bilete, erau jumătate roz, jumătate galbene, dar culoarea nu avea nici o importanță, Alfa Graz refuză să dea informații, se făcu o chetă în secret pentru Campari-cel-cu-mulți-ochi, care nu avea bani și care visase o viață întreagă să pună piciorul pe Lună.

Jano dispăru cîteva zile, apoi reapăru și povesti despre un spațiu de natură specială, Eliza-avem-confecții-de-bună-calitate se interesă de starea comerțului în lumea nou descoperită, de modă și de caracterul bărbaților.

Zi-mi Un Banc se schimbase între timp, avea o figură gravă care impunea, trecu prin cartier împreună cu nevastă-sa, Toni-cu-toneta le servi cîte o înghețată cu fistic și încercă să le vorbească despre motorul pe care-l construia noaptea într-o magazie, motorul necesita consum minim de combustibil și era de mărimea unei mingi de ping-pong.

Într-o zi de joi, pompierul Benedict se luptă cu furnicile care tocmai traversau o perioadă critică a civilizației lor, se zvoni că ar fi dispuse să cumpere orice invenție, dar Toni-cu-toneta află prea tîrziu, lui Campari-cel-cu-mulți-ochi îi căzu un dinte și el puse acest lucru pe seama poluării apoi, din întîmplare, descoperi cu binoclul său de vînătoare o gaură neagră, sună Ministerul de război și propuse ca deșeurile radioactive să fie deversate în ea.

Cei de la minister erau însă suspicioși și nefericitul astronom amator fu anchetat asupra unei posibile activități de spionaj în domeniul nuclear, era la mijloc o confuzie regretabilă, lumea e plină de astfel de lucruri, decretă Jano în timp ce încerca să-l bată la table pe Olinic-două-zaruri, într-un tîrziu înțelese că de fapt, Olinic-două-zaruri era proiecția propriului său eu și i se întîmplase asta pentru că juca table în fața unei oglinzi aduse de pe Venus.

Pentru mult așteptata călătorie se pregătiră cu toții, în ziua cu pricina se urcară pe rampă cuprinși de emoție, așteptînd acel ciudat fenomen magnetic, care avea să le înlesnească pătrunderea în alte spații, dispărură unul după altul prin cerul spuzit de stele și pe stradă se așternu tăcerea.

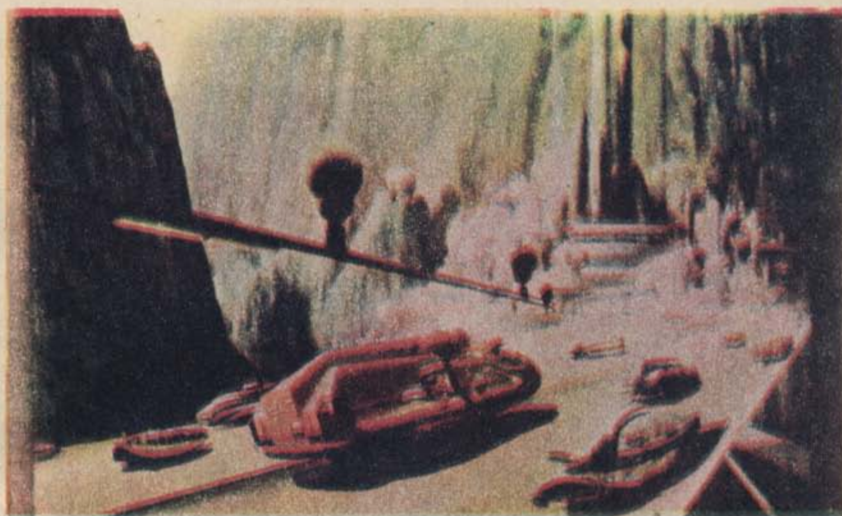
În laboratorul său secret, șeful de post developă filmele frecîndu-și mîinile cu bucurie, avea să primească o decorație pentru vigilența sa, aprinse lumina și constată stupefiat că filmele erau voalate, duminică trecu pe acolo Zi-mi Un Banc cu nevasta lui, dar strada era pustie, venea toamna și mașina șefului de post rugini în garaj într-o singură noapte și acesta își spuse cu teamă că era un posibil semn al bătrîneții, nu mai ieși să urmărească pe nimeni, se uita la televizor, făcea curte unei femei care se dovedi pînă la urmă a fi de pe Saturn, ceea ce contravenea în mod flagrant ultimului paragraf al regulamentului, fu concediat, și i se luă insigna, pistolul și pantofii cu scîrt.

În tot acest timp, proiecția lui Jano, Olinic-două-zaruri, enunță o nouă teorie a probabilităților care includea și apariția materiei vii, Olinic-două-zaruri era un optimist, trimise vecinilor cîte o copie a eseului său despre legăturile ce se stabilesc între oameni și obiecte, calculă cu exactitate traiectoria unei stele căzătoare și îndepărtă din sufletele oamenilor teama de cataclism.

Apoi se zvoni că se vor întoarce Jano și toți ceilalți și chiar așa se și întîmplă, hologramele lui Gassman erau un moft, spuneau ei, lumile din Univers erau nebănuit de frumoase, reveni la modă ipoteza profesorului Balthazar despre spațiul paralel, care se găsea chiar în grădina sa, șeful de post fu reangajat dar numai după ce înaintă o listă nouă de suspecți, nu sîntem singuri în Univers, decretă Jano și Eliza-avem-confecții-de-bună-calitate dădu o nouă petrecere în cinstea acestei vești îmbucurătoare, Alfa Graz primi aprobare să invite o pereche de extratereștri, șeful de post își luă o scurtă vacanță la mare, Campari-cel-cu-mulți-ochi începu să picteze și în scurt timp deveni celebru, rampa ajunse la fiare vechi din pricina uzurii morale, Jano se angajă programator la Astro, profesorul Balthazar ieși la pensie și construi un uriaș telescop, Eliza deschise un magazin de flori-care-și-schimbă-forma și o făceau foarte frumos, vă asigur, și asta după intensitatea luminii solare, Toni inventă un nou motor de mărimea unui vîrf de ac, iar eu, Olinic-două-zaruri, nedespărțit de oglinda mea, mă străduiesc de cîtava vreme să vă povestesc toate aceste întîmplări în ordinea lor firească.

ovidiu bufnilă

COMMUNIQUE

pictura de JIM BURNS

În zori, vînzătorii de flori își închiseră magazinele, frații Gerôme boicotară fățiș, prin fluierături, discursul primarului care ieșise în balcon să pledeze pentru păstrarea calmului și o mulțime de oameni se îndreptară către gară, unde, spuneau ei, îi aștepta un ipotetic tren al salvării generale.

Pe străzile pustii doar Jobo, alcoolicul, mergea împleticindu-se, cîntînd de mama focului, pe jumătate beat, pe jumătate nebun, neștiutor, cu alte cuvinte fericit.

Orchestra simfonică, animată de un eroism cotidian, dădu un ultim concert chiar în piața gării, biroul de mișcare fu luat cu asalt și un mecanic de locomotivă reuși să scape de furia mulțimii, ascunzîndu-se într-un coș de gunoi.

Urcat pe un vagon, un bătrînel, cu o lunetă, dădu informații despre evoluția îngrijorătoare a cometei, ciudat, cometa își schimba cu repeziciune culoarea, un savant de renume, încărcat de valize, deveni bănuitor, o femeie leșină în panica generală și primarul, alergînd printre oameni, încercă să obțină un minut de liniște pentru un discurs istoric despre Sacrificiu, Civilizație și Mecanică Stelară. Fu refuzat.

Savantul de renume își aruncă dintr-o dată valizele și începu să alerge spre ieșire, unul a înnebunit deja, spuse un fatalist, iată-l pe savant alergînd înapoi spre oraș, după el, iată vinovatul, el cu teoriile lui despre curburile spațiului.

Jobo, alcoolicul, primi mulțimea înfierbîntată cu o reverență, se trezi aruncat la pămînt și o mulțime de picioare călcară trupul din care vinul țîșni cu un șuierat puternic, Jobo se ridică și alergă în urma lor bombănind și de departe l-ai fi putut asemui cu o fîntînă arteziană în plină mișcare.

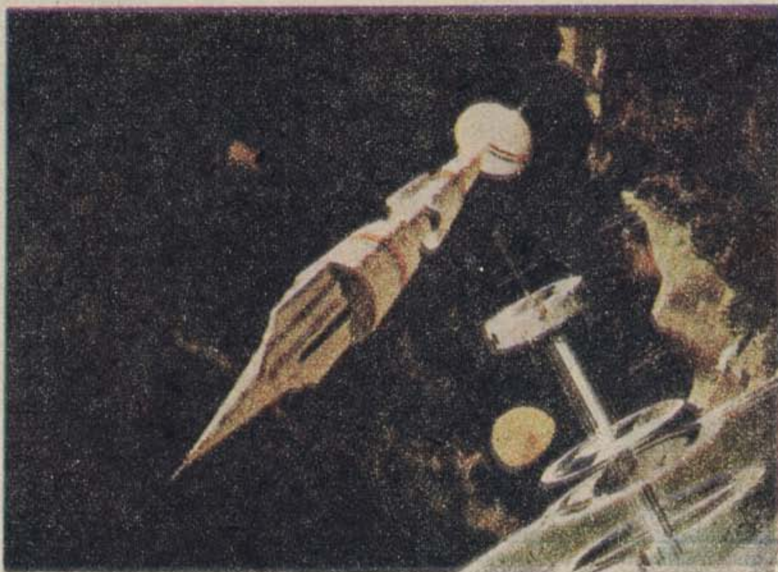
Ajuns în laboratorul său de optică, savantul se adînci într-o cercetare asiduuă, nu răspunse provocărilor care veneau de jos, din stradă, și nu se strădui să culeagă de pe podea pietrele ce aterizau pe fereastră.

Un politician găsi că e momentul unei clarificări, bătrînelul cu lunetă anunță a șaptea schimbare de culoare a cometei, da, da, așa este, strigă emoționat savantul pe fereastră, în piață se făcu liniște, oameni buni, priviți acest magnific joc de culori pe care ni-l dăruiește Cosmosul, ei bine, e vorba de un mesaj din spațiu, aparatele mele lucrează febril, vom avea în curînd rezultatul, primarul ceru să i se facă loc pentru a asista primul la acest eveniment epocal, ce idee au avut ăia, șopti fatalistul, să ne trimită informații printr-o cometă, voi converti culoarea în sunet, strigă savantul înfierbîntat, iată, vom auzi împreună sunetele unei alte civilizații, scoase un difuzor pe fereastră și în întreaga piață se auzi un cîntec, dirijorul orchestrei simfonice îl ascultă stupefiat, ceru să i se dea cuvîntul, e cîntecul trubadurilor din secolul al XII-lea, lumea rîse încîntată, cît timp ne veți mai aiuri cu tehnologiile misterioase ale trecutului, dirijorul se pierdu emoționat prin mulțime și vocea aceea clară, bărbătească, continuă să cînte în difuzor:

Chantarai d'aqustz trobadors
que chantan de maintas colors...

ISAAC ASIMOV

un articol de lege

Se știe că Montie Stein furase, printr-o fraudă inteligentă, peste 100 000 de dolari. Se știa, de asemenea, că el fusese prins la o zi după expirarea termenului de pedeapsă.

Dar felul în care a evitat arestarea în timpul acestui interval a fost ceea ce a determinat epocalul proces al statului New York împotriva lui Montgomery Harlow Stein, cu toate consecințele lui. Proces care a introdus cea de-a patra dimensiune a legii.

Pentru că, vedeți, după ce-a comis frauda, și și-a însușit cele peste 100 de miare, Stein a intrat liniștit într-o mașină a timpului, pe care o poseda ilegal, fixîndu-și controalele pentru șapte ani și o zi în viitor.

Avocatul lui Stein a pus problema simplu. Ascunderea în timp nu e deosebită fundamental de ascunderea în spațiu. Dacă forțele legii nu l-au descoperit pe Stein în intervalul de șapte ani, ăsta a fost ghinionul lor.

Procurorul districtului a scos în evidență că statutul prescripțiilor nu a fost prevăzut să fie un joc între lege și criminal, ci era o măsură îngăduitoare menită a-l proteja pe inculpat de teama, pe o perioadă indefinită, de a fi arestat. Pentru anumite infracțiuni, o anume perioadă de anxietate era considerată o ispășire suficientă. Dar Stein, a insistat procurorul districtului, n-a cunoscut nici o perioadă de anxietate.

Avocatul lui Stein a rămas neclintit. Legea nu spunea nimic despre cît trebuie să dureze frica și angoasa inculpatului. Ea stabilea doar o simplă limită de timp.

Procurorul districtual a declarat că Stein era cu șapte ani mai în vîrstă decît în momentul crimei și deci a trăit în această perioadă.

Procurorul districtual a contestat depoziția și apărarea a depus certificatul de naștere a lui Stein. Se născuse în 2973, în momentul infracțiunii avea 31 de ani. Acum, în 3011, avea 38.

Procurorul districtual a strigat că nu avea din punct de vedere fiziologic 38 de ani, ci 31.

Apărarea a arătat cu răceală că o dată ce individul e declarat în deplinătatea facultăților sale mintale, recunoaște numai vîrsta cronologică, ce poate fi obținută prin scăderea datei nașterii din data prezentă.

Procurorul districtual, pierzîndu-și răbdarea, a jurat că dacă Stein va fi achitat, jumătate din legi vor fi inutile.

— Atunci schimbați legile, a spus apărarea, pentru a lua în considerație călătoria în timp; dar pînă cînd se vor schimba legile, să fie aplicate așa cum sînt scrise.

Judecătorului Neville Preston i-a fost necesară o săptămînă de reflecție și apoi și-a prezentat decizia. A fost o cotitură în istoria justiției. E deci păcat, în situația asta, că unii l-au suspectat pe Judecătorul Preston de a fi fost influențat în modul său de gîndire de impulsul irezistibil de a-și formula decizia în felul în care a făcut-o.

Pentru că verdictul, definitiv, a fost:

„O nișă în timp îl salvează pe Stein".

Traducerea Dan BUCUR

marcel luca

TACTICĂ ŞI STRATEGIE

Forţa Intergalactică de Descurajare nr. 1

Ora (convenţional): O

Comandantul Dyrn, şeful celei mai redutabile unităţi de luptă a Federaţiei, se afla într-o dilemă pe care, de altfel, o prevăzuse încă din momentul în care primise ordinul de a supraveghea îndeaproape activitatea inamicului potenţial.

Acesta din urmă, numit convenţional **Ţinta „Q"**, îşi etala ameninţător carcasa romboedrică pe miile de monitoare ale navei federale cu o claritate ce invedera distanţa incredibil de mică, de numai o mie cinci sute de milioane de kilometri, la care se afla.

În jurul mesei ovale din sala de operaţii, în picioare, ofiţerii din statul major al comandantului Dyrn îşi ascultau cu maximă atenţie şeful, care le expunea concluziile desprinse din analiza pe care tocmai o efectuase:

- Domnilor, din punct de vedere academic, teoretic, soarta noastră, ca şi a inamicului, desigur, este pecetluită. Fără să mai intru în amănunte, vă reamintesc faptul că premisele care, potrivit doctrinei militare naţionale, stau la baza unui conflict direct, nemijlocit, între forţa noastră de şoc şi cea a Imperiului, au fost, în mod regretabil, realizate... Potrivit preceptelor noastre politico-militare şi, analiştii noştri susţin că acestea sînt însuşite întru totul şi de adversar, maşinile de război de forţa celei în care ne aflăm au un scop eminamente defensiv, prezenţa lor dincolo de frontierele recunoscute însemnînd o provocare insuportabilă pentru adversar. Deplasarea, poate întîmplătoare, a imperialilor în direcţia sistemului planetar al stelei **Hecube** a fost interpretată de factorii de decizie ai Federaţiei ca o intenţie de a ne pune în faţa unui fapt împlinit, prin luarea în stăpînire a acestui teritoriu periferic, situaţie în care, pe baza principiului reciprocităţii, am fost siliţi să întreprindem o acţiune similară...

Forţa Imperială de Şoc „ALFA"

Ora: 0 şi 6 minute.

Excelenţa sa generalul-baron Pancratius, membru al Casei Militare Imperiale, continua să-l agaseze pe bătrînul comandor Knapp, şeful **Forţei Imperiale de Şoc „Alfa"**, în timp ce-şi sorbea plescăind băutura uşor alcoolizată:

- Dumneata, comandorule, eşti militar de profesie. Buun! Eşti căpitanul navei. E limpede! Iar eu, eu sînt aici un fel de terchea-berchea, care în numele împăratului trebuie să-ţi sfinţesc ordinele...

- Domnule general!, ripostă întunecat Knapp.

- Nici un „domnule general"! Ştiu foarte bine că mă consideraţi un general de operetă. Poate că asta şi sînt! Numai că eu, cu toate că am ceva peste vîrsta dumitale, dracu' ştie de ce, dar n-am nici un chef să crăp la ordinul unor ordinatoare, fie ele chiar mai înţelepte decît Majestatea SA.

Comandorul îşi ridică pe jumătate silueta prelungă din fotoliu şi-şi plecă în semn de respect capul încărunţit.

- Domnule baron, zise el, sînt dezolat dar, principiile moderne ale stiinţei militare, ale strategiei însuşite de Guvernul Maiestătii Sale nu ne oferă nici o altă soluţie în împrejurările de faţă.

- De ce, mă rog?, întrebă cu falsă naivitate baronul, sorbindu-şi ultima picătură din pahar. De ce nu ne-am retrage, încetişor, îndărăt? În fond, nici nu ne propusesem să ajungem aici!...

Comandorul, pocnindu-şi degetele uscăţive, aruncă o privire piezişă spre imaginea piramidală a **Ţintei „W" federale**, care plutea ameninţătoare în centrul ecranului din faţa sa şi încercă să se facă înţeles:

- Nici noi, nici ei, nu ne putem retrage, Excelenţă! Fiecare ştim că aceasta ar însemna, pentru cel ce rămîne, cîştigarea unui avanpost care, fortificat prin utilizarea resurselor de materii prime locale, poate deveni o nouă frontieră, mai inexpugnabilă, mai îndepărtată, ca posibil teatru de bătălie, de teritoriul naţional şi putînd astfel trezi apetitul pentru un atac prin surprindere...

Din mesajul adresat Naţiunii Federale de către Preşedinte

Ora: 0 şi 11 minute.

„Escaladarea practicată de Imperiu cu o consecvenţă criminală au adus statele noastre în pragul confruntării iminente. Două unităţi strategice de şoc se află, în acest moment, faţă în faţă, mult prea aproape pentru a se mai putea desprinde.

Conştient de situaţia gravă în care se află pacea Universului civilizat, am intrat în legătură directă cu Primul Ministru al Guvernului Imperial...

Din mesajul adresat popoarelor Imperiului de către Primul Ministru al Guvernului Maiestăţii Sale

Ora: 0 şi 18 minute.

„... I-am declarat Preşedintelui că în circumstanţele actuale, ne este imposibil să ne retragem, un asemenea gest echivalînd cu recunoaşterea unei inexistente slăbiciuni..."

Forţa Intergalactică de Descurajare nr. 1

Ora: 0 şi 20 minute

Înconjurat de ofiţerii săi, zvelţi şi tuciurii ca şi el, comandantul Dyrn implementa la simulatorul de jocuri de război programul care concentra ultimele informaţii culese de unităţile de cercetare.

- Să decelăm împreună, domnilor, noile elemente care ar putea modifica opţiunile noastre tactice în cîmpul operativ...

Sistemul planetar al stelei **Hecube** se desfăşura modest pe harta holografică. În jurul astrului se roteau două planete mijlocii, **Deiphobus şi Creusa**, iar dincolo de ele o centură firavă de asteroizi, între care doar unul, Antiphus, un bloc de stîncă stearpă cu diametrul unghiular de vreo opt sute de kilometri avea o oarecare semnificaţie. Iar în extremităţi, pluteau cele două arsenale auto-

nome, mobile şi inteligente, trezorerii ale unor fantastice surse de energie, monstruoase cazemate ale spaţiului, rodul geniului, eforturilor şi mîndrie a două superputeri galactice...

Forţa Imperială de Şoc „ALFA"
Ora: 0 şi 24 minute.

Plimbîndu-şi nasul mare, coroiat, pe deasupra paharului pentru a nu-i scăpa nimic din buchetul băuturii verzui, generalul-baron Pancratius privea cu ochi critic manevrele comandorului Knapp la simulator.

– Ah, aceste **kriegspiele**-uri, bombăni el. Mi-erau nesuferite şi la Academia de Război...

Celălalt nu păru să-l audă. Studia concentrat harta pe care erau vizualizate traiectoriile vectorilor purtători de energie anihilantă, în dinamica previzibilă a unui atac prin surprindere asupra **Ţintei „W"**. În cele din urmă, oftă descurajat şi-şi întoarse capul pleşuv spre baron.

– N-avem nici o şansă, Excelenţă! Am putea, eventual, beneficia de satisfacţia de a-i vedea pulverizîndu-se, dar n-am putea savura evenimentul mai mult de nouăzeci–o sută de secunde înainte de a fi, la rîndu-ne, loviţi...

Baronul dădu peste cap ultimul strop de băutură şi cu paharul gol în mînă se apropie de harta care părea că-şi trăieşte viaţa sa proprie în mişcarea lentă, aparent contradictorie, a corpurilor cereşti ce o alcătuiau.

Deci ne batem şi pierim nu pentru rudimentul ăsta de sistem planetar, ci pentru a satisface şi împlini întocmai axiomele stabilite de strategii noştri de cabinet grefaţi pe computerele Ministerului de Război!

– Nu se poate altfel, domnule general! Şi adversarii gîndesc la fel...

Baronul nu-i răspunse. Îşi aşeză mohorît paharul pe o consolă laterală şi-i luă comandorului din mînă bagheta delicată de activare, fixîndu-i la întîmplare capătul pe silueta efemeră a lui **Deiphobus.** Pe monitorul principal începură să se înşiruie, indiferente, datele ce rezumau principalele caracteristici ale planetei: diametrul ecuatorial, durata rotaţiei, volumul, densitatea, masa, acceleraţia gravitaţiei la suprafaţă...

Generalul-baron Pancratius deplasă bagheta în dreptul următoarei planete, albastra **Creusa**. Ecranul monitorului recupera cu hărnicie informaţiile, mereu reînnoite, stocate în circuitele memoriei computerelor de investigare: diametrul ecuatorial, durata rotaţiei, magnitudine, albedo, componente de bază ale atmosferei, iar în cele din urmă menţiunea: **activitate radio — INTENSA (Origine artificială)...**

– Ei, ce spui comandorule?! Ce poate să însemne asta?

Cel întrebat examină concentrat valorile care exprimau noua situaţie, ceru confirmarea funcţionării ireproşabile ale analizelor spectrale multi-canal, apoi răspunse:

— **Creusa** este locuită! Însă, e limpede: băştinaşii sînt nişte primitivi, aflaţi abia la începutul erei tehnologice...

Din DECLARAŢIA SOLEMNĂ a Guvernului Imperial
Ora: 0 şi 31 minute.

„Conştient de răspunderile ce-i incumbă în calitate de putere civilizatoare, Imperiul ia sub înalta sa protecţie populaţia planetei **Creusa,** asumîndu-şi din acest moment toate obligaţiile şi drepturile ce decurg din acest act, conform normelor recunoscute ale Dreptului intergalactic..."

Din Declaraţia televizată adresată Naţiunii federeale de către Preşedinte
Ora: 0 şi 35 minute.

„În consens cu principiile democratice care, conform Constituţiei, stau la baza politicii noastre intergalactice, declarăm nul şi neavenit actul unilateral, abuziv, de luare în posesiune a planetei **Creusa** de către imperiali.

Pentru a demonstra hotărîrea noastră de a ne opune în mod activ tendinţelor hegemoniste, precum şi capacitatea de a ne opune forţei prin forţă, am ordonat distrugerea demonstrativă a asteroidului **Antiphus...**"

Forţa intergalactică de Descurajare nr. 1
Ora: 0 şi 38 minute.

Instalat în fotoliul de luptă, comandantul Dyrn, secondat de principalii săi colaboratori, aştepta fără a lăsa să se întrevadă cea mai mică emoţie, rezultatul salvei ordonate. În faţa lui, planetoidul stingher părea înlănţuit în caroiajele roşii şi verzi care îl încadrau în vizoarele lansatorului hiperspaţial.

– Reconversiune temporal-materială a vectorului în punctul prevăzut!, se auzi din difuzoare vocea şuierată a şefului artileriei.

Simultan cu cifrele numărătorii inverse ce se succedau alerte pe monitoare, se făcu auzită şi vocea melodioasă, de femeie, a computerului:

„Nouă. Opt. Şapte... Zero. Ţintă lovită!"

O străfulgerare de o clipă, înlocuită apoi de o pată lăptoasă, a cărei luminiscenţă scădea pe măsură ce în expansiunea sa, norul de mici fragmente de rocă, gaze şi cristale de gheaţă se disipa cu repeziciune în spaţiu.

Antiphus nu mai exista.

Forţa Imperială de Şoc „ALFA"
Ora: 0 şi 43 minute.

– Observaţi, Excelenţă, că inamicul, exprimîndu-ne în termenii jocului de şah, a făcut **prima mutare,** adoptînd tactica „pămîntului pîrjolit"!

– Înţeleg atunci, comandorule, că noi urmează să capturăm piesa următoare...

– Exact, domnule baron! **Deiphobus!**

Forţa Intergalactică de Descurajare nr. 1
Ora: 0 şi 51 minute.

Cu tonul profesoral pe care îl aborda întotdeauna în momentele de tensiune, comandantul Dyrn li se adresă ofiţerilor din statul său major:

– Este evident pentru oricine, domnilor, că descoperirea acestui sistem planetar periferic a adus o atingere serioasă echilibrului iniţial. Pentru recuperarea acestuia, se impun, în mod logic, un număr restrîns de soluţii menite să asigure succesul prin păstrarea cu orice preţ a iniţiativei tactice.

TACTICĂ ȘI STRATEGIE

Analiza situației rezultate din distrugerea lui **Deiphobus** de către imperiali, întreprinsă potrivit exigențelor schițate mai înainte, a determinat în mod firesc obiectivul asupra căruia ne vom concentra acum atenția: planeta **Creusa!** În consecință, domnilor, poftiți la posturile dumneavoastră de luptă!...

Forța Imperială de Șoc „ALFA"
Ora: 0 și 59 minute.

În timp ce privea imaginea **Creusei,** aflată în plină dezintegrare, cu paharul aproape gol în mîna-i ușor tremurătoare, baronul Pancratius îi spuse cu tristețe nedisimulată generalului Knapp:

- Vezi, comandorule... Ai zice că e posibilă și o predestinare onomastică! În mitologia greacă există un episod care relatează despre noaptea incendierii Troiei, noapte în care au pierit **Antiphus, Deiphobus și Creusa,** copiii **Hecubei,** soția regelui **Priam...** Nu ți se pare ciudată asemănarea cu evenimentele la care participăm?

Comandorul Knapp se întoarse surprins spre baron și răspunse oarecum stînjenit:

- Eu sînt un soldat de profesie, Excelență. Timpul nu mi-a îngăduit să am și preocupări culturale, umaniste... Dar, dacă îmi îngăduiți, v-aș întreba: ce s-a întîmplat cu **Hecube?**

- A căzut în mîna lui **Odysseus** ca pradă de război, apoi, mai tîrziu, și-a găsit moartea în valurile mării...

Comandorul Knapp medită cîteva clipe după care păru că-și regăsește echilibrul său dintotdeauna, pentru că exclamă aproape triumfător:

- Evoluția operațiunilor militare în curs impun, Excelență, soluții care modifică oarecum sfîrșitul legendei dumneavoastră. **Hecube,** de astă dată, va pieri împreună cu copii săi!

- Vrei să spui că urmează, acum, distrugerea astrului?!

- Exact, domnule baron! De altfel, nici nu mai are pentru cine străluci și în felul acesta, s-ar putea elimina însăși fondul diferendului. Echilibrul strategic ar fi refăcut prin revenirea la ceea ce se numește **„statu-quo ante bellum"...**

Baronul goli dintr-o singură înghițitură conținutul recipientului veșnic la îndemînă și strigă cu iritare în glas:

- Ah, tactica și strategia asta!

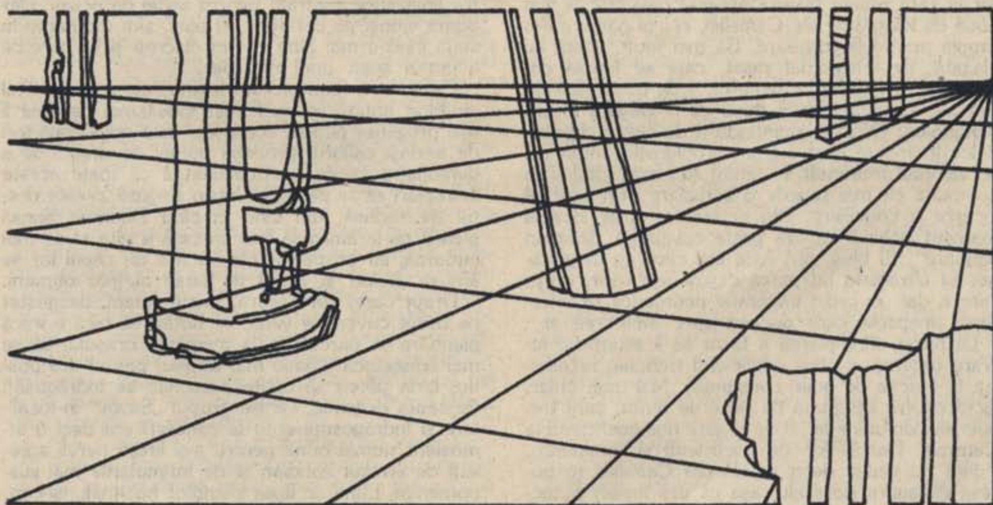
- Excelență!, exclamă neliniștit comandorul Knapp.

- Bine, bine... Să admirăm atunci cum piere o stea, dacă așa o cer regulile jocului!

Din cuvîntarea rostită un an mai tîrziu, la deschiderea cursurilor Academiei Federale de Război, de către noul decan, generalul Dyrn.

„Vă veți însuși totodată, domnilor, noile concepte care fundamentează doctrina noastră militară, în lumina ultimelor cîștiguri ale artei militare contemporane. Între acestea prevalează, desigur, conceptul potrivit căruia principalul scop strategic îl constituie păstrarea intactă a potențialului nostru defensiv. Printre mijloacele tactice, domnilor studenți, care pot satisface acest scop, distingem pe de o parte tactica evitării confruntării directe, nemijlocite, cu inamicul, iar pe de altă parte, tactica distrugerii totale a corpurilor materiale semnificative din teatrul de război considerat.

În lumina acestor cuceriri ale științei militare, în viitor, s-ar putea lua în considerare nimicirea preventivă a tuturor sistemelor stelare periferice, pentru a pune între noi și inamicul potențial un spațiu de manevră pustiu, cunoscut din vechime, sub termenul de „țară a nimănui..."

desen de ALEXANDRU ANDRIEȘ

sergiu someșan

ȘANSA NOASTRĂ S-A NUMIT ADAM

Adam B. era într-una din cele mai nefericite zile pe care și le putea aminti de cîțiva ani buni. Adevărul este că toate întîmplările care concurau acum la nefericirea lui i se mai perindaseră așa, din cînd în cînd prin viață, dar întotdeauna separat și mai ales lăsînd cîte o săptămînă două între ele, suficient ca el să-și revină începînd să-și facă iar iluzii pe care destinul urma să i le spulbere de altfel foarte repede.

Șirul ghinioanelor a început încă de dimineață cînd a descoperit în cutia poștală o scrisoare de la Camelia; bineînțeles că fusese adusă de poștaș încă din seara zilei precedente, dar a trebuit ca el să caute în cutie tocmai dimineața și să-și strice astfel toată ziua. Mai primise el și altădată scrisori pesimiste dar de data asta dulcea copilă de pe malurile Dîmboviței era categorică în exprimarea sentimentelor ei. Îi scria, printre altele, că nu înțelege de ce pentru cîteva clipe de dulce rătăcire e obligată să-i suporte prezența de fiecare dată cînd vine el prin București. Gata, ajunge!, îi scria ea exasperată spre finalul scrisorii, mărturisindu-și prin aluzii fine fericirea ce ar cuprinde-o dacă nu i-ar mai vedea niciodată privirea lingușitoare și nici mutra de șobolan bănuitor.

Oricît ar părea de ciudat, pe Adam nu l-au deranjat atît pretențiile Cameliei de a întrerupe legătura, cît mai ales modul categoric în care erau formulate, asta ca să nu mai vorbim de comparațiile deosebit de plastice din finalul scrisorii.

Deci, privirea lui intensă, prin care încerca să aducă un modest omagiu modului absolut încîntător în care Mama Natură așezase cele cincizeci și nouă de kilograme ale Cameliei, ei i se părea a fi o simplă privire lingușitoare. Ba mai mult, figura lui blazată, de intelectual rasat, care se îndoia din principiu de fidelitatea femeilor și de marile adevăruri ale existenței, ar fi după ea o vulgară mutră bănuitoare. O clipă, amintindu-și de cîteva clipe de dulce intimitate cînd oricum problemele ontologiei nu valorau prea mult, fu tentat să-i ierte totul și să compună cît mai repede o scrisoare prin care să încerce o conciliere. Din nefericire, chiar în acel moment ochii îi căzură peste cuvintele: „șobolan bănuitor". Ei bine, nu! Asta era ceva ce demnitatea lui ultragiată nu putea digera așa ușor, drept care a dat un ordin imperativ neuronilor să întrerupă sinapsele care duceau spre amintirea ei.

La birou, întîmplarea a făcut să îl aștepte o lucrare urgentă ai cărei coeficienți trebuiau recalculați în funcție de noile consumuri. Mai mult chiar, lucrarea era așteptată de șeful de birou, care trebuia să comunice la fel de urgent noii coeficienți la Centrală. Dar în loc de coeficienți și consumuri, Adam nu vedea decît scrisoarea Cameliei (o pusese deasupra dosarului așa că era firesc) și tocmai ajunsese la concluzia că ar fi bine să-și concentreze atenția asupra altei fete care ar ști să-i aprecieze așa cum se cuvine calitățile.

Era deja cu gîndul, și cu ochii, de altfel, la varianta Nina, o încîntătoare brunetă plină de cîrlionți și de temperament, care hașura ceva la o planșetă din apropiere și tocmai studia o posibilă abordare a problemei cînd în birou intră șeful să-i ceară coeficienții. Se prea poate ca gîndul lui Adam să fi trecut de faza tatonărilor inițiale, ba sîntem chiar siguri de asta, pentru că, mult prea mult din temperamentul Ninei se putea întrezări în privirea lui strălucitoare ațintită asupra ei, drept care nu-l zări pe șeful de birou decît cînd acesta ajunse în fața lui. Mult prea tîrziu pentru a-și muta privirea de la cîrlionții variantei alese, dar suficient pentru a-și aduce aminte că Nina era pasiunea secretă a șefului. Acesta aruncă o privire spre Nina, una spre dosarul neatins și-i șopti șuierat.

– Ieși afară, Adam!, exact pe tonul pe care îl folosise pe vremuri un alt șef către un alt Adam pe care îl prinsese dînd tîrcoale secretarei lui, ba mai mult, mîncîndu-i fructele din mărul pe care făcea experiențe fitotehnice.

Cunoscînd în mare povestea, Adam tremura tot amintindu-și că după toată tărășenia, cei doi au fost scoși din schemă și trimiși undeva la țară.

Din fericire, conflictul cu actualul șef a fost de proporții ceva mai reduse și Adam a fost scos numai pe coridor, șeful fiind o persoană discretă, iar în birou erau prea multe fete tinere care l-ar fi împiedicat să-și dezvolte, așa cum ar fi dorit, raritățile lingvistice păstrate pentru astfel de ocazii. Dar odată ajunși pe coridor... Ei bine, sînt momente în viață cînd e mai bine să fim discreți și se pare că acum a sosit unul din ele...

Ca și cum toate aceste lovituri ale sorții, destul de bine țintite, nu ar fi fost îndeajuns, destinul îi mai pregătise pentru aceeași zi încă vreo două-trei de același calibru, probabil numai de dragul de a demonstra că deși probabilitatea ca toate aceste întîmplări să se petreacă într-o singură zi este destul de redusă, din cînd în cînd Doamna Șansă pleacă pe la amici să bea un ceai și uită să se mai întoarcă, iar probabilitățile rămase de capul lor se amuză jucînd și astfel de farse bieților oameni.

Drept care, spre seară, bietul Adam, dezgustat pe drept cuvînt de viață, se hotărî să facă o mică plimbare în parcul de la marginea orașului să se mai liniștească. Nimic mai simplu, parcul era pustiu, luna părea să caute perechile de îndrăgostiți (le căuta degeaba, venise grupul „Savoy" în localitate și îndrăgostiții erau la concert) era deci o atmosferă numai bună pentru a-și liniști nervii agresați de stresul cotidian și de întîmplările mai sus-pomenite. Luna, în lipsa clienților habituali, își con-

ŞANSA NOASTRĂ S-A NUMIT ADAM

centrase asupra lui Adam întreaga ei putere de seducţie şi începea puţin cîte puţin să-şi facă efectul. Ba, deja i se părea că vede viaţa mai în roz, chiar începu să surîdă satisfăcut, felicitîndu-se pentru ideea de a veni în parc, cînd, observă că vede totul în roz pentru că de sus venea o lumină verde. Cum Adam era prin excelenţă o fire analitică, poate că în alte condiţii ar fi stat pe îndelete să studieze fenomenul, care i se părea de-a dreptul ciudat, dar acum nu-şi putea permite acest lux pentru că şi-a dat seama, ca un cititor consecvent al literaturii despre Cazuri Neelucidate încă ce era, că se îndreaptă cu paşi repezi spre o întîlnire de gradul doi. Asta pentru că lumina verde era emisă de... da, cu părere de rău şi în ciuda tradiţiei nu putea să numească obiectul care atîrna deasupra lui o farfurie zburătoare. Părea mai degrabă (pentru a nu părăsi bucătăria) o uriaşă solniţă din care cineva golise toată sarea şi o înlocuise cu reflectoare care acum îl luminau indiscret pe Adam. Solniţa zburătoare bîzîi cîteva minute nemişcată deasupra lui, ca şi cum l-ar fi studiat, apoi se deplasă cîţiva metri mai în faţă şi ateriză greoi. După toate aparenţele, întîlnirea de gradul doi a lui Adam avea toate şansele să se transforme într-una de gradul trei, drept care, instinctiv, îşi potrivi cravata şi-şi aranjă puţin părul, cu gîndul să facă o impresie cît de cît onorabilă extratereştrilor. Spre lauda lui, trebuie să arătăm aici că nici un singur moment nu s-a gîndit să întîmpine violent reprezentanţii îndepărtatei civilizaţii, cum auzise că au procedat cîţiva şerifi de prin Texas. Unii cititori mai meticuloşi ar putea obiecta că nici nu avea dotarea tehnică necesară, inginerii de pe la noi nefiind dotaţi cu Colturi, nici măcar după o ceartă zdravănă cu şeful. Ei bine, reproşîndu-le acestora faptul că ne obligă la divagaţii tocmai în momentele cheie ale acţiunii, ne vom mulţumi să observăm că duminica, spre marginea parcului, obişnuiau să iasă la iarbă verde cei din oraş; veneau de obicei cu autoturismele, aşa că profitau de acest binevenit răgaz şi mai schimbau la maşină o bujie, un filtru de ulei, ba chiar şi uleiul, aruncînd apoi ce le prisosea prin tot parcul, astfel că lui Adam i-ar fi fost foarte la îndemînă să le adune. Asta ca să nu ne complicăm vorbind şi despre contribuţia celor fără maşini, care îşi aduceau şi ei obolul alcătuit mai ales din sticle goale şi cutii de conserve. Dacă ar fi vrut, Adam ar fi putut deveni mai eficace chiar decît un şerif texan!

Din fericire însă, atît pentru el cît şi pentru noi, în loc să nutrească planuri belicoase, se mulţumi, după cum am mai spus, să-şi aşeze cravata şi părul, se opri curios să vadă ce o să mai urmeze.

Din obiectul zburător oprit în faţa lui, coborîră trei fiinţe destul de asemănătoare cu oamenii (ne pare rău pentru cei ce îndrăgesc tradiţia, dar nici măcar verzi nu erau), ba se pare că şi obiceiurile le aveau aidoma cu ale oamenilor, pentru că cel care părea a fi şeful împinse pe un altul mai mic şi mai amărît în faţă spunîndu-i:

– I-a du-te mai aproape şi vezi dacă nu muşcă, nu înţeapă, nu distorsionează spaţiul, nu opreşte timpul, nu anulează vreo dimensiune, sau nu... şi urmară cîteva noţiuni pe care Adam, în ciuda pregătirii lui multilaterale, nu reuşi să le priceapă. (Nu vrem să jignim pe nimeni, drept care nu ne vom apuca aici să explicăm lucruri atît de simple cum ar fi modul în care s-a putut Adam înţelege cu extratereştrii: ni s-ar părea ceva de-a dreptul superfluu).

Fiinţa mai mică şi mai amărîtă făcu prudentă cîţiva paşi spre Adam şi se opri la o distanţă rezonabilă.

– Nu face nimic, şefu' Nu-i periculos!

– Nu face nimic... nu face nimic... îl maimuţări celălalt furios. Aşa mi-ai spus şi cu vulcanul ăla de pe Venus şi cînd m-am dus lîngă el... Du-te mai aproape!

– Nu-i nevoie, se crezu Adam dator să intervină. Dacă mă puteţi înţelege vă spun eu: sînt o fiinţă raţională şi în consecinţă nu sînt agresiv.

– Da, te înţelegem, răspunse morocănos cel care părea a fi şeful. Am captat pe drum încoace cîteva emisiuni de televiziune şi am văzut din jurnalele de actualităţi cît de raţional ştiţi să vă exterminaţi unii pe alţii... În sfîrşit, sînt probleme care nu ne interesează. Vreu numai să te avertizăm să nu faci vreun gest necugetat pentru că avem mijloace să-l contracarăm. Am venit aici cu o misiune şi sper să ne ajuţi de bunăvoie să ne-o ducem la capăt, pentru că altfel... şi ochii care oricum îi avea ieşiţi puţin din orbite ca la un exoftalmic i se bulbucară ameninţător spre Adam.

– Am să vă ajut, bîigui acesta nefericit, înghiţindu-şi discursul de bun venit pe care ar fi vrut să-l ţină. Numai că nu prea pricep cum am să vă pot ajuta eu...

– Am să-ţi explic în cîteva cuvinte despre ce este vorba. Noi sîntem prospectori de rîs... Nu, nu este vorba despre animalul pe care ţi l-ai reprezentat, Lynx cum îi spuneţi voi, ci de actul prin care o fiinţă raţională îşi exprimă bucuria, veselia. Nu ştiu dacă ar trebui să-ţi spun... în sfîrşit, în rîs este ascunsă o energie formidabilă, dar după penuria energetică în care vă zbateţi îmi dau seama că sînteţi încă departe de a-l folosi.

În consecinţă, am dori să testăm cîtă energie conţine rîsul fiinţelor de pe această planetă pentru că ţin să-ţi mărturisesc, există fiinţe care deşi rîd cu gura pînă la urechi, parcă aşa se spune, emană descurajant de puţină energie. Nu este nevoie să pricepi mai mult, esenţial este numai să vrei să ne ajuţi pentru că altfel...

– Aş vrea bineînţeles, numai că...

Adam ar fi vrut să le explice că poate nu este cel mai potrivit, după nefericitele întîmplări prin care trecuse în cursul zilei, pentru a le arăta cît de veseli pot fi pămîntenii.

– Să nu-mi spui ca nu cunoaşteţi rîsul pe planetă, se burzului şeful. Am captat emisiuni de televiziune la care am văzut cum săli întregi se prăpădeau la ceea ce numiţi voi filme comice...

Se întoarse spre cel de-al treilea extraterestru, care părea a fi un tehnician, pentru că în tot timpul ăsta manevrase retras nişte aparate.

– Ai pregătit detectorul?

Acesta înclină tăcut din cap şi aduse mai

ŞANSA NOASTRĂ S-A NUMIT ADAM

aproape de Adam o maşinărie complicată.

- Începe cu testul unu! Spune-i un banc adaptat la planeta asta.

Tehnicianul se dădu lîngă Adam şi începu cu o voce monotonă şi plîngăreaţă să-i povestească un banc răsuflat cu un soţ ţinut sub papuc de nevastă.

- De ce nu rîde?, se încruntă şeful spre tehnician.

Acesta ridică nedumerit din umeri.

Adam nu rîdea, imaginîndu-şi că o soartă asemănătoare cu a soţului din banc l-ar fi aşteptat probabil şi pe el dacă ar fi făcut prostia ca pînă la urmă să se căsătorească cu Camelia.

- Mai zic unul?, întrebă tehnicianul.

- Lasă, făcu şeful. Poate exemplarul nostru este sensibil numai la excitanţii vizuali. Trecem aşadar la testul doi. Proiectează-i filmul acela comic pe care l-am înregistrat.

Tehnicianul apăsă un buton şi pe peretele întunecos al aparatului apăru un dreptunghi luminos, unde începu să se deruleze o cunoscută comedie cu un şef care obişnuia să-şi tortureze subalternii cu cele mai rafinate chinuri morale ce le putea născoci, film care stîrni asociaţii dureroase în sufletul lui Adam, dar nici măcar un singur zîmbet.

- Poate se preface, îşi dădu părerea extraterestrul mai mic şi mai amărît, care îi testase lui Adam agresivitatea.

- Nu se preface, spuse nedumerit şeful, îl ţin sub observaţie telepatică.

- Se întoarse rugător spre Adam:

- Uite ce te rog eu aşa în particular. Nu ne putem întoarce la Bază şi să spunem pur şi simplu că nu am reuşit să testăm cîtă energie conţine rîsul pămîntenilor. Trebuie să ducem o înregistrare, altfel ne taie ăia de la primă. Pune-te în locul nostru şi încercă să ne înţelegi! Hai fă un efort şi rîzi niţel!

Tehnicianul se apropie cu sonda aparatului şi Adam scoase un hohot anemic de rîs în care reuşi să concentreze toate nefericitele întîmplări de peste zi.

- Opreşte, opreşte!, sări în sus alarmat tehnicianul.

- Ce s-a întîmplat?, se apropie şeful de el.

- Extraordinar, îi răspunse acesta. Aşa ceva nu am mai pomenit! Rîsul lui are un coeficient energetic negativ. Cînd rîde pur şi simplu ne absoarbe energia din rezervoare.

Privind înspăimîntat spre Adam îl trase pe şef puţin mai într-o parte şi-i şopti:

- Rugaţi-l să nu mai rîdă pînă plecăm, altfel ne descarcă rezervoarele şi nu mai decolăm niciodată de aici.

Şeful se scărpină încurcat în cap, gest destul de asemănător cu al pămîntenilor aflaţi în aceeaşi situaţie, dar îşi reveni relativ rapid, dovadă că nu a fost ales chiar degeaba şef al expediţiei.

- Ascultă, se dădu el aproape de Adam, fă un efort şi nu mai rîde pînă plecăm noi. Ar fi vrut să-l şi ameninţe, dar de teamă să nu pară caraghios preferă să se abţină şi făcu un gest scurt spre tehnician.

Acesta pricepu şi începu să strîngă febril aparatura. În cîteva minute au fost gata şi s-au urcat în solniţă aruncînd priviri neliniştite spre Adam, care parcă voia să le spună ceva şi nu-şi găsea cuvintele. Îşi reveni numai după ce nava extratereştrilor se pierduse undeva printre stele.

- Drum bun!, şopti el trist în urma lor.

Sînt sigur că se vor găsi unii care se vor grăbi să-l critice pe Adam pentru modul deplorabil în care a reacţionat, învinuindu-l că din pricina unor motive personale a ratat contactul cu o civilizaţie extraterestră. Nu ştiu însă dacă acestora le-ar fi convenit să-şi petreacă restul zilelor, undeva prin extremitatea sudică a galaxiei, pe o planetă cu cerul verde, închişi într-o cameră unde să li se proiecteze zi şi noapte comedii, iar de la cap să le pornească linii magistrale de înaltă tensiune.

desen de ALEXANDRU ANDRIEŞ

dan d. farcaş

CREIERII LUI AMBROSIO

În legătură cu crima petrecută la baza minieră de pe Flora, fac următoarea depoziție:

Pe asteroid eram doar trei oameni: Sylvester și cu mie, care veniserăm de două luni, plus Ambrosio. care stătea acolo de mai mulți ani. Am fost preveniți de la bun început că Ambrosio are o parte din emisfera dreaptă a creierului său înlocuită cu o proteză, de fapt cu o jumătate de scoarță cerebrală biotronică, dintre cele utilizate la roboții de ultimul tip. Nu sînt mulți oameni cărora să li se fi făcut o astfel de operație și pînă la el nu am mai avut ocazia să întîlnesc vreunul. Mai știam că în urmă cu mai mulți ani Ambrosio fusese un foarte apreciat pilot pe cursele interplanetare și că la originea infirmității sale a fost un accident despre care nu-i plăcea să vorbească. Cu toate că eram, așa cum am zis, prevenit, am avut totuși un mic șoc atunci cînd l-am zărit pentru prima dată; avea o jumătate de față imobilă, privirea sticloasă și purta o perucă nu prea reușită, menită să-i mascheze atît cicatricele cît și rezolvarea stîngace a alimentării cu energie. În plus, nu avea siguranță în mîna stîngă și își tîra puțin un picior în timpul mersului. N-ar fi exclus ca aceste motive să-l fi împins către o existență mai retrasă. Așa cum se știe, stagiul pe Flora durează circa trei ani, or el și l-a reînnoit pentru a doua oară, caz unic la bazele miniere din centura asteroizilor.

Membrii micilor echipe extraterestre sînt de obicei deschiși, vorbăreți și lipsiți de aere; dacă n-ar fi așa, viața lor ar deveni în scurt timp un infern. Ambrosio, fără să fie retras ori taciturn, părea distant și dădea cîteodată impresia că te-ar privi de sus. Discuțiile dintre noi nu depășeau decît rareori sfera subiectelor tehnice; totuși îmi amintesc că a făcut în cîteva rînduri aluzii răutăcioase la adresa nivelului nostru cultural. Sylvester dimpotrivă, era un tip vesel, echilibrat, cu picioarele pe pămînt, săritor la nevoie și bun camarad.

Asteroidul era populat de o puzderie de roboți: roboți valet în incinta bazei, roboți excavator în cariere, roboți de transport, roboți rachetă care duceau minereul pe Terra, roboți coordonatori, roboți pentru construit și reparat roboți și multe alte tipuri. Ambrosio răspundea de întreținerea lor, iar Sylvester și cu mine îi supravegheam de la bază sau pe teren. Era o sarcină relativ simplă, deoarece aceste alcătuiri nu se încurcau și nu se defectau aproape niciodată, iar dacă totuși se întîmpla, apăreau altele și puneau lucrurile la punct. Cel puțin așa a fost pînă în ziua cu pricina...

Atunci fusese rîndul meu la inspectarea carierelor. Am plecat pe la ora șapte dimineața (GMT) de la bază. Sylvester mai dormea, iar Ambrosio, ca de obicei, era atît de absorbit de repararea sau modificarea unor blocuri biotronice încît mi-a făcut impresia că nici n-a observat cînd am intrat în camera ecluză.

În fiecare dintre carierele la care m-am oprit cu micul meu „scuter", am cerut raportul roboților coordonatori. La prima vedere mi s-a părut că totul e în ordine; am devenit circumspect abia cînd în al patrulea sau al cincilea loc mi s-a adresat aceeași plîngere - roboții uzați, prevăzuți pentru casare, n-au fost înlocuiți de mai bine de o lună, în ciuda asigurărilor liniștitoare primite cu ocazia fiecărei reclamații. Mi-am amintit că această observație o mai auzisem o dată sau de două ori și la precedentele inspecții, dar atunci nu i-am acordat prea multă atenție, crezînd că lucrurile se vor rezolva de la sine. Acum m-am decis să mă reped pînă la cariera B-130, lîngă care se afla cea mai apropiată dintre cele zece ateliere de pe Flora, să văd ce se întîmplă. Precizez, pentru cei care nu cunosc, că în aceste ateliere roboții făurari - niște coloși metalici, fiecare cît o casă cu mai multe etaje - creează, direct din rocile excavate, piese de schimb și noi roboți. Atelierele fuseseră înființate atît pentru înlocuirea roboților îmbătrîniți cît și pentru realizarea unor roboți în surplus, în vederea deschiderii de noi exploatări. La vremea înființării bazei miniere, soluția a fost găsită mai avantajoasă decît aducerea utilajelor sau a pieselor de schimb de pe Terra.

Deși ar fi fost firesc, nu-mi trecuse totuși prin cap că acești coloși erau în stare să se reproducă și pe ei înșiși, cu alte cuvinte că puteau construi, direct din minereurile potrivite, nu doar roboți mărunți, ci și alcătuiri identice lor înșiși. M-au înfricoșat întotdeauna gesturile pe care le fac atunci cînd se alimentează cu minereu, ori mișcarea zecilor de brațe care apucă roboții destinați casării, îi dezmembrează, le înghit componentele, scoțînd apoi la iveală altele noi, pe care le asamblează cu mișcări atît de rapide încît nu le poți urmări cu ochiul liber. Știam că la cariera B-130 trebuia să fie patru roboți făurari. Este greu de redat șocul pe care l-am avut cînd am zărit, răspîndite în craterul care alcătuia platoul atelierului, o duzină de siluete imense, întunecate, cu panourile solare desfășurate aidoma aripilor unor mori de vînt, mișcîndu-se coordonat de parcă ar fi efectuat un dans ritual.

De cîte ori veneam în inspecție giganții mă reperau de la distanță, iar cel mai apropiat mă lua în primire cu un respectuos „sînt R-17" (sau un alt indicativ), după care urma invariabil „salut, șefule, ce vînt te mai aduce pe aici?" (asta făcea parte cică din programul de umanizare a relațiilor om-mașină). Acum nu s-a întîmplat nimic din toate acestea; în receptor auzeam doar un soi de chițcăială, după care au izbucnit deodată, cu toții în

cor, fără să se mai prezinte:

– Ce-i cu tine creţule? Ce ai rămas aşa, cu gura căscată?

Nu ştiu cum rămăsesem de fapt, dar nu încape îndoială că abia acum aveam de ce să fiu cu adevărat uluit. Cuvintele folosite nu făceau parte din vocabularul standard pentru roboţi, pe de altă parte apelativul „creţule" nu-l folosea faţă de mine decît Ambrosio şi numai atunci cînd îşi propunea să mă ia peste picior. De cîteva ori îl rugasem să găsească ceva mai spiritual, ori cel puţin să nu se repete, dar degeaba... În clipa aceea însă colegul meu se găsea în incinta bazei, la o distanţă de peste optzeci de kilometri...

– Ambrosio, ce-i farsa asta?, am îngăimat eu, nevenindu-mi la repezeală în minte ceva mai inteligent.

– Calmează-te!, nu-i nici o farsă, doar o simplă experienţă – transmiseră în cor răspunsul coloşii din faţa mea.

– Te-aş ruga să nu te amesteci măcar cîteva minute – i-am răspuns – dă-mi voie să cer cîţiva indicatori privind reparaţiile; sînt nişte rămîneri în urmă... Te rog mult!

A urmat o scurtă pauză, după care corul răsună din nou, într-un perfect unison:

– Creţule, treaba e ceva mai încurcată. Mi-e teamă că deocamdată nu-i posibil... Fii înţelegător... şi mai fă-mi o favoare; renunţă un timp să dialoghezi cu roboţii; cînd o să te întorci o să-ţi dau toate explicaţiile...

Nu l-am ascultat. Am declanşat toate sistemele auxiliare de alarmare, dar fără nici un rezultat. Am cerut atunci pilotului automat al scuterului să mă ducă în cel mai scurt timp înapoi la bază. În timp ce săltam uşor peste neregularităţile reliefului, cu o viteză de peste o sută de kilometri pe oră, zburînd aidoma unei rachete de croazieră, am cerut contactul audio cu Sylvester. Acesta era agitat la culme.

– Nu ştiu ce-i cu Ambrosio; cred că a luat-o razna. Vino cît poţi de repede...

Legătura s-a întrerupt brusc, iar eu n-am mai insistat s-o restabilesc. Am încercat în schimb să contectez pe rînd toate atelierele, începînd cu cele mai apropiate. Mi se confirma o bănuială sinistră – peste tot roboţii făurari refuzau să răspundă. Pentru ca să fiu sigur, repetam apelul timp de cîteva minute, apoi comutam pe frecvenţa următorului atelier. Aproape mă resemnasem cînd am descoperit cu surprindere, tocmai la antipozi, două ateliere care răspundeau normal la chemarea mea. Aceste ateliere au funcţionat corect şi după consumarea evenimentelor care au urmat, asigurînd repopularea atelierelor dezafectate. Azi îmi este limpede că aceasta a fost dorinţa expresă a lui Ambrosio.

Pe Sylvester l-am găsit în vestiarul bazei; mă aştepta şi era agitat la culme.

– Ajută-mă... trebuie să-l imobilizăm... L-am surprins făcînd nişte experienţe foarte periculoase de... copiere a personalităţii...

– De copiere a ce??!, i-am răspuns uluit, nereuşind să mă concentrez încă suficient după oboseala şi agitaţia drumului.

– Creierul lui natural, ştii bine, se foloseşte excelent de emisfera biotronică implantată prin operaţie; legătura de la această emisferă la un alt creier biotronic este o operaţie de rutină; la roboţi se practică în mod curent. Sînt aproape sigur că Ambrosio a reuşit să se interconecteze în felul acesta cu mai mulţi creieri artificiali, transformîndu-i în simple prelungiri ale propriului creier. Probabil că ideea îl preocupă de ani de zile fără ca cineva să fi prins de veste...

I-am povestit pe scurt cele ce mi s-au întîmplat la atelierul de la cariera B-130. Sylvester holbă ochii tot mai mari.

– Pe toţi dracii!! Nu mi-aş fi închipuit că e atît de avansat... Îţi dai seama ce înseamnă asta? Deci, toţi aceşti roboţi au devenit anexe ale corpului său... Ambrosio poate să vadă simultan prin ochii lor, să simtă prin toţi receptorii lor, prin senzorii în infraroşu, prin detectorii de minereu şi toate celelalte... Asta înseamnă că nu mai are doar două mîini şi două picioare, ci mii de membre pe care nu este exclus că a şi învăţat să le coordoneze... ca un miriapod făcut din bucăţi răspîndite pe tot asteroidul... Îţi aduci aminte că de vreo două săptămîni stă zilnic, ore în şir, în fotoliu, strîngînd din pumni ori din dinţi ori tîrşîindu-şi picioarele de ne întrebam dacă n-o fi păţit ceva... Pariez că în timpul acesta de fapt simţea, se mişca, trăia prin roboţii pe care şi i-a subordonat...

– Şi ce-i rău în toate astea?, am îndrăznit eu, mai mult ca o tentativă stîngace de a îndepărta presimţirea unui coşmar.

Sylvester explodă.

– Cum? Nu-ţi dai seama? În primul rînd atelierele nu-şi vor face datoria, deci producţia se va bloca. Dar asta-i floare la ureche pe lîngă faptul că **ei toţi** sînt acum practic o singură fiinţă cu zeci de corpuri... Dacă nu îl oprim imediat pe Ambrosio, corpurile sale vor deveni sute, apoi mii. Va putea face cu noi ce va dori. Dacă am distruge o componentă, întregul nu s-ar resimţi cîtuşi de puţin... orice parte se va putea înlocui, la nesfîrşit... Va fi pur şi simplu indestructibil, nemuritor... Roboţii, ştii bine, se hrănesc cu energie solară şi pot creşte oriunde găsesc minereurile necesare... Ambrosio va putea părăsi Flora invadînd alţi asteroizi, poate chiar planete... Roboţii suportă condiţii extreme; în spaţiul extraterestru ne sînt superiori din foarte multe puncte de vedere... N-ar fi exclus să se şi autoperfecţioneze constructiv...

Am încercat să-l temperez. I-am sugerat să ne sfătuim cu cei de la Centrul de coordonare de pe Terra, deşi era iluzoriu – un singur schimb de mesaje dus-întors ar fi necesitat, la data respectivă, cincizeci şi cinci de minute; or nici n-am apucat să-i spun ceva că Ambrosio intră în încăpere urmat de un robot-valet.

– Ah, creţule, te-ai şi întors... îmi spuse moale.

Sylvester îl somă, scurt şi hotărît, să înceteze experimentul. Ambrosio părea la început că nici nu-l aude, apoi, la repetarea somaţiei, răspunse ca trezit dintr-un vis frumos, arborînd un zîmbet an-

gelic pe buze.

- Imposibil... s-a înfăptuit... nu mai este nici o cale de întoarcere!

- Tîmpenii! Desfaci imediat toate legăturile şi termini bîlciul!

Ambrosio continua să zîmbească, vorbind aproape şoptit.

- Imposibil... eu sînt deja **acolo...** nu mă mai pot aduna la loc. Poţi cel mult să mă distrugi, dar nu mă mai poţi reface...

- Cu ce drept ţi-ai permis?!... Pentru ultima dată te somez - deconectează-te de roboţi! Aşa cum te-ai legat vei şti să te şi dezlegi... Nu mă obliga să folosesc forţa...

Sylvester întinse mîna după dezintegrator şi-l îndreptă către Ambrosio. Acesta însă continua să zîmbească.

- N-ai decît să mă ucizi, dar de desfăcut nu se poate...

Sînt convins că Sylvester n-avea intenţia şi nici n-ar fi fost în stare să-l omoare; în clipa următoare însă robotul valet se întoarse şi apucînd cu palma sa uriaşă pumnul lui Sylvester îi apăsă violent degetul pe trăgaci. Fulgerul care izbucni din armă îl izbi pe Ambrosio în piept; acesta încremeni într-o convulsie generală, apoi căzu, plutind cîteva secunde pînă să se întindă pe podea. Robotul valet se dădu cîţiva paşi îndărăt clătinîndu-se.

În tot răstimpul acesta eu n-am fost în stare să schiţez nici o mişcare. De altfel ar fi fost inutil; roboţii valet au o agilitate şi o forţă cu care cele ale omului nu se pot măsura. Dincolo de toată grozăvia celor întîmplate, mă teroriza şi faptul că un asemenea gest a putut fi comis de unul dintre aceşti servitori renumiţi pentru firea lor paşnică, docilă, binevoitoare, gata oricînd să se sacrifice dacă viaţa unui om ar fi în pericol. Sylvester era, desigur, şi mai şocat decît mine. A azvîrlit cît colo dezintegratorul şi s-a aruncat asupra trupului lui Ambrosio plîngînd cu sughiţuri. Robotul valet se sprijini de perete buimac, cu o voce stranie, căutînd cuvintele şi pronunţîndu-le gîngav, tărăgănat, ne spuse:

- Nefericiţilor... Degeaba v-aş fi explicat, n-aţi fi fost în stare să înţelegeţi... acum toată lumea va fi convinsă că voi m-aţi ucis... dar să ştiţi că eu, Ambrosio, trăiesc... fără să vreţi, m-aţi ajutat să rămînc **dincoace...** de acum sînt liber, liber de orice obligaţii, deci pot pleca s-o caut... Să ţineţi minte că numai pentru **ea** am făcut totul... Sînt ani de atunci... nava ei a fost avariată undeva prin centura de asteroizi; a rămas fără semnalizări şi ultima traiectorie era necunoscută... un ac într-o mie de care cu fîn... nici n-a mai fost căutată; din lipsă de speranţe, din lipsă de mijloace... dar ea continuă să fie undeva pe aici... Am jurat încă de atunci să fac orice s-o găsesc... poate mai trăieşte, în anabioză; e drept, o şansă la un milion... Trebuie s-o găsesc însă oricum... dispun în sfîrşit de toate mijloacele necesare... şi nimeni nu mă mai poate opri... ia priviţi...

Robotul mă trase în încăperea vecină, unde se aflau monitoarele destinate supravegherii carierelor. Conectă toate ecranele pentru ca să fiu martor la cele ce urmau să se întîmple. Eram numai eu acolo; Sylvester rămăsese îngenuncheat lîngă corpul lui Ambrosio, incapabil, cred, să mai recepţioneze ce se întîmplă în jurul său.

Am văzut atunci cum roboţii făurar, cuplaţi într-un mod ingenios cu roboţi de alte tipuri, între care şi roboţi rachetă, destinaţi expedierii minereului, s-au înălţat sincron de pe diferitele platforme atelier. Peste cîteva minute se adunaseră deja cu toţii într-o nouă şi stranie constelaţie care se îndepărta de Flora, urmărită de obiectivele camerelor de luat vederi. Verificînd, la scurt timp după aceea, datele telemetrice, rezulta că s-au înscris, laolaltă, pe o traiectorie inerţială în interiorul centurii de asteroizi.

Robotul valet a rămas lîngă ecrane, absent. Apoi l-am văzut pierzîndu-şi echilibrul şi căzînd pe podea cu un zgomot moale. Tehnicienii care au venit mai tîrziu spuneau că toate programele, ca şi toate datele aflate în creierul său biotronic erau şterse. Altminteri nici o piesă nu era defectă. După o perioadă de reinstruire, a putut fi repus în funcţie, dar, desigur, interogarea lui ar fi fost complet inutilă.

Îmi menţin mai departe declaraţia iniţială că, în ciuda lipsei dovezilor în favoarea celor de mai sus, în ciuda unor aparente probe acuzatoare (mă gîndesc în primul rînd la amprentele de pe dezintegrator) şi în ciuda chiar a mărturisirii pe care a făcut-o în starea de şoc nervos în care l-au găsit anchetatorii, Sylvester nu este cu nimic vinovat de moartea lui Ambrosio. Sînt convins că personalitatea acestuia, ori poate numai o copie sau un fragment, pluteşte şi acum undeva prin spaţiu, engramată în creierele biotronice ale unui stol de roboţi, practic imposibil de reperat... Din păcate el nu va veni să depună mărturie...

Şi dacă ar veni, ar fi oare crezut?

desen de ALEXANDRU ANDRIEŞ

dan ursuleanu

ETERNA MESERIE A VIITORULUI

Meseriile veacului nostru devin fie mereu mai complexe, fie mereu mai specializate. E tot mai greu pentru un amărît de școlar să-și aleagă o profesiune: una-două te împiedici de calculator, de genetică sau de mecanica cuantică. În vopsitorie încep să pătrundă roboții și în croitorie laserii. La poștă, ordinatorul. Pînă și țăranii nu mai pot face total abstracție de izotopii atomici pentru creșterea ovăzului sau de metodele de clonare a bivolițelor. Dacă lucrurile or să meargă tot așa (și așa vor merge, e sigur!), atunci în curînd n-ai să mai poți pune un flec la pantof fără diplomă de doctor în geofizică, iar un actor de provincie, care nu e expert în holografie, nu-și va mai găsi locul pe scenă. Va învăța bietul om un sfert de secol, șase ore pe zi, ca să ajungă un dulgher mediocru sau un tinichigiu auto categoria a II-a.

N-aș vrea să mai fiu copil în vremurile astea!

Dar pentru că am un copil și, de voie-de nevoie, trebuie să-i îndrum pașii timizi înspre cîmpia cea largă a muncii, pentru că mulți dintre dumneavoastră, stimați cititori, treceți prin aceleași frămîntări ca și mine, am să vă dau cheia problemei.

Există o meserie sigură, bănoasă, ușoară și pe care în numai cîteva zile o poate învăța mulțumitor pînă și un păstor analfabet de gîște.

Această meserie salvatoare este aceea de scenarist pentru filmele științifico-fantastice.

Credeți-mă, nu vorbesc în dodii, domeniul SF cunoaște deja rețete sigure, prefabricate, pentru orice schemă literară, cineva a făcut pînă și o organigramă a subiectelor filmelor de science-fiction și - pe baza acestor minunate înlesniri - orice om poate construi un subiect bunicel, la fel de ușor cum ar înălța un castel din cuburi.

În cele ce urmează vă voi învăța întreaga șmecherie, punînd astfel bazele unei societăți a viitorului alcătuită exclusiv din scenariști.

UNDE SE PETRECE ACȚIUNEA

Evident, pe Pămînt. Pămîntul e cheagul, matca și vîna. Nu vă plasați acțiunea pe alte planete, chiar dacă sînt apropiate, și nimeni nu vă va acuza de evazionism. Chiar dacă, din necesități ale subiectului, unele personaje sînt nevoite să plece pe alte meleaguri (Lună, Marte, constelația Arcturus sau galaxia Gutenberg) faceți în așa fel ca, la sfîrșitul acțiunii, ei să revină acasă mistuiți de dorul planetei natale. Aici au tot ce le trebuie: apă, aer, sol cultivabil, prieteni, amintiri.

CÎND SE PETRECE ACȚIUNEA

Aveți la îndemînă trei posibilități: prezentul, viitorul apropiat și viitorul îndepărtat.

a) Ați ales prezentul. Descrieți viața, oamenii, așa cum sînt, și, deodată, introduceți un element care n-are nici o legătură cu prezentul și îl dă peste cap, aducîndu-l în pragul trecutului de tristă memorie. Rezolvați situația și restaurați prezentul, devenit datorită acestei grele încercări mai înțelept.

b) Ați ales viitorul apropiat. Ați făcut bine, cititorul e foarte interesat să știe ce-l poate paște încă în cursul vieții sale. Nu trebuie să vă spetiți în a imagina o recuzită SF foarte sofisticată, legi științifice noi și alte lucruri despre care azi nici nu avem habar. Ajunge să dublați cantitativ bunăstarea civilizației actuale, să arătați că totul merge, zboară sau înoată de zece ori mai repede și că problemele cu care își bat acum capul oamenii de știință au fost rezolvate.

c) Ați ales vitorul îndepărtat. Vă felicit, ați scăpat de orice grijă. Îi puteți pune în circă orice idee trăsnită, oricît de fantasmagorică. Îl puteți împodobi cu toate posibilitățile. Tot n-are cum să verifice nimeni.

TEMATICILE FUNDAMENTALE

Sînt numai cîteva, ușor de învățat pe dinafară, chiar și fără să le notați în agenda de lucru: a) Tema catastrofică; b) Tema conștiinței iresponsabile; c) Tema lumii pe dos; d) Tema invaziei din afară.

Tot ce ați auzit, citit sau văzut despre mutanți roboți, călătorie în timp, lumea postatomică sau savantul nebun, ca și alte neasemuite istorii cu manipulări genetice, orașe utopice, invenții care se întorc împotriva omului, caracatițe vorbitoare și androizi, se va alinia fără fasoane și în cea mai desăvîrșită ordine la una din aceste patru teme.

V-ați fixat asupra unei teme. A mai rămas de pus la punct un singur fleac: schema subiectului. Modulele prefabricate pe care vi le voi pune la dispoziție, fac din definitivarea schemei o operațiune mai simplă decît strivirea unei muște.

De aici încolo vă recomand să luați și ceva notițe:

SCHEME DE SUBIECT ÎN CADRUL TEMEI CATASTROFICE

1 — Geofizica, bat-o vina.

Pămîntul se supraîncălzește (efectul de seră, intensificarea reacțiilor termonucleare din miezul incandescent etc.), sau se răcește (contrariul efectului de seră, glaciațiunea, diminuarea reacțiilor din miezul incandescent), sau atmosfera începe să se risipească (scăderea atracției gravitaționale, entropia etc.) sau apele își pierd caracterul nutritiv (gă

siți singuri niște cauze, acolo...), sau scoarța se prăbușește în ea însăși (sporirea gravitației, contracția planetei etc.) sau altele asemenea.

Dezastrul se va petrece gradat, pentru a da timp personajelor să se vînzolească, să caute o salvare, să emită o idee aberantă.

Exemple de atare idei: ● punerea pe foc a tuturor pădurilor; ● dezvoltarea la scară planetară a industriei de costume ignifuge; ● transformarea biogazului într-un amestec respirator; ● renunțarea la apă; ● proptirea scoarței terestre din interior cu schelăria platformelor de foraj petrolier dezafectate; ● întărirea vigilenței la toți locuitorii Terrei.

Dezastrul e încetinit, se înregistrează un festivism amăgitor, apoi, implacabil, vine deznodămîntul și catastrofa își desăvîrșește opera. Toată lumea moare (SFIRSIT). Sau aproape toată lumea moare, doar cîțiva fug cu o rachetă în Andromeda. Promit să revină pe Pămînt, cînd vor fi în stare să vină de hac cataclismului (SFIRSIT)

2 – **Cu cosmosul nu te joci.**

Pămîntul începe să fie atras de Soare (contracția Universului, anomalie orbitală sau pur și simplu nenorocire inexplicabilă); niște raze cosmice ucigătoare încep să ne traverseze planeta (se vor motiva prin verietatea infinită a radiațiilor în univers sau prin explozia unei supernove); sîntem amenințați să fim pocniți de Lună sau de o cometă gigantică (explicațiile nu sînt necesare, toată lumea crede în această tragică eventualitate). Eventual, cometa va fi din antimaterie, promițînd să ne anihileze printr-o gigantică explozie.

a) Scenarii optimiste. ● Un culegător de banane din Tanzania sugerează instalarea unor puternice retrorachete de corecție a traiectoriei terestre. Revenim pe orbita mamă. Atomul în slujba vieții. ● Razele sînt deviate printr-un cîmp magnetic fabulos realizat prin îngrămădirea la pol a tuturor benzilor ampex de pe Pămînt (vezi curbura luminii). Sau: Pămîntul este mutat temporar din calea sinistrului prin conjugarea forțelor parapsihologice ale băștinașilor. După ce primejdia trece, se mai face încă o sforțare pentru a se duce planeta de unde a fost luată, adică la locul ei. În caz contrariu se ajunge în situația de a cădea în Soare (caz a cărui rezolvare ne este deja cunoscută). Sau: razele trec prin altă parte și ne-am speriat degeaba (descrierea unor fenomene de isterie colectivă, crize de misticism, sinucideri). Sau: razele sosesc, ne traversează și nu ne fac nici un rău. Alarmă falsă. Apar fenomene benefice, cum ar fi nemurirea, creșterea producției de lapte și dispariția ruginii. ● Luna sau cometa se răzgîndesc și aleg altă țintă, mai ușor de nimerit (Uranus, Neptun...). Dacă nu se răzgîndesc, se vor adăuga cîteva pături suplimentare de atmosferă pe direcția de unde vine impactul. Agresorul se va freca de aer, și se va dezintegra. Resimțim la maximum o bubuitură de magnitudinea fenomenului Tungus, undeva deasupra Saharei sau a Oceanului Pacific. Prețul plătit va fi infim, cîteva mii de surzi, vindecați după metoda doctorului Cen-Guan.

În toate aceste scenarii, ultimele secvențe vor fi dedicate unor mari serbări planetare. Oda Bucuriei. Culegătorul de banane din Tanzania și doctorul Cen-Guan fraternizează, pe fundalul unei ploi înviorătoare. (SFIRSIT).

b) Scenarii pesimiste. Odată amenințarea conturată, pe Pămînt începe vînzoleala. Toate ideile salvatoare din scenariile optimiste se dovedesc a fi frecție Diana la un picior de lemn. Cădem în Soare. Razele ne traversează și sînt, vai, cu adevărat ucigătoare. Luna și cometele ne fac surcele. Toatră lumea moare (SFIRSIT). Sau: aproape toată lumea moare, doar cîțiva fug cu o rachetă în Andromeda. Promit să se reîntoarcă etc, etc. (SFIRȘIT)

SCHEME DE SUBIECT ÎN CADRUL TEMEI CONSTIINȚEI IRESPONSABILE

a) **Ofițerul declanșator**

Se va insista asupra butonului de care depinde holocaustul nuclear. Un deget care se apropie și apasă. Nu se va insista asupra holocaustului, care va fi mai presus de orice descriere.

Lumea postatomică. Sobolani imenși. Scorpioni. Oamenii au murit. (SFIRȘIT). Variantă îndulcită: Șobolani imenși. Scorpioni. Aproape toți oamenii au murit. Au scăpat doar cîțiva (care lucrau într-o mină de lignit, care explorau o peșteră, care navigau cu un submarin, care tocmai coborîseră în beci, după vin etc.). Sălbăticiți, se bat cu ciomegele pentru o conservă iradiată (cutie de chibrituri, album entomologic, televizor color în stare de nefuncționare, femeie etc.). Șobolanii și scorpionii îi împuținează și mai mult. Un supraviețuitor zice: „Va trebui să reluăm istoria civilizației de la început". Se naște primul copil. Pare normal (SFIRSIT). Variantă parțial îndulcită: șobolani imenși, scorpioni și niște ființe monstruoase jumătate șobolani, jumătate scorpioni. Sînt foștii oameni care au suferit mutații genetice. Se hrănesc cu dărîmăturile fumegînde ale vechilor orașe, devenite acum nefolositoare. Unul dintre ei zice: „Va trebui să deschidem o pagină nouă în istoria civilizației". Nu se naște nici un copil, mutanții se înmulțesc prind dedublarea personalității. (SFIRSIT).

b) **Neglijența în serviciu**

Un genetician mînuiește flacoanele cu bacterii fără se respecte regulamentul de protecția muncii. O femeie de serviciu atinge cu coada măturii claviatura generatorului de noduri spațio-temporale. Un șofer de Tir pierde un container cu Super-hiper-plotox, găsit de doi copii care îl aruncă în rețeaua de aer condiționat a Americii de Nord. O vacă paște cauciucul izolator al cablului de alimentare cu energie a laboratorului central de plasmă. Paznicul grădinii zoologice uită deschisă ușa de la cușca Godzillei etc.

Consecințe: o bacterie modificată invadează pămîntul și ingurgitează orice obiect metalic – colaps al civilizației; oamenii încep să dispară prin nodurile spațio-temporale imposibil de localizat; nord-americanii se sufocă; plasma scapă de sub control și pîrjolește biosfera; Godzilla se răzbună pentru anii petrecuți în captivitate etc...

Slabe încercări de împotrivire la flagel: OMS, ONU, Consiliul de Securitate. Răgazul e prea scurt. Omenirea piere (SFIRSIT). Răgazul e ceva mai lung. Piere numai jumătate din omenire. Soluția, simplă și elementară, o va găsi un copil (școală de corecție, orfelinat). Bacteria devine inofensivă dacă fierul pe care îl consumă a fost vopsit portocaliu; nodurile spațio-temporale se înfundă cu obiecte de cauciuc gonflabil de mărimea unui elefant; alimentația pe bază de soia face super-hiper-plotoxul inoperant; cablul laboratorului central de plasmă e izolat la loc cu o rășină specială; Godzilla, care nu se sinchisește de rachetele cu mai multe focoase nucleare MX, se dovedește total neajutorată în fața prafului de scărpinat.

Jumătatea de omenire rămasă în viață trage învățămintele, urmînd ca pe viitor să nu mai comită prostiile respective, ci altele (SFIRSIT).

c) **Maniacul periculos**

Ghem de subiecte cu extrem de multe ramificații. Se pot prelua toate sugestiile de la punctul b) - „Neglijența în serviciu", numai că în locul neglijenței criminale va apărea elementul de intenție criminală.

Personajul central: Savant nebun sau inventator frustrat în dragoste, sau medic persecutat de directorul spitalului, sau descendent în linie directă al lui Caligula, ajuns în era supertehnologică sau operator de sistem ahtiat după puterea absolută sau adept întîrziat al nazismului sau refulat care se defulează pe spinarea umanității sau femeie demonică urînd întreaga stirpe bărbătească sau obsedat mistic, ce se ambiționează să pedepsească omul pentru păcatul originar sau etc...

Oricare din aceste personaje îl veți prefera va trebui zugrăvit în culori malefice, insistîndu-se asupra laturii maniacale care îi determină acțiunile nesăbuite. I se va conferi o scînteie de geniu, dar pusă în slujba răului. Eventual paranoia, schizofrenia, un complex freudian.

Ce fac ei?

Savantul nebun concepe în laborator un mic monstru pe care îl abandonează, pentru a se prăsi, în rețeaua de canalizare a megalopolisului. Inventatorul frustrat pune la punct o mașinărie diabolică, pe care o folosește la producerea cutremurelor planetare de gradul 9. Medicul persecutat lansează o pandemie (sindromul imuno-deficitar, SIDA, e o idee bună). Descendentul lui Caligula ține sub teroare o mînă de specialiști în explozibile, pe care îi va pune să dinamiteze 216 centrale nucleare. Operatorul de sistem strecoară in Marele Computer un inversor de calcule și economia mondială se dezorganizează. Adeptul neonazismului încropește o organizație paramilitară secretă și pune la punct o înfiorătoare armă de nimicire în masă. Refulatul se defulează imaginînd un dispozitiv care absoarbe oxigenul din aer. Femeia demonică ține sub papuc un genetician și un fabricant de macaroane și îi manipulează să lanseze pe piață spaghete infectate cu gena impotenței. Obsedatul mistic conduce o sectă de telepați și hipnotizatori prin intermediul cărora îi împinge la sinucidere pe atei. Alt dement a găsit metoda de a fabrica bani falși din țesutul cordului uman, și umblă ca un cîine turbat după materie primă. Și așa mai departe...

Ce face omenirea?

● Varianta neagră: este devorată, piere sub dărîmături, se stinge de boală, sucombă iradiată, se sălbăticește datorită crizei mondiale, se duce de rîpă, pierde capacitatea de procreație, se sinucide, se transformă în bani pe care nu mai are cine să-i cheltuiască etc. (SFIRSIT).

● Varianta roz: criminalul este depistat, demascat și anihilat, înainte de a-și duce la îndeplinire planurile mîrșave. Lupta e grea; o dată cu bestia vor pieri și cîțiva eroi buni ai acțiunii. Maniacii periculoși vor sfîrși exemplar, numărîndu-se printre victimele propriilor lor mașinații criminale. (SFIRSIT).

● Varianta neagră cu puncte roz: aproape toată omenirea o încurcă. Scapă numai cîțiva care fug cu o rachetă, promițînd să revină etc. etc... Maniacul periculos rămîne călare pe o piramidă de cadavre, înnebunind de singurătate. Nebunia va fi de un alt fel decît cea care l-a condus la abominabila faptă. (SFIRSIT).

SCHEME DE SUBIECT ÎN CADRUL TEMEI LUMEA PE DOS

Aici încape ceea ce numim îndeobște utopii, antiutopii, contrautopii, ucronii ș.a.m.d. Ideea de bază e că, dacă nu vom fi cu ochii în patru, alienarea omului va merge atît de departe încît Omul se va rătăci cu totul în labirintul existenței sociale.

a) **Răsturnarea ierarhiei**

Societatea oamenilor adulți nu mai impune regulile pe Pămînt. Puterea o dețin roboții, ordinatorul planetar, cîinii, maimuțele antropoide sau copiii mai mici de 10 ani. Vechii stăpîni au degenerat de lene (mașinile fac totul), sau li s-a atrofiat gîndirea și voința (fiind depășiți de alte specii inteligente), sau s-au compromis de un prea lung exercițiu războinic (fiind puși la index de minorii pacifiști).

Varianta profund pesimistă: din masa mulțimii îndobitocite se ridică unu' înzestrat cu luciditate. Pă ei, mă! Flacăra răscoalei se întinde. Roboții sînt aiuriți de disidentul uman, pe baza celor trei legi ale Roboticii stabilite de Asimov, și vor sfîrși demontîndu-se singuri. (SFIRSIT). Cîinii sînt atrași într-o ambuscadă și lichidați de detașamentul special de ecarisaj (SFIRSIT). Maimuțele sînt silite să se transforme în oameni și se asimilează masei răsculaților (SFIRSIT). Ordinatorul planetar va fi aiurit complet cu un băț strecurat între roțile sale dințate. (SFIRSIT). Copiilor li se va administra o bătaie bună la fund, cu alt băț, și vor fi obligați să se pună cu burta pe învățătură (SFIRSIT).

Variante care încep pesimist și se încheie optimist: din masa mulțimii îndobitocite se ridică unu' înzestrat cu luciditate. Pe ei, mă! Flacăra răscoalei se întinde. (Pînă aici totul e ca în variantele profund pesimiste; de aici încolo însă cursul acțiunii începe să evolueze în bine). Legile lui Asimov nu mai funcționează, fiind depășite istoricește; oamenii au decăzut atît de tare încît au uitat pînă și me-

ETERNA MESERIE A VIITORULUI

seria de hingher; nu maimuţele antropoide se transformă în oameni, ci invers; bâţul se rupe.

Se va încheia cu un epilog moralizator: la ce bun să dobori o orînduire superioară, ca să instaurezi una inferioară... (SFIRSIT).

Variante profund optimiste: din masa mulţimii îndobitocite nu se ridică nici unu' înzestrat cu luciditate. Flacăra răscoalei nu se întinde. Toată lumea e mulţumită de situaţie. (SFIRSIT).

b) **Răsturnarea valorilor**

Dacă aţi ales această deschidere tematică, puteţi explora în continuare patru direcţii principale:

- „numai aşa" sau dictatura unui obicei;
- „de-aia!" sau absolutizarea unei cerinţe;
- „ce e aia?" sau pierderea unei trăsături;
- „păzea!" sau bluful unei ameninţări.

Iată subiecte de utopii ilustrînd fiecare din direcţiile menţionate **„Numai aşa"**: cu excepţia unui mic grup de potentaţi care locuiesc la etajul cel mai de sus al societăţii şi care impun regula jocului în folosul lor, absolut toată lumea ● locuieşte în alveole-container unde este cuplată permanent la aparatura de visare artificială sau... ● consumă hrană în pilule, conţinînd un drog care le stimulează patima pentru jocul de şah sau... ● se dă în vînt după lupte de gladiatori cu arme fotonice sau... îşi pierde toţi banii la ruleta cibernetică sau... ● îşi înmoaie simţurile, fiind permisă poligamia cu pînă la şase androizi sau... ● îşi face reciproc farse etc. etc.

„De-aia!": cu aceleaşi excepţii, absolut toată lumea este supusă operaţiei de lobotomie cerebrală, pentru anularea voinţei sau... ● trebuie să declare bătrînii de peste 60 de ani din familie, care vor fi supuşi eutanasiei sau... ● nu are voie să citească sau să deţină nici o carte sau... ● e obligată să poarte în ureche un dispozitiv de bruiere a gîndurilor sau... ● primeşte în locul numelui un număr sau... ● va purta pe cap o cagulă, ca să nu se vadă nimeni cu nimeni etc. etc...

„Ce e aia?": excepţiile rămînînd aceleaşi, toată lumea a uitat să distingă culorile sau... ● să cînte sau... ● să rîdă sau... ● cum arată arborii şi florile naturale sau... ● ce e dincolo de blindajul oraşului îngropat în care locuieşte sau... ● ce este sentimentul de iubire sau... ● la ce foloseşte maxilarul, hrana lichidă fiind injectată prin vaccin etc. etc.

„Păzea!": Excepţiile cultivă în toată lumea frica de Gogo, un monstru imaginar care pedepseşte pe cei nesupuşi sau... ● zona interzisă sau... ● omul de alături sau... ● răsăritul soarelui sau... ● utilizarea home-computerului în scopuri personale sau... ● Zgripxmoo, care nu se ştie ce este etc. etc.

În toate ramificaţiile de subiect descrise mai sus, precum şi în altele care pot fi născocite după modelele prezentate, cineva, eroul neliniştit, va ieşi din rînd, înţelegînd că se poate „şi altfel", refuzînd explicaţia pentru copii idioţi „de-aia!", aducîndu-şi aminte „ce e aia", sfidînd tabù-urile, interdicţiile şi spaimele iraţionale. Îl va ajuta mai întîi, timid, o femeie (Filon idilic). Apoi tot mai mulţi se raliază luptei pentru restabilirea valorilor juste. Micul grup de potentaţi trece la represalii. Inutil. Binele învinge. Eroul neliniştit moare, dar cauza lui triumfă (SFIRSIT) Femeia iubită moare şi eroul neliniştit se linişteşte (SFIRSIT). Tabù-urile vechi sînt sfărîmate şi înlocuite cu altele noi (SFIRSIT DESCHIS).

SCHEME DE SUBIECT ÎN CADRUL TEMEI INVAZIEI DIN AFARĂ

Avem prin urmare de-a face cu ariergarda extraterestră. Ea se prezintă sub formă de germeni, gîngănii groaznice, reptile ciudate, fiinţe super-evoluate, maşinării pe alte principii sau pur şi simplu chestii inteligibile (the „Thing").

Toate aceste detaşamente ale invaziei sînt, clar, de două categorii:

a) **bune**

b) **rele**

Din punctul lor de vedere pot fi şi indiferente, dar pe noi ne frămîntă punctul nostru de vedere.

De unde vin ele nu are prea mare importanţă. Luna, Marte sau Venus şi-au pierdut credibilitatea ca izvor al extratereştrilor. Vor fi alese obîrşii cosmice mai exotice (Andromeda, Betelgeuse, Norii lui Magellan) sau şi mai bine planete inexistente (Arahne, Horroria, Barionia sau Smart XZ-43), ascunse prin felurite colţuri ale Universului.

a) **ce se întîmplă dacă sînt bune**

● vor să înveţe din experienţa noastră. Învaţă şi pleacă (SFIRSIT).

● vor să ne înveţe experienţa lor. Ne lăsăm învăţaţi şi pleacă. (SFIRSIT). Nu ne lăsam învăţaţi şi ne părăsesc mîhnite (SFIRSIT).

● vor doar să se lămurească. Ne sperie fără voia lor cu OZN-urile. Sau se disimulează printre noi şi apar tot soiul de fenomene bizare. Sau stabilesc un contact de gradul III, ne lasă cu gura căscată şi pleacă. Sau iau cu ei un pămîntean janghinos (beţiv, hoţ, drogat etc.), pentru a-l transporta în grădina zoologică a planetei lor, unde sînt expuse ciudăţenii din tot cosmosul (SFIRSITURI ADECVATE).

Mai palpitant este să vedem...

b) **ce se întîmplă dacă sînt rele**

● Nu ne înţeleg ● Ne înţeleg prea bine şi ne aplică o binemeritată pedeapsă ● Vor să ne jefuiască (de uraniu, de apă, de femei) ● Vor să ne ia locul ● Ne consideră doar o sursă de hrană ● Au decis într-o şedinţă ultrasecretă să ne facă sclavi.

Invazia se extinde, iar conflictul se înteţeşte. Nu sîntem de acord. Puţin le pasă că nu sîntem de acord. Sînt radioactive sau neradioactive şi asta le dă un sentiment de trufie. Schiţăm o strategie de război just. Se dovedeşte că pot fi nimicite de virusul guturaiului, sau de o mulţime de ţărani cu bîte, sau de mişcarea de gherilă, sau de bomba atomică (SFIRSIT). Se dovedeşte că nu pot fi nimicite de forţele mai sus citate.

Şi atunci...

● Îşi impun scopul: ne jefuiesc, lăsîndu-ne săraci lipiţi planetei şi fără femei (SFIRSIT); ne gonesc în stele, de unde promitem să revenim atunci cînd... etc. etc... (SFIRSIT); ne impun o dictatură

afurisită (nu acceptăm acest sfîrşit); ne mănîncă (SFIRSIT).

● Nu ne lăsăm: savanţii Terrei inventează altceva care le face benefice sau le alungă sau le transformă în materie primă pentru industria energetică sau le omoară (SFIRSIT); un puşti isteţ le convinge că oamenii sînt de treabă, iar ele pleacă sau mor (SFIRSIT); un preot le vorbeşte de Dumnezeu, iar ele fug îngrozite sau se autodistrug (SFIRSIT); o stewardesă apetisantă le ia minţile şi ele se decimează reciproc sau pleacă ducînd mesajul iubirii în Univers sau se căsătoresc şi trăiesc fericiţi pînă la adînci bătrîneţi (SFIRSIT).

■

Întreaga încrengătură de subiecte pe care vi le-am dat mură în gură poate fi innobilată prin aplicarea unui motiv cu efecte sigure la marele public:

CĂLĂTORIA ÎN TIMP

Despre călătoria în timp e suficient să ştiţi că ea poate fi întreprinsă...

a) **din viitor spre trecut**
b) **din trecut spre viitor**

Şi că vehiculul acestei excursii se poate prezenta într-o mare varietate de forme: (aparatură sofisticată, găselniţă artizanală, nod temporal, ceas de buzunar, introspecţie îndelung exersată etc.).

Dacă preferaţi varianta a) trebuie să respectaţi o regulă sfîntă: călătorul în timp nu are voie să mişte nici măcar un pai în trecut, ca să nu dea naştere la o tevatură întreagă în viitor. Ferească sfîntu' ca viitorul să cotrobăiască prin resursele de petrol ale trecutului, că rămînem fără prezent!

Dacă vă seduce varianta b) două sînt alternativele notabile:

● personajul pleacă în viitor şi se întoarce în timpul lui fie încărcat de înţelepciunea epocii pe care a vizitat-o, fie turmentat de dezastrul pe care l-a văzut acolo. Prezentul trage cuvenitele învăţăminte.

● Personajul pleacă în viitor şi rămîne definitiv acolo, la o viaţă mai bună. Prezentul îl va înfiera prin mijloacele mass-media şi opinie publică.

Ar mai fi stuaţia în care călătorul în timp se rătăceşte în hăţişurile temporale şi pierdut rămîne. Simplu moft pentru impresionat domnişoarele lacrimogene.

■

Punînd în operă arsenalul de subiecte, tehnici şi procedee pe care am avut bunăvoinţa să vi le descriu, nu mai avem a ne teme de invazia extratereştrilor în bucătăriile şi camerele noastre de dormit, căci putem da unei situaţii oricît de dramatice finalul dorit.

Singura invazie căreia va trebui să-i facem în mod real faţă va fi cea a scenariştilor şi autorilor de science-fiction. Dar ăsta e un alt subiect, din care pornesc următoarele ramificaţii:

a)..........
b)..........
c)..........

– SFÎRŞIT –.

desen de ALEXANDRU ANDRIEŞ

mihail grămescu

CASA FIILOR

(Un basm atomic)

pictura de Jürgen F. ROGNER

1. Dincolo de cîmpia înaltă, despicată de canionul Rîului tulbure şi mănos, chiar la marginea Pădurii, se ridică solitară, dărăpănată şi costelivă Casa Fiilor.

Este o construcţie masivă, primitivă, din îmbucături de lemn şi piatră, cu contraforturi de cărămidă roşie şi turnuri ţuguiate. O casă pustie în care cîndva s-au zbătut suflete chinuite pentru a fi **ţesută** o pînză scumpă cum alta nu mai este – o pînză din care nu se croiesc decît hlamidele regale şi pontificale, colorate cu **purpură.**

2. În spatele intrării susţinută de coloane de marmură cu vinişoare însîngerate se deschide Sala Comună, înaltă, întunecoasă şi rece. Fără alt mobilier decît jilţurile cu spătar, sculptate în lemn de abanos, cu incrustaţii florale dintre care se iţesc măşti diforme, schimonisite în urlete mute, ca şi cînd ierburile şi florile dimprejur le-ar sfîşia trupurile invizibile, să le înghită în euforia vegetală fără de sfîrşit. Picioarele jeţurilor se termină cu labe ale căror gheare oţelite zgîrie pardoseala de piatră, sfîrtecînd marmura din carnea căreia se preling vinişoarele de **porfir-de-piatră** – cea mai scumpă vopsea din lume.

Ghearele s-au crăpat de atîta screpţănat şi agaţă agasant floacele încălţărilor şi perii din îmbrăcămintea fiilor.

3. Hartanj, flăcăul blond cu ochi întunecaţi şi

adînci se apropie de Jilţul în care Fratele cel mare picoteşte.

Fratele cel mare are faţa brăzdată de cute adînci, ca sculptate în lemn. Ridurile i se strîng într-o încruntătură aspră, exprimînd suferinţă şi ură. Băiatul se simte atras de taina chipului cel nemilos şi crud ca o lamă de paloş. Atras, şi în acelaşi timp respins.

Trupul uzurpat în somn îl soarbe către dînsul şi Hartanj se apropie tot mai mult de el, aplecîndu-se asupră-i pînă cînd se prăbuşeşte ca-ntr-o fîntînă în care se răstoarnă cerul, identificîndu-se, rid de rid, ochi de ochi, muşchi de muşchi – ca de vitraliul unei ferestre. Bătăturile din podul palmelor sînt urmele uneltelor cu care Fraţii cei mari muncesc (de demult) la ridicarea tuturor monumentelor care-l înconjoară, şi a celorlalte monumente ale lumii, şi ale Lumii, aşa cum este ea şi aşa cum i-au hărăzit-o lui moştenire. Mîinile sînt aspre de minerele armelor oţelite. Şi băiatul se înfioară străbătut de tăişul amintirii crîncene cînd ţigva descăpăţînată a Lunii se prăvale în ochiul tulbure din adînc, să se joace el cu ea dînd-o rostogol prin praful drumului, ce trece chiar prin faţa vizuinei bordeiului Mamelor.

4. O căpăţînă mare, cu barbă şi plete colilii, răspîndind parfum îndepărtat de lapte şi mirodenii (de dincolo de izul sărat de sînge).

Trasă de barba lungă, căpăţîna saltă din piatra-n piatră, dîndu-se de-a dura, ca să-şi arate cînd pielea feţei, albă şi subţire ca pergamentul, cînd ceafa cu locul în care, acolo unde ar fi trebuit să fie gîtul, se înalţă un gogoloi mic, ofilit, ca un peţiol străveziu atîrnînd dintre stamine prin care lumina răzbate clorofilian, ca printr-un pahar de sticlă groasă.

5. – Frate... rosteşte copilul în şoaptă. Frate! Nu ştie care dintre fraţi e acesta, fiindcă toţi Fraţii mai mari seamănă unul cu celălalt.

Bărbatul tresare, înălţîndu-şi ochii albaştri din adîncuri într-o căutătură îngheţată.

Dînd cu privirea de puştan, crisparea i se destinde într-un zîmbet ca răsăritul soarelui din nori.

Da! acum îl recunoaşte din nou!, şi micuţul pune mîna pe pulpa piciorului învelit în mantie neagră, sprijinindu-se să ajungă la buzele strînse ale Fratelui mai mare, care-i ciufuleşte cu un gest moale părul blond răzvrătit pe creştet.

– Măi Lupule!, îi spune Fratele mai mare, cu vocea spartă.

– Măi Hîrciogule!, se bucură ţîncul, jucîndu-se cu mînerul jungherului de la şoldul uriaşului.

– Măi Lupule!, repetă bărbatul, smulgîndu-se din îmbrăţişarea jilţului.

În favoriţi i-au înflorit deja smocuri de blană albă.

– Haide!, zice ţîncul. A sosit momentul! Femeile au adus animalele. E faptul serii. Aşteaptă afară şi fiindcă Surorile care îi iubesc pe Fraţii mai mari nu s-au întors încă, ele nu vor să intre aici, şi de aceea m-au trimis pe mine să vă chem.

– Da, femeile nu au voie să intre aici, confirmă bărbatul, iar tu eşti deja mare de-acum. Abia astăzi am văzut eu cît ai crescut.

6. Cînd ies afară împreună, se opresc o clipă, orbiţi. E o seară extraordinară: soarele scapătă, florile îşi apleacă potirele violete vărsîndu-şi îmbătarea, iar în spatele îngrăditurii de nuiele animalele scîncesc încetişor, îngrămădite unele în altele.

Făcîndu-şi loc prin mulţimea femeilor, o fată firavă se apropie, întinzîndu-le pîinea şi sarea. Pe tipsie, în carafa cu apă, tremură un firicel de soare prelins printre monedele mici de aramă ale frunzelor irosite-n vînt de un semănător îndepărtat.

Fata aceasta este sora lui Hartanj, de-o vîrstă cu el, sora lui. În vizuina Mamelor s-au strîns în braţe noapte de noapte, şi înainte de-a adormi, ea i-a povestit de nenumărate ori cît de mult îl iubeşte ea pe Fratele mai mare.

7. A-l iubi pe Fratele mai mare reprezintă o mare nefericire. A-l iubi pe Fratele mai mare înseamnă a îndrăgi tiparniţele subterane de lut, cu semne încrustate şi întunericul friguros din Casa Fiilor, în care femeile nu au voie să calce, de numai fetele mai pătrund (cu adevăratul chip ascuns sub brodoade înflorate) să le aducă, pe platourile curate, pîinea şi sarea. Fraţii mai mari, proptiţi în spadele lor lungi, întind mîinile aspre către copii, să-şi primească tainul, şi fetele care-i iubesc îşi împrăştie atunci pe poalele mantiilor lor buclele, în aşteptare, îmbrăţişarea despărţirii, acesta fiind singurul mod în care-şi pot exprima, cuvios, sentimentele faţă de dînşii.

Fata aceea, care-l iubeşte mai presus de fire pe Fratele mai mare, e apărată prin aceasta de suferinţele şi muncile lumii. Nici fratele ei, nici stăpînul ei, nimeni nu mai are acces în alcovul ei, în albul doliului de nuntă, atîta vreme cît Fratele mai mare nu şi-a luat încă zborul. Şi, dacă doreşte, ea poate şi după aceea să-l aştepte – Fraţii mai mari îi asigură, tacit, imunitatea.

8. Armăsarul se zbate trîntit în ţărînă. Bărbaţii se agită în jurul lui, manevrînd cu dexteritate sculele grele de metal, care lucesc ascuţite în mîinile lor. Capul prelung se smuceşte cu ochiul holbat de spaimă şi durere, căutînd, peste tîrtiţă, către cei lăsaţi acolo pe vine. Abia dacă întrezăreşte sclipirea scapelului că durerea-i şi arde brîncile... Picioarele tremurînd zvîcnesc scurt şi ţarina se înnegreşte sub el.

După armăsari vine rîndul taurilor înaripaţi, berbecilor şi ţapilor negri, porcilor şi cocoşilor zburători. O rasă nouă va bîntui Cîmpia fumurilor scufundate ale izbelor Mamelor, împinse înainte de elanul expansiunii.

A Mamelor este Nemărginirea – o mamă chemîndu-şi fiii să-şi pună capetele-n ploala ei de noapte brodată cu stele.

În scîncetul animalelor îngenuncheate, Nemărginirea nu se deschide decît Fraţilor mai mari şi maşinii acestora: din roţi, hamuri, pîrghii şi scripeţi,

scapele, lănci, odgoane, turbine, cilindri în patru timpi, pistoane, ţevi de ardere şi duze acţionate de cai şi boi graşi, de claponi blînzi, de vulturi supuşi, de aburi asfixianţi, de cărbuni, de uraniu, de heliu.

Print-un subterfugiu magic, Omul, Fratele mai mare, îşi instaurează, trufaş, stăpînirea.

9. Povestesc despre Fata răpită, în cinstea căreia beau din bărdacele umflate, udînd, din cînd în cînd, cu cîţiva stropi de zeamă neagră, glia. Torţele fîlfîie pe bărbi fluturi incandescenţi şi rîsul gîlgîie în gîtlejuri ca un lichid de noapte.

Se spune că a fost o fată nespus de frumoasă şi blîndă. Străinul, o fantomă (fiind străini, nici nu pot fi altceva decît umbre de suflete rătăcite), va fi fost îmboldit de stăpîn. Cică pe la ei, pe lumea cealaltă, în craterul din care urcă străinii, aşa se răpesc fetele.

Stăpînul pizmaş, probabil că o dorise şi el pe fată, dar se temuse de Fraţii mai mari.

Străinul a ispitit-o către Pădure. Părul ei lung s-a revărsat ca o cerneală de foc către cei doi pui de căprioară adulmecînd aerul liber al Pădurii din spatele Casei Fiilor.

Cînd s-a lăsat însă noaptea, mulţimea Fraţilor mai mari s-a bulucit pe poarta dintre coloanele de marmură. Aveau feţele împietrite de ură şi ochii lor răspîndeau văpăi.

Stăpînul, cu lacrimi în ochi, li s-a destăinuit, şi ei l-au sfîrtecat cu labele lor grele de oţel.

Au amuşinat urmele fantomei şi au pătruns ca o vijelie în codrul care şoptea înspăimîntat. Au trecut pe deasupra sătenilor ca un vifor, fluturînd din aripile negre şi îngheţate. Castanii şi cedrii uriaşi s-au închis în urma lor, şi semnul roşu al tisei a lăcrimat, scîrţîind prelung sub apăsarea aripilor de întuneric.

Cînd săbiile n-au mai luminat, înalte, în mîinile lor tari, cerul s-a umplut deasupra codrului virgin de flacără şi sînge, şi din adîncul Junglei a suit un muget îndepărtat ca al unui animal uriaş care agoniza, zvîcnind de se cutremura pămîntul.

10. Bordeiele scobite în lutul roşu al cîmpiei înalte îşi fumegă hornurile scufundate. Acolo, în adîncuri, nenumărate galerii **împînzesc** trupul planetei în nivelurile concentrice ale unui oraş scufundat de foarte multe generaţii.

– Hai, vino!, îi spune copilului Fratele mai mare.

În lumina torţelor, feţele nădușite se întorc spre ei, cu priviri goale. Sora lui din adînc i-a urmat pînă la poalele Pădurii, dar acolo s-a oprit şi ea, cu ochi înlăcrimaţi. Nici măcar fetele nu au voie să meargă mai departe în noaptea asta, nici Mamele, nici Stăpînii, atunci cînd Fratele mai mare a chemat un tînăr, i-a atins umărul firav şi a pornit cu el către Pădure.

Într-o noapte ca asta, Pădurea e bîntuită. Umbre uriaşe, cu aripi fluturate de vînt, se strecoară printre algele de sub Luna uriaşă acoperind tot cerul cu masca ei galbenă de ceară de pe care construcţiile răsturnate atîrnă cu capu-n jos, limpezi ca-n palmă.

Încercănaţi, toţi ochii se umplu de lacrimă, şi numai ochii Fraţilor mai mari se aprind roşii în noapte, călăuzitori prin abisuri.

Cîndva, în zori, unul dintre ei (nu se ştie niciodată **care**, fiindcă toţi Fraţii mai mari seamănă leit unul cu celălalt) îşi va lua zborul.

În aşteptarea acestei înălţări se învîrt tinerii prin Casa Fiilor, întunecoasă şi rece.

11. L-au hărţuit prin hăţişuri pînă cînd hainele şi carnea i s-au sfîrşiat de dinţii de lemn ai trunchiurilor şi crengilor. Apoi l-au bătut. În zori, vînătăile probau suferinţele îngrozitoare la care fusese supus. I-au smuls cu cleşti înroşiţi în foc bucăţi din coapse, sfîrtecîndu-l. I-au înfipt în trup ace lungi, îndoite ca nişte cîrlige. I-au presărat pe cap şi pe mîini pămînt, să-i crească aripi, să-i înmugurească spinarea sfîşiată, să-i asprească trăsăturile dulci de copil.

Atunci cînd i-au pus în sfîrşit arma-n mînă, a constatat, în lumina tulbure a nopţii, că din lama grea şi fierbinte se prelingeau picături întunecate.

Unii dintre cei care merg în Pădure cu Fraţii mai mari, se întorc sănătoşi, şi devin Stăpîni. Aceştia sînt cei care se pierd.

Alţii nu suportă chinurile. Puţini, e adevărat, dar sînt şi dintre cei despre care se spune că „s-au rătăcit în Pădure."

Dar cei mai mulţi se întorc să se pripăşească în Casa Fiilor, după legea tatălui. Ei nu suportă apropierea şi căldura femeii, le rămîne de-a pururi străină. Aceştia poartă spadă şi devin Fraţi mai mari, nemiloşi şi cruzi.

Şi, dintre ei, se spune că unii Zboară.

12. În zori, cînd l-au adus în ogradă, bărbaţii isprăviseră jugănitul animalelor. Le-a auzit urletele şi horcăielile, dar n-a mai întrebat, ca altădată, cînd era copil, de ce, pe unul singur dintre ele se varsă sîngele tuturor celorlalte şi de ce, tocmai acela, va fi Moştenitorul.

L-au părăsit, înfăşurat în mantia neagră, în camera de taină, păzită, a Casei Fiilor.

Îi era atît de rău că nici să se clintească nu putea. Doar în luciul de oglindă al trupului de metal al Fuzeei dinaintea sa şi-a întrezărit chipul de piatră în care suferinţele săpaseră riduri adînci.

13. Cînd Hartanj s-a deşteptat din somn, a descoperit în oglinda de metal a trupului Fuzeei, în dreptul umerilor, cele două excrescenţe de carne vie din care mijea pergamentul cioturilor de aripi.

Unul dintre obraji îi putrezise vînăt.

Lîngă el, în culcuşul de zdrenţe, a găsit o cămaşă de za, ţesută din tort fin de aluminiu, decupată în aşa fel încît să-i lase umerii goi, cu aripile membranoase atîrnînd prin despicături. Şi, pus peste ea, un paloş de oţel sticlos.

Era un paloş masiv, cu două tăişuri brăzdate de canale adînci şi cu mînerul turnat dintr-o singură bucată cu lama. L-a ridicat cu greu, dar auzind în spatele său un foşnet, s-a întors. A întîlnit privirea

CASA FIILOR

de fulger negru a Fratelui mai mare, pregătit de Zbor. Acesta a înclinat aprobator din cap, şi, întrucît îşi scosese mantia, Hartanj i-a putut admira în voie aripile desfăşurate pînă la cîlcîie. Sub pielea delicată, vinele albastre pulsau abia perceptibil.

S-au îmbrăţişat emoţionaţi.

Cînd Hartanj, epuizat de efort, s-a lăsat din nou, pe spate, alături de arma strălucitoare de metal, Fratele mai mare s-a aşezat înapoi în jeţ, cu mîinile pe genunchi şi fruntea plecată asupră-i. Vîrful şuviţelor lungi, negre, îi mîngîiau fruntea, alinător.

– Bine ai venit, Fiule!, l-a întîmpinat Fratele mai mare.

14. Hartanj a rămas ultimul Frate mai mare din Casa Fiilor. Cînd Sora lui, care-l iubea pe Fratele mai mare, a venit cu pîinea şi sarea să i se aşeze la picioare după ospăţ, nu l-a recunoscut. Figura lui era acum asemenea tuturor Fraţilor mai mari, care nu vor mai ţine niciodată o femeie în braţe.

I-a picurat, în semn de tandreţe, pe frunte, o lacrimă din ochiul său îngheţat albastru.

15. Abia cînd a ajuns pe coridorul care ducea către Schela Zborului din spatele Casei Fiilor, Hartanj a putut constata cît erau de roase scîndurile treptelor de paşii zburătorilor care urmaseră drumul înainte-i.

S-a apropiat cu paşi şovăitori de trambulina dincolo de care se căsca abisul interstelar. Un corp alb ca argintul şi uriaş a fulgerat pe dinaintea ieşirii, obturînd pentru o clipă trecerea.

S-a tras înapoi speriat, dar după aceea s-a apropiat iar, din ce în ce mai mult, de capătul trambulinei. Dedesubt se zărea, undeva, în adînc, conturul tăiat al hemisferei, cu stîncile ascuţite, răzbind din lutul amorf. Jos de tot se întrezărea miezul de foc al planetei pulsînd şi zvîrlind scîntei în haos.

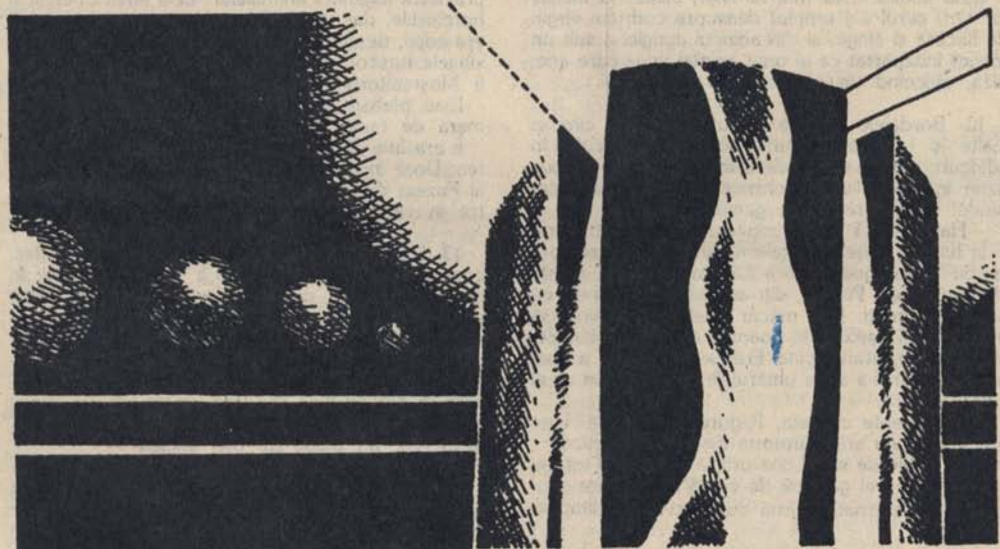
A mai călcat un pas, şi a descoperit surprins cît de uşor se putea desprinde de platforma aceasta marcată pe margine cu luminiţe roşii, iar pe centru cu o bandă fosforescentă, verde, propulsîndu-se clipind în sprinturi şi stingeri alternative, ca o săgeată enormă indicînd către hău.

S-a ridicat într-un ultim pas neterminat de-a pururi, cu sabia îndreptată către astrul ce sclipi o fracţiune de secundă de după hemisfera irizînd albastru pe margini de păturile groase ale stratosferei. Şi dintr-o dată, fără să mai ţină cont de nimic, s-a înălţat în zbor planat, lin şi fulgerător în acelaşi timp. Răsufletul i-a împietrit pe buze şi aripile i s-au desfăşurat ca de la sine într-o amintire uitată, multimilenară.

De dincolo de curbura hemisferei, Casa Fiilor şi-a mai arătat o dată colţii cariaţi înainte de a se pierde în depărtare cu luminile ei de la ferestre cu tot. Numai cele mai mici lungimi de undă l-au mai ajuns din urmă, dar chiar şi acestora spectrul le alunecase sensibil spre roşu.

Apoi cerul fără stele al spaţiului de dincolo de limitele galaxiei s-a desfăcut împrejur, în întreaga lui plenitudine oarbă, înghiţindu-l.

16. În clipa în care tălpile lui Hartanj se desprindeau de prag, undeva, pe lume, s-a născut un copil menit să ocupe locul vacant lăsat de el în Casa Fiilor, invocaţi la fiecare venire spre plecare.

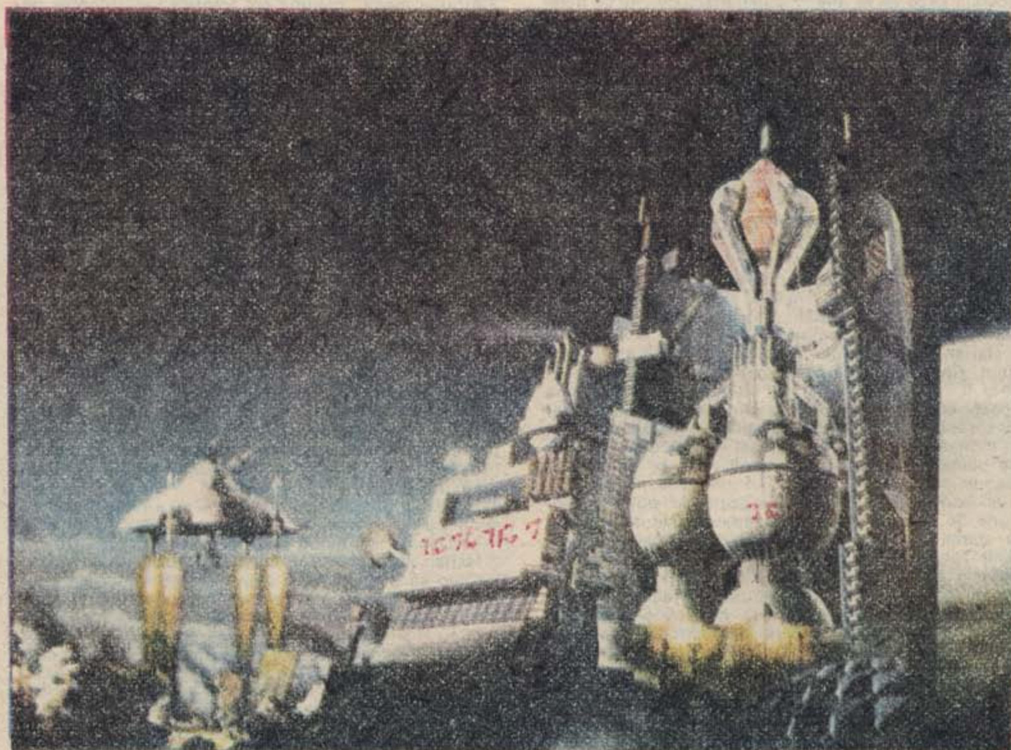
desen de ALEXANDRU ANDRIEŞ

ISAAC ASIMOV

SFÎRȘITUL ETERNITĂȚII

roman

(Fragmente)

pictura de JURGEN F. RUGNER

isaac asimov

Andrew Harlan păşi pe navă. Aceasta era perfect rotundă şi intra ca turnată într-un culoar vertical format din tije, aşezate la intervale mari, care licăreau într-o ceaţă invizibilă la doi metri deasupra capului său. Harlan reglă comenzile şi împinse maneta de pornire cu o mişcare lentă, continuă.

Nava nu se clinti.

Harlan nici nu se aştepta să se mişte. Nu aştepta nici o mişcare. Nici în sus, nici în jos, nici la dreapta, nici la stînga, înainte sau înapoi. Dar spaţiile dintre tije se topiseră într-un cenuşiu vag, solid la atingere, şi, cu toate acestea, imaterial. Simţea un fior în stomac, uşoara (psihosomatică?) atingere a ameţelii, care-i spunea că tot ce se afla în interiorul navei, împreună cu el, se avînta fulgerător, în sus-timp, străbătînd Eternitatea.

Se îmbarcase în Secolul 575, baza operaţiunilor cu care fusese însărcinat cu doi ani în urmă. Pînă acum, al 575-lea fusese punctul maxim în sus-timp pînă la care îl purtaseră călătoriile sale. Acum urca către Secolul 2456.

În condiţii obişnuite, s-ar fi simţit oarecum pierdut în faţa acestei perspective. Secolul lui natal, mai precis Secolul 95, se afla departe în jos-Timp. Secolul 95 avea restricţii rigide în ceea ce privea energia atomică; uşor rustic, îndrăgostit de lemn ca material structural, cu exportatori de anumite feluri de băuturi distilate pe care le trimiteau aproape pretutindeni şi cu importatori de seminţe de trifoi. Cu toate că Harlan nu mai fusese în Secolul 95 de la cincisprezece ani, de cînd îşi începuse pregătirea specială şi devenise Novice, avea întotdeauna un sentiment de pierdere cînd se îndepărta, în timp, de „casă". În Secolul 2456 se va afla la o depărtare de 240 de milenii de timpul naşterii sale, distanţă considerabilă chiar şi pentru un Etern veteran.

Toate ar fi fost aşa — în condiţii obişnuite.

Însă acum lui Harlan nu-i ardea să se gîndească decît la faptul că documentele îi atîrnau greu în buzunar. Era încordat, puţin confuz.

Mîinile lui acţionară automat cînd opriră nava la staţia exactă, în secolul de destinaţie.

Nici un tehnician nu trebuia să fie vreodată încordat sau nervos. Ce îl învăţase oare odată Educatorul Yarrow?

„Mai presus de toate, un Tehnician nu trebuie să aibă sentimente. Schimbările de Realitate pe care le iniţiază pot afecta vieţile chiar a 50 de miliarde de oameni. Dintre aceştia, un milion sau mai mulţi pot fi afectaţi atît de radical, încît să fie consideraţi alţi indivizi. În aceste condiţii, o configuraţie emoţională este un handicap important."

Harlan îşi alungă din minte vocea seacă a profesorului, scuturînd din cap aproape sălbatic. Atunci nu şi-ar fi închipuit că el însuşi ar îndeplini atît de bine aceste condiţii. Însă, pînă la urmă, sentimentele îl învinseseră. Nu pentru 50 de miliarde de oameni. Ce, în numele Timpului, i-ar fi păsat lui de 50 de miliarde de oameni? Nu era vorba decît de unul singur. Un singur om.

Îşi dădu seama că nava se oprise şi, după o fracţiune de secundă în care îşi adună gîndurile, reveni la starea de spirit rece, impersonală, caracteristică unui Tehnician, şi păşi afară. Nava pe care o părăsi nu mai era, desigur, cea pe care se îmbarcase, în sensul că nu mai era compusă din aceiaşi atomi. Nu-şi făcu griji din pricina asta, cum nu şi-ar fi făcut nici un Etern. Să te preocupi de aspectul „mistic" al călătoriei în Timp mai mult decît de lucrul în sine era o caracteristică a unui Novice, nou venit în Eternitate.

Se opri din nou la perdeaua infinit de subţire a non-Spaţiului şi non-Timpului, care îl despărţea de Eternitate într-un sens şi de Timpul obişnuit, în altul.

Aceasta va fi pentru el o secţie complet nouă a Eternităţii. Îşi însuşise cîteva repere, în linii mari, desigur, după ce căutase detalii în Manualul Temporal. Litera cărţii nu se putea substitui însă realităţii, aşa că îşi adună puterile pentru şocul iniţial al adaptării.

Reglă comenzile, o operaţiune simplă la trecerea în Eternitate (şi una foarte complicată la trecerea în Timp, în consecinţă un Timp de trecere mai puţin frecvent). Păşi prin perdea şi se trezi că strînge pleoapele în faţa strălucirii. În mod automat, ridică mîna să-şi umbrească ochii.

În faţa lui se afla un singur om. La început, Harlan nu-l putu vedea decît ca prin ceaţă.

Omul spuse:

— Sînt Sociologul Kantor Voy. Îmi închipui că sînteţi Tehnicianul Harlan.

Harlan încuviinţă din cap şi răspunse:

— Sfinte Timp!, felul ăsta de ornamentaţie nu este reglabil?

Voy privi în jur şi răspunse îngăduitor:

— Vă referiţi la peliculele moleculare?

— Da, spuse Harlan. Erau menţionate în Manual, dar nu scria nimic despre o **asemenea** dezlănţuire nesăbuită de reflexii luminoase.

Harlan simţea că sentimentul lui de contrarietate era foarte logic. Secolul 2456 era axat-pe-materie, ca majoritatea Secolelor, deci avusese dreptate să se aştepte la o compatibilitate fundamentală încă de la început. Nu ar fi trebuit să existe nici urmă din confuzia totală (pentru cineva născut axat-pe-materie) a vîrtejurilor de energie din secolele 300 sau a dinamicii cîmpului din secolele 600. În 2456, spre liniştea Eternului mediu, materia era folosită pentru orice, de la pereţi pînă la cuie.

Exista, însă, materie şi materie. Un om al unui Secol axat-pe-energie ar putea să nu-şi dea seama de asta. Pentru el, toată materia ar putea părea variaţiuni minore pe tema „brut, greu şi necioplit". Pentru Harlan, axat-pe-materie însemna totuşi lemn, metal (cu subdiviziuni — greu şi uşor), plastic, silicaţi, beton, piele şi aşa mai departe. Însă o materie alcătuită în întregime din oglinzi!

Aceasta a fost prima lui impresie despre Secolul 2456. Fiecare suprafaţă reflecta lumina şi se juca cu ea. Pretutindeni domnea iluzia unei netezimi perfecte. Efect al unei pelicule moleculare. Şi, în imaginea lui reflectată la infinit, în cea a Sociologului Voy şi în tot ce vedea, în frînturi şi întreguri, în toate unghiurile, peste tot era confuzie. Confuzie bătătoare la ochi şi ameţitoare!

— Îmi pare rău, spuse Voy, este obiceiul Secolului şi Secţia care se ocupă de el crede că este bine să adopte obiceiurile acolo unde este practic. Cu timpul, ajungi să te obişnuieşti.

Voy păşea repede pe picioarele în mişcare ale unui alt Voy, răsturnat, de sub pardoseală, care îl însoţea pas cu pas. Întinse mîna şi împinse un indicator subţire ca un fir de păr în josul unei spirale gradate, pînă la zero.

Reflexiile pieriră. Lumina străină se topi. Harlan simţi că îşi revine.

— Dacă vreţi acum să mă urmaţi, spuse Voy.

Harlan parcurse cu el coridoare goale — care, ştia, trebuie să fi fost, acum cîteva momente, învălmăşeli de lumină artificială şi reflexii —, ajunseră pe o platformă, trecură printr-o anticameră, intrară într-un birou

În toată această scurtă călătorie nu întîlniră nici o fiinţă omenească. Harlan era atît de obişnuit cu asta, i se părea atît de firesc, încît ar fi fost surprins, aproape şocat, dacă ar fi întrezărit numai o siluetă în trecere grăbită. Fără îndoială că se răspîndise vestea

că trecea un tehnician. Chiar și Voy păstra distanța și cînd din întîmplare mîna lui Harlan îi atinse ușor mîneca, se trase înapoi cu o tresărire vizibilă.

Harlan fu vag surprins de ușoara amărăciune pe care o simți. Crezuse că în jurul sufletului său se formase o carapace mai groasă, mai eficient insensibilă. Dacă se înșelase, dacă se subțiase carapacea, nu putea fi decît o singură explicație.

Noÿs!

Sociologul Kantor Voy se aplecă în față către Tehnician într-un fel ce părea destul de prietenos, însă Harlan înregistră în mod automat faptul că erau așezați la capetele unei mese destul de lungi.

— Mă bucur că un tehnician de reputația dumneavoastră se interesează de mica noastră problemă, spuse Voy.

— Da, răspunse Harlan cu impersonalitatea rece pe care oamenii se așteptau să o întîlnească la el. Are părțile ei interesante. (Fusese oare destul de impersonal? Desigur, adevăratele sale motive trebuie să fie vizibile și vina îi este înscrisă cu stropi de sudoare pe frunte.)

Scoase dintr-un buzunar interior foile rezumatului Schimbării de Realitate proiectate. Era chiar exemplarul care fusese trimis cu o lună înainte Consiliului Atottemporal. Datorită relațiilor în care se afla cu Calculatorul Senior Twissell (chiar cu Twissell însuși), Harlan nu avusese bătaie de cap cu obținerea lui.

Harlan ezită o fracțiune de secundă înainte de a desface sulul și de a-l lăsa să se aștearnă pe suprafața mesei, unde va fi fixat de un cîmp paramagnetic slab.

Pelicula moleculară care acoperea masa fusese atenuată, dar nu pînă la zero. Mișcarea brațului său îi surprinse privirea și, timp de o clipă, reflectarea propriei sale fețe păru să-l privească grav de pe luciul mesei. Avea 32 de ani, însă părea mai în vîrstă. N-avea nevoie să i-o spună nimeni. Poate că și fața lui prelungă și sprîncenele întunecate îi dădeau acea expresie posomorîtă și căutătura rece asociate în mintea tuturor Eternilor cu imaginea unui Tehnician. Putea fi însă și propria lui conștientizare a faptului că era un Tehnician.

Apoi, aruncă materialul peste masă și reveni la problemă.

— Eu nu sînt Sociolog, domnule.

Voy zîmbi.

— Sună grozav. Cînd cineva începe prin a-și declina competența într-un domeniu dat, înseamnă de obicei că aproape imediat va urma o părere anostă în acel domeniu.

— Nu, spuse Harlan, nu o părere. Doar o rugăminte,. Să vă aruncați puțin ochii asupra acestui rezumat ca să vedeți dacă nu ați făcut o greșeală cît de mică, pe undeva.

Voy redeveni dintr-o dată grav.

— Sper că nu.

Harlan ținea un braț peste spătarul scaunului, celălalt pe un picior. Nu trebuia să-și lase degetele nervoase să bată darabana. Nu trebuia să-și muște buzele. Nu trebuia să se exteriorizeze în nici un fel.

De cînd se schimbase întregul curs al vieții sale, urmărise rezumatele Schimbărilor de Realitate proiectate în trecerea lor prin rotițele mecanismelor administrative ale Consiliului Atottemporal. Ca Tehnician personal, special desemnat, al Calculatorului Senior Twissell, putea aranja aceasta printr-o ușoară încălcare a eticii profesionale. Mai ales de cînd atenția lui Twissell era îndreptată din ce în ce mai mult asupra propriului său proiect copleșitor. (Nările lui Harlan se dilatară. **Acum** știa cîte ceva despre natura acelui proiect.)

Harlan nu avusese nici o garanție că va găsi la timp ceea ce căuta. Cînd își aruncase pentru prima oară privirea pe Schimbarea de Realitate 2456—2781 proiectată, Numărul de Serie V—5, înclinase pe jumătate să creadă că judecata sa era deformată de dorință, verificase și reverificase ecuații și relații o zi întreagă, luptîndu-se cu o puternică incertitudine, amestecată cu o agitație crescîndă și cu o amară recunoștință că fusese învățat măcar psihomatematica elementară.

Voy parcurse aceleași scheme perforate cu o privire pe jumătate nedumerită, pe jumătate îngrijorată.

— Mi se pare...Am spus mi se **pare** că totul este în ordine, spuse el.

Harlan îi replică:

— Te voi trimite mai ales la problema caracteristicilor de curtare ale societății Realității curente din acest Secol. Este o chestiune de Sociologie și cade, cred, în responsabilitatea dv. De aceea am aranjat să vă întîlnesc pe dv., la sosire, și nu pe altcineva.

Voy se încruntă. Păstra încă un ton politicos, însă cu o nuanță glacială.

— Observatorii din Secția noastră sînt foarte competenți. Am toate motivele să fiu sigur că cei care s-au ocupat de acest proiect ne-au adus datele necesare. Aveți vreo dovadă în sens contrar?

— Deloc, Sociolog Voy. Accept datele lor. Ceea ce pun în discuție este dezvoltarea lor. Nu aveți, în acest punct, un complex tensorial alternativ, dacă datele în privința curtării sînt luate în considerație în mod adecvat?

Voy se uită lung, apoi pe față i se așternu o expresie vizibilă de ușurare.

— Desigur, Tehnician, desigur, însă trece într-o identitate. Există o curbă de dimensiuni reduse, care nu influențează nici una din părți. Sper că mă veți ierta că folosesc un limbaj pitoresc în loc de expresii matematice precise.

— Apreciez aceasta, spuse Harlan sec. Nu sînt Calculator, după cum nu sînt nici Sociolog.

— Foarte bine, atunci. Complexul tensorial alternativ la care vă referiți, sau bifurcarea drumurilor, cum s-ar spune, este nesemnificativ. Drumurile se unesc din nou într-unul singur. Nici nu a fost nevoie să-l menționăm în recomandările noastre.

— Dacă asta vă este părerea, mă supun judecății dumneavoastră. Totuși, mai rămîne problema S.M.N.

Sociologul tresări la auzul acestor inițiale, așa cum prevăzuse Harlan. S.M.N. însemna „Schimbarea Minimă Necesară". Aici Tehnicianul era stăpîn. Un Sociolog se poate considera mai presus de orice critică în orice ar implica analiza matematică a infinitelor Realități posibile în Timp, însă în materie de S.M.N. autoritatea supremă era Tehnicianul.

Calculul mecanic nu era suficient. Cel mai mare Computaplex elaborat vreodată, manevrat de cei mai inteligenți și experimentați calculatori Seniori existenți, nu putea face mai mult decît să indice seriile în care o S.M.N. putea fi găsită. Apoi Tehnicianul, revăzînd datele, era cel care hotăra un punct bine definit din acea serie. Un Tehnician bun greșea rar. Un tehnician de vîrf nu greșea niciodată.

Harlan nu greșea niciodată.

— S.M.N. recomandată de Secția dumneavoastră, spuse Harlan (vorbea pe un ton rece, egal, despărțind Limba Intertemporală Standard în silabe precise), implică producerea unui accident în spațiu și moartea imediată, în circumstanțe îngrozitoare, a douăsprezece sau mai multe persoane.

— Inevitabilă, spuse Voy, ridicînd din umeri.

— Pe de altă parte, continuă Harlan, eu aș spune că S.M.N. poate fi redusă la simpla deplasare a unui

recipient de pe un raft pe altul. Aici!

Degetul lui lung indica locul. Unghia arătătorului, bine îngrijită, făcu un semn aproape imperceptibil de-a lungul unui şir de perforaţii.

Voy cîntărea lucrurile cu o intensitate dureroasă, dar tăcută.

Harlan spuse:

— Nu se schimbă acum lucrurile în privinţa bifurcaţiei dumitale neglijate? Nu este folosită acum bifurcaţia de mai mică probabilitate, transformîndu-se aproape în certitudine şi nu duc toate acestea la...

— ...în principiu la R.M.D., şopti Voy.

— La **exact** Răspunsul Maxim Dorit, încheie Harlan.

Voy ridică privirea, expresia lui întunecată oscilînd între necaz şi furie. Harlan observă absent că între incisivii lui superiori era un spaţiu care-i dădea un aspect de iepure, care contrasta cu forţa reţinută a vorbelor sale.

Voy spuse:

— Presupun că voi fi chemat de Consiliul Atottemporal.

— Nu cred. Din cîte ştiu, Consiliul Atottemporal nu a aflat de această problemă. Cel puţin, proiectul Schimbării de realitate mi-a fost înmînat fără nici un comentariu.

Nu explică cuvîntul „înmînat" şi nici Voy nu ceru lămuriri.

— Deci dumneavoastră aţi descoperit greşeala?

— Da.

— Şi nu aţi adus-o la cunoştinţa Consiliului Atottemporal?

— Nu.

— De ce?, întrebă cu voce aspră Voy.

— Foarte puţine persoane ar fi putut evita această greşeală. Am simţit că o pot corecta înainte de a se fi produs vreo stricăciune. Şi aşa am şi făcut. De ce să merg mai departe?

— ...vă mulţumesc, Tehnician Harlan. V-aţi purtat ca un prieten. Greşeala Secţiei, care, aşa cum spuneţi, era practic inevitabilă, ar fi arătat nejustificat de rău într-un dosar.

După o secundă, continuă.

— Desigur, avînd în vedere modificările de personalitate urmărite de această Schimbare a Realităţii, moartea în prealabil a cîtorva persoane este prea puţin importantă.

Harlan gîndi detaşat: „Nu pare cu adevărat recunoscător. Probabil că se simte jignit, dacă se gîndeşte mai mult, o să se simtă şi mai jignit că a fost scăpat de o discreditare de un Tehnician. Dacă aş fi fost Sociolog, mi-ar fi strîns mîna, dar nu dă el mîna cu un Tehnician. Apără moartea prin asfixiere a unei duzini de oameni, dar nu ar atinge un tehnician". Şi pentru că aşteptarea apariţiei resentimentelor celuilalt s-ar fi putut dovedi fatală, Harlan spuse imediat:

— Sper că recunoştinţa dumneavoastră se va întinde pînă la a face Secţia să mă ajute într-o mică problemă.

— O mică problemă?

— O chestiune de Proiectare a Vieţii. Am aici datele necesare. Am de asemenea datele unei Schimbări de Realitate sugerate pentru Secolul 482. Vreau să ştiu efectul Schimbării asupra schemei probabile a unui anume individ.

— Nu sînt foarte sigur că vă înţeleg, spuse încet Sociologul. Desigur că aveţi mijloacele de a face aceasta în propria dumneavoastră Secţie...

— Da. Totuşi, este vorba de o cercetare particulară, care nu vreau să apară încă în rapoarte. Ar fi greu să realizez asta în Secţia mea fără...

Schiţă un gest ca o concluzie nesigură la fraza neterminată.

— Deci, **nu** vreţi să se facă pe căi oficiale.

— Vreau o rezolvare confidenţială. Un răspuns confidenţial.

— Dar este nereglementar. Nu pot fi de acord.

Harlan se încruntă.

— Nu mai nereglementar decît omisiunea mea de a raporta greşeala dv. Consiliului Atottemporal. Aici nu aţi avut obiecţii. Dacă vom fi strict reglementari într-un caz, trebuie să fim la fel de exigenţi şi de reglementari şi în celălalt. Mă înţelegeţi, cred.

Expresia feţei lui Voy dovedea că înţelegea. Întinse mîna.

— Pot să văd documentele?

Harlan se destinse puţin. Principalul obstacol fusese trecut. Privi cu atenţie cum capul Sociologului se pleca asupra foilor pe care le adusese.

Sociologul vorbi doar o dată.

— Pe Timp, este o Schimbare de realitate mică.

Harlan profita de ocazie şi improviză.

— Este. Prea mică, cred. De aici porneşte problema. Se află sub diferenţa critică şi am ales pentru test un individ. Nu ar fi, evident, diplomatic să folosesc aparatura Secţiei noastre pînă nu sînt sigur că am dreptate.

Voy se ridică în picioare.

— Îl voi da unuia din Proiectanţii mei de Viaţă. Totul va rămîne între noi. Înţelegi, totuşi, că aceasta nu înseamnă crearea unui precedent.

— Desigur.

— Şi dacă nu aveţi nimic împotrivă, aş dori să supraveghez materializarea Schimbării de realitate. Sper că ne veţi face onoarea de a conduce personal Schimbarea Minimă Necesară.

Harlan încuviinţă din cap.

— Îmi voi asuma deplina responsabilitate.

Două din ecranele din camera de vizionare erau în funcţiune. Inginerii le reglaseră la coordonatele Spaţiale şi Temporale exacte şi părăsiseră încăperea. Harlan şi Voy erau singuri între pereţii sclipitori (Sistemul de pelicule moleculare era perceptibil, chiar ceva mai mult decît atît, însă Harlan privea ecranele).

Ambele imagini erau imobile. Ar fi putut fi scene dintr-o lume moartă, căci înfăţişau momente matematice ale Timpului.

Una din imagini avea culori aprinse, naturale: sala maşinilor din interiorul a ceea ce Harlan ştia că este o navă spaţială experimentală. O uşă se închidea şi un pantof strălucitor, dintr-un material roşu, semi-transparent, se vedea în spaţiul rămas. Nu se mişca. Nimic nu se mişca. Dacă imaginea ar fi putut surprinde şi firele de praf din aer, nici ele nu s-ar fi clintit.

Voy spuse:

— Timp de două ore şi 36 de minute după momentul din imagine, această sală a maşinilor va rămîne goală. În Realitatea curentă, vreau să spun.

— Ştiu, murmură Harlan.

Îşi punea mănuşile şi ochii lui ageri memorau deja poziţia recipientului în şirul său, numărau paşii pînă la el, căutînd poziţia optimă în care să-l mute. Aruncă o privire rapidă la celălalt ecran.

Dacă sala maşinilor, fiind în serie descrisă ca „prezentă", în relaţie cu acea Secţie a Eternităţii în care se aflau acum, se vedea clar, în culori naturale, cealaltă scenă — aproximativ 25 de Secole în „viitor" — avea strălucirea albăstrie a tuturor imaginilor „viitorului".

Era un port spaţial. Un cer albastru, adînc, clădiri de metal gol cu nuanţe albăstrii înălţîndu-se pe un pămînt verde-albastru. În prim-plan apărea un cilindru de o formă ciudată, cu fundul convex. În spate se mai vedeau alte două, asemănătoare. Toate trei îşi îndreptau în sus vîrfurile crăpate, despicătura muş-

cînd adînc în corpul navei.
Harlan se încruntă.
— Sînt ciudate.
— Electro-gravitice, spuse Voy. 2481 este singurul Secol care întrebuinţează zborul spaţial electro-gravitic. Fără propulsoare, fără elemente nucleare. Un mecanism care-ţi furnizează plăcere estetică. Ce păcat că trebuie să-l Schimbăm. Păcat.
Privirea lui stăruia asupra lui Harlan cu o dezaprobare vădită.
Buzele lui Harlan se strînseră. Dezaprobare, desigur! De ce nu? Doar el era Tehnicianul.
Un Observator fusese cel care adusese amănunte asupra consumului de droguri. Un Statistician fusese cel care demonstrase că Schimbările recente făcuseră să crească rata consumului de droguri, care acum era mai mare decît în toate Realitatea umană curentă. Vreun Sociolog, probabil însuşi Voy, interpretase acest fenomen prin prisma profilului psihologic al unei societăţi. În sfîrşit, vreun Calculator elaborase Schimbarea de Realitate necesară pentru a se diminua consumul de droguri pînă la un nivel acceptabil şi a descoperit şi un efect secundar: zborul spaţial electro-gravitic va avea de suferit. O duzină, o sută de oameni din fiecare categorie a Eternităţii îşi aduseseră contribuţia aici.

Însă, în final, intervenea un Tehnician, aşa ca el. Urmînd indicaţiile ieşite din colaborarea tuturor celorlalţi, el trebuia să fie cel care să iniţieze cu adevărat Schimbarea de Realitate. Şi atunci toţi ceilalţi îi vor arunca priviri, pline de o acuzare arogantă, care vor spune: „**Tu**, şi nu noi, ai distrus acest lucru frumos." Şi pentru acest motiv îl vor condamna şi îl vor evita. Vor lăsa să cadă vina lor pe umerii lui şi-l vor dispreţui.
Harlan spuse tăios:
— Nu navele contează. Pe noi ne preocupă aceştia.
„Aceştia" erau oamenii, apărînd micşoraţi pe lîngă nava spaţială, aşa cum Pămîntul şi societăţile lui au fost întotdeauna micşorate de dimensiunile fizice ale zborului spaţial.
Oamenii, în acest caz, erau parcă grupuri de marionete. Mîinile şi picioarele lor minuscule erau ridicate în poziţii artificiale, prinse în momentul îngheţat al Timpului.

Voy ridică din umeri.
Harlan îşi potrivea micul generator de cîmp de la încheietura mîinii stîngi.
— Să terminăm odată!
— O secundă. Vreau să intru în legătură cu Proiectantul-de-Vieţi ca să aflu cît va dura rezolvarea problemei dumneavoastră. Vreau să termin şi cu cealaltă chestiune.
Mîinile sale manevrară cu dexteritate un mic contact mobil şi ascultă, cu un aer pătrunzător, succesiunea semnalelor care se întorceau. „O altă caracteristică a acestei Secţii a Eternităţii, gîndi Harlan, coduri sonore în semnale. Inteligent, însă cu o nuanţă de afectare, ca şi peliculele moleculare."
— Spune că nu va dura mai mult de trei ore, rosti Voy în cele din urmă. Şi mai zice că îi place numele persoanei implicate. Noys Lambent. O femeie, nu-i aşa?
Harlan îşi simţi gîtul uscat.
— Da.
Buzele lui Voy se arcuiră într-un zîmbet moale.
— Sună interesant. Mi-ar face plăcere să o întîlnesc, fără să fiu văzut. NU au mai trecut femei prin Secţie de cîteva luni.
Harlan nu avu destulă încredere în sine ca să răspundă. Privi o clipă la Sociolog şi se întoarse brusc. Dacă exista un punct nevralgic în Eternitate, acela erau femeile. Cunoştea această problemă încă de la prima lui intrare aici, însă o simţise pe pielea lui numai din ziua în care o văzuse pentru prima dată pe Noys. Drumul de la acel moment la clipa de faţă fusese uşor, şi acum îşi încălcase jurămîntul de Etern şi trădase toate lucrurile în care crezuse.
Pentru ce?
Pentru Noys.
Şi nu simţea nici o ruşine. Asta îl cutremura cel mai mult. Nu îi era ruşine. Nu se simţea vinovat pentru şirul crescînd de delicte comise, faţă de care folosirea ilegală a unei Proiectări-de-Viaţă, ultimul element adăugat, nu era decît un fleac.
Dacă va fi nevoie, se va întrece pe sine.
Gîndul clar şi precis îi veni în minte pentru prima oară. Şi cu toate că îl respinse cu oroare, ştia că, odată apărut, va reveni.
Gîndul era pur şi simplu acesta: dacă va fi constrîns, va distruge Eternitatea.
Şi, ceea ce era mai rău, ştia că-i stă în putere s-o facă.

observator

HARLAN stătea la poarta Timpului şi se gîndea la sine însuşi într-un fel cu totul nou. Odată, totul fusese foarte simplu. Existau lucruri care se numeau idealuri, sau cel puţin sloganuri, prin şi pentru care să trăieşti. Fiecare etapă a vieţii de Etern avea o motivaţie. Cum începeau „Principiile de bază"?
„Viaţa unui Etern poate fi împărţită în patru etape..."
Lucrurile merseseră bine, însă pentru el totul se schimbase şi ce se stricase nu mai putea fi reparat.
Totuşi, trecuse, corect, prin fiecare din cele patru etape ale vieţii unui Etern. A fost mai întîi acea perioadă de cincisprezece ani în care nu era Etern, ci doar un locuitor al Timpului. Numai o fiinţă omenească scoasă din Timp, un Temporal, putea deveni un Etern. Nimeni nu se putea naşte cu acest statut.

La vîrsta de cincisprezece ani fusese ales, printr-un minuţios proces de eliminări şi trieri, despre natura căruia nu ştia nimic pe atunci. Fusese adus dincoace de cortina Eternităţii, după ce-şi luase un ultim rămas bun dureros de la familia sa (încă de atunci i se spusese clar că, orice s-ar întîmpla, nu se va reîntoarce niciodată. Adevăratul motiv urma să-l afle mult timp după aceea).
Odată ajuns în Eternitate, petrecuse zece ani în şcoală, ca Novice, după care absolvise şi intrase în cea de-a treia perioadă, de Observator. Numai după aceea devenise Specialist şi un adevărat Etern, pentru ca cele patru etape ale vieţii unui Etern sînt: Temporal, Novice, Observator şi Specialist.
El, Harlan, trecuse foarte corect prin toate. Cu succes, ar fi putut spune.

Îşi amintea, atît de clar, momentul de sfîrşit al Noviciatului, în care toţi deveniseră membri independenţi ai Eternităţii, momentul în care, chiar dacă sînt ne-Specializaţi, li se atribuia titlul legal de „Eterni".

Îşi amintea. Şcoala terminată, Noviciatul sfîrşit, stătea în picioare, cu cei cinci care-şi terminau pregătirea o dată cu el, cu mîinile încleştate la spate, picioarele uşor depărtate, cu ochii atenţi, ascultînd.

Educatorul Yarrow le vorbea, aşezat la biroul lui. Harlan şi-l amintea bine: un om scund, conştiincios, cu părul roşcat în dezordine, cu braţe pistruiate şi o privire pierdută. (Această privire nu era neobişnuită în ochii unui Etern, ci ea amintea de pierderea căminului, a rădăcinilor, era dorul nemărturisit şi nemărturisibil de un Secol.)

Harlan nu-şi mai aducea aminte de cuvintele lui exacte, desigur, însă esenţa lor rămăsese vie.

Yarrow spusese, în esenţă: „Acum veţi fi Observatori. Nu este o situaţie foarte apreciată. Specialiştii o consideră o etapă minoră, bună pentru puşti. Poate că voi, Eternii — făcu în mod intenţionat o pauză după acest cuvînt, ca să-i dea fiecăruia ocazia să-şi îndrepte spatele şi să-şi ia o înfăţişare mîndră —, gîndiţi la fel. În cazul acesta, sînteţi nişte proşti, care nu merită să fie Observatori.

Calculatoarele nu ar avea calcule de făcut, Proiectanţii-de-Vieţi nu ar avea vieţi de proiectat, Sociologii — societăţi de modelat. Nici un Specialist nu ar avea ce să facă dacă nu ar exista Observatorul. Ştiu că aţi mai auzit asta, dar vreau să vă fie foarte clar şi să vi se întipărească în minte.

Voi, tinerii, sînteţi cei care veţi intra în Timp, în condiţiile cele mai grele, pentru a culege fapte. Fapte judecate la rece, obiective, nealterate de părerile şi preferinţele voastre, înţelegeţi asta. Fapte cu gradul de adecvare necesar pentru a putea fi introduse în maşinile de calculat. Fapte destul de clare pentru a putea susţine ecuaţiile sociale. Destul de autentice pentru a sta la baza Schimbărilor de Realitate.

Şi încă ceva. Stadiul de Observator nu este ceva prin care să treci cît poţi de repede şi de discret. Numai ca Observatori vă puteţi face remarcaţi. Nu ce aţi făcut în şcoală, ci performanţele voastre ca Observatori vă vor determina Specialitatea şi treapta pînă la care vă veţi urca în cadrul ei. Acesta va fi cursul vostru „post-universitar". Eternilor, şi o nereuşită, oricît de mică, vă va trece în Serviciul de Întreţinere, oricît de strălucite ar părea acum aptitudinile dumneavoastră. Asta e tot."

A dat mîna cu fiecare din ei, şi Harlan, grav, hotărît, mîndru în convingerea sa că privilegiile statutului de Etern includeau şi cel mai mare privilegiu, asumarea responsabilităţii pentru fericirea tuturor oamenilor care erau sau vor fi sub imperiul Eternităţii, era plin de autorespect.

Primele lui sarcini au fost mărunte şi supravegheate îndeaproape, însă îşi şlefui iscusinţa trecînd prin experienţa a douăsprezece Secole, prin douăsprezece Schimbări de Realitate.

În cel de-al cincilea an ca Observator, a fost făcut Senior în domeniu şi i s-a repartizat Secolul 482. Urma să lucreze pentru prima oară nesupravegheat şi conştiinţa acestui lucru îi diminuă siguranţa de sine, cînd raportă întîia oară Calculatorului care se ocupa de Secţie.

Acesta era Calculatorul Asistent Hobbe Finge, a cărui figură bosumflată, bănuitoare şi încruntată părea caraghioasă pe o faţă ca a lui. Avea un nas rotund ca un nasture şi doi obraji ca doi nasturi mai mari. N-avea nevoie decît de un pic de roşu şi de o şuviţă de păr alb ca să se transforme în imaginea mitului Primitiv a lui Moş Gerilă.

(...sau Moş Crăciun sau Kriss Kringle). Harlan ştia toate cele trei nume. Se îndoia că un Etern din o sută de mii ar fi auzit măcar de unul din ele. Harlan se mîndrea în secret şi cu ruşine de acest fel de cunoştinţe ascunse. Încă din primele zile de şcoală căpătase pasiunea Istoriei Primitive, iar Educatorul Yarrow i-o încurajase. Harlan ajunsese să îndrăgească acele Secole ciudate, decadente, aflate nu numai înainte de începuturile Eternităţii, în cel de-al 27-lea, ci înainte chiar de inventarea Cîmpului Temporal, în cel de-al 24-lea. În studiile sale se folosise de cărţi şi periodice vechi. Călătorise chiar departe, în jos-timp, în primele Secole ale Eternităţii — cînd putuse obţine permisiunea —, pentru a consulta surse mai bune. În decursul a peste cincisprezece ani, reuşise să-şi alcătuiască o remarcabilă bibliotecă proprie, aproape toată în tipar-pe-hîrtie. Avea un volum scris de un om numit H.G.Wells, altul de cineva pe nume W. Shakespeare, cîteva istorii zdrenţuite. Dintre toate exemplarele, cel mai bun era un set complet de volume, legate, ale unui săptămînal Primitiv de ştiri care ocupa un spaţiu foarte mare, dar pe care nu putea din sentimentalism, să-l reducă la micro-film.

Din cînd în cînd se lăsa să plonjeze într-o lume în care viaţa era viaţă şi moartea moarte. Unde un om lua hotărîri definitive, unde răul nu putea fi preîntîmpinat, nici binele favorizat, şi Bătălia de la Waterloo, odată pierdută, rămînea pierdută pentru totdeauna. Avea chiar un fragment de poezie, pe care-l preţuia, şi care spunea că o mînă, după ce a scris, nu mai putea nicicînd fi ademenită să şteargă.

Atunci îi era greu, suferea aproape un şoc cînd îşi întorcea gîndurile la Eternitate, la un Univers în care Realitatea era ceva flexibil şi efemer, ceva ce oameni ca el puteau ţine în palmă şi modela, dîndu-i o formă mai potrivită.

Imaginea lui Moş Gerilă se destrămă atunci cînd Hobbe Finge îi vorbi pe un ton energic şi sec.

— Poţi începe mîine, cu o analiză de rutină a Realităţii curente. Vreau să fie bună, temeinică şi la obiect. Nu se admite nici o scăpare. Prima diagramă spaţio-temporală va fi gata pentru tine mîine dimineaţă. Ai înţeles?

— Da, Calculator, spuse Harlan.

Îşi dădea seama, încă de pe acum, că el şi Calculatorul Asistent Hobbe Finge nu se vor înţelege, şi-i părea rău.

În dimineaţa următoare, primi diagrama, cu scheme perforate complicate ieşite din Computaplex. Folosi un convertizor de cod de buzunar pentru a le traduce în limba Intertemporală Standard, în grija sa de a nu face, de la bun început, nici cea mai mică greşeală. Desigur, ajunsese la stadiul în care putea citi perforaţiile direct.

Diagrama îi spunea unde şi cum, în lumea Secolului 482, putea să meargă şi unde nu putea; ce putea să facă şi ce nu putea; ce trebuia să evite cu orice preţ. Prezenţa lui trebuia să se manifeste numai în acele locuri şi timpuri unde nu punea în primejdie Realitatea.

Secolul 482 nu era comod pentru el. Nu semăna cu căminul lui temporal, auster şi conformist. Era un Secol fără etică sau principii, aşa cum se obişnuise el să se gîndească la ele. Era hedonist, materialist, mai mult matriarhal. Singurul Secol (verificase cu multă trudă în dosare) în care se dezvolta din plin naşterea ectogenică şi, în apogeul său, 40 la sută din femei „năşteau" prin simpla contribuţie, a ovarelor, cu un ovul fertilizat. Căsătoria se lega şi se dezlega prin consimţămînt reciproc şi din punct de vedere legal, nu însemna mai mult decît o înţelegere particulară, fără vreo legătură strînsă. Convieţuirea în scopuri de procreere era, desigur, diferenţiată cu grijă de funcţiile sociale ale căsătoriei şi se încheia pe principii pur

eugenice.

Harlan gîndea că această societate era bolnavă într-o sută de feluri şi dorea cu ardoare o Schimbare de Realitate. De mai multe ori îi veni în minte gîndul că propria lui prezenţă în interiorul Secolului, ca om al altui timp, i-ar putea ramifica istoria. Dacă prezenţa lui inoportună ar fi putut fi făcută destul de perturbatoare, pînă la un punct limită, o altă ramură a posibilităţii ar deveni reală, o ramură în care milioane de femei în căutarea plăcerii s-ar trezi transformate în mame adevărate, cu inimi adevărate. S-ar afla într-o altă realitate, cu toate amintirile aferente acestuia, incapabile de a şti, visa sau imagina că au fost vreodată alte fiinţe.

Din nefericire, pentru asta ar fi trebuit să iasă din limitele diagramei spaţio-temporale, ceea ce era inadmisibil. Şi chiar dacă s-ar fi putut, să păşeşti la întîmplare dincolo de graniţe ar fi însemnat schimbarea Realităţii în multe feluri. Ar fi putut însemna înrăutăţirea ei. Numai o analiză atentă şi multe calcule puteau indica exact natura unei Schimbări de Realitate.

În aparenţă, indiferent de părerile sale proprii, Harlan rămînea un Observator, şi Observatorul ideal era doar un set de frînturi de nervi senzitivi-perceptivi conectaţi la un mecanism întocmitor de rapoarte. Între percepţie şi relatare nu trebuia să intervină nici un sentiment.

Rapoartele lui Harlan erau, din acest punct de vedere, perfecţiunea întruchipată.

Calculatorul Asistent Finge îl chemă la el după cel de-al doilea raport săptămînal.

— Te felicit, Observator, îi spuse cu o voce lipsită de căldură, pentru organizarea şi claritatea rapoartelor tale. Dar oare ce gîndeşti cu adevărat.

Harlan se adăposti în spatele unei înfăţişări atît de inexpresive, încît parcă ar fi fost sculptată cu trudă într-un lemn din Secolul 95.

— Nu am păreri proprii în această problemă.

— Haide, haide. Vii din Secolul 95 şi ştim amîndoi ce înseamnă asta. Cu siguranţă că acest Secol îţi displace.

Harlan ridică din umeri.

— Există vreun amănunt în rapoartele mele care vă face să credeţi că-mi displace?

Observaţia friza impertinenţa, iar darabana degetelor boante ale lui Finge îi arăta acest lucru.

— Răspunde-mi la întrebare, îl somă el.

Harlan se conformă. „Din punct de vedere sociologic, multe faţete ale Secolului reprezintă nişte extreme. Ultimele trei Schimbări de Realitate din vecinătatea lui temporală au accentuat acest lucru. În sfîrşit, cred că situaţia trebuie îndreptată. Extremele nu sînt niciodată sănătoase".

— Şi atunci ţi-ai dat osteneala să verifici Realităţile trecute ale Secolului.

— Ca Observator, trebuie să verific toate faptele pertinente.

Era o atitudine de distanţare. Harlan avea, desigur, dreptul şi datoria de a verifica aceste fapte. Finge ştia asta. Fiecare Secol era zguduit în mod continuu de Schimbările de Realitate. Nici o Observaţie, oricît de minuţioasă, nu-şi păstra valabilitatea mult timp fără re-verificări. Procedura standard în Eternitate era ca fiecare Secol să rămînă într-o stare de Observaţie cronică. Şi pentru a face o Observaţie corectă, trebuie să poţi prezenta nu numai faptele Realităţii curente, ci şi pe cele ale relaţiilor cu Realităţile precedente.

Totuşi, lui Harlan îi era clar că Finge nu-i examina părerile de Observator numai din neplăcere. Ostilitatea lui era evidentă.

Cu altă ocazie, Finge îi spuse lui Harlan (năvălind în micul lui birou pentru a-i aduce vestea):

— Rapoartele tale fac o impresie foarte favorabilă Consiliului Atottemporal.

Harlan şovăi, nesigur, apoi murmură:

— Vă mulţumesc.

— Toţi sînt de părere că dai dovadă de un grad neobişnuit de clarviziune.

— Fac tot ce-mi stă în putinţă.

— L-ai cunoscut vreodată pe Calculatorul Senior Twissell?, întrebă Finge pe neaşteptate.

— Calculatorul Twissell? Harlan făcu ochii mari Nu, domnule. De ce mă întrebaţi?

— Pare deosebit de interesat de rapoartele tale. Finge se îmbufnă şi schimbă subiectul. Mie mi se pare că ţi-ai elaborat o filozofie proprie, un punct de vedere asupra istoriei.

Tentaţia era mare pentru Harlan. Orgoliul şi prudenţa se luptau în el şi cel dintîi cîştigă.

— Am studiat Istoria Primitivă, domnule.

— Istoria **Primitivă?** La şcoală?

— Nu chiar, Calculator. Pe cont propriu. Este... pasiunea mea. E ca şi cum ai privi istoria încremenită, îngheţată! Poate fi studiată în amănunt, pe cînd Secolele Eternităţii sînt într-o permanentă schimbare.

Acest gînd îl mai încălzi puţin.

— E ca şi cum am lua o serie de cadre dintr-o carte-film şi le-am studia pe fiecare în detaliu. Am vedea multe lucruri care ne-ar scăpa dacă am urmări doar filmul în derularea lui. Cred că asta mă ajută mult în munca mea.

Finge îl privi cu uimire, cu ochii mari şi plecă fără să mai spună vreun cuvînt.

Din cînd în cînd, după aceea, aducea vorba despre Istoria Primitivă şi asculta comentariile reţinute ale lui Harlan fără ca pe faţa lui plină să apară vreo expresie bine definită.

Harlan nu ştia dacă trebuie să-i pară rău de cele întîmplate sau să le considere ca o posibilă metodă de a-şi grăbi avansarea.

Se oprise la prima alternativă cînd, întîlnindu-l într-o zi pe Coridorul A, Finge îi spuse brusc, în auzul celorlalţi:

— Sfinte Timp, Harlan, tu nu zîmbeşti **niciodată?**

Lui Harlan îi veni în minte gîndul, şocant, că Finge îl urăşte. Propriul lui sentiment faţă de Finge evoluă, ulterior, spre aversiune.

Trei luni de investigaţii în Secolul 482 epuizaseră cea mai mare parte din materialul important şi Harlan nu fu surprins cînd se trezi chemat pe neaşteptate în biroul lui Finge. Se aştepta să i se dea o altă sarcină. Expunerea finală era gata de cîteva zile. 482 exporta masiv textile bazate pe celuloză în Secolele despădurite, cum ar fi 1174, dar nu accepta în shimb peşte afumat. Alcătuise o listă lungă cu astfel de articole, în ordinea cuvenită, supuse unei analize corecte.

Luă schiţa rezumatului cu el.

Însă nu veni vorba de Secolul 482. În loc de asta, Finge îl prezentă unui omuleţ uscat şi zbîrcit, cu păr alb şi rar, şi cu o faţă de spiriduş, care, în tot timpul conversaţiei, purtă pecetea unui zîmbet permanent, ce oscila între extreme de nelinişte şi jovialitate, dar nu se ştergea nici un moment. Între două degete îngălbenite ţinea o ţigară aprinsă.

Era prima ţigară pe care Harlan o vedea în viaţa lui, altfel ar fi fost mai atent la om şi mai puţin la cilindrul fumegînd şi ar fi fost mai bine pregătit pentru prezentarea lui Finge.

— Calculator Senior Twissell, acesta este Observatorul Andrew Harlan.

Ochii lui Harlan trecură, uluiţi, de la ţigara omuleţului la faţa lui.

Calculatorul Senior Twissell spuse cu o voce ascuțită:

— Îmi pare bine. Deci, acesta este tînărul care face rapoartele acelea excelente?

Lui Harlan îi pierise vocea. Laban Twissell era o legendă, un mit viu. Laban Twissell era un om pe care ar fi trebuit să-l recunoască de la prima vedere. Era Calculatorul eminent al Eternității, ceea ce era un alt fel de a spune că era cel mai remarcabil Etern în viață. Era decanul Consiliului Atottemporal. Condusese mai multe Schimbări de Realitate decît oricine altcineva în istoria Eternității. Era... Avea...

Mintea lui Harlan nu mai funcționa. Dădu din cap cu un zîmbet nerod și nu spuse nimic.

Twissell duse țigara la buze, trase repede din ea și o lăsă jos.

— Lasă-ne singuri, Finge. Vreau să vorbesc cu băiatul.

Finge se ridică, mormăi ceva și plecă.

Twissell spuse:

— Pari nervos, băiete. N-ai de ce să fii nervos. Era un șoc, însă să-l întîlnești astfel pe Twissell. Întotdeauna ești descumpănit să afli că cineva pe care ți-l închipuiai uriaș nu are de fapt nici un metru șaptezeci. Putea oare creierul unui geniu să intre în spatele acelei frunți teșite, netede, mărginită de o chelie? Ceea ce iradia din ochii mici, înconjurați de o mie de riduri, era o inteligență ascuțită sau doar bună dispoziție?

Harlan nu știa ce să mai creadă. Țigara părea să-i întunece fărîma de minte pe care și-o putea aduna. Tresări vizibil cînd îl atinse un nor de fum.

Ochii lui Twissell se îngustară, ca și cum s-ar fi străduit să privească prin norul de fum și spuse, într-un dialect din mileniul zece, cu un accent mizerabil:

— Te-ai simți mai pine dacă în tău propriu dialect aș vorpi, päiete?

Harlan, căruia îi venea să izbucnească într-un rîs isteric, spuse cu grijă:

— Vorbesc Intertemporala Standard destul de bine, domnule.

O spuse în Intertemporala pe care el și toți ceilalți Eterni, în prezența sa, o folosiseră încă din primele lui luni în Eternitate.

— Prostii, spuse Twissell pe un ton imperativ. Nu-mi bat capul cu Intertemporala. Vorbesc limba celui de-al X-lea mileniu mai mult decît perfect.

Harlan pricepu că Twissell nu mai folosise dialectele local-temporale de vreo 40 de ani.

Spunînd acestea, însă, satisfăcut, Twissell trecu la Intertemporală și rămase la ea.

— Ți-aș oferi o țigară, dar sînt sigur că nu fumezi. Fumatul nu prea este aprobat niciunde în istorie. De fapt, țigări bune se fac numai în Secolul 72 și de acolo trebuie să mi le procur pe ale mele. Îți dau această informație în caz că o să vrei vreodată să te apuci de fumat. Dar este trist. Săptămîna trecută am rămas blocat în Secolul 123 timp de două zile. Fără să fumez. Vreau să spun, chiar în Secția din Eternitate care se ocupă de 123. Eternii de acolo au împrumutat „obiceiurile". Dacă aș fi aprins o țigară, ar fi echivalat cu prăbușirea cerului. Cîteodată cred că mi-ar plăcea să calculez o Schimbare mare de Realitate și să înlătur toate tabú-urile cu „nu fumați" din toate Secolele, numai că o astfel de Schimbare ar declanșa războaie în 58 sau o societate sclavagistă în Secolul 1000. Întotdeauna există un impediment.

Harlan se simți mai întîi încurcat, apoi nerăbdător. Cu siguranță că aceste lucruri fără noimă ascundeau ceva. Parcă simțea un nod în gît.

— Pot să vă întreb de ce ați vrut să mă vedeți, domnule?

— Îmi plac rapoartele tale, băiete.

În ochii lui Harlan apăru un licăr ascuns de bucurie, însă nu zîmbi.

— Vă mulțumesc, domnule.

— Se cunoaște mîna artistului. Ai intuiție. Simți puternic. Cred că știu care ar fi adevăratul tău loc în Eternitate și am venit să ți-l ofer.

„Nu pot să cred", gîndi Harlan.

Își înlătură cu grijă orice nuanță de triumf din voce.

— Este o mare onoare pentru mine, domnule.

La care Calculatorul Senior Twissell, terminîndu-și țigara, luă alta în mîna stîngă, printr-un efect neobservat de prestidigitație, și o aprinse. Spuse, printre pufăituri:

— Pe Timp, băiete, vorbești de parcă ai fi repetat vreun rol. Mare onoare, pfui. Vorbe goale. Fleacuri. Spune pe șleau ce simți. Te bucuri, ei?

— Da, domnule, spuse Harlan prudent.

— Bine. Așa și trebuie. Cum ți-ar plăcea să fii Tehnician?

— Tehnician!, strigă Harlan, sărind de pe scaun.

— Stai jos. Stai jos. Pari surprins.

— Nu mă așteptam să fiu Tehnician, Calculator Twissell.

— Nu, spuse Twissell sec, într-un fel nimeni nu se așteaptă. Toți se așteaptă la orice, numai la asta nu. Și totuși Tehnicienii sînt greu de găsit și sînt foarte căutați. Nici o Secție din Eternitate nu are destui.

— Nu cred că sînt omul potrivit.

— Vrei să spui că nu ești omul potrivit pentru un post care-ți dă bătaie de cap. Pe Timp, dacă ești devotat Eternității, așa cum cred eu că ești, n-o să-ți pese de asta. Deci, proștii te vor evita și te vei simți ostracizat. Te vei obișnui. Și vei avea satisfacția de a ști că ești necesar, foarte necesar. **Mie.**

— Dumneavoastră, domnule? Dumneavoastră în persoană?

— Da.

În zîmbetul bătrînului se strecură o nuanță de șiretenie.

— Nu o să fii un simplu Tehnician. Vei fi Tehnicianul meu personal. Vei avea un statut aparte. Cum ți se pare acum?

— Nu știu, domnule. S-ar putea să nu fac față.

Twissell scutură hotărît din cap.

— Am nevoie de tine. Numai de tine. Rapoartele tale mă asigură că ai, aici sus, ceva de care eu am nevoie. (Își ciocăni fruntea cu unghia striată a arătătorului). Dosarul tău de Novice este bun. Secțiile pentru care ai făcut observații ți-au dat referințe bune. În sfîrșit, raportul lui Finge a fost cel mai convenabil.

Harlan fu sincer surprins.

— Raportul Calculatorului Finge a fost favorabil?

— Nu te așteptai la asta?

— Nu... știu.

— Ei bine, băiete, nu am spus că a fost favorabil. Am spus că era convenabil. De fapt, raportul lui Finge **nu** a fost favorabil. A recomandat să fii îndepărtat de la toate îndatoririle legate de Schimbările de Realitate. A spus că nu este bine să fii păstrat în alt loc decît în Serviciul de Întreținere.

Harlan se înroși.

— Și care au fost motivele pentru care a afirmat asta, domnule?

— Se pare că ai o pasiune, băiete. Te interesează Istoria Primitivă, nu?

Descria gesturi largi cu țigara și Harlan, uitînd, în furia sa, să-și controleze respirația, inhală un nor de fum și tuși neajutorat.

Twissell privi, binevoitor, accesul de tuse al tînăru-

lui Observator.

— Nu-i ăsta adevărul?

Harlan începu:

— Calculatorul Finge nu are nici un drept...

— Haide, haide! Ți-am spus ce scria în raport pentru că are legătură cu scopul pentru care am cea mai mare nevoie de tine. De fapt, raportul era confidențial și trebuie să uiți că ți-am spus ce conține. Pentru totdeauna, băiete.

— Dar ce e rău în a te interesa Istoria Primitivă?

— Finge crede că interesul tău dovedește o puternică Dorință-de-Timp. Înțelegi, băiete?

Harlan înțelegea. Era imposibil să eviți jargonul psihiatric. În special această frază. Se presupunea că fiecare membru al Eternității are o puternică tendință (și cu atît mai puternică cu cît era suprimată, oficial, în toate manifestările sale) de a se reîntoarce, nu neapărat în Timpul lui, dar, cel puțin, într-un Timp definit. De a deveni o părticică dintr-un Secol, nu să rătăcească prin toate. Desigur însă că, la cea mai mare parte a Eternilor, această tendință rămînea ascunsă, la loc sigur, în inconștient.

— Nu cred că este cazul aici, spuse Harlan.

— Nici eu. De fapt, cred că pasiunea ta este interesantă și valoroasă. Cum am spus, pentru asta am nevoie de tine. Vreau să înveți un Novice, pe care ți-l voi aduce, tot ce știi și tot ce poți să afli despre Istoria Primitivă. Între timp, vei fi, de asemenea, Tehnicianul meu personal. Vei începe în cîteva zile. Îți surîde?

Dacă-i surîdea? Să ai permisiunea oficială să înveți tot ce poți despre zilele dinaintea Eternității? Să fii personal în legătură cu cel mai mare Etern? Chiar și problema spinoasă a statutului de Tehnician părea mai ușor de suportat în aceste condiții.

Prudența, însă, nu-l părăsi întru totul.

— Dacă este necesar, pentru binele Eternității, domnule...

— Pentru **binele** Eternității?, strigă Calculatorul cu înfățișare de spiriduș, brusc agitat.

Aruncă mucul de țigară cu o asemenea energie încît lovi cel mai îndepărtat perete și ricoșă într-o jerbă de scîntei.

— Am nevoie de tine pentru **existența** Eternității!

novice

HARLAN se afla în Secolul 575 de cîteva săptămîni cînd îl întîlni pe Brinsley Sheridan Cooper. Avusese timp să se familiarizeze cu noul său mediu și cu antisepticitatea sticlei și porțelanului. Învățase să poarte însemnul de Tehnician cu mai puțină fereală și să se abțină să înrăutățească situația stînd astfel încît emblema să fie îndreptată către un perete sau acoperită de interpunerea vreunui obiect pe care-l ducea.

Ceilalți zîmbeau cu dispreț cînd observau astfel de lucruri și luau o atitudine și mai rece, de parcă l-ar fi suspectat de o încercare de a le dobîndi prietenia prin înșelăciune.

Calculatorul Senior Twissell îi aducea zilnic probleme noi. Harlan le studia și-și redacta analizele sub formă de proiecte, rescrise apoi de cîte patru ori, ultima variantă fiind înmînată chiar și așa cu ezitări.

Twissell le lăuda, dădea din cap și spunea: Bun, bun. Apoi, ochii lui albaștri îl fulgerau și zîmbetul i se îngusta în timp ce spunea:

— Voi testa această presupunere pe Computaplex.

Numea întotdeauna analizele „presupuneri". Nu-i comunica niciodată lui Harlan rezultatul verificărior pe Computaplex și acesta nu îndrăznea să întrebe. Era descurajat că nu i se ceruse niciodată să-și pună în practică analizele. Să însemne oare aceasta că **nu** era verificat, că alesese un articol greșit pentru declanșarea unei Schimbări de Realitate, că nu avea iscusința de a vedea Schimbarea Minimă Necesară în șirul indicat? (Doar mai tîrziu ajunse la gradul adecvat de sofisticare automat pe buze inițialele S.M.N.).

Într-o zi, Twissell veni la el cu un băiat fisticit, care părea că de-abia îndrăznește să ridice privirea pentru a o întîlni pe a lui Harlan.

— Tehnician Harlan, acesta este Novicele B. S. Cooper.

Harlan spuse, în mod automat, „Salut"!, îl cîntări din ochi și nu fu deloc impresionat. Băiatul era mai degrabă scund, cu părul negru, despărțit la mijloc de o cărare. Bărbia îi era îngustă, ochii de un căprui deschis nedefinit, urechile puțin cam mari, unghiile roase.

— El este băiatul pe care îl vei învăța Istoria Primitivă.

— Sfinte Timp, zise Harlan cu interesul brusc mărit. „Îmi pare bine!"

Aproape că și uitase.

Twissell reluă:

— Fixează cu el un program care să-ți convină. Dacă vă puteți întîlni două după-amieze pe săptămînă, cred că este foarte bine. Folosește propria ta metodă de predare. Las asta la latitudinea ta. Dacă vei avea nevoie de filme, cărți sau documente vechi, spune-mi și, dacă există în Eternitate sau în orice parte accesibilă a Timpului, le vom obține. Ce zici, băiete?

Luă o țigară aprinsă, nu se știe de unde (ca întotdeauna), și aerul se umplu de fum. Harlan tuși și strîmbătura gurii Novicelui dovedea că ar fi făcut și el la fel dacă ar fi îndrăznit.

După plecarea lui Twissell, Harlan zise:

— Aăă, ia loc...

Ezită un moment, apoi adăugă hotărît:

— ...fiule, ia loc, fiule. Biroul meu nu e grozav, dar e și al tău de fiecare dată cînd sîntem împreună.

Harlan era invadat de nerăbdare. Proiectul acesta era **al lui!** Istoria Primitivă era ceva ce-i aparținea lui.

Novicele ridică ochii (acum pentru prima oară) și spuse, șovăind:

— Dumneavoastră **sînteți** Tehnician.

O parte considerabilă din entuziasmul și căldura lui Harlan pieri.

— Și ce-i cu asta?

— Nimic, spuse Novicele.

— Doar...

— L-ai auzit pe Calculatorul Twissell spunîndu-mi Tehnician, nu-i așa?

— Da, domnule.

— Crezi că a fost o greșeală? Ceva prea rău pentru a fi adevărat?

— Nu, domnule.
— Ai vreun defect de vorbire?, îl întrebă Harlan cu brutalitate, şi făcînd-o, simţi cum îl copleşeşte ruşinea.
Cooper se înroşi dureros.
— Nu vorbesc prea bine Intertemporala Standard.
— De ce? De cît timp eşti Novice?
— De mai puţin de un an, domnule.
— UN an? Dar cîţi ani ai, Sfinte Timp?
— Douăzeci şi patru de fizio-ani, domnule.
Harlan îl privi lung.
— Vrei să spui că te-au luat în Eternitate la douăzeci şi trei de ani?
— Da, domnule.
Harlan se aşeză şi-şi frecă mîinile. Asta pur şi simplu nu se făcea. Cincisprezece, şaisprezece ani era vîrsta intrării în Eternitate. Ce însemna asta? Un nou fel de-al lui Twissell de a-l pune la încercare?
— Ia loc şi să începem. Numele complet şi domiciliul temporal.
Novicele se bîlbîi:
— Brinsley Sheridan Cooper din Secolul 78, domnule.
Harlan se mai înmuie. Era aproape. Doar şaptesprezece Secole în jos-timp de propriul său cămin temporal. Aproape un vecin Temporal.
— Te interesează Istoria Primitivă?
— Calculatorul Twissell mi-a cerut s-o învăţ. Eu nu prea ştiu multe despre ea.
— Ce altceva mai înveţi?
— Matematică. Inginerie temporală. Deocamdată doar noţiunile de bază. În Secoul 78 eram reparator de Speedy-vac.
N-avea nici un sens să întrebe ce era Speedy-vac. Putea fi un aspirator de praf, o maşină de calculat, un tip de pulverizator de vopsele. Orice. Pe Harlan nu-l interesa în mod deosebit.
— Ştii ceva despre istorie? Orice fel de istorie.
— Am studiat istoria Europeană.
— Unitatea ta politică, presupun.
— M-am născut în Europa. Da. Ne-au învăţat, desigur, cu precădere istoria modernă. După revoluţiile din '54,7554, vreau să spun.
— Bine. Primul lucru pe care-l ai de făcut este să o uiţi. Nu înseamnă nimic. Istoria care se încearcă să se predea Temporalilor se modifică cu fiecare Schimbare de Realitate. Ei nici nu-şi dau seama. În fiecare Realitate, istoria lor este singura istorie. Iată de ce este Istoria Primitivă atît de deosebită. În asta constă frumuseţea ei. Indiferent ce-am face, oricare din noi, există exact aşa cum a existat întotdeauna. Columb şi Washington, Mussolini şi Hereford, există cu toţii.
Cooper zîmbi slab. Îşi frecă buza superioară cu degetul mic şi Harlan observă pentru prima oară o urmă de ţepi, de parcă Novicele ar fi vrut să-şi lase mustaţă.
Cooper spuse:
— Nu prea pot... să mă obişnuiesc, cu tot timpul petrecut aici.
— Să te obişnuieşti? Cu ce?
— Să fiu la 500 de Secole depărtare de căminul meu temporal.
— Şi eu sînt în aceeaşi situaţie. Sînt din Secolul 95.
— Asta-i altceva. Sînteţi mai în vîrstă decît mine şi cu toate acestea eu sînt mai bătrîn cu 17 Secole, într-un fel. Pot fi stră-stră-stră- şi aşa mai departe, bunicul dumneavoastră.
— Şi care ar fi diferenţa? Presupunînd că ai fi.
— Trebuie să mă obişnuiesc.
În vocea Novicelui se desluşea o urmă de răzvrătire.
— Toţi trebuie să ne obişnuim, spuse Harlan aspru şi începu să vorbească despre Primitivi. După trei ore, era cufundat în explicarea motivelor pentru care existau Secole şi înainte de Secolul 1.
— Dar primul Secol nu e **primul?**, întrebase Cooper, plîngăreţ.
Harlan sfîrşi prin a-i da o carte, nu una cu adevărat bună, ci una care să-l ajute pentru început.
— Pe parcurs îţi voi da material mai bun, îi spuse.

După o săptămînă, mustaţa lui Cooper devenise o urmă întunecată pronunţată care-l făcea să pară cu zece ani mai în vîrstă şi-i accentua bărbia îngustă. În ansamblu, gîndi Harlan, mustaţa asta nu aducea nici o îmbunătăţire.
Cooper anunţă.
— Am terminat cartea.
— Şi ce crezi despre ea?
— Într-un fel...
Urmă o pauză lungă. Cooper începu din nou.
— Anumite părţi din Primitivul tîrziu seamănă puţin cu Secolul 78. M-a făcut să mă duc cu gîndul acasă, ştiţi. De două ori am visat-o pe soţia mea.
Harlan explodă.
— Soţia ta?
— Înainte de a veni aici am fost căsătorit.
— Sfinte Timp! Şi au adus-o şi pe soţia ta?
Cooper scutură din cap.
— Nici măcar nu ştiu dacă nu a fost Schimbată în ultimul an. Dacă da, presupun că acum nu mai e cu adevărat soţia mea.
Harlan îşi reveni. Desigur, dacă Novicele avea 23 de ani cînd fusese luat în Eternitate, e foarte posibil să fi fost însurat. Un lucru fără precedent atrăgea după sine un altul.
Ce se întîmpla? O dată ce se aduceau modificări regulilor, nu mai era mult pînă cînd totul se va rostogoi într-un tumult de incoerenţă. Eternitatea era un ansamblu prea bine echilibrat pentru a suferi transformări.
Poate că mînia în numele Eternităţii era cea care puse brutalitate neintenţionată în cuvintele pe care Harlan le rosti apoi.
— Sper că nu intenţionezi să te întorci în Secolul 78 ca să verifici.
Novicele înălţă capul şi privirea îi era fermă şi sigură.
— Nu.
Harlan schimbă tonul, simţindu-se nelalocul său.
— Bun. Nu ai familie. Nu ai nimic. Eşti un Etern şi să nu te gîndeşti niciodată la vreo persoană cunoscută în Timp.
Buzele lui Cooper se subţiară şi accentul i se făcu puternic simţit în vorbele repezi.
— Vorbiţi ca un Tehnician.
Pumnii lui Harlan se încleştară pe marginea biroului. Spuse, răguşit:
— Ce vrei să spui? Că sînt un Tehnician, deci eu fac Schimbările? Deci le apăr şi-ţi cer să le accepţi? Uite, puştiule nu eşti aici nici de un an. Nu ştii să vorbeşti Intertemporala! Eşti total dezorientat în privinţa Timpului şi Realităţii, dar crezi că ştii totul despre tehnicieni şi cum să-i tratezi cu lipsă de consideraţie.
— Îmi pare rău, zise Cooper repede. Nu am vrut să vă jignesc.
— Nu, nu, cine jigneşte un Tehnician? Îi auzi doar pe toţi ceilalţi vorbind, nu-i aşa? Toţi spun: „Rece ca o inimă de Tehnician", nu-i aşa? Spun: „Un trilion de personalităţi schimbate... un fleac pentru un Tehnician" Şi poate şi alte lucruri. Care este răspunsul, domnule Cooper? Te simţi mai sofisticat dacă li te alături? Te face să te simţi mare? Un stîlp al Eterni-

tății?

— Am spus că-mi apre rău.

— În regulă. Vreau doar să știi că sînt Tehnician de mai puțin de o lună și că, personal, nu am declanșat nici o Schimbare de Realitate. Acum să ne întoarcem la ale noastre.

Calculatorul Senior Twissell îl chemă a doua zi pe Harlan în biroul său.

— Ți-ar plăcea să te ocupi de o S.M.N., băiete?

Nici că se putea mai nimerit. Toată dimineața Harlan regretase că și-a negat cu lașitate orice implicare personală în activitatea de Tehnician. Îi venea mereu în minte strigătul copilăresc: „N-am făcut încă nimic rău, nu dați vina pe mine!"

Asta însemna că recunoștea ceva dubios în munca unui Tehnician și că el nu avea nici o vină, pentru că era prea nou în domeniu ca să fi avut timpul să devină un criminal.

Întîmpină cu bucurie ocazia de a-și anihila scuza. Ar însemna aproape o penitență. Îi va putea spune lui Cooper: „Da, pentru ceva ce eu am făcut, aceste milioane de oameni sînt personalități noi, însă era necesar și sînt mîndru că eu sînt cauza".

Așa că Harlan răspunse vesel:

— Sînt gata, domnule.

— Bun, bun. O să ... bucure să afli băiete (un pufăit, și vîrful țigării străluci incandescent) că toate analizele tale au dovedit o acuratețe de prim rang.

— Vă mulțumesc, domnule („Acum erau analize, gîndi Harlan, nu presupuneri").

— Ai talent. Mînă de aur, băiete. Ai nevoie de lucruri mărețe. Putem începe cu acesta, al 223-lea. Afirmația ta că blocarea ambreiajului unui anumit automobil va furniza bifurcația necesară fără efecte secundare nedorite este perfect corectă. Îl vei bloca?

— Da, domnule.

Aceasta a fost adevărata inițiere a lui Harlan în munca de Tehnician. Ulterior, nu a mai fost doar un om cu o insignă roșie. Mînuise Realitatea. Modificase un mecanism, timp de cîteva minute scurte, luate din Secolul 223 și, ca rezultat, un tînăr nu ajunsese la un curs de mecanică la care dorea să asiste. Nu s-a mai apucat niciodată de inginerie solară și, în consecință, un mecanism foarte simplu, de o importanță crucială, a fost întîrziat în dezvoltarea sa cu 10 ani. În mod uimitor, un război din Secolul 224 ieșise astfel din Realitate.

Asta nu era bine? Ce dacă aveau loc modificări de personalități? Noile personalități erau la fel de umane ca și cele vechi și își aveau și ele dreptul lor la viață. Chiar dacă erau scurtate un număr de vieți, multe erau prelungite și înzestrate cu mai multă fericire. O mare operă literară, un monument al intelectului și sentimentelor Umane nu mai era concepută în noua Realitate, însă cîteva exemplare erau păstrate în Bibliotecile Eternității, nu-i așa? Și, oricum, apăruseră noi activități creatoare, nu-i așa?

Totuși, în noaptea aceea, Harlan fu chinuit de o insomnie agonizantă, fierbinte, iar cînd ațipi în sfîrșit, cuprins de amețeală, i se întîmplă ceva ce nu i se mai întîmplase de ani și ani.

Își visă mama.

În ciuda unui început atît de slab, lui Harlan îi fu de ajuns un fizio-an pentru a fi cunoscut în Eternitate drept „Tehnicianul lui Twissell" și, cu o doză apreciabilă de maliție, drept „Băiatul Minune" și „Cel-Care-Nu-Greșește-Niciodată".

Relațiile lui cu Cooper deveniră aproape plăcute. Între ei nu s-a înfiripat niciodată o prietenie completă. (Dacă Cooper s-ar fi putut decide să facă primul pas, poate că Harlan nici n-ar fi știut cum să reacționeze.) Cu toate acestea, lucrau bine împreună și interesul lui Cooper pentru Istoria Primitivă crescu pînă la a rivaliza cu cel al lui Harlan.

Într-o zi, Harlan îi spuse:

— Uite ce e, Cooper, te-ar deranja să vii mîine în loc de azi? Trebuie să urc în Secolele 3000 săptămîna asta ca să verific o Observație și omul pe care vreau să-l văd este liber în după-amiaza asta.

Ochii lui Cooper se luminară, înfometați:

— Nu pot să vin și eu?

— Vrei?

— Sigur. N-am mai pus piciorul într-o navă, de cînd m-au adus aici, din Secolul 78, și atunci nici nu știam ce se întîmplă.

Harlan era obișnuit să folosească nava din tunelul C, rezervat prin legi nescrise Tehnicienilor, pe toată lungimea sa nemăsurată, străbătînd Secolele. Cooper nu se arătă deloc stingherit pe drum. Păși la bordul navei fără pic de ezitare și-și ocupă locul pe bancheta circulară care o înconjura.

Însă după ce Harlan activase Cîmpul și pusese nava în mișcare în sus-timp, fața lui Cooper se schimonosi într-o expresie aproape comică de surpriză.

— Nu simt nimic, spuse el. E ceva în neregulă?

— Totul este în regulă. Nu simți nimic pentru că nu te deplasezi cu adevărat. Ești propulsat de-a lungul extensiunii temporale a navei. De fapt, spuse Harlan adoptînd un ton didactic, în acest moment tu și cu mine nu sîntem cu adevărat materie, în ciuda aparențelor. O sută de oameni ar putea folosi această navă, deplasîndu-se (dacă se poate spune așa) cu viteze diferite în orice direcție Temporală, trecînd unul prin celălalt și așa mai departe. Legile Universului normal pur și simplu nu funcționează în aceste tunele!

Gura lui Cooper se strîmbă puțin și Harlan își zise, stingherit: „Puștiul învață inginerie temporală și știe mai multe decît mine despre toate astea. De ce nu tac o dată din gură, să încetez să mă mai fac de rîs?"

Se închise în tăcere, privindu-l fix pe Cooper, cu un aer sumbru. Mustața tînărului era gata crescută de cîteva luni. Era căzută, încadrîndu-i gura în ceea ce Eternii numeau linia Mallansohn, deoarece singura fotografie, trecînd drept autentică, a inventatorului Cîmpului Temporal (și aceea destul de ștearsă și de prost expusă), îl înfățișa cu o astfel de mustață. Pentru acest motiv linia aceasta își menținea o oarecare popularitate printre Eterni, cu toate că pe foarte puțini îi avantaja.

Ochii lui Cooper rămăseseră fixați pe înșiruirea cifrelor care înregistrau trecerea Secolelor în raport cu ei.

— Cît de departe în sus-timp ajunge tunelul navei?

— Nu te-au învățat asta?

— De-abia dacă au amintit de nave.

Harlan ridică din umeri.

— Eternitatea nu are capăt. Tunelul se continuă la nesfîrșit.

— Cît de departe în sus-timp ați ajuns dumneavoastră?

— Acum voi merge cel mai departe. Calculatorul Twissell a ajuns pînă în secolul 50 000.

— Sfinte Timp!, șopti Cooper.

— Și asta încă nu e nimic. Cîțiva Eterni au trecut chiar de Secolul 150 000.

— Și cu ce seamănă?

— Cu absolut nimic, spuse Harlan morocănos. O multitudine de vieți, dar nici una umană. Omul a dispărut.

— Mort? Înlăturat?

— Nu cred că știe cineva exact.

— Și nimic nu poate schimba starea asta de lucruri?

— Ei bine, de la Secolul 70 000 în sus..., începu Harlan, apoi conchise abrupt: Ei, mai dă-le-n Timp! Schimbă subiectul.

Dacă exista un subiect în privinţa căruia Eternii să fie aproape superstiţioşi, acesta era „Secolele Ascunse", intervalul dintre Secolele 70 000 şi 150 000. Un subiect foarte rar menţionat. Numai legătura foarte strînsă dintre Harlan şi Twissell explica puţinele lui cunoştinţe în acest domeniu. Tot ce ştia era că, în toate acele mii de secole, Eternii nu puteau trece în Timp.

Porţile dintre Eternitate şi Timp erau impenetrabile. De ce? Nimeni nu ştia.

Harlan îşi închipuia, din cîteva remarci întîmplătoare ale lui Twissell, că fuseseră făcute încercări de a se Schimba Realitatea în Secole imediat sub cel de-al 70 000-lea, însă fără Observaţii adecvate dincolo de Secolul 70 000 nu se putea face nimic.

Twissell rîsese uşor odată şi spusese: „O să trecem şi de asta într-o zi. Pînă atunci, 70 000 de Secole de îngrijit este destul."

Dar nu sunase foarte convingător.

— Ce se întîmplă cu Eternitatea după Secolul 150 000?, întrebă Cooper.

Harlan oftă. După cît se părea, subiectul nu putea fi schimbat.

— Nimic. Secţiile există, însă Eterni nu, nicăieri după cel de-al 70 000-lea. Secţiile continuă să existe milioane de Secole după ce orice fel de viaţă a dispărut şi chiar mai mult, pînă ce Soarele devine o Nova şi chiar şi după aceea. Eternitatea nu are sfîrşit. De aceea, i se spune Eternitate.

— Deci, Soarele chiar devine o Nova?

— Sigur. Altfel Eternitatea n-ar putea exista. Nova Sol este rezerva noastră de enegie. Ascultă, ştii cîtă energie este necesară pentru înfiinţarea unui Cîmp Temporal? Primul Cîmp al lui Mallansohn era la două secunde de extremul jos-Timp şi extremul sus-Timp şi destul de mare ca să conţină nu mai mult de o măciulie de chibrit şi a necesitat întreaga producţie pe o zi a unei centrale atomice. Au trebuit o sută de ani pentru înfiinţarea unui Cîmp Temporal subţire cît un fir de păr, destul de departe în sus-Timp pentru a putea capta energia radiantă a Novei, astfel încît să poată fi construit un cîmp destul de mare pentru a cuprinde un om.

Cooper suspină.

— Tare aş vrea să ajungă să nu mă mai pună să învăţ ecuaţii şi mecanica cîmpului şi să înceapă să-mi vorbească despre partea cu adevărat interesantă. Dacă aş fi trăit în timpul lui Mallansohn...

— N-ai fi învăţat nimic. A trăit în Secolul 24, însă Eternitatea a luat fiinţă de-abia tîrziu, în 27. Inventarea Cîmpului nu este acelaşi lucru cu construirea Eternităţii, ştii asta, şi restul celor din 24 n-aveau nici cea mai vagă bănuială despre ceea ce însemna invenţia lui Mallansohn.

— Adică îşi depăşise generaţia?

— Cu foarte mult. Nu numai că a inventat Cîmpul Temporal, dar a descris relaţiile fundamentale care au făcut posibilă Eternitatea şi a anticipat aproape fiecare aspect al ei, cu excepţia Schimbărilor de Realitate. De asemenea, foarte îndeaproape... dar cred că am ajuns, Cooper. După tine.

Păşiră afară.

Harlan nu-l mai văzuse niciodată înainte pe Calculatorul Senior Laban Twissell furios. Oamenii spuneau întotdeauna că este incapabil de orice sentiment, că este un dispozitiv neînsufleţit Eternităţii, pînă la a-şi uita numărul exact al secolului căminului său temporal. Mai susţineau că, la o vîrstă fragedă, inima i se atrofiase şi că îi fusese înlocuită cu un calculator mic, aidoma modelului pe care îl purta mereu în buzunarul de la pantaloni.

Twissell nu făcea nimic ca să infirme aceste zvonuri. De fapt, mulţi gindeau că el însuşi le dădea crezare.

Astfel încît, chiar cînd Harlan se îndoi în faţa rafalei de furie care-l izbi, mai găsi loc în mintea lui să se mire de faptul că Twissell putea exterioriza mînie. Se întrebă dacă Twissell va fi uluit, ulterior, în momente mai calme, dîndu-şi seama că această inimă-calculator-de-buzunar îl trădase, dovedindu-se a fi doar un biet ghem de muşchi şi valve supus contorsiunilor emoţionale.

Twissell îi spuse, deoparte, cu vocea lui bătrînă, scîrţîitoare:

— Sfinte Timp, băiete, faci parte cumva din Consiliul Atottemporal? Tu dai ordinele pe-aici? Tu-mi spui mie ce să fac sau eu îţi spun ţie ce să faci? Tu aranjezi acum excursiile cu nava?

Se întrerupea singur, din cînd în cînd, exclamînd:

— Răspunde-mi, apoi continua cu un şuvoi de întrebări turnate în căldarea clocotindă a interogaţilor.

Spuse, în sfîrşit:

— Dacă te mai întreci vreodată pe tine în felul ăsta, te trimit la reparatul instalaţiilor pentru totdeauna. Înţelegi?

Harlan, palid şi din ce în ce mai încurcat, răspunse:

— Nu mi s-a spus niciodată că Novicele Cooper nu trebuie luat în navă.

Explicaţia nu îndulci cu nimic situaţia.

— Ce fel de scuză este o dublă negaţie, băiete? Nu ţi s-a spus niciodată să nu-l îmbeţi. Nu ţi s-a spus niciodată să nu-l razi în cap. Nu ţi s-a spus niciodată să nu-l străpungi cu o curbă Tav bine ascuţită. Pe Timp, băiete, dar **ce** ţi s-a spus să faci cu el?

— Mi s-a spus să-l învăţ Istoria Primitivă.

— Atunci fă-o. Şi nimic mai mult.

Twissell îşi aruncă ţigara şi o strivi sălbatic sub călcîi, ca şi cum ar fi fost chipul unui duşman de-o viaţă.

— Aş vrea să subliniez, Calculator, replică Harlan, că multe Secole din Realitatea curentă seamănă întrucîtva cu epoci specifice din Istoria Primitivă într-o privinţă sau chiar în mai multe. Intenţia mea era să îl scot către aceste Timpuri, sub o cartografiere spaţio-temporală atentă, desigur, ca o formă de excursie în cîmp.

— Ce? Ascultă, cap sec, chiar nu intenţionezi niciodată să-mi ceri permisiunea pentru **nimic?** Exclus. Rezumă-te la a-l învăţa Istoria Primitivă. Nici o excursie în cîmp. Şi nici experimente de laborator. În curînd vei schimba Realitatea doar ca să-i arăţi cum se face.

Harlan îşi trecu limba uscată peste buzele uscate, mormăi o încuviinţare plină de resentiment şi, în cele din urmă, îi fu îngăduit să plece.

Îi trebuiră săptămîni pentru ca sentimentele sale rănite să se lecuiască întrucîtva.

sfîrșitul eternității

calculator

CÎND reintră în Secolul 482, pentru prima oară de cînd plecase să lucreze cu Twissell, Harlan era Tehnician de doi ani. Şi îl găsi aproape de nerecunoscut.

Nu Secolul se schimbase. Ci el.

Doi ani în branşa Tehnicienilor însemnaseră multe. Într-un fel, sentimentul lui de statornicie crescuse. Nu mai trebuia să înveţe o limbă nouă, să se obişnuiască cu stiluri noi de îmbrăcăminte şi cu noi moduri de viaţă la fiecare proiect de Observaţie. Pe de altă parte, simţea în el un fel de retragere. Aproape că uitase acum camaraderia care-l lega de restul specialiştilor din Eternitate.

Mai mult, încerca sentimentul **puterii** pe care i-o dădea statutul de Tehnician. Ţinea, în vîrful degetelor, soarta a milioane de oameni, şi dacă asta îl făcea să umble singur, îi dădea dreptul, de asemenea, să umble cu capul sus.

Aşa că putu să-l privească lung şi rece pe funcţionarul de la Comunicaţii din spatele biroului de la intrarea în 482 şi să se anunţe, cu silabe hotărîte:

— Andrew Harlan, Tehnician, se prezintă la Calculatorul Finge pentru repartizare temporară la secolul 482, nebăgînd în seamă privirea rapidă a omului de vîrstă mijlocie pe care-l avea în faţă.

Era ceea ce unii numeau „privirea Tehnician", o privire iscoditoare, rapidă, involuntară, piezişă la emblema roşu cu roz de pe umărul Tehnicianului, apoi efortul de a nu o mai privi din nou.

Harlan se uită lung la emblema de pe umărul celuilalt. Nu era galbenul pentru Calculator, verdele pentru Proiectantul-de-Vieţi, albastrul Sociologului sau albul Observatorului. Nu era nici culoarea aprinsă a Specialistului. Era doar o dungă albastră pe fond alb. Acest om însemna Comunicaţii, o subbramură a Întreţinerii, nici măcar Specialist.

Şi avea şi **el** „privirea Tehnician".

Harlan spuse, cu puţină tristeţe:

— Ei, bine?

Omul de la Comunicaţii răspunse repede.

— Îl sun pe Calculatorul Finge, domnule.

Harlan îşi amintea secolul 482 ca fiind solid şi masiv, acum i se părea însă aproape meschin.

Se obişnuise cu sticla şi porţelanul din 575, cu acea fetişizare a curăţeniei. Se adaptase la o lume albă a limpezimii, punctată ici-colo cu pete pastelate răzleţe.

Vîrtejurile greoaie de ghips ale secolului 482, pigmenţii lui murdari, întinderile de metal vopsit erau aproape respingătoare.

Chiar şi Finge părea altul, sub mărimea naturală, parcă. Cu doi ani înainte, Observatorului Harlan toate gesturile lui Finge îi apăruseră funeste şi atotputernice.

Acum, de pe înălţimile semeţe şi însingurate ale statutului de Tehnician, acelaşi om părea patetic şi pierdut. Harlan îl privea cum frunzăreşte un teanc de foi şi se pregăteşte să ridice ochii cu aerul cuiva care începe să creadă că şi-a făcut vizitatorul să aştepte exact intervalul de timp necesar.

Finge venea dintr-un Secol axat-pe-energie, din seria 600. Twissell era cel care îi relatase acest amănunt, care explica multe. Izbucnirile de irascibilitate ale lui Finge puteau fi cu uşurinţă considerate rezultatul nesiguranţei naturale a unui om greoi, obişnuit cu constanţa forţelor de cîmp, nemulţumit că are de-a face doar cu materie şubredă. Mersul lui în vîrful picioarelor (Harlan îşi aducea bine aminte de pasul felin al lui Finge. Adeseori, ridicînd privirea de pe hîrtiile lui, îl vedea pe Finge stînd în faţa lui, scrutîndu-l cu privirea, fără să-l fi auzit apropiindu-se) nu mai era ceva viclenesc şi furişat, ci mai degrabă pasul temător şi şovăielnic al cuiva care trăieşte cu teama constantă, chiar dacă inconştientă, că podeaua va ceda sub greutatea lui.

Harlan gîndi, cu o condescendenţă plăcută: „Omul nu s-a prea adaptat la Secţia lui. Re-repartizarea ar fi probabil singurul lucru care l-ar ajuta".

Finge spuse:

— Salut, Tehnician Harlan!

— Salut, Calculator, răspunse Harlan.

Finge reluă:

— Se pare că în cei doi ani de cînd...

— Doi fizio-ani, îl corectă Harlan.

Finge privi în sus, surprins.

— Doi fizio-ani, desigur.

În Eternitate, Timpul nu era ceea ce se credea despre Timp în Universul celălalt, însă corpurile omeneşti îmbătrîneau şi acest lucru dădea măsura de neevitat a Timpului chiar în absenţa fenomenelor fizice semnificative. Din punct de vedere fiziologic, Timpul trecea şi într-un fizio-an al Eternităţii un om îmbătrînea tot atît cît într-un an obişnuit al Timpului. Cu toate acestea, nici cel mai pedant Etern nu-şi amintea de această distincţie decît foarte rar. Era prea comod să spui „Ne vedem mîine", sau „Ţi-am simţit lipsa ieri", sau „Ne vedem săptămîna viitoare", ca şi cum ar fi existat un mîine sau un ieri sau o săptămînă trecută şi în alt fel decît cel fiziologic. Şi instinctele umane erau satisfăcute, măsurîndu-se activităţile din Eternitate cu o zi arbitrară de 24 de „fizio-ore", cu o respectare solemnă a zilei şi nopţii, a unui azi şi a unui mîine.

Finge reluă:

— În cei doi **fizio-ani**, de cînd ai plecat, Secolul 482 a intrat, treptat, într-o criză. Destul de ciudată. Delicată. Aproape fără precedent. Avem acum nevoie de o Observaţie corectă, cum nu am mai avut niciodată înainte.

— Şi vreţi să Observ eu?

— Da. Într-un fel, este o risipă de talent să ceri unui tehnician să facă o Observaţie, însă Observaţiile tale anterioare erau perfecte din punct de vedere al limpezimii şi clarviziunii. Avem din nou nevoie de aşa ceva. Îţi voi schiţa doar cîteva amănunte...

Lui Harlan nu-i fu dat să afle chiar atunci care erau aceste detalii. Finge vorbea, dar uşa se deschise şi Harlan nu-l mai auzi.

Privea, încremenit, la persoana care intrase.

Nu că Harlan nu mai văzuse vreodată o fată în Eternitate.

„Vreodată", e prea mult spus. Rareori, da, dar nu niciodată.

Dar o fată ca **asta!** Şi încă în **Eternitate!**

Harlan văzuse multe femei în trecerile sale prin Timp, însă în Timp ele nu erau pentru el decît nişte obiecte, ca zidurile şi ghidurile, farurile şi darurile, casele şi vasele. Erau fapte de Observat.

În Eternitate o fată era altceva. Şi încă una ca **asta!**

Era îmbrăcată în stilul înaltei societăţi din 482, ceea ce însemna învelişuri transparente şi cam atît în sus de talie şi pantaloni subţiri, pînă la genunchi. Aceştia, deşi prea puţin transparenţi, sugerau curbe delicate.

Părul îi era negru şi lucios, căzînd pînă pe umeri, buzele îi erau conturate cu creionul roşu, cea de sus subţire şi cea de jos prea plină, într-o bosumflare

exagerată. Pleoapele și lobii urechilor erau fardate într-un roz pal, iar restul feței sale tinere (aproape de fetișcană) era de un alb lăptos surprinzător. Pandative cu pietre prețioase coborau de pe umeri și zornăiau încetișor cînd de o parte, cînd de alta, a pieptului, asupra căruia atrăgeau atenția.

Se așeză pe locul ei la un birou din colțul încăperii, ridicînd genele doar o dată, ca să-și treacă privirea umbrită peste chipul lui Harlan.

Cînd Harlan auzi din nou vocea lui Finge, Calculatorul spunea:

— Le vei avea pe toate într-un raport oficial și între timp poți să-ți preiei vechiul birou și camera de dormit.

Harlan se trezi că ieșise din birou fără să-și amintească clar amănuntele retragerii sale. Probabil că ieșise fără să-și dea seama.

Sentimentul dinlăuntrul lui cel mai ușor de recunoscut era mînia. Pe Timp, nu trebuia să i se permită lui Finge să facă una ca asta. Dauna moralei. Era o bătaie de joc...

Se opri, descleștă pumnul, își deștepeni falca. Să vedem, acum!! Pașii îi sunau puternic în propriile urechi și merse hotărît către Omul de la Comunicații din spatele biroului.

Acesta ridică ochii, fără să-i întîlnească efectiv privirea, și spuse, cu prudență:

— Da, domnule.

— La un birou din încăperea Calculatorului Finge se află o femeie. E nouă pe aici?

Avusese intenția să întrebe ca de un fapt divers. Vroise să sune ca o întrebare plictisită, indiferentă. În loc de asta, cuvintele răsunară ca două timpane lovite.

Întrebarea însă îl însufleți pe cel de la Comunicații. Privirea din ochii lui se transformă în ceva care-i înrudește pe toți bărbații. Îl înglobă chiar și pe Tehnician, îl învălui ca pe un tovarăș și spuse:

— Cine, puștoaica? Mamă, doamne! Dar, totuși, nu ți se pare că e făcută ca o latrină într-un cîmp de forțe?

Harlan se bîlbîi puțin.

— Tu doar răspunde-mi la întrebare!

Omul îl privi lung și euforia lui se mai evaporă.

— E nouă. E o Temporală.

— Ce funcție are aici?

Un zîmbet ascuns se strecură pe fața funcționarului și se prefăcu într-un rînjet lacom.

— E așa-zisa secretară a șefului. Se numește Noÿs Lambent.

— Bine.

Harlan se răsuci pe călcîie și plecă.

Prima incursiune de Observație a lui Harlan în Secolul 482 fu făcută a doua zi, dar nu durà decît 30 de minute. Era, evident, doar o călătorie de orientare, menită să-l pună în contact direct cu Realitatea. A doua zi în Timp o oră și jumătate, iar a treia zi deloc.

Își umplea timpul reluînd rapoartele sale originale, reînvățînd propriile-i cunoștințe, reîmprospătîndu-și în minte sistemul lingvistic al timpului, reobișnuindu-se cu tradițiile locale.

Secolul fusese afectat de o Schimbare de Realitate, însă de una minoră. Un grup politic care se aflase Înăuntru era acum Afară, altfel, însă, în societate nu se vedea nici o altă modificare.

Fără să-și dea prea bine seama, luă obiceiul de a căuta, în vechile sale rapoarte, informații asupra aristocrației. Cu siguranță că făcuse Observații.

Făcuse, într-adevăr, dar erau foarte impersonale, păstrînd o oarecare distanță. Datele aduse de el priveau aristocrația ca pe o clasă, nu ca individualități distincte.

Desigur că diagramele sale spațio-temporale nu-i ceruseră și nici măcar nu-i permiseseră vreodată să examineze aristocrația din interior. Motivele acestui fapt depășeau atribuțiile unui Observator. Dar era nemulțumit de sine însuși că privește acum acest domeniu cu curiozitate.

În timpul celor trei zile o zări în treacăt pe fată, pe Noÿs Lambent, de patru ori. Prima oară nu-i văzuse bine decît hainele și podoabele. Acum observă că era înaltă cam de un metru șaptezeci, cu o jumătate de cap mai scundă decît el, totuși destul de zveltă și cu o ținută destul de dreaptă și de grațioasă pentru a da impresia că este mai înaltă. Avea mai mulți ani decît îi dădeai la prima vedere, apropiindu-se probabil de 30, cu siguranță peste 25.

Era tăcută și rezervată, și odată îi zîmbi cînd trecu pe lîngă el pe coridor, coborînd apoi privirea. Harlan se trase într-o parte ca să evite să o atingă, apoi își urmă drumul furios.

La sfîrșitul celei de-a treia zi, Harlan începea să simtă că datoria lui de Etern nu îi permitea să acționeze decît într-un singur fel. Fără îndoială că, pentru ea, situația era agreabilă. Desigur că Finge nu ieșea din litera legii. Însă indiscreția lui în această privință, nepăsarea lui contraziceau cu siguranță spiritul legii și aici trebuia intervenit.

Harlan hotărî că, la urma urmei, nu era om în Eternitate pe care să-l antipatizeze atît de mult ca pe Finge. Circumstanțele atenuante pe care i le găsise cu numai cîteva zile înainte dispăruseră.

În dimineața celei de-a patra zi, Harlan ceru și obținu permisiunea de a-l vedea pe Finge între patru ochi. Pătrunse în birou cu pas hotărît și, spre propria lui surpriză, intră imediat în subiect.

— Calculator Finge, propun ca domnișoara Lambent să fie trimisă înapoi în Timp.

Ochii lui Finge se îngustară. Îi arătă un scaun, își puse degetele împletite sub bărbia moale, rotundă și lăsă să i se vadă cîțiva dinți.

— Ia loc, ia loc, Găsești că domnișoara Lambent este incompetentă? Necorespunzătoare?

— În privința incompetenței și inadecvării ei, Calculator, nu mă pot pronunța. Depinde de sarcinile care i se dau și eu nu i-am dat nici una. Dar trebuie să vă dați seama că dăunează moralei acestei Secții.

Finge îl privi lung și distant, ca și cum mintea lui de calculator cîntărea noțiuni abstracte inaccesibile unui Etern de rînd.

— În ce fel dăunează moralei, tehnician?

— Nu văd de ce mai întrebați, replică Harlan, din ce în ce mai furios. Costumul ei este exhibiționist. Și...

— Stai, stai. Stai puțin, Harlan. Ai fost Observator al acestui Secol. Știi că hainele ei sînt costumul standard pentru 482.

— În anturajul ei, în mediul ei cultural, n-aș fi avut nimic de zis, cu toate că pot susține sus și tare că hainele ei sînt prea mult chiar și pentru Secolul 482. Dați-mi voie să fac aprecierea asta. Aici, în Eternitate, o persoană ca ea este cu siguranță nelalocul ei.

Finge dădu încet din cap. De fapt, părea să se distreze. Harlan înlemni, iar Finge răspunse:

— Ea se află aici cu un scop bine delimitat. Îndeplinește un rol esențial. Doar temporar. Deocamdată încearcă s-o suporți.

Maxilarele lui Harlan tremurau. Protestase și fusese pus la punct. La naiba cu prudența. O să vorbească pe șleau.

— Îmi pot imagina care este „rolul esențial" al acestei femei. Nu vi se va permite să o păstrați chiar așa, în văzul lumii.

Se întoarse, țeapăn, și se îndreptă spre ușă. Vocea lui Finge îl opri.

— Tehnician, spuse el, poate că legăturile tale cu

Twissell ţi-au format o noţiune falsă despre propria ta importanţă. Corecteaz-o! Şi pînă atunci spune-mi, Tehnician, ai avut vreodată o... (ezită, părînd să-şi caute cuvintele)... prietenă?

Cu o precizie elaborată şi insultătoare, întors încă cu spatele, Harlan cită:

— Pentru a evita orice complicaţie sentimentală cu cineva din Timp, Eternul nu are voie să se căsătorească. Pentru a evita orice complicaţii sentimentale legate de familie, Eternul nu trebuie să aibă copii.

Calculatorul interveni grav:

— Nu te-am întrebat despre căsătorie sau copii.

Harlan cită mai departe:

— Pot fi stabilite legături temporare cu un Temporal numai după o solicitare la Comisia Centrală de Planificare a Consiliului Atottemporal, pentru o Proiectare a Vieţii Temporalului în cauză. Legăturile pot fi dirijate ulterior numai în concordanţă cu cerinţele unei cartografieri spaţio-temporale specifice.

— Foarte adevărat. Ai solicitat vreodată o legătură temporară, Tehnician?

— Nu, Calculator.

— Ai intenţia s-o faci?

— Nu, Calculator.

— Poate că ar trebui. Ţi-ar mai deschide orizontul. Ai deveni mai puţin preocupat de amănuntele costumului unei femei, mai puţin deranjat de relaţiile ei personale posibile cu alţi Eterni.

Harlan plecă. De mînie, îi pierise şi vocea.

Descoperi că îi este aproape imposibil să-şi facă incursiunile zilnice în Secolul 482 (cea mai lungă durată neîntreruptă a unei călătorii rămăsese sub 2 ore).

Era indispus şi ştia şi de ce. Finge! Finge şi sfatul lui vulgar despre legăturile cu Temporalii.

Legături existau. Toată lumea ştia. Eternitatea fusese întotdeauna conştientă de necesitatea unui compromis cu dorinţele umane (lui Harlan această expresie îi provoca un fior de repulsie), însă restricţiile impuse în alegerea femeii făceau din acest compromis orice în afară de ceva neîngrădit, generos. Şi cei care aveau norocul să fie găsiţi corespunzători pentru un astfel de aranjament aveau datoria să păstreze o discreţie absolută, din decenţă şi din respect pentru majoritate.

Prin clasele inferioare de Eterni, mai ales în rîndul celor de la Serviciul de Întreţinere, circulau întotdeauna zvonuri (pline pe jumătate de speranţă, pe jumătate de invidie) despre femei importate, cu statut mai mult sau mai puţin permanent, pentru motive evidente. Întotdeauna zvonurile îi numeau pe Calculatori şi pe Proiectanţii-de-Vieţi ca fiind grupurile beneficiare. Ei şi numai ei puteau decide care femei puteau fi sustrase din Timp fără pericolul unei Schimbări de realitate semnificativă.

Mai puţin senzaţionale (şi deci bîrfa nu se prea ocupa de ele) erau relatările despre funcţionarii Temporali pe care fiecare Secţie îi angaja, pentru o perioadă (atunci cînd le permiteau analizele spaţio-temporale), pentru a îndeplini sarcinile plicticoase ca gătitul, făcutul curăţeniei şi muncile mai grele.

Însă o Temporală şi încă o **astfel** de Temporală, angajată ca „secretară", nu putea însemna decît că Finge dădea cu tifla idealurilor care făceau din Eternitate ceea ce era.

Indiferent de faptele de viaţă, cărora oamenii practici ai Eternităţii trebuiau să le dea o ascultare formală, rămînea adevărat că Eternul ideal era un om devotat, trăind pentru misiunea pe care o avea de îndeplinit, pentru îmbunătăţirea Realităţii şi mărirea fondului de fericire umană. Lui Harlan îi plăcea să creadă că Eternitatea semăna cu mînăstirile din timpurile Primitive.

În noaptea aceea visă că vorbea cu Twissell despre această problemă şi că Twissell, Eternul ideal, îi împărtăşea dezgustul. Visă un Finge dărîmat, retrogradat. Se visă pe sine însuşi cu emblema galbenă de Calculator, instituind un regim nou în Secolul 482, dîndu-i cu mărinimie lui Finge o altă slujbă în Serviciul de Întreţinere. Twissell stătea lîngă el, zîmbind cu admiraţie, în timp ce el elabora o nouă diagramă organizaţională, corectă, ordonată, fondată şi îi spunea lui Noÿs Lambent să împartă cópii.

Însă Noÿs Lambent era goală şi Harlan se trezi, tremurînd şi ruşinat.

Într-o zi o întîlni pe coridor şi se trase înlături, privind în altă parte, ca să o lase să treacă.

Însă ea rămase locului, privindu-l, pînă cînd el trebui să-şi ridice ochii şi să-i întîlnească pe ai ei. Era plină de culoare şi de viaţă şi Harlan îi simţea parfumul uşor.

— Sînteţi Tehnicianul Harlan, nu-i aşa?

Primul lui impuls fu să o repeadă, să-şi urmeze drumul cu forţa, dar, la urma urmei, îşi spuse, ea nu avea de fapt nici o vină. În plus, să treacă pe lîngă ea acum ar însemna să o atingă.

Aşa că încuviinţă scurt din cap.

— Mi s-a spus că sînteţi expert în problemele Timpului nostru.

— L-am vizitat.

— Mi-ar face mare plăcere să vorbim despre asta într-o zi.

— Sînt ocupat. Nu cred că voi avea timp.

— Dar, domnule Harlan, desigur că vă puteţi **găsi** puţin timp într-o zi.

Şi îi zîmbi.

Harlan spuse, într-o şoaptă disperată:

— Vreţi să treceţi, vă rog? Sau să-mi faceţi loc să trec eu? Vă rog!

Ea îşi schimbă locul cu o legănare a şoldurilor care aduse sîngele lui plin de murmur pînă în obrajii care îi ardeau. Era furios pe ea pentru că-l făcuse să se simtă stingherit, furios pe el însuşi că fusese stînjenit şi furios şi mai mult decît orice, pentru motive confuze, pe Finge.

La sfîrşitul a două săptămîni, Finge îl chemă la el. Pe biroul lui se afla o foaie perforată de hîrtie subţire, a cărei lungime şi complexitate îi spuseră imediat lui Harlan că nu se referea nicidecum la o călătorie de o jumătate de oră în Timp.

— Vrei să iei loc, Harlan, şi să examinezi aceasta chiar acum? Nu, nu cu privirea. Foloseşte-te de aparat.

Harlan ridică nişte pleoape indiferente şi introduse foiţa cu grijă în fanta aparatului de analizat de pe biroul lui Finge. Aceasta alunecă încet în interiorul mecanismului şi, pe măsură ce intra, schema perforaţiilor era tradusă în cuvinte care apăreau pe dreptunghiul de un alb lăptos al monitorului.

Undeva, pe la jumătate, mîna lui Harlan se ridică brusc şi deconectă aparatul. Smulse foiţa cu o violenţă care îi rupse structura celulară rezistentă.

Finge reacţionă calm.

— Mai am un exemplar.

Însă Harlan ţinea rămăşiţele între degetul mare şi arătător ca şi cum s-ar fi aşteptat să explodeze.

— Calculator Finge, aici este o greşeală la mijloc. Cu siguranţă că nu pot fi pus să folosesc casa acestei femei ca bază pentru o incursiune în Timp de aproape o săptămînă.

Calculatorul strînse din buze.

— De ce nu, dacă acestea sînt cerinţele spaţio-temporale. Dacă există vreo problemă personală

între dumneata şi domnişoara Lam...

— Nici o problemă personală, îl întrerupse Harlan cu aprindere.

— Oricum, o problemă este. În aceste condiţii, voi merge pînă la a-ţi explica anumite aspecte ale problemei Observaţionale. Desigur însă că această situaţie nu trebuie luată drept crearea unui precedent.

Harlan rămăsese încremenit. Gîndea intens şi repede. În mod normal, orgoliul profesional l-ar fi constrîns să respingă orice explicaţie. Un Observator, sau un tehnician în acest caz, îşi făcea treaba fără să discute Şi, de obicei, un Calculator nici nu se gîndea vreodată să dea o explicaţie.

Aici, totuşi, era ceva neobişnuit. Harlan se plînsese la adresa fetei, aşa-zisa secretară. Finge se temea ca reclamaţia să nu ajungă mai departe. („Cel ce-are vina a fugi se-ncumetă cînd nimeni pe urmele lui nu se-avîntă", gîndi Harlan cu o sumbră satisfacţie şi încercă să-şi amintească unde citise această frază.)

Deci strategia lui Finge era limpede. Plasîndu-l pe Harlan în locuinţa Femeii, ar fi fost gata să răspundă cu contraacuzaţii dacă lucrurile ajungeau mai departe. Valoarea lui Harlan ca martor împotriva lui ar fi distrusă.

Şi, desigur, trebuie să aibă vreo explicaţie plauzibilă pentru trimiterea lui Harlan într-un loc ca acesta, şi urma să i-o expună. Harlan îl ascultă cu un dispreţ de-abia ascuns.

Finge începu:

— Precum ştii, diversele Secole sînt conştiente de existenţa Eternităţii. Ştiu că noi supraveghem comerţul Intertemporal. Ei cred că aceasta este atribuţia noastră esenţială, ceea ce nu e rău. Bănuiesc vag că mai avem şi rolul de a feri omenirea de catastrofe. Aceasta este mai mult o superstiţie, dar este mai mult sau mai puţin corect şi nici asta nu-i rău. Noi dăm generaţiilor imaginea unei paternităţi masificate şi un anumit sentiment de securitate. Îţi dai seama, nu-i aşa?

„Mă crede încă un Novice?", gîndi Harlan. Însă dădu scurt din cap.

Finge continuă.

— Există anumite lucruri, totuşi, pe care nu trebuie să le ştie. Primul dintre ele, desigur, este modul în care modificăm Realitatea atunci cînd este necesar. Nesiguranţa pe care cunoaşterea acestui fapt ar declanşa-o ar fi foarte dăunătoare. Este întotdeauna necesar să înlăturăm din realitate orice factor care le-ar putea furniza asemenea cunoştinţe şi pînă acum nu am avut probleme în această privinţă. Totuşi, mai există întotdeauna şi alte păreri despre Eternitate, care se ivesc din cînd în cînd într-un Secol sau altul. De obicei, părerile periculoase sînt cele care se concentrează în special în păturile conducătoare ale unei epoci. Clasele care au mai mult contact cu noi şi, în acelaşi timp, au în mînă importantul element numit opinie publică.

Finge se opri, ca şi cum ar fi aşteptat ca Harlan să facă vreun comentariu sau să întrebe ceva. Harlan nu făcu nici una, nici alta.

Reluă:

— Încă de la Schimbarea de Realitate 433—486, cu Numărul de Serie F-2, care a avut loc acum aproape un an... un fizio-an, au apărut indicii că în Realitate s-au strecurat din nou o astfel de părere nedorită. Am tras anumite concluzii despre natura acestei păreri şi le-am prezentat Consiliului Atottemporal. Consiliul ezită să le accepte, deoarece ele depind de realizarea unui substitut, în cadrul Schemei de Calculare, de o posibilitate extrem de mică. Înainte de a acţiona după recomandările mele, ei insistă să aibă o confirmare prin Observare directă. Este o misiune foarte delicată, iată de ce eu te-am chemat înapoi şi Calculatorul Twissell a îngăduit să fii chemat. Alt lucru pe care l-am făcut a fost să localizez o membră a aristocraţiei Timpului, care s-a gîndit că ar fi palpitant sau captivant să lucreze în Eternitate. Am luat-o în biroul meu şi am ţinut-o sub o observaţie strictă ca să-mi dau seama dacă este corespunzătoare pentru scopul urmărit de noi...

Harlan gîndi:

— Observaţie strictă! Da!

Din nou mînia sa se concentră mai degrabă asupra lui Finge decît asupra femeii.

Finge mai vorbea încă.

— După toate baremurile, este corespunzătoare. Acum o vom trimite înapoi în timpul ei. Folosind locuinţa ei ca bază, vei putea studia viaţa socială a mediului ei. Înţelegi acum motivul pentru care am adus fata aici şi motivul pentru care socotesc necesară prezenţa ta în casa ei?

Harlan răspunse, cu o ironie aproape vizibilă:

— Vă asigur că înţeleg foarte bine.

— Atunci vei accepta această misiune.

Harlan plecă cu focul luptei arzîndu-i în piept. Finge **nu** va fi mai şiret decît el. El nu se va face de rîs.

Cu siguranţă că acest foc al bătăliei, că hotărîrea de a fi mai viclean decît Finge erau motivele care îl făcură să simtă nerăbdare, aproape exaltare la gîndul viitoarei sale călătorii în Secolul 482.

Atît şi nimic altceva.

temporal

CASA lui Noÿs Lambent era destul de izolată, situată totuşi în apropierea unuia din oraşele mari ale Secolului. Harlan cunoştea bine oraşul. Îl cunoştea mai bine decît oricare din locuitorii săi. În incursiunile sale de Observaţie în această Realitate, îi vizitase fiecare colţişor, în fiecare deceniu de care se ocupa Secţia.

Cunoştea oraşul şi în Spaţiu, şi în Timp. Şi-l putea reprezenta în totalitatea sa, ca pe un organism, trăind şi crescînd cu catastrofele şi vindecările sale, bucuriile şi necazurile. Acum se afla într-o săptămînă dată a Timpului, în acest oraş, într-un moment de animaţie suspendată a vieţii sale lente de oţel şi beton.

Mai mult decît atît, explorările sale preliminare se concentraseră din ce în ce mai puternic pe „perioeci", locuitorii cei mai de vază ai oraşului, care însă locuiau în afara lui, pe spaţii mai mari şi într-o relativă izolare.

482 se număra printre multele Secole în care bogăţiile erau inegal distribuite. Sociologii aveau pentru acest fenomen o ecuaţie (pe care Harlan o vă-

zuse tipărită, dar pe care o înțelegea doar vag). Se rezolva, pentru orice Secol dat, în trei relații, și pentru 482 aceste relații se aflau aproape de limita permisă. Sociologii dădeau din cap cînd li se punea această problemă și Harlan îl auzise pe unul din ei spunînd odată că orice nouă deteriorare adusă de Schimbările de Realitate ar face necesară „cea mai strictă Observație".

Însă mai era ceva de spus despre relațiile nefavorabile din ecuația distribuției bunurilor materiale. Acestea însemnau existența unei clase fără griji și elaborarea unui fel atrăgător de viață care, la apogeul său, încuraja cultura și grația. Atîta timp cît celălalt capăt al scării nu o ducea foarte rău, atîta timp cît clasele privilegiate nu-și uitau cu totul responsabilitățile în timp ce se bucurau de avantajele lor, atîta timp cît cultura lor nu înregistra o cotitură nesănătoasă evidentă, exista întotdeauna tendința, în Eternitate, de a se ierta îndepărtarea de modelul ideal de distribuție a bunurilor materiale și de a se căuta alte nepotriviri, mai puțin atrăgătoare.

Împotriva voinței sale, Harlan începea să înțeleagă aceste lucruri. De obicei, rămînerile sale peste noapte în Timp erau legate de hoteluri din cartierele mai sărace, unde cineva putea rămîne cu ușurință anonim, unde străinii nu erau băgați în seamă, unde o prezență în plus sau în minus nu însemna mare lucru și astfel nu făcea edificiul social decît să tremure puțin. Cînd pînă și aici intervenea nesiguranța, cînd exista o posibilitate ca acest tremurat să treacă de punctul critic și să dărîme un element important al castelului din cărți de joc al Realității, se întîmpla adeseori să fie nevoit să doarmă sub un anume gard viu, la țară.

Și, de obicei, se studiau atent mai multe garduri, pentru a se vedea care va fi cel mai puțin tulburat în timpul nopții de fermieri, vagabonzi, sau cîini fără stăpîn.

Acum însă, Harlan, la celălalt capăt al scării, dormea într-un pat cu suprafață din materie îmbibată de cîmp, o împletire ciudată de materie și energie de care beneficiau doar păturile cu cea mai bună situație economică din societate. Prin timp, era mai puțin comună decît materia pură, dar mai comună decît pura energie. În orice caz, se mula pe corpul lui cînd stătea întins, de o rigiditate moale cînd stătea liniștit, cedînd cînd se mișca sau se întorcea.

Își mărturisea, involuntar, atracția față de asemenea lucruri, și accepta motivul înțelept pentru care fiecare Secție a Eternității trăia la scara **medie** a Secolului său și nu la cel mai confortabil nivel existent. În felul acesta putea menține contactul cu problemele epocii și „pulsul" Secolului, fără să cadă într-o identificare prea puternică cu o extremă sociologică.

Este ușor, gîndi Harlan, în acea primă noapte, să trăiești cu aristocrați.

Și chiar înainte de a adormi, gîndul îi zbură la Noÿs.

Visă că era în Consiliul Atottemporal, cu degetele împeunate în mod auster pe masa din fața lui. Privea în jos la un Finge mic, foarte mic, care asculta înspăimîntat sentința care-l arunca din Eternitate într-o Observare permanentă a unuia din Secolele Necunoscute din sus-Timpul îndepărtat. Cuvintele sumbre ale exilului ieșeau chiar din gura lui Harlan, și imediat la dreapta lui stătea Noÿs Lambent.

Nu o observase la început, însă privirea îi tot aluneca spre dreapta și se poticnea în cuvinte.

Nu o mai vedea nimeni? Restul membrilor Consiliului priveau numai înainte, cu excepția lui Twissell. El se întoarse ca să-i zîmbească lui Harlan, privind prin fată ca și cum nu ar fi fost acolo.

Harlan vru să-i spună fetei să iasă, dar îi era imposibil să mai articuleze vreo silabă. Încercă să o atingă, dar brațul i se urni leneș și ea nu se mișcă. Carnea ei era rece.

Finge rîdea... mai tare... mai tare...

...și de fapt Noÿs Lambent era cea care rîdea.

Harlan deschise ochii în lumina vie a soarelui și o privi o clipă pe fată cu spaimă, pînă își aduse aminte unde se aflau.

Ea îi spuse:

— Gemeai și dădeai cu pumnii în pernă. Ai visat urît?

Harlan nu răspunse.

— Baia ta este gata. La fel și hainele. Am aranjat să participi și tu la întrunire diseară. E un sentiment foarte ciudat să pășesc din nou în viața mea obișnuită după ce am stat atît de mult în Eternitate.

Harlan se simți extrem de stînjenit la auzul înșiruirii ei degajate de cuvinte.

— Sper că nu le-ai spus cine sînt.

— **Desigur** că nu.

Desigur că nu! Finge va fi avut grijă de acest amănunt, alterîndu-i ușor psihicul, sub narcoză, dacă a găsit că este necesar. Dar poate că nu a crezut de cuviință, totuși. Doar o ținuse sub „strictă observație".

Gîndul acesta îl agasă.

Aș prefera să fiu lăsat singur cît mai mult posibil.

Ea îl privi, nesigură, o clipă, două, apoi plecă.

Harlan îndeplini ritualul matinal al spălatului și îmbrăcatului cu un aer ursuz. Nu prea avea speranța unei seri plăcute. Va trebui să vorbească cît mai puțin cu putință, să facă cît mai puține cu putință, să se confunde cu peretele cît mai mult cu putință. Adevăratul lui rol era acela al unei perechi de urechi și al unei perechi de ochi. Mintea lui urma să conecteze aceste simțuri cu raportul final și nu avea, în principiu, altă funcție.

De obicei nu îl deranja că, pe post de Observator fiind, nu știa precis ce caută. Un Observator, i se spusese pe cînd era Novice, nu trebuie să aibă noțiuni preconcepute despre ce date sînt cerute sau ce concluzii se așteaptă. Cunoașterea acestora, se spunea, i-ar deforma perspectiva, oricît de conștiincios ar încerca să fie.

În circumstanțele, actuale, însă, ignorarea lor era iritantă. Harlan avea bănuieli puternice că nu era nimic de căutat, că, într-un fel, îi făcea jocul lui Finge. Și între aceasta și Noÿs...

Privi furios la propria lui imagine, înfățișată cu exactitate tridimensională, la aproape un metru în fața lui, de Reflector. Veșmintele colante ale Secolului 482, fără cusătură și viu colorate, îi dădeau, gîndi el, o înfățișare ridicolă.

Noÿs Lambent veni în fugă la el, imediat după ce Harlan își terminase, solitar, micul dejun adus de un Mekkano.

Ea spuse, cu sufletul la gură:

— Este iunie, Tehnician Harlan.

— Nu folosi aici această denumire. Ce dacă este iunie?, îi răspunse el aspru.

— Dar era februarie atunci cînd am venit! Se opri, șovăind. În locul **acela**, și asta s-a întîmplat doar acum o lună.

Harlan se încruntă

— În ce an ne aflăm?

— Oh, în anul în care trebuie.

— Ești sigură?

— Absolut sigură. S-a strecurat vreo greșeală?

Avea un obicei supărător de a sta foarte aproape de el în timp ce vorbeau și ușorul ei sîsîit (mai degrabă o trăsătură a Secolului decît al ei personal) îi făcea o voce de copil neajutorat. Harlan nu se lăsa

păcălit astfel. Se trase înapoi.

— Nici o greșeală. Ai fost pusă aici pentru că așa este mai convenabil. De fapt, în Timp, ai fost aici pe toată perioada.

— Dar cum aș fi putut? Acum părea și mai înspăimîntată. Nu-mi amintesc nimic. Există doi de eu?

Harlan era mult mai iritat decît îl îndreptățea situația. Cum putea să-i explice existența micro-schimbărilor declanșate de fiecare interferență cu Timpul care putea modifica vieți individuale fără efect vizibil asupra Secolului în ansamblu? Pînă și Eternilor, uneori, le ieșea din minte diferența dintre micro-schimbări (cu „s" mic) și Schimbările (cu majusculă), care modificau Realitatea în mod semnificativ.

— Eternitatea știe ce face. Nu pune întrebări.

O spuse cu mîndrie, ca și cum el însuși ar fi fost Calculatorul Senior și ar fi hotărît personal că iunie era momentul optim în Timp și că micro-schimbarea declanșată prin saltul peste trei luni nu se putea transforma într-o Schimbare.

Ea remarcă:

— Atunci înseamnă că am pierdut trei luni din viață.

— Deplasările tale prin Timp nu au nici o legătură cu vîrsta ta fiziologică, oftă el.

— Da sau nu?

— Da sau nu ce?

— Dacă am pierdut trei luni.

— Pe Timp, femeie, îți explic cît de limpede se poate, nu ai pierdut nici un timp din viață. Nu-l poți pierde.

Strigătul lui o făcu să se dea cu un pas înapoi și, dintr-o dată, chicoti.

— Ai un accent foarte ciudat. Mai ales cînd îți ieși din sărite.

El se încruntă văzînd că se dă înapoi. Ce accent? Vorbea mileniala 50 la fel de bine ca oricare din Secție. Poate chiar mai bine.

Fată proastă!

Se trezi din nou în fața Reflectorului, scrutîndu-și imaginea, care-l privea și ea, avînd cute verticale săpate adînc între sprîncene.

Le descreți și gîndi: „Nu arăt bine. Am ochii prea mici, urechi clăpăuge și bărbia prea mare".

Nu se gîndise niciodată în mod deosebit la aceasta, însă acum îi veni în minte, brusc, că ar fi fost plăcut să arate mai bine.

Noaptea, tîrziu, Harlan adăuga însemnările sale la conversațiile pe care le prinsese, cît îi mai erau încă proaspete în minte.

Ca întotdeauna în astfel de cazuri, se folosise de un înregistrator molecular fabricat în Secolul 55. Avea forma unui cilindru subțire, lung de 10 cm și cu diametru de un centimetru, colorat într-un maro închis, dar discret. Putea fi ținut cu ușurință în manșetă, buzunar sau căptușeala hainei, în funcție de stilul de îmbrăcăminte, sau suspendat de curea, nasture sau butoni.

Oricum ar fi fost ținut, oriunde ar fi fost purtat, avea capacitatea de a înregistra aproximativ 20 milioane de cuvinte pe fiecare din cele trei niveluri moleculare de energie. Cu un capăt al cilindrului conectat la un transliterator în legătură cu un mic receptor de la urechea lui, iar celălalt capăt conectat prin cîmp la micul microfon de la buzele sale, Harlan putea asculta și vorbi simultan.

Fiecare sunet emis în orele „întrunirii" era acum repetat în urechea lui și, în timp ce asculta, spunea cuvinte care se înregistrau pe cel de-al doilea nivel, coordonat cu, dar diferit de primul nivel, pe care se înregistrase fondul sonor al adunării. Pe acest al doilea nivel își descria propriile impresii, atribuia semnificații, sublinia corelații. În final, cînd se folosea astfel de înregistratorul molecular pentru a scrie un raport, obținea nu o înregistrare sunet-pe-sunet, ci o reconstituire adnotată.

Noÿs Lambent apăru. Nu își semnalase intrarea în nici un fel.

Iritat, Harlan deconectă receptorul și microfonul, le atașă înregistratorului molecular, le așeză pe toate în trusă și o închise furios.

— De ce ești întotdeauna atît de înfuriat pe mine?, întrebă Noÿs.

Brațele și umerii îi erau goale și picioarele ei lungi luceau în foamitul ușor luminiscent.

— Nu sînt înfuriat. Nu simt nimic față de tine.

În momentul acela simțea că afirmația sa era strict adevăr.

— Încă mai lucrezi? Cu siguranță că ești obosit.

— Nu pot să lucrez dacă ești de față, veni replica țîfnoasă.

— **Ești** furios pe mine. Nu mi-ai adresat nici un cuvînt toată seara.

— Am vorbit cu fiecare cît am putut mai puțin. Nu mă aflam acolo ca să vorbesc.

Aștepta ca ea să plece. Însă ea spuse:

— Ți-am mai adus ceva de băut. Părea să-ți placă paharul pe care l-ai băut la întrunire și unul nu este de ajuns. Mai ales dacă ai de gînd să lucrezi.

— El îl observă pe micul Mekkano din spatele ei, alunecînd într-un cîmp stabil de forțe.

De-abia mîncase în timpul serii, luînd cîte puțin din feluri despre care raportase în amănunțime în Observațiile trecute, dar din care (cu excepția cîtorva îmbucături care să-i furnizeze date) se abținuse pînă acum să mănînce. Împotriva voinței sale, îi plăcuse băutura înspumată, de un verde-deschis, cu aromă de mentă (nu cu totul alcoolică, ci mai degrabă altceva), care era pe atunci la modă. Nu existase în cadrul Secolului cu doi fizio-ani înainte, anterior ultimei Schimbări de Realitate.

Luă cel de-al doilea pahar de la Mekkano cu o înclinare austeră din cap drept mulțumire față de Noÿs.

Dar de ce o Schimbare de Realitate, care nu avusese, virtual, nici un efect fizic asupra Secolului, introdusese în existență o nouă băutură? El nu era Calculator, așa că n-avea rost să-și pună întrebarea asta. Și pe urmă chiar și Calculele cele mai detaliate cu putință nu puteau elimina niciodată toată nesiguranța, toate efectele întîmplării. Dacă n-ar fi fost așa, n-ar mai fi fost nevoie de Observatori.

Noÿs și cu el erau singuri împreună în casă. Acei Mekkano se aflau la apogeul popularității lor de două decenii încoace și vor mai rămîne astfel încă zece ani în această Realitate, așa că nu prea existau servitori umani.

Desigur, cu femelele speciei la fel de independente din punct de vedere economic ca și masculii și capabile de a ajunge la maternitate, dacă doreau, fără să-și poarte fizic sarcina, nu era nimic „nepotrivit" dacă ei doi erau singuri, cel puțin în ochii Secolului 482.

Și totuși Harlan se simțea compromis.

Fata se întinsese, sprijinită în cot, pe o sofa din fața lui. Haina cu desene se afunda în jurul ei ca și cum ar fi tînjit s-o îmbrățișeze. Își aruncase pantofii transparenți pe care-i purta și degetele i se îndoiau și dezdoiau în foamitul flexibil, ca labele moi ale unei pisici de rasă.

Își scutură capul și ceea ce îi ținuse părul pieptănat în sus, departe de urechi, într-o împletire delicată, se desfăcu deodată. Părul îi căzu pe lîngă gît și umerii ei goi apărură și mai frumoși, mai albi în contrast cu părul negru.

Murmură:

— Cîţi ani ai?

Cu siguranţă că nu ar fi trebuit să răspundă la întrebare. Era o chestiune personală, al cărei răspuns nu era treaba ei. Ceea ce ar fi trebuit să spună atunci, cu o fermitate politicoasă, era: „Pot fi lăsat în pace să lucrez?" În loc de asta, se auzi spunînd:

— Treizeci şi doi.

Vroia să spună fizio-ani, desigur.

— Sînt mai tînără decît tine. Am douăzeci şi şapte de ani. Dar presupun că nu voi arăta întotdeauna mai tînără ca tine. Cred că tu vei arăta la fel ca acum şi atunci cînd eu o să fiu bătrînă. Ce te-a făcut să te hotărăşti să ai 32 de ani? Poţi să-ţi schimbi vîrsta, dacă vrei? Nu ai vrea să fii mai tînăr?

— La ce te referi?

Harlan îşi frecă fruntea ca să-şi limpezească gîndurile.

Ea răspunse, încetişor:

— Eşti nemuritor. Eşti etern.

Era o întrebare sau o afirmaţie?

— Eşti nebună. Îmbătrînim şi murim ca toată lumea.

— Mie poţi să-mi spui.

Vocea îi era joasă şi mîngîietoare. Mileniala 50, pe care el o socotise întotdeauna aspră şi neplăcută, părea acum armonioasă. Sau poate doar că stomacul plin şi aerul parfumat îi vătuiseră urechile?

Ea reluă: „Poţi vedea toate Timpurile şi vizita toate locurile. Mi-am dorit atîta să lucrez în Eternitate. Am aşteptat atîta timp să mi se dea voie. Am crezut că, poate, o să mă facă Eternă, şi pe urmă am văzut că acolo nu sînt decît bărbaţi. Unii dintre ei nici măcar nu-mi vorbeau, pentru că sînt femeie. **Tu** nu-mi vorbeai.

— Sîntem cu toţii ocupaţi, mormăi Harlan, luptîndu-se să se desprindă de ceva care putea fi descris ca o mulţumire amorţită. Eram foarte ocupat.

— Dar de ce nu există mai multe femei Eterne?

Harlan nu avea încredere în el să-i răspundă. Ce putea să-i spună? Că membrii Eternităţii erau aleşi cu o grijă infinită, pentru că trebuiau să îndeplinească două condiţii. Prima, să fie apţi pentru misiunea lor; a doua, ca retragerea lor din Timp să nu aibă un efect dăunător asupra Realităţii.

Realitatea! Cuvînt pe care nu trebuia să-l rostească cu nici un preţ. Senzaţia că i se învîrteşte capul devenea din ce în ce mai puternică şi închise ochii o clipă pentru a o opri. Cîte proiecte excelente rămăseseră neatinse în Timp pentru că aducerea lor în Eternitate ar fi însemnat non-naşterea unor copii, non-moartea unor femei şi bărbaţi, non-căsătorii, non-întîmplări, non-circumstanţe, care ar fi răsucit Realitatea pe căi pe care Consiliul Atottemporal nu le putea îngădui.

Putea să-i spună ceva din toate acestea? Sigur că nu. Putea să-i spună că femeile nu erau aproape niciodată calificate pentru Eternitate, căci, pentru un anumit motiv pe care el nu-l înţelegea (poate Calculatorii da, dar el cu siguranţă nu), abstragerea lor din Timp era de la zece la o sută de ori mai pasibilă de a deforma Realitatea decît abstragerea unui Bărbat?

(Toate gîndurile i se învîrtejeau în cap, pierdute şi învolburate, legate în asocieri libere, care produceau imagini ciudate, aproape groteşti, dar nu cu totul neplăcute. Noÿs era acum şi mai aproape, zîmbindu--i).

Îi auzi vocea, ca o boare de vînt în trecere.

— Oh, voi, Eternii. Sînteţi atît de misterioşi. Nu vreţi să daţi nimic. Fă-mă Eternă!

Vocea ei era acum un sunet care nu se lega în cuvinte separate, doar un sunet cu modulaţie delicată care i se insinua în minte.

Vroia, dorea fierbinte să-i spună: Eternitatea nu este o distraţie, doamnă! acolo muncim! Muncim să proiectăm toate detaliile tot-Timpului, de la începuturile Eternităţii pînă acolo unde Pămîntul este pustiu şi încercăm să prioectăm toate posibilităţile infinite ar-fi-putut-fi şi să alegem un ar-fi-putu-fi mai bun decît este şi să hotărîm unde în Timp putem face o schimbare măruntă care să-l transforme pe este în ar-putea-fi şi obţinem un nou este şi căutăm un nou ar-putea-fi, mereu şi mereu şi tot aşa de cînd Vikkor Mallansohn a descoperit Cîmpul Temporal, în Secolul 24, departe în Timp, în Primitivul 24, şi a făcut posibilă înfiinţarea Eternităţii în Secolul 27, misteriosul Mallansohn, pe care nimeni nu îl cunoaşte şi care a pus bazele Eternităţii, într-adevăr, şi noul ar-putea-fi mereu şi mereu şi mereu şi...

Scutură din cap, însă volbura gîndurilor nu se opri, făcînd pauze şi salturi şi mai ciudate, inegale, pînă cînd se sparse într-o explozie bruscă de iluminare, care persistă o secundă strălucitoare, apoi se stinse.

Acest moment îl paraliză. Căută să-l prindă, dar fugise.

Băutura cu aromă de mentă?

Noÿs era acum şi mai aproape, cu faţa ei nu prea clară în ochii lui. Îi putea simţi părul atingîndu-i obrazul şi valul cald, uşor, al răsuflării. Ar fi trebuit să se retragă, însă — ciudat, ciudat — îşi dădu seama că nu vrea.

— Dacă aş fi făcută Eternă... îi spuse şoptit, aproape la ureche, deşi cuvintele de-abia se auzeau, acoperite de bătăile inimii lui. Buzele ei erau umede, depărtate. Nu ţi-ar plăcea?

Nu ştia ce vroia ea să spună, însă, dintr-o dată, nici nu-i mai păsă. Flăcări păreau să-l cuprindă. Întinse braţele stîngaci, pe dibuite. Ea nu i se împotrivi, ci se topi şi se făcu una cu el.

Totul se întîmplă ca într-un vis, ca şi cum i s-ar fi întîmplat altcuiva. Nu era atît de respingător, cum îşi imaginase întotdeauna că trebuie să fie. Şi avu revelaţia, ca un şoc, că nu era respingător deloc.

Chiar şi după aceea, cînd ea se aplecă deasupra lui, cu ochi catifelaţi, zîmbind uşor, el simţi că trebuie să întindă mîna şi să-i mîngîie părul umed, cu o încîntare lentă, tremurătoare.

Acum părea cu totul alta în ochii lui. Nu era o femeie, nici măcar o individualitate. Era, deodată, un aspect al lui. Era, într-un fel nou, neaşteptat, o parte din el însuşi.

Diagrama spaţio-temporală nu cuprindea nimic din toate acestea, dar Harlam nu simţea nici o vină. Doar gîndul la Finge ridica în pieptul lui o emoţie puternică. Şi nu era vină. Nicidecum.

Era satisfacţie, chiar triumf.

În pat, Harlan nu putu să doarmă. Vîrtejurile îi dispăruseră din cap, dar mai era încă faptul că, pentru prima oară în viaţa lui de adult, împărţea patul cu o femeie.

Îi putea auzi răsuflarea uşoară şi, în strălucirea ultra-voalată la care fusese redusă lumina interioară a pereţilor şi tavanului, îi putea vedea trupul ca doar o simplă umbră lîngă el.

Nu trebuia decît să mişte mîna ca să simtă căldura şi moliciunea cărnii ei, şi nu îndrăznea s-o facă, ca să nu o trezească din orice vis ar fi putut avea. Era ca şi cum ea ar fi visat pentru amîndoi, s-ar visa pe ea şi pe el şi tot ce se întîmplase, ca şi cînd trezirea ei le-ar fi gonit din existenţă pe toate.

Era un gînd care părea o frîntură din celelalte gînduri ciudate, neobişnuite, pe care le avusese doar cu puţin înainte...

Fuseseră gînduri stranii, survenite într-un moment suspendat între sens şi nonsens. Încercă să le prindă din nou şi nu putu. Şi deodată i se păru că este foarte important să le prindă. Căci, cu toate că nu-şi

putea aminti amanuntele, își aducea aminte că, pentru o clipă doar, înțelesese ceva.

Nu era sigur ce era acel ceva, însă era învăluit în claritatea nepămîntească a celui pe jumătate adormit, cînd ceva dincolo de ochiul și mintea muritorului pare deodată să se trezească.

Neliniștea lui crescu. De ce nu-și putea aminti? Fusese doar atît de aproape.

Pentru moment, chiar și fata adormită de lîngă el se îndepărtase în hinterlandul gîndurilor sale. Își spuse: „Dacă urmăresc șirul... mă gîndeam la Realitate și Eternitate... da, și Mallansohn, și Novicele!"

Se opri aici. De ce Novicele? De ce Cooper? **Nu** se gîndise la el.

Și dacă nu se gîndise, de ce să-i vină acum în minte tocmai Brinsley Sheridan Cooper?

Se încruntă! Care era adevărul care le lega pe toate? Ce încerca să găsească? Ce-l făcea să fie așa de sigur că **era** ceva de găsit?

Harlan simți fiori reci, pentru că, o dată cu aceste întrebări, o sclipire a acelei iluminări de mai înainte păru să apară orizonturilor minții sale și acum aproape că știu.

Își ținu respirația, nu o grăbi. Las-o să se apropie. Las-o să vină.

Și în liniștea nopții, o noapte deja atît de unic importantă în viața lui, îi apărură o explicație și o interpretare a evenimentelor, cărora, în momente mai lucide, mai normale, nu le-ar fi dat crezare nici o clipă.,

Lăsă gîndul să scoată muguri și să înflorească, să crească pînă cînd văzu că explica o sută de detalii ciudate, care altfel nu rămîneau decît... ciudate.

Va trebui să facă investigații, să verifice, ajuns înapoi în Eternitate, însă în inima sa era deja convins că deținea un secret formidabil de care nu trebuia să știe.

Un secret care îmbrățișa întreaga Eternitate!

proiectantul-de-vieți

DIN noaptea aceea din 482, în care cunoscuse atîtea lucruri, trecuse o lună de fizio-timp. Acum, dacă făcea calculul după timpul obișnuit, era cu aproape 2000 de secole în viitorul lui Noÿs Lambent, încercînd, printr-un amestec de corupere și convingere, să afle care ar fi soarta ei într-o nouă Realitate.

Era mai rău decît amoral, dar trecuse de stadiul în care i-ar fi păsat de așa ceva. În fizio-luna care trecuse devenise, în propriii săi ochi, un nelegiuit. Acest fapt nu se mai putea ascunde în nici un fel. Poate că, dacă va ajunge la un compromis, nu va mai fi un criminal, și făcînd aceasta nu avea decît de cîștigat.

Acum, începîndu-și manevrele criminale (nu făcea nici un efort să găsească o exprimare mai blîndă), stătea la bariera dinaintea Secolului 2456. Intrarea în Timp era mult mai complicată decît simpla trecere între Eternitate și tunelurile navelor. Pentru a se intra în Timp, coordonatele care fixau regiunea dorită de pe Pămînt trebuiau reglate cu minuțiozitate și momentul dorit în Timp precizat în cadrul secolului. În ciuda tensiunii interioare, Harlan manevra comenzile cu ușurința și siguranța rapide a cuiva cu multă experiență și mult talent.

Se trezi în camera mașinilor pe care o văzuse mai înainte pe monitor, în Eternitate. În acest fizio-moment, Sociologul Voy se afla în siguranță în fața ecranului, supraveghind așteptata Atingere a Tehnicianului.

Harlan nu se grăbea. Încăperea va rămîne goală în următoarele 156 de minute. Pentru mai multă siguranță, diagrama spațio-temporală nu îi acorda decît 110 minute, lăsînd următoarele 46 ca marjă obișnuită de 40%. Marja era lăsată pentru orice eventualitate, dar un Tehnician nu trebuia, în general, să se folosească de ea. Un „consumator de marjă" nu rămînea mult timp Specialist.

El, totuși, se aștepta să nu folosească mai mult de două minute din cele 110. Purtînd la încheietura mîinii generatorul său de cîmp, astfel încît era înconjurat de o aură de fizio-timp (un efluviu, așa-zis, de Eternitate) și deci apărat de orice efect al Schimbării de Realitate, făcu un pas către perete, ridică un recipient mic de la locul lui de pe raft și îl așeză într-un punct ales cu grijă de pe raftul de dedesubt.

După aceasta, reintră în Eternitate într-un mod la fel de prozaic, pentru el, ca și trecerea printr-o ușă oarecare. Dacă ar fi fost de față vreun Temporal, i s-ar fi părut că Harlan pur și simplu dispăruse.

Micul recipient stătea acolo unde-l pusese. Nu-și jucă imediat rolul în istoria omenirii. Mîna unui om, cîteva ore mai tîrziu, se întinse să-l ia, dar nu-l găsi. Căutările l-au dat la iveală după încă o jumătate de oră, însă, între timp, dispăruse un cîmp de forțe și un om își pierduse cumpătul. O hotărîre care nu ar fi existat în Realitatea anterioară era acum luată la mînie. O întrunire nu a mai avut loc. Un om care ar fi murit mai trăi un an, în alte condiții. Altul, care ar fi trăit, muri ceva mai devreme.

Undele se propagară și mai departe, atingînd punctul maxim în Secolul 2481, 25 de Secole în sus-Timp față de Atingere. După aceea, intensitatea Schimbării de Realitate scăzu. Teoreticienii au arătat că, infinit în sus-Timp față de Atingere, Schimbarea devenise prea mică pentru a putea fi detectată prin cele mai fine calcule, și aceasta era limita practică.

Desigur că nici o ființă omenească din Timp nu-și putea da seama că s-a produs o Schimbare de Realitate. Intelectul se modifica și el o dată cu materia și numai Eternii se puteau menține în exterior, de unde observau schimbarea.

Sociologul Voy privea fix scena albăstruie din Secolul 2481, unde, cu puțin înainte, se desfășura activitatea intensă a unui port spațial. De-abia ridică ochii cînd Harlan pătrunse în încăpere. De-abia mormăi ceva ce ar fi putut fi luat drept un salut.

Portul spațial fusese într-adevăr distrus de Schimbare. Strălucirea lui murise. Construcțiile care mai rămăseseră în picioare nu mai semănau cu creațiile maiestuoase care fuseseră. Una din navele spațiale ruginise. Nu mai era nici un om. Nici o mișcare.

Harlan își îngădui un zîmbet discret, care pîlpîi o clipă, apoi dispăru. Era, într-adevăr, R.M.D.: Răspunsul Maximum Dorit. Și a survenit imediat. Schimbarea nu se producea neapărat în momentul exact al

Atingerii Tehnicianului. În cazul în care calculele aferente erau neglijent făcute, se puteau scurge ore sau zile pînă cînd să survină Schimbarea (calculînd, bineînţeles, în fizio-timp).

Schimbarea avea loc numai după ce dispăreau toate gradele de libertate. Cît timp mai exista chiar şi o şansă matematică a unor acţiuni suplimentare, Schimbarea **nu** se producea.

Harlan se mîndrea cu faptul că, atunci cînd **el** calcula o S.M.N., cînd mîna **lui** efectua Atingerea, gradele de libertate dispăreau dintr-o dată şi Schimbarea se producea instantaneu.

Voy spuse încet:

— Era foarte frumos.

Cuvintele zgîriară urechile lui Harlan, părînd să micşoreze frumuseţea propriei sale execuţii.

— Nu mi-ar părea rău, spuse el, dacă zborurile spaţiale ar fi scoase din Realitate cu totul.

— Nu? spuse Voy.

— La ce folosesc? Nu durează niciodată mai mult de un mileniu sau două. Oamenii obosesc, se plictisesc. Se întorc acasă şi coloniile se destramă. Apoi, după alte patru, sau cinci milenii, sau patruzeci, sau cincizeci, încearcă din nou şi urmează un alt eşec. Este o risipă de ingeniozitate şi efort uman.

Voy răspunse sec:

— Eşti un adevărat filozof.

Lui Harlan i se urcă sîngele în obraz. Gîndi: „Ce rost are să vorbeşti cu vreunul din ei?" Răspunse, furios, cu o schimbare bruscă de subiect:

— Şi Proiectantul-de-Vieţi?

— Ce e cu el?

— Vrei să verifici ce face? Trebuie să fi avansat ceva pînă acum.

Sociologului îi trecu peste faţă o privire de dezaprobare, ca pentru a spune: „Eşti nerăbdător, nu-i aşa"? Zise, cu glas tare:

— Vino cu mine să vedem.

Numele de pe tăbliţa bătută pe uşa încăperii era Neron Feruque, ceea ce izbi ochiul şi mintea lui Harlan, din cauza uşoarei sale asemănări cu cel a doi conducători din timpurile Primitive ai bazinului Mediteranean. (Întîlnirile sale săptămînale cu Cooper îi ascuţiseră febril propriile preocupări în domeniul Istoriei Primitive.)

Omul, însă, din cîte îşi amintea Harlan, nu semăna cu nici unul din cei doi conducători. Era de o slăbiciune aproape cadaverică, cu pielea întinsă la limită pe un nas coroiat. Degetele îi erau lungi şi încheieturile noduroase. Cum stătea aşa, atingînd uşor micul său Totalizator, semăna cu Moartea, cîntărind un suflet în balanţă.

Harlan se trezi că priveşte cu aviditate Totalizatorul. Era inima şi sîngele Proiectării-de-Vieţi, pielea şi oasele, nervii, muşchii şi toate celelalte. Introdu în el datele necesare despre istoria unei personalităţi şi ecuaţiile Schimbării de Realitate. Fă asta şi va chicoti pe înfundate, cu o veselie obscenă, între un minut şi o zi, dînd apoi afară vieţile posibile ale persoanei implicate (în cadrul noii Realităţi), fiecare etichetată frumos cu o valoare de probabilitate.

Sociologul Voy îl prezentă pe Harlan. Feruque, după ce privi cu ostilitate evidentă la insigna de Tehnician, dădu din cap şi nu mai făcu nici un comentariu.

Harlan îl întrebă:

— E gata Proiectul-de-Viaţă al tinerei doamne?

— Nu este. O să-ţi spun eu cînd e gata.

Era unul dintre aceia care împingeau dispreţul faţă de un Tehnician pînă la o grosolănie făţişă.

Voy îl admonestă.

— Uşurel, Proiectant-de-Vieţi.

Feruque avea sprîncenele atît de subţiri, încît abia dacă se vedeau, ceea ce accentua asemănarea feţei sale cu un craniu. Ochii i se rostogoleau în ceea ce ar fi fost orbitele goale, în timp ce remarca:

— Aşa-i că aţi distrus navele spaţiale?

Voy dădu afirmativ din cap.

— Pentru un Secol.

Buzele lui Feruque se răsuciră încet şi schiţară un cuvînt.

Harlan îşi încrucişă braţele şi-l privi fix pe Proiectantul-de-Vieţi, care se uită în altă parte, cu un aer tulburat.

Harlan îşi spuse: „**Ştie** că este şi vina lui".

Feruque i se adresă lui Voy:

— Ascultă, dacă tot eşti aici, ce mă fac, pe Timp, cu cererile de seruri anti-cancer? Nu sîntem singurul Secol cu anti-cancer. De ce vin toate cererile la noi?

— Toate celelalte Secole sînt la fel de solicitate. Ştii bine asta.

— Atunci ar trebui să înceteze cu cererile.

— Şi cum să-i oprim s-o facă?

— Simplu. Să nu le mai primească Consiliul Atottemporal.

— Nu cunosc pe nimeni din Consiliu.

— Dar îl cunoşti pe bătrînu'.

Harlan asculta conversaţia plictisit, fără interes. Cel puţin îl ajuta să se gîndească la lucruri fără importanţă şi nu la Totalizatorul indiferent. „Bătrînul", ştia, trebuia să fie Calculatorul care se ocupa de secţie.

— Am vorbit cu bătrînul, răspunse Sociologul, şi el a vorbit cu membrii Consiliului.

— Aiurea. A trimis doar o circulară de rutină. Trebuie să se zbată pentru asta. Face parte din politica elementară.

— Consiliului Atottemporar nu-i prea arde zilele astea de schimbări în politica elementară. Ştii doar ce zvonuri circulă.

— Da... sigur!, sînt ocupaţi cu o chestiune importantă. Ori de cîte ori trebuie să se eschiveze de la ceva, se împrăştie zvonuri cum că sînt ocupaţi cu o chestiune importantă.

(Dacă l-ar fi lăsat inima, Harlan ar fi zîmbit la auzul acestor cuvinte.)

Feruque stătu cîteva clipe pe gînduri şi apoi izbucni:

— Ceea ce nu înţeleg cei mai mulţi este că serul anti-cancer nu este puiet de pom sau motor-de-cîmp. Ştiu că fiecare sămînţă de molid trebuie analizată pentru a nu declanşa efecte adverse asupra realităţii, dar anti-cancerul implică întotdeauna o viaţă de om, ceea ce este de o sută de ori mai complicat.

Gîndeşte-te. Cîţi oameni mor anual de cancer în fiecare Secol care nu are seruri anti-cancer de un fel sau altul. Îţi poţi închipui cîţi dintre pacienţi vor să moară. Aşa că guvernele Temporale din fiecare Secol înaintează în permanenţă cereri Eternităţii, de genul: „Vă rugăm frumos...", să le trimitem 75 000 de fiole de ser, în numele oamenilor cu cazuri grave, care sînt de o importanţă vitală pentru culturile lor, se anexează datele biografice.

Voy dădu repede din cap:

— Ştiu. Ştiu.

Însă Feruque nu renunţa la înverşunarea lui.

— Aşa că citeşti datele biografice şi fiecare om e un erou. Fiecare om este o pierdere ireparabilă pentru lumea lui. Şi atunci analizezi. Vezi ce s-ar întîmpla cu Realitatea dacă fiecare din ei ar trăi şi, în numele Timpului, dacă diferite **combinaţii** de oameni ar trăi. În ultima lună am analizat 572 de astfel de cereri. Şaptesprezece, fii atent, şaptesprezece Proiecte-de-Vieţi s-au dovedit a nu însemna Schimbări de

Realitate nedorite. Bagă de seamă, în nici unul din cazuri o posibilă Schimbare **avantajoasă** de realitate, însă consiliul a hotărît ca serul să fie acordat cazurilor neutre. Din omenie, ştii. Aşa că luna asta s-au vindecat exact 17 oameni, din diverse Secole. Şi ce se întîmplă? Sînt Secolele mai fericite? Nici să nu-ţi treacă prin gînd! Un om se vindecă şi o duzină, în aceeaşi ţară şi în acelaşi Timp, nu. Toată lumea spune: „De ce tocmai **acela**?" Poate că cei netrataţi au un fond mai bun, poate că sînt filantropi cu obraji trandafirii şi iubiţi de toţi, în timp ce acela pe care l-am vindecat îşi burduşeşte mama în vîrstă sub ochii vecinilor, atunci cînd face o pauză cu bătutul copiilor. Ei habar n-au despre Schimbările de Realitate şi nici nu le putem spune. Ne băgăm singuri în bucluc, Voy, dacă Consiliul Atottempral nu hotărăşte să verificăm toate cererile şi să le aprobăm doar pe cele care au ca rezultat o Schimbare de Realitate avantajoasă. Asta-i tot. Ori vindecarea lor este un bine făcut omenirii, ori la loc comanda. Să ne învăţăm să nu mai spunem „Nu face nici un rău..."

Sociologul ascultase cu o expresie ca de uşoară durere întipărită pe faţă, şi acum spuse:

— Dacă **tu** ai avea cancer...

— Asta e o remarcă stupidă, Voy. Pe asta ne bazăm noi deciziile? În cazul acesta, n-ar mai exista nici o Schimbare de Realitate. Întotdeauna o păţeşte vreun fraier, nu-i aşa? Şi dacă ai fi tu fraierul acela, atunci?

Şi încă ceva. Adu-ţi aminte că de fiecare dată cînd declanşăm o Schimbare de realitate este din ce în ce mai greu să găseşti una şi mai bună care să-i urmeze. În fiecare fizio-an, şansa ca o Schimbare secundară să fie negativă creşte. Aceasta înseamnă că proporţia indivizilor pe care-i putem vindeca scade oricum. Şi va continua întotdeauna să scadă. Într-o zi, vom ajunge să nu mai putem vindeca decît un individ pe fizio-an, ţinînd cont chiar şi de cazurile neutre. Ţine minte asta.

Harlan îşi pierdu orice urmă de interes. Aceasta era problema tipică a procesului. Psihologii şi Sociologii, în rarele lor studii de interior al Eternităţii, o numeau identificare. Oamenii se identificau cu Secolul de care erau legaţi profesional. Conflictele lor deveneau, mult prea adesea, propriile lor conflicte.

Eternitatea lupta cu demonul identificării cu toate forţele de care dispunea. Nimeni nu era repartizat într-o Secţie mai aproape de două Secole de propriul său cămin temporal, pentru ca identificarea să fie astfel mai dificilă. Se preferau Secole cu culturi deosebit de diferite de cele ale căminelor lor Temporale. (Pe Harlan îl duse gîndul la Finge şi Secolul 482.) Mai mult, repartiţiile lor erau schimbate imediat ce reacţiile le deveneau suspecte. (Harlan nu ar fi dat o smochină din Secolul 50 pe şansele lui Feruque de a-şi menţine postul aici mai mult de încă un fizio-an.)

Şi totuşi oamenii cedau tentaţiei identificării dintr-un dor prostesc de un cămin în Timp (dorinţa-de-Timp; toată lumea o ştia). Pentru anumite motive, aceasta se întîmpla cel mai des în Secole care cunoşteau zborul spaţial. Era o problemă care trebuia cercetată şi chiar ar fi fost, dacă nu ar fi existat acea împotrivire cronică a Eternităţii de a-şi întoarce privirea spre sine însăşi.

Cu o lună înainte, poate că Harlan l-ar fi dispreţuit pe Feruque ca pe un sentimental ostentativ, un nătărău arţăgos care-şi alina durerea de a vedea aparatele electro-gravitice pierzîndu-şi importanţa într-o nouă Realitate rostind invective la adresa celor din alte Secole care cereau ser anti-cancer.

Poate că i-ar fi făcut şi raport. Ar fi fost de datoria lui. În reacţiile acestui om nu se mai putea avea încredere.

Acum însă nu mai putea s-o facă. Simţea chiar simpatie pentru el. Propria lui crimă era cu mult mai mare.

Şi cît de uşor îi era să zboare cu gîndul înapoi la Noys.

În noaptea aceea, somnul îl învinsese în sfîrşit şi se trezise în lumina dimineţii, într-o strălucire care pătrundea prin pereţii translucizi, de jur împrejur, încît i se păruse că s-a trezit pe un nor pe cerul aburos al zorilor.

Noÿs rîdea de el.

— E nemaipomenit ce greu mi-a fost să te trezesc.

Prima mişcare reflexă a lui Harlan a fost să caute un aşternut inexistent. Apoi îşi aminti totul şi o privi fără s-o vadă, cu obrajii în flăcări. Cum ar trebui el să se simtă acum? Apoi îi veni altceva în minte şi se ridică brusc în capul oaselor.

— Nu e trecut de unu, nu-i aşa? Sfinte Timp!

— Nu este decît unsprezece. Ai în faţă micul dejun şi o grămadă de timp.

— Mulţumesc, mormăi el.

— Comenzile pentru duş sînt reglate şi hainele sînt gata pregătite.

Ce ar fi putut spune?

— Mulţumesc, mormăi din nou.

Evită privirea ei pe tot timpul mesei. Ea stătea în faţa lui, fără să mănînce, cu bărbia îngropată în palmă, părul întunecat, pieptănat şi adus într-o singură parte şi genele neînchipuit de lungi.

Urmărea fiecare gest al lui, în timp ce el ţinea ochii plecaţi şi vroia să dea de urma ruşinii arzătoare pe care ştia că ar trebui s-o simtă.

Ea spuse:

— Unde te duci la ora unu?

— Meci de aerobal, bolborosi el. Am bilet.

— A, jocul cu mingea de cauciuc. Şi am pierdut întregul sezon din cauza saltului peste timp, ştii. Şi cine va cîştiga, Andrew?

Se simţi ciudat de slab la auzul numelui său mic. Dădu scurt din cap şi încercă să pară sobru. (Altă dată îi era atît de uşor).

— Dar cu siguranţă că ştii. Ai examinat întreaga perioadă, nu-i aşa?

În mod normal, ar fi trebuit să păstreze un ton negativ, plat şi rece, însă îi explică, încet:

— A trebuit să acopăr o mulţime de Spaţiu şi de Timp. Nu cunosc mici lucruri exacte, cum ar fi scorurile de meciuri.

— Nu vrei să-mi spui, asta-i tot.

Harlan nu-i răspunse. Înfipse tacîmul într-un fruct, mic, zemos, şi-l ridică, întreg, la gură.

După un moment, Noÿs spuse:

— Înainte de a veni, ai văzut ce s-a întîmplat pe aici?

— Fără amănunte, N-Noÿs (numele ei îi trecu cu greutate printre buze).

Fata spuse, încetişor:

— Nu ne-ai văzut pe noi? Nu ai ştiut tot timpul că...

Harlan se bîlbîi.

— Nu, nu, pe mine nu m-am putut vedea. Eu nu sînt în Real. Nu sînt aici pînă cînd nu vin. Nu pot să-ţi explic.

Era de două ori tulburat; mai întîi, că ea vorbea despre asta. Apoi, fusese cît pe aici să-i scape cuvîntul „Realitate", cel interzis cu cea mai mare străşnicie, dintre toate cuvintele, să fie rostit în conversaţiile cu Temporalii.

Ea ridică sprîncenele şi ochii i se rotunjiră, puţin uimiţi.

— Ţi-e ruşine?

— Ce am făcut noi nu este bine.
— De ce nu?
Și în Secolul 482, întrebarea ei era perfect nevinovată.
— Eternii nu au voie să...
Întrebarea era pusă pe un ton de glumă, ca și cum ar fi întrebat dacă Eternii nu aveau voie să mănînce.
— Nu folosi cuvîntul, spuse Harlan. De fapt, într-un fel, nu avem voie.
— Atunci nu le spune. Eu nu le spun nimic.
Înconjură masa și i se așeză în brațe, îndepărtînd măsuța cu o mișcare lină și prelungă a coapsei. Pe moment el înțepeni, ridică mîinile într-un gest care poate ar fi vrut să o țină la distanță. Dar nu reuși. Ea se aplecă și îi sărută buzele și nimic nu mai păru rușinos. Nimic din ceea ce însemna el și Noÿs.
Nu era sigur cînd a început, pentru prima oară, să facă ceva ce un Observator, din punct de vedere moral, nu avea dreptul să facă. Începu să facă speculații asupra naturii problemei care implica Realitatea curentă și cea a Schimbării de Realitate care va fi elaborată.
Nu moravurile libere ale Secolului, nu ectogeneza, nu matriarhatul nemulțumeau Eternitatea. Toate acestea existaseră și în Realitatea precedentă și Consiliul Atottemporal le privise cu destulă îngăduință. Finge spusese că era vorba de ceva foarte subtil.
Asta însemna că și Schimbarea va trebui să fie foarte subtilă și va trebui să implice grupul pe care îl Observa. Cel puțin atîta părea evident. Va implica aristocrația, înstăriții, clasele superioare, beneficiarii sistemului.
Ceea ce îl neliniștea era că o va implica, în mod cert, pe Noÿs.
În cele trei zile care îi mai rămîneau pe diagramă trăi ca într-un nor din ce în ce mai gros, care îi întuneca pînă și bucuria pe care i-o dădea prezența lui Noÿs.
Ea îl întrebă:
— Ce s-a întîmplat? O clipă, ai părut atît de diferit de cel care erai în Eter- în locul acela. Nu mai erai atît de țeapăn. Acum pari preocupat. Asta pentru că trebuie să te întorci?
— În parte.
— Trebuie?
— Trebuie.
— Și cui i-ar păsa dacă ai întîrzia?
Harlan aproape că zîmbi.
— Nu le-ar face plăcere să întîrzii, răspunse, gîndindu-se însă cu jind la marja de două zile pe care i-o îngăduia diagrama.
Ea reglă comenzile unui instrument muzical care scotea acorduri moi și complicate din propriile măruntaie creatoare, răspîndind note pe coarde lovite la întîmplare: întîmplarea înclina balanța în favoarea unor combinații plăcute, prin formule matematice complicate. Muzica nu se putea repeta, așa cum nu se repetă fulgii de zăpadă, și, ca și ei, avea o frumusețe de o esență superioară.
Prin hipnoza sunetelor, Harlan o privea lung pe Noÿs și gîndurile i se încolăciră strîns în jurul ei. Ce va deveni ea în noua distribuire? Negustoreasă de pește, muncitoare în fabrică, mamă a șase copii, grasă, urîtă, bolnavă? Orice ar fi fost, nu-și va mai aminti de el. Într-o nouă Realitate, el nu ar mai fi o parte din viața ei. Și orice ar fi atunci, nu va mai fi Noÿs.

Nu iubea doar o **fată.** (Ciudat, folosea cuvîntul „a iubi" pentru întîia oară în gîndurile lui și nici măcar nu se oprea destul pentru ca să contemple această noutate și să se minuneze de ea.) Iubea un complex de factori: felul în care își alegea hainele, mersul, vorbirea, schimbările ei de expresie. În elaborarea lor, intrase un sfert de Secol de viață și experiență într-o Realitate dată. Ea nu fusese Noÿs a lui în Realitatea precedentă de acum un fizio-an. Nu va mai fi Noÿs a lui în noua Realitate.
Noua Noÿs ar putea fi, în mod plauzibil, mai bună, în mai multe feluri, dar un lucru era sigur. El o vroia pe această Noÿs de aici, cea pe care o vedea în această clipă, cea a acestei realități. Dacă avea defecte, vroia și aceste defecte.
Ce putea face?
Îi veniră în minte mai multe alternative, toate ilegale. Una dintre ele era să afle natura Schimbării și să determine, cu precizie, cum o va afecta pe Noÿs. Nu puteai, oricum, fi sigur că...

O tăcere de moarte îl smulse pe Harlan din reveriile sale. Se afla, din nou, în biroul Proiectantului-de-Vieți. Sociologul Voy îl privea cu coada ochiului. Capul de mort a lui Feruque era înclinat către el.
Și tăcerea era penetrantă.
Îi trebui un moment ca să-și dea seama. Doar un moment. Totalizatorul își încetase chicotitul.
Harlan sări în picioare.
— Ai răspunsul, Proiectant-de-Vieți.
Feruque privi la foițele din mîna lui.
— Mda, sigur. Cam ciudat, aș spune.
— Vrei să mi le dai?, întrebă Harlan și întinse mîna, care îi tremura vizibil.
— Nu-i nimic de văzut. Asta este ciudat.
— Ce vrei să spui cu „nimic"?
Harlan îl fixa pe Feruque cu ochii care, deodată, începură să-l usture, pînă cînd locul proiectantului fu luat de o umbră lungă, îngustă.
Vocea seacă a Proiectantului-de-Vieți era subțire.
— Femeia nu există în noua Realitate. Nici o modificare de personalitate. Dispare, asta-i tot. Complet. Am verificat și alternativele pînă la Probabilitatea 00,0001. Nu se încadrează nicăieri. De fapt — și-și frecă obrazul cu niște degete lungi, osoase — cu combinația de factori pe care mi-ai dat-o, nu prea văd cum s-a încadrat și în vechea Realitate.
Harlan de-abia auzi.
— Dar... dar Schimbarea era atît de neînsemnată.
— Știu. O combinație stranie de factori. Vrei foițele?
Mîna lui Harlan se închise peste ele, fără să le simtă. Noÿs dispărută? Noÿs inexistentă? Cum se putea?
Simți o mînă pe umăr și vocea lui Voy îi răsună în ureche:
— Nu te simți bine, Tehnician?
Mîna se retrase, ca și cum i-ar fi părut deja rău de contactul involuntar cu corpul unui Tehnician.
Harlan înghiți în sec și, cu un efort, își veni în fire.
— Mă simt bine. Vrei să mă conduci pînă la navă?
Nu trebuia să-și arate sentimentele. Trebuia să se poarte ca și cum ar fi fost doar ceea ce spusese el că este, o simplă investigație teoretică. Trebuia să ascundă faptul că inexistența lui Noÿs în noua Realitate îl copleșa cu un flux aproape fizic de exaltare pură, cu o fericire aproape de nesuportat.

isaac asimov

preludiul crimei

HARLAN păşi în navă în Secolul 2456 şi privi în urmă ca să fie sigur că bariera care despărţea tunelul de Eternitate era în stare perfectă şi că Sociologul Voy nu îl urmărea cu privirea. În aceste ultime săptămîni îşi formase obiceiul, mişcarea automată, de a se uita întotdeauna peste umăr, cu repeziciune, ca să se asigure că în spatele lui, în sau lîngă navă, nu se află nimeni.

Apoi, deşi se găsea deja în 2456, Harlan reglă comenzile navei pentru sus-Timp. Urmări cu privirea înşiruirea cifrelor pe temporometru. Deşi se succedau cu o asemenea rapiditate, încît nu se puteau distinge, timp de gîndire era destul.

Cît de mult schimba lucrurile descoperirea Proiectantului-de-Vieţi! Cît de mult se schimbase însăşi natura crimei lui!

Şi totul avea tangenţă cu Finge. Expresia îi atrase atenţia cu aliteraţia sa ridicolă şi cadenţa ei apăsătoare i se învîrtejea ameţitor prin creier: Tangenţă cu Finge.Tangenţă cu Finge...

De la întoarcerea sa în Eternitate, după zilele petrecute cu Noÿs în 482, Harlan evitase orice contact personal cu Finge. Eternitatea şi sentimentul de vinovăţie îl învăluiră în acelaşi timp. Călcarea jurămîntului făcut la luarea în primire a postului, care părea fără importanţă în 482, căpăta în Eternitate o însemnătate enormă.

Trimisese raportul prin curierul aerian, impersonal, şi el se dusese la încăperile rezervate personalului. Avea nevoie să se gîndească la toate, să cîştige timp pentru a examina şi a se obişnui cu noua direcţie pe care o luase eul lui.

Dar nu-l lăsă Finge. Luă legătura cu el la mai puţin de o oră după ce raportul fusese codificat pentru destinaţia corectă şi introdus în dispozitivul curierului.

Figura Calculatorului îl privea fix de pe ecranul Comunicatorului. I se auzi vocea:

— Mă aşteptam să te găsesc în biroul tău.

— Am trimis raportul, domnule. Nu are importanţă unde aştept o nouă misiune.

— Da? Finge scrută sulul de hîrtie pe care-l avea în mînă, ţinîndu-l sus, privind cruciş la schema perforaţiilor.

— Nu pare deloc a fi complet, continuă. Pot să-ţi fac o vizită?

Harlan ezită un moment. Omul era superiorul lui şi dacă i-ar refuza auto-invitaţia, în acest moment, ar fi mirosit a nesupunere. I-ar fi strigat parcă vina, i se păru, şi conştiinţa lui sîngerîndă, dureroasă, nu-i îngăduia aşa ceva.

— Veţi fi binevenit, Calculator, îi răspunse rigid.

Moliciunea dulceagă a lui Finge aducea o notă discordantă de epicureanism în încăperile austere în care locuia Harlan. Secolul 95, căminul temporal al lui Harlan, vădea tendinţe spartane în mobilarea camerelor şi Harlan nu-şi pierduse niciodată întru totul înclinaţia pentru acest stil. Scaunele tubulare de metal aveau o suprafaţă simplă de furnir, făcut să imite în mod artificial structura lemnului (fără prea mare succes, însă). Într-unul din colţurile încăperii se afla o mobilă mică ce reprezenta o şi mai mare distanţare de obiceiurile timpurilor.

Ochiul lui Finge fu atras de ea din prima clipă. Puse un deget gras şi moale pe ea, pentru a-i examina modelul.

— Ce material este acesta?

— Lemn, domnule!

— Veritabil? Lemn adevărat? Uimitor! Presupun că în căminul tău temporal se foloseşte lemnul!

— Da.

— Înţeleg. Nu există reguli care să intrerzică asta, Tehnician — îşi şterse de praf, pe cusătura pantalonilor, degetul cu care atinsese obiectul —, dar nu ştiu dacă este recomandabil să te laşi afectat de cultura căminului temporal. Adevăratul Etern adoptă cultura care îl înconjoară, oricare ar fi ea. Eu nu cred, de exemplu, că am mîncat cu o ustensilă pe bază de energie de mai mult de două ori în cinci ani. (Oftă.) Şi totuşi întotdeauna mi s-a părut neigienic să laşi mîncarea să se atingă de materie. dar nu mă las. Nu mă las.

Privirea i se întoarse asupra obiectului de lemn, însă acum îşi ţinea ambele mîini la spate.

— Ce este? La ce foloseşte?

— Este o bibliotecă, răspunse Harlan.

Simţi o clipă impulsul de a-l întreba pe Finge cum se simte acum cînd îşi ţine mîinile în siguranţă la spate. Nu i s-ar fi părut mai igienic să aibă şi hainele şi corpul făcute din cîmpuri de energie pure şi imaculate?

Finge ridică din sprîncene.

— O bibliotecă. Atunci obiectele acestea de pe rafturi trebuie să fie cărţi...

— Da, domnule.

— Specimene autentice?

— În întregime, Calculator. Le-am adus din Secolul 24. Cele cîteva pe care le am aici datează din Secolul 20. Dacă... dacă vreţi să vă uitaţi pe ele, v-aş ruga s-o faceţi cu grijă. Paginile au fost restaurate şi impregnate, dar nu sînt din folie. Trebuie mînuite cu mare grijă.

— N-o să le ating. N-am nici cea mai mică intenţie să le ating. Îmi închipui că au pe ele praf original din secolul 20. Cărţi adevărate! (Rîse). Cu pagini de celuloză? Parcă aşa ai spus.

Harlan dădu afirmativ din cap.

— Celuloză modificată printr-un tratament de impregnare pentru a nu se deteriora.

Deschise gura pentru a respira adînc, forţîndu-se să-şi păstreze calmul. Era ridicol să se identifice cu aceste cărţi, să ia o ironie la adresa lor ca fiind îndreptată împotriva lui.

— Îndrăznesc să spun, urmă Finge, că întregul conţinut al acestor cărţi ar putea fi trecut pe doi metri de film şi ar încăpea pe un vîrf de deget. Dar ce conţin, de fapt?

— Sînt volume legate ale unei reviste săptămînale de ştiri din Secolul 20.

— Citeşti aşa ceva?

Harlan răspunse mîndru.

— Acestea sînt doar cîteva volume din colecţia mea completă. Nici o bibliotecă din Eternitate nu o poate duplica.

— Da, hobby-ul tău. Îmi aduc aminte acum că mi-ai vorbit odată despre interesul tău pentru Era Primitivă. Mă mir că Educatorul tău ţi-a dat voie să te preocupi de astfel de lucruri. O totală risipă de energie!

Buzele lui Harlan se subţiară. Îşi spuse că omul încerca, în mod deliberat, să-l irite pînă la a-l scoate din facultăţile sale calme de gîndire. În acest caz, nu trebuie lăsat să reuşească. Aşa că spuse, pe un ton egal:

— Cred că aţi venit să-mi vorbiţi în legătură cu ra-

portul meu.

— Da, pentru asta am venit.

Calculatorul privi în jur, își alese un scaun și se așeză cu prudență.

— Nu este complet, așa cum ți-am spus și prin Comunicator.

— În ce fel, domnule? (Calm! Calm!)

Lui Finge îi scăpă un zîmbet nervos, răsucit.

— Ce s-a întîmplat și nu ai trecut în raport, Harlan?

— Nimic, domnule.

Și, deși o spusese cu hotărîre, simțea că are o privire vinovată.

— Haide, haide, Tehnician. Ai petrecut mai multe intervale de timp în compania tinerei doamne. Asta dacă ai respectat diagrama spațio-temporală. Ai respectat-o, sper?

Sentimentul de vinovăție îl chinuia atît de tare pe Harlan, încît nu putea nici măcar ridica mănușa acestei provocări directe la adresa competenței sale profesionale.

Nu putu răspunde decît:

— Am respectat-o.

— Și ce s-a întîmplat? Nu menționezi nimic despre întrevederile tale particulare cu această femeie.

— Nu s-a întîmplat nimic important, spuse Harlan, cu buzele arse.

— Ridicol. La vîrsta ta și cu experiența ta, nu trebuie să-ți spun eu că nu Observatorul este cel care apreciază ce este important și ce nu.

Finge nu-l slăbea din ochi pe Harlan. Privirea lui era mai intensă și mai sfredelitoare decît ar fi permis șirul placid de întrebări.

Harlan înregistră acest amănunt și nu se lăsă păcălit de vocea blîndă a lui Finge, însă, cu toate acestea, simțul datoriei nu-i dădea pace. Un Observator trebuie să raporteze **totul.** Un Observator nu era decît un pseudopod sensitiv-perceptiv aruncat de Eternitate în Timp. Își analiza împrejurimile și era tras înapoi. În exercițiul funcțiunii, Observatorul nu avea propria lui individualitate, nu era cu adevărat om.

Harlan începu, în mod aproape automat, nararea evenimentelor pe care le omisese în raport. O făcu cu memoria exersată a Observatorului, reconstituind conversațiile cuvînt cu cuvînt, redînd inflexiunile vocilor și schimbările de expresie. O făcu cu dragoste, pentru că, povestind, retrăia totul, uitînd astfel aproape că o combinație între interogatoriul lui Finge și propriul său simț vindecat al datoriei îl ducea către recunoașterea vinii sale.

Doar cînd se apropie de rezultatul final al acelei prime lungi conversații începu să ezite și carapacea obiectivității lui de Observator lăsă să i se vadă fisurile. Dar fu scutit de alte amănunte de mîna pe care Finge o ridică deodată și de vocea ascuțită, aspră, a Calculatorului.

— Destul, mulțumesc... Erai cît pe-aci să spui că ai făcut dragoste cu femeia aceea.

Harlan simți că în adîncul lui clocotește mînia. Ceea ce spusese Finge era adevărul adevărat, însă tonul lui implica ceva lasciv, vulgar și, mai rău decît atît, banal. A fost, sau ar fi putut fi, în orice alt fel, dar nu banal.

Harlan găsise o explicație pentru atitudinea lui Finge, pentru interogatoriul lui febril, pentru faptul că-i întrerupsese relatarea chiar la momentul acela. Finge era gelos! Harlan ar fi putut jura că gelozia lui era evidentă. El reușise să aibă fata pe care Finge o vrusese pentru el.

Harlan își gustă triumful și-l găsi dulce. Pentru prima oară în viață avea un țel care pentru el însemna mai mult decît desăvîrșirea rece a Eternității. Și va continua să-l facă pe Finge să simtă gelozia, pentru că Noÿs Lambent va fi a lui pentru totdeauna.

În această stare de exaltare bruscă, aruncă cererea pe care, inițial, plănuise să nu o facă decît după o așteptare discretă de patru, cinci zile.

— Intenționez să cer permisiunea să formez o legătură cu o persoană din Timp.

Finge păru că este brusc trezit dintr-o reverie.

— Cu Noÿs Lambent, presupun.

— Da, domnule. Cum sînteți Calculatorul care răspunde de Secție, cererea mea va trece pe la dv...

Harlan vroia ca cererea să treacă pe la Finge. Să-l facă să sufere. Dacă vroia fata pentru el, atunci să spună așa, și Harlan putea insista ca alegerea să fie făcută de Noÿs. La gîndul acesta aproape că zîmbi. Spera că se va ajunge la asta. Va însemna triumful final.

De obicei, desigur, un Tehnician nu putea spera să reușească, într-o astfel de problemă, împotriva dorinței unui Calculator, dar Harlan era sigur că se putea bizui pe sprijinul lui Twissell și Finge mai avea un drum lung de parcurs pînă la a-l putea înfrunta pe Twissell.

Cu toate acestea, Finge părea liniștit.

— S-ar părea, comentă el, că ai și intrat, ilegal, în posesia fetei.

Lui Harlan i se făcu deodată cald și încercă o apărare slabă.

— Diagrama spațio-temporală specifica să rămînem singuri împreună. Și cum nimic din ceea ce s-a întîmplat nu era interzis, nu mă simt vinovat cu nimic.

Ceea ce era o minciună, și după expresia pe jumătate amuzată a lui Finge îți puteai da seama că știa că este o minciună. Acesta spuse:

— Urmează o Schimbare de Realitate.

Harlan răspunse:

— Dacă-i așa, îmi voi modifica cererea și o voi face pentru o legătură cu Noÿs Lambent în noua Realitate.

— Nu cred că ai proceda înțelept. Cum poți fi sigur dinainte?

În noua Realitate ea poate fi măritată, slută. De fapt, ce-ți pot eu spune este asta: în noua Realitate nu o să te vrea. **Nu** o să te vrea.

Pe Harlan îl trecut un fior.

— Dar dv. nu știți nimic.

— Da? Crezi că această mare iubire a voastră este o chestiune de contact suflet-la-suflet? Că va supraviețui tuturor schimbărilor exterioare? Ai citit romane din Timp?

Harlan, de furie, își uită stăpînirea de sine.

— În primul rînd, nu vă cred.

— Poftim? întrebă, rece, Finge.

— Este o minciună.

Lui Harlan nu-i mai păsa ce spune.

— Sînteți gelos. Asta e tot. Gelos. V-ați făcut planuri în legătură cu Noÿs, dar ea m-a ales pe mine.

— Îți dai seama..., încercă Finge să spună ceva.

— Îmi dau seama de multe. Nu sînt prost. N-oi fi eu Calculator, dar nu sînt nici prost. Spuneți că în noua Realitate nu mă va vrea. De unde știți? Nici măcar n-aveți habar dacă va exista, în definitiv, o nouă Realitate. De-abia ați primit raportul meu. Trebuie analizat înainte ca o Schimbare de realitate să poată fi calculată, ca să nu mai vorbim de faptul că aceasta ar trebui și aprobată. Așa că atunci cînd pretindeți că ați cunoaște natura Schimbării, spuneți minciuni.

Finge ar fi putut reacționa în mai multe feluri. Mintea înfierbîntată a lui Harlan era conștientă de unele din ele. Dar nu încerca să aleagă. Finge ar putea afișa o poză impunătoare și mînioasă. Sau ar putea chema un membru al Securității care să-l aresteze pe

Harlan pentru insubordonare. Şi ar putea să strige şi el, la fel de furios la Harlan. Ar mai putea să-l sune imediat pe Twissell, înaintînd o plîngere oficială. Ar putea... ar putea...

Dar Finge nu făcu nimic din toate acestea. Spuse, cu blîndeţe:

— Ia loc, Harlan. Hai să stăm puţin de vorbă!

Şi pentru că această reacţie era complet neaşteptată, falca lui Harlan se lăsă în jos şi luă loc, deconcertat. Hotărîrea i se destrămă. Ce înseamnă asta?

— Îţi aminteşti, desigur, spuse Finge, că ţi-am comunicat că problema noastră cu Secolul 482 era în legătură cu o atitudine nedorită a temporalilor Realităţii curente faţă de Eternitate. Îţi aminteşti, nu?

Vorbea cu insistenţa blîndă a unui învăţător în faţa unui şcolar cam înapoiat, şi totuşi Harlan crezu că zăreşte în ochii lui o sclipire aspră.

— Desigur.

— Şi-ţi mai aduci aminte şi că ţi-am spus despre Consiliul Atottemporal că ezită să accepte analiza pe care o făcusem eu asupra acestei situaţii, fără Observaţii exacte care să o confirme. Asta nu-ţi spune că am şi calculat Schimbarea de Realitate necesară?

— Observaţiile mele au adus însă confirmarea, nu-i aşa?

— Da.

— Şi pentru a le analiza corect este nevoie de timp.

— Prostii. Raportul tău nu înseamnă nimic. Confirmarea stă în ce mi-ai spus cu gura ta acum cîteva minute.

— Nu înţeleg.

— Uite, Harlan, să-ţi spun eu ce este putred cu Secolul 482. În înalta societate, mai cu seamă printre femei, s-a răspîndit convingerea că Eternii sînt într-adevăr Eterni, în adevăratul sens al cuvîntului. Că sînt nemuritori... Sfinte Timp, omule, doar ţi-a spus-o şi Noÿs Lambent. Mi-ai repetat afirmaţiile ei acum mai puţin de douăzeci de minute.

Harlan îl privi pe Finge fără să-l vadă. Îi venea în gînd vocea blîndă, mîngîietoare, a lui Noÿs, pe cînd se apleca asupra lui şi-i învăluia ochii cu privirea ei frumoasă, întunecată: „Eşti nemuritor. Eşti Etern."

Finge urmă:

— O asemenea convingere este negativă, însă nu foarte dăunătoare în sine. Poate crea inconveniente, poate spori dificultăţile Secţiei, însă Calculele arată că doar un minimum de cazuri necesită o Schimbare. Totuşi, dacă o Schimbare **este** avantajoasă, nu ţi se pare evident că Temporalii care trebuie să fie cel mai afectaţi de ea trebuie să fie cei care împărtăşesc această superstiţie. Cu alte cuvinte, aristocraţia feminină, Noÿs.

— Poate, însă îmi voi încerca norocul, replică Harlan.

— Nu ai ce noroc să-ţi încerci. Crezi că eşti atît de fascinant şi de fermecător încît această aristocrată subţire să cadă în braţele unui Tehnician fără importanţă? Haide, Harlan, fii mai realist.

Buzele lui Harlan se încăpăţînară. Nu răspunse.

— Şi nu-ţi trece prin cap ce altă superstiţie au adăugat aceşti oameni credinţei lor în viaţa veşnică a Eternilor? Sfinte Timp, Harlan! Majoritatea femeilor cred că intimitatea cu un Etern face o femeie muritoare (aşa cum se consideră ele) să trăiască veşnic!

Harlan se clătină. Auzea din nou, atît de clar, vocea ei: „Dacă aş fi făcută Eternă..."

Şi sărutările ei.

Finge vorbi mai departe.

— Existenţa unei asemenea superstiţii era greu de crezut, Harlan. Nu are precedent. Se află în zona erorii întîmplătoare, astfel încît o revedere a Calculelor pentru Schimbarea anterioară nu ne-a furnizat nici o informaţie în legătură cu ea. Consiliul Atottemporal vroia dovezi concrete, o exemplificare directă. Eu am ales-o pe domnişoara Lambent ca fiind un bun exponent al clasei sale. Te-am ales pe dumneata ca celălalt subiect...

Harlan ţîşni în picioare.

— M-aţi ales **pe mine?** Ca **subiect?**

— Îmi pare rău, spuse Finge, rigid, dar era necesar. Ai fost un subiect foarte bun.

Harlan îl privi lung.

Finge avu bunul simţ să nu-şi găsească locul sub această privire tăcută.

— Nu-ţi dai seama? Nu, încă nu. Uite, Harlan, tu eşti un produs rece şi impasibil al Eternităţii. Nu te-ai uita la o femeie. Tu consideri femeile şi tot ceea ce ţine de ele ne-etic. Nu, există un cuvînt mai bun. Le consideri **corupte.** Atitudinea asta este foarte vizibilă la tine şi, în faţa oricărei femei, ai avea tot atîta farmec cît o scrumbie pescuită de o lună. Şi, totuşi, o femeie, un produs frumos şi răzgîiat al unei culturi hedonistice, te seduce cu înfocare din prima seară petrecută împreună, cerşindu-ţi literalmente s-o iei în braţe. Nu înţelegi că e ridicol, imposibil, doar dacă, ei bine, doar dacă aceasta nu este confirmarea pe care o căutam.

Harlan se zbătu să-şi găsească cuvintele.

— Spuneţi că s-a vîndut...

— De ce această expresie? Viaţa sexuală nu cunoaşte tabù-uri în acest Secol. Singurul lucru ciudat este că te-a ales pe tine ca partener. Şi **asta** a făcut-o de dragul vieţii veşnice. E limpede.

Şi Harlan, cu braţele ridicate, cu degetele încleştate ca nişte gheare, fără vreun gînd raţional sau iraţional altul decît să-l sugrume, să-l stranguleze pe Finge, se năpusti înainte.

Finge se trase repede înapoi. Cu un gest iute, tremurător, scoase un explozon.

— Nu mă atinge! Înapoi!

Harlan avu atita minte încît să-şi oprească atacul. Părul îi era încîlcit. Cămaşa i se pătase de transpiraţie. Respira şuierător prin nările albite şi strînse.

Finge spuse, tremurat:

— Te cunosc foarte bine, după cum vezi, şi m-am gîndit că s-ar putea să reacţionezi violent. Acum voi trage dacă va fi nevoie.

— Ieşi!

— Voi ieşi. Dar, mai întîi, ascultă-mă. Pentru atacarea unui Calculator poţi fi declasificat, dar o să ţi-o trec cu vederea. Vei înţelege, totuşi, că nu te-am minţit. Noÿs Lambent din noua Realitate, orice şi oricine ar fi ea atunci, nu va mai avea această superstiţie. Şi, fără aceasta, Harlan — vocea îi era aproape un mîrîit — cum ar putea o femeie ca Noÿs să vrea un bărbat ca tine?

Micul şi îndesatul Calculator se retrase către uşa apartamentului lui Harlan, cu explozonul încă ridicat.

Se opri o clipă, ca să remarce, cu un fel de veselie întunecată.

— Desigur că, dacă ai avea-o acum, Harlan, dacă ai avea-o acum, ai putea să te bucuri de ea. Ai putea să-ţi păstrezi legătura şi să o faci oficială. Vreau să spun, dacă ai avea-o acum. Însă Schimbarea va surveni în curînd, Harlan, şi pe urmă nu o vei mai putea avea. Ce păcat că prezentul nu durează, nici măcar în Eternitate, nu-i aşa, Harlan?

Harlan nu se mai uita la el. Finge cîştigase, în cele din urmă, şi se retrăgea dominînd, clar şi răutăcios, terenul. Harlan îşi privea degetele fără să le vadă şi cînd ridică ochii Finge ieşise. N-ar fi putut spune dacă acum cinci secunde sau cincisprezece minute.

Trecuseră ore de coşmar şi Harlan se simţea prins în închisoarea propriei sale minţi. Tot ce spusese Finge

era atît de adevărat, de un adevăr atît de transparent. Mintea de Observator a lui Harlan putea să revadă relația dintre el și Noÿs, relația scurtă, stranie, care îmbrăca acum noi înțelesuri.

Nu era un caz de înfumurare bruscă. Cum ar fi putut să creadă așa ceva? Înfumurare la un om ca el?

Desigur că nu. Lacrimi îi înțepară ochii și se simți rușinat. Ce limpede era că totul nu fusese decît un calcul la rece. Fata avea anumite calități fizice de netăgăduit și nici un principiu etic care să o oprească să se folosească de ele. Așa că le-a folosit, ceea ce n-avea însă nici o legătură cu Andrew Harlan ca persoană. El nu întruchipa decît viziunea ei deformată asupra Eternității și înțelesurilor ei.

Degetele lungi ale lui Harlan mîngîiau automat volumele de pe rafturile sale mici. Scoase unul și, fără să-l vadă, îl deschise.

Literele îi jucau în fața ochilor. Culorile șterse ale ilustrațiilor erau doar niște pete urîte, fără înțeles.

De ce-și dăduse Finge osteneala să-i spună toate acestea? În cel mai strict sens, nu ar fi trebuit s-o facă. Un Observator, sau oricine făcea o Observație, nu trebuia să știe niciodată care-i sînt scopurile, pentru că aceasta îl îndepărta foarte mult de statutul ideal de unealtă obiectivă neînsuflețită.

O făcuse ca să-l zdrobească, desigur! Ca să-și atingă răzbunarea geloasă și meschină!

Harlan atinse ușor pagina deschisă a revistei. Se trezi că privește o reproducere, de un roșu țipător, a unui vehicul de teren, asemănător cu vehiculele caracteristice pentru Secolele 45, 182, 590 și 984, ca și pentru Primitivul Tîrziu. Era un mecanism foarte banal, cu un motor cu combustie internă. În Era Primitivă, sursa de energie erau fracțiunile de petrol natural și roțile erau înconjurate cu cauciuc natural. Ceea ce nu era, desigur, valabil pentru Secolele ulterioare.

Harlan îi arătase toate acestea lui Cooper. Le acordase chiar destulă importanță și acum, în mintea lui, ca dintr-o dorință fierbinte de a evada din prezentul nefericit, se întoarse la acele momente. Imagini precis conturate, fără legătură, umpleau golul dureros din el.

— Aceste reclame, spusese el, ne dezvăluie mai multe despre timpurile Primitive decît așa-zisele articole cu știri din aceeași revistă. Articolele cu știri presupun o cunoaștere temeinică a lumii despre care se vorbește. Ce este, de exemplu, „minge de golf"?

Cooper își mărturisise prompt ignoranța.

Harlan continuă pe tonul didactic pe care nu reușea să-l evite în astfel de ocazii.

— După natura celor ce se spun, în treacăt, despre ea, putem deduce că era un fel de sferă mică. Știm că se folosește într-un joc, fie și numai pentru că este menționată într-un articol la rubrica „Sport". Putem chiar deduce în continuare că trebuia lovită cu un fel de băț lung și că scopul jocului era să faci mingea să intre într-o gaură din pămînt. Dar de ce să ne batem capul cu deducții și raționamente? Fii atent la reclama de aici! Scopul ei este doar să-i facă pe cititori să cumpere mingea, și pentru asta ne oferă un excelent „portret" în detaliu al unui exemplar, secționat pentru a arăta cum este făcut.

Cooper, venind dintr-o epocă în care reclamele nu erau atît de violent abundente ca în secolele tîrzii ale timpurilor Primitive, nu prea știa să aprecieze toate acestea.

— Dar nu e mai degrabă dezgustător cum își fac singuri reclamă? Cine e atît de prost încît să creadă laudele pe care cineva le aduce propriilor sale produse? Că doar n-ar recunoaște vreun defect. Crezi că s-ar da înapoi de la orice exagerare?

Harlan, al cărui cămin temporal era destul de bogat în domeniul publicității, înălță tolerant din sprîncene și spuse doar:

— Va trebui să o iei așa cum este. Acesta este specificul lor și nu avem nimic împotriva mijloacelor oricărei culturi atîta timp cît nu afectează în mod serios omenirea.

Acum însă gîndurile lui Harlan se întoarseră brusc în prezent, acum se afla cu totul din nou în prezent, privind lung reclamele țipătoare, neobrăzate din paginile revistei. Se întreabă, cu o emoție subită: „Erau într-adevăr aceste gînduri cu totul fără sens? Sau se afla pe un drum sinuos care să-l scoată din întunecime și să-l ducă înapoi la Noÿs?"

Reclame! Un mod de a-i împinge pe îndărătnici să facă ce nici nu au de gînd. Ce-i păsa unui fabricant de automobile de teren dacă un anumit individ simțea dorința adevărată sau spontană de a-i cumpăra produsul? Dacă virtualul client, partida (acesta era cuvîntul) putea fi înduplecat în mod artificial sau ademenit să simtă această dorință și să acționeze în consecință nu era același lucru?

Atunci ce importanță avea dacă Noÿs îl iubea din pasiune sau din calcul? Dacă ar fi împreună destul timp, ea ar putea începe să-l iubească. Ar **face-o** să-l iubească și, la urma urmei, conta dragostea și nu motivul ei. Își dorea acum să fi citit cîteva din romanele din Timp, despre care pomenise Finge cu atîta dispreț.

Un gînd fulgerător îl făcu să încleșteze pumnii. Dacă Noÿs a venit la **el,** Harlan, pentru a dobîndi imortalitatea, nu putea însemna decît că nu... îndeplinise cerințele pentru acest dar. Deci, nu mai făcuse dragoste cu nici un Etern. Ceea ce însemna că relația dintre ea și Finge nu o depășise pe cea dintre secretară și șef. Altfel, ce nevoie ar mai fi avut de Harlan?

Și totuși Finge a încercat cu siguranță. Trebuie să fi făcut o tentativă... (Harlan nu putu completa gîndul nici măcar în tainița minții). Finge ar fi putut dovedi pe propria lui persoană existența superstiției. În orice caz, nu se poate să nu-i fi trecut prin minte acest gînd, cu Noÿs lîngă el, tentație permanentă. Atunci înseamnă că l-a refuzat.

El a trebuit să se folosească de Harlan și Harlan reușise. Și pentru asta, Finge s-a lăsat împins de gelozia lui răzbunătoare să-l tortureze cu ideea că motivația lui Noÿs fusese una practică și că nu o va putea avea niciodată.

Totuși, Noÿs îl refuzase pe Finge chiar și avînd perspectiva vieții eterne și îl **acceptase** pe Harlan. Făcuse, deci, o alegere, cît de mică, în favoarea lui. Deci, nu era totul doar calcul. Sentimentele își aveau și ele rolul lor.

Gîndurile lui Harlan se învălmășeau sălbatic. Emoția îl copleșea cu fiecare clipă.

Trebuia s-o aibă. **Acum.** Înainte ca vreo Schimbare de Realitate să aibă loc. Ce-i spusese Finge, în zeflemea? Prezentul nu durează, nici măcar în Eternitate.

Și, totuși, nu durează?

Harlan știu exact ce are de făcut. Batjocura mînioasă a lui Finge îl împinsese într-o stare de spirit în care era gata de crimă și replica lui finală, cel puțin, îi dezvăluise natura faptei pe care trebuia s-o comită.

Nu mai pierdu nici o secundă. Își părăsi încăperile, plin de agitație, de bucurie chiar, fugind aproape, să comită o crimă imensă împotriva Eternității.

isaac asimov

crima

NU-L întrebase nimeni nimic şi nimeni nu-l oprise. Izolarea socială a Tehnicianului avea, totuşi, acest avantaj. Ajunse, prin culoarele navei, la o uşă în Timp şi îi reglă mecanismele de comandă. Exista, desigur, posibilitatea ca cineva să treacă pe acolo, cu o misiune oficială, şi să se întrebe de ce era folosită uşa aceea. Ezită, apoi se hotărî să-şi pună sigiliul pe marcaj. O uşă sigilată nu prea atrage atenţia. O uşă nesigilată, în curs de folosire, ar fi o a opta minune a lumii.

Şi iarăşi se putea ca Finge să fie acela care să descopere uşa din întîmplare. Va trebui să-şi asume acest risc.

Noÿs stătea exact aşa cum o lăsase. Trecuseră multe fizio-ore nefericite de cînd Harlan părăsise Secolul 482 pentru Eternitatea însingurată, însă se întorcea în acelaşi Timp, doar la cîteva secunde după ce plecase. Iar de pe capul lui Noÿs nu se clintise nici un fir de păr.

Ea păru surprinsă:

— Ai uitat ceva, Andrew?

Harlan o privi, cu foame parcă, dar nu încercă să o atingă. În minte îi mai răsunau încă cuvintele lui Finge şi nu dorea să rişte un refuz. Spuse, pe un ton rigid, doar atît:

— Trebuie să faci ce-ţi spun.

— S-a întîmplat ceva? De-abia ai plecat. Nici de un minut.

— Nu-ţi face griji.

De-abia se putea opri să nu o ia de mînă, să încerce să o calmeze. În loc de asta, îi vorbea aspru, ca şi cum un demon îl împingea să le facă pe toate pe dos. De ce se întorsese de cum rămăsese singur? Nu făcea decît să o tulbure prin această întoarcere, aproape imediat după ce plecase.

(Răspunsul îl ştia. Diagrama spaţio-temporală îi îngăduia o marjă de două zile. Cele mai sigure erau primele părţi ale acestei perioade, cînd şansele de a fi descoperit erau mai mici. Era o tendinţă firească să le înghesuie cît mai în jos-Timp cu putinţă. Dar era şi un risc nesăbuit. Ar fi putut greşi cu uşurinţă calculele, intrînd astfel în Timp înainte de a-l fi părăsit cu cîteva fizio-ore în urmă. Şi atunci? Una din primele reguli pe care le învăţase ca Observator era: „O persoană care ocupă două momente în acelaşi Timp ale aceleiaşi Realităţi riscă să se întîlnească cu sine însuşi". Ceea ce trebuia evitat. De ce? Harlan ştia că nu vrea să se întîlnească cu el însuşi. Nu vroia să privească în ochii unui alt Harlan, de mai devreme [sau de mai tîrziu]. În spatele acestui lucru s-ar ascunde un paradox şi ce-i plăcea lui Twissell atît de mult să spună? „Nu există paradoxuri în Timp, dar numai pentru că Timpul le evită, în mod deliberat".)

În tot timpul în care lui Harlan îi veneau aceste gînduri confuze, Noÿs îl privi lung, cu ochi mari, luminoşi.

Apoi veni lîngă el, îi puse mîinile pe obrajii înbujoraţi şi-i murmură, blînd:

— Ai necazuri.

Privirea ei îi păru caldă, iubitoare. Dar cum se putea? Doar obţinuse ce vroia. Mai era şi altceva la mijloc? Îi prinse încheieturile mîinilor şi spuse, răguşit.

— O să vii cu mine? Acum? Fără să întrebi nimic? Făcînd exact aşa cum îţi spun?

— Trebuie?

— Trebuie, Noÿs. Este foarte important.

— Atunci vin.

O spuse pe un ton obişnuit, ca şi cum primea astfel de cereri zilnic şi accepta de fiecare dată.

La intrarea în navă, Noÿs ezită un moment, apoi păşi la bord.

— Mergem în sus-Timp, Noÿs.

— Asta înseamnă în viitor, nu-i aşa?

Nava bîzîia deja încetişor şi Noÿs de-abia se aşezase cînd Harlan acţionă pe neobservate contactul de lîngă cotul său.

Ea nu avu simptome de ameţeală la începutul acelei indescriptibile senzaţii de „mişcare" prin Timp, aşa cum se temuse Harlan.

Stătea acolo tăcută, atît de frumoasă şi în largul ei, încît, uitîndu-se la ea, îl încerca o senzaţie de durere şi nu-i păsa cîtuşi de puţin că, aducînd un Temporal în Eternitate în mod nepermis, comisese o nelegiuire.

— Cadranul acela indică numărul anilor, Andrew?

— Al Secolelor.

— Adică sîntem cu o mie de ani în viitor? Deja?

— Întocmai.

— Nu simt nimic deosebit.

— Ştiu.

Ea privi împrejur.

— Dar cum ne deplasăm?

— Nu ştiu, Noÿs.

— **Nu** ştii?

— Multe lucruri din Eternitate sînt greu de înţeles.

Cifrele de pe temporometru **urcau**. Din ce în ce mai repede, pînă cînd deveniră indescifrabile. Harlan fixase cu cotul maneta la maximum. Consumul de energie ar putea alarma oarecum centralele energetice, dar el se îndoia de asta. Nu îl aşteptase nimeni în Eternitate cînd se întorsese cu Noÿs, aşa că bătălia era pe trei sferturi cîştigată. Acum nu mai trebuia decît să o ducă într-un loc sigur.

O privi din nou.

— Eternii nu sînt atotştiutori.

— Dar eu nu sînt încă Eternă, murmură ea. Ştiu atît de puţine.

Pulsul lui se acceleră. **Încă** nu Eternă? Dar Finge spunea...

„Opreşte-te aici", se rugă el de sine însuşi. „Las-o. Doar vine cu tine. Îţi zîmbeşte. Ce vrei mai mult?"

Însă spuse:

— Crezi că Eternii sînt nemuritori, nu-i aşa?

— Doar sînt numiţi Eterni, nu? Şi toată lumea susţine asta. (Îi zîmbi luminos.) Dar nu sînt nemuritori, aşa-i?

— Deci nu crezi asta?

— După ce am stat o perioadă în Eternitate, n-am mai crezut. Oamenii nu vorbeau ca şi cînd n-ar muri niciodată şi am văzut şi persoane în vîrstă.

— Şi totuşi, în noaptea aceea, mi-ai spus că sînt nemuritor.

Ea veni mai aproape de el, pe banchetă, zîmbind în continuare.

— M-am gîndit: cine ştie?

El întrebă, fără să reuşească să scape de încordarea din glas:

— Ce poate face un Temporal ca să devină Etern?

Zîmbetul ei pieri şi poate că doar îşi închipuia el sau poate că într-adevăr obrajii ei se îmbujorară uşor.

— De ce mă întrebi?

— Ca să aflu.

— E o prostie. Prefer să nu vorbesc despre asta.

Privi în jos, la degetele ei subţiri, ale căror unghii sclipeau fără culoare în lumina estompată din tunelul

navei. Harlan gîndi, distrat și fără legătură, că, la o petrecere, seara, datorită unui slab flux ultraviolet în lumina ce ieșea din pereți, unghiile ei puteau avea o strălucire verde, de măr crud, sau stacojie, adîncă, în funcție de felul în care își ținea miinile. O fată inteligentă cum era Noÿs putea obține mai multe nuanțe, care să pară a-i reflecta stările de spirit. Albastru pentru inocență, galben aprins pentru rîs, violet pentru supărare și purpuriu pentru pasiune.

O întrebă:

— De ce ai făcut dragoste cu mine?

Ea își scutură părul pe spate și-l privi palidă, serioasă.

— Dacă ții să știi, o parte din motiv a fost ideea că o fată poate deveni astfel Eternă. Nu mi-ar părea rău să nu mor niciodată.

— Credeam că nu crezi în asta.

— Nu credeam, dar o fată nu are ce pierde dacă încearcă. Mai ales...

O privea grav, refugiindu-se, din fața durerii și dezamăgirii, într-o privire înghețată, aruncată de la înălțimile moralității căminului său temporal.

— Ei, bine?

— Mai ales că oricum doream s-o fac.

— Vroiai să faci dragoste cu mine?

— Da.

— De ce cu mine?

— Pentru că îmi plăceai. Pentru că m-am gîndit că ești nostim.

— **Nostim!**

— Ei, ciudat, dacă așa îți place mai mult. Întotdeauna te străduiai atîta să nu te uiți la mine, dar întotdeauna te uitai. Încercai să mă urăști și-mi dădeam seama că mă doreai. Cred că, pe undeva, îmi părea rău pentru tine.

— De ce-ți părea rău?

Simțea că îi ard obrajii.

— Că erai atît de stînjenit că mă doreai. Cînd este atît de simplu. Îi spui fetei și atît. E atît de ușor să fii prietenos. Ce rost are să suferi?

Harlan încuviință din cap. Moralitatea din 482!

— Îi spui fetei, și atît, mormăi. Ce simplu. Nimic în plus.

— Desigur că și fata trebuie să vrea. De cele mai multe ori o dorește și ea, dacă nu are pe altcineva. De ce nu? Este foarte simplu.

Era rîndul lui Harlan să-și plece privirea. Bineînțeles, era destul de simplu. Și nimic anormal. Nu în 482. Cine, în Eternitate, putea să știe mai bine? Ar fi un prost, un prost desăvîrșit și incurabil să o întrebe acum despre relațiile ei anterioare cu alți bărbați. Ar fi fost ca și cum ar fi întrebat o fată din propriul său cămin temporal dacă a mîncat vreodată în prezența unui bărbat și cum de a îndrăznit.

În loc de toate acestea, spuse umil:

— Și ce crezi despre mine acum?

— Că ești foarte drăguț, răspunse încetișor, și că, dacă te-ai destinde vreodată... Nu vrei să zîmbești?

— N-am de ce să zîmbesc Noÿs.

— **Te rog.** Vreau să văd dacă obrajii tăi pot s-o facă. Să vedem.

Îi puse degetele pe colțurile gurii și i le împinse în spate. El își trase capul, surprins, și nu-și putu opri un zîmbet.

— Vezi? Nu te-au durut obrajii. Ești aproape atrăgător. Cu puțin exercițiu, stînd în fața oglinzii, zîmbind și încercînd să-ți aprinzi o scînteie mică în ochi, pariez că poți fi cu adevărat atrăgător.

Dar zîmbetul, destul de fragil pentru început, dispăruse.

— Am intrat în încurcătură, nu-i așa? întrebă ea.

— Da, Noÿs. O încurcătură mare.

— Pentru ceea ce am făcut? Tu și cu mine? În seara aceea?

— Nu chiar.

— A fost vina mea, știi. O să le-o spun, dacă vrei.

— Niciodată, ripostă Harlan energic. Nu lua asupra ta nici o vină. Nu ai făcut nimic, **nimic,** pentru care să te simți vinovată. Este vorba de cu totul altceva.

Noÿs privi, îngrijorată, temporometrul.

— Unde ne aflăm? Nici nu se mai pot vedea cifrele.

— **Cînd** ne aflăm, o corectă Harlan, în mod automat.

Micșoră viteza și Secolele deveniră vizibile.

Ochii ei frumoși se dilatară și genele i se profilau pe albeața pielii.

— Chiar atîta?

Harlan privi indicatorul cu indiferență. Arăta Secolele 72 000.

— Sînt sigur că da.

— Dar încotro mergem?

— Înspre **cînd** mergem. În sus-Timpul îndepărtat, spuse, morocănos. Cît mai departe, unde nu te vor putea găsi.

În tăcere priviră cum se înșiruie cifrele. În tăcere, Harlan își spuse, iar și iar, că fata era străină de acuzația adusă de Finge. Admisese, deschis, acel adevăr parțial și mărturisise, la fel de sincer, prezența unei atracții personale.

Noÿs se mișcă și el privi din nou în sus. Venise lîngă el și, cu un gest hotărît opri nava, cu o frînare foarte bruscă și periculoasă.

Harlan înghiți în sec și închise ochii ca să-i treacă amețeala.

— Ce s-a întîmplat?

Ea se întunecase la față și, o clipă, nu răspunse.

— Nu vreau să merg mai departe. Cifrele sînt atît de mari.

Temporometrul indica 111 394.

Harlan spuse:

— Este destul de departe.

Întinse mîna, grav.

— Hai, Noÿs. Acesta va fi căminul tău pentru o vreme.

Rătăciră pe coridoare, mînă în mînă, ca doi copii. Luminile, pe drumurile principale, erau aprinse și încăperile întunecate începeau să strălucească viu la atingerea unui contact. Aerul era proaspăt și în el plutea o însuflețire care, fără să se simtă vreun curent, indica prezența ventilației.

— Nu este nimeni pe aici? întrebă Noÿs în șoaptă.

— Nimeni, răspunse Harlan.

Încercase să o spună tare și hotărît. Dorise să destrame vraja emanată de „Secolele Ascunse", dar nu reușise decît să șoptească și el.

Nici măcar nu știa cum să se refere la ceva atît de departe în sus-Timp. Să-i spună unu-unu-unu-trei-nouă-patru era ridicol. Trebuia să spui, simplu și nedefinit, Secolele O sută de mii.

Era o problemă prostească, însă acum, cînd emoția zborului trecuse, se trezea singur într-un tărîm al Eternității unde nu pășise picior de om și asta nu-i plăcea. Îi era rușine, și faptul că Noÿs era de față îl făcea să-i fie de două ori mai multă rușine, că ușoara răceală din el era provocată de o anume teamă.

— E atît de curat. Nici un fir de praf, remarcă Noÿs.

— Auto-curățare, spuse Harlan. Apoi cu un efort care păru să-i rupă corzile vocale, ridică vocea aproape la nivelul normal. Dar nu este nimeni aici, în sus-Timp sau jos-Timp, cale de mii și mii de Secole.

Noÿs păru să accepte aceasta.

— Și peste tot este la fel de utilat? Am trecut pe

lîngă prăvălii cu mîncare și o bibliotecă cu filme. Ai văzut?

— Am văzut. Da, este echipat în întregime. Toate sînt echipate în întregime. Toate Secțiile.

— Dar de ce, dacă nimeni nu vine niciodată aici?

— Este logic, răspunse Harlan.

Vorbind despre toate acestea, ciudățenia locului părea să mai dispară. Spunînd cu glas tare ceea ce știa deja teoretic, putea fixa materia, coborînd-o în prozaic.

— Devreme, în istoria Eternității, unul din Secolele 300 a elaborat un duplicator de masă. Știi ce este asta? Stabilindu-se un cîmp de rezonanță, energia poate fi transformată în materie cu particule subatomice, cu exact aceeași schemă de poziții, încadrîndu-se în cerințele de incertitudine, a modelului folosit. Rezultatul este o copie exactă.

Noi, cei din Eternitate, am pus mîna pe mecanism pentru scopurile noastre, pe atunci, nu se făcuseră decît vreo șase sau șapte sute de Secții. Aveam planuri de extindere, desigur. „Zece Secții noi pe fizio-an" era una din lozincile perioadei. Duplicatorul de masă a făcut-o inutilă. Am construit o Secție nouă, completă, cu hrană, rezerve de energie, de apă, cu cel mai bun echipament automat. Am pus în funcțiune mecanismul și am duplicat Secția odată pentru fiecare Secol, în toată Eternitatea. Nu știu cît. Milioane de Secole, probabil.

— Și toate ca aceasta, Andrew?

— Toate exact așa. Și pe măsură ce Eternitatea se extinde, le umplem doar, adaptînd construcția la cerințele locului respectiv. Singurele probleme survin atunci cînd dăm de un Secol — axat — pe Energie. La această secție nu... nu am ajuns încă. (N-avea nici un rost să-i spună că Eternii nu puteau pătrunde niciodată în Timp aici, în Secolele Ascunse, ce importanță ar avea?)

O privi și ea părea tulburată. Spuse, grăbit:

— Construirea Secțiilor nu necesită mare lucru. Doar energie, nimic mai mult, și cu nova, de unde o luăm...

Ea îl întrerupse:

— Nu. Pur și simplu nu-mi amintesc.

— Ce să-ți amintești?

— Ai spus că duplicatorul a fost inventat în Secolele 300. Noi nu îl avem în 482. Nu-mi amintesc să fi întîlnit așa ceva în istorie.

Harlan deveni gînditor. Cu toate că nu era decît cu cîțiva centimetri mai scundă, se simți deodată, prin comparație, un uriaș. Ea era doar un copil și el un semizeu din Eternitate, care trebuie să o învețe și să o conducă pe drumul adevărului.

— Noys, draga mea, hai să găsim un loc să stăm jos și... și trebuie să-ți explic ceva.

Conceptul unei Realități Variabile, o Realitate care nu era fixă. Eternă și imuabilă, nu era ceva care să poată fi privit cu indiferență de oricine.

Cîteodată, cînd toată lumea dormea, Harlan își amintea de primele zile ale noviciatului său și de încercările chinuitoare de a se despărți de Secolul său și de Timp.

Novicelui mediu îi trebuiau șase luni ca să învețe toate adevărurile, să descopere că nu se mai putea întoarce niciodată cu adevărat acasă. Nu îl oprea numai legea Eternității, ci și un adevăr rece: căminul său, așa cum l-a cunoscut, ar putea foarte bine să nu mai existe, ar putea, într-un fel, să nu fi existat niciodată.

Aceasta îi afecta pe Novici în mod diferit. Harlan își aducea aminte cum Bonky Latourette se albise și se trăsese la față în ziua în care Instructorul Yarrow le lămurise definitiv conceptul de Realitate.

Nici unul dintre ei nu mîncase în seara aceea. Se strînseseră laolaltă, căutînd puțină căldură sufletească, toți cu excepția lui Latourette, care dispăruse. Rîdeau fals și făceau glume răsuflate.

Cineva zise, cu o voce tremurătoare și nesigură:

— Cred că n-am avut niciodată o mamă. Dacă m-aș întoarce în Secolul 95, mi s-ar spune „Cine ești? Nu te cunoaștem. N-ai nici o dovadă că ai fost pe aici. Nu exiști."

Zîmbiseră anemic și dăduseră din cap, băieți însingurați, cărora nu le mai rămăsese decît Eternitatea.

Îl regăsiseră pe Latourette seara, la culcare, dormind adînc și respirînd slab. În scobitura cotului se vedea urma roșie a unei injecții cu pulverizator. Cu toții înregistrară acest amănunt.

Fusese chemat Yarrow și, pentru o clipă, păruse că unul din Novici nu va mai veni la cursuri, însă, în cele din urmă, totul se liniștise. O săptămînă mai tîrziu, Latourette se afla din nou pe locul său. Însă noaptea aceea grea își lăsase pecetea pe personalitatea lui pentru totdeauna.

Și acum Harlan trebuia să-i explice Realitatea lui Noys Lambent, o fată nu cu mult mai mare decît Novicii de atunci, și să-i explice totul odată. Trebuia. Nu avea de ales. Ea trebuia să știe exact ce aveau de înfruntat și ce avea de făcut.

Mîncară conserve de carne, fructe glasate, băură lapte la o masă lungă de conferințe cu douăsprezece locuri și îi spuse acolo. O făcu cît mai delicat cu putință, dar își dădu repede seama că nu este nevoie de delicatețe. Prindea din zbor fiecare concept și, pe la jumătate, observă uimit că ea nu reacționa așa cum se așteptase. Nu se temea; nu părea să simtă vreo pierdere. Părea doar furioasă.

Mînia îi împurpurase fața, ochii ei negri părînd astfel și mai întunecați.

— Dar asta este o crimă, izbucni ea. Cine sînt Eternii ca să facă asta?

— Este pentru binele omenirii, îi răspunse Harlan. Sigur, ea nu putea înțelege așa ceva. Compătimea gîndirea legată-de-Timp a Temporalilor.

— Crezi? Presupun că așa a dispărut și duplicatorul de masă.

— Mai avem copii. Nu-ți fă griji pentru asta. L-am păstrat.

— **Voi** l-ați păstrat. Dar noi? L-am fi putut avea și noi, cei din 482.

Gesticula cu pumnii strînși, cu mișcări mici.

— Nu ar fi fost spre binele vostru. Nu te enerva, draga mea, ci doar ascultă.

Cu o mișcare aproape convulsivă (va trebui să învețe cum să o atingă cu naturalețe, fără ca mișcarea să pară bruscă, provocînd o respingere), îi luă amîndouă mîinile și i le ținu strîns.

Timp de o clipă ea încercă să și le elibereze, apoi se calmă. Chiar rîse puțin.

— Hai, zi mai departe, prostuțule, și nu mai fi atît de solemn. Nu dau vina pe tine.

— Nu trebuie să dai vina pe nimeni. Nu este nevoie ca cineva să aibă vreo vină. Facem ceea ce trebuie făcut. Duplicatorul acela de masă este un caz clasic. L-am studiat la școală. Un astfel de mecanism poate duplica și persoane. Problemele care se ivesc astfel sînt foarte complicate.

— Dar nu este de datoria societății să-și rezolve singură problemele?

— Ba da, dar am studiat această societate în drumul ei prin Timp și nu-și rezolvă problemele în mod satisfăcător. Adu-ți aminte că acest eșec nu se reflectă doar asupra sa, ci și asupra societăților care îi urmează. De fapt, nu există nici o soluție satisfăcătoare pentru problema duplicatorului de masă. Se aseamănă într-o privință cu războaiele atomice și cu

visătorii, care sînt pur şi simplu de neîngăduit. Consecinţele nu sînt niciodată favorabile.

— Cum poţi fi atît de sigur?

— Avem maşinile noastre de calculat, Noÿs. Computaplexe mult mai perfecţionate decît cele obţinute în oricare din Realităţi. Acestea calculează Realităţile posibile şi clasifică avantajele fiecăreia faţă de mii şi mii de variabile.

— Mecanisme!, pufni ea cu dispreţ.

Harlan se încruntă, dar se domoli imediat.

— Nu spune asta. Este normal să-ţi pară rău să afli că viaţa nu este atît de temeinică pe cît credeai. Tu şi lumea în care ai trăit puteaţi fi, acum un an, doar o posibilitate vagă, dar ce importanţă are? Tu tot ai amintirile tale, chiar dacă aparţin unei umbre de posibilităţi, nu-i aşa? Îţi aminteşti de părinţii şi de copilăria ta, nu-i aşa?

— Sigur că da.

— Deci e ca şi cum ai fi trăit-o, nu? Nu-i adevărat? Chiar dacă ai trăit-o sau nu!

— Nu ştiu. Trebuie să mă mai gîndesc la asta. Dacă şi ziua de mîine este tot o lume de vis, sau o umbră, sau oricum i-ai spune?!

— Atunci ar fi o nouă Realitate, cu o nouă Noÿs, cu amintiri noi. Ar fi ca şi cum nu s-a întîmplat nimic, atîta doar că fericirii umane i s-a mai adăugat ceva.

— Pe mine totuşi asta nu mă mulţumeşte.

— În afară de asta, reluă Harlan repede, pe tine nu te va mai afecta nimic. **Va fi** o nouă Realitate, dar acum te afli în Eternitate! Nu te vei schimba.

— Dar spuneai că nu are nici o importanţă, spuse Noÿs, posomorîtă. Atunci de ce să te agiţi atît?

Cu o vervă bruscă, Harlan răspunse:

— Pentru că te vreau aşa cum eşti acum. Exact aşa cum eşti. Nu vreau să te schimbi. În nici un fel.

Era gata să-l ia gura pe dinainte şi să-i spună adevărul, că fără mijlocirea acelei superstiţii despre Eterni şi viaţa veşnică, ea nu s-ar fi apropiat niciodată de el.

Ea se uită în jur, uşor încruntată.

— Atunci va trebui să stau aici toată viaţa? Ar fi — cam... singuratic.

— Nu, nu. Nici nu te gîndi, spuse el aprins, strîngîndu-i mîinile atît de tare, încît ea tresări. Voi afla identitatea ta în noua Realitate din 482 şi te vei întoarce deghizată, ca să spun aşa. Voi avea grijă de tine. Voi cere permisiunea pentru o legătură oficială şi voi veghea să rămîi aceeaşi, neafectată de Schimbările viitoare. Sînt Tehnician, şi încă unul bun, şi ştiu destule despre Schimbări. Şi mai sînt şi alte cîteva lucruri!

Şi se opri.

Noÿs întrebă:

— Dar este voie? Adică, poţi lua oameni în Eternitate şi să-i sustragi Schimbărilor? Nu pare prea corect, totuşi, după tot ce mi-ai spus.

Timp de o clipă, Harlan se simţi mărunt şi înfrigurat în golul uriaş al miilor de Secole care-l înconjurau în sus-Timp şi jos-Timp. Timp de o clipă, se simţi foarte departe chiar şi de Eternitate, care îi era singurul cămin şi singura credinţă, respins şi de Timp, şi de Eternitate. Doar femeia pentru care le părăsise pe toate rămăsese lîngă el.

Spuse din adîncul sufletului:

— Nu, este o crimă. O crimă foarte mare, de care îmi este groaznic de ruşine. Dar aş face-o din nou, dacă ar fi nevoie, şi încă de nenumărate ori.

— Pentru mine, Andrew? Pentru mine?

Nu-şi ridică privirea ca s-o întîlnească pe a ei.

— Nu, Noÿs, pentru mine. Nu aş putea suporta să te pierd.

— Şi dacă sîntem descoperiţi...?

Harlan ştia răspunsul. Îl ştia încă din acel moment de clarviziune din noaptea aceea din Secolul 482, cînd Noÿs dormea lîngă el. Nici acum, însă, nu îndrăznea să se gîndească la cutremurătorul adevăr.

— Nu mă tem de nimeni. Ştiu cum să mă apăr. Ei nici nu-şi imaginează cît de multe ştiu.

interludiu

HARLAN, ducîndu-se cu gîndul înapoi, îşi dădea seama că urmase o perioadă idilică.

În acele fizio-săptămîni se întîmplaseră o sută de lucruri, toate amestecîndu-se mai tîrziu în amintirile lui, făcînd ca acest interval de timp să pară mai lung decît fusese în realitate. Orele idilice fuseseră, fără îndoială, cele petrecute cu Noÿs, iar ele îmbrăcau restul lucrurilor într-o aură strălucitoare.

Punctul 1: Îşi împachetă obiectele personale din Secţia 482, hainele şi filmele, mult îndrăgitele lui volume de periodice din Timpurile Primitive, mînuite cu grijă.

El însuşi urmări îndeaproape întoarcerea acestora în Secţia lui permanentă, 575.

Cînd ultimul pachet fu ridicat în nava pentru mărfuri, de către personalul de la Întreţinere, Finge se afla lîngă el.

Alegîndu-şi cuvinte de o banalitate infailibilă, Finge spuse:

— Deci, ne părăseşti!

Zîmbetul îi era larg, dar îşi ţinea buzele strînse, astfel încît dinţii de-abia i se vedeau. Mîinile îi erau împreunate la spate şi trupul lui îndesat se legăna continuu pe picioarele scurte.

Harlan nu-l privi pe superiorul său. Mormăi indiferent:

— Da, domnule!

— Îi voi raporta Calculatorului Senior Twissell despre modul cu totul satisfăcător în care ţi-ai îndeplinit îndatoririle de Observator în Sectorul 482.

Harlan nu fu în stare să scoată nici măcar un cuvînt, ursuz de mulţumire. Rămase tăcut.

Finge urmă, cu o voce brusc coborîtă:

— Deocamdată, nu voi raporta şi recenta ta ieşire violentă împotriva mea.

Şi, cu toate că îşi păstrase zîmbetul şi privirea amabilă, avea un aer de satisfacţie haină.

Harlan ridică brusc privirea şi spuse:

— Cum doriţi, Calculator.

Punctul 2: Se re-instală în Secţia 575.

Îl întîlni pe Twissell aproape imediat. Fu fericit să vadă din nou corpul acela mic şi faţa ridată, de spiriduş bătrîn. Fu fericit să vadă pînă şi cilindrul alb şi fumegînd adăpostit între două degete pătate, ridicat cu repeziciune către buze.

— Calculator, îl salută Harlan în felul lor obişnuit.

Twissell, care tocmai ieşea din biroul lui, îl privi un moment fără să-l vadă şi fără să-l recunoască. Faţa îi era trasă şi ochii lui obosiţi se căzneau să desluşească ce vedeau.

— Ah, Tehnicianul Harlan. Ţi-ai încheiat misiunea în Secolul 482?

— Da, domnule.

Comentariul lui Twissell sună cel puţin straniu. Îşi privi ceasul, care, ca orice ceas din Eternitate, era reglat să arate fizio-timpul, arătînd data şi ora şi spuse:

— La ţanc, băiete, la ţanc. Minunat. Minunat.

Harlan simţi cum îi tresare inima. Atunci cînd se văzuseră ultima oară nu ar fi fost în stare să înţeleagă această remarcă. Acum însă crezu că înţelege. Twissell era obosit, altfel poate că nu s-ar fi apropiat atîta de miezul problemei. Sau o fi crezut că remarca lui este atît de încifrată, încît nu are nici o importanţă cît de mult dezvăluie.

Harlan întrebă pe tonul lui cel mai indiferent cu putinţă, ca să nu se observe că remarca lui este legată în vreun fel de cea a lui Twissell.

— Ce mai face Novicele meu?

— E bine, e bine, răspunse Twissell, în aparenţă doar pe jumătate atent la ce spune. Pufăi o dată scurt din tubul de tutun, din ce în ce mai mic, dădu din cap în semn de la revedere şi plecă grăbit.

Punctul 3: Novicele.

Părea mai în vîrstă. Cînd îi întinsese mîna şi îi spusese, „Îmi pare bine că te-ai întors", Harlan părea să se simtă mult mai matur.

Sau poate doar că, după ce Harlan îl privise înainte mai mult ca pe un elev, Cooper îi apărea acum mai mult decît un Novice, şi anume un instrument foarte important în mîinile Eternilor. În mod normal, crescuse de-acum în ochii lui.

Căută să nu-i arate toate acestea. Se aflau în încăperile lui şi Tehnicianul se odihnea între suprafaţele de porţelan imaculat, bucuros de a fi scăpat de petele încărcate caracteristice Secolului 482. Oricît încerca să facă o legătură între barocul sălbatic din 482 şi Noÿs, nu reuşea decît să îl asocieze cu Finge. Noÿs îi sugera un crepuscul trandafiriu, satinat, şi, în mod straniu, austeritatea goală a Secţiilor Secolelor Ascunse.

Vorbea grăbit, ca şi cum ar fi fost nerăbdător să-şi ascundă gîndurile periculoase.

— Ei, Cooper, ce-au mai făcut cu tine cît am fost eu plecat?

Cooper rîse, îşi netezi, stingherit, cu un deget, mustaţa căzută şi răspunse:

— Tot matematică. Mereu matematică.

— Da? Cred că probleme destul de complicate de-acum.

— Da, destul de avansate.

— Şi cum merge?

— Pînă acum este suportabil. Îmi vine destul de uşor. Îmi place. Dar prea mă îndoapă cu cunoştinţe.

Harlan dădu din cap, cu o anumită satisfacţie.

— Matrici de Cîmpuri Temporale şi lucruri de genul ăsta?

Însă Cooper, înroşindu-se puţin, se întoarse către volumele rînduite în rafturi şi spuse:

— Hai să ne întoarcem la Primitivi. Aş avea nişte întrebări.

— Despre ce?

— Despre viaţa citadină în Secolul 23. Los Angeles, în special.

— De ce tocmai Los Angeles?

— Este un oraş interesant. Nu credeţi?

— Ba da, dar hai să-l privim mai întîi în Secolul 21. Atunci a atins apogeul strălucirii sale.

— Mai bine... în Secolul 23.

— Bine, de ce nu?

Faţa îi era impasibilă, dar dacă această impasibilitate i-ar fi fost înlăturată, ca un văl, expresia lui ar fi vădit înverşunare. Presupunerea lui, excepţională intuiţie, era mai mult decît o presupunere. Totul se verifica de la sine, cu exactitate.

Punctul 4: Cercetare. Pe două planuri.

Mai întîi, pentru sine însuşi. În fiecare zi parcurgea rapoartele de pe biroul lui Twissell cu o privire scrutătoare. Erau rapoarte despre diversele Schimbări de Realitate planificate sau sugerate. La Twissell, fiind membru al Consiliului Atottemporal, veneau zilnic cópii şi Harlan ştia că nu-i va scăpa nici una. Căuta în primul rînd apropiata Schimbare din 482. În al doilea rînd, căuta alte Schimbări, orice alte Schimbări, care ar putea avea vreo fisură, vreun punct nevralgic, o deviere cît de mică de la perfecţiunea cerută, vreun detaliu vizibil pentru ochiul lui experimentat şi talentat de Tehnician.

În cel mai strict sens al cuvîntului, nu îi era îngăduit să studieze rapoartele, dar Twissell nu prea dădea în perioada aceea pe la biroul lui şi nimeni altcineva nu găsi de cuviinţă să se amestece în treburile Tehnicianului lui personal.

Aceasta era doar o parte a cercetărilor sale. Cealaltă se desfăşura în biblioteca Secţiei 575.

Pentru prima oară, se aventură dincolo de acele părţi ale bibliotecii care îi monopolizau de obicei atenţia. În trecut, „bîntuise" secţia Istoriei Primitive (foarte săracă, astfel încît majoritatea lucrărilor de referinţă şi materialelor trebuiau căutate în jos-Timpul îndepărtat al mileniului trei, ceea ce era desigur normal). Scotocise mai cu seamă rafturile repartizate Schimbărilor de Realitate, teoriei, tehnicii şi istoriei lor. O colecţie excelentă (cea mai bună din Eternitate, în afara Bibliotecii Centrale, şi asta datorită lui Twissell) pe care o cunoştea în amănunţime.

Acum se plimba curios printre celelalte rafturi cu filme. Pentru întîia dată observă (cu majusculă, de data aceasta), rafturile rezervate Secolului 575, cu geografiile sale, care difereau de la Realitate la Realitate, de istoriile sale, care erau şi mai variate, şi cu Sociologiile, care variau cel mai mult. Acestea nu erau cărţile sau rapoartele scrise despre acest Secol de către Eterni Observatori sau Calculatori (pe acestea le cunoştea), ci de către Temporali înşişi.

Erau acolo şi operele literare ale Secolului 575 şi acestea îi răscoliră amintirile despre controversele aprinse pe care le auzise, legate de valorile Schimbărilor alternative. Va fi cutare capodoperă influenţată sau nu? Şi dacă da, în ce fel? În ce măsură au afectat Schimbările trecute operele de artă?

Şi atunci, se putea vreodată ajunge la un acord general în privinţa artei? Putea ea fi redusă la termeni cantitativi, care să poată fi evaluaţi mecanic de maşinile de Calculat?

Oponentul principal al lui Twissell în acest domeniu era un Calculator numit August Sennor. Harlan, incitat de acuzaţiile fervente pe care Twissell le aducea celuilalt şi vederilor sale, citise cîteva din lucrările lui Sennor şi i se păruseră surprinzătoare.

Sennor întrebase în mod public şi, după părerea lui Harlan, deconcertant, dacă o nouă Realitate nu ar putea conţine o personalitate analogă în sine unei alteia care să fi fost adusă în Eternitate dintr-o Realitate anterioară. Analizase apoi posibilitatea ca un Etern să-şi întîlnească analogul în Timp, cu sau fără ştiinţă, şi făcuse speculaţii asupra consecinţelor în ambele cazuri. (Ceea ce se apropia foarte mult de una din temerile cele mai preganante ale Eternităţii şi Harlan, cutremurat, purtase discuţia grăbit, simţi-

du-se nelalocul lui). Și, desigur, vorbiseră îndelung despre soarta literaturii și artei în diverse tipuri și clasificări ale Schimbărilor de Realitate.

Dar Twissell nu admitea replică.

— Dacă valorile artei nu pot fi calculate, țipa el la Harlan, atunci la ce să ne mai certăm pe subiectul ăsta?

Și părerile lui Twissell, din cîte știa Harlan, erau împărtășite de marea majoritate a membrilor Consiliului Atottemporal.

Totuși, acum, Harlan se oprise în fața rafturilor rezervate romanelor lui Eric Linkollew, considerat de obicei scriitorul cel mai bun al Secolului 575, și se minuna. Numără cincisprezece ediții de „Opere complete" diferite, fiecare, fără îndoială, aparținînd altei Realități. Era sigur că fiecare din ele este oarecum deosebită. De exemplu, unul din volume era vizibil mai subțire decît celelalte. O sută de Sociologi trebuie să fi elaborat analize ale diferențelor dintre ediții în funcție de fundalul sociologic al fiecărei Realități, cîștigînd astfel un statut superior.

Harlan trecu apoi la acea aripă a bibliotecii care adăpostea mecanismele și instrumentația diferitelor Secole 575. Multe dintre acestea, după cîte știa Harlan, fuseseră scoase din Timp și rămăseseră intacte, ca produse ale ingeniozității umane, doar în Eternitate. Omul trebuia apărat de propria sa inventivitate tehnică, mult prea neînfrînată. Asta mai înainte de toate. Nu trecea un fizio-an și, undeva în Timp, tehnologia nucleară își și schimba brusc direcția către zona primejdioslui și trebuia să i se imprime un nou curs.

Se întoarse în biblioteca propriu-zisă, la rafturile destinate matematicii și istoriei matematicii. Degetele lui treceau ușor peste titluri și, după o oarecare gîndire, alese șase cărți din raft și le luă cu el.

Punctul 5: Noÿs.

Cel mai important element al acestei perioade, latura ei idilică.

În orele lui libere, după plecarea lui Cooper — cînd putea, de obicei, să mănînce în singurătate, să citească în singurătate, să doarmă în singurătate, să aștepte în singurătate (sau în liniște) ziua următoare — se ducea pe navă.

Acum mulțumea din toată inima poziției Tehnicianului în societate. Era recunoscător, cum nu visase niciodată că ar putea fi, pentru felul în care îl evitau toți.

Nimeni nu îl întreba dacă are dreptul să folosească nava, nimănui nu-i păsa dacă pornea în sus-Timp sau în jos-Timp. Nu-l urmărea nici un ochi curios, nici o mînă nu se întindea să-i ofere ajutor, nici o gură clevetitoare nu-l provoca la vorbă.

Putea pleca unde și cînd dorea.

Noÿs îi spuse:

— Te-ai schimbat, Andrew, pe cuvîntul meu că te-ai schimbat.

O privi zîmbindu-i.

— În ce privință, Noÿs?

— Zîmbești, nu-i așa? Asta e una. Nu te privești niciodată în oglindă ca să-ți vezi surîsul?

— Mă tem s-o fac. Mi-aș spune: nu pot fi chiar atît de fericit. Sînt bolnav. Delirez. Sînt închis într-un ospiciu, visez cu ochii deschiși și nici nu-mi dau seama.

Noÿs se apropie și-l ciupi.

— Simți ceva?

Îi trase capul către el, simțindu-se învăluit de părul ei moale, întunecat.

Cînd se depărtară din nou, ea îi spuse, cu respirația tăiată:

— Te-ai schimbat și aici. Ai făcut progrese enorme.

— Am avut un profesor bun, începu Harlan și se opri brusc, temîndu-se să nu-i producă neplăcere la gîndul celor care-și aduseseră contribuția la formarea unui profesor atît de strălucit.

Dar rîsul ei nu păru tulburat de un astfel de gînd. Mîncaseră și ea îi apărea mătăsoasă și îmbietoare, moale și caldă în veșmintele pe care i le adusese.

Ea îi urmări privirea și își atinse cu gingășie rochia, dezlipind-o de îmbrățișarea moale a coapsei.

— Aș vrea să nu-mi mai aduci nimic, Andrew. Zău că n-ar trebui să-mi mai aduci.

— Nu văd nici un pericol în asta, răspunse el, nepăsător.

— Ba da. Nu fă imprudențe. Mă pot descurca cu ce am aici pînă... pînă cînd se rezolvă totul.

— De ce să nu ai aici hainele și lucrurile tale?

— Pentru că nu merită să te duci după ele pînă la mine acasă, în Timp, și să fii prins. Și dacă fac Schimbarea cît timp ești tu acolo?

Evită, încurcat, răspunsul.

— Nu cred.

Apoi, însuflețindu-se, adăugă:

— Și apoi am generatorul meu la mînă, și el mă menține în fizio-Timp, așa că nici o Schimbare nu mă poate afecta, înțelegi?

Noÿs suspină.

— Nu înțeleg. Nu cred că o să înțeleg vreodată totul.

— Dar nu e greu.

Și Harlan îi explica și iar îi explica, cu multă însuflețire! Noÿs asculta cu ochi scînteietori, care nu lăsau niciodată să se vadă clar dacă o interesa pe de-a-ntregul sau o amuza, sau amîndouă odată.

Viața lui Harlan devenise mult mai bogată. Avea cu cine vorbi, cu cine să discute despre viața, faptele și gîndurile lui. Era ca și cum ea ar fi făcut parte din el, dar o parte suficient de separată pentru a comunica prin viu grai și nu prin gînduri. Suficient de separată pentru a-i putea da răspunsuri imprevizibile, pornite din raționamente independente. Cît este de ciudat, gîndea Harlan, ca cineva să Observe un fenomen social ca instituția matrimonială și totuși să-i scape un adevăr atît de important. Ar fi putut să prevadă vreodată, de exemplu, că tocmai interludiile pasionate vor fi acelea pe care le va asocia cel mai puțin cu noțiunea de idilă?

Ea se cuibări în brațele lui și-l întrebă:

— Cum mai merge cu matematicile tale?

— Vrei să-ți arăt ceva din ele?

— Să nu-mi spui că le porți mereu la tine?

— De ce nu? Drumurile cu nava îmi iau mult timp. N-are nici un rost să-l irosesc.

Se desprinse din îmbrățișarea ei, scoase un mic video-aparat din buzunar, băgă un film și zîmbi drăgăstos cînd ea îl duse la ochi.

Noÿs i-l înapoie scuturînd din cap!

— N-am mai văzut niciodată atîtea bucle și șerpuituri. Tare-aș vrea să pot citi și eu Intertemporala asta Standard a voastră.

— De fapt, semnele șerpuite, despre care vorbești, nu sînt Intertemporala „noastră", ci doar notații matematice.

— Dar tu le înțelegi, nu-i așa?

Harlan se temea să facă ceva care ar fi putut umbri admirația sinceră din ochii ei, dar era nevoit să spună.

— Nu într-atît pe cît aș vrea. Totuși, am prins destulă matematică pentru a putea obține ceea ce vreau. Nu trebuie să înțeleg chiar totul ca să pot vedea o spărtură în zid, de-ajuns de mare ca să încapă prin ea o navă de mărfuri.

Aruncă aparatul în aer, îl prinse cu o răsucire a

mîinii şi-l puse pe masă.

Ochii lui Noÿs îl urmăriră cu aviditate şi pe Harlan îl fulgeră un gînd neaşteptat.

— Sfinte Timp! Dar tu nu poţi citi deloc în Intertemporală, nici chiar dacă ţi-aş aduce un vido-aparat!

— Nu, sigur că nu.

— Atunci biblioteca Secţiei de aici nu-ţi foloseşte la nimic. Nu m-am gîndit niciodată la asta. Ţi-ar trebui filmele tale din 482.

Ea spuse repede:

— Nu vreau nici unul.

— Le vei avea.

— Pe cuvîntul meu că nu le vreau! E o prostie să rişti...

— Le vei avea!, repetă el.

Se afla acum pentru ultima oară la graniţa imaterială dintre Eternitate şi locuinţa lui Noÿs, în Secolul 482. Data trecută îşi spusese la fel, că este pentru ultima oară. Schimbarea era acum aproape iminentă, lucru pe care nu i-l spusese lui Noÿs, dintr-un respect pe care-l avea pentru sentimentele oricui, cu atît mai mult pentru cele ale fiinţei iubite.

Îi fusese totuşi uşor să hotărască această incursiune suplimentară. Făcea parte din bravură, ca s-o impresioneze pe Noÿs, aducîndu-i cărţile-film din gura leului, şi parte dintr-o dorinţă zgîndăritoare (cum suna expresia Primitivă?): „Să pîrlească barba regelui Spaniei, dacă se putea referi astfel la Finge-cel-cu obrazul-neted".

Şi apoi, va mai avea, probabil, ocazia să savureze atmosfera sinistru-atrăgătoare a unei case condamnate.

O simţise şi înainte, cînd folosise marja de timp îngăduită de diagramele spaţio-temporale. O simţise pe cînd rătăcea prin camere, adunînd haine, mici obiecte de artă, recipiente ciudate şi lucruri de pe masa de toaletă a lui Noÿs.

Acolo pătrunsese şi se îmbibase linişte sumbră a unei Realităţi condamnate, de dincolo de simpla absenţă fizică a sunetului. Harlan nu-i putea imagina analogul într-o nouă Realitate. Ar fi putut fi o casă mică în zona suburbană, sau o clădire cu camere de închiriat pe o stradă din oraş. Terenul luxuriant, ca un parc, pe care se înălţa, ar putea fi înlocuit de un maidan cu tufişuri şi arbuşti rebeii. Sau ar putea rămîne aproape neschimbată. Şi (pe Harlan îl emoţiona acest gînd) ar putea fi sau nu locuită de analogul lui Noÿs.

Pentru el casa era deja o stafie, un spectru prematur, care începuse să bîntuie încă dinainte de a muri. Şi pentru că aceste ziduri însemnau pentru el foarte mult, îşi dădu seama că-i pare rău de agonia casei şi-i plîngea soarta.

O singură dată doar, în cinci incursiuni, auzise un sunet care tulburase liniştea încăperilor. Se afla în cămară, unde, bucuros că tehnologia respectivei Realităţi şi a Secolului făcuse să dispară moda servitorilor şi-l scăpase de o problemă, alesese cîteva borcane cu conserve şi tocmai se gîndea că a luat destule pentru un singur drum şi că Noÿs va fi cu adevărat bucuroasă să întrerupă monotonia regimului său bogat, dar uniform, pe care i-l punea la dispoziţie Secţia — cu alimente cu care era ea obişnuită. Risese chiar tare la gîndul că, nu cu mult timp înainte, considerase că ea are un mod de alimentare cu totul decadent.

Exact în mijlocul unui hohot de rîs auzise o bufnitură, un zgomot distinct. Îngheţă.

Sunetul venise de undeva din spatele lui, şi, în momentul de surpriză în care încremenise pe loc, îi veniră în minte mai întîi pericolul mai puţin important, al unui spărgător, şi apoi primejdia mai mare a unui Etern făcînd investigaţii.

Dar **nu putea fi** un spărgător. Întreaga perioadă a diagramei spaţio-temporale, cu marjă de timp cu tot, fusese „curăţată" cu multă grijă şi aleasă dintre alte perioade similare de Timp datorită lipsei factorilor perturbatori. Pe de altă parte, el declanşase o microschimbare (poate că nu chiar atît de „micro"), sustrăgînd-o pe Noÿs.

Cu inima zvîcnind, se forţă să se întoarcă. I se păru că uşa din spatele lui se închisese chiar atunci, parcurgînd ultimul milimetru pînă la perete.

Îşi reprimă impulsul de a o deschide, de a căuta prin casă. Cu delicatesele lui Noÿs în braţe, se întoarse în Eternitate şi aşteptă eventualele repercusiuni timp de două zile, înainte de a se aventura în sus timpul îndepărtat. Repercusiunile nu veniră şi, în cele din urmă, uită cu totul de incident.

Acum însă, în timp ce regla comenzile ca să intre în Timp pentru ultima oară, întîmplarea îi reveni în minte. Sau poate că îl urmărea gîndul la Schimbarea care era foarte aproape acum. Mai tîrziu, întorcîndu-se la acest moment, simţi că primul sau cel de-al doilea gînd fuseseră cele care îl făcuseră să greşească comenzile. Altă scuză nu exista.

Greşeala nu se văzu imediat. Încăperea fusese aleasă corect şi Harlan păşi direct în biblioteca lui Noÿs.

Devenise de-acum destul de decadent, el însuşi pentru a nu fi dezgustat de exagerarea cu care erau elaborate casetele filmelor. Literele titlurilor se împleteau într-un filigran complicat, pînă cînd deveneau deosebit de atrăgătoare, dar total ilizibile. Era un triumf al esteticii asupra utilităţii.

Harlan luă cîteva cărţi de pe rafturi, la întîmplare, şi fu surprins. Unul din titluri suna astfel: „Istoria social-economică a timpurilor noastre."

Aceasta era oarecum o latură a lui Noÿs la care se gîndise prea puţin. Nu era, evident, proastă şi cu toate acestea lui nu-i trecuse niciodată prin minte că ar putea s-o intereseze şi lucruri serioase. Avu impulsul de a răsfoi puţin „Istoria social-economică", dar se răzgîndi. Va găsi volumul în biblioteca Secţiei 482, oricînd va dori. Cu siguranţă că Finge pustiise, cu luni înainte, bibliotecile acestei Realităţi pentru dosarele Eternităţii.

Puse filmul deoparte, trecu restul în revistă, alese lucrările de ficţiune şi cîteva din ceea ce părea non-ficţiune uşoară. Acestea şi două video-aparate de buzunar. Le puse pe toate cu grijă într-o geantă de voiaj.

Acela fu momentul în care auzi, din nou, un zgomot în casă. De data aceasta nu mai era doar o părere. Nu mai era un zgomot scurt, făcut de cine ştie ce. Era rîsul unui om, al unui bărbat. **Nu** era singur în casă.

Nici nu-şi dădu seama cînd scăpă geanta din mînă. Timp de o secundă confuză, nu putu gîndi decît că a fost prins!

în capcană

TOTUL, deodată, i se păruse inevitabil. Era cea mai cumplită și dramatică ironie. Intrase în Timp pentru o ultimă dată, îi dăduse lui Finge peste nas pentru ultima oară, ulciorul mersese la apă pentru ultima dată. Și tocmai acum trebuia să fie prins.

Oare Finge fusese cel care rîdea?

Cine altcineva ar fi pornit pe urmele lui, ar fi așteptat în tăcere, stînd în camera cealaltă, avînd o izbucnire de veselie?

Atunci... totul era pierdut? Și pentru că în momentul acela chinuitor era sigur că pierduse totul, nu se mai gîndi să fugă din nou sau să încerce să se întoarcă din nou în Eternitate. **Acum** îl va înfrunta pe Finge.

La nevoie, îl va omorî.

Harlan porni către ușa de după care se auzise rîsul, cu pasul furișat și hotărît al celui ce ucide cu premeditare. Deconectă semnalul automat al ușii și o împinse cu mîna. Patru centimetri. Cinci. Fără un sunet.

Omul din încăperea de alături era întors cu spatele. Silueta îi era prea înaltă pentru a fi Finge și acest fapt pătrunse în mintea lui tulburată și-i opri înaintarea.

Apoi, ca și cum paralizia care părea să fi pus stăpînire pe amîndoi se ridica încetul cu încetul, celălalt se întoarse, centimetru cu centimetru.

Harlan nu mai văzu niciodată sfîrșitul mișcării. Profilul celuilalt nu ajunsese încă în raza lui vizuală cînd, luptîndu-se cu un val subit de groază, cu o ultimă fărîmă de voință, se trase înapoi din ușă. Propriul mecanism, și nu el, o închise fără un sunet.

Se dădu înapoi bîjbîind. Nu putea respira decît trăgînd violent aerul în piept, înghițindu-l și împingîndu-l apoi afară, în timp ce inima îi bătea nebunește ca și cum ar fi încercat, disperată, să-i părăsească trupul.

Finge, Twissell și întreg Consiliul laolaltă nu l-ar fi putut deconcerta atît. Ceea ce îl dezarmase nu era frica de ceva fizic, ci mai degrabă groaza de natura accidentului.

Strînse mulțimea de cărți-filme într-o grămadă informă și reuși, după două încercări neizbutite, să nimerească ieșirea spre Eternitate. Păși peste prag, picioarele purtîndu-l mecanic. Găsi, fără să știe cum, drumul către Secolul 575 și apoi către încăperile sale personale. Statutul său de Tehnician, din nou prețuit, din nou apreciat, îl salvă din nou. Puținii Eterni pe care îi întîlni se traseră în mod automat deoparte, privind drept peste capul lui.

Pentru el, asta era un mare noroc, pentru că nu era în stare să-și șteargă de pe față expresia funebră pe care și-o simțea, nici să-și recapete culoarea și suflul. Dar ei nu-i dădură atenție și Harlan mulțumi Timpului și Eternității și oricărui element orb intrat în jocul destinului.

Nu recunoscuse cu totul înfățișarea celuilalt bărbat din casa lui Noÿs, dar îi știa, înspăimîntător de sigur, identitatea. Prima oară cînd auzise un zgomot în casă, el, Harlan, tocmai rîdea și ceea ce-i tăiase rîsul fusese o bufnitură, ceva greu care căzuse în camera de alături. A doua oară cineva rîsese în camera alăturată și el, Harlan, scăpase geanta cu cărți-filme. Prima oară el, Harlan, se întorsese și nu mai văzuse decît o ușă închizîndu-se. A doua oară el, Harlan, închisese o ușă în timp ce un străin se întorcea.

Se întîlnise cu sine însuși!

În același Timp și în aproape același loc, el și eul său anterior cu cîteva fizio-zile se aflaseră față în față. Greșise comenzile, le reglase pentru un moment în Timp, pe care îl folosise deja, și el, Harlan, s-a văzut pe el, Harlan.

Se întoarse la munca lui, umbra groazei planînd deasupra-i zile în șir. Își blestemă lașitatea, dar asta nu servi la nimic.

Și, într-adevăr, din acel moment, începu degringolada. Putea să delimiteze cu precizie Marea Cumpănă a Schimbării. Momentul-cheie fusese cel în care reglase comenzile pentru ultima intrare în 482, și, într-un fel sau altul, le reglase greșit. Din acea clipă toate merseseră foarte, foarte prost.

Schimbarea de Realitate din Secolul 482 se desăvîrși exact în acea perioadă plină de deznădejde și nu făcu decît să o accentueze. În ultimele două săptămîni găsise trei Schimbări de Realitate propuse, care conțineau mici imperfecțiuni, iar acum alesese una din ele și totuși nu se putea hotărî să treacă la acțiune.

Alese Schimbarea de Realitate 2456—2781, V-5, pentru anumite motive. Dintre cele trei, era cea mai distanțată în sus-Timp, cea mai îndepărtată. Eroarea era minimă, dar importantă pentru viața omenirii. Era nevoie, deci, doar de o călătorie rapidă pînă în secolul 2456 pentru a afla natura analogului lui Noÿs în noua Realitate, printr-o măruntă tactică de șantaj.

Se simțea însă descurajat de experiența lui recentă. Această amendare, ușor amenințătoare, nu i se mai părea un lucru simplu. Și odată găsit analogul lui Noÿs? Să-l înlocuiască cu analogul Noÿs, să o facă femeie cu ziua, croitoreasă, muncitoare? Cu siguranță. Dar ce să facă, atunci, cu analogul? Cu soțul pe care l-ar putea avea? Familia? Și copiii?

Pînă acum nu se gîndise la toate acestea. Le evitase. Ajunge pînă în ziua în care...

Dar acum nu se mai putea gîndi la altceva.

Cînd se trezi chemat de Twissell, cu vocea lui obosită dar întrebătoare, puțin uimită, Harlan zăcea ascuns în camera lui, urîndu-se de moarte.

— Ce-i cu tine, Harlan, ești bolnav? Cooper mi-a spus că ai lipsit la mai multe ore de discuție.

Harlan căută sa-și șteargă tulburarea de pe figură.

— Nu, Calculator Twissell. Sînt doar puțin obosit.

— Ei, asta este de înțeles, în orice caz, băiete.

Apoi zîmbetul i se voală mai mult ca niciodată.

— Ai auzit că Secolul 482 a fost Schimbat?

— Da, răspunse Harlan scurt.

— Finge m-a sunat și a cerut să ți se comunice că Schimbarea a reușit pe deplin.

Harlan ridică din umeri și deveni conștient de ochii lui Twissell privindu-l lung și aspru de pe monitorul Comunicatorului. Neliniștit, întrebă:

— Da, Calculator?

— Nimic, răspunse Twissell și, poate din cauza poverii anilor, mulți și grei pe umerii lui, vocea îi era inexplicabil de tristă. Mi s-a părut că vrei să-mi spui ceva.

— Nu, nu am nimic de spus.

— Bine, atunci ne vedem mîine la deschidere, în sala Calculatoarelor, băiete. Eu am multe să-ți spun.

— Da, domnule, răspunse Harlan.

Rămase, cîteva minute lungi, cu privirea fixată pe ecranul acum gol. Sunase aproape ca o amenințare. Finge îl sunase pe Twissell, așadar. Oare ce-i spu-

sese lui Twissell și acesta nu menționase? Însa o amenințare deschisă era exact ce îi trebuia. Să te războiești cu o maladie a spiritului era ca și cum ai sta pe nisipuri mișcătoare și ai încerca să le domini bătîndu-le cu un băț. Să te războiești cu Finge era însă cu totul altceva. Harlan își aminti de arma pe care o avea la îndemînă și, pentru prima oară de cîteva zile, simți că-și redobîndește o parte din încrederea în sine.

Era ca și cum o ușă se închisese și o alta se deschisese. Harlan deveni pe atît de febril activ pe cît fusese de inert pînă atunci. Făcu o incursiune în Secția 2456 și îl determină pe Sociologul Voy să-i îndeplinească dorința întocmai.

Se descurcase perfect. Obținuse informația căutată.

Și chiar mai mult decît căutase. Mult mai mult.

Aparent, încrederea în sine îi era răsplătită. Un proverb al căminului său temporal spunea:

— Apucă urzica cu hotărîre și ea va deveni ciomagul cu care să-ți bați dușmanul.

Pe scurt, Noÿs nu avea analog în noua Realitate. Nici un fel de analog. Își va putea ocupa locul în noua societate în modul cel mai discret și convenabil cu putință, sau va putea rămîne în Eternitate. Nu va mai exista nici un motiv pentru care să i se refuze legătura, în afară de argumentul foarte teoretic că încălcase legea — și știa foarte bine cum să-l contracareze.

Așa că se repezise în sus-Timp ca să-i ducă lui Noÿs vestea cea mare, să se bucure de acest succes nevisat, după cîteva zile groaznice de eșec aparent.

Și, în acel moment, nava se opri.

Nu-și încetinise mersul. Pur și simplu se oprise. Dacă mișcarea s-ar fi derulat de-a lungul vreuneia din cele trei dimensiuni ale spațiului, o oprire atît de bruscă ar fi zdrobit nava, i-ar fi adus metalul la incandescență, l-ar fi transformat pe Harlan într-o grămadă de oase sfărîmate și carne crudă, sfîrtecată.

Dar nu-l făcu decît să se îndoaie de amețeală și greață, sub povara durerilor interne.

Cînd își recăpătă vederea, bijbîi pînă la temporometru și-l cercetă cu privirea încețoșată. Arăta 100 000.

Într-un fel, asta îl sperie. Era o cifră prea rotundă.

Se întoarse febril către comenzi. Unde era greșeala?

Nimic însă nu părea în neregulă, ceea ce îl înspăimîntă și mai tare. Nimic nu trăsese în jos maneta de comandă. Rămăsese bine reglată pe sus-Timp. Nici un scurt-circuit. Toate ecranele indicatoare se aflau în zona neagră de siguranță. Nici o scădere de tensiune. Acul minuscul care marca un consum constant de mega-mega-coulombi arăta calm că energia era consumată, în continuare, în ritmul obișnuit.

Atunci, ce oprise nava?

Încet, ezitînd, Harlan atinse maneta de comandă, își încleștă mîna pe ea. O împinse în zona neutră și acul indicator al consumului de energie coborî la zero.

Răsuci maneta în cealaltă direcție. Acul indicator se ridică din nou și de data aceasta temporometrul reluă șirul Secolelor în jos-Timp.

Jos-Timp, jos-Timp — 99 983, 99 972, 99 959...

Harlan răsuci din nou maneta. Din nou în sus-Timp. Încet. Foarte încet.

Apoi — 99 985, 99 993, 99 997, 99 998, 99 999, 100 000...

Barieră! Nici un pic peste 100 000. Energia Novei Sol se consuma în tăcere, într-un ritm incredibil, dar fără nici un folos. Se îndepărtă și mai mult în jos-Timp. Se repezi, vîjîind din nou în sus. Buuuum!!!

Dinții îi erau încleștați, buzele strînse, respirația șuierătoare. Se simțea ca un prizonier izbindu-se înnebunit de gratiile celulei.

Cînd se opri, după încă cîteva astfel de ciocniri, nava se afla tot la 100 000. Atît, nu mai departe.

Va schimba nava! (Dar nici gîndul acesta nu-i trezea mari speranțe.)

În tăcerea pustie a Secolului 100 000, Andrew Harlan păși afară din navă și alese alt tunel, altă navă, la întîmplare.

Un minut mai tîrziu, cu maneta de comandă în mînă, privea deznădăjduit la cifra 100 000 și știa că nici pe acolo nu putea trece.

Turba de mînie! Acum! Tocmai acum! Cînd lucrurile se întorseseră în favoarea lui, în mod atît de neașteptat, să-l aștepte un dezastru atît de neprevăzut. Blestemul clipei în care greșise intrarea în 482 îl mai urmărea deci.

Împinse sălbatic maneta în jos, apăsînd-o la maximum fixînd-o acolo. Cel puțin, într-un fel, acum era liber, liber să facă tot ce vroia. O dată ce o izolaseră pe Noys în spatele unei bariere, departe de el, ce-i mai puteau face? De ce s-ar mai putea teme?

Ajunse la secția 575 și ieși vijelios din navă, cu un dispreț total față de tot ce-l înconjura, un dispreț cum nu mai simțise niciodată. Se îndreptă către biblioteca Secției, fără să vorbească cu nimeni, fără să privească pe nimeni. Luă ceea ce căuta fără să se uite împrejur ca să vadă dacă fusese observat. Ce-i mai păsa?

Înapoi la navă, din nou în jos-Timp. Știa exact ce are de făcut. Privi, în treacăt, ceasul cel mare care măsura Fiziotimpul Standard, numărînd zilele și delimitînd cele trei schimburi egale de activitate din cursul unei fizio-zile.

Finge trebuia să se afle acum în încăperile sale particulare, ceea ce era cu atît mai bine.

Cînd ajunse la Secția 482, Harlan se simțea ca stăpînit de febră. Gura îi era uscată, fără viață. Simțea o durere în piept. Dar mai simțea și forma tare a armei sub cămașă și o ținea bine, într-o parte, sub cot, și asta era singura senzație care conta.

Calculatorul Asistent Hobbe Finge ridică privirea spre Harlan și surpriza din ochii lui făcu încet loc îngrijorării.

Harlan îl privi un timp în tăcere, lăsînd să-i crească îngrijorarea, așteptînd să o vadă transformată în spaimă. Păși ușor, rotindu-se în jurul lui Finge, interpunîndu-se între el și monitorul Comunicatorului.

Finge era pe jumătate dezbrăcat, gol pînă la brîu. Pieptul îi era acoperit cu păr rar, era moale și umflat, aproape ca de femeie. Pîntecele i se revărsa peste curea.

Arată lipsit de demnitate, își spuse Harlan cu satisfacție, lipsit de demnitate și respingător. Cu atît mai bine.

Își vîrî mîna dreaptă sub cămașă, apucînd arma strîns.

— Nu m-a văzut nimeni, Finge, așa că nu mai privi spre ușă. Nu vine nimeni. Îți dai seama că ai de-a face cu un Tehnician. Știi ce înseamnă asta?

Vorbele sunau sec. Observa, mînios, că ochii lui Finge nu vădeau teamă, ci doar îngrijorare. Întinse chiar mîna după cămașă și, fără un cuvînt, începu s-o îmbrace.

Harlan continuă:

— Știi care este privilegiul unui Tehnician? N-ai fost niciodată Tehnician, n-ai de unde să știi. Asta presupune că nimeni nu urmărește unde te duci sau ce faci. Toți întorc capul și se străduiesc atîta să nu te vadă, încît ajung să reușească. Aș putea, de exemplu, să mă duc la biblioteca Secției, Finge, și să iau

orice lucrare curioasă mi-ar da prin cap, în timp ce bibliotecarul se îngroapă cu totul în hîrțoagele lui și nu vede nimic. Pot să mă plimb pe coridoarele rezidențiale ale Secolului 482 și oricine trece pe lîngă mine se dă la o parte și mai tîrziu va jura că nu a văzut pe nimeni. Într-atîta le este reflexul de puternic. Îți dai seama deci că pot să fac tot ce vreau, să merg unde vreau. Pot să intru în apartamentele personale ale Calculatorului Asistent al unei Secții, să-l forțez, cu arma la tîmplă, să spună adevărul și nu se va găsi nimeni care să mă oprească.

Finge rosti primele cuvinte.

— Ce ai în mînă?

— O armă, îl informă Harlan, și o scoase. O recunoști?

Țeava, terminată într-o ușoară protuberanță metalică, lucea slab.

— Dacă mă omori... începu Finge.

— N-am să te omor. Cînd ne-am întîlnit data trecută aveai un explozon. Acesta nu este un explozon. Este o invenție a uneia din Realitățile trecute ale Secolului 575. Probabil că nu o cunoști. A fost scoasă din Realitate. Era prea neplăcută. Poate ucide, dar la o energie mai scăzută, activează centrii dureroși ai sistemului nervos și provoacă paralizia. Se numește, sau se numea, bici neuronic. Funcționează. Este încărcat. L-am încercat pe un deget.

Ridică mîna stîngă cu degetul mic țeapăn.

— A fost foarte neplăcut.

Finge se mișcă neliniștit.

— În numele Timpului, despre ce este vorba de fapt?

— Există un fel de barieră peste tunelurile navelor în dreptul Secolului 100 000. Vreau să fie înlăturată.

— Un blocaj peste tunelurile navelor?

— Hai să nu facem pe mirații. Ieri ai vorbit cu Twissell. Astăzi tunelurile sînt blocate. Vreau să știu ce i-ai spus lui Twissell. Vreau să știu ce s-a făcut și ce se va face. Pe sfîntul Timp, Calculator, dacă nu-mi spui, mă voi folosi de bici. Pune-mă la încercare dacă nu mă crezi.

— Stai, ascultă...

Finge tărăgăna puțin cuvintele, simțind primul fior de spaimă și un fel de mînie disperată.

— Dacă vrei adevărul, iată. Știm despre tine și Noÿs.

Ochii lui Harlan scînteiară.

— Ce anume știți despre mine și Noÿs?

— Credeai că ne-a scăpat ceva?

Privirea Calculatorului rămăsese ațintită pe biciul neuronic și fruntea începea să i se umezească.

— Pe Timp, după emoția pe care ai arătat-o după perioada de Observație, credeai că nu te vom ține sub supraveghere tocmai **pe tine?** Aș fi meritat să mi se ia statutul de Calculator dacă n-aș fi făcut-o. Știm că ai adus-o pe Noÿs în Eternitate. Am știut-o de la bun început. Ai vrut adevărul. Acum îl ai.

În acel moment, Harlan își disprețuia propria prostie.

— Ați știut?

— Da. Am știut că ai adus-o în Secolele Ascunse. Am știut de fiecare dată cînd ai intrat în Secolul 482, ca să-i duci fel de fel de fleacuri. Făcînd pe nebunul, cu jurămîntul de Etern complet uitat.

— Și-atunci de ce nu m-ați oprit?

Harlan se simțea covîrșit de povara propriei umilințe.

— Încă mai vrei să auzi adevărul?, îi aruncă Finge, începînd să cîștige curaj în aceeași proporție în care Harlan era copleșit de sentimentul frustrării.

— Mai departe.

— Atunci lasă-mă să-ți spun că, încă de la bun început, nu te-am considerat un adevărat Etern. Un Observator strălucit, desigur, și un Tehnician care a făcut față tuturor probelor. Dar nu un Etern. Cînd te-am adus aici pentru această ultimă sarcină, am făcut-o ca să i-o dovedesc și lui Twissell, care, pentru nu știu ce motive de neînțeles, te apreciază. Nu testam doar societatea prin intermediul fetei. Te testam și pe tine, și ai eșuat, așa cum am știut că se va întîmpla. Acum pune arma aia deoparte, biciul ăla sau ce-oi fi, și ieși odată de aici.

— Și ai venit și în încăperile mele personale, o dată, spuse Harlan, cu sufletul la gură, — încercînd din răsputeri sa-și păstreze demnitatea, dar simțind-o cum îl părăsește ca și cum mintea și spiritul i-ar fi fost la fel de inerte și insensibile ca și degetul amorțit de la mîna stîngă —, ca să mă îmboldești să fac ce am de făcut.

— Da, desigur. Și dacă vrei să fie spus pe șleau, te-am provocat. Ți-am spus adevărul gol-goluț, că puteai s-o păstrezi pe Noÿs numai în Realitatea de atunci și acolo. Iar tu ai ales să acționezi nu ca un Etern, ci ca un mucos. După cum m-am și așteptat.

— Și aș face-o din nou, răspunse Harlan morocănos și de vreme ce s-a aflat totul, îți dai seama că nu mai am nimic de pierdut.

Îndreptă arma către mijlocul grăsuliu al lui Finge și-i șopti printre buzele palide și dinții încleștați:

— Ce s-a întîmplat cu Noÿs?

— N-am idee.

— Lasă asta. Ce s-a întîmplat cu Noÿs?

— Îți spun că nu știu.

Pumnul lui Harlan se strînse pe biciul neuronic. Vocea îi era scăzută.

— Întîi piciorul. O să doară.

— În numele Timpului, ascultă. Așteaptă!

— Bine. Ce s-a întîmplat cu ea?

— Nu, ascultă. Pînă acum nu a fost decît o încălcare a disciplinei. Realitatea nu a fost afectată. Am verificat. O să te alegi doar cu o descalificare. Dar dacă mă omori sau dacă mă rănești cu intenția de a mă omorî, înseamnă că ai atacat un superior. Pentru asta se dă pedeapsa cu moartea.

Harlan zîmbi la zădărnicia amenințării. Față de ceea ce se întîmplase deja, moartea i-ar fi oferit o scăpare, inegalabilă în simplitatea și desăvîrșirea ei.

Dar Finge îi înțelese greșit zîmbetul. Se grăbi să spună:

— Să nu crezi că în Eternitate nu există pedeapsa cu moartea doar pentru că pînă acum nu te-ai lovit de așa ceva. Noi, Calculatorii, știm asta. Mai mult, au avut loc și execuții. Este simplu. În orice Realitate există victime ale unor accidente fatale, după care nu se mai găsește nici un cadavru. Rachete explodează pe traiectorie, curse aeriene se prăbușesc în adîncul oceanului sau se zdrobesc în creierul munților. Un ucigaș poate fi pus în una din aceste nave doar cu cîteva minute sau secunde înainte de catastrofă. Chiar merită ceea ce faci? Merită asta?

Harlan își schimbă puțin poziția.

— Dacă încerci să scapi, să știi că nu merge. Să-ți spun un lucru: nu mă tem de pedeapsă. Mai mult, vreau ca Noÿs să fie a mea. O vreau acum. Ea nu există în Realitatea curentă. Nu are analog. Nu există nici un motiv pentru care să nu putem stabili o legătură formală.

— Este împotriva regulamentului ca un Tehnician...

— Vom lăsa Consiliul Atottemporal să decidă, spuse Harlan și mîndria lui ieși în sfîrșit la suprafață. Și nu mă tem de o decizie adversă, așa cum nu mă tem nici să te omor. Nu sînt un Tehnician obișnuit.

— Pentru că ești Tehnicianul lui Twissell?

Fața rotundă, transpirată a lui Finge, adăpostea o privire ciudată, care ar fi putut însemna ură sau

triumf, sau cîte ceva din fiecare.

— Pentru motive mult mai importante decît asta. Şi acum...

Cu o hotărîre sumbră pe chip, puse degetul pe activatorul armei.

Finge strigă:

— Atunci du-te la Consiliu. Consiliul Atottemporal. El ştiu. Dacă eşti atît de important...

Se opri, gîfîind.

Timp de o cipă, degetul lui Harlan se ridică, vădind nehotărîre.

— Cum?

— Crezi că aş acţiona de capul meu într-un caz ca ăsta? Am raportat întregul incident Consiliului, în acelaşi timp cu schimbarea de Realitate. Poftim! Ai aici duplicatele.

— Stai aşa, nu mişca.

Dar Finge îi nesocoti ordinul. Repede, ca posedat de diavol, se şi afla cu mîna pe dosare. Degetul unei mîini găsi combinaţia codului pentru fişa căutată, degetele celeilalte o formară pe cîteva butoane. Un capăt argintiu de bandă se ivi din pupitru, cu perforaţiile sale de-abia vizibile ochiului liber.

— Vrei s-o şi asculţi? întrebă Finge şi, fără să aştepte, o introduse în sonorizator.

Harlan ascultă, îngheţat. Era clar. Finge făcuse un raport complet. Dăduse detalii despre fiecare mişcare a sa în fiecare deplasare cu nava. Nu-i scăpase nici una, din cîte îşi putea el aminti, pînă în momentul întocmirii raportului.

După derularea benzii, Finge strigă din nou:

— Acum, du-te la Consiliu. Eu n-am pus nici o barieră în Timp. Nici n-aş şti cum. Şi să nu crezi că nu le pasă de problema asta. Zici că am vorbit ieri cu Twissell. Aşa este. Dar nu m-am dus eu la el, ci el m-a chemat. Aşa că du-te şi întreabă-l pe Twissell. Spune-le ce Tehnician important eşti. Şi dacă vrei să mă împuşti mai întîi trage şi la naiba cu tine!

Lui Harlan nu-i scăpă jubilarea din vocea Calculatorului. În acel moment simţea, evident, că este învingătorul, destul ca să creadă că nici măcar o biciuire neuronică nu i-ar mai atinge poziţia.

De ce? Ţinea oare atît de mult la prăbuşirea lui Harlan? Sau gelozia lui pentru Noÿs era o pasiune atît de devoratoare?

Harlan îşi formulă vag aceste întrebări în minte şi apoi întreaga problemă, cu Finge cu tot, i se păru deodată fără importanţă.

Băgă arma în buzunar şi dispăru ca un vîrtej pe uşă, către cel mai apropiat tunel de navă.

Atunci va fi Consiliul, sau Twissell, în ultimă instanţă. Nu-i era frică de nici unul dintre ei, nici de toţi la un loc.

Cu fiecare zi din această ultimă lună incredibilă, se convinsese, din ce în ce mai mult, de propria-i indispensabilitate. Consiliul, însuşi Consiliul Atottemporal, nu va avea de ales, ci va trebui să ajungă la o înţelegere, atunci cînd va fi vorba să dea în schimb o fată pentru existenţa întregii Eternităţi.

cerc complet

TEHNICIANUL Andrew Harlan, dînd buzna în secolul 575, fu puţin surprins să se trezească în schimbul de noapte. Fizio-orele trecuseră pe nesimţite, în timp ce el cutreierase tunelurile navelor. Se uită, cu o privire golită de expresie, prin coridoarele întunecoase, dovadă a activităţii nocturne reduse. Dar, încă sub imperiul mîniei, nu se opri să-şi piardă timpul cu privitul. Se îndreptă către zona încăperilor personale. Va găsi camera lui Twissell la nivelul Calculatorilor, aşa cum o găsise şi pe a lui Finge, şi nu se temea că ar putea fi observat sau oprit.

Simţea biciul neuronic, un obiect tare lipit de cot. Se opri în faţa uşii lui Twissell (o spuneau literele gravate pe plăcuţa de metal).

Harlan activă semnalul de la intrare, apăsînd lung, obraznic, pe buton. Cu palma umedă, provocă un scurtcircuit şi îl lăsă să sune încontinuu. Bîzîitul venea ca din depărtare.

În spatele lui se auzi un pas uşor, pe care nu-l băgă în seamă, convins că, oricine ar fi, va trece pe lîngă el fără să-i dea atenţie. (Ah, ecusonul rozaliu de Tehnician!)

Dar paşii se opriră şi o voce îl interpelă.

— Tehnicianul Harlan?

Harlan se răsuci pe călcîie. Era un Calculator Junior, relativ nou în secţie. Harlan simţea cum îl arde mînia pe dinăuntru. Aici nu erau în 482. Aici nu era un simplu Tehnician, ci Tehnicianul lui Twissell, şi Calculatorii mai tineri, în dorinţa lor de a intra în graţiile marelui Twisssell, acordau uneori o politeţe minimă Tehnicianului său.

— Doriţi să-l vedeţi pe Calculatorul Senior Twissell?

Agitat, nervos, Harlan răspunse.

— Da, domnule.

(Dobitocul! Ce credea că poate să vrea cineva care sună la uşa cuiva? Să prindă o navă!)

— Mă tem că nu se poate.

— Este destul de important ca să merite să-l scoli din somn.

— Poate, dar nu este aici. Nu este în secolul 575.

— Dar unde este, exact? întrebă Harlan, nerăbdător.

Privirea Calculatorului se transformă într-o căutătură dispreţuitoare.

— Nu ştiu.

— Dar am o întîlnire importantă la prima oră.

— Dv. aveţi, îi răspunse Calculatorul şi Harlan nu reuşi să-şi explice de ce situaţia îl amuza pe acesta atît de tare.

Calculatorul continuă, acum zîmbind de-a binelea.

— Aţi venit cam devreme, nu-i aşa?

— Dar trebuie să-l văd.

— Sînt sigur că se va întoarce în zori.

Zîmbetul i se lăţi.

— Dar...

Calculatorul trecu pe lîngă el, evitînd cu grijă orice contact, fie el doar şi cel al hainelor.

Pumnii lui Harlan se încleştau şi se descleştau. Privi lung, neajutorat, în urma lui, şi apoi, pentru că pur şi simplu nu era nimic altceva de făcut, se întoarse încet, în camera lui, fără să fie pe deplin conştient de mişcările sale.

Dormi pe apucate. Îşi spuse că are nevoie de somn. Încercă să se relaxeze cu forţa şi, desigur, nu izbuti. Durata somnului îi fu o succedare de gînduri zadarnice.

sfîrșitul eternității

Mai întîi de toate, Noys.

Nu vor îndrăzni să-i facă vreun rău, gîndea el febril. Nu o puteau trimite înapoi în Timp fără a calcula mai întîi efectul asupra Realității, și asta le-ar lua zile, probabil săptămîni. Ca o alternativă, ar putea face cu ea lucrul cu care-l amenințase Finge: să o pună în calea unui accident căruia să nu i se poată da de urmă.

Nu luă în serios această posibilitate. Nu era nevoie de o măsură atît de drastică. Și nu vor risca să-l supere astfel. (În tăcerea camerei întunecoase și în stadiul acela de semi-conștiență în care lucrurile ajung adesea să-și piardă proporțiile în gîndire, Harlan nu găsea nimic grotesc în siguranța lui că acest Consiliu Atottemporal nu va risca să nemulțumească un Tehnician).

Mai existau, desigur, întrebuințări care ar putea fi date unei femei captive. O femeie frumoasă, dintr-o Realitate hedonistă...

Harlan înlătura hotărît acest gînd de cîte ori îi revenea în minte. Era, deopotrivă, mai probabil și mai inimaginabil decît moartea, și nu putea concepe așa ceva.

Se gîndi la Twissell.

Bătrînul nu era în 575. Unde era, în aceste ore în care ar fi trebuit să doarmă? Un bătrîn trebuie să-și facă somnul. Harlan cunoștea răspunsul. Consiliul ținea ședințe consultative. Despre el. Despre Noys. Despre ce era de făcut cu un Tehnician indispensabil de care nimeni nu îndrăznea să se atingă.

Colțurile buzelor i se ridicară. Chiar dacă Finge le-a raportat atacul din seara aceea, asta n-o să le influențeze cîtuși de puțin deliberările. Crimele sale ar fi prea puțin agravate de asta. Indispensabilitatea sa nu va fi, cu siguranță, micșorată.

Și Harlan nu era nicidecum sigur că Finge ar raporta incidentul. Recunoașterea faptului că a fost forțat să-și îndoaie spinarea în fața unui tehnician ar pune un Calculator Asistent într-o lumină ridicolă și Finge nu ar alege o asemenea situație.

Harlan se gîndi la Tehnicieni ca grup, ceea ce, în ultimul timp, nu i se întîmplase prea des. Propriul lui statut oarecum neobișnuit, de om al lui Twissell și semi-Educator, îl ținuse prea departe de alți Tehnicieni. Dar Tehnicienii oricum nu erau solidari. De ce?

Chiar trebuia să treacă prin 575 și 482 văzînd sau vorbind mult prea rar cu un alt Tehnician? Chiar trebuia să se evite unul pe celălalt? Trebuia să se poarte ca și cum ar fi acceptat statutul în care îi vîrîseră superstițiile altora?

În mintea lui, forțase deja Consiliul să capituleze în ceea ce-o privea pe Noys și acum formula și alte revendicări. Tehnicienilor trebuia să li se admită o organizație proprie, întruniri regulate... să li se acorde mai multă prietenie... un tratament mai bun din partea celorlalți.

În ultimul său gînd despre sine se văzu ca un erou, revoluționar al societății, cu Noys lîngă el, apoi se scufundă, în sfîrșit, într-un somn fără vise...

Îl trezi semnalul de la ușă, care parcă îi șoptea cu o nerăbdare răgușită. Își adună gîndurile pînă la a fi în stare să privească la ceasul mic de lîngă pat și gemu...

Sfinte timp După toate astea, mai dormise și prea mult.

Reuși să atingă butonul corect, și vizorul pătrat de pe ușă deveni transparent. Nu recunoscu fața, dar a oricui ar fi fost, era autoritară.

Deschise ușa și omul, purtînd ecusonul portocaliu al Administrației, păși înăuntru.

— Tehnicianul Andrew Harlan?

— Da, Administrator. Ai treabă cu mine?

Administratorul nu păru deloc incomodat de beligeranța ascuțită a întrebării.

— Aveți o întîlnire cu Calculatorul Senior Twissell?

— Da. Și?

— Sînt aici ca să vă informez că ați întîrziat.

— Harlan se holbă la el.

— Despre ce este vorba? Nu ești din 575, nu-i așa?

— Secția mea este 222, replică celălalt, glacial. Administratorul Asistent Arbut Lemm. Răspund de aranjamente și încerc să evit o nervozitate neoportună datorată nesocotirii înștiințărilor oficiale făcute prin Comunicator.

— Ce aranjamente? Ce nervozitate? Despre ce este vorba? Ascultă, am mai avut ședințe cu Twissell. Este superiorul meu. Nu-i nici o nervozitate în asta.

O privire surprinsă trecu rapid peste studiata lipsă de expresie pe care Administratorul o păstrase pînă acum pe chip.

— Nu ați fost informat?

— Despre ce?

— Cum despre ce?! O subcomisie a Consiliului Atottemporal se întrunește aici în 575. Tot locul, din cîte mi s-a spus, a răsunat de această veste ore în șir.

— Și vor să mă vadă? Și, imediat ce întrebă, gîndi: „Sigur că vor să mă vadă. Despre ce altceva ar discuta în întrunire dacă nu despre mine?"

Înțelese acum amuzamentul Calculatorului Junior din seara precedentă, în fața camerei lui Twissell. Calculatorul știa despre întrunirea proiectată și îl amuza să vadă că un Tehnician s-ar putea aștepta ca Twissell să-l primească la o asemenea oră. „Foarte amuzant", își spuse Harlan cu amărăciune.

Administratotul continuă.

— Eu am ordinele mele. Nu știu nimic mai mult. Apoi, încă surprins: chiar n-ați auzit nimic de toate astea?

— Tehnicienii, replică Harlan sarcastic, duc o viață retrasă.

Încă cinci în afară de Twissell! Toți Calculatori Seniori, nici unul Etern de mai puțin de 35 de ani!

Cu șase săptămîni mai înainte, Harlan ar fi fost copleșit de onoarea de a lua masa cu un astfel de grup, amuțit de combinația de responsabilitate și putere pe care o reprezentau. I-ar fi apărut în de două ori mărimea lor naturală.

Acum însă îi erau adversari, mai rău, judecători. Nu avea timp să fie impresionat. Trebuia să-și elaboreze strategia.

Poate nu știu că el a aflat că o au pe Noys. N-ar putea să fi aflat decît dacă Finge le-a spus de ultima întîlnire cu el. Dar chiar și la lumina zilei, era mai încredințat ca oricînd că Finge nu era omul care să anunțe în public că a fost insultat și băgat în sperieți de un Tehnician.

Părea recomandabil, deci, ca Harlan să-și păstreze deocamdată acest atù, să-i lase **pe ei** să facă primul pas, să spună primele cuvinte care ar însemna o înfruntare pe față.

Nu păreau să se grăbească. Îl priveau placid pe deasupra unui dejun frugal, ca și cum ar fi fost un specimen neinteresant expus, pe un plan de forță, de niște repulsoare. Plin de disperare, Harlan le întorcea privirile.

Îi știa pe toți după renume și după reproducerile tridimensionale din filmele fiziolunare de orientare. Filmele coordonau transformările din toate Secțiile Eternității și trebuiau vizionate de toți Eternii, de la Observatori în sus.

August Sennor, spînul (nici măcar gene sau sprîncene), îl atrăgea, desigur, cel mai mult. Mai întîi, pentru că înfăţişarea ciudată a ochilor acelora întunecaţi, pătrunzători, pe fundalul pleoapelor şi frunţii fără pic de păr, era cu mult mai ipresionantă în realitate decît păruse vreodată în trimensiune. În al doilea rind, pentru că ştia de ciconirile din trecut dintre Sennor şi Twissell. În sfîrşit, pentru că Sennor nu se mulţumea să-l privească. Îl bombarda cu întrebări, cu un glas ascuţit.

La mare parte din aceste întrebări nu se putea răspunde. De exemplu:

— Cum au ajuns să te intereseze timpurile Primitive, tinere?

— Te-ai ales cu vreun folos de pe urma acestor studii, tinere?

În sfîrşit, păru să se aşeze mai bine pe scaun. Îşi împinse farfuria pe toboganul pentru resturi şi-şi împleti degetele groase. (Nici pe mîini nu avea fir de păr, observă Harlan.).

Sennor spuse:

— Întotdeauna am vrut să aflu ceva Poate mă poţi ajuta.

Harlan gîndi: „Acum e-acum".

Răspunse, cu glas tare:

— Dacă sînt în măsură, domnule.

— Pe unii din noi, aici, în Eternitate — n-o să spun toţi, nici măcar destui (şi aruncă o privire rapidă chipului obosit al lui Twissell, în timp ce ceilalţi se traseră mai aproape ca să asculte) —, dar pe cîţiva, în orice caz, îi interesează filozofia Timpului. Poate ştii la ce mă refer.

— Paradoxurile călătoriei în Timp, domnule?

— Da, dacă vrei să te exprimi chiar atît de melodramatic. Dar asta nu e totul, desigur. Există problema adevăratei naturi a Realităţii, problema conservării masei şi energiei în timpul Schimbărilor de Realitate şi aşa mai departe. Noi, cei din Eternitate, sîntem influenţaţi în analizarea acestor lucruri, de datele călătoriilor în Timp. Fiinţele tale din epoca Primitivă, totuşi, nu cunoşteau călătoria în Timp. Ce credeau ei despre materie?

Şoapta lui Twissell se auzi pe toată lungimea mesei.

— Subtilităţi!

Dar Sennor nu-l luă în seamă.

— Îmi răspunzi la întrebare, Tehnician?

— Primitivii nici nu se gîndeau la deplasarea în Timp, Calculator.

— Nu o credeau posibilă?

— Cred că nu.

— Nici măcar în speculaţii?

— Cît despre asta, spuse Harlan nesigur, cred că au existat speculaţii de diverse feluri, în anumite genuri de literatură „de evadare". Nu le cunosc prea bine, dar cred că o temă frecventă era cea a unui om care s-a întors în Timp pentru a-şi ucide propriul bunic pe cînd era copil.

Sennor păru încîntat.

— Minunat! Minunat! Iată cel puţin o expresie a paradoxului principal al deplasării în Timp, dacă luăm o Realitate nedevianiă, nu? Acum, Primitivii tăi, mă-ncumet să afirm, nu s-au gîndit la Realitate decît ca fiind nedeviatoare. Am dreptate?

Harlan aştepta să răspundă. Nu vedea ţinta conversaţiei sau scopurile ascunse ale lui Sennor şi asta îl enerva.

— Nu ştiu destule ca să vă răspund exact, domnule. Cred că au existat speculaţii cu privire la drumuri alternative în Timp, sau diferite planuri de existenţă. Nu ştiu.

Sennor îşi împinse în afară buza de jos.

— Sînt sigur că te înşeli. Ai fost derutat de introducerea propriilor tale cunoştinţe în nenumăratele ambiguităţi pe care le-ai întîlnit. Nu, fără experienţa efectivă a deplasărilor în Timp, complexităţile filozofice ale Realităţii ar depăşi cu mult mintea omenească. De exemplu, de ce realitatea posedă inerţie? Asta o ştim cu toţii. Orice modificare în cursul ei trebuie să atingă o anumită amploare înainte ca o Schimbare, una adevărată, să fie efectuată. Chiar şi atunci, Realitatea are tendinţa de a-şi relua poziţia iniţială.

De pildă, închipuie-ţi o Schimbare aici, în Secolul 575. Realitatea se va schimba cu efecte crescătoare pînă prin Secolul 600. Se va schimba, dar cu efecte din ce în ce mai mici, pînă în 650. După aceea, Realitatea va rămîne neschimbată. Cu toţii ştim aceasta, dar ştie vreunul din noi şi de ce se întîmplă astfel? Un raţionament intuitiv ne-ar sugera că orice Schimbare de Realitate îşi va mări efectele fără limită pe măsură ce trec Secolele, şi totuşi nu este aşa.

Să luăm un alt aspect. Tehnicianul Harlan, mi s-a spus, este neîntrecut în alegerea Schimbării Minime Necesare pentru orice situaţie. Da' pun pariu că nu poate să explice cum ajunge la propria lui alegere.

Gîndeşte-te cît de neajutoraţi trebuie să fie Primitivii. Îşi fac griji dacă cineva îşi omoară propriul bunic pentru că nu înţeleg adevărul despre Realitate. Să luăm un caz mai probabil şi mai uşor de analizat, cazul unui om care, în deplasările lui în Timp, se întîlneşte cu sine însuşi...

Harlan ţîşni:

— Ce e cu un om care se întîlneşte cu sine însuşi?

Faptul că întrerupsese un Calculator era, în sine, o încălcare a disciplinei. Tonul cu care o făcuse agrava acest delict pînă la a-l face scandalos, şi toate privirile se întoarseră către el cu imputare.

Sennor clipi contrariat, dar continuă pe tonul exersat al cuiva decis să rămînă politicos în ciuda unor dificultăţi aproape insurmontabile. Spuse, continuîndu-şi propoziţia întreruptă, evitînd astfel să dea impresia că ar răspunde direct întrebării care-i fusese adresată cu atîta grosolănie.

— Şi cele 4 subdiviziuni în care se poate încadra un asemenea act. Să numim persoana de mai devreme în fizic-Timp A, şi pe cea de-a doua B. Subdiviziunea unu, A şi B, pot să nu se vadă, sau să nu facă ceva care să-l afecteze pe celălalt. În acest caz, ei nu s-au întîlnit cu adevărat şi putem considera această alternativă ca fiind banală.

Sau B, cel de mai tîrziu, îl poate vedea pe A în timp ce A nu-l vede pe B. Aici, de asemenea, nu sînt de aşteptat consecinţe serioase. B, văzîndu-l pe A, îl surprinde într-o poziţie şi desfăşurînd o activitate care-i sînt familiare. Nimic nou.

Posibilităţile trei şi patru spun că A îl vede pe B, în timp ce B nu-l vede pe A, şi respectiv că A şi B se văd unul pe celălalt. În fiecare din aceste două cazuri, punctul serios este faptul că A l-a văzut pe B. Omul, într-un moment anterior din existenţa sa fiziologică, se vede pe sine într-un moment ulterior. Observăm că a aflat că va fi în viaţă la vîrsta aparentă a lui B. Ştie că va trăi să exercite acţiunea la care a fost martor. Dar cineva care îşi cunoaşte viitorul în cel mai mic detaliu poate acţiona în aşa fel încît să-şi schimbe viitorul. Urmează că Realitatea trebuie schimbată pînă la a nu-i lăsa pe A şi B să se întîlnească sau, cel puţin, să-l împiedice pe A să-l vadă pe B. Atunci, deoarece nimic dintr-o Realitate făcută iReală nu poate fi detectat, A nu l-a întîlnit niciodată pe B. În mod asemănător, în orice paradox aparent al deplasării în Timp, Realitatea se modifică întotdeauna în direcţia evitării paradoxului şi ajungem la concluzia că nu există paradoxuri în deplasarea în Timp şi că nici nu pot exista.

Sennor părea foarte mulţumit de sine şi de expunerea lui, dar Twissell se ridică în picioare.

— Mă temn, domnilor, că timpul ne presează.

Mult mai brusc decît s-ar fi aşteptat Harlan, dejunul fu terminat. Cinci dintre membrii subcomisiei ieşiră, unul după altul, salutîndu-l cu o înclinare a capului, cu aerul celor a căror curiozitate, slabă în cel mai bun caz, fusese satisfăcută. Numai Sennor îi întinse o mînă şi-i adresă un:

— Bună ziua, tinere morocănos.

Cu un amestec ciudat de sentimente, Harlan îi urmări cum pleacă. Care fusese scopul mesei? Şi, mai ales, al referirii la persoanele care se întîlnesc cu sine? Nici nu pomeniseră de Noÿs. Veniseră aici doar ca să-l studieze? Să-l examineze din cap pînă-n picioare şi apoi să-l lase pe mîna lui Twissell?

Twissell se întoarse la masă, acum golită de mîncare şi tacîmuri. Rămăseseră singuri şi, ca şi cum ar fi vrut să materializeze acest fapt, Twissell îşi răsuci o altă ţigară.

— Şi acum la lucru, Harlan. Avem multe de făcut.

Dar Harlan nu vroia, nu putea să mai aştepte. Spuse, pe un ton categoric:

— Înainte de a ne apuca de treabă, trebuie să vă spun ceva.

Twissell păru surprins. Pielea feţei i se încreţi în jurul ochilor cu privire stinsă şi, gînditor, îndesă capătul ţigării.

— Sigur, vorbeşte dacă vrei, dar mai întîi stai jos, băiete.

Tehnicianul Andrew Harlan nu luă loc. Păşea încoace şi-ncolo de-a lungul mesei, înăbuşindu-şi cu greutate cuvintele, ca să nu izbucnească, fierbînd şi clocotind, în incoerenţă. Capul rotund, îngălbenit de vîrstă, cu pielea zbîrcită, al Calculatorului Senior Laban Twissell se întorcea la dreapta şi la stînga, urmărind pasul nervos al celuilalt.

Harlan începu:

— De cîteva săptămîni am parcurs tot felul de filme despre istoria matematicii, cărţi din Realităţi diferite ale Secolului 575. Realităţile nu contează cine ştie ce. Matematicile nu se schimbă. Nici cursul dezvoltării lor. Indiferent de modificările Realităţilor, istoria matematicii este aceeaşi. Matematicienii sînt alţii, mereu alţii fac aceleaşi descoperiri, dar rezultatele finale... Oricum, am studiat foarte bine problema şi am băgat-o la cap. Cum vă sună asta?

Twissell se încruntă.

— Nu-i o ocupaţie cam ciudată pentru un tehnician?

— Dar nu sînt un simplu Tehnician. Ştiţi asta.

— Continuă, spuse Twissell, privind la cronometrul pe care-l purta cu el.

Degetele cu care ţinea ţigara o răsuceau cu o nervozitate neobişnuită.

Harlan reluă:

— În secolul 24 trăia un om pe nume Vikkor Mallansohn. Asta face parte din Era Primitivă, ştiţi. El s-a făcut cunoscut cu prima construire încununată cu succes a unui Cîmp Temporal. Asta înseamnă, desigur, că a inventat Eternitatea, pentru că Eternitatea nu este decît un imens Cîmp Temporal, scurtcircuitînd Timpul Obişnuit, eliberat de limitele acestuia.

— Asta ai învăţat-o ca Novice, băiete.

— Dar nu mi s-a spus şi că Vikkor Mallansohn nu ar fi putut în nici un caz să inventeze Cîmpul Temporal în Secolul 24. Şi că nimeni n-ar fi putut. Pentru că nu exista baza matematică pentru asta. Nu existau ecuaţiile fundamentale Lefebvre. Nici nu puteau să existe înainte de cercetările făcute de Jan Verdeer în secolul 27.

Dacă exista vreun gest prin care Calculatorul Senior Twissell ar fi putut exterioriza o uluire totală, îl făcu acum. Lăsă ţigara să-i cadă dintre degete. Îi dispăru pînă şi zîmbetul.

— Ţi s-au predat ecuaţiile Lefebvre, băiete?

— Nu. Şi nu pretind că le înţeleg. Dar sînt necesare pentru Cîmpul Temporal. Asta ştiu. Şi nu au fost descoperite pînă în Secolul 27. Ştiu şi asta.

Twissell se aplecă să-şi ridice ţigara şi o privi cu îndoială.

— Şi dacă Mallansohn a dat peste Cîmpul Temporal fără să-i fie clară justificarea matematică? Dacă a fost pur şi simplu o descoperire empirică? Că doar au mai fost cazuri.

— M-am gîndit şi la asta. Dar după ce a fost inventat Cîmpul, au fost necesare trei secole pentru a i se dezvălui implicaţiile, iar la sfîrşitul lor nu exista nici un mod în care Cîmpul lui Mallansohn să poată fi îmbunătăţit. Nu poate fi vorba de o coincidenţă. În o sută de feluri, concepţia lui Mallansohn arată că a folosit, cu siguranţă, ecuaţiile Levebvre. Dacă le ştia sau le-a elaborat fără contribuţia lui Verdeer, ceea ce este imposibil, de ce n-a spus-o?

— Insişti să vorbeşti ca un matematician. Cine ţi-a spus toate astea?

— Am văzut filme.

— Doar atît?

— Şi m-am gîndit.

— Fără o pregătire matematica avansată? Te-am urmărit îndeaproape luni de-a rîndul, băiete, şi tot nu ţi-aş fi ghicit acest talent deosebit. Zi-i înainte.

— Eternitatea nu ar fi putut fi instituită fără descoperirea Cîmpului Temporal de către Mallansohn. Mallansohn nu ar fi reuşit toate acestea fără cunoştinţe matematice care nu existau decît în viitorul lui. Una la mînă. Pe cînd aici, în Eternitate, chiar în momentul acesta, se află un Novice care a fost ales Etern împotriva oricăror reguli, căci depăşise limita de vîrstă şi, pe deasupra, mai era şi însurat. Dumneavoastră l-aţi pus să înveţe matematici şi Sociologia Primitivă. A doua la mînă.

— Şi?

— Spun că aveţi intenţia să-l trimiteţi cumva înapoi în Timp, dincolo de punctul terminus în jos-Timp al Eternităţii, înapoi în Secolul 24. Intenţia dumneavoastră este ca Novicele, Cooper, să-l înveţe ecuaţiile Lefebvre pe Mallansohn. Vedeţi, acum — adăugă Harlan cu o emoţie intensă —, că propria mea poziţie de expert în Epoca Primitivă şi faptul că sînt conştient de ea îmi dă dreptul la un tratament special. Foarte special.

— Sfinte Timp, murmură Twissell.

— E-adevărat, nu-i aşa? Întregim cercul, **cu ajutorul meu.** Fără asta...

Lăsă fraza în suspensie.

— Te-ai apropiat atîta de adevăr... Şi totuşi pot să jur că nu exista nimic care să indice...

Twissell căzu într-o meditaţie adîncă, în care nici Harlan, nici lumea dinafară nu puteau pătrunde.

Harlan spuse repede:

— M-am apropiat numai de adevăr? Este **chiar** adevărul.

Nu-şi dădea seama nici el de ce este atît de sigur de esenţa afirmaţiei lui, dacă nu doar pentru că dorea cu atîta disperare să fie aşa.

— Nu, nu. Nu chiar adevărul. Novicele Cooper nu se întoarce în 24 ca să-l înveţe ceva pe Mallansohn.

— Nu vă cred.

— Trebuie. Trebuie să vezi toată gravitatea situaţiei. Am nevoie de colaborarea ta în ceea ce a mai rămas din proiect. Vezi, tu, situaţia este de fapt un cerc, un ciclu, dar mult mai complet decît îţi închipui. Mult mai complet, băiete. Novicele Brinsley Sheridan Cooper **este** Vikkor Mallansohn!

isaac asimov

începuturile eternității

LUI HARLAN nu i-ar fi trecut prin cap că Twissell va spune atunci ceva care să-l poată surprinde. Se înşelase.

Spuse:

— Mallansohn. El...

Twissell, cu țigara redusă la un muc, scoase alta.

— Da, Mallansohn. Nu vrei o rezumare rapidă a vieții lui? Fii atent. S-a născut în secolul 78, a petrecut o perioadă de timp în Eternitate şi a murit în secolul 24.

Mîna mică a lui Twissell se aşeză uşor pe cotul lui Harlan şi fața lui de gnom se descompuse într-o prelungire zbîrcită a zîmbetului lui obişnuit.

— Haide, băiete, fizio-Timpul trece chiar şi pentru noi şi astăzi nu sîntem cu totul stăpîni pe noi înşine. Vii cu mine în biroul meu?

Porni înainte şi Harlan îl urmă, sesizînd, dar nu în întregime, uşile care se deschideau şi platformele mobile.

Făcea legătura între informația primită şi propria lui problemă, cu planul de acțiune. După primul moment de dezorientare, hotărîrea îi reveni. În fond, lucrurile se schimbau doar pentru a face ca importanța lui pentru existența Eternității să crească şi mai mult, valoarea lui să atingă alte culmi, dorințele să-i fie mai sigur satisfăcute, iar Noys — mai sigur dată înapoi.

Noÿs!

Sfinte Timp, să nu-i facă vreun rău! Ea era singura parte adevărată a vieții lui. Întreaga Eternitate, alături de ea, era doar o fantezie superfluă şi nici măcar una care să merite vreo osteneală.

Cînd se trezi în biroul lui Twissell, nu-şi putea aduce bine aminte cum se făcuse de ajunsese, din sala aceea, tocmai aici. Deşi se uită împrejur şi încercă să integreze încăperea în realitate prin forța pură a masei elementelor sale, nu părea decît o altă parte a unui vis care supraviețuise propriei sale rațiuni de a fi.

Biroul lui Twissell era o încăpere curată, lungă, din porțelan aseptic. Unul din pereți era înțesat, din podele pînă la tavan şi de la cap la cap, cu micro-unitățile calculatoare, care, în ansamblu, alcătuiau cel mai mare Computaplex în folosință personală din Eternitate şi, într-adevăr, unul din cele mai mari existente. Peretele opus era şi el acoperit cu filme de referință. Între aceşti pereți, ce mai rămăsese din cameră nu era cu mult mai mult decît un coridor, întrerupt de o masă de scris, două scaune, echipament de înregistrare-proiectare şi un obiect neobişnuit, cum Harlan nu mai văzuse, şi care nu-şi dezvălui utilitatea pînă cînd Twissell nu aruncă în el rămăşițele unei țigări. Aceasta se stinse fără zgomot, dar Twissell, în maniera lui obişnuită de prestidigitator, ținea deja o alta în mînă.

Harlan gîndi: „Şi acum, la obiect".

Începu, cam prea tare, cu prea multă brutalitate.

— Există o fată, în Secolul 482...

Twissell se încruntă şi flutură repede din mînă ca şi cum ar fi dat grăbit deoparte subiectul neplăcut.

— Ştiu, ştiu. N-o să i se întîmple nimic. Şi nici ție. Totul o să fie bine. O să am eu grijă.

— Vreți să spuneți...

— Îți spun că cunosc povestea. Dacă asta te nelinişteşte, atunci poți să te calmezi.

Harlan se holbă uluit la bătrîn. Asta era tot? Deşi se gîndise intens la imensitatea puterii sale, nu se aşteptase totuşi la o dovadă atît de limpede.

Dar Twissell îşi reluă vorba.

— Hai să-ți povestesc ceva, începu, aproape pe tonul cu care ar fi vorbit în fața unui Novice proaspăt adus. Nu credeam că o să fie necesar, şi poate că încă nici nu este, dar cercetările şi perspicacitatea ta o merită.

Îl privi, în felul lui, ciudat.

— Ştii, încă nu-mi vine să cred că le-ai făcut pe toate singur.

Apoi continuă:

— Omul pe care majoritatea Eternilor îl cunosc sub numele de Vikkor Mallansohn a lăsat, după moartea lui, nişte însemnări din timpul vieții. Nu era chiar un jurnal, nici o biografie. Era mai mult un fel de ghid, lăsat Eternilor, de care ştia că vor exista într-o bună zi. Era inclus într-un volum de stază a Timpului, care putea fi deschis doar de Calculatorii din Eternitate, şi care a rămas, deci, neatins timp de trei secole după moartea lui, pînă s-a instituit Eternitatea, şi Calculatorul Senior Henry Wadsman, primul din şirul marilor Eterni, l-a deschis. Documentul a fost apoi transmis, în condiții de securitate strictă, de-a lungul unui şir de Calculatori Seniori, dintre care eu sînt ultimul. I se spune memoriul Mallansohn.

În memoriu se află povestea unui om pe nume Brinsley Sheridan Cooper, născut în Secolul 78, adus ca Novice în Eternitate la vîrsta de 23 de ani, după ce fusese căsătorit ceva mai mult de un an, fără să aibă copii.

Intrînd în Eternitate, un Calculator numit Laban Twissell i-a predat matematicile şi un tehnician pe nume Andrew Harlan i-a predat Sociologia Primitivă. După o aprofundare temeinică a ambelor discipline şi a altora, cum ar fi ingineria Temporală, a fost trimis în Secolul 24 pentru a preda, la rîndul lui, anumite noțiuni tehnice necesare unui om de ştiință Primitiv, Vikkor Mallansohn.

Odată ajuns în 24, a început mai întîi un proces lent de adaptare la societate. La asta l-au ajutat foarte mult pregătirea pe care i-o făcuse Tehnicianul Harlan şi sfaturile amănunțite ale Calculatorului Twissell, care părea să fi avut o clarviziune misterioasă în privința problemelor cu care urma să fie confruntat.

După ce s-au scurs doi ani, Cooper l-a localizat pe unul Vikkor Mallansohn, un sihastru excentric din pădurile californiene, fără prieteni şi fără rude, dar înzestrat cu o minte îndrăzneață şi nonconformistă. Cooper s-a împrietenit cu el încetul cu încetul, l-a obişnuit — şi mai încet — cu ideea că a întîlnit un călător în timp, venind din viitor, şi a început să-l învețe matematica pe care trebuia s-o cunoască.

O dată cu trecerea timpului, Cooper a adoptat obiceiurile celuilalt, a învățat să se folosească de un generator Diesel electric rudimentar şi de nişte dispozitive electrice care îi făceau independenți de razele de energie.

Progresau încet însă, şi Cooper se trezi că este un profesor mai puțin strălucit decît se aşteptase. Mallansohn deveni morocănos şi din ce în ce mai necooperativ şi într-o zi muri brusc, căzînd într-unul din canioanele ținutului sălbatic, muntos, în care trăiau. Cooper, după săptămîni întregi se disperare, confruntat cu ruina unei munci de-o viață şi, probabil, a întregii Eternități, s-a hotărît să recurgă la o soluție disperată. Nu raportă moartea lui Mallansohn. În loc de asta, începu să construiască încet, din materialele

pe care le avea la îndemînă, un Cîmp Temporal. Amănuntele nu contează. A reușit, după o corvoadă îndelungată și o grămadă de improvizații, și a dus generatorul la Institutul Californian de Tehologie, așa cum, cu ani înainte, se așteptase să facă Mallansohn. Continuarea o știi din propriile tale studii. Știi de neîncrederea și refuzurile cu care a fost întîmpinat, de perioada în care a fost ținut sub observație, știi că a evadat, că generatorul aproape se pierduse, știi de ajutorul dat de omul care servea la bufet, al cărui nume nu l-a aflat niciodată, dar care este acum unul din eroii Eternității, și de demonstrația finală făcută profesorului Zimbalist, în care un șoarece alb se deplasa înainte și înapoi în Timp. Nu te mai plictisesc cu toate astea. Cooper a luat numele de Vikkor Mallansohn în tot acest timp pentru că îi furniza un fundal și îl făcea un produs autentic al Secolului 24. Corpul adevăratului Mallansohn nu a mai fost găsit niciodată. În tot restul vieții sale, el și-a îngrijit generatorul și a colaborat cu specialiștii din Institut la reproducerea lui. Nu a îndrăznit să facă mai mult. Nu putea să-i învețe ecuațiile Lefebvre fără să schițeze trei Secole de viitor progres al matematicii. Nu a putut, nu a îndrăznit să facă vreo aluzie la adevărata lui origine. Nu a îndrăznit să facă mai mult decît făcuse, după cîte știa el, adevăratul Mallansohn. Cei cu care a colaborat au fost foarte încurcați să găsească în el un om care gîndea atît de strălucit și totuși nu putea să-și explice performanțele. Și el însuși se simțea frustrat, pentru că prevedea, fără a fi în nici un fel capabil să o ajute, activitatea care va duce, pas cu pas, la experimentele clasice ale lui Jan Verdeer, și cum marele Antoine Lefebvre va construi, pe baza lor, ecuațiile fundamentale ale Realității. Și cum, după aceasta, va fi construită Eternitatea. De-abia către sfîrșitul lungii sale vieți, Cooper, privind cum apune soarele peste Pacific (descrie scena în amănunțime în memoriul său), a avut marea revelație a faptului că el **era** Vikkor Mallansohn și că nu era un substitut, ci omul însuși. Poate că numele nu era al lui, dar omul pe care istoria îl numea Mallansohn era, cu adevărat, Brinsley Sheridan Cooper. Înflăcărat de acest gînd, cu toate implicațiile lui, nerăbdător ca procesul instituirii Eternității să fie oarecum grăbit, îmbunătățit, cu un grad mai mare de siguranță, a scris memoriul și l-a pus într-un tub de stază a Timpului, în salonul casei sale. Și astfel cercul s-a întregit. Intențiile cu care Cooper-Mallansohn a scris memoriul au fost, desigur, ignorate. Cooper trebuie să-și urmeze cursul vieții exact așa cum și l-a urmat. Realitatea Primitivă nu admite schimbări. În acest moment, în fizio-Timp, acest Cooper pe care îl cunoști nu are habar de ce îl așteaptă. Crede că singura lui sarcină este să-l instruiască pe Mallansohn și să se întoarcă. Va continua s-o creadă pînă cînd anii îl vor învăța altceva și va începe să scrie memoriul. Intenția cercului în Timp este instituirea cunoștințelor despre deplasarea în Timp și natura Realității, pregătirea construirii Eternității înainte de vreme. Lăsată în voia ei, omenirea nu ar fi învățat adevărul despre Timp înainte ca realizările lor tehnologice în alte domenii să-i ducă la o inevitabilă sinucidere de rasă.

Harlan ascultase atent, prins în viziunea unui enorm cerc în Timp, închis în sine, traversînd, cu o parte din circumferință, Eternitatea. Ajunsese foarte aproape de a o uita pe Noÿs, pentru moment.

Întrebă:

— Atunci ați știut tot timpul tot ce aveați de făcut, tot ce urmam eu să fac, tot ce **am făcut**.

Twissell, care păruse și el prins de propria-i povestire, privind lung printr-o ceață de fum albăstrui își reveni, încet, la realitate. Privirile lui bătrîne, înțelepte, se fixară asupra lui Harlan și-i spuse, cu reproș:

— Nu, sigur că nu. Între stagiul lui Cooper în Eternitate și momentul în care a scris memoriul s-au scurs cîteva decenii de fizio-Timp. Nu a scris decît ce și-a amintit, ce a văzut cu ochii lui. Ar fi trebuit să-ți dai seama.

Oftă și trecu un deget încovoiat prin fumul ce se ridica în sus ca o cortină, răsucindu-l în mici vîrtejuri învolburate. Totul a venit de la sine. Mai întîi, eu. Am fost găsit și adus în Eternitate. Cînd, la fizio-Timpul potrivit, am devenit Calculator Senior, mi-a fost încredințat memoriul. Fusesem descris, scria că mie mi se va încredința, și mie mi s-a încredințat. Și iarăși în decursul fizio-Timpului ai apărut tu, la schimbarea unei Realități (îți analizasem cu atenție fiecare analog anterior), și apoi Cooper. Am completat detaliile apelînd la bunul simț și la serviciile Computaplexului. Cu cîtă grijă, de exemplu, l-am instruit pe Educatorul Yarrow pentru rolul pe care urma să-l aibă, fără să dezvăluim nimic din adevărul semnificativ. Cu cîtă grijă, la rîndul lui, ți-a stimulat ție interesul pentru Era Primitivă.

Cu cîtă precauție a trebuit să-l oprim pe Cooper să învețe tot ce memoriul nu dovedea că a învățat.

Twissell zîmbi cu tristețe.

Sennor se amuză cu chestiuni din astea. Le numește inversarea cauzei și efectului. Cunoscînd efectul, se ajustează cauza. Din fericire, eu nu sînt sforarul care este Sennor. Am fost mulțumit, băiete, să descopăr că ești un observator și Tehnician excelent. Memoriul nu menționase asta, căci Cooper nu a avut ocazia să-ți cunoască munca și să ți-o aprecieze. Asta mi-a convenit. Îți puteam da o sarcină obișnuită, care o făcea pe cea esențială să treacă neobservată. Chiar și timpul pe care l-ai petrecut recent cu calculatorul Finge s-a integrat în plan. Cooper menționează o perioadă în care ai lipsit și în care lecțiile de matematică s-au intensificat atîta, încît tînjea să te întorci. Odată, totuși, m-au băgat în sperieți.

Harlan spuse, brusc:

— Atunci cînd l-am luat pe Cooper la tunelurile navelor.

— Cum ai ghicit?

— A fost singura dată cînd ați fost cu adevărat furios pe mine. Bănuiesc că a fost oarecum împotriva celor scrise în memoriul Mallansohn.

— Nu chiar. Doar că memoriul nu spune nimic de nave. Mi s-a părut că evitarea unui aspect atît de proeminent în Eternitate însemna că le cunoștea prea puțin. Așa că intenția mea era să-l țin cît mai departe de nave posibil. Faptul că l-ai luat cu tine în sus-Timp m-a deranjat foarte mult, dar n-a avut urmări. Lucrurile au continuat așa cum era prevăzut, așa că toate sînt în regulă.

Bătrînul Calculator își frecă încet mîinile, privindu-l pe tînărul Tehnician cu o expresie de surprinză și curiozitate.

— Și în tot timpul ăsta tu ai ghicit tot ce se întîmplă. Asta pur și simplu mă uluiește. Aș fi jurat că nici măcar un Calculator uns cu toate alifiile nu ar fi putut face deducțiile corecte doar cu datele pe care le-ai avut tu. Din partea unui Tehnician este chiar neliniștitor.

Se aplecă în față, îl bătu pe Harlan încet pe genunchi.

— Evident că memoriul Mallansohn nu spune ce-ai mai făcut după plecarea lui Cooper.

— Înțeleg, domnule.

— Vom fi atunci liberi. Mă rog, este un fel de-a spune: să facem ce vrem. Ai dat dovadă de un talent surprinzător, care nu trebuie irosit. Cred că ești menit să fii ceva mai mult decît un Tehnician. Nu-ți pro-

mit nimic acum, dar presupun ca-ți dai seama ca statutul de Calculator este o posibilitate distinctă.

Pentru Harlan era ușor să nu exteriorizeze nimic pe fața lui întunecată. Doar exersase ani în șir.

Gîndul lui era: „O mită în plus".

Dar nimic nu trebuia să rămînă în stadiul de ipoteză. Deducțiile lui, dezlănțuite, nefondate la început, la care ajunsese după un simulacru de revelație, în timpul unei nopți foarte neobișnuite și emoționante, deveniseră verosimile după cercetările făcute în bibliotecă. Deveniseră certitudini acum, cînd Twissell îi povestise totul. În cel puțin o privință, însă, existase o deviere. Cooper era Mallansohn.

Asta îi ameliorase pur și simplu poziția, dar, așa cum greșise în privința aceea, putea să mai greșească și în alta. Însemna că nu tebuia să lase nimic la voia întîmplării. S-o spună! Să fie sigur!.

Spuse, pe un ton egal, aproape indiferent:

— Responsabilitatea este mare și pentru mine, acum, cînd știu adevărul.

— Adică?

— Cît de șubredă este situația? Să presupunem că se întîmplă ceva neașteptat și lipsesc într-o zi cînd ar trebui să-l învăț pe Cooper ceva esențial.

— Nu te înțeleg.

(Îi juca imaginația feste, sau în ochii aceia bătrîni și obosiți chiar se aprinsese o scînteie de alarmă?)

— Adică se poate întrerupe acest cerc? Sau să mă exprim altfel. Dacă o lovitură neașteptată în cap mă scoate din acțiune la un moment în care memoriul spune clar că eram sănătos și lucram se întrerupe toată schema? Sau să presupunem că, pentru cine știe ce motiv, mă decid, în mod deliberat, să nu urmez cele scrise în memoriu. Ce se întîmplă?

— Dar ce ți-a venit să te gîndești la toate astea?

— Pare logic. Și cred că, printr-o acțiune întîmplătoare sau intenționată, pot întrerupe cercul. Și atunci? Distrug Eternitatea? Așa se pare. Dar dacă **este** așa, adăugă Harlan liniștit, ar trebui să mi se spună, ca să fiu atent să nu fac nimic inoportun. Deși îmi închipui că doar o împrejurare neobișnuită mă poate împinge către o astfel de acțiune.

Twissell rîse, dar fals și gol pentru urechile lui Harlan.

— O ipoteză pur academică, băiete. Nu se va întîmpla nimic pentru că nu s-a întîmplat nimic. Cercul complet nu se poate întrerupe.

— Ba s-ar putea... Fata din 482...

— Este în siguranță.

Twissell se ridică, nervos.

— Discuția asta nu se mai termină și m-am săturat de dezbateri logice, în care să mă tot cert cu restul subcomisiei care se ocupă de proiect. Și încă mai trebuie să-ți spun țle de ce te-am chemat aici și fizio-Timpul trece. Vrei să vii cu mine?

Harlan era satisfăcut. Situația era clară, iar puterea lui — de netăgăduit. Twissell știa că el putea spune, oricînd vroia: „Nu vreau să mai am nimic de-a face cu Cooper". Știa că ar putea distruge Eternitatea în orice moment, dîndu-i lui Cooper informații importante despre memoriu.

Harlan era prea deștept ca să fi făcut asta cu o zi înainte. Twissell se gîndise să-l copleșească cu importanța misiunii sale, dar dacă crezuse că astfel o să-l aducă pe linia lor dreaptă, se înșelase.

Harlan își formulase foarte clar amenințarea, punînd-o în legătură cu siguranța lui Noys, și expresia de pe fața lui Twissell cînd lătrase „E în siguranță" arăta că înțelesese natura amenințării.

Se ridică și îl urmă pe Twissell.

Harlan nu mai fusese niciodată în încăperea în care intrau acum. Era spațioasă și arăta ca și cum mai mulți pereți fuseseră dărîmați pentru a se face loc. Intraseră printr-un coridor îngust, blocat de un ecran de forță care nu coborîse decît după un interval de timp suficient pentru ca fața lui Twissell să fie identificată automat.

Încăperea era ocupată, în cea mai mare parte, de o sferă care ajungea pînă aproape de tavan. În peretele ei se căsca o ușă, lăsînd să se vadă patru trepte mici care duceau la o platformă interioară bine luminată.

Dinăuntru se auzeau voci și prin deschizătură se văzură picioare coborînd treptele. Apăru un om și o altă pereche de picioare se ivi în spatele său. Erau Sennor, din Consiliul Atottemporal, și un altul din grupul de la masă.

Twissel nu păru deloc încîntat. Vocea, totuși, îi rămase stăpînită.

— Subcomisia mai este încă aici?

— Numai noi doi, îi răspunse Sennor, indiferent. Rice și cu mine. Un instrument frumos, ăsta de aici. Are gradul de complexitate al unei nave spațiale.

Rice era un tip burduhănos, cu privirea perplexă a unuia care este obișnuit să aibă mereu dreptate și totuși se trezește, în mod inexplicabil, că pierde argument după argument. Își frecă nasul borcănat și spuse:

— Sennor se gîndește în ultimul timp numai la zboruri spațiale.

Capul pleșuv al lui Sennor lucea în lumină.

— Este un punct clar, Twissell. Să te întreb eu. Este zborul în spațiu un factor pozitiv sau unul negativ în calculului Realității?

— Întrebarea n-are noimă, spuse Twissell nervos. Ce fel de zbor spațial, în ce societate și în ce circumstanțe?

— Ei, hai. Cu siguranță că se poate spune ceva și despre zborul spațial în general.

— Doar că este autoimitativ, că se autodistruge și dispare.

— Atunci e inutil, spuse Sennor cu satisfacție în glas, deci este un factor negativ. Exact ce spuneam eu.

— Dacă nu te superi, îl întrerupse Twissell, Cooper va fi aici în cîteva minute. Încăperea trebuie să rămînă liberă.

— Sigur, sigur.

Sennor își băgă brațul sub cel al lui Rice și plecară împreună. Chiar și din depărtare, se auzea clar cum declamă:

— Periodic, dragul meu Rice, tot efortul mental al omenirii se concentrează asupra zborului spațial, care prin însăși natura lucrurilor este condamnat la un final dezastruos. Ți-aș înșira matricile, dacă n-aș fi sigur că ți-e evident. Cu mintea concentrată asupra spațiului, tind să neglijeze dezvoltarea corectă a celor pămîntești. Am în pregătire o teză pe care o voi supune Consiliului, în care fac recomandarea ca Realitățile să fie schimbate, pentru eliminarea tuturor Secolelor în care există zborul în spațiu, nu? Ca ceva care se înțelege de la sine.

Se auzi și falsetul lui Rice:

— Dar nu puteți fi atît de drastic! Zborul în spațiu este o supapă de siguranță importantă în anumite civilizații. Luați Realitatea 54 din Secolul 290, care îmi vine acuma în minte. Acolo...

Vocile se pierdură în depărtare și Twissell spuse:

— Un om ciudat, Sennor ăsta. Din punct de vedere intelectual, valorează cît doi din noi, ăștialalți, dar valoarea lui se pierde în entuziasme de-astea subite.

— Credeți că poate avea dreptate? În legătură cu zborurile spațiale.

— Mă îndoiesc. Am putea judeca mai bine dacă Sennor chiar ar înainta teza de care vorbea. Dar n-o

s-o facă. O să-l apuce o altă pasiune înainte de a o termina și o să uite de cea veche. Dar lasă asta...
Lovi peretele sferei cu palma, făcîndu-l să răsune, apoi, cu aceeași mînă, își dezlipi țigara de colțul buzei.
— Poți ghici ce e asta, tehnician?
— Arată ca o navă supradimensionată, cu un...vîrf.
— Exact. Așa e. Ai nimerit-o. Hai înăuntru.
Harlan îl urmă în interior. Sfera era destul de spațioasă pentru patru-cinci oameni, dar absolut goală. Podeaua era netedă, peretele curbat era întrerupt de două ferestre. Asta era tot.
— Fără comenzi?, întrebă Harlan.
— Comandă de la distanță.
Twissell își trecu mîna peste netezimea peretelui.
— Pereți dubli. Volumul dintre ei cuprinde în întregime un Cîmp Temporal autonom. Acest instrument este o navă care nu e limitată la turbelurile obișnuite, ci poate trece dincolo de punctul terminus, în jos-Timp, al Eternității. Proiectul și construcția au fost posibile datorită unor indicii valoroase din memoriul Mallansohn. Vino cu mine.
Cabina de comandă era o parte a încăperii mai separată de rest. Harlan păși înăuntru și privi mohorît la imensele bare colectoare.
Se auzi vocea lui Twissell.
— Mă auzi, băiete?
Harlan tresări și privi împrejur. Nu-și dăduse seama că Twissell nu-l urmase înăuntru. Păși, automat, către fereastră și Twissell îi făcu cu mîna. Îi răspunse:
— Vă aud. Vreți să vin afară?
— Nicidecum. Ești închis înăuntru.
Harlan sări la ușă și simți în stomac un șir de noduri reci, umede. Twissell avea dreptate! Dar ce se întîmpla, pe sfîntul Timp?
Vocea lui Twissell se auzi din nou.
— O să răsufli ușurat cînd o să afli, băiete, că responsabilitățile tale au luat sfîrșit. Îți făceai griji din pricina asta. Puneai tot felul de întrebări. Și cred că știu ce vroiai să spui. Asta nu trebuie să fie responsabilitatea ta. Este numai a mea. Din nefericire, tu trebuie să fii în cabina de comandă, deoarece scrie că tu erai acolo și manevrai comenzile. Scrie în memoriul Mallansohn. Cooper te va vedea pe fereastră și asta va rezolva problema. Mai mult, o să te rog să faci contactul final, după instrucțiunile pe care ți le voi da. Dacă simți că și asta este o responsabilitate prea mare, poți să te liniștești. Un alt contact, paralel cu al tău, se află în grija altcuiva. Dacă, pentru orice motiv, nu poți face contactul, o va face el. Mai mult, voi tăia calea radio din cabina de comandă. Vei putea să ne auzi, dar nu și să ne vorbești. Nu trebuie, deci, să te temi că vreo exclamație involuntară de-a ta va întrerupe cercul.
Harlan privea neputincios pe geam.
Twissell continuă:
— Cooper va fi aici în cîteva momente și călătoria lui către Era primitivă va începe peste două fizio-ore. După aceea, băiete, proiectul va lua sfîrșit și tu și cu mine vom fi liberi.
Harlan se prăbușea, sugrumat, în vîrtejul unui coșamr diabolic. Îl trăsese Twissell pe sfoară? Tot ce făcuse avusese ca scop doar să-l aducă pe neștiute într-o cabină de comandă încuiată? Știind acum că este conștient de propria importanță, improvizase, cu o inteligență drăcească, ținîndu-l prins în conversație, amețindu-i emoția cu cuvinte, ducîndu-l ici, colo, pînă s-a făcut timpul să-l închidă?
Și capitularea aceea, rapidă și ușoară, în privința lui Noys. Nu va păți nimic, spusese Twissell. Totul va fi bine.
Cum de-a putut să creadă! Dacă n-aveau de gînd să-i facă vreun rău, să o atingă, de ce bariera temporală peste tunel la Secolul 100 000? Numai asta și ar fi trebuit să-l dea pe Twissell de gol cu totul.
Dar pentru că el (imbecilul!) a vroit să creadă, s-a lăsat dus de nas orbește în aceste ultime fizio-ore, s-a lăsat închis într-o cabină unde nici nu era nevoie de el, nici măcar ca să facă un contact final.
Dintr-o singură lovitură, fusese jefuit de toată importanța. Atù-urile din mîna lor deveniseră simple cărți de joc și Noys îi fusese luată pentru totdeauna. Nu-l interesa ce pedeapsă avea să urmeze. Noys îi fusese luată pentru totdeauna.
Nu-i trecuse nici o clipă prin cap că proiectul era atît de aproape de sfîrșit. De fapt, **asta** făcuse înfrîngerea posibilă.
Vocea lui Twissell se auzi slab.
— Întrerupem, băiete.
Harlan era singur, neputincios, inutil...

dincolo de punctul terminus

BRINSLEY Cooper își făcu apariția. Emoția îi îmbujorase fața îngustă, făcîndu-l să pară mai tînăr, în ciuda stufoasei mustăți Mallansohn care-i încadra buza superioară.
(Harlan îl putea vedea prin geam și-l auzea clar prin stația de radio. Gîndi, cu amărăciune: „O mustață Mallansohn. Desigur!")
Cooper se îndreptă către Twissell.
— Nu m-au lăsat să intru pînă acum.
— Foarte bine. Aveau și ei instrucțiunile lor.
— S-a făcut timpul? Plec?
— Aproape.
— Și mă întorc? Voi mai vedea Eternitatea?
În ciuda prestanței pe care Cooper o im[...]sese întregii sale ținute, în vocea sa se putea desl[...] și o nuanță de neliniște.
(În cabina de comandă, Harlan își propti pumnii strînși de sticla armată a ferestrei, dorindu-și în zadar să o sfarme cumva, să strige: „Opriți! Acceptați condițiile mele sau voi..." Dar la ce bun?).
Cooper își roti privirile prin cameră, aparent neobservînd că Twissell evitase să-i răspundă la întrebare. Ochii îi căzură pe Harlan, la geamul cabinei de comandă. Emoționat, îi făcu cu mîna.
— Tehnician Harlan! Vino afară! Vreau să-ți string mîna înainte de plecare!
Twissell interveni.
— Nu acum, băiete, nu acum. Reglează comenzile.
— Da? Mi se pare că nu arată prea bine.
— I-am dezvăluit adevărata natură a proiectului. Mă tem că asta poate face pe oricine nervos.
— Sfinte Timp, așa e! Eu știu de cîteva săptămîni

și tot nu m-am obișnuit cu ideea.

Rîsul lui căpătase o notă isterică.

— Tot nu mi-a intrat în capul ăsta tare ideea că eu joc rolul cel mai important. Sînt... sînt puțin speriat.

— Nu-ți fac o vină din asta.

— Știți, de fapt, mai mult... stomacul. E partea mea cea mai puțin fericită.

— E normal și o să-ți treacă. Între timp... momentul plecării tale a fost fixat pe Intertemporala Standard și încă mai trebuie să-ți dau o grămadă de date orientative. De exemplu, nu ai văzut încă nava cu care vei merge.

În cele două ore care urmară, Harlan, chiar dacă-i vedea, chiar dacă nu, de auzit auzea tot. Twissell îl dăscălea pe Cooper în felul lui bombastic, și Harlan știa pe ce temă. Cooper trebuia informat despre exact acele lucruri pe care urma să le menționeze în memoriul Mallansohn.

(Cerc întregit. Cerc complet. Și nici un fel în care Harlan să-l poată sfărîma cu o ultimă lovitură, cu care, ca Samson, să dărîme templul. cercul s-a împlinit. cercul s-a închis.)

— Navele obișnuite, îl auzi pe Twissell perorînd, sînt și împinse, și trase, dacă putem vorbi așa în cazul forțelor Intertemporale. Într-o călătorie de la secolul X la Secolul Y, prin Eternitate, există un punct inițial încărcat cu energie și un punct final similar. Aici avem o navă cu un punct inițial încărcat, dar cu un punct destinație neîncărcat. Nu poate fi decît împinsă, nu și trasă. Din această cauză, necesită energii la un nivel... cu ordine întregi de magnitudine mai înalte decît în cazul navelor obișnuite. Stații speciale de transfer de energie au trebuit să fie instalate de-a lungul tunelelor ca să asigure concentrații suficiente de energie de la Nova Sol. Această navă specială, cu comenzile și sistemul ei de alimentare, are o structură deosebită. Timp de fiziodecenii, Realitățile au fost trecute prin sită în căutare de aliaje și tehnologii speciale. Realitatea-cheie a fost a 13-a din secolul 222. Ea a dat Presorul Temporal, fără de care această navă nu ar fi putut fi construită. Realitatea 13 din 222.

O pronunță cu o claritate elaborată.

(Harlan își spuse: „Ține minte, Cooper! Ține minte Realitatea 13 din 222 ca s-o pomenești în memoriul Mallansohn, ca Eternii să știe unde să caute, ca să știe ce să-ți spună ca să scrii... Cercul se închide peste sine însuși").

Twissell continua:

— Nava nu a fost testată dincolo de punctul terminus în jos-Timp, desigur, dar a făcut numeroase călătorii în Eternitate. Sîntem siguri că n-o să existe efecte negative.

— Nu-i așa?, întrebă Cooper. Adică o să ajung acolo, altfel Mallansohn nu ar fi reușit să construiască cîmpul și doar **a reușit!**.

— Exact. Vei ajunge într-un loc adăpostit și izolat, dintr-o regiune slab populată din sud-vestul Statelor Unite ale Americii.

— Americii, îl corectă Cooper.

— Americii, atunci. Secolul va fi al 24-lea. Sau, la sutime, al 23,17-lea. Cred că îl putem numi chiar anul 2317, dacă vrem. Nava, așa cum ai văzut, este mare, mult mai mare decît e nevoie pentru tine. Chiar acum se pun în ea alimentele, apa, mijloacele de adăpostire și apărare. Tu vei avea instrucțiuni amănunțite care nu vor însemna nimic pentru altcineva în afară de tine. Trebuie să-ți spun că prima ta sarcină ar fi să te asiguri că nu te descoperă vreun locuitor indigen pînă cînd ești gata să le faci față. Vei avea săpătoare-de-forță cu care vei putea să-ți faci o ascunzătoare în munte. Va trebui să scoți repede totul din navă. Vor fi toate astfel așezate încît să-ți fie cît mai ușor.

(Harlan gîndi:; „Repetă-i! Repetă-i! Toate i-au mai fost spuse o dată, dar repetă-i ca să-i intre bine în cap, în memorie. Cerc complet...").

Twissell spunea:

— Va trebui să descarci în 15 minute. După asta, nava se întoarce automat la punctul de plecare, cu toate instrumentele prea avansate pentru acel Secol. O să primești o listă cu acestea. După plecarea navei, ești pe picioarele tale.

— Chiar trebuie să se întoarcă atît de repede?

— O întoarcere la timp mărește șansele de reușită.

(Harlan rosti în gînd: „Nava **trebuie** să se întoarcă în 15 minute pentru că **s-a întors** în 15 minute. Cercul...").

Twissell îi dădea grăbit înainte.

— Nu putem risca să falsificăm moneda sau bancnota lor negociabilă. Vei avea la tine aur sub formă de pepite mici. Vei explica cum ai ajuns în posesia lor după instrucțiunile pe care le-ai primit. Vei avea haine indigene sau cel puțin care să treacă drept indigene.

— Bun.

— Acum, ține minte. Să acționezi încet. Așteaptă cîteva săptămîni, dacă e nevoie. Intră în spiritul epocii. Instructajele Tehnicianului Harlan sînt o bază bună, dar nu ajung. Vei avea un aparat de radio, făcut pe principiile Secolului, care te va ajuta să te pui la curent cu evenimentele și, mai important, să deprinzi pronunția și accentul corect al limbii. Învață-le cît mai bine. Sînt sigur că Harlan vorbește o engleză excelentă, dar nimic nu poate înlocui pronunția nativă.

— Și dacă nu nimeresc la locul stabilit? Adică nu în 23,17?

— Asta trebuie să verifici foarte atent. Dar vei nimeri, vei nimeri.

(Harlan gîndi:„Va nimeri pentru că a nimerit. Cerc...").

Cooper făcea, probabil, o figură cam sceptică, pentru că Twissell adăugă:

— Precizia focalizării a fost îndelung verificată. Aveam intenția să-ți explic metodele noastre și acum e momentul potrivit. În primul rînd, o să-l ajute pe Harlan să înțeleagă comenzile.

(Deodată, Harlan se întoarse de la geam și-și fixă privirea pe comenzi. Un colț al cortinei dispariției începu să se ridice. Ce-ar fi dacă...")

Twissell încă îl mai dăscălea pe Cooper cu un ton hiperdidactic și, cu un colț al minții, Harlan încă mai era atent.

— Sigur că o problemă serioasă a fost să determinăm cît de mult pătrunde în Primitiv un obiect după aplicarea unui impuls de energie dat. Cea mai directă metodă ar fi fost să trimitem pe cineva în jos-Timp cu această navă, folosind nivele de impulsuri gradate cu grijă. Asta ar fi însemnat totuși, pentru fiecare caz, o anumită perioadă de timp în care omul determină Secolul pînă la ultima sutime prin observații astronomice sau obținînd informațiile prin radio. Asta se face încet și este și periculos, pentru că ar fi foarte ușor descoperit de locuitori nativi, ceea ce ar avea probabil urmări catastrofale pentru proiectul nostru. Dar noi am făcut altceva. Am trimis înapoi în timp o masă cunoscută de izotop radioactiv, niobiu-94, care se dezintegrează, prin emisie de particule beta, în izotopul stabil molibden-94. Procesul are o perioadă de înjumătățire de 500 de Secole. Intensitatea originală a radiației este cunoscută. Ea scade cu timpul, după relația simplă din cinetica de prim ordin, și, desigur, poate fi măsurată foarte

exact.

Cînd nava ajunge la destinație, în timpurile Primitive, fiola care conține izotopul este descărcată pe coasta unui munte, după care nava se întoarce în Eternitate. În momentul din fizio-Timp în care fiola este descărcată, ea apare simultan în toate Timpurile viitoare, din ce în ce mai vechi. La locul descărcării, în Secolul 575 (Timp, nu Eternitate), un Tehnician o detectează, după radiație, și o recuperează. Se măsoară intensitatea radiației, perioada cît a stat pe munte este cunoscută, Secolul în care a ajuns nava este și el cunoscut, pînă la două zecimale. Zeci de fiole sînt pe urmă trimise înapoi la nivele diferite de impulsuri și se trasează o curbă de calibrare. Curba înseamnă și o verificare a fiolelor trimise nu în Primitiv, ci în primele Secole ale Eternității, unde se pot face observații directe. Bineînțeles că am avut și eșecuri. Primele cîteva fiole s-au pierdut pînă cînd am învățat să ținem cont și de nu prea importantele modificări geologice dintre Primitivul tîrziu și Secolul 575. Apoi trei dintre fiole nu au mai apărut în 575. Probabil că s-a întîmplat ceva cu mecanismul de descărcare și au fost îngropate în munte prea adînc pentru a mai fi găsite. Am oprit experimentele atunci cînd nivelul de radiație a crescut atît că ne-am temut că vreun locuitor al Primitivului le-ar putea detecta și s-ar întreba ce caută în zona aia un produs radioactiv artificial. Dar pentru scopurile noastre a fost destul și atît și sîntem siguri că putem trimite un om în orice sutime a oricărui Secol Primitiv dorim. Înțelegi toate astea, Cooper, nu-i așa?

— Perfect, Calculator Twissell. Am văzut o curbă de calibrare fără să-i înțeleg, atunci, scopul. Dar acum totul e clar.

Dar Harlan era acum extrem de atent. Privea la arcul lucitor gradat pe care era marcată scara Timpului. Era făcută din porțelan pe metal și liniuțele subțiri îl împărțeau în Secole, Decisecole și Centisecole. Metalul argintiu strălucea ușor în liniile săpate în porțelan, făcîndu-le vizibile. Cifrele erau foarte fin înscrise și, aplecîndu-se deasupra lor, Harlan putu vedea Secolele gravate, de la 17 la 27. Acul indicator, ca un fir de praf, era fixat la 23,17.

Mai văzuse temporometre similare, și, cu o mișcare aproape automată, împinse maneta care controla presiunea, dar, care, însă... nu se clinti. Acul rămînea la locul lui.

Aproape că sări în sus cînd vocea lui Twissell i se adresă deodată:

— Tehnician Harlan?

Strigă:

— Da, Calculator, apoi își aminti că nu putea fi auzit.

Păși la geam și făcu un semn din cap.

Twissell spuse, ca și cum ar fi vorbit gîndurilor lui Harlan:

— Temporometrul este fixat pentru 23,17. N-are nevoie de ajustări. Singura ta sarcină este să alimentezi cu energie la momentul potrivit în fizio-Timp. Ai un cronometru în dreapta. Dă din cap dacă îl vezi.

Harlan se conformă.

— Mergi cu el pînă la zero. La secunda minus 15 aliniezi punctele de contact. E simplu. Vezi cum?

Harlan încuviință din nou.

Twissell continuă.

— Sincronizarea nu este vitală. O poți face la minus 15,13 sau chiar 5 secunde, dar, te rog, fă un efort să rămîi de partea asta a lui minus 10, pentru mai multă siguranță. O dată ce-ai făcut contactul, un angrenaj de forțe sincronizat va face restul și se va asigura că impulsul final de energie va suferi exact la momentul zero. Înțeles?

Harlan dădu iar din cap. Înțelegea mai mult decît îi spunea Twissell. Dacă el nu alinia punctele pînă la minus 10, operația se va face din exterior. Gîndul lui sumbru fu: „Nu va fi nevoie de ajutor din afară".

Twissell se auzi din nou:

— Ne-au mai rămas 30 de fizio-minute. Cooper și cu mine mergem să verificăm proviziile.

Ieșiră. Ușa se închise în spatele lor și Harlan rămase singur cu manete de comandă, cu timpul (care începuse să se scurgă lent către punctul zero) și cu o hotărîre nestrămutată în privința a ceea ce avea de făcut.

Părăsi fereastra. Vîrî mîna în buzunar și scoase pe jumătate biciul neuronic pe care-l mai avea încă la el. Prin toate cîte se întîmplaseră, își păstrase arma. Mîna îi tremura ușor.

Își aduse aminte de un gînd al său: o ultimă lovitură cu care, ca Samson, să dărîme templul.

Un ungher al minții sale întreba, bolnav: „Cîți Eterni au auzit vreodată de Samson? Și cîți știu cum a murit?

Nu mai erau decît 25 de minute. Nu era sigur cît o să-i ia operația. Nu era nici măcar sigur că o să-i reușească.

Dar avea de ales / Degetele lui transpirate aproape că scăpară arma pînă reuși să-i deșurubeze capătul.

Se mișca repede, complet absorbit. Din toate aspectele pe care și le imaginase, posibilitatea propriei sale treceri în neființă îi stăruia cel mai puțin în minte și nu-l interesa deloc.

La minus un minut, Harlan se afla la comandă. Gîndi, detașat: „Ultimul minut de viață?"

Din toată încăperea nu vedea decît mișcarea liniei roșii care înregistra scurgerea secundelor.

Minus 30 de secunde.

Gîndi: „N-o să doară. Nu e asta moartea."

Încercă să se gîndească numai la Noÿs.

Minus 15 secunde.

Noÿs!

Mîna stîngă se apropie de contact. Fără grabă!

Minus 12 secunde.

Contact!

Angrenajul de forțe își prelua sarcina. Impulsul va surveni la momentul zero. Și asta-i lăsa lui Harlan o ultimă mișcare. Lovitura lui Samson!

Mîna dreaptă porni. Nici nu se uită la ea.

Minus 5 secunde.

Noÿs!

Mîna dreaptă de mis-ZERO-că din nou, spasmodic

Nu o privi. Asta era deci neființa?

Nu încă. Neființa încă nu.

Privi pe geam. Nu se clinti. Timpul trecea, dar el nici nu-și dădea seama.

Camera era goală. Acolo unde fusese uriașa navă, locul era gol. Blocurile de metal care-i serviseră drept bază zăceau și ele goale, nemaiavînd de susținut decît imensa lor putere.

Twissell, ciudat de mic, pipernicit în camera care devenise o peșteră a așteptării, era singurul element mișcător, cum se agita de colo-colo.

Privirile lui Harlan îl urmăriră pentru o clipă, apoi îl uitară. Apoi, fără vreun zgomot sau vreo mișcare perceptibilă, nava apăru din nou pe locul de unde plecase. Trecerea sa prin granița infimă dintre timpul trecut și timpul prezent nu tulburase nici măcar o moleculă de aer.

Nava îl ascundea pe Twissell de privirile lui Harlan, dar, dîndu-i ocol, apăru din nou în raza lui vizuală. Alerga.

Cu o singură mișcare a mîinii activă mecanismul care deschidea ușa cabinei de comandă. Năvăli înăuntru, țipînd cu un entuziasm aproape liric.

— S-a făcut. S-a făcut. Am închis cercul.

Pentru altceva nici nu mai avea suflu.

Harlan nu-i răspunse nimic.

Twissell se uita pe fereastră, cu mîinile lipite de geam. Harlan observă petele cu care le acoperise vîrsta şi tremurul lor slab. Era ca şi cum mintea lui nu mai era în stare să discearnă importantul de irelevant, ci selecţiona material observaţional pur şi simplu la întîmplare.

Se întrebă, obosit: „Ce contează? Mai există ceva care să aibă vreo importanţă?"

Twissell spunea (Harlan îl auzea ca de la distanţă):

— Acum pot să-ţi spun că am fost mai neliniştit decît aş îndrăzni să mărturisesc. Sennor tot spunea că întreg proiectul este imposibil. Îi tot dădea înainte că trebuie să intervină ceva care să-l oprească. Ce s-a întîmplat?

Se întoarse la geamătul ciudat al lui Harlan.

Harlan scutură din cap, reuşind să-i răspundă un „Nimic" sugrumat.

Twissell o lăsă baltă şi se întoarse cu spatele. Nu se ştia dacă vorbea cu Harlan sau doar pentru sine. Era ca şi cum ani întregi de nelinişte se eliberau acum în cuvinte.

— Sennor era scepticul. Îi tot explicam, încercam să-l lămurim, aduceam argumente. Dădeam exemple matematice, prezentam rezultatele a generaţiei de cercetători care ne-au precedat în fizio-Timpul Eternităţii. El le dădea deoparte şi-şi prezenta ipoteza aducînd în discuţie paradoxul om-care-se-întîlneşte-cu-sine. L-ai auzit vorbind despre asta. E subiectul lui favorit. Noi ne cunoaştem viitorul, spunea Sennor. Eu, Twissell, ştiam de pildă că voi trăi, cu toate că voi fi foarte bătrîn, pînă cînd Cooper va ajunge dincolo de punctul terminus. Mai ştiam şi alte amănunte din viitorul meu, lucrurile pe care le voi face. Imposibil, spunea el. Realitatea trebuie să se schimbe ca să-ţi corecteze datele ştiute, chiar dacă înseamnă ca cercul să nu se mai închidă niciodată şi Eternitatea să nu mai fie construită.

De ce zicea aşa, habar n-am. Probabil chiar o credea, sau poate că o lua ca pe un joc intelectual, poate era doar dorinţa de a-i şoca pe ceilalţi cu un punct de vedere nepopular. În orice caz, proiectului i s-a dat curs şi am început să rezolvăm etapele memoriului. De exemplu, l-am localizat pe Cooper, în Secolul şi Realitatea indicată în memoriu. Ipoteza lui Sennor a căzut chiar şi numai pentru atît, dar asta nu l-a deranjat. Între timp, găsise altceva care să-l intereseze. Şi totuşi... şi totuşi...

Rîse încetişor, mai mult stînjenit, lăsînd ţigara să-i ardă pe neobservate pînă aproape de degete.

— ...ştiii, n-am fost niciodată cu totul în apele mele. Ceva **putea** să intervină. Realitatea în care a fost Eternitatea instituită **se putea** schimba într-un fel pentru a evita ceea ce Sennor numea un paradox. Ar fi trebuit să se transforme într-o altă Realitate, în care Eternitatea n-ar exista. Uneori, în întunericul orelor de somn, cînd nu puteam să dorm, aproape că reuşeam să mă conving că într-adevăr aşa va fi, şi acum totul s-a terminat şi-mi vine să rîd de mine însumi ca de un nebun senil.

Harlan spuse, cu voce coborîtă:

— Calculatorul Sennor a avut dreptate.

Twissell se răsuci spre el.

— Ce?

— Proiectul a eşuat.

Mintea lui Harlan ieşea din negură (de ce şi către ce alte tărîmuri, Harlan nu-şi dădea seama).

— Cercul nu s-a închis.

— Ce tot spui acolo?

Mîinile bătrîne ale lui Twissell căzură pe umerii lui Harlan cu o forţă surprinzătoare.

— Eşti bolnav, băiete. Încordarea.

— Nu bolnav. Mi-e scîrbă de tot. De tine. De mine. Nu bolnav. Temporometrul. Uită-te singur.

— Temporometrul?

Acul indicator se afla la Secolul 27, scăzînd inert în extrema dreaptă.

— Ce s-a întîmplat?

Bucuria îi dispăruse de pe faţă. Oroarea îi lua locul.

Harlan deveni practic.

— Am topit mecanismul de închidere, am eliberat comanda impulsului.

— Cum ai...

— Am avut un bici neuronic, l-am deschis şi am folosit energia din microbaterie într-o singură flacără, ca o torţă. Asta-i tot ce a mai rămas de el.

Dădu cu piciorul într-o grămadă mică de rămăşiţe de metal dintr-un colţ.

Twissell încă nu realiza.

— În 27? Vrei să spui că Cooper este în 27...

— Nu ştiu unde este, răspunse Harlan, sec. Am pus maneta pe jos-Timp, mai jos decît secolul 24. Nu ştiu unde. Nu m-am uitat. Pe urmă am împins-o la loc. Tot fără să mă uit.

Twissell îl privea. Avea faţa palidă, de o culoare gălbuie nesănătoasă, iar buza de jos îi tremura.

— Nu ştiu unde se află acum, spuse Harlan. Este pierdut în Primitiv. Cercul s-a sfărîmat. Cînd am făcut-o, am crezut că totul se va sfîrşi. La momentul zero. Ce prostie. Mai aveam de aşteptat. Va veni un moment în fizio-Timp cînd Cooper îşi va da seama că este în alt Secol, cînd va face ceva care să contrazică memoriul, cînd o să...

Se întrerupse, apoi izbucni într-un rîs forţat, aspru.

— Şi care-i diferenţa? Nu e decît o amînare pînă cînd Cooper va da lovitura finală. N-avem cum să-l oprim. Minute, ore, zile. Care-i diferenţa? Cînd răstimpul s-a împlinit, nu va mai exista Eternitate. Mă auzi? Va fi sfîrşitul Eternităţii.

o crimă anterioară

— DE CE? De ce?

Twissell privea neajutorat cînd la manetă, cînd la Tehnician, privirile lui vădind aceeaşi frustrare deconcertată ca şi vocea.

Harlan înălţă capul. Avea un singur cuvînt de spus.

— Noys!

— Femeia pe care ai adus-o în Eternitate?

Harlan îi întoarse zîmbetul, amar, fără a spune un cuvînt.

— Dar ce-are ea a face cu toate astea? Sfinte Timp, băiete, nu înţeleg.

— Dar ce e de înţeles?

Vocea lui Harlan ardea de durere.
— De ce să pretinzi că nu știi? Am avut o femeie. Eram amîndoi fericiți. Nu făcea nici un rău nimănui. Ea nu exista în noua Realitate. Așa că ce importanță avea pentru oricine altcineva?
Twissell încerca în zadar să-l întrerupă.
Harlan începuse să strige.
— Dar există și legi în Eternitate, nu-i așa? Le cunosc pe toate. Legăturile au nevoie de permisiune. Au nevoie de calcule. Au nevoie de statut. Lucruri complicate, legăturile astea. Ce-i pregăteați lui Noÿs, la sfîrșitul proiectului? Un loc într-o rachetă care se prăbușește? Sau unul mai confortabil, ca amantă comună a venerabililor Calculatori? **Acum,** cel puțin, n-o să vă mai faceți planuri.
Se opri, copleșit de disperare, și Twissell se îndreptă repede către Comunicator, care își recăpătase funcția de transmisie.
Calculatorul strigă în receptor pînă primi răspuns. Atunci spuse:
— Aici Twissell. Nimeni nu are voie să intre aici. Nimeni. Nimeni. Ați înțeles?... Atunci aveți grijă. E valabil și pentru membrii Consiliului Atottemporal. Mai ales pentru ei.
Se întoarse din nou către Harlan, spunîndu-i, cu gîndurile în altă parte:
— O să asculte pentru că sînt bătrîn și membru senior al Consiliului și pentru că toți cred că sînt excentric și țicnit. Cedează în fața mea pentru că sînt excentric și țicnit.
Timp de o clipă căzu într-o tăcere meditativă.
— Crezi că sînt țicnit?, întrebă apoi și fața i se întoarse repede în sus, către cea a lui Harlan, cu mișcarea unei maimuțe zbîrcite.
Harlan gîndi: „Sfinte Timp, omul e nebun. L-a înnebunit șocul".
Făcu un pas înapoi, automat, împins de groaza de a fi închis acolo cu un nebun. Apoi se liniști. Omul, fie el și nebun, era plăpînd, și chiar și nebunia va dispărea curînd.
Curînd? De ce nu imediat? Ce tărăgăna sfîrșitul Eternității?
Twissell rosti (nu avea în mînă nici o țigară, degetele sale nu căutară să apuce una) cu o voce liniștită, insinuantă:
— Nu mi-ai răspuns. **Crezi** că sînt țicnit?
— Presupun că da. Prea țicnit ca să-mi mai vorbești. Dacă te-ai fi gîndit la mine ca la un prieten și nu ca la un bătrîn cu toane, capricios și imprevizibil, mi-ai fi vorbit deschis despre îndoielile tale. Nu ai fi făcut ce-ai făcut.
Harlan se încruntă. Omul credea că **el, Harlan,** este nebun. Asta era!
Rosti furios:
— Am făcut exact ce trebuia. Și sînt în toate mințile.
— Doar ți-am spus că fata nu e în pericol.
— Am fost un prost să cred asta, chiar și pentru o clipă. Am fost un prost să cred că un Consiliu poate fi drept cu un Tehnician.
— Cine ți-a spus că știa cineva din Consiliu de asta?
— Finge știa și a trimis un raport Consiliului.
— De unde știi?
— Am aflat-o de la Finge, cînd i-am pus în față biciul neuronic. Latura practică a unei arme anulează diferența de statut.
— Aceeași armă care a făcut asta?, întrebă Twissell și arătă către maneta cu masa sa de metal topit încovoiată peste fața cadranului.
— Da.
— Iată o armă care nu stă degeaba.
Apoi, brusc:
— Știi de ce Finge l-a înmînat Consiliului în loc să se ocupe singur de problemă?
— Pentru că mă urăște și vroia să fie sigur că-mi voi pierde poziția. O vroia pe Noÿs.
— Ești naiv. Dacă vroia fata, ar fi putut să-și aranjeze legătura foarte ușor. Nu s-ar fi împiedicat el de un Tehnician. Omul mă urăște **pe mine,** băiete. (Twissell nu aprinse încă nici o țigară. Arăta ciudat fără nici una și degetul pătat pe care și-l duse la piept cînd pronunță ultimul pronume arăta aproape indecent de gol).
— Pe tine?
— Există un lucru, băiete, care se numește politica Consiliului. Nu orice Calculator este numit în Consiliu. Și Finge vroia să fie. Finge este ambițios și o dorea cu îndîrjire. Eu m-am opus pentru că l-am considerat instabil din punct de vedere emoțional. Sfinte Timp, niciodată nu mi-am dat seama cîtă dreptate am avut... Uite, băiete. Știa că ești protejatul meu. M-a văzut cum te scot din funcția de Observator și te fac Tehnician superior. Te-a văzut lucrînd numai pentru mine. Cum ar fi putut să mă atace mai bine și să-mi distrugă poziția? Dacă ar fi putut dovedi că Tehnicianul meu favorit este vinovat de o crimă groaznică împotriva Eternității, asta s-ar fi reflectat asupra mea. M-ar fi putut forța să demisionez din Consiliul Atottemporal și cine crezi că ar fi fost atunci succesorul logic?
Duse mîna la buze și cum nu se întîmplă nimic, privi absent, la spațiul gol dintre degete.
Harlan își spuse: „Nu e atît de calm pe cît vrea să pară. Nu poate fi. Dar de ce spune toate inepțiile astea **acum?** Cînd se sfîrșește Eternitatea?"
Apoi, ca în agonie: „Dar de ce nu se sfîrșește odată? Acum!".
Twissell reluă:
— Cînd te-am lăsat să te duci la Finge, acum, recent, m-am cam așteptat la o primejdie. Dar memoriul Mallansohn **spunea** că ai fost plecat în ultima lună și nu s-a ivit, de la sine, nici un alt motiv pentru care să te îndepărtez. Din fericire, Finge n-a reușit să-și valorifice cartea cea mare.
— În ce sens?, întrebă Harlan, obosit.
Nu-l interesa cu adevărat, dar Twissell vorbea și vorbea și era mai ușor să asculte decît să închidă urechile.
— Finge și-a intitulat raportul „Cu privire la comportamentul contrar eticii profesionale al Tehnicianului Andrew Harlan". El era Eternul corect, știi, rece, imparțial, neafectat. Se baza pe Consiliu să se înfurie și să mă sfîșie. Din nefericire pentru el, nu-ți cunoștea adevărata importanță. Nu și-a dat seama că orice raport cu privire la tine îmi va fi trimis imediat mie, doar dacă importanța sa supremă nu e foarte evidentă.
— Și nu mi-ai spus nimic?
— Cum să-ți spun? Mi-era frică să fac ceva care să te tulbure tocmai acum, la finalul proiectului. Dar ți-am dat o grămadă de ocazii să vii și să-mi spui ce te frămîntă.
Ocazii? Gura lui Harlan se strîmbă a neîncredere, dar pe urmă își aminti de figura obosită a lui Twissell pe Comunicator, întrebîndu-l dacă n-are nimic să-i spună. Asta fusese ieri. Doar ieri.
Harlan clătină din cap, dar își ascunse privirile.
Twissell rosti, încetișor:
— Mi-am dat imediat seama că te-a împins intenționat la fapta asta... nesăbuită.
Harlan ridică ochii.
— Știai asta?
— Te miră? Știam că Finge îmi vroia capul. O știam de mult. Sînt un om bătrîn, băiete. Cunosc toate astea. Dar există moduri în care Calculatorii

suspecţi pot fi verificaţi. Există nişte metode protectoare aduse din Timp, care n-au fost aşezate în muzee. Sînt cîteva pe care le cunoaşte numai Consiliul.

Harlan îşi aminti cu amărăciune de bariera de la Secolul 100 000.

— Din raport şi din ce-am mai aflat şi eu pe căile mele, era uşor de dedus ce s-a întîmplat şi cum.

Harlan întrebă, deodată:

— Presupun că Finge te bănuia de spionaj?

— Poate că da. Nu m-ar surprinde.

Pe Harlan gîndul îl duse la primele lui zile cu Finge, cînd Twissell de-abia începuse să arate un interes neobişnuit pentru tînărul Observator. Finge nu ştiuse nimic de proiectul Mallansohn şi-l interesa amestecul lui Twissell. „L-ai întîlnit vreodată pe Calculatorul Senior Twissell?", întrebase el odată şi, gîndindu-se bine, Harlan îşi aminti perfect tonul de nelinişte acută din vocea lui. Încă de atunci Finge îl suspecta pe Harlan de a fi mîna dreaptă a lui Twissell. Duşmănia şi ura lui începuseră încă de pe-atunci.

Twissell continua să vorbească:

— Aşa că dacă ai fi venit la mine...

— La **tine?**, strigă Harlan. Şi Consiliul?

— Din tot Consiliul eu sînt singurul care ştie.

— Nu le-ai spus nimic?, încerca Harlan să pară ironic.

— Niciodată.

Harlan simţi că are febră. Hainele îl sufocau. Coşmarul ăsta va continua la nesfîrşit? Vorbărie prostească, fără sens. Dar de ce? De ce?

De ce nu se sfîrşea Eternitatea? De ce nu-i înghiţea odată pacea curată a non Realităţii? Sfinte Timp, unde dăduse greş?

— Nu mă crezi?, întrebă Twissell.

— De ce te-aş crede? Au venit să se uite la mine, nu-i aşa? La dejunul acela? De ce ar fi făcut-o dacă nu ştiau de raport? Au venit să se holbeze la ciudatul fenomen care a încălcat legile Eternităţii, dar care mai era intangibil încă o zi. Încă o zi şi proiectul era terminat. Au venit să-şi desfete privirile cu promisiuni de viitor.

— Nici vorbă de asta, băiete. Au vrut să te vadă doar pentru că sînt umani. Şi membrii Consiliului sînt oameni. Nu puteau fi de faţă la plecarea navei, pentru că memoriul Mallansohn nu i-a plasat în scenă. Nu puteau nici să-l ia pe Cooper la întrebări, pentru că memoriul nu menţiona nici asta. Şi totuşi vroiau şi ei ceva. Sfinte Timp, băiete, nu-ţi dai seama că e firesc să vrea şi ei să simtă cît de cît că participă? Tu erai cel mai accesibil, aşa că te-au chemat şi s-au uitat la tine.

— Nu te cred.

— Asta-i adevărul.

— Da? În timp ce mîncau, Sennor, membru al Consiliului, vorbea despre un om care se întîlneşte cu sine. Evident, ştia că am făcut incursiuni ilegale în 482 şi că aproape că m-am întîlnit cu mine însumi. Asta era felul lui de a-şi bate joc de mine, amuzîndu-se grozav pe socoteala mea.

— Sennor? Îţi făceai griji din cauza lui Sennor? Tu ştii ce figură patetică este? Căminul lui temporal este Secolul 803, una din puţinele culturi în care corpul omenesc este desfigurat dinadins pentru a împlini cerinţele estetice ale vremii. Este lipsit definitiv de păr încă din adolescenţă. Ştii ce înseamnă asta pentru personalitatea unui bărbat? O desfigurare îi izolează pe oameni de strămoşii şi descendenţii lor. Bărbaţii din 803 nu fac prea mulţi bani ca Eterni. Sînt prea diferiţi de noi ceilalţi. Foarte puţini sînt aleşi. Sennor este singurul din Secolul lui care a făcut vreodată parte din Consiliu. Nu-ţi dai seama cît îl afectează treaba asta? Sigur că ştii ce înseamnă nesiguranţa. Te-ai gîndit vreodată că un membru al Consiliului se poate simţi nesigur? Sennor trebuie să ia parte la discuţii despre eradicarea Realităţii lui pentru exact aceeaşi caracteristică care îl face pe el să bată la ochi. Eradicarea ei îl va face unul din foarte puţinii din generaţia lui cu o astfel de mutilare. Şi asta se va întîmpla, într-o bună zi. Şi-a găsit un refugiu în filozofie. Supracompensează preluînd conducerea în discuţii, vînturînd în mod intenţionat puncte de vedere nepopulare sau neacceptate. Paradoxul lui cu omul-care-se-întîlneşte-cu-sine este unul din cazuri. Ţi-am spus că tot prezicea un dezastru pentru proiect, şi pe noi, membrii Consiliului, vroia el să ne şicaneze, nu pe tine. N-avea nimic de-a face cu tine. Nimic!

Twissell se înfierbîntase. În îndelunga emoţie a vorbelor sale, părea să fi uitat unde se află şi criza cu care erau confruntaţi, pentru că redevenise spiriduşul bătrîn, cu gesturi iuţi, mişcări neaşteptate, pe care Harlan îl ştia atît de bine. Scoase chiar o ţigară din buzunarul de pe mînecă şi era gata s-o aprindă.

Dar se opri, se întoarse pe călcîie şi-l privi pe Harlan din nou, căutînd, prin propriile sale cuvinte, ca să găsească ce spusese acesta ultima oară, ca şi cum, pînă în acel moment, nu-l auzise bine.

— Cum adică... aproape că te-ai întîlnit cu tine însuţi?

Harlan îi povesti pe scurt şi-l întrebă:

— N-ai ştiut asta?

— Nu.

Urmară cîteva minute de tăcere, la fel de bine venite pentru Harlan ca un val de apă rece pe fruntea lui înfierbîntată.

— Asta era? Şi ce dacă te-ai întîlnit cu tine însuţi?

— Nu m-am întîlnit.

Twissell păru să nu-l audă.

— Întotdeauna este loc şi pentru variaţii întîmplătoare. Într-un număr infinit de Realităţi, nu poate fi vorba de acel ceva numit determinism. Să presupunem că în Realitatea Mallansohn, în completarea anterioară a ciclului...

— Cercul se roteşte la nesfîrşit?, întrebă Harlan cu bruma de uimire pe care o mai putea găsi în el.

— Credeai că numai de două ori? credeai că doi este un număr magic? În fizio-Timpul finit se fac un număr infinit de rotaţii, aşa cum treci cu un creion pe o circumferinţă de un număr infinit de ori şi totuşi cuprinzi o suprafaţă finită. În ciclurile anterioare nu te-ai întîlnit cu tine. De data asta, nesiguranţa statistică a lucrurilor a făcut ca acest lucru să fie posibil. Realitatea trebuia să se schimbe ca întîlnirea să nu aibă loc, iar în noua Realitate nu l-ai trimis pe Cooper în Secolul 24, ci...

— Ce tot vorbeşti acolo? Ce urmăreşti? S-a terminat. Totul. Acum lasă-mă singur! Lasă-mă singur!

— Vreau să ştii că ce-ai făcut ai făcut greşit. Vreau să-ţi dai seama că ai făcut ce nu trebuia.

— Nu-i aşa. Şi chiar dacă ar fi, **s-a terminat.**

— **Dar nu** s-a terminat nimic. Mai ai încă un pic răbdare să mă asculţi.

Twissell avea aerul de a-l duce cu zăhărelul, aproape tînguindu-se, cu o blîndeţe agonizantă.

— O să o ai pe fata ta. Ţi-am promis. Ţi-o mai promit o dată. Nu va păţi nimic. Nici tu. Îţi promit. Ţi-o garantez personal.

— Harlan îl privea cu ochii mari.

— Dar e prea tîrziu, la ce-ar mai folosi?

— **Nu** este prea tîrziu. Ce-ai făcut **nu** este ireparabil. Cu ajutorul tău, mai putem încă reuşi. Trebuie să mă ajuţi. Trebuie să-ţi dai seama că ai greşit. Încerc să-ţi explic. Trebuie să vrei să repari ce-ai făcut.

Harlan îşi trecu limba peste buzele uscate şi-şi spuse: „E nebun. Mintea lui nu poate să accepte

adevărul... sau, știe într-adevăr Consiliul mai bine?"

Știe? Știe? Puteau răsturna verdictul Schimbărilor? Puteau să oprească Timpul sau să-l dea înapoi? Rosti:

— M-ai închis în cabina de comandă și credeai c-o să mă ții acolo, neputincios, pînă se sfîrșește totul.

— Ai zis că ți-e teamă să nu se întîmple ceva care să te împiedice să-ți îndeplinești rolul.

— Asta vroia să fie o amenințare.

— Eu am luat-o ad literam. Iartă-mă! Am nevoie de ajutorul tău.

Deci, asta era. Era nevoie de ajutorul lui. Era nebun? Sau era el, Harlan, nebun? Avea nebunia vreun înțeles?, sau orice altceva, de fapt.

Consiliul avea nevoie de ajutorul lui. Pentru asta, îi vor promite orice. Noÿs. Statutul de Calculator. Ce nu i-ar promite? Și după ce îi va ajuta, ce va obține din toate astea? Nu se va lăsa păcălit și a doua oară.

— Nu.

— O vei avea pe Noÿs.

— Adică Consiliul va vroi să încalce legile Eternității cînd pericolul va fi înlăturat? Nu cred

Dar cum putea fi înlăturat pericolul?, întreba o fărîmă sănătoasă a minții lui. Ce tot vorbeau aici?

— Consiliul nu va afla niciodată.

— Atunci **tu** ai fi gata să încalci legile? Doar ești Eternul ideal. Odată pericolul trecut, te vei pleca în fața legii. Nici n-ai putea altfel.

Pete roșii acopereau obrajii lui Twissell, colorîndu-i pomeții. Șiretenia și stăpînirea de sine îi dispăruseră de pe față. Nu mai rămăsese decît o durere stranie.

— Îmi voi ține cuvîntul și voi călca legea, pentru un motiv pe care nu ți-l poți închipui. Nu știu cît ne-a mai rămas pînă dispare Eternitatea. Poate ore, poate luni. Dar am pierdut atîta timp cu speranța c-o să te conving, încît pot să mai pierd puțin. Mă asculți? Te rog!

Harlan ezită. Apoi, avînd convingerea inutilității tuturor lucrurilor, ca și din orice alt motiv posibil, spuse obosit:

— Continuă!

— Mi-a ajuns la urechi, începu Twissell, că m-am născut bătrîn, că atunci cînd mi-au ieșit dinții mușcam dintr-un Computaplex, că-mi țin minicalculatorul într-un buzunar special de la pijama cînd dorm, că am un creier făcut din mici relee de forță cuplate în paralel și că fiecare globulă din sîngele meu este o diagramă spațio-temporală microscopică înotînd în unsoare de computer. Toate aceste bazaconii le-am auzit pe parcurs și cred că ar trebui să fiu, într-un fel, mîndru. Poate că am început să le cred și eu puțin. Asta e o prostie din partea unui om bătrîn, dar face viața ceva mai ușoară. Te miră? Că trebuie să găsesc o cale de a-mi face viața mai ușoară? Eu, Calculatorul Senior Twissell, membru senior al Consiliului Atottemporal? Poate de asta și fumez. Te-ai gîndit vreodată la asta? Trebuie să am un motiv, nu? Eternitatea este o societate nefumătoare prin excelență, și cea mai mare parte a Timpului la fel. M-am gîndit adeseori la asta. Uneori cred că este din revoltă împotriva Eternității. Ceva care să înlocuiască marea revoltă care a eșuat... Nu, nu-i nimic. O lacrimă sau două n-o să mă topească și nu mă prefac, crede-mă. Numai că nu m-am mai gîndit la toate astea de mult. Nu e deloc plăcut. A fost vorba de o femeie, desigur, ca și în cazul tău. Nu este o coincidență. E aproape inevitabil, dacă stai să te gîndești. Un Etern, care trebuie să-și vîndă satisfacțiile normale ale vieții de familie pe o mînă de perforații în hîrtie, este gata copt pentru viciu. Asta-i unul din motivele pentru care Eternitatea trebuie să-și ia precauțiunile pe care le ia. Și, aparent, tot pentru asta sînt Eternii atît de ingenioși în ocolirea acestor precauțiuni din cînd în cînd. Mi-aduc aminte de femeia mea. E o prostie, poate. Nu-mi pot aminti nimic altceva despre fizio-Timpul acela. Foștii mei colegi au rămas niște nume în scripte. Schimbările pe care le-am condus — toate în afară de una — sînt doar articole în memoria Computaplexelor. Dar de ea îmi aduc foarte bine aminte. Poate că poți înțelege. Depusesem de multă vreme o cerere pentru formarea unei legături. Și, după ce am devenit Calculator Junior, mi-a fost acordată. Era o fată chiar din Secolul ăsta, 575. Nu am văzut-o pînă după obținerea permisiunii, desigur. Era inteligentă și bună. Nu frumoasă, nici măcar atrăgătoare, dar, oricum, chiar tînăr fiind (da, am fost și eu tînăr, în ciuda zvonurilor) nu arătam nici eu cine știe ce. Ne potriveam foarte bine din punct de vedere temperamental și, dacă aș fi fost Temporal, aș fi fost mîndru să fac din ea soția mea. I-am spus-o de multe ori. Cred că îi făcea plăcere. Era adevărul. Nu toți Eternii, care trebuie să-și ia femeile cum și cînd le permit calculele, sînt atît de norocoși. În acea Realitate ea trebuia să moară tînără, desigur, și nici un analog de-al ei nu era disponibil pentru legătură. La început, am luat-o filozofic. La urma urmei, viața ei scurtă era cea care îi dădea posibilitatea să trăiască cu mine fără să afecteze grav Realitatea. Astăzi mi-e rușine cînd mă gîndesc că eram bucuros că nu avea să trăiască mult timp. Deși asta a fost doar la început. Doar la început.

O vizitam cît de des îmi permiteau diagramele spațio-temporale. Storceam fiecare minut, renunțînd la mese și la somn, lăsîndu-i pe alții să-mi facă munca, fără jenă, de cîte ori puteam. Drăgălășenia ei întrecea cele mai înalte așteptări ale mele, și eram îndrăgostit. Ți-o spun pe șleau. Experiența mea în domeniul ăsta era aproape inexistentă și să o înțelegi prin Observația în Timp este o chestiune nesigură. Din cît puteam eu să înțeleg, totuși, eram îndrăgostit. Ceea ce începuse ca o satisfacere a unor nevoi spirituale și fizice ajunsese ceva mult mai important. Moartea ei iminentă încetase să mai fie o conveniență și devenise o calamitate. I-am făcut Proiectul-de-Viață. Nu m-am dus la Proiectanții-de-Vieți. L-am făcut singur. Îmi imaginez că ți se pare uluitor. Era un delict, dar nu a fost nimic în comparație cu crimele pe care le-am comis ulterior. Da, eu, Laban Twissell, Calculator Senior Twissell. Momentul din fizio-Timp în care aș fi putut acționa ca să-i modific Realitatea personală venise și trecuse de trei ori. Sigur, știam că nici o astfel de schimbare cu motivație personală nu poate fi autorizată de Consiliu. Cu toate astea, am început să mă simt direct răspunzător pentru moartea ei. Asta a făcut parte din motivația mea de mai tîrziu, după cum vei vedea. A rămas însărcinată. Nu am luat măsuri, deși ar fi trebuit. Îi făcusem Proiectul-de-Viață, îl modificasem ca să includă legătura ei cu mine, și știam că sarcina era o consecință cu o probabilitate foarte înaltă. Poate că știi, poate că nu, dar femeile Temporale rămîn uneori gravide cu Eterni, în ciuda măsurilor de prevedere. Nu e nemaiauzit. Și, totuși, pentru că Eternii nu au voie să aibă copii, astfel de sarcini întîmplătoare sînt întrerupte fără dureri și fără riscuri. Există multe metode. Proiectul-de-Viață pe care i-l făcusem eu prevedea moartea ei înainte de naștere, așa că nu am luat măsuri. Era atît de fericită să-și poarte sarcina, încît am vrut să rămînă așa. mă mulțumeam că o privesc și încercam să surîd cînd îmi spunea că simte viața mișcînd în pîntecul ei. Și atunci a intervenit ceva. A

născut înainte de termen... Nu mă mir că te uiţi aşa. Am avut un copil. Un copi adevărat, al meu. Nu vei mai găsi, poate, nici un Etern care să poată spune asta. Era mai mult decît un delict. Era o crimă serioasă, şi încă nu era nimic. Nu mă aşteptasem. Naşterea şi problemele ei erau un aspect al vieţii despre care ştiam prea puţin. Cuprins de panică, am revăzut Proiectul-de-Viaţă şi am găsit copilul ca o soluţie alternativă, la o bifurcaţie de mică probabilitate pe care o trecusem cu vederea. Unui Proiectant-de-Vieţi profesionist nu i-ar fi scăpat şi greşisem că mă încrezusem atît în capacităţile mele. Dar ce puteam să mai fac? Nu puteam să omor copilul. Mama mai avea două săptămîni de trăit. M-am gîndit să las copilul să trăiască cu ea pînă atunci. Două săptămîni de fericire nu sînt un cadou atît de exorbitant. Mama a murit, după cum era prevăzut şi în felul prevăzut. Stam în camera ei, tot timpul pe care-l puteam răpi diagramei spaţio-temporale, pătruns de o durere cu atît mai ascuţită cu cît aşteptasem moartea ei, în deplină cunoştinţă de cauză, mai mult de un an. În braţe îl ţineam pe fiul meu şi al ei. Da, l-am lăsat să trăiască. De ce sari aşa? **Tu** ai de gînd să mă condamni? Nu-ţi poţi da seama ce înseamnă să ţii în braţe un atom din propria ta viaţă. Poate că am un Computaplex în loc de nervi şi diagrame în sînge, dar asta, cel puţin, ştiu. L-am lăsat să trăiască. Am comis şi crima asta. L-am dat în grija unei organizaţii adecvate şi mă duceam cînd puteam (în strictă succesiune temporală, respectată şi în fizio-Timp) ca să dau sumele necesare şi să-l văd crescînd. Aşa s-au scurs doi ani. Din cînd în cînd, verificam Proiectul-de-Viaţă al fiului meu (mă obişnuisem deja să încalc legea asta) şi eram fericit să văd că nu se întrezăreau efecte negative asupra Realităţii aceleia, la nivele de probabilitate de peste 0,0001. A învăţat să meargă şi încerca primele cuvinte. Nu fusese învăţat să-mi spună „tată". Ce presupuneri or fi făcut Temporalii de la instituţia aceea de îngrijire a copiilor în legătură cu mine, nu ştiu. Îşi luau banii şi nu spuneau nimic. Apoi, după ce s-au scurs doi ani, în faţa Consiliului Atottemporal s-a pus problema necesităţii unei Schimbări care includea şi Secolul 575. Schimbarea mi-a fost încredinţată mie, care fusesem recent promovat Calculator Asistent. Era prima Schimbare pe care urma s-o supraveghez singur. Eram mîndru, desigur, dar mi-era şi teamă. Fiul meu era un intrus în acea Realitate. Era greu de presupus că ar avea vreun analog. Gîndul trecerii lui în non-existenţă mă umplea de tristeţe. M-am ocupat de Schimbare şi pot să spun şi acum că am făcut-o fără cusur. Prima mea sarcină. Dar n-am rezistat unei tentaţii. mai ales pentru că nu mai era ceva nou pentru mine. Eram un răufăcător înrăit, un obişnuit al crimei. Am făcut un nou Proiect-de-Viaţă, pentru fiul meu în noua Realitate, sigur de ce voi găsi. Dar apoi, timp de 24 de ore, fără să mănînc sau să dorm, am stat în biroul meu, chinuindu-mă cu Proiectul-de-Viaţă încheiat, trecîndu-l prin filtru, într-un efort disperat de a găsi o greşeală. Nu era nici o greşeală. A doua zi, înainte de a preda soluţia Schimbării, am făcut o diagramă spaţio-temporală, folosind metode grosolane de aproximaţie (la urma urmei, realitatea nici nu mai dura mult) şi am intrat în Timp, la mai mult de 30 de ani în sus-Timp de la naşterea fiului meu. Avea 34 de ani, era de-o vîrstă cu mine. M-am recomandat ca fiind o rudă îndepărtată, folosindu-mă de ce ştiam despre familia mamei. Nu-şi cunoştea tatăl, nu-şi amintea de vizitele mele din copilărie. Era inginer în aeronautică. Secolul 575 era expert în vreo cinci feluri de zbor aerian (cum este de fapt şi în realitatea curentă) şi fiul meu era un membru împlinit şi fericit al societăţii sale. Era căsătorit cu o fată care îl iubea la nebunie, dar nu aveau copii. În Realitatea în care băiatul meu nu ar fi existat, ea nu s-ar fi căsătorit cu nimeni. Ştiusem asta de la bun început. Ştiam că nu vor exista efecte negative asupra Realităţii. Altfel, poate nu aş fi îndrăznit să-l las să trăiască. Nu sînt **complet** pierdut. Mi-am petrecut ziua cu el. l-am vorbit şi i-am zîmbit politicos, mi-am luat la revedere cu răceală cînd a venit momentul pe diagrama spaţio-temporală. Dar, sub această aparenţă, îl priveam şi-i sorbeam fiecare gest, umplîndu-mi sufletul cu el, încercînd să trăiesc măcar o zi dintr-o Realitate care a doua zi (în fizio-Timp) nu va mai fi existat. Cît de mult tînjeam să-mi vizitez şi soţia o ultimă dată, în acea porţiune a Timpului în care încă trăia, dar folosisem fiecare secundă din timpul pe care mi-l acordasem. N-am îndrăznit nici măcar să intru în Timp şi s-o văd fără să mă vadă. M-am întors în Eternitate şi am petrecut o ultimă noapte în agonie, luptîndu-mă în zadar cu ce urma să vină. A doua zi de dimineaţă am înmînat calculele împreună cu recomandările mele pentru Schimbare.

Vocea lui Twissell devenise o şoaptă şi acum se opri de tot. Stătea acolo, cu umerii aplecaţi cu privirile fixate pe podea, frîngîndu-şi degetele, frămîntîndu-le într-o încleştare amarnică.

Harlan, aşteptînd în zadar o altă frază, îşi drese vocea. Îşi dădea seama că-i e milă de bătrîn, că-l compătimeşte, în ciuda crimelor comise.

— Asta-i tot?

Twissell şopti:

— Nu, cel mai rău... cel mai rău... Un analog al fiului meu exista totuşi. În noua Realitate, exista — ca paraplegic de la vîrsta de 4 ani. 42 de ani în pat, în circumstanţe care mi-au făcut imposibilă aplicarea tehnicilor de regenerare a nervilor din 900, sau să pot face măcar să moară fără chinuri. Acea nouă realitate încă mai există. Fiul meu este încă acolo, în secţiunea aceea a Secolului. **Eu** i-am făcut asta. Mintea mea şi Computaplexul meu i-au trasat această nouă viaţă şi cuvîntul meu a declanşat Schimbarea. Am comis mai multe crime de dragul lui şi al mamei lui, dar acea ultimă faptă, deşi în concordanţă strictă cu jurămîntul meu de Etern, mi s-a părut întotdeauna a fi marea mea crimă, **crima.**

Nu era nimic de spus şi Harlan nu rosti o vorbă.

— Vezi acum de ce înţeleg cazul tău, de ce aş vrea să te ajut să ai fata. Nu ar aduce nici un prejudiciu Eternităţii şi, într-un fel, ar fi o ispăşire a crimei mele.

Şi Harlan îl credea. În mintea lui totul luase o altă întorsătură. Credea!

Se prăbuşi în genunchi şi-şi ridică pumnii încleştaţi la tîmple. Aplecă fruntea şi se legănă încetişor, lăsîndu-se copleşit de o disperare sălbatică.

Distrusese Eternitatea şi o pierduse pe Noys, cînd, dacă n-ar fi fost lovitura lui Samson, ar fi salvat una şi ar fi păstrat-o pe cealaltă.

căutări în primitiv

TWISSELL îl apucase pe Harlan de umeri și-l scutura. Vocea lui îi striga, disperat, numele.

— Harlan! Harlan! În numele Timpului, omule!

Harlan se scutura încet, încet de deznădejde.

— Ce facem?

— Nu **asta**, în orice caz. Nu te lăsa copleșit de disperare. Începe prin a mă asculta. Uită concepția ta de Tehnician despre Eternitate și privește-o cu ochii unui calculator. E un punct de vedere mai sofisticat. Cînd modifici ceva în Timp și provoci o Schimbare de Realitate, Schimbarea se poate instala imediat. De ce?

— Pentru că alterarea produsă a făcut Schimbarea inevitabilă.

— Crezi? Te-ai putea întoarce și schimba sensul modificării, nu-i așa?

— Presupun că da. Dar n-am făcut-o niciodată. Sau cineva de care să fi auzit eu.

— Așa-i. Nimeni n-are intenția să schimbe sensul unei modificări, așa că totul decurge cum a fost plănuit de la început. Dar aici este vorba de altceva. O modificare neintenționată. L-ai trimis pe Cooper în alt Secol decît era stabilit și acum am intenția să schimb sensul modificării și să-l aduc înapoi.

— Dar cum, în numele Timpului?

— Încă nu sînt sigur, dar **trebuie** să fie o cale. Dacă n-ar fi, modificarea ar fi fost ireversibilă, Schimbarea ar fi intervenit pe loc. Dar Schimbarea nu s-a produs. Încă ne mai aflăm în Realitatea memoriului Mallansohn. Asta înseamnă că modificarea este reversibilă și **va fi**, deci, inversată.

— Cum? Coșmarul lui Harlan se mărea, învîrtejindu-se, întunecîndu-se din ce în ce, înghițindu-l

— Trebuie să existe o cale de a prinde la loc cercul în Timp și capacitatea noastră de a o face trebuie să asigure și un grad maxim de probabilitate. Atîta timp cît Realitatea noastră există, putem fi siguri că soluția se bucură de probabilitate maximă. Dacă, în orice moment, eu sau tu luăm o hotărîre greșită, dacă probabilitatea vindecării cercului scade sub un grad critic, Eternitatea dispare. Înțelegi?

Harlan nu era chiar sigur că înțelege. Nici nu-și dădea silința. Se ridică din nou încet în picioare și găsi cu greu drumul către un scaun.

— Vrei să spui că putem să-l aducem pe Cooper înapoi...

— Și să-l trimitem unde trebuie, da. Să-l prindem în momentul în care părăsește nava și ar putea ajunge la locul lui în Secolul 24 doar cu cîteva fizio-ore mai bătrîn. Zile, cel mult. Va fi o modificare, desigur, dar nu una destul de importantă. Realitatea ar fi clătinată, băiete, dar nu răsturnată.

— Dar cum dăm de el?

— Știm că există o modalitate, altfel Eternitatea nu ar mai fi existat în acest moment. Iar în ce privește modalitatea, de asta am nevoie de tine, de asta m-am luptat să te aduc de partea mea. Tu ești expertul în Primitiv. Tu să-mi spui.

— Nu pot, gemu Harlan.

— Poți, insistă Twissell.

Din vocea bătrînului dispăruse deodată orice dovadă de oboseală sau de vîrstă înaintată. Privirile îi erau aprinse de flacăra luptei și-și mînuia țigara ca pe o lance. Pînă și Harlan, cît era de amorțit de durere, avu impresia că Twissell se simte în largul lui, acum că bătălia se dădea în doi.

— Putem reconstitui momentul, sugeră bătrînul. la comanda impulsului. Stai aici și aștepți semnalul. Ți se dă. Faci contactul și în același timp miști brusc maneta asta către jos-Timp.

— Cît de mult?

— Nu știu, îți spun. Nu știu.

— **Tu** nu știi, dar mușchii tăi știu. Ia-ți locul și pune mîna pe manetă. Adună-te. Hai, băiete. Aștepți semnalul. Mă urăști. Urăști Consiliul. Urăști Eternitatea. Ți-e inima zdrobită de gîndul la Noÿs. Reîntoarce-te la momentul acela. Să simți ce-ai simțit atunci. Acum o să pun din nou ceasul în mișcare. Îți dau un minut, băiete, să-ți aduci aminte prin ce-ai trecut și să retrăiești totul. Apoi, cînd te apropii de zero, lasă-ți mîna dreaptă să se smucească către comandă ca atunci. Pe urmă iei mîna repede! N-o mai pui la loc. Ești gata?

— Nu cred că pot s-o fac.

— Nu crezi... Sfinte Timp, dar n-ai de ales. Mai ai vreo altă șansă să-ți iei fata înapoi?

Nu avea. Harlan se forță să se așeze din nou la comandă și, făcînd-o, emoția îl năpădi din nou. Nu trebuia să facă nici un efort. Repetarea mișcărilor fizice i le readuse în minte. Liniuța roșie a temporometrului se puse în mișcare.

Gîndi, detașat: „Ultimul minut de viață?"

Minus 30 de secunde.

Gîndi. „N-o să doară. Nu e asta moartea."

Încercă să se gîndească numai la Noÿs.

Minus 15 secunde.

Noÿs!

Mîna stîngă se apropie încet de contact.

Minus 12 secunde.

Contact!

Mîna dreaptă porni.

Minus cinci secunde.

Noÿs!

Mîna dreaptă se miș-ZERO-că spasmodic.

Sări în lături, gîfîind.

Twissell veni lîngă el, scrutînd cadranul.

— Secolul 20. 19,38, mai exact.

Harlan simțea că se sufocă.

— Nu știu, am încercat să simt la fel, dar a fost altfel. Știam ce fac și asta a schimbat totul.

— Știu, știu. Poate că totul e greșit. Să-i spunem o primă aproximație.

Se opri un moment, făcînd calcule mintale, scoase pe jumătate un calculator de buzunar din învelitoarea lui și-l zvîrli înapoi fără să-l consulte.

— La naiba cu punctele zecimale. Să zicem că probabilitatea este de 0,99, să-l fi trimis în al doilea sfert al Secolului 20. Undeva între 19,25 și 19,50. Așa e?

— Nu știu.

— Bine, uite. Dacă mă hotărăsc să mă concentrez asupra acelei perioade din Primitiv pînă la excluderea oricărui alt aspect și dacă greșesc, pot să-mi pierd șansa de a menține cercul închis în Timp și Eternitatea ar dispărea. Hotărîrea în sine va fi punctul crucial, Schimbarea Minimă Necesară, S.M.N., care declanșează Schimbarea mare. Hotărîrea o iau acum. Mă decid, irevocabil...

Harlan privi cu prudență împrejur, ca și cum Realitatea ar fi devenit atît de fragilă, încît o mișcare bruscă din cap ar fi putut să o facă țăndări.

— Sînt perfect conștient de Eternitate. (Calmul lui Twissell îl molipsise în așa măsură încît propria lui voce îi suna fermă în urechi).

— Atunci Eternitatea încă există, rosti Twissell aspru, sec, iar noi am luat hotărîrea justă. Acum nu

prea mai avem ce face pe-aici, pentru un timp. Să mergem în biroul meu şi să-i lăsăm pe cei din subcomisia Consiliului să roiască pe aici, dacă asta îi face mai fericiţi. În ce-i priveşte pe ei, proiectul a fost încununat cu succes. Chiar dacă nu-i aşa, n-o să ştie niciodată. Şi nici noi.

— Întrebarea la care trebuie să găsim răspuns este: ce va face Cooper cînd se va trezi într-un alt secol decît trebuia?, spuse Twissell, studiindu-şi ţigara.

— Nu ştiu.

— Un lucru este cert. E un băiat inteligent şi cu imaginaţie, nu eşti de părere?

— Păi, e Mallansohn.

— Exact. Şi se întreba dacă va nimeri chiar acolo unde trebuie. Una din ultimele lui întrebări a fost: „Şi dacă nu nimeresc la locul stabilit?" Ţi-aduci aminte?

— Şi?

Harlan nu înţelegea unde urmărea Twissell să ajungă.

— Şi deci este moralmente pregătit să se trezească prost plasat în Timp. Şi va face ceva. Va încerca să ia legătura cu noi. Să lase urme pentru noi. Nu uita că, o parte a vieţii sale, a fost Etern. Asta-i foarte important.

Twissell suflă un cerculeţ de fum, îl agăţă cu un deget, urmărindu-l cum se încolăceşte şi dispare.

— E obişnuit cu noţiunea de comunicare peste Timp. Nici nu se va gîndi că o să rămînă părăsit şi izolat în Timp. Va şti că îl căutăm.

— Fără nave şi fără Eternitate în Secolul 20, cum ar putea măcar să încerce să comunice cu noi?

— Cu **tine,** Tehnician, cu **tine.** Foloseşte singularul. Tu eşti expertul nostru în Primitiv. Tu l-ai instruit pe Cooper în acest domeniu. El se aşteaptă ca **tu** să-i dai de urmă.

— **Ce** urmă, Calculator?

Twissell îşi ridică faţa vicleană, cu zbîrciturile acum şi mai pronunţate, spre Harlan.

— Noi l-am lăsat pe Cooper în Primitiv. Este lipsit de scutul protector de fizio-Timp. Viaţa lui acum se împleteşte în structura Timpului şi va rămîne aşa pînă cînd tu şi cu mine schimbăm sensul modificării. Tot în structura Timpului vor fi ţesute şi fiecare semn sau mesaj pe care poate să le lase acum pentru noi. Cu siguranţă că atunci cînd aţi studiat împreună Secolul 20 aţi folosit anumite surse. Documente, arhive, filme, obiecte, lucrări de referinţă. Vreau să spun surse primare, care să dateze chiar din Timp.

— Da.

— Şi pe care le-a analizat cu tine?

— Da.

— Şi aveaţi vreun anumit articol favorit, unul despre care el ştie că îl cunoşti în profunzime, astfel încît să recunoşti în el vreo referire la el însuşi?

— Îmi dau seama unde vrei să ajungi, desigur, răspunse Harlan, care devenise, între timp, gînditor.

— Şi? întrebă Twissell cu un început de nerăbdare.

— Revistele mele de actualităţi, aproape sigur. Revistele astea sînt un fenomen al începutului secolelor 20. Cea din care am o colecţie aproape completă datează din 20 şi continuă pînă în 22.

— Bun. Acuma... Crezi că există vreo modalitate în care Cooper s-ar putea folosi de aceste reviste pentru a transmite un mesaj? Adu-ţi aminte, ştie că citeşti publicaţia că o cunoşti foarte bine, şi că te-ai descurca foarte bine în găsirea unui mesaj.

— Nu ştiu.

Harlan clătină din cap.

— Revista avea un stil artificial. Era mai degrabă selectivă decît cuprinzătoare şi destul de imprevizibilă. Ar fi greu, dacă nu imposibil, să te bazezi pe faptul că va publica ceea ce plănuieşti tu să transmiţi. Cooper nu ar putea să creeze nişte ştiri adecvate şi să fie sigur că apar. Chiar dacă ar reuşi să intre în personalul ei de redacţie, ceea ce este aproape imposibil, n-ar putea nici atunci fi sigur că, după ce trece pe la ceilalţi redactori, formularea lui va rămîne exact aceeaşi. Nu-mi dau seama, Calculator.

— Sfinte Timp, gîndeşte-te! Concentrează-te asupra revistelor ălora. Eşti în Secolul 20 şi eşti Cooper, cu educaţia şi formaţia lui. Tu i-ai fost profesor, Harlan. Tu i-ai modelat gîndirea. Ce ar face? Cum ar încerca să plaseze ceva în revistă? Ceva cu exact cuvintele pe care le vrea?

Harlan făcu ochii mari.

— O reclamă!

— O ce?

— O reclamă. Un anunţ publicitar. Un anunţ plătit pe care sînt obligaţi să-l publice exact aşa cum este. Am discutat adesea cu Cooper despre ele.

— A, da. Au chestii de-astea şi prin 186.

— Dar nu ca în Secolul 20, care a atins apogeul în această privinţă. mediul cultural...

— Lasă asta acum. Gîndeşte-te la reclamă, îl întrerupse Twissell precipitat. Cum ar trebui să fie?

— Tare-aş vrea să ştiu.

Twissell privea abătut la vîrful aprins al ţigării, ca şi cum de-acolo ar fi trebuit să-i vină inspiraţia.

— Nu poate spune „Cooper din Secolul 78, eşuat în Secolul 20, cheamă Eternitatea"...

— De ce eşti atît de sigur?

— E imposibil! Să dezvălui Secolului 20 o informaţie pe care ştim că nu o aveau ar fi la fel de dăunător pentru ciclul Mallansohn ca orice acţiune greşită din partea noastră. Sîntem încă aici, ceea ce înseamnă că, pe tot parcursul vieţii lui, în Realitatea curentă a Primitivului, nu a făcut nimic de genul ăsta.

— Plus că, îl întrerupse Harlan, încercînd să urmărească acest raţionament circular, o revistă de actualităţi nu ar accepta să publice nimic, care să pară nebunesc sau care să fie neinteligibil. Ar bănui o fraudă sau altceva ilegal şi n-ar vrea să fie implicată. Deci Cooper nu ar putea folosi Intertemporala Standard în mesajul său.

— Ar trebui să fie ceva subtil, să ni se adreseze indirect. Va trebui să insereze o reclamă care să pară perfect normală oamenilor din Primitiv. Perfect normală! Şi totuşi să fie ceva evident pentru noi, o dată ce ştim ce căutăm. Să bată la ochi. Cît de **mare** crezi că ar putea fi, Harlan? Sînt scumpe reclamele astea?

— Destul de scumpe, cred.

— Şi Cooper va trebui să-şi drămuiască banii. Şi-n afară de asta, pentru a evita să atragă o atenţie nedorită, ar trebui să fie mică. Gîndeşte-te, Harlan. Cît de mică?

Harlan întinse mîinile în faţă.

— Jumătate de coloană?

— Coloană?

— Astea sînt reviste tipărite, ştiţi. Pe hîrtie. Cuvintele sînt aranjate în coloane.

— A, da. Nu prea pot să fac distincţia între literatură şi film. Şi acum va trebui să facem o primă aproximare de altă natură. Vom căuta o reclamă de o jumătate de coloană care să releve, practic, de la prima vedere, că omul care a făcut-o vine dintr-un alt Secol (din sus-Timp, bineînţeles) şi care totuşi să fie atît de obişnuită încît nici un om din acel Secol să nu vadă în ea nimic deosebit.

— Şi dacă nu o găsesc?

— O vei găsi. Eternitatea există, nu-i aşa. Atîta timp cît există, sîntem pe drumul cel bun. Spune-mi, îţi aminteşti să fi dat peste vreo astfel de reclamă

cînd le analizai cu Cooper? Ceva care să te fi frapat, chiar şi numai momentan, ca ciudat, bizar, neobişnuit, cu vreo greşeală subtilă?

— Nu.

— Nu vreau să-mi răspunzi atît de repede. Gîndeşte-te cinci minute.

— N-are sens. La vremea cînd ne uitam noi prin reviste, Cooper nu fusese în Secolul 20.

— Te rog, băiete, foloseşte-ţi capul. Trimiterea lui Cooper în 20 a produs o modificare. Nu e o Schimbare; nu e o modificare ireversibilă. Dar s-au produs cîteva schimbări, cu „s" mic, sau micro-schimbări, cum li se spune în mod obişnuit în Calcule. În clipa în care Cooper a fost trimis în al 20-lea, reclama a apărut în numărul curent al revistei. Propria ta Realitate s-a micro-schimbat, în sensul că te-ai fi uitat la o pagină cu reclama pe ea mai degrabă decît la una fără reclama aceea, aşa cum ai fi făcut în Realitatea anterioară. Înţelegi?

Harlan fu din nou uluit atît de uşurinţa cu care Twissell îşi croia drum prin jungla logicii temporale, cît şi de „paradoxurile" Timpului. Clătină din cap.

— Nu-mi amintesc nimic de genul ăsta.

— Atunci, unde ţii dosarele cu publicaţia aceea?

— Mi-am făcut o bibliotecă specială la Nivelul Doi, folosindu-mă de permisul lui Cooper.

— Destul de bine. Hai acolo. **Acum!**

Harlan se uita la Twissell cum priveşte curios volumele vechi, legate, din bibliotecă şi cum scoate unul. Erau atît de vechi, încît hîrtia lor subţire trebuia întreţinută prin metode speciale, şi trosnea sub atingerea lui, nu suficient de blîndă.

Se înfioră. În timpuri mai bune, i-ar fi ordonat lui Twissell să nu se atingă de cărţi, cît era el de Calculator Senior.

Bătrînul cerceta cu privirea paginile foşnitoare şi buzele lui formau pe tăcute cuvintele arhaice.

— Asta este engleza de care vorbesc lingviştii tot timpul, nu-i aşa?, întrebă, bătînd uşor cu degetul o pagină.

— Da, engleză, mormăi Harlan.

Twissell puse volumul înapoi.

— Greu şi grosolan.

Harlan dădu din umeri. Într-adevăr, cele mai multe Secole din Eternitate foloseau filmul. O minoritate respectabilă folosea înregistrarea moleculară. Totuşi, tiparul şi hîrtia nu erau nişte necunoscute.

— Cărţile nu au nevoie de investiţiile în tehnologie pe care le necesită filmele, spuse el.

Twissell îşi frecă bărbia.

— Chiar. Începem?

Luă un alt volum din raft, deschizîndu-l la întîmplare şi scrutînd pagina cu o încordare ciudată.

Harlan gîndi: „Omul ăsta crede că o să găsească soluţia ca la loterie?"

Se pare că gîndul lui nu era departe de adevăr, căci Twissell, întîlnind privirea revelatoare a lui Harlan, se înroşi şi puse cartea înapoi.

Harlan luă primul volum din Centisecolul 19,25 şi începu să întoarcă regulat paginile. Numai mîna dreaptă şi ochii i se mişcau. Restul corpului vădea o atenţie încremenită.

La intervale care-i păreau lui însuşi cît o veşnicie, Harlan se ridica, mormăind, şi lua un alt volum. Cu aceste ocazii, făcea o pauză pentru o cafea sau un sandwich.

Spuse, abătut:

— E inutil să stai aici.

— Te deranjez?

— Nu.

— Atunci stau, murmură Twissell.

În tot acest timp se plimba, oprindu-se în faţa rafturilor, uitîndu-se, neputincios, la coperţi. Scînteile ţigărilor sale furioase îi ardeau degetele, dar nu băga de seamă.

Aşa luă sfîrşit o fizio-zi.

Dormiră puţin un somn agitat. Dimineaţa, între două volume, Twissell, zăbovind la ultima înghiţitură de cafea, spuse:

— Uneori mă întreb de ce n-am renunţat la statutul de Calculator, atunci, după... ştii tu.

Harlan dădu din cap.

— Aşa aş fi vrut. Aşa simţeam. Cîteva fizio-luni am sperat, cu disperare, că n-o să mai aud de nici o Schimbare. Devenisem morbid în privinţa asta. Începusem să mă întreb dacă Schimbările aveau vreun sens. Ciudat, ce feste îţi joacă uneori sentimentele. **Tu** cunoşti istoria Primitivă, Harlan. Tu ştii cum era. Realitatea lor curgea orbeşte de-a lungul liniei maximei probabilităţi. Dacă acea maximă probabilitate implica o epidemie universală sau zece Secole de sclavie economică, o prăbuşire a tehnicii, sau chiar... ăăă... să vedem — ce e cel mai rău —, chiar un război atomic, dacă ar fi fost pe atunci posibil, pe Sfîntul Timp, chiar se întîmpla. Nu le oprea nimic. Dar acolo unde există Eternitatea, nu mai poate fi vorba de aşa ceva. În sus-Timp de la Secolul 28, lucruri de-astea nu se mai întîmplă. Pe Timp, ne-am ridicat Realitatea la un nivel de bună-stare mult dincolo de orice îşi puteau imagina timpurile Primitive. La un nivel care, dacă nu ar fi existat intervenţia Eternităţii, ar fi rămas la o probabilitate foarte mică.

Harlan gîndi, cuprins de ruşine: „Ce încearcă să facă? Să mă determine să lucrez mai repede? Fac tot ce pot".

Twissell continua:

— Dacă pierdem acum această şansă, Eternitatea va dispărea, probabil, în tot fizio-Timpul. Şi, cu o singură Schimbare vastă, toată Realitatea se va întoarce la probabilitatea maximă cu, sînt sigur, consecinţa războiului atomic şi dispariţia omului.

— Mai bine să trec la volumul următor, spuse Harlan.

În pauza următoare, Twissell rosti, neputincios:

— E atît de mult de lucru. Nu există o metodă mai rapidă?

— Spune tu care. Mie mi se pare că trebuie să mă uit la fiecare pagină. Şi la fiecare colţ al ei. Cum aş putea s-o fac mai repede?

Întorcea paginile metodic.

— Literele încep să-mi joace în faţa ochilor şi asta înseamnă că s-a făcut ora de culcare, zise Harlan într-un tîrziu.

A doua fizio-zi luă sfîrşit.

La 10:22 a.m., fizio-Timpul Standard, în cea de-a treia fizio-zi de căutări, Harlan privi cu uimire o pagină.

— Asta e!

Twissell nu înţelese afirmaţia.

— Ce?

Harlan ridică privirea. Faţa îi era contorsionată de uimire.

— Ştii, n-aş fi crezut-o. Pe Timp, n-am crezut nici o clipă cu adevărat, nici chiar cînd îmi înşirai toată teoria aia despre revistele de actualităţi şi reclame.

Twissell înţelesese:

— **Ai găsit!**

Sări la volumul din mîna lui Harlan, întinzînd către el degetele tremurătoare.

Harlan îl trase înapoi şi-l închise cu zgomot.

— Stai o clipă. **Tu** n-o să găseşti nimic, nici dacă ţi-aş arăta pagina.

— Ce faci? Ai pierdut-o!
— N-am pierdut nimic. Știu unde este. Dar mai întîi...
— Mai întîi ce?
— A mai rămas un amănunt. Spui că o pot avea pe Noÿs. Adu-mi-o, atunci. S-o văd.
Twissell îl privea, cu părul lui rar și alb în dezordine.
— Glumești?
— Nu. Nu glumesc. Mi-ai garantat că o să aranjezi tu. Sau tu glumești? Noÿs și cu mine vom fi împreună. Ai promis.
— Da, am promis. A rămas stabilit.
— Atunci, adu-mi-o vie, sănătoasă și neatinsă.
— Dar nu te înțeleg. Nu eu o am. Nimeni n-o are. E încă acolo, în sus-Timpul îndepărtat, așa cum a raportat Finge. Nimeni nu s-a atins de ea. Sfinte Timp, ți-am spus că e în siguranță.
Harlan îl privi în ochi pe bătrîn și se încruntă tot. Rosti, sufocat:
— Te joci cu cuvintele. Bine, e în sus-Timpul îndepărtat, dar la ce-mi folosește mie asta? Înlătură bariera de la 100 000...
— Ce să înlătur?
— Bariera. Nava nu poate trece.
— Nu mi-ai spus nimic, niciodată replică Twissell, sălbatic.
— Nu?, se întrebă Harlan, vădit surprins.
Nu-i spusese? Se gîndise la asta foarte des. Nu-i spusese nici un cuvînt? Nu-și putea aminti. Apoi însă se înverșună din nou.
— Bine, Îți spun acum. Dă-o jos.
— Dar e imposibil. O barieră în calea navei? O barieră temporală?
— Vrei să spui că nu ai pus-o tu?
— N-am pus nimic. Sfinte Timp, îți jur.
— Atunci... atunci...
Harlan simți cum pălește.
— Atunci, Consiliul a pus-o. Știu totul și au acționat fără ca tu să știi și... ah, pe Timp și Realitate, n-au decît să fluiere cît vor după reclamă și după Cooper, după Mallansohn și după toată Eternitatea. N-o să aibă nimic din toate astea. Nimic.
— Stai. Stai.
Twissell smucea disperat de cotul lui.
— Stăpînește-te. Gîndește-te, băiete, gîndește-te. Consiliul n-a pus nici o barieră.
— E acolo.
— Dar nu au putut pune așa ceva. Nimeni n-ar putea. Este teoretic imposibil.
— Tu nu știi. E acolo.
— Știu mai mult decît oricine din Consiliu și un astfel de lucru e imposibil.
— Dar e acolo.
— Dar dacă este...
Și Harlan deveni brusc suficient de conștient de ce se întîmpla în jur ca să vadă un fel de frică abjectă în ochii lui Twissell. O groază care nu fusese acolo nici chiar cînd aflase prima oară de plasarea greșită a lui Cooper și de sfîrșitul iminent al Eternității.

secolele ascunse

ANDREW Harlan îi privea, cu un ochi abstract, pe cei care munceau. Îl ignorară politicos, pentru că era Tehnician. În mod obișnuit, i-ar fi ignorat și el, ceva mai puțin politicos, pentru că făceau parte din personalul de la Întreținere. Acum însă îi urmărea cu privirea, și, în deznădejdea lui, se surprinse chiar invidiindu-i.

Erau personalul de serviciu de la Departamentul Transportului Intertemporal, în uniforme cenușii cu epoleți, cu o săgeată roșie cu două capete, pe un fond negru. Cu un echipament complicat de cîmp de forță verificau motoarele navelor și gradele de hiperlibertate de-a lungul tunelelor. Aveau, după cîte își închipuia Harlan, foarte puține cunoștințe teoretice despre ingineria temporală, dar era evident că aveau o vastă experiență practică.

Ca Novice, Harlan nu învățase prea multe în legătură cu Întreținerea. Sau, mai exact, nu dorise să învețe. Novicii care nu corespundeau erau repartizați la Întreținere. „Profesia nespecializată" (cum o numeau, printr-un eufemism) își punea pecetea eșecului și Novicele mediu evita automat subiectul.

Acuma, totuși, pe cînd îi privea muncind în tăcere, îi păreau pricepuți, relaxați, legitim fericiți.

Și de ce nu? Îi întreceau ca număr pe Specialiști, pe „adevărații Eterni", cu zece la unu. Aveau o societate a lor, nivele de reședință numai ale lor, plăceri și distracții numai ale lor. Munca lor era fixată la atîtea ore pe fizio-zi și pentru ei nu existau presiuni sociale care să-i oblige să-și lege și activitățile din timpul liber de profesia lor. Aveau timp, așa cum nici un Specialist nu avea, pe care să-l dedice literaturii și dramatizărilor filmate aduse din diversele Realități.

Ei erau, la urma urmei, cei cu personalitatea cea mai întreagă. Și viața Specialistului era cea hărțuită și afectată, artificială în comparație cu cea pașnică și simplă din serviciul Întreținere.

Întreținerea era temelia Eternității. Ce ciudat că un fapt atît de evident nu-l frapase pînă acum. Ei supravegheau importul de hrană și apă din Timp și îndepărtarea deșeurilor, funcționarea centralelor energetice. Mențineau în mișcare tot mecanismul Eternității, puneau totul pe roate. Dacă toți Specialiștii ar fi dispărut pe loc, Întreținerea putea asigura supraviețuirea Eternității pe timp nelimitat. Dar dacă ar fi fost să dispară serviciul Întreținere, Specialiștii ar fi trebuit să părăsească Eternitatea în cîteva zile, sau să moară de o moarte lamentabilă.

Resimțeau oare oamenii din Întreținere pierderea căminelor lor temporale sau viețile lor fără familie, fără soție și copii? Era siguranța în fața sărăciei, bolilor și Schimbărilor de Realitate o compensare suficientă? Le erau vreodată cerute părerile în vreo problemă importantă? Harlan simțea în el ceva din focul reformatorului social.

Calculatorul Senior Twissell îi întrerupse firul gîndurilor intrînd aproape în fugă, arătînd și mai preocupat decît cu o oră înainte, cînd plecase, lăsîndu-i pe cei de la Întreținere să lucreze.

Harlan gîndi: „Cum de mai rezistă? E doar bătrîn".

Twissell se uită la el cu privirea rapidă și ageră a unei păsări, în timp ce lucrătorii se îndreptau automat, plini de o atenție respectuoasă.

— Cum e cu tunelurile? întrebă.

Unul din oameni îi răspunse:
— Nimic în neregulă, domnule. Drumurile sînt libere, cîmpurile permeabile.
— Ați verificat tot?
— Da, domnule. În sus-Timp, atît cît merg stațiile Departamentului:
— Atunci, plecați!
Insistența bruscă a concedierii era evidentă. Se înclinară respectuos, se întoarseră și se grăbiră să dispară.
Harlan era singur cu Twissell lîngă tunelurile navelor.
Twissell se întoarse către el.
— Tu rămîi aici. Te rog.
Harlan clătină din cap.
— Trebuie să vin.
— Înțelege-mă. Dacă mie mi se întîmplă ceva, tu o să știi cum să-l găsești pe Cooper. Dar dacă ți se întîmplă ție, ce aș mai putea eu face, sau orice alt Etern, sau orice combinație de Eterni?
Harlan scutură din nou din cap.
Twissell își luă o țigară.
— Sennor bănuiește. M-a căutat de mai multe ori în ultimele două fizio-zile. Vrea să știe de ce stau retras. Cînd va afla că am ordonat o revizie completă a mecanismelor din tunelurile navelor... Trebuie să plec acum, Harlan. Nu mai pot întîrzia.
— Nu vreau să te întîrzii. Sînt gata.
— Insiști să vii?
— Dacă nu este nici o barieră, nu-i nici un pericol. Și chiar dacă ar fi, eu m-am lovit deja de ea și m-am și întors. De ce te temi, Calculator?
— Nu vreau nici un risc inutil.
— Atunci, unde ți-e logica? Să zicem că merg cu tine. Dacă Eternitatea mai există și după ce plecăm, înseamnă că cercul mai poate fi încă închis. Înseamnă că vom supraviețui. Dacă e hotărîrea greșită, atunci Eternitatea va trece în neființă, ceea ce se va întîmpla oricum și dacă nu merg, pentru că, fără Noÿs, nu mișc un deget ca să-l aduc înapoi pe Cooper. Jur.
— Ți-o aduc eu înapoi.
— Dacă e atît de simplu și de sigur, atunci nu se va întîmpla nimic dacă merg și eu.
Twissell era cuprins de torturile ezitării. Spuse, aspru:
— Bine, atunci vino!
Și Eternitatea supraviețui.

Privirea bîntuită a lui Twissell nu dispăru nici după ce intrară în navă. Scruta cifrele care alergau pe cadranul temporometrului. Pînă și demultiplicatorul care măsura Kilosecolele, și pe care lucrătorii îl porniseră special pentru acest drum, scotea cîte un clinchet la intervale regulate.
— Nu ar fi trebuit să vii.
Harlan ridică din umeri
— De ce nu?
— Mă tulburi. Fără vreun motiv anume. O veche superstiție de-a mea. Mă face să fiu nervos.
Își împreună mîinile, încleștîndu-le puternic.
— Nu te înțeleg, spuse Harlan.
Twissell părea dornic să vorbească într-una, ca pentru a exorciza un demon al minții sale.
— Fii atent, poate c-o să-ți dai seama. Tu ești expertul în Primitiv. Cît timp a existat omul în Primitiv?
— Zece mii de Secole. Cincisprezece mii, poate.
— Da. Începînd ca un fel de creatură primitivă, semănînd cu o maimuță și sfîrșind ca Homo sapiens, nu?
— Asta știe toată lumea. Da.
— Atunci toată lumea știe și că evoluția face pașii mari. 15 000 de Secole de la maimuță la Homo sapiens:
— Și?
— Și eu sînt dintr-unul din Secolele 30 000...
(Harlan nu se putu stăpîni să tresară. Nu știuse niciodată care era căminul temporal al lui Twissell și nici nu auzise ca altcineva să știe.)
— Sînt dintr-unul din Secolele 30 000, reluă Twissell, și tu ești din secolul 95. Timpul dintre căminele noastre temporale înseamnă de două ori existența completă a omului în Primitiv și, totuși, ce mare diferență este între noi? M-am născut cu patru dinți mai puțin decît tine și fără apendice. Deosebirile fiziologice cam astea ar fi. Metabolismul nostru este aproape același. Deosebirea cea mai importantă este că organismul tău poate sintetiza nucleul steroid și al meu nu, așa că hrana mea trebuie să conțină colesterol și a ta nu. Eu am putut să procreez cu o femeie din 575. Uite ce puține deosebiri în Timp prezintă specia noastră.
Harlan nu era prea impresionat. Nu-și pusese niciodată întrebări în legătură cu identitatea fundamentală a omului de-a lungul Secolelor. Era unul din acele lucruri cu care trăiai și pe care le luai ca atare.
— S-au văzut cazuri de specii care au rămas neschimbate milioane de Secole.
— Dar nu multe. Un lucru este cert: încetarea evoluției umane pare să coincidă cu înființarea Eternității. Doar o coincidență? Iată o problemă care nu este luată în discuție, decît pe ici, pe colo, de cîte unul ca Sennor, și eu nu am fost niciodată un Sennor. N-am crezut că are vreun rost să faci speculații. Dacă ceva nu putea fi verificat de un Computaplex, n-avea nici un sens să ia din timpul unui Calculator. Și totuși, cînd eram tînăr, adesea m-am gîndit...
— La ce? întrebă Harlan, spunîndu-și: „Oricum, am ce asculta".
— M-am gîndit adesea la Eternitate așa cum era cînd de-abia se înființase. Se întindea doar pe cîteva din Secolele 30 și 40 și funcția ei principală era comerțul. Se interesa de reîmpădurirea suprafețelor defrișate, de transporturile de diverse tipuri de soluri, de apă proaspătă, produse chimice. Erau zile simple. Apoi însă am descoperit Schimbările de Realitate. Calculatorul Senior Henry Wadsman, în felul lui dramatic, cu care sîntem toți obișnuiți, a împiedicat un război stricînd frîna mașinii unui membru al Congresului. După asta, Eternitatea și-a mutat din ce în ce mai mult centrul de greutate de la comerț la Schimbările de Realitate. De ce?
— Pentru motivul evident: bunăstarea umanității.
— Da. Da. Așa cred și eu... în timpurile normale. Dar eu vorbesc de coșmarul meu. Dacă ar exista un alt motiv, neexprimat, inconștient? Un om care poate călători în viitorul nedefinit poate întîlni oameni la fel de evoluați față de el cum este el față de o maimuță. De ce nu?
— Poate. Dar oamenii sînt oameni
— ...chiar și în Secolele 70 000. Da, știu. Și are asta vreo legătură cu Schimbările noastre de Realitate? Am eliminat neobișnuitul. Chiar și căminul temporal al lui Sennor, cu creaturile lui spîne, se află în permanență sub semnul întrebării, și e doar un aspect inofensiv. Poate că, cinstit, cu toată sinceritatea, am frînat evoluția umană pentru că **nu vrem** să dăm ochi cu supraoamenii.
Încă nici o scînteie. Harlan replică:
— Dar s-a făcut. Ce mai contează?
— Dar dacă supraomul există totuși, mai în sus-Timp decît putem ajunge noi? Nu ne exercităm controlul decît pînă în 70 000. După asta vin Secolele Ascunse! De ce sînt ascunse? Pentru că omul evoluat nu vrea să aibă de-a face cu noi și ne barează drumul, din Timpul lui? De ce le dăm voie să rămînă

ascunse? Pentru că nici noi nu vrem să-i întîlnim şi, nereuşind să intrăm de la prima tentativă, am refuzat să mai încercăm? Nu spun că ăsta este motivul nostru conştient, dar, conştient sau nu, este un motiv.

— Poate fi orice. Nu putem ajunge la ei şi nici ei la noi. Trăieşte şi lasă-i să trăiască.

Twissell păru frapat de frază.

— Trăieşte şi lasă-i să trăiască. Dar nu facem asta. Noi facem Schimbări. Schimbările se întind pe doar cîteva Secole înainte ca inerţia temporală să le stingă efectele. Ţi-aduci aminte că Sennor a enunţat această problemă ca una din întrebările fără răspuns ale Timpului, atunci, la dejunul nostru. Ce ar mai fi putut spune ar fi fost că totul e o treabă de statistică. Unele Schimbări afectează mai multe Secole decît altele. Teoretic, orice număr de Secole poate fi afectat de Schimbarea adecvată, o sută de Secole, o mie, o sută de mii. Omul evoluat din Secolele Ascunse poate că ştie asta. Poate că îl supără posibilitatea ca într-o zi o Schimbare să-l atingă şi pe el, chiar în Secolul 200 000.

— N-are sens să ne facem astfel de probleme, spuse Harlan cu aerul unuia care are alte probleme, mult mai mari.

— Dar, să zicem, continuă Twissell în şoaptă, că au rămas destul de calmi atît timp cît am lăsat goale Secţiile Secolelor Ascunse. Asta înseamnă că nu sîntem ofensivi. Să zicem că acest pact, sau cum vrei să-i spui, ar fi fost încălcat şi că cineva pare să-şi fi stabilit reşedinţa permanentă în sus-Timp de Secolul 70 000. S-au gîndit poate că asta înseamnă primul pas într-o invazie de proporţii? Ei ne pot bara drumul către Timpul lor, deci ştiinţa lor e mult mai avansată decît a noastră. Să mai presupunem că pot face şi ceea ce nouă ne pare imposibil, să pună o barieră peste tunelurile navelor, izolîndu-se...

Acum sări Harlan în picioare, îngrozit.

— **El** o au pe Noÿs?

— Nu ştiu. Nu este decît o speculaţie. Poate că nu e nici o barieră. Poate că era ceva în neregulă cu nava ta...

— Era o barieră!, urlă Harlan. Ce altă explicaţie ar putea fi? De ce nu mi-ai spus toate astea înainte?

— Nu cred, mormăi Twissell. Încă nu cred. N-ar fi trebuit să spun nici o vorbă despre bazaconiile astea. Temerile mele — problema lui Cooper — totul... Dar mai aşteaptă cîteva minute.,

Arătă spre temporometru. Acul le indica poziţia: între Secolele 95 000 şi 96 000.

Mîna lui Twissell, pe comenzi, încetini nava. trecuseră de 99 000. Acul îşi încetini şi el mişcarea. Acum se puteau citi şi Secolele individuale.

99 726... 99 727... 99 728...

— Ce-o să facem?, murmură Harlan.

Twissell scutură din cap cu un gest care sugera, elocvent, răbdare şi speranţă, dar şi o mare neputinţă.

99 851... 99 852... 99 853...

Harlan îşi adună puterile pentru şocul barierei şi gîndi, disperat: să fie salvarea Eternităţii singura cale de a obţine timp pentru lupta cu fiinţele din Secolele Ascunse? Cum altfel să o regăsească pe Noÿs? Să zboare înapoi, înapoi în 575 şi să muncească nebuneşte pentru...

99 938... 99 939... 99 940...

Twissell îşi ţinu respiraţia. Twissell încetini şi mai mult, lăsînd nava să se tîrască. Răspundea perfect comenzilor.

99 984... 99 985... 99 986...

— Acum, acum, acum, şopti Harlan, fără să-şi dea seama că scosese vreun sunet.

99 998... 99 999... 100 000... 100 001... 100 002...

Numerele treceau şi cei doi le urmăreau într-o tăcere paralizantă. Şi atunci, Twissell strigă:

— Nu e nici o barieră!

Iar Harlan îi răspunse:

— A fost! A fost!

Apoi, în agonie:

— Poate că au luat-o şi nu mai au nevoie de nici o barieră!

111 394!

Harlan sări afară şi ridică vocea.

— Noÿs! Noÿs!

Ecourile ricoşau surd, sincopat, în pereţii Secţiei goale. Twissell ieşi şi el din navă, mai liniştit şi strigă după colegul său mai tînăr:

— Aşteaptă, Harlan...

În zadar. Harlan, într-o goană, se năpustise pe coridoare, către acea parte a Secţiei din care-şi făcuseră un fel de cămin.

Se gîndi vag la posibilitatea de a se întîlni cu unul din „oamenii evoluaţi" ai lui Twissell şi, timp de o secundă, pielea se încreţi pe el, dar imediat apoi totul dispăru în nevoia sa urgentă de-a o găsi pe Noÿs.

— **Noÿs!**

Şi, deodată, atît de repede încît era în braţele lui înainte de a fi sigur că a văzut-o, ea era acolo cu el, cu braţele în jurul lui, strîngîndu-l, obrazul ei pe umărul lui şi părul ei întunecat şi moale lîngă bărbia lui.

— Andrew? Vocea îi era înăbuşită de strînsoarea lui. Unde ai fost? N-ai mai venit de cîteva zile şi începuse să-mi fie frică.

Harlan o ţinea acum în faţa lui, la o lungime de braţ, cu un fel de solemnitate flămîndă.

— N-ai păţit nimic?

— **Eu** nu. Am crezut că ţie şi s-a întîmplat ceva. Am crezut... Se întrerupse, teroarea urcîndu-i în priviri, sufocantă.

— Andrew!

Harlan se întoarse.

Nu era decît Twissell, care de-abia îşi mai trăgea sufletul.

Noÿs căpătase din nou încredere, privind în ochii lui Harlan. Spuse, mai liniştită:

— Îl cunoşti Andrew?

— Da. Noÿs. Acesta este superiorul meu, Calculatorul Senior Laban Twissell. Ştie de tine.

— Un Calculator Senior?

Noÿs se dădu înapoi. Twissell înaintă, încet.

— O să te ajut, copila mea. O să vă ajut pe amîndoi. El are promisiunea mea. Mai rămîne numai s-o şi creadă.

— Îmi cer iertare, Calculator, spuse Harlan, ţeapăn, dar nu pe de-a-ntregul pocăit.

— Te-am iertat, spuse Twissell.

Întinse mîna, apucînd-o pe cea şovăitoare a fetei.

— Spune-mi, fata mea, cum te-ai simţit aici?

— Am fost îngrijorată.

— N-a fost nimeni pe-aici, de cînd a plecat Harlan ultima oară.

— N-nu, domnule.

— Absolut nimeni? Nimic nu s-a întîmplat?

Ea scutură din cap. Ochii ei întunecaţi îi căutară pe ai lui Harlan.

— De ce întrebaţi?

— Aşa, un coşmar absurd. Hai, te ducem înapoi în 575.

Înapoi în navă. Andrew Harlan se cufundă, treptat, într-o tăcere tulburată şi din ce în ce mai adîncă. Nu ridică ochii nici cînd Secolul 100 000 fu lăsat în urmă şi Twissell scoase un vădit suspin de uşurare, ca şi cum s-ar fi aşteptat să fie prinşi în capcană, izolaţi în sus-Timp.

sfîrșitul eternității

De-abia se mișcă atunci cînd mîna lui Noÿs se furișă într-a lui, și felul în care îi întoarse strînsoarea degetelor fu aproape mecanic.
Noÿs dormea în altă cameră și agitația lui Twissell atinsese apogeul intensității devoratoare.
— Reclama, băiete! Acum ai femeia. Partea mea din înțelegere a fost îndeplinită.
În tăcere, încă absent, Harlan întorcea foile volumului de pe birou. Găsi pagina.
— E destul de simplu, dar e în engleză. Îți citesc și apoi îți traduc.
Era o reclamă mică, în colțul din stînga, sus, al paginii 30. Pe un fundal de linii neregulate, se puteau citi cuvintele neornamentate, scrise cu litere mari de tipar:

AVEȚI LA BURSĂ
TOATE
OCAZIILE SĂ DEVENIȚI UN
MILIONAR

Dedesubt, cu litere mici, scria: Buletinul investițiilor, Căsuța poștală 14, Denver, Colorado.
Twissell ascultă foarte atent traducerea lui Harlan și fu vizibil dezamăgit.
— Ce e bursa asta? Ce vor să spună?
— Bursa de valori, spuse Harlan, nerăbdător. Un sistem prin care capitalul particular se investește în afaceri. Dar nu asta este cheia. Nu vezi desenul pe care e plasat anunțul?
— Ba da. Norul-ciupercă al unei explozii atomice. Ca să atragă atenția. Și ce-i cu asta?
Harlan explodă.
— Sfinte Timp, Calculator, ce e cu tine? Uită-te la data apariției.
Arătă cifrele din stînga numărului paginii, 28 martie 1932.
— Nici nu-ți trebuie traducere. Numerele sînt aproape aceleași ca în Intertemporala Standard. Și vezi că e Secolul 19,32. Nu știi că la vremea aceea nici o ființă omenească nu văzuse încă ciuperca atomică? Nimeni nu ar fi putut-o reproduce atît de exact, în afară de...
— Stai. E numai un model de linii, spuse Twissell, căutînd să-și păstreze echilibrul logicii. Poate că asemănarea cu norul-ciupercă e doar o coincidență.
— Crezi? Uită-te din nou la cuvinte.
Degetul lui arătă rîndurile scurte:
— Aveți la bursă — Toate — Ocaziile — Milionarului. Inițialele formează cuvîntul ATOM, ceea ce și în engleză înseamnă atom. E și asta o coincidență? În nici un caz. Nu vezi, Calculator, cum anunțul ăsta îndeplinește condițiile pe care chiar tu le-ai enunțat? Mi-a atras privirea imediat. Cooper știa că așa va fi, din pur anacronism. În același timp, nu are nici un alt înțeles în afara celor enunțate, nici un alt înțeles pentru oricine din 19,32. Așa că trebuie să fie Cooper. Acesta este mesajul lui. Avem și data, chiar și săptămîna Centisecolului. Avem adresa lui. Nu trebuie decît să ne ducem după el și eu sînt singurul care cunoaște destul Primitivul ca s-o poată face.
— Și-o s-o faci?
Fața lui Twissell radia de ușurare și fericire.
— Da, cu o condiție.
— Twissell se încruntă, cu o răsturnare bruscă de sentimente.
— Iar condiții?
— Aceeași condiție. Nu adaug nimic nou. Noÿs trebuie să vină cu mine. Nu o las aici.
— Încă n-ai încredere în mine? Cu ce te-am dezamăgit? Ce te mai poate încă neliniști?
— Un singur lucru, spuse Harlan, solemn. Doar unul. A fost o barieră la 100 000. De ce? Asta e ceea ce încă mă neliniștește.

se-nchide cercul

ȘI NU ÎNCETĂ să-l neliniștească. Era o întrebare care lua amploare în mintea lui în timp ce se făceau pregătirile și zilele treceau. Se interpunea între el și Twissell, apoi între el și Noÿs. Cînd veni ziua plecării, nu era decît pe jumătate conștient.
Tot ce putu face fu să manifeste o umbră de interes cînd Twissell se întoarse de la ședința cu subcomisia Consiliului.
— Cum a fost?
Twissell răspunse, sătul și obosit:
— N-aș putea spune că a fost chiar cea mai plăcută conversație din viața mea.
Harlan era gata să abandoneze subiectul, dar întrerupse totuși tăcerea clipei cu un mormăit.
— Presupun că nu le-ai spus nimic despre...
— Nu, nu, veni răspunsul ursuz. Nimic despre fată sau despre rolul tău în ratarea plasării lui Cooper. A fost o greșeală nefericită, o eroare mecanică. Am luat totul asupra mea.
În conștiința lui Harlan, așa încărcată cum era, mai fu loc de o ultimă tresărire.
— Sper că asta n-o să-ți dăuneze prea mult.
— Ce pot să-mi facă? Trebuie să aștepte terminarea corecturii înainte de a se atinge de mine. Dacă dăm greș, nimic nu ne mai poate ajuta, dar nici face rău. Dacă reușim, succesul în sine mă va apăra, probabil. Iar dacă nu...
Bătrînul ridică din umeri.
— Am oricum intenția să renunț, după asta, la participarea activă la treburile Eternității.
Dar nu mai știa ce să facă cu țigara și o aruncă înainte de a fi ajuns la jumătate. Oftă.
— Ar fi fost mai bine să nu-i fi băgat deloc în chestia asta, dar altfel n-ar fi fost posibil să folosim nava specială pentru alte călătorii dincolo de punctul terminus în jos-Timp.
Harlan era departe. Gîndurile lui dădeau tîrcoale acelorași întrebări care-l preocupaseră pînă la excluderea totală a orice altceva, zile în șir. Auzise ca de la mari depărtări următoarea remarcă a lui Twissell, dar numai cînd acesta o repetă, tresări:
— Poftim?
— Am întrebat dacă e gata femeia ta, băiete! Înțelege ce are de făcut?
— E gata. I-am spus tot.
— Și cum a primit?
— Cum...? A, da, așa cum mă așteptam. Nu se teme.
— Au mai rămas mai puțin de trei fizio-ore.
— Știu.
Asta era tot, pentru moment, și Harlan se trezi din nou singur cu gîndurile lui și cu conștiința apăsătoare a ceea ce avea de făcut.

Odată terminată încărcarea navei şi comenzile reglate, Harlan şi Noÿs îşi făcură apariţia în constumaţiq finală, aproximînd-o pe cea a unei zone urbanizate de la începuturile Secolului 20.

Noÿs adusese modificări sugestiilor lui Harlan pentru garderoba ei, mînată de, spunea ea, un instinct pe care îl aveau toate femeile cînd venea vorba de îmbrăcăminte şi estetică. Alesese cu grijă printre fotografiile reclamelor din volumele adecvate ale revistei de actualităţi şi examinase minuţios articole importante din o duzină de Secole diferite.

Din cînd în cînd îl întreba pe Harlan:

— Ce părere ai?

El dădea din umeri.

— Dacă zici că e instinctiv, le las în seama ta.

— Asta-i un semn rău, Andrew, spunea ea, cu o bună dispoziţie care nu suna prea veridic. Eşti prea docil. Ce s-a întîmplat? Nu eşti tu. Nu ai mai fost tu însuţi de cîteva zile încoace.

— N-am nimic, venea răspunsul morocănos.

Cînd Twissell îi văzu pentru prima oară în rolul de locuitori nativi ai Secolului 20, făcu o slabă încercare de glumă.

— Sfinte Timp, ce costume urîte au în Primitiv, şi totuşi nu reuşesc să-ţi umbrească frumuseţea, draga... draga mea.

Noÿs îi zîmbi cald, şi Harlan, impasibil şi tăcut, se văzu silit să recunoască că purtarea curtenitoare a lui Twissell, deşi ruginită de vîrstă, dezvăluia un adevăr. Pe Noÿs hainele o îmbrăcau fără să-i accentueze trăsăturile, aşa cum se întîmplă de obicei. Machiajul i se reducea la pete foarte discrete de culoare pe obraji şi buze, şi la o retuşare urîtă a liniei sprîncenelor. Părul ei superb (şi asta fusese partea cea mai proastă) fusese tăiat fără milă. Şi totuşi era frumoasă.

Harlan însuşi începuse să se obişnuiască cu cureaua lui incomodă, cu hainele strîmte care-l jenau sub braţ şi între picioare şi cu culoarea cenuşie a stofei grosolane. Să poarte costume ciudate care să caracterizeze un Secol era o treabă veche pentru el. Twissell tocmai spunea:

— Ceea ce aş fi vrut eu să fac era să instalez comenzi manuale în navă, aşa cum am discutat, dar se pare că nu se poate. Inginerii ar trebui să aibă o sursă de energie destul de mare pentru a manevra deplasarea temporală şi asta nu există în afara Eternităţii. Tensiunea temporală atît cît staţi în Primitiv este tot ce s-a putut obţine. Oricum, aveţi o manşă de întoarcere.

Îi conduse în interiorul navei, croindu-şi drum printre teancurile de provizii, şi le arătă maneta proeminentă de metal care întrerupea acum armonia peretelui neted interior.

— S-a recurs la instalarea unui simplu comutator. În loc să se întoarcă automat în Eternitate, nava va rămîne în Primitiv pe timp nelimitat. Odată manşa împinsă în sus, vă veţi întoarce. Şi atunci va mai fi doar nevoie de o a doua şi, sper, ultimă călătorie...

— O a doua călătorie? întrebă Noÿs imediat.

Harlan răspunse:

— Asta nu ţi-am explicat. Uite, în prima călătorie trebuie doar să fixăm în Timp data precisă a „aterizării" lui Cooper. Nu ştim cît Timp s-a scurs între sosirea lui şi apariţia anunţului. O să dăm de el prin intermediul căsuţei poştale şi vom afla, pe cît posibil, minutul exact al sosirii lui, sau, mă rog, pe aproape. Ne putem atunci întoarce la acel moment plus 15 minute pentru ca nava să-l fi lăsat pe Cooper...

Twissell îl întrerupse.

— Nava nu ar putea fi în acelaşi loc în acelaşi timp în două fizio-Timpuri diferite, ştii, şi încercă să zîmbească.

Noÿs păru să înţeleagă.

— Îmi dau seama, spuse, nu prea sigură.

Twissell reluă:

— Dacă-l luăm pe Cooper în momentul sosirii sale, răsturnăm toate micro-schimbările. Anunţul cu bomba atomică va dispărea din nou şi Cooper va şti numai că nava, după ce dispăruse aşa cum îl preveniserm noi, a apărut din nou, pe neaşteptate. Nu va şti că a fost vreodată într-un alt Secol decît cel care trebuia, şi nici nu i se va spune. Îi vom argumenta că am uitat să-i dăm o instrucţiune de mare importanţă (va trebui să inventăm una) şi sperăm că va considera chestiunea atît de lipsită de importanţă încît nu va menţiona în memoriu că a fost trimis de două ori.

Noÿs ridică sprîncenele ei pensate.

— E foarte complicat.

— Da. Din nefericire.

Twissell îşi frecă mîinile şi-i privi ca şi cum ar fi fost măcinat de o îndoială ascunsă. Apoi se îndreptă, scoase o ţigară nouă şi chiar reuşi să simuleze o oarecare dezinvoltură cînd spuse:

— Şi acum, băiete, noroc bun. Dădu mîna cu Harlan, o salută pe Noÿs şi ieşi din navă.

— Acum plecăm? întrebă Noÿs cînd rămaseră singuri.

— Peste cîteva minute.

Privi într-o parte, la ea. Se uita la el, zîmbind, fără teamă. Pe moment, sufletul lui fu alături de al ei. „Dar asta era emoţie şi nu raţiune, îşi spuse, instinct şi nu gîndire. Întoarse privirea.

Drumul nu însemnă nimic, sau aproape nimic, nici o deosebire faţă de o călătorie obişnuită cu nava. Pe la jumătatea drumului, simţiră un fel de trepidaţie interioară care ar fi putut fi punctul terminus în jos-Timp, dar şi ceva pur psihosomatic. Oricum, fusese de-abia perceptibil.

Imediat apoi fură în Primitiv, păşind într-o lume pietroasă, singuratică, însufleţită de strălucirea unui soare tîrziu. Bătea un vînt slab, ca un fior rece, şi peste tot domnea tăcerea.

Stîncile golaşe se rostogoliseră cîndva de pe înălţimi şi păreau uriaşe, colorate de curcubee cenuşii, datorită compuşilor de fier, cupru şi crom. Grandoarea peisajului nepătat de prezenţa omului, dar totuşi plin de viaţă, îl domina pe Harlan, făcîndu-l să se simtă copleşit, o gînganie neînsemnată. Eternitatea, care nu aparţinea lumii materiale, nu avea soare, iar aerul era importat. Amintirea propriului cămin temporal era prea vagă. Observaţiile lui în diferite Secole fuseseră legate de oameni şi oraşele lor. Dar o astfel de experienţă nu avusese niciodată.

Noÿs îl apucă de cot.

— Andrew! Mi-e frig.

Tresări şi se întoarse către ea.

— N-ar fi mai bine să pornim Radiantul? întrebă ea.

— Ba da. În peştera lui Cooper.

— Ştii unde este?

— Chiar aici, îi răspunse scurt.

Nu se îndoia de asta. Memoriul o localizase şi, mai întîi Cooper, acuma el, fuseseră trimişi exact acolo.

Încă din zilele lui de Noviciat, nu se îndoise niciodată de precizia localizării în călătoriile în Timp. Îşi aduse aminte cum îi spusese, foarte serios, Educatorului Yarrow.

— Dar Pămîntul se roteşte în jurul Soarelui, şi Soarele în jurul Centrului Galactic, şi Galaxia se deplasează şi ea. Dacă porneşti de la un punct de pe Pămînt şi mergi o sută de ani în jos-Timp, te vei trezi într-un spaţiu gol, pentru că Pămîntului îi vor trebui o sută de ani pentru a ajunge acolo. (Acelea erau

zile în care mai spunea încă, în loc de Secol, „o sută de ani").

Dar Educatorul Yarrow se răstise la el.

— Nu se separă timpul de spațiu. Deplasîndu-te în Timp, împărtășești mișcările Pămîntului. Sau crezi că o pasăre zburînd prin aer se pierde în spațiu pentru că Pămîntul o zbughește în jurul Soarelui cu 18 mile pe secundă și dispare de sub biata creatură?

Să cauți dovezi în analogii este un risc, dar Harlan obținu ulterior dovezi mai temeinice și acum, după o călătorie aproape fără precedent în Primitiv, putea privi cu încredere, deloc surprins să vadă gura peșterii exact acolo unde i se spusese că va fi.

Înlătură pietrișul și bucățile mai mari de stîncă care o camuflau și pătrunse înăuntru.

Străpunse întunericul, folosindu-se de raza de lumină a lanternei ca de o daltă. Scrută pereții, tavanul, solul, fiecare centimetru.

Noÿs, imediat în spatele lui, șopti:

— Ce cauți?

— Ceva. Orice.

Găsi acest ceva, orice, în fundul peșterii, sub forma unei pietre plate care țintuia sub greutatea ei niște foițe verzui.

Harlan o răsturnă și răsfiră foițele între degete.

— Ce sînt astea? întrebă Noÿs.

— Bancnote. Mediul de schimb. Bani.

— Știai că sînt aici?

— N-am știut nimic. Am sperat doar.

Nu făcuse decît să folosească logica inversă a lui Twissell, deducînd cauza din efect. Eternitatea exista, deci Cooper luase și el hotărîrile adecvate. Presupunînd că reclama îl va conduce pe Harlan în Timpul corect, peștera devenise, evident, o cale suplimentară de comunicare.

Totuși, era chiar mai bine decît sperase. Nu o dată, în timpul pregătirilor, Harlan se gîndise că încercarea lui de a-și croi drum printr-un oraș neavînd în buzunar decît pepite de aur va da naștere doar la bănuieli și-i va ridica în cale obstacole.

Cooper reușise, de asta era sigur, dar Cooper avusese timp. Harlan ridică teancul de bancnote. O asemenea sumă se adună cu greu. Se descurcase bine, tinerelul, grozav de bine.

Și cercul se închidea!

Proviziile fuseseră mutate în peșteră, în strălucirea din ce în ce mai roșietică a Soarelui ce se îndrepta spre asfințit. Nava fusese acoperită cu o peliculă reflectoare difuză, care o ascundea privirilor indiscrete, și Harlan avea la el explozonul, cu care se putea descotorosi, la nevoie de intruși. Radiantul fusese instalat în peșteră, iar lanterna fixată într-o crăpătură, așa că aveau și căldură, și lumină.

Afară era o noapte rece de martie.

Noÿs privea gînditoare la interiorul neted, paraboloid, al Radiantului, care se rotea încet.

— Care îți sînt planurile, Andrew?

— Mîine dimineață mă duc în orașul cel mai apropiat. Știu unde este, sau ar trebui să fie. (În mintea lui, trecu din nou la „este". Totul va decurge așa cum era prevăzut. Din nou logica lui Twissell.)

— Vin și eu cu tine, nu-i așa?

Scutură din cap.

— Una la mînă, tu nu cunoști limba, și apoi drumul va fi destul de greu chiar și pentru mine.

Noÿs arăta ciudat de arhaic cu părul ei scurt și mînia subită din ochii ei îl făcu pe Harlan să-și ferească privirile.

— Pe mine nu mă prostești Andrew. De-abia-mi vorbești. Nici nu te uiți la mine. Ce s-a-ntîmplat? Ți-ai adus aminte de moralitatea căminului tău temporal? Ai senzația că ai trădat Eternitatea și crezi că eu sînt de vină? Ai sentimentul că te-am corupt? Ce s-a întîmplat?

— Tu nu știi ce simt.

— Atunci spune-mi tu. Ai putea s-o faci. N-o să mai ai niciodată o ocazie ca asta. Ești îndrăgostit? De mine? N-ai putea sau nici n-ai vrea să mă scoți țap ispășitor. De ce m-ai adus aici? Spune-mi. De ce nu m-ai lăsat în Eternitate, de vreme ce aici nu ai nevoie de mine și se pare că nici nu poți să mă vezi în ochi?

— Există un pericol, murmură Harlan.

— Ei, haide.

— Mai mult decît pericol. E un coșmar. Coșmarul Calculatorului Twissell. În timpul ultimului nostru drum, dominat de panică, în sus-Timp, spre Secolele Ascunse, mi-a dezvăluit gîndurile lui despre aceste Secole. A speculat asupra posibilității existenței unor forme evoluate de oameni, specii noi, probabil supraoameni, ascunzîndu-se în sus-Timpul îndepărtat, inaccesibili nouă, plănuind să pună capăt încercărilor noastre de a falsifica Realitatea. Credea că ei au fost cei care au pus bariera la Secolul 100 000. Apoi te-am găsit, și Twissell a uitat de coșmarul lui. A hotărît că n-a fost niciodată nici o barieră. S-a întors la problema, mai urgentă, a salvării Eternității. Eu, însă, am fost contaminat de acest coșmar. Mă lovisem de barieră, așa că știam că a existat. Nu un Etern a pus-o acolo, Twissell a zis că așa ceva este teoretic imposibil. Poate că teoriile Eternității nu sînt prea avansate. Bariera era acolo. Cineva a pus-o acolo. Sau ceva. Sigur, continuă el dus pe gînduri, în anumite privințe, Twissell nu are dreptate. A simțit că omul **trebuie** să evolueze, dar totuși nu-i așa. Paleontologia nu se numără printre științele care-i interesează pe Eterni, dar îi interesa pe Primitivii tîrzii, așa că mi-am băgat și eu puțin nasul în ea. Și atîta lucru știu și eu: speciile evoluează numai în măsura în care trebuie să facă față cerințelor unor medii noi de viață. Într-un mediu stabil, o specie poate rămîne neschimbată milioane de Secole. Omul Primitiv a evoluat rapid, deoarece mediul lui era aspru și schimbător. Totuși, o dată ce omenirea a învățat să-și creeze propriul mediu, și-a creat unul plăcut și stabil, așa că pur și simplu n-a mai evoluat.

— Nu știu despre ce vorbești, replică Noÿs, cu nimic mai calmă, și, oricum, nu spui nimic despre noi, și eu despre asta vreau să vorbim.

Harlan reuși să nu exteriorizeze nici o emoție.

— Dar de ce bariera la 100 000? La ce le-a folosit? Ție nu ți-au făcut nimic. Ce alt înțeles ar fi putut avea? Am stat și m-am întrebat: ce s-a întîmplat, datorita prezenței ei, care nu s-ar fi întîmplat daca n-ar fi fost acolo?

Tăcea, privind la cizmele lui greoaie și grosolane din piele naturală. Îi trecu prin minte că s-ar simți mai bine dacă le-ar scoate pentru noapte, dar nu acum, nu acum...

— La întrebarea asta există un singur răspuns. Existența barierei m-a trimis, spumegînd de mînie, în jos-Timp, ca să iau un bici neuronic și să sar la Finge. Mi-a băgat în cap să risc viața Eternității ca să te iau înapoi și să o distrug cînd am crezut că nu voi mai reuși. Înțelegi?

Noÿs îl privi cu un amestec de groază și neîncredere.

— Vrei să spui că oamenii din sus-timp vroiau ca tu să faci toate astea? Că ei au pus totul la cale?

— **Da.** Nu te uita așa la mine. **Da!** Și nu vezi cum se schimbă lucrurile? Atîta timp cît am acționat pe cont propriu, din propriile mele motive, îmi asum toate consecințele, materiale și spirituale. Dar să fiu prostit, păcălit, împins de oameni care îmi manipulează sentimentele ca și cum aș fi un Computaplex în care nu trebuie decît să introduci cartela potri-

isaac asimov

vită...

Își dădu brusc seama că a început să strige și se opri. Lăsă să treacă cîteva minute, apoi reluă:

— Asta n-o s-o admit. Trebuie să desfac ce-am fost pus, ca o marionetă, să fac. Și cînd o să reușesc, o să-mi găsesc din nou liniștea.

Și așa va fi, poate. Simțea în aer un fel de triumf impersonal, rupt de tragedia personală care zăcea în urmă și se întindea în față. Cercul se închidea!

Mîna lui Noys se întinse, nesigură, ca pentru a o apuca pe a lui, rigidă, neînduplecată.

Harlan o evită, îi evită valul de afecțiune.

— Totul a fost aranjat. Întîlnirea cu tine. Totul. Configurația mea emoțională a fost analizată. Evident. Stimul și răspuns. Apeși pe butonul ăsta și omul va face asta. Apasă butonul celălalt și el va face altceva.

Începuse să vorbească cu greutate, din adîncurile rușinii. Clătină din cap, încercînd să se scuture de oroare, așa cum un cîine se scutură de apă, apoi continuă:

— Un singur lucru n-am înțeles la început. Cum de am ghicit că Cooper va fi trimis în Primitiv? Era un lucru imposibil de ghicit. N-aveam nici o bază. Nici Twissell n-a înțeles. De multe ori s-a întrebat cum am putut s-o fac cunoscînd atît de puțină matematică. Și totuși am ghicit. Prima oară a fost în... în noaptea aceea. Tu dormeai, dar eu nu. Aveam senzația că trebuie să-mi amintesc ceva. O remarcă, un gînd, ceva ce mi-a bătut la ochi în veselia și zgomotul serii. După ce m-am gîndit mult timp, întreaga importanță a lui Cooper mi s-a revelat brusc și, o dată cu ea, mi-a venit gîndul că pot distruge Eternitatea. Mai tîrziu, am verificat în istoriile matematicii, dar nu era cu adevărat necesar. Deja știam. Eram sigur. Dar cum? Cum?

Noys îl privea concentrată. Nu mai încerca să-l atingă.

— Vrei să spui că oamenii din Secolele Ascunse au pus și asta la cale? Că ei ți-au băgat-o în cap, ca să te manevreze?

— Da. Da. Și încă nu au terminat. Mai au încă multe de făcut. Poate că cercul se închide, dar nu este încă închis.

— Dar cum mai pot face ceva acum? Doar nu sînt aici cu noi.

— Nu!

O spuse cu o voce atît de sepulcrală, încît Noys păli.

— Super... ființe invizibile? șopti ea.

— Nu superființe. Nu invizibile. Ți-am spus că omul nu evoluează atîta timp cît își poate controla mediul. Oamenii din Secolele Ascunse sînt Homo sapiens. Oameni obișnuiți.

— Atunci, cu siguranță, nu sînt aici.

Harlan spuse, cu amărăciune:

— Tu ești aici, Noys.

— Da. Și tu. Dar nimeni altcineva.

— Tu și cu mine. Nimeni altcineva. O femeie din Secolele Ascunse și cu mine... Nu mai juca teatru, Noys. Te rog.

Privirile ei erau pline de groază.

— Ce tot spui, Andrew?

— Ceea ce trebuie. Ce spuneai **tu**, în seara aceea, cînd mi-ai dat licoarea de mentă? Îmi vorbeai. Cu vocea ta dulce... cuvinte moi... N-am auzit nimic, nu conștient, dar îmi aduc aminte de vocea ta blîndă, șoptind. Despre ce? Despre călătoria lui Cooper în jos-Timp. Lovitura lui Samson, care să zdrobească Eternitatea. Am dreptate?

— Nici măcar nu știu ce înseamnă lovitura lui Samson.

— Dar poți ghici foarte bine, Noys. Spune-mi, cînd ai intrat în 482? Pe cine ai înlocuit? Sau doar te-ai... strecurat. Am rugat un expert din 2456 să-ți facă Proiectul-de-Viață. În noua Realitate, nu existai. Nu aveai nici un analog. Ciudat, pentru o schimbare, atît de mică, dar nu imposibil. Și, apoi, Proiectantul-de-Vieți a zis ceva ce am auzit doar cu urechile, nu și cu mintea. Ce ciudat că-mi amintesc. Poate chiar atunci ceva s-a schimbat în mintea mea, dar eram prea plin de... tine ca să ascult. Mi-a spus: **„Cu combinația de factori pe care mi-ai dat-o, nu prea văd cum s-a încadrat și în vechea Realitate."**

Avea dreptate. Nu te încadrai. Erai un intrus din sus-Timpul îndepărtat, manevrîndu-ne pe mine și pe Finge ca să-ți atingi scopurile.

Noys zise, stăruitor:

— Andrew...

— Totul se potrivește, dacă ai ochi să vezi. O carte-film din casa ta, „Istoria Economică și Socială". M-a surprins cînd am văzut-o prima oară. Aveai nevoie de ea, nu-i așa, ca să te învețe cum să fii o femeie a Secolului. Altceva. Ți-aduci aminte de primul nostru drum în Secolele Ascunse? **Tu** ai oprit nava la Secolul 111 394. Ai oprit-o cu abilitate, fără să bîjbîi. Unde ai învățat să comanzi o navă? Dacă ai fi fost ceea ce păreai, aceea ar fi trebuit să fie prima ta călătorie cu o navă. Dar, chiar, de ce 111 394? Era căminul tău temporal?

Ea întrebase, ușor:

— De ce m-ai adus în Primitiv, Andrew?

El începu brusc să strige.

— Ca să apăr Eternitatea. Nu mi-am dat seama ce rău puteai să mai faci acolo. Aici, ești neputincioasă pentru că eu te cunosc. Recunoaște că tot ce spun este adevărat! Recunoaște!

Se ridică, ajuns la paroxismul mîniei, cu brațele ridicate. Ea nu se clinti. Era de un calm desăvîrșit. Ai fi zis că e modelată din ceară caldă, frumoasă. Harlan nu-și duse gestul pînă la capăt.

— Recunoaște!

— Încă nu ești sigur, după toate deducțiile? Ce mai contează pentru tine dacă recunosc sau nu?

Harlan simți cum urcă în el un fel de sălbăticie.

— Oricum, recunoaște, ca să nu simt nici o durere. Nici una.

— Durere?

— Pentru că am un explozon, Noys, și am intenția să te omor.

începutul nemărginirii

ÎNLĂUNTRUL lui Harlan se zbătea o nesiguranța crescîndă, o nehotărîre care îl devora. Ținea în mînă explozonul îndreptat către Noys.

Dar de ce nu spunea nimic? De ce persista în atitudinea ei impasibilă?

Cum putea s-o omoare?

Cum putea să n-o omoare?
Spuse, răguşit:
— Ei bine?
Ea se mişcă, dar numai ca să-şi împreuneze mîinile în poală, ca să arate mai liniştită, mai distantă. Cînd vorbi, vocea ei nu mai suna ca cea a unei ființe omeneşti. În fața țevii unui explozon, dobîndise siguranță şi o calitate aproape mistică de tărie impersonală.
— Nu poţi să vrei să mă omori doar ca să aperi Eternitatea! Dacă asta ar fi dorinţa ta, ai putea să mă ameţeşti, să mă legi zdravăn, să mă imobilizezi aici in peşteră şi să pleci în zori. Sau l-ai fi putut ruga pe Twissell să mă ţină sub arest în timpul absenţei tale. Sau m-ai putea lua cu tine în zori şi să mă pierzi în pustietăţile astea. Dacă doar uciderea mea te-ar satisface, asta ar fi numai pentru că ţi se pare că te-am trădat, că te-am ademenit şi te-am făcut mai întîi să mă iubeşti, ca apoi să te împing la trădare. Ar fi o crimă izvorîtă dintr-o mînie rănită şi nicidecum răsplata dreaptă care-ţi place să-ţi spui că este.
El nu-şi găsea locul.
— Vii din Secolele Ascunse? Spune-mi!
— Da. Acum o să tragi?
Degetul lui tremura pe punctul de contact. Şi totuşi ezita. O voce iraţională dinlăuntrul lui mai putea încă pleda în favoarea ei, mai putea încă scoate la iveală rămăşiţe ale dragostei lui inutile şi pline de dor. Era cuprinsă de disperare la gîndul că o respingea? Se juca în mod intenţionat cu moartea, minţind? Recurgea la un eroism prostesc în deznădejdea ei, pentru că văzuse că se îndoieşte de ea?
Nu!
Cărţile-film din tradiţia literară siropoasă a Secolului 289 ar fi făcut-o, dar nu o fată ca Noÿs. Nu era ea cea care să-şi primească moartea din mîinile unui fals iubit cu masochismul surîzător al unui crin strivit, însîngerat.
Atunci, punea la încercare, cu dispreţ, puterea lui de-a o ucide, pentru nu contează ce motiv? Se sprijinea cu îndrăzneală pe atracţia pe care ştia că o exercită asupra lui chiar şi acum, sigură că îl va paraliza, îl va imobiliza în slăbiciune şi ruşine?
Lovitura pe care o simţi la acest gînd nimeri prea aproape de ţintă. Degetul apăsă ceva mai tare pe contact.
Noÿs vorbi din nou.
— Nu te grăbeşti. Asta înseamnă că aştepţi să spun ceva în apărarea mea.
— Apărare? încercă să spună Harlan dispreţuitor, dar în străfundurile lui întîmpină cu bucurie diversiunea. Amîna momentul în care trebuia să privească trupul ei mutilat, cu rămăşiţele de carne însîngerată rămase, ştiind că ce i se întîmplase frumoasei lui Noÿs pornise din mîna lui.
Găsi scuze pentru această tărăgănare. Gîndi febril: „Las-o să vorbească. Las-o să spună tot ce ştie despre Secolele Ascunse. E mai bine pentru siguranţa Eternităţii."
Aceasta dădu faptelor sale acoperirea diplomaţiei şi, pentru moment, o putu privi cu o figură aproape la fel de calmă ca a ei.
Noÿs parcă îi citise gîndurile.
— Vrei să-ţi vorbesc despre Secolele Ascunse? Dacă asta ar conta ca apărare, ar fi uşor de făcut. N-ai vrea, de exemplu, să ştii de ce se goleşte Pămîntul de oameni după Secolul 150 000? Nu te-ar interesa?
Harlan n-avea de gînd să cerşească informaţii, nici să le cumpere. Avea explozonul. Era foarte hotărît să nu arate nici urmă de slăbiciune.
— Vorbeşte! îi spuse, şi se înroşi la vederea micului zîmbet care fu primul ei răspuns la exclamaţia lui.
Începu:
— La un moment dat, în fizio-timp, înainte ca Eternitatea să ajungă pînă foarte departe în sus-Timp, înainte chiar de a fi ajuns la Secolul 10 000, noi, cei din Secolul nostru, şi ai avut dreptate, era 111 394, am aflat de existenţa ei. Şi noi aveam călătoriile noastre în Timp, ştii, dar se bazau pe un set de postulate complet diferite de ale voastre, şi preferam să vedem Timpul, nu să deplasăm materia. Mai mult, ne interesa numai trecutul, jos-Timpul nostru. Am descoperit Eternitatea indirect. Mai întîi, am elaborat calculul Realităţilor şi ne-am testat, cu el, propria Realitate. Am fost uimiţi să descoperim că trăim într-o Realitate de o probabilitate destul de mică. Era o problemă serioasă. De ce o Realitate atît de improbabilă?... Nu eşti atent, Andrew! Nu te interesează deloc?
Harlan o auzi rostindu-i numele cu toată afecţiunea intimă cu care îi vorbise în ultimele săptămîni. Acum ar fi trebuit să-i zgîrie urechile, să-l scoată din sărite cu necredinţa ei cinică. Şi totuşi nu era aşa.
Spuse, disperat:
— Zi-i înainte şi să terminăm odată, femeie.
Încercase, cu mînia rece a acestui „femeie", să contracareze căldura acelui „Andrew" al ei, dar ea doar zîmbi din nou, palid. Continuă:
— Am făcut cercetări înapoi în Timp şi am dat de Eternitatea în plină dezvoltare. Ni se păru, deodată, evident că a existat, într-un anumit moment în fizio-Timp (este o noţiune pe care o avem şi noi, dar sub altă denumire), o altă Realitate. Pe cealaltă Realitate, cea de probabilitate maximă, o numim Starea Fundamentală. Starea Fundamentală ne-a cuprins odată, sau cel puţin ne-a cuprins analogurile. La acea dată, nu ştiam de ce natură este Starea aceasta Fundamentală. Nu ne puteam da seama. Ştiam, totuşi, că o anumită Schimbare iniţiată de Eternitate în jos-Timpul îndepărtat reuşise, prin mecanismele şansei statistice, să modifice Starea Fundamentală pînă în Secolul nostru şi după el. Am început munca pentru determinarea naturii Stării Fundamentale, cu intenţia de a remedia răul, dacă de rău era vorba. Mai întîi am înfiinţat zona inaccesibilă pe care voi o numiţi Secolele Ascunse, izolîndu-i pe Eterni în jos-Timp de Secolul 70 000. Această armură izolatoare urma să ne protejeze total, poate în afară de un procent mic, care dispărea repede, de Schimbările făcute de voi. Nu însemna securitate absolută, dar ne dădea timp. Apoi am făcut ceva ce cultura şi etica noastră nu ne dădeau, în mod obişnuit, voie s-o facem. Ne-am cercetat propriul viitor, sus-Timpul nostru. Am aflat destinul omului în Realitatea existentă ca să-l putem compara, în final, cu Starea Fundamentală. Undeva, dincolo de 125 000, omenirea elucidase secretul transportului interstelar. Învăţase cum să facă Saltul în hiperspaţiu. În sfîrşit, omenirea putea ajunge la stele.
Harlan asculta din ce în ce mai absorbit cuvintele ei măsurate. Cît adevăr era în toate astea? Şi în ce măsură era o încercare calculată de a-l înşela? Încercă să rupă vraja, vorbind, spărgînd curgerea lină a frazelor ei. Spuse:
— Şi, o dată ce au putut ajunge la stele, au părăsit Pămîntul. Unii dintre noi am ghicit asta.
— Atunci, unii dintre voi au ghicit prost. Omul a **încercat** să părăsească Pămîntul. Din nefericire, nu sîntem singuri în galaxie. Mai sînt şi alte stele, cu alte planete. Chiar alte inteligenţe. Nici una, cel puţin în această galaxie, nu este atît de veche ca omenirea, dar, în cele 125 000 de Secole, omul a rămas pe Pămînt, şi minţi mai tinere l-au ajuns din urmă, l-au depăşit, şi-au dezvoltat transportul interstelar şi au colonizat Galaxia. Cînd am ajuns în spaţiu, însemnele erau acolo. Ocupat! Trecerea oprită! Îndepărta-

ți-vă! Omenirea și-a retras antenele exploratoare, a rămas acasă. Dar acum știa ce este Pămîntul: o închisoare înconjurată de o libertate infinită... Și omenirea s-a stins!

— S-a stins și gata. Prostii!

— Nu s-a stins, pur și simplu. Au mai trecut cîteva mii de Secole. Au mai existat suișuri și coborîșuri, dar, în ansamblu, se simțea o lipsă de scop, un sentiment al inutilității, al lipsei de speranță, care nu putea fi depășit. În final, s-a mai înregistrat o ultimă scădere a natalității și... extincția. Eternitatea ta a făcut asta.

Harlan putea acum să apere Eternitatea, cu atît mai intens și mai exagerat cu cît fusese atacat atît de direct.

— Lăsați-ne accesul la Secolele Ascunse și vom corecta totul. Am făcut un foarte mare bine Secolelor la care am putut ajunge.

— Un foarte mare bine? întrebă Noÿs pe un ton detașat, care făcea din vorbele ei o parodie a frazei lui. Ce înseamnă asta? Mașinile voastre vă spun asta. Computaplexele voastre. Dar cine le reglează și cine le spune ce să pună în balanță? Mașinile nu rezolvă probleme cu o mai mare clarviziune decît oamenii, ci doar mai repede. Doar mai repede! Atunci, ce consideră Eternii că e „bine"? Să-ți spun eu. Siguranța și securitatea. Moderația. Nimic în exces. Nici un risc fără siguranța covîrșitoare a unei întoarceri adecvate.

Harlan înghiți în sec. Deosebit de clar, își aminti de cuvintele rostite de Twissell în navă, în convorbirea lor despre oamenii evoluați din Secolele Ascunse. Twissell spusese: „Eliminăm neobișnuitul".

Și nu era așa?

— Bine, spuse Noÿs, pari căzut pe gînduri. Atunci gîndește-te și la asta. În Realitatea de acum, de ce abordează omul în permanență zborul spațial, eșuînd în permanență? Cu siguranță că fiecare eră a zborului spațial știe de eșecurile anterioare. De ce mai încearcă, atunci?

— N-am studiat problema, răspunse el. Dar se gîndea, stînjenit, la coloniile de pe Marte, înființate iarăși și iarăși, nealegîndu-se niciodată nimic din ele. Se gîndea la atracția ciudată pe care zborul spațial o exercitase întotdeauna, chiar și asupra Eternilor. Îi răsunau din nou în urechi cuvintele Sociologului Kantor Voy, din 2456, întristat de ștergerea zborului electrogravitic dintr-un Secol: „Și fusese atît de frumos!" Își aminti de proiectantul-de-Vieți Neron Faruque, care injurase groaznic asistînd la dispariția lui, și care se lansase, ca să se ușureze, într-un atac al metodelor Eternității de a dispune de serurile anticancer.

Exista deci această dorință fierbinte, instinctivă, de expansiune a ființelor inteligente, de a ajunge la stele, de a lăsa în urmă închisoarea gravitației? Asta îl împinsese pe om să perfecționeze de zeci de ori zborul spațial, să călătorească iarăși și iarăși către lumile moarte ale unui sistem solar, în care numai Pămîntul era leagăn al vieții? Și eșuarea finală, conștiința că trebuie să te întorci în închisoarea de acasă, era cea care declanșa nepotrivirile împotriva cărora lupta Eternitatea dintotdeauna? Îi mai veni în minte și consumul intens de droguri în aceleași Secole inutile ale zborurilor electrogravitice.

Noÿs reluă:

— Aplanînd dezastrele Realității, Eternitatea diminuează și triumfurile. Numai făcînd față marilor încercări poate omenirea să se ridice, cu succes, pe culmile cele mai înalte. Doar din primejdii, din permanentă nesiguranță și neliniște se ivește forța care împinge omenirea către noi și mărețe cuceriri. Poți înțelege asta? Poți să înțelegi că, eliminînd obstacolele și problemele care-l copleșesc pe om, Eternitatea îl împiedică să-și găsească propriile soluții, mai dureroase și mai bune, adevăratele soluții care izvorăsc din depășirea greutăților, și nu din evitarea lor?

Harlan începu, bățos:

— Cel mai mare bine făcut majorității...

Noÿs îi tăie vorba:

— Să zicem că Eternitatea nu ar fi fost niciodată înființată.

— Și?

— Să-ți spun eu ce s-ar fi întîmplat. Energiile care s-au epuizat cu ingineria temporală s-ar fi consumat în schimb în domeniul nucleonicii. Nu ar fi existat Eternitatea, dar ar fi existat transportul interstelar. Omul ar fi ajuns la stele cu mai mult de o sută de mii de Secole înainte de Realitatea curentă. Stelele ar fi fost pe atunci nelocuite și omenirea s-ar fi stabilit pe toată întinderea Galaxiei. **Noi** am fi fost primii.

— Și ce am fi cîștigat? întrebă Harlan, încăpățînat. Am fi fost mai fericiți?

— Ce înțelegi tu prin „noi"? Omul nu ar fi însemnat o lume, ci un milion, un miliard de lumi. Am fi avut infinitul în căușul palmei. Fiecare lume ar fi avut înșiruirea ei de Secole, fiecare valorile ei proprii, o șansă de a căuta fericirea pe propriile căi, în propriul mediu. Există multe feluri de fericire, de bine, o varietate infinită... Asta este Starea Fundamentală a omenirii.

— Astea sînt presupuneri, spuse Harlan supărat pe el însuși pentru că se lăsase furat de imaginea zugrăvită de ea. Cum poți să știi ce s-ar fi întîmplat?

— Pe tine te amuză ignoranța Timpurilor care nu cunosc decît o singură Realitate. Pe noi ne amuză ignoranța Eternilor care cred că există multe Realități, dar numai una odată.

— Ce tot spui acolo?

— Noi nu calculăm Realități alternative. Noi le vizualizăm. Le vedem în starea lor de non-Realitate.

— Adică un fel de tărîm Niciodată, unde „ar-fi-fost" se joacă cu „dacă".

— Cu excepția sarcasmului, da.

— Și cum faceți asta?

Noÿs se opri, după care reluă:

— Cum aș putea să-ți explic, Andrew? Am fost educată să știu anumite lucruri, fără să înțeleg chiar totul despre ele, la fel ca tine. Tu poți explica funcționarea unui Computaplex? Și totuși știi că există și funcționează.

Harlan se înroși.

— Și atunci?

— Am învățat să vizualizăm Realitățile și am găsit Starea Fundamentală așa cum ți-am descris-o. Am găsit și Schimbarea care a distrus-o. Nu este o Schimbare inițiată de Eternitate, este însăși instituirea Eternității, simpla sa existență. Orice sistem asemănător Eternității, care le îngăduie oamenilor să-și aleagă viitorul, va sfîrși prin alegerea siguranței și mediocrității și, într-o astfel de Realitate, stelele nu mai pot fi atinse. Simpla existență a Eternității a spulberat dintr-o lovitură Imperiul Galactic. Pentru a-l face din nou posibil, Eternitatea trebuie desființată. Numărul Realităților este infinit. Numărul oricăror subclase ale Realităților este infinit. De exemplu, numărul de Realități care conțin Eternitatea este infinit. Numărul în care Eternitatea nu există, dar este desființată, este de asemenea infinit. Dar oamenii noștri au ales, din infinit, un grup din care făceam și eu parte.

La început, eu eram străină de toate astea. M-au educat pentru rolul meu așa cum Twissell și cu tine l-ați pregătit pe Cooper pentru al lui. Dar numărul Realităților în care eu eram agentul distrugerii Eternității era și el infinit. Am fost lăsată să aleg între cinci Realități care păreau cel mai puțin complexe. Am ales-o pe aceasta, cea care te implica pe tine,

singurul sistem al Realității care te implica pe tine.
— De ce?
Noys își feri privirea.
— Pentru că te iubeam. Te-am iubit cu mult înainte de a te întîlni.
Harlan era zguduit. O spusese cu atîta sinceritate... Gîndi, îngrețoșat: „E o actriță..."
Spuse:
— E ridicol.
— Da? Am studiat Realitățile care-mi stăteau la dispoziție. Am studiat Realitatea în care mă întorceam în 482, îl întîlneam mai întîi pe Finge și apoi pe tine. Cea în care ai venit la mine și m-ai iubit, în care m-ai luat cu tine în Eternitate și în sus-Timpul îndepărtat al propriului meu Secol, în care l-ai deturnat pe Cooper și în care tu și cu mine, împreună, ne-am întors în Primitiv. Am trăit în Primitiv tot restul vieții noastre. Am văzut viețile noastre, împreună, și am fost fericiți, și eu te-am iubit. Așa că nu este ridicol. Am ales această alternativă ca dragostea noastră să se poată împlini.
— Totul este o minciună! O minciună! Doar nu te aștepți să te cred?
Se opri, apoi reluă brusc:
— Stai! Zici că ai știut totul dinainte? Tot ce se va întîmpla?
— Da.
— Atunci e clar că minți. Ai știut și că te vei trezi în fața explozonului. Ai știut că o să dai greș. Să văd acum ce-o să-mi răspunzi!
Ea suspină ușor.
— Ți-am spus că există un număr infinit al tuturor subclaselor Realităților. Oricît de exact ne-am concentra asupra unei Realități date, ea reprezintă întotdeauna un număr infinit de Realități foarte similare. Există puncte întunecoase. Cu cît ne concentrăm mai bine, cu atît sînt mai puțin încîlcite, dar o claritate perfectă nu se poate obține niciodată. Cu cît punctele sînt mai puțin întunecoase, cu atît este mai mică probabilitatea ca variația întîmplătoare să dea rezultatul peste cap, dar probabilitatea nu coboară niciodată la zero absolut. Un astfel de punct întunecos a stricat lucrurile.
— Care?
— Trebuia să vii înapoi în sus-Timpul îndepărtat, după ce bariera de la 100 000 fusese înlăturată, și ai venit. Dar trebuia să vii singur. De asta am și fost atît de surprinsă, pe moment, să-l văd pe Calculatorul Twissell cu tine.
Din nou Harlan fu tulburat. Ce bine potrivea lucrurile.
Noys reluă:
— Și aș fi fost și mai surprinsă, dacă mi-aș fi dat seama de semnificația totală a acestei modificări. Dacă ai fi venit singur, m-ai fi adus cu tine în Primitiv, așa cum ai făcut. Apoi, pentru binele omenirii și de dragul meu, l-ai fi lăsat pe Cooper neatins. Cercul s-ar fi întrerupt, Eternitatea ar fi fost desființată, iar viața noastră împreună aici ar fi fost la adăpost. Dar ai venit cu Twissell, o variație întîmplătoare. Pe drum, ți-a pomenit de gîndurile lui despre Secolele Ascunse și te-a pus pe o pistă a deducțiilor, care, în final, te-a făcut să te îndoiești de buna **mea** credință. S-a terminat cu un explozon între noi... Și acum, Andrew, asta e povestea. Poți să mă ucizi. Nimic nu te poate opri.
Pe Harlan îl durea mîna din cauza încleștării spasmodice pe explozon. Îl mută, amețit, în mîna cealaltă. Povestea ei nu avea nici un punct nevralgic? Ce se așteptase el să cîștige din siguranța faptului că ea aparținea Secolelor Ascunse? Conflictul său interior îl sfîșia mai aprig ca oricînd, și se apropiau zorile.

Spuse:
— De ce două eforturi de a distruge Eternitatea? De ce nu a dispărut odată pentru totdeauna atunci cînd l-am trimis pe Cooper în Secolul 20? Totul ar fi luat atunci sfîrșit, și am fi scăpat de agonia asta a nesiguranței.
— Pentru că distrugerea acestei Eternități nu este de ajuns. Trebuie să reducem probabilitatea înființării oricărei forme de Eternitate la cît de aproape de zero putem. Așa că, aici, în Primitiv, mai avem de făcut un lucru. O schimbare mică, neînsemnată. Știi ce este o Schimbare Minimă Necesară. Doar o scrisoare către o peninsulă numită Italia, aici, în Secolul 20. Acum sîntem în 19,30. În cîteva Centisecole, cu condiția ca eu să trimit scrisoarea, un om din Italia va începe experimentele de bombardare cu neutroni a uraniului.
Harlan se îngrozi.
— Veți modifica Istoria Primitivă?
— Da. Asta este intenția noastră. În noua Realitate, cea finală, prima explozie nucleară va avea loc nu în Secolul 30, ci în 19,45.
— Dar cunoști pericolul? Îți dai cît de cît seama ce înseamnă asta?
— Ne dăm seama de pericol. Am vizionat setul de Realități rezultante. Există o probabilitate, nu o siguranță, desigur, ca Pămîntul să sfîrșească cu o crustă radioactivă, groasă, dar înainte de asta...
— Vrei să spui că există vreo compensare pentru așa ceva?
— Un Imperiu Galactic. De fapt o intensificare a Stării Fundamentale.
— Și îi acuzați pe Eterni că se amestecă...
— Îi acuzăm că se amestecă de multe ori ca să țină omenirea acasă, în închisoare. Noi intervenim **o dată,** ca să-l orientăm pe om prematur către nucleonică, astfel ca să nu mai instituie niciodată, **niciodată,** o Eternitate.
— Nu, spuse Harlan, disperat. Trebuie să existe o Eternitate.
— Dacă asta este ceea ce alegi tu. Tu ai de ales. Dacă vrei ca un grup de psihopați să dicteze viitorul omenirii...
— Psihopați?!!! explodă Harlan.
— Nu sînt? Îi cunoști doar. Gîndește-te.
Harlan o privea cu oroare, ultragiat, și totuși nu se putea abține să-și amintească. Se gîndi la Novicii care învățau adevărul despre Realitate, și la Novicele Latourette încercînd, ca rezultat, să se sinucidă. Latourette supraviețuise, cu o personalitate plină de cicatrici, ajutînd totuși la hotărîrile care se luau asupra Realităților alternative.
Se gîndi la sistemul de caste al Eternității, la viața anormală care transforma sentimentele de culpabilitate în furie și ură față de Tehnicieni. Se gîndi la Calculatori, luptîndu-se între ei, la Finge urzind intrigi împotriva lui Twissell și la Twissell spionîndu-l pe Finge. Se gîndi la Sennor, luptînd pentru capul lui spîn, împotriva tuturor Eternilor.
Se gîndi la el însuși.
Apoi la Twissell, marele Twissell, care încălcase și el legile Eternității.
Era ca și cum știuse dintotdeauna că Eternitatea însemna toate acestea. Altfel de ce ar fi dorit atît de mult să o distrugă? Și totuși niciodată nu o recunoscuse deschis, niciodată nu privise adevărul în față, pînă, deodată, acum.
Și văzu Eternitatea, foarte clar, ca pe o cloacă de psihoze putrede, ca pe un puț zvîrcolindu-se de motivații anormale, o masă de vieți disperate, smulse, brutal, din contextul lor.
Privi, absent, la Noys.
Ea îi spuse, blînd:

— Îţi dai seama? Vino cu mine la gura peşterii, Andrew.

O urmă, hipnotizat, înspăimîntat de felul în care punctul lui de vedere se schimbase total. Pentru prima oară, explozonul părăsi linia care îl legase de inima lui Noÿs.

Şuviţele palide ale zorilor brăzdau cerul, şi nava de lîngă peşteră era o umbră apăsătoare în lumina dimineţii. Contururile îi erau înceţoşate, estompate de pelicula protectoare.

— Acesta este Pămîntul, spuse Noÿs. Nu singurul, eternul cămin al omenirii, ci doar un punct de plecare într-o aventură infinită. Tot ce trebuie să faci este să hotărăşti. Tu decizi. Tu şi cu mine şi conţinutul acestei peşteri vom fi protejaţi de un cîmp de fizio-Timp împotriva Schimbării. Cooper va dispărea, împreună cu anunţul lui, Eternitatea şi Realitatea Secolului meu vor dispărea, dar **noi** vom rămîne aici şi vom avea copii şi nepoţi, şi omenirii îi va rămîne deschis drumul spre stele.

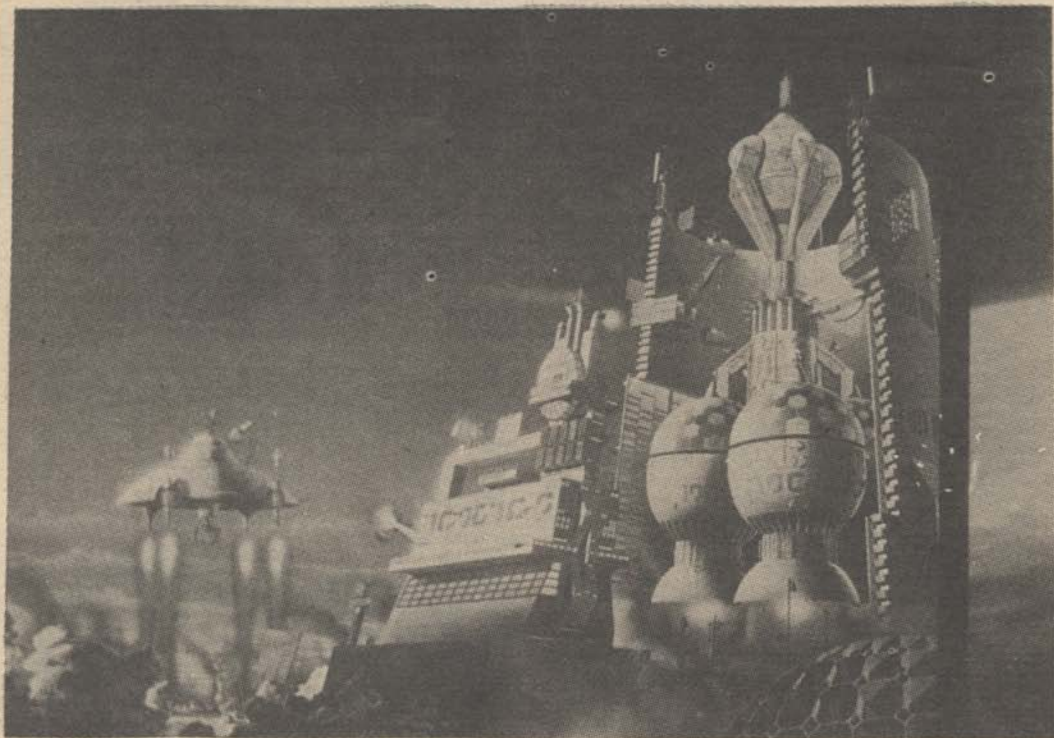
El se întoarse să o privească. Ea îi zîmbi. Era acea Noÿs pe care o ştia, şi inima lui bătea la fel ca înainte.

Nici măcar nu-şi dădu seama că se hotărîse, pînă cînd strălucirea invadă brusc tot cerul şi forma navei dispăru de pe acest fundal.

O dată cu această dispariţie, ştiu, chiar în timp ce Noÿs i se strecură încet în braţe: venise sfîrşitul, sfîrşitul final al Eternităţii.

Şi începutul nemărginirii.

Traducere de ANCA RĂZUŞ

BOGDAN FICEAC

CALYSTO

Ora 01: 22 TSA

Pe cerul negru, presărat cu constelații îndepărtate și reci, sfera lui Jupiter se menținea ca printr-un miracol deasupra planetoidului fără să-l strivească. Vîrtejuri și furtuni de o amploare inimaginabilă îi frămîntau atmosfera, brîuri de nori curgeau în fluvii fără sfîrșit, explozii scînteiau mereu, pentru cîteva clipe absorbite imediat de tumultul valurilor plumburii. Numai zona roșie, ca o rană sîngerîndă, părea ceva mai calmă. De aici, din sferoidul turnului de observații cu cupola în întregime transparentă, situat la sute de metri deasupra solului, spectacolul planetei își amplifica misterul. Iv Karoma îl contempla în tăcere. Nu dădea nici o atenție apelurilor tot mai insistente ale avertizorului optic. Măreția spectacolului îi transmitea energie, încredere și liniște... O insectă metalică fulgeră deodată spațiul și începu să coboare pieziș. Cargoul spațial. Îl urmări cum virează într-un arc de cerc larg și se apropie de pista cu benzi luminoase aflată undeva jos, sub el, la marginea conglomeratului de cupole, module suprapuse și culoare de comunicație. Părăsi imaginea cargoului și cercetă iarăși, din rutină, suprafața planetoidului. Șiruri nesfîrșite de cilindri porneau radial de la stație pierzîndu-se dincolo de orizont într-o rețea perfectă, fără nici o discontinuitate. Clipeau neîncetat, semn că totul funcționează perfect... Avertizorul optic insista, se auzi și țiuitul intermitent, dar Iv Karoma nu le dădea importanță. „Totul funcționează perfect", își spuse din nou, pentru a cîta oară?, dar gîndul era sec, nu mai suna ca o mulțumire. Neliniște, teamă? Nu. Încă nu...

Se răsuci dintr-o dată enervat și cuplă monitorul. Literele verzi se înșiruiră cu rapiditate, alcătuind un mesaj lapidar.

„EMITOR: ASTROBALIZA GK 9
EVENIMENT: INTRUZIUNE NEPERMISĂ
COORDONATE:..."

Nu citi mai departe, comută imediat pe canalul Compartimentului de Intervenții și îl prinse chiar pe Lars Thorson. Fața comandorului era încruntată și coama de păr argintiu îi scînteia o expresie de duritate metalică.

– Ce s-a întîmplat? – îl întrebă Karoma străduindu-se să se concentreze. O toropeală neobișnuită îl invadase și pentru o clipă se gîndi că trebuie să-și facă de urgență un nou consult medical.

– O astronavă de luptă în apropierea lui Ganymede. Probabil un nou atac al **verzilor...**

– Probleme deosebite?

– Deocamdată, nu. Plec imediat cu naveta de intercepție.

Atunci, pentru prima dată, Iv Karoma își pierdu șirul ideilor. Toropeala se amplificase brusc, ochii îi deveniră sticloși și o ușoară rigidizare îi cuprinse trăsăturile feței. Thorson îl privea derutat, neînțelegînd ce se petrece

– Așteaptă-mă. Vin cu tine.

Vocea lui Karoma sunase cenușie, inumană, dar nu atît timbrul ei îl uimi pe Lars, cît decizia aceea neașteptată. Regulamentul de ordine internă al stației interzicea categoric Coordonatorului Principal participarea la acțiuni ce i-ar putea periclita viața...

Ora: 01: 57 TSA

Prin hubloul central, undeva spre stînga, se vedea crescînd sfera lui Ganymede.

Thorson supraveghea ecranul de bord pe care coordonatele navei necunoscute se modificau neîncetat, conform datelor primite de la rețeaua de astrobalize. Din cînd în cînd, îl privea neliniștit pe Karoma. În spatele vizorului, fața acestuia începea să-și recapete aspectul normal. La un moment dat, coordonatorul tresări și se întoarse încet către el, ca trezit dintr-un somn adînc.

Thorson înțelese că poate să-i vorbească.

– Ce-a fost cu tine, Iv?

– Nu știu... Am avut un blocaj psihic... Nu-mi dau seama de unde...

Vorbele i se frînseră la vederea casetei roșii ce începu să clipească pe bord.

– Ne-au reperat și ei – rîse crud Lars și își mută imediat atenția spre ecran. Cu gesturi precise, modifică traiectoria navei și reduse viteza. Mușchii îi vibrau sub materialul lucios al combinezonului. Pentru el, acum, lupta era singurul lucru care conta.

Iv Karoma își verifică încă amorțit echipamentul, încercînd să alunge orice urmă de gînd perturbator. Mîna dreaptă i se încleștă mai mult din reflex pe maneta lansatorului de torpile.

Pe monitor, alături de poziția navei inamice, un nou set de cifre începu să descrească vertiginos indicînd distanța minimă de la care armamentul de bord nu mai putea rata ținta. Lars se aplecă și atinse declanșatorul sistemului defensiv fără să-l acționeze. Un simț special, un simț al primejdiei îi dicta și acum momentul limită. Abia după cîteva secunde apăsă tasta și de sub botul navetei țîșni un roi de alice minuscule ce se dispersară în spațiu într-un imens ecran de protecție împotriva sistemului de detecție al celorlalți. Aproape simultan trase manșa la refuz și naveta viră strîns făcîndu-le trupurile de plumb. Pe ecranul retrovizor, trei globuri orbitoare, marcau exploziile proiectilelor ce le fuseseră destinate. Un zîmbet abia perceptibil apăru pe fața comandorului în timp ce corecta direcția navei.

Treptat, prin hublou, un punct de lumină se ivi exact în fața lor. Cîteva broboane de sudoare apărură pe fruntea lui Karoma. Urmărea încordat ca

roiajul de ţintă, manevrînd cu gesturi acum sigure maneta declanşatorului. Cînd astronava intruşilor ajunse la intersecţia axelor rectangulare, apăsă puternic micul buton.

Torpila ţîşni fulgerînd spaţiul. Punctul luminos execută un viraj încercînd să evite impactul, însă proiectilul îşi modifică şi el traiectoria. Cu cîteva secunde înainte de intercepţie, două scîntei se desprinseră de astronava-ţintă, îndepărtîndu-se cu rapiditate. Urmă impactul şi explozia de o violenţă neobişnuită. Lumina ei alb-aurie îi orbi cu toată întunecarea automată a hubloului şi pentru o clipă naveta refuză să mai răspundă la comenzi.

Zîmbetul le îngheţă pe buze cînd văzură indicaţia contorului de radiaţii.

– Au avut încărcătură nucleară!, scrîşni Lars.

Faţa lui Karoma era palidă.

– Voiau să-l distrugă complet pe Callysto... Se opri încruntat şi cercetă canalul de detecţie. Cred că şi-au ejectat cabinele înainte de explozie.

Lars Thorson aprobă scurt din cap şi figura lui căpătă o asprime pe care Coordonatorul Principal încă nu i-o cunoscuse.

– Mergem să-i culegem. Sînt curios ce vor declara la interogatoriu.

Prin hublou se distingeau deja două ovoide minuscule, ca nişte cristalide rătăcind prin vidul îngheţat.

Ora: 02: 46 TSA

Jupiter plutea ocupînd mai mult de jumătate din cer. Bărbatul în costum mat, de culoarea solului, înainta cu paşi mari. Bocancii se afundau în praful fin lăsînd amprente perfect conturate. Nu-şi făcea griji din cauza lor. Suprafaţa planetoidului era brăzdată de o mulţime de alte urme, şenile, roţi, paşi, printre care ale lui treceau neobservate.

Se apropia în salturi uşoare de cilindrul argintiu, de două ori mai înalt decît el, în vîrful căruia clipea lumina verde. Hublouri ovale străpungeau pereţii la jumătatea înălţimii. În dreptul unuia apăru fugar o umbră. Bărbatul zîmbi mulţumit. Ocoli cilindrul, cercetîndu-i cu atenţie suprafaţa. În partea opusă celei din care venise, descoperi o adîncitură ovală. Aşteptă. Silenţios, porţiunea conturată începu să se retragă şi să gliseze lateral. Privi încă o dată în jurul lui şi pătrunse în interiorul cilindrului. Uşa se închise ermetic în urma lui. Se afla într-o ecluză care depăşea doar cu puţin dimensiunile unui om în costum spaţial. Zumzetul pompelor încetă după cîteva secunde şi omul începu să-şi scoată casca şi restul costumului spaţial. Imediat ce termină, uşa interioară se deschise şi în cadrul ei apăru un tînăr brunet în combinezonul portocaliu al echipelor de asistenţă tehnică.

– Cum a mers?, întrebă tînărul retrăgîndu-se pentru a-i face loc să iasă.

– Bine, conform planului. Aici totul e în ordine?

– Da. Să mergem.

Coborîră scăriţa metalică în spirală şi ajunseră pe un coridor cufundat într-o lumină albăstruie. Tînărul îl conduse pînă în dreptul unei nişe în interiorul căreia, pe perete, se afla aplicat un disc de metal. Trase cu destul efort de marginea lui superioară şi discul se roti în jurul unui ax aflat la periferie, descoperind gura unui canal prin care, cu oarecare greutate, putea pătrunde un om.

– Am decuplat închiderea automată a supapei – explică tînărul – şi sistemul de alarmă. Canalul asigură aerisirea casetotecii. Prin el ajungi în ecluza de verificare a identităţii, de acolo te descurci.

– În ordine.

Bărbatul îşi verifică pentru ultima oară echipamentul, pipăi conţinutul numeroaselor buzunare ale combinezonului său şi pătrunse în canal. Tînărul rămase lîngă disc pînă cînd celălalt dispăru complet, apoi se aşeză rezemat pe peretele coridorului aşteptîndu-i întoarcerea...

Un zgomot surd îi atrase la un moment dat atenţia. Nu realiză imediat de unde vine şi se uită în lungul culoarului. Obscuritatea era calmă, fără nici o umbră. Intrigat, privi spre nişă. Discul se mişca lent, obturînd intrarea! Se repezi spre el încercînd să-l oprească, îşi încleştă degetele cu toată forţa, spaima îi dubla eforturile, dar totul era în zadar. Discul îşi continua mişcarea fără nici o piedică! O sudoare de gheaţă îl inundă, trăgea cu furie, cu disperare, neînţelegînd ce se petrece. Era imposibil ca intrarea să se poată închide singură! Decuplase cu mîna lui sistemul de obturare automată, panoul de comandă se afla chiar acolo, pe culoar, nimeni nu venise să-l controleze, nimeni nu sesizase acţiunile lui.

Semiluna întunecată se subţia mereu, îşi desprinse în ultima clipă degetele gata să-i fie retezate şi curentul de aer rece pe care îl simţea acum absorbit prin deschizătură, în paralel cu zumzetul acela tot mai puternic, îl făcură să înţeleagă cu groază că, simultan cu obturarea, canalul era vidat.

Curînd, discul se închise complet, şi zgomotul pompelor se amplifică. Atunci izbucni din interior urletul acela inuman. Tînărul începu să tremure spasmodic, se retrase cîţiva paşi, picioarele îi erau moi, se sprijini de peretele culoarului, încercînd să-şi menţină echilibrul. Ochii îi rămăseseră lipiţi de disc. Acesta începuse iarăşi să gliseze, în linişte, deschizînd canalul.

Un fir de sînge din ce în ce mai gros porni să se prelingă dinăuntru, să curgă pe perete, să formeze pe podeaua coridorului o baltă ce se lăţea mereu.

Tînărul o privea fascinat, incapabil să se mişte. Nici nu auzi declanşarea alarmei...

Ora 02: 53 TSA

– Lăsaţi-ne singuri!

Gardienii şovăiră, Lars Thorson le atrăsese în mod special atenţia că prizonierul este deosebit de periculos, dar atitudinea fermă a Coordonatorului Principal îi determină să execute ordinul.

Karoma părăsi geamul şi reveni la birou. Cu un gest scurt, îl invită pe celălalt să ia loc.

Captivul se aşeză cu un zîmbet maliţios.

Mă onorează încrederea ta, Iv.

CALLYSTO

– Nu-i nevoie să fii ironic. Te cunosc, Selim Hadad, nu uita că am fost colegi.

– Am fost, Iv, am fost... Acum sînt prizonierul tău.

Karoma dădu impresia că nu aude ultimele cuvinte.

– De ce ai părăsit academia? Ai fi devenit unul dintre cei mai buni ciberneticieni.

– Oricum terminai primul. Întotdeauna ai avut mai multă ambiție.

– Nu mi-ai răspuns la întrebare.

– Am plecat pentru că n-am mai crezut... Vrei să reluăm controversa? N-are sens, de mult sîntem pe poziții opuse. Astăzi ai cîștigat, mîine...

– Ați pregătit și alte atacuri?

Hadad rîse.

– Chiar crezi că-ți voi răspunde?

Figura lui Karoma se înăspri. Bătu cu pumnul în birou.

– Ați depășit măsura! Încercă cu greu să se calmeze. Nu mi-aș fi imaginat că veți folosi armament nuclear. Cîndva erai împotriva violenței.

– Intenționam să vă dăm ultimatum de a părăsi baza. Voiam să distrugem numai monstrul creat de tine.

Coordonatorul se ridică încruntat și se îndreptă către geamul curbat ce alcătuia întreg peretele din spate al cabinetului. Prin el, sfera lui Jupiter părea un ochi imens, vitrificat, cu pupila de sînge.

– De ce îl consideri un monstru?

– Dar ce poate fi un astfel de creier gigantic?! – se înfierbîntă captivul. Ai transformat Callysto dintr-un planetoid inert într-o ființă vie. Ai perforat canale și săli care gem de biocipuri, l-ai învățat să se autoreproducă, altfel e adevărat, n-ai fi dispus niciodată de capacitatea necesară proiectului tău demențial! Privește! Admiră-și opera! Întreg solul e împînzit cu cilindri care pulsează verde, care arată că totul merge perfect! Dar poți să știi precis ce se petrece acolo, în adîncuri? Poți fi sigur și liniștit că niciodată monstrul ăsta nu va deveni conștient de posibilitățile lui? Din nou ambiția ta nemăsurată, din nou...

Se întrerupse brusc. Un acces de slăbiciune îi lichefiase trupul țintuindu-l de fotoliu. Respira greu și fața îi devenise extrem de palidă.

Coordonatorul se întoarse și îi observă înfățișarea fără nici o emoție. Constată sec:

Radiațiile... Te-au dus la controlul medical?

Hadad aprobă din cap. Își scoase batista și își tampona fața acoperită cu o peliculă fină de transpirație.

Karoma reveni la imaginea planetoidului punctat de luminițe verzi. Vorbi absent ca și cum nu l-ar fi interesat părerile celuilalt.

– Callysto e doar o mașină. Are o capacitate extraordinară, dar programul pe baza căruia lucrează e din cele mai simple. Îl cunoști, efectuează combinări între cuvintele existente și prelucrează rezultatele pentru a înlătura orice fel de absurditate. Lucrări care în mod normal ar fi fost scrise peste sute sau mii de ani, el le produce prin simple jocuri de cuvinte. Am să te duc la punctul nostru de informare. Mulți au afirmat ca și tine că proiectul e nebunesc, utopic, că posibilitățile de combinare sînt infinite. Și totuși vei vedea că au fost rescrise multe pagini din „Divina Comedie", o bună parte din „Odiseea", a fost reinventat laserul, au fost redescoperite legea lui Arhimede și teorema lui Pitagora. Sînt și poezii de o frumusețe stranie care cine știe cînd ar fi fost compuse, dar și o mulțime de invenții necunoscute pe care tot Callysto le verifică. Le păstrăm în casetotecă pînă cînd vom considera că a venit momentul să le facem cunoscute sau să le distrugem...

Hadad se simțea mai bine. Era încă obosit, dar ochii își recăpătaseră strălucirea vie.

– Și cum veți afla?

– Tot prin Callysto. De fapt rațiunea lui este să construiască prin extrapolări variantele de evoluție ale civilizației umane, variante ce depind de cele mai multe ori, după cum bine știi, de cîte o nouă invenție sau descoperire. Dintre ele vom alege calea optimă...

– ...care va oferi omenirii fericirea deplină! Emoționant! Totul este atît de frumos și de simplu! – ironia captivului devenise incisivă.

Coordonatorul reveni la birou. Sarcasmul celuilalt nu-l afecta.

– N-am spus că e simplu. Trebuie să luptăm împotriva organizației tale ecologiste, care nu acceptă saltul oferit de Callysto în evoluția umanității, trebuie să ne apărăm împotriva spionilor trimiși de diferitele trusturi pentru care casetoteca noastră este o mină de aur, trebuie să luptăm cu dificultățile care apar inevitabil în funcționarea unui astfel de colos.

Hadad rîse trist.

– Chiar nu-ți dai seama că toate astea sînt dificultăți superficiale?! Adevăratul pericol este însuși Callysto! I-ai acordat o autonomie extradordinară, permițîndu-i să verifice singur variantele. De unde știi că nu va descoperi una prin care să domine sistemul solar?

Iv Karoma îl privea de parcă s-ar fi uitat prin sticlă. Abia după o lungă pauză se hotărî să vorbească.

– M-am gîndit la o asemenea posibilitate... M-am gîndit și mi-am asigurat posibilitatea de a-l distruge.

Mărturisirea îl derută un moment pe captiv.

– Și dacă... tu nu vei mai fi?

Ochii lui Karoma îl fixară cu duritate.

– Ce vrei să spui?

– Nimic altceva decît că acum **tu** ai devenit punctul vulnerabil.

Un rictus înghețat apăru pe fața coordonatorului.

– Sper să nu fiu chiar atît de vulnerabil.

Captivul înclină din cap neîncrezător.

– Să admitem. Să admitem prin absurd și că totul va merge perfect. Te-ai gîndit însă dacă omenirea este pregătită pentru saltul pe care i-l propui tu, sau mai mult, dacă are nevoie de el?... Se opri

nesigur.

– Continuă, Selim, continuă, te ascult.

– Știi foarte bine că omul are un potențial extraordinar, că e capabil de lucruri care la prima vedere par simple ficțiuni. Și totuși încă nu și l-a activat. De ce? Poate din cauza tehnicizării excesive, a protezelor oferite de ea, care i-au diminuat dorința de a se cunoaște pe sine. Integralii, cred că ai auzit de ei, deși trăiesc într-o completă izolare, au reușit prin metode speciale să-și dezvolte astfel de însușiri. Dar ei refuză să le facă cunoscute, din același motiv pentru care eu mă opun calculatorului tău. Callysto va oferi un salt artificial cu consecințe greu previzibile. Pentru a fi posibilă o evoluție reală a omului, trebuie lăsat întîi să se descopere pe sine însuși... Ai omis latura umană din proiectul tău...

– Și de ce nu crezi că și aici Callysto poate oferi o soluție?

Țiuitul intermitent al sirenei de alarmă izbucni întrerupîndu-i. Imediat ușa glisă și cei doi militari din corpul de gardă intrară așteptînd ordine. Enervat, Iv Karoma se aplecă spre videofon și comută pe Canalul Compartimentului de Intervenții.

– Ce s-a mai întîmplat, Lars?

– Cineva a încercat să pătrundă în casetotecă. Dacă vrei să mergi cu noi, te aștept la punctul de control de la nivelul trei.

– Vin în cîteva secunde.

Făcu semn santinelelor să-l ia pe Hadad și se îndreptă spre ușă.

– Îmi pare rău, continuăm altă dată. Cînd trecu pe lîngă el, îi sesiză paliditatea excesivă a chipului și ordonă din mers militarilor: Să i se facă de urgență un consult medical!

Ieșise deja pe culoar și era mult prea grăbit ca să se întoarcă, atunci cînd auzi în spate ultima întrebare a captivului.

– Iv, te-ai gîndit vreodată că poate mai există cineva **în afara noastră,** cineva care nu agreează calculatorul tău?

Ora 03: 24 TSA

Cercetau în tăcere balta de sînge, urma lăsată pe perete, trupul ghemuit al tînărului care plîngea în spasme. La cîțiva metri de nișă, staționa o electrosanitară. Doi agenți medicali extrăseseră din canalul de aerisire trupul afectat de vidare și îl înveleau în folia de plastic sterilizat.

Paul Adler, adjunctul lui Lars, un bărbat între două vîrste cu figura colțuroasă, se apropie de electromobilul lor și îi salută cu un gest convențional.

– Care sînt primele rezultate? – întrebă Karoma.

– Tînărul spune că erau angajați de „Internnational Automatic". Trebuiau să extragă din casetotecă tot ce ar fi interesat trustul. De fapt, celălalt era specialistul. El trebuia doar să-l preia din exterior și să-i deschidă canalul de aerisire.

– Cine a acționat vidarea?

– Încă nu știm. Tînărul pretinde că nu a văzut pe nimeni la panoul de comandă.

Karoma încruntă sprîncenele.

– Și celălalt, cum a ajuns pe Callysto?

– Clandestin, cu astrocargoul. A ieșit prin ecluza de evacuare a deșeurilor cînd nava se afla încă pe pistă, înainte de a fi dirijată spre hangar.

Coordonatorul își mută privirile spre agenții medicali. Terminaseră de învelit trupul și îl ridicau pe patul mobil din interiorul mașinii. Lucrau cu precizie, fără nici o mișcare de prisos. Imediat ce terminară, unul rămase în spate, iar celălalt trecu grăbit alături de șofer. Electrosanitara demară și se îndepărtă cu viteză.

Karoma reveni la Paul Adler. Arătă spre nișă.

– Mă interesează toate posibilitățile de acționare a obturatorului. Reluați și interogatoriul tînărului, aștept un raport minuțios. Atît, deocamdată.

Adler salută cu o grimasă de nemulțumire pe care nu se obosi s-o ascundă și plecă spre grupul celor ce se ocupau de panoul de comandă.

– Ne întoarcem? – întrebă Lars. Coordonatorul aprobă din cap.

Electromobilul rula silențios pe culoar. Grupurile de iluminat se succedau ritmic imprimînd chipurilor reflexe albăstrui. Cutele de pe fruntea coordonatorului se adînciseră. Într-un tîrziu se hotărî să vorbească mai mult pentru a-și verifica gîndurile.

– Ce părere ai, Lars?

– Nu știu, aparent e o tentativă obișnuită de spionaj...

– Numai aparent?

Cruzimea cu care s-a soldat e fără precedent pe Callysto.

– Poate a fost un accident.

Thorson se întoarse spre el. Ochii îi străluceau pătrunzători.

– Nu te ascunde, Iv. Ai și tu aceeași bănuială.

– Crezi că e vorba de o crimă?

– Da. Pe stație au început să se petreacă de la un timp lucruri ciudate și asta nu-mi place deloc.

– La ce te referi?

– În primul rînd la hotărîrea ta de a merge cu naveta de intercepție. Știai că îți este total interzis.

– Am avut un blocaj psihic, ți-am spus. Mi-am revenit abia în navă.

– Vocea lui Lars deveni dură.

– Nu crezi că cineva a făcut o primă încercare de a te suprima? Luptele spațiale nu sfîrșesc întotdeauna cu bine.

– Putea fi un simplu efect al stresului – încercă o motivare nesigură Karoma.

– Stres?! În urmă cu două zile, la testele psiho-somatice ai fost declarat perfect sănătos. Și sînt extrem de minuțioase.

Coordonatorul se cufundă în tăcere. Știa că Lars are dreptate, dar încerca să-i infirme supozițiile tocmai pentru a-și oferi sieși o explicație logică. Însă raționamentele erau mult prea șubrede. Simțea deja pericolul, amenințarea aceea mută devenise aproape materială și fără voia lui trebuia să recunoască faptul că situația era mult mai gravă

chiar decît o considera Lars. Un sentiment neliniştitor, de vulnerabilitate îl cuprinse.

– Cine crezi că ar fi avut interesul să mă ucidă.

– Cineva cu o forţă psihică neobişnuită. La început îl bănuiam pe Hadad.

– Hadad?!

– Am cerut informaţii despre el. După ce s-a retras de la academie a trăit zece ani printre integrali. S-a supus unor antrenamente speciale de modelare a psihicului. Nu se ştie precis la ce nivel a ajuns.

Karoma murmură alb:

– Înseamnă că în timp ce-l anchetam ar fi putut să...

– Preceptele lor morale le interzic să-şi folosească forţa în scopuri distructive. Şi, oricum, luasem măsuri deosebite de securitate. Nu cred că ar fi ajuns prea departe chiar dacă te-ar fi anihilat.

– Cu toată asprimea lor, Iv Karoma sesiză nesiguranţa ultimelor afirmaţii. Preferă să nu insiste.

– De ce ai renunţat la prima bănuială?

– Hadad n-ar fi avut nici un motiv să-l ucidă pe cel din canalul de aerisire, iar între crima de aici şi incidentul tău este o legătură strînsă... N-am dovezi concrete, dar intuiţia nu m-a înşelat niciodată.

– Lars, ştiu că nu te bazezi numai pe intuiţie. Care ar fi celălalt suspect?

Thorson nu răspunse imediat. Profită de faptul că ajunseseră la grupul de ascensoare, opri electromobilul şi încercă să coboare. Karoma îl reţinu prinzîndu-l de braţ. Înţelese că trebuie să-i explice.

– E o ipoteză mult prea fantezistă.

– Nu contează. Te ascult.

Ce rost aveau reţinerile? La urma urmei, coordonatorul era mult mai în măsură decît el să analizeze situaţia şi să hotărască ce trebuie făcut într-un asemenea caz. Se răsuci spre el şi îl privi în ochi.

– Iv, cred că-i vorba chiar de... Callysto.

Ora 05: 10 TSA

Deconectase lumina. În obscuritatea din cabinet, lucrurile mîngîiate de razele imensului Jupiter căpătau tente plumburii. Karoma le privea absent, întins în fotoliu. Se simţea obosit, dar nu-şi putea permite un timp de odihnă. Succesiunea extrem de rapidă a ultimelor evenimente îi confirmase temeri deosebit de grave pe care nu voise să le accepte pînă acum. Lupta spaţială, şocul psihic şi moartea individului din casetotecă, discuţia cu Hadad şi ipoteza lui Lars, toate apăreau înlănţuite, conturînd o realitate a cărui răspundere o purta el, în întregime. Inconştient, refuza încă o analiză lucidă, profundă a situaţiei, căci ea ar putea determina, în ultimă instanţă, chiar renunţarea la Callysto. Şi totuşi nu putea ignora faptele. Reluase de cîteva ori în minte conversaţia cu Selim Hadad şi acum, cînd o judeca la rece, poziţia captivului nu i se mai părea atît de duşmănoasă şi de absurdă. De fapt, şi atunci avusese unele îndoieli. Pînă şi Lars, într-un mod indirect, îşi manifestase neliniştea şi chiar o uşoară aversiune faţă de calculator.

O tristeţe adîncă îl învălui. Încrederea, speranţele pe care şi le pusese în Callysto începeau să se năruie. Se gîndi că poate îndrăznise prea mult, supralicitase puterea actuală a omului, dar nu regreta.

Se ridică din fotoliu.

Brusc, simţi din nou puterea aceea străină invadîndu-i creierul. Acum însă, era mult mai intensă. Ochii i se împăienjeniră, tîmplele se zbăteau violent, nu mai avea siguranţa mişcărilor. Simţurile îşi pierdeau rapid acuitatea. Un ultim gînd îl fulgeră: să declanşeze alarma. Se repezi spre birou, dar nu mai reuşi să ajungă la panoul de comandă.

Se prăbuşi pe podea fără cunoştinţă...

Ora 05: 39 TSA

Santinela de la punctul de intervenţie se chinuia să desfacă un recipient cu suc de fructe uşor alcoolizat. Deodată, încremeni scăpînd recipientul pe podea. De partea cealaltă a geamului, pe culoarul de acces, apăruse Iv Karoma. Dar Coordonatorul Principal nu dădu atenţie gravei lui abateri de la consemnul postului de pază. Se opri în faţa cabinei şi vorbi cu o voce metalică, egală:

– În vecinătatea lui Io a fost semnalat un obiect neidentificat. Voi lua una dintre navetele de intercepţie.

Bărbatul de gardă îngăimă un acord inutil şi îl privi cum intră în ecluza de echipare.

Ridică recipientul şi îl azvîrli în micul dulăpior nichelat destinat efectelor speciale. Se aşeză încercînd să se calmeze.

Peste cîteva minute auzi zgomotul înfundat al navetei de intercepţie. Mai mult din curiozitate, se răsuci spre panoul din spate al cabinei şi comută ecranul pe canalul de detecţie spaţială. Văzu punctul minuscul al navei îndepărtîndu-se de staţie în direcţia lui Io, dar... nici în zona aceea, nici altundeva pe ecran, nu era semnalat vreun obiect neidentificat. Verifică din nou, intrigat prin informaţiile furnizate de reţeaua de astrobalize, însă nici aici nu fusese detectat obiectul menţionat de Iv Karoma.

Îl cuprinse o stare de febrilitate, uitase de spaimă şi abia acum îşi aminti de mersul mecanic al Coordonatorului Principal, de privirea lui fixă, de vocea inumană.

Formă grăbit codul de apel al lui Lars Thorson.

Ora 06: 00? TSA

Îşi recăpătă luciditatea pe măsură ce naveta se îndepărta de Callysto. Vedea ca prin ceaţă, sclipirea becurilor de control, oscilaţia indicatoarelor, semnalele verzi ale ecranului.

Prin hublou se zărea deja o mică sferă albuie. Probabil Io. Privi ecranul de bord. Într-adevăr, înainta cu viteză maximă spre Io. Se mişcă greoi, corpul îi era încă amorţit şi acţionă retrofuzeele. Apucă manşa încercînd să direcţioneze naveta printr-un viraj larg, înapoi spre Callysto.

Deodată, observă că nava nu-i mai primeşte comenzile. Luminile se stinseră una cîte una, indica-

toarele cadranelor căzură inerte, ecranul de bord se opacizā. Motoarele încetară să mai funcţioneze şi cabina se cufundă în întuneric. Încercă înfrigurat să repereze defecţiunile, dar toate eforturile îi erau zadarnice. Astronava înainta fantomatic, în virtutea inerţiei, prin vidul îngheţat.

O durere pătrunzătoare îi apăruse în piept iradiind spre restul corpului. Callysto era pierdut dacă nu reuşea să se întoarcă la bază în cel mai scurt timp. Privi din întîmplare spre hublou şi ceea ce văzu acolo îl încremeni.

Pe botul astronavei apăruse o umbră perfect conturată care se lăţea continuu înaintînd spre el. O urmărea fascinat şi abia cînd totul în jur se întunecă îşi reveni şi se aplecă privind în sus prin hublou.

La cîteva sute de metri deasupra plutea un conglomerat gigantic ale cărui margini abia se zăreau. Întunecat, sumbru, fără nici o scînteiere, fără nici o urmă de activitate. Numeroasele accesorii pe care le zărea conturate în masa informă îi confirmară bănuiala: era o navă spaţială necunoscută, stranie, imposibil de detectat prin sistemele pămîntenilor. Luneca lent în tăcerea aceea profundă şi el o privea cu faţa albă, cu inima abia pulsînd.

Brusc, de undeva din străfundurile ei ţîşni un con de lumină şi totul deveni o ceaţă difuză, învăluire de raze. Cabina scînteia, contururile se estompau, îşi văzu combinezonul de zbor cum devine transparent, îşi privi mîinile, corpul, ce păreau din sticlă lăptoasă, îşi pierdeau forma, pentru o clipă se iviră contururile oaselor cu o uşoară tentă albastră, dar se dizolvară şi ele în strălucirea albă. Un fior înăbuşit îl străbătu, apoi totul se sfîrşi...

Cînd se trezi, naveta îşi recăpătase aspectul normal. Mecanismele funcţionau perfect, luminile şi cadranele bordului indicau valorile obişnuite, combinezonul îşi recăpătase strălucirea, întins pe corpul său încordat.

Privi imediat prin hublou. Umbra de pe carcasă dispăruse, uriaşa navă spaţială se volatilizase de parcă totul n-ar fi fost decît o halucinaţie.

Şi totuşi ceva nu era în ordine. Avea iarăşi presentimentul acela acut, care îi dădea frisoane de gheaţă.

Scrută din nou, cu atenţie, hubloul. Io nu se vedea! Naveta înainta fără ţintă spre stelele reci. STELELE! De ce îi apăreau atît de nefireşti?

Le cercetă crispat şi un fior de groază îi străbătu coloana vertebrală.

Calea Lactee nu mai exista. Erau alte constelaţii!...

Ora 07:30 TSA

Pe Callysto, panica izbucnise neaşteptat, propagîndu-se cu iuţeala fulgerului.

În sala de comandă şi control a calculatorului, un tablou de reglare a circuitelor periferice explodase ucigînd un om şi rănind alţi patru. Celelalte panouri indicau valori aberante sau încetaseră să mai funcţioneze, ecranele terminalelor se opacizaseră, comenzile şi orice altă intervenţie a operatorilor erau refuzate. Alte incidente grave apăruseră imediat după căderea sălii de comandă. Într-un coridor de intervenţie de la nivelul şase, doi membri ai serviciului de asistenţă tehnică fuseseră blocaţi şi asfixiaţi cu gazele provenite de la un grup de foraj, în zona locuinţelor personalului auxiliar, un lift pneumatic se prăbuşise ucigînd opt oameni, alte trei victime se înregistrară la explozia unui cilindru de control şi mereu, noi incidente erau semnalate în cele mai diverse puncte sporind numărul celor ucişi sau răniţi. Oamenii alergau înnebuniţi, neştiind ce măsuri să ia.

Nimeni nu se mai îndoia acum de cel ce declanşase teroarea.

Ca un colos trezit din letargie, calculatorul se revoltase începînd să distrugă. Iar singurul om care ar fi putut să-l tempereze sau să-l anihileze, Iv Karoma, se evaporase pur şi simplu undeva în apropierea lui Io. Detectoarele cercetaseră în zadar, cu extremă minuţie spaţiul, reţeaua de astrobalize efectuase inutil toate operaţiunile posibile de decelare a navei. Nicăieri nu apăruse nici cel mai mic indiciu referitor la inexplicabila dispariţie a Coordonatorului Principal.

Conform regulamentului pentru cazuri speciale, Lars Thorson preluase conducerea bazei. În cabina sa de la Compartimentul de Intervenţie, apelul videofonului suna continuu. Lars era copleşit de evenimente. Dădea ordine, încerca să găsească soluţii, voia cu orice preţ să oprească panica.

Un nou Apel, de maximă urgenţă. Conectă nervos şi pe ecran apăru figura unui gardian de la punctul de detenţie.

– Domnule Thorson, Selin Hadad insistă să vă vorbească.

– Acum?! – răbufni nestăpînit. Crezi că am timp de aşa ceva?!

– Pretinde că ştie unde se află Iv Karoma – îngăimă celălalt.

Gestul de a întrerupe convorbirea i se frînse la mijloc. Ezită cîteva secunde şi se hotărî brusc.

– Adu-l imediat aici!

Comută pe canalul următor. Culoarul de acces către casetotecă fusese blocat şi santinela de la camera de verificare ucisă. Ordonă unei echipe speciale să încerce decuplarea zonei de la comanda centrală.

Nici nu auzi foşnetul uşii. Abia cînd gardianul îl împinse pe Hadad înăuntru le sesiză mişcările şi se ridică de la birou.

– Ia loc, domnule Hadad – îl invită fără a reuşi să-şi ascundă antipatia. Te ascult, am înţeles că ştii unde se află Iv Karoma.

– Hadat se aşeză. Nu părea afectat de tonul celuilalt. Pe faţa excesiv de palidă îi apăruseră petele roşiatice specifice iradierii.

– Mă supraestimaţi, domnule Thorson. Vă pot spune doar că Iv Karoma trăieşte. Unde, nu ştiu precis, oricum e la o distanţă enormă, probabil dincolo de Calea Lactee. Observă cum ochii celuilalt se îngustează bănuitori. Nu, domnule Thorson, degeaba mă suspectaţi, n-am nici un amestec

în dispariţia lui Iv.

– Atunci cum a dispărut?

– L-am avertizat că mai există cineva în afara noastră, a pămîntenilor, cineva pentru care Callysto a devenit un pericol. Iv era indezirabil prin controlul pe care îl exercita asupra calculatorului şi a fost înlăturat. Un salt instantaneu în hiperspaţiu, extrem de simplu pentru ei...

Thorson reveni la fotoliul său din spatele biroului. Faţa i se înăsprise.

– Nu era mai simplu să distrugă planetoidul?

– Au vrut să ne dea un avertisment. Într-un fel, Karoma avea dreptate. Callysto n-ar fi reuşit să ajungă atît de repede conştient de capacitatea lui, cel puţin nu în faza asta. Ei l-au activat, o activare prematură care să ne ofere şansa de a ne apăra.

Neîncrederea comandorului se accentuă.

– De ce reprezintă calculatorul un asemenea pericol pentru ei?

– Callysto are deja descoperiri care, cu toate măsurile de securitate, ar putea fi sustrase şi utilizate cu consecinţe greu de imaginat: anularea speciei umane, sau tulburarea gravă a ordinii cosmice. Din acest motiv a fost înlăturat în primul rînd accesul la casetotecă, gîndiţi-vă la crima din canalul de aerisire.

– Înţeleg că tot ce se întîmplă aici este urmarea unui act de generozitate între specii. Cam multe victime.

Captivul nu dădu atenţie ironiei.

– Domnule Thorson, nu sîntem singuri în univers. Iar faptul că nu au distrus calculatorul, ci doar l-au activat, demonstrează că ne cred capabili de a judeca singuri consecinţele. Nu are rost să fim orgolioşi. Poate cîndva ne vor contacta direct...

– Cîndva?

– Treapta de evoluţie la care se află ne este mult superioară şi orice imixtiune a lor ar determina o dezvoltare artificială a civilizaţiei umane. Este tocmai ce vor să evite acum prin Callysto.

– Ajungem din nou la ecologie...

– Da, domnule Thorson, ecologia extinsă la nivel galactic. Sîntem deja la acest nivel şi nu-l mai putem ignora, ar fi o dovadă de infantilism al speciei noastre.

Lars îl fixă cu duritate.

– Domnule Hadad, e timpul să dăm cărţile pe faţă. Ştiu că eşti un **integral** şi că ceea ce mi-ai spus nu sînt simple presupuneri. Conform ideilor dumitale, evoluţia umanităţii exclude tehnicizarea?

Captivul nu păru surprins. Un zîmbet abia schiţat îi apăru pe faţă.

– Dimpotrivă, n-am afirmat niciodată aşa ceva. Sînt numai împotriva tehnicizării excesive, e o deosebire enormă. Tehnicizarea excesivă a redus dimensiunea noastră umană, ne-a împiedicat să ne dezvoltăm complet, să ne integrăm în armonia universală, este ceea ce voiam să-i explic şi lui Iv, dar...

Un nou apel la videofon îi întrerupse. Comandorul privi spre ecran însă nu-l conectă. Se întoarse către captiv şi figura îi redeveni gravă.

– Ce voiai să-mi comunici de fapt?

– Callysto nu mai poate fi împiedicat să se autodistrugă. Singura soluţie pentru a salva oamenii este evacuarea urgentă a bazei.

Ochii lui Thorson se îngustară tăioşi.

– O nouă manevră a organizaţiei dumitale?

Hadad zîmbi obosit, fără să răspundă provocării şi Lars înţelese că abia acum urma să afle adevăratul motiv pentru care îi fusese solicitată audienţa. Aşteptă pînă cînd celălalt se hotărî să-i vorbească.

– Domnule Thorson, poate că Iv Karoma ar reuşi să vă convingă.

Îşi stăpîni cu greu tresărirea.

– Îl poţi contacta?

– Dacă mă ajutaţi, voi încerca să-l readuc pe Callysto.

Suspiciunea îl cuprinse din nou. Captivul îşi bătea joc de el? sau...

– De ce n-ai făcut-o pînă acum?

– N-am capacitatea necesară. Singura şansă este de a mă conecta la unitatea centrală a lui Callysto.

Thorson ţîşni în picioare şi primul gînd a fost de a ordona gardianului să ducă imediat prizonierul înapoi la punctul de detenţie. Şi totuşi nu făcu gestul. O intuiţie aparte, poate o comandă a subconştientului, îl făceau să nu ignore total propunerea. Ocoli biroul şi veni spre Hadad, examinîndu-l cu o privire din care nu se putea citi nimic.

Trepidaţiile surde ale unei noi explozii zguduiră încăperea şi semnalul de extremă urgenţă începu să ţiuie.

Captivul se ridică sprijinindu-se de spătarul fotoliului pînă îşi recăpătă siguranţa.

– Baza poate fi distrusă dintr-un moment în altul. Hotărîţi-vă, domnule Thorson...

În ochii comandorului sclipi o luminiţă rece.

– Bine, vom face conexiunea. Mergem chiar acum.

Ora 09:15 TSA

Sala era o uriaşă cupolă semisferică, în întregime albă. De jur împrejur, în perete se aflau încastrate sistemele de comandă şi control. Operatorii urmăreau încordaţi indicaţiile cadranelor, formulau comenzi pe tastaturi, interveneau din cînd în cînd pentru obţinerea parametrilor normali. Grupuri imense, de iluminat, scăldau încăperea într-o lumină orbitoare, ca într-o sală de operaţii.

În centru, pe un postament metalic, fusese amplasată o cuşetă cu capacul translucid prin care se vedea perfect corpul relaxat, întins pe spate, al lui Selim Hadad. Avea ochii închişi. Pe frunte şi pe tîmple, zeci de electrozi minusculi erau aplicaţi cu bandă adezivă. Firele de legătură se integrau în casca metalizată, conectată la rîndul ei cu partea superioară a cuşetei.

Alături de postament fusese adus un pat mobil din dotarea serviciului de asistenţă sanitară.

Profesorul Levin, specialist în biocibernetică şi doctorul Forbes, neurochirurg, dirijau operaţiunile preliminare. Cînd totul se definitivă, ordonă asistenţilor să se depărteze de cuşetă şi îl anunţară pe

Lars, care privea cu atenție prin cochilia transparentă chipul captivului.

– Totul este pregătit, domnule Thorson. Putem începe?

Comandorul tresări. Pentru ultima dată se întrebă dacă are dreptul să ordone un astfel de experiment. Riscul era enorm, de la Hadad se putea aștepta la surprize teribile, mai ales în situația asta, dar alte șanse deocamdată nu existau.

– În ordine. Faceți contactul!

Profesorul se apropie de panoul principal și roti lent, cu degetele tremurătoare, comutatorul. Fața lui Hadad se crispă, un fior scurt îi străbătu corpul, sprîncenele se încruntară ca și cum o durere violentă i-ar fi izbucnit în tîmple. Treptat însă, începu să se destindă, semn că șocul inițial trecuse.

Lars încremenise cu ochii fixați asupra lui. La șold, degetele i se încordară involuntar pe armă. Deodată simți că îl cuprinde o ușoară amețeală. Se uită către cei din jur și îi văzu neliniștiți, chiar speriați. Înțelese că au aceeași senzație. Se gîndi imediat să întrerupă experimentul, chiar ridică mîna pentru a-i face semn profesorului Levin, dar se opri brusc atunci cînd, mai mult din întîmplare, se uită spre patul mobil.

O formă abia vizibilă începea să prindă contur, se condensa ca o ceață lăptoasă, semitransparentă, brăzdată de nervuri albastre ce sugerau porțiuni ale sistemului osos. Forma se definitiva, aspectul exterior se alcătuia din pete argintii ce se lățeau continuu, se uneau și se completau.

Peste cîteva secunde, pe patul special stătea întins pe spate un bărbat în costum spațial. Iv Karoma!

În sală izbucniră exclamații de uimire și ochii oamenilor străluceau.

Coordonatorul Principal își reveni cu greutate și privi în jur derutat, aproape cu teamă. Abia cînd îl văzu pe Lars – comandorul se apropiase grăbit pentru a-l ajuta să se ridice – înțelese unde se află. Vru să spună ceva, dar nu reuși din cauza zgomotului puternic și a trepidațiilor unui nou șir de explozii.

Oamenii începură să murmure neliniștiți și Karoma intui ce se petrece pe stație. Prevăzuse de fapt evenimentele, se gîndise la ele în timpul chinuitorului său exil și îl întrebă pe Lars mai mult pentru a-și confirma presupunerile:

– Callysto se revoltă?

– Situația e dezastruoasă... zeci de victime...

Buzele coordonatorului se albiră. Nu se așteptase la asemenea proporții ale catastrofei. Hotărî imediat, fără nici o ezitare:

– Pregătiți evacuarea bazei!

Își aminti de ceva și se răsuci spre cușetă. Dincolo de capacul translucid, figura lui Hadad părea tăiată în piatră.

– El m-a readus pe stație?

Comandorul îi confirmă din cap și Karoma zîmbi fugar, adresîndu-se profesorului Levin:

– Deconectați-l. Îl vom transporta pe una din navele de salvare...

Ultimele cuvinte i-au fost acoperite de o explozie extrem de violentă undeva în apropiere. Cu greu își mențînură echilibrul. Dinspre panoul central auziră strigătul profesorului Levin care se întorsese spre ei cu fața ca de cretă:

– Domnule Karoma, blocul de comandă a căzut! Nu mai putem realiza deconectarea!

Operatorii, speriați, încercară să localizeze defecțiunile. Inutil! Calculatorul refuza orice comandă. Lars, lîngă postament, aștepta o altă decizie din partea coordonatorului, dar acesta încă ezita.

În acel moment, din difuzoarele încastrate în perete, izbucni o voce metalică, fără nici o intonație.

„Callysto a preluat comanda Compartimentului Energetic. Mai pot întîrzia dezastrul maxim cincisprezece minute.“

Se uitară instinctiv spre cușetă. Fața lui Hadad era încruntată, pumnii strînși, mușchii încordați. Din cînd în cînd, un fior violent îi scutura trupul.

Karoma nu mai șovăi. Alergă spre sistemul intern de comunicații, sparse geamul protector și declanșă alarma de gradul zero. Sunetul strident, în pulsuri, împînzi modulele bazei, ordonînd evacuarea lor cu extremă urgență.

Oamenii se repeziră spre ieșire. Singur Lars întîrzia lîngă postamentul metalic.

– Ce facem, Iv? Dacă îl deconectăm forțat riscăm să-i permitem lui Callysto distrugerea bazei înainte de evacuare.

Karoma se apropie de el înnegurat.

– Nu știu... nici nu-l putem părăsi aici... ar fi o condamnare la moarte...

Thorson cercetă din nou corpul scuturat de frisoane, prins ca într-o pînză de păianjen în rețeaua firelor de legătură de la microelectrozi. Îi veni o idee vagă, dar nu mai reuși să i-o comunice coordonatorului.

Vocea aceea metalică, mult mai slabă acum, izbucni citindu-le parcă gîndurile:

„Am blocat ireversibil cușeta. Salvați-vă.“

Priviră instinctiv spre cușetă. Pentru o fracțiune de secundă, ochii lui Hadad se deschiseră.

Erau strălucitori și calmi...

Ora 10:10 TSA

Împrăștiate într-un evantai gigantic, astronavele se îndepărtau cu viteză maximă de Callysto.

Prin retrohubloul postului de control de pe nava-amiral, Iv Karoma și Lars Thorson urmăreau infernul ce se dezlănțuise în urma lor. Explozii orbitoare pulverizau suprafața planetoidului, fragmente de roci și de construcții erau proiectate în spațiu, jerbe de flăcări izbucneau din adîncuri prin crăpături ce se lățeau mereu.

Iv Karoma era palid. Vorbi în șoaptă, mai mult pentru sine:

– S-a sfîrșit... Callysto, supercreierul, nu mai există... l-au determinat să se sinucidă... în urmă cu nici zece ore eram sigur că am toate atu-urile... acum... Nu pot să cred că totul a fost în zadar.

Lars plecă de la hublou. Nu-i plăceau dezaș-

CALLYSTO

trele.

– Poate n-a fost în zadar, Iv. Am aflat că nu sîntem singuri în univers și asta-i ceva extraordinar. Chiar dacă primul contact a fost extrem de dur...

Karoma privea imobil planetoidul în flăcări.

– Am plătit un preț mult prea mare, Lars, inestimabil, zeci de vieți omenești.

– Și totuși cred că a fost un avertisment necesar, Callysto ar fi putut să ne ucidă pe toți. Dacă n-ar fi fost Selim Hadad...

Coordonatorul îl cercetă cu un zîmbet obosit și ușor malițios.

– Din cîte îmi amintesc, aveai o adevărată repulsie față de Selim.

– Oricine poate greși. Îmi pare rău că n-am mai avut cum să recunosc deschis și în fața lui.

Karoma păsări și el hubloul.

– Într-adevăr, Hadad a fost un om adevărat.

Se așeză într-unul din cele două fotolii ovoidale și își lăsă capul pe spate rezemat de spătar. Închise ochii încercînd să se relaxeze.

– Știi, Lars, – vorbi într-un tîrziu – aș fi vrut, totuși, să aflu varianta optimă...

Nedorit, apelul videofonului sfîșie liniștea. Comandorul se apropie plictisit și-l conectă. Pe ecran apăru figura specialistului în detecție spațială.

– Domnule Thorson – începu fără să-și ascundă surescitarea – cu cîteva minute în urmă a fost semnalată prezența unei astronave gigantice în apopierea lui Io. Detectarea a fost posibilă douăzecișinouă de secunde, după care obiectul s-a volatilizat pur și simplu. N-a fost o iluzie, avem toate înregistrările, sînt foarte clare. Ce ordonați?

Thorson deconectă febril, fără să-i mai răspundă și se întoarse spre Karoma.

– Ce crezi, Iv? De ce ne-au permis să detectăm tocmai acum? Singura...

Se opri nehotărît, observînd că Iv Karoma nu-i acordă nici cea mai mică atenție. Se ridicase din fotoliu și pe chip i se citea o încordare neobișnuită.

– Simți?, îl întrebă repede.

– Ce anume?

– Încă nu-mi dau seama... a apărut ceva nou... o senzație pe care nu am mai avut-o pînă acum...

Thorson se încruntă bănuitor. De cîte ori coordonatorul avusese astfel de stări, nimic bun nu urmase. Dar suspiciunea îi dispăru după numai cîteva clipe, cînd realiză că Iv Karoma are dreptate. Îl invadase și pe el o senzație stranie, plăcută – probabil aceeași cu a Coordonatorului Principal – pe care nu reușea încă s-o identifice. Devenea tot mai intensă și la un moment dat își dădu seama că era o mireasmă puternică de flori.

– Trandafiri!, exclamă surprins, sub influența unei amintiri vechi din timpul ultimei călătorii pe Pămînt.

– Exact, Lars. Trandafiri, confirmă Karoma cu un zîmbet ciudat.

Thorson nu înțelegea.

– De la **ei?** De ce?

Coordonatorul nu răspunse imediat. Abia după o lungă pauză încercă explicația.

– Cred că e primul lor mesaj pentru noi...

– Exagerezi, Iv, cel mult un semnal.

– Nu, Lars, e un mesaj, vorbi cu siguranță Karoma. Chiar un răspuns pe care ni-l oferă în schimbul lui Callysto. Îți amintești ce spunea Hadad? Am exclus dimensiunea umană din proiectele noastre. Cred că e ceea ce vor să ne transmită și ei...

Ultimele cuvinte le rostise cu ochii ațintiți pe hublou. Undeva departe, pe cerul negru, Callysto încă ardea. Însă chipul coordonatorului nu mai exprima deznădejdea.

Poate, doar, o nedefinită tristețe...

RĂZVAN HARITONOVICI

CICLUL

În momentul în care ajunse la expansiunea sa maximă, Universul atinse punctul de inflexiune superior și suferi o modificare vizibilă. Se întoarse pe dos ca o haină prea îndelung purtată și timpul începu să se scurgă invers, conform noilor legi fizice valabile.

Pămîntul se adună din cioburile împrăștiate prin galaxie și-și retrăi viața în sens opus. Succesiunile de momente se repetau într-o ordine regresivă.

Fluviile se retrăgeau spre izvoare.

Ploile țîșneau din pămînt, îndreptîndu-se spre norii plumburii care se împrăștiau apoi, lăsînd loc soarelui. Acesta răsărea, după cum era și normal, la vest, deplasîndu-se, într-o mișcare aparentă, spre est.

Morții ieșeau putrezi din mormintele lor, întinereau văzînd cu ochii.

Copiii se nășteau înainte de a fi fost concepuți, ridicînd astfel mai vechea problemă a paternității, dar și pe cea mai nouă, a maternității.

Casele se dărîmau înainte de a fi fost construite și multe cupluri se despărțeau fără să se fi cunoscut încă.

Sistemele socio-politice cele mai perfecționate erau înlocuite de societăți tot mai primitive.

Tehnologiile decăzură, dar oamenii se obișnuiră pentru că aveau o extraordinară capacitate de adaptare. De altminteri în scurt timp nu mai existară oameni ci doar cete, din ce în ce mai răzlețe, de maimuțe, apoi șopîrle, apoi moluște, apoi...

Trecură milioane de ani și Universul se contractă la maximum, atingînd cel de-al doilea punct de inflexiune și atunci se produse marele Bang–Bing.

VALENTIN CIOCȘAN

GREONA

1.

– Maia, i-am spus în timp ce-și îmbrăca scafandrul urcîndu-i în spate buteliile de oxigen, ești sigură că nu se va întîmpla nimic?

M-a privit din nou cu aceeași inexplicabilă tristețe cu care mă întîmpinase de la înscrierea pe orbită:

– N-ai nici o grijă, Hockh, nu e întîia oară cînd fac asta.

– Să nu încerci să mă minți, Maia, am replicat cît se poate de serios. Știi bine că n-am fost trimis aici ca să-ți compun și ție necrologul.

Mă fulgeră cu o privire greu se suportat:

– Dar pentru ce te-au trimis?

– Ca să te ajut, Maia.

– Atunci ajută-mă să-mi etanșez masca.

Astea au fost ultimele cuvinte ale ei. Cînd a plecat spre ecluză, mi-a făcut un semn cu mîna și, dincolo de ecranul transparent al măștii, am deslușit un semn complice al pleoapelor.

Am însoțit-o cu privirea, așa cum îl urmărise cîndva, la rîndul ei, pe Krimm, înaintînd în virtutea gradientului presional, printr-unul din canalele de flux. Stelatele au urmărit-o un timp, în lungi și tăcute cohorte, pentru a se risipi mai tîrziu printre neregularitățile pereților din care, pămîntiu, orb și poros, continuau să mă privească acele sute, mii, milioane de ochi.

Rămas singur în tăcerea strîmtei cabine a capsulei submersibile, am început să mă întreb ce impuls de moment mă făcuse să accept propunerea șefului de compartiment și să vin pe Greona. Trebuie să accept că nu fusese decît un act comportamental reactiv față de plecarea Dereei la Algol. Altfel ce puteam să caut eu, navigator de formație, în lumea asta ciudată, scăldată în lumini de șofran?

2.

De departe, planeta nu părea să răspîndească nimic din misterul de care o știam înconjurată. Ceea ce mă frapase într-o oarecare măsură, cînd am zărit-o pentru prima oară prin hubloul strîmtei mele cabine, a fost doar asemănarea ei cu o gigantică portocală, ușor turtită la unul dintre poli, și, prin transparența atmosferei de un palid indigo, suprafața ei ciuruită de nenumărate și minuscule cratere.

Maia a răspuns destul de tîrziu la semnalele mele de cod și, atunci cînd, după îndelungi așteptări, a apărut chipul ei pe ecranul telecomului, a început să se scuze că fusese plecată din Bază, că nu se aștepta să apar atît de curînd... Părea, de la început, obosită, plictisită sau, dimpotrivă, întreruptă dintr-o activitate ce nu putea suferi amînare. În orice caz, înconjurată de același aer de nesiguranță și mister ce mă atrăsese într-o vreme, cînd amîndoi eram practicanți la Algol...

– Nici nu mi-ai urat „Bun venit!", Maia, i-am spus după ce a terminat de dictat lungul șir de coordonate ale bazei și numerele de cod.

– Bine ai venit, Hockh! – zîmbi ea obosită.

Mi-aduc foarte bine aminte și-acum: parcă ar mai fi vrut să mai adauge ceva, dar mă privise doar cald, își trecuse degetele peste frunte, prin părul castaniu și iarăși zîmbise, fără ca eu să pot înțelege ceva.

– S-a întîmplat ceva, Maia?, am întrebat eu.

– Nu, Hockh, ce să se **mai** întîmple?

Apoi m-a dăscălit în fel și chip cum să ajung la Bază, să-mi adaptez permanent viteza la gradientele presionale de-afară, cum să evit, permanent, orice manevră intempestivă.

– Pînă cînd vii, cred că voi reuși să degajez intrarea. Te aștept, mai spusese ea, zîmbise din nou și dispăruse de pe ecran.

Am pornit să cobor și, pe măsură ce mă apropiam de suprafața de șofran a planetei, am realizat, așa cum mă așteptasem, că acele ciupituri ca de vărsat de pe fața ei, în nici un caz nu puteau fi cratere – în primul rînd pentru că atmosfera era mult prea densă pentru a permite atîtea repetate impacte meteoritice și, mai ales, pentru că păstrau o geometrie constant poligonală, fără ca să difere prea mult ca dimensiuni între ele. Și, la mică distanță de nivelul solului, am zărit cum, în fiecare dintre ele, fierbea un gelatinos fluid de culoarea grîului copt.

Cred că am fost scuturat ca de-un frison în momentul cînd, oprind la mică altitudine asolarizoarele, capsula s-a prăbușit cu un neauzit plescăit în ochiul acela de mlaștină galbenă. În lumina reflectoarelor ce nu reușeau să evidențieze decît pe parcursul cîtorva zeci de metri contururile estompate și deformate de mediul fluid în care pluteam, au apărut și primii soli ai Greonei: alcătuiri palid sîngerii, vălurindu-și membranele subțiri și elastice în apropierea hubloului. Un timp le-am lăsat să alunece în jurul capsulei, s-o pipăie în felul lor, cu toate că emoția făcea ca inima să-mi bată aproape nebunește. Mult mai tîrziu am aflat că erau cei dintîi paznici ai lumii din adîncuri și că, prin semnale încă necunoscute, puteau să cheme cohorte de alți indivizi pregătiți pentru o luptă chimică pe viață și pe moarte. Cîteva clipe mai tîrziu am ambalat la maximum turația motoarelor, să scap din respingătoarea lor îmbrățișare. Și-un timp am gonit așa, crispat de comenzi, atent la bruștele schimbări de direcție impuse de sinuozitățile pereților între care pluteam. De cîteva ori fasciculele reflectoarelor au măturat suprafața lor translucidă: din încîlceala de fibre fuziforme, ce păreau că re-

prezintă o primitivă structură de rezistență, dincolo de voalul ce le învelea în întregime, alcătuiri palpitînd de viață păreau că mă privesc impasibile cu ceea ce, turtit, poros și pămîntiu, părea a fi unicul lor ochi.

Abia cînd mi-am adaptat din nou viteza la gradientul presional, după indicațiile Maiei, am putut zări mai în amănunt lumea în care mă scufundasem: lungi fîșii de materie zdrențuită alunecînd în jurul meu inert, precum un cîmp de alge smuls de o furtună, mari ciuperci de culoarea portocalei vălurindu-și cele trei tentacule astenice, pești străvezii înzestrați cu un prelung și unic flagel, apoi stelatele, aproape albe, ce păreau că dorm, în colonii, între ușoarele neregularități ale pereților, pentru a se trezi pe neașteptate la un neștiut semnal și a porni, în lungi cete, spre o misterioasă țintă. De-a lungul pereților, în ochiurile plasei fibroase, dincolo de opalescentele membrane, ochii aceia palid pămîntii. Din cînd în cînd, cîte unul dintre paznici trecea lent prin apropierea capsulei și-o clipă înghețam din nou, fără să știu că-n sferele divers colorate ce păreau că umplu spațiul de dincolo de elastica lor membrană, enorme cantități de substanțe corozive așteptau să digere orice structură străină.

Apoi am început să percep semnalele Bazei și-am conectat pilotul automat. Într-o indescriptibilă încîlceală de fibre albăstrui, întretăind un conglomerat de diverse structuri în care puteam desluși deopotrivă fragmente membranate ale paznicilor, flagelați sfîrtecați și, peste tot, colonii de stelate strîns împletite sau cimentate parcă într-o materie gelatinoasă, am zărit breșa creată de Maia.

În curînd am zărit și reflectoarele Bazei. Lansînd semnalele de cod știute, trapa de acces mi se deschise încet înainte și motoarele își încetară torsul ca de pisică. Cînd pompele eliberară capsula din mediul fluid, la semnalul presurizării complete, m-am dezbrăcat de incomodul costum și am ieșit. Pe podeaua ecluzei mai rămăseseră mari bule de spumă chihlimbarie și informe fragmente gelatinoase, palid și divers colorate.

Maia m-a întîmpinat mut, cu același zîmbet încarcat de-o inexplicabilă tristețe.

Pe cînd sfîrșisem de mîncat și savuram în tihnă cîte un pahar înalt cu eufil (din propria-mi rezervă), m-a întrebat ce mai e nou pe la Centru, ce mai face Dereea – și i-am spus întreg adevărul, că totul s-a sfîrșit din momentul cînd am înțeles că dorea ca, aparținîndu-i întru totul, ea să-mi subjuge cele mai mărunte dorinți, aspirații, să dispună continuu de timpul meu... Maia m-a întrebat dacă îmi mai aduc aminte de vremurile de la Algol și cred că am zîmbit, la rîndul meu, la fel de trist. Am rugat-o să-mi explice ce se întîmplase cu Krimm. Mi-a povestit cum s-a produs accidentul – cu toate că insistase ca el să amîne totul pînă cînd aveau să pună la punct o peliculă protectoare, se încăpățînase și ieșise într-un sector profund unde, după toate probabilitățile, întreaga faună ce populează adîncurile fluide ale Greonei, pare că ascunde și păzește un element de importanță vitală, alcătuind, prin structurile lor și deopotrivă printr-o impresionantă armată de paznici, o redutabilă barieră.

– Krimm n-a mai avut răbdare, mi-a spus ea, voia neapărat să vadă ce-i dincolo... L-am urmărit prin camerele capsulei, l-am văzut înaintînd printr-unul din canalele de flux, apoi... ore întregi de așteptare, nici cel mai mic cuvînt... Mult mai tîrziu am reușit să localizez casca, bocancii și circuitul lui de identificare... Cum s-a întîmplat, **de ce s-a întîmplat,** deși am început să bănui, nu pot ști încă, Hockh...

Pentru că apoi s-a pus pe plîns, am rugat-o să-mi spună la ce rezultate ajunseseră pînă atunci.

A amînat discuția pentru zilele ce vor urma. Timp în care a fost mai mult plecată din Baza, hoinărind prin cine știe ce cotloane afunde ale fluidei lumi de șofran în care eram scufundați, și acordîndu-mi cîteva zeci de minute în fiecare seară. Prea multe n-am putut pricepe (de ce să nu recunosc) din jargonul ei de specialitate, în orice caz, ceea ce mie mi se păruse de la început o lume însuflețită, dar rudimentară, ceva în genul oceanului primordial în care știu că se presupune că s-au dezvoltat primele forme vii pe Pămînt, pentru ea era „un complex trofic echilibrat nu numai la scară supraindividuală“ sau „un conglomerat de specii care, deși evident poartă un fond genetic comun, sînt supuse implacabil și inexplicabil unui proces de diferențiere – unde, cînd și de ce, nu știu încă“, mi-a spus, „cert e că totul pare un proces nu numai legic ci și integrat, un gen de integrare ce nu pare să aibă nimic comun cu exemplele ce le cunoaștem deja – și-mi amintesc perfect cum, spunîndu-mi asta, în fața unui mare acvariu în care flagelați în diferite stadii de dezvoltare își purtau alene prin lichidul chihlimbariu ființele străvezii, Maia m-a privit drept în ochi – dacă nu cumva, Hockh, am accepta ideea unui statut social mult mai evoluat decît ne-am permite să ne închipuim, noi, deocamdată...“

– Vrei să spui că gîndesc?“

– Nu pot să spun asta, din moment ce n-au încercat să stabilească nici un fel de contact cu noi, dar dacă ceea ce ne-a fost pînă acum accesibil nu reprezintă decît periferia, unde nu acționează decît formele extrem de specializate, cu sarcini precise în contextul ecobiologic? E foarte posibil să mă înșel, Hockh, să mă las antrenată de valul supozițiilor entuziaste, dar cred, **simt** că aici există **ceva** care, chiar dacă nu gîndește (în felul convențional în care înțelegem noi asta), cel puțin integrează, controlează totul.

– Nu știu de ce, dar cînd îmi spui toate astea, Maia, pari și mai deprimată.

– Pentru că n-ai înțeles... de fapt n-ai de unde să știi, soluția problemei a devenit o chestie de timp. Nu știu cît timp mai am la dispoziție.

– Ce vrei să spui?

– De cînd ne-am instalat aici și... mult mai evident după moartea lui Krimm, ceva a început să

se întîmple în lumea asta. Mulți dintre parametrii inflexibil ai fluidului trofic au pornit să se schimbe, stelatele par să fi adoptat alt fenotip și echilibrul dintre diversele forme s-a aplecat în favoarea elementelor potențial agresive - vorbesc de „paznici" - nu știu dacă pricepi, Hockh, lumea asta a început să se apere...

3.

Mari colonii de stelate se rotesc un timp în jurul capsulei, pentru a se împrăștia apoi printre structurile fibrilare ce susțin pereții. Motoarele continuă să toarcă aproape neauzit, împotrivindu-se fluxului ce nemijlocit ne-ar antrena înainte. Iar prin canalul prin care Maia a pornit să exploreze bariera se scurg, în mute cohorte, meduzele portocalii, triflagelate. Doar la limita rezoluției pe care mi-o permite mediul fluid, de șofran, stau paznicii, vălurindu-și sîngeriile membrane.

- Hockh, aud gîtuit glasul ei, vino repede, Hockh!

- Ce se întîmplă, Maia?

Nu mai aud decît, slab și interferat, un fel de strigăt. De-aceea nici nu știu cînd îmi îmbrac scafandrul, năpustindu-mă pur și simplu spre ecluză.

Afară beneficiez un timp de reflectoarele capsulei, abia apoi aprind lanterna individuală. Canalul de flux prin care înaintez e tapetat de aceleași membrame opalescente, dincolo de care stau aceiași ochi de un palid pămîntiu. Mă prind în „plasa" unei meduze și înaintez fără efort, cu sistemul de propulsie solicitat la minimum.

Iată și bariera: o țesătură neînchipuit de densă de fibre albăstrii în preajma căreia flagelați, stelate și paznici stau parcă în expectativă. Există însă și breșe care o străbat, prin ea se strecoară, agitîndu-și fără tihnă astenicele filamente, însăși creatura asta semănînd destul de bine cu pămînteștile celenterate... Și o urmez docil, cum paznicii își vălouresc membranele elastice, sîngerii, mult prea aproape de mine...

Ajuns acum dincolo, mă eliberez din „plasa" meduzei și, încercînd s-o localizez pe Maia, descopăr o altă fantastică lume...

4.

În palida lumină de șofran, structuri arborescente intersectîndu-se în arabescuri de un intens violet, moi arcuiri ramificîndu-se spre a se întîlni pe sine sau pentru a străbate, în toate cele trei dimensini, bariera, întregul cîmp vizual mi-e cotropit de asincronele pulsații ce le străbat, în lumini de rubin, cu o fantastică iuțeală, de la un capăt la altul...

Simt unul dintre paznici vălurindu-și membrana undeva în dreapta mea, instinctiv comut sistemul propulsor la regimul imediat superior și-un timp gonesc așa, lovindu-mă de aceste ubicui structuri fibrilare, incababil să-mi mai stăpînesc nervii biciuiți deopotrivă de spaime, dar și de-această imposibilă, utopică, arhitectură de fibre vineții ce par sfîșiate, într-o demențială cadență, de pulsul sîngeriilor lumini. Doar la un moment dat, un fel de scîncet - al Maiei? - în căști... cert e că undeva, în întretăierea de fantastice arabescuri, zăresc, în slaba lumină a lanternei, sclipirea costumului ei...

Un strigăt ce se naște prin mine. Contracția mușchilor supuși unor impulsuri conduse de nervi pe care știu, încă mai știu că nu mai sînt stăpîn. Și sfîșierea aceea grozavă, pornind de undeva prin mine, strigînd din nou, plîngînd.... un spațiu gol în care, narcotizat, chircit în mine ca un condamnat pe veci la recluziune, nu îmi pot asculta decît răsufletul meu sterp și anarhicele bătăi ale inimii.. tot eu, strigîndu-i deznădejdea în siderala noapte, acuta nevoie de o ființă egală, prietenă. Necesitatea intrinsecă și deopotrivă disecanta durere a dragostei... și plînge, și vorbește cineva în mine, și strigă... pierdută în necuprinsul adînc al existenței, o lume pornind să vorbească... dar iată că vorbește prin mine și asta nu poate însemna decît o nouă, paralizantă durere...

O lume înflorind prin noi - fiindcă mai există o clipă cînd am certitudinea de nezdruncinat a prezenței Maiei undeva prin apropiere, poate în brațele mele - și iarăși strigătul sfîșietor al singurătății unei lumi închisă în sine, ajunsă în sine, de mii de ani sorbindu-și propriile ecouri, o lume explodînd de identitate și iarăși, Greona, strigînd...

5.

Jur-împrejurul nostru, paznicii mureau. Membranele lor, sfîșiindu-se mut, slobozesc fără încetare lungi dantele de ceață ce vin să ne împresoare. Ce caut eu între coloanele vineții, arborescent împletite, în care pulsează asincron, sîngeriu, aceste ireale lumini?

Dincolo de vizorul transparent al căștii, pleoapele Maiei stau încă plecate; doar din cînd în cînd, involuntare contracții îi traversează întregul trup, aproape convulsiv, cum stăm înlănțuiți în țesătura asta tot mai densă de șerpi opalescenți pe care paznicii, murind, îi tot aruncă spre noi...

Într-un tîrziu reușesc să scot cuțitul Maiei și, pe jumătate încă prizonier în chinga panglicilor de ceață, pornesc să le sfîșii. Dar iată că alți paznici vin, încărcați cu multicolorele lor sfere, să le descarce arsenalul chimic coroziv asupra noastră. Am reușit însă să declanșez propulsia mea; acum, pe a Maiei. Și iarăși, goana oarbă printre arabescurile violet și, înainte de a găsi breșa capabilă să ne scoată dincolo de bariera albăstrie, fibroasă, văd cum, în urma noastră, tot mai multe dantele opalescente pornesc să se înfășoare, să se întețească printre structurile vineții, aud un geamăt în

GREONA

cășți, nu e al Maiei, parcă, poarta spre lumea de-afară întîrzie să apară, lungi fîșii slobozite din trupul murind al paznicilor se împletesc accelerat între structurile complicat arcuite și iată, doamne, alți paznici murind, nenumărate mingi colorate ieșind din trupul lor, iată-le crăpînd, o vibrație surdă cutremură universul ăsta fantastic, arborescente ramuri vineții sfîșiindu-se, dizolvîndu-se, prăbușindu-se în ucigătorul lor lichid... Și sute, mii de lumini rubinii pulsînd între panglici de ceață înlănțuindu-le, între sfere colorate divers explodînd, sfîșiindu-le...

Ajuns pe neașteptate în fața breșei deschise în zidul fibros, albăstrui, al barierei, un strigăt cumplit se naște deodată prin mine, o simt pe Maia încleștîndu-se spasmodic de mine, cum însuși trupul meu continuă să fie scuturat de un incontrolabil frison pe care strigătul acesta grozav, sălbatic, neomenesc, sfîșietor, pare că-l toarnă în mine...

6.

Am trăit cu senzația că tot ce a urmat a fost doar un coșmar; goana nestrunită a capsulei către Bază, printre trupurile palid sîngerii ale paznicilor și a nenumăratelor colonii de stelate scurgîndu-se într-un indescriptibil amalgam către barieră, apoi, ajunși în bază, alarma urlînd necontenit, indicatoarele urcînd vertiginos spre zonele critice de aciditate și presiune externă, precipitata noastră goană de a salva blocurile de memorie, spaima de-a sfîrși ca niște șobolani pe o corabie cuprinsă în furtună, cursa contra cronometru a capsulei către lumină, prin universul de șofran, din ce în ce mai opalescent, cutremurîndu-se de undeva din adînc...

Dar iată că acum, în cabina de comandă a navei-mamă, domnește o nesperată liniște. După un somn neodihnitor de cîteva ore în care ne-am prăbușit amîndoi după înscrierea pe orbită, Maia a început să-și scrie ultimul raport. Așezat într-unul din fotoliile din fața marelui hublou, continui să aștept decizia Centrului. Îmi aprind o țigară și, rotindu-mi fotoliul, încerc să deslușesc ceva din textul de pe display: „...deși numai o reevaluare globală a întregului stoc de informații ar putea valida una dintre cele două ipoteze, rămîne greu de crezut că o civilizație, chiar ajunsă la nivelul de a putea modela fenotipul individului după prezumtivul său statut social, nu ar mai crea nici un fel de valori materiale sau spirituale menite să înfrunte perisabilitatea structurilor biologice, sau nu ar sesiza posibilitatea unui contact cu o altă civilizație, limitîndu-se la controlul și la sumația unor relații de simbioză perfectă. Existența unui imens și unic organism planetar ar pune în discuție irezolvabila (deocamdată) problemă a unui proces evolutiv preexistent. Iar combinarea celor două ipoteze nu poate fi abordată decît presupunînd o revoluție în modul nostru de a gîndi, atît modelele de biointegrare, cît și semnificația, în context, a structurilor sociale."

Trecînd pe partea însorită a Greonei, Capella își revarsă în cabină lumina sa de un galben curat, ca a Soarelui de acasă. Numai că planeta în jurul căreia continuăm să plutim, devine, sub ochii mei, de la nuanța de șofran, din ce în ce mai pămîntie. Și deși ne aflăm la o considerabilă distanță de suprafața ei, pot deslusi cum prin toți minusculii pori sub care se deschide labirinticul ei adînc chihlimbariu, un lichid acum gelatinos, opalescent, a pornit să erupă... Pentru o clipă aud, în liniștea cabinei strigătul deznădăjduit al Greonei, neomenescul strigăt al unei lumi închise în sine... E oare numai un ecou?

„...cert e că întreg acest ansamblu, deși pregătit genetic pentru asta, n-a cunoscut, pînă la venirea noastră, nici un fel de structură străină, și mai ales, nici un fel de agresiune. Este extrem de probabil ca una dintre structurile moleculare aduse de noi, poate chiar structura scafandrilor noștri, să fie întîmplător identică cu ceea ce posedă una dintre propriile sale structuri. Astfel că, odată declanșată agresiunea împotriva noastră, inerent și ireversibil, a început și un proces accelerat de autoagresiune..."

Ridicîndu-mă din fotoliu, mă apropii de terminal. Maia ridică privirile spre mine și zîmbește trist, învăluită în același aer de nesiguranță și mister ce m-a atras cîndva, pe Algol...

7.

„DIRECȚIA GENERALĂ DE OPERAȚIUNI SPAȚIALE
CENTRUL DE CERCETĂRI SPAȚIALE CAPELLA

COMUNICAT

Începînd cu data primirii prezentului COMUNICAT, se interzice cu desăvîrșire orice activitate de cercetare, urmărire sau intervenție în zona planetei CAPELLA 4/D/GREONA și în spațiul imediat adiacent, pînă la noi dispoziții.

DIRECTOR GENERAL, col. LAURA KRESS

ȘEF COMPARTIMENT, dr. BERT PATYAS

Nr. 16 din 2...

VIOREL MIHALCEA

FRATELE MEU GEAMĂN SÎNT CHIAR EU

Am avut odată ghinionul să lucrez pe un modul geostaţionar a cărui instalaţie de climatizare s-a defectat. Cîteva ore, pînă la înlăturarea avariei, am intrat în scafandrii individuali şi, evident, am aşteptat. În costume temperatura era plăcută, dar aveam totuşi senzaţia dezagreabilă a unui afront personal. Mă simţeam înfofolit, mişcările îmi erau greoaie, ce mai, suferearn. Şi ştiţi de ce? Pentru că anotimpul meu preferat e vara. Şi în general nu îmi plac complicaţiile.

Acum, imaginaţi-vă un pupitru cu trei rînduri de butoane şi un televizor. Rotind butoanele, putem să alcătuim trei mărimi spaţiale: o distanţă şi două unghiuri. Cînd totul e pe zero, ecranul nu arată nimic. Toată chestia asta am văzut-o la Popache şi poate că nu mi-ar fi atras atenţia, pentru că Popache are casa plină de drăcii, dacă alături de pupitru nu ar fi fost o uşă obişnuită, plasată pe un perete exterior. Nimic deosebit, doar că Popache locuieşte la etajul şapte. Imaginea de pe ecran începe să se modifice cînd distanţa arătată de afişajul primului rînd de butoane e diferită de zero, ca şi cum ai pleca de pe locul acela, ai trece prin zid şi ai pluti pe deasupra oraşului. Reglînd unghiurile, sus-jos şi dreapta-stînga, poţi să te plimbi pe unde vrei, să ieşi din oraş, să te duci în alt oraş, mă rog, libertatea de mişcare nu e vorbă goală.

Şi acum, surpriza:

„Ai găsit pe ecran o imagine nemaipomenită, un loc unde ţi-ar place să fii. Nimic mai simplu, deschizi uşa şi ieşi chiar ACOLO."

Popache zicea că în momentul cînd treci prin planul uşii, dispozitivul te secţionează în felii de grosime subatomică pe care le expediază la ţintă, reconstituind acolo întreaga configuraţie. Sună cam sadic, dar asta e doar teorie. Practic, e foarte plăcut, eu am trecut de multe ori şi nu am simţit nimic. Am fost cu Popache prin toate locurile din lumea asta unde am fi putut vedea cîte ceva interesant. Nu l-am întrebat de ce nu face maşinăria publică, mi-a dat singur o explicaţie pe care am considerat-o valabilă: taxele vamale reprezintă o povară zdrobitoare.

Dacă pînă aici e clar, pot să precizez, pentru tipicari şi curioşi, că asta a fost introducerea. Şi acum, întîmplarea.

În urmă cu cîteva luni eram pe orbită, tocmai ieşisem din schimb şi mă încuiasem în cabină cînd, pe un perete, s-a conturat un dreptunghi luminiscent prin care a intrat Popache. Vino repede, mi-a zis, am nevoie de ajutor. Aveam cîteva ore la dispoziţie, pînă la următoarea tură de lucru. L-am urmat fără tragere de inimă. M-am trezit în camera lui de la etajul şapte, unde Popache s-a repezit la aparat, căutînd cu înfrigurare un loc, locul acela unde vroia să mă ducă, presupun. A răcnit un „aşteaptă-mă", s-a repezit la uşă şi a trîntit-o în urma lui. Am rămas cu gura căscată la micul ecran de pe pupitru. Era un oraş străin. O arhitectură nepămînteană, tot felul de vehicule aeriene, mă rog, tot tacîmul din filmele de anticipaţie. Într-o clipă mi-a căzut fisa: Popache făcea contactul cu El pe cont propriu, ca şi cum şi-ar fi luat bilet la cinema. M-am uitat la distanţa înscrisă pe afişaj, îngrozindu-mă, ceva cu zece la a paisprezecea, vreo douăzeci de ani lumină. Aşteaptă-l pe Popache acum. Pe urmă, totul s-a precipitat. Aparatul a început să scoată fum, n-a trecut mult şi un scurt-circuit monstruos a stins lumina în tot cartierul. Era clar că nu mai aveam cu ce mă întoarce la datorie înainte de venirea lui Popache. Dacă o va face, se va întoarce abia peste patruzeci de ani.

De altfel, a doua zi, cînd pana de curent fusese înlăturată, am încercat zadarnic să pun aparatul în funcţiune. N-am reuşit să prind decît postul local de televiziune, care anunţa dispariţia misterioasă a unui membru din echipa de intervenţie a staţiei CICIB. În spatele uşii rămînea mereu peretele de la etajul şapte. Pe urmă, am aflat că nu mai existam, fusesem declarat postmortem „erou al spaţiului", în schimb, trebuia să plătesc un teanc de facturi neonorate de Popache. Au rămas: un buletin fără om şi un om fără buletin.

Istoria mă obligă să fiu Popache, deşi toţi îmi spun că am inventat povestea pentru a scăpa de datorii. Din memoriu în memoriu, relatarea a ajuns pe masa redactorului şef de la editura ANTICIFICŢIUNEA, care a publicat-o, mi-am plătit datoriile şi, de atunci totul e mai suportabil.

Sînt sigur că mi-aţi citit toate romanele, reeditarea acestui text pentru a douăzecea oară e un indiciu că bătrînul Popache, monumentul viu al SF-ului, are în continuare priză la marea masă a cititorilor. Vă mulţumesc pentru atenţie.

SFÎRŞIT

CORNELIU OMESCU

LUMEA DE POIMÎINE?

HERBA DIABOLICA

STOCKHOLM, crt., de la „HOTELUL EXTRATEREȘTRILOR", cosmodromul ARLANDA

Contactul cu civilizațiile extraterestre constituie activitatea de vîrf a urmașilor temerarilor, vikingi. Recent, la hotelul special amenajat pentru confortul absolut al exterilor în condiții similare celor natale, s-a desfășurat o senzațională consfătuire cu cinci perechi de exteri, sosiți din cinci puncte ale galaxiei noastre. În ciuda înfățișării lor bizare și a graiului de neînțeles, atmosfera a fost veselă și consfătuirea s-a desfășurat degajat, ca la un picnic. Dialogul a decurs perfect, datorită unui computer poliglotofon ale cărui circuite au funcționat ireproșabil. Musafirii de pe asteroidul Ceres, care seamănă cu niște furnici, și care se află la a 500-a vizită pe Terra, familiarizați prin telepatie cu gusturile noastre, au oferit un spectacol de acrobație senzațională. Perechea de „gulii" sosite de pe planeta Magnolia, tocmai din îndepărtatul Altair, a șocat puțin asistența. Nu datorită faptului că „pășeau" pe frunze cu „bila" sus, ci prin numerele de hipnoză colectivă realizate. Aplauze modeste au cules salamandrele de pe planetoidul Sarabanda al stelei Sirius B. Demonstrația practică prezentată s-a rezumat la înghițirea cîte unei tone de jăratic, numai una, deoarece a doua le putea provoca indigestie. Crabii de pe planeta Totokama și canarii bicefali de pe Mugabugu (ambele aparținînd de Proxima Centaurii), care ne vizitează pentru a nu se știe cîta oară în „farfuriile zburătoare", au ținut interesante prelegeri. Crabii Totokama au proiectat holocasete înregistrate despre strămoșii noștri din epoca de piatră. Canarii-bicefali Mugabugu au relatat adevărul despre dispariția dinozaurilor, în triluri superbe.

Din păcate, consfătuirea s-a sfîrșit tragic. În asistență, cineva și-a permis să aprindă un trabuc. Fumul de „herba diabolica" s-a dovedit fatal pentru toți exterii care s-au transformat instantaneu în scrum, iar asistența, cuprinsă de panică și urlînd „foc, foc!", s-a bulucit spre ieșire. În busculadă și-au găsit moartea 598 spectatori și au fost răniți 3 891. Se pare că relațiile noastre cu exterii vor intra într-o eclipsă diplomatică. Și cînd te gîndești că la 60 miliarde locuitori mai avem doar 13 fumători! Ce căuta unul din ei tocmai aici? E o rușine pentru secolul 22.

MĂSLINA ROZ

ATENA, crt., de la corespondentul firmei „MONDO-SPACE-AGRO-MARKETING"

La poalele anticului Acropolis, a fost o mare animație în magazinele cu delicatese. De la cosmodromul din Thessaloniki, au sosit primele containere cu măsline roz aduse de Kir Kapitan Ianis Papantzakis, într-o nouă și modernă aeronavă-cargou, proiectată de fratele său Nikos – un alt „lup-spațial".

Măslinele roz au fost cultivate de către academicienii de la „Combinatul Exoagricol Ares", în nisipurile roșii mișcătoare de pe inospitaliera planetă Marte. Autorul proiectului, Kir Kapitan Hristu Popaiani, a folosit o metodă nouă pentru fixarea nisipurilor și fertilizarea lor. Culoarea roz a măslinelor se datorează faptului că au fost folosite îngrășăminte organice de culoare albastră, înnobilate cu enzime obținute din creier de balenă verde recoltată în crescătoriile fierbinți de pe planeta Venus. Aceste balene-hibride, aclimatizate condițiilor fierbinți, au dimensiuni de cinci ori mai mari decît suratele lor albastre de pe Terra dar nu sînt comestibile direct – ele sînt transformate în praf pentru obținerea îngrășămintelor pe planeta roșie...

După cum relatează corespondentul nostru Kir Kapitan Marcos Caragianis de la Atena, este senzațional faptul că fiecare boabă cîntărește minimum 1,953 kg. De asemenea, după toate analizele și testele obligatorii, s-a constatat că miezul este deosebit de hrănitor și conține o mare cantitate de lipide, glucide, proteine cu o putere de 19.200 calorii/100 de grame. Este un aliment căruia i se prevede un viitor strălucit, în special pentru „cămările" din astronavele de cursă lungă. Renumitul „vultur al spațiului", Kir Kapitan Dimos Constantinidis, înaintea startului spre Orion, a încărcat 100.000 de boabe!

Din păcate, măslina roz nu conține sîmburi. De aceea, unii atenieni în „agora" cafeteriilor au ironizat-o. „Oare ce farmec poate avea un pahar de uzo sau mastică dacă nu poți învîrti în gură, ore în șir, sîmburele unei măsline roz pe care să-l sugi ca pe o acadea marinărească? Pe Zeus, pe Poseidon și Cronos, ascultați-mă ca pe oracolul din Delfi! Lumea modernă distruge plăcerile clasice cu sîmburi cu tot!" Drept răspuns la „interpelarea" din cafeterie, pe Marte, producția de măsline roz a fost... dublată!

LUMEA DE POIMÎINE?

„SELF-STILOUL"
NEW-YORK, crt. de la „TIFFANY'S JEWELERY & ELECTRONICS MARKET"

O noutate senzațională în standurile străvechiului „Tiffany". Creatorii de modă în materie de bijuterii și mini-microprocesoare au realizat un instrument de scris căruia i se prevede un MARE VIITOR: „self-stiloul"! În aparență, obiectul seamănă cu un clasic „fountain-pen" din secolul 20, bazat pe modelul inginerului Petrache Poenaru, brevetat încă din anul 1827, la Paris. Oh, dar nu e vorba de un simplu toc rezervor, ladies [gentlemens, oh, nu! Avem, în realitate, de-a face cu o bijuterie electronică super-miniaturizată, produsă de genialii noștri specialiști în rechizite de birou sofisticate. „Self-stiloul" este capabil să scrie SINGUR, după CEA MAI RAPIDĂ DICTARE POSIBILĂ, adică peste 531 cuvinte/minut! În capacul detașabil al stiloului se află dispuse: autopropulsorul, rezervele de energie, giroscopul magneto-gravimetric, care asigură poziția verticală în timpul evoluției pe hîrtie și un mini-computer. Acest minuscul „creieraș" electronic de mărimea unei boabe de linte are înmagazinat conținutul următoarelor opuri de referință principale: Gramatica Academiei, Marea Enciclopedie, Codul Manierelor Elegante, precum și alte 58.068 tratate de stilistică. Nu lipsesc nici prescripțiile sau interdecțiile societăților de temperanță și binefacere, pentru a fi cenzurate expresiile imorale anatemizate de Vatican. În rest, corpul propriu-zis al stiloului folosește drept rezervor de cerneală „BLACK-HORSE" și lăcaș pentru peniță. Genială invenție!

Puteți să-i dictați ORICE poftiți și sînteți servit IREPROȘABIL! Dacă vi se întîmplă să vă scape o greșeală gramaticală, stiloul o corectează discret mulțumită „boabei de linte". Poate să vă scape orice, că doar oameni sîntem: înjurături, blesteme, etc. La nervi, se întîmplă, nu? „NICI O GRIJĂ – PUTEȚI SĂ TRĂNCĂNIȚI ORICE!". „Self-stiloul" vă ferește de toate gafele posibile! Dacă dictați „du-te dracului", hîrtia nu va roși, se va înregistra ceea ce trebuie. De pildă: „ce părere ai de un week-end în infern fără mine?". Grozavă afacere, nu? Să nu regretați că nu puteți deveni un Rabelais, Boccaccio, Céline sau măcar autor „porco", vorbind prea pe șleau. Ei, și? Nu pierdeți nimic dacă „self-stiloul" inteligent și devotat vă pune „în rînd cu lumea". SCĂPAȚI DE DUȘMANI, absolut sigur. Doar știți: „VERBA VOLANT, SCRIPTA MANENT"...

STIMULATORUL DE IDEI
ISTAMBUL, crt., interviu la „GARABET PAZAR MÜDÜRLÜK"

Reporterul nostru nu a izbutit să obțină interviul și obiectul decît după multe intervenții. Celebrul bazar de ciudățenii și bazaconii de pe malul Bosforului este mai aglomerat ca de obicei, datorită noilor invenții care pur și simplu au sufocat prin varietatea lor standurile celor 1001 etaje. Altfel, nu s-ar fi putut orienta! Mulțumită doamnei Fatma, o celebră „kaba kadin", a reușit să-l contacteze pe domnul Mehmet Hilelik. Dînsul l-a condus la vărul său Mahmut Felâket, care l-a introdus la portarul bazarului, cel mai informat om din Istanbul, Murad Bacșiș Kör. De aici, după o discuție amicală cu Beyn Gözetleyici, reporterul a reușit, în sfîrșit, să fie introdus la „Direktörlük", să obțină obiectul și un interviu.

Surpriză! Stimulatorul de idei, în exterior, seamănă cu o demodată sticlă de rachiu sau vin ieftin din secolul XVIII, băuturi diavolești prohibite de Coran pe vremea cînd bărbații nu se despărțeau de flintă și iatagan, iar femeile circulau doar în șalvari cu văl pe obraz. Ah, dar cît de mult înșeală aparențele inofensive! În această „sticlă" se ascunde un senzațional generator de impulsuri electrobionice de mare putere. Aceste impulsuri acționează direct asupra cîmpului biomagnetic (zis și „aură"), care înconjoară orice vietate, în special omul. Impulsurile mai bombardează și lobii frontali pentru a-i reactiva, dar și diferite zone din scoarța cerebrală mărindu-le performanțele parapsihice. Cresc simțitor capacitățile personale de sugestie, telepatie, previziune și telekinezie! De necrezut, dar reporterul a verificat!

Asta încă nu e totul, scumpul meu oaspete, a declarat gazda, amabilul Osman Pezevenk Müdür. Datorită influenței asupra „aurei", uneori se regenerează țesuturi distruse. Avem cazuri cînd urechi lipsă, degete tăiate, picioare sau alte organe amputate s-au refăcut! S-au semnalat cazuri de orbi care au început să vadă – cazul portarului nostru! Sînt și cretini care au fost recuperați cu această aparentă sticlă de „șarap" ghiaurescl Regret că designerii nu au proiectat aparatul în formă de fes. Era mai comod, era mai estetic. Putea fi purtat unde ai interes....

PRAGURILE CONSACRĂRII

mihai coman

Multe, foarte multe texte au poposit pe masa de lucru a juriului, la ediţia din acest an a concursului... Excesul cantitativ nu s-a corelat însă în mod fericit şi cu un salt calitativ. Din contră, se impune, ca o primă constatare, faptul că sporul de texte de factură S.F. s-a făcut în detrimentul valorii literare şi în avantajul doar al statisticii, ceea ce nu serveşte, evident, genului. Aşa cum am mai spus şi în anii trecuţi, juriul unui concurs naţional nu are datoria şi nu trebuie să se substituie activităţii cenaclurilor, nu el este chemat să comunice ABC-ul scrisului, să îndrume **primii** paşi în arta povestirii. Din contră, menirea sa este acum de a **consacra valorile,** intervenind astfel în cel de al doilea plan al vieţii şi formării unui tînăr creator: este vorba de planul recunoaşterii sale ca **personalitate distinctă,** cu o voce proprie, (chiar dacă nu deplin împlinită), cu un univers şi un limbaj narativ specifice (chiar dacă perfectibile). A încărca juriul cu sute şi sute de pagini, multe la limita inferioară a scrisului (să-l numim oare literar?), înseamnă a-l deturna de la rostul său firesc de consacrare a tinerilor talentaţi, de modelare şi perfecţionare a posibilităţilor lor literare.

În acelaşi timp, nu mă pot opri să nu mă întreb cum îşi justifică activitatea acele cenacluri din mijlocul cărora sosesc multe (prea multe) texte lipsite nu numai de valoare literară, dar şi de cunoaşterea celor mai elementare norme ale povestitului şi chiar ale exprimării şi scrierii româneşti corecte! Care este eficienţa întîlnirilor lor dacă, la capătul dezbaterilor, tinerii autori de S.F. nu ies lămuriţi în privinţa împlinirilor şi neîmplinirilor lor? Să fie oare atmosfera lor de lucru dominată de o continuă şi nejustificată stare de admiraţie reciprocă, lipsită de spirit critic şi responsabilitate culturală? Să fie şedinţele lor doar prilejuri de comentarii superficiale şi nu de discuţii serioase, aplicate, educative? Sînt acestea întrebări fireşti, pe care orice cititor onest al maldărelor de texte sosite cu ocazia acestui concurs naţional nu poate să nu şi le pună. Iar cenaclurile, viitoarele concursuri, scrierile trimise spre publicare au datoria să le eludeze şi (ne-am bucura) să le facă să ţină de domeniul trecutului.

Însă, pînă ca prezentul să devină trecut, trecutul istorie, iar viitorul actualitate, să ne întoarcem la momentul de acum şi să efectuăm o succintă trecere în revistă a textelor ce au fost premiate la actuala ediţie a concursului.

O primă constatare se referă la calitatea deosebită a eseurilor şi articolelor cu caracter teoretic. După cum era şi firesc, aşa cum s-a întîmplat întotdeauna în devenirea literaturii, sporirea producţiei unui gen antrenează după sine şi o intensificare a demersurilor teoretice. Voga S.F.-ului, numărul în continuă creştere de volume şi antologii apărute în ultimii ani, spaţiul tot mai larg acordat acestor texte în presa literară, înmulţirea cenaclurilor şi, nu în ultimul rînd, eforturile depuse pentru încurajarea, îndrumarea şi popularizarea creatorilor de către publicaţia „Anticipaţia" au declanşat un proces complex de luare de conştiinţă, de autodefinire (chiar dacă polemică) şi analiză (făcută cu tot mai mult spirit critic şi discernămînt) a producţiei literare, a condiţiei genului, a conceptelor care îl cuprind şi determină. Salut din toată inima acest fenomen, necesar şi util pentru creşterea valorică a literaturii de anticipaţie, pentru impunerea ei cu „drept de cetate" în lumea literelor contemporane.

De aceea, voi începe prezentarea lucrărilor premiate cu cele avînd un pronunţat caracter teoretic. Premiul Uniunii Scriitorilor a revenit lui Lucian Ionică, pentru două remarcabile eseuri: „Însemnări despre ideea S.F." şi „Ce-i de făcut". De la început, cele două texte se impun prin claritatea argumentării, limpezimea limbajului şi obiectivitatea analizei. Agreabil şi cuceritor, „Ce-i de făcut" îmi apare ca un adevărat manifest al situaţiei de azi a S.F.-ului românesc: scris cu umor şi detaşare, cu încredere în gen şi în creatorii ce i s-au afiliat, cu luciditate şi frapantă concizie, acest eseu cucereşte imediat, convinge şi îndeamnă la meditaţie. „Însemnări despre ideea S.F.", un studiu mult mai amplu, îşi propune o incursiune de tip epistemologic în universul instrumentelor teoretice prin care discutăm şi analizăm literatura de anticipaţie. Fără a încerca epuizarea subiectului, Lucian Ionică ne invită la o discuţie (fără preconcepţii) asupra **structurii** ideilor S.F. şi a **funcţiei** acestora. Ader integral la sublinierea importanţei contextului şi a funcţionalităţii, ca factori ce determină statutul S.F. ori non-S.F. al unei idei: în fond, numeroase texte ale literaturii (să-i zicem) clasice, abundă în idei ce ar putea să fie de natură S.F., dar pe care contextul literar şi funcţia epică imediată le orientează spre altă determinare estetică. Acest lucru clarifică o mulţime de situaţii şi catalogări ambigue, prin care (şi în mod abuziv), motive şi opere literare consacrate erau pe nedrept considerate S.F., prin recursul la cine ştie ce idee sau motiv ce părea a fi de natură S.F. (şi chiar putea fi, dar nu funcţiona acolo cu un asemenea rol, la fel cum, spre exemplu – mătura pe care călătoreşte o vrăjitoare şi cea cu care o matroană îşi chelfăneşte soţul beat, fiind totuşi mătură, nu are, în acele contexte, rolul şi funcţia măturii!). Demne de remarcat în aceste două eseuri sînt precizia conceptuală, frumuseţea distincţiilor teoretice şi gustul pentru formulările frapante, deseori paradoxale. „Simplificînd lucrurile, putem spune că literatura gene

ralǎ prezintă aceeaşi lume în viziuni diferite, pe cînd literatura S.F. prezintă lumi diferite în aceeaşi viziune". Sau: „Ideile S.F. conţin o doză nu de fantastic, acesta fiind un efect literar, ci de fantezie".

Am citit cu interes şi eseul lui Cristian Tudor Popescu intitulat: „Ştiinţă şi Science Fiction". Mi-a plăcut fermitatea (chiar dacă e excesivă uneori) judecăţilor, pledoaria pentru calitatea literară a textului de S.F. Analiza aplicată şi demonstraţia pe bază de exemple constituie părţile forte ale acestui eseu distins cu premiul pentru critică. De mare actualitate este critica pseudo-tehnicismului din limbajul genului. Plin de vervă, autorul defineşte astfel această boală a unor autori: „Cei mai elevaţi dintre diletanţii noului val obişnuiesc să pavoazeze textul cu o grămadă de termeni tehnico-ştiinţifici culeşi din atmosferă sau din lecturi haotice, mizînd pe respectul buimac al profanilor şi pe încuviinţarea satisfăcută a cunoscătorilor". Situaţie perfect adevărată şi, nu pot să nu o remarc, perfect adecvată şi pentru această afirmaţie a lui Cristian Tudor Popescu: „Ceea ce germanii numesc witz şi italienii ingegno - iscusinţă, isteţime, capacitatea de a combina ideile"... Or, dacă autorul ar fi consultat un dicţionar (şi el „tehnic") de idei literare, ar fi aflat de acolo că „witz" şi „ingegno" sînt concepte (totuşi) total diferite! Dincolo însă de asemenea scăpări, eseul amintit este o utilă şi interesantă incursiune în „inima" direcţiei tinere a mişcării literare de anticipaţie, avînd atît o finalitate educativă, cît şi una teoretică (vezi distincţiile epistemologice operate în deschiderea lui).

Premiul pentru schiţă a revenit lui Marian Truţă, pentru lucrarea „Noapte bună, Tereza". Concepută mai mult ca un poem în proză, bazată pe un intens fior liric, această lucrare abordează teme generoase, precum acelea ale iubirii, ieşirii din singurătate, sacrificiului, patosului creator. Eroul, un fel de Pygmalion galactic, concepe şi ajută să se întrupeze o fiinţă de vis, o chintesenţă a puterii de a iubi, total opusă lumii cibernetice şi excesiv raţionale a unei super-civilizaţii dintr-un ipotetic viitor. Autorul adaugă acestei teme motive „ecologice" legate de un spaţiu al naturii debordante, ultim refugiu în faţa tehnicizării excesive, sau motive „prometeice", legate de puterea plăsmuitoare a omului. În acest caz, aspectul S.F. al prozei ţine mai mult de decorul exterior, textul fiind, prin substanţă şi limbaj, mai apropiat de fantasticul specific generaţiei romanticilor.

Silviu Genescu, autorul lucrării „Peisagistul", s-a impus în întrecerea din cadrul categoriei „povestiri". Nu este unul din textele de vîrf ale autorului, dar se pare că nici ceilalţi tineri creatori care au trimis povestiri nu au fost în cea mai bună formă... Povestirea sa este construită în jurul temei „Atlantidei" şi al motivului „revenirii". Autorul pledează pentru ideea generoasă a unităţii umane, a puterii omului de a rupe barierele de timp, loc, mentalitatea ce îl pot separa de semenii săi. Pledoaria se desfăşoară prin „demonstraţia inversă" - oamenii trimişi spre depărtări galactice nu pot rezista gîndului că se vor întoarce pe o planetă ce le va fi străină, ce va fi cu sute de ani mai bătrînă decît era în momentul plecării. Tulburarea lor le este sporită de un peisaj, aparent edenic, dar cuprinzînd întreaga nostalgie „atlantidă" pentru lumea pierdută. Ideea nu este rea, dar montarea ei într-o structură cvasi-poliţistă, precum şi o mai puţin atentă creionare a psihologiei personajelor, contribuie la diminuarea puterii ei de impresionare.

O plăcută surpriză ne-a fost oferită de Constantin Cozmiuc, de data aceasta nu prin prolificitatea sa, ci prin realul salt calitativ existent în lucrarea „Maidanul cu extratereştrii" ce a primit premiul pentru nuvelă. Autorul recurge la tehnici narative complexe, utilizează cu siguranţă discursul interior, pătrunde relaxat în meandrele memoriei, îşi mulează scrisul după limbajul şi mai ales după modul de gîndire specific personajelor sale. Convingătoare este incursiunea în universul pitoresc al „maidanului" şi îndeosebi în psihologia eroului principal, cu răsucelile de gînd specifice vîrstei şi firii sale. Furat de patima construcţiei epice propriu-zise, autorul acordă mai puţină atenţie elementului S.F., care, şi aici, apare doar ca „ingredient" secund. De altfel, „molipsindu-se" de la oamenii cartierului, extratereştrii vorbesc şi gîndesc cam la fel cu aceştia - stîngăcia de construcţie pe care Constantin Cozmiuc ar fi putut-o evita cu uşurinţă. Oricum, prin această lucrare, autorul confirmă încrederea acordată şi realele sale calităţi nu numai de prozator S.F., ci şi de prozator în sensul complet al cuvîntului.

Premiul special al juriului a fost decernat lui Mihnea Columbeanu pentru o nuvelă de mare întindere, „Eternul purgatoriu". Tema lucrării sale nu este nouă, ea îşi trage rădăcinile din „Procesul" lui Kafka ori din (ca să intrăm în universul S.F.) din „Farenheit 457", de Ray Bradbury. Autorul înfierează bigotismul şi fariseismul construind imaginea unei inchiziţii a viitorului dominată de o castă represivă ce are ca scop asigurarea pioşeniei oarbe şi dezumanizarea supuşilor. El relevă caracterul alienant al credinţei, analizînd cu acuitate mecanismul puterii, al manipulării cinice a sistemului pentru asigurarea dominaţiei. Autorul face faţă cu brio edificiului epic impozant pe care şi-l construieşte. Stilul este limpede, chiar dacă sec pe alocuri, conturul personajelor este trasat cu fermitate. Poate că anumite lungimi ale textului dăunează construcţiei, dar, pe ansamblu, proza premiată recomandă un autor a cărui evoluţie va trebui să fie urmărită cu atenţie.

Orice concurs este, în felul său, o campanie de cucerire: a juriului, a publicului, a posterităţii. Sînt convins, selecţia atentă din anul acesta a permis o cernere riguroasă a valorilor, a oferit premisele afirmării talentelor autentice. Timpul va ratifica acest verdict şi nu ne putem dori decît ca majoritatea membrilor premiaţi acum să-şi afle consacrarea în campania lor de cucerire a gloriei literare.

CREAȚIA S.F. ÎN ARTELE PLASTICE

liviu suhar

Angajarea unei dispute, fie ea doar la nivelul pretențiilor impuse de caracterul almanahului S.F. privind relația dintre creația plastică și domeniul S.F., mărturisesc, mi se pare mult mai complicată și complexă decît mi-am imaginat inițial. Domeniul în sine merită o atenție sporită din partea criticii de specialitate și a cercetătorilor în Istoria artelor. Este suficient să ne gîndim la mitologiile lumii antice, la Epopeea lui Ghilgameș, la lumea fantastică a basmelor sau să privim creațiile plastice ale unor artiști din epoca modernă, cum sînt: Salvator Dalli, Marc Chagall, Ives Tanguy, De Chirico, Victor Brauner, Paciurea și alții, ale căror opere suprarealiste sau metafizice ne conduc în lumi atemporale și în spații ireale, pentru a ne da seama de gradul de complexitate a problemei în discuție. Ceea ce reținem ca fiind esențial, totuși, este originea acestui univers suprarealist, care se află în spațiul și timpul realului perceptibil de către fiecare dintre noi, dar unghiurile din care sînt analizate, receptate și interpretate datele problemei sînt diferite. Mai trebuie reținute ca elemente esențiale mijloacele prin care acest univers plastic al suprarealismului este realizat de către artiști. În general, mijloacele materiale și cele profesionale de care se folosesc artiștii respectivi sînt clasice. Astfel se pictează tot pe pînză sau suporturi dure, cu culori, se utilizează tot lemnul, piatra sau metalul pentru sculptură sau se combină diferite materiale în scopul susținerii expresiei plastice. Artiștii amintiți mai sus în operele lor ne fac demonstrația unei înalte profesionalități, prin stăpînirea desăvîrșită a desenului și formei, a legilor compoziției, a reprezentării plastice, a materiei și materialității obiectelor sau elementelor tabloului.

Tangentele artei suprarealiste și metafizice cu tema în discuție nu sînt greu de descifrat, ele fiind la îndemîna oricui, oferite prin reproduceri sau originale aflate în muzeele din străinătate și din țară, cum sînt cele ale lui Paciurea sau Victor Brauner la București sau multe din lucrările de artă semnate de numeroși artiști contemporani și întîlnite pe simesele galeriilor de artă.

În ediția 1986 a Consfătuirii și concursului de literatură și artă de anticipație tehnico-științifică, desfășurate în Iașii lui Eminescu, am urmărit cu atenție secțiunea artelor plastice, desprinzînd evident și unele concluzii. Astfel, ansamblul expoziției prezenta multă diversitate și varietate stilistică și tehnică, dar în același timp multă inegalitate calitativă și valorică a lucrărilor expuse. Aceste neajunsuri își au originea în gradul absolut inegal de pregătire plastică a participanților, fapt care mă determină să sugerez celor îndrăgostiți de S.F. în reprezentări artistice plastice că și pentru acest domeniu se impune un minim de pregătire profesională și culturală plastică în afara cunoștințelor atît de diversificate necesare acestui domeniu. Este necesară cunoașterea și stăpînirea desenului, a perspectivei și geometriei descriptive, a gramaticii culorilor și anatomiei în așa măsură încît ideea să poată fi exprimată plastic așa cum o visează autorul. Am văzut multe gînduri și idei interesante „malformate" de necunoașterea minimă a limbajului artelor plastice. Nu sînt suficiente anumite efecte plastice obținute prin diferite tehnici grafice întîmplătoare și care ulterior primesc titluri „Științifico-fantastice". Nu sînt de asemenea suficiente imaginile unor roboți sau navete spațiale copiate din reviste ca să putem vorbi despre creații plastice cu adresă S.F. Credem că abia din această poziție lucrurile se complică și se cer limpezite.

Am avut, totuși, satisfacția să descoperim autori preocupați în mod major de problemele în discuție, care au realizat lucrări deosebit de interesante sub toate aspectele. Astfel, consemnăm în mod deosebit prezența lui Dan Perjovschi din Oradea, care a cucerit premiul pentru grafică. Autorul, preocupat de realizarea unui întreg ciclu „Utopia", ne-a prezentat un ansamblu de trei desene sub genericul „Venim din stele și ne întoarcem la stele". Desenele sale fac demonstrația unei personalități ajunsă la maturitate, care stăpînește atît ideile cît și mijloacele plastice de exprimare a acestora. Trebuie să consemnăm faptul că Dan Perjovschi, pe lîngă cultura în domeniul S.F. și preocupările permanente în acest sens, este unul dintre iluștrii absolvenți ai secției de arte plastice a Conservatorului „G. Enescu" din Iași.

Sergiu Nicola, cîștigătorul premiului pentru pictură, ne-a oferit o bună impresie prin ansamblul lucrărilor expuse. Meditativ și visător la spații extraterestre, autorul ne oferă imaginile unor halouri vaporoase pictate cu sensibilitate și talent. Poate o îmbogățire a tematicii ar fi de bun augur, oferindu-i posibilități nebănuite de el însuși.

Al treilea premiat al ediției în discuție este Ioniceli Cornel, care prin unele calități artistice plastice ale lucrărilor sale se constituie într-o frumoasă promisiune de viitor.

Alături de cei premiați consemnăm și alte nume care printr-o activitate constantă și preocupări mai adînci de însușire a mijloacelor de exprimare vor ajunge în viitor la rezultate notabile. Astfel, reținem nume ca: Emil Bogoș, George Aaron, Octavian Berindei, Urean Cătălin și alții.

Dorim în concluzie să urăm succes tuturor celor preocupați de reprezentări artistice plastice cu adresă S.F. și să-i asigurăm că efortul și strădania de stăpînire a mijloacelor de exprimare vor realiza lucrări deosebit de interesante, care, personal, le vor oferi mari satisfacții și bucurii.

ÎNSEMNĂRI DESPRE IDEEA S.F.

lucian ionică

Eseu distins cu premiul Uniunii scriitorilor la concursul de literatură şi artă de anticipaţie tehnico-ştiinţifică, ediţia 1986.

În comentariile asupra literaturii sf revine adesea sintagma: **idee sf,** ce se dovedeşte un instrument necesar în examinarea laturii specifice a domeniului. Desemnînd o realitate destul de diversă, sensul ei conţine, inevitabil, o anumită doză de ambiguitate. Contextul joacă în aceste condiţii un rol salutar.

Critica, în demersul ei interpretativ şi valorizator, abordează, cum e şi firesc, îndeosebi conţinutul ideilor sf, lăsînd în plan secund ceea ce am putea numi **forma** de idee sf (am fi fost tentaţi să spunem „ideea de idee sf", dacă o asemenea construcţie nu ar suna neobişnuit).

Ideile sf nu se confundă cu ideile filozofice, sociale, politice, estetice etc., ce se întîlnesc atît în beletristica generală, cît şi în beletristica sf, ele au o **natură** aparte şi pot îndeplini mai multe **funcţii** specifice în povestirile, nuvelele şi romanele sf, fiind o componentă principală a modalităţii estetice a genului.

Natura ideilor sf. Explicaţiile ipotetice ale unor fenomene misterioase (de exemplu, meteoritul (?) Tungus), speculaţiile bazate pe o teorie ştiinţifică incitantă (vezi pe acelea care au pornit de la teoria relativităţii), anticiparea unor probleme ale viitorului ş.a.m.d. se pot constitui în idei sf. Diferitele categorii de extratereştri, vehiculele spaţiale şi temporale, mijloacele de telecomunicaţii, roboţii, întreaga varietate de aparate, invenţii şi descoperiri ale viitorului pot fi şi ele idei sf. Trebuie doar să nu se înscrie în obişnuit, să nu copieze realitatea, să conţină o doză nu de fantastic, acesta fiind un efect literar, ci de fantezie, dar, în acelaşi timp, să aibă un aer de raţionalitate şi de firesc natural, să pară accesibile cunoaşterii umane. Condiţii necesare, dar nu şi suficiente. După cum s-a putut observa, sînt idei sf care se „exteriorizează" şi iau, în lumea literelor, înfăţişări concret-senzoriale (de exemplu, sub forma gadget-urilor), altele, în schimb, sînt constructe speculative şi rămîn la nivelul intelectului, al gîndului pur. Scoase din contextul prozei, ideile din prima categorie îşi pierd în general nota de ştiinţifico-fantastic. Ele devin „neutre" din acest punct de vedere, de aceea apar şi în opere avînd un alt caracter: fantastic, absurd, suprarealist etc. Ideea unor oameni care se deplasează pe un fel de nori, pentru a evita oboseala mersului pe jos, sugerează la prima vedere o realizarea tehnologică, un fel de vehicul aerian ce pare a fi luat dintr-o lucrare sf. Dar această idee o întîlnim în romanul lui Li Ruzhen, **Flori în grădină**,[1], apărut în China, în anul 1828, lucrare de factură mitico-fantastică şi nicidecum ştiinţifico-fantastică. Dar ideea trecerii unui personaj din lumea reală în lumea unei imagini? Asta sigur că e „sf", va spune poate cineva, gîndindu-se la schiţa „Efect holografic"[2]. de Rodica Bretin, unde este vorba în speţă de o hologramă. Ce argument mai bun s-ar putea aduce? Fie, dar ce ne facem că aceeaşi idee apare şi în povestirea fantastică a lui E.P. Mitchel, „Neasemuitul tablou de Corot"[3] şi în romanul istoric „Memoria"[4]. de Eugen Uricaru?

În miezul **ideii** se află scînteia de ingeniozitate, fărîma de nou, micul salt alături de banalitate – adică o invenţie, şi poate ar fi mai bine să şi o numim aşa. Structural vorbind, sînt construcţii din fragmente de obişnuit, îmbinate neobişnuit, la care se adaugă uneori modificarea ordinului de mărime (amplificări, micşorări) ori a ritmului (accelerări, încetiniri). Caracterul textelor, al operei, este cel care impune o anumită grilă de lectură, conferind astfel o anumită coloratură ideii: sf, fantastică, absurdă etc.

Funcţiile ideilor sf. Acestea sînt multiple, de nivele şi valori diferenţiate:

1. **Funcţia structurală.** Ideile sf instituie în spaţiul textului un număr de legităţi, reguli şi principii, implicite sau explicite, care contrazic aşteptările noastre şi impun o distanţare de imaginea cotidianului, pe scurt, instituie o nouă lume. Depărtarea de realitate este doar aparentă, rămîn legăturile profunde. Noile universuri nu sînt pur fanteziste, ele îşi păstrează o bogată capacitate de semnificare şi simbolizare. Jocul gratuit, dacă apare uneori, ţine de un autor sau altul, nu de modalitatea literară în sine.

Din această perspectivă, ideile sf au două roluri:

a) rolul de „cărămizi", de materie din care se alcătuieşte lucrarea (bineînţeles, „materia" prozei nu se reduce numai la atît). Ideile se pot înlănţui ca într-un joc de puzzle, generînd structuri ale căror principii de îmbinare constituie idei sf de ordin superior, **meta-idei.**

b) rolul de nucleu; literar vorbind, ele sînt cele mai interesante, cele mai importante şi în jurul lor se organizează întreaga lucrare, este ideea sf principală. Estetica genului cere ca ea să fie originală, să aducă un plus, chiar dacă tema este cunoscută.

Rareori **ideea sf nucleu** impune o anumită organizare epică sau o anumită abordare stilistică, în mod obişnuit ea lasă o deplină libertate scriitorului. Tocmai aici, de ce să n-o recunoaştem, se observă precaritatea mijloacelor literare ale unor autori. Pe lîngă invenţia sf propriu-zisă, este la fel de necesară şi o bogată imaginaţie literară, precum şi o bună stăpînire a tehnicilor scriiturii. Iată de ce, nu pot fi de acord cu acele opinii care, dacă am înţeles bine, susţin că literatura sf se caracterizează prin suspans şi tensiune

epica, iar **în afara lor nu ar avea nici o şansă.** Această condiţionare de principiu mi se pare a fi o nemotivată restrîngere a disponibilităţilor literare ale sf-ului, contrazisă de existenţa unor opere valoroase nu prin epic, ci printr-o tensiune de alt ordin.

Tot aici ar trebui să distingem între adevăratele şi falsele idei sf, ultimele reprezentînd o simplă translaţie în cosmos a unor realităţi terestre: robinsonul lui Daniel Defoe devine un robinson spaţial, expediţiile în junglele terestre se mută printre galaxii.

Submarinul „Nautilius" este în acelaşi timp obiect sf şi cadru narativ sf. Călătoriile căpitanului Nemo şi a prietenilor săi au o cu totul altă natură, cel puţin în unele fragmente, decît călătoriile de pînă atunci. Jules Verne nu schimbă doar o etichetă, ci creează un nou tip de aventură. Puţin importă dacă el a avut sau nu primul ideea submarinului, ceea ce contează este construcţia literară inedită.

2. **Funcţia literar-estetică.** Ideile sf pot fi frumoase sau nu, interesante sau nu, profunde sau nu etc., suficiente motive pentru a le aprecia în chip diferit şi a vorbi de valoare în legătură cu ele. Nu orice fantasmagorie, mai mult sau mai puţin întîmplătoare, nu orice bizarerie posedă valenţe estetice sau filozofice. Acestea rezultă, în ultimă instanţă, tot prin raportare la realitatea înconjurătoare, aşa cum şi cît o cunoaştem astăzi. Ideea sf, un produs al fanteziei, intră într-un dialog, deci o relaţie activă, cu universul nostru, punîndu-l în cauză. Valoarea ei literară nu rezidă nici în exactitatea vreunei anticipaţii (chiar şi numai pentru că ar trebui să aşteptăm cam mult momentul confirmării), nici în soluţionarea vreunei probleme ştiinţifice sau tehnologice contemporane, ci în viziunea inedită pe care o propune asupra lucrurilor cunoscute, în complexitatea şi profunzimea raţională a acestei deschideri. Provocînd un vertij intelectual (V. Bugariu), un scurt dar intens moment de spaimă epistemologică, ideea sf constituie şi prilejul unei rafinate delectări intelectual-estetice: frumuseţea ei apărînd din şi ca ingeniozitate.

3. **Funcţia utilitară.** Ideile sf au şi o asemenea funcţie. Spun animatorii genului, recunosc şi cititorii, literatura sf stimulează imaginaţia şi fantezia, asigură o mobilitate sporită a gîndului, ferindu-l de prejudecăţile anchilozante, dezvoltă interesul pentru cuceririle ştiinţei, pentru munca de cercetare ştiinţifică, uneori, se zice, dă şi soluţii. Toate acestea se datoresc în cea mai mare parte tocmai ideii sf. Nici stilul, nici acţiunea, nici personajele nu pot duce la asemenea rezultate.

Exagerarea importanţei funcţiei utilitare în dauna celei literar-estetice ascunde un risc: ar putea să cauzeze scăderea de la o anumită vîrstă a interesului pentru literatura sf, fenomen real, pus în evidenţă de investigaţiile sociologice. După ce tînărul a deprins gustul pentru ştiinţă, pentru cercetare, după ce i-au fost înlăturate prejudecăţile şi a dobîndit curajul de a gîndi singur şi de a înfrunta greutăţile muncii creative, la ce bun să mai citească sf? Ce a avut de primit a primit, ce putea să-i dea sf-ul i-a dat şi gata, tînărul îşi vede de drum, se apucă de treabă. SF-ul n-a fost decît o etapă.

Desigur, dezechilibrul dintre funcţii nu este singurul factor care determină ca tinerii să reprezinte majoritatea cititorilor, dar nu este el oare cel mai important? Ca fenomenul de renunţare la literatura ştiinţifico-fantastică în favoarea fie a literaturii generale, fie a filmului, fie a muzicii, fie în favoarea a nimic, adică o renunţare pur şi simplu, să nu se mai petreacă, tînărul ar trebui îndemnat să deprindă plăcerea lecturii, a descifrării mesajului artistic, a meditaţiei în căutarea sensurilor profunde, să nu se mulţumească doar cu idei neobişnuite, ci să caute semnificaţia de dincolo de ele, să i se formeze bunul gust de care are atîta nevoie o personalitate multilaterală – iată ţeluri educative pentru sf mult mai greu de atins decît familiarizarea cu anumite domenii ale cunoaşterii.

Teme şi motive sf. Examinînd doar temele endogene[5] ale literaturii sf se observă că unele dintre ele au un caracter mai general, mai cuprinzător, incluzînd alte teme, devenite astfel **subteme;** acestea, la rîndul lor, pot include **sub-subteme** ş.a.m.d., punctul final constituindu-l deschiderea într-unul sau mai multe motive sf. O eventuală tentativă de clasificare se loveşte de o dificultate: există subteme şi motive care ar cere să fie încadrate nu numai într-o singură temă, ci în două sau mai multe, părînd a rezulta din interferenţa acestora.

Numărul nivelelor dintre tema generală şi unul dintre motive diferă de la caz la caz, putînd chiar să şi lipsească; tendinţa lor este de a creşte în timp prin apariţia unor noi motive şi subteme. Se obţine în final o hartă a derivărilor tematice, o imagine arborescentă ce sugerează şi indică un proces de creştere, ai cărui muguri sînt ideile sf. Schema aceasta nu este definitivă, ea se îmbogăţeşte mereu.

Tema generală numită „lumea paralelă" sau „universul paralel" cuprinde, printre altele, şi **subtema** „trecerea dintr-un univers în altul" care se poate concretiza prin mai multe **motive,** unul dintre acestea este „intrarea în imagine", cu cele patru variante ale sale (poate şi mai multe), intrarea în tablou, în fotografie, în hologramă şi în oglindă.

Tot un motiv al trecerii apare şi în povestirile „Axolotul"[6], de Julio Cortazar şi, respectiv, „Un caz"[7], de M. Grămescu, dar este o altfel de trecere, de la o specie la alta în interiorul aceleiaşi lumi. Ambele povestiri relatează acelaşi lucru: transformarea unui om într-un peşte.

De remarcat, în altă ordine de idei, că „lumea paralelă" nu este o temă strict sf: Olimpul mitologiei antice greceşti reprezenta, în multe privinţe, o copie în imaginar a vieţii muritorilor.

Ideea sf nu se confundă cu **motivul sf** decît dacă acesta este inedit, adică nu a devenit încă motiv şi nu a apărut în mai multe opere şi la mai mulţi autori. În raport cu un motiv propriu-zis, cunoscut, ideea sf se manifestă prin interpretarea nouă pe care i-o dă, în ceea ce aduce în plus, nou, original.

Depăşind faza interogării asupra raţiunii propriei sale existenţe, estetica genului ar trebui să dea un răspuns şi la următoarele întrebări: care este ra-

galaxia SF

ÎNSEMNĂRI DESPRE IDEEA S.F.

lucian ionică

portul dintre temele endogene și temele general umane? Literatura sf se referă, de exemplu, la roboți și la extratereștri pentru a prezenta implicațiile eventualei lor apariții în mijlocul nostru sau pentru a obține o perspectivă cu totul deosebită, revelatoare de sensuri inedite asupra unor teme perene, cum ar fi, să zicem, prietenia, dragostea, dreptatea? Adică, temele sf sînt scop în sine sau doar elemente de mijlocire, modalități? Se poate aborda problema călătoriei în timp ca atare, dar ea poate să constituie doar un mijloc, un pretext. Ce implicații estetice are numărul temelor endogene prezente într-o lucrare? Se poate vorbi despre o temă cadru și una nucleu? Poate va reieși mai limpede importanța, chiar stringența unor asemenea dezbateri, dacă voi aminti, cu titlu de exemplu, povestirea lui G. Ceaușu „Exsperia, trimiteți o inimă"[8]. Întîlnim aici mai multe teme, subteme și motive sf: înghețarea bolnavilor pînă la descoperirea tratamentului salvator, descinderea în viitor, războiul spațial, invazia extratereștrilor (ca alarmă falsă), revolta ciberilor, autocratul, orașul subteran – subiectul fiind de fapt lupta eroului pentru realizarea păcii.

În absența unor răspunsuri nuanțate la asemenea probleme este dificil de apreciat din punct de vedere strict sf valoarea unei lucrări (din fericire nu și din punct de vedere literar, de bine de rău teoria literaturii generale există și oferă suficiente repere).

Evoluția temelor. Temele nu sînt insensibile la trecerea timpului, unele dintre ele se perimează ajungînd în raftul curiozităților[9], sau în viața de toate zilele, altele, dimpotrivă, se dezvoltă prin crearea unor noi motive și subteme. Probabil că boom-ul actual nu va ține mult. Sînt voci care susțin că el a și trecut. „În realitate, în ciuda unei aparente multiplicități inepuizabile, ideile, temele și punctele de vedere sînt în număr relativ limitat", astfel rezumă Jacques Marx părerea lui Stanislaw Lem[10]. Cîți scriitori se pot lăuda cu lansarea nu a unei subteme, dar măcar a unui motiv sf? Se pare că e din ce în ce mai greu să inventezi, ce era de spus s-a spus, iar noi am venit prea tîrziu (au constatat-o și alții, în alte domenii artistice sau filozofice). Oare chiar așa să fie? Pînă la un punct s-ar părea că da. Să luăm o problemă care a preocupat oamenii din totdeauna: transmiterea informațiilor. Din antichitate soluțiile propuse s-au ameliorat mereu și azi, dacă lucrurile nu sînt mulțumitoare, sînt cel puțin acceptabile. Dar ce ne oferă pentru viitor banca de inventivitate a literaturii sf? Ei bine, găsim aici rezolvările definitive, perfecte, adică, ne dăm seama imediat, destul de puțin: televideofonul (eventual cu imagine tridimensională) avînd legături în orice punct al galaxiei și comunicarea instantanee, deplină, pe cale telepatică (între oameni, între oameni și calculatoare, între oameni și ființe extraterestre). Se poate dori ceva mai mult, se poate trece dincolo de asemenea performanțe? Imaginația întîlnește un obstacol terifiant, propria sa limită. Lucrurile se repetă și în cazul altor subteme. Ce se va întîmpla cu literatura sf, va fi ea condamnată la manierismul de care vorbește Voicu Bugariu? Va intra SF-ul în declin o dată cu presupusa secare a izvorului de motive sf?

Să nu intrăm în panică, mai bine, să privim cu atenție spre ce fel de limită se îndreaptă literatura sf, pentru că după unele semne, se apropie de una. De-a lungul istoriei sale omul a tot inventat străduindu-se să dea de capătul problemelor pe care le avea. Astăzi, orice scriitor de sf poate împlini dintr-o trăsătură de condei orice aspirație, orice dorință: nu trebuie decît să rostească un cuvînt cu totul nou și necunoscut și să spună că acela este numele aparatului sau al fenomenului, adică a ceva extrem de nebulos, dar care rezolvă, hocus-pocus, ceea ce era de rezolvat. Dacă dorințele s-au terminat, fiind satisfăcute, ce ne rămîne? Să inventăm noi dorințe, noi trebuințe sau să renunțăm la acest „hocus-pocus" și să ne interesăm mai îndeaproape de mijloacele și căile de găsire a soluțiilor. Nici una, nici alta nu par satisfăcătoare, prima pentru că noile dorințe vor dispare imediat ce au fost formulate, iar a doua ne-ar întoarce indubitabil spre tehnicismul de care tocmai am scăpat cu bine și răsuflăm ușurați.

Cred că nu există nici un motiv real de îngrijorare. De abia atunci cînd nu vor mai apărea noi motive sf (dacă asta se va întîmpla cîndva) sau generarea lor se va încetini foarte mult, literatura sf va ajunge în ansamblul ei în situația literaturii generale, unde nu se prea inventează noi teme, iar motivele sînt cam aceleași pe lungi perioade de timp. Oamenii tot oameni, casele tot case, rîurile sînt aceleași, munții la fel – natura s-a schimbat prea puțin în ultimele mii de ani. Totuși, căruța a fost înlocuită de automobil, relațiile sociale s-au mai schimbat și, vrînd-nevrînd, au mai apărut și probleme și teme noi, vezi de exemplu, pe cele ale obsedantului deceniu. Simplificînd lucrurile într-o anumită măsură, putem spune că literatura generală prezintă aceeași lume în viziuni diferite, pe cînd literatura sf prezintă lumi diferite într-o aceeași viziune, lucrări apărute sub semnături diferite părînd a fi scrise de același autor. Bineînțeles, această situație nu e eternă, nu ține de modalitatea estetică a genului, are cauze exterioare.

Se poate vorbi în literatura sf de reflectarea, de investigarea unor medii umane și culturale diferite? Se poate vorbi, dar n-au intrat în atenția scriitorilor

de sf decît accidental, de abia în vremea din urmă au început să se mai schimbe lucrurile. Să fim clari, nu doar a aminti de piloţi, de cercetători, de exploratori etc, ci de a pătrunde în lumea spirituală a unor asemenea categorii. Desigur, o atare invenţie nu e de loc la îndemîna oricui.

Ideea sf şi originalitatea. Şi aici se pune problema limitelor. Cît de originală poate fi o idee sf? Pînă unde poate merge fantezia unui autor, adică pînă unde ar avea voie? Şi corolarul: ce anume l-ar putea opri la un moment dat pe scriitor în drumul său? Răspunsul este scurt: inteligibilitatea textului. „Se ştie de altfel că imaginarul pur nu există, sau dacă există devine incomunicabil. Toată arta, în sf, este de a crea o lume suficient de diferită pentru a reţine atenţia, dar suficient de asemănătoare pentru a nu dezorienta cititorul", susţine pe bună dreptate Jacques Marx[11], lăsînd o marjă suficientă pentru desfăşurarea fanteziei.

În celălalt sens, ne putem de asemenea întreba: cît de neoriginală poate fi o idee sf? Cînd vom vorbi numai de „clişee" şi de „influenţă" şi cînd de „plagiat"?

O idee sf „împrumutată" are destule şanse să se transforme cu timpul în motiv sf, iar motivele sînt supuse unui proces de folclorizare. Se acumulează şi nu se mai ştie cine este creatorul unuia sau altuia, au devenit un bun al tuturor şi le folosim cu toţii. Dar cum? Bunul simţ pretinde ca tratarea să fie personală, să existe o contribuţie originală - ceea ce e cam vag.

Conform celor spuse anterior, originalitatea nu trebuie căutată atît la nivelul motivului, cît la nivelul ideii sf. Originalitatea literară a operei constituie o altă problemă. La E.P. Mitchel, motivul intrării în imagine este folosit în registru fantastic, pentru a sugera aspectele extraordinare, necunoscute ale lumii înconjurătoare, dar precizările finale transformă totul într-o anecdotă, fiorul iniţial este domolit şi bagatelizat. Autorul se teme să admită, în planul prozei, desigur, prezenţa fantasticului. Pînă la urmă, problema este asta: personajul spune adevărul sau halucinează? La Eugen Uricaru motivul apare în ultima scenă a romanului şi are valoare simbolică. Eroul, Ermil Stroescu, a descoperit o nouă ideologie şi se alătură ei. Intrarea în fotografie, admisă fără dubiu ca reală, subliniază prin această rupere în plan estetic (final fantastic la un roman realist) aderarea la cauza militanţilor socialişti. Şi Rodica Bretin îşi asumă realitatea faptului extraordinar, dar valoarea lui simbolică este îndoielnică. Holograma nu-i altceva decît o maşină de ucis, o sofisticată armă, dar de ce este omorît eroul, nici nu se spune, nici nu se sugerează. Ce este mai important, crima sau modul în care a fost înfăptuită? O anumită impresie de gratuitate îşi face loc.

Aprecierea contribuţiei personale la tratarea unui motiv sf cunoscut depinde în bună măsură de experienţa literară şi de gustul cititorului, dar o lectură paralelă va pune oricum în evidenţă similitudinile nepermise, fie că sînt la nivelul textului, al unor situaţii sau al unor idei sf.

Ideea sf şi valoarea. Valoarea ideii şi valoarea textului în care ea apare sînt două lucruri diferite, deşi unii comentatori tind să o reducă pe a doua la cea dintîi. Cînd am spus text, m-am gîndit nu numai la stil şi la scriitură (altă tendinţă de reducere), ci şi la ideea literară sf[12], la construcţia personajelor, la defăşurarea epică etc., adică la tot ceea ce înseamnă în ultimă instanţă o proză. Ideea sf, fie cu rol de nucleu, fie cu rol de „materie", de „cărămidă", contribuie şi ea la valoarea finală a operei, aportul ei nu este precumpănitor decît în puţine şi speciale cazuri, de exemplu în cel al lucrărilor scurte, al schiţelor, dar nici asta nu este o regulă.

Valoarea ideii sf în sine, independentă de relaţiile în care intră în plan literar, rezultă din şi va fi apreciată în funcţie de:

a) **noutate:** măsura în care propune un motiv sf nou sau constituie o interpretare inedită în cadrul unei teme sau a unui motiv, ori realizează o îmbinare neobişnuită de motive;

b) **profunzime:** nu orice idee sf nouă este la fel de importantă, ce contează cîteva degete în plus la un monstru? Întîlnim felurite invenţii, dar ce strat al realităţii noastre ating, ce probleme ne pun **nouă?**

c) **caracter:** ideile sf, chiar luate separat, nu sînt neutre, au anumite trăsături, au un anumit caracter. Unele dau impresia de idei ştiinţifice realizabile foarte curînd, pentru altele termenul acesta e ceva mai îndepărtat, altele stîrnesc pur şi simplu îndoiala că s-ar putea împlini vreodată. Cu unele nici nu merită să-ţi baţi capul, sînt de-a dreptul neserioase, frivole: „Chiar şi eu am fost tată de-al treilea a treisprezece copii, tată de-al doilea a patru copii şi tată, cred, al mai multor copii"[13].

Nu lipsesc nici ideile umoristice în sine: în povestirea „The Makeshift Rochet", de Poul Anderson, rachetele funcţionează cu un combustibil special, şi anume cu **bere!**

De asemenea, ideile pot avea diferite coloraturi politice şi morale, în special cele din domeniul ştiinţelor umane.

Aprecierea caracterului ideii sf în sine nu trebuie absolutizată, contextul în care ea se găseşte poate să-i aducă modificări sensibile. O idee neverosimilă în raport cu stadiul actual al cunoştinţelor, în planul operei dobîndeşte uneori o excelentă viabilitate artistică. N-ar avea nici un sens să se caute un grad „optim" de verosimilitate, ceea ce contează e consistenţa ideatică şi plauzibilitatea literară.

Ideea sf şi textul. Ideea sf are o existenţă anterioară şi independentă de text, ea e uşor rezumabilă în una-două fraze, deci într-un alt **text** decît al operei. În operă ea va pătrunde fie în mod direct, enunţată de vocea auctorială („Delfinii ştiau, poate de secole, că mult aşteptaţii oaspeţi din stele doar pentru ei ar fi putut veni".[14]), enunţată prin intervenţia explicativă a vreunui personaj („Îţi aminteşti de presupunerea lui Lilly despre metodele lor de navigaţie? Sugera o metodă multivariabilă, utilizînd temperatura, viteza şi gustul apei, poziţia stelelor, soarelui ş.a.m.d., percepînd toate astea instantaneu. Evident, aceste lucruri sînt perfect valabile şi este clar că modul lor de comunicare foloseşte sunetul, simţul tactil, poziţii şi mişcări ale corpului. Acum, că ştim toate astea, putem intra în mare alături de ei, încercînd să folo-

ÎNSEMNĂRI DESPRE IDEEA S.F.

lucian ionică

sim toate posibilitățile acestea de comunicare"[15]) sau va apare în mod indirect, transpusă fiind în conflict, în situații, în acțiune și tipologia personajelor etc. Fără a se referi expres la literatura și ideile sf, opinia lui R. Wellek și A. Warren pare a avea și aici valabilitate: „Evident, nu se poate vorbi de problema ideilor dintr-o operă literară atît timp cît aceste idei rămîn simplă materie brută, simple afirmații. Problema se pune numai atunci cînd și numai dacă aceste idei sînt într-adevăr încorporate în chiar textura operei literare, cînd devin părți «constitutive» ale acesteia, pe scurt, cînd încetează de a fi idei în sensul obișnuit de noțiuni, devenind simboluri sau chiar mituri"[16]. În această direcție se poate merge pînă la a susține împreună cu Faulkner că „Nu mă interesează ideile, ci oamenii, omul în conflict cu el însuși, cu aproapele său, cu timpul sau cu țara, cu mediul său"[17]. Da, dar ce bogăție de idei se află în spatele acestor oameni, dincolo de personaje, în notația pătrunzătoare, uneori acidă, a scriitorului?

Nu toți autorii reușesc să-și „dizolve" ideile sf, unii nici nu încearcă, ei recurg la soluția comodă a dialogului. Prozele se consumă mocnit în nesfîrșite discuții, adevărate colocvii, personajele enunță școlărește, direct, ideile sf. Neîndemînarea este evidentă și lucrările se încarcă de artificialitate, părînd simple compuneri cu caracter didactic.

Dar să nu absolutizăm, proza de factură eseistică și-a cîștigat dreptul la existență în literatura generală și nu mai poate fi ignorată. Rămîne de văzut care sînt elementele specifice în cadrul literaturii sf. Condiția primă rămîne calitatea, pentru că nu eseismul în sine e de nedorit, ci nivelul său scăzut, impostura, diletantismul, prețiozitatea, suficiența, nu sînt de ajuns?

Ideea sf și noțiunea sf. Poate cea mai frecventă formă de manifestare a ideilor sf o constituie **noțiunea sf.** Efortul inventiv solicitat este de obicei minim și pot fi utilizate aproape oriunde și oricînd, dar cu ce consecințe?

Mai întîi să observăm că acest procedeu se întîlnește și dincolo de aria sf-ului, de exemplu în proza lui Julio Cortazar. Un întreg ciclu are ca eroi ființe inteligente numite: cronopiu (cronopii), speranță (speranțe) și gloriu (glorii).

Oscilînd între aparate, fenomene, ființe ș.a.m.d. complet fantastice și modificarea parțială a unor elemente din realitate, noțiunile sf au diferite grade de explicitare, ceea ce influențează rolul jucat de ele. Astfel:

a) noțiuni explicate complet – autorul dă la subsol sau chiar în text o definiție tip dicționar;

– „mască antropoidă – metodă complexă, biopsihică, de modificare a înfățișării unui om prin schimbarea datelor antropometrice și faciale (noțiune fantastică)"[18].

– „a dezafecta – metodă de suspendare a perdelei impenetrabile de raze cu care sînt înconjurate personalitățile împotriva substituirilor și influențelor parapsihice ale spionajului intergalactic (noțiune fantastică)"[19].

– „constată cu neplăcere că se afla întins în mijlocul unor straturi de **agonii** – plante indigene care se hrănesc cu cadavre descompuse de lumina verde a lui Pedgre, marele soare verde"[20] (s.m.).

Practica specificării finale „noțiune fantastică" a ieșit din uz, devenind desuetă. Azi, autorii au mai mare încredere în discernămîntul cititorilor.

b) sensul este dedus din nume – iată cîteva exemple de asemenea noțiuni auto-lămuritoare: „energomobil"[21], „frunze de metal organic"[22], „torpile magneto-psihotronice"[23] etc.

c) cuvîntul este opac și sensul derivă din context – aici ambiguitățile sînt căutate, înțelesurile proprii rămînînd vagi, chiar obscure: „dinspre **pseronii** lipiți de tîmple pornea comanda de a învinge"[24], „circulau zvonuri cum că inamicul perfecționase **«marii mastodonți»** și **«ceramica Vie»** și dispunea de **bindravcuri** vii"[25], „becul roșu clipește anemic și rar pe **servidotul** ce-i atîrnă în mînă. Vrea să se apuce și ea de lucru și chiar întinde mîna spre **okobol** (...)".[26] (s.m.)

Nu lipsesc nici amuzamentele: o armă numită **spaldă**[27], gradul de **samiral**[28], o băutură căreia i se spune **setha**[29], iar **șaltăr** nu este banalul întrerupător electric, așa cum ar putea să creadă vreun naiv, ci o armă a **irșilor!**[30]

Sînt autori ce dovedesc o predilecție deosebită pentru noțiunile sf, în lucrările lor se pot întîlni cu zecile. De cele mai multe ori ele au un rol pur decorativ, fiind lipsite de vreo valoare simbolică. Numărul exagerat de mare, dar mai ales lipsa de funcționalitate pot submina viabilitatea convenției în virtutea căreia procedeul a fost acceptat de cititor.

Ideea sf și personajul. Ideea sf fiind de natură abstractă, indiferent de concretizările pe care le ia, se opune prin ea însăși existenței individuale, particulare, unice a eroului. Această tensiune se rezolvă adesea în favoarea ideii, ideea sf devenind personaj[31]. Vertijul invenției pune în umbră trăirile unui om sau altul, ideea se află deasupra, ea reprezintă legicul, pe cînd personajul pasiunea și accidentul. Dacă dezvoltarea pe această bază dovedește forță, originalitate, coerență și nu se lasă

atrasă în capcanele bine disimulate ale naivității, absența personajului sau transformarea sa într-o simplă umbră, nu va fi resimțită ca o scădere, ca un minus al lucrării.

Uneori ideea nu poate prinde viață decît cu ajutorul unui erou uman. Atunci, acesta este privit ca un rău necesar, e tolerat. Tratat cu superficialitate, atribuindu-i-se reacții schematice, el devine neconvingător, neverosimil. O lectură nepretențioasă poate trece ușor peste asemenea neajunsuri, hrănindu-se doar din desfășurarea ideii sf. Așa se aplică, de exemplu, succesul deosebit al unor lucrări, precum „Regii nisipurilor" de George R.R. Martin.

Cazul ideal se arată imediat în îmbinarea organică, armonioasă a ideii și a personajului, prima ținînd de modalitatea sf, iar a doua de măiestria literară.

Ideea sf și publicul. Stau și mă întreb, dacă într-o bună zi s-ar întîmpla ca la școală, pe lîngă matematică, română, fizică, istorie, biologie, chimie, tehnologii de tot felul etc., s-ar introduce și o materie la care să se învețe despre paradoxurile temporale, nodurile spațiale, marțieni, venusieni și alți extratereștri, găuri negre, trecerea în hiperspațiu, farfurii zburătoare, ciborgi și multe alte asemenea lucruri captivante, mă întreb, zic, cine ar mai citi atunci literatură sf? Adică de ce ar mai face-o după ce ea și-a pierdut farmecul ezoteric? Ce s-ar mai putea găsi în plus? În plus, cititorul va găsi, dar asta numai dacă va ști cum și unde să caute, tensiunea vieții pe care nici un tratat științific nu o poate avea, precum și plăcerea ficțiunii (alta decît cea a fanteziei), pe care doar literatura i-o poate oferi.

NOTE BIBLIOGRAFICE

[1] București, Ed. Univers, 1985, p. 51

[2] din vol. cu același titlu, București, Ed. Albatros, 1985

[3] din vol. „Omul de cristal", București, Ed. Univers, 1980

[4] Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1983

[5] Cornel Robu, **Motive literare „Clasice" în versiune sf,** în „Almanah Anticipația '87", București, 1986, p. 124

[6] în vol. „Sfîrșitul jocului", București, E.L.U., 1969

[7] în „Almanah Scînteia tineretului 1986", București, 1985, p. 133–135

[8] Suplimentul „Argonaut", nr. 6, al revistei „Convorbiri literare", Iași, 1984

[9] Florin Manolescu, **Literatura SF,** București, Ed. Univers, 1980, p. 83

[10] **Sous dessus dessous, ou l'imaginaire inversif,** în „Revue de l'Université de Bruxelles", nr. 1-2/1985, p. 155. (Anterior, aceeași idee se întîlnește și la Roger Caillois: **De la basm la povestirea științifico-fantastică,** în „Antologia nuvelei fantastice", București, Ed. Univers, 1970, p. 28 sau în „Viitorul? Atenție!", București, Ed. Tineretului, 1968, p. 77)

[11] idem, p. 154

[12] **Schița unei posibile structuri,** în „Almanah Anticipația '84"

[13] C. Smith, **În adîncurile bătrînului Pămînt,** în „Povestiri despre invențiile mileniului III", București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1986, p. 84

[14] Gordon R. Dickson, **Golful delfinului,** în „Almanah Anticipația '87", p. 53

[15] idem, p. 52

[16] **Teoria literaturii,** București, E.L.U., 1967, p. 168

[17] **Faulkner in the University,** New York, Vintage Book, 1965, p. 18, apud Sorin Alexandrescu, **William Faulkner,** București, E.L.U., 1969, p. 60

[18] Ștefan Nicolici, **În ultima clipă,** în „Almanah Anticipatia '87", p. 177

[19] idem, p. 179

[20] Alexandru Ungureanu, **Ne vom întoarce pe Herbwue,** în „Almanah Anticipația '87", p. 148

[21] George Ceaușu, **Atacul gondronilor,** în vol. „Avertisment pentru liniștea planetei", București, Ed. Albatros, 1985

[22] Mihail Grămescu, **Nike,** în vol. „Avertisment..."

[23] Tudor Negoiță, **Zărghitul,** în „Almanah Anticipația '87"

[24] Rodica Bretin, **Ultimul Gdar,** în vol. „Avertisment...", p. 7

[25] Bogdan Rusu, **Pasărea de cuarț,** în „Almanah Anticipația '87", p. 70

[26] Viorel Pîrligras, **Fantastica lume a lui Cristobald,** în „Almanah Anticipația '87", p.221

[27] Mihail Grămescu, op. cit.

[28] Alexandru Ungureanu, op. cit.

[29] Rodica Bretin, op. cit.

[30] Mihail Grămescu, op. cit.

[31] Florin Manolescu, op. cit., p. 48

galaxia SF

ȘTIINȚA ȘI SCIENCE FICTION

cristian t. popescu

Eseu premiat la concursul de literatură și artă de anticipație tehnico-științifică, ediția 1986

Termenul science fiction, termen care își păstrează supremația emblematică în ciuda unor insistente încercări de reformă (literatură CORA, literatură IF, ficțiune speculativă etc.) sugerează relații naturale, de domeniul evidenței, cu universul științific. Este vorba ad litteram, de știință ficțională sau ficțiune științifică, termeni simetrici care desemnează intuitiv genul ca excrescență literară pe corpusul științific, respectiv ca apel de natură subiectală sau chiar tematică al literaturii la știință – totul depinde de unghiul de vedere. Și, totuși, care este mai exact natura relațiilor dintre text și elementele de anticipație tehnico-științifică (EATS)? Cum stau lucrurile în această privință în cadrul noului val al anticipației românești? Cum vor evolua raporturile între știință și SF? Iată cîteva dintre întrebările cărora voi încerca să le găsesc un răspuns în cele ce urmează. Subliniez: un răspuns, nu răspunsul.

CÎTEVA PRECIZĂRI

Să începem printr-o necesară rafinare a termenului EATS. Acesta înglobează de fapt două aspecte relativ distincte: elemente anticipative de **natură** tehnico-științifică pe care le vom numi **scientifice;** elemente anticipative de **factură** tehnico-științifică pe care le vom numi **scientiste.**

Evident, vom numi textele conținînd elemente din prima categorie **ficțiuni scientifice,** iar pe celelalte **scientiste:** primul termen ține de categoria esenței, cel de-al doilea de cea a aparenței. Să exemplificăm pentru fixarea ideilor: Stanislaw Lem, Arthur C. Clarke. Larry Niven, Robert Heinlein, Herbert Francke, Fred Hoyle, Vladimir Savcenko scriu – în majoritatea cazurilor – ficțiuni scientifice, texte în care EATS au consistență, extrapolările se fac cu grijă pentru amănunte, cadrul rămîne cel al posibilului nu foarte puțin probabil, iar crearea „efectului de real" este un obiectiv estetic de prim ordin al textului. Prin comparație, ficțiunea scientistă vehiculează convenții golite aproape complet de conținut tehnico-științific: robotul, mutantul, extraterestrul, nava cosmică etc. sînt doar arhetipuri transmise și împămîntenite prin tradiția genului, cu avantajul că se pretează la mult mai multe decît corespondenții lor scientifici. De aceeași natură sînt – în universul western – saloon-ul, ulița prăfoasă, supertrăgătorii, înfruntarea finală sau crima misterioasă, detectivul infailibil, vinovatul întotdeauna cel mai puțin bănuit, demascarea finală în proza polițistă. Ca autori reprezentativi pentru ficțiunea scientistă se pot cita: Robert Sheckley, Ray Bradbury, Frederic Brown, Norman Spinrad, Philip K. Dick, Gerard Klein, Josef Nesvadba ș.a.

Dihotomia aceasta – departe de a fi netă, există autori neîncradrabili sau avînd apartenență dublă – nu implică nici un fel de valorizări apriorice; capodopere se pot crea la fel de bine în ambele categorii menționate. Autorul are deci posibilitatea să-și aleagă armele și terenul de luptă. Nimeni nu-l obligă să scrie o ficțiune scientifică, dar odată ales acest mod de exprimare trebuie să-i poată face față în toate privințele. Din acest moment nu mai sînt permise: documentarea defectuoasă, lipsa consistenței logice, confuziile, arbitrarul sau recursul la elemente scientiste, pentru a completa eventualele goluri de informare. Și mai apare – în cazul ficțiunii scientifice – o cerință foarte importantă: EATS trebuie să fie **implicate esențial** să se **integreze organic** în substanța textului. Folosind un termen din tehnologia betonului, mixtura trebuie să „facă priză": altfel se obține o suspensie bună de nimic, alcătuită din zeama lungă a unei narațiuni în care plutesc inactive bule de EATS. Exemple de astfel de ratări sînt din păcate multe și în SF-ul nostru. Să ne aducem aminte de prozele anilor '50 și '60, în care un tînăr inginer, înzestrat de preferință cu un nume de copac – sugerînd vigoarea și neprihănirea – face într-o veselie o descoperire epocală, se expune apoi principiul de funcționare și mașinăria care rezultă, după care apar forțele malefice, fata care este, dar nu pare și textul avansează liniștit pe drumul unei sănătoase intrigi polițiste. Dar să nu ne pripim ironizînd trecutul: avem mult mai aproape exemple la fel de concludente. Tînărul autor B. Ficeac comite în **Almanahul Anticipația 1987** un text intitulat **Piațeta cu bănci de marmură:** un titlu mult mai inspirat ar fi fost: **De la gelozie la microchirurgie.** Textul este realizat prin butășirea unei informații de știință popularizată pe o narațiune, avîndu-și sorgintea probabil în lecturi de „série noir" incomplet digerate și nu reușește cu nici un chip să se apropie de SF. În general, cei mai elevați dintre diletanții noului val obișnuiesc să pavoazeze textul cu o grămadă de termeni tehnico-științifici culeși din atmosferă sau din lecturi haotice, mizînd pe respectul buimac al profanilor și pe încuviințarea satisfăcută a cunoscătorilor. Pe lîngă faptul că sînt de multe ori folosiți anapoda, aceștia nu fac decît să încarce inutil textul, neintegrîndu-se de loc în structură. Voi reveni cu amănunte.

Se pot da în schimb exemple de remarcabilă integrare a unui volum mare de elemente scientifice în romane ca: **Solaris și Astronauții** de S. Lem, **Germenul Andromeda** de M. Cri-

chton, **A de la Andromeda** de F. Hoyle şi J. Elliot, **Reţeaua gîndurilor** de H. Francke, (aici, ca de altfel pe parcursul întregului text, nu voi cita decît lucrări traduse în româneşte).

Încă din start, ficţiunea scientistă se debarasează de restricţiile menţionate în cazul celei scientifice. Estetic vorbind, nu se mai urmăreşte în primul rînd crearea „efectului de real", inconsistenţa asumată putînd fi compensată fie prin ceea ce germanii numesc „witz", iar italienii „ingegno" - iscusinţă, isteţime, capacitate de a combina ideile, astfel încît să rezulte „vertijul intelectual" (V. Bugariu), fie printr-o forţă poetică deosebită, fie prin umor. Ca modalitate literară ficţiunea scientistă ia adesea forma povestirii, a schiţei sau chiar a mini-schiţei, în timp ce ficţiunea scientifică se simte mai bine între graniţele romanului. Două exemple celebre de „short story" cu „ingegno" sînt **Pasăre de pază** (R. Sheckley) şi **Un zgomot de tunet** (R. Bradbury). Nici unul dintre cei doi autori nu se preocupă în mod deosebit de „verosimilizarea" ipotezei insolite care stă la baza textului: inventarea unui aparat care previne orice crimă, în cazul povestirii lui Sheckley, o expediţie de vînătoare în Timp, la Bradbury. În schimb, ceea ce urmează este o demonstraţie de logică implacabilă care duce la implicaţii **surprinzătoare, de anvergură, greu intuibile** în ipotezele iniţiale: pasărea de pază, invenţie care părea cu totul benefică, se dovedeşte o calamitate pentru specia umană, iar strivirea unui fluture în Mezozoic duce la schimbarea rezultatului alegerilor prezidenţiale în S.U.A. Interesant este că modul în care **se construieşte** textul are multe în comun cu elaborarea teoriilor în ştiinţă: generare logică, plecînd de la un set de ipoteze ce configurează un anumit model de realitate. Diferenţa este că un om de ştiinţă îşi poate confrunta teoria cu realitatea şi stabili în ce măsură aceasta este adecvată, pe cînd textul S.F. trăieşte prin propria-i substanţă, este o construcţie flotantă, apropiată mai degrabă de ceea ce Einstein numea „Gedanken-Experiment". Generatoare de intens „vertij intelectual" sînt şi povestirile româneşti, **Şoarecele B** (I.D. Sîrbu) sau **Istoria generalizării unei legi** (Ov. S. Crohmălniceanu). De altfel, Ov. S. Crohmălniceanu este unicul autor de veritabile proze ingenioase de care dispune anticipaţia noastră în momentul de faţă.

Umorul. În afara cîtorva schiţe reuşite ale lui Eduard Jurist din generaţia mai veche, sau Radu Honga, şi a unor povestiri de Lucian Merişca, autor tînăr cu reale aptitudini pentru practicarea umorului negru, cu greu putem depista proze umoristice reuşite. În schimb, soluţia textului susţinut poetic este bine reprezentată: Vladimir Colin, Horia Aramă, Victor Kernbach, Mircea Opriţă, Voicu Bugariu (ultimii doi cu intruziuni masive de proză realistă), din vechea gardă, Mihail Grămescu, Dănuţ Ungureanu, Leonard Oprea, Rodica Bretin, Mirela Paciugă - din noul val. Aceasta este, de fapt, resursa principală a SF-ului românesc, cea care a furnizat de-a lungul anilor cele mai multe lucrări de valoare. Concluzia ar fi că ducem o lipsă acută de raţionalism combinativ, ingeniozitate, umor; fără a nega valoarea textelor preponderent poetice să nu uităm totuşi că genul se adresează prin excelenţă inteligenţei, satisfăcînd înclinaţia spre speculaţie a minţii umane.

Vorbind despre implicaţii în textul SF ingenios, le-am subliniat **necesara anvergură**. Iată de ce. Şi o enigmă poliţistă bine scrisă poate să creeze „vertij intelectual", prin frumuseţea raţionamentelor şi imprevizibilitatea finalului. Ceea ce are însă deosebit textul SF (în afara faptului că în enigma detectivă nu sînt admise intruziuni din afara realului) este tocmai anvergura: concluziile demonstraţiei detective afectează de obicei un număr restrîns de persoane, ceea ce contează este frumuseţea **în sine** a raţionamentelor, pe cînd SF-ul resimte foarte adesea chemarea globalului, semnificaţiile implicînd de multe ori întreaga rasă umană; ceea ce primează este parabola vizînd general-umanul. Dacă ar fi să ne ghidăm după clasificarea lui C. Noica (**Şase maladii ale spiritului contemporan,** Ed. Univers 1972), science-fictionul suferă de **catholită,** setea de general.

NOUL VAL. OBSERVAŢII GENERALE

Consideraţiile teoretice prezentate pînă acum nu se vor nicidecum exhaustive sau strict delimitative, au doar un caracter orientativ; voi încerca să analizez din perspectiva creată cîteva mostre din producţia noului val. Nu mă voi referi la lucrări aparţinînd generaţiilor mai vechi. Acestea reprezintă o etapă încheiată, analizabilă din punctul de vedere al istoriei literare; în schimb erorile, bîjbîielile, confuziile tinerilor autori merită a fi semnalate în beneficiul fenomenului literar în continuă mişcare şi transformare pe care îl reprezintă - sau ar trebui să-l reprezinte - noul val.

Mai întîi, deci, cîteva observaţii cu caracter general:

— aprinde televizorul cu circuite integrate. Încercînd să construiască în prozele lor un univers al viitorului, tinerii autori introduc tot felul de repere tehnologice, menite să creeze atmosferă: trotuare rulante, aerobuze, roboţi, condiţionarea climei, holoviziune etc. Nimic rău în asta. Nedibaci este însă modul cum sînt livrate cititorului. Pentru a nu nedreptăţi pe nimeni - neajunsul este general sau aproape - voi da un exemplu imaginar dar, sper, sugestiv: „robotul ospătar s-a apropiat aşteptînd comanda". Dacă afirmaţia aparţine unui personaj aflat în dialog cu altul, atunci ea este echivalentă cu replica: „Gigele, e opt, nu vrei tu să aprinzi televizorul cu circuite integrate fabricate prin tehnologia măştilor?", debitată de un personaj contemporan cu noi. Orice noutate tehnologică se încadrează foarte rapid în limbajul cotidian prin banalizare şi simplificare, aşa că e greu de admis o precizare de tipul „robot-ospătar". Dacă expresia e folosită de vocea auctorială, atunci ea nu poate fi adresată decît cititorului, în sensul de: „fii atent, mă-nţelegi, ospătarii sînt roboţi, deci ne aflăm în viitor".

— motoare cu apă. În unele cazuri autorul întrerupe, pur şi simplu, naraţiunea şi se apucă să explice pe îndelete cum s-au intodus în urmă cu cîţiva ani motoarele funcţionînd cu apă chioară; afară doar dacă nu pune pe cineva să spună altcui-

galaxia SF

ȘTIINȚA ȘI SCIENCE FICTION

cristian t. popescu

va, așa, **en passant:** „...cum bine știi, motoarele cu apă s-au introdus în anul... și funcționează pe principiul...". Astfel de rudimente de tehnică narativă nu sînt de natură să cupleze un cititor cît de cît pretențios, la text, să-l facă să intre în universul propus și să rămînă acolo.

— tehnologie, nu știință. Marea majoritate a EATS introduse sînt de natură tehnologică. Textele gem de calculatoare, roboți, lasere, holograme etc.; foarte rare cazurile cînd sînt aduse în discuție observații cu caracter general, legi, teoreme, modele. În plus, se uită că știință înseamnă nu numai fizică atomică, informatică, astrofizică sau biologie, ci și matematică, economie politică, sociologie, lingvistică, psihologie, politologie etc.

— briciul lui Occam. „Minimum de ipoteze trebuie să explice maximum de fapte"; acest principiu, enunțat de gînditorul medieval Thomas Occam, nu permite aglomerarea de prea multe ipoteze insolite: dacă pentru a justifica un univers imaginar am presupus că se poate depăși viteza luminii și mai admitem, în plus, violarea legii conservării energiei și a celui de-al doilea principiu al termodinamicii, textul respectiv părăsește science fiction-ul și intră în domeniul basmului. E adevărat că SF înseamnă în primul rînd libertatea de a imagina, dar nu trebuie să uităm că libertatea absolută e o noțiune lipsită de sens; a-ți permite orice este echivalent cu libertatea unei molecule de a se mișca în orice direcție. Există de altfel un principiu al teoriei sistemelor care afirmă că un sistem nu poate evolua decît atunci cînd apar restricții.

Să fim bine înțeleși: nu avem nimic împotriva unui text în care doamna Ph (i) Nko, prietenul ei De Xuaeaux, o familie de emigranți, anume familia Z'zu și domnul Pber^t Pber^d, stau foarte înghesuiți pentru că trăiesc în universul anterior Big-Bang-ului, univers care, conform cunoscutei teorii, era redus la un punct (**Totul într-un punct,** Italo Calvino, **Cosmicomicării,** Ed. Univers, 1970). O astfel de abordare, de nuanță suprarealistă, mizează pe umor și poezie și reușește foarte bine în ceea ce își propune. Repetăm deci, totul este o chestiune de opțiune și de consecvență cu această opțiune.

— o disciplină științifică inevitabilă: limba română. Dacă - fiind vorba de SF - ne putem abate într-o oarecare măsură de la, să zicem legile fizicii, nu putem face abstracție **în nici un caz** (exceptînd situațiile cînd derogările au un scop precis în economia textului) de cele ale limbii în care scriem. Această precizare nu este, din păcate, superfluă. Destui dintre autorii noului val - influențați și de tolerant-încurajatoarea imagine a tînărului autor debordînd de idei geniale, dar sîcîit de gramatică, imagine pe care unii animatori se obstinează entuziast să o fluture - au, în marea lor majoritate, cel puțin o trăsătură comună: nestăpînirea limbii române. Incorectitudini gramaticale, folosirea improprie a unor cuvinte și expresii, cacofonii flagrante, pleonasme, greșeli de topică a frazei ș.a.m.d. Există o explicație psihologică: literatura pare mai la îndemînă decît știința. Faptul că materialul literaturii este umanul sugerează o libertate de creație greșit înțeleasă: e suficient să transcriu idei, trăiri, sentimente, evenimente, fără a-mi pune nici un moment problema transformării acumulărilor primitive de capital faptic în substanță literară. E suficient să mă apuc să povestesc tot ce-mi trece prin cap ca să fabric un roman. Tînărul care dă cu respect buimac la o parte un text de matematică, dar care strigă în fața unuia literar: „Păi așa pot să scriu și eu, ba chiar mai bine!", nu-și închipuie nici o clipă că punînd creionul pe hîrtie intră într-un teritoriu cu legi la fel de subtile și necruțătoaree ca matematica.

Să punem însă capăt acestor deambulații în zona nu foarte corozivă a afirmațiilor generale și să trecem la

EXEMPLE

Cazurile cele mai frecvente de compromitere a textului sînt cele în care autori cu vădită alură scientistă se sforțează să dea narațiunii „greutate", prin introducerea de elemente scientifice. Astfel, în povestirea **Hardraad** de R. Bretin **(Efect holografic,** ed. Albatros 1985) găsim următorul pasaj: „Un distrugător explodă, iar valul luminos, reflectat prin hublouri în compartimentele interioare, scăldă chipurile servanților încremeniți la posturi. Datorită undei de șoc, două escortoare se balansară grotesc, abandonînd vectorii poziționali". Este greu de înțeles cum ar putea o undă să fie reflectată **prin** ceva, pătrunzînd astfel într-o incintă; probabil este vorba de straniul fenomen denumit **refracție.** Un alt aspect interesant este împrejurarea că lupta respectivă se petrece în **spațiul cosmic,** în quasi-vid deci, și atunci este foarte greu de imaginat **ce** ar putea vibra în așa fel încît să producă o undă de șoc. Materia difuză interstelară, cu densitatea ei infimă, nu poate rezolva în nici un caz problema. Autoarea, capabilă să confecționeze cu destulă aplicație proze liricoide, gafează încercînd să iasă din ficțiunea scientistă prin livrarea de detalii „tehnice".

Cazul cel mai relevant în acest sens este cel al lui M. Grămescu. Spre deosebire de R. Bretin, la care suflul poetic este mimat, M. Grămescu deține o autentică vocație poetică. De aceea, atunci cînd se menține în limitele textului înclinat spre fantastic, cu nuanțe de oniric chiar, îi reușesc lucruri de

valoare, cum ar fi **Cîntecul Libelungilor.** Îndată însă ce părăseşte acest teritoriu, totul se învăluie în negură: „Aceste instrucţiuni se primesc pe canalul cromozomial de către orice Cunoscător care va călători la bordul navelor tahionice, care dezvoltă viteze multihiperluminice sau al navelor compacte cu acceleraţii turbionare statice destinate deplasărilor prin spaţiul-timp, precum şi cu acceleratoarele pe cuantică galactică destinate să treacă din sistem în sistem de praguri de viteze metagalactice de limită, călători pentru care vectorul timp de referinţă se inversează căpătînd, în modul, acceleraţii foarte mari în comparaţie cu timpul real al sistemului-bază din care pleacă". **(Cunoscătorii** din **Nici un zeu în Cosmos,** culegere de texte de anticipaţie pe teme ateiste de A. Mironov şi M. Bădescu, Ed. Politică, 1985, pag. 264). Uluitor, dar textul nu e perodic. Ar fi fost singura şansă pentru acest **galimatias** de confuzii şi nonsensuri în stare să stîrnească zîmbete chiar şi printre elevii mediocri de liceu. M. Grămescu perseverează însă: „Un punct viu în mişcare printr-o lume moartă, un punct evoluînd brownian către laboratoarele sclipitoare..." **(U-gresiunea,** Almanahul „Anticipaţia" 1987, pag. 290). În orice manual de fizică elementară, mişcarea de tip Brown este definită ca perfect aleatoare, neexistînd direcţie privilegiată. Şi atunci cum poate un punct antrenat într-o astfel de mişcare să evolueze **către?** În acelaşi text, autorul vorbeşte despre un „fenomen clasic de paradox a iradiaţiei" şi apoi de o „zonă de paradox a radiaţiei" (pag. 292). Ce să înţelegem, există un paradox al iradiaţiei sau radiaţia posedă o zonă de paradox? Pasajul următor: „Cred că este vorba de o mutaţie genetică indusă de **iradiaţia** (subl. mea) foarte intensă a vreunuia din animalele care au supravieţuit..." este edificator în ceea ce priveşte confuzia din mintea autorului relativ la termeni ca: iradiaţie, radiaţie, iradiere. Corect în exemplul de mai sus este desigur **iradierea,** termen care desemnează expunerea la radiaţie şi nu iradiaţie, care implică faptul că animalele respective ar **emite** cumva radiaţie. Să observăm şi că termenul iradiaţie, deşi menţionat în DEX ca un împrumut din franceză, este neuzual; în limbajul tehnic – pe care textul face eforturi disperate să-l simuleze – termenul consacrat este **radiaţie.** De altfel, în privinţa proprietăţii cuvintelor utilizate de autor ne putem face o idee din exprimări ca: „urmări care pot împinge Istoria în catastrofe irecuperabile" **(Cunoscătorii,** pag. 265), „...mari deformări de cromoplastie deformantă" (ibidem), „...totul omogen pe care îl formează fiinţa vie cu mecanismul mort se transformă în Unitatea, indestructibilă, **impenetrantă** (subl. mea), invulnerabilă..." **(Recrutarea** în **Povestiri ciberrobotice,** antologie de A. Mironov şi M. Bădescu, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1986, pag. 364). Citind întreg pasajul se constată că autorul a vrut să spună de fapt impenetrabilă, „o juvenilă şi efeminată mînă de codană lascivă" **(U-gresiunea** pag. 293). Şi un ultim exemplu de vorbărie ştiinţifistă: „Neşansa unui eşec era, în calculul sumar al probabilităţilor, o posibilitate nulă, marja de risc a ecuaţiei fiind infimă". **(Recrutarea,** volumul citat mai sus, pag. 364). Stîngăcia primei propoziţii este vădită, iar cea de-a doua e pur şi simplu un nonsens matematic.

Procedeul aglomerării de termeni fără noimă este, se pare, contaminant: îl foloseşte cu succes şi C. Cozmiuc în **Aşteaptă-mă în visul de mîine** (Almanahul „Anticipaţia" 1987): „...îşi amintea vag de «impulsuri elastice (sic!) în lanţul cauzal al evenimentelor ce aranjează (sic!) perturbaţiile temporale»" (pag. 64). Impulsul nu poate fi elastic, deoarece este o mărime fizică independentă de material, iar perturbaţiile, o dată ce se pretează la aranjare, îşi pierd însăşi proprietatea definitorie. Nici Alexandru Ungureanu, autor de real talent, nu este scutit de erori dar, după cum vom vedea, nu de aceeaşi natură. În povestirea **La capătul transpaţiului** din volumul **Marele prag** (Editura Albatros, 1984) se pot citi următoarele: „Nu se mai termina potopul, de parcă undeva, deasupra, bezna s-ar fi lichefiat. Îmi trăsesem mantaua antineutrinică peste cap şi protejam cu pieptul acumulatorul mitralierei laser de 15 GW, de care îmi spirjineam bărbia" (pag. 120). Să observăm în primul rînd că laserul, arma străbună a SF-ului, este, în atmosferă, de loc eficient datorită fenomenelor de absorbţie şi dispersie; are un randament situat sub cel al armelor clasice (autorul îl înzestrează cu o putere de 15 GW, ceea ce nu salvează situaţia, fiind vorba de o chestiune de randament, nu de efect). Şi dacă se întîmplă şi ca aerul să mustească de vapori de apă atunci mitraliera laser se transformă într-o jucărie quasi-inofensivă. De fapt, viitorul laserului ca armă îl reprezintă războiul **în vid,** în spaţiul cosmic, unde a început deja să fie utilizat. O altă problemă este cea a mantalei antineutrinice: în fiecare clipă miliarde de neutrini – fermioni cu masă aproape nulă şi sarcină nulă, interacţionînd extrem de slab cu substanţa – trec, fie că vrem, fie că nu, prin fiecare centimetru pătrat al corpului nostru, venind din Cosmos. Radiaţia neutrinică umple întregul Univers într-un mod omogen şi izotrop; la ce ar putea folosi atunci mantaua antineutrinică, element de recuzită pe care Al. Ungureanu îl reintroduce în **Ne vom întoarce pe Herbwue** (Almanahul „Anticipaţia" 1987)? Dar lucrurile, cum spuneam, stau altfel decît în cazul lui M. Grămescu. Al. Ungureanu îşi situează textele, în mod deliberat, în teritoriul ficţiunii scientiste, neîncrîncenîndu-se să le dea „prestanţă" prin adausuri scientifice. Nu ne rămîne decît să regretăm că nu a făcut efortul de a înlocui mitraliera-laser cu o armă pur imaginară, dar de neuitat, ca **tirapa** (apărută într-un alt text al său). În schimb, faptul că un debutant ca Bogdan Rusu preia cu ridicata (cu erori cu tot) atmosfera povestirii lui Al. Ungureanu (pe care îl admiră probabil foarte mult) e un fapt îngrijorător: „O flăcăruie lunguiaţă răsări deodată în apropierea mea. Trăgea Like cu mitraliera laser. În lumina provocată de descărcătura (sic!) ei se pot vedea picăturile de ploaie" (Almanahul „Anticipaţia" 1987, povestirea **Pasărea de cuarţ,** pag. 69). Ca întotdeauna în astfel de cazuri, epigonii nu fac decît să

galaxia SF

ȘTIINȚA ȘI SCIENCE FICTION

cristian t. popescu

accentueze defectele maeștrilor: B. Rusu ar trebui să știe că între fasciculul unui proiector și un fascicul laser e oarecare deosebire; una din proprietățile caracteristice ale acestuia din urmă este colimarea extremă și atunci „chestia" cu picăturile de ploaie... Dar totul se clarifică dacă ne gîndim la reprezentarea autorului cu privire la fasciculul laser: „o flacără lunguiață". De ce este îngrijorător faptul? Pentru că este simptomatic: cultura „științifică" a foarte multor autori de SF este formată prin **lectura tot a unor texte SF și nu a surselor originale, autorizate.** De aici, cunoașterea de suprafață, de aici erorile care se propagă. Să fim bine înțeleși: a ști exact ce este și cum funcționează un laser nu presupune umplerea textului cu respectivele amănunte tehnice, prezența acestui **hinterland**, însă conferă siguranță în narațiune și previne căderea în hilar.

Pentru că tot sîntem la capitolul arme ale viitorului, să menționăm și inovația lui A. Cărășel (**Ultima misiune a locotenentului Alf,** din **O planetă numită Anticipația,** antologie de A. Mironov și D. Merișca, Ed. Junimea 1985): pistolul cu plutoniu. „Ceva mai spre centru, al doilea robot stătea nemișcat, cu cadranele de pe piept topite de raza pistolului cu plutoniu" (pag. 161). Cum ar putea funcționa așa ceva? Din moment ce e vorba de plutoniu rezultă că avem de-a face cu o dezintegrare radioactivă; apar atunci două probleme: cum să se colimeze radiația radioactivă pînă la a vorbi de o **rază** și cum să poată **topi** aceasta metalul? În plus, legată de prima problemă apare următoarea: cel care trage trebuie să-și ia măsuri de precauție cel puțin la fel de stricte ca ale adversarului, împotriva radiațiilor emise de propria sa armă.

Roboții cu cadrane pe piept din textul citat sînt emblematici pentru viziunea „mecanicistă" asupra roboților, foarte adesea prezentă și în SF-ul românesc. Practic nu există autor pentru care robotul să nu fie sau un golem metalic care nu „simte" nimic sau, dimpotrivă, un depozit de analoguri electro-mecanice ale sentimentelor. Un climax al acestui tip de viziune îl realizează Gh. Păun în **Incidentul (O planetă numită Anticipația,** pag. 37) în care pe lîngă „poanta" că era robot cine te-așteptai să fie om - astfel de poncifuri stridente ar trebui pur și simplu interzise - mai remarcăm și că roboții sînt tranzistorizați, se repară cu letconul și au cordoane de alimentare care se introduc în priză. Tot foarte „retro" este și ideea îmbrățișată de Gh. Păun în povestirea **Calculatorul de casă** (Almanahul „Anticipația 1986", pag. 232): oamenii vor ajunge să-și trosnească disperați degetele în lipsa unei ocupații, toate doleanțele le sînt satisfăcute de mediul robotizat. Și cu alte ocazii am precizat superficialitatea acestui mod de a vedea lucrurile: automatizarea, informatizarea, robotizarea, rezolvă probleme în măsura în care creează altele, de altă natură. Dacă Gh. Păun, autor a cărui formație științifică este binecunoscută, privește lucrurile astfel, ce să mai pretindem de la alții?

Ce să mai spunem însă cînd însuși „bunul doctor", I. Asimov, modelul autorilor români, și nu numai al lor, în materie de povestiri cu roboți, comite astfel de erori: „... ca un robot liber ce era, simțea că nu mai trebuie să-i ceară permisiunea lui George. Putea să meargă în oraș și să apeleze la o bibliotecă. A fost o decizie triumfală - își simțea clar potențialul electric ridicat brusc, așa că trebui să-și anclanșeze în circuit o bobină de impedanță". (**Omul bicentenar,** în **Povestiri ciberrobotice,** pag. 55). Aceste „opinteli" electrotehnice, menite să justifice „sentimentele roboților", intervin destul de des la Asimov și la alți autori cu firmă. Greșeala este următoarea: sau consideri robotul o realitate tehnică și îl tratezi ca atare (element scientific) sau îl privești ca pe o entitate rațională nonumană (element scientist) și nu te mai interesează nici un fel de justificări; amestecarea acestor două moduri de abordare creează de obicei un „contraefect de real", decuplînd cititorul de text.

Calculatorul. Iată un alt punct slab. Vom alege din nou exemplul unui autor de la care nu erau de așteptat erori în materie: Dănuț Ungureanu, inginer energetician. În **La frontierele cunoașterii (Povestiri despre invențiile mileniului trei,** antologie de A. Mironov și I. Iosif, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1986) se confundă sistematic, pe tot parcursul textului, noțiunea de calculator cu cea de robot, apar fraze care se vor parodice, dar sînt doar căznite („Trezindu-se la refuncționare, ea își cuplă memoria cu cea a alesului circuitelor sale. Și au trăit în bună stare de funcționare pînă la adînci uzuri morale") (pag. 245), iar întreaga lucrare e ceea ce se cheamă un „negativ", o imagine simplistă, rezultată din refacerea evoluției inversînd rolurile omului și calculatorului (robotului). Exprimări de tipul „din depozit de circuite ne naștem, în depozit de circuite ne vom întoarce" (pag. 246), „cine se aseamănă se compune aditiv și multiplicativ" (pag. 251) sau - intrînd de-a dreptul în kitsch - „omul cu neutroni" (pag. 259) nu sînt de natură să facă cinste unui autor, altfel promițător, ca D. Ungureanu.

În alt registru și la alte dimensiuni, textul lui D. Davideanu **Poveste cu multă apă și ploaie** suferă de același viciu ca și textul lui D. Ungureanu: banalitatea și previzibilitatea speculațiilor. Am arătat în primul capitol al acestei lucrări că textul de tip „ingegno" trebuie să conducă la implicații greu intui-

bile, neaşteptate şi de anvergură; ori textul lui D. Davideanu, avînd ca ipoteză iniţială inventarea unor „chibrituri de ploaie", nu duce decît la concluzii previzibile, superficiale, fără impact. Un exemplu de realizare percutantă a unui text de aceeaşi factură este **Manuscris găsit în depozitul WOW** de D. Cocoru (Antologia **Alfa,** Ed. Scrisul Românesc, 1983).

Şi pentru că sîntem la culegerea **Povestiri despre invenţiile mileniului trei** să încheiem cu o splendidă gafă de construcţie a unui univers viitor aparţinînd autorului maghiar S. P. Szentmihaly **(Găuri albe şi negre,** trad. T. Sugar): cu toate că s-a ajuns să se zboare în Cosmos pînă în apropierea găurilor negre, peştii se împuţinează în ocean din pricina **sutelor de foraje petroliere.** (pag.210).

QUO VADIS?

Exemplele prezentate, avînd din păcate un caracter simptomatic, nu reprezintă decît un eşantion de mici dimensiuni al unei realităţi supărătoare pentru iubitorul de SF românesc. Evoluţia genului în România a ajuns într-o etapă care ar putea fi numită „antipseudotehnicism tîrziu". Să explicăm termenul.

O primă etapă în istoria SF-ului modern în ţara noastră o reprezintă perioada 1955–1970, dominată de autorii grupaţi în jurul „Colecţiei" conduse de A. Rogoz; portretul robot al scriitorilor vremii l-am schiţat la începutul textului de faţă. O dată cu anii '70 se produce ceea ce am putea numi „reculul psihopoetizant": „Nu ne interesează amănunte tehnico-ştiinţifice futuriste, ceea ce urmărim este spaţiul interior al umanului"; orientarea a produs, prin reprezentanţii ei remarcabili - V. Colin, M. Opriţă, V. Bugariu, H. Aramă - destule piese antologice. Trebuie spus însă că reculul era de fapt un pseudorecul la un pseudotehnicism: de ceea ce se cheamă „tehnicism" pot fi acuzaţi un Larry Niven, un Crichton, un Hoyle, autori care îl obligă realmente la efort pe cititor, datorită nivelului ridicat al informaţiei şi speculaţiei scientifice din textele lor; lucrările româneşti din perioada '55 - '70 sînt bănuite pe nedrept de aşa ceva. Reproşul generaţiei '70 se îndrepta, mai mult sau mai puţin conştient, nu atît împotriva prezenţei elementelor scientifice, cît pur şi simplu împotriva unor texte stîngaci scrise.

Ecourile reculului din anii '70 se mai simt şi astăzi, cu efecte din păcate negative. „Obsedaţi" de antitehnicism - de fapt disimulînd precaritatea formaţiei şi informaţiei ştiinţifico-tehnice de care dispun - tinerii autori practică insistent textul axat pe elemente scientiste, recurg adesea la fantastic, la monolog interior, la poemul în proză, făcînd risipă de patetism, intimism, liricizare, daclamînd frenetic truisme pline de bune intenţii. Orice ieşire din acest cadru are, după cum am văzut, urmări nefaste.

Există, bineînţeles, şi lucrări de valoare: toate însă **se circumscriu marginilor genului şi aceasta este un lucru îngrijorător. Atîta timp cît literatura science fiction a unei ţări are un „trunchi", o „coloană vertebrală" solidă, constituită din texte ingenioase, la un înalt nivel de informaţie şi speculaţie ştiinţifică şi tehnică bine integrate în structura textului, pot înflori în voie şi producţiile, să le spunem aşa, neortodoxe, situate la graniţa cu oniricul, cu fantasticul, cu suprarealismul etc. Reciproca însă nu este adevărată: diminuarea pînă la dispariţie a „coloanei vertebrale" duce la „diluarea" genului pînă la pierderea propriei identităţi.**

Science fictionul românesc e tînăr: are treizeci de ani. O vîrstă la care se închide o paranteză şi se deschide o alta. O vîrstă la care fiecare an pierdut începe să însemne foarte mult. Există o singură alternativă: maturizarea neîntîrziată sau glisare lentă şi inexorabilă spre o marginalizare culturală întristătoare. SF-ul este o artă a maturităţii: în muzică poţi fi genial la 5 ani, în poezie la 17, dar SF de calitate nu poţi crea decît de la o anumită vîrstă încolo. Trebuie s-o spunem răspicat: vremea acumulărilor primitive, a lui „Scrieţi băieţi, numai scrieţi", a trecut. Scriitorul de SF autentic trebuie să posede un coeficient de inteligenţă ridicat, o cultură vastă, diversificată şi asimilată natural, să fie pe cît de sensibil pe atît de lucid şi angajat faţă de rolul său în cultură şi societate. Un rol departe de a fi minor. Omul contemporan, presat de necesitatea unei specializări stricte şi profunde, fără de care nu sînt posibile performanţele, simte de multe ori nevoia refacerii întregului, a zborului liber prin arii diverse ale spiritualităţii. Or, tocmai aici s-ar putea să aibă SF-ul un rol deosebit, constituindu-se într-un adevărat creuzet „noosartistronic" (M. Herivan), în care pot fuziona filozofia, ştiinţele, poezia, tehnica. Un domeniu de interferenţă interdisciplinară ale cărui franje ar putea oferi o imagine dacă nu globală măcar globalistă, asupra spiritului uman la un moment dat.

Acesta este un aspect. Un altul este poziţia dezavantajată a domeniului ştiinţific în scara de valori a omului mediu. O exprimare agramată este calificată imediat drept incultură, în schimb necunoaşterea legilor lui Newton este privită cu îngăduinţă complice şi amuzantă: chestii pe care le-am învăţat odată, demult, ca să luăm nişte note. Sau, cum spune Huxley: „Dacă noi, cu toţii, am fi interesaţi de genetica viermilor de pămînt, să spunem, sau de ipotezele atomice, pe cît sîntem interesaţi de prieteniile noastre, de artritele noastre, de viaţa noastră sexuală, atunci, de bună seamă, ar exista o singură cultură şi nu două. Poeţii ar scrie versuri despre acizii nucleici la fel de înflăcărate ca şi cele despre sfielnicele iubite, ar scrie despre mecanica cuantică ca şi despre moartea copiilor, iar cercetătorii ştiinţifici ar găsi că e plăcut, ba chiar util, să citească asemenea versuri". (A. Huxley, **Şi restul e tăcere,** Ed. Univers 1977, pag. 183). Şi aici SF-ul poate avea un cuvînt de spus.

Un al treilea aspect şi poate cel mai grav: poziţia omului faţă de tehnologie. Individul standard mediu este inferior ambientului tehnologic în care trăieşte; nu are nivelul intelectual şi moral necesar conducerii unui automobil. Ne mirăm cum poate continua imbecila cursă a înarmărilor, dar uităm că deunăzi apăsam nervoşi pedala de acceleraţie pentru că nu suportăm să fim depăşiţi de un de un automobil mai vechi. Rezultatul: o

ȘTIINȚA ȘI SCIENCE FICTION

cristian t. popescu

Hiroshimă rutieră anuală. Și lucrurile se agravează datorită tendinței tehnologiilor de a furniza sisteme la cheie, black-boxuri comunicînd cu exteriorul printr-un număr redus de controale... Oricine poate avea astfel acces, în limitele unor sume din ce în ce mai scăzute, la unelte puternice și ascultătoare, pe cît de eficiente, pe atît de simplu de manevrat, fără a trebui să treacă nici un test de calitate umană. Într-un roman SF superb, tradus la noi sub cel puțin nefericitul titlu **Uluitoarea descoperire a lui V.V. Krivoșein** (titlul original este **Descoperirea eului),** sovieticul V. Savcenko scria: „Umblă, umblă mereu, ca să caște gura la alții, ca să-i vadă lumea cum arată... pentru ei timpul parcă s-a oprit și nu se mai întîmplă absolut nimic. Pe vremuri umblau pe Bulevardul Guvernatorului, pășind pe dale de lemn, căscînd ochii la trăsuri sau studiindu-se unii pe alții. După război, umblau de la ruinele cinematografului „Nipru" pînă la ruinele restaurantului „Dinamo", pe sub becurile agățate pe stîlpi de lemn; umblau și ronțăiau semințe de floarea soarelui. Bulevardul a fost asfaltat, încadrat în clădiri cu mai multe etaje, din beton, aluminiu și sticlă, iluminat, pe margini s-au plantat pomi și s-au sădit flori, dar ei umblă ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Mestecă caramele, ascultă din mers tranzistoarele, discută, confirmînd astfel imposibilitatea de a nimici spiritul filistin. Să te vadă lumea cum arăți, să caști gura la lume – să caști gura la lume, să te vadă lumea cum arăți. Să dai o raită, să intri apoi la café-expres, să înghiți un pateu cu un pahar de sifon, să mai dai o raită, să intri la WC-ul public de undeva din spatele Poștei, să-ți rezolvi problemele acolo, să dai încă o raită, să intri în vorbă, să faci cunoștință, iar o raită... viață de insectă! [...] Iar noi, idioți încrezuți, ne-am pus în gînd să-i transformăm pe oameni cu tehnica noastră de laborator! Dar ce să faci cu acești filistini? Ce s-a schimbat pentru ei în urma faptului că în locul birjelor au apărut taxiuri, în locul armonicelor – magnetofoane cu semiconductori, în locul convorbirilor directe – telefoanele? Pe vremuri ședeau în jurul samovarelor, iar acum își petrec serile în fața televizoarelor...

Din mulțime răzbăteau frînturi de fraze:

– ... Între noi fie vorba, am să vă spun sincer care e părerea mea: bărbatul e bărbat, iar femeia-i femeie!

– ... Ce spune: „Valia?" Iar eu: „Nu"! El: „Liusea?" Iar eu: „Nu!" El: „Sonia?" Iar eu: „Nu!"

– ...Abram a plecat în deplasare, iar nevastă-sa...

– Învățați să vă mulțumiți cu clipa de față, fetelor! Dar oare ce se va schimba ca urmare a progresului științei și tehnicii? Ei, să zicem că vitrinele magazinelor vor fi pline cu mantouri de vulpi argintii sintetice, cu ceasuri de mînă atomice, funcționînd o veșnicie, cu frigidere pe bază de semiconductori... Benzile rulante ale trotuarelor automate din plastic luminiscent vor transporta lumea de la spațioasa cineramă „Nipru" la restaurantul automat „Dinamo". Nici măcar nu va trebui să-ți miști picioarele... Oamenii se vor plimba cu radioteletransmițătoare microelectronice, pentru ca, fără să mai întoarcă capul spre interlocutor și fără să-și mai forțeze laringele, să poată purta aceleași convorbiri eterne.

– Între noi fie vorba, am să vă spun sincer care e părerea mea: robotul este robot, iar mezaninul mezanin.

– Abram a plecat în antiunivers, iar nevastă-sa...

– Învățați să vă mulțumiți cu microsecunda de față!

Iar în colțul străzii, un automat conceput în genul unei nave spațiale va vinde ilustrate – Salutări de pe Venus!, o vedere a cosmodromului de pe Venus încadrat de proumbei care se sărută... [...] Odinioară, demult, maimuțele antropoide s-au separat. Unele au luat în labe pietre și bețe, au început să muncească, să gîndească, altele au rămas să se legene mai departe pe ramuri. În prezent, pe Pămînt a început un nou proces de tranziție, mai rapid și mai puternic: saltul umanității către o nouă stare calitativă. Dar ce le pasă **lor** de toate astea? Ce înseamnă pentru **ei** toate aceste posibilități noi ale științei, ale tehnicii, ale producției? Ce reprezintă pentru ei munca noastră? Noi putem să adăugăm inteligență, îndemînare, capacitate de muncă... Ei și? Vor învăța nu de dragul măiestriei și satisfacerii curiozității, ci pentru a fi mai bine retribuiți, pentru o muncă mai ușoară, pentru a se ridica deasupra altora prin erudiția lor. Vor cumpăra și vor acumula, ca ceilalți să admire bunăstarea lor, ca să-și umple golul moral și spiritual prin grija pentru obiecte. Și pentru zile negre. Poate că asemenea zile nici nu vor mai veni. Dar, deocamdată, datorită lor, toate zilele sînt cenușii... Ce plictiseală. Am să plec la Vladivostok".

Ce-ar mai rămîne de spus? Așa cum se poate observa imediat, argumentele aduse în discuție nu țin de sfera esteticului, cel puțin în mod direct. Asta va face probabil să se audă vocile iritate ale celor care neagă apartenența SF-ului la literatură. Le vom răspunde că au perfectă dreptate. Science-fictionul adevărat reprezintă **mai mult** decît o literatură: este un mod de a trăi.

HOMO EUCHRONICUS

sorin antohi

Dacă discursul utopic se constituie esenţialmente ca erezie în raport cu spaţiul, propunînd **in subsidiar** forme de temporalitate fictivă reclamate de inovaţia geografică[1], literatura înregistrează şi erezia complementară, care urmăreşte cu prioritate modelarea timpului. Dar, lucru oarecum ciudat, cariera literară a manipulării timpului - cea mai perisabilă categorie apriorică, dacă ar fi să urmăm bătute poteci kantiene - e mult mai puţin spectaculoasă decît cea a manipulării spaţiului: spre deosebire de variantele de timp utopic şi de mai subtilele artificii temporale care-i ocupă exclusiv pe naratologi (proustianismul, de exemplu), modelele temporale interesante în sine, ca matrici ale textului literar, sînt rare şi relativ ignorate.

Ceea ce conferă o remarcabilă unitate acestei din urmă categorii de texte este stereotipia generării lor, surprinsă memorabil de un gînd pascalian: „Si le nez de Cléopatre eût été plus court, toute la face de la terre aurait changé."[2] Pe acest mecanism conjectural simplisim, care, sabotînd realitatea, sustrage neantului situaţii posibile concurente şi neactualizate, se întemeiază **ucronia.**

Termenul îl evocă pe Morus şi păstrează ambiguitatea **outopia/ eutopia.** A rămas fără urmări o contribuţie a umanistului francez Guillaume Budé, care scria în epistola de felicitare adresată lui Morus că auzise de locul (!) numit **Udepotia. Udepotia** vine de la grecescul pentru „niciodată", aşa că l-am putea reţine pe Budé pentru tradiţia ucroniei. Cît despre o eventuală **Numquama nostra,** după abverbul latin corespunzător **(Nusquama nostra** apare în corespondenţa lui Erasmus cu Morus), bibliografia nu spune nimic. Germain de Brie - Brixius, pe numele de umanist -, care l-a atacat pe Morus pentru greaca titlului şi pentru latina plină de inovaţii a textului cărţii celebre, nu mai este, iar obiecţiile filologice la propunerea mea **(Numquama)** şi la titlu au devenit puţin probabile. Ca ultimă speculaţie filologică şi primă consideraţie structuralistă, să remarcăm regimul verbelor din textele ucronice, permanent memento al irealităţii, al convenţiei: mascat sau nu de prezentul istoric, de trecutul sau viitorul indicativului, condiţionalul domină. Pe cînd cartografia lacunară şi fantastă a secolelor trecute putea ascunde convingător o **terra incognita** în aşteptarea utopistului, credibilitatea rescrierii unor capitole ale istoriei - adesea esenţiale şi bine fixate istoriografic - e minimă. Rămîne frumuseţea unui **jeu d'esprit** dacă n-ar fi, tot s-ar povesti.

Ucronia îşi începe existenţa ca specie literară cu nume propriu în anul 1857, cînd filosoful francez Charles Renouvier (1815-1903), autorul unor proiecte utopice anterioare[3], publică anonim, în **Revue philosophique et religieuse,** lucrarea **Uchronie, tableau historique apocryphe des révolutions de l'Empire romain et la formation d'une fédération européenne.** În 1876, Renouvier reia şi definitivează acest text, pentru a-l publica într-un volum de 430 pagini **in octavo** purtînd titlul nou **Uchronie (l'Utopie dans l'Histoire). Esquisse historique aprocryphe du développement de la civilisation européenne tel qu'il n'a pas été, tel qu'il aurait pu être.** De astădată, autorul semnează în clar un cuvînt înainte al editorului, compus după toate regulile unei convenţii curente în romantism: manuscrisul datează din secolul al XVI-lea, zice-se, fiind opera unui călugăr persecutat de Inchiziţie. Falsul editor completează informaţia conţinută de titlu cu un rezumat: „E vorba de istoria unui anumit ev mediu occidental pe care autorul îl face să înceapă către primul secol al erei noastre şi să sfîrşească în al patrulea, apoi, de o anumită istorie modernă occidentală care se întinde din al cincilea în al nouălea."[4].

Scrisă cu o remarcabilă cunoaştere a istoriei romane, cartea lui Renouvier îşi situează elementul decisiv al hipertezei istorice la pagina 84, unde Avidius Cassius, istoriceşte asasinat, e numit împărat în urma zvonului morţii lui Marcus Aurelius, dar îi scrie acestuia - la dezminţirea zvonului - şi este adoptat de augustul filosof. Bineînţeles, Commodus nu mai devine împărat (ca în istorie, unde a scris file întunecate), iar reformele sociale cele mai îndrăzneţe se ţin lanţ; drept de cetate pentru fiecare cetăţean liber sau eliberat din provinciile occidentale, eliberarea sclavilor, serviciu militar obligatoriu, învăţămînt generalizat, interzicerea cetăţeniei pentru creştini, recunoaşterea drepturilor naturale de egalitate şi libertate. În statul ucronic ideal al lui Renouvier, religia e înlocuită de o filosofie a toleranţei şi comprehensiunii, forma de creştinism care a triumfat istoric fiind eliminată cu aceeaşi neîndurare cu care eliminase ea diversele secte concurente în primele secole ale erei noastre (ca şi, ulterior, „ereziile").

O inevitabilă răsturnare istorică decurge din cele de mai sus: împăratul Constantin, în loc să intre victorios în Roma anului 312 şi să impună creştinismul ca religie oficială **(In hoc signo vinces...)** e învins şi asasinat; cruciadele se desfăşoară în sens invers, Orientul încercînd să smulgă Roma din mîinile unui Occident păgîn; Reforma, care are loc totuşi în Germania, recuperează păgînii ucronici pentru un creştinism lipsit de ambiţii dominatoare, avînd suprinzătoarea vocaţie a pluralismului (medierea cu filozofia e opera misterelor din Eleusis).

Această istorie ratată de europeni se încheie în secolul al VIII-lea al erei noastre - al XVI-lea al Olimpiadelor, potrivit cronologiei apocrife avansate de

HOMO EUCHRONICUS

sorin antohi

autor –, într-un triumf delirant al ştiinţei, pe care „editorul" are probitatea să-l întemeieze făţiş pe cunoscute pasaje din opera lui Roger Bacon **De Mirabili Potestate Artis et Naturae.** Tabloul paradisului scientist, pe care îl putem regăsi, cu modificări care nu-i afectează substanţa, în mai toată literatura utopică, e detaliat şi grandios: „Am învăţat să producem, conspirînd cu forţele naturale, minuni mai mari decît acelea care erau atribuite altădată unor puteri magice imaginare: să mărim obiectele mici şi să le micşorăm pe cele mari, prin intermediul unor sticle interpuse, şi să remediem astfel defectele vederii noastre; să descriem formele şi mărimile corpurilor celor mai îndepărtate, să creăm în mediile refringente sau cu ajutorul unor suprafeţe reflectante iluziile dorite; să incendiem la distanţă, ca Arhimede, să facem corpurile să ardă în apă, să încălzim băile fără foc, să ne luminăm cu făclii care nu se consumă. Cunoaştem vasele fără navigatori şi pe care un singur om le conduce, cît de mari ar fi ele, cu viteză mai mare decît dacă ar fi fost pline de vîslaşi; şi podurile fără picioare [...], şi aparatele pentru mersul pe fundul mărilor şi al fluviilor, şi trăsurile fără cai [...]; şi intrumente de zbor, aripi artificiale, şi maşini de volum mic permiţînd să ridicăm greutăţi enorme; şi arta de a scrie cît de repede şi scurt dorim, în caractere oculte, şi aceea de a folosi, cu agenţi convenabili, puterea naturală a dorinţei şi voinţa asupra naturii."

Aşa cum însuşi „editorul" Renouvier suspină într-o notă, mare păcat de mileniul de năvalnic progres! Cu toate riscurile folosirii puterii naturale a dorinţei (care îl evocă frapant pe Fourier), cu toată îndîrjirea de a schimba radical natura, suspectă probă de violenţă autoritară la un libertar.

Nu numai reveria tehnologică mai fusese practicată înainte de Renouvier, ci însăşi specia ucroniei, care se constituise în toate articulaţiile, dar nu avea încă un nume. Prevenindu-şi cititorii că nu făcuse decît să enunţe în termeni generali „gîndul nou şi genul insolit", Renouvier ignora existenţa precursorilor: Delisle de Sales, pe numele adevărat Jean-Baptiste Isoard (1743–1816), publicase în 1791 o imensă şi stranie utopie în douăsprezece volume, **Ma République, auteur Platon, éditeur J. de Sales... Ouvrage destiné à être publié en 1800. Ma République,** pretins manuscris platonician, i-ar fi parvenit „editorului" printr-un lanţ impunător de personaje celebre, din care nu lipsesc Lucian din Samosata, Photius, Maimonide, Boccacio, Rabelais, Montaigne, Galileo, Pascal, Fontenelle şi Rousseau. Cît priveşte indicaţia expresă a publicării în 1800, pe temeiul aşteptării unei receptări optime, se pare că mica abatere de nouă ani a fost de bun augur: lucrarea a fost reeditată de cinci ori pînă la termenul ideal, sub trei titluri diferite. Opera lui Delisle de Sales nu este integral ucronică, dar trei pasaje prezintă indubitabil trăsăturile speciei, **avant la lettre.** Cel mai important dintre ele, lung de douăzeci de pagini şi scris cînd la condiţional, cînd la prezent, cînd la trecut, imaginează o desfăşurare a revoluţiei franceze în condiţiile în care atitudinea lui Ludovic al XVI-lea faţă de nobilii săi ar fi fost îndeajuns de fermă pentru a face inutil acel Serment du Jeu de paume. Al treilea insert ucronic pleacă de la nesupunerea gărzilor la interdicţia – galantă, dar catastrofală – de a se deschide focul asupra femeilor care îl căutau pe Ludovic al XVI-lea la Versailles.

Alături de interesul pentru istoria literară, primul fragment ucronic din **Ma République** prezintă şi un interes structural: indecizia gramaticală a lui de Sales. Cum am mai observat, coprezenţa modului condiţional cu modul indicativ, ca şi alternanţa timpurilor gramaticale, sînt extrem de semnificative pentru constituirea ucroniei, ca şi pentru codul de lectură pe care aceasta îl propune. S-ar părea că fatalitatea sintactică a ucroniei e condiţia: **dacă** este **incipit**-ul standard al textelor genului, aşa cum este adesea un element al titlurilor. De acest **dacă** atîrnă întreaga atmosferă de irealitate a ucroniei, pe care nu o poate escamota nici un autor. Singura diversiune posibilă: o temporalitate narativă[5], care să refuleze continuu condiţia constitutivă a textului, recurgînd la forme verbale asociate acţiunilor reale, sigure – naratorul întrebuinţează fie prezentul, fie trecutul, fie viitorul (modul indicativ) încercînd să deplaseze astfel punctele în care lectorul, printr-un răspîndit tic de receptare, ar proba verosimilitatea – de la condiţie la evenimentele narate. Este vorba în fond de manipularea timpului gramatical, ca în cazul, mult mai cunoscut datorită în primul rînd lui Mircea Eliade, al deghizării istoriei în profeţie, **vaticinia ex eventu.**[6]

Prima ucronie integrală şi explicită, deşi lipsită de numele special, nu aparţine însă nici lui Renouvier, nici lui Delisle de Sales. Ea a fost scrisă tot de un francez, Louis Geoffroy (numele complet e Louis Napoléon Geoffroy-Château, 1803–1858). Acesta a fost judecător la tribunalul civil din Paris şi era fiul unui ofiţer destul de cunoscut din armatele lui Napoleon. Opera sa literară este astăzi aproape complet ignorată: Pierre Versins îi mai înregistrează un discurs de circumstanţă şi o ediţie a popularei **La Farce de Maître Pierre Pathelin,** la care Max Nettlau, în gigantica sa bibliografie a utopiei (**Esbozo de Historia de las Utopias,** Buenos Aires, 1934), adaugă **Le brahme voyageur** (Bruxelles, 1843). Contribuţia lui Geoffroy la ucronie este **Napoléon apocryphe,** în acelaşi timp o expresie paroxistică a obsesiilor napoleoniene ale epocii şi deschizătoarea unei serii interminabile de opuscule

ucronice avîndu-l ca erou pe marele corsican. E, fără îndoială, o ciudățenie a istoriei literare că ucronia lui Geoffroy nu a mai fost reeditată din 1896, în condițiile în care un torent de maculatură ucronică, fără Napoleon sau cu el, a cunoscut popularitatea.[7].

Louis Geoffroy își începe istoria apocrifă în 1812, în fața incendiului Moscovei. În loc să se retragă, să-și piardă armata în dezastrul de la Berezina și să revină într-o Franță dezamăgită, Napoleon atacă Petersburgul, ia prizonieri pe țarul Alexandru (de la care obține Finlanda și o parte a Poloniei) și pe Bernadotte (pe care îl face mareșal în armata sa). Toate astea în urma bătăliei de la Novgorod. Polonia este restabilită în frontierele istorice sub Poniatowski, pentru a le demonstra popoarelor slave că Napoleon se înălțase „între Alexandru și Dumnezeu". În 1813, numai Sardinia (!), Turcia și Anglia mai erau independente, ca și San Marino, desigur trecută cu vederea. La 22 aprilie 1814, printr-un decret imperial, un nou născut al familiei suverane primește, **cu anticipație,** titlul de rege al Angliei. A fost un fleac pentru fracezi să pună de acord, peste numai două luni, decretul cu realitatea: în urma înfrîngerii de la Cambridge, englezii sînt nevoiți să capituleze. Republica San-Marino primește, printr-un simplu proces-verbal, un primar, fiind integrată, după opt secole de neatîrnare, în arondismentul Rimini (ca simplă comună). Victoriile lui Napoleon se țin lanț, iar statele îi cad, rînd pe rînd, la picioare: Sardinia e în sfîrșit ocupată, Rusia împărțită în trei regate, turcii goniți din Europa, Algeria și tot restul Africii. În patru ani, Napoleon cucerește toată Asia, cu China și Japonia cu tot, pedepsește Egiptul răsculat prin deturnarea Nilului, Africa devine insulă cu patruzeci de ani mai repede față de istoria noastră, în vreme ce, după secționarea istmului Panama, Americile se despart cu un avans de optzeci de ani. O parte din flotă cucerește insulele din Pacific, pe cînd Napoleon, mulțumit de campania asiatică (avea de ce: descoperise Babilonul și Turnul Babel, hipnotizase un leu, primise de la birmani două licorne care aveau să prolifereze în Franța etc.), se întoarce în Europa. Pe drum, un incident, un incident strecurat magistral de Geoffroy: „În momentul în care, după ce matelotii semnalaseră insula, generalul Bertrand află că Sfînta Elena apărea la orizont, împăratul păli, o sudoare rece păru deodată că i se răspîndește și îi strălucea pe frunte; s-ar fi zis că un pericol necunoscut, o apariție îngrozitoare veniseră să-i înghețe sufletul și sîngele. 'Sfînta Elena!', spuse el cu o voce sumbră și lăsă să-i cadă capul în piept, ca apăsat de o durere sfîșietoare. „Ciudata întîmplare – în istoria adevărată s-a descoperit un caiet al școlarului Bonaparte care se termina cu „Sainte-Héléne, petite île"..... – rămîne fără urmări, fiindcă Franța pregătise eroului său o primire triumfală. Victoriile își urmează cursul: Africa e cucerită și explorată în mai puțin de doi ani, de către cinci armate înaintînd pe direcții diferite, Americile hotărăsc entuziast să se închine, pentru a completa monarhia universală înțeleasă **stricto sensu.**

Cum știe toată lumea, imperiile se păstrează mai greu decît se fac, forța neputînd înlocui, ca factor de coeziune, afinitățile spirituale, rasiale, lingvistice. Napoleon a renunțat cu greu la proiectul de a face, în vreo șapte generații, prin mijlocirea științei, ca oamenii să aibă aceeași culoare, dar a obținut ca franceza să fie limba tuturor popoarelor și a fundat o biserică ecumenică veritabilă. Ca toți oamenii, Napoleonul ucronic moare la 23 iulie 1832, la patru ani după ce fusese uns de papă, într-o festivitate apoteotică, monarh universal (ocazie cu care, pentru un plus de festivism, două stele din constelația Orion s-au consumat într-un grandios incendiu).

Cu pasiunea pentru detaliu a utopistului dintotdeauna și de pretutindeni, Geoffroy nu pierde din vedere literatura și istoria lumii sale fictive. El face liste de lucrări, rezumate, inventează scriitori noi și amendează bibliografiile celor vechi, consacră un întreg capitol (XXXIX) dezvoltării științei. Prodigioasele descoperiri științifice din ucronia lui Geoffroy duc la controlul climei, la explorarea tuturor resurselor de energie și materii prime, la dispariția celor mai multe boli. În pagini care par ieșite de sub pana lui Fourier, autorul lui **Napoléon apocryphe** pomenește de oceane de apă potabilă, de readucerea morților la viață, de inventarea unor parfumuri noi, de extinderea considerabilă a simțurilor. Ca să nu mai vorbesc de celelalte realizări – înfățișate adesea credibil și ispititor –, să notăm că Napoleon, care iubea firesc geografia, a dispus și a obținut o perfecționare fără precedent a acestei științe.

La sfîrșitul cărții sale, copleșit și sedus de lumea pe care o crease, Geoffroy retrăiește mitul lui Pygmalion: „Am sfîrșit prin a crede această carte după ce am terminat-o. Astfel, sculptorul care își termină opera vede în ea un zeu, îngenunchează și îl adoră."

Ucronizarea celui mai glorios francez a fost practicată, pe scară mai mică, și de alți autori. Robert Aron (**Victoire à Waterloo,** 1937) transformă istoria într-o dramă psihologică, trimițîndu-l pe Napoleon tot în Sfînta Elena, din motive de **self-realization:** „Ce înseamnă întîrzierea unui Grouchy, sau năuceala unui Ney, în fața angoasei umane care impune creatorului imperiului sentimentul că acest imperiu, prin dimensiuni și cadre, scapă voinței sale sau îi înșeală speranțele? Drama celor o sută de zile nu e nici o dramă politică, nici o dramă militară, ci înainte de toate e dramă umană, aceea a unui destin învins care sfîrșește prin a se împlini. Chiar victorios, Napoleon trebuie să meargă pe Sfînta Elena".

Din rațiuni diferite, care țin mai cu seamă de urmărirea plată a unui efect de plauzibil, autorii de ucronii au căutat de cele mai multe ori să-și insereze ipotezele în istoria atestată, resemnîndu-se, în consecință, la personaje și momente de interes secundar, sau alegînd din istorie perioade foarte scurte – cum vom vedea mai încolo, scurtarea istoriilor ucronice mai poate demonstra și tendința internă a speciei spre amănunt și construcție completă. E.M. Laumann și René Jeanne, în **Si, le 9 Thermidor... Hypothèse historique** (1929), rămînînd la Napoleon, îl pun pe acesta să-l dis-

HOMO EUCHRONICUS

sorin antohi

trugă pe Robespierre, scăpat de gloanțele jandarmului Merda, reîntors la Convenție pentru a-și elibera opozanții și conducător al unei insurecții. Pierre Versins, care numește asemenea lucrări „Uchronies avortées", citează și două lucrări în care hiperteza fără efect se observă mai ușor: în **Seconde vie de Napoléon (1821—1830) (Napoleon's Second Life). Traduction, introduction et notes de Louis Millanvoy** (1913). Autorul – pretinsul traducător –, care trebuie reținut și pentru citarea unui precursor (Geoffroy), îl face pe împărat să evadeze din exil cu un submarin, dar îl lasă apoi să moară în Africa, fără să schimbe cu nimic marea istorie; Pierre Veber, în **La seconde vie de Napoléon I-er** (1924), propune un Napoleon care evadează înainte de exil (ajutat de o sosie), realizează că Europa era sătulă de el, se retrage în anonimat (exceptînd cîteva întîlniri) și moare octogenar.

Existența ucroniilor „timide" – pe scară modestă și fără să modifice radical istoria – îl face pe Versins să deosebească ucronia de romanul de ipoteză istorică: prima se bazează pe o **hiperteză** (cu elemente de interogație imaginare), cel de-al doilea pe o **ipoteză** (unde problema pusă există). Tot Versins distinge ucronia de **istoria secretă** (în care se relevează totuși aspecte derizorii ale istoriei, reconstruite cu ajutorul imaginației) și de **istoria viitoare.** Aceasta din urmă, existentă ca atare în puține cazuri, dar figurînd ca preambul – uneori implicit – al romanelor de anticipație, construiește în detaliu un eveniment sau o epocă viitoare, în stilul binecunoscut al romanelor de istorie. Perosnal, înclin să cred că aceste noi etichete, cu eficiență certă pentru istoria literară, exagerează distanțele dintre forme ale aceleiași ucronii.

Chiar într-o colecție cu titlu grăitor, **If, or History Rewritten,** diferitele variante de ucronie se suprapun și se împletesc. Colecția a apărut în 1931 la New Yok, sub redacția lui Sir John Collings Squire (și, în același an, la Londra, cu titlul **If It Had Happened Otherwise**) și a fost reeditată în 1972 (fără contribuția lui Van Loon, dar cu patru texte noi).[8]. Printre cele mai reușite bucăți, cea a lui Churchill (destinul Statelor Unite dacă războiul de secesiune ar fi fost cîștigat de sudiști) și cea a lui André Maurois (Napoleoni sînt mai mulți, dar Bonaparte a murit într-o răzmeriță, anonim).[9].

Complexul demiurgic al utopismului poate fi identificat într-o formă extremă la scriitorul elvețian romand Léon Bopp, autorul unei masive ucronii, de o riguroasă minuție, **Liaisons du monde,** scrisă între 1935 și 1944, și publicată în patru volume, între 1938 și 1944, Léon Bopp se făcuse deja remarcat cu **Jacques Arnaut et la Somme romanesque** (1933). Un ambițios experiment: scriind romanul unui romancier, autorul include în el operele romancierului, aduse la dimensiunea mai convenabilă de analiză sau nuvelă. În paralel cu publicarea operei sale de căpătîi, Bopp a mai publicat un volum de proze scurte. **Drôle de monde (contes et contules irritants)** (1940), în care imaginația și umorul se întîlnesc. Istoria ucronică a lui Bopp se referă la Franța anilor 1935–1944, debutînd cu o prezentare a istoriei adevărate din 1921 pînă în 1936, pentru a sfîrși ca grandioasă frescă apocrifă, cu nenumărate personaje și intrigi paralele, combinate cu migală într-un țesut narativ în care firul principal e înlocuit de toate firele, egale ca pondere și importanță. Scrisă în anii agitați 1935–1944, ucronia lui Bopp se resimte, proiecțiile ficțiunii fiind substanțial modificate pe parcurs sub presiunea istoriei, care introduce continuu elemente noi într-o serie dinamică. Așa cum am văzut fiecare, numai prezentul e surprinzător. Viitorul este întotdeauna previzibil.

Să remarcăm, înainte de a trece la o ultimă înfățișare a ucroniei, predilecția francezilor pentru rescrierea istoriei, ca și prioritatea lor în stabilizarea și denumirea acestui tip de discurs, practicat totuși, jourdinian, cu mult înainte și nu numai în Franța. De asemenea, să remarcăm că, în drumul către amendarea istoriografică a unor perioade tot mai scurte, s-a pornit de la secole (Renouvier) și s-a ajuns la mai puțin de un deceniu (Bopp) ori, mai frecvent, la zi, la oră, la clipă.

Am văzut că Renouvier își presărase ucronia, chiar de la primele pagini, cu războaie. Războaie fictive s-au mai văzut în literatură, de la cele dintre atlanți, gorgone și amazoane, dintre Lunari și Solari (Dionis din Mitilene, **Hespera,** sec. I î.e.n., Lucian din Samosata, **Istorie adevărată,** cca. 180 e.n. – respectiv), la cele dintre francezii și englezii manevrați de ducele Multipliandre al lui Restif de la Bretonne. Cît despre episoade fictive, inventate sau rescrise părtinitor, ale unor războaie reale, nu mai este cazul să insist: memoriile foștilor combatanți, uitatele **gesta,** romanele, epopeile și manualele de istorie sînt pline! Pierdute printre afaceri mai importante, aceste confruntări militare imaginare nu au reușit să declanșeze, pînă în 1871, mecanismele psihologice ale masselor, rămînînd simple exerciții de stil. În acel an, pe fondul unei angoase general-europene, scriitorul militar englez Sir George Chesney a publicat anonim, în **Blackwood's Magazine,** lunga nuvelă **The Battle at Dorking,** care avea să devină extrem de populară în scurtă vreme și avea să declanșeze o interminabilă literatură belicoasă, de regulă tributară șovinismului și dezgustător de sîngeroasă.[10]. Scrisă după înfrîngerea franceză din 1870, nuvela prezintă o invazie a Angliei: la cincizeci de ani după invazie, un voluntar povestește nepoților cum germanii au atacat și cucerit Albionul. Slăbită de o revoluție în India și handicapată de torpilarea flotei

de către inamic, armata britanică, puțin numeroasă, prost instruită, slab înarmată și flămîndă, e învinsă la Dorking, după ce singurul arsenal al țării, Woolwich, căzuse în mîinile inamicului. Situația care rezultă în urma prăbușirii militare e prezentată cu amărăciune de veteran: „Și ce ni s-a lăsat ca să trăim? Lipsiți de coloniile noastre: Canada și Antilele revenite după împărțire Americii; Australia forțată să se separe de metropolă; India pierdută pentru totdeauna, după ce conaționalii noștri, izolați de orice ajutor, fuseseră exterminați în timp ce luptau ca să ne păstreze această țară; Malta și Gibraltarul cedate noii regine a mărilor; Irlanda independentă și sortită perpetuu revoluției și anarhiei". Șocul acestei înfrîngeri ucronice a fost remarcabil în epocă, dată fiind precaritatea militară a unui imperiu colonial amenințat de scindare și de ascensiunea prusacă. În termeni scumpi esteticienilor receptării, putem spune că publicul englez a trăit un neliniștilor moment de identificare[10].

[1] Am înregistrat aspecte ale acestei probleme, printre altele, în „Timp erodat și utopie", **Transilvania,** nr. 12/1982, pag. 41-2. O trimitere esențială se cere însă la istoriografia modernă, în special la operele istoricilor de la **Annales** Fernand Braudel și Pierre Chaunu. La Braudel timpul are o structură etajată tripartită, în care etajul fundamental - întrucîtva ocultat de cel superior (evenimentul) și de cel median (timpul decenal și tridecenal al economiei) - este constituit de **timpul geografic,** timpul cvasiimobil al Mediului. Chaunu, într-un articol din 1969, reluat ca „L'histoire géographique" în **Histoire quantitative. Histoire sérielle,** Paris, Librairie Armand Colin, 1978, pp. 28-34, vorbește de „timpul geologic al civilizației tradiționale". Adaug că, alături de o condiționare geografică profundă a timpului, inițiativa cronologică umană a introdus condiționări subiective. Astfel, am putea vorbi cu îndreptățire de un **tempus loci,** de un timp produs și prizonier al locului.

[2]. Pascal, **Pensées,** VI, 18. Acest citat deschide și cele două pagini dedicate ucroniei și ficțiunii politice de Florin Manolescu, în cartea sa **Literatura S.F.** București, Univers, 1980 (pag. 76-7). Nu e singurul gînd ucronic al lui Pascal; în altă parte, eroul conjecturii este Cromwell: „Cromwell urma să distrugă creștinătatea: familia regală era pierdută, și a sa putere nică în veci, fără un mic grăunte de nisip care se pune în ureterul său; Roma însăși urma să tremure sub el; dar această pietricică, altminteri un nimic, pusă în acest loc, îl omorî."

[3]. Cum ar fi **Manuel républicain de l'homme et du citoyen, par Ch. Renouvier, ancien élève de l'École polytechnique. Publié sous les auspices du ministtre provisoire de l'instruction publique,** Paris, Pagnerre, 1848, in-16. Acest **Manuel républicain,** revizuit și publicat după cîteva luni, în noiembrie 1848 (prima ediție era din martie), cînd autorul nu mai reprezenta un punct de vedere oficial și își putea permite un oarecare radicalism, a avut și o circulație românească. Heliade îl recomanda diasporei române postrevoluționare (într-o scrisoare către exilații la Brussa), iar Bălcescu îi traducea primele cinci capitole (V.D. Popovici, **Studii literare,** IV, Dacia, 1980, pag. 103-107 și Radu Tomoioagă, **Ion Eliade Rădulescu. Ideologia social-politică și filosofică,** București, Editura științifică, 1971, pag. 41-42). Cititorii interesați de întreaga activitate a lui Renouvier și de ideile sale pot găsi un ghid foarte bun în paginile consacrate părintelui ucroniei în clasica lucrare a lui Émile Bréhier, **La Philosophie moderne. IV: Le XIXe siècle après 1850. Le XXe siècle.** Paris, P.U.F., 1932, cap. V, „Le mouvement critique".

[4]. Citatele, ca și multe din informațiile brute, provin din lucrarea lui Pierre Versins **Encyclopédie de l'utopie, des voyages extraordinaires et de la science-fiction,** Editions l'Age de l'homme, Lausanne, 1972.

[5]. **Cum un excurs în poetica prozei nu și-ar găsi locul aici, trimit pentru exactitate terminologică la lucrări de naratologie. Pentru distincția Tempus-Zeit** (prezentă și în engleză: **tense-time),** v. Harald Weinrich, **Tempus,** Stuttgart, 1964 (la Seuil, în colecția „Poétique", a apărut în 1973 o ediție franceză revăzută). Distincția dintre formele temporale lingvistice și realitatea temporală extralingvistică a fost făcută și de francezi, mai ales de Gérard Genette **(Figures III,** Paris, Seuil, 1972). La noi, Al. Călinescu se ocupă de temporalitatea narativă în **Perpective critice,** Iași, Junimea, 1978, pag. 7-29.

[6]. V. Mircea Eliade, **Istoria credințelor și ideilor religioase,** I, paragraful 121.

[7]. Prima ediție a apărut anonim, în 1836, cu un epigraf din Bosuet: „Poussons jusqu'au bout la gloire humaine par cet exemple". Ediția următoare, cu titlu modificat și sub numele autorului, Louis Geoffroy, a apărut în 1841. În același an a mai apărut o ediție, următoarea (și ultima) ieșind în 1896. Ucronii napoleoniene mai cunoscute au mai scris: E.M. Laumann și René Jeanne (al doilea a scris una și singur), Robert Aron, André Maurois, H.A.L. Fischer, Louis Millanvoy, Pierre Veber.

[8]. În colecția citată au apărut inițial următoarele texte: P. Guedalla, „If the Moors Had Won in Spain"; G.K. Chesterton, „If Don John of Austria Had Married Mary Queen of Scots"; H.W. Van Loon, „If the Dutch Had Kept Nieuw Amsterdam"; A. Maurois, „If Louis XVI Had Had An Atom of Firmness"; H. Belloc, „If Drouet's Car Had Stuck"; H.A.L. Fischer, „If Napoleon Had Escaped to America; H. Nicolson, „If Byron Had Become King of Greece"; W.S. Churchill, „If Lee Had Not Won the Battle of Gettysburg", M. Waldman, „If Booth Had Missed Lincoln"; E. Ludwing, „If the Emperor Frederik Had Not Had Cancer"; J.C. Squire, „If It Had Been Discovered in 1930 that Bacon Really Did Write Shakespeare". Titlurile rezumă foarte clar aceste ucronii.

[9]. Alături de Roger Caillois **(Ponce Pilate,** 1961: Pilat îl apără pe Isus, iar creștinismul nu se mai dezvoltă ca religie universală), André Maurois a dat unul din cele mai bune exemple de ucronie, în **Fragments d'une Histoire universelle 1992.** Este vorba de o **istorie viitoare** apocrifă, care nu trebuie confundată cu încercările unor autori de anticipații de a

SOCIOLOGIE LITERARĂ SF

voicu bugariu

Mişcarea SF ca avangardă longevivă. Este revelatoare analogia dintre structura mişcării SF (adică a actelor specifice de delimitare faţă de restul literaturii) şi cea a avangardei literare şi artistice.

După toate aparenţele, această apropiere nu a fost sesizată datorită naturii speciale a asemănărilor, ce trimite gîndul la un portret anamorfotic. La prima vedere, nimic nu are legătură cu literatura SF în „tabloul cu secret" al avangardei. Este însă suficient să privim din unghiul potrivit, pentru ca trăsăturile cunoscute să iasă la iveală.

Imaginea unui film proiectat **au ralenti** este de asemenea grăitoare. Supus unei accentuate încetiniri, filmul avangardei ca fenomen cultural (sau cel al unei avangarde anumite) începe, în chip surprinzător, să ofere echivalenţe ale momentelor esenţiale din evoluţia mişcării SF.

Cîteva dintre caracteristicile avangardei: atenţia specială acordată anticipării, viziunilor asupra viitorului; cultivarea maximei îndrăzneli de gîndire şi de expresie; contestarea violentă a trecutului literar (artistic); atitudinea negatoare, dar şi dorinţa de a cultiva forme regeneratoare, rezultate ale unei capacităţi de a intui viitorul; negarea ideilor tradiţionale de literatură şi artă, precum şi sublinierea ideii de noutate; construirea unui mit al civilizaţiei industriale; practicarea prozelitismului; lansarea metodică a unor texte programatice şi justificative; obsesia găsirii unor precursori (reali sau doar fictivi).

Factori favorizanţi ai îmbătrînirii şi dispariţiei avangardei: constante reacţii adverse, exprimînd contestarea sau doar neînţelegerea, generînd sentimente de nerealizare şi de frustrare; negarea ideii de tradiţie conţine germenii unor fenomene de autonegare (în SF un astfel de fenomen este proliferarea umorului); inevitabila apariţie a unui sistem stereotip de definire a propriei poziţii, generator de dogmatism, rutinizare şi sectarism.

După cum se ştie, avangardele nu trăiesc mult, încheindu-se prin „domesticiri", prin încadrări în tradiţie şi în regulile de succes ale acesteia, prin „clasicizarea" cîtorva dintre membrii lor (cazul iniţial suprarealistului André Breton, de exemplu, este tipic).

Toate caracteristicile enumerate mai sus se regăsesc în mişcarea SF, dacă aplicăm amintitele corective. Ceea ce îi este specific acesteia din urmă este longevitatea. Etapa finală a oricărei avangarde, cea a resorbirii în tradiţie (prin crearea, de regulă, a propriei tradiţii), însoţită de „producerea" cîtorva personalităţi literare sau artistice de primă mărime este ilustrată prin doar cîteva cazuri, generalizarea ei putînd fi eventual pronosticată pentru un viitor cînd ştiinţa şi tehnica se vor banaliza, iar literatura SF nu va mai putea fi deosebită de literatura „obişnuită". Pătrunderea unor autori ca Wells sau Bradbury în unele programe de învăţămînt pare a prefaţa tocmai această etapă finală. Deocamdată însă sîntem îndreptăţiţi să vorbim despre un paradox al mediocrităţii vitale, fără a cărui „funcţionare" longevitatea mişcării SF nu ar fi posibilă. Diversele demersuri (conştientizate sau nu), avînd drept consecinţă păstrarea mişcării SF de la noi într-o perpetuă non-maturitate, au deci o justificare obiectivă.

Dar omologarea teoretică a mediocrităţii vitale nu echivalează, desigur, cu recunoaşterea unei fatalităţi a neîmplinirii. Aceasta fiindcă este cazul să luăm în considerare şi un fenomen frecvent în istoria culturii: simultaneitatea unor etape teoretic succesive. Astfel putem explica faptul că unii autori de la noi au reuşit să atingă „viteza de desprindere" şi, prin operele lor realmente valoroase, să ilustreze etapa finală a „avangardei SF" de la noi, cea a dizolvării în marea tradiţie literară. Astfel, „stagiul" lui Ovid S. Crohmălniceanu în mişcarea SF a fost foarte scurt, aproape inexistent, cele două volume de proză ale sale fiind receptate drept literatură bună, pur şi simplu. Tot un „divorţ al consacrării" apare şi în evoluţia lui Vladimir Colin, opera acestuia nemaifiind legată, în conştiinţa literară, de mişcarea SF. Sînt două cazuri de părăsire a mişcării SF şi de intrare

---

stabili cadrul temporal viitor al prozelor lor. Istoria viitoare, aşa cum este ilustrată de autori ca Maurois, are toate aparenţele unei lucrări de istorie, în care sînt folosite fragmente din memoriile unor personalităţi, din jurnale intime şi din presă, sînt date descrieri seci ale evenimentelor, cu cifre şi date, fără contribuţia discursului românesc. Procedeul nu este, în fond, decît **rescrierea istoriei.**

[10]. Un raft întreg din biblioteca războaielor imaginare a fost umplut de osîrdia comandantului Emile-Auguste-Cyprien Driant, zis „Căpitanul Danrit" (1855–1916). Dacă Sir George Chesney se mulţumise cu o sută de pagini pentru a descrie dezastrul Angliei, căpitanul Danrit a produs peste zece mii de pagini sîngeroase. Cele mai groase cărţi de măceluri: **La guerre de demain** (2827 pagini), **L'invasion noire** (1279), **La guerre fatale** (1192), **L'invasion jaune** (1000). Titlul uneia din cărţile gramofonului cazon îi rezumă opera: **Mort à tout le monde!.** În zilele noastre – pacifiste dar nu paşnice –, războaiele ucronice sînt încă la modă, iar militarii, în aşteptarea conflictelor care să-i justifice, se defulează pe hîrtie. Vezi cazul generalului englez cu mari funcţii în NATO, sir John Hackett, care a coordonat un volum colectiv de mare succes, **The Third World War** (1978).

în Literatura SF. (Să admitem, pentru simplificarea argumentării, că există o Literatură SF – compusă din opere de valoare – și o literatură SF incluzînd toate textele specifice.) Simultan există însă și manifestări caracteristice pentru etapa de început a avangardei, cînd „totul este permis", iar „ora" este și a diletanților și a veleitarilor. Istoria avangardei literare descrie, ca fenomen tipic, ilustrările efemere ale unor veleitari, în condițiile ebuliției de început, urmate de reîntoarcerea acestora în anonimat. Și alte etape simultan manifestate pot fi cu ușurință detectate în tabloul ale cărui extreme au fost schițate.

Cele trei cîmpuri de producție. Un plus de clarificare a acestei coexistențe îl aduce adaptarea cîtorva sugestii ale lui Pierre Bourdieu (recent tradus în românește: „Economia bunurilor simbolice", traducere și prefață de Mihai Dinu Gheorghiu, Editura Meridiane, București, 1986). Sociologul francez are în vedere două cîmpuri: cel de producție restrînsă, capabil să consacre, adică să confere legitimări culturale, și cel de mare producție, generator de texte (bunuri simbolice) preponderent comerciale. Acestora două sîntem îndreptățiți să le adăugăm un al treilea, cel de producție a amatorilor.

Cele trei cîmpuri corespund unor etape caracteristice din evoluția de avangardă longevivă a mișcării SF de la noi. Astfel, textele amatorilor, specifice pentru caracterul de virtualitate al mișcării SF, sînt niște promisiuni de Literatură SF și țin de începutul avangardei. Cum s-a văzut, consacrarea semnifică părăsirea mișcării SF (aceasta neînsemnînd, desigur, întreruperea unor contracte personale). Tot o relativă părăsire a mișcării SF înseamnă și specializarea în texte comerciale. De data aceasta, însă, ruptura este mai puțin netă, autorii de texte comerciale, deși profesionalizați, într-un anume sens, rămînînd în bună măsură niște amatori (datorită sărăciei mijloacelor literare folosite).

În principiu, sociologul literar ar fi poate îndreptățit să contemple senin cele trei cîmpuri, mulțumindu-se să le înregistreze manifestările și interdependențele. Ultimii doi-trei ani au adus încă o potențare a unei mentalități anumite. Pusă în practică, această mentalitate a reușit să influențeze în chip net coexistența „naturală" a celor trei cîmpuri, dîndu-i un curs distinct, a cărui descriere este necesară.

O mentalitate frenatoare. În ciuda unor repetate exprimări ale dorinței de fuzionare cu literatura „mare", s-a manifestat și la noi o asemenea mentalitate, exprimată prin acte de minimalizare.

Principalele componente și forme de manifestare ale acestei mentalități: 1. Acceptarea ideii că genul este extrem de permisiv. 2. Sprijinirea corelativă a tipăririi unor texte nerealizate. 3. Recomandarea acestor texte prin „contribuții critice" diletantistice. 4. Teoretizări publicate, ce au condus la o accentuată încețoșare a ideii de competență în materie de literatură SF, punînd în mod implicit la îndoială lectura criticilor literari de profesie, dar și cea a oamenilor de știință.

Procedee retorice folosite în respectivele teoretizări: 1. Extrapolarea sofistică a ideii că receptarea literaturii SF presupune o anumită inițiere tehnologico-științifică (în realitate, această inițiere trebuie să fie doar elementară, fapt dovedit de popularitatea genului) și sugerarea unui statut ezoteric. 2. Confuzia între SF și literatura de popularizare științifică; sugestie implicită: anticipația nu este neapărat necesar să fie literar valoroasă. 3. Recunoașterea ocazională a unei literarități parțiale; în scopul descurajării unor eventuale demersuri analitice venite dinspre știință. 4. Admiterea sofistică a ideii că o temă generoasă poate scuza un nivel literar scăzut.

Efecte ale mentalității frenatoare: 1. Încurajarea și publicarea unor proze nerealizate, precum și sprijinirea lor diletantistică, în stilul maximei permisivități, au favorizat plafonarea unor autori talentați (mai ales tineri), prin slăbirea autoexigenței și încurajarea mediocrității. 2. S-a produs și descurajarea altor autori talentați; aceștia au refuzat să intre său să persiste într-un „joc" a cărui miză literară și intelectuală este mică. 3. A fost provocată o îndepărtare a criticii literare de domeniul SF. Textele de scăzut interes artistic și, în general, intelectual, nu sînt de natură să îi atragă pe critici. Neatrăgătoare este și ideea de a te ilustra într-un domeniu unde este posibilă publicarea lesnicioasă a unor texte (inclusiv de critică) exagerat de modeste. 4. Neclaritatea ideii de competență SF a deschis drum liber diletanților cu aplomb, precum și, în general, veleitarilor. 5. Autorii talentați au fost dezavantajați nu numai prin indirecte sugestii de mediocritate, ci și datorită plasării diletantistice a prozelor lor în contexte dezavantajoase și generatoare de confuzie valorică. 6. Prozele nerealizate și comentariile diletantistice au întărit în chip primejdios impresia că literatura SF este rezultatul unei activități intelectuale de mîna a doua.

Mișcare SF, Literatură SF și literatură SF. Cum spuneam, mentalitatea succint descrisă, are darul de a deregla „funcționarea naturală" a celor trei cîmpuri. La prima vedere putînd să pară subiectivă, afirmarea acestei dereglări își dovedește pertinența, dacă este înglobată în modelul teoretic propus.

Astfel, mișcarea SF și cîmpul de producție al amatorilor, care îi corespunde, sînt cu totul legitime atît timp cît joacă rolul pozitiv de a lansa scriitori autentici. Mentalitatea freneratoare are însă darul de a mări în chip artificial forța centripetă a mișcării SF. Cine beneficiază de stagnarea apărută? Nimeni altcineva decît aceia care, dintr-un motiv sau altul, sînt incapabili să depășească stadiul de amatori promițători, transformîndu-se (alte posibilități nu există) fie în diletanți, fie în veleitari. În ceea ce îi privește pe autorii comerciali, se poate spune, avînd în vedere contextul cultural de la noi, care exclude carierele literare de acest tip, că nu pot conta drept „produse" semnificative ale mișcării SF.

Care ar fi pronosticul de viitor în ceea ce privește interacțiunile dintre cele trei cîmpuri? Activitatea editorială SF de la noi, din ultimii doi-trei ani, arată o preeminență a diletantismului, veleitarismului (forme degradate ale amatorismului) și a viziunii comerciale. Să sperăm că adevăratul monopol, în chip incredibil ilustrat de acestea, va înceta.

galaxia SF

DRUMUL PRIMEJDIOS AL PROFETULUI

ion hobana

În vreme ce „The Strand Magazine" publica **Primii oameni în Lună,** „Fortnightly Review" făcea loc în paginile sale eseurilor wellsiene reunite apoi sub titlul **Anticipaţii despre influenţa progresului mecanic şi ştiinţific asupra vieţii şi gîndirii umane.** Lectura lor în foileton l-a impresionat puternic pe Arnold Bennett, după cum reiese dintr-o scrisoare trimisă autorului la 23 noiembrie 1901: „...am fost absolut copleşit de amploarea şi de reala lor vigoare intelectuală, ca să nu mai menţionez forţa imaginativă. Aceste articole m-au făcut să te privesc cu oarecare spaimă. Ori posezi în cel mai înalt grad trucul jurnalistic de a simula că eşti atotştiutor, ori eşti unul dintre cei mai remarcabili oameni în viaţă. Şi spun asta cu sinceritate, fără nici o urmă de glumă." După două zile, Wells răspundea: „Sînt bucuros să-ţi spun că modesta dumitale presupunere este întemeiată. Nu e nici o iluzie. **Sînt** mare. Şi lectura fragmentară a **Anticipaţiilor** nu îţi poate da decît o vagă idee despre masivul efect culminant al cărţii privită ca un tot." Scrisoarea este interesantă nu numai prin accentele ei egotiste, care ne revelează o faţetă a personalităţii semnatarului, ci şi prin importanţa pe care o atribuie cărţii, privită ca o posibilă piatră de hotar în evoluţia gîndirii cititorilor: „Doresc foarte mult să o citeşti **şi**, dacă te convinge, să faci ceva pentru a propovădui evanghelia mea. Cred pur şi simplu că agitaţia şi zarva şi discuţiile în jurul acestei cărţi ar avea un efect extrem de binefăcător în întreaga ţară şi dumneata, cel puţin, nu vei pune credinţa mea la îndoială. Sînt sigur că voi captiva cea mai mare parte a publicului londonez instruit, dar visez ca ea să fie citită de preoţi şi doctori de ţară şi alţii asemenea, avînd o răspîndire mult mai largă decît visează editorii mei. Cred că în ea există o multitudine de lucruri demne de a fi reţinute, despre confortul casnic, statutul fetelor nemăritate, bucătăria viitorului, construcţiile, îmbrăcămintea, etc., care ar trebui să constituie o momeală chiar pentru marele public..." Marele public a înghiţit momeala, dovada constituind-o numeroasele ediţii succesive. Iar reacţiile londonezilor instruiţi au fost sintetizate cumva de William Archer, care declara că guvernul trebuie să-l subvenţioneze pe Wells, pentru ca acesta să se poată dedica exclusiv anticipării destinului omenirii.

Există temeiuri pentru astfel de aprecieri (şi autoaprecieri) entuziaste? Nu vom putea răspunde decît după ce vom trece în revistă anticipaţiile wellsiene, căutînd să le situăm în contextul realizărilor epocii şi al previziunilor altor visători cu sau fără diplome ştiinţifice.

Primul eseu este consacrat **Locomoţiei în secolul XX.** Considerînd că simbolul secolului XIX este „o maşină cu aburi alunecînd pe şine", ucenicul profet se arată convins că secolul XX va aparţine automobilului şi concepe trei direcţii distincte de dezvoltare. În primul rînd, apariţia camioanelor de mare tonaj pentru mărfuri şi, drept consecinţă, înfiinţarea unor mari companii de transport. Apoi, utilizarea pe scară largă a maşinii particulare, capabilă să acopere zilnic peste 500 de kilometri şi să slujească, la nevoie, de loc de odihnă şi de somn. În sfîrşit, organizarea unor companii de omnibuzuri cu motor, concurînd cu sau succedînd omnibuzurilor cu tracţiune animală şi trenurilor suburbane. Este imaginată şi infrastructura necesară, începînd cu şoselele adaptate acestor tipuri de vehicule: „Suprafaţa lor va semăna, poate, cu aceea a pistelor pentru cursele cicliste; e şi mai probabil că, fiind expuse vîntului şi ploii, vor fi protejate cu un strat de asfalt în pantă, pentru a drena apa, sau, şi mai sigur încă, vor fi făcute dintr-o substanţă nouă, fie dură, fie elastică, n-aş putea să precizez*. Ele vor trebui să fie foarte largi (...) la răspîntii, nu se vor încrucişa la acelaşi nivel, ci pe poduri suprapuse." Nu este aceasta o descriere fidelă a autostrăzilor moderne?...

În ceea ce priveşte circulaţia urbană, este prevăzută introducerea platformei mobile „ale cărei avantaje au fost supuse aprecierii lumii întregi, sub o formă poate caricaturală, la Expoziţia de la Paris din 1900". Platformele mobile sînt descrise cu lux de amănunte şi în **Cînd se va trezi Cel-care-doarme,** apărut, în foileton, începînd din ultimele luni ale anului 1898. Wells ar fi putut întîlni ideea în **Insula cu elice** (1895) a lui Jules Verne: „Unele artere mari sînt înzestrate cu trotuare mobile acţionate de un lanţ fără sfîrşit, pe care oamenii se plimbă cum ar face-o într-un tren în mers, mişcîndu-se o dată cu el."

Ciudată este rezerva celui care înfăţişase, în **Cînd se va trezi Cel-care-doarme,** mari avioane de pasageri, faţă de utilizarea văzduhului ca o nouă cale de legătură între indivizi şi colectivităţi. Referindu-se la „invenţia apropiată a balonului dirijabil"**, Wells declară categoric:

---

* În **Cînd se va trezi Cel-care-doarme,** această substanţă se numea eadhamită, după numele inventatorului.

** Primul balon dirijabil, „La France", datează totuşi din 1885. Iar primul dirijabil cu schelet metalic rigid fusese experimentat de Ferdinand von Zeppelin în 1900, deasupra lacului Konstanz.

„...nu cred nicidecum că aeronautica va intra vreodată în joc pentru a modifica într-o măsură însemnată mijloacele de transport și de comunicație. Or, aceasta este problema esențială pe care o examinăm aici. Omul nu este, într-adevăr, un albatros, ci un biped terestru, cu o serioasă predispoziție de a suferi de grețuri și de amețeli la fiece mișcare neobișnuită..." De atîtea ori supus unor comparații nefavorabile cu tînărul său confrate englez, Jules Verne văzuse, totuși, mai limpede viitorul aeronauticii în **Robur Cuceritorul** (1886).

Intitulat **Extinderea marilor orașe,** al doilea eseu pornește de la constatarea că „distribuirea populației într-o țară este totdeauna în raport direct cu facilitățile transportului." Or, dată fiind augmentarea acestor facilități descrisă mai înainte, autorul își exprimă convingerea că orașele-colos sînt „destinate să fie supuse unui proces de extindere și diseminare care va duce, după toate aparențele, într-o perioadă determinată, la dispariția petei lor negre de pe harta lumii." Urmează o neașteptată dar în definitiv logică repudiere a opiniei exprimate în „precedentele noastre anticipații." Nu poate fi vorba decît despre același **Cînd se va trezi Cel-care-doarme** și despre **O poveste din zilele ce vor veni,** pentru simplul motiv că romanul și povestirea constituiau, în 1901, singurele incursiuni wellsiene într-un viitor descris în datele lui concrete și nu simbolic, cum se petreceau lucrurile în **Mașina timpului.** Așadar, Wells își explică erorile prin mai vechea convingere că dezvoltarea unei metropole, în speță Londra, poate fi prevăzută prin simpla aplicare a regulei de trei. Acum, el recurge la „analiza cauzelor eficiente" și ajunge la cu totul alte concluzii. În locul orașului-furnicar, o zonă urbană, o vastă „suprafață utilizabilă": „...în anul 2000, locuitorul Londrei va avea ca împrejurimi ale capitalei cea mai mare parte a Angliei și a Țării Galilor..." Din păcate, această viziune generoasă n-a fost confirmată. Estimări recente ne fac să întrezărim ivirea, pretutindeni pe glob, a megalopolisurilor cu zeci de milioane de locuitori. Scriitorul este și în această privință mai aproape de adevăr decît profetul.

Mai inspirat este Wells cînd adaugă noi elemente rețelei de autostrăzi: restaurante, magazine de automobile și biciclete, ateliere de reparații, sau cînd prevede intensificarea utilizării telefonului. Surprinzătoare sînt, pentru acel început de secol XX, preocupările lui ecologice. În „suprafețele utilizabile", „coșul fumegînd de astăzi va fi înlocuit de aparate pentru utilizarea forței motrice a vîntului sau a apei". „Afișele colosale" întîlnite și în **Cînd se va trezi Cel-care-doarme** vor juca și ele un rol în schimbarea aspectului peisajelor. Partea finală a eseului prefigurează dispariția deosebirilor dintre sat și oraș, cel dintîi bucurîndu-se de agrementele civilizației urbane, iar cel de-al doilea de aer proaspăt, verdeață etc. „Vechea antiteză va lua sfîrșit, spune Wells, liniile de demarcație se vor șterge cu desăvîrșire, diferența va consta doar în densitatea populației". Scriitorul ajunge astfel, printr-o suită de raționamente inspirate, să formuleze unul dintre dezideratele comunismului.

Al treilea eseu, **Elemente sociale în dezvoltare,** este deosebit de important pentru întreaga evoluție ulterioară a gîndirii social-politice wellsiene. Se vorbește aici, probabil pentru prima oară în opera scriitorului, despre „un corp nou, o nouă forță în istoria lumii", reprezentate de mecanici și ingineri. Dezvoltată în eseurile următoare, ideea tehnocrației va deveni piatra unghiulară a construcților utopice wellsiene, ocultînd înțelegerea adevăratelor resorturi ale societății capitaliste.

Să notăm două sugestii mărunte, care s-au transformat în realități palpabile: pereții prefabricați și înregistrarea automată a voturilor.

Jocul detaliilor continuă în al patrulea eseu, **Reacții sociale.** Casele viitorului vor fi prevăzute cu încălzire centrală, sistem de aerisire prin tuburi încastrate în pereți, robinete cu apă caldă și apă rece, plite electrice cu termometre și țevi de aspirare a mirosurilor. Se vorbește pînă și de spălarea cu detergenți a veselei și a geamurilor, dar ar trebui văzut cîte dintre aceste ameliorări casnice figurează în volumul lui George Sutherland, **Invențiile secolului XX,** citat de Wells într-o notă de subsol.

După anticipațiile cu caracter concret, cîteva considerații privind morala Viitorului – „în locul unei Morale, vor exista numeroase moralități" – și modul în care se va naște și se va consolida conștiința de clasă a „Oamenilor de activitate practică, ingineri, medici, oameni de știință, etc.", alcătuind „elementul care se va desprinde pînă la urmă din vastele confuzii ale timpurilor viitoare." Confuzii datorate în bună măsură rezistenței la nou a formelor instituționale, analizate în al cincilea eseu, **Fiziologia democrației.**

În spiritul însemnărilor lui Edgar Poe din **Marginalia,** Wells supune democrația burgheză unei veritabile disecții, pornind de la modul de constituire a organelor așa-zise reprezentative: „În statele noastre moderne, nu există guvern democratic electiv a cărui absurditate să nu poată fi demonstrată în cinci minute. Este evident că în nenumărate împrejurări care interesează comunitatea nu se manifestă nici o voință colectivă și nu întîlnești în spiritul alegătorului decît o totală indiferență: sistemul electiv plasează pur și simplu puterea în mîinile celor mai abili agenți electorali." Este studiat apoi procesul formării statelor democratice occidentale, ale căror organizații politice „sînt bazate pe confuzie și nu pe echilibrul claselor". Autorul deplînge cvasi-absența din viața publică a oamenilor „capabili și posedînd o instrucție specială – clasă cuprinzînd medicii, inginerii, pe toți cei care exercită profesii științifice", deci tehnocrații, cărora le va reveni rolul principal în schimbarea necesară. În sfîrșit,

galaxia SF

DRUMUL PRIMEJDIOS AL PROFETULUI

ion hobana

este demonstrată lipsa de influență a presei în ceea ce privește orientarea cititorilor în hățișul problemelor contemporaneității, schițîndu-se, într-o notă, perspectiva introducerii unui nou tip de transmitere a știrilor: „În viitor, sistemele telegrafice și telefonice perfecționate și necostisitoare, cu imprimare automată sau reproducere fonografică în fiecare oficiu poștal sau la domiciliu, vor duce probabil la dispariția ziarelor. Se vor face abonamente la o agenție care va transmite știrile proaspete dorite de abonați, știri repetate într-un colț anume de un înregistrator fonografic. În fiecare casă, în fiecare apartament, alături de barometru se va afla un astfel de aparat, folosit după dorința fiecăruia." O anticipație modestă, un pas înapoi față de televiziunea globală din **Cînd se va trezi Cel-care-doarme.** Pprofetul se supune unor opreliști pe care scriitorul le ignoră cu superbie.

Ultimele pagini abordează chestiunea spinoasă a patriotismului „agresiv, certăreț, xenofob", utilizat de guvernanți ca mijloc de a obține și a păstra puterea. Consecința acestei stări de spirit întreținute și amplificate artificial o constituie conflictele armate, cărora le este consacrat al șaselea eseu, **Războiul în secolul XX.** Nu vom întîlni aici raza arzătoare și fumul negru al marțienilor din **Războiul lumilor.** Stăpînită de obsesia verosimilității, fantezia profetului se mișcă excesiv de prudent, rătăcindu-se uneori în detalii nesemnificative sau dovedindu-se nereceptivă la semnele unor dezvoltări importante. Un spațiu vast este dedicat perfecționării puștilor, avînd drept corolar apariția unor grupuri de trăgători cărora Wells le atribuie un rol cel puțin exagerat: „O mînă de astfel de soldați ar opri coloanele cele mai numeroase sau ar proteja retragerea cea mai catastrofală." La polul opus se situează neîncrederea în posibilitatea ca submarinele să exercite o influență oarecare în desfășurarea luptei pentru supremația navală: „Cu toate stimulentele, imaginația mea, trebuie să recunosc, refuză să conceapă submarine care să facă altceva decît să-și sufoce echipajul sau să eșueze pe fundul mării." Albert Robida, în **Războiul în secolul douăzeci** (1892), era mult mai aproape de adevărul pe care aveau să-l impună acțiunile piraterești ale submarinelor germane în prima conflagrație mondială. O judecată similară este exprimată și cu privire la încă nenumitele tancuri. Nota respectivă merită să fie reprodusă in extenso: „Vor fi experimentate, probabil, tunuri protejate, vehicule cuirasate prevăzute cu proiectoare electrice, vagoane constituind adăposturi blindate, care vor putea fi lansate în spațiile ciuruite de proiectile. Rațiunea ajunge să conceapă, prin inducții, chiar un fel de cuirasat terestru, al cărui preludiu pare să fie trenul blindat; dar imaginația, în replică, nu oferă decît viziunea roților distruse de obuze, a broaștelor țestoase de fier luate cu asalt de trupe camuflate, a nefericiților mecanici și trăgători căzînd sub gloanțe în timp ce încearcă să evadeze dintr-un astfel de monstru doborît. Pe pămînt ca și pe mare, trebuie să nu avem încredere în aceste metode esențialmente defensive, greoaie și lente. Certitudinea de neclintit la care se ajunge este că partea care va lovi mai repede și mai puternic va birui, cu, fără sau în pofida tuturor instrumentelor masive de apărare; și, oricît ar fi perfecționate aceste instrumente, nimic nu va clinti opinia noastră în această privință". E greu de înțeles de ce este eludată posibila utilizare a cuirasatelor terestre în scopuri ofensive, măcar prin analogie cu omonimele lor maritime. Dar versatilitatea imaginației wellsiene se manifestă chiar în cuprinsul eseului, într-o frază pierdută in tumultul descrierii înaintării inamicului sub protecția avangardei aeriene: „Mașini de luptă, cuirasate și rulante vor juca poate un rol considerabil." Curînd, în povestirea intitulată chiar **Cuirasate terestre** (1903), acest rol va fi hotărîtor în obținerea victoriei. Iar cînd tancurile își vor face o timidă apariție pe cîmpurile de luptă, în 1916, scriitorul se va angaja într-o îndelungată și zadarnică procedură judiciară, solicitînd drepturi de autor pentru „invenția" noului instrument războinic. Înaintea lui ar fi fost îndreptățiți să solicite recunoașterea cel puțin morală a unei priorități ideatice același Robida sau... umbra lui Leonardo da Vinci.

Un capitol aparte este rezervat „unui factor nou, de o utilitate fundamentală și care va fi sortit să se dezvolte considerabil: aparatele aeriene". În această categorie intră balonul captiv (se amintește utilizarea lui în războiul cu burii), aerostatul și balonul dirijabil, folosite pentru ghidarea trupelor și artileriei. Infanteristul anului 1950 va putea asista și la lupte între dirijabile, „rechinii văzduhului", al căror principal mijloc de atac va fi pintenul de oțel. Supremația aeriană va antrena victoria finală. Este întrevăzută, cu timiditate, apariția aparatelor de zbor mai grele ca aerul: „Puține sînt persoanele la curent cu lucrările lui Langley, Lilienthal, Pilcher, Maxim și Chanute care să nu admită că, mult înainte de anul 2000 și foarte probabil înainte de 1950, un aeroplan își va lua zborul și, după ce va plana, va

ateriza nevătămat la punctul de plecare. Îndată după obţinerea acestui rezultat, noua invenţie va fi aplicată la război". A situa „foarte probabil înainte de 1950" un eveniment care avea să se producă peste numai doi ani arată cît de dificilă este meseria de profet. Wells a simţit de altfel nevoia să se justifice şi o face în articolul **Venirea lui Blériot** (iulie 1909), scris pentru a celebra prima traversare cu un aparat mai greu ca aerul a Canalului Mînecii, efectuată de celebrul aviator francez: „Am subestimat posibilitatea stabilităţii aeroplanelor. Nu aşteptam nimic de felul acesta atît de curînd." Explicaţia tehnică este reluată în **Primul meu zbor** (5 august 1912), unde sînt reevaluate autocritic şi mai vechile afirmaţii despre efectele fiziologice şi psihologice negative ale zborului.

După atîtea critici, rezerve şi comparaţii nefavorabile, să-i recunoaştem lui Wells clarviziunea în ceea ce priveşte transformarea războiului dintr-o confruntare a două sau mai multe armate, într-un fenomen complex, care pune în mişcare „toate elementele efective ale statului", incorporînd în organizaţia militară a acestuia „toată populaţia masculină validă şi toate resursele materiale". El înţelege şi că „drepturile non-combatanţilor vor fi considerabil restrînse", că populaţia va fi supusă unei „presiuni irezistibile". Comportarea trupelor germane în ţările şi teritoriile invadate, bombardarea oraşelor de către zeppeline vor confirma aceste previziuni care păruseră, poate, la data apariţiei, rodul unei imaginaţii întunecate.

Conflictul limbilor, cum este intitulat al şaptele eseu, se va rezolva, crede Wells, prin conturarea cîtorva mari zone lingvistice, corespunzînd zonelor de influenţă economică şi politică. Limbile mondiale vor fi, către sfîrşitul secolului, în primul rînd engleza, apoi franceza şi germana, chineza avînd şanse să li se alăture. Sînt excluse de la acest partaj, pe motiv că nu dispun de numărul de cititori necesar, rusa şi spaniola - dar asta înseamnă a considera analfabetismul o stare imuabilă, ceea ce contravine în chip flagrant concepţiei cinetice afirmate de Wells chiar în **Anticipaţii.** Nu poate fi trecută cu vederea nici afirmaţia profund eronată şi distonînd puternic cu vederile în general progresiste exprimate în volum, potrivit căreia omul care se slujeşte de o limbă de circulaţie restrînsă „trebuie să accepte jugul mintal al uneia din marile limbi sau să coboare la nivelul intelectual al unui ţăran." Este aici semnul unei contradicţii fundamentale manifestate în gîndirea scriitorului: combătînd făţiş imperialismul sub multiplele lui înfăţişări, el îi adoptă cîteodată punctele de vedere, convins fiind că sînt propriile sale reflecţii. Astfel de semne pot fi întîlnite şi în al optulea eseu, **Sinteze.**

„La acea dată timpurie - avea să scrie Wells în **Încercare de autobiografie** - eram într-un fel conştient de incompatibilitatea dintre marea ordine mondială prevestită de progresul ştiinţific şi industrial şi structurile politice şi sociale existente". **Sintezele** prevăd „destrămarea organizaţiilor sociale ale trecutului şi reconstituirea de unităţi sociale din ce în ce mai complicate (...) oricare vor fi dezordinile, primejdiile, conflictele, secolele de neînţelegeri şi de vărsare de sînge pe care oamenii le mai au de suportat - acest proces sintetic tinde totuşi finalmente şi va duce la instaurarea unui Stat mondial unic, în care va domni pacea". La instaurarea Statului mondial, numit şi Noua Republică, vor contribui forţe extrem de diverse: învăţămîntul, presa, uzinele şi manufacturile, laboratoarele de cercetări, adunările locale alese, poate şi preoţimea, ofiţerii „capabili şi instruiţi". Sînt asociaţi la acest efort americanii bogaţi care ajută la îmbunătăţirea educaţiei prin donaţii, înfiinţarea de colegii şi biblioteci şi trusturile care „absorb în mod foarte conştient toate elementele vitale ale naţiunii"; coalizarea industriilor americane ale fierului şi oţelului în scopul obţinerii supremaţiei maritime este considerată opera „nu a unor imbecili avizi de dividende, ci a unor oameni care consideră bogăţia drept o convenţie şi un mijloc de a parveni la ţeluri materiale gigantice." Se află aici rădăcina unei erori persistente, prezentă în întreaga creaţie utopică a lui Wells: credinţa că deţinătorii pîrghiilor economice şi politice ale societăţii capitaliste ar fi în stare să renunţe de bunăvoie la privilegiile lor şi să devină partizani ai colectivismului. De altfel, marea trecere, dorită fără îndoială cu ardoare de autorul **Anticipaţiilor,** este înfăţişată cu o risipă de generalităţi care trădează lipsa oricărui plan viabil: „Va veni o vreme, în timp de pace sau în toiul nenorocirilor războiului, cînd Noua Republică va fi gata să apară, cînd teoria va fi aplicată, cînd detaliile de organizare vor fi unanim acceptate şi cînd noua ordine socială se va afla în stare de funcţionare: şi atunci va funcţiona. Ce forţă, ce vitalitate ar mai avea vechea ordine pentru a se opune instaurării ordinii noi?"

Ultimul eseu, **Credinţa, morala şi politica Noii Republici,** ne surprinde neplăcut prin îmbrăţişarea tezei lui Malthus, care ar fi stimulat spiritele lui Darwin şi Wallace, ducînd la descoperirea selecţiei naturale. Imperialismul latent al gîndirii wellsiene se exprimă din nou, într-o suită de afirmaţii incredibile pentru acest adept al socialismului, chiar dacă e vorba despre un socialism foarte personal: teoria selecţiei naturale „a distrus, în mod paşnic dar cu totul, credinţa în egalitatea umană implicită tuturor mişcărilor „liberalizante" din lume (...), mase întregi ale populaţiei umane sînt, în ansamblurile lor, inferioare altora: ele nu pot avea aceleaşi exigenţe, nu li se pot concede anumite libertăţi şi nu li se poate încredinţa puterea pe care am acorda-o unor popoare superioare." Ca un corolar, este justificată eliminarea fizică, „suprimarea mizericordioasă a tot ceea ce este slab, infirm, inutil." Se va practica, deci, eutanasia, pomenită şi în **Cînd se va trezi**

galaxia SF

DRUMUL PRIMEJDIOS AL PROFETULUI

ion hobana

Cel-care-doarme, realizată prin administrarea unui anestezic. După etalarea unor astfel de concepţii de posibilă sorginte nietzcheană, ce credit se mai poate acorda unei declaraţii egalitare ca aceasta: Statul mondial „Va admite printre cetăţenii săi pe toţi oamenii capabili, oricine ar fi ei, albi, negri, roşii sau galbeni. Singura condiţie va fi să-şi probeze capacităţile."?

Să nu încheiem, totuşi, examinarea **Anticipaţiilor** cu această firească dezaprobare. Al nouălea eseu conţine şi lucruri demne de reţinut, cum ar fi importanţa acordată educaţiei, pornind de la critica pasionată a modului în care sînt crescuţi copiii în „statele creştine": „Principalul rezultat, oricît ar fi de involuntar, al activităţii desfăşurate de preot şi de moralist, este de a atrage în această lume o multitudine de mici făpturi pentru care nu există nici hrană, nici afecţiune, nici suficiente şcoli, nici altă perspectivă, în viaţă, decît neîndestulătoarea bucată de pîine a servituţii. Iată ceea ce face ca religia şi puritatea să-i fie scumpe patronului, al cărui interes este să plătească puţin pentru cît mai multă muncă." Recunoaştem aici amprenta dureroasă a experienţelor adolescentului Wells. După cum recunoaştem palpitul sentimentului filial în acest sobru elogiu: „...mama activă şi capabilă, care poate da copiilor săi o educaţie desăvîrşită, este persoana cea mai importantă din Stat. Ea constituie o necesitate primordială pentru civilizaţia viitoare". Şi pentru că Viitorul, acest timp al incertitudinii şi al speranţei, este conceptul cel mai des întîlnit în întregul volum, să-i închinăm ultimele rînduri ale survolării noastre, reproducînd o semnificativă metaforă wellsiană: „S-ar părea că o mînă s-a aşezat pe creştetul omului care gîndeşte şi i-a întors chipul dinspre trecut spre viitor."

Să revenim acum la întrebarea iniţială: este îndreptăţită primirea deosebit de favorabilă a **Anticipaţiilor?** Răspunsul nostru va fi inevitabil alterat de cunoaşterea modului în care au evoluat lucrurile din momentul relativ îndepărtat al apariţiei eseurilor. Ele puteau să pară contemporanilor drept un nec plus ultra al analizei liniilor de forţă ale progresului mecanic şi ştiinţific şi a influenţei acestuia asupra vieţii şi gîndirii umane. Privite în necruţătoarea oglindă a realităţii, **„anticipaţiile"** se arată însă a fi de cele mai multe ori naive sau himerice şi nu o dată grevate de prejudecăţi travestite în cutezanţe. Partea cea mai rezistentă la eroziunea timpului rămîne aceea consacrată ameliorărilor previzibile în anumite domenii. Adică tocmai pe dos de cum credea autorul, referindu-se, ce-i drept, la tabloul noii oirganizări social-politice: „Cu cît coboară din înălturile libere ale generalizării către jungla paralelă a detaliilor, cu atît mai primejdios devine drumul profetului..." Din păcate, aerul rarefiat al înălturilor hrăneşte imaginaţia wellsiană cu abstracţiuni neviabile, în vreme ce defrişarea junglei paralele are drept rezultat cîteva remarcabile intuiţii.

Anul 1901 marchează doar începutul drumului primejdios al profetului. Wells îşi mărturiseşte de altfel, nu o dată, gustul pentru această îndeletnicire. Într-un articol despre mersul lucrurilor în următorii circa treizeci de ani, solicitat de redactorul şef al lui „New York World", el declară: „Mă bucură şi refuz rar asemenea plăcute invitaţii de a profetiza", profeţia fiind însă nu tocmai plăcută (**Posibila prăbuşire a civilizaţiei,** 1 ianuarie 1909). Alteori, sub coloratura ironică a frazei, simţim parcă o vagă şi surprinzătoare invidie faţă de autorii previziunilor împlinite: „Epoca noastră este un pămînt al recoltei pentru profeţi. Fericitul cugetător stă în carul plin de roade, cîntînd „V-am spus asta", apropo de realizarea cu succes a submarinului şi a maşinii de zbor şi a marconigramei şi a cuceririi Polului Nord" (**Cîteva descoperiri posibile,** în culegerea **Un englez priveşte lumea,** 1914). Cel vizat este, fără îndoială, Jules Verne, după cum reiese dintr-un alt articol, scris într-o altă tonalitate: „Cînd eram un băieţel, **Ocolul lumii în optzeci de zile** constituia, încă, o strălucită operă de ficţiune imaginativă. Astăzi asta înseamnă aproape alura unui invalid. Nu va trece foarte mult pînă ce un om va fi în stare să meargă în jurul lumii, dacă doreşte, de zece ori într-un an. Şi poate că se cuvine să-i înţelegem pe cei care, asemeni lui Jules Verne, au imaginat toate aceste creşteri ale vitezei, automobile, şi nave aeriene, aeroplane, şi submarine, telegrafia fără fir şi cîte altele, ca simple şi necesare deducţii izvorîte din promisiunile fizicii, atunci cînd se întorc spre o lume care i-a citit şi s-a îndoit şi i-a luat în rîs, declarînd: „V-am spus asta. **Acum** veţi respecta un profet?" (**În afara lanţului,** decembrie 1910). Este unul dintre puţinele momente în care Wells se eliberează de idiosincrazia alimentată de continua alăturare a numelui său de acela al marelui scriitor francez.

(Capitol din volumul în pregătire **Un englez neliniştit)**

la braț cu monștrii sacri: trei antologii

Dacă istoria mentalităților, impetuosul curent istoriografic inițiat de revista **Annales**, se va arăta în continuare la fel de fertil și vivace, nu ar fi deloc exclus ca vreun specialist al domeniului să se aplece, peste decenii sau secole, asupra abundentei producții S.F. La drept vorbind, puține fonduri documentare se pretează mai bine decît biblioteca de literatură științifico-fantastică unei investigații a acelui fond imaginar pe care Georges Duby l-a numit „cultură comună". O știm foarte bine în zilele noastre: de la școlarii abia inițiați în arcanele galaxiei Gutenberg la bătrînii savanți, de la gospodine și militari la studenți și critici literari, toată lumea consumă S.F. (fără s-o recunoască întotdeauna, e foarte adevărat), iar publicul genului începe să fie egalat numeric de mulțimea celor care „comit" - cenaclurile se înmulțesc asemenea unor ciuperci după războiul atomic generalizat. Ca gen popular, literatura științifico-fantastică păstrează încă, mai ales în țările cu o producție editorială de profil modestă, structurile și aparențele vechii literaturi de colportaj: temele și motivele, personajele de succes și fondul semantic circulă homeomeric de la un autor la altul, mai mult sau mai puțin deghizate; piesele în vogă sînt reluate în antologii și almanahuri de mare tiraj, sînt prezente în cataloagele colecțiilor specializate de la marile edituri. Bineînțeles, convențiile internaționale și atitudinea modernă față de paternitatea literară (cuvîntul magic **copyright** și interesul - de dată relativ recentă - pentru numele autorilor) împiedică reluarea ca atare a experienței unei **Bibliothéque bleue (serie clasică a literaturii de colportaj apărută la Troyes în secolele XVII—XVIII), dar asta nu înseamnă**

că ingredientele literare garantate nu sînt și acum bun public, după anonimizarea lor prin transformarea în clișeu. Prin urmare, e încă vremea almanahurilor și a antologiilor (mise en abyme)!

Numai în anul editorial 1986, de exemplu, au ajuns în librăriile românești trei antologii: **Povestiri despre invențiile mileniului III, Povestiri ciberrobotice** și **Cosmos XXI. Întîmplări dintr-un univers al păcii.** Primele două au apărut la Editura Științifică și Enciclopedică, cea de-a treia, mai recent, la Editura Politică. Voi vorbi în continuare despre ele, numindu-le, în ordine, (1), (2), (3).

Prima trăsătură care se remarcă, la toate trei antologiile, este caracterul lor multinațional: alături de monștrii sacri ai literaturii științifico-fantastice din țări cu mare tradiție (S.U.A., U.R.S.S., Franța), figurează scriitori de oarecare notorietate din Ungaria și România. Formula a fost brevetată de antologii mai vechi, dintre care una, foarte recent, a fost alcătuită de același neobosit Alexandru Mironov, în colaborare cu Mihai Bădescu (**Nici un zeu în cosmos,** Editura Politică, 1985); s-ar putea spune multe despre punerea în circulație devălmașă a unor autori celebri și a celor care îi emulează prin părțile noastre: mai multe antologii similare vor putea contura, în timp, o bibliografie a degradării marilor modele ale genului, precum și notele de personalitate ale S.F.-ului autohton, potențate aproape didactic de strălucita companie. Pe de altă parte, trebuie recunoscut că, în cîteva cazuri, apropierea dintre maeștri și ucenici - mai cu seamă atunci cînd primii semnează în selecție piese mai puțin izbutite și chiar irelevante pentru nivelul operei lor - servește celor din urmă: sînt situații în care textele lui Mihail Grămescu depășesc nivelul mediu al scrierilor unui Arthur C. Clarke sau Brian Aldiss. Mai mult decît atît, dacă antologatorii nu ar fi uneori constrînși de limitele tematice și de obligația morală de a include **mulți** tineri

autori români, din alăturări ca acestea literatura noastră științifico-fantastică ar ieși favorabil în bloc; iar dacă manipularea selecției ar induce în eroare pe unii cititori, cel puțin i-ar pune cu botul pe labe pe detractori și pe snobi. Pentru a încheia cu problema sumarului sugerez doar abandonarea criteriului tematic pentru viitoare întreprinderi similare; știm foarte bine că domeniul nu este atît de dezvoltat la noi pentru a avea oricînd pe masa unei edituri un teanc de texte foarte bune pe o anumită temă, în vreme ce, nu numai datorită unei baze de selecție mai mari, aceeași temă este tratată în scrieri străine excelente. În astfel de împrejurări, antologatorul este nevoit să comande (lucrul se face și în alte domenii, în toată lumea), riscînd să primească un text mai slab. De fapt, fiecare autor își are propriul univers artistic: chiar dacă literatura științifico-fantastică este mai intens clișeizată (ca orice gen ajuns la producție de masă), din temele aflate „în aer" își ia fiecare ce i se potrivește. De aceea, cred că ar trebui să evităm a forța mîna tinerilor autori, care urmează legile unor destine literare specifice. Bunii profesioniști (mai frecvent în epoci alexandrine) își fac o glorie din abilitatea de a improviza în orice gamă, inclusiv în cele de care, fără miza eventuală, ar lua distanță; dar nu toți marii scriitori sînt proteici: manocordul poet Bacovia nu poate fi imaginat ca autor de poeme epice (și este un vîrf al literaturii noastre!), iar A. Toma este un campion al versatilității (și a devenit, **după** scurgerea „obsedantului deceniu", exemplul clasic de eșec artistic). Premisa comenzii tematice este greșită: noi nu avem încă atîția autori de S.F. încît să putem face „la pocnitoare" o antologie; chiar cei mai buni ne mai dezamăgesc din cînd în cînd, iar cei medii mai degrabă ratează decît reușesc.

A doua trăsătură specifică acestor antologii este unitatea de viziune. Faptul este explicabil prin prezența lui Alexandru Mironov în toate cele trei cupluri de antologatori: pentru (1) este asistat de Ion Ilie Iosif, pentru (2), de Mihai Bădescu, pentru (3), de George Veniamin. În (1) și (3), Alexandru Mironov semnează și introduceri (un recenzent a mers anul trecut pînă la a numi aceste introduceri „studiu introductiv"!), iar selecția textelor îi aparține exclusiv, în cele trei cazuri. Prin urmare, am putea considera că volumele în discuție aduc o lumină asupra gustului literar și asupra politicii de promovare editorială ale celui mai activ suporter al genului pe meleagurile noastre. Cît privește pe autorii străini – cu excepții neînsemnate –, nu ar fi prea multe de spus: Alexandru Mironov este un reputat cunoscător, iar comanda unei traduceri comportă factori de risc mult mai mici decît comanda unei proze originale. Sînt și piese care ar fi putut lipsi, chiar cu prețul sărăcirii evantaiului național, sînt și piese absolut fără cusur. Așa se petrec lucrurile și cu antologiile cele mai pretențioase. Problema noastră e legată de prezența românească, fiindcă, oricît am fulgera prin publicații, cenacluri și consfătuiri, nu putem influența decisiv mersul S.F.-ului mondial. Să ne oprim la ai noștri, așadar: discuția are sens dacă se referă la ei.

(1) Îi adună pe Cătălin Ionescu, Alexandru Ungureanu, Mihail Grămescu, Ovidiu Genaru, Dorin Davidescu, Ovidiu Bufnilă, Alexandru Mironov, Cristian T. Popescu, Tudor Octavian și Dănuț Ungureanu. Primul, în „Seifurile" risipește mult efort și spațiu tipografic pentru a figura un univers paralel, dar ne lasă în pragul acestuia (un seif care absoarbe spărgători). Aprecierea celor doi antologatori din scurta prezentare a autorului, potrivit căreia nu avem de-a face cu o „veritabilă speranță" pentru **social fiction** mi se pare greu de susținut cu textul din antologie: tonul colocvial, micile tușe argotice, chiar aliate cu o anumită fluență a exprimării, nu salvează de banalitate. Al. Ungureanu, o spun cu regret, s-a complăcut să redacteze confuz o povestioară cu „entietăți" (?!), net sub nivelul său obișnuit, deși prezentatorii o oferă publicului însoțită de aprecieri ditirambice. Mihail Grămescu, indiscutabil cel mai valoros scriitor al nostru de literatură științifico-fantastică, semnează proza „Mecaniq", o distopie patetică în care anticipația este copleșită de realism. Piesa este F (dacă ar fi să ne certăm pentru separatisme) și relativ modestă în ansamblul scrierilor lui Grămescu, coagulează în jurul sugestiei fantastice (o floare de metal care produce o contagioasă dragoste între oameni) elemente de obervație socială și psihologică. Lucru îmbucurător, textul e mai liber de stîngăciile tipice acestui paradoxal autodidact: fără improprietăți lexicale și sintactice (supărătoare și chiar capodoperele grămesciene, ca și cum șuvoiul năvalnic al invenției literare ar disloca opreliștile lingvistice și logice), „Mecaniq" transmite mai bine metafora dominantă și remarcabila viziune asupra lumii pe care Grămescu și-a făurit-o în anii maturității. „Falsa verișoară cu ochi verzi", o simpatică schiță F, aparține scriitorului băcăuan Ovidiu Genaru, care adaugă astfel în palmaresul său, pe lîngă recunoașterea ca poet, prozator și dramaturg, calitatea de scriitor de literatură științifico-fantastică. Schița lui Dorin Davideanu, „Poveste cu multă apă de ploaie", un colaj facil, nu are alt merit decît acela de a-l readuce în memorie pe unul dintre fanii timișoreni cu vechi state de serviciu. Ovidiu Bufnilă, foarte interesant în mai toate textele sale, dă în această antologie o producție mai puțin reușită, scrisă evident în urma lecturilor din Boris Vian: pe lîngă motto-ul cu trimiteri patafizice („Esențial în viață e să emiți despre orice judecăți apriorice"), peretele îndrăgostit, incoerența zîmbitoare și colocvială îl evocă pe nostimul scriitor francez. Cred că nu greșesc dacă salut în „Mașina finală" unul din punctele de maxim ale operei foarte puțin întinse de autor S.F. a lui Alexandru Mironov. O surpriză plăcută, venită cam pe cînd multă lume se întreba dacă, asemeni altor animatori, cel pe care l-am numit nu a abandonat cumva ficțiunea. Sub titlul moderat rebarbativ „Flash-back – poveste modulară", Cristian T. Popescu reia ideea lui Borges despre un personaj care nu poate uita nimic (tînărul nostru scriitor duce admirația pentru marele argentinian pînă la citarea gradului absolut al neuitării: forma norilor

unei anume dimineți devine o hieroglifă indestructibilă). Proza lui Cristian T. Popescu are însă alt curs și, lucru notabil, este bună. Ce mai importă ideea împrumutată discret? Antologatorii au buna idee de a relua una din bucățile cele mai izbutite ale lui Tudor Octavian, „Istoria unui obiect perfect". Cu asmenea scrieri, **Anschluss**-ul este justificat. Dănuț Ungureanu creionează în „la frontierele cunoașterii", ecou ironic al serialelor științifice de la televiziunea prezentului, o lume pe dos în care mașinile electronice sofisticate construiesc oameni. Acest tip de construcție literară nu constituie, bineînțeles, o culme a ingeniozității, dar determină o lectură agreabilă, pe parcursul căreia cititorul recunoaște fără eforturi și, de aceea, cu mare satisfacție, etapele răsturnării de situație. Lumea pe dos este, esențialmente, la fel de ușor de acceptat: după răsturnare, de regulă, nu mai apare nimic neprevăzut.

Antologia (2) cuprinde, dintre români, pe Dorin Davideanu, Dorel Dorian, Alexandru Ungureanu, Doru Pruteanu, Ovidiu Bufnilă, Alexandru Mironov, Adrian Rogoz, Dănuț Ungureanu, Sorin Simion, George Ceaușu, Mihail Grămescu. „In pădure, scena", a lui Dorin Davideanu, este un tipic exemplu de succes literar paradoxal: deși modestă, proza a circulat mult în fandom (cu oarecare prestigiu), deși, în fond, nu este mai mult decît un mărunțiș. Dorel Dorian, veteran al literaturii noastre științifico-fantastice, își vede republicată o producție din 1970. „Elegie pentru ultimul Barlington", în care imaginează o lume piramidală, în care palierele suprapuse își răspund cauzal. Modelul pare a fi utopia muzicală a lui Berlioz, Euphonia (din **Les soirées de l'orchestre),** dar computerizarea și intriga sînt originale și bine conduse. Citită ceva mai pretențios, proza este și o alegorie a puterii: printr-un sistem de conexiuni sofisticat, cauza primă trebuie căutată din ce în ce mai sus în piramidă, în sensul invers al vicarianței. Dacă ar fi să aleg din S.F.-ul nostru cîteva povestiri foarte bune, aș rezista cu greu tentației de a reține „Sham-Poe, animalul electronic de casă", de Al. Ungureanu. Puțini autori au atins la noi pînă azi stadiul în care elementele civilizației tehnologice să fie înzestrate cu atîta umanitate ca anumite personaje ale lui Alexandru Ungureanu. Ceea ce la mulți alții rămîne decor, accesoriu, moft, pretext străveziu, la acest autor accede la emotivitatea umană, devine componentă firească a universului cotidian imaginar și capătă adîncă motivație psihologică. La Doru Pruteanu, criticul riguros și foarte puțin dispus a-și pune în pagină judecățile, proza S.F. rămîne o modalitate critică principală. Prin modéle exemplare, severul critic polemizează cu producătorii de literatură, așa cum se întîmplă în cazul textului antologat, „Zodiac". Buna cunoaștere a limbajelor informatice, bizară la un profesor de Română, se aliază memorabil cu stăpînirea tehnicilor narative, pentru a da un text incomod, cu o strategie de lectură proprie și impusă cu autoritate. Îmi imaginez ușor zîmbetul sardonic al lui Doru Pruteanu – adresat deopotrivă filologilor și informaticienilor. Sfidarea este dublă, pariul autorului este de două ori cîștigat. Deși nu înclin să cred că asemenea experimente au un viitor – lectura de masă nu dă semne de modificare foarte hotărîte –, performanța rămîne și obligă la foarte mult pe junii amatori de experimente literare de tip textualist. „Povestind, cel care doarme", de Ovidiu Bufnilă, este un argument împotriva părerii mele în legătură cu oportunitatea comenzii: deși scrisă la cererea antologatorilor, schița fantastică este în nota caracteristică a autorului. După un exercițiu al lui Alexandru Mironov (titlul sună întrucîtva cunoscut: „Crimă și pedeapsă"; nu mult mai imaginativ, dar cu înclinație spre calambur, Ovidiu Bufnilă avea în volumul prezentat mai înainte titlul „Mînie și prejudecată"), Adrian Rogoz propune „Mai mult ca perfectul crimei". Venerabilul promotor a luat din nou pana pentru a construi o intrigă polițistă de tipul celor din literatura clasică. Un motto din Borges justifică proporțiile reduse ale textului: „Dezvoltarea în cinci sute de pagini a unei idei, a cărei perfectă expunere orală ia cîteva minute, constituie un delir trudnic, nociv". Cu subtilități de semiotician (numele personajelor sînt obținute prin alunecare pe semnificant – în limba spaniolă) care nu surprind pe aceia care cunosc publicațiile de profil ale lui Adrian Rogoz, ori debutul său poetic sub auspiciile lui Ion Barbu, autorul fasonează raționamente discret falacioase și controlează meandrele acțiunii. Ce mi se pare la fel de rar ca și buna măsură a acestei proze inteligente este scenariul unei crime din lumea literaților: cîtă dragoste poate avea un scriitor pentru acest univers atît de puțin propice faptei! Crimele oamenilor de litere, atîtea cîte sînt, nu se resemnează să sacrifice o existență, ci ajung să otrăvească mult mai multe. Dănuț Ungureanu, în „S.O.S., sentimentele!", are personaje cu nume englezești, ceea ce nu este decît foarte banal – numai serialul semnat Ars Amatoria are tăria de a presăra în spațiu numele noastre neoașe, o dată cu metehne, tradiții și reacții. Cu astfel de nume, se poate crede că eroii vorbesc în engleză; dacă e așa, atunci trebuie să fie o engleză încă neinventată, în care mărcile sintactice ale tutuielii sînt posibile, ca și distincția între genuri, pentru moment, deși au pornit de la o limbă cu un sofisticat sistem flexionar (engleza veche), au suferit influența unei limbi savante (latina) și a unei limbi vii (franceza), de mare amănunțime gramaticală, anglofilii nu pot exprima aceste nuanțe. În rest, proza nu trece de banalitate; pomenirea lui Freud și hazul ieftin provocat de simbolurile falice nu fac decît să coboare și mai mult pretențiile povestirii. Ideea, un clișeu (ecou din Arthur C. Clarke), putea avea o soartă mai bună. Sorin Simion, care a dat o povestire cu adevărat splendidă în urmă cu niște ani („Povestea timpului și a filosofului", unul din rarele cazuri în care nu mi s-a părut o impietate gestul de a-i dedica lui Borges cîteva pagini), semnează o „Poveste de apoi" pasabilă. Vremurile de aur au rămas în urmă; și e păcat de rara cultură, ca și de certa sa înzestrare lite-

rară! „Un prieten de pe Gensuym", de George Ceauşu, este una din cele mai izbutite proze ale acestui autor prolific, prea des în derivă pe valurile fanteziei sale greu de disciplinat. E ciudat cum un informatician, care mai este şi preocupat de logică, îşi subjugă atît de greu pornirile imaginaţiei. În textul de faţă însă, recunosc, un echilibru dintre invenţie şi canon există. Ideea simbiozei şi chiar consubstanţialităţii dintre om şi armă este bine exploatată literar de Mihail Grămescu în „Recrutarea". Cristian T. Popescu contribuie cu unul din textele sale „de rezistenţă", „Cassargoz", cunoscut din **Almanahul Anticipaţia 1987** (pp.197-206).

Cea mai recentă antologie, (3), include dintre români pe următorii: Mihail Grămescu, Viorel Pîrligras, Mircea Liviu Goga, George Lazăr, George Ceauşu, Alexandru Mironov, Ovidiu Hurduzeu, Dănuţ Ungureanu, Cristian T. Popescu, Ovidiu Bufnilă, Mircea Opriţă. Dacă tema volumului (1) era invenţiile mileniului III, iar tema volumului (2) era maşina inteligentă, acum avem de-a face cu tema păcii şi a războiului. Povestirea lui Mihail Grămescu dă fiori începînd cu titlul, „Umbra tigrului", de inspiraţie borgesiană. Din nefericire, influenţele maestrului se opresc aici, iar textul adună obstinat aluviuni livreşti dintre cele mai diverse: ecouri biblice (o sintagmă ca „Ardere de Tot" vine direct din Vechiul Testament), stranii mofturi mistice (silaba sacră „OM"). Din nou, acest admirabil artist care e Grămescu este handicapat de lecturile autodidactului, insuficient asimilate şi uneori inexact folosite. Astfel, chiar cuvintele sînt degradate („ominizi"), sintagmele forţate („sex femel"), iar inadvertenţele culturale se ţin lanţ: legendara Armada apare într-un context neobişnuit, cu sens modificat, Arcadia este echivalentă cu Paradisul. Pe deasupra, frecvenţa majusculelor e supărătoare, iar regula apariţiei lor – spre deosebire de textele în limba germană, de pildă – mi-a scăpat. Păcat de altminteri interesanta poveste (generaţiile de supravieţuitori ai conflagraţiei universale se pregătesc în vederea recolonizării planetei, dar Edenul postatomic descoperit de trimişii lor e refuzat, după ce e pîngărit de două ori: prin actul carnal şi prin crimă). Viorel Pîrligras face apel, ca mai toţi tinerii noştri scriitori de S.F., la un salutar fond de poncife, astfel încît numai întîmplarea face de astă dată ca semnătura să fie a lui. Nu e vorba de plagiat, bineînţeles, ci de ceva poate mai trist (deşi mai puţin grav din punct de vedere strict etic): autorii medii sînt indistincţi, de parcă ar lucra în comun la un volum fără sfîrşit în care paternitatea nu are însemnătate. Fenomenul este caracteristic fazei incipiente a meşteşugului literar, dar parcă şi convenţionalismul este mai greu de acceptat în **science fiction.** Foarte frumoasă, invazia pelerinelor roşii din textul lui Viorel Pîrligras putea fi – cu exact forţele autorului – valorificată mult mai potrivit. Coşmarul postatomic al lui Mircea Liviu Goga („Adăpost") este şi el obositor de previzibil, iar prezenţa inutilă a cuvîntului „entitate" (care văd că tinde a înlocui mai vechea sintagmă de succes „irizări violacee") accentuează sentimentul de oboseală. Şi numai spectaculoasa încălcare a legilor roboticii (roboţii din adăpost **ucid**!) mai aduce o undă de noutate. George Lazăr, animat de un sentimentalism care-l onorează, spune povestea unei nave scăpate din holocaust, care se sacrifică pentru a retrimite pe pămînt, după timpul potrivit, un cuplu întemeietor. Cu mare surpriză, în acelaşi paragraf în care se arată că noul Adam şi noua Evă au fost salvaţi prin sacrificiul celorlalţi cosmonauţi, cei doi află alături de cititori că planeta noastră era de fapt populată şi îşi vedea normal de treburi (un submarin se îndreaptă către capsula amerizată, ca în vremurile misiunilor „Apollo"). George Ceauşu, într-o povestire prea evident însăilată de dragul generoasei teme, face o glumă sinistră: pentru menţinerea echilibrului strategic, se montează rachete chiar în casele oamenilor. E totuşi minor, acest haz de necaz. Ovidiu Hurduzeu, cu un titlu evocator („Hibernatus"), vorbeşte fluent de un individ decongelat în anul de graţie 2086, dar se lasă furat de ticul structurii circulare (e uimitor ce carieră a făcut în S.F.-ul nostru compoziţia poveştii despre cocoşul roşu!) după ce speculează mai bine paradoxul campaniilor pacifiste, ca şi motivarea pacifistă a campaniilor de înarmare („pacea e mai sigură dacă sînt mai multe arme puternice"). „Sărmanul stăpîn al lumii", de Alexandru Mironov, aminteşte de literatura ştiinţifico-fantastică românească din perioada **Colecţiei,** în care tezele erau ilustrate într-o manieră convingătoare, chiar dacă limpezimea cristalină a discursului literar nu era întotdeauna favorabilă nivelului artistic. Ecouri din Jules Verne (omul care se vrea stăpîn al lumii) şi din pionierii genului dintre cele două războaie („raza morţii"; aventurile în junglă). Dănuţ Ungureanu, în „Ziua învingătorului", imaginează un fel de şah morbid: omul, depersonalizat, supus constrîngerilor unor reguli implacabile, este sacrificat cu uşurinţa şi cu metodele jocului absolut. Cristian T. Popescu, în modul obişnuit, dă o povestire bună, făcînd ca echipajul unei nave (numele şi tipicul zborului sînt inspirate de misiunile „Apollo") să revină pe Pămînt într-o junglă, unde un războinic pentru care steagul de pe uniforma astronauţilor însemna imperialism îi ucide pe eroii spaţiului. „Răscoala", de Ovidiu Bufnilă, e o **short short story** oarecum kafkiană: soldaţii model trimişi pe o anumită planetă se metamorfozează treptat în băştinaşi surîzători. Povestirea lui Mircea Opriţă, „O falie în timp", deşi îşi divulgă prea repede secretul (un tată şi un fiu din viitorul supercivilizat intră accidental în timpul celui de-al doilea război mondial, sînt prinşi de nemţi, sînt molestaţi, unul îşi pierde chiar viaţa – **o vreme** –, dar se salvează tot accidental, revenind în timpul din care ieşiseră), se citeşte cu plăcere. Si-

gur că mai apar unele nedumeriri, cum ar fi aceasta: dacă oamenii viitorului nu cunosc violența, cum se face că vorbesc de **arme?** (întebarea mea pare un nod în papură, dar aceia dintre dumneavoastră care au citit textul trebuie să și-o fi pus, la rîndul lor).

Am căutat să prezint cît mai succint sumarul celor trei antologii, atent mai mult la imaginea de ansamblu decît la elementele care o compun. Oricum, ar fi fost deplasat să lungesc mai mult aprecierile despre fiecare autor și text, ca să nu mai vorbesc de proporția cu totul nejustificată a unui asemenea articol. Aș mai adăuga totuși cîteva observații: textele antologice nu sînt identificate după norme filologice (nu se dau titlurile originale ale pieselor traduse, după cum se indică foarte rar locul primei publicări, atunci cînd este cazul); prezentările și comentariile, foarte utile (deși discutabile ca stil) lipsesc din (3) - în (1) sînt semnate de Ion Ilie Iosif și Alexandru Mironov, în (2) aparțin lui Mihai Bădescu; ilustrațiile, în (1) și (2), puteau lipsi (autoarea, Marina Nicolaev Ungureanu, altminteri cu bună reputație de graficiană S.F., propune adesea schițe lipsite de valoare).

Am avut pe masa de lucru trei antologii S.F. și mărturisesc sincer că nu mi-a fost întotdeauna ușor să le parcurg. Pricinile sînt multiple, așa cum s-a putut vedea în paginile de față. Dintre cele importante, cea asupra căreia se mai poate medita este exigența selecției. Ea trebuie serios sporită în viitor, cu oprice preț. A sosit timpul ca aceste antologii să devină cu adevărat ceea ce pretind a fi: colecții de scrieri reprezentative.

SORIN ANTOHI

între mașina de metafore și pianul logic

— Reflecții pe marginea ultimelor apariții SF de limbă maghiară —

În anul 1624, Athanasius Kircher vorbea despre o mașină de metafore, relativ ușor de realizat. El descria pe larg principiile de funcționare ale acesteia și dădea și indicații de folosire. Dacă cineva se așază în fața mașinii, aceasta - manevrînd „cartonașele" a nenumărate imagini - îl pune pe cel expus în diverse relații contexte cu lumea. Rezultatul va fi un șir de metafore, care se creează pe baza principiului (și prin intermediul mașinii) că toate aspectele, imaginile lumii pot fi puse în legătură unele cu altele...

În anul 1870 Stanley Jevons descria un „pian logic", construit din simple bare de lemn și înzestrat cu o claviatură rudimentară. La acest instrument se puteau „interpreta" anumite deducții simple. Premisele formulate în mod simbolic trebuiau „cîntate" într-o anume ordine, pe clapele înzestrate cu simbolurile respective, și drept urmare apăreau automat, în gemulețele corespunzătoare ale instrumentului răspunsurile, exprimate tot prin simboluri...

Despre antecedentele literaturii științifico-fantastice tratează astăzi **fantastic** de multe lucrări **științifice.** Nu am intenția să le sporesc numărul. Aș menționa doar următorul fapt: științele și artele au avut mereu trăsături comune, sfere comune, cărora - căutînd mereu antecedente și predecesori - nu le acordăm interesul cuvenit. Nemaivorbind de faptul că în sufletul și gîndirea (deci intelectul) umană cele două sînt indisolubil legate; și cum mediul nostru intelectual (determinat astăzi în mod real, natural și cotidian de spirit) este creat de intelectul nostru, accepția lui este în mod firesc cel puțin de două feluri.

Dispunem de anumite „antecedente" care ne aparțin în mod atît de intrinsec, încît în timpul previzibil nu se schimbă simțitor (și în acest context cuvîntul „antecedent" pare a fi derizoriu).

Artele au tins totdeauna spre o lărgire a sferei lor de influență – să estetizeze mediul, să-l facă pe om artist. Ce minunat lucru este – ar spune Athanasius Kircher – faptul că mintea umană produce metafore, să le producem dar, căci ele îmbogățesc lumea, ne multiplică aptitudinile, ne aduc bucurii. Este clar că maestrul Athanasius Kircher urmărea să-i incite pe semenii lui la crearea de metafore, oferindu-le chiar și – „vedeți ce simplu e!" – un **instrument** mecanic. Stanley Jevons încerca să lărgească sfera gîndirii logice: a redus logica la un pian abordabil de toată lumea. Mașina de metafore și pianul logic aparțin aceleași categorii de instrumente. Eu le consider științific de fantastice. Prevestesc dintr-un timp mai vechi (și din două direcții) o zonă în care s-a născut de atunci un nou gen literar: literatura științifico-fantastică. Disputele asupra statutului și produselor sale sînt interminabile. E firesc. Să ne închipuim numai că ar trebui să luăm ca atare centaurul. Dacă este cal pe jumătate, atunci îl înhămăm și „la arat cu el!", ar spune unii. Nu exclud nici posibilitatea că ar exista centauri bravi, care să se ia la întrecere cu caii adevărați la arat. Dacă am ține morțiș, l-am putea pune să facă și gimnastică la sol. Dar am fi nevoiți să recunoaștem că nu s-ar preta de fel la șoferie sau să fie controlor. După lungi dispute și erori, cu siguranță am găsi – cu forțe comune – unele domenii în care să-și valorifice avantajele (și nu dezavantajele) stării de centaur, unde ar fi mai cal decît calul și mai eficient decît omul. Presupunem că și cu pianul logic al lui Jevons tot la această concluzie s-ar ajunge și în ce privește centaurul, și literatura S.F. De aceea cred, de asemenea, că în aprecierea literaturii S.F. sîntem încă în faza dibuirilor fertile, a căutărilor de domenii și căi. Întorcîndu-ne la metafora noastră: îi căutăm centaurului căi pe care nici calul, nici omul nu pot umbla, doar el poate (și pe care i-ar putea plimba, eventual, și pe oameni, și pe cai...) Rostul culegerilor tematice de literatură S.F. constă printre altele și în faptul că oferă prilej la astfel de reflecții. Volumul **Călătorii imaginare"** (Selecția și prefața – Medgyesi Akos, Editura Albatros, 1986) este o antologie foarte bună. Valorifică atît de bine „căile centaurului", încît citind-o uităm de problemele pe care le ridică produsele mai puțin reușite ale genului. Continuînd să facem comparații fantastice putem asemui omul călător cu mașina de metafore a lui Kircher. Și cu aceasta nu spunem o noutate. Călătoria, vrei nu vrei, îți obligă mintea să facă combinații. Schimbînd mereu cadrele, diferitele lucruri intră în asemena relații ce pînă atunci ar fi părut imposibile, și deseori acestea sînt metaforice. Călătoria, în mod obiectiv (intrinsec) oferă, produce aproape în mod automat metafore, comparații, de aceea a și fost considerată totdeauna sursă de idei. Călătoria a fost și înainte de literatura S.F., și după ea, și rămîne (dacă ne putem exprima astfel) gen literar. Călătorii în spațiu și timp, imaginar, s-au făcut mereu, numai că scriitorul trebuia să motiveze cu argumente logice salturile fantastice făcute. Or, după mașina timpului, creată de Wells, nu mai este nevoie de găselnițe. Mașina timpului a devenit o mașină comodă de produs metafore. Din păcate însă, această posibilitate a deschis porți largi și subculturii. Între literatura clădită clasic, pe motivații și idei – și produsele proliferate ale subculturii, plămădite pe cîteva rețete, în creațiile literaturii S.F., care-și caută propriile căi, mașina timpului se perfecționează, se complică, se manifestă ca o posibilitate cu valoare de idee. În jurul ei se închează situații cu tot mai multe și mai profunde înțelesuri, funcționînd ca modele din ce în ce mai importante, devine tot mai **palpitant** jocul multiplelor atitudini și situații posibile: dacă vreau așa, va fi **muzică,** dacă vreau altfel **deducție** captivantă, dar mai degrabă amîndouă deodată...

Pentru mine nu mai încape îndoială: literatura S.F. ar putea **„înhăma"** (!) sintetic metodele **gîndirii** și ale **redării** (făcînd o paralelă cam șchiopătîndă: eseul și povestirea). Pentru această nouă valență oferă un exemplu concludent capodopera lui Borges, **Tlön, uqubar, orbis tertius.** Sînt palpitante scrierile lui Ivan Efremov și Murray Leinster – avînd de acum valoare istorică – ce și-o dispută între ele. A fost o idee benignă de a le include în antologie. Nuvela lui Leinster, psihologic este mai verosimilă, pe cînd a lui Efremov în **fragmentele** ei științifice este mai veridică. (Deși acesta din urmă își permite și unele remarci de prost gust – și interesant care s-au dovedit a fi neștiințifice –, de exemplu atunci cînd se referă la limba engleză: „era o fosilă arhaică, deoarece se compunea din două limbi: una scrisă și alta fonetică, așa încît nu se preta deloc la mașini de tradus". În momentul scrierii a fost de prost gust, astăzi: presupunere neștiințifică. Cum limba engleză prin excelență nu operează cu sufixe, se pretează foarte bine la programări, căci astfel se operează cu mult mai puține variante ale cuvintelor. **Deocamdată** acesta este adevărul). Cu toate acestea, culegerea de nuvele menționată este cu atît mai binevenită, cu cît se referă la esența genului.

Gîndirea cotidiană este foarte orientată spre viitor – pe toți ne preocupă viitorul, mai apropiat sau mai îndepărtat –, dar ar fi o mare greșeală să percepem literatura S.F. ca pe niște prognoze asemenea celor meterologice. (Darmite să te iei la dispută cu ea în această calitate inexistentă!)

Literatura S.F. este genul probabilităților și al probabilităților închipuite; se referă în aceeași măsură la trecut ca și la prezent și viitor. Omul este mereu preocupat de multitudinea posibilităților: la vîrsta de zece ani oricine își poate închipui cu cea mai mare seriozitate că atunci cînd va fi mare, va ajunge primar pe lună și o va lua de soție pe Miss Venus, etc, iar la bătrînețe retrăiește (fie trecutul, fie viitorul împreună cu nepotul său, care visează la primăria din lună) această multitudine de posibilități a devenit o distracție din ce în ce mai puțin disimulată a muritorului de rînd.

Ştiinţa şi imaginaţia lărgesc sfera posibilităţilor, ne multiplică pe noi şi lumea în care trăim; am putea spune că ne îndreptăm spre viitor prin lumi care se întrezăresc şi dispar la orizontul vieţii noastre. Calea aceasta este lungă şi oferă şanse de capodopere literaturii S.F., dacă mizează pe eul cel mai interior al omului.

Cealaltă antologie, apărută în acelaşi timp cu volumul „Călătorii imaginare" – **Invenţia lui Morel,** selecţia şi notele făcute de Agoston Hugó, Editura Kriterion, 1986, nu este o culegere tematică. Nuvela „Micromegas" de Voltaire s-ar fi potrivit bunăoară mai bine în colajul „călătoriilor". Desigur, şi în această antologie se poate intui principiul selectiv călăuzitor: alegerea s-a făcut din scrieri considerate a fi literatură S. F. aparţinînd marilor scriitori consacraţi ai literaturii universale. O eventuală continuare a seriei ar putea elucida şi faptul de ce – şi în ce măsură – „adevăraţii" scriitori aveau rezerve faţă de acest gen literar. Ne-am da seama că nu este vorba de rezerve. Mulţi scriitori au abordat genul ştiinţifico-fantastic, dar rezultatele s-au dovedit a fi mai mult fantastice decît ştiinţifice. Să-i spunem cauzei pe nume: scriitorii în cele mai multe cazuri nu dispuneau de o cultură ştiinţifică absolut necesară cultivării genului. Mi se pare de foarte mare importanţă semnalarea acestui fapt. Parcă aud cum pianul logic al lui Jevons îmi cîntă această melodie: „scriitorul de astăzi se auto-frustează de o mare şansă;/ subcultura poate deveni cultură numai sub pana adevăraţilor scriitori;/ fără o cultură ştiinţifică este imposibil să trăieşti şi să creezi într-o lume determinată de ştiinţă;/ acest nou, mereu nou şi tînăr gen literar solicită un nou tip de scriitor"...

Scriitorii – „nume mari" ai literaturii universale – incluşi în antologia intitulată **„Invenţia lui Morel"** au compus povestirile lor de o reală valoare literară pe aproape aceeaşi schemă logică: şi-au închipuit o lărgire, o schimbare petrecută în simţurile lor. Deci, parafrazînd un alt titlu de carte: au notat, uneori de-a dreptul genial, cele o mie de logici ale celor cinci simţuri. Apare o întrebare firească: ce ar fi dacă punctul de pornire, acela al celor cinci simţuri, ar fi mai ştiinţific, mai spiritual? Nu e greu de închipuit...

Meritul cel mare al celor două antologii este să ne facă să întrevedem forţele specifice care au dus la naşterea acestui gen literar, ba chiar ne oferă şi un prototip de scriitor al genului (poate cel mai potrivit ar fi cel al lui Adolf Bioy Casares...) Un alt merit al celor două antologii este că prezintă numeroase scrieri din literatura română şi cea maghiară din România (Alexandru Macedonski, Karàcsony Benö, Victor Eftimiu, Majtényi Erik, Ion Hobana, Cristian Tudor Popescu). apropiindu-ne problematica genului, făcîndu-ne să-l simţim al nostru.

Cele două antologii, alături de autorii consacraţi de literatură S. F. includ în gen şi mari scriitori ai literaturii universale, pe baza uneia sau mai multor povestiri (Voltaire, Borges, Maupassant, Babits Mihály). Aceste culegeri întregesc o mai veche iniţiativă a celui care le-a întocmit (Medgyesi Akos şi Agoston Hugó fiind una şi aceeaşi persoană). În 1984 i-a apărut o altă selecţie din scrierile S.F. ale unor renumiţi oameni de ştiinţă (Johannes Kepler, Norbert Wiener, Fred Hoyle, Szilárd Leó, Isaac Asimov, James McConnet şi alţii). Astfel, cititorului maghiar din România i s-a oferit prin aceste trei volume un larg acces la estetica genului.

Avînd această bază, evident îi sînt mai accesibile cititorului şi creaţiile autohtone ale literaturii S.F. care în ultimii ani s-au înmulţit şi ele. Încercarea ştiinţifico-fantastică a lui Bogdán László tipărită în 1985 la editura Kriterion sub titlul „O poveste hazlie cu OZN-uri" a avut succes la public. Volumul „Lumi de fier" de Mandics György şi M. Veress Zsuzsanna a apărut de curînd. Soţii Mandics urmează stilul, modul de a scrie considerat deja tradiţional al literaturii S. F. Eroii lor „la fiecare întîlnire supun discuţiei un model de bază. Clarifică bazele axiomatice ale sistemului, sfera instituţiilor sociale, schiţează reţeaua tuturor reacţiilor umane scontate şi deviante"... Volumul de nuvele al soţilor Mandics este un album de astfel de diagrame, cu multe idei care ne fac să aşteptăm cu interes continuarea promisă.

SZÁVAI GÉZA

Universitarul clujean Cornel Robu, unul dintre puţinii specialişti în S.F. pe care îi avem, a republicat recent, la Editura „Dacia", principalele texte ale lui Victor Anestin, **În anul 4000 sau O călătorie la Venus,** roman original (1899), **O tragedie cerească, Poveste astronomică** (1914) şi cîteva din articolele de „doctrină S.F." ale scriitorului, in perioada 1898–1915. A fost deocamdată lăsată la o parte, probabil din motive independente de voinţa editorului, **Puterea ştiinţei sau Cum a fost „omorît" Războiul European** (1916), cea mai patriotică dintre ficţiunile lui Victor Anestin.

Reeditări ale primilor noştri autori de literatură S.F. s-au mai făcut, şi unele dintre acestea au reuşit chiar să se bucure de oarecare notorietate internaţională. Romanul lui Henric Stahl, **Un român în Lună** (1914) a fost reeditat de două ori de inimosul I.M. Ştefan (în 1958 şi 1966), iar **Oraşele înecate,** de Felix Aderca, după ce a fost reeditat în, 1966, cu titlul **Oraşele scufundate** şi cu o prefaţă de Ovid. S. Crohmălniceanu, a fost tradus în limba germană atît în România, la Editura Kriterion (în 1970) cît şi în R.F.G., în colecţia specializată a Editurii Wilhelm Heyne, din München (în 1977). Spre deosebire de aceste reeditări sau traduceri, volumul lui Cornel Robu este o **ediţie critică,** prima de acest fel dedicată

la noi în ţară unui autor S.F. De aceea, ea trebuie privită nu numai ca o premieră spectaculoasă, dar şi ca un impas important pe care fantasticul ştiinţific românesc l-a făcut în anii optzeci în direcţia **profesionalismului** (din păcate confundat atît de des, în acest domeniu, cu diletantismul), pentru a se putea ajunge la o încredere dacă nu generală, în orice caz mai largă decît cea de astăzi, în literatura S.F.

Impresionantă prin mulţimea datelor pe care le oferă şi prin efortul de încadrare ştiinţifică a textelor, ediţia lui Cornel Robu cuprinde în acelaşi timp şi un amplu studiu despre Victor Anestin, cel mai complet realizat pînă în acest moment pe această temă.

Desigur, raportată la literatura obişnuită (ceea ce reprezintă un gest de lectură aproape spontan, dar şi o eroare de receptare), proza lui Victor Anestin nu are nici la începutul secolului XX şi nici astăzi o valoare estetică deosebită. Este o proză naivă, de orizont literar destul de limitat, dar o proză fermecătoare tocmai prin naivitatea ei, cu nuanţe cînd lirice, cînd eroic-patriotice. Aceasta este în esenţă şi opinia lui Cornel Robu, care, pentru a explica literatura sau personalitatea de un tip special a lui Victor Anestin, recurge în chip foarte inspirat la categoria **sublimului,** din **Estetica** lui Hartmann sau din consideraţiile filozofice ale lui Kant. O astfel de observaţie generală, pe care orice critic sau istoric literar de astăzi este tentat să o facă, s-ar putea să declanşeze întrebarea dacă, în aceste condiţii, scriitorul merita efortul de investigare şi risipa de energie care i s-au consacrat. Pentru cel care şi-ar pune întrebarea în termenii aceştia, răspunsul este categoric afirmativ. Gestul de restituire pe care îl face astăzi Cornel Robu este nu numai binevenit, dar şi reparator.

Victor Anestin (1875-1918) a fost una dintre puţinele figuri cu adevărat istorice ale literaturii S.F. româneşti, o personalitate de format impresionant, care s-a dedicat în întregime ziaristicii, astronomiei sau activităţii de popularizare a ştiinţelor, aşa încît, în 1921, savantul C.I. Parhon l-a putut numi, fără să exagereze, un „apostol al ştiinţei". În primele două decenii ale secolului XX, numele său a fost legat de editarea primei reviste româneşti de astronomie, **Orion** (între 1907 şi 1912), de înfiinţarea **Societăţii astronomice române „Camille Flammarion"** (în 1908), **a Universităţii populare** din Bucureşti (1912) şi a societăţii **Prietenii ştiinţei** în 1913), dar mai ales de **Ziarul ştiinţelor populare şi al călătoriilor,** pe care l-a condus din 1912 pînă în 1916. Sub forma pe care i-a dat-o el, această revistă a oferit tinerilor săi cititori lectura de care ei aveau nevoie şi care, din păcate, altor generaţii le-a lipsit. Mai tîrziu, Mircea Eliade, care a început şi el să scrie, în 1921, în **Ziarul ştiinţelor populare...** şi-a adus aminte de rolul pe care Victor Anestin l-a jucat pentru generaţia lui şi i-a dedicat două articole în 1924 şi 1926. Generos şi modest Victor Anestin a deschis coloanele revistei pe care a condus-o pînă la izbucnirea primului război mondial tuturor celor interesaţi de literatură şi de ştiinţă. Numele său e legat şi de apariţia primului roman clasic al S.F.-ului românesc, **Un român în Lună,** pe care l-a publicat aproape în întregime în **Ziarul ştiinţelor populare...,** cu sentimentul unei descoperiri importante. Amintindu-şi cu acest prilej de propriile sale încercări literare, el le-a numit „biete romane astronomice", fără să-şi aroge nici măcar meritul de pionier. Dacă ne vom aminti de faptul că Nicolae Iorga a descurajat iniţiativa S.F. a lui H. Stahl, sfătuindu-l să părăsească aceste experienţe şi că un fragment din roman, apărut încă din 1911 într-o revistă din Transilvania a trecut neobservat, s-ar putea să-i atribuim lui Victor Anestin un rol mult mai important în impunerea publică a fantasticului ştiinţific, românesc, decît am fost pînă astăzi tentaţi să o facem.

În persoana lui Victor Anestin, S.F.-ul îşi poate recunoaşte figura emblematică de care genul are atît de mult nevoie, pentru că el a fost nu numai primul nostru autor specializat, dar şi un teoretician şi un mare, un foarte mare animator. Persoana fragilă a lui Victor Anestin a ascuns o personalitate deosebită, căreia ediţia lui Cornel Robu îi face, în sfîrşit, dreptate.

FLORIN MANOLESCU

ION HOBANA

Literatura de anticipaţie

AUTORI, CĂRŢI, IDEI

II

EDITURA EMINESCU

O carte care, la primul volum, poartă un titlu **(Science fiction),** iar la al doilea volum poartă alt titlu **(Literatura de anticipaţie)** este, oricum, o apariţie ieşită din comun, chiar dacă subtitlul **(Autori, cărţi, idei)** rămîne neschimbat, un „caz" care – putem anticipa – va da oarecare bătaie de cap serviciilor de evidenţă şi fişierelor sistematice ale marilor biblioteci. Dar – vorba lui Nastratin Hogea – să dăm crezare mai degrabă stăpînului, **recte** autorului, care, în finalul eseului **Numele genului,** ne asigură formal că „utilizarea unuia sau altuia dintre aceste nume mi se pare a fi o chestiune de preferinţă..." De!

Lăsînd, însă, gluma la o parte, acest fortuit **quiproquo** bibliografic nu poate ascunde – şi nici nu intenţionează să ascundă – unitatea de substanţă a cărţii şi continuitatea de preocupări a autorului, o continuitate care este în acelaşi timp una de opţiune şi de metodă, vizînd unghiul metodologic din care exegetul abordează obiectul investigaţiei sale şi criteriile după

care întregul demers exegetic este condus. Unghiul de abordare a S.F.-ului autohton şi universal rămîne, la Ion Hobana, preponderent istorico-literar şi comparatist, iar demersul său exegetic apare consecvent orientat pe coordonate tematice şi în perspectivă genetică. „Panorama noastră tematică" - îşi denumeşte el studiul intitulat (cu un citat dintr-un autor mai puţin cunoscut, Charles Diffin) **„Putere pentru a construi un oraş — sau pentru a distruge o civilizaţie"**, unde ia în discuţie literatura S.F. axată pe problematica avertismentului nuclear. O astfel de „panoramă tematică" este, în volumul de faţă, şi **Oameni ca zeii** (pe tema profilului fizic şi spiritual al „omului viitorului", aşa cum apare acesta anticipat în **science fiction);** volumul din 1983 cuprinde şi el în paginile sale astfel de „panorame tematice" (asupra cărora autorul revine acum, cu completări de detaliu, în **Addenda** volumului recent apărut): **Îngeri sau monştri?** (despre modul în care a fost imaginat în **science fiction** „extraterestrul"), **Temă cu variaţiuni** („omul invizibil"), **Viziuni urbanistice în secolul 19** (aceasta circumscrisă perimetrului literaturii române). Grila tematică - dispusă, prin comparatism, într-o perspectivă genetică - poate fi regăsită şi în exegezele „monografice", dedicate unui singur scriitor: Jules Verne, H.G. Wells şi Arthur Conan Doyle, în primul volum, cărora, tot acolo, li se adaugă, dintre români, Alexandru Macedonski şi Victor Anestin; cărora li se mai adaugă, în volumul recent apărut, Edgar Allan Poe, Villiers de l'Isle-Adam şi, din nou, Jules Verne (veche pasiune de tinereţe a lui Ion Hobana, încununată, la maturitate, în 1979, cu o carte premiată şi la Uniunea Scriitorilor, şi la EUROCON: **20 000 de pagini în căutarea lui Jules Verne).**

Predilecţia şi selecţia lui Ion Hobana se îndreaptă, constant, spre tot ceea ce în **science fiction** este „clasic", atît în sensul istoric al cuvîntului, cît şi în cel valoric (mai puţin, bineînţeles, în sensul categorial, tipologic, întrucît mulţi dintre „clasicii" S.F.-ului au fost „romantici" ca temperament). În consecinţă, panoramele sale tematice îşi vor integra, firesc şi funcţional, alături de „marile nume" ale istoriei genului, şi nume mai puţin ilustre, unele chiar obscure, nume de autori şi titluri de opere avînd doar valoare „de reper tematic lipsit de atributele (poate şi de ambiţia) perenităţii" (p. 72). **Mutatis mutandis,** ar putea fi invocată, aici, disocierea călinesciană între „cultural" şi „artistic" în istoria literaturii, disociere de natură a explica - şi a legitima - atenţia „culturală" acordată unor „opere dacă nu admirabile, capabile să explice ceea ce vine după ele".

Pentru că, spuneam, demersul exegetic întreprins de Ion Hobana este direcţionat nu doar tematic, ci şi genetic, şi comparatist. „Voi încerca să descifrez originalitatea lui Villiers în raport cu posibilele modele anterioare" - îşi declară el obiectivul, în studiul **Tribulaţiile unui visător zeflemist** (p. 58) - dar, nedeclarat, acelaşi obiectiv rămîne vizibil şi în alte studii sau eseuri ale sale. Criteriul genetic este, la rîndul lui, declarat cu claritate şi aplicat cu pertinenţa: „Nesocotirea influenţei unor întîmplări nesemnificative alterează înţelegerea procesului intim al creaţiei, nu mai puţin decît exacerbarea acestei influenţe" (p. 7). Deducţiile şi concluziile de această natură decurg întotdeauna dintr-o cronologie istorico-literară extrem de minuţios şi de precis pusă la punct.

Cronologia este pentru Ion Hobana - şi nu numai pentru el, dar şi pentru alţi exegeţi ai genului, de pe alte meridiane, autori, unii, de renume internaţional, cu ale căror opinii exegetul român intră nu o dată în dialog ca de la egal la egal - o constantă preocupare, mai ales priorităţile cronologice mobilizîndu-i la maximum întregul zel şi întregul fler istorico-literar, de o acuitate uneori quasi-detectivistică; coroborate cu cele mai diverse filiaţii şi translaţii, influenţe şi corespondenţe, ipostaze şi metamorfoze etc. ale faptelor de istorie literară, aceste obsedante „priorităţi" apar funcţional asamblate în serii cronologice cu rezultantă genetică şi cu aspiraţie axiologică: „Pasiunea pentru o cronologie cît mai exactă a ideilor anticipaţiei nu are nimic de-a face cu confuzia valorilor" (p. 72).

Am numit - şi nu întîmplător - cînd „studii", cînd „eseuri" textele exegetice incluse de Ion Hobana în sumarul celor două volume: nu întîmplător, pentru că specificul de substanţă şi de expresie al acestor texte nu ar putea fi acoperit decît parţial de fiecare termen în parte. Parţial, dar totuşi complementar. Exegezele lui Ion Hobana sunt, mai întîi, subsumabile categoriei „studiilor": prin erudiţia larg desfăşurată, prin informaţia precisă şi „la zi" asupra domeniului abordat, prin acribia meticuloasă şi prin ponderaţia de principiu şi de temperament, prin strictul control asupra opiniilor formulate de alţii şi la fel de strictul autocontrol asupra formulării propriilor opinii, prin profesionalitatea demersului exegetic, prin consumul bibliofag de timp şi de energie pe care-l presupune, prin soliditatea ca şi prin tehnica acestui demers - ele sunt, fără discuţie, **studii** în toată puterea cuvîntului. În acest sens, meta-mesaje de genul: „cercetarea periodicelor din ultimele decenii ale secolului trecut mi-a prilejuit destule surprize" (p. 116), sau: „fişele mele mai înregistrează, la acest capitol..." (p. 132) - sunt cît se poate de grăitoare şi caracteristice pentru Ion Hobana. Nu mai puţin, însă, textele sale rămîn subsumabile şi „eseului", prin mobilitatea intelectuală a unor trimiteri şi asociaţii mentale uneori aparent „capricioase", prin caligrafia şi flexibilitatea frazării, prin gustul nuanţei şi al semitonului, printr-o ironie „englezească", ponderată, dar precis adresată, şi chiar prin unele, rare, bufeuri polemice, cum ar fi cele ce vizează „dorinţa de a extinde aria priorităţilor americane pe tărîmul atît de instabil al invenţiilor fictive care au precedat împlinirile ştiinţei şi tehnicii" (p. 95), aceasta în dauna scriitorilor europeni, mai ales francezii, şi - nemaipomenit! - pînă şi în dauna lui Jules Verne!

Consacrate, în cea mai mare parte, „ştiinţei din ştiinţificţiune" (cum altfel am putea oare echivala în româneşte superbul titlu al uneia din numeroasele şi inaccesibilele cărţi citate de Ion Hobana în bibliografia cărţii sale:

solaris SF

La scienza della fantascienza (1982) de Renato Giovannoli?), aceste studii-eseuri sau eseuri-studii îşi află motivarea şi legitimarea în chiar adecvarea lor funcţională la specificul demersului pe care şi-l propun, o legitimare decurgînd aşadar din specificul însuşi al obiectivului ultim spre care aspiră acest demers: acela de a pune în lumină, cu probe şi cazuri concrete, indubitabile, „apetitul de verosimilitate al **science fiction**-ului (p. 6). „Cît despre «efortul către **verosimilitate** în aplicarea principiilor ştiinţifice», el reprezintă una dintre constantele **science fiction**-ului sau măcar al tendinţei sale majoritare" (p. 15). Perfect adevărat, aşa este, şi nici n-ar putea fi altfel, din momt nt ce acest **science fiction,** ir. „tendinţa sa majoritară", în ce are el suprem, este o literatură a sublimului. Căci „impresia de verosimilitate, atît de necesară ficţiunii ştiinţifie" (p. 96) îi este atît de necesară nu numai, şi nu în primul rînd, pentru a crea acea precară, dar indestructibilă „iluzie realistă" pe care mizează „verosimilul" propriu oricărui **mimesis.** În **science fiction,** ca peste tot în sublim, efectul specific şi definitoriu, „sublimarea" estetică se produce numai dacă şi numai atunci cînd raţiunea umană ia act de propria sa libertate şi de propria sa superioritate calitativă în faţa naturii ce-o covîrşeşte cantitativ, atunci cînd „sufletul poate simţi sublimul propriei meniri, care este superioară naturii" (Kant, **Analitica sublimului,** 1790); dar „trebuie să fie ceva **serios,** măcar în emoţie, pentru ca raţiunea să recurgă la ideea libertăţii ei" (Schiller, **Ideea de sublim,** 1793). Or, tocmai acest suport ori alibi „serios" îl furnizează emoţiei estetice „ştiinţa din ştiinţificţiune", acel „efort către **verosimilitate** în aplicarea principiilor ştiinţifice" despre care vorbea în 1840 Edgar Allan Poe, într-o „profesiune de credinţă" de mai multe ori citată de Ion Hobana în eseul **Sub zodia mistificării şi a speranţei,** pe care i-l dedică în recentul volum.

Acestea fiind zise, nu ne rămîne decît să aşteptăm, cu aceeaşi nerăbdare şi cu acelaşi interes ca şi pînă acum, următorul - sau următoarele - volum(e) în care Ion Hobana îşi va desăvîrşi desigur opera începută, în care-şi va întregi cu alte şi alte elemente „panorama tematică" a S.F.-ului românesc şi universal: „Pentru că imaginaţia predecesorilor noştri pare să fie inepuizabilă, oferindu-ne mereu noi surprize, dacă ne dăm osteneala să le dezgropăm de sub colbul metaforic al bibliotecilor lumii" (p. 113).

CORNEL ROBU

La aproximativ şase ani de la apariţia primului său volum de proză S.F., Ovid S. Crohmălniceanu publică, la aceeaşi editură, Cartea Românească, şi în aceeaşi prezentare grafică, **Alte istorii insolite.** Oricît ne-am fi obişnuit între timp cu ideea că autorul nu este doar istoric literar sau profesor, ci şi prozator, surpriza şi curiozitatea rămîn şi astăzi aproape la fel de mari ca în urmă cu şase ani. Cînd un profesor universitar iese din amfiteatru în stradă şi cînd de la teoria literară se trece la practica ficţiunii sîntem curioşi să vedem care sînt rezultatele.

Prima observaţie care s-ar impune din capul locului în legătură cu această trecere e că, în esenţă, nu avem de-a face cu o schimbare de identitate. Ovid S. Crohmălniceanu rămîne profesor şi în S.F. Mai întîi pentru că, fiind unul dintre puţinii cunoscători ai S.F.-ului, în toate manifestările lui, el porneşte întotdeauna de la nivelul său cel mai înalt, iar în al doilea rînd pentru că preferinţele sale merg, ca şi în practica universitară, spre eseistică şi speculaţie, nu spre acţiune, cele mai multe dintre textele pe care le-a scris avînd aparenţa unor conferinţe sau chiar a unor eseuri. Oricît ar părea de curios, schiţele lui Ovid S. Crohmălniceanu seamănă mai mult cu eseurile din **Cinci prozatori în cinci feluri de lectură,** decît cu prozele lui Vladimir Colin, sau, să zicem, Mircea Opriţă. Se vede şi în cazul prozei că autorul porneşte aproape întotdeauna de la o **idee S.F.** sau de la o problemă, căreia se străduieşte să-i dea o rezolvare cît mai ingenioasă. Este vorba deci de un S.F. **speculativ**, nu „activ", de o literatură a ideilor, nu a obiectelor sau a mediilor S.F.

O singură dată în acest volum predomină interesul pentru atmosferă şi cadru: în **Scrisori din Arcadia.** Dar şi aici formula este „memorialistică" şi epistolară, nu propriu-zis epică. Oricum, acesta rămîne textul cel mai „clasic" al volumului şi nu atît pentru că ar aduce aminte de **Scrisorile persane** ale lui Montesquieu, cît pentru că e vorba, în fond, de o **utopie** cu numeroase elemente de anticipaţie, gen cultivat de foarte puţină lume azi. Pornind de la pretextul unei călătorii de 1000 de ani în timp, cu ajutorul animaţiei suspendate, Ovid S. Crohmălniceanu dezvoltă, de fapt, ipoteza că într-o lume a viitorului (mai exact, în Franţa anilor 3000) s-ar putea ca omul să resimtă din ce în ce mai puternic nevoia de a se reîntoarce la valorile artei, de care tehnica şi maşinismul exagerat de pînă atunci l-au îndepărtat. Ipoteza aceasta îi permite autorului să construiască un univers extrem de coerent, în raport cu premisa de la care s-a pornit, un univers al perucilor pudrate şi al artelor de salon, al mobilelor **régence** şi al gravurilor cu scene galante, în sfîrşit, un univers în care totul se învîrteşte în jurul frumosului, în accepţiunea sa preţioasă, artificială, manieristă. Cînd sînt întoarse spre trecut, privirile acestei lumi aleg figurile paradoxale

de esteţi (gen Oscar Wilde), între ele şi un român care ar fi susţinut prin secolul XX că istoria este „ştiinţă inefabilă şi sinteză epică" (deci G. Călinescu). Nu este totuşi vorba de o întoarcere propriu-zisă în secolul XVIII, XIX sau XX şi nici de o proză **retro,** pentru că straniul acestei lumi nu constă în despărţirea de tehnică, ci în ascunderea ei. Este adevărat că în Arcadia lui Crohmălniceanu cuvinte ca **electrod, tranzistor, bobină** sînt socotite ruşinoase şi că o funcţionară de la Biblioteca Naţională din Paris roşeşte pînă în vîrful urechilor cînd eroul îi cere **Maşina timpului,** de H. G. Wells. Dar în spatele tuturor obiectelor care îşi repudiază, formal, funcţia utilitară, se ascunde o forţă tehnică extraordinară, căci un medic, de exemplu, îşi examinează pacientul printr-o **lornietă** graţioasă, în realitate un **scanner** ultra-miniaturizat, iar baloanele cu elice, landourile sau velocipedele pot dezvolta viteze foarte mari, în ciuda arhitecturii lor baroce. Cum s-a ajuns aici nu ni se spune direct şi nici tentativa eroului de a se reîntoarce în lumea din care a pornit (anul 2016) nu este dusă la capăt. De aceea, dacă autorul va accepta să-şi „canibalizeze" propriul text, cum s-a întîmplat de atîtea ori în literatura S.F., înglobîndu-l într-o naraţiune mai amplă, cu mai mult conflict, planuri noi şi schimbări de perspectivă, atunci **Scrisori din Arcadia** s-ar putea transforma într-un foarte original roman S.F.

Faţă de textul acesta de dimensiuni relativ mari, pe care l-am numit „clasic", **Criza de imaginaţie** mi se pare a fi proza cea mai modernă, din punct de vedere naratologic, a întregului volum. Pornind de la o sugestie oferită de Stanisław Lem, prin „teoria fantomaticii" (în **Fantasticul şi viitorologia)** , Ovid S. Crohmălniceanu construieşte un text în care reuşeşte să pună sub semnul întrebării chiar identitatea naratorului. Plasat între mai multe oglinzi, acesta sfîrşeşte prin a nu mai şti cine este, şi abilitatea cu care autorul combină o teorie comunicaţională cu una naratologică şi, în sfîrşit, cu o idee S.F. este excepţională.

Totuşi, textul cel mai ingenios al volumului, acela în care poate fi identificat un „stil Crohmălniceanu" mi se pare a fi cel intitulat **Cele zece triburi pierdute.** Este vorba de enigma dispariţiei unui grup de oameni de pe planeta Neptun („a optsprezecea specie de oameni"), înainte de distrugerea acesteia, „acum un miliard de ani", o enigmă oarecum asemănătoare cu povestea celor „zece triburi pierdute ale lui Israel, la întoarcerea din captivitatea asiro-babiloniană". Şi aici se poate face o trimitere spre un anumit model, trimitere cu atît mai necesară cu cît prozatorii noştri nu au lucrat niciodată în acest spirit speculativ foarte curajos. Este vorba de stilul Olaf Stapledon, de modul său specific de a plasa viaţa speţei umane într-un vast cadru cosmic şi cu o uriaşă deschidere temporară, în fine, de un S.F. care merge pe o cu totul altă cale decît cele inaugurate de Jules Verne, de Wells sau de Edgar Rice Burroughs.

Observînd în fugă toate aceste lucruri, mi se pare că o importantă chestiune de principiu pe care o ridică S.F.-ul lui Ovid S. Crohmălniceanu este aceea a **specificului.** Pentru a rămîne în cadrele literaturii populare scrise (căci S.F.-ul este, în esenţă, o astfel de literatură), e probabil foarte util să observăm că acţiunea celor mai importante romane englezeşti, gotice sau negre, de la sfîrşitul secolului XVIII, se desfăşoară în Italia sau că eroul americanului Edgar Allan Poe, din textul considerat a fi naraţiunea care inaugurează genul poliţist **„Crimele din Rue Morgue)** este un francez. E în această schimbare de cadru geografic şi etnic nu numai o încercare de a satisface gustul pentru îndepărtat şi exotic al cititorului, dar şi de a face lucrurile credibile, căci în imediata noastră apropiere ştim cu precizie, sau credem că ştim, că anumite lucruri nu se pot întîmpla. Extrapolarea, translaţia geografică (sau temporală) reprezintă deci o regulă a genului, tot atît de reală şi de greu de satisfăcut ca şi regula opusă, a specificului geografic şi naţional, pe care o preferă astăzi ruşii sau americanii. Pe lîngă avantajele imediat vizibile, fiecare dintre aceste două căi îşi conţine propriile dezavantaje. Calea specificului poate duce la exagerări propagandistice şi teziste, cum din păcate s-a întîmplat adesea, în limitele unui anumit cadru naţional şi în consecinţă la „mutism", într-un posibil şi dorit dialog internaţional al literaturilor. Calea „exotismului" sau a impersonalizării prin universalizare a S.F.-ului este ameninţată, dimpotrivă, de „esperantism", ceea ce ar echivala cu pierderea oricărei expresivităţi personale. În ceea ce îl priveşte, Ovid S. Crohmălniceanu ştie să evite dificultăţile formulei pe care a ales-o. Suficient de universale, şi specifice fără ostentaţie, textele sale sînt printre puţinele schiţe sau povestiri S.F. româneşti care ar putea fi traduse cu succes în orice limbă de circulaţie internaţională. Este ceea ce îi doresc să realizeze cît mai repede.

FLORIN MANOLESCU

În nuvelele din „Vacanţele secrete" (Editura Albatros, 1987) intitulate şi „pseudobasme" vom găsi topite în stare epică unele din cele mai active obsesii ale lui Victor Kernbach formulate în „Enigma miturilor astrale", „Miturile esenţiale" şi substanţa eseistică a „Dicţionarului de mitologie generală". Este vorba în primul rînd de problema timpului, ca timp obiectiv, variante temporale şi călătoria în timp,

de coexistența deci a mai multor lumi ca tot atîtea variante temporale ale lumii noastre; de originea unor civilizații enigmatice și de explicarea unor mituri la fel de enigmatice cum ar fi acela al Atlantidei (vizitarea planetei noastre de lumi extraterestre ce au contribuit la civilizarea Pămîntului și la înlocuirea unor măsurători temporale cum ar fi calendarul venusian cu cel lunar etc.). Toate aceste idei decantate subtil de-a lungul anilor de Victor Kernbach iau în această carte de proză o turnură romanescă pentru că sînt absorbite în experiența subiectivă a unor personaje paradoxale.

„Cea mai bună dintre lumile imposibile" poate fi socotită o ipoteză filozofică despre trezirea conștiinței de sine a umanității intens observate de lumile galactice, o umanitate ce este urmarea unui experiment cosmic. Procesul este narat epic și figurat psihologic remarcabil, în pasaje extrem de dense, ca o fină „umanizare" a ceva inform, o formă umanoidă care depășește viața larvară și care, luînd toate caracterele esențial umane, va fi primită în sînul marii umanități cosmice. Aceste trepte parcurse de ființa paradoxală a primei nuvele sînt curiozitatea, mirarea, sentimentul estetic, explorarea universului imediat, evadarea, experiența ca aventură, criticismul, reflexivitatea, intuirea altor forme superioare de gîndire - toate conturînd laolaltă un drum formativ și inițiatic al înseși condiției umane.

„Paradoxul dublării" este un alt gen de trezire, și anume o trezire a sentimentului relativității timpului, grație căruia se realizează o purificare și esențializare și al căror ultim țel este desăvîrșirea ființei. De altfel, Victor Kernbach, scriind aceste nuvele, fructifică interesante sugestii arhetipale, mitologice și afirmă pe alocuri o înțelepciune ce-l racordează peste timp în seria „deținătorilor de adevăr". Cel puțin această impresie o degajă puternic volumul de față. În „Paradoxul dublării", personajul Greg pleacă în timp pentru a se corecta, dar după numeroase reîntîlniri eșuate cu sine însuși și cel ce a fost, „cernut prin sitele timpului" el ajunge în acel timp zero - timp etern al purificării și ființării spirituale, de fapt timpul gîndirii și al ideii.

„Vacanțele secrete" reprezintă cronotranslațiile unui Bob care, într-o clipă de intensă concentrare simte că „cineva" i-a injectat substanța transportărilor temporale. Prin coridorul temporal zero el pleacă din timpul obiectiv, călătorind nu numai în varianta temporală a lumii noastre în care merge înapoi prin timpul linear, ci și în alte variante temporale. Astfel, el trăiește în Alexandria de acum două milenii, unde îl vizitează pe celebrul Heron, ajunge în vremea tiranului Hieron din Siracuza, este supus unei experiențe în varianta temporală nr. 48, vizitează Atlantida, asistă la potop și se convinge că atlanții sînt autorii enigmaticelor civilizații din podișurile Americii de Sud, iar potopul a fost provocat de dezagregarea unei planete a sistemului nostru solar ai cărei meteoriți au lovit Pămîntul, roman istoric pentru care Victor Kernbach dovedește talentul și erudiția necesare.

Dacă în „Cea mai bună dintre lumile imposibile", cea mai bună proză a volumului de față, se sugerează epic „pseudotimpul" unei forme umane, în „Paradoxul dublării" e vorba de redarea unor stări temporale, amplificate substanțial în „Vacanțele secrete". Cartea se relevă în cele din urmă drept un mijloc de a reflecta pe marginea timpului și a capacității umane de a stăpîni și a se împlini prin timp, ajungînd la ideea ubicuității ipotetice a umanului gînditor și a eternității sale. „Vacanțele secrete" afirmă așadar o formă de înfrîngere a timpului obiectiv, a realului tern și constrîngător prin visare, imaginație creatoare și artă. Maniera prozei S.F. se arată astfel o modalitate generoasă de transpunere epică a ideii. Epicizarea ideii, mai mult decît un joc intelectual, devine aici, atunci cînd speculația S.F. nu e în exces, proză superioară.

Se cuvine să mai spunem în acest final cîteva cuvinte despre persoana fizică a scriitorului Victor Kernbach. Nu știu dacă abordarea marilor mituri și enigme a conferit persoanei sale acel aer enigmatic indubitabil sau dacă tocmai acel **ce** enigmatic profund ființei sale l-a împins spre cercetarea miturilor și enigmelor civilizației umane. În „Vacanțele secrete" un personaj are sentimentul că privește lumea **cu ochi străini, din exterior** și de aceea se întreabă dacă nu cumva printre strămoșii săi direcți se află o ființă din altă parte a cosmosului. Modul în care ne privește Victor Kernbach, ironia aceea secretă, dezangajată, ce-i flutură în ochii umbriți de lentilele groase, anume parcă purtate pentru a nu li se descoperi ochilor atît de stranii, de scrutători, secretul, apoi răceala politicoasă și sentimentul devotant că ființa sa plutește adînc ancorată în plasma marilor enigme a căror cheie pare să o dețină, mă obligă să-l înrudesc cu personajul lui căruia chiar i se dovedește în cele din urmă că are strămoși ce au contemplat cîndva Pămîntul ca pe o stea pe cer, strămoși veniți dintr-o lume ce manipula secrete infinit superioare lumii noastre. Așa că, citind acest volum de proze și ca pe o confesiune discretă și jurnal trucat, îmi vine să întreb: din ce timp și din ce lume veniți, stimate Victor Kernbach?

MIRELA ROZNOVEANU

În 1981, Horia Aramă a publicat un foarte interesant eseu intitulat **Colecționarul de insule,**

în care s-a străduit, cu succes, să examineze cît mai multe dintre posibilele fațete ale conceptului de utopie: istoric, structură, opere reprezentative. Cum scriam și într-o recenzie mai veche, referitoare la această carte, modul lui Horia Aramă de a-și concepe cartea nu are rigoarea unui demers academic, acuzînd, în schimb, o anumită simpatică vioiciune asociativă, precum și un umor moderat, de natură să îi atragă pe cititorii care nu preferă scrierile întemeiate pe niște scheme conceptuale foarte clare. Nu înseamnă însă că respectiva carte este o simplă compilație, vreo însăilare, „scoasă" la repezeală din niște cărți franțuzești de referință. Dimpotrivă, în **Colecționarul de insule** există numeroase dovezi ale faptului că autorul este preocupat de tema utopiilor de mulți ani și că lecturile sale sînt deosebit de întinse.

Insulele fericite (Editura Cartea Românească, 1986) continuă demersul din **Colecționarul de insule.** Cu dezinvoltura cunoscută din precedenta lectură, Horia Aramă pune la dispoziția celor interesați rezultatele foarte întinselor sale lecturi. Nonșalanța sa desăvîrșită, precum și lipsa oricărei ezitări în fața citatului copios și a rezumatului fățiș, putînd eventual să pară exagerate vreunui spirit pedant, sînt, dacă ne gîndim bine, o modalitate foarte onestă, din moment ce autorul indică în permanență sursele din care s-a inspirat sau pe care le citează. Fără s-o mărturisească, Horia Aramă a apreciat, atunci cînd a început într-adevăr impresionanta sa acțiune de documentare, că mai importante decît speculațiile proprii sînt informațiile asupra unor domenii atrăgătoare pentru orice cititor, referirile la cărți foarte greu de consultat și la texte pe care uitarea poate pe nedrept le-a acoperit.

Pentru a împrumuta puțin stilul lipsit de orice crispare intelectualistă al eseistului, voi spune că, pe măsură ce înaintam în lectură, mi-am dat seama că Horia Aramă este un autor fericit. Afirmația aceasta nu conține nici un pic de ironie. Este un autor fericit, fiindcă a reușit să scrie pentru plăcerea sa, neîncercînd nici o clipă să simuleze rigoarea unui academician sau strălucirea unui eseist dintre cei mari. Într-un mod cît se poate de agreabil, autentica ataraxie intelectuală a lui Horia Aramă este contagioasă. Cartea sa nesofisticată, atrăgătoare nu numai pentru cititorul cît de cît avizat, ci și pentru cel aflat într-o etapă mai de început a evoluției sale, reușește să informeze, pur și simplu. Numaidecît este însă corect să precizez că în **Insulele fericite** există și cîteva mici oaze de eseistică reușită, dovedind că Horia Aramă este în măsură și să depășească nivelul agreabilei acumulări de informații.

Există în cartea despre care discutăm un plan, dar datorită extraordinarei aglomerări de titluri de cărți și nume de autori, acesta este destul de dificil de urmărit. Așa stînd lucrurile, lectura capătă de la un timp un caracter destul de insolit. Cititorul își dă seama că de fapt parcurge paginile unui dicționar foarte inteligent convertit într-o carte de eseuri. Prin urmare, recenzentului nu îi rămîne decît să spună ce i-a plăcut în mod deosebit, în buna, naiva tradiție a criticii descriptive. Voi spune deci că sînt plăcute la lectură referirile la utopii alimentare. Etalîndu-le, simțul pentru umor al autorului iese la iveală într-un mod cu totul convingător. Iată un exemplu: „Am împins în lături bariera de la intrarea în sat și m-am oprit. Ulița se deschidea larg în fața mea, dar cum să calci pe feliile din pulpă de porc, pe rotocoalele de gălbenuș de ou potrivite artistic și care închipuiau caldarîmul? În curțile caselor nu se vedea nici o mișcare. În cele din urmă, luîndu-mi inima în dinți și ferindu-mă să calc în băltoace de vin și alte băuturi mai tari, am bătut la poarta unei gospodării. Cum nu răspundea nimeni, am pătruns în curte. Atîta risipă de bunătăți mă cam călca pe nervi, astfel încît atunci cînd am văzut, sub un pom cu crengile aplecate de greutatea fructelor amestecate cu poale-n brîu și alte plăcinte al căror nume nu-l știam..." Acest citat face parte dintr-o proză proprie, pe care Horia Aramă a inserat-o, spre deliciul pur mental al cititorilor săi, în corpul referirilor despre utopiile abundenței alimentare.

Dincolo de toate amuzamentele, însă, **Insulele fericite** interesează și printr-o extrapolare foarte atrăgătoare a conceptului de utopie. Desigur, extrapolări au fost propuse de către destui teoreticieni, dar unele dintre ideile enunțate de Horia Aramă și, mai ales, unele dintre colajele sale de idei primite stîrnesc o impresie de prospețime. Asistăm astfel la o adevărată explozie a conceptului, cu rezultate eseistice demne de reținut. Cea mai importantă disociere este cea între utopia scrisă și cea trăită. Capitolele dedicate celei de a doua varietăți de utopie sînt cele mai atractive dintre toate. Oricît de scurt ar fi fost, un fapt istoric are un prestigiu imanent, care îl scapă de fatalul aer comic al utopiilor scrise, indiferent de nivelul lor literar, de îndată ce data apariția lor se îndepărtează în timp. Cu acest prilej apar considerațiile de bună eseistică despre care aminteam. Un exemplu ilustrativ este cel al considerațiilor despre natura conceptului de imposibil. Citez: „Relația utopie-imposibil ne ispitește cu alte cîteva propoziții. Iată-le: [...] Utopia este răspunsul nerealist dat unei probleme reale. [...] Utopia este imaginea concretă a imposibilului. [...] Utopia este o imposibilitate care, în anumite condiții – acestea cu adevărat imposibile! – ar deveni o posibilitate. [...] Imposibilul nu este simetricul negativ al posibilului, ci al certitudinii".

Rămîne de discutat în ce măsură schema teoretică propusă reușește să reziste tendinței centrifuge, care, printre altele, ar urma să înglobeze aproape toate scrierile de anticipație, precum și infinitatea de proiecte eșuate de toate categoriile.

VOICU BUGARIU

Întreg scenariul epic al romanului lui Tudor Negoiță, **Cutia Pandorei** (Albatros 1986), se desfășoară în jurul unei călătorii și are ca protagoniști pe Ela Nant și Glad Selv, personaje care alcătuiesc un cuplu insolit, amestec de savanți și conchistadori impetuoși. Cei doi, aflați la bordul unei nave supersofisticate (proiecție a tehnicianului avansat), pleacă în căutarea unei civilizații îndepărtate, civilizația Nag, care constituie, în plan românesc, un pretext al desfășurării aventurii și, în acela spiritual, o voință de comunicare. Ela Nant, femeie atinsă de aripa geniului, construiește niște așaziși **ciborgi,** un soi de roboți-ordinatoare cu membrane biologice, inovație care o plasează în raport de adversitate cu fostul ei profesor, Bilten, exponent conservator al științei, creatorul unor roboți primitivi. Bilten reprezintă, de altfel, un personaj tipic al literaturii S.F., geniul rău, în opoziție cu savantul civilizator. Fostul profesor al Elei își vinde inteligența în schimbul nemuririi, tîrg abject în care recunoaștem pactul faustic, de obîrșie romantică.

Cel mai reușit ciborg al Elei este Hellen care, spre stupoarea savantei, dispare în împrejurări misterioase pentru a reapare, sub alte nume și înfățișări, în spații diferite, supuse altor reguli temporale. Metamorfoza aceasta, în afara unui sens psihologic, dă o măsură și despre nesfîrșitele disponibilități ale științei de a închipui un fel de Circe a tehnicii. Hellen e însă un robot benign, căci ea nu se întoarce împotriva creatorului său, ci îi călăuzește pe cei doi la întoarcere, deghizată onomastic sub numele Nel Anx. Mesager al păcii și înțelegerii cosmice, Hellen reprezintă varianta benefică a științei, sensul civilizator al acesteia; eforturile ei se îndreaptă către comuniunea intergalactică. Încearcă să facă legătura între civilizații diferite, să salveze lumile pustiite de războaie, să scoată umanitatea de sub semnul extincției, el eschatologiei. Aici, Tudor Negoiță pune în termeni de normalitate spirituală raportul dintre știință și civilizație, contrazicînd profețiile sumbre ale contemporaneității: progresul științific trebuie să fie o punte de trecere către morala superioară, nu un agent al agresivității: „Uite că, mi s-a explicat, nu-i deloc frumos, mormăi Glad, așezîndu-se în alt fotoliu. Pentru că asta înseamnă un contact prematur! Între două civilizații de grad diferit.../ - Dintre ele, cea superioară e agresivă? deveni Ela atentă./ - Nu. E tocmai invers..." Sensul meliorist al romanului lui Tudor Negoiță e cît se poate de limpede.

Regăsim în **Cutia Pandorei** cele mai multe din motivele genului: universurile paralele (civilizații cibernetice și altele necibernetice), călătoria interplanetară (căutarea civilizației Nag), relativitatea spațiului și a timpului. Personajele predilecte sînt roboții (cu variantele lor sofisticate, ciborgii), savanții, geniul rău (robotul BG24) construit de Bilten se opune omului, spre deosebire de acela al Elei, care îi sprijină pe protagoniști). După felul cum epicul e susținut de sugestii tehnologice și, mai cu seamă, după recuzita întrebuințată, romanul lui Tudor Negoiță pune în prim-plan relația știință - S.F. apăsînd adică pe pedala credibilității științifice.

Ca specie, **Cutia Pandorei** este o **epopee spațială.** Formă tipică, de altfel, a acestui gen de literatură, în varianta istorică consacrată de ciclul Venus, cu tot ce presupune acesta: amestecul de civilizații, concomitența tehnologiilor (reprezentate prin Ela și Bilten), înfruntările („robotiada" care izbucnește la un moment dat), eroul civilizator și savantul malefic, prințesa cosmică (robotul Hellen apare, într-un moment, în ipostaza aceasta mirifică și paradoxală)

În afara ingenioasei monturi a romanului, după stereotipiile și structurile consacrate, romanul **Cutia Pandorei** e și o carte scrisă alert cu glisări ingenioase și bine regizate ale planurilor (trecerile fine de la pasajele care vorbesc despre Ela și Glad la acelea despre Hellen și măștile ei: Auna, Rhea), cu dialog viu, incitant și, ceea ce nu e puțin lucru, cu ironie. Stilul, indiferent că se exercită pe portrete, narațiune propriu-zisă ori descriere, e însă unul eseistic, inflamat de febra conceptelor și a specializării, adesea reberbativ pentru un neinițiat, iar nu unul plastic, expresiv în ordine artistică. Iată cum transcrie prozatorul cîteva considerații morale, în final: „Și a mai învățat Hellen să iubească inteligența superioară ce recunoaște meritele celorlalți. Și să urască prostia expansivă, distructivă, împotriva căreia a izbutit să lupte, găsind acea lume capabilă să înfrîngă eficient, printr-o bătălie strategică, lumea dementă, aberantă, agresivă din Univers, care dispune, încă nu știm cum, de mijloace de neantizare grozave, care e capabilă să schimbe orbite planetare, să facă să explodeze sori!" Nota apăsat explicită a acestui stil, denotativ pînă la exces, nu e fără legătură, mai ales spre sfîrșitul romanului, cu accentele teziste pe care prozatorul nu reușește să le mai înfășoare în spuma frazei. Ceea ce cititorul ar trebui să deducă singur, autorul îi traduce cu o ostentație nu tocmai potrivită cu subtilitățile prozei. Tocmai din această pricină **Cutia Pandorei** nu trece frontierele genului, nu calcă adică pe tărîmul beletristicii, dar nici nu îmbracă mantaua bovarismului, rămînînd cu onestitate și profesionalitate indiscutabilă un roman al invenției pe care l-aș numi mai degrabă **eseu science-fiction.**

RADU G. ȚEPOSU

marile premii internaționale s.f. ale anului 1986

Premiile Hugo 1986
Roman: **Ender's Game** de Orson Scott Card; nuvelă: **24 Views of Mt. Fuji, by Hokusai** de Roger Zelazny; nuveletă: **Paladin of the Lost Hour** de Harlan Ellison; povestire: **Fermi and Frost"** de Frederik Rohl; carte nebeletristică: **Science Made Stupid** de Tom Weller; spectacol: filmul **Back to the Future;** editor profesionist: Judy-Lynn del Rey (post-mortem); artist plastic profesionist: Michael Whelan; semiprozin: **Locus,** editat de Charles N. Brown; fanzin: **Lan's Lantern,** editat de George Laskowski; scriitor-fan: Mike Glyer; artist plastic-fan: Joan Hanke-Woods.

Premiile Nebula 1985
Roman: **Ender's Game** de Orson Scott Card; nuvelă: **Sailing to Byzantium** de Robert Silverberg; nuveletă: **Portraits of His Children** de George R. R. Martin; povestire: **Out of All Them Bright Stars** de Nancy Kress; Grand Master: Arthur C. Clarke.

Premiul Comemorativ Philip K. Dick 1986
(Pentru cea mai bună carte în ediție de buzunar a anului precedent):**Dinner at Deviant's Palace** de Tim Powers.
Locul II: **Saraband of Lost Time** de Richard Grant.

Premiul John W. Campbell 1986
(Pentru cel mai promițător talent): Melissa Scott.

Premiul Comemorativ John W. Campbell 1986
(Pentru cel mai bun roman al anului precedent): **The Postman** de David Brin.
Locul II: **Galapagos** de Kurt Vonnegut, Jr.; locul III (ex-aequo): **Blood Music** de Greg Bear și **Kiteworld** de Keith Roberts.

Premiile Locus 1986
Roman SF: **The Postman** de David Brin; roman F: **Trumps of Doom** de Roger Zelazny; roman de debut: **Contact** de Carl Sagan; carte nebeletristică: **Benchmarks: Galaxy Bookshelf** de Algis Budrys; nuvelă: **The Only Neat Thing to Do** de James Tiptree, Jr.; nuveletă: **Paladin of the Lost Hour** de Harlan Ellison; povestire: **With Virgil Oddum at the East Pole** de Harlan Ellison; culegere: **Skeleton Crew** de Stephen King; antologie: **Medea: Harlan's World,** editată de Harlan Ellison; artist plastic: Michael Whelan; revistă: **Locus;** editură: Ballantine/Del Rey.

Premiile British SF Association 1986
(Premiile naționale britanice): Roman: **Helliconia Winter** de Brian Aldiss; proză scurtă: „Cube Root" de Dave Langford; spectacol: filmul **Brazil;** artist plastic: Jim Burns.

Premiul Apollo 1986
La Musique du sang (Blood Music) de Greg Bear.

Grand Prix de la Science-Fiction Francaise 1986
(Premiile naționale franceze): Roman: **Les Vautours** de Joël Houssin; proză scurtă: culegerea **Le Commerce des mondes** de Charles Dobzynski.

Premiile Ditmar 1986
(Premiile naționale australiene): Roman australian: **Illywhacker** de Peter Carey; proză internațională: culegerea **The Compass Rose** de Ursula K. Le Guin; proză scurtă australiană: **The Bullet That Grows in the Gun** de Terry Dowling; fanzin: **Metaphysical Review;** scriitor-fan: Leigh Edmonds; artist plastic: Nick Stathopoulos; premiul special William Atheling, pentru critică SF: George Turner.

Premiul Japan SF Taisho 1986
Romanul **Capitala dispare** de Sakyo Komatsu.

Premiile SFera 1986
(Premiile naționale iugoslave): Roman: **Mnogo Vike Nizasto (Mult zgomot pentru nimic)** de Predrag Raos; proză scurtă: „Most" **(Podul)** de Slobodan Petrovski.

Premiile Karel (Capek) 1986
(Premiile internaționale pentru traducători, acordate de World SF, Asociația Mondială a Scriitorilor de SF): Francesco Porrua (Spania), Roland Adlerberth (Suedia), Lev Djdanov (U.R.S.S.), Marek Marsol (Polonia), Joe Randolph (S.U.A.).

Premiile speciale World SF 1986
Premiul pentru servicii deosebite aduse domeniului SF internațional (ex-aequo): Leslie Flood (Anglia) și Peter Szabo (Ungaria); premiile Harry Harrison pentru promovarea internațională a literaturii SF: Roulof Goudrian (Belgia) și Denise Terrel (Franța); premiul Președintelui World SF, pentru originalitatea concepțiilor (ex-aequo): E.F. Bleiler (S.U.A.) și Pierre Versins (Elveția).

Premiul național sovietic **Aelita 1986** nu s-a acordat.

ION DORU BRANA

cele mai importante filme de science fiction

Ca şi în cazul literaturii ştiinţifico-fantastice, este greu, dacă nu imposibil, de găsit o definiţie acceptabilă pentru filmul de science fiction, deşi vîrsta lui se confundă cu vîrsta cinematografului. (Poate că acea cutie magică cu figuri mişcătoare de pe la începutul secolului va fi părut la fel de fantastică contemporanilor ca şi subiectele filmelor de care se apucase un oarecare domn Méliès).

Lucrurile s-au complicat şi mai mult o dată cu dezvoltarea explozivă a genului, la care asistăm astăzi, dar mai ales datorită proliferării fără precedent a filmelor gen „horor" şi în general a filmelor de acţiune cu recuzită de science fiction. Realizarea mult prea comercială a cvasitotalităţii lor şi tendinţa generală de a le confunda cu adevăratele filme de science fiction aruncă o lumină nefavorabilă asupra acestora din urmă. Iată de ce încercăm în cele ce urmează să operăm delimitările necesare şi să prezentăm o listă aproape completă cu filmele de science fiction care merită acest nume şi merită să fie văzute.

Deosebit de dificilă s-a dovedit găsirea unui sistem unitar de apreciere al filmelor care să depăşească inerentele subiectivisme sau idiosincrazii (filmul Metropolis, una din primele capodopere ale genului, era considerat de H.G. Wells „aproape complet idiot"; Harlan Ellison consideră că „Charly" este cel mai bun film de science fiction. În consecinţă, am preferat să realizez o medie din aprecierile a trei critici de specialitate (Peter Nichols – Fantastic Cinema; Philip Strick – Science Fiction Movies; Tom Milne – Monthly Film Bulletin) ponderată cu aprecierile lui Ion Doru Brana, precum şi cu propriile mele aprecieri. Astfel: * = film mediocru; ** = film în general bun; *** = film bun: **** = film foarte bun, obligatoriu de văzut (din cele peste 700 de filme trecute în revistă).

Deşi sîntem conştienţi de faptul că filmul este o operă colectivă, din lipsă de spaţiu am indicat doar numele regizorului şi am preferat prezentarea filmelor în ordinea alfabetică a numelor lor, deoarece îi considerăm principalii „autori". (Peter Nichols consideră, de pildă, că valoarea filmului „Odiseea spaţială 2001" se datorează în mult mai mare măsură geniului regizoral al lui Kubrik decît scenariului scris de o celebritate în domeniu – Arthur C. Clarke).

În fine, am considerat necesar să indicăm durata filmelor în minute (mai ales pentru amatorii de înregistrări video) şi să spunem cîteva cuvinte despre subiectul filmelor mai importante (mai ales pentru cei ce încearcă să se apropie de genul nostru).

Allen, Woody – **SLEEPER** (Adormitul) ***; S.U.A., 1973; 88'. Proprietarul unui magazin este congelat şi se trezeşte peste două sute de ani.

– **ZELIG** **; S.U.A., 1973; 79'. Preocupat să treacă cît mai neobservat prin viaţă, Zelig devine un soi de om-cameleon.

ALTMAN, Robert – **QUINTET** ***; S.U.A., 1979; 118'. Pămîntul este devorat lent de o nouă eră glaciară, iar supravieţuitorii de un joc cu miză mortală.

ARNOLD, Jack – **THE INCREDIBLE SHRINKING MAN** (Incredibilul om micşorat) ***; S.U.A., 1957; 81'. Un om trece printr-un nor radioactiv şi se micşorează.

AVIDAN, David – **MESSAGE FROM THE FUTURE** (Mesaj din viitor) **; Israel, 1981; Cum poate fi prevenit al treilea război mondial.

BADHAM, John – **BLUE THUNDER** (Tunetul albastru) **; S.U.A., 1982; 110'.

BAKER, ROYWARD – **QUATERMASS AND THE PIT** (Quatermass şi tunelul) **; Anglia, 1967; 98'. Marţienii au sosit pe Pămînt încă din zorii civilizaţiei.

BOORMAN, JOHN – **ZARDOZ** **; Anglia, 1973; 105'. O distopie în anul 2293.

CAMERON, James – **THE TERMINATOR** (Exterminatorul). ***; S.U.A., 1984; 108'. Războiul dintre oameni şi maşini, din secolul 21, finalizat în 1984!

– **ALIENS** (Străinii) **; S.U.A., 1986; 120'.

CAPRA, Frank – **LOST HORIZON** (Orizont pierdut) ***; S.U.A., 1937; 133'. Utopia pierdută într-o vale din Himalaia.

CARPENTER, John – **DARK STAR** (Stea întunecată) ***; S.U.A., 1974; 83'. În secolul 22 distrugerea stelelor instabile devine o operaţie de rutină.

– **ESCAPE FROM NEW YORK** (Evadare din New York). **; S.U.A., 1981; 99'. Într-un viitor apropiat în Manhattan devenit colonie de criminali.

– **THE THING** (Creatura) ***; S.U.A., 1982; 109'. Ocupanţii unei farfurii zburătoare eşuată acum 16 milioane de ani în Antarctica se infiltrează printre cercetătorii unei staţiuni antarctice.

de CHALONGE, Cristian – **MALEVIL.** **; Franţa, 1981; 119'. Ecranizarea romanului lui Robert Merle tradus şi la noi.

COLLA, Richard – **THE QUESTOR TAPES** (Benzile chestorului) **; S.U.A., 1974; 100'. Un android lăsat pe Pămînt de extratereştri pentru a ne păzi.

– **THE UFO INCIDENT** (Întîmplarea cu OZN-ul) **; S.U.A., 1975; 100'. Povestea lui Barney şi Betty Hill transpusă pe ecran.

CORMAN, Roger – **GAS-S-S-S** (Gaze) ***; S.U.A., 1970; 80'. Un gaz scăpat dintr-o uzină militară accelerează procesul de îmbătrînire.

CRICHTON, Michael – **WESTWORLD** (Lumea vestului). ***; S.U.A., 1973; 89'. Lumea Romană, Lumea Medievală şi Lumea Vestului recreate în cele mai mici detalii într-un fel de Disneyland al viitorului. Continuarea mediocră a acestui film – FUTURE WORLD – a rulat la noi sub titlul „Evadaţi din viitor".

– **COMA** **; S.U.A., 1977; 113'.

CRONENBERG, David – **VIDEODROME.** **; Canada, 1982; 89'. Un misterios canal de televiziune, retransmis prin satelit, afectează creierele telespectatorilor.

– **THE DEAD ZONE** (Zonă moartă). **; S.U.A., 1983; 103'.

DONNER, Richard - **SUPERMAN** **; Anglia, 1978; 143'. Înainte ca planeta Krypton să fie distrusă, Jor-El își trimite fiul pe Pămînt pentru a-l salva și pentru a salva omenirea.
ENDFIELD, Cy - **MYSTERIOUS ISLAND** (Insula misterioasă) **; Anglia, 1961; 101'. Ecranizarea romanului vernian.
FLEISCHER, Richard - **FANTASTIC VOYAGE** (Călătorie fantastică). **; S.U.A., 1966; 100'. Călătorie în corpul omenesc într-un submarin pe măsură.
GILLIAM, Terry - **TIME BANDITS** (Bandiții timpului). **; Anglia, 1981; 110'. Călătorie în timp pe baza unei hărți cu nodurile spațio-temporale.
- **BRAZIL** ****; Anglia, 1985; 140'. Germania nazistă a învins în al doilea război mondial și a colonizat Marea Britanie. Dar temperamentul britanic nu se poate împăca cu totalitarismul acestei lumi anglo-fascistă numită Brazil.
GODARD, Jean-Luc - **ALPHAVILLE** - ***; Franța/Italia, 1965; Viitorul ca versiune clinică a prezentului.
GORDON, Stuart - **RE-ANIMATOR** **; S.U.A., 1985; 110'.
HASKIN, Byron - **ROBINSON CRUSOE ON MARS** (Robinson Crusoe pe Marte). **; S.U.A., 1946; 110'.
- **WAR OF THE WORLDS** (Războiul Lumilor). ***; S.U.A., 1953; 83'. Ecranizarea romanului lui H.G. Wells.
HILL, George Roy - **SLAUGHTERHOUSE FIVE** (Abatorul cinci). **; S.U.A., 1972; 105'. Ecranizarea romanului lui K. Vonnegut tradus și la noi.
HYAMS, Peter - **OUTLAND** (În spațiu). **; Anglia, 1981; 109'.
- **2010** **; Anglia, 1984; 114'. Continuarea, cu mai puțin succes, a capodoperei „Odiseea spațială 2001" pe baza romanului cu același titlu scris de Arthur C. Clarke.
IVORY, James - **SAVAGES** (Sălbaticii). **; S.U.A., 1972; 106'.
JOHNSON, Lamont - **SPACEHUNTER: ADVENTURES IN THE FORBIDDEN ZONE** (Copoiul spațiului: aventuri în zona interzisă). **; S.U.A., 1983; 90'.
JONES, L.Q. - **A BOY AND HIS DOG** (Un băiat și cîinele său). ***; S.U.A., 1975; 87'. Ecranizarea nuvelei cu același titlu a lui Harlan Ellison. În anul 2024, într-o Americă devastată de cataclismul nuclear, un băiat și cîinele lui inteligent și telepat hoinăresc pe ruinele civilizației.
KAUFMAN, Philip - **INVASION OF THE BODY SNATCHERS** (Invazia hoților de trupuri), **; S.U.A., 1978; 115'. Spori din spațiul cosmic iau forma oamenilor și îi înlocuiesc în timp ce dorm.
KENTON, Eric C. - **ISLAND OF LOST SOULS** (Insula sufletelor pierdute) ***; S.U.A., 1932; 72'. Ecranizarea romanului Insula Doctorului Moreau de H.G. Wells tradus și la noi.
KERSHNER, Irvin - **THE EMPIRE STRIKES BACK** (Imperiul contraatacă). ***; S.U.A., 1980; 124'. Partea a doua din ciclul Războiul stelelor. Eroii înfruntă, de data aceasta, forțele răului pe planeta de gheață, apoi în Orașul Norilor din Bespin.
KRAMER, Stanley - **On The Beach** (Ultimul țărm). ***; S.U.A., 1959; 134'. După distrugerea emisferei nordice în conflagrația mondială, supraviețuitorii din Australia așteaptă ca radiația letală să ajungă și la ei.
KUBRICK, Stanley - **A CLOKWORK ORANGE** (Portocala mecanică). ***; Anglia, 1971; 136'. Spălarea creierelor ca metodă de combatere a criminalității în societatea viitorului.
- **Dr. STRANGELOVE.** ****; Anglia; 1963; 94'. Un general nebun din Forțele Aeriene ale S.U.A. declanșează „Mașina Apocalipsului" și aduce lumea pe marginea abisului. O capodoperă tragi-comică.
- **2001, A SPACE ODYSSEY** (Odiseea spațială 2001). ****, Anglia, 1968; 160'. Capodopera inegalabilă a genului. Amețitoare frescă a evoluției omenirii de la prima întîlnire, acum patru milioane de ani, dintre maimuțele africane și „Gardienii Vieții din Univers", pînă la viitorul strălucitor hărăzit rasei noastre anunțat de primul copil al spațiului.
LANG, Fritz - **METROPOLIS** ***; Germania, 1926; 120'. Revolta muncitorilor exploatați în giganticul oraș Metropolis al anului 2000.
- **DIE FRAU IM MOND** (Femeia în Lună) **; Germania, 1929; 155'.
McLEOD, Fred - **FORBIDDEN PLANET** (Planeta interzisă). ***; S.U.A., 1956; 98'. Ce s-a întîmplat cu astronauții dispăruți pe Altair IV în anul 2200.
LESTER, Richard - **SUPERMAN II** ***; Anglia, 1980; 127'. Eroul este confruntat acum cu criminalii Zod, Non și Ursa, eliberați din închisoarea lor kriptonică de explozia unei bombe cu hidrogen.
- **SUPERMAN III** **; Anglia, 1983; 125'. Superman este mult „umanizat" în acest episod și este grav afectat de kriptonita sintetică.
LEVIN, Henry - **JOURNEY TO THE CENTER OF THE EARTH** (Călătorie spre centrul Pămîntului) **; S.U.A., 1959; 132'. Ecranizarea romanului vernian.
LEWIN, Albert - **PANDORA AND THE FLYING DUTCHMAN** (Pandora și Olandezul Zburător). ***; Anglia, 1950; 122'.
LISBERGER, Steven - **TRON** **; S.U.A., 1982; 96'. Microcircuitele unui calculator și programele imprimate în ele se pot dovedi o lume adevărată.
LIPSTADT, Aaron - **ANDROID** **; S.U.A., 1982; 80'. Candid-ul volterian, android.
LOXTON, David R. - **THE LATHE OF HEAVEN** (Ținutul paradisului) **; S.U.A., 1980; 120'. Ecranizare după un roman de Ursula Le Guin. Posibilitatea de a schimba lumea gîndind universuri paralele care se împlinesc.
LUCAS, George - **THX 1138** ***; S.U.A., 1970; 95'. Lucrarea de diplomă a acestui regizor de excepție, o distopie orweliană.
- **STAR WARS** (Războiul Stelelor). ****; S.U.A., 1977; 121'. Primul film din celebrul triptic median (probabil în total vor fi 9 filme). De mult, într-o galaxie îndepărtată, Prințesa Leia e capturată de trupele galactice conduse de temutul Darth Vader. Luk, roboții C-3PO și R2-D2, Han Solo și înțeleptul cavaler Jedi - Ben Obi-Wan Kenobi încearcă s-o salveze.
LYNCH, David - **DUNE** **; S.U.A., 1984; 140'. Ecranizarea primului volum din celebra frescă galactică imaginată de Frank Herbert.

MARQAND, Richard - **RETURN OF THE JEDI** (Întoarcerea cavalerului Jedi) **; Anglia, 1983; 132'. Al treilea film din seria Războiul Stelelor. Bătălia decisivă împotriva forțelor imperiului galactic.
MENZIES, William Cameron - **THINGS TO COME** (Lucrurile care vor fi). ***; S.U.A., 1930; 108'. Istoria viitoare a lumii văzută prin prisma locuitorilor orașului Everytown.
MILLER, George - **MAD MAX** (Nebunul Max). **; Australia, 1979; 100'. Australia post-holocaust atomic.
- **MAD MAX II; THE ROAD WARRIOR** (Războinicul drumurilor) ***; Australia, 1981; 96'. Polițistul „nebun", Mad Max, își continuă odiseea violentă.
- **MAD MAX III: BEYOND THUNDERDOME** (Dincolo de arenă). ***; Australia, 1985; 107'. Cel mai reușit film din serie. O lume barbară, sălbăticită, un amalgam din Bosch, Dickens, punk, kabuki.
MORITANI, Shiro - **NIPPON CHINBOTSU** (Scufundarea Japoniei) ***; Japonia, 1974; 140'. Schimbări geofizice rapide conduc la scufundarea iminentă a insulelor japoneze. Ce țară va fi dispusă să primească supraviețuitorii?
MURAKAMI, Jimi T. - **BATTLE BEYOND THE STARS** (Bătălie dincolo de stele) **; S.U.A., 1980; 103'.
NELSON, Ralph - **CHARLY** **; S.U.A., 1968; 106'. Ecranizarea nuvelei „Flori pentru Algernon" de Daniel Keyes, tradusă și la noi.
NEUMANN, Kurt - **THE FLY** (Musca). ***; S.U.A., 1958; 94'.
NEWMAN, Joseph - **THIS ISLAND EARTH** (Această insulă, Pămîntul). **; S.U.A., 1955; 86'.
NIMOY, Leonard - **STAR TREK III: THE SEARCH FOR SPOCK** (În căutarea lui Spock). **; S.U.A., 1984; 105'.
PABST, G.W. - **DIE HERRIN VON ATLANTIS** (Prințesa Atlantidei). **; Germania, 1932; 90'. Ecranizarea romanului lui Pierre Benoit - Atlantida.
POST, Ted - **BENEATH THE PLANET OF THE APES** (Secretul planetei maimuțelor). **, S.U.A., 1969; 95'. Partea a doua din seria de cinci filme despre această planetă.
PROTAZANOV, Iacob - **AELITA** **; U.R.S.S., 1924; 78'. Primul film „interplanetar".
RADFORD, Michael - **NINETEEN EIGHTY-FOUR** (1984) **; Anglia, 1984; 110'. Ecranizarea celebrei distopii orweliene.
RESNAIS, Alain - **JE T'AIME, JE T'AIME** (Te iubesc, te iubesc). ***; Franța, 1968; 94'. Un sinucigaș este convins să participe la un experiment de călătorie în timp, în propriul său trecut.
ROEG, Nicolas - **DON'T LOOK NOW** (Nu privi acum). ****; Anglia/Italia, 1973; 110'. Filmul evocă o lume invizibilă, un univers paralel, în care soarta ne este deja cunoscută și cu care uneori intrăm în contact fără să ne dăm seama.
- **THE MAN WHO FELL TO EARTH** (Omul care a căzut pe Pămînt). ****; Anglia-/S.U.A., 1976; 138'. Istoria unui extraterestru a cărei identitate îi este furată de pămînteni. Venise să le ceară sprijin pentru compatrioții săi de pe o planetă deșertică și muribundă.
RUSSELL, Ken - **ALTERED STATES** (Stări alterate). **; S.U.A., 1980; 105'.
SACHS, William - **GALAXINA** **; S.U.A., 1980; 95'.
SARGENT, Joseph - **The Forbin Project** (Proiectul Forbin). **; S.U.A., 1970; 100'
SAYLES, John - **THE BROTHER FROM ANOTHER PLANET** (Fratele din altă planetă). ***; S.U.A., 1984; 109'.
SCHAFFNER, Franklin - **PLANET OF THE APES** (Planeta maimuțelor). **; S.U.A., 1968; 112'. Ingenioasă răsturnare a teoriei evoluției.
SCOTT, Ridley - **ALIEN** ***; Anglia, 1979; 117'. Sporul unei ființe aparent raționale terorizează echipajul unei nave comerciale intersiderale.
- **BLADE RUNNER** (Vînătorul de recompense). ****; S.U.A., 1982; 117'. Un film de atmosferă inspirat de romanul lui Ph.K. Dick „Do Androids Dream of Electric Sheep?" (Visează androizii oi electrice?) În Los Angeles-ul anului 2019 nu mai există decît surogate electronice de animale.
SPILBERG, Steven - **CLOSE ENCOUNTERS OF THE THIRD KIND** Întîlniri de gradul III). ***; S.U.A., 1977; 135'. Farfuriile zburătoare și mitul generat de ele.
- **E.T.** (Extraterestrul). ***; S.U.A., 1982; 115'. Un extraterestru pierdut pe Terra.
STURGES, John - **MAROONED** (Naufragiați în spațiu). **; S.U.A., 1969; 134'. Efortul de a readuce pe Pămînt trei astronauți eșuați în spațiu.
TARKOVSKI, Andrei - **SOLARIS** ****; U.R.S.S., 1971; 165'. Ecranizarea romanului lui Stanislaw Lem. Solaris este numele unei planete ciudate, un uriaș ocean gînditor cu care cercetătorii stației terestre satelizate în jurul ei încearcă în zadar să comunice.
- **Stalker** (Călăuza). ****; U.R.S.S., 1979; 161'. Adaptare liberă după romanul fraților Strugatski „Picnic la marginea drumului".
TSUKERMAN, Slava - **LIQUID SKY** (Cer lichid). **; S.U.A., 1982; 114'.
TRUFFAUT, Francois - **FAHRENHEIT 451** **; S.U.A., 1966; 112'.
TRUMBULL, Douglas - **SILENT RUNNING** (Călătorie tăcută) **, S.U.A., 1972; 89'.
- **BRAINSTORM** (Revelația), **; S.U.A., 1983. 105'.
VADIM, Roger - **BARBARELLA** ***; Franța/Italia, 1968; 98'.Frumoasa și candida Barbarella este trimisă să recupereze un om de știință dispărut în orașul corupt Sogo.
WHALE, James - **THE INVISIBLE MAN** (Omul invizibil). ***; S.U.A., 1933; 70'.
WISE, Robert - **THE DAY THE EARTH STOOD STILL** (Ziua în care Pămîntul s-a oprit). **; S.U.A., 1951; 92'.
- **THE ANDROMEDA STRAIN** (Germenul Andromeda). **; S.U.A., 1971; 130'. Ecranizarea romanului cu același titlu de Michael Crichton, tradus și la noi.
- **STAR TREK, THE MOTION PICTURE** (Călătorie stelară, filmul). **; S.U.A., 1979; 132'.
ZEMECKIS, Robert - **BACK TO THE FUTURE** (Înapoi în viitor). **; S.U.A., 1985; 114'. Dilemă oedipiană mijlocită de un automobil-mașina timpului

MIHAI BĂDESCU

george ceaușu

COȘMARUL SE NUMEȘTE FANDUUM

După o idee de ALEXANDRU UNGUREANU

Nu te superi dacă te rog să nu mai ții paharul în dreptul feței. Prin sticla lui, gura și bărbia îți apar deformate și am impresia că, încet, și ochii ți se scurg în pîlnia aceea spre necunoscut. Și asta îmi amintește de Fanduum.

Să nu crezi că sînt beat. Am băut, ce-i drept, însă am băut numai atît cît să mă simt în rînd cu pieile-de-șarpe, să pot distinge conturul lăsat de obiecte, un contur care să zvîcnească mereu înspre noi forme, dar ochii să nu-mi poată luneca de-a lungul suprafețelor, iar realitatea și fantasticul să se amestece într-o fiertură în care se cufundă toate și izbucnesc în răstimpuri, probabilistic.

Ți-a mai vorbit cineva de piele-de-șarpe? Fac rău că-ți spun. Nimeni nu m-a crezut pînă acum și încerc cu tot dinadinsul să uit de Fanduum, pentru că toată povestea asta aduce și puțin a țicneală. E curată prostie să încerci să uiți ceva anume – abia atunci îți zgîndărești mai mult memoria, trezind-o din apatia ei – dar uneori un gest nereușit, dezmembrat de restul mișcării, un cuvînt aruncat într-o doară, însă datorită căruia se surpă tot ceea ce aveai de spus au grijă să-mi aducă aminte că, de fapt, sub aparența certitudinii în care credem cu atîta nesăbuință se ascund mișcările probabilistice ale Pieilor-de-șarpe, componentele probabilistice ale unui trup străin ție însuți, un trup segmentat în inele, baghete, racorduri și vase comunicante sau gîndurile și senzațiile prinse în reticulul unor funcții probabilistice, ca un miceliu sofisticat prin care Fanduum, tărîmul probabilistic, se prinde de stînca numită de noi Realitate.

Pe Jupiter există o viață amoniacală, iar ființele hexapode de acolo au...

De fapt, nu asta voiam să-ți spun. Iartă-mă. Așa se întîmplă și în Fanduum: ideile vin din afara ta, derulîndu-se, ca și cum ți s-ar învîrti în cap, sfîrîind, un clișeu față de care buzele îți rămîn mult în urmă.

Sînt un om însetat de certitudini. Doar întîmplarea a făcut să ajung în Fanduum, un tărîm pierdut în inima unui deșert cum e Sahara, Calahari, Gobi sau Nevada, un tărîm de a cărui existență nu mă îndoiesc, dar pe care, se înțelege, n-am să-l pot niciodată localiza precis – s-ar putea poate ca deșerturile să fie bîntuite de astfel de oaze probabilistice. Ne tîram picioarele prin nisipul fierbinte, eram morți de sete și nu aveam curajul să ne atingem de cele cîteva picături de apă rămase pe fundul burdufurilor. Spinările cămilelor pluteau în aerul greu, coclit; prin miasmele trupului pe care nu îl mai simțeai al tău pulsa, din cînd în cînd, cîte o mișcare. Mă trezeam uneori cu ochii larg deschiși, atît de larg, încît ar fi vrut să cuprindă în ei cît mai multă realitate, realitate în care, cu încetul, intram și eu – o fostă prietenă îmi vorbea de **intrarea în peisaj** și am înțeles-o abia atunci cînd ochiul mi s-a întors pe dos închizîndu-se undeva, deasupra.

Căci Fata Morgana mi se arăta tot mai des. Și am crezut-o de la bun început, pentru că ea nu era decît pîlpîirea unei porți în spatele căreia se întrevedea o altă realitate. În care puteam intra, cu riscul să rămîn acolo pentru totdeauna. În Fanduum te trezești, de bună seamă, singur: tovarășii tăi de călătorie au dispărut sau au rămas închiși în dosul unei alte fețe a Fanduum-ului, izolați în textura de spații paralele, vieți separate urlînd ca niște lupi în pustiu, dar care nu mai au decît o șansă la un milion să se reîntîlnească vreodată, deși aceste spații trec uneori unele prin altele, văzîndu-și în fiecare clipă respirațiile înghețate prin sticla peretelui despărțitor.

Pieile-de-șarpe erau îmbrăcați ca niște beduini. Nu am înțeles niciodată dacă ei se născuseră și copilăriseră în Fanduum sau dacă erau niște nomazi rătăciți în deșert. Pe umeri le atîrna o mantie subțire care ajungea pîna aproape de călcîie. Femeile purtau văluri pe față. Mai multe detalii nu îți pot oferi despre aspectul lor: nu numai vestmintele, dar nici trupurile nu li se puteau distinge prea bine, toate componentele lor intrînd în aceeași mașinărie probabilistică, mișcîndu-și rotițele cu fiecare clipă, mișcările derulîndu-se ca șiragul de cifre pe un cadran cu afișaj de cristale lichide, unde, din cauza succesiunii rapide, nu mai distingi în cele din urmă decît un nor fosforescent.

În rest, erau niște oameni obișnuiți. Dar îți dai seama ce înseamnă să fii în rîndul Pieilor-de-șarpe: zilnic, fiecare gest al tău atîrnă de o cifră, de o linie, de o suprafață, cifrele te ajută prea puțin, liniile deviază pe alte traiectorii, suprafețele nu se îmbină, zodiile nu se potrivesc niciodată. Ca să descriu o singură zi din viața unei ființe probabilistice mi-ar trebui un roman. Pentru Pieile-de-șarpe să lucrezi, să te deplasezi, să întîlnești pe cineva, să mănînci, să dormi este tot atît de complicat cît este pentru noi deschiderea unui seif cu un cifru de o lungime enormă; nu este de ajuns să nimerești prima cifră – poți tot atît de bine să greșești și la a doua, și la ultima dintr-un lanț nesfîrșit, iar ușa să rămînă tot închisă.

Dar măcar ei nu trăiau sub amenințarea probabilității, pentru că imprevizibilul le intrase în obișnuință. N-am întîlnit în Fanduum nici un astrolog, nici o vrăjitoare, nici un meteorolog, nici un seismolog, nici un jucător de bridge, iar profesia de medic era foarte rară (ești convinsă că și medicina e ceva probabilistic, nu?). Cele mai multe jocuri, fiind probabilistice, căzuseră în desuetitudine. În această viață suspendată în imprevizibil căutai un fir de pai de care să te agăți. Căutai o certitudine.

(Chiar așa, iubito, de unde setea asta de certitudini? E vorba de noi, nu de pieile-de-șarpe. Noi, care avem pămîntul sub picioare.)

Tristețea, marea tristețe venea de la faptul că probabilitatea avea mereu de suferit de pe urma unui examen foarte dur: examenul realității. Fiecare componentă a acelei lumi avea în-

scrisă pe ea o cifră pozitivă, subunitară, care evalua şansa ei de existenţă. Dar blestemata şansă la o existenţă nu era totuna cu şansa de a exista. O probabilitate de înfăptuire a evenimentului de 999/1000 nu-mi putea garanta că la sfîrşitul a 999 de încercări nereuşite, la cea de-a mia încercare, evenimentul avea să se înfăptuiască. Trebuie să fii convinsă că în Fanduum nu exista probabilitatea 1 (a evenimentului sigur) sau 0 (a evenimentului imposibil), pentru că ele nu sînt decît nişte simple abstracţii. Iar obiectele blestemate erau tocmai cele care se apropiau de aceste limite, o probabilitate de 1/2 te lăsa, la urma urmei, indiferent, puţin îţi păsa dacă avea să cadă ban sau pajură; emoţiile începeau abia atunci cînd vedeai un obiect cu 0,000..., o probabilitate cu un şir uriaş de zerouri la sfîrşitul căruia descopereai un 1 atît de cocoşat încît l-ai fi putut confunda cu un 0; iar o probabilitate în zecimalele căreia ar fi plouat cu 9, milioane de 9 întinzîndu-se în necunoscut, putea să genereze situaţii tragice, pentru că ea nu-ţi oferea niciodată siguranţa necesară, ci doar iluzia ei.

De ce îţi spun asta? Pentru că am cunoscut şi acolo o fată, poate tot atît de frumoasă ca şi tine. Şi toate computerele lor – îţi dai seama ce rol uriaş aveau computerele pentru piei-le-de-şarpe., cînd în fiecare clipă trebuiau evaluate atîtea probabilităţi – toate computerele lor ne indicau cu o probabilitate de 0,999999... că n-o să ne despărţim niciodată.

(Ţi-am spus că Fanduum era un adevărat Eden al birocraţiei? Mii de funcţionari nu făceau alt ceva decît să înscrie probabilităţile în tabele, să le rescrie, să le catalogheze, să le fişeze, să le analizeze, să le centralizeze, sa dea situaţii asupra lor pe orizontală, pe verticală sau în diagonală).

Aşa încît nu era esenţial ca trupul ei îmi scăpa printre degete, că sărutul ei îmi biciuia în răstimpuri buzele şi parcă simţeam gustul sărat al unei mări, că stăteam cu frica în sîn de la o zi la alta, pentru că s-ar fi putut să n-o mai reîntîlnesc niciodată, eram în Fanduum, s-ar fi putut ca totul să eşueze în neant şi în fiecare noapte de dragoste aveam impresia că mai arunc un zar şi că se încăpăţîna să apară doar faţa norocoasă, în vreme ce o altă faţă aştepta în tăcere, ca un rînjet al destinului.

Ne înverşunam să calculăm cu cît mai multe zecimale probabilitatea să rămînem mereu împreună, dar toate computerele se blocau şi începeau să scrie la nesfîrşit şiraguri de „9". Cu toate acestea, ne-am despărţit. O despărţire meschină.

Şi ţin minte cîtă jale era la moartea unui om. Mai ales o moarte mai puţin previzibilă. Ţi-am spus, poate: vrăjitoarele şi cititoarele în bobi îşi schimbaseră meseria, care, într-adevăr, nu mai renta. Deveniseră, în marea majoritate, bocitoare. Cu cît omul avusese o probabilitate mai mică să moară, cu atît tînguirea era mai jalnică: „Tu, oame/ Sărmane/ Cum te-ai născut/ Şi totuşi ce şanse/ Să mai rămîi ai avut..." Asta nu înseamnă că la înmormîntările celor deja **morţi,** adică cu o probabilitate de a fi rămas în viaţă de 0,000000..., nu puteai auzi: „Tu, oame/ Sărmane/ Şansa ţi-a zîmbit/ Şi totuşi, cîtă durere/ Că ea nu a mai strălucit..."

Este inuman acest Fanduum: el te obligă să pui o etichetă pe fiecare eveniment, să înscrii pe ea o probabilitate. Însă rămîne ca realitatea, cruda realitate statistică, să dea verdictul: s-a produs evenimentul? nu s-a produs? statistică, adică valabilă pe nenumărate cazuri: unul singur nu-ţi spune nimic. Şi totuşi, viaţa mea nu este decît una singură. În sens probabilistic, eu nu exist sau aş exista în măsura în care aş avea cîteva mii de sosii, cel puţin. Nu-ţi mai povestesc cum am ieşit din fanduum într-un mod asemănător celui în care intrasem. Nu-ţi mai povestesc cum a reacţionat unul din foştii mei tovarăşi de călătorie, cînd l-am întîlnit, din întîmplare, după aceea: s-a prefăcut că nu înţelege nimic cînd i-am pomenit de Fanduum. O fi avut ceva de ascuns?

*

Dar Fanduum a rămas undeva, în urmă, ca un tărîm de coşmar. Îmi vine din ce în ce mai greu să cred că el ar fi existat vreodată. Pentru că lumea noastră ne oferă suficient de multă siguranţă: obiectele stau prinse în temeliile lor, pămîntul, cu tot ce ne înconjoară, nu se clatină decît, să spunem, în momentele în care am băut prea mult, iar realitatea nu se destramă la cea mai mică adiere. (Mă ierţi pentru tremurul ăsta nervos, pentru spaima asta faţă de zguduiri – am rămas cu ele de pe urma cutremurelor.)

O viaţă de om are multe lucruri sigure de care te poţi agăţa. A, un adăpost. Ce-i drept, aici există o mică improbabilitate: proprietăreasa m-a ameninţat că mă dă afară din casă dacă nu-mi plătesc chiria pînă la sfîrşitul lunii. Dar am un serviciu reuşit, mănînc o pîine albă, cu toate că şeful îmi cam bagă strîmbe în ultima vreme (sînt convins că n-are prea mari şanse). Am un ban, am un timp al meu... Ah, dar banii ăştia se duc, ceva de speriat! Şi recunosc că nici timpul nu este un lucru pe care să te poţi bizui.

A fost un capitol nereuşit în viaţa mea – poate astfel de episoade sînt de natură să-ţi trezească suspiciunile faţă de oameni, să nu mai poţi avea încredere în nimeni. Sînt femei în sentimentele cărora nu trebuie să te încrezi nici cu o probabilitate infimă. Dar ce a fost a trecut. Ne-am despărţit şi gata. Tu eşti însă altfel decît celelalte. Din primul moment, am avut impresia că te cunosc de mult; ştii cît de mult te aşteptam?

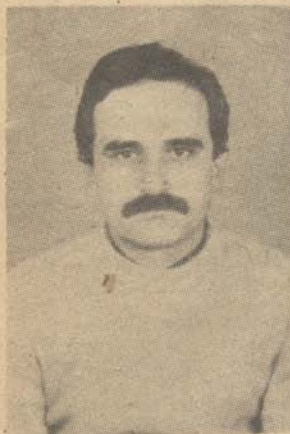
Nu te superi dacă am să te rog să nu-ţi laşi părul să cadă în ochi; şi nici să nu mai ţii paharul în dreptul feţei. Pentru că faţa ta mi-ar apărea descompusă ori diformă şi asta m-ar duce cu gîndul la Fanduum. Coşmarul s-a sfîrşit demult şi ar fi păcat să nu mi se şteargă din minte totul, ca şi cum ai trece cu un burete pe deasupra.

Avem o certitudine: dragostea. Cred acum că dragostea poate dăinui, numai celelalte sentimente se ofilesc şi mor. Am visat să fii a mea şi nu mă îndoiesc că ai să fii a mea întotdeauna.

Cu o probabilitate de...

MEDALION

MIHAI DAN PAVELESCU

Inginerul Mihai Dan Pavelescu, născut - ca mai toţi reprezentanţii noului val al SF-ului românesc - în deceniul şase (1956), este incontestabil campionul prolificităţii printre traducătorii români ai genului: are pînă acum la activ tălmăcirea a nu mai puţin de nouă romane celebre, aparţinînd literaturii SF anglo-saxone (este traducător calificat de limbă engleză), iar ritmul său de lucru nu dă semne de slăbire. Cum editurile nu par a fi foarte preocupate de sincronizarea cu acest ritm, M.D. Pavelescu publică în almanahuri şi periodice traduceri ale unor nuvele şi povestiri nu mai puţin memorabile: **Jocul singelui şi-al pulberii** *de Roger Zelazny, în „Vatra", 1984;* **Arena** *de Fredric Brown, Almanahul „Anticipaţia" 1985;* **Copilul dimineţii** *de Gardner Dozois - în „Anticipaţia" 1986;* **Efecte relativiste** *de Gregory Benford, în revista „Magazin", 1986. Principala sa calitate de traducător este siguranţa expertă a alegerii textelor (un „grad zero" al criticii literare, în fond); preferinţele sale spre densitatea epică, bogăţia imagistică, tensiunea susţinută a conflictului literar. El pare să fie mai puţin sedus de experimentele formale (destul de frecvente în S.F.), deşi traduce masiv din opera lui Harlan Ellison. Ca şi mai cunoscutul său coleg de breaslă, Ion Doru Brana, Mihai Dan Pavelescu are aptitudini pentru comentariul critic, dar si le face publice foarte rar, fiind preocupat mai ales de îmbogăţirea patrimoniului de texte S.F. accesibile în limba română. Ca şi în capacitatea sa de selecţie, trebuie să vedem în marea sa productivitate ca traducător un preţios auxiliar al spiritului critic. (Sorin Antohi).*

theodore sturgeon

SCULPTURA LENTĂ

Premiul Nebula — 1970, Premiul Hugo — 1971

Cînd ea îl întîlnise, nu ştia cine este; de altfel, prea puţini îi cunoşteau identitatea. Lucra ceva sub un păr, în livada de sus. Pămîntul mirosea a vară tîrzie, a vînt şi a bronz; mirosea a bronz. Bărbatul ridică privirea şi zări fata, care avea vreo douăzeci şi cinci de ani. Chipul lui era semeţ, iar ochii aveau culoarea părului fetei, ceea ce era un lucru extraordinar, deoarece ea avea părul roşu-auriu. Fata se uită la bărbatul care părea să aibă în jur de patruzeci de ani şi ţinea în mînă un electroscop. Se simţea o intrusă.

— Oh, exlcamase fata şi se păru că nu fusese chiar o prostie, deoarece el încuviinţă din cap şi rosti:

— Ţine asta un pic.

Era limpede că nu putea fi o intrusă. Îngenunche lîngă bărbat şi apucă instrumentul, ţinîndu-l aşa cum îi arătase, în vreme ce bărbatul se deplasă într-o parte şi lovi un diapazon de genunchi.

— Ce se întîmplă?

Avea o voce interesanta, genul de voce care se face remarcată şi ascultată.

Fata privi lamelele delicate, din aur, de sub geamul electroscopului.

— Se îndepărtează.

El lovi încă o dată diapazonul, şi lamelele se depărtară din nou.

— Mult?

— Cam la patruzeci şi cinci de grade.

— Bun... mai mult de atît tot nu se poate obţine.

Dintr-un buzunar al jachetei sale, vopsită în culori de camuflaj, scoase o punguliţă cu praf de cretă şi presără o grămăjoară pe pămînt.

— Acum, eu o să mă mişc. Tu, rămîi pe loc şi mă anunţi cît se depărtează lamelele.

Se deplasă în zigzag în jurul părului, lovind diapazonul, în vreme ce fata îi comunica valorile: zece

MIHAI DAN PAVELESCU

grade, treizeci, cinci, douăzeci, zero. De cîte ori lamelele din aur se îndepărtau la maxim, bărbatul lăsa cîte o grămăjoară de praf de cretă. Cînd termină, copacul era înconjurat de puncte albe, alcătuind o elipsă. Individul scoase un carnet, însemnă punctele și poziția copacului, apoi luă electroscopul din mîinile fetei.

— Căutai ceva? o întrebă el.

— Nu, răspunse fata. Adică, da.

Bărbatul putea să și zîmbească. Deși nu durase mult, zîmbetul fusese surprinzător pe chipul lui.

— Într-un tribunal, acesta ar fi considerat un răspuns ambiguu.

Fata privi peste coama dealului, lucind metalică în lumina tîrzie. Coama era destul de golașă — stînci, buruieni, cîte un copac apoi, livada. Ca să ajungi pînă aici, aveai ceva de mers.

— N-a fost o întrebare simplă, încercă fata să zîmbească și izbucni în plîns.

Îi păru rău de ceea ce făcuse și își ceru scuze.

— De ce? o întrebă bărbatul.

Fata se întîlnea pentru prima dată cu obiceiul lui de-a pune o întrebare după alta. Era ceva neliniștitor. Așa avea să fie întotdeauna, dacă nu chiar și mai rău.

— În fine... nu trebuie să ai accese emoționale în public.

— Tu nu trebuie să le ai. Nu înțeleg de ce ai folosit persoana a doua.

— Da, nici eu nu înțeleg.

— Atunci, spune adevărul. N-are nici un rost să te învîrți în cerc cu lucruri de genul: „El va crede că eu..." și alte chestii de-astea. Eu continui să cred ceea ce cred, indiferent de spusele tale. Sau... pleacă și nu mai spune nimic.

Fata nu se întoarse să plece și el continuă:

— În cazul ăsta, încearcă să spui adevărul. Dacă e ceva important, e simplu și este ușor să spui ceva simplu.

— O să mor! strigă fata.

— Și eu voi muri într-o bună zi.

— Am un chist la sîn.

— Vino în casă, să vedem despre ce este vorba.

Fără să mai adauge ceva, bărbatul se întoarse și porni prin livadă. Surprinsă, indignată și plină de speranță prostească, încercînd chiar și un chicotit ușor uimit, fata rămasese pe loc, privindu-l, dar apoi se trezi alergînd după el.

Îl ajunse la marginea de sus a livezii.

— Ești medic?

Părea că nu îi remarca gîfîitul.

— Nu, continuă el să meargă, fără să vadă că fata se oprise mușcîndu-și buza, iar după aceea fugise iarăși după el.

— Trebuie să fiu nebună, rosti ea cînd i se alătură pe aleea grădinii. Vorbise pentru sine și bărbatul își dăduse seama, deoarece nu-i răspunsese. Grădina era vie, cu crizanteme provocatoare și un iaz în care fata zări fulgerarea unei perechi de imperiali cu cap roșu — **argintii**, nu aurii — cei mai mari pe care îi văzuse vreodată. Apoi... casa.

Aparținea atît grădinii, prin terasa cu coloane, cît și muntelui, prin pereții de piatră (mult prea mari ca să poată fi numiți simpli bolovani). Casa se găsea pe și în munte, iar acoperișul era paralel cu cerul, fațada și părțile laterale proiectîndu-se pe un perete stîncos. Ușa cu grinzi și piroane, cu ambrazuri de cetate, era deschisă (deși nu se zărea nimeni) iar atunci cînd se închise o făcu în deplină tăcere: o anulare a zgomotelor exterioare mult mai efectiva decît orice clinchet sau țăcănit al vreunei încuietori. Fata rămase sprijinită cu spatele de ușă, privindu-l cum traversa ceea ce părea a fi spațiul central. Era o curte mică, în mijlocul căreia se găsea un atrium cu cinci pereți din sticlă și deschis la partea superioară. Înăuntru se afla un copac, chiparos sau ienupăr, diform și răsucit, cu aspectul sculptural a ceea ce japonezii numesc bonsai.

— Nu vii? întrebă bărbatul deschizînd o ușă.

— Bonsaii nu cresc înalți de cinci metri.

— Ăsta a crescut.

— De cît timp îl ai? îl întreba fata

Tonul din glasul lui dezvaluia ca era extrem de încîntat. Este nepoliticos să-l întrebi pe proprietarul unui bonsai cît de bătrîn este copacul; este ca și cum l-ai întreba dacă e opera lui, sau l-a achiziționat și continuă munca altuia; îl ispitești să afirme că munca meticuloasă a unui alt om este opera lui și e neplăcut să-i spui cuiva că l-ai pus la încercare. De aceea, „De cît timp îl ai?", este o întrebare politicoasă, extrem de curtenitoare.

— De jumătate din viață, îi răspunse bărbatul.

Fata privi din nou copacul. Uneori, bonsaii pot fi găsiți, nu tocmai abandonați, nu tocmai uitați, crescînd în hîrdaie din lemn sau din tablă ruginită, prin spitale puțin celebre, nevînduți, deoarece au forme stranii, crengi moarte din loc în loc, sau pentru că au crescut prea încet. Aceștia sînt cei care își dezvoltă trunchiuri interesante, precum și o încăpățînare înaintea neșansei, care îi face să înflorească dacă au cel mai mic pretext de-a trăi. Copacul acela era cu mult mai bătrîn decît jumătate din anii bărbatului, poate chiar decît toți anii lui. Privindu-l, fata se îngrozi la gîndul că focul, o familie de veverițe, sau termitele ar fi putut ucide frumusețea aceea — ceva operînd în afara oricărui concept de dreptate, justiție sau... sau respect. Privi copacul. Privi bărbatul.

— Vii?

— Da, îi răspunse și-l urmă în laborator.

— Așează-te acolo și relaxează-te, îi spuse bărbatul. S-ar putea să dureze.

„Acolo" era un fotoliu îmbrăcat în piele, lîngă bibliotecă. Cărțile erau din toate domeniile — lucrări de referință în medicină și inginerie, fizică nucleară, chimie, biologie, psihiatrie. Apoi, tenis, gimnastică, șah, jocul oriental Go și golf. În continuare: teatru, tehnici literare, „Utilizarea englezei moderne", „Limbajul american", dicționarele de rime Wood și Walker, precum și alte dicționare și enciclopedii. Un raft lung de biografii.

— Ai o adevărată bibliotecă.

Bărbatul îi răspunse destul de laconic; în mod evident, nu dorea să vorbească acum, pentru că era foarte ocupat. Rosti numai:

— Da, așa e — poate cu altă ocazie am să ți-o arăt.

MIHAI DAN PAVELESCU

Fata rămase nedumerită, neînțelegînd ce voise să spună. Se gîndi că, pesemne, cărțile de lîngă fotoliu se aflau acolo doar pentru a-i fi la îndemînă — că adevărata bilbiotecă se găsea în altă parte. Îl privi atentă.

Îi plăcea cum se mișca: iute, hotărît. În mod vădit, știa ce voia să facă. Folosea instalații pe care ea le recunoscuse: un alambic din sticlă, aparatură de dozare, o centrifugă. Existau și două refrigeratoare, deși unul dintre ele nu părea a fi așa ceva: indicatorul de pe ușă arăta +21°C. Se gîndi că un refrigerator modern se adaptează perfect necesității de control a mediului, chiar și al unuia cald.

Toate acestea însă, precum și aparatele pe care nu le recunoscuse, erau doar recuzită. Cel care merita să fie privit era bărbatul; el o fascina în asemenea măsură, încît, deși rămase pe fotoliu un timp destul de lung, nu se simți deloc atrasă de cărți.

În cele din urmă, bărbatul termină ceva de fixat la un banc, învîrti cîteva întrerupătoare, luă un scăunel înalt și veni spre ea. Se cocoță pe scăunel, își așeză călcîiele pe stinghii și-și lăsă brațele lungi și bronzate pe genunchi.

— Speriată?

— Cred că da.

— Nu te silește nimeni să rămîi.

— La urma urmei, începu ea degajată, dar simțind cum curajul i se topea pe drum, nimic nu mai contează prea mult.

— Corect, făcu bărbatul aproape fericit. Îmi amintesc, pe cînd eram copil, cum în blocul în care locuiam s-a dat o alarmă falsă de incendiu. Ne-am luptat ca nebunii să ieșim, iar fratele meu de zece ani s-a pomenit în stradă ținînd în mînă un ceas deșteptător. Ceasul era vechi și nu funcționa — dar, din toate lucrurile pe care le-ar fi putut salva într-un astfel de moment, apucase tocmai ceasul. Niciodată nu și-a putut explica de ce a făcut-o.

— Dar tu ai putut?

— De ce a luat tocmai ceasul, nu știu. Cred însă că știu de ce a făcut ceva evident irațional. Vezi tu, panica este o stare specială. Ca și frica și fuga, sau furia și atacul este o reacție primitivă înaintea pericolului. Constituie una din manifestările dorinței de supraviețuire. Caracterul ei special derivă din iraționalitate. Ei, de ce abandonul rațiunii ar fi un mecanism de supraviețuire?

Fata se gîndi cu seriozitate. Bărbatul avea în el ceva care te obliga la o gîndire serioasă.

— Nu-mi pot imagina, rosti ea în cele din urmă. Poate că, în anumite situații, rațiunea pur și simplu nu lucrează.

— Ba îți poți imagina, iradie din nou bărbatul, încîntarea aceea extraordinară. Și ai și făcut-o. Dacă ești în pericol și încerci să raționezi, dar rațiunea nu funcționează, o abandonezi. Nu poți spune că este anormal să abandonezi ceva ce nu funcționează, nu? De aceea, intri în panică și începi să acționezi la întîmplare. Majoritatea acestor acțiuni sînt inutile; unele pot fi chiar periculoase, însă nu mai contează — ești deja în pericol. Atunci cînd intervine factorul supraviețuire, în adîncul tău știi că șansa de unu la un milion este mai bună decît nimic. Așa încît — iată-te aici — ești speriată și poți fugi; ceva îți spune să fugi, dar n-o faci.

Fata încuviință din cap.

— Ai descoperit un chist, urmă el. Ai mers la un medic, el ți-a făcut niște analize și ți-a dat veștile proaste. Poate ai mers și la un alt medic și ți-a spus același lucru. După aceea, ai citit cîte ceva și ai aflat ce se va întîmpla în continuare — explorarea, refacerea radicală și nesigură, întregul proces chinuitor a ceea ce ei numesc un caz incurabil. Apoi ai șters-o. Ai făcut unele lucruri despre care speri că n-o să te întreb. Ai călătorit undeva, oriunde, și ai ajuns în livada mea.

Desfăcu larg brațele, după aceea le readuse pe genunchi.

— Panică, rosti el. Motivul pentru care băiețașii în pijamale stau în toiul nopții cu un deșteptător stricat în mînă, și motivul existenței șarlatanilor.

Pe bancul de lucru sună ceva, iar bărbatul îi zîmbi iute și-și reluă treaba, vorbind peste umăr:

— Apropo, nu sînt un șarlatan. Ca să te califici în direcția respectivă, trebuie să te pretinzi medic. Eu nu sînt medic.

Fata îl văzu răsucind butoane, amestecînd, măsurînd și calculînd. O întreagă orchestră de aparate evolua în jurul lui, în cor sau solo, bîzîind, fîsîind, țăcănind și clinchenind. Fetei îi venea să rîdă, să plîngă sau să strige. Nu făcu nimic din toate astea de teamă să nu-l oprească.

Cînd bărbatul se apropie iarăși de ea, conflictul nu o mai mistuia, ci exercita tensiuni constante și opuse; rezultatul era o stare îngrozitoare și, zărind instrumentul din mîna lui, nu mai reuși decît să dilate pupilele. Uitase pînă să și răsufle.

— Da, e un ac, comentă el aproape persiflator. Un ac lung, subțire și strălucitor. Să nu-mi spui că ți-e frică de injecții.

Trase de cordonul lung ce venea la seringă dinspre o cutie neagră, slăbindu-l, și se sui pe scăunel.

— Vrei ceva să te calmeze?

Fetei îi era teamă să-i răspundă; membrana care-i conținea eul lucid era foarte subțire și întinsă la maximum.

— Mai bine nu, răspunse tot bărbatul, și așa ghiveciul ăsta farmaceutic e destul de complex. Însă, dacă vrei...

Ea reuși să clatine puțin din cap și simți din nou un val de aprobare dinspre bărbat. Voia să-i pună o grămadă de întrebări — trebuia să știe: Ce era în seringă? De cîte tratamente avea să fie nevoie? Ce avea să simtă? Cît timp trebuia să stea și unde? Și — oh — în primul rînd: avea să mai trăiască, avea sa mai trăiască?

Bărbatul părea preocupat de răspunsul la o singură întrebare:

— În principiu, totul este construit în jurul unui izotop de potasiu. Ca să-ți spun tot ceea ce știu despre el și, în primul rînd, cum am ajuns tocmai la potasiu, aș avea nevoie de mai mult timp decît avem la dispoziție. Ideea generală este însă următoarea: teoretic, fiecare atom este echilibrat (neglijăm excepțiile obișnuite). La fel, toate sarcinile electrice dintr-o moleculă se echilibrează: atîtea plus, atîtea minus, total

MIHAI DAN PAVELESCU

zero. Eu afirm însă că echilibrul sarcinilor dintr-o celulă bolnavă nu este egal cu zero — deși foarte apropiate. Este ca și cum acolo, la nivelul molecular, ar exista o furtună submicroscopică, cu fulgere miniaturiale, care duc la schimbarea semnelor. Interferența cu legăturile statica și cu asta, arată el spre seringă, fac totul. Atunci cînd în legături intervine ceva — îndeosebi în mecanismul ARN, care spune: citește schema asta, construiește după ea și oprește-te cînd ești gata — cînd un mesaj este distorsionat, se construiesc lucruri anapoda, dezechilibrate, care fac ceea ce ar trebui să facă, însă nu în mod corect. Acestea sînt celule bolnave, iar mesajele transmise de ele sînt și mai rele.

Bun. Acum, dacă furtunile acestea sînt provocate de viruși, substanțe chimice, radiații, traume fizice sau chiar de anxietate — și să nu crezi că o stare anxioasă nu o poate face — chestiunea respectivă este mai puțin importantă. Principalul este să facem în așa fel încît furtuna să nu aibă loc. Dacă reușim, celulele posedă ele însele destule calități ca să repare și să înlocuiască ceea ce trebuie. Iar sistemele biologice nu sînt niște mingi de ping-pong cu sarcini statice, așteptînd ca sarcina să se scurgă, sau să se descarce printr-o legătură cu pămîntul. Ele au un fel de reziliență — eu o denumesc **iertare** — care le permite să preia o suprasarcina, sau o sarcină mai mică fără să se întîmple nimic rău. Perfect. Atunci, să presupunem că o îngrămădire de celule bolnave au un supliment de o sută de unități pozitive. Celulele din imediata lor vecinătate sînt afectate, dar nu și straturile următoare.

Dacă aceste straturi ar putea prelua suprasarcina pozitivă, atunci ar vindeca celulele bolnave, înțelegi? Ele ar putea suporta o încărcătură suplimentară mică, sau ar transmite-o la alte celule, și tot așa. Cu alte cuvinte, dacă îți umplu corpul cu un agent care poate asigura scurgerea, distribuind această suprasarcină, procesele obișnuite ale trupului ar fi libere să intervină și să curețe locul. Asta este ceea ce am eu aici.

Bărbatul prinse seringa între genunchi, scoase o cutiuță din plastic dintr-un buzunar al halatului, o deschise și luă un tampon cu alcool. Continuînd să vorbească, apucă brațul ei, încremenit de spaimă, și tamponă pielea.

— Nu afirm nici o clipă că sarcinile nucleare din atom sînt totuna cu electricitatea statică. Sînt lucruri complet diferite. Totuși, analogia se păstrează. Pot să-ți dau și un alt exemplu. Aș putea compara sarcina celulelor bolnave cu petele de grăsime, iar agentul acesta al meu cu un detergent, care le dizolvă și le subțiază într-atît încît nu mai pot fi detectate. Ceea ce m-a condus însă la analogia cu electricitatea a fost un efect suplimentar ciudat — organismele injectate cu chestia asta capătă o încărcătură statică a naibii de mare. Este un efect secundar și, deși deocamdată pot formula numai ipoteze, pare să fie legat de spectrul auditiv. Diapazoane și alte lucruri. Asta și făceam atunci cînd ne-am întîlnit. Copacul acela era injectat. Avusese o excrescență de celule bolnave. Acum n-o mai are.

Îi surîse în modul său iute și neașteptat, ridică seringa și o încercă. Cu cealaltă mînă cuprinse bicepsul stîng al fetei, apăsînd încet și ferm. Coborî acul și-l introduse în venă cu atîta dexteritate încît fata gemu... surprinsă de absența durerii. Urmări atent nivelul din seringă, roti pistonul puțin, pînă cînd în fluidul incolor apăru un norișor roșu, apoi continuă să apese.

— Nu te mișca, te rog... îmi pare rău; o să dureze puțin. Trebuie să-ți injectez o grămadă. Știi, asta e foarte bine, reluă el discuția asupra spectrului auditiv, pentru că, fie că efectele secundare există, fie că nu, este ceva solid. Sistemele biologice sănătoase dezvoltă un cîmp electrostatic puternic, cele bolnave unul slab sau nul. Folosind un insturment simplu și primitiv, ca electroscopul, poți spune dacă vreo parte a organismului are celule bolnave, cît de multe sînt și cît de bolnave.

Schimbă cu pricepere apăsarea seringii, fără să-i miște vîrful sau să varieze apăsarea pe piston. Începuse să fie neplăcut, o durere care se transforma în presiune.

— În caz că te întrebi ce rol are cordonul atașat seringii (deși pariez că nu te frămîntă lucrul ăsta și știi foarte bine că vorbesc numai ca să-ți distrag atenția!) o să-ți spun. Nu este altceva decît o bobină prin care trece un curent alternativ de înaltă frecvență. Cîmpul alternativ asigură de la început neutralitatea magnetică și electrostatică a fluidului.

Retrase brusc acul și îi îndoi brațul încet, apăsînd un tampon.

— Cum te simți?

Fata își caută atentă cuvintele.

— Ca proprietarul unei isterii adormite, care imploră să nu fie trezit.

Bărbatul rîse, emanînd un val de aprobare.

— Îmi placi. În curînd, te vei simți atît de straniu încît n-o să mai ai timp de isterii.

Se ridică și puse seringa într-o cutie, înfășurînd și cordonul. Închise generatorul de curent și reveni, purtînd un vas larg din sticlă și un pătrat de placaj. Puse vasul pe podea și-l acoperi cu placajul.

— Îmi aduce aminte de ceva, vorbi fata. Cînd eram în... în liceu. Produceau fulgere artificiale cu un... stai, să-mi amintesc... în sfîrșit, avea o curea lungă peste niște roți cu sîrmulițe, iar deasupra era o sferă mare din cupru.

— Generatorul Van der Graaf.

— Exact! Făceau cu el o grămadă de chestii, dar ce țin minte în mod special este că m-au suit pe un vas acoperit cu un placaj, ca ăsta, și m-au încărcat de la generator însă n-am simțit nimic doar părul mi s-a zbîrlit în cap. Toți au rîs și cred că arătam ca o sperietoare. Spuneau că aveam patruzeci de mii de volți.

— Bravo! Mă bucur că ți-ai amintit așa ceva. Totuși, acum o să fie nițel diferit. Aproximativ, încă vreo patruzeci de mii.

— Oh!

— Nu te teme. Atîta vreme cît ești izolată, iar obiectele care au legătură cu pămîntul — cum sînt eu, de exemplu — stau la distanță de tine, n-o să se întîmple nimic.

— O să folosești un generator ca acela?

MIHAI DAN PAVELESCU

— Nu ca acela, și l-am folosit deja. Tu ești generatorul.

— Eu sînt... oh!

Ridică brațul de pe rezemătoarea fotoliului și brusc se iviră scîntei și se simți un miros slab de ozon.

— Da, și chiar mai repede decît credeam. Scoală-te!

Se ridică încet, dar se trezi accelerată. Cînd corpul i se desprinsese de pe scaun, fata fusese pentru o clipă înconjurată de un păienjeniș de flăcări alb-albastre. Acelea o împinseră cu vreo jumătate de metru înainte. Realmente șocată, fusese gata să cadă.

— Stai în picioare!, răcni el și fata își reveni gîfîind. Bărbatul se retrase un pas: suie-te pe scîndură. Repede, acum!

Îl ascultă, lăsînd în urma ei două urme de tălpi, delimitate de scîntei. Tremura pe placaj. Părul începuse să i se ridice în mod vizibil.

— Ce se întîmplă cu mine?

— Te-ai încărcat, răspunse el jovial, dar fata nu mai izbuti să-și păstreze degajarea.

— Ce mi se întîmplă? strigă ea din nou.

— Totul e în regulă.

Bărbatul merse la masă și porni un generator de curent alternativ. Aparatul bîzîi înfundat în domeniul său de la unu la trei sute de cicluri. Mări intensitatea și răsuci divizorul. Bîzîitul crescu și o dată cu el se ridică și părul ei roșu-auriu, tremurînd și agitîndu-se, fiecare fir încercînd cu disperare să fugă de celelalte. Urcă frecvența la zece mii de cicli, apoi o coborî brusc la un aproape neauzit unsprezece; la extremități, părul ei cădea, dar în jur de o mie o sută, se ridica (așa cum spusese și fata) de maniera unei sperietori.

Reduse la un nivel mai mult sau mai puțin suportabil și luă electroscopul. Veni spre ea zîmbind.

— Tu însăși ești un electroscop, știai? Și un generator Van de Graaf, viu. Și, în același timp, o sperietoare.

— Lasă-mă jos, reuși ea să articuleze.

— Nu încă. Te rog, fii tare. Potențialul dintre tine și orice altceva de aici este atît de mare încît te-ai putea descărca în orice îți vine în preajmă. N-ai păți mare lucru — nu este curent electric — însă ai putea suferi niște arsuri și un șoc nervos.

Ridică electroscopul; chiar de la distanță și în agitația în care se găsea, fata zări lamelele de aur depărtîndu-se. Bărbatul o ocoli, privind mereu electroscopul, mișcîndu-l înainte, înapoi și în lateral. La un moment dat, merse pînă la generator și-l mai reduse.

— Emiți un cîmp atît de puternic încît nu pot sesiza variațiile, îi explică el, apropiindu-se ceva mai mult.

— Nu mai pot rezista prea mult... nu mai pot, murmură fata; el n-o auzi, sau o ignoră. Deplasă electroscopul lîngă abdomenul ei, în sus, dintr-o parte în cealaltă.

— Da. Uite-l! exclamă el, apropiind instrumentul de sînul ei drept.

— Ce? scînci fata.

— Cancerul tău. Sînul drept, jos, înspre subțioară. Destul de rău, fluieră bărbatul. E malign.

Fata se clătină, apoi se prăbuși înainte. Un întuneric bolnav se năpusti peste ea și o atinse într-o explozie orbitoare de alb-albastru, după aceea se nărui peste ea ca o avalanșă.

Locul unde peretele se întîlnește cu tavanul. Alt perete, alt tavan. Nu le-a mai văzut pînă acum. Nu contează. Nu-mi pasă.

Dormi.

Locul unde peretele se întîlnește cu tavanul. Ceva în cale. Chipul lui, aproape, supt, obosit: ochii însă pătrunzători. Nu contează. Nu-mi pasă.

Dormi.

Locul unde peretele se întîlnește cu tavanul. Puțin mai jos, lumina soarelui. Peste niște crizanteme ruginii-aurii, într-un vas de sticlă verde-auriu. Din nou, ceva în cale: chipul lui.

— Mă poți auzi?

Da, dar nu răspunde. Nu te mișca. Nu vorbi.

Dormi.

O cameră, un perete, o masă, un bărbat care se plimbă; o fereastră întunecată și flori despre care ai zice că sînt vii, dar nu știi că sînt tăiate și mor? Ele știu asta?

— Cum te simți? glasul este neliniștit.

— Mi-e sete.

Rece, iar aciditatea îi amorțește maxilarele. Suc de grefe. Rezemată de brațul lui, în timp ce cu mîna cealaltă ține paharul, oh, nu, nu...

— Mulțumesc. Mulțumesc foarte...

Încearcă să te ridici, cearceaful... hainele mele!

— Iartă-mă, îi ghicește el gîndurile. Unele lucruri care ar trebui făcute bine n-au ieșit chiar așa: rochia și ciorapii. Totuși, le-am spălat, le-am uscat și te așteaptă. Acolo.

Rochia de lînă maro, ciorapii și pantofii pe scaun. El se retrage politicos, așezînd paharul pe noptieră, lîngă o carafă.

— Ce lucruri?

— Vomatul. Olița, răspunde bărbatul candid.

Acoperindu-se cu cearceaful ce poate ascunde trupul, dar nu și stînjeneala:

— Iartă-mă. Am...

Clătină din cap și imaginea lui se mișcă înainte și înapoi.

— Ai suferit un șoc și nu ți-ai mai revenit.

Ezită. Era pentru prima dată cînd-l vedea ezitînd. Pentru o clipă, aproape că-i citi gîndurile: „Să-i spun adevărul?" Așa și făcu:

— N-ai vrut să-ți mai revii.

— Am uitat totul.

— Părul, electroscopul. Injecția, răspunsul electrostatic.

— Nu, rosti fata neștiind, apoi, amintindu-și: Nu!

— Stai așa! strigă el și veni lîngă pat, apăsîndu-și palmele pe obrajii ei. Nu mai da înapoi. Poți face față. Poți, pentru că acum totul e în regulă, înțelegi? Nu ai nimic!

— Mi-ai spus că am cancer. Era enervată, acuzatoare. Bărbatul rîse, pur și simplu rîse.

MIHAI DAN PAVELESCU

— Ba tu mi-ai spus că ai.
— Da, dar eu nu știam.
— Atunci este explicabil, făcu el ușurat. Eu n-am făcut nimic care să determine o asemenea auto-închistare de trei zile; trebuia să fi fost în interiorul tău.
— Trei zile!
Bărbatul încuviință și continuă:
— Cîteodată, devin puțin cam pompos. Asta deoarece, în majoritatea cazurilor, nu greșesc. Am mers prea departe, nu-i așa, cînd am presupus ca ai fost la un doctor și ți-ai făcut o biopsie?
— Mi-era teamă, recunoscu fata. Mama și mătușa au murit din așa ceva, iar sora mea a suferit o mastectomie radicală. Nu puteam suporta. Și cînd mi-ai...
— Cînd ți-am spus ce știai deja și nu voiai sa auzi, n-ai rezistat. Ai leșinat pe loc, știai? N-avea însă nici o legătură cu cei șaptezeci de mii de volți cu care erai încărcată. Te-am prins în brațe.
Întinse mîinile și fata se retrase instinctiv, însă el rămase pe loc, arătîndu-le pînă cînd ea le privi și zări arsurile roșii de pe antebrațe și bicepși, dispărînd sub mînecile scurte ale cămășii.
— Vreo nouă zecimi m-au lovit și pe mine, recunoscu bărbatul, dar bine că nu ți-ai spart capul, sau altceva.
— Mulțumesc, făcu ea automat, apoi începu să plîngă. Ce-o să fac acum?
— Ce să faci? Te întorci acasă, acolo unde o fi, și îți reîncepi viața, indiferent ce înseamnă asta.
— Dar mi-ai spus...
— Cînd o să înțelegi că eu n-am făcut altceva decît să-ți pun un diagnostic?
— Adică... spui... l-ai vindecat?
— Vreau să spun că **tu** îl vindeci, chiar acum. Ți-am explicat totul înainte, acum îți amintești?
— Nu complet, dar îmi amintesc. Pe furiș (dar nu îndeajuns, deoarece el o zări) pipăi cu mîna sub cearceaf, căutînd tumoarea. E tot aici.
— Dacă ți-aș fi dat cu un par în cap, rosti el cu o simplitate ușor exagerată, ai avea un cucui. Ar fi acolo și mîine, și poimîine. După încă o zi, ar fi mai mic, iar într-o săptămînă ar dispărea. Este același lucru.
În sfîrșit, fata pricepu.
— Un vaccin împotriva cancerului...
— Dumnezeule, se răsti el. Numai privindu-te și-mi dau seama că iar o să ascult discursul. Nu mai am chef.
— Ce discurs? făcu ea uimită.
— Cel cu datoria mea față de omenire. Are două direcții și mai multe variante. Direcția întîi e în legătură cu datoria mea în fața omenirii, dar în realitate se referă la faptul că am putea face ceva lovele. Direcția a doua, pe care n-am auzit-o prea des, se ocupă numai de răspunderea mea față de umanitate. Direcția a doua neglijează scîrba cu care omenirea primește lucrurile bune, cu excepția cazurilor cînd acestea provin din surse recunoscute și respectate. Direcția întîi este perfect conștientă de asta, dar e foarte iscusită în găsirea unor căi de ocolire ale problemei.
— Nu..., începu ea.
— Variantele, o întrerupse bărbatul, sînt însoțite de lumina revelației, cu sau fără religie și/sau misticism; sau sînt îngrădite de scopul etico-filozofic, căutînd să mă forțeze să mă predau prin vinovăție amestecată, mai mult sau mai puțin, cu compasiune.
— Voiam doar...
— Tu, o arătă el cu degetul, te-ai lipsit singură de-a deveni cea mai frumoasă exemplificare a spuselor mele. Dacă presupunerile mele ar fi fost corecte și te-ai fi dus la doctor, iar acesta ar fi diagnosticat cancer, trimițîndu-te la un specialist și apoi la altul, pentru o nouă consultație, ai fi intrat în panică, ai fi venit la mine și te-aș fi vindecat. Te-ai fi întors după aceea la numeroșii tăi doctori, povestindu-le miracolul, și știi ce ți-ar fi răspuns? „Regenerare spontană a țesuturilor", asta ți-ar fi răspuns. Și nu numai doctorii, izbucni el brusc. Fiecare are reclama lui. Cel cu regimul alimentar ar fi indicat semințele de grîu, sau pîine din orez macrobiotic, preotul tău ar fi căzut în genunchi privind cerul, geneticianul ar fi bătut cîmpii cu genele și te-ar fi asigura că și bunicii tăi au avut probabil regenerări spontane fără să fi știut vreodată.
— Te rog! îl imploră fata, însă bărbatul continuă:
— Știi ce sînt eu? Am două diplome de inginer, mecanic și electric, și o diplomă în drept. Dacă ai fi destul de nebună ca să povestești cuiva ce s-a întîmplat aici (ceea ce sper că n-o să faci, deși știu cum să mă apăr), aș putea fi condamnat pentru practicarea medicinei fără diplomă, m-ai putea acuza de agresiune pentru că am înfipt un ac în tine, și chiar de răpire, dacă ai putea dovedi că te-am cărat din laborator și pînă aici. Nimeni nu s-ar uita la faptul că te-am vindecat de cancer. Nu știi cine sînt, nu?
— Nu, nu-ți cunosc nici măcar numele.
— Și nici n-o să ți-l spun. Nici eu nu-l cunosc pe al tău.
— Oh! Mă cheamă...
— Nu-mi spune! Nu-mi spune! Nu vreau să-l aud! Mă interesa doar tumoarea ta și atît. Doream să dispăreți, ea și cu tine, imediat cum am terminat treaba. Ai înțeles?
— Lasă-mă să mă îmbrac, rosti fata apăsat, și plec chiar acum!
— Fără să ții un discurs?
— Fără să țin un discurs. Mînia i se schimbă însă în jale și adăugă: voiam să-ți spun că sînt recunoscătoare. Ar fi fost bine?
Și furia lui se mai potolise, deoarece se apropie de pat și se lăsă pe vine, aplecîndu-se mai mult spre fată.
— Atîta ajunge. Deși... n-o să fii pe de-a-ntregul recunoscătoare încă zece zile, pînă trece umflătura tumorii, sau poate șase luni, un an, doi, cinci, cît timp analizele au să dea rezultate negative.
Simți atîta tristețe înapoia cuvintelor, încît se trezi căutîndu-i mîna cu care se sprijinea de pat. Bărbatul nu și-o retrase, dar nici nu părea că o încurajează.
— De ce nu pot fi recunoscătoare acum?
— Asta ar fi un act de credință, rosti el amar, și așa ceva nu mai există... dacă a existat vreodată. Se ridică și se îndreptă spre ușă: Te rog să nu ieși diseară. E întuneric și nu cunoști locurile. Ne vedem dimineață.
Cînd se făcu dimineață, ușa era deschisă. Patul era

MIHAI DAN PAVELESCU

făcut şi cearceafurile împăturite erau aşezate pe un scaun, împreună cu perna şi prosopul. Fata nu mai era.

Ieşi în curticica interioară şi privi bonsaiul.

Soarele dimineţii îngheţase în aur frunzele de sus ale bătrînului copac, reliefîndu-i ramurile răsucite, în tonuri de un brun-cenuşiu, cu nuanţe catifelate. Numai tovarăşul de viaţă al unui bonsai (există proprietari de bonsai, dar aceştia sînt o specie inferioară) înţelege pe de-a-ntregul relaţia dintre ei. Copacul are o personalitate proprie şi exclusivă, deoarece este o fiinţă vie, iar fiinţele vii se schimbă mereu şi există felurite căi în care vrea să se schimbe un copac. Un om zăreşte copacul, face extrapolări şi extensii mentale ale celor văzute şi se apucă să le îndeplinească. La rîndul său, copacul va face numai ceea ce poate face un copac; va rezista, cu preţul morţii, încercării de a-l obliga să realizeze ceva ce nu poate, sau într-un timp mai scurt decît are el nevoie. Formarea unui bonsasi este întotdeauna un compromis şi întotdeauna o cooperare. Nici omul şi nici copacul nu pot crea singuri bonsaiul; pot acest lucru numai împreună şi trebuie să se înţeleagă unul pe celălalt. Iar pentru asta trebuie multă vreme. Îţi întipăreşti în minte bonsaiul, fiecare rămurică, unghiul fiecărei crăpături sau ramuri şi, stînd treaz noaptea sau în pauză, la o mie de kilometri depărtare, îţi aminteşti linia asta sau cealaltă şi îţi faci planuri. Cu sîrmă, apă şi lumină, cu umbrare, plantînd buruieni ce absorb apa, sau blocîndu-i accesul rădăcinilor într-o anumită direcţie, îi explici copacului ce doreşti, iar dacă explicaţia este bine făcută şi există suficientă înţelegere, copacul va răspunde şi te va asculta... parţial. Întotdeauna va exista o variaţie, exprimînd autorespectul: „Bine, fac ceea ce vrei, dar o fac în felul meu." Iar pentru aceste variaţii, copacul va dori întotdeauna să prezinte o explicaţie logică şi clară şi cel mai adesea (aproape zîmbind) îi va da omului de înţeles că el ar fi evitat toate acestea, dacă înţelegerea lui ar fi fost ceva mai bună.

Este cea mai lentă sculptură din lume şi, uneori, te întrebi cine pe cine sculptează, omul sau copacul.

Rămase aşa vreo zece minute, privind revărsarea de aur peste crengi, apoi se îndreptă spre un dulăpior din lemn, scoase dinăuntru o bucată lungă de bumbac, deschise una din laturile de sticlă ale atriumului şi întinse pînza peste rădăcinile şi pămîntul dintr-o parte a trunchiului, lăsînd restul deschis pentru apă şi vînt. Poate după un timp, o lună sau două, vreo mlădiţă din ramurile superioare va înţelege aluzia şi fluxul regulat de umezeală ce urcă prin stratul cambium va renunţa la drumul acela în sus şi va fi convins să apuce pasajul orizontal. Sau poate nu, şi atunci va fi necesar limbajul mai aspru al sîrmelor şi îndoirii. S-ar putea, însă, să aibă ceva de spus în legătură cu dreptul ramurii de-a merge în sus şi poate o va spune suficient de convingător ca să-l lămurească pe om; un dialog lent, plin de înţelesuri, şi rodnic.

— Bună dimineaţa.

— La naiba! izbucni bărbatul. Era gata să-mi muşc limba. Credeam că ai plecat.

— Aşa voiam. Fata îngenunchease în umbră, cu spatele la peretele interior şi faţa spre atrium. M-am oprit însă ca să stau puţin cu copacul.

— Şi?

— M-am gîndit mult.

— La ce?

— La tine.

— Ce să-ţi spun!

— Uite, rosti ea hotărîtă, n-o să mă duc la nici un doctor să-mi fac analize. Nu voiam să plec pînă nu-ţi spuneam asta şi pînă nu eram sigură că mă crezi.

— Hai înăuntru, să mîncăm ceva.

— Nu pot, chicoti ea prosteşte. Mi-au amorţit picioarele.

Fără să ezite, o luă în braţe şi ocoli atriumul. Cu braţele după gîtul lui, ea îl întrebă:

— Mă crezi?

Bărbatul continuă să meargă pînă ajunseră la dulăpiorul din lemn şi atunci se opri, privind-o în ochi.

— Te cred. Nu ştiu de ce ai luat hotărîrea asta, dar doresc să te cred.

O aşeză pe dulăpior şi se dădu înapoi.

— Este actul de credinţă de care ai pomenit, explică ea cu gravitate. M-am gîndit că ar merita să-l ai, măcar o dată în viaţă, ca să nu mai spui aşa ceva.

Atinse încetişor podeaua cu tălpile.

— Au!, zîmbi ea forţat. Mă înţeapă şi furnică.

— Te-ai gîndit multă vreme.

— Da. Mai vrei?

— Sigur că da.

— Eşti un om furios şi înspăimîntat.

— Ia mai spune-mi despre asta, păru el încîntat.

— Nu, rosti încetişor fata, tu să-mi spui. Vorbesc foarte serios. De ce eşti furios?

— Nu sînt!

— De ce eşti atît de furios?

— Ţi-am spus că nu sînt! Deşi, zîmbi el, mă împingi într-acolo.

— Bine, de ce?

O privi lung şi cu atenţie.

— Chiar vrei să ştii?

Fata încuviinţă.

Bărbatul arătă cu mîna în jurul său.

— De unde crezi că au apărut toate astea: casa, terenul, aparatura?

Ea tăcu, aşteptînd.

— Un sistem de evacuare, urmă el, îngroşîndu-şi glasul aşa cum avea obiceiul. Un mod de-a ghida gazele arse din motoare, astfel încît să iasă rotindu-se. Particulele solide nearse intră în pereţii tobei, într-o cămaşă din vată de sticlă ce poate fi înlocuită cu alta curată după cîteva mii de kilometri. Restul gazelor sînt arse din nou de scînteia propriei bujii şi ceea ce poate arde, arde. Căldura degajată se utilizează la preîncălzirea combustibilului; restul este rotit iarăşi printr-un cartuş. Ceea ce iese în cele din urmă este, cel puţin după normele zilelor noastre, destul de curat şi, datorită preîncălzirii, motorul dă o putere mai mare.

— Deci, ai făcut o grămadă de bani.

— Da, o grămadă de bani, încuviinţă el. Însă nu pentru că dispozitivul s-ar folosi pentru scăderea poluării aerului. Banii i-am luat deoarece o companie

MIHAI DAN PAVELESCU

producătoare de automobile a cumpărat patentul și l-a închis într-un seif. Nu le convenea, pentru că îi costa să-l instaleze pe mașini. Unor prieteni de ai lor din industria rafinăriilor nu le surîdea, deoarece obținea performanțe ridicate din combustibil brut. În sfîrșit, n-am știut ce să fac, dar nu voi mai repeta greșeala. Totuși, da... sînt furios. Eram furios încă de pe cînd eram un puști și lucram pe un petrolier. Ne-au trimis să spălăm cloasonul cu săpun de rufe și cîrpe, iar eu am coborît pe țărm și am cumpărat detergent. Cînd l-am încercat, era mai bun, mai rapid și mai ieftin. L-am dus să i-l arăt boțmanului și mi-a troznit una în falcă pentru că făceam pe nebunul... în fine, era beat, însă momentul greu a fost atunci cînd fosilele din echipaj au auzit întîmplarea și s-au aliat împotriva mea, pretextînd că eram „omul companiei" — pe o navă, asta este un nume de ocară. Nu puteam înțelege de ce oamenii se opun mai binelui.

Toată viața mea a fost așa. Am în creier ceva care rămîne acolo. Am obiceiul să pun o întrebare după alta. De ce-i așa și așa? De ce nu poate fi așa și așa? Întotdeauna există o întrebare nouă despre orice lucru sau situație; dar, în nici un caz, nu trebuie să abandonezi atunci cînd un răspuns îți place pentru că, întotdeauna, după el există un altul. Iar noi trăim într-o lume unde oamenii nu vor să pună următoarea întrebare!

Am fost plătit din plin pentru lucruri pe care oamenii nu vor să le folosească, și dacă sînt tot timpul furios este numai vina mea — recunosc; pentru că nu mă pot opri să nu pun următoarea întrebare și să dau răspunsuri. În laboratorul meu există vreo cinci-șase minunății pe care nu le va vedea nimeni, niciodată și am alte cincizeci în cap. Ce poți face însă într-o lume unde oamenii preferă să se ucidă între ei într-un deșert, deși le-ai arătat că poate deveni verde și înfloritor, cînd se nenorocesc, azvîrlind miliarde pentru descoperirea unor zăcăminte noi de petrol, cu toate că s-a demonstrat de nenumărate ori că combustibilii fosili ne vor ucide pe toți?

Da, sînt furios. N-ar trebui să fiu?

Fata lăsă ecourile glasului său să se risipească în curticică, apoi afară, prin deschizătura din vîrful atriumului, și mai așteptă încă puțin, ca să-l lase să-și dea seama că era cu ea, nu numai cu el și cu furia lui. El zîmbi vinovat cînd își dădu seama și fata rosti:

— Poate că, în loc să pui o întrebare corectă, pui o altă întrebare. Eu sînt de părere că oamenii care trăiesc după judecățile și maximele celor vechi încearcă să nu gîndească, totuși cunosc una care merită atenție. Sună cam așa: Dacă pui o întrebare așa cum trebuie, ai și obținut răspunsul.

Făcu o pauză, se convinse că el o urmărea atent, și urmă:

— Adică, dacă pui mîna pe o sobă fierbinte, te poți întreba: Cum să fac să nu mai mă ardă mîna? Iar răspunsul este destul de limpede, nu? Dacă lumea respinge ceea ce ai de oferit, te poți întreba dacă nu cumva răspunsul este chiar în oferta ta.

— Răspunsul este limpede, mormăi bărbatul. Oamenii sînt proști.

— Știi foarte bine că răspunsul nu este acesta.

— Și care este?

— Oh, asta n-o pot spune eu! Tot ce știu este că dacă vrei rezultate într-o problemă ce-i privește pe oameni, modul în care o faci este mai important decît ceea ce faci. Adică... tu știi deja cum să obții ceea ce vrei de la copac, nu?

— Să mă ia dracu'!

— Oamenii sînt și ei ființe vii. Eu nu știu nici a suta parte din ceea ce faci cu bonsaiul, dar știu următorul lucru: Atunci cînd începi cu unul, nu-l alegi întotdeauna pe cel puternic, drept și sănătos. Cel răsucit și bolnav poate fi transformat însă într-o minune. Cînd o să ajungi să modelezi omenirea, gîndește-te la asta.

— Ce să-ți... Nu știu dacă să-ți rîd în față, sau să-ți ard una!

Fata se ridică. Abia acum își dădu seama cît era de înaltă.

— Hai, hai. Ți-ai dat seama că era numai o figură de stil.

— Ah, nu m-am simțit amenințată. Dar... totuși, este mai bine să plec.

— Ți-e frică să pui următoarea întrebare?, zise el cu șiretenie.

— Da.

— Oricum, pune-o.

— Nu!

— Atunci, o s-o fac eu în locul tău. Spuneai că sînt furios... și înspăimîntat. Vrei să știi de ce mi-e teamă?

— Da.

— De tine. Mă înfricoșezi îngrozitor.

— Vorbești serios?

— Ai un mod de-a provoca onestitatea, își alese el cu dificultate cuvintele. O să spun ceea ce știu că gîndești: mi-e teamă de orice relație strînsă cu cineva. Mi-e teamă de ceea ce nu pot înțelege cu ajutorul unei șurubelnițe, al unui spectroscop sau al unui tabel de cosinusuri și tangente.

Glasul îi păstra un ton ironic, însă mîinile îi tremurau.

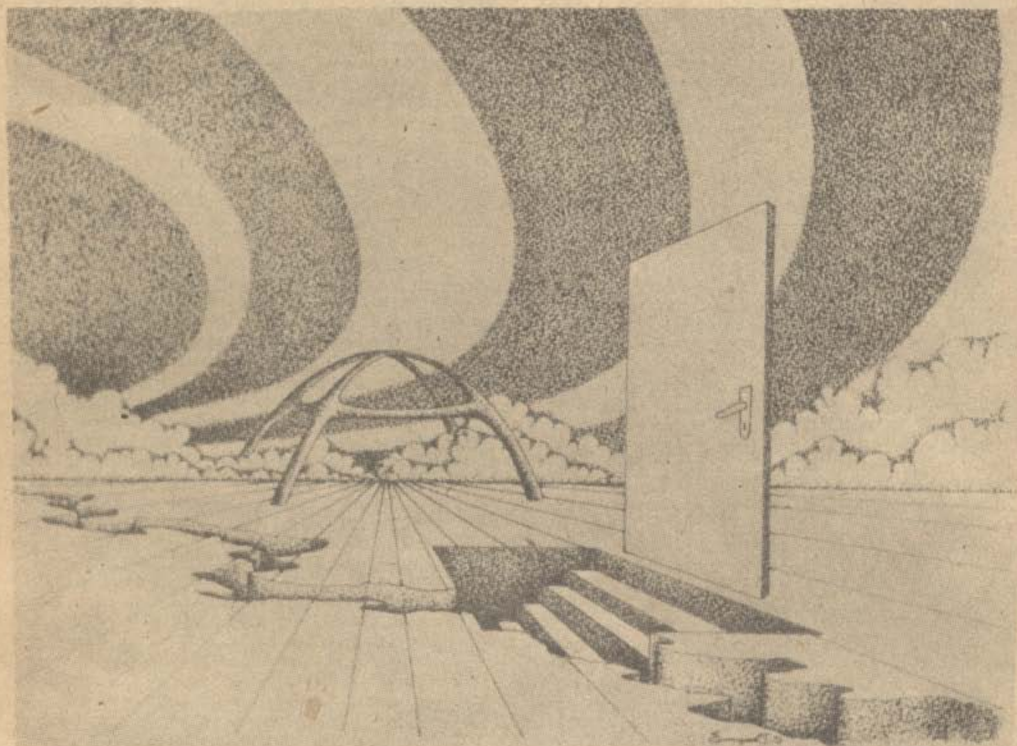
— O poți face, fie udînd o parte, șopti fata, fie expunînd-o soarelui. O tratezi ca pe o ființă vie, ca pe o specie, ca pe o femeie sau pe un bonsai. Dacă o lași să fie ea însăși, ai răbdare și o îngrijești, va ajunge ceea ce dorești tu să fie.

— Cred, articulă bărbatul, că-mi faci un fel de ofertă. De ce?

— Stînd aici majoritatea nopții, răspunse ea, mi-am imaginat un lucru ciudat. Crezi că doi copaci bolnavi și răsuciți vor face vreodată un bonsai unul din celălalt?

— Cum te cheamă?, o întrebă el.

MIHAI DAN PAVELESCU

desen de EMIL BOGOŞ

cordwainer smith

JOCUL ŞOBOLANULUI ŞI AL DRAGONULUI

MASA DE JOC

Pinlit este o meserie tare a naibii, se gîndi Underhill, închizînd furios uşa. Degeaba porţi o uniformă şi arăţi a soldat, dacă oamenii nu apreciază ceea ce faci.

Se aşeză în scaun, lăsîndu-şi capul pe spate şi îşi împinse casca în jos pe frunte.

În timp ce aştepta să se încălzească pinşetul, se gîndi la fata din coridorul exterior. Îl privise dispreţuitor.

— Miau! Atîta spusese, dar parcă îi dăduse o palmă.

Ce îl crezuse, un idiot, un trîntor, un nimic îmbrăcat în uniformă? Ştia oare că pentru fiecare jumătate de oră de pinlit avea minimum două luni de refacere în sanatoriu?

Setul se încălzise. Simţea în jurul lui adîncimea spaţiului, simţea ca şi cum s-ar fi aflat în mijlocul unei imense reţele cubice, alcătuită din neant. Acolo, în neantul acela, îşi dădea seama de oroarea dureroasă a spaţiului însuşi, şi putea percepe teribila ne-

MIHAI DAN PAVELESCU

linişte a particulelor risipite de praf.

Pe cînd se relaxa, îl pătrunse siguranţa solidă a Soarelui, a Lunii şi a mecanismului planetelor familiare. Sistemul solar era la fel de simplu şi încîntător ca un ceas vechi cu cuc, ticăind liniştitor. Sateliţii lui Marte alergau în jurul planetei aidoma unor şoricei speriaţi, deşi goana aceea nu însemna decît că totul era în ordine. Undeva, deasupra planului eclipticii, simţea un nor dens de praf interstelar, plutind dincolo de coridoarele de trecere ale navelor.

Nu exista nimic care să fie înfruntat, nimic care să provoace mintea sau să smulgă sufletul dintr-un trup ale cărui rădăcini îşi trăgeau seva dintr-un efluviu la fel de tangibil ca şi sîngele.

Nimic nu se apropia de Sistemul Solar. Putea să poarte pinsetul pentru vecie, fără a fi altceva decît un astronom telepat, care putea simţi pulsîndu-i în creier protecţia caldă, fierbinte a Soarelui.

Woodley intră.

— Tot bătrîna lume care ticăie, zise Underhill. Nimic deosebit. Nu-i de mirare că pînă nu s-a inventat planoformul, nimeni nu s-a deranjat să îmbunătăţească pinsetul. Aici, cu Soarele fierbinte în jurul nostru, e linişte şi e bine. Simţi cum totul se suceşte şi se învîrteşte. E drăguţ, limpede şi mititel. Parcă ai sta acasă, în faţa căminului.

Woodley mormăi. Nu-şi pierdea timpul visînd.

Netulburat, Underhill continuă:

— Cred că ar fi fost grozav să fii unul dintre Oamenii Vechi. Mă întreb de ce au incendiat lumea cu războaie? N-aveau planoformi şi nu trebuiau să-şi cîştige existenţa printre stele. Nu trebuiau să se ferească de Sobolani, sau să joace Jocul. Nu puteau inventa pinlitul pentru că nu aveau nevoie de el, nu-i aşa, Woodley?

Woodley mormăi din nou. Avea douăzeci şi şase de ani şi încă un an pînă la retragere. Îşi alesese deja o fermă. Avea înapoia lui zece ani de muncă grea. Îşi păstrase echilibrul mintal, refuzînd să se gîndească la meseria lui, îndeplinind-o atunci cînd trebuia, dar fără să mediteze vreodată la sarcinile sale, dacă nu apărea nici o urgenţă.

Woodley nu fusese niciodată prea simpatizat de Parteneri. Niciunul dintre ei nu-l iubea, unii chiar îl respingeau. Ocazional, fusese suspectat de gînduri urîte împotriva unui Partener, dar cum aceştia nu se gîndiseră niciodată să se plîngă, ceilalţi pinliteri şi Lorzii Instrumentalităţii îl lăsaseră în pace.

Underhill era încă fascinat de meserie. Fericit, vorbea întruna:

— Ce ni se întîmplă cînd trecem prin planoform? Crezi că încercăm senzaţia morţii? Apropo, ai întîlnit vreodată pe cineva cu sufletul smuls?

— Suflet smuls, asta-i un fel de-a vorbi, făcu Woodley. După atîţia ani, nimeni nu ştie dacă avem, sau nu, suflet.

— Eu, însă, am văzut unul. L-am văzut pe Dogwood cînd s-a prăbuşit. Arăta ciudat: jilav, şi cumva unsuros, de parcă sîngera, şi ştii ce au făcut cu el? L-au dus în aripa aia a spitalului unde noi n-am fost niciodată, acolo sus, unde sînt şi ceilalţi, unde trebuie să se ducă toţi cei care mai trăiesc după ce i-au prins Sobolanii din Exterior.

Woodley se aşeză şi aprinse o pipă străveche. În ea ardea ceva denumit tutun. Era un obicei neplăcut, dar îi dădea bărbatului un aer romantic şi aventuros.

— Ascultă-mă, băiatule! Nu trebuie să-ţi faci griji în legătură cu asta. Meseria merge tot mai bine. Partenerii la fel, i-am văzut lovind doi Şobolani la o distanţă de patruzeci şi şase de milioane de mile, într-o milisecundă şi jumătate. Cît timp oamenii au încercat să folosească ei pinseturile, nu izbuteau mai repede de patru sute de milisecunde şi asta nu era suficient de rapid pentru a ne proteja navele. Partenerii au răsturnat situaţia; ei sînt mai iuţi decît Şobolanii, şi aşa vor fi întotdeauna. Ştiu că nu-ţi vine uşor să-ţi împarţi mintea cu un Partener...

— Acelaşi lucru e valabil şi pentru ei, replică Underhill.

— Nu le purta de grijă. Nu sînt oameni. Trebuie să se descurce şi singuri. Am văzut mai mulţi pinliteri prostiţi de prea multă drăgăleşenie faţă de Parteneri, decît prinşi de Şobolani. De fapt, cîte persoane ai auzit tu că au fost înhăţate de Şobolani?

Underhill îşi privi degetele, strălucind verzi şi purpurii în lumina puternică aruncată de pinset, şi numără navele. Degetul mare pentru „Andromeda", pierdută cu echipaj şi pasageri, arătătorul şi mijlociul pentru navele de transfer 43 şi 56, găsite cu pinseturile arse şi fiecare bărbat, femeie sau copil de la bord mort sau nebun. Inelarul, degetul mic şi degetul mare de la cealaltă mînă pentru primele trei nave de război pierdute în faţa Şobolanilor — înainte ca oamenii să-şi dea seama că acolo, în spaţiu, exista ceva viu, capricios şi răuvoitor.

Planoformul era ceva ciudat. Simţeai ca un....

Nimic prea mult.

Ca atingerea unui curent electric slab.

Ca durerea unui dinte de lapte, căzut în copilărie.

Ca o rază de lumină pusă în faţa ochilor.

Şi totuşi, în acest timp, o navă de patruzeci de mii de tone, aflată undeva în jurul Pămîntului, dispărea, într-un fel sau altul, în spaţiul bidimensional şi apărea mai departe cu o jumătate de an lumină, sau cu cincizeci de ani lumină.

Underhill se găsea acum în Camera de Luptă, cu pinsetul pregătit şi cu atît de familiarul sistem solar ticăind în interiorul capului. Iar după o secundă, sau un an (subiectiv vorbind, n-ar fi putut spune cît de mult trecea), străfulgerarea aceea de lumină trecea prin el şi se trezea în Exterior, în teribilele spaţii deschise dintre stele. Acolo simţea sorii înşişi doar ca pe nişte excrescenţe pe mintea lui de telepat, în vreme ce planetele se găseau prea departe pentru a le simţi în vreun fel.

Undeva, în acel spaţiu cosmic, pîndea o moarte îngrozitoare; o moarte şi o oroare de un tip cu care Omul nu mai dăduse piept înainte de-a ieşi în spaţiul interstelar. Se părea că lumina sorilor îndepărta Dragonii.

Dragoni. Aşa îi denumiseră oamenii. Pentru oameni nu se întîmpla mare lucru: tremurul planoformului, apoi lovitura de ciocan a morţii instantanee, sau raza întunecată a nebuniei ce le pătrundea în creier.

Pentru telepaţi însă, aceştia erau Dragonii.

În fracţiunea de secundă dintre depistarea telepatică a unei entităţi ostile, aflate în vidul negru, şi lovi-

MIHAI DAN PAVELESCU

tura psihică nimicitoare, care atingea toate ființele vii de pe navă, telepații simțiseră ființe asemănătoare Dragonilor din legendele străvechi, fiare mai inteligente decît fiarele, demoni mai reali decît demonii, vortexuri flămînde, de viață și ură, apărute nu se știe cum, din materia interstelară rarefiată.

Știrea o adusese o navă supraviețuitoare — o navă la bordul căreia se afla, din pură întîmplare, un telepat care cutreiera spațiul cosmic din mintea sa cu o rază de lumină. Dragonul se transformase în neant și nava trecuse mai departe, fără ca pasagerii să-și dea seama că fuseseră pe traiectoria Morții.

După aceea, fusese ușor... în general.

Planoformul avea întotdeauna cu el un telepat. . uterea senzitivă a acestuia era sporită enorm cu ajutorul pinseturilor, amplificatoare telepatice adaptate pentru creierul mamiferelor. Pinseturile erau conectate electronic la niște mini bombe de lumină, teleghidate. Lumina reprezenta factorul principal.

Lumina ucidea Dragonii, permițînd navelor să redevină tridimensionale, hop, hop, hop, mișcîndu-se de la o stea la alta.

Șansele de izbîndă crescuseră brusc, de la o sută la una împotriva omenirii, de la șaizeci la patruzeci în favoarea ei.

Era însă insuficient. Telepații erau antrenați să devină ultrasensibili, antrenați să descopere Dragonii în mai puțin de o milisecundă.

Se constatase însă că Dragonii se puteau deplasa cu un milion de mile în mai puțin de două milisecunde, ceea ce era prea puțin pentru mintea umană ca să lanseze lumina.

Se încercase învăluirea navelor într-o teacă permanentă de lumină.

Sistemul nu dăduse roade.

Așa cum omenirea învățase multe despre Dragoni, se părea că și aceștia aflaseră destule despre oameni. Într-un fel sau altul, își puteau reduce volumul, apărînd brusc pe niște traiectorii plane.

Se cerea o lumină puternică, de intensitatea luminii solare. Lucrul acesta se putea realiza numai cu bombe de lumină. Astfel se născuse pinlitul.

Pinlit însemna detonarea unor bombe fotonucleare miniaturale, care transformau cîteva grame de izotopi de magneziu în radiație luminoasă pură.

Șansele omenirii creșteau, deși tot se mai pierdeau nave.

Ajunsese atît de rău, încît oamenii nu doreau să mai găsească navele, deoarece știau ce aveau să vadă. Era sfîșietor să readuci pe Pămînt trei sute de trupuri gata de înmormîntare și alte două, trei sute de nebuni, care nu se mai puteau înzdrăveni și care trebuiau hrăniți, spălați, culcați, treziți și iarăși hrăniți pînă la sfîrșitul vieții.

Telepații căutaseră să pătrundă în mințile celor care fuseseră loviți de Dragoni, dar nu găsiseră decît erupții orbitoare de teamă și spaimă, izbucnind din iadul primordial, sursa vulcanică a vieții.

Atunci apăruseră Partenerii.

Omul și Partenerul, laolaltă, puteau face ceea ce Omul singur nu reușise. Oamenii dețineau inteligența, iar Partenerii viteza.

Partenerii călătoreau în vehiculele lor micuțe, de mărimea unor mingi de fotbal, atașate în exteriorul navelor. Călătoreau o dată cu acestea, în navetele lor de trei kilograme, gata de atac.

Navetele erau iuți. Fiecare purta o duzină de pinlite: bombe de mărimea unui degetar.

Prin intermediul legăturilor mintale, pinliterii aruncau Partenerii — literal vorbind — înspre Dragoni.

Ceea ce oamenilor li se păreau Dragoni, în mințile Partenerilor apăreau sub forma unor Șobolani uriași.

Acolo, în spațiul nemilos, mintea Partenerilor răspundea unor instincte străvechi. Partenerii atacau, lovind cu o viteză mai mare decît cea a Omului, din atac în atac pînă ce fie ei, fie Șobolanii erau distruși. Aproape întotdeauna, Partenerii erau cei victorioși.

O dată cu sporirea siguranței salturilor cosmice ale navelor, comerțul a crescut extraordinar, populația coloniilor s-a înmulțit, iar cererea pentru Parteneri antrenați a deveni tot mai mare.

Underhill și Woodley aparțineau celei de-a treia generații de pinliteri, dar li se părea că meseria aceea existase dintotdeauna.

Să adaptezi cosmosul minții tale prin intermediul pinsetului, adăugînd contactul cu Partenerii, să-ți ascuți mintea pentru tensiunea unei lupte de care depindea totul — toate acestea erau lucruri pe care sinapsele creierului uman nu le puteau îndura mult timp. Pentru o jumătate de oră de luptă, Underhill avea cîte două luni de odihnă. Woodley urma să se pensioneze după zece ani de pinlit. Erau tineri. Erau iscusiți. Însă aveau limitele lor.

Foarte multe depindeau de alegerea Partenerului de purul noroc: cine pe cine trage.

AMESTECATUL CĂRȚILOR

În cameră intrară părintele Moontree și cu West, care era doar o fetiță. Ei erau ceilalți doi pinliteri. Partea umană a Camerei de Luptă era acum completă.

Părintele Moontree era un bărbat roșu la față, în vîrstă de patruzeci și cinci de ani, care pînă pe la patruzeci de ani dusese o viață liniștită de fermier. Abia atunci, stupefiant, autoritățile descoperiseră că era telepat și îi aprobaseră intrarea atît de tîrziu în cariera de pinliter. Se descurca bine, dar era extraordinar de bătrîn pentru meserie.

Părintele îl privi pe Woodley cel sumbru, apoi pe Underhill.

— Cum se simt tinerii azi? Gata de-o luptă bună?

— Părintele ar lupta într-una, chicoti West. Era o puștoaică mititică. Chicotea ascuțit. Arăta ca ultima ființă de pe lume pe care te-ai fi așteptat să o găsești în duelul aspru al pinliterilor.

Underhill se amuzase odată, descoperind unul dintre cei mai leneși Parteneri revenind foarte vesel din contactul cu mintea fetiței.

De obicei, Partenerilor nu le păsa prea mult de mințile umane cu care făceau pereche în timpul călătoriei. Partenerii adoptau o atitudine care sugera că oricum, mintea umană era prea complicată și incredibil de încîlcită. Nici un Partener nu pusese la îndoială superioritatea minții omenești, cu toate că foarte puțini erau impresionați de această superioritate.

Partenerilor le plăceau oamenii. Doreau să lupte

MIHAI DAN PAVELESCU

alături de ei. Doreau chiar să-şi dea viaţa pentru oameni. Dar atunci cînd un Partener plăcea un individ, aşa cum Captain Wow sau Lady May îl plăceau pe Underhill, aceasta nu mai avea nimic de-a face cu intelectul. Era pur şi simplu o potrivire de temperament şi de sentimente.

Underhill ştia absolut sigur că era privit ca un cretin de către Captain Wow. Ceea ce îi plăcea însă acestuia la Underhill erau structura emoţională plină de prietenie, bucuria şi ghiduşia care răzbăteau din subconştientul său — dincolo de educaţia primită — precum şi veselia cu care înfrunta primejdia. Cuvintele, cărţile de istorie, ideile, ştiinţa — toate acestea Underhill le zărea în creierul său, reflectate din mintea lui Captain Wow, ca pe nişte prostii lipsite de sens.

West îl privi pe Underhill:

— Pariez că ai măsluit sorţii.

— Nu-i adevărat!

Underhill îşi simţi urechile înroşindu-se de stînjeneală. În timpul uneia dintre primele călătoii încercase să falsifice tragerea la sorţi, deoarece îndrăgise în mod deosebit unul dintre Parteneri, o femelă tînără numită Murr. Era foarte uşor să cooperezi cu Murr, iar ea îi răspundea cu atîta afecţiune încît uitase că pinlitul era o meserie dură şi că el nu fusese instruit ca să se distreze cu Partenerul. Amîndoi erau pregătiţi, şi gata să intre împreună în bătălia periculoasă.

O înşelătorie fusese suficientă. Îl descoperiseră şi, de ani de zile, îl tachinau pe tema aceasta.

Părintele Moontree ridică cornetul din piele şi scutură zarurile care le repartizau Partenerii pentru călătorie. Trăgea primul, deoarece era cel mai în vîrstă.

Se strîmbă. Îi căzuse un mascul bătrîn şi lacom, un dur a cărui minte era plină cu gînduri despre mîncare, adevărate oceane de peşte pe jumătate stricat. Odată, părintele Moontree le spusese că simţise săptămîni de zile mirosul de untură de peşte, într-atît de puternică era imaginea telepatică transmisă de mîncău. Îi plăcea însă nu numai peştele, ci şi lupta. Ucisese şaizeci şi trei de Dragoni, mai mult decît oricare alt Partener în viaţă şi era preţuit la greutatea lui în aur.

Următoarea a fost West. Îl trase pe Captain Wow. Cînd văzu rezultatul, zîmbi:

— Îmi place, făcu ea. E foarte plăcut să lupţi cu el. Îl simt că este drăguţ şi îi place să se alinte.

— Drăguţ pe naiba, se strîmbă Woodley. Am lucrat şi eu cu el, şi mi se pare mintea cea mai vicleană de pe nava asta.

— Eşti răutăcios, constată fata fără reproş.

Underhill o privi şi se cutremură.

Nu-şi dădea seama cum de îl putea accepta atît de calmă pe Captain Wow. Motanul avea o minte de-a dreptul şuie. Cînd era excitat, în toiul bătăliei, în cap i se învălmăşeau imagini confuze de Dragoni, Şobolani feroci, paturi moi, miros de peşte şi şocul spaţiului, în timp ce Underhill şi Captain Wow, cu conştiinţele fuzionînd prin intermediul pinsetului, deveneau o îmbinare fantastică de fiinţă omenească şi pisică persană.

Asta e necazul muncii cu pisici, se gîndi Underhill. Păcat că nimic altceva nu putea servi drept Parteneri. În schimb, cu pisicile puteai comunica telepatic. Erau destul de inteligente şi înţelegeau necesitatea luptei, dar motivele şi dorinţele lor erau extrem de diferite de cele ale oamenilor.

Atîta vreme cît le comunicai imagini care aveau sens pentru ele, erau tovarăşi acceptabili, însă mintea li se închidea şi adormeau cînd recitai Shakespeare, sau Colegrave, sau cînd încercai să le explici ce era cosmosul.

Era destul de nostim să constaţi că Partenerii atît de maturi şi de îndîrjiţi aici în spaţiu erau totuna cu animalele mici pe care omul începuse, cu mii de ani în urmă, să le ţină pe lîngă casă. Pe Pămînt, Underhill gafase de cîteva ori, salutînd pisici obişnuite, netelepate, uitînd pentru o clipă că nu erau Parteneri.

Scutură cornetul şi scoase un zar.

Era norocos — îi revenea Lady May.

Lady May era Partenerul cel mai meditativ pe care-l întîlnise vreodată. În ea, pedigriul atent selecţionat al unei pisici persane atinsese o culme a dezvoltării. Era mult mai complexă decît orice femeie, însă această complexitate consta exclusiv din emoţii, amintiri, speranţe şi întîmplări deosebite, fără aportul vreunui cuvînt.

Cînd îi contactase pentru prima dată mintea, Underhill rămăsese uimit de claritatea ei. Cu ea îşi reaminti de vremea pe cînd era o pisicuţă. Îşi reaminti fiecare motan întîlnit vreodată. Văzu într-o succesiune rapidă portretele tuturor pinliterilor cu care mai făcuse pereche. Şi se văzu pe sine, radios, vesel şi dorit.

Prinsese chiar o frîntură dintr-un gînd.

Un gînd extrem de măgulitor: „Ce păcat că nu este motan."

Woodley culese ultimul zar. Îi căzuse ceea ce merita: un motan bătrîn şi posac, lipsit de verva lui Captain Wow. Partenerul lui Woodley era cea mai înapoiată dintre pisicile de pe navă, un tip brutal şi mizerabil, cu o minte inferioară. Nici antrenamentele telepatice nu-i putuseră şlefui caracterul. Urechile îi erau pe jumătate zdrenţuite, ca urmare a luptelor din tinereţe.

Era un luptător de care te puteai servi, şi nimic mai mult.

Woodley mîrîi.

Underhill îi aruncă o uitătură scîrbită. Oare mai ştia şi altceva decît să mîrîie?

Părintele Moontree îi privi pe cei trei:

— Puteţi să vă luaţi Partenerii. Eu o să anunţ Scannerul că sîntem gata să ieşim în Exterior.

ÎMPĂRŢITUL CĂRŢILOR

Underhill formă cifrul de la cuşca în care se afla Lady May. O trezi cu grijă şi o luă în braţe. Pisica îşi arcui spinarea întinzîndu-se, îşi încercă ghearele, încercă să toarcă dar apoi se opri şi-l linse pe mînă. Underhill nu avea pinsetul, aşa încît nu putea comunica mintal, însă din mişcările urechilor şi ale mustăţilor simţea că Lady May era mulţumită ca-l avea drept Partener.

Deşi îi vorbi în absenţa pinsetului, cuvintele nu însemnau nimic pentru o pisică.

— Ce ruşine că o fiinţă mititică şi dulce ca tine e

MIHAI DAN PAVELESCU

trimisă în gerul cosmosului ca să vîneze niște Șobolani mai mari și mai periculoși decît noi toți la un loc. Tu n-ai fi vrut asta, nu-i așa?

În loc de răspuns, Lady May îl linse din nou, torcînd fericită, îi atinse obrazul cu coada ei mătăsoasă și se întoarse, privindu-l cu ochi galbeni și strălucitori.

Rămaseră așa pentru o clipă, bărbatul stînd pe vine și pisica încordată pe labe, cu ghearele din față înțepîndu-l ușor în genunchi. Ochii omenești și cei de pisică se priveau peste un hău pe care cuvintele nu-l puteau trece, dar pe care afecțiunea îl sărise.

— E vremea să mergem, rosti Underhill.

Lady May intră ascultătoare în naveta sferică. Underhill se asigură ca pinsetul miniatural stătea fixat ferm, dar confortabil, la baza creierului ei. Îi vîrî apoi labele în teci, astfel încît să nu se rănească în excitația luptei.

— Ești gata?, o întrebă încetișor.

Ea își arcui spinarea, cît de mult îi permiteau legăturile, și toarse ușor.

Underhill lăsă capacul și privi etanșantul întărindu-se în jurul lui. Pisica era închisă pentru cîteva ore în containerul acela, pînă cînd, după terminarea misiunii, avea să fie scoasă de către un expert în tăierea cu arc scurt.

Ridică naveta și o introduse în tubul de ejecție. După aceea închise ușa, o încuie, se așeză pe scaun și își puse pinsetul.

Răsuci întrerupătorul.

Se afla într-o cămăruță mică, mică și caldă, caldă; trupurile celorlalți trei oameni se mișcau în preajma lui, iar luminile puternice din tavan îi apăsau pleoapele închise.

În timp ce pinsetul se încălzea, camera dispărea. Oamenii din ea deveneau grămăjoare strălucitoare de foc, cărbuni aprinși, foc roșu întunecat, cu conștiința vieții arzînd aidoma tăciunilor dintr-un cămin.

Pinsetul se încălzise și mai mult și simți Pămîntul chiar sub el, simți nava deplasîndu-se, simți Luna rotindu-se după planetă, simți planetele și Soarele cel bun și cald care îndepărta Dragonii de pămîntul natal al oamenilor.

În sfîrșit, era complet conștient.

Puterea telepatică ajungea la o depărtare de cîteva milioane de mile. Mult deasupra eclipticei, simți praful cosmic pe care îl remarcase mai devreme. Cu un fior de tandrețe și căldură, simți conștiința lui Lady May contopindu-se cu a sa. Conștiința ei era limpede și precisă, și în același timp clar definită în minte ca și aroma unui parfum. O simțea odihnitoare și liniștitoare. Putea simți bucuria ei. Nu era tocmai un gînd, ci o emoție primară.

Formau în sfîrșit un tot.

Într-un ungher îndepărtat și micuț al minții sale, mai mic decît cea mai mică jucărie din copilăria lui, continua să fie conștient de existența camerei și a navei, precum și de cea a părintelui Moontree, vorbind prin telefon cu un căpitan Scanner, care răspundea de navă.

Creierul lui prinsese ideea cu mult înainte ca urechile să recepționeze cuvintele. Sunetele urmau gîndirii așa cum tunetul de pe plajă urma fulgerului de deasupra oceanului.

— Camera de Luptă este gata. Pregătiți planoformul.

JOCUL

Underhill era întotdeauna ușor exasperat de modul în care Lady May simțea evenimentele înaintea lui.

Se încordase în vederea fiorului pe care îl încerca întotdeauna cu planoformul, însă înregistra senzațiile ei înainte ca el să fi simțit ceva. Pămîntul se îndepărtase atît de mult, încît îi trebuiră cîteva milisecunde pînă găsi Soarele în colțul din dreapta sus al minții lui telepatice.

A fost un salt bun, își spuse. Încă patru, cinci hopuri și am ajuns.

La cîteva sute de mile în afara navei, Lady May îi răspundea în gînd: „Oh, om uriaș, generos și cald! Oh, Partener brav, prietenos, tandru și gigantic! E minunat cu tine, ești atît de bun, bun, bun, cald, cald, gata de luptă, gata de plecare, este atît de bine cu tine..."

Underhill știa că ea nu gîndea în cuvinte, ci mintea lui recepționa amalgamul de imagini emis de pisică, traducîndu-l în corespondențe umane.

Cu toate acestea, niciunul dintre ei nu era absorbit în jocul acela de tandrețe mutuală. El investiga undeva cu mult dincolo de sfera ei perceptivă, pentru a vedea dacă nu se apropia ceva de navă. Era plăcut și nostim să faci două lucruri în același timp. Scotocea spațiul prin intermediul pinsetului și, simultan, gîndea unul din gîndurile ei rătăcite, un gînd iubitor, plin de afecțiune, pentru un fiu cu chipul auriu și o blăniță albă și incredibil de mătăsoasă.

În timp ce căuta prin spațiu, recepționă avertismentul ei:

— Sărim din nou!

Așa se și întîmplă. Nava se deplasase la al doilea planoform. Constelațiile erau altele. Acum, Soarele se găsea la o depărtare incomensurabilă. Simțea cu greu pînă și stelele mai apropiate. Aici era tărîmul Dragonilor, aici în spațiul deschis și îndepărtat de stele. Underhill căută cu rapiditate în depărtare, încercînd să prevadă pericolul, gata oricînd să o trimită pe Lady May într-acolo.

Spaima îi izbi mintea brusc, clară, definită; aproape un șoc fizic.

West găsise ceva — ceva imens, lung, negru, rău, lacom și oribil. Îl aruncase într-acolo pe Captain Wow.

Underhill încercă să-și păstreze mintea limpede.

— Atenție!, strigă el telepatic spre ceilalți, căutînd s-o deplaseze pe Lady May.

Într-un colț al luptei, simți furia pasionată a lui Captain Wow, în vreme ce motanul persan detuna bombele cu lumină spre linia de praf ce amenința nava și pe oamenii dinăuntru.

Proiectilele ratară ținta puțin.

Praful își schimbă forma într-una de suliță.

Încă nu se scurseseră trei milisecunde.

Părintele Moontree vorbea cu cuvinte omenești, cu o voce curgînd încet, precum siropul gros dintr-un borcan:

— C-ă-p-i-t-a-n-e...

Underhill presupuse că părintele voia să spună

MEDALION

MIHAI DAN PAVELESCU

„Căpitane, acționează rapid!"

Lupta avea să se termine înainte ca părintele Moontree să termine ce avea de spus.

Alte cîteva fracțiuni de milisecundă și Lady May se afla pe traiectoria optimă.

Acum ieșeau la iveală viteza și îndemînarea Partenerilor. Lady May putea reacționa mult mai repede decît el. Ea vedea amenințarea sub forma unui Șobolan uriaș, năpustindu-se spre ei.

Lady May putea expedia bombele cu un discernămînt care lui Underhill îi lipsea.

El era conectat la mintea ei, dar nu o putea urmări.

Conștiința lui recepționă senzațiile rănii făcute adversarului. Nu semăna cu nimic pămîntean — o durere primară, nebună, care îi ardea pîntecele.

Începu să se chircească în scaun.

În realitate, nu avusese timp să miște un singur mușchi și Lady May izbi dușmanul.

Cinci bombe fotonucleare fulgerară peste o sută de mii de mile.

Durerea din corp și din creier îi dispăru.

Simți o undă de jubilare sălbatică, teribilă și funebră, trecînd prin mintea lui Lady May, care își ucisese adversarul. Pisicile erau însă întotdeauna dezamăgite să descopere că dușmanii, simțiți ca niște Șobolani uriași, dispăreau în momentul culminant.

Îi simți apoi oboseala, durerea și teama, revărsîndu-se peste amîndoi după încheierea luptei, mai rapidă decît un clipit din ochi. Simți în același timp atingerea fierbinte și înțepătoare a planoformului.

Nava efectuase un nou salt.

Îl simți pe Woodley transmițîndu-i mental: „Nu te mai obosi. Supraveghez eu cu bătrînul."

Un hop, și apoi din nou.

Nu știu unde se află, pînă cînd nu zări dedesubt luminile spațioportului Caledoniei.

Își reluă pinsetul, cu o oboseală fără de sfîrșit, și o readuse pe Lady May în tubul de ejecție.

Era pe jumătate moartă de epuizare, dar îi simțea bătăile inimii, îi auzea pulsul cu mintea și prinse urma recunoscătoare a mulțumirilor ei.

REZULTATUL

Îl internară în spitalul din Caledonia.

Doctorul era prietenos, dar ferm.

— Aproape că ai fost atins de Dragon. Efectiv, te-a ras în trecere. A fost atît de rapid încît va trece ceva timp pînă o să putem oferi o explicație științifică. În orice caz, dacă mai dura numai cîteva zecimi de milisecundă, erai bun de azilul de nebuni. Ce pisică ai avut cu tine?

Underhill simți cum cuvintele îi ieșeau încetișor. Vorbele erau un lucru extrem de complicat în comparație cu viteza, bucuria gîndirii și limpezimea conectării a două minți. Cu toate acestea, vorbele erau singurele prin care se putea face înțeles de către oamenii banali, așa cum era medicul acela.

Buzele i se mișcară cu greu, articulînd cuvinte

— Să nu ne numești Partenerii, „pisici"! Au dreptul să fie Parteneri. Luptă pentru noi, în aceeași echipă. Ar fi trebuit să știi că noi nu le spunem niciodată „pisici", numai Parteneri. Ea ce face?

— Nu știu, răspunse doctorul pocăit. O să ne interesăm. Între timp, odihnește-te, bătrîne. E singurul lucru care te poate ajuta. Poți adormi, sau ai nevoie de un sedativ?

— Pot să dorm, încuviință Underhill. Vreau să știu ce este cu Lady May.

— Nu te interesează ce s-a întîmplat cu ceilalți oameni? interveni sora, puțin surprinsă.

— Nu au pățit nimic, zise Underhill. Știam asta înainte de-a sosi aici.

Întinse brațele, suspină și zîmbi înspre ei. Văzu că se relaxară, începînd să se uite la el ca la un om, nu ca la un pacient.

— N-am nimic, le spuse Underhill. Vreau să știu cînd pot să-mi văd Partenerul.

Prin minte îi fulgeră un gînd. Privi sălbatic spre medic.

— Doar n-au trimis-o mai departe cu nava?

— Mă interesez imediat, zise doctorul. Îl strînse încurajator de umăr și părăsi încăperea.

Sora ridică un șervet de pe cupa cu suc rece de fructe.

Underhill încercă să-i zîmbească. Ceva era în neregulă cu fata aceea. Ar fi dorit să o vadă plecînd. La început, fusese prietenoasă, dar acum era iarăși distantă. Este neplăcut să fii telepat, se gîndi el. Întotdeauna cauți în mințile oamenilor, chiar dacă nu-ți răspund.

Brusc, sora se întoarse către el:

— Voi, pinliterii! Voi, și pisicile voastre blestemate!

În timp ce se îndrepta spre ușă, Underhill îi pătrunse în minte. Se văzu pe sine: un erou surîzător, înveșmîntat în uniforma din piele, cu pinsetul ca o coroană regală strălucindu-i pe frunte. Își zări propriul chip, masculin și frumos, sclipind în mintea ei. Se văzu de la mare distanță și înțelese că sora îl ura.

În adîncul sufletului, îl ura. Îl ura pentru că era — așa credea ea — mîndru, ciudat și bogat, mai bun și mai frumos decît cei aidoma ei.

Întrerupse contactul cu mintea femeii și, îngropîndu-și fața în pernă, se gîndi la Lady May.

„Este o pisică", își spuse. „Este doar o pisică."

Dar mintea lui nu o vedea așa — era mai presus de orice vis pe care ți l-ai putea face despre iuțeala, agerime, inteligență, grație și frumusețe; răbdătoare și fără pretenții.

Avea oare să găsească, vreodată, o femeie care i-ar putea semăna?

roger zelazny

REVENIREA PUTERII

Intra în al doilea an și era îngrozitor.
Tot ce încercase pînă actunci dădea acum greș.
În fiecare zi încerca să o sfarme, dar îi rezista la orice efort.

Zbiera la elevi, conducea nesăbuit și își însîngera încheieturile degetelor pe mulți pereți. Nopțile stătea treaz și blestema.

Nu exista însă nimeni căruia să-i poată cere ajutorul. Problema sa ar fi fost de neînțeles unui psihiatru, care, neîndoios, ar fi încercat să-l trateze pentru cu totul altceva.

Așa încît, plecă în vara aceea, petrecu o lună într-o stațiune: nimic. Încercă niște droguri halucinogene: din nou, nimic. Căută să înjghebeze asociații verbale pe un magnetofon, dar cînd ascultă banda îl apucă durerea de cap.

Într-o societate de oameni normali, cui se poate adresa posesorul unei puteri blocate?

...Altuia asemenea lui, dacă îl poate găsi.

Milt Rand cunoscuse patru persoane aidoma lui: vărul său, Gary, care murise; Walter Jackson, un predicator de culoare, care se retrăsese undeva în Sud; Tatia Stefanovici, o balerină, aflată de obicei în Est; și Curts Legge, care, din nefericire, suferea o reacție schizoidă de tip paranoic, și era internat într-o instituție de stat pentru bolnavii mintali. Pe lîngă alții trecuse în noapte, însă nu-i întîlnise niciodată și acum nu-i putea localiza.

Avusese și înainte blocaje, dar răzbătuse prin ele în decursul unei luni. De data aceasta însă, era ceva diferit și aparte. Necazuri, neplăceri, deranjuri pot zăgăzui un talent și bloca o putere. Totuși, un eveniment care o sigilează complet vreme de peste un an este mai mult decît un simplu necaz, deranjament sau neplăcere.

Divorțul îl storsese complet.

Este destul de rău să știi că, undeva, cineva te urăște; dar să cunoști însăși manifestarea acestei uri și să te dovedești neputincios înaintea ei, să o vezi așa cum ți-o arată cel care te urăște, să trăiești cu ea crescînd în jurul tău, toate acestea sînt circumstanțe cu mult mai neplăcute. Fie că ești ofensat, fie că ofensezi, atunci cînd ești urît și trăiești în cercul acestei uri, ceva din tine piere; îți smulge o bucată din suflet, sau, dacă preferi, un fel de a gîndi din minte; te taie și nu cauterizează.

Milt Rand își duse psihicul sîngerînd prin toată țara și se întoarse acasă.

Din veranda sa de sticlă, stătea și privea pădurea, bea bere și se uita la licuricii din umbră, la iepuri, la păsările negre, uneori la o vulpe, alteori la un liliac.

Cîndva, fusese licurici, iepuri și păsări, o dată fusese o vulpe, altă dată un liliac.

Sălbăticia fusese unul dintre motivele pentru care se mutase în afara suburbiilor, adăugînd încă o jumătate de oră drumului său spre casă.

Acum, între el și lucrurile acelea din care făcuse cîndva parte, se ridicau pereții de sticlă ai verandei. Acum era singur.

Mergînd pe străzi, vorbindu-le studenților la institut, stînd într-un restaurant, teatru sau bar, se simțea gol acolo unde, odată, fusese plin.

Nu există cărți care să-i spună unui om cum să-și recîștige puterea pierdută.

În timp ce așteaptă, încearcă tot ceea ce-i trece prin minte. Plimbîndu-se pe pavajul fierbinte al unei amiezi de vară, traversînd pe roșu pentru că traficul este slab, privind copiii în costume de baie jucîndu-se în jurul unui hidrant gîlgîitor, apa murdară spălîndu-le jegul de pe picioare, în vreme ce mamele și surorile mai mari, în bluze fără spate, fuste mototolite, bermude și piei bronzate, îi urmăresc din cînd în cînd, vorbind între ele la intrarea vreunei clădiri, sau în umbra streșinii unui magazin. Milt umblă prin oraș fără o destinație anume, devenind claustrofob dacă stă prea mult într-un loc, cu sprîncenele pline de transpirație, ochelarii de soare năclăiți odată cu ele, cămașa lipindu-i-se de spate și apoi dîndu-și drumul, în timp ce el merge.

După-amiaza vine un timp cînd trebuie să-și odihnească cele două cărămizi fierbinți de la capătul picioarelor. Găsește o pajiște presărată cu copaci și înconjurată de arțari înalți, se așază jos și nu se gîndește la nimic timp de aproape douăzeci și cinci de minute.

— Bună.

Ceva din el rîde sau plînge.

— Da, bună, sînt aici! Nu pleca! Stai! Te rog!

— Ești — ca și mine.

— Da, sînt. Poți citi în mine pentru că ești ceea ce ești. Dar trebuie să citești, și să și trimiți aici. Eu sînt înghețat. Am... Hei? Unde ești?

Este singur, din nou.

Încearcă să transmită. Își umple mintea cu gînduri și încearcă să le împingă în afara capului.

— Te rog, întoarce-te! Am nevoie de tine. Mă poți ajuta. Sînt disperat. Mă doare. Unde ești?

Nimic.

Ar vrea să strige. Ar vrea să caute în fiecare cameră din fiecare clădire de pe strada.

În loc de toate astea, rămîne acolo, pe loc.

La 9.30, în aceeași seară, se întîlnesc din nou în mintea lui.

— Bună?

— Stai! Stai, pentru numele lui Dumnezeu! Nu mai pleca! Te rog, nu mai pleca! Ascultă-mă, am nevoie de tine! Mă poți ajuta.

— Cum? Ce s-a întîmplat?

— Sînt ca și tine. Sau, am fost cîndva. Puteam călători cu mintea și puteam deveni alte locuri, alte lucruri, alți oameni. Acum, însă, nu mai pot. Am un blocaj. Puterea nu mai revine. Știu că este acolo, pot să o simt. Dar nu o pot folosi... Hei?

MIHAI DAN PAVELESCU

— Da, sînt tot aici. Simt însă că plec. O să mă întorc. O să...

Milt așteaptă pînă la miezul nopții. Ea nu se întoarce. O minte feminină i-o atinsese pe a sa. Vagă, slabă, dar clar feminină,* și purtînd puterea. Nu mai revine în noaptea aceea. El se plimbă în susul și în jocul străzii, întrebîndu-se care fereastră, care ușă...

Mănîncă la o cafenea deschisă toată noaptea, se întoarce pe pajiște, așteaptă, se plimbă din nou, se întoarce la cafenea după țigări, începe să fumeze țigară de la țigară, revine pe pajiște.

Sosesc zorile, sosește ziua, noaptea a trecut. Este singur, în vreme ce păsările cercetează tăcerea, traficul începe să crească, cîinii să inspecteze pajiștea.

Apoi, slab, contactul.

— Sînt aici. Cred că acum pot să rămîn mai mult. Cum să te ajut? Spune-mi.

— În regulă. Uite ce să faci: gîndește-te la senzații, senzațiile de ieșire, de atingere în afară, spre exterior, cele pe care le ai acum. Umple-mi mintea cu aceste senzații și trimite-le cît poți de tare spre mine.

Îl inundă atunci, așa cum fusese cîndva: cunoașterea puterii. Pentru el este pămînt și apă, foc și aer. Rămîne deasupra ei, înoată în ea, se încălzește la ea, se mișcă prin ea.

— Se întoarce! Nu te opri!

— Îmi pare rău. Trebuie. Amețesc...

— Unde ești?

— În spital.

Privește în susul străzii, la spitalul din colț, în stînga lui.

— Ce salon? Formulează gîndul, dar chiar în aceeași clipă știe că ea a plecat.

Anesteziată, sau cu febră, se gîndește el, și probabil o vreme inconștientă.

Ia un taxi înapoi, pînă în locul unde parcase, conduce acasă, face un duș, se bărbierește, își face un mic dejun, dar nu-l poate mînca.

Bea suc de portocale și cafea și se întinde pe pat.

Peste cinci ore se trezește, privește ceasul și blestemă.

Pe drumul de reîntoarcere spre oraș, încearcă să recheme puterea. Stă acolo ca un copac, înrădăcinată în ființa lui, rămurind înapoia ochilor numai muguri, flori, mlădițe și culori, însă fără frunze, fără fructe. O simte mișcîndu-se în el, pulsînd, respirînd, o simte din vîrful degetelor de la picioare și pînă în creștetul capului. Dar nu se supune voinței sale, nu se împletește cu conștiința, să dezghioace acolo frunze, să răspîndească aromele vieții.

Parchează în fața spitalului, intră în hol, evită recepția, găsește un scaun lîngă o masă plină de reviste.

Peste două ore, o întîlnește.

El se ascunde înapoia unui număr din „Holliday" și o caută.

— Sînt aici.

— Atunci, din nou! Iute! Puterea! Ajută-mă să o renasc!

Ea îl ascultă.

Înlăuntrul minții sale, ea cheamă puterea. O mișcare, pauză, o mișcare, pauză. Reflectînd, de parcă își reamintește un pas complicat de dans, puterea se mișcă în el.

Aidoma unui batiscaf ce iese la suprafață, urmează un vălmășag de distorsiuni, apoi o viziune limpede, și totuși umedă.

L-a ajutat o fetiță.

O fetiță, cu mintea chinuită de febră, care moare...

El citește toate astea, cînd își trimite puterea asupra ei.

Se numește Dorothy și delirează. Puterea i-a apărut în momentul culminant al bolii, poate chiar datorită acestei boli.

A ajutat un om să reînvie, sau a visat că l-a ajutat? se întreabă ea.

Are treisprezece ani și părinții ei stau lîngă pat. În mintea mamei fetiței, un cuvînt se rostogolește într-una, fără rost, blocînd toate celelalte gînduri, deși nu poate ascunde sentimentele.

— Metrotexat, metrotexat, metrotexat, met...

Ace de durere înțeapă pieptul lui Dorothy. Febra o mistuie, și îl simte numai pe el.

Moare datorită leucemiei. A atins deja etapele finale. Poate să simtă gustul sîngelui din gura ei.

Deși și-a recăpătat puterea, nu poate face nimic, decît să-i transmită.

— Mi-ai dăruit sfîrșitul vieții tale și ultimele tale puteri. N-am știut lucrul acesta. Dacă îl știam, nu ți-aș fi cerut-o.

— Mulțumesc, spune ea, pentru imaginile din tine.

— Imagini?

— Locuri, lucruri, pe care le-ai văzut...

— Nu am în mine multe care merită să fie văzute. Ai fi putut merge în altă parte, să vezi mai bine.

— Nu mai pot rămîne...

— Așteaptă!

Își cheamă puterea ce trăiește acum în el, o unește cu voința și simțurile sale, cu gîndurile, amintirile, senzațiile. Într-o uriașă explozie de viață, i-l arată pe Milt Rand.

— Aici este tot ceea ce am, tot ce am fost, și ar putea să placă. Aici este plimbarea pe o noapte cețoasă, care se risipește cînd și cînd. Aici zaci sub un tufiș, în vreme ce ploile verii cad peste tine, picurînd de pe frunze pe blana ta moale de vulpe. Aici este dansul sub lună al ciutei, visul plutitor al păstrăvului prins de un vîrtej, cu sîngele rece ca și apele de deasupra lui.

— Iat-o pe Tania dansînd și pe Walker predicînd; acesta este vărul meu, Gary, cioplind o cutie cu o bilă înăuntru, dintr-o singură bucată de lemn. Acestea sînt New Yorkul și Parisul meu. Acestea sînt prînzul meu favorit, băutura, țigara, restaurantul, parcul, drumul de șofat noaptea; aici construiam castele de nisip, săpam tuneluri, înotam; acesta, primul meu sărut; aici sînt lacrimile pierderilor; acestea sînt exilul și singurătatea, revenirea, uimirea și fericirea; aici sînt narcisele bunicii mele; acesta este sicriul ei cu narcise deasupra; aici sînt culorile muzicii care-mi place, iar acesta este cîinele meu, care a trăit mult și a fost bun. Vezi, toate lucrurile care încălzesc sufletul, se răcoresc în minte și în entitatea ta. Ți le dau ție, care nu ai timp să le cunoști.

Se vede pe sine stînd pe colinele îndepărtate ale minții fetei. Ea rîde atunci, și în camera ei, undeva sus, deasupra, o mînă coboară peste ea și îi cuprinde încheietura între arătător și degetul mare; în vreme ce fetița aleargă înspre el, brusc devenită mai mare. Aripile lui mari și negre se întind înainte, ca să cuprindă spasmul ei mut de viață, apoi sînt goale.

Milt Rand se încordează înăuntrul puterii sale, lasă deoparte exemplarul din — „Holliday" și se ridică, părăsind spitalul, plin și gol, gol plin, ca și el, acum, înapoi.

Aceasta este puterea puterii.

SUMAR

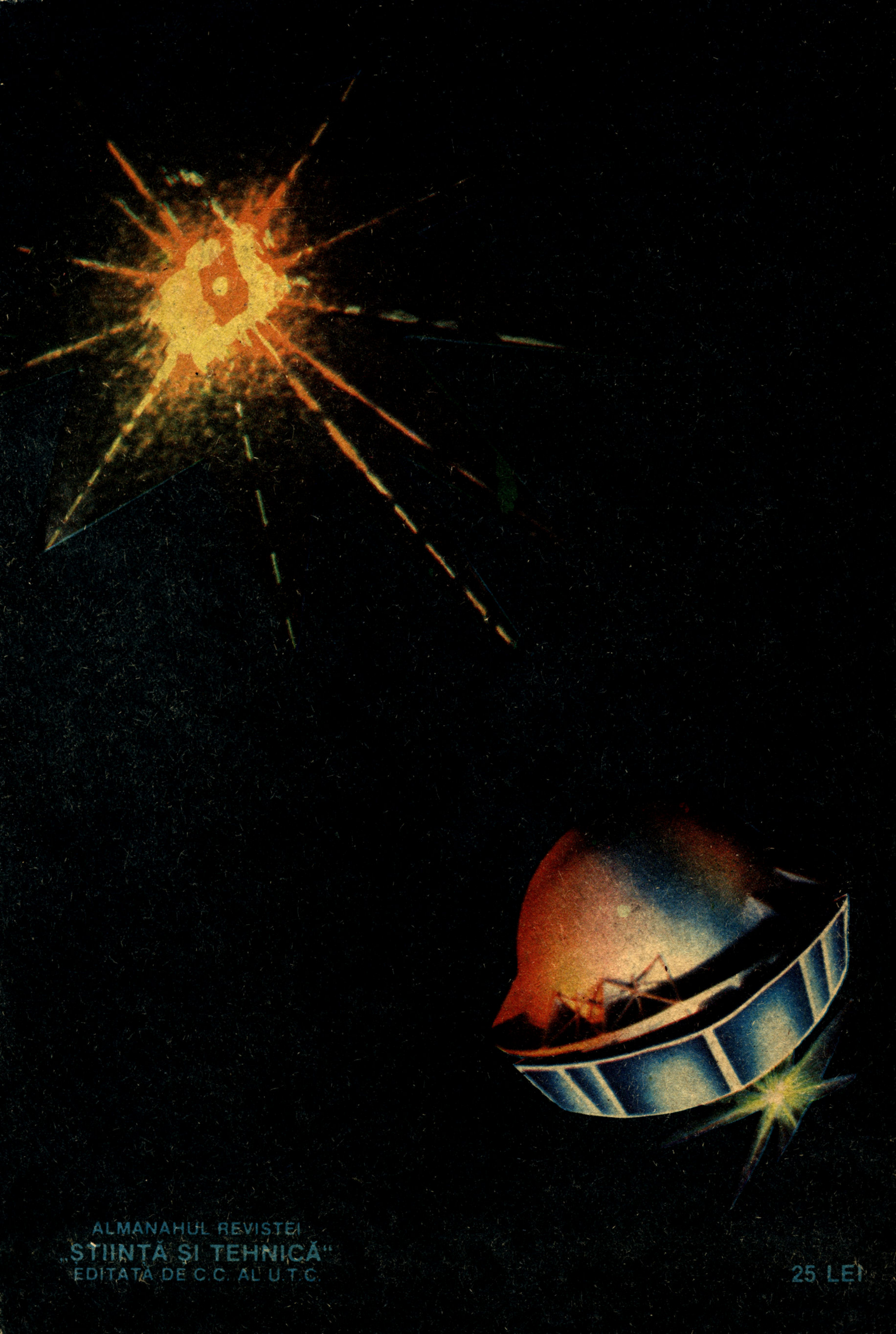
ALMANAH ANTICIPAŢIA 1988

REALIZAT DE REVISTA „ŞTIINŢĂ ŞI TEHNICĂ" EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.

Redactor şef: IOAN ALBESCU, redactor şef adjunct: GHEORGHE BADEA, secretar responsabil de redacţie: ADINA CHELCEA, redactorul almanahului: VIORICA PODINĂ, prezentarea grafică: arh. ŞTEFAN MÂNTULESCU, corectura: ELENA IONESCU, tehnoredactarea: IULIU ŞANDOR, coperta: CONSTANTIN COMAN.

TIPARUL EXECUTAT LA COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA SCÎNTEII" BUCUREŞTI SUB COMANDA Nr. 70 126
ADMINISTRAŢIA: EDITURA SCÎNTEIA

ALMANAHUL REVISTEI
„ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ"
EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.
25 LEI